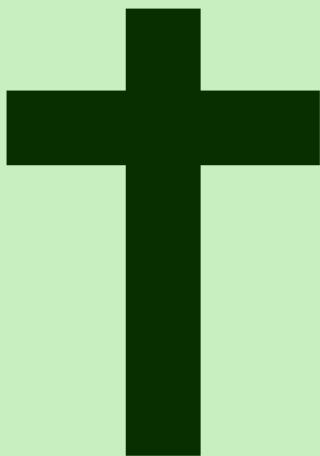

Tnúhu ní cáháⁿ yă
ndiöxí xito cùu uú

New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)

Tnúhu ní cáháⁿ yă ndiõxí xito cùu uú

New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Peñoles

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Peñoles [mil], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Peñoles

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
872f7754-0986-5eccd-a059-925a708a6939

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	55
SAN LUCAS	88
SAN JUAN	140
LOS HECHOS	175
ROMANOS	222
1 CORINTIOS	244
2 CORINTIOS	266
GÁLATAS	280
EFESIOS	288
FILIPENSES	296
COLOSENSES	301
1 TESALONICENSES	306
2 TESALONICENSES	311
1 TIMOTEO	314
2 TIMOTEO	320
TITO	324
FILEMÓN	327
HEBREOS	328
SANTIAGO	345
1 PEDRO	350
2 PEDRO	356
1 JUAN	360
2 JUAN	365
3 JUAN	366
JUDAS	367
APOCALIPSIS	369

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÙNÍ TÈ MÀTEÚ

Nchaa cue tée ní xíndecu ndéé sanaha cùtnàhá vátá quixí-gá Xítohó Jesucristú (Lc. 3:23-38)

¹ Te ñani tnàhá Xítohó Jesucristú ní cuu ndí Dàví ndihí ndí Àbrahám, cue tée ní xíndecu ndéé sanaha vihi-gá ñuyíú-a. Te duha ndùu cuendá dava-gá cue tée ní cuu ñani tnàhá-gá ní xíndecu ndéé sanaha.

² Ndí Àbrahám ní xóo ìª dehe ndí, te ndí-án ní xínani ndí Isàác. Te dehe ndí Isàác-án ní cuu ndí Jácób, te dehe ndí Jácób-án ní cuu ndí Jùdá, te ñu-ni ndí Jácób-án ní cuu tátá dava-gá cue ñani ndí Jùdá-án. ³ Te dehe ndí Jùdá-án ndihí ñadihí ndí, ndí Tàmár ní cuu ndí Fàrés ndihí ndí Zàrá. Te dehe ndí Fàrés-án ní cuu ndí Èsróm, te dehe ndí Èsróm-án ní cuu ndí Àrám. ⁴ Te dehe ndí Àrám-án ní cuu ndí Aminadáb, te dehe ndí Aminadáb-án ní cuu ndí Nàsón, te dehe ndí Nàsón-án ní cuu ndí Sàlmón. ⁵ Te ñadihí ndí Sàlmón-án ní xínani-a Ràháb, te ní xóo ìª dehe-yu ní xínani-dè Bòóz. Te ñadihí ndí Bòóz-án ní xínani-a Rùt, te ní xóo ìª dehe-yu ní xínani-dè Obéd, te dehe ndí Obéd-án ní cuu ndí Isàí. ⁶ Te dehe ndí Isàí-án ní cuu ndí Dàví tée ní xíndaha ñaha xii cue ñayiu isràèl. Te dehe ndí Dàví-án ndihí ñadihí ndí ní cuu ndí Salòmón. Te díhna-gá ndí Ùriás ní cándeca ndí ñadihí-án te dàtnùni ní naqueheª ñaha ndí Dàví-án.

⁷ Te dehe ndí Salòmón ní cuu ndí Ròboám, te dehe ndí Ròboám-án ní cuu ndí Abiás, te dehe ndí Abiás-án ní cuu ndí Àsá. ⁸ Te dehe ndí Àsá-án ní cuu ndí Josáfát, te dehe ndí Josáfát-án ní cuu ndí Jòrám, te dehe ndí Jòrám-án ní cuu ndí Ùziás. ⁹ Te dehe ndí Ùziás-án ní cuu ndí Jótám, te dehe ndí Jótám-án ní cuu ndí Àcáz, te dehe ndí Àcáz-án ní cuu ndí Ezèquiás. ¹⁰ Te dehe ndí Ezèquiás-án ní cuu ndí Manásés, te dehe ndí Manásés-án ní cuu ndí Àmón, te dehe ndí Àmón-án ní cuu ndí Jòsiás. ¹¹ Te dehe ndí Jòsiás-án ní cuu ndí Jecóniás. Te ñu-ni ndí Jòsiás-án ní cuu tátá nchaa dava-gá cue ñani ndí Jecóniás-án. Te dáva-án ní quide yica cue tée ñuú Babiloniá ndécá-güedè ñayiu isràèl cuáhánª ñuú-güedè cuendá yacª cundecú-yu.

¹² Te sáta ní yáha ducaª ní cuu, te ndí Jecóniás ní xóo ìª dehe ndí ndihí ñadihí ndí, te tée-án ní xínani-dè Salatiél. Te dehe ndí Salatiél-án ní cuu ndí Zorobàbél. ¹³ Te dehe ndí Zorobàbél-án ní cuu ndí Abiúd, te dehe ndí Abiúd-án ní cuu ndí Eliáquím, te dehe ndí Eliáquím-án ní cuu ndí Àzór. ¹⁴ Te dehe

ndí Àzór-án ní cuu ndí Sàdóc, te dehe ndí Sàdóc-án ní cuu ndí Àquím, te dehe ndí Àquím-án ní cuu ndí Èliúd. ¹⁵ Te dehe ndí Èliúd-án ní cuu ndí Eleázár, te dehe ndí Eleázár-án ní cuu ndí Mátán, te dehe ndí Mátán-án ní cuu ndí Jácób. ¹⁶ Te dehe ndí Jácób-án ní cuu ndí Chéè tée ní cuu yii tá Màriá xíchí ní cuu náná Jèsús Yáá ní tendaha Dütú Ndiòxí ní quixi ñuyíú-a.

¹⁷ Te sa ní cuu úxúú tnàhá cue tée cùu ñani tnàhá ndí Àbrahám ndécú dáva-án, te dàtnùni ní cacu ndí Dàví ñu-ni ñani tnàhá ndí. Te núú tnàhá meé ndí Àbrahám ndihí ndí Dàví ní cuu úxícúmi tnàhá-güedè. Te ducaª te sa ní xínu úxícúmi-gá tucu-güedè ní cacu, te dàtnùni ní tñi ñaha cue tée ñuú Babiloniá xii ñayiu isràèl ndécá ñaha-güedè xii-yu cuáhánª ñuú-güedè cuendá yacª cundecú-yu. Te sáta ní yáha sá dúcª ní cuu, te ní cacu úxúni tucu cue tée ní cuu ñani tnàhá ndí Àbrahám ndihí ndí Dàví, te dàtnùni ní cacu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a. Te núú tnàhá meé-gá ní cuu úxícúmi tnàhá-güedè.

Ní cacu Jèsús (Lc. 2:1-7)

¹⁸ Te duha ní cuu cùtnàhá ní cacu Xítohó Jesucristú, chí dáva-án ní xíndecu ìª xíchí cuéchi ní xínani Màriá. Te xíchí-án sa ní cundáá tnúhu sá tnàndaha-xi ndihí ìª tée nani Cheé. Te cùmání-gá tnàndaha-xi ndihí tée-án te Espiritú Yá Ndiòxí ní quide ní ngúhuª dehe-xi. ¹⁹ Te té Chéè tée cuini candeca ñaha xii xíchí-án ní cutnùni iní-dé sá ñúhú dehe-xi. Te cùu-dé ìª tée quide ndáá, núu xiª duuª duuª ní sani iní-dé sá vª tnàndaha-gá-dé ndihí-xi, te dicó-ni sá ñà túú ní cáhánª-dé chí ní cuini-dé sá vª cáhánª cuèhé cáhánª duha ñayiu cuendá-xi. ²⁰ Te sáta dúcª ní sani iní-dé te ní ngáva-dé ní xidí-dé, te núú sání-dé ní sáhánª ìª espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiòxí ní xáha-xi xii-dé:

–Yòhó té Chéè tée cùu ñani tnàhá ndí Dàví, yúhú cächí tnúhu-í xii-n sã ñà túú nã cani iní-n, tnàndaha nahi-ni-n ndihí tá Màriá cuèi ñúhu dehe-xi, chí mee Espiritú Yá Ndiòxí ní quide-xi ducaª ní ngúhuª dehe-xi. ²¹ Te na cacu dehe-xi-án te danani-n-dé Jèsús. Te ducaª cùnani-dé, chí tée-án cada-dé cuendá sá vª cundécú-gá cue ñani tnàhá-dé ñayiu isràèl ichi cuèhé ichi duha –duha ní xáhaª espíritú-án xii té Chéè-án núu sání-dé.

²² Te ducaª ní cuu chí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaª Yá Ndiòxí xii ìª tée ní cáhánª tnúhu-gá ndéé sanaha. Te tée-án ní chídó tnùn-dé núú tütú-gá nàcuáa ní xáhaª-gá xii-dé, te duha ní xáhaª-gá:

²³ Cundecu ìª xíchí cuéchi ndéè cuèè-gá. Te òré ndécú íi-xi vátá ñihí-gá yii-xi te ngúhuª dehe-xi.

Te òré nã cacú dehe-xi te danani ñahá-yu Emànuél.

Duha ní xáhaⁿ-gǎ xii téé-áⁿ ní chídó tnùní-dé núú tütú-gǎ. Te tnúhu Emànuél-áⁿ quée-xi: Yá Ndióxi ndécú ndihi-o. Núu xiáⁿ ducaⁿ ní cuu vitna.

²⁴ Te òré ní ndiquíú iní té Chèé-áⁿ te ní quide-dé nàcuáa ní xáhaⁿ espíritu-áⁿ xii-dé chí ní tnándaha-dé ndihi tá Màriá. ²⁵ Dico ndi dííⁿ ní xíndecú-yu ndéé ní sáá nduu ní cacu déhe-xi. Te òré ní cacu déhe-xi-áⁿ te ní dánání ñaha-dé Jèsús.

2

Cue téé cuángoto ñaha xii Jèsús

¹ Te Jèsús ní cacu-gǎ ííⁿ ñúú nání Bèlén, te ñúú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Júdeá. Te dàvǎ-áⁿ cùnùu té Hèrodés yíndaha-dé ñáyíu. Te ñúú Jerusálén ní quexio cue téé véxi ndáa xio nacuaá quène nchíanchii, cue téé túha dàcuaha cuendá nchaa sá ndéé andiú. ² Te ndücu tnúhu-güedé núú ñáyíu ñúú-áⁿ, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Vǎ cündèe iní-ndó cǎchí tnúhu-ndo ndéé ndécú téé quíndaha ñaha xii ñáyíu isràél-áⁿ? Chi ní xiní-ndí ní quene chódíní-dé ndáa xio nacuaá quène nchíanchii, núu xiáⁿ véxi-ndí chí cuini-ndí quini-ndí-dé te chíñuhu-ndí-dé —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

³ Te òré ní níhí téé cùnùu nani Herodés tnúhu sá ndúcú tnúhu cue téé-áⁿ ndéé ndécú téé quíndaha ñaha xii ñáyíu isràél, te ñá túú tnàhí ní cùu váha iní-dé, te diu-ní ducaⁿ ñá túú ní cùu váha iní tnàhá nchaa ñáyíu ñúú-áⁿ. ⁴ Te ní cana-dé cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-güedé núu xiní-güedé ndéé cacu Cristú téé tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyíu-a. ⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Ííⁿ ñúú yíndèhu distritú Júdeá cacu-dé, te ñúú-áⁿ nání-xí Bèlén, chí quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ííⁿ téé ní xóo cǎháⁿ tnúhu-gǎ ndéé sanaha. Te duha ndüu tnúhu ní chídó tnùní-dé núú tütú-gǎ:

⁶ Núú Bèlén cúu-xí ííⁿ ñúú líhí yíndèhu distritú Júdeá, te ío-gǎ cùnùu-xi dacúúxí dàva-gǎ ñúú cùnùu yíndèhu distritú-áⁿ,

chí diu ñúú-áⁿ quee ííⁿ téé ío cùnùu.

Te téé cùnùu-áⁿ quíndaha-dé ñáyíu cùu cuendá-í ñáyíu isràél.

Duha ní xáhaⁿ-gǎ xii téé ní xóo cǎháⁿ tnúhu-gǎ, te ducaⁿ ní chídó tnùní-dé núú tütú-gǎ —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii téé Hèrodés.

⁷ Te sǎtá dúcǎⁿ te téé Hèrodés dayuhu ní cana-dé cue téé ndücu tnúhu núu ndéé ní cacu téé quíndaha ñaha xii ñáyíu isràél, te ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-güedé ná nduu cùu-xi

nduu díhna nuu ní xiní-güedé chódíní. ⁸ Te sǎtá dúcǎⁿ te ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñúú Bèlén te nducu tnúhu váha-ndo núu ndéé ní cacu téé ducaⁿ quíndaha ñaha xii ñáyíu isràél. Te òré ná nàníhí-ndó-dé te quixi-ndo cǎchí tnúhu-ndo cuendá quíhíⁿ-í tnàhá-í chíñuhu-í-dé —cǎchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

⁹ Te sǎtá dúcǎⁿ ní xáhaⁿ té Hèrodés-áⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé. Te chódíní ní xiní-güedé ní quene ndáa xio nacuaá quène nchíanchii-áⁿ yòdo nuu-di núú-güedé cuáháⁿ. Te ní ngúíñí chódíní-áⁿ, te núú ní ngúíñí-di-áⁿ yíndáá núú ndécú Jèsús. ¹⁰ Te òré ní xiní cue téé-áⁿ ní ngúíñí chódíní-áⁿ núú yíndáá ndécú-gǎ, te ní cudíí víhí iní-güedé. ¹¹ Te ducaⁿ te ní quexio-güedé ndéé núú cǎá vèhe ndecu Jèsús. Te òré cuánguihu-güedé xití vèhe te ní xiní-güedé Jèsús ndécú-gǎ ndihi náná-gǎ Màriá. Te ní ngúíñí xití-güedé, te ní ngúíta-güedé ní cǎchí-güedé sǎ ío cǎhnu cuu Jèsús. Te dátñúni ní nacaáⁿ-güedé cǎjá xínehe-güedé, te ní tava-güedé díhúⁿ cuááⁿ, ndihi dusa sǎ ío váha sǎháⁿ tnámí nàni insiensú, ndihi yécú sǎ nání mirrá ní taxi ndecu-güedé núú Jèsús cuendá cuu-xi ííⁿ táhú sǎ cúu-xí-gǎ. ¹² Te Yá Ndióxi ní cǎháⁿ-gǎ núú sǎni-güedé, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé sǎ vá náyáha-gǎ-güedé cǎháⁿ ndihi-güedé té Hèrodés. Núu xiáⁿ cue téé-áⁿ cuánuhú-güedé ingǎ ichi, te ñá túú-gǎ ní náyáha-güedé núú ndécú téé Hèrodés.

Cuáháⁿ-yu ndihi Jèsús nàcióⁿ Ègíptú

¹³ Te sǎtá ní yáha cuánuhú cue téé ní sǎngoto ñaha xii Jèsús, te ní quexio ííⁿ espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi núú sǎni té Chèé, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Véxi-í cǎchí tnúhu-í xii-n sǎ ndácóo-n, te ndee-n ñúú-a ndihi Jèsús, ndihi náná-gǎ cunu-ndo quíhíⁿ-ndó nàcióⁿ Ègíptú, chí té Hèrodés tendaha-dé cue téé quixi nanducu ñaha xii Jèsús cuendá cǎhni ñaha-güedé. Te yácáⁿ cundecu-ndo ndéé cǎchí tnúhu-í xii-n ndüu ndixi-ndo —cǎchí espíritu-áⁿ xáhaⁿ-xi xii té Chèé núú sǎni-dé.

¹⁴ Te té Chèé-áⁿ ní ndácóo-dé, te níu ní xica-dé ndihi tá Màriá ndécá-yu Jèsús cuáháⁿ nàcióⁿ Ègíptú. ¹⁵ Te nàcióⁿ Ègíptú-áⁿ ndécú-yu ní xíhí té Hèrodés. Te ducaⁿ ní cuu chí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cǎchí ííⁿ téé ní xóo cǎháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní quide-dé núú-gǎ ní cǎháⁿ-dé yuhu-gǎ, te duha ní xáhaⁿ-gǎ ní cǎháⁿ-dé: “Nàcióⁿ Ègíptú ndécú Dèhe-í ní cùu, te ní xáhaⁿ-í xii-dé sǎ ndéé-dé ñúú-áⁿ vǎ cündècu-gǎ-dé”, duha ní xáhaⁿ-gǎ xii téé ní cǎháⁿ tnúhu-gǎ ní quide-dé núú-gǎ.

Té Hèrodés ní táuchúúⁿ-dé cǎhni-güedé cue landú

¹⁶ Te cue tée ní sángoto ñaha xii Jesús ní dándàhú-güedé té Hèrodés, chí ñá túú ní nàyáha-güedé cúnñaha-güedé sá ní naníhí-güedé Jèsús. Te sáta ní cutnùní iní té Hèrodés sá ní dándàhú ñáhá-güedé xii-dé te ní cudééⁿ víhí-dé, te ní tendaha-dé cue tée cuaháⁿ ñuú Belén, ndihí nchaa dava-gá ñuú cáá yàtni xíáⁿ cuendá cahni-güedé mee-ni cuè landú tée. Te ndéé cue landú íchí ní cacu, ndihí ndéé cue landú sa ní nútahá úú cuíá-xi nchaa-güexi cahni-güedé ní xáhaⁿ-dè. Te ducaⁿ ní quide-dé chí ní quide cuendá-dé nàcuáa ndùu tnúhu ní xáhaⁿ cuè tée ní sángoto ñaha xii Jesús nduu ní xiní-güedé chódíní, núu xíáⁿ ducaⁿ ní táuchíúⁿ-dè ní quide cue tée-áⁿ. ¹⁷ Te ducaⁿ ní cuu chí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cachí ndí Jeremías tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí:

¹⁸ Ní tecú ndáhí víhí ñáyíu ñuú Rámá sá ndihú iní-yu,

te ñáyíu xindáhyú-áⁿ cùú-yu ñaní tnáhá tá Ràquél, te ndáhyú-yu cuendá sá ní xíhí déhe-yu.

Te ñáyíu-áⁿ ñà túú ní cuiní-yu dàñá-yu sá ndihú iní-yu cuendá sá ní xíhí déhe-yu.

Duha ní cachí ndí Jeremías.

¹⁹ Te sáta ní xíhí té Hèrodés te ní sáháⁿ tucu espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi núú sání té Chèè òré ndécú-dé nàcióⁿ Ègíptú, te ní xáhaⁿ-xi xii-dé:

²⁰ —Véxi tucu-í càchí tnúhu-í xii-n sá ndácóo-n, te núhú-n ndihí Jesús ndihí náná-gá ñuú cue ñaní tnáhá-n ñáyíu isràél cundecu-ndo, chí sa ní xíhí cue tée cuiní cahni ñaha xii Jesús ní cùu —cachí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii té Chèè núú sání-dé.

²¹ Te té Chèè-áⁿ ní ndacóo-dé, te ní ndee-dé ndihí Jesús ndihí náná-gá cuánuhú-yu ñuú cue ñáyíu isràél ñáyíu cùu ñaní tnáhá-yu. ²² Te té Chèè ní níhí-dé tnúhu sá té Arquelaú ní nucúnutnii-dé núú tátá-dé té Hèrodés distritú Jùdeá yíndàha-dé ñáyíu. Te ní yùhú té Chèè-áⁿ, te ñá túú ní cuiní-dé quíhíⁿ-dé cundecu-dé distritú-áⁿ. Te Yá Ndióxi ní cáháⁿ-gá núú sání-dé, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé sá quíhíⁿ-dé distritú Galileá, núu xíáⁿ yá cáⁿ cuaháⁿ-yu. ²³ Te òré ní quexió-yu distritú Galileá, te ní sáháⁿ-yu ñuú ñaní Nàzarét ní xíndecú-yu. Te ducaⁿ ní cuu chí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cachí cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha sá Jèsús cuu-gá tée ñuú Nazarét.

3

Té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáyíu cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi xití yucu
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Te ní xica nduu sá dúcáⁿ ní cuu, te tée nani Juaá tée dacuandute ñaha xii ñáyíu ní quexio-dé yucu distritú Jùdeá cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi núú ñáyíu xití yucu-áⁿ. ² Te xáhaⁿ-dè xii-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te dañá-ndo ncháa ichi cuehé ichi duha, chí sa ní cuyatni nduu ndihú ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

³ Te diu cuendá té Juáá-áⁿ ní chídó tnùní ndí Chàíá tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te duha nduu tnúhu ní chídó tnùní ndí cuendá-dé:

Tècú cáháⁿ níhí ñuú tée yíhí xití yucu, te càchí-dé:

“Chí dáñá ncháa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tnii-ndo ichi váha,

Te ducaⁿ cáda-ndo cuendá cundecu túha-ndo chí véxi Yáá ío cùnuu”, duha quesaha tée-áⁿ.

Duha nduu tnúhu ní chídó tnùní ndí Chàíá-áⁿ cuendá té Juáá.

⁴ Te té Juáá-áⁿ ní xóo cuihnu-dé dóo idi caméyu, te ñuú ní cuu pàñú xití-dé, te ní xóo caxi-dé tíca lángóstá ndihí ndudi ñúñú cuéchi. ⁵ Te ñáyíu ñuú Jerusalén, ndihí ñáyíu nchaa ñuú yíndèhu distritú Jùdeá, ndihí ñáyíu nchaa ñuú cáá yàtni yúte Jórdán ní sáháⁿ-yu ní xíndedóho-yu nàcuáa ní cáháⁿ té Juáá. ⁶ Te ní nguíta-yu ní náhmá-yu nchaa cuéchi-yu núú Yá Ndióxi. Te òré ducaⁿ ní náhmá-yu te ní dacuandute ñaha té Juáá xii-yu yúte Jórdán.

⁷ Te vai cue tée cùu fariséu ndihí cue tée cùu saducéu cuaháⁿ-güedé núú ndécú té Juáá cuiní-güedé dacuandute ñaha-dé xii-güedé. Te òré ní quexio-güedé núú ndécú-dé, te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—¡Nchaa nchóhó cùu-ndó dàtná ñuú cóo dééⁿ chí ío cuihna iní-ndó! ¿Te nása ní cuu núu tnáhá nchóhó ndúcú-ndó nàcuáa cada-ndo cácu nihnu-ndo núú tnúndòho cahnu víhí ta cuyatni ñaha xii-ndo véxi-í? ⁸ Te chí cáda váha vitna cundecu-ndo cuendá ducaⁿ cùtnuní sá ní dáñá-ndó ncháa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. ⁹ Te vá càchí-ndó sá ío cahnu cuu-ndo cuendá sá cùú-ndó ñaní tnáhá ndí Ábrahám. Chí cuéi ndéé yúú te ndacu Yá Ndióxi ndada-gá ñáyíu te cuú-yu ñaní tnáhá ndí Ábrahám. ¹⁰ Te caá chí ndécú túha-xi sá quèhndé-xi nchaa yutnu sá dúcáⁿ ñà túú càváha sávidí-xi-áⁿ, chí nchaa yutnu-áⁿ tèhndé-xi te cuángee-xi núú ñúhú cáyú-xi. Te duha sátnáhá-xi ndoho nchaa ñáyíu ñá túú quide váha-áⁿ chí nchaa ñáyíu ñá túú quide váha cùu-yu dàtná nchaa yutnu sá ñà túú càváha sávidí-xi. ¹¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá yùhú dacuandute-í mee-ni ñáyíu ní dáñá ncháa ichi cuehé ichi duha. Dico nchicúⁿ tucu ingá tée véxi, te

tée-án taxi-dé Espíritú Yá Ndióxi cundecu ndihi-ndo. Te cùu-xi datná ìᵀ ñuhú, chi ndada ndoo ndada nine-xi iní-ndó. Te tée-án ìo-gá cùnùu-dé dàcùúxi yùhú, chi yùhú cùu-í ìᵀ tée duuᵀ duuᵀ ñá túú tàú cuita nehe ni chàú-dé dico quide-í chiùu-dé. ¹² Te tée-án sa véxi túha-dé sá cáda ìᵀ ñaha-dé xii-o datná quidé ñáyiú ndáda ndoo triú, chi ñáyiú-án sa nēhe túha-ná-yu yaxíᵀ-yu òré ñañani cuendá ndada ndoó-yu. Te òré ndadá ndóo-yu triú-án te dàquee ìᵀ-yu mihi-xi, te tàxúha-yu mee-ná triú-án te sáhmí-yu mihi-xi-án. Te datná quidé-yu mihi triú-án ducaᵀ sátnahá-xi cada ñaha tée-án xii nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, chi daquihíᵀ ñahá-dé xii-yu núú ñuhú núú càyú, te ñuhú-án ñá túú tñahí ndàhvá — càchí-dé xáhaᵀ-dé xii-güedé.

Sàndute Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Te Jèsús ní quee-gá distritú Galiléa cuáháᵀ-gá yúte Jordán núú ndécú tè Juáá cuendá dacuàndute ñaha-dé xii-gá. ¹⁴ Te òré ní quexio Jesús núú ndécú tè Juáá, te ñá cuini-dé dacuàndute ñaha-dé xii-gá ní cùu, te ní xáhaᵀ-dé xii-gá:

—Yúhu tàú-í sá dacuàndute ñaha-n xii-í, te ñá díú dà yúhu dacuàndute ñaha-í xii-n — càchí-dé xáhaᵀ-dé xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xáhaᵀ-gá xii-dé:

—Queheᵀ daña, chi dacuití xini ñuhu-xi ducaᵀ cada-o nacuaá cundáá-ó núú Yá Ndióxi — càchí-gá xáhaᵀ-gá xii-dé.

Te tè Juáá-án ní sáháᵀ uuᵀ-dé tñuhu ní xáhaᵀ Jèsús xii-dé. ¹⁶ Te ní dacuàndute-dé Jèsús. Te òré ní nene-gá xití ndute te ní xini-gá nchi andiú, te ní quee Espíritú Yá Ndióxi véxi cuuᵀ-xi ngúndecu ndihi ñaha-xi xii-gá, te datná cáá ìᵀ lómá cáá Espíritú-án véxi cuuᵀ-xi. ¹⁷ Te òré-án ní tecú ní cáháᵀ Yá Ndióxi ndéé andiú, te xáhaᵀ-gá xii Jèsús:

—Yòhó cùu-n Dēhe-í tée ío cùu iní-í te ío cùú ìᵀ iní ñàhá-í xii-n — càchí-gá xáhaᵀ-gá xii Jèsús.

4

Sácuíhná quidé yica-xi cada Jesús sá ñá túú tàú-gá cada-gá ní cùu

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Te Espíritú Yá Ndióxi ndécá-xi Jèsús cuáháᵀ ìᵀ xití yucu cuendá yàcáᵀ cundecu tnaa-gá, te yàcáᵀ quexio sácuíhná coto ndéé ñahá-xi xii-gá te núu ndisa sá vā cáda-gá ìᵀ sá ñá túú tàú-gá cada-gá.

² Te Jèsús ñá ní xēxi-gá údico nduu údico niú, te ducaᵀ te dàtnùní ní xícáᵀ iní-gá caxi-gá. ³ Te sáta dúcáᵀ te ní quexio sácuíhná quidé yica-xi cada Jesús ìᵀ sá ñá túú tàú-gá cada-gá, te xáhaᵀ-xi xii-gá:

—Te núu ndisa sá cùu-n Dēhe Yá Ndióxi te cùñaha xii yúú-a na nduu-xi paá —càchí-xi xáhaᵀ-xi xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaᵀ-gá xii-xi:

—Núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi: “Ñá díú mèe-ni paá candeca-xi iní ñáyiú ñuyú, chi tñahá nchaa tñuhu cáháᵀ Yá Ndióxi candeca-xi iní-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gá — càchí-gá xáhaᵀ-gá xii-xi.

⁵ Te dàtnùní sácuíhná-án ndécá ñaha-xi xii-gá cuáháᵀ ñuú Jerusalén, te yàcáᵀ ní xáhaᵀ-xi xii-gá cuásaaᵀ-gá díquí véñúhu càhnu sá ío cùnuu núú ñáyiú isràél, ⁶ te dàtnùní ní xáhaᵀ tucu-xi xii-gá:

—Te núu ndisa cùu-n Dēhe Yá Ndióxi te cuandé ndava núú ñuhú cuendá quee ndáá-xi nàcuáa cáháᵀ-xi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yá Ndióxi tendaha-gá cue espíritú xínú cuèchi núú-gá quixi-xi cuendá coto ñaha-xi xii-n, te núú ndáhá-xi cãundodo-n cuendá sá vā dãnícuehé yúú sáháᵀ-n”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí sácuíhná-án xáhaᵀ-xi xii Jesús.

⁷ Te Jèsús ní xáhaᵀ-gá xii-xi:

—Te càchí tucu-xi núú tütú Yá Ndióxi: “Vá cání iní-n coto ndeé-n Dütú Ndióxi Yáá cùú Ndióxi-n cuendá-ni sá cuini-n sá dácacu nihnu ñaha-gá xii-n ìᵀ sá sání iní-n cáda-n”, duha càchí-xi núú tütú-gá — càchí-gá xáhaᵀ-gá xii-xi.

⁸ Te sácuíhná ndécá tucu-xi Jesús cuáháᵀ ìᵀ núú tñdúú dúcúᵀ, te uuᵀ-ni ní dánèhé núú ñahá-xi xii-gá nchaandi túhú nàcióᵀ cáá ñuyú, ndihi nchaa sá váha ío ìᵀ ìᵀ nàcióᵀ-án. ⁹ Te ní xáhaᵀ-xi xii-gá:

—Te núu yòhó nguñí xití-n núu-í chiñuhu ñaha-n xii-í ñá, te taxi cuendá-í nchaa sá ní dánèhé ñahá-í-a cuu cuendá-n —càchí-xi xáhaᵀ-xi xii-gá.

¹⁰ Te Jèsús ní xáhaᵀ-gá xii-xi:

—Xocuñí yòhó sácuíhná núú ndécú-í-a, chi vā cùú cáda-í nàcuáa càchí-n, chi núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi: “Chiñuhu-ndo Dütú Ndióxi Yáá cùú Ndióxi-ndó, te diu-ni-gá cada-ndo nchaa nacuaá cáháᵀ-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xáhaᵀ-gá xii-xi.

¹¹ Te dàtnùní sácuíhná ní dàñá-xi Jèsús ní xica-xi cuáháᵀ-xi. Te sáta dúcáᵀ te ní quexio cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní xinu cuèchi-xi núú Jèsús.

Distritú Galiléa ní chisaha Jesús chiᵀ ní táhú Tátá-gá Dütú Ndióxi cada-gá

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Te òré ní níhí Jèsús tñuhu sá ní ngava té Juáá tée dacuàndute ñaha xii ñáyiú vecaá, te ní xica-gá cuáháᵀ-gá distritú Galiléa. ¹³ Te ní ñá túú ní xindecu-gá ñuú Nazàrét, chi ní yáha-gá cuáháᵀ-gá ndéé ñuú Capèrnaúm yàcáᵀ ní xindecu-gá, te ñuú-án cáá yátni yuhu

lagúná, te yatni xiáⁿ cáá ñuhu nani Zabulón, ndihi ñuhu nani Neftalí. ¹⁴ Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tñuní ndíi Chàia téé ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndióxi ndéé sanaha núú tütú-gá núú càchí-xi:

¹⁵ Ñuhu nani Zabulón, ndihi ñuhu nani Neftalí, ñuhu-án yindèhu-xi distritú Galiléa,

te xiáⁿ xindecu cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél,

te càa-xi yatni yuhu lagúná te ndàa ingá xio yúte Jòrdán cùú-xi.

¹⁶ Te cue ñáyiú-án ndécú-yu ìⁿ núú néé chi ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha,

te sáá nduu te cada iní-ndó sá ñáyiú-án queé-yu núú ditó chi vá cùndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha.

Te diu-ni ñáyiú-án cùú-yu ñáyiú ta xíta nihnu duuⁿ cuáhán,

dico sáá nduu te vá cuíta nihnu-gá-yu.

Duha ní chídó tñuní ndíi núú tütú-gá.

¹⁷ Te dàvá-án ní ngúíta Jèsús ní dánèhé-gá ñáyiú, te ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo te daña-ndo nchàa ichi cuèhé ichi duha, chi sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo — càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Jèsús càháⁿ-gá cúmi tñahá cue téé tñi chácá

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Te Jèsús ñúhú-gá ichi cuáhán-gá tá yáha-gá yuhu lagúná Galiléa, te ní xini-gá úú tñahá cue téé xídáquèe-güedé ñunu-güedé xití ndute tñi-güedé chácá, chi quití tñahí-án cùú chiúⁿ-güedé tñi-güedé-di. Te ìⁿ-dé nání-dé Ximú, àdi Pelú chi úú diu-dé, te ñani-dé cùú ingá téé ndihi-dé te téé-án nání-dé Ndríxi.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí dáña chiúⁿ quide-ndo-án te quixi-ndo chitnahá ñahá-ndó xii-í, te taxi-í ingá núú chiúⁿ cada-ndo chi quihíⁿ-ndó dácaháⁿ-ndó ñáyiú cuèndá tuha ñahá-yu xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁰ Te òré-ni-án ní dáña cuè téé-án ñunu-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

²¹ Te ní xica tucu Jèsús cuáhán-gá luha-gá, te ní xini tucu-gá úú-gá tñahá cue téé tñi chácá. Te ìⁿ téé-án nání-dé Jàcobó, te ñani-dé cùú ingá téé ndihi-dé te téé-án nání-dé Juáá, te ndi nduú-güedé cùú-güedé déhe té Zebèdeú. Te xixínucóo-güedé ndihi tátá-güedé xití bàrcú xinatícu-güedé ñunu-güedé, te Jèsús ní cana ñaha-gá xii-güedé.

²² Te òré-ni-án ní dándóo-güedé bàrcú-güedé, ndihi tátá-güedé, te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

Jèsús dánèhé-gá cuèhé víhi ñáyiú
(Lc. 6:17-19)

²³ Te Jèsús tá xica ndodo-gá ñihí distritú Galiléa cuáhánⁿ tá dánèhé-gá ñáyiú tñuhu váha tñuhu sá sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. Te ndi tnahá ìⁿ ìⁿ ñuú sáá-gá te ducaⁿ cuànguihu-gá xití veñuhu dánèhé-gá ñáyiú tñuhu-án. Te ndi díⁿ ndí díⁿ núú cuèhé tñahá ìⁿ ìⁿ ñáyiú dico nchaa-ni-yu ta quide tátna-gá cuáhán.

²⁴ Te ndéé nchaa ñáyiú yindèhu distritú Siríá ní ñihí-yu tñuhu nchaa nàcuáa quide Jèsús. Te ní queé-yu ñuú-yu te ndécá-yu nchaa ñáyiú tñahá ndi díⁿ núú cuèhé cuáhán núú ndécú Jèsús. Te cuèi ñáyiú xiyihí, ndihi ñáyiú ñá túú-gá càndá nihnu, ndihi ñáyiú yihí ñaha espíritu cùndíhi yucu ñávaha ndécá-yu cuáhán núú-gá, te nchaa-yu ní quide tátna ñaha-gá xii-yu. ²⁵ Te ío vài ñáyiú ní chinchícúⁿ ñahá xii Jèsús, chi ní chinchícúⁿ ñahá ñáyiú distritú Galiléa, ndihi ñáyiú nchaa ñuú xindáa Decápolis, ndihi ñáyiú ñuú Jerusàlén, ndihi cue ñáyiú nchaa ñuú yindèhu distritú Júdeá, ndihi ñáyiú xindecu yatni yúte Jòrdán ndàa xio quene nchícanhii.

5

Jèsús núcòo-gá ìⁿ núú tìndúú dánèhé-gá ñáyiú

¹ Te sáta ní xini Jèsús sá cuèhé víhi ñáyiú nchicúⁿ ñahá xii-gá, te ní xica-gá cuásaá-gá ìⁿ núú tìndúú te xiáⁿ ní ngóo-gá, te cue téé xica cuu ndihi-gá ní nadúcuⁿ ndéè ñahá-güedé xii-gá. ² Te ní ngúíta-gá dánèhé ñahá-gá xii-güedé ndihi cue ñáyiú-án, te xáhaⁿ-gá:

Cuèndá ñáyiú ío váha táhú-xi
(Lc. 6:20-23)

³ —Váha táhú nchaa ñáyiú cùtñuní iní-xi sá ío-gá cúmání-yu cudiú-yu núú Yá Ndióxi, chi ñáyiú-án nduu táhú-yu ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu.

⁴ Váha táhú nchaa ñáyiú ndàhyú sá ndíhú iní-yu, chi Yá Ndióxi cuañaha-gá tñuhu ndee ìní cundecu ndihí-yu.

⁵ Váha táhú nchaa ñáyiú ndàhú iní-xi, chi ñáyiú-án nduu táhú-yu cundecú-yu ìⁿ xichi núú cuañaha Yá Ndióxi xii-yu.

⁶ Váha táhú nchaa ñáyiú ío cuini cada nchaa nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi, chi ñáyiú-án ío nduu vétú iní-yu.

⁷ Váha táhú nchaa ñáyiú cùndahú iní tñaha ñáyiú-xi, chi ñáyiú-án diu-ni ducaⁿ càda ñaha Yá Ndióxi xii-yu cundahú iní ñahá-gá.

⁸ Váha táhú nchaa ñáyiú ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, chi cue ñáyiú-án nduu táhú-yu cundecú-yu ndíhi Yá Ndióxi.

⁹ Váha táhú nchaa ñáiyu càháⁿ dóho tnàha ñáiyu-xi nàcuáa cundecu ndíhi váha tnàhá-yu, chí cùtnuní sá ñáiyu-áⁿ cuú-yu déhe Yá Ndióxi.

¹⁰ Váha táhú nchaa ñáiyu ío ndòho ndecu ñuyú-a sá cuendá sá quidé-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi, chí ñáiyu-áⁿ nduu táhú-yu ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu.

¹¹ Te cùu-ndo ñáiyu ío váha táhú-xi te núu na cùcuèhé ñàhá ñáiyu, àdi cada úhú ñàhá-yu xii-ndo, àdi daciaa díquí ñàhá-yu nándi cuéchi neñúú xii-ndo sá cuendá-í.

¹² Te òré ducaⁿ na càda ñàhá-yu xii-ndo te cudí víhi-ní ìní-ndó cùndecu-ndo, chí ío váha càa sá ndécú àndiu nduu táhú-ndó cùndecu ndíhi-ndo nduu na saá-ndó yàcáⁿ cundecu-ndo, chí ñu-ni ducaⁿ ní xóo cada ñàha cuè ñaní tnàhá-yu xii cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ní xíndecu ndéé sanaha.

*Cuendá ñíi ndíhi cuendá ñuñú
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)*

¹³ Te nchòhó cada ìní-ndó sá cuú-ndó dàtná ñíi cuendá ñuyú-a. Te ñíi chí nàndíhi-xi dico núu na nduu víxiⁿ-xi, te ñá túú-gá nàndíhi-xi chí dāngoyo-ná-ó, te yàha ñáiyu xèniñú-yu. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchòhó chí cùu-ndo datná ñíi váha te núu na càda váha-ndo, te núu vá càdá váha-ndo te quee tíhú-ndó.

¹⁴ Te nchòhó cada ìní-ndó sá cuú-ndó dàtná ñíi sá dayèhé ndécú ñuyúú-a, chí sànu ichi-ndo ñáiyu ichi váha. Te nchòhó xini-ndó sá núu ñíi ñúú cáá ñíi núú tíndúú te vá cuú càchí-ó sá nguivàha-xi. ¹⁵ Te ñá túú xini-ó ñíi ñáiyu teñuhú-yu ñíi ìntèrná te chiváha-yu xití ñíi càjá, chí táxi ndécú-yu núú ñíi cuendá cutnùní núú nchàa ñáiyu ndecu vehe. ¹⁶ Te ducaⁿ càda nchòhó cada váha-ndo dàtná quidé ñíi ñuhú dayèhe-xi núú ñáiyu, te ducaⁿ quini ñáiyu nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te tnàhá-yu cachí-yu sá ío càhnu cuu Dútú Ndióxi Yáá cùú Tàtá-ndó ndecu àndiu chí quini-yu sá quidé váha-ndo ndecu-ndo.

Cuendá tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés

¹⁷ Te vá cání ìní-ndó sá yúhú véxi-í xocàni-í tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés, te ní vá cání ìní-ndó sá véxi-í xocàni-í tnúhu ní chidó tnùní cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, chí yúhú véxi-í sá càdá-í nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. ¹⁸ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés ío ndáá càháⁿ-xi, chí dacutíí cùu nchaa nàcuáa càháⁿ-xi. Te yáchi-gá naa àndiu ndíhi ñuyúú dàcúúxi sá quee càva ñíi tnúhu-áⁿ. ¹⁹ Núu xiáⁿ nchaa ñáiyu na càchí sá dáva tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés ñá túú xini ñuhú-xi chí ñá túú cùnuu-xi, te ñáiyu-áⁿ ñu-ni ducaⁿ dànehé-yu nchaa dava-gá tnàha ñáiyú-yu, te sá dúcáⁿ

quidé-yu te vá cùnùu víhi-yu núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnùní-gá, chí cuú-yu dàtná ñíi ñáiyu nchicúⁿ cuií-ná. Dico nchaa ñáiyu nchicúⁿ nihnu quide nchaa nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ, te ñu-ni ducaⁿ dànehé-yu nchaa dava-gá tnàha ñáiyú-yu, te ñáiyu-áⁿ ío cùnùu-yu núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnùní-gá. ²⁰ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ío xini ñuhú-xi cada-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi, te vá càdá-ndó dàtná xiquide cue téé dànehé ñàhá xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés, ndíhi dàtná xiquide cue téé cùu fariséu, chí núu na càda-ndo dàtná xiquide cue téé-áⁿ ñá, te vá ndúú táhú-ndó ndíhu ndaha ñàha Yá Ndióxi xii-ndo.

*Jesús càháⁿ-gá cuendá ñáiyu cùdèéⁿ
(Lc. 12:57-59)*

²¹ Te nchòhó sa xini-ndó sá ncháá ñáiyu ní cuu ñaní tnàhá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha ní ñíhi-yu tnúhu sá vá cuú càhni-yu tnàha ñáiyú-yu, chí núu ducaⁿ na càdá-yu te nacháhu-yu cuéchi-yu. ²² Dico vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo sá núu ndèdani càa-ndo na cudééⁿ-ndó núú tnàha ñáiyu-ndo, te nacháhu-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo, àdi núu na cùcuèhé-ndó-yu te núú chítú núú tàcá cundáá cuéchi-ndo te núu ducaⁿ na càda-ndo, àdi núu na cùu-ndo tnàha ñáiyu-ndo ñíi tnúhu véé víhi, te cucuéchi víhi xii-ndo chí quíhiⁿ-ndó núú úhú núú ndàhú.

²³ Te xiáⁿ núu nchòhó òré ndécú ndíhi-ndo ñíi sá cuini-ndó cuàha-ndo Yá Ndióxi nduu táhú-gá, te òré cuáháⁿ-ndó cuàñaha-ndo xii-gá, te òré ní quexio-ndo núú dúcáⁿ cuàñaha-ndo xii-gá sá ndúú táhú-gá, te ní ndacu ìní-ndó sá ndécú ñáiyu ñá túú cùu váha ìní ñàhá xii-ndo cuendá ñíi sá ní cumání núú tnàhá-ndó. ²⁴ Te dàndò-ndo sá dúcáⁿ nèhe-ndo cuáháⁿ nduu táhú Yá Ndióxi, te díhna-gá quíhiⁿ-ndó nacàháⁿ càhnú ìní tnàhá-ndó ndíhi ñáiyu ñá túú cùu váha ìní ñàhá xii-ndo-áⁿ, te dàtnùní ducaⁿ te quíhiⁿ-ndó cuàha-ndo Yá Ndióxi sá ndúú táhú-gá.

²⁵ Te núu ío ñíi-ndo ní sáháⁿ ñáiyu núú téé cùchiuⁿ ní sacáⁿ cuéchi-yu cuendá-ndó cuendá ñíi sá ní quide-ndo, te òré ní naníhi tnàhá-ndó ndíhi-yu cuáháⁿ-ndó núú téé cùchiuⁿ-áⁿ, te nacàháⁿ càhnú ìní tnàhá-ndó ndíhi-yu cuendá sá vá cuàha cuendá ñàhá-gá-yu xii-ndo núú téé cùchiuⁿ, chí núu ducaⁿ na càdá-yu te téé cùchiuⁿ-áⁿ cuàha cuendá ñàhá-dè xii-ndo núú cuè téé cùu polecia, te cue téé-áⁿ chíhi ñàha-güedè veaca xii-ndo. ²⁶ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá vá càcu-ndo te núu na ngàva-ndo veaca ndéé nacháhu-ndo nchàa sá tàú-ndó.

Cuendá cue ñáiyu ñá túú quide váha

²⁷ "Te nchòhó sa xini-ndo nàcuáa ndùu tñuhu ní cáhá" cue téé ní xindecu ndéé sanaha, te duha ní cachí-güedé: "Nchaa cue téé vá cúú cãhá" ndihi-güedé ñadhí te núu ñá díú ñadhí-güedé cúú-yu, te diu-ni duca" tùcu nchaa cue ñáiyu ñíhí vá cúú cãhá" ndihí-yu téé te núu ñá díú yíi-yu cùu-güedé", duha ní cachí-güedé. ²⁸ Dico yúhú cãhí tñuhu-í xii-ndo sã ndéda-ni càa cue téé na cùndehe ñí ñadhí te núu na càni iní-güedé cundecu díi ñí-güedé ndihí-yu te cada iní-ndo sã dàtná sã sã ní cáhá" ndihí ñaha-güedé xii-yu sã dúcá" ní sani iní-güedé.

²⁹ "Te núu ñí xio tinùu-ndo quide-xi quide-ndo nãndi sã cuèhé sã dúhá te tava-ndo, chi váha-gá sã ná cuíta te ñá díú ñíhí ní ndúú yiqui cuñú-ndo quíhí-xi núú ùhú núú ndáhú. ³⁰ Te núu ñí xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo nãndi sã cuèhé sã dúhá te quehendé-ndo, chi váha-gá sã ná cuíta ñí xio ndaha-ndo te ñá díú sã ñíhí ní ndúú yiqui cuñú-ndo quíhí-xi núú ùhú núú ndáhú.

Jèsús càhá-gá cuendá cue ñáiyu ñáña tñaha

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ "Te nchòhó sa ñaha tucu-ndo nacuáa ní cáhá" tucu cue téé ní xindecu ndéé sanaha, te duha ní cachí-güedé: "Te núu ñí téé na ñáña tñaha-dé ndihí ñadhí-dé, te xini ñuhu-xi cadúha-dé ñí tutú cuãñaha-dé núú càhá-xi sã ní dàñá ñaha-dé", duha ní cachí-güedé. ³² Dico yúhú cãhí tñuhu-í xii-ndo sã cúú ñáña ñí téé ñadhí-dé, te núu cutnuni ndáá iní-dé sã cáhá" ndihí-a" ingá téé. Dico núu ñá túú ñáña" quide-a" te ñá túú ndùu váha-xi ñáña ñaha-dé. Te núu ñá túú ñáña" quide ñadhí-dé, te cada iní-ó sã méé-dé ní sanu ichi ñaha-dé xii-a" cáhá" ndihí-a" ingá téé te núu na ñáña ñaha-dé. Te téé na ñaquehe" ñaha xii ñaha ní dàñá ñaha yíi-xi-á", te diu-ni ñá túú ní quide váha-dé sã dúcá" ní ñaquehe-dé ñaha-á".

Ñáiyu càcunehe ñaha xii Yá Ndióxi cuendá cutnuni iní tñaha ñáiyú-yu sã ndáá cadá-yu ñí sã sáni iní-yu cadá-yu

³³ "Te sa ñaha tucu-ndo nacuáa ní cáhá" tucu cue téé ní xindecu ndéé sanaha, chi cue téé-á" ní cachí-güedé: "Te núu càcunehe-ndo Yá Ndióxi núú tñaha ñáiyu-ndo nacuáa cutnuni iní-yu sã ndáa cada-ndo ñí sã sáni iní-ndo càda-ndo, te cada-ndo", duha ní cáhá" dóho tñaha-güedé. ³⁴ Dico yúhú cãhí tñuhu-í xii-ndo sã ñá túú ná cacunehe-ndo sã ndáa cada-ndo ñí sã sáni iní-ndo càda-ndo. Te ní vá cãcú nèhe-ndo andiu chi yàcá" cúú-xí núú núcoo Yá Ndióxi táxi tñuni-gá. ³⁵ Te ní vá cãcú nèhe-ndo ñuyú-a, chi tñaha ñuyú-a ndècu-gá, te ní vá cãcú nèhe-ndo ñuú Jerusalén chi

ñuú-á" cúú cuendá-gá, te diu-gá cúú-gá Yáa ío cùnuu. ³⁶ Te ní vá cãcú nèhe-ndo díquí-ndo chi ñaha-ndo sã ní ñí" idi díquí-ndo ñá ndácú-ndo ndáda cuixí-ndo ádi ndada tñuu-ndo. ³⁷ Te váha-gá sã núu ñí" sã sáni iní-ndo càda-ndo, te cachí-ni-ndo: "Cuu cada-ndí, ádi vá cúú càda-ndí", cachí-ni-ndo. Chi nchaa dava-gá sã chidó-ndo càhá-ndo òré duca" sáni iní-ndo càda-ndo ñí" sã cadá-ndo cùu-xi sã dácàhu iní ñáña yùcu ñávaha.

Cuendá ñáiyu ñachinaa sã quidé ñaha tñaha ñáiyu-xi

(Lc. 6:29-30)

³⁸ "Te sa ñaha tucu-ndo nacuáa ní cáhá" tucu cue téé ní xindecu ndéé sanaha, chi cue téé-á" ní cachí-güedé: "Ñáiyu na càda ñaha tñaha ñáiyu-xi ñí" sã ñá túú váha, te nanchócava-yu nachinaa-yu sã ní quide ñaha tñaha ñáiyú-yu", duha ní cachí-güedé. ³⁹ Dico yúhú cãhí tñuhu-í xii-ndo sã ñá túú ná cada-ndo nchaa cue ñáiyu cuíhna ñí-xi te núu quide ñaha-yu ñí" sã ñá túú váha xii-ndo. Te núu ní canihá-yu ñí" xito te cuini tucú-yu canihá-yu ingá xito te ñáña-ndo na canihá-yu. ⁴⁰ Ádi ní sacá" cuéchi-yu núú cué téé cùchiu" cuendá-ndo, te cuini-yu quendeé-yu dúhnú-ndo te ñáña-ndo na canehé-yu quíhí", te tñahá-ni dóo ndíxi ndódo-ndo ñáña-ndo na canehé-yu quíhí". ⁴¹ Te núu quide yicá-yu caca-ndo dàtná úú kilómetrú cuido-ndo ndáchíu"-yu ña, te chido-ndo úú-gá tucu kilómetrú cuido-ndo ndáchíu"-yu. ⁴² Te núu ío ñí" sã xicá"-yu núú-ndo te cuãñaha-ndo, ádi ío ñí" sã sánúu-yu núú-ndo te cuãñaha núu-ndo.

Cuu iní-ó nchaa ñáiyu cùu úhú iní ñáña xii-ó

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ "Te sa ñaha tucu-ndo nacuáa ní cachí" tucu cue téé ní xindecu ndéé sanaha, chi cue téé-á" ní cachí-güedé: "Cuu iní-ndo cué ñáiyu ndècu ndihí váha-ndo, te cuu úhú iní-ndo cué ñáiyu cùu úhú iní ñáña xii-ndo", duha ní cachí-güedé. ⁴⁴ Dico yúhú cãhí tñuhu-í xii-ndo sã cúú iní-ndo cué ñáiyu cùu úhú iní ñáña xii-ndo, te cáhá" váha-ndo cuendá cue ñáiyu cáhá" úhú ñáña xii-ndo, te cada-ndo sã váha sã cúú-xí cué ñáiyu cùu úhú iní ñáña xii-ndo, te cáhá" ndihí-ndo Yá Ndióxi cuendá cue ñáiyu xicuehé ñáña xii-ndo, ndihí cuendá cue ñáiyu quide úhú ñáña xii-ndo. ⁴⁵ Te núu na càda-ndo nchaa nacuáa cáhá"-í-a, te duca" te cutnuni sã cúú-ndo ñéhe Tãtá-ndo Dùtú Ndióxi Yáa ndécú andiu. Te diu-gá cúú-gá Yáa quidé quène nchíanchii, te diu-ni-gá cúú-gá Yáa dácúu" dáú ñuyú-a, te duca" quide-gá cuendá cuu-xi sã váha sã cúú-xí cué ñáiyu quide váha, ndihí sã cúú-xí cué ñáiyu

ñá túú quide váha. ⁴⁶ Te núu nchòhó ná cúú iní-ndó mée-ni ñáiyu na cùu iní ñáhá xii-ndo, te vá càchí-ndó sá Yá Ndiòxí taxi-gá sá ndúú tãhú-ndó sá dúcáⁿ quide-ndo, chi cuèi cue tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii cue ñáiyu cuendá impuéstú ducaⁿ xiquide-güedé. ⁴⁷ Te núu mee-ni ñáiyu ndècu ndihí váha-ndo ïo váha cáháⁿ ndihí-ndó-yu, te vá càchí-ndó sá ïo váha quide-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo, chi cuèi ndéé nchaa ñáiyu ñá túú xiní dana cuendá Yá Ndiòxí ducaⁿ xiquide-yu. ⁴⁸ Te duha ndúu tnúhu cáháⁿ-í cuendá sá nchòhó cada ndáá-ndó cùndecu-ndo datná quidé ndáá mée Tãtá-ndó Dütú Ndiòxí Yáá ndécú àndiu —duha ní dánèhé ñáhá Jèsús xii cue tée xica cuu ndihí-gá ndihí nchaa ñáiyu.

6

Jèsús dánèhé-gá ñáiyu nàcuáa cadá-yu sá vãha

¹ Te Jèsús ndécú-ní-gá dánèhé-gá cue tée xica cuu ndihí-gá ndihí nchaa ñáiyu, te xãhaⁿ-gá:

—Te òré quidé-ndó sá váha te vá cadá-ndó núú ñáiyu cuendá-ni sá cuiñí-ndó cáháⁿ váha-yu cuendá-ndó, chi núu núú ñáiyu ducaⁿ na cada-ndo te Dütú Ndiòxí Yáá cúú Tãtá-ndó vá táxi-gá sá ndúú tãhú-ndó. ² Te xíãⁿ núu nchòhó òré chindèe-ndo ñáiyu ndáhú, te vá cùñaha-ndo xii cue ñáiyu sá chindèe-ndo cue ñáiyu ndáhú-ánⁿ datná xiquide cue ñáiyu dandahú mée-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-yu, chi ñáiyu-ánⁿ ducaⁿ xiquide-yu òré sãháⁿ-yu veñúhu, chi datécú tnúhu-yu nchaa ñáiyu òré ducaⁿ chindéé-yu ñáiyu ndáhú. Te diu-ni ducaⁿ quidé-yu xãháⁿ-yu xii cue ñáiyu sá chindèe-yu cue ñáiyu ndáhú-ánⁿ nchaa núú xicá cúu-yu, te ducaⁿ xiquide-yu cuendá cuiñí-yu cáháⁿ váha ñáiyu cuendá-yu. Te yúhú na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñá túú ná nduu tãhú ñáiyu-ánⁿ núú Yá Ndiòxí sá dúcáⁿ quidé-yu chi mee-ni núú tnàha ñáiyú-yu cùdiú-yu. ³ Te nchòhó òré chindèe-ndo ñáiyu ndáhú, te cuèi ñáiyu ïo-gá váha ndècu ndihí-ndo dico vá cùñaha-ndo sá dúcáⁿ chindèe-ndo cue ñáiyu ndáhú-ánⁿ, te ni cuèi dava-gá ñáiyu vá cùñaha-ndo. ⁴ Chi váha-gá sá iní mée-ní-ndó ná cùhuⁿ sá dúcáⁿ chindèe-ndo cue ñáiyu ndáhú-ánⁿ. Te núu ducaⁿ na cada-ndo ña, te Dütú Ndiòxí Yáá cúú Tãtá-ndó tàxi-gá sá ndúú tãhú-ndó chi diu-ni mee-gá ndéhé-gá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo.

Jèsús dánèhé-gá ñáiyu nàcuáa cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiòxí

(Lc. 11:2-4)

⁵ Te nchòhó òré cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiòxí, te vá cadá-ndó datná xiquide cue ñáiyu dandahú mée-xí càchí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-yu, chi ñáiyu-ánⁿ

tnàhá iní-yu cunutñi-yu cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiòxí òré yíñi-yu veñúhu. Te diu-ni ducaⁿ xiquide-yu nchaa núú xicá cúu-yu, te ducaⁿ quidé-yu cuendá sá cuiñí-yu quini ñáiyu nàcuáa xiquide-yu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñá túú ná nduu tãhú ñáiyu-ánⁿ núú Yá Ndiòxí sá dúcáⁿ quidé-yu chi mee-ni núú tnàha ñáiyú-yu cùdiú-yu. ⁶ Te nchòhó òré cuiñí-ndó cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiòxí, te ndíhu ndedí nihnu-ndo xití vehe-ndo, chi diu-gá cúú Tãtá-ndó te ndècu ndihí ñaha-gá xii-ndo, te diu-ni mee-gá ndéhé ñaha-gá xii-ndo nàcuáa quide-ndo, te núu ducaⁿ na cada-ndo te taxi-gá sá ndúú tãhú-ndó.

⁷ Te òré cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiòxí te vá sùúni cuendá-ni dacáa-ndó tnúhu cáháⁿ ndihí-ndo-gá datná xiquide cue ñáiyu ñá túú xiní tnúhu-gá, chi ñáiyu-ánⁿ sání iní-yu sá tédòho ñaha vñi-gá Yá Ndiòxí xii-yu sá dúcáⁿ sùúni dacáa-yu tnúhu cáháⁿ ndihí ñáhá-yu xii-gá dico ñáhá. ⁸ Dico nchòhó, vá cadá-ndó datná xiquide cue ñáiyu-ánⁿ, chi mee Tãtá-ndó Dütú Ndiòxí sa nàhu-gá ná cùu nchaa sá xiní ñúhu-ndo cuèi òré vátá càcáⁿ-gá-ndó núú-gá. ⁹ Te duha cáháⁿ-ndó òré cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiòxí:

Yòhó Tãtá-ndí Dütú Ndiòxí Yáá ndécú àndiu, nchaa ñáiyu na cáháⁿ-yu sá cúu-n Yáá ïo yíñúhu.

¹⁰ Te xicáⁿ tãhú-ndí núu-n sá ná saá nduu ndíhu ndáhá-n-yu.

Te cada-n datná càchí iní-n ñúyíu-a datná quidé-n àndiu.

¹¹ Te xicáⁿ tãhú-ndí núu-n sá táxi-n sá cóhó-ndí sá cáxi-ndí ïiⁿ nduu ïiⁿ nduu.

¹² Te cada càhnu iní-n nchaa yicá cuèchi-ndí, chi tnàhá nchúhu quidé càhnu iní-ndí nchaa sá quidé ñaha tnaha ñáiyu-ndí.

¹³ Te vá dáñá-n dàcãháⁿ ñáhá yùcu ñávãha xii-ndí cada-ndí sá ñá túú váha, chi coto ñaha-n xii-ndí cuendá sá vá dúcáⁿ cada ñaha-xi.

Te diu-ni cùu-n Yáá ïo cùnuu nchaa nduu nchaa quiú, te ïo càhnu cuu-n, te diu-ni-n quindaha ñaha-n xii-ndí ni caa ni quiñíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

Duha dãnèhé ñáhá-í xii-ndo cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiòxí.

¹⁴ Te núu nchòhó quidé càhnu iní-ndó nchaa sá quidé ñaha tnaha ñáiyu-ndo, te ducaⁿ te Tãtá-ndó Dütú Ndiòxí Yáá ndécú àndiu cada càhnu iní-gá nchaa sá ñá túú váha quide-ndo tucu. ¹⁵ Dico núu nchòhó vá cadá càhnu iní-ndó nchaa sá quidé ñaha tnaha ñáiyu-ndo ña, te ni Dütú Ndiòxí Yáá cúú Tãtá-ndó vá cadá càhnu iní-gá nchaa sá quidé-ndó tucu.

Cuendá ñáiyu ñá túú tnàhá ná xéxi áma cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiòxí

¹⁶ Te nchòhó, nduu ñà túú tñàhí ná xéxí-ndó càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiòxí, te vá cùndìyí-ndó dàtná xíquide nchaa ñáyíu dàndahú méé-xí càchí sá quidé ndáá te ñà ndáá sá quidé ndáá-yu, chí ñáyíu-áⁿ ducaⁿ xíquidé-yu cuèndá sá cuini-yu cutnùní iní ñáyíu sá ñà túú tñàhí ná xéxí-yu càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiòxí. Te yúhú càchí tñúhu-í xii-ndo sá sá dúcáⁿ quidé-yu te ñà túú ná chindee ñàha-xi xii-yu cuèndá níhí-yu ìⁿ sá ndúú tãhú-yu núú Yá Ndiòxí. ¹⁷ Dico nchòhó, nduu ducaⁿ quide-ndo ñà túú tñàhí ná xéxí-ndó càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiòxí, te váha váha naquete-ndo núú-ndó, te váha váha chíhi-ndo cùcá ¹⁸ cuèndá sá vá cutnùní iní ñáyíu sá ñà túú ná xéxí-ndó ndúu ducaⁿ caháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiòxí. Te Dútú Ndiòxí Yáá cùú Tátá-ndó ndècu ndihí-ndo diu-ni mee-gá ndéhé-gá nacuáa quide-ndo ndecu-ndo, te diu-gá taxi-gá sá ndúú tãhú-ndó.

Cuèndá nchaa sá váha nduu tãhú-ó
(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Te vá cáni iní-ndó cùu-ndo ñáyíu cuica nãndí sá cùndècu ndihí-ndo ñuyíú-a chí vá cùdì-xi, chí dava quee tíquidi, te dava caxi cudi ñúhu, àdi quíhu ñadúhú vehe-ndo te duhu-güedé. ²⁰ Te váha-gá chí ndúcú nacuáa cada-ndo cuèndá ducaⁿ ngùndecu sá ndúú tãhú-ndó àndiu, te xiáⁿ cudí-xi ndècu ndihí-ndo nì caa nì quíhíⁿ, chí yàcáⁿ vá quèé-gá tíquidi, te ni vá caxí-gá cudi ñúhu, te ni vá quini-gá-ndó ñadúhú duhu-güedé ndachúⁿ-ndo. ²¹ Te núu cùu-ndo ñáyíu cuica ndècu ñuyíú-a, te diu-ni nchaa sá ndécú ndihí-ndo ñuyíú-a ñúhu iní-ndó. Àdi cuu-ndo ñáyíu quide nacuáa ngùndecu sá ndúú tãhú-ndó àndiu, te diu-ni sá ndúú tãhú-ndó ndècu àndiu-áⁿ ñúhú iní-ndó.

Núú-ó cùu-xi datná ìⁿ ñúhú
(Lc. 11:34-36)

²² Te cada iní-ndó sá núú-ndó cùu-xi datná ìⁿ ñúhú. Te núu núú-ndó càváha te cutnùní iní-ndó ná cùú sá ndécú núú-ndó. ²³ Dico núu cùhú núú-ndó ñà túú cutnùní cundehe-ndo ñà, te ñà túú cutnùní iní-ndó ná cùú sá ndécú núú-ndó. Te sá dúcáⁿ cùhú núú-ndó te cada iní-ndó sá ndécú-ndó dàtná ìⁿ núú néé. Te duha ndúu tñúhu càháⁿ-í chí núu sàni váha iní-ndó cuèndá Yá Ndiòxí ñà, te cùu víi cuu váha iní-ndó ndècu-ndo. Áⁿ te núu ñà túú sàni váha iní-ndó cuèndá-gá ñà, te ñà túú tñàhí cùu váha iní-ndó ndècu-ndo. Te sá dúcáⁿ ñà túú sàni váha iní-ndó cuèndá-gá te cada iní-ndó sá ndécú-ndó dàtná ìⁿ núú néé.

Vá ndácú ìⁿ téé cunu cuechi-dé núú úú patróóⁿ
(Lc. 16:13)

²⁴ Te ni ìⁿ téé xínu cuechi vá ndácú-dé cunu cuechi-dé núú úú patróóⁿ, chí téé-áⁿ cuu váha iní-dé núú ìⁿ patróóⁿ-dé te tñii-dé nchaa tñúhu càháⁿ patróóⁿ téé cùu váha iní-dé núú-xi-áⁿ. Te núú ñngá tucu patróóⁿ-dé vá cùú váha iní-dé, te ni vá tñii-dé tñúhu càháⁿ ñngá téé-áⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchòhó chí vá ndácú-ndó cunu cuechi-ndo núú Yá Ndiòxí te cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá íó ñuyíú-a.

Yá Ndiòxí xitó-gã nchaa ñáyíu cùu déhe-gá
(Lc. 12:22-31)

²⁵ Te na càchí tñúhu-í xii-ndo sá vá ío cani iní-ndó núu nása níhí-ndó sá cóhó sá caxí-ndó, te ni vá ío cani iní-ndó núu nása níhí-ndó dõó cuihnu-ndo, chí cùnuu-gá méé-ndó dàcúúxí sá nchító-ndó, te ducaⁿ cùnuu-gá yiqui cùñú-ndó dàcúúxí dõó sácùlhu-ndo. ²⁶ Te chí cáda cuèndá sá ncháá quítì ndava ñà túú tñàhí ná xítú-güedé, te ni ñà túú ndéé cuáháⁿ-güedi nãtãhú-güedi, te ni ñà túú ná nãtãxúha-güedi, te ni ñà túú ndéé cáá yàcá-güedi, chí mee Tátá-ó Dútú Ndiòxí Yáá ndécú àndiu xito ñàha-gá xii-güedi níhí-güedi sá xéxí-güedi. Te núu cue quiti-áⁿ ducaⁿ xito ñàha-gá xii-güedi, ìte uuⁿ-gá xitó ñàha-gá xii nchòhó, chí nchòhó ío-gá cùnùu-ndo dacúúxí cuè quiti-áⁿ! ²⁷ Te cuèi nãndí sá sãní vilhí iní-ndó ndècu-ndo, dico ñà ndácú-ndó càda-ndo nacuáa cuehnu-ndo cuèdicó ìⁿ yiqui-gã.

²⁸ Te vá ío cani iní-ndó núu nása níhí-ndó dõó cuihnu-ndo. Te chí cáda cuèndá nacuáa sãhnu nchaa itá íó yucu, chí nchaa itá-áⁿ ñà túú quide chiuh-xi, te ni ñà túú quèhe-xi idi. ²⁹ Te na càchí tñúhu-í xii-ndo sã ndii Salòmón cuèi ío víi ní xínduu dõó ní xõo cuihnu ndii, dico ñà túú nũtnahá-xi nacuáa càa nchaa itá, chí ío-gá víi càa nchaa itá. ³⁰ Te nchaa itá íó yucu tnaa-ni cudí-xi, te yichí-xi te sãhmi ñáyíu. Te cuèi ducaⁿ dico mee Yá Ndiòxí quidé-gá ío víi sácùnduu-xi. Te núu nchaa itá-áⁿ ducaⁿ quide-gá xitó-gã sácùnduu víi-xi, te xiáⁿ cutnùní sá ío-gá coto ñàha-gá xii-ndo, dicó-ni sá ñà túú sãndáá váha iní-ndó-gã. ³¹ Te xiáⁿ núu ñà túú xini ñúhu vilhí-xi cani iní-ndó núu nása níhí-ndó sá cóhó sá caxí-ndó, àdi nása níhí-ndó dõó cuihnu-ndo. ³² Chí nchaa ñáyíu ñà túú xini nacuáa càháⁿ tñúhu Yá Ndiòxí mee-ni nchaa xiáⁿ ñúhú iní-yu. Dico nchòhó chí mee Tátá-ndó Dútú Ndiòxí sa náha-gá ná cùú sá xini ñúhu-ndo. ³³ Te xiáⁿ núu ío xini ñúhu-xi sá cùhúⁿ iní-ndó sá Yá Ndiòxí yíndàha ñàha-gá xii-ndo, te ducaⁿ càda-ndo nchaa nacuáa cuini-gá, te ducaⁿ te taxi-gá nchaa sá xini ñúhu-ndo. ³⁴ Núu xiáⁿ vá ío cani iní-ndó nása cundece-ndo ndúu tneé, chí cani iní-ndó nacuáa cada-ndo cundece-ndo vitna, chí nduu tneé-áⁿ te òré-nã te cutnùní núu nása cada-ndo cundece-ndo. Chí nchòhó na

naha-ndo sá lo titní núú sá quidé-xí ìᵀᵀ nduu ìᵀᵀ nduu —duha ní dánéhé ñáhá Jësús xii cue téé xica cuu ndihi-gá ndihi nchaa ñáyiú.

7

Vá càháⁿ cuèhé-ó cuèndá tnàha ñáyiú-o
(*Lc. 6:37-38, 41-42*)

¹ Te Jësús ndècuu-ni-gá dánéhé-gá cue téé xica cuu ndihi-gá ndihi nchaa ñáyiú, te xáhaⁿ-gá:

—Vá càháⁿ cuèhé-ndó cuèndá tnàha ñáyiú-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndióxi ñá túú ná tnúhu cuñaha-gá xii-ndo. ² Chi núú na càháⁿ cuèhé-ndó cuèndá tnàha ñáyiú-ndo, te Yá Ndióxi íó ìᵀᵀ sá cádá ñaha-gá xii-ndo. Te núú nchòhó ná càháⁿ cuèhé víhi-ndó cuèndá tnàha ñáyiú-ndo te Yá Ndióxi ío-gá dandòho ñaha-gá xii-ndo. ³ Te ná cuèndá ndéhé-ndó ìᵀᵀ sá ñá túú vaha quide tnaha ñáyiú-ndo te mee-ndo víhi-gá quidé-ndó-í? Te sá dúcáⁿ quide-ndo te cada iní-ndó sá ndéhé-ndó dátá ìᵀᵀ mihi líhli ñúhu núú tnàha ñáyiú-ndo te mee-ndo ñúhu ìᵀᵀ mihi cahnu-gá núú-ndó te ñá túú quide cuèndá-ndó. ⁴ Te núú na nàcanu ichi-ndo tnaha ñáyiú-ndo cuèndá sá ñá túú quide váha-yu ndècú-yu, te mee-ndo víhi-gá quidé-ndó ñá, te cada iní-ndó sá xáhaⁿ-ndo xii tnaha ñáyiú-ndo sá nátáva-ndo mihi líhli ñúhu núú-yu sá dúcáⁿ quide-ndo, te mihi cahnu ñúhu núú meé-ndó ñá túú quide cuèndá-ndó. ⁵ Te sá dúcáⁿ quide-ndo te ío dándahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, te xini ñuhu-xi díhna-gá daña-ndo nchaa sá ñá túú vaha quide-ndo, te dátá ñúhu ìᵀᵀ quide te cuu nàcanu ichi-ndo tnàha ñáyiú-ndo cuèndá nchaa sá ñá túú vaha quidé-yu.

⁶ Te nchaa ñáyiú ío sáá iní-xi, te vá cádá yica-ndó-yu cundéóho-yu tnúhu Yá Ndióxi, chi núú na cáda yica-ndó-yu te ngóo-yu cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo. Te ñáyiú-ánⁿ cúu-yu dátá iná chi quiti-ánⁿ núu na cuñaha-o ìᵀᵀ sá cuñaha-o, te núú ñá túú cùtnuní iní-dí ná cúú xiáⁿ te tñú ñaha-dí xii-o. Te cúu tucú-yu dátá cùchí chi quiti-ánⁿ núu na chùcu-o núú-dí yúú váha sá ío víi caa nani pérá, te dicó-ni cùnu sáhá-dí chi ñá túú cùtnuní iní-dí sá cúú-xí yúú váha.

Cácáⁿ-ó núú Yá Ndióxi núú ná cuini-ó
(*Lc. 11:9-13; 6:31*)

⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá càcáⁿ-ndó núú Yá Ndióxi te núú ná cuini-ndó te taxi-gá, te vá dáña ndéè-ndó càcáⁿ-ndó núú-gá núú ná cuini-ndó te ducaⁿ te níhi-ndó. Te cada iní-ndó sá ní quexio-ndo vehe ìᵀᵀ tnaha ñáyiú-ndo te ní càháⁿ-ndó, te ñáyiú-ánⁿ ní tedóho ñaha-yu xii-ndo te ní nacaáⁿ-yu yuyèhe. Te ducaⁿ cáda iní-ndó chi Yá Ndióxi tedóho ñaha-gá xii-ndo, te taxi-gá sá ná càcáⁿ-ndó núú-gá. ⁸ Chi nchaa ñáyiú ducaⁿ xiquide, te Yá Ndióxi tedóho ñaha-gá xii-yu

te níhi-yu sá cuini-yu. Te diu-ni ducaⁿ tucu nchaa ñáyiú na càcáⁿ núú-gá ìᵀᵀ sá cuini-yu, chi sáñaha-gá sá xicáⁿ-yu núú-gá. Te diu-ni ducaⁿ tucu nchaa ñáyiú ñá túú dàña ndéé xicáⁿ núú Yá Ndióxi sá cuini-yu chi níhi-yu.

⁹ Te nchòhó cue téé cùu tátá, ñá túú cùndee iní-ndó cuñaha-ndo xii cue déhe-ndo ìᵀᵀ yúú caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ìᵀᵀ páá núú-ndó càxi-güexi. ¹⁰ Te ni ñá túú cùndee iní-ndó cuñaha-ndo ìᵀᵀ cóo caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ìᵀᵀ chácáⁿ núú-ndó càxi-güexi. ¹¹ Te nchòhó cuèi ndéè dau-na sáá iní-ndó dico sàha-ndo cuè déhe-ndo sá váha xèxi-güexi òré ná cúú sá xicáⁿ-güexi núú-ndó càxi-güexi. Te núú nchòhó ducaⁿ quide-ndo, jte uuⁿ-gá ducaⁿ quide Tátá-ndó Dútú Ndióxi Yáá ndécú àndiu, chi taxi-gá sá váha sá cúú-xí-ndó te núu na càcáⁿ-ndó núú-gá!

¹² Te nchaa sá váha cuini-ndó cáda tnaha ñáyiú-ndo, te cada-ndo tnàhá-ndó ndíhi-yu, chi ducaⁿ sànu ichi ñaha tnúhu ní chidó tñúni ndíi Moisés, te diu-ni ducaⁿ sànu ichi ñaha tucu nchaa tnúhu ní chidó tñúni cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha.

Yuyèhe cuiñi
(*Lc. 13:24*)

¹³⁻¹⁴ Te xini ñuhu-xi nducu-ndo nacuáa cada-ndo tñú-ndo ichi Yá Ndióxi. Te ichi-gá-ánⁿ cúú-xí dátá ìᵀᵀ ichi cuiñi, àdi dátá ìᵀᵀ yuyèhe cuiñi. Te duha càháⁿ-í chi ío úhú xinu iní-ndó tñú-ndo ichi Yá Ndióxi, te sacú-ni nchòhó cue ñáyiú ndècu ñuyúú-a tñú-ndo ichi-gá. Te nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ta xita nihnú-yu cuáháⁿ. Te ichi ndécú-yu-ánⁿ cada iní-ndó sá cúú-xí ìᵀᵀ ichi cahnu ichi quehéⁿ, àdi ìᵀᵀ yuyèhe quehéⁿ. Te duha càháⁿ-í chi ío vai ñáyiú ndécú-yu ichi-ánⁿ.

Ndi dñⁿ núú yutnu xini-ó ná yutnu cùu-xi
cuèndá sá sávidí-xi
(*Lc. 6:43-44*)

¹⁵ Te càchí tnúhu-í xii-ndo sá ío quíhi iní-ndó cùndee-ndo cuèndá sá vá dándahú ñáhá cuè téé càchí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndáá sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá. Chi cue téé-ánⁿ sànu sá quidé-güedé dátá quidé mbéé quiti ío váha iní-xi, dico ñá ndáá chi ñá túú ñúhu váha iní-güedé, chi quide-güedé dátá quidé quiti dééⁿ quiti nani yíhí. ¹⁶ Te òré quexio-güedé núú ndécú-ndó te cada cuèndá-ndó nacuáa quide-güedé cuèndá ducaⁿ cùtnuní iní-ndó ná ñáyiú cùu-güedé. Te nchòhó xini-ndó sá ñá túú cùuⁿ ndéhé yoho yáha stilé tnu iñu, te ni ñá túú xini-ndó cùuⁿ ngúxí ìᵀᵀ tnu iñu. ¹⁷⁻¹⁸ Te xini tucu-ndo sá ncháá yutnu váha cùuⁿ sávidí váha, te nchaa yutnu váha-ánⁿ ñá túú cùuⁿ sávidí sá ñá túú váha. Te nchaa yutnu sá ñá túú váha ñá túú cùuⁿ sávidí váha, chi mee-ni sávidí sá ñá túú váha cùuⁿ. ¹⁹ Te nchaa yutnu sá ñá túú cùuⁿ

sávidí váha xèhndé-güedé, te cuánguee-xi núú ñùhú càyú-xi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi yáha nchaa cue téé dándahú ñáhá càchí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxi te ñá ndáá sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá, chí quíhíⁿ-güedé núú ñùhú núú càyú. ²⁰ Te nchóhó cutnùnì iní-ndó nã ñáyiu cùu cue téé-áⁿ cuendá nchaa sá quidé-güedé.

Ñá ncháá ñáyiu ngündecú-yu núú ndécú Yá Ndiòxi táxi tnùnì-gá

(Lc. 13:25-27)

²¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã òo vai ñáyiu cachí-yu sá yùhú cùú-í Xitohó-yu, dico ñá ncháá-yu nduu táhú-yu cundecú-yu núú ndécú Tãtã-í Dútú Ndiòxi táxi tnùnì-gá, chí mee-ni ncháa ñáyiu na cada nchaa nacuaa càháⁿ-gá ñáyiu-áⁿ nduu táhú-yu cundecú-yu núú ndécú-gá táxi tnùnì-gá. ²² Te na sáa nduu cada ndáá Yá Ndiòxi cuéchi nchaa ñáyiu, te vai-yu cùñhá-yu xii-í: “Yòhó Xitohó Jesucristú nchúhú cùú-ndí ñáyiu ní càháⁿ tnúhu-n nacuaa ní cachí-n, te ñiu-ni-n ní cacunehe-ndí te ní sándáá iní ñáhá ncháa espíritu cundíhi yucu ñávaha xii-ndí ní quee-xi yiqui cùñú ñáyiu, te ñiu-ni yòhó ní chindee ñaha-n xii-ndí ní ndacu-ndí ní quide-ndí titní núú sã vã yòo tnàhí ndacu cada”, duha cùñhá-yu xii-í dàvã-áⁿ. ²³ Dico yùhú cùñaha-í xii-yu: “Ñá túú tnàhí xiní ñáhá-í xii nchòhó núu ndéè ñáyiu cùu-ndo, te chí xócuiñí nchaa nchòhó ñáyiu quide nchaa sá cuéhé sá dúhá núú ndécú-í-a”, duha cùñaha-í xii-yu.

Íñ vehe ndècu cimientú-xi ndíhi ññ vehe ñá túú cimientú-xi

(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

²⁴ Te nchaa ñáyiu sácúndedóhó tnúhu càháⁿ-í te núu na tníi-yu, te ñáyiu-áⁿ cùú-yu dàtná ññ téé òo váha cùtnunì iní-xi. Chí téé-áⁿ ní dácáá-dé ññ vehe, dico ñá túú ní ndacu-xi ndéè ní tnahá-dé yúú caxíⁿ te dàtnunì ní tava-dé cimientú-xi. ²⁵ Te òrè ní cuuⁿ dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dándáá-xi ndéè núú cáá vehe-áⁿ, dico ñá túú ní ndacu-xi cuidu-xi. Te ní quene tucu táchí ñíhi dico ñá túú ní ndacu-xi cuidu-xi vehe-áⁿ, te ducaⁿ chí téé ní dácáá vehe-áⁿ ní tava-dé cimientú-xi núú yúú caxíⁿ. Duha sàtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu tníi tnúhu càháⁿ-í. ²⁶ Dico nchaa ñáyiu sácúndedóhó tnúhu càháⁿ-í te ñá túú cùiní-yu tníi-yu, ñáyiu-áⁿ cùú-yu dàtná ññ téé ñá túú tnàhí cùtnunì iní-xi. Chí téé-áⁿ ní dácáá-dé ññ vehe núú yúú mee-ni ñuhu cùchí. ²⁷ Te òrè ní cuuⁿ dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dándáá-xi ndéè núú cáá vehe-áⁿ, te ní quene táchí ñíhi te íí-ni ní xido-xi vehe-áⁿ cuendá sá núú ñuhu cùchí ní sáá. Duha sàtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu sácúndedóhó tnúhu càháⁿ-í te ñá túú cùiní-yu

tníi-yu —duha ní dánhè ñáhá Jèsús xii cue téé xica cuu ndíhi-gá ndíhi nchaa ñáyiu.

²⁸ Te òrè ní ndíhi Jèsús sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gá, te nchaa ñáyiu ní xindedóhó nchaa tnúhu ní càháⁿ-gá òo ní cuñúhu-yu nacuaa ní dánhè ñáhá-gá xii-yu. ²⁹ Chí ní càháⁿ-gá dàtná càháⁿ cue téé cùnuu, te cùnuu ndisa-gá, te ñá túú ní càháⁿ-gá dàtná càháⁿ nchaa cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés.

8

Jèsús quidé tãtna-gá ññ téé tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Te Jèsús ní xica-gá cuánuu-gá ññi tìndúú núú dúcáⁿ ní xíndecu-gá ní dánhè-gá ñáyiu-áⁿ, te cuéhé víhí ñáyiu nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuánuu. ² Te ní quexio ññ téé tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó núú Jèsús, te ní ngúiní xití-dé núú-gá, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núu-n núu vã cùndee iní-n cada tátna ñaha-n xii-í, chí cùtnunì iní-í sá ndácú-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

³ Te Jèsús ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-dé, te xáhaⁿ-gá:

—Cuu cada tátna ñaha-í xii-n, te vitna ndúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te òrè-ni-áⁿ ní xócuiñí cuéhé tnàhá-dé. ⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii-dé:

—Te vitna cuanùhú te vã yòo ññ cùñaha-n sã yùhú ní quide tátna ñaha-í xii-n, núú dütü-ni cuaháⁿ cuendá sã ná quiní ñáhá-dé xii-n sã ní ndúha-n, te cuñaha-n sã ndúú táhú Yá Ndiòxi dàtná ní cachí ndíi Moisés. Te ducaⁿ cada-n cuendá cutnùnì iní ñáyiu sã ní ndúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii téé ní quide tátna-gá-áⁿ.

Jèsús quidé tãtna-gá ññ téé xinu cuechi núú ññ téé cùu capitáⁿ

(Lc. 7:1-10)

⁵ Te Jèsús ní xica-gá cuaháⁿ-gá ññu Capernaúm. Te òrè cuánguñu-gá ññu-áⁿ te ní quexio ññ téé cùu capitáⁿ càháⁿ ndàhú-dé núú-gá, ⁶ te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núu-n núu vã cùndee iní-n cada tátna-n ññ téé xinu cuechi núú-í, chí cùhú-dé te càhú víhí tnàhá-dé, te òo ndòhó-dé te ní ñá cùndee-gá-dé candá nihnu-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Te na quíhíⁿ-ó cada tátna-í-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁸ Te téé cùu capitáⁿ-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, ñá túú tàù-í sá quíhu-n ndéè xití vehe-í, chí cùu-í ññ téé cùtèxínu sá cùú-xi-n, te càháⁿ-ni sá ndúha téé xinu cuechi núú-í

te ndúha-dé. ⁹ Chi yúhú ndècu cue téé tàxi tñuní ñhá xii-í, te ducaⁿ yúhú tucu ndècu cue sandadú táxi tñuní-í. Te òré xáhaⁿ-í xii ìⁿ-dé quíhíⁿ-dé ìⁿ chiúⁿ te cuáháⁿ-dé, te òré xáhaⁿ-í xii ìngá-dé quixi-dé te véxi-dé, te òré xáhaⁿ-í xii ìⁿ téé xinu cuechi nù-í cada-dé ìⁿ chiúⁿ te quide-dé. Núu xiáⁿ yòhó cáháⁿ-ní sá ndúha téé xinu cuechi nù-í te ndúha-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii Jèsús.

¹⁰ Te Jèsús ío ní cuñúhu-gá sá dúcáⁿ ní cáháⁿ téé cùu capitáⁿ-án, te ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáiyu nchicúⁿ ñhá xii-gá:

—Na càchí tñuhu ndáá-í xii-ndo sá vátá quini-gá-í ní ìⁿ ñáiyu israhél, ñáiyu súnín ío váha sándáá iní ñhá xii Yá Ndiòxi dátá sándáá iní ñhá té-a xii-gá. ¹¹ Te na càchí tñuhu ndáá tucu-í xii-ndo sá ío cuéhé ñáiyu quixi ndáa xio nacuaá quene nchicanchii, te ñu-ni ducaⁿ ío cuéhé tucú-yu quixi ndáa xio nacuaá quee tucu nchicanchii. Te nchaa ñáiyu-án naníhí tñáh-yu ndihi té Abrahám, ndihi té Isaac, ndihi té Jacob núu ndécú Yá Ndiòxi táxi tñuní-gá te yacáⁿ cundecu ndihi ñhá-yu xii-güedé. ¹² Te nchaa ñáiyu táu nduu táhu cundecu núu ndécú Yá Ndiòxi táxi tñuní-gá ní cùu, ñáiyu-án quee tñu-yu, chi quíhíⁿ-yu ìⁿ xichí núu néé núu ío ndohó-yu cundecu-yu, te yacáⁿ ío ndáhí-yu, te dicó rúhñú-ná cuu núhu-yu sá sátú iní-yu cuendá sá ndóhó-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹³ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii téé cùu capitáⁿ-án:

—Yòhó téé ndècu ndihi téé cùhu cuanùhú vehe-n vitna chi ndúha-dé chi ní sándáá iní-n Yá Ndiòxi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ñu-ni òré ducaⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii téé cùu capitáⁿ-án ní ndúha téé xinu cuechi núu-dé.

Jèsús quidé tátna-gá náná ñadíhí té Pèlú
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá vehe té Pèlú, te òré ní quexio-gá vehe-dé te ní xiní-gá caá náná ñadíhí-dé cùhu-aⁿ ñuhu vihi-aⁿ cahni. ¹⁵ Te Jèsús ní tñi-gá ndaha ñaha cùhu-án, te òré-ni-án ní nchíco-aⁿ cahni te ní ndacóo-aⁿ ní xinu cuechi-aⁿ núu-güedé ndihi-gá.

Jèsús quidé tátna-gá vai ñáiyu cùhú
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Te òré ní dáhu nchicanchii te ní quexio ñáiyu núu ndécú Jèsús, te ndécá-yu vai ñáiyu yíhi ñaha espíritú cundíhi yucu ñávaha ní sáá núu-gá te ndéca tucú-yu vai ñáiyu tñáh dáva-gá núu cuéhé. Te ìⁿ-ní tñuhu ní cáháⁿ Jèsús ní tenáa-gá nchaa espíritú cundíhi yucu ñávaha yíhi ñaha xii nchaa ñáiyu-án, te ní quee-xi yiqui cùñú-yu cuáháⁿ-xi. Te tñáh nchaa dáva-gá ñáiyu cùhú-án ní quide tátna-gá. ¹⁷ Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee

ndáa-xi nàcuáa ní cáháⁿ ndí Chaiá téé ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndiòxi ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí: “Mee-gá cada tátna ñaha-gá xii-o, chi ñu-gá xocani-gá nchaa sá quidé ùhú yiqui cùñú-ó”, duha ní cachí ndí.

Ñáiyu cuini tuha ñaha xii Jèsús
(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Te òré ní xiní Jèsús sá ío cuéhé ñáiyu xixúcu núu ndécú-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá sá quee-gá ndihi-güedé bàrcú cuendá téhndé-gá ndihi-güedé ndáa ìngá xio yuhu làgúná. ¹⁹ Te mei òré-án ní quexio ìⁿ téé dàcuaha ñaha xii cue ñáiyu nchaa tñuhu ní chidó tñuní ndí Moisés, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, cuini-í canchicúⁿ ñáhà-í xii-n ndèni ní cuu na quíhíⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Nchaa ñucuii chi ndècu yaú cùu vehe-güedi saquíhí-güedi, te nchaa cue quiti ndáva caa tacá-güedi diquí yutnu. Dico yúhú Téé cùu ñani tñáh-ndó nchaa-ndo chi ñá túu ndéé cáá vehe-í ñuyú-a ndetatú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²¹ Te ìⁿ téé ní chitnahá ñhá xii Jèsús ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Jèsús, dána na nùhú-í cundetu-í cuú tátá-í te chindúxi-í-dé dátñuní quixi-í chitnahá ñhá dùcaⁿ-ná-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Dána ñáiyu ñá túu sándáá iní ñhá xii-í ná chindúxi tñaha meé-yu, chi ñáiyu-án cùu-yu dátá ñáiyu ní xíhí cuéí ndècu-ní-yu núu ñuyú-a, te yòhó canchicúⁿ ñáhà-ní xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Jèsús ngáni-gá táchí ndíhi ndute làgúná
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Te sáta dúcáⁿ te Jèsús cuánguee-gá bàrcú ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní xica bàrcú-án cuáháⁿ-xi. ²⁴ Te nini ñuhu bàrcú-án ichi cuáháⁿ-xi núu ndute ní xidí Jèsús, te ní ngúita-xi níhi vihi quene táchí, te ta nàdachitú-xi ndute xití bàrcú cuáháⁿ. ²⁵ Te cue téé xica cuu ndihi-gá cuáháⁿ-güedé núu caá-gá xidí-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¡Mèstrú, ndiquíú iní chi dàcácu ñaha-n xii-o chi quee naa-o cuini-xi! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuendá ndéé ducaⁿ ío yúhú-ndó? ¿Náa ñá túu sándáá iní ñhá ndisa-ndo xii-í-án? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te Jèsús ní ndacóo-gá te ní tenáa-gá táchí-án ndíhi ndute-án, te ní ngúini táchí-án te ní nucúndecu nahi-ná ndute làgúná-án.

²⁷ Te nchaa cue téé ñuhu xití bàrcú-án ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ní quide-gá ní xiní-güedé, te ní xitnaha-güedé:

—¿Te ná tée cùu téa-a núu duha ní cáháⁿ-ni-dé te ní nguñíⁿí táchí te ní nucúndecu nahí-ni ndúte lagúná-a-í? —cáchi-güedé xitnáha-güedé.

Cue tée ñuú Gàdará cue tée yíhi ñaha espíritú cúndíhi yucu ñávaha

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Te òré ní quèxio Jesús ndàa ingá xio yuhu làgúná yucu cue tée ñuú Gàdará, te úu tñahá cue tée quide vehe núu yíndüxi ndíyí ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé núu ndécú Jesús, te ndí ndüü-güedé yíhi ñaha espíritú cúndíhi yucu ñávaha xii-güedé, te ío màñá-güedé chí vá yò tñahí dañá-güedé yáha yatní núu ndécú-güedé. ²⁹ Te cue espíritú yíhi ñaha xii-güedé-án ní quide-xi níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ná cuèndá véxi-ò Jesús Déhe Dútú Ndióxi chidácá ñahá-n xii-ndí? ¿Án sàma véxi-n dándoho ñaha-n xii-ndí? Te vátá sàá-gá nduu dùcaⁿ cada-n —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁰ Te yatní xián xíxica cuu vai cuchí xixexi-güedi. ³¹ Te cue espíritú cúndíhi yucu ñávaha yíhi ñaha xii cue téa-án ní cáháⁿ ndáhú-xi núu Jesús, te xáhaⁿ-xi:

—Te núu vá dañá-gá-n quíhi-ndí yiqui cùñú cue téa-a, te càháⁿ ndáhú-ndí núu-n sá dañá-n na quíhiⁿ-ndí quíhu-ndí yiqui cùñú nchaa cùchí-án —cáchi cue espíritú-án xáhaⁿ-xi xii-gá.

³² Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii cue espíritú cúndíhi yucu ñávaha-án:

—Chí táquèe yiqui cùñú cue téa-án te quíhiⁿ-ndó núu ndèe ichi quíhiⁿ-ndó —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii nchaa espíritú-án.

Te cue espíritú cúndíhi yucu ñávaha-án ní quee-xi yiqui cùñú cue téa-án, te cuáháⁿ-xi cuánguñu-xi nchaa cùchí-án. Te cue quítí-án ní xinu-güedi duha ní quèe-güedi ndàa núu dhéva yuhu làgúná-án, te ní ngaunihnu-güedi xiti ndute, te ní ndíhi-güedi ní cáhá.

³³ Te cue xito ñaha xii nchaa cuchí-án ní yùhú-güedé te ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuèndú núu cuè ñáyiu ndècu xití ñuú nchaa nàcuáa ní cuu cuèndá cue tée ní xíhi ñaha nchàa espíritú cúndíhi yucu ñávaha-án. ³⁴ Te nchaa ñáyiu ñuú-án ní quee-yu cuáháⁿ-yu núu ndécú Jesús. Te òré ní quèxió-yu núu ndécú-gá te ní cáháⁿ ndáhú-yu núu-gá sá ná quèe-gá yucu ñuú-yu nùhú-gá.

9

Jesús quidé tãma-gá ñn tée cùhú ñá cúu-gá candá nihnu

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Te sáta dúcáⁿ ní cuu te Jèsús cuàndee-gá bàrcú cuáháⁿ-gá ní natehndé-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná. Te xián ní ndexio-gá ñuú núu quidé ñuú-gá. ² Te xián ndécú-gá ní quexio cue tée nchido-güedé ñn tée cùhú ñá cúu-gá candá nihnu ñuhu-dé xito, te Jèsús ní cutnùní iní-gá sá sàndáá ndisa iní ñahá-güedé xii-gá núu ní xáhaⁿ-gá xii tée cùhú-án:

—Yòhó tée cùhú vá ndíhú-gá iní-n, chí sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuèchi-n —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá núu xián cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés ní sani iní-güedé: “Téa càháⁿ cuèhé-dé cuèndá Yá Ndióxi”, duha ní sani iní-güedé. ⁴ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé núu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuèndá ducaⁿ sàni cuèhé sàni dùha iní-ndó? ⁵ Te sá dúhá ní xáhaⁿ-í xii tée cùhú-a sá ní quide càhnu iní-í nchaa yicá cuèchi-dé, te xián nchòhò ñá túu cutnùní iní-ndó núu ndáa càháⁿ-í àdi ñá ndàa. Dico núu cúu-í-dé sá ndacóo-dé te caca-dé, te cutnùní ndáa iní-ndó núu ndáa càháⁿ-í àdi ñá ndáa, chí cundehe núu-ndó nàcuáa cada-í. ⁶ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùní iní-ndó nchàa-ndo sá yùhú Téa cùu ñani tñahá-ndó nchàa-ndo ndecu ndíhi-í tnúhu ndee iní ñuyíú-a sá cádá càhnu iní-í nchaa cuèchi ñáyiu —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te sáta dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gá xii té cùhú-án:

—Ndacóo, te ndocani-n xito ñuhu-n véxi-án te nùhú-n vehe-n —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁷ Te òré-ni-án ní ndúha tée cùhú-án te ní ndacóo-dé te ní ndocani-dé xito ñuhu-dé ní quexio-án te ní xica-dé cuánuhú-dé vehe-dé. ⁸ Te nchaa ñáyiu xíndecu-án ío ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní quide Jesús ní xiní-yu, te ní cáchi-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi cuèndá sá ní sáñaha-gá xii Jesús tnúhu ndee iní cada-gá nchaa sá vá yò tñahí ndàcu cada.

Jesús càháⁿ-gá ñn tée nàni Mateú chitnahá ñahá-dé xii-gá

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Te Jesús ní nucúhuⁿ tucu-gá ichi cuáháⁿ-gá, te ichi ñuhu-gá ní xiní-gá núcóo ñn tée nàni Mateú quidé còbrá-dé ñáyiu chí cobradór impuèstú cúu-dé, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Màteú, néhé chitnahá ñahá-n xii-í —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te té Màteú-án ní ndacuñí-dé ní chitnahá ñahá-dé xii-gá.

¹⁰ Te ñn xito ndècu Jesús ñn vehe, te yíhi-gá mésá ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá xéxi ndíhi ñaha-gá xii-güedé. Te tñahá cue tée cuihna iní-xi quide còbrá ñahá xii ñáyiu cuèndá impuèstú yíhi ndíhi-gá mésá, te tñahá tucu daga-gá cue tée ndècu ichi cuèhé ichi duha

yíhi ndihí-gá mèsá. ¹¹ Te sá ní xini cue tée cùu fariséú xéxi Jèsús ndihí nchaa cue téé-án, te ní xicán tñuhú-güedé núú cuè téé xica cuu ndihí-gá, te xáha-güedé:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide téé cùu mestrú-ndó xèxi-dé ndihí cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihí nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha-í? —cächí-güedé xáha-güedé.

¹²⁻¹³ Te Jèsús ní tecú dóho-gá nàcuáa ndùu tñuhu ní xáha-güedé xii cue téé xica cuu ndihí-gá, núú ní xáha-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùhú chi ñá túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiú cùhú chí xini ñuhú-yu ñátátná. Te yúhú véxi-í cáhá-í ñáyiú cùtnuní iní-xi sá ndécú cuèchi-xi cuendá dañá-yu nchaa sá cuehé sá dúhá quidé-yu, te ñá túú véxi-í cáhá-í ñáyiú cächí sá ñá túú ndècu cuèchi-xi. Te chí cádá cuendá váha nàcuáa cáháⁿ Yá Ndióxi núú tütú-gá núú cächí-xi: “Yúhú cuini-í sá cündàhú iní-ndó cuè tñaha ñáyiú-ndo, te ñá díú mèe-ni sá cáhni-ndó quiti nduu táhú-í”, duha cächí-gá núú tütú-gá —cächí Jèsús xáha-gá xii-güedé.

Cue téé ndècu tñuhu núú Jèsús cuendá ñáyiú ñá túú tñahí ná xéxi áma cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxi

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Te cue téé xica cuu ndihí té Juáá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiú ní sáhán-güedé núú ndécú Jèsús, te xicán tñuhú-güedé núú-gá, te xáha-güedé:

—Cuini-ndí cächí tñuhu-n ná cuendá nchúhú, ndihí cue téé cùu fariséú ñá túú tñahí ná xéxi-ndí áma cáháⁿ ndihí-ndí Yá Ndióxi, te cue téé xica cuu ndihí-n ñá túú dúcaⁿ quide-güedé —cächí-güedé xáha-güedé xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xáha-gá xii-güedé:

—Nchòhó xini-ndó sá vā cùú cññaha-o xii ñáyiú ñuhu vico tñándaha sá vā cùú caxi-yu nini ndècu ndihí ñaha té tñándaha xii-yu, dico sáá nduu vā cündècu ndihí ñaha-gá téé tñándaha-án xii-yu, te dáva-án te cahni iní-yu vā caxi-yu cuendá sá ndihú iní-yu.

¹⁶ Te ni vā yōo dāndée luha dóo sáá ñⁿ dóo sa ní cuu tñuhú víhí, chí dóo sáá-án nāndiyi-xi te uu-gá ndata-xi dōó sá ní cuu tñuhú-án.

¹⁷ Te ni vā yōo chíhi ndidí sáá xití ñⁿ lamba sa ní cuu tñuhú víhí, chí níu yoo ducaⁿ na cada te ndava lamba sa ní cuu tñuhú-án chí ío níhi yócó ndidí-án, te cuíta-ni ndidí-án te cuíta-ni lamba-án te núu ducaⁿ na cadá-yu, núu xíáⁿ xini ñuhu-xi queé ndidí sáá-án xití ñⁿ lamba saa cuendá ducaⁿ ñá túú ná cuu cováha-xi —cächí-gá xáha-gá xii-güedé.

Cuendá déhe yoco té Jairú ndihí cuendá ñⁿ ñaha ní tñandéé dóo Jèsús

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Te cáháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexio ñⁿ téé cùnuu núú ndécú-gá, ñⁿ téé táxi tñuní veñuhu, te ní nguññí xití-dé núú-gá cáháⁿ ndáhú-dé, te xáha-gá xii-gá:

—Véxi-í cáháⁿ ndáhú-í núú-n núu vā cündée iní-n quihíⁿ-ó véhe-í dandòto-n déhe yoco-í chí ní xihí-xi tñaví, te yúhú cùtnuní iní-í sá núu quihíⁿ-n tēndaha-n yiqui cuñú-xi te ndoto-xi —cächí-dé xáha-gá xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xica-gá cuáhán-gá ndihí-dé ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá. ²⁰ Te ichi ñuhu-gá cuáhán-gá ní sáhán ñⁿ ñadhí ní tñandéé-án yuhu dóo-gá ndaa sáta-gá, te ñaha-án sa ní cuu úxúú cuía sá cùhú-aⁿ ngoyo ñaha níñí xii-aⁿ. ²¹ Te ducaⁿ ní quide-aⁿ chí ní sani iní-aⁿ sá núu ndacu-aⁿ tñandéé-aⁿ cuèdicó luha yuhu dóo Jèsús te ndúha-aⁿ ní sani iní-aⁿ. ²² Te Jèsús ní nchócótó-gá ndaa sáta-gá te ní xini-gá ñadhí-án, te ní xáha-gá:

—Yòhó ñaha cùhú, vā ndihú-gá iní-n vitna chí sa ní ndúha-n, chí ní sándáá iní ñáhán xii-í —cächí-gá xáha-gá xii-aⁿ.

Te òré-ni-án ní ndúha ñaha cùhú-án.

²³ Te òré ní quexio Jèsús vehe téé cùnuu taxi tñuní veñuhu-án, te ní xini-gá xindáhí víhí ñáyiú, te xindècu músicú. ²⁴ Te ní xáha-gá xii-yu:

—Chí táquèe xití vehe-a, chí xíchí-a ñá túú ní xihí-xi chí dicó xidí-xi —cächí-gá xáha-gá xii-yu.

Te ní sácú ndéé ñáhá-yu xii-gá sá dúcán ní cáháⁿ-gá, chí sá cuú-xi mèe-yu te ní xihí ndisa xíchí-án. ²⁵ Te ñáyiú-án ní queé-yu te cuánguihu Jèsús núú cándòdo xíchí ní xihí-án, te ní tñii-gá ndaha-xi te òré-ni-án ní ndacóo-xi. ²⁶ Te nchaa ñuu cáá yàtni xián ní níhi ñáyiú tñuhu nàcuáa ní quide Jèsús.

Jèsús quidé tátna-gá núú úú tñahá cue téé cuáá

²⁷ Te sáta dúcán ní cuu te ní xica Jèsús cuánuhú-gá, te ichi ñuhu-gá ní chinchícúⁿ ñáhá úú tñahá cue téé cuáá xii-gá, te níhi cáháⁿ-güedé, te xáha-güedé xii-gá:

—Yòhó Jèsús, téé cùu ñani tñahá ndíi Dàvíi, cundáhú iní ñáhá xii-ndí —cächí-güedé xáha-güedé xii-gá.

²⁸ Te òré ní nasáá Jèsús núú quidé véhe-gá, te cue téé cuáá-án ní quexio-güedé ndéé núú-gá, te ní xicán tñuhú-gá núú-güedé, te xáha-gá:

—¿Sándáá iní-ndó sá yúhú ndacu-í cada tátna-í núú-ndó-án? —cächí-gá xáha-gá xii-güedé.

Te ní xáha-güedé xii-gá:

—Sándáá iní-ndí sá díú yòhó Jèsús ndacu-n cada tátna-n núú-ndí —cächí-güedé xáha-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendahaga-gá núú-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé: —Te vitna, ndúha núú-ndó chi ní sándáá iní-ndó sá díú yúhú ndacu-í cada tátna-í núú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁰ Te òré-ni-áⁿ ní ndúha núú-güedé, te Jèsús ní cáháⁿ víhí-gá dóho-güedé cuendá sá vâ cáháⁿ-güedé nâcuáa ní cuu ní ndúha núú-güedé.

³¹ Te cue tée-áⁿ òré ní ndee-güedé núú ndécú Jèsús, te ní ngúita-ni-güedé ní cani-güedé cuendú núú ñáiyu nâcuáa ní quide ñaha-gá xii-güedé. Te nchaa dava-gá ñuú cáa yàtni xíáⁿ ní sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuendú núú ñáiyu nâcuáa ní quide ñaha Jèsús xii-güedé.

Jèsús quidé tátna-gá ñⁿ tée ñíhí

³² Te íchí ní ndee cue tée ní ndúha núú-xi-áⁿ núú ndécú Jèsús, te ní quexio ñⁿ úú ñáiyu ndécá-yu ñⁿ tée ñíhí yíhí ñaha espíritú cundíhi yucu ñáváha. ³³ Te Jèsús ní queñuhu-gá espíritú cundíhi yucu ñáváha yíhí ñaha xii tée-áⁿ, te òré-ni-áⁿ ní cuu ní nacáháⁿ-dé. Te nchaa ñáiyu xíndecu-áⁿ ío ní cuñúhu-yu, te ní xitnáhá-yu:

—Ñá túú tñahí xini-ó ñⁿ tée duha cada ñuú nchoo cué ñáiyu isráél ní cùu —cachí-yu xitnáhá-yu.

³⁴ Te cue tée cùu fariséú ní ngúita-güedé xitnáha-güedé:

—Tée-a chí sácúilná chindèe ñaha-xi xii-dé queñúhu-dé nchaa espíritú yíhí ñaha xii ñáiyu te díu-ni sácúilná-áⁿ táxi tñuní-xi nchaa espíritú-áⁿ —càchí-güedé xitnáha-güedé.

Jèsús cundáhú iní-gá ñáiyu

³⁵ Te Jèsús cuáháⁿ-gá nchaa ñuú náhnú ndíhi nchaa ñuú líhli, te ndi tñahá ñⁿ ñⁿ ñuú sáa-gá te ducaⁿ cuanguihu-gá ñⁿ ñⁿ veñúhu cáa nchaa ñuú-áⁿ dánèhé-gá ñáiyu tñúhu váha, tñúhu sá sánú ichi ñaha xii-yu nâcuáa ndáhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. Te ducaⁿ-ni ta quide tátna-gá nchaa ñáiyu cùhú cuáháⁿ cuéi ndi dííⁿ ndi dííⁿ núú cuéhé tñahá-yu ñⁿ ñⁿ-yu. ³⁶ Te sá ní xini Jèsús sá ío vai ñáiyu nchicúⁿ ñahá xii-gá, te ní cundáhú iní ñahá-gá xii-yu chí ío ndíhú iní-yu, te vâ yóo nèhe cuendá ñahá xii-yu, te cùu-yu dátáa cue mbéé cue quiti ñá túú tóli-xi. ³⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii cue tée xica cuu ndíhi-gá:

—Nchòhó xini-ndó sá òré ná sáa nduu cùu nchaa sá xítú ñáiyu te ío vai cuu. Te na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sá dátáa ío vai sá xítú ñáiyu cùu, ducaⁿ ío vai ñáiyu cùmání cundedóho tñúhu-í, te ío sacú ñáiyu dàcuaha ñaha xii-yu. ³⁸ Núú xíáⁿ xini ñúhu-xi cácaⁿ-ndó núú Yá Ndióxi Yáa cùú Xitohó-ndó ndíhi-yu cuendá sá ná dàcaháⁿ-gá iní-yu cáháⁿ-yu tñúhu-gá núú nchaa dava-gá tñaha

ñáiyu-yu cùmání cundedóho tñúhu-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

10

Jèsús sáñaha-gá tñúhu ndee iní xii ndi ùxúú cue tée xica cuu ndíhi-gá

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúú cue tée xica cuu ndíhi-gá, te ní sáñaha-gá xii-güedé tñúhu ndee iní cundecu ndíhi-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cundíhi yucu ñáváha yíhí ñaha xii ñáiyu, ndíhi cuendá sá cáda tátna-güedé nchaa dava-gá ñáiyu cùhú cuéi nándi núú cuéhé tñahá-yu.

² Te duha xínani ndi ùxúú cue tée-áⁿ: tée cùnuu-gá nání-dé Xímú, ádi Pelú chí úú díu-dé, te ñaní-dé cùú tē Ndríxi, te tñahá tée-áⁿ cùú-dé tée xica cuu ndíhi Jèsús, ndíhi té Jácobó ndíhi ñaní té Jácobó-áⁿ tée nani Juaá, te ndi ndúú cue tée-áⁿ cùú-güedé déhe té Zebédéú. ³ Te tñahá té Lìpé xíca cùu ndíhi-gá, ndíhi té Bartolómé, ndíhi té Mǎxí, ndíhi té Mǎteú tée cùu cobradór impuéstú ní cùu, ndíhi té Jácobó déhe té Àlféú, ndíhi té Lèbeú tée dānani-güedé Tǎdeú, ⁴ ndíhi té Xímú tée ní cundíhi cue tée cananístá, ndíhi té Júdás Iscarioté tée ní sáa nduu ní sáha cuendá ñahá xii Jèsús núú cué tée cùu úhú iní ñahá xii-gá.

Jèsús tэндàha-gá ndi ùxúú cue tée xica cuu ndíhi-gá quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tñúhu-gá núú ñáiyu

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵⁻⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii ndi ùxúú cue tée xica cuu ndíhi-gá sá quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tñúhu-gá núú ñáiyu, te cùmání-gá caca-güedé quíhíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tñúhu-í xii-ndo sá mée-ní ñúú núú xíndecu cue ñáiyu isráél quíhíⁿ-ndó cáháⁿ-ndó tñúhu-í, te vâ quíhíⁿ-ndó ní ñⁿ ñuú yíndèhu distritú Sámariá, te ní vâ quíhíⁿ-ndó dáva-gá ñuú núú xíndecu ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél. Te cue ñáiyu isráél-áⁿ cùu-yu dátáa cue mbéé cue quiti ní xita chí ta xita nihnú-yu cuáháⁿ. ⁷ Te cùñaha-ndo xii-yu sá sá ní cuyatni nduu ndíhi ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. ⁸ Te cada tátna-ndo nchaa ñáiyu cùhú cuéi ñáiyu tñahá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu, te queñuhu-ndo nchaa espíritú cundíhi yucu ñáváha yíhí ñaha xii ñáiyu, te dandòto-ndo cue ñáiyu sa ní xíhí, te vâ cácaⁿ-ndó yáhu-ndo núú ñáiyu òré cada-ndo nchaa chiun-áⁿ, chí sa ñaha-ndo sá dícò ducaⁿ ní taxi-í tñúhu ndee iní ndécú ndíhi-ndo.

⁹ Te vâ cánèhe-ndo díhúⁿ cuu ichi-ndo, ¹⁰ te ní vâ cánèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, te ní vâ cánèhe-ndo ingá ichi dóó-ndó nàdáma-ndo, te ní vâ cánèhe-ndo

úu-gá chàu-ndo chi diu-ni chàu yíhí-ndó-ãⁿ xiãⁿ-ni quíhi-ndo, te ni vâ cãnehè-ndo tatnu, te ducaⁿ càda-ndo chi nchòhó sa ñaha-ndo sá ncháá ñáyiú quide chiuⁿ te diu-ni cuendá chiuⁿ quidé-yu níhi-yu sá xéxi-yu.

¹¹ Te ndi tnahá ñuu ná quexio-ndo te nducuo-ndo ñáyiú cùtnuní iní-ndó sã cúu-yu ñáyiú váha, te vehe ñáyiú-áⁿ cundecu-ndo ndèè sãá nduu ndèe-ndo ñuu-ãⁿ. ¹² Te òré quexio-ndo vehé-yu te cùñaha-ndo xii-yu: “Yá Ndiòxí chindèe chitúu ñaha-gã xii-ndo ndècu-ndo”, duha cùñaha-ndo xii-yu. ¹³ Te núu ní cáháⁿ váha ndihi ñáhá-yu xii-ndo, te cuu-xí sã váha sã cúu-xí-yu cuendá tñuhu ní xáhaⁿ-ndo-ãⁿ, dico núu ñá túú ní cáháⁿ váha ndihi ñáhá-yu xii-ndo, te cùñaha-ndo xii-yu sã vâ cúu-xí sã váha xii-yu tñuhu ní xáhaⁿ-ndo-ãⁿ. ¹⁴ Te núu ní sáá-ndó ñⁿ ñuu ádi ñⁿ vehe, te núu ñá túú ní cáháⁿ ndihi ñaha váha-yu xii-ndo te ni ñá túú ní cuini-yu cundedóho-yu tñuhu cáháⁿ-ndó te ndee-ndo ñuu-ãⁿ ádi vehe-áⁿ, te naquidi-ndo tica chùhmá ní tñii sáhá-ndó cuendá ná cùtnuní iní-yu sã ñá túú quide váha-yu. ¹⁵ Te na cãchí tñuhu ndáá-í xii-ndo sã sãá nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndiòxí xii ñáyiú ducaⁿ na càda ñaha xii-ndo-ãⁿ dàcúxí ñáyiú ní xíndecu ñuu Sodomá ndihi ñuu Gòmorrá.

Ndoho tnahá-ó cundecu-o ichi Xitohó Jesu- crístú

¹⁶ Te cada iní-ndó sã cúu-ndó dàtná cue mbéè cue quiti cuáháⁿ núú ió yíhí. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi yúhú tendaha ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó núú xíndecu cue ñáyiú cuíhna iní-xi, te ío váha cuáhá-ndo cuendá nãcuáa cada-ndo dàtná quidé còó, dico cundu váha iní-ndó ñá túú ná cada-ndo dàtná quidé lómá. ¹⁷ Te quíhí iní-ndó chi cue ñáyiú na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cuáhá cuendá ñáhá-yu xii-ndo núú cuè téè cùchiuⁿ, te caniha-güedé xii-ndo xití veñuhu-güedé. ¹⁸ Te dava tucu ñáyiú cuu úhú iní ñáhá xii-ndo candeca ñáhá-yu xii-ndo quíhíⁿ núú cuè téè cùnuu yíndaha nacióⁿ, ádi núú dáva-gá cue téè cùnuu sã cuendá-í. Te nchòhó níhi-ndó nãcuáa cada-ndo cáháⁿ váha-ndo cuendá-í núú-güedé ndihi núú cuè ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isrâél. ¹⁹⁻²⁰ Dico òré cuáhá cuendá ñáhá-yu xii-ndo núú ncháa cue téè-áⁿ, te vâ cání iní-ndó núú nása cundu tñuhu cáháⁿ-ndó núú-güedé, chi òré-ná te níhi-ndó tñuhu cáháⁿ-ndó. Te ñá díú mèe-ndo cahu iní-ndó tñuhu cáháⁿ-ndó, chi mee Espíritú Yá Ndiòxí Yáá cúú Tãtã-ndó dàcahú iní ñáhá-xí xii-ndo nacuáa cundu tñuhu cáháⁿ-ndó.

²¹ Te dava cue téè cuáhá cuendá-güedé ñaní-güedé núú cuè téè cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedé, te dava cue téè cùu tãtã diu-ni ducaⁿ càda-güedé déhe-güedé, te diu-ni

ducaⁿ càda ñaha dava cue ñáyiú cùu déhe xii tãtã-yu ndihi nãhá-yu, chi cuáhá cuendá ñáhá-yu núú cuè téè cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedé xii-yu. ²² Te nchòhó chi ncháa ñáyiú ngüíta-yu cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sã cuendá-í. Te núu na càda ndee-ni iní-ndó cãnchicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi-í cuèi nándi sã ná càda ñáhá-yu xii-ndo ndèè ná sãá nduu vâ cùndècu-gã-ndó ñuyúú-a ña, te nduu tãhú-ndó cùndecu-ndo ni caa ni quíhíⁿ ndihi Yá Ndiòxí. ²³ Te núu ñⁿ ñuu cùini-güedé tñii ñaha-güedé xii-ndo càda úhú ñáhá-güedé sã cuendá-í, te cunu-ndo núú-güedé quíhíⁿ-ndó ñngá ñuu. Te na cãchí tñuhu ndáá-í xii-ndo sã cùmání-gã quíhíⁿ-ndó ncháa dava-gá ñuu núú xíndecu ñáyiú isrâél cáháⁿ-ndó tñuhu-í, te sa quixi tucu yúhú, Téè cùu ñaní tnahá-ndó ncháa-ndo ñuyúú-a.

²⁴⁻²⁵ Te nchòhó xini-ndó sã ní ñⁿ téè dàcuaha ñá túú cùnuu-dé dàcúxí mèstrú-dé, te núu mèstrú téè-áⁿ nándi yãha-dé ndécú-dé te tàú-dé nduu vétú iní-dé te núu tnahá-dé yãha-dé dàtná yãha mèstrú-dé-áⁿ. Te diu-ni ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cùu ñⁿ téè xinu cuechi, chi ñá túú cùnuu-dé dàcúxí patróóⁿ-dè, te ncháa sã yãha patróóⁿ-dè-áⁿ te tàú-dé nduu vétú iní-dé te núu tnahá-dé yãha-dé dàtná yãha patróóⁿ-dè-áⁿ. Te núu yúhú Yáá táxi tñuní ñáhá xii-ndo cãchí-yu sã cúu-í sãcúhñá, te uuⁿ-gá ducaⁿ cùñáhá-yu xii nchòhó cue téè cùndihi-í.

Vã yúhú-ó cuendá ncháa sã cáda ñaha ñáyiú xii-o

(Lc. 12:2-7)

²⁶ Te nchòhó vã yúhú-ndó núú ñáyiú. Chi ncháa tñuhu sã cúu yúhu ni cuu vã cúu yúhu-gá, chi ncháa dacuítí sã quéè tñu-xi núú ñáyiú. ²⁷ Te ncháa tñuhu sã cãchí tñuhu-í xii-ndo núú mèe núú ñⁿ-ó, cùu-xi tñuhu sã ndúú yúhu ni cuu datúu-ndo núú cuè ñáyiú cuèi núú chítú núú tàcá. ²⁸ Te xini ñuhu-xi sã vã yúhú-ndó cuè ñáyiú cuèi na cahni ñáhá-yu xii-ndo, chi diu-ni yiqui cùñú-ndó ndácú-yu cahni-yu, dico ñá túú ñágá ndacú-yu cada ñáhá-yu xii-ndo. Te tàú-ndó sã Yá Ndiòxí yúhú-ndó chi Yáá-áⁿ ndacu-gá danãa-gá yiqui cùñú-ndó, te ndacu-gá daquihíⁿ ñáhá-gã xii-ndo núú úhú núú ndàhú.

²⁹ Te nchòhó xini-ndó sã ndèè úú tñahá tñáá cùyãhu-di núú ñⁿ-ní díhú, te ni ñⁿ-di ñá túú xihí cùtèxinu-di chi ndèè núu mee Yá Ndiòxí Yáá cúú Tãtã-ndó ná cãchí-gá te xihí-di. ³⁰ Dico nchòhó chi ío-gã néhé cuendá ñáhá Yá Ndiòxí xii-ndo chi ndèè idi díqui-ndó yíndehú. ³¹ Núu xiãⁿ cãchí-í sã vã yúhú-ndó chi cùnuu-gã-ndó dàcúxí tñáá cuèi vã víhi-güedi.

Nchaa ñáyi dātúu núú tnàha ñáyi-xi sá ndécú ndíhi-yu Xítoho Jesucristú
(Lc. 12:8-9)

³² Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá ñáyi na dātúu núú tnàha ñáyi-xi sá ndécú ndíhi ñahá-yu xii-í, te ducaⁿ te tnàhá yúhú dātúu-í núú Tàtá-í Dútú Ndióxi Yáá ndécú àndiu sá ndécú ndíhi-í-yu. ³³ Dico nchaa ñáyi na cūñaha xii tnaha ñáyi-xi sã ñà túú ndècu ndíhi ñahá-yu xii-í, te diu-ni ducaⁿ càda yúhú tucu chí cūñaha-í xii Tàtá-í Dútú Ndióxi Yáá ndécú àndiu sã ñà túú ndècu ndíhi-í-yu.

Ñà túú cūu ñáyi
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã vã caní iní-ndó sã yúhú véxi-í ñuyúú-a te cuu ñáyi-gá ñáyi cundecú-yu, chí da ngúita-yu vã cúú ñáyi-gá-yu cundecú-yu, te ducaⁿ chí nchaa ñáyi vã quindáá iní ñahá xii-í ñáyi-áⁿ ngóo-yu cuu úhú iní-yu nchaa ñáyi quindáá iní ñahá xii-í. ³⁵ Te dava cue téé xíndecu tātá-xi te ngóo-güedé cuu úhú iní-güedé tātá-güedé, te diu-ni ducaⁿ càda cue ñáyi dīhí xíndecu nānā-xi, chí ngóo-yu cuu úhú iní-yu nānā-yi-yu, te diu-ni ducaⁿ càda tucu cue ñáyi cūu sánu, chí ngóo-yu cuu úhú iní-yu nānā-yi-yu. ³⁶ Te ndi mēe-yu vehé-yu ngóo-yu vã cúú ñáyi-gá-yu cundecú-yu.

³⁷ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ncháá ñáyi ío-gá ná cūu iní tātá-xi àdi nānā-xi dācúúxi yúhú, te ñáyi-áⁿ ñà túú tūu-yu cundecu ndíhi ñahá-yu xii-í, te nchaa ñáyi ío-gá ná cūu iní déhe ducu-xi, àdi déhe yoco-xi dācúúxi yúhú, te diu-ni ducaⁿ ñà túú tūu-yu cundecu ndíhi ñahá-yu xii-í. ³⁸ Te nchaa ñáyi vã cānchícúⁿ nihnu ñaha xii-í cuendá sá yúhú-yu ndohó-yu dātá ndoho-í ñáyi-áⁿ ñà túú tūu-yu cundecu ndíhi ñahá-yu xii-í. ³⁹ Te cue ñáyi na yúhú cuú sá cuendá-í te ñáyi-áⁿ cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáyi vã yúhú cuú sá cuendá-í, te ñáyi-áⁿ nduu táhú-yu cundecú-yu ni caa ni quíhíⁿ ndíhi Yá Ndióxi.

Cuendá sá ndúú táhú-ó
(Mr. 9:41)

⁴⁰ Te nchaa ñáyi na quèheⁿ cuendá ñahá xii-ndo te cada iní-yu sá tnàhá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáyi na quèheⁿ cuendá ñahá xii-í, te cada iní-yu sá tnàhá Tàtá-í Dútú Ndióxi Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a ní queheⁿ cuendá-yu. ⁴¹ Te nchaa ñáyi na quèheⁿ cuendá ñáyi tée càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi cuendá sá quidé-dé chiúⁿ-gá, te dātá-ni càa táhú cuñaha-gá nduu táhú tée ducaⁿ càháⁿ tnúhu-gá-áⁿ, diu-ni ducaⁿ cūnduu táhú cuñaha-gá nduu táhú ñáyi ducaⁿ na quèheⁿ cuendá ñahá xii-dé. Te nchaa ñáyi na

quèheⁿ cuendá ñáyi tée quide váha cuendá sá dúcáⁿ quide váha-dé, te dātá-ni càa táhú nduu táhú tée-áⁿ diu-ni ducaⁿ cūnduu táhú nduu táhú ñáyi na quèheⁿ cuendá ñahá xii-dé. ⁴² Te nchaa ñáyi na cuñaha ñáyi yaxiⁿ ndute coho ñáyi cūu cuendá-í cuendá sá ní tuha ñahá-yu xii-í cuéí ñà túú cūnuu víhí-yu, te ñáyi ducaⁿ na cuñaha ndüte-áⁿ níhi-yu sá ndúú táhú-yu núú Yá Ndióxi — càchí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-güedé.

11

Jèsús càháⁿ ndíhi-gá cue téé xica cuu ndíhi té Juáá

(Lc. 7:18-35)

¹ Te sáta ní yáha ducaⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii ndi úxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá nchaa ñúú cáa yàtni xiáⁿ dānèhé-gá ñáyi tnúhu-gá.

² Te té Juáá yíhi-dé vecaá te ní níhi-dé tnúhu nchaa nācuáa quide Xítoho Jesucristú. Te sáta dúcáⁿ te ní tendaha-dé ñáyi tūu cue téé xica cuu ndíhi-dé cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús. ³ Te òré ní quexio-güedé núú ndécú-gá, te xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gá nācuáa ní xáhaⁿ té Juáá xii-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núú-n núu sá diú-n cūu-n Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a, àdi sá cūndetu nahi-ni-ndí mei Yáá-áⁿ —cāchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cuánuhú te cani-ndo cuendú núú té Juáá nchaa sá ní xini-ndó quide-í, ndíhi nchaa nācuáa ndúu tnúhu ní càháⁿ-í ní xíndehó-ndo. ⁵ Te cuñaha-ndo xii-dé sá quidé tātá-í núú cué ñáyi cuáá, te quide tātá-í cue ñáyi yacua, ndíhi cue ñáyi tnàhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cūhú-yu, ndíhi cue ñáyi doho, nchaa ñáyi-áⁿ quidé tātá-í, te ndúha-yu, te ndéé tnàhá cue ñáyi sa ní xihí dāndoto-í cuñaha-ndo. Te cuñaha tūcu-ndo xii-dé sá ndécú-í dānèhé-í nchaa ñáyi ndáhú, tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-yu nācuáa naníhí táhú-yu. ⁶ Te cuñaha tūcu-ndo xii-dé sá ío váha táhú nchaa ñáyi ñà túú quide sáá iní-xi nchaa tnúhu càháⁿ-í, duha cuñaha-ndo xii-dé —cāchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁷ Te sáta ní yáha-güedé cuánuhú-güedé te ní juáá Jèsús ní càháⁿ-gá núú ñáyi cuendá té Juáá, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Nchòhó ní sáháⁿ ndéhé-ndó ñáyi tée ndècu xiti yucu, te tée-áⁿ ñà túú sàni ñáyi sàni úú iní-dé, chí ñà túú quide-dé dātá quidé nchaa ité nāhnú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dācáⁿ òré quené tāchí. ⁸ Te ní ñà túú ní sáháⁿ ndéhé-ndó ñáyi tée nihnu dóó váha dóó víi càa. Te nchòhó xini-ndó sá ncháá ñáyi nihnu dóó váha dóó víi càa xíndecu-yu vehé cue téé cūnuu yíndaha ñáyi. ⁹ Dico nchòhó

chi ní sándéhé-ndó ìᵐ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxi, te ndáá sá díú ìᵐ tée càháⁿ tnúhu-gá cúú-dé, te cùnū-gá-dé dàcúúxí dàva-gá cue tée càháⁿ tnúhu-gá. ¹⁰ Te diu cuèndá té Juàá-án càháⁿ-xi núú tútú Yá Ndiòxi nàcuáa ní xáhaⁿ-gá xii Cristú, te duha ní xáhaⁿ-gá: Tendaha-í ìᵐ tée càháⁿ-dé tnúhu-í codonū-dé núú-n, cuèndá dàtúha-dé ñáyi cuèndá quíndáá iní-yu tnúhu-n.

Duha ní xáhaⁿ-gá, te ducaⁿ ní ngódó tnùn-í núú tútú-gá. ¹¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñí ìᵐ cue tée ñuyú-a ñá túú cùnū-güedé dàtná cúnúu té Juàá té dàcuandute ñaha xii ñáyi. Te nchaa ñáyi sa ta ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxi vitna cuáháⁿ cúnū-gá-ni tucú-yu dàcúúxí té Juàá cuèi cúú-yu ñáyi ñá túú cùnūu dàcúúxí dàva-gá ñáyi yíndaha-gá.

¹² Te ndéé cútñhá ní ngúita té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyi càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxi ñuyú-a, ndéé dàv-áⁿ ní ngúita ñáyi cuíní-yu sá ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxi xii-yu te ndūcu ndéé-yu quidé-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu. ¹³ Te nchaa cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxi ndéé sanaha ní càháⁿ-güedé sá díú-gá ndíhu ndaha-gá cue ñáyi, te diu-ni ducaⁿ ní càháⁿ tucu ndí Moisés ní ngódó tnùn-í núú tútú ndí. Te diu-ni ducaⁿ cùnūu nchaa tnúhu-án càháⁿ-xi nàcuáa ndíhu ndaha Yá Ndiòxi ñáyi ndéé ní sáa nduu ní ngúita té Juàá càháⁿ-dé tnúhu-gá ñuyú-a. ¹⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cáda cuèndá-ndó, chi núú tútú Yá Ndiòxi càchí-xi sá ndíxi té Eliás, te diu núú té Eliás-án ní quide té Juàá. ¹⁵ Te nchaa nchòhó ñáyi ndèdóhó nchaa tnúhu càháⁿ-í-a te ío váha chí cuáha cuèndá.

¹⁶ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo nàcuáa sátnahá-xi cūú ñáyi ndècu vitna. Chí ñáyi-án cúú-yu dàtná cue landú sácóo núú yáhu dàdiqui-güexi te níhi càháⁿ-güexi, te xitnáha-güexi ndi mee landú-güexi: ¹⁷ “Ní tūú-ndí yaá ndíhi vílu te ñá tūú ní cuíní-ndó càta-ndo. Te ío yica iní ní xita yuhu-ndí te ñá tūú ní ndáhyú-ndó”, càchí-güexi xitnáha-güexi. Te ducaⁿ sátnahá-xi cūú ñáyi ndècu vitna, ¹⁸ chi té Juàá ío ndàhú ní xóo caxi-dé, te ní ñá tūú ní xóo coho-dé ndudí ndéhé yoho yáha stilé sá sá ní nduu-xi ndidí, te sá dúcáⁿ ní xóo cada-dé te ní càchí-yu sá ní xíndecu ndíhi-dé espíritú cundíhi yucu ñávaha. ¹⁹ Te sátná ní quexio yúhú Tée cūú ñani tnáhá-ndó ncháa-ndo, te xèxi-í xihí-í quidè-í, te càchí-yu sá yúhú cūú-í ìᵐ tée xèxi víhi te xihí víhi, te càchí tucú-yu sá cūú-í tée xica cuu ndíhi cue tée cuíhna iní-xi quide cobrá ñháá xii-yu cuèndá impuèstú ndíhi nchaa dàva-gá cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha, duha càchí-yu. Te ñáyi ní tnahá tnúhu ndíhi Yá Ndiòxi, ñáyi-án quidé-yu

sá váha nàcuáa cutnùn-í sá meé-gá ío ndècu ndíhi-gá sá xini tnùn-í-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Cuèndá ñáyi dàva ñuú ñá tūú sàndáá iní tnúhu Xitohó Jesucristú

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Te Jèsús ní ngúita-gá càháⁿ-gá dóho nchaa ñáyi ñuú núú ío-gá vai núú sá vā yóo tnàhí ndàcu cada ní quide-gá, chi nchaa ñáyi ñuú-án ñá tūú cuíní-yu ndixi tūú iní-yu sá ñá tūú quide váha-yu ndècu-yu, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

²¹ —¡Ndàhú nchòhó cue ñáyi ñuú Corazín! ¡Te ndàhú nchòhó cue ñáyi ñuú Betsaidá! Chí núú dicó ñuú Tirú ndíhi ñuú Sidón ní quide-í nchaa sá vā yóo tnàhí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó-á ní xini-ndó ñá, te sá ndéé ama-gá cuíhnyú dóo ndàhú te cunu cóo-yu núú yáa cuèndá sá ndíxi cuèchi iní-yu sá ñá tūú quide váha-yu ní cūú. ²² Dico sáa nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndiòxi xii-ndo dàcúúxí ñáyi ñuú Tirú ndíhi ñáyi ñuú Sidón. ²³ Te nchòhó cue ñáyi ñuú Capèrnaúm ío quide cahnu-ndo mee-ndo, te quide iní-ndó sá sá cuándaa-ná-ndó àndiu, dico ñháá chí núú úhú núú ndàhú nduu táhú-ndó cūndecu-ndo. Te núú dicó ñuú Sòdomá ní quide-í nchaa sá vā yóo tnàhí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó ní xini-ndó ñá, te ñáyi-án vā nàa-yu chí cūndecu-ní-yu ndéé vitna ní cūú. ²⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá sáa nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndiòxi xii-ndo dàcúúxí ñáyi ñuú Sòdomá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyi ñuú-án.

Jèsús cuíní-gá sá tūhá ñaha ñáyi xii-gá
(Lc. 10:21-22)

²⁵ Te sátná xíáⁿ te Jèsús ní ngúita-gá càháⁿ ndíhi-gá Tàtá-gá Dútú Ndiòxi, te xáhaⁿ-gá:

—Yòhó Tàtá-í Dútú Ndiòxi, ío chíñūhu ñaha-í xii-n chi diu-ni tàxi tnun-í àndiu ndíhi ñuyú-a, te dànehé-n cuè ñáyi nchaa tnúhu váha, te diu-ni ñáyi-án cúú-yu ñáyi ñá tūú cútñun-í iní-xi nchaa tnúhu càháⁿ cue tée càchí sá ío tūha, te nchaa tnúhu váha-án ñá tūú dàtúu-n núú ñáyi càchí sá ío tūha te ío váha sáa díquí-xi. ²⁶ Chí ducaⁿ cuíní-n cūnduu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii Tàtá-gá.

²⁷ Te xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyi xíndecu-án:

—Mee Tàtá-í Dútú Ndiòxi ní càchí-gá sá cúnū-í núú nchàandá tūhú sá ío. Te vā yóo ìᵐ-gá xini nàcuáa sàni iní yúhú Déhe Dútú Ndiòxi, chí ìᵐ-dii dí-í mee-gá xini-gá nàcuáa sàni iní-í, te mee-í xini-í nàcuáa sàni iní meé-gá. Te nchaa ñáyi càchí iní-í sá quini-yu nàcuáa sàni iní Tàtá-í Dútú Ndiòxi te xitnūhu-í-yu, te vā yóo ìᵐ-gá xini chí diu-ni ñáyi ducaⁿ xitnūhu-í-án xini-yu. ²⁸ Te nchaa nchòhó ñáyi ñá tūú ndècu váha, ñáyi ñá tūú níhi nàcuáa cada cūndecu váha iní-xi quixi-ndo tūha ñaha-ndo xii-í nàcuáa ducaⁿ

cùndecu váha iní-ndó. ²⁹ Te cuu vii cuu váha iní-ndó tñi-ndo nchaa tnúhu càhá-í, te ío dacuàha-ndo, te ducaⁿ càda-ndo chi yúhú ío càhnu iní-í, te ío ndàhú iní-í. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. ³⁰ Te tñi-ndo nchaa tnúhu càhá-í chi ñá túú cùu-xi ìⁿ sá vëe, chi cada iní-ndó sá cúu-xí dàtná ìⁿ chiùⁿ ñamá — càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-yu.

12

Cue téé xica cuu ndihi Jesús sàhnú-güedé yoco triú nduu ndetátú ñáyiú

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Te ìⁿ nduu cùu-xi nduu ndetátú ñáyiú ñúhu Jesús ichi ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ta yàha-gá ndihi-güedé ìⁿ xichi núú cáá triú te xixíhí-güedé docó núu xiáⁿ ní ngúíta-güedé sàhnú-güedé yoco triú-án, te ndihi ndaha-güedé quiíⁿ-güedé queé triú-án tá xexi-güedé cuáháⁿ. ² Te cue téé cùu fariséú ní xiní-güedé nàcuáa quide cue téé xica cuu ndihi Jesús, núu ní xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide cue téé xica cuu ndihi-n sàhnú-güedé yoco triú, te vitna cùu-xi nduu ndetátú-í? Te ñá túú tàú-güedé ducaⁿ càda-güedé —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Náa ñá túú dàcuaha-ndo núu tütú Yá Ndióxi núú càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndíi Dàvií cùtnàhá ní xíhí ndíi docó ndihi cue téé ní xica cuu ndihi ndíi-án? ⁴ Chi ndíi-án ní quiúhu ndíi vehe Yá Ndióxi ní queheⁿ ndíi pàá ní cuu íí ndécú-án ní xexi ndíi ndihi cue téé ní xica cuu ndihi ndíi, te ñá túú tàú ndíi sá dúcáⁿ càda ndíi ndihi cue téé-án ní cùu, chi mee-ní cuè dútú tàú-güedé caxi-güedé pàá-án ní cùu. ⁵ ¿Te náa ñá túú xiní-ndó nàcuáa càháⁿ-xi núu tütú ndíi Moisés sá ncháá cuè dútú vá ndetátú-güedé nduu cùu-xi nduu ndetátú-án? Te ñá díú ìⁿ cuèchi cùu-xi sá dúcáⁿ ñá túú ndetátú-güedé nduu cùu-xi nduu ndetátú. ⁶ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá yúhú cùu-í téé ío-gá cùnunu ndecu ndihi-ndo dacúúxi veñúhu sá ío cùnunu. ⁷ Dico nchòhó chi ñá tècú tnùní-ndó nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi núu tütú-gá núú càchí-xi: “Yúhú cuiní-í sá cùndàhú iní-ndó cuè tnaha ñáyiú-ndo te ñá díú mee-ní sá càhni-ndó quiú nduu táhú-í”, duha càchí-gá núú tütú-gá. Te núu dicó nchòhó tècú tnùní-ndó ñá, te vá càháⁿ cuèhé-ndó cuendá nchaa ñáyiú ñá túú ndecu cuèchi-xi. ⁸ Te yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo, tnáhá-í ndécú ndihi-í tnúhu ndee iní sá cùu-í nchaa ñáyiú nàcuáa cadá-yu nduu ndetátú-ó-á —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

Íⁿ téé ní yíchi ìⁿ xio ndaha-xi
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá, te cuánguihu-gá xití ìⁿ veñúhu. ¹⁰ Te xíaⁿ ndécú ìⁿ téé ní yíchi ìⁿ xio ndaha-dé. Te dava cue téé xíndecu-án ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuèchi-güedé cuendá-gá núú cuè téé cùnunu, te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gá, te xàhaⁿ-güedé:

—Cachí tnúhu xii-ndí núu cuu cada tátna-ó ìⁿ téé cùhú nduu cùu-xi nduu ndetátú-ó-án ñáha —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó òré ná ngàunihnu ìⁿ mbéé-ndó ìⁿ déhva cùnú te nàtava-ndo-di cuéi cùu-xi nduu ndetátú-ó. ¹² Te ìⁿ ñáyiú ío-gá cùnunu-yu dàcúúxi ìⁿ mbéé, núu xíaⁿ tàú-ó sá càdá-ó sá váha sá cúu-xí-yu cuéi cùu-xi nduu ndetátú-ó —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

¹³ Te dàtnùní ní xàhaⁿ-gá xii téé cùhú ndaha-xi-án:

—Ndacani ndaha-n —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-dé.

Te téé-án ní ndacani-dé ndaha-dé, te òré-ni ní ndúha ní nduu-xi dàtná cáá ingá xio ndaha-dé. ¹⁴ Te cue téé cùu fariséú ní ndee-güedé xití veñúhu, te ní ngúíta-güedé ndátnúhu-güedé núu nása cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

Nàcuáa sa ndéé tnuní cuendá Jèsús

¹⁵ Te sátá ní cutnùní iní Jèsús nàcuáa cuiní-güedé cada ñaha-güedé xii-gá te ní xica-gá cuáháⁿ-gá, te ío vèi ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te tnáhá cue ñáyiú cùhú nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te ní quide tátna-gá cue ñáyiú-án. ¹⁶ Te ní xàhaⁿ-gá xii-yu sá vá càháⁿ-yu yoo cùu-gá. ¹⁷ Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xàhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Chàia téé ní xóo càháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha ní chidó tnùní ndíi núu tütú-gá, te duha nduu tnúhu ní xàhaⁿ-gá: ¹⁸ Té-a cùu-dé téé ní sani iní-í sá cùnú cuèchi-dé núu-í,

te ío cùu iní-í-dé, te cùdíí iní-í-dé.

Te yúhú cuñaha-í Espiritú-í cundecu ndihi-dé,

te diu-dé cuñaha-dé xii nchaa ñáyiú ñuyúú sá yúhú ío ndáá quidé-í.

¹⁹ Te vá dacà-dé tnúhu càháⁿ-dé ndihi ñáyiú, te ní vá cáná sàa-dé òré càháⁿ-dé,

te ní vá yóo níhí tnúhu nása càháⁿ-dé cuhuⁿ-dé ichi.

²⁰ Te ní ñá túú nã cada-dé cue ñáyiú cùu datná ìⁿ tnu ndóó sá cuiní-xi tnáhnú, te diu-ní ñáyiú-án cúú tucú-yu dàtná ìⁿ mèchá càndil sá ío quene ñúhmá te cuiní-xi ndahvá.

Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyiú-án chi ñá túú níhí ndéé-yu cundecu-yu sá cúu-xi-í, te mee-ni sá váha cada ñaha-dé xii-yu,

te diu-ni ducaⁿ càda-dé ndéé sáá nduu cùtnuní iní nchaa ñáyiú sá ïo ndáá quidé-dé.

²¹ Te nchaa ñáyiú nihí ñuyúú ïo cundee cùu cahnu iní ñáhà-yu xii-dé.

Duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Chàíá ní chídó tnùní ndíi nùú túú-gá.

Càchí-güedé sá ndécú ndíhi Jesús espíritu cündíhi yucu ñávàha

(Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Te ní quexio ñⁿ úú cue téé núú ndécú Jèsús, te ndéca-güedé ñⁿ téé ñíhi te cuáá-dé, te yíhi ñaha espíritu cündíhi yucu ñávàha xii-dé, te Jèsús ní queñuhu-gá espíritu cündíhi yucu ñávàha yíhi ñaha xii-dé, te òré-ni-áⁿ ní cuu ní nacáháⁿ-dé te ní ndúha núú-dé. ²³ Te nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ ïo ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní quide-gá, te ní xítñáhà-yu:

—Váa téé-a cùu-dé ñaní tnáhá ndíi Dàvíí téé tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyúú-a —càchí-yu xítñáhà-yu.

²⁴ Te cue téé cùu fariséú ní tecú dóho-güedé nàcuáa ndùu tnúhu xítñáhà-yu, núu xíáⁿ ní xítñàha-güedé:

—Téé-a ndèñuhu-dé nchaa espíritu cündíhi sácúlnhá yíhi ñaha xii ñáyiú, chi diu-ni sácúlnhá-áⁿ chíndée ñaha-xi xii-dé te diu-ni-xi tàxi tnuni-xi nchaa espíritu-áⁿ —duha ní xítñàha-güedé.

²⁵ Te Jèsús ní cùtnuní iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní xítñàha-güedé, núu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó xini-ndó sá núu ñⁿ téé yíndaha ñⁿ nacióⁿ vá cùú ñⁿnuu-dé ndíhi cue téé cündíhi-dé, te vá cùdíi-dé cunuu-dé. Te diu-ni ducaⁿ sátnahá tucu-xi cùu tucu cue téé cùchiuⁿ ñⁿ ñuú, chi núu vá cùú ñⁿnuu-güedé cundecu-güedé, te vá cùdíi-güedé cundecu-güedé taxi tnùní-güedé. Te diu-ni ducaⁿ sátnahá tucu-xi cùu cue ñáyiú xíndecu ñⁿ-ni véhe, chi núu vá cùú ñⁿnuu-yu cundecu-yu te vá cùdíi-yu cundecu cahnú-yu. ²⁶ Te núu sácúlnhá ducaⁿ quide-xi queñuhu-xi cue espíritu cündíhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiú ña, te ñá túú cùu ñⁿnuu-xi ndecu-xi te núu ducaⁿ, te vá cùdíi sácúlnhá-áⁿ cundecu-xi taxi tnùní-xi te núu ducaⁿ quide-xi. ²⁷ Te duha càháⁿ-í chi nchòhó càchí-ndó sá chíndée ñaha sácúlnhá xii-í queñuhu-í nchaa espíritu cündíhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiú. Te núu yúhú quidé cuendá-ndó sá sácúlnhá chíndée ñaha-xi xii-í, te xini ñuhu-xi cada cuendá-ndó yòo chindee ñaha xii cue téé xica cuu ndíhi-ndo queñuhu-güedé nchaa espíritu cündíhi yucu ñávàha yíhi ñaha xii ñáyiú. Te mee-güedé càchí-güedé sá nchòhó ñá túú càháⁿ ndáá-ndó sá dúcáⁿ càháⁿ-ndó. ²⁸ Dico yúhú chi Espiritú Yá Ndióxi chíndée ñaha-xi xii-í queñuhu-í nchaa

espíritu cündíhi sácúlnhá yíhi ñaha xii ñáyiú, te sá dúcáⁿ chíndee ñaha Espiritú-gá xii-í, xíáⁿ cùtnuní sá sá ní sáá nduu cuini-gá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-ndo.

²⁹ Te nchòhó xini-ndó sá cué ñadúhú chi vá ndácú-güedé cuendá-ni quíhu-güedé duhu-güedé vehe ñⁿ téé ïo ndee, chi díhna-gá xini ñuhu-xi tnii-güedé téé-áⁿ dacùtu ñaha-güedé xii-dé dátñuní ducaⁿ te ndacu-güedé duhu-güedé nchaa sá ndécú ndíhi-dé.

³⁰ Te nchaa ñáyiú ñá túú cündíhi ñaha xii-í, te cùu úhú iní ñáhà-yu. Te nchaa ñáyiú ñá túú chindee ñaha xii-í, te dàquee tíhú-yu chùuⁿ quide-í.

³¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá ñáyiú quide nchaa sá cuéhé sá dúhá cuu cada cahnú iní ñáhá Yá Ndióxi xii-yu, te diu-ni ducaⁿ cùu cada cahnú iní-gá nchaa tnúhu cuéhé tnúhu duha càháⁿ-yu. Dico cue ñáyiú na càháⁿ úhú cuendá Espiritú-gá, te ñáyiú-áⁿ vá cadá cahnú iní ñáhá tnàhí-gá xii-yu. ³² Te nchaa ñáyiú na càháⁿ úhú cuendá yúhú Téé cùu ñaní tnáhà-yu nchaa-yu, te cuu cada cahnú iní ñáhá Yá Ndióxi xii-yu. Dico cue ñáyiú na càháⁿ úhú cuendá Espiritú-gá te vá cadá cahnú iní ñáhá tnàhí-gá xii-yu cuéi vitna ndècu vívú-yu, te cuéi na cùu-yu.

Ndi ñⁿ núu yutnu xini-ó ná yutnu cùu-xi cuendá sá sávidí-xi

(Lc. 6:43-45)

³³ Te nchòhó xini-ndó sá ndí ñⁿ núu yutnu xini-ó ná yutnu cùu-xi cuendá sá sávidí-xi, te xini-ó sá ncháá yutnu váha cùuⁿ mee-ni sávidí váha, dico nchaa yutnu sá ñá túú váha te cùuⁿ mee-ni sávidí sá ñá túú váha. Te duha càháⁿ-í cuendá cada cuendá váha-ndo nàcuáa ndùu chiuⁿ quide-ndo ñⁿ ñⁿ-ndo cuendá ducaⁿ cùtnuní ná ñáyiú cùu-ndo. ³⁴ Dico nchòhó cùu-ndó dátñá ñⁿ cóó dééⁿ chi ïo cuihna iní-ndó, te vá cání iní-ndó sá ndácú-ndó càháⁿ-ndó ñⁿ tnúhu váha, chi ïo cuihna iní-ndó. Te nchòhó xini-ndó sá ncháá ñáyiú càháⁿ-yu nání véxi iní-yu. ³⁵ Te nchaa ñáyiú váha iní-xi càháⁿ-yu tnúhu váha, chi diu-ni tnúhu váha-áⁿ ñúhú iní-yu. Te nchaa ñáyiú cuihna iní-xi càháⁿ-yu tnúhu cuéhé tnúhu duha, chi diu-ni tnúhu cuéhé tnúhu duha-áⁿ ñúhú iní-yu. ³⁶ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ná sáá nduu càda ndáá Yá Ndióxi cuéchi nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyúú-a, te nchaa tnúhu cuéhé tnúhu duha càháⁿ-ndó càháⁿ-gá sá ñá túú ní quide váha-ndo sá dúcáⁿ ní càháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ. ³⁷ Te nàcuáa ndùu tnúhu ní càháⁿ-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, te ducaⁿ càháⁿ Yá Ndióxi te núu ndècu cuéchi-ndo ádi ñá túú ndècu cuéchi-ndo. Te núu ñá túú cuéchi-ndo te cácu-ndo, dico núu ndècu cuéchi-ndo te vá cácu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii cue téé cùu fariséú-áⁿ.

*Cue tée cuini sá cada Jèsús ìn sá vǎ yǎo
tnàhí ndàcu cada*

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Te cue tée cùu fariséu, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyu nchaa tnúhu ní chídó tnúhí ndíi Moisés xáha-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, cuini-ndí cada-n ìn sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada cuendá ducaⁿ cùnnumí iní-ndí sá Yá Ndióxi chíndée ñaha-gá xii-n — cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ñáyu ndècu ichi cuéhé ichi duha ñá túú cuini-yu tnúhí-yu tnúhu cǎháⁿ Yá Ndióxi, te ñáyu-án cuini-yu cada-í ìn sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada nacuaá cutnùni iní-yu núu ndáá sá Yá Ndióxi chíndée ñaha-gá xii-í. Dico yúhú chí ñá túú nǎgá cada-í quini-yu, chí sa ñihí-yu tnúhu nǎcuáa ní yáha ndíi Jónás téé ní xóo cǎháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te diu-ni ducaⁿ yáha yúhú tucu. ⁴⁰ Chi ndíi Jónás-án ní xúhuⁿ ndíi únú nduu únú níu xití ìn chácá cǎhnú vihí nani ballená. Te diu-ni ducaⁿ yáha yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndo nchaa-ndo, chí únú nduu únú níu cuhuⁿ-í xití ñuhu. ⁴¹ Te na sáá nduu càda ndáá Yá Ndióxi cuéchi nchaa ñáyu ndècu ñuyúú-a, te dàvǎ-án cǎchí nchaa ñáyu ñuu Nínivé sá ñá túú ní quide ndáá nchaa ñáyu ndècu vitna, te ducaⁿ cǎháⁿ-yu chí mèe-yu ní dàñá-yu ichi cuéhé ichi duha cùnñahá ní sáháⁿ ndíi Jónás ñuu-yu ní cǎháⁿ ndíi tnúhu Yá Ndióxi núu-yu. Dico vitna iha ndècu ndíi ñaha-ndo xii yúhú, te diu-í ío-gá cùnmu-í dàcúúxi ndíi Jónás. ⁴² Te nduu càda ndáá Yá Ndióxi cuéchi nchaa ñáyu, te dàvǎ-án quini-ndo ìn ñadíhí ñaha ní xíndaha ìn nacióⁿ cáá ndaa xio datni núú quené nchícanhii, te ñaha-án ío xica ní xíndecu-aⁿ te ní sáháⁿ-aⁿ ní xíndedóho-aⁿ nchaa tnúhu ní cǎháⁿ ndíi Salómón, chí ndíi-án ío ní sáá sá xini tnúni ndíi. Te tnàhá ñaha-án cǎháⁿ-aⁿ sá ñá túú ní quide ndáá nchaa ñáyu ndècu vitna. Dico vitna iha ndècu ndíi ñaha-ndo xii yúhú, te diu-í ío-gá cùnmu-í dàcúúxi ndíi Salómón.

*Espiritú cúndíhi yucu ñávãha sá
nánchócvã xito cùu úú*

(Lc. 11:24-26)

⁴³ Te òré ná quée ñaha ìn espíritú cúndíhi yucu ñávãha xii ìn ñáyu, te cuáháⁿ-xi nducu-xi ìn xichí núú cùndècu-xi te ñá ñihí-xi te ní sani iní-xi: ⁴⁴ “Váha-gá nùhú tucu-í núú ní xíndecu-í”, duha ní sani iní-xi. Te cuánuhú-xi, te òré ní nasáá-xi, te ní xini-xi sá cáá iní ñáyu-án dàtná cáá-nǎ ìn vehe ní natíhú ní nduu vii-nǎ te vǎ yǎo-gá ndécú. ⁴⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní xica-xi cuáháⁿ-xi cuándúcú-xi úsá tnàhá espíritú cúndíhi-xi sá nèhé víhí-gá xiquide. Te òré ní ñihí-xi cue espíritú-án te ndèca ñaha-xi cuáháⁿ cuendá ngúndecu ndíhi-xi ñáyu-án. Te ñáyu-án

uuⁿ-gá nándi yáha-yu dàcúúxi ndéé díhna. Te diu-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi yáha nchaa ñáyu cuihna iní-xi ndècu ñuyúú-a vitna —cǎchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cue ñani Jèsús ndíhi nǎnǎ-gǎ

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Te cǎháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexio náná-gá ndíhi cue ñani-gá cuini-yu cǎháⁿ ndíhi ñahá-yu xii-gá, te ní ngúnu tnúhí-yu ndaa quehé vehe núú ndécú-gá. ⁴⁷ Te ìn cue ñáyu xíndecu-án ní xáhǎⁿ-yu xii-gá:

—Ní quexio náná-n ndíhi cue ñani-n xíntnúhí-yu quehé, te cuini-yu cǎháⁿ ndíhi ñahá-yu xii-n —cǎchí ñáyu-án xáhǎⁿ-yu xii-gá.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gá xii ñáyu ducaⁿ xáhaⁿ xii-gá-án:

—Te cǎchí tnúhu yóndi-gá ñáyu cùu datná náná-í ndíhi dàtná cue ñani-í —cǎchí-gá xáhaⁿ-gá xii ñáyu-án.

⁴⁹ Te ní dánèhé ñahá-gá nchaa cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii ñáyu-án:

—Cue téé-a cùu-güedé dàtná náná-í, ndíhi dàtná cue ñani-í. ⁵⁰ Te nchaa ñáyu na càda nchaa nacuaá cǎháⁿ Tátá-í Dútu Ndióxi Yáa ndécú àndiu, te ñáyu-án cùu-yu dàtná náná-í, ndíhi dàtná cue ñani-í, ndíhi dàtná cue cúha-í —cǎchí-gá xáhaⁿ-gá xii ñáyu ducaⁿ ní dáyáha tnúhu núu-gá-án.

13

Nàcuáa quide téé cuángacáⁿ triú

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Te diu-ni nduu-án ní quee Jèsús vehe núú ndécú-gá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní ngóo-gá yuhu làgúná. ² Te ío cuéhé ñáyu ní tacá núú ndécú-gá. Te sá dúcáⁿ ío cuéhé ñáyu núu ní quee-gá xití ìn bàrcú nútní xití ndute làgúná-án, te núú xiǎⁿ ní ngóo-gá, te nchaa ñáyu-án xixúcu-yu yuhu làgúná-án. ³ Te Jèsús ní ngúita-gá ní caní-gá titní cuendú núu-yu nǎcuáa tecú tnúni-yu nchaa nǎcuáa ndúu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá xií-yu:

—Ìn téé cuángacáⁿ-dé triú, ⁴ te òré ní ngúita-dé dǎngoyo-dé triú-án, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xini cue tílaá te ní nadatàcá-güedi. ⁵ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vihí yúu, te ndíhi-ni ní xínu-xi chí ñá túú cǎvihí ñuhu. ⁶ Dico òré ní nayehé te ñá túú ní cùndee iní-xi chí ní yichí-xi, chí ñá túú ní ñihí quíhíⁿ cùnú yóho-xi. ⁷ Te dava ní ngava núu yúcu ndíquíⁿ tnu ñu, te ìn nuu-ni ní xínu-xi ndíhi tnu ñu. Te tnu ñu-án ní sahnú-xi te ní dánáá-xi nchaa triú sá ní xínu-án. ⁸ Dico dava-gá triú ní ngava núú ndécú ñuhu cocoⁿ te xiǎⁿ ío váha ní cuu, chí núú ìn ní triú-án te dava yoco-xi ní nguíhi ócú úxí triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhi únídico triú-xi, te dava

yoco-xi ní nguíhi ìᵐ cièndú triú-xi. ⁹ Te vitna nchaa nchòhó ñáiyu ní xindedóho tnúhu ní cáháⁿ-í-a, te ío váha chí cuáha cuèndá – cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Cue téé xica cuu ndihi Jesús ndúcu tnúhu-güedé núú-gá ná cuèndá cáni-gá cuèndú núú ñáiyu

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Te cue téé xica cuu ndihi Jesús ní sáháⁿ-güedé ndéé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

–Ndúcu tnúhu-ndí núú-n núu ná cuèndá ducaⁿ mēe-ni cuèndú cáni-n núú ñáiyu – cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

–Nchòhó chí sa cächí tnúhu Yá Ndióxi xii-ndo ìᵐ sá vátá quíni-gá-ndó, chí cächí tnúhu-gá nácuáa quide-gá ndíhu ndaha-gá ñáiyu, dico dava-gá ñáiyu chí ñá túú ná xáhaⁿ-gá xii-yu. ¹² Te nchaa ñáiyu sa tēcú tnúni te uuⁿ-gá cuita tecú tnúni-yu quíhⁿ, te nchaa ñáiyu ñá túú tēcú tnúni te uuⁿ-gá vá tēcú tnúni-yu. ¹³ Te xiáⁿ núu duha cáni-í mee-ni cuèndú núú-yu, chí cuéi na quíni-yu nchaa nácuáa cuu dico ní vá cútñúni iní-yu ná cuèndá ducaⁿ cùu, te cuéi na cündedóho-yu dico ní vá tēcú tnúni-yu. ¹⁴ Te diu cuèndá ñáiyu-án ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndí Chàia téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha ní chídó tnúni ndí núú tütú-gá núú cächí-xi:

Nchaa nchòhó cündedóho-ndo tnúhu cáháⁿ-í, dico ní vá tēcú tnúni-ndó,

te cuéi na quíni-ndó nchaa nácuáa cada-xi, dico ní vá cútñúni iní-ndó ná cuèndá ducaⁿ quide-xi.

¹⁵ Te ducaⁿ chí cùu-ndo ñáiyu ío sàá iní-xi, te cùu-ndo ñáiyu ñá túú tēcú tnúni tnúhu cáháⁿ-í,

te cùu tucu-ndo datná cue ñáiyu cuáá chí ñá túú cuíni-ndó cada cuèndá-ndó tnúhu-í,

te ní ñá túú cuíni-ndó cündedóho-ndo,

te ní ñá túú cuíni-ndó tēcú tnúni-ndó,

te ní ñá túú cuíni-ndó ndáhu ñaha-ndo xii-í cuèndá cada càhnu iní-í nchaa yíca cuéchi-ndo nácuáa ío váha cuu iní-ndó cündecu-ndo.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndí Chàia ní chídó tnúni ndí núú tütú-gá.

¹⁶ Dico nchòhó chí ío váha táhú-ndó chí cútñúni iní-ndó nchaa nácuáa quide-í, te cútñúni tucu iní-ndó nchaa nácuáa ndúu tnúhu cáháⁿ-í. ¹⁷ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ío vài cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ndíhi nchaa dava-gá ñáiyu váha iní-xi ní cuíni-yu cundehé-yu nchaa sá ndéhé-ndó vitna quide-í dico ñá túú ní xini-yu, te ní cuíni tucú-yu cündedóho-yu nchaa tnúhu ndédóho-ndo vitna cáháⁿ-í te ñá túú ní xindedóho-yu.

Jèsús cáháⁿ-gá nácuáa quèe-xi cuèndá téé cuángacáⁿ triú

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Te vitna cündedóho váha-ndo na cächí tnúhu-í xii-ndo nácuáa quèe-xi cuèndú téé cuángacáⁿ triú ní caní-í núú-ndó. ¹⁹ Te triú sá ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, xiáⁿ cùu-xi dàtná ñáiyu ní xindedóho tnúhu sá cáháⁿ nácuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, dico ñá túú ní cuíni-yu tnú-yu, chí sácúlnhá cuáháⁿ-xi nádatuhú-xi iní-yu cuèndá sá vá cánchezúⁿ nihnú-yu nácuáa cáháⁿ tnúhu-án. ²⁰ Te triú sá ní ngava ñuhu yadi núú yíhi víhi yúú-áⁿ, xiáⁿ cùu-xi dàtná ñáiyu ní xindedóho tnúhu Yá Ndióxi te díí iní ní tnú-yu tnúhu-gá, ²¹ dico órè ná nguíta ñáiyu cúcuéhé ñáhá-yu xii-yu àdi nándí-gá sá yáha-yu sá cuèndá tnúhu-gá, te ñá cündèe iní-yu chí dàña-yu tnúhu-gá cuèndá sá ñá túú nihí ndéé-yu. ²² Te triú sá ní ngava núú yúcu ndíquíⁿ tnu ñnu-án, xiáⁿ cùu-xi dàtná ñáiyu ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndióxi dico cuéè cuéè ní nacunaá-yu tnúhu-gá, chí cuèndá mee-ní sá ío ñuyúú-a ñuhu iní-yu, ndíhi cuèndá sá ío sàni iní-yu cuu cuicá-yu, te mee-ní nchaa xiáⁿ ñuhú iní-yu te ñá túú ñuhu iní-yu tnúhu sá ní xindedóho-yu-án nácuáa cada váha-yu cundecú-yu. ²³ Dico triú sá ní ngava núú ndécú ñuhu cocoⁿ-án, xiáⁿ cùu-xi dàtná ñáiyu ní xindedóho tnúhu Yá Ndióxi te quide-yu nácuáa cáháⁿ tnúhu-gá. Te cada iní-ndó sá ñáiyu-án cùu-yu dàtná triú sá ní nguíhi yoco-xi ócò úxí triú-xi, ndíhi triú sá ní nguíhi yoco-xi únidico triú-xi, ndíhi triú sá ní nguíhi yoco-xi ìᵐ cièndú triú-xi. Ducaⁿ sátnahá-xi cùu-yu chí ío váha quide-yu – cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuèndá nchaa cùhú sá ñá túú váha xínu xití triú

²⁴ Te Jèsús ní caní-gá ìᵐ cuèndú núú ñáiyu nácuáa tecú tnúni-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

–Te vitna na caní-í ìᵐ cuèndú núú-ndó nácuáa tecú tnúni-ndó nácuáa cada-xi órè ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáiyu. Ìᵐ téé ío váha triú ní sacáⁿ-dé núú ñuhú-dé. ²⁵ Dico xití níú ní sáháⁿ ìᵐ téé cùu úhú iní ñáhá xii-dé, te ní dangoyo-dé ndíquíⁿ yúcu sá ñá túú váha núú ní sacáⁿ-dé triú-án. ²⁶ Te órè vitna váha váha ní nguíta-xi quèene yoco nchaa triú-án, te ní xínu coyo nchaa yúcu sá ñá túú váha-án. ²⁷ Te cue téé xínu cuéchi núú téé ní sacáⁿ triú-án ní xitnúhu ñaha-güedé xii-dé sá dúcáⁿ ní xínu cùhú sá ñá túú váha-án núú triú-dé, te xáhaⁿ-güedé: “Patróoⁿ, ¿nása ní cuu núu ní xínu cùhú sá ñá túú váha núú triú-n, te ío váha càa triú ní sacáⁿ-n ní cùu?”, cachí-güedé xáhaⁿ-güedé. ²⁸ Te téé cùu patróoⁿ-güedé-án ní xáhaⁿ-dè xii-güedé: “Ìᵐ téé cùu úhú iní ñáhá nàhi xii-í ducaⁿ ní quide-dé ní sáháⁿ-dé

ní dǎngoyo-dé ndíquíⁿ cǔhú sǎ ñà túú vǎha-áⁿ núú triú-í núú ducaⁿ ní xínu coyo-xí", cǎchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-güedé. Te cue tée xínu cuechi núú-dé ní xǎhaⁿ-güedé xii-dé: "Te núú cuini-n te quíhíⁿ-ndí tnuhu-ndí nchaa cǔhú sǎ ñà túú vǎha ní xínu núú triú-n", cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé. ²⁹ Te tée cùu xitohó triú-áⁿ ní xǎhaⁿ-dǎ xii cue tée xínu cuechi núú-dé-áⁿ: "Ñáhá, vá quíhíⁿ-ndó tnuhu-ndo, chí òré tnuhu-ndo te tñáhá-ni triú quene chí cǎa vihi cǔhú-áⁿ. ³⁰ Vǎha-gǎ chí dáñá ná cuíhnu nahi ndéé ná cùu triú, te dátñúni nducu-í cue tée quíhíⁿ-güedé tnuhu-güedé nchaa cǔhú sǎ ñà túú vǎha-áⁿ, te dacùtu nuhní-güedé te cahmí-güedé, te dátñúni ñaquehndé-güedé triú nacani-güedé te nataxúha-güedé xití yacá-í", cǎchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-güedé —duha ní cani Jèsús cuèndú núú-yu.

Cuèndá ndíquíⁿ yutnu ñani mostázá
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Te Jèsús ní cani tucu-gǎ ingá cuèndú núú ñáyiú nǎcuáa tecú tñúni-yu tñúhu-gǎ, te xǎhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Na cǎni-í ìⁿ cuèndú núú-ndó nǎcuáa tecú tñúni-ndó nǎcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáyiú. Ìⁿ tée ní queheⁿ-dé ndíquíⁿ yutnu ñani mostázá te nèhe-dé cuáháⁿ ní sacáⁿ-dé núú ñúhú-dé. ³² Te ndíquíⁿ yutnu-áⁿ ìo chǎhu, dico òré ná xínu-xi te sǎhnu-gǎ-xi dàcúúxi nchǎa cǔhú, te cue quití ndáva núú tàchí cǎdúha-güedé tacá-güedé núú dité-xi —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

Nǎcuáa quide levadurá
(Lc. 13:20-21)

³³ Te Jèsús ní xǎhaⁿ tucu-gǎ xii ñáyiú:

—Te na cǎchí tñúhu tucu-í xii-ndo nǎcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáyiú. Ìⁿ ñadíhí ní chíhí-aⁿ levadurá úní arròbá yuchi triú, te levadurá-áⁿ ní quide-xi ní ndaa nihí yusaⁿ-áⁿ —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

Mee-ni cuèndú ní cani Jèsús núú ñáyiú
(Mr. 4:33-34)

³⁴ Te mee-ni cuèndú ní cani Jèsús núú ñáyiú ndí tñáhá òré ní dánèhé ñáhá-gǎ xii-yu tñúhu-gǎ. ³⁵ Te ducaⁿ ní quide-gǎ chí ní quee ndáá-xi nǎcuáa ní chídó tñúni ìⁿ tée ní xóo cǎháⁿ tñúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha núú tütú-gǎ núú cǎchí-xi:

Mee-ni cuèndú cani-í núú ñáyiú òré danèhé-í-yu tñúhu-í cuèndá tecú tñúni-yu,

te nchaa tñúhu sǎ vǎtá yóo-gǎ cundedóho danèhé-í-yu, te nchaa tñúhu-áⁿ ndúú yùhu-xi ndéé cúnáhá ní ngáva ñuyúú. Duha ní chídó tñúni tée-áⁿ núú tütú-gǎ.

Jèsús cǎháⁿ-gǎ nǎcuáa quèe-xi cuendá cǔhú sǎ ñà túú vǎha cǎa xití triú

³⁶ Te Jèsús ní dǎndácá-gǎ ñáyiú te cuánuhú-gǎ vehe, te cue tée xica cuu ndíhí-gǎ ní xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—Cǎchí tñúhu xii-ndí nǎsa quèe-xi cuendá cǔhú sǎ ñà túú vǎha cǎa xití triú —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

³⁷ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Tée cǎchí-í ní sacáⁿ triú cǎvǎha-áⁿ cùu yùhú Tée cùu ñani tñáhá-ndó nchǎa-ndo.

³⁸ Te nchaa núú ní sacáⁿ tée-áⁿ triú cùú-xi ñúyúú. Te tatá vǎha-áⁿ cùú-xi cuè ñáyiú yindaha ñaha Yá Ndióxi. Te nchaa cǔhú sǎ ñà túú vǎha-áⁿ cùú-xi ñáyiú yindaha ñaha sǎcuíhna. ³⁹ Te tée ní dǎngoyo ndíquíⁿ cǔhú sǎ ñà túú vǎha núú triú-áⁿ cùú-dé mee sǎculhá. Te nduu nǎtehndé-nǎ triú-áⁿ cùú-xi ndúu ndíhí nihnu-ná nchaa sǎ ío ñuyúú-a. Te nchaa ñáyiú ñaquehndé triú-áⁿ cùú-yu mee-ni cuè espíritú xínu cuèchi núú Yá Ndióxi. ⁴⁰ Te dátñá cada cue tée quíhíⁿ tnuhu nchaa cǔhú sǎ ñà túú vǎha-áⁿ dacùtu nuhní-güedé te cahmí-güedé, ducaⁿ sǎtnahá-xi yǎha nchaa ñáyiú cündihí yucu ñávǎha na sǎá nduu. ⁴¹ Te yùhú Tée cùu ñani tñáhá-ndó nchǎa-ndo tendaha-í nchaa espíritú xínu cuèchi núú-í quíhíⁿ-xi nadatácá-xi nchaa ñáyiú sǎnu ichi cue tñaha ñáyiú-xi ichi cuèhé ichi duha, ndíhí nchaa dava-gǎ ñáyiú ñá túú quide vǎha, te nchaa ñáyiú-áⁿ xǎndecú-yu nchaa núú ndécú cuè ñáyiú yindaha-í. ⁴² Te cue espíritú-áⁿ daquihíⁿ-xi cue ñáyiú-áⁿ núú ñúhú núú cǎyú, te yàcáⁿ ío ndáhyú-yu te dícó rúhñú-nǎ cuu núhu-yu sǎ sǎtú íni-yu sǎ ndóhó-yu. ⁴³ Te nchaa ñáyiú quide nchaa nacúaa cuní Tǎtá-yu Dütú Ndióxi, ñáyiú-áⁿ ío cunúú-yu cundecú-yu núú ndécú-gǎ táxi tñúni-gǎ, chí cuú-yu dátñá nchǎcanchii dayèhé-yu cundecú-yu núú ndécú-gǎ. Te nchaa nchóhó ñáyiú ndédóho nchaa tñúhu cǎháⁿ-í-a, te ío vǎha chí cuáha cuèndá —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuèndá ìⁿ sǎ ìo ndèyáhu

⁴⁴ Te Jèsús xǎhaⁿ tucu-gǎ xii-güedé:

—Na cǎni tucu-í ingá cuèndú núú-ndó nǎcuáa tecú tñúni-ndó nǎcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáyiú. Ìⁿ tée ní naníhí-dé ìⁿ sǎ ìo ndèyáhu yindúxi ìⁿ xichí, te ní nachindúxi tucu-dé diu-ni núú ní naníhí-dé-áⁿ, te ío ní cudú íni-dé sǎ dúcáⁿ ní naníhí-dé xǎáⁿ. Te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dé nchaa sǎ ndécú ndíhí-dé, te ní nacúaaⁿ-dé ñúhu núú dúcáⁿ ní naníhí-dé xǎáⁿ.

Cuèndá ìⁿ sǎ ìo ndèyáhu ñani pérlá

⁴⁵ Te na cǎni tucu-í ingá cuèndú núú-ndó nǎcuáa tecú tñúni-ndó nǎcuáa cada-xi òré

ndihu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii ñáiyu. ⁴⁷ Te tée quide ndáhu ndúcú-dé sá nání pèrlá sá ïo ndèyáhu. ⁴⁶ Te ní naníhí-dé ñáiyu ndècu ndihi ïiⁿ pèrlá sá ïo-gá ndèyáhu, te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dé nchaa sá ndécú ndihi-dé, te ní sáháⁿ-dé ní saaⁿ-dé pèrlá sá ïo-gá ndèyáhu-án.

Cuendá ñunu tñi-güedé chácá

⁴⁷ Te na càni tucu-í ingá cuendú núu-ndó nàcuáa tecú tñuní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndihu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii ñáiyu. Cue tée tñi chácá ní dàquèe-güedé ñunu-güedé xití ndute lámár tñi-güedé chácá, te dàcá nuu dàcá nihnu chácá cuànguee-güedi xití ñunu-án. ⁴⁸ Te òré ní cutnùnì iní-güedé sá ní chítú ñunu-güedé, te ní natava-güedé ní nene yuhu lámár, te ní ngüita-güedé nácxi-güedé nchaa chácá-án. Te nchaa chácá vaha dàquèe-güedé-di xití tídihi, te nchaa chácá nèhé dāngoyo-güedé-di. ⁴⁹ Te dàtná ní quide cue tée-án ducaⁿ càda cue espíritu xínú cuèchi núu Yá Ndiöxí ná sáa nduu vā cündècu-gá nchaa sá ïo ñuyú-a, chi cue espíritu-án dàquèe diⁿ-xi nchaa ñáiyu ní quide vaha tnuu nchaa ñáiyu ñá túú ní quide vaha. ⁵⁰ Te nchaa ñáiyu ñá túú ní quide vaha-án daquihíⁿ ñahá-xí xii-yu núu ñùhú núu càyú, te yàcáⁿ ïo ndáhyú-yu, te dicó rúhñú-ná cuu núhu-yu sá sātú iní-yu cuendá sá ndóhō-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii cue tée xica cuu ndihi-gá.

Cuendá cue tée ndècu ndihi sá ní quee túu dñha ndihi sá ní quee túu saa

⁵¹ Te Jesús ní xicáⁿ tñuhú-gá núu-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ní tecú tñuní-ndó nàcuáa nduu nchaa tñuhu ní cáháⁿ-í-án? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ní tecú tñuní-ndí —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵² Te ní xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Te núu ïiⁿ tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés ná cùtnuní iní-dé nàcuáa quide Yá Ndiöxí ndihu ndaha-gá ñáiyu, te tée-án cúú-dé dàtná ïiⁿ tée cùu xitohó vehe. Te tée cùu xitohó vehe-án ní queñuhu-dé nchaa sá ní quee túu dñha ndècu ndihi-dé, ndihi nchaa sá ní quee túu saa. Te ducaⁿ sātñahá-xi cùu tée-án te núu na cùtnuní iní-dé nàcuáa quide Yá Ndiöxí ndihu ndaha-gá ñáiyu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús ndécú-gá ñuu núu ní sañu-gá

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Te sātá ní yáha ducaⁿ ní caní Jesús cuendú núu-güedé, te ní xica-gá cuánuhú-gá. ⁵⁴ Te ní ndexio-gá ñuu núu cúú ñuu-gá, te cuánguihu-gá xití veñùhu càa ñuu-án te ní

ngüita-gá dánèhé-gá ñáiyu. Te nchaa ñáiyu ndédóho nchaa tñuhu cáháⁿ-gá xicuñuhu-yu, te xitñahá-yu:

—¿Nása ní cuu núu ïo vaha cùtnuní iní tée-a nàcuáa cunduu tñuhu cáháⁿ-dé, te quide-dé nchaa sá vā yōo tñahí ndàcu cada-í? ⁵⁵ Te dicó dehe tée cùu carpinteru ndihi tá Màriá cúú-dé, te ñaní-dé cúú tē Jácobó, ndihi té Chéé, ndihi té Ximú, ndihi té Judás. ⁵⁶ Te cue cùha-dé ndécú ndihi ñahá-yu xii-o ñuu-a. ¿Te nása ní quide-dé núu ndéé dàcáⁿ ïo vaha cùtnuní iní-dé nàcuáa cunduu tñuhu cáháⁿ-dé-í? —cächí-yu xitñahá-yu.

⁵⁷ Te ñá túú ní cuiní-yu cáháⁿ ndihi vaha-yu Jesús, dico mee-gá ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Te núu ïiⁿ tée cáháⁿ tñuhu Yá Ndiöxí ná nāsáá-dé ñuu-dé, te nchaa ñáiyu ñuu-dé-án ndihi nchaa ñáiyu cùu ndimee-dé ñá túú nèhé-yu sá yñùhu núu-dé, dico cue ñáiyu nchaa dava-gá ñuu chi nèhé-yu sá yñùhu núu-dé —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵⁸ Te ñá túú ní quide Jesús titní núu sá vā yōo tñahí ndàcu cada ñuu-án, chi ñá túú ní cuiní-yu quindáá iní ñahá-yu xii-gá.

14

Nàcuáa ní cuu ní xihí té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáiyu

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Te diu-ní dàvá-án ní nihí tē Hèrodés tñuhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te té Hèrodés-án cúú-dé tée tàxi tñuní districtú Galiléa. ² Te ní xáhaⁿ-dè xii nchaa cue tée ndècu ndihi-dé:

—Tée dii cuendú-xi nihí-ó-án cúú-dé té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáiyu, tée ní xihí ní cùu te ní ndoto-dé núu dàcáⁿ ndácú-dé quide-dé nchaa sá vā yōo tñahí ndàcu cada —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

³ Te ducaⁿ ní cáháⁿ té Hèrodés chi mee-dé ní táuchíuⁿ-dè ní tñi ñaha-güedé xii té Juáá, te ní dácútú ñaha-güedé xii-dé, te ní chíhi ñaha-güedé vecaá. Te ducaⁿ ní quide té Hèrodés-án sá cuendá ñaha nani Herodiás, ñaha ní cándeca ñaní-dé té Lipé, te ní naqueheⁿ ñaha-dé xii-aⁿ ndèca ñaha-dé. ⁴ Te té Juáá ní xáhaⁿ-dè xii té Hèrodés:

—Ñá túú ní quide vaha-n dùha ní naqueheⁿ-n ñaha ní cándeca ñaní-n —duha ní xáhaⁿ tē Juáá xii té Hèrodés.

⁵ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ té Juáá-án xii té Hèrodés, te ní cuiní té Hèrodés-án cahní-dé té Juáá-án, dico ñá túú ní cùyi-dé chí ní yùhú-dé núu cue ñáiyu, chí nchaa-yu ní cutnùnì iní-yu sá té Juáá cúú-dé ïiⁿ tée cáháⁿ tñuhu Yá Ndiöxí. ⁶ Te ïiⁿ nduu ní quide té Hèrodés vico vehe-dé ní quide càhnu-dé nduu ní cacu-dé. Te ndècu ïiⁿ déhe yoco ñaha nani Herodiás-án, te xíchí-án ní quihu-xi xití vehe núu cúú vico-án ní xita saha-xi. Te

nùcòo té Hèrodés ndihi cue téé ní cáháⁿ-dé ndéhé-güedé, te ío ní cudíí ìní-dé nàcuáa ní xita xíchí-án. ⁷ Te té Hèrodés-án ní cacunehé-dé ndéé Yá Ndiòxí nàcuáa cutnùní ìní xíchí-án sá ndàa cuañaha-dé núu ná cúú sá ná càcáⁿ-xi núú-dé. ⁸ Te xíchí-án ní dácáhu ìní ñáhá náná-xi xii-xi ná cúú sá càcáⁿ-xi núú té Hèrodés, núu xiáⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Cuíni-í quehndé-n díquí té Juáa tée dàcuandute ñaha xii ñáyi te taxi-n, dico na cùhuⁿ ìn xití cóhó taxi-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁹ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-xi, te ní cundiýí té Hèrodés, dico ñá túú ní ñíhí-dé nása cada-dé, chí ndèdóho ñáyi óré ní cacunehé-dé Yá Ndiòxí sá ndàa cuañaha-dé ìn sá ná càcáⁿ-xi núú-dé. Te ní quide-dé nàcuáa ní xáhaⁿ-xi.

¹⁰ Chí ní táuchíúⁿ-dè ní sáháⁿ cue téé ní xehndé-güedé díquí té Juáa óré yíhí-dé ve-caá. ¹¹ Te ní chihi-güedé díquí-dé ìn xití cóhó te nèhe-güedé cuánuhú ní sáñaha-güedé xii xíchí-án, te xíchí-án ní nacuañaha-xi xii náná-xi.

¹² Te cue téé xica cuu ndihi té Juáa-án ní sáháⁿ-güedé ní naqueheⁿ-güedé yiqui cùñú-dé ní chinduxi-güedé, te dàtnùní ní sáháⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús nàcuáa ní cuu.

Jèsús dácàxi-gá úhúⁿ mìl cue téé te ìn ñáyi dñí ndihi landú

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Te Jèsús ní ñíhí-gá tnúhu nàcuáa ní cuu ní xihí té Juáa. Te sáta xiáⁿ te cuánguee-gá ìn bàrcú cuáháⁿ-gá ìn xichi núú ñá túú ñáyi ndècu, dico nchaa ñáyi xindecu nchaa ñúú cáá yàtni xiáⁿ ní ñíhí-yu tnúhu sá cuáháⁿ-gá, te ní queé-yu ñúú-yu xica sahá-yu cuáháⁿ núú quidè-yu cuèndá quexio Jèsús. ¹⁴ Te óré ní quexio Jèsús núú cuáháⁿ-gá, te ní quene-gá bàrcú, te ní xiní-gá cuéhé víhí ñáyi xixúcu-yu xiáⁿ, te ní cundàhú ìní ñáhá-gá xii-yu, te ní quide tátna-gá nchaa ñáyi cùhú ndihí-yu. ¹⁵ Te sáta ní cuaa te ní sáháⁿ cue téé xica cuu ndihi Jèsús núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sa ní cuu dandàca-n nchaa ñáyi-a chi sa ní cuaa, te na quíhíⁿ-yu nchaa ñúú cáá yàtni íha cuaáⁿ-yu sá caxí-yu, chí núú ndécú-ó íha ñá túú tnàhí ná ío —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ñáhá, vá dándàca-í-yu, váha-gá mee-ndo chí cuañaha sá ná caxí-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ñá túú nágá ndécú ndihi-ndí, chí úhúⁿ duha-ná pàá ndihi úú-ná chácá ndécú ndihi-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cànèhe paá-áⁿ ndihi chácá-án táquixi íha —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyi sá ná ngóo-yu nchaa-yu núú ité cuíí càa xiáⁿ, te ní queheⁿ-gá ndi úhúⁿ pàá-án ndihi ndi ndúú chácá-án te ní ndacoto-gá andiú, te ní ndacáⁿ táhú-gá núú Yá Ndiòxí, te dàtnùní ní táhú cuèchi-gá pàá-án te ní sáñaha-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá ní dácàhñu-güedé cue ñáyi ní xexi-yu. ²⁰ Te nchaa-yu ní xexi-yu ní ndahá xití-yu. Te sáta ní túhú cóhó-yu te ní nadatàcá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú ùxúú tnàhá tídihi mee-ni sá ní quendóo. ²¹ Te nchaa ñáyi ní xexi-án ní xínu úhúⁿ mìl mee-ni cuè téé chí mee-ni cuè téé-án ní quíundehú, te ìn cue ñáyi dñí ndihi cue landú.

Jèsús xicá-gá núú ndute

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Te óré-ni-án ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndihi-gá sá queé-güedé bàrcú téhndé-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná, te mee-gá quendóo-gá cada ndee ìní tnàhá-gá ndihi cue ñáyi. ²³ Te sáta ní yáha ní quide ndee ìní tnàhá-gá ndihi cue ñáyi, te medii-gá ní xica-gá cuasaá-gá ìn tìndúú cáá yàtni xiáⁿ cuèndá cáháⁿ ndihi-gá Yá Ndiòxí, te ìn medii-gá ndécú xiáⁿ ní cundiquiⁿ. ²⁴ Te bàrcú sá ñúhú cuè téé xica cuu ndihi-gá-án sa cuáháⁿ-xi ndéé cuádava xití làgúná-án, te ñíhí víhí quene táchí ndàa ichi cuáháⁿ-xi, te dàcandau ndeé-xi ndute nchaa dñí-xi. ²⁵ Te tàcúhndá váhi-gá tá xica Jèsús núú ndute cuáháⁿ tá cùyatni-gá bàrcú-án. ²⁶ Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní xiní ñáhá-güedé xii-gá tá xica-gá núú ndute cuáháⁿ, te ní yùhú-güedé te ñíhí ní cáháⁿ-güedé te xitnàha-güedé:

—jìⁿ àlmá! —càchí-güedé xitnàha-güedé.

²⁷ Te Jèsús ní cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ñí cunduu-ndo vá yùhú-ndó, chí yùhú cùú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁸ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, te núu ìn-yu te tauchíuⁿ sá tnàhá-í ná càca-í núú ndute quixi tnàhá ñàhá-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Taquixi —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te té Pèlú ní nuu-dé núú bàrcú, te ní ngúita-dé tá xica-dé núú ndute cuáháⁿ cuátnahá ñáhá-dé xii-gá. ³⁰ Te ní cutnùní ìní-dé sá ío ñíhí xico táchí, te ní ngúita-dé yùhú-dé. Te óré-ni-án tá queé naa-dé xití ndute cuáháⁿ ní cuu, te ñíhí ní cáháⁿ-dè xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—jìMèstrú, vá dáñá-n queé naa-í xití ndute! —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

³¹ Te óré-ni-án ní tñí Jèsús ndaha-dé, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—¿Ná cuendá ñá túú sàndáá ndisa iní ñáhá-n xii-í sàni ñá sani úú iní-n-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³² Te òré cuánguee Jèsús ndihi té Pèlù xití bàrcú, te òré-ni-áⁿ ní ngüíñí táchí. ³³ Te cue tée ñùhu xití bàrcú-áⁿ ní ngüíñí xití-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sá ndáá sá cuítí sá díú yòhó cúú-n Dèhe Dútú Ndiòxí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Jèsús quidé tãtna-gá ñáyiu cùhú ñá xichi núú nání Gènesarét
(Mr: 6:53-56)

³⁴ Te ní quexio Jèsús ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá ndáa ingá xio yuhu làgúná, te núú ní quexio-gá ndihi-güedé-áⁿ nání-xí Gènesarét. ³⁵ Te nchaa ñáyiu xĩndecu xíáⁿ ní cutnùní iní-yu sá díú-gá ní quexio, te ní dátécú tnùhu-yu nchaa dava-gá ñáyiu xĩndecu yatni xíáⁿ sá ní quexio-gá. Te ndécá-yu nchaa ñáyiu cùhú ndécú ndihí-yu cuaháⁿ núú ndécú Jèsús. ³⁶ Te nchaa ñáyiu cùhú-áⁿ ní ngüíta-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná dáña-gá tnándeé-yu cuèdicó luha yuhu dõò-gá cuendá ndùha-yu, te cue ñáyiu cùhú, ñáyiu ní tnándeé yuhu dõò-gá ní ndùha-yu.

15

Cuendá nchaa sá quidé-xí ngündecu cuéchi ñáyiu

(Mr: 7:1-23)

¹ Te sáta dúcáⁿ te ñá úú cue tée cùu fariséu ní quee-güedé ñúu Jerusálén, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnùhu ní chídó tnùní ndii Moisés ní quexio-güedé núú ndécú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

² —¿Ná cuendá cue tée xica cuu ndihi-n ñá túú nàquete-güedé ndaha-güedé òré caxi-güedé nàcuáa ní cachí cue ñani tnáhá-ó ní xĩndecu ndéé sanaha-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhò tucu, ¿ná cuendá ñá túú quide-ndo nàcuáa ní cachí Yá Ndiòxí cada-ndo, núu da nàcuáa ta quide cue tée ñuyúú-a quide-ndo-í? ⁴ Te Yá Ndiòxí càchí-gá núú tütú-gá: “Canehe-ndo sá yĩñihu núú tãtã-ndó ndihí núú nãná-ndó”, càchí-gá. Te càchí tucu-gá ingá xichi núú tütú-gá: “Nchaa ñáyiu na càháⁿ úhú tãtã-xi àdi náná-xi te cahni ñaha-güedé xii-yu”, duha càchí-gá núú tütú-gá. ⁵ Dico nchòhò càchí-ndó sá cue ñáyiu chi cuu cùñaha-yu xii tãtã-yu àdi náná-yu: “Vá cúú chĩndee ñaha-ndí xii-n, chi sá táxi-ndí xii-n ní cùu, xíáⁿ ní nduu cuendá Yá Ndiòxí”, cuu duha cùñaha ñáyiu xii tãtã-yu àdi náná-yu càchí-ndó. ⁶ Te càchí-ndó sá cue ñáyiu ducaⁿ na cùñaha

xii tãtã-xi àdi náná-xi te ñá túú-gá tãtã-yu chĩndee-yu ní tãtã-yu ní nãná-yu. Te ducaⁿ quide-ndo chi ní dáqueé tĩhú-ndó nàcuáa ní cachí Yá Ndiòxí cada-ndo, te mee-ni nàcuáa ta quide cue tée ñuyúú-a véxi nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo. ⁷ Te nchòhò cúú-ndó ñáyiu ío dàndahú méé-xí, chi càchí-ndó sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó! Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ndii Chàia tée ní xóo càháⁿ tnùhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú càháⁿ-xí nàcuáa ní càháⁿ-gá cuendá-ndó, te duha ní cachí-gá:

⁸ Ñáyiu-a càchí-yu sá ío càhnu cuu-í dico dicó-ni yuhu càháⁿ-yu,

chi duuⁿ duuⁿ ñá túú ñùhu iní ñáhá-yu xii-í. ⁹ Te áúⁿ nã cuu chĩñuhu ñahá-yu xii-í chi ñá tütú vèdana ndéé nãndihí-xi,

chi cue ñáyiu-a dàcuahá-yu cue tnàha ñáyiu-yu nàcuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnùhu sá ní cahu iní cue ñáyiu ñuyúú-a càháⁿ-yu.

Duha ní chídó tnùní ndii Chàia núú tütú Yá Ndiòxí nàcuáa ní càháⁿ-gá cuendá-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ-gá xii cue ñáyiu:

—Chí tàquixi ndehe íha, te cundedóho vaha-ndo tnùhu na càháⁿ-í, te ío vaha cuáha-ndo cuendá. ¹¹ Nchaa sá xéxi-ndó chi ñá túú nã quidé-xí iní-ndó, dico nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó càháⁿ-ndó nchaa xíáⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹² Te cue tée xica cuu ndihi-gá ní sáháⁿ-güedé ndéé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí càchí tnùhu-ndí xii-n sá cue tée cùu fariséu ñá túú cuu vaha iní-güedé cuendá tnùhu ní càháⁿ-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáyiu ñá túú cùu cuendá Tãtã-í Dútú Ndiòxí cuíta nihnú-yu, chi ñáyiu-áⁿ cúú-yu dàtná nchaa cùhú sá ñá túú nãndihí te tnùhu ñáyiu. ¹⁴ Te vá cáda cuendá-ndó nàcuáa càháⁿ cue tée-áⁿ, chi cùu-güedé dàtná cue ñáyiu cuáá sácuíta nehe tnàha. Te nchòhò xini-ndó sá núu ñá ñáyiu cuáá ná cuítá nèhe tucú-yu ingá ñáyiu cuáá, te ndi ndúú-yu quee-yu déhvá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁵ Te té Pèlù ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Cachí tnùhu xii-ndí nàcuáa quèe-xi tnùhu ní càháⁿ-n-áⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—¿Náa tnàha nchòhò ñá túú ní təcú tnùní-ndó nàcuáa nduu tnùhu ní càháⁿ-í núú ñáyiu-áⁿ ñá? ¹⁷ Nchaa sá xéxi-yu cuánguee-xi xití-yu, te dàtnùní náyaha ñaha-xi xii-yu. ¹⁸ Dico nchaa tnùhu cuèhé tnùhu duha càháⁿ-yu xíáⁿ véxi quene-xi iní-yu, te ñá

nchaa xíáⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-yu. ¹⁹ Te iní-yu-áⁿ cácu nihnu nchaa sá cuéhé sá dúhá, chi sàni cuéhé sání dùha iní-yu, te sàhni-yu tnàha ñáyíu-yu, te cue tée càháⁿ ndihí-güedé ñáyíu dñí te ñá díú ñàdihí-güedé cúu-yu. Te díu-ni ducaⁿ quide cue ñáyíu dñí càháⁿ ndihí-yu cue tée te ñá díú yíi-yu cùu-güedé, te cuéi tée te cuéi ñàdihí mee-ni ìchi dñí iní cúdí iní-yu cundecú-yu, te dùhu ndachiuⁿ tnahá-yu, te dàcuandehndé-yu, te càháⁿ cuéhé-yu cuendá tnàha ñáyíu-yu. ²⁰ Te nchaa xíáⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-yu, dico ñá díú sá ñà túú ndàhá-yu dàtná ní cachí cue tée ndéé sanaha, chi xíáⁿ ñá túú quide-xi cuendá ngúndecu cuéchi-yu —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

Èⁿ ñàdihí ñaha cùu ñani tnàhá ñáyíu canàneá ní sàndáá iní-aⁿ Jèsús
(Mr. 7:24-30)

²¹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní sáá-gá yucu cue tée ñúú Tirú, ndihí yucu cue tée ñúú Sidón. ²² Te èⁿ ñàdihí ñaha cùu ñani tnàhá ñáyíu canàneá ndécú yàtni-aⁿ xíáⁿ, te níhi ta càháⁿ-aⁿ ní quexìo núú ndécú Jèsús, te xàhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—jMèstrú, ñani tnàhá ndí Dàví, cundàhú iní ñàhá xii-í cada tátna-n dèhe yoco-ì! Chi yíhi ñaha espíritú cundíhi yucu ñávàha xii-xi te ío dàndoho ñaha-xi —cachí-aⁿ xàhaⁿ xii-gá.

²³ Dico Jèsús ñá túú tnàhí ní càháⁿ-gá, te cue tée xica cuu ndihí-gá ní sàháⁿ-güedé núú-gá, te xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cúñaha xii ñaha-áⁿ ná nùhú-aⁿ, chi ío níhi càháⁿ-aⁿ nchicúⁿ ñàhá-áⁿ xii-o —cachí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yá Ndióxi ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í mee-ni ñúú núú xíndecu cue ñáyíu isràél, chi ñáyíu-áⁿ cúu-yu dàtná cue mbéé cue quiti ní xita, chi ta xita nihnú-yu cuáháⁿ —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁵ Te ñàdihí-áⁿ ní sàháⁿ-aⁿ ndéé núú Jèsús ní ngúñí xítí-áⁿ, te xàhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—jMèstrú, chindee ñaha xii-ì! —càchí-aⁿ xàhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁶ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-aⁿ:

—Vá cúú chindee-í cue ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél, chi èⁿ-ni cùu-xi núu na quèheⁿ-o paá cúú cuendá cue landú te cuàha-o ìnà caxi-di —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-aⁿ.

²⁷ Dico ñaha-áⁿ ní xàhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Ndáá càháⁿ-n, dico cue iná chi nàdatacá-güedí sá ngóyo yùhu cóho xitohó-güedi —càchí-aⁿ xàhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁸ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-aⁿ:

—jYohó ñaha cùhú dèhe-xi, ío váha sàndáá iní ñàhá-n xii-ì! Te na càda-í nàcuáa cuíni-n —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-aⁿ.

Te òré-ni-áⁿ ní ndúha dèhe-aⁿ.

Jèsús quidé tátna-gá vài ñáyíu cùhú

²⁹ Te sáta dúcáⁿ ní cuu te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní yáha-gá yuhu làgúná distritú Galleá, te cuásaá-gá èⁿ tindúú te xíáⁿ ní ngóo-gá. ³⁰ Te xíáⁿ núcòo-gá ní quexìo cuéhé víhi ñáyíu, te ndécá-yu ñáyíu yacua, ndihí ñáyíu ní yíchi èⁿ xio ndaha-xi, ndihí ñáyíu cuáa, ndihí ñáyíu ñihí, te vài dava-gá cue ñáyíu cùhú tnàhá dava-gá núú cuéhé ndécá-yu ní quexìo núú ndécú-gá. Te ní taxi ndecu ñàhá-yu núú Jèsús te ní quide tátna ñaha-gá xii-yu te ní ndúha-yu. ³¹ Te nchaa ñáyíu xíndecu-áⁿ ío ní cuñuhu-yu sá dúcáⁿ ní xini-yu ní cuu ní nacáháⁿ nchaa ñáyíu ñihí, ndihí cuendá sá ní ndúha nchaa cue ñáyíu yacua, ndihí cuendá sá ní ndúha cue ñáyíu ní yíchi èⁿ xio ndaha-xi, ndihí cuendá sá ní ndúha núú cuè ñáyíu cuáa. Te nchaa-yu ní cachí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi Yaa cúú Ndióxi cue ñáyíu isràél.

Jèsús dácaxi-gá cúmi mìl cue tée te dèⁿ
ñáyíu dñí ndihí landú
(Mr. 8:1-10)

³² Te Jèsús ní cana-gá cue tée xica cuu ndihí-gá, te ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú cundàhú iní-í nchaa ñáyíu-a, chi sa ní cuu únú ndecu ndihí ñàhá-yu xii-o ìha, te ñá túú tnàhí-gá sá caxi-yu, te ñá túú cuíni-í natendaha-í-yu núhú tnámá-yu vehé-yu, chi ná ndéé cuáháⁿ cuneé-yu docó ìchi —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

³³ Te ní xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndéé níhi-ó sá cuñaha-o càxi nchaa ñáyíu-a, te ío cuéhé-yu te ñá túú nã ío ìha chi cùu-xi xití yucu-i? —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xàhaⁿ-gá:

—¿Ná daha-gá paá ndécú ndihí-ndo-i? —cachí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndècu ndihí-ndí úsá-gá tnàhá paá ndihí èⁿ úú-gá chácá —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁵ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii nchaa ñáyíu sá ná ngóo-yu nchaa-yu, te ní ngóo-yu.

³⁶ Te ní queheⁿ-gá ndí úsá paá-áⁿ ndí èⁿ úú-gá chácá-áⁿ, te ní ndacáⁿ táhú-gá núú Yá Ndióxi, te dàtnùni ní táhú cuéchi-gá paá-áⁿ ndihí chácá-áⁿ te ní sánaha-gá xii cue tée xica cuu ndihí-gá ní dácàhñu-güedé nchaa ñáyíu-áⁿ.

³⁷ Te nchaa-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sáta ní túhú cóhó-yu te ní nadatácá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú úsá tnàhá tidíhi mee-ni sá ní quendóo-áⁿ. ³⁸ Te núú ncháá ñáyíu ní xexi te ní xinu cúmi mìl mee-ni cuè tée chi díu-ni cue tée-áⁿ ní quíundehu, te dèⁿ cue ñáyíu dñí ndihí cue landú. ³⁹ Te sáta dúcáⁿ te Jèsús

ní dándácá ñàha-gá xii-yu, te cuánguee-gá bàrcú cuáhàⁿ-gá yucu cue tée ñuú Mągdalá.

16

Cue tée cùu fariséu ndihi cue tée cùu saducéu xàhaⁿ-güedé xii Jèsús cada-gá ñⁿ sá vǎ yǎo tñàhí ndàcu cada

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Te cue tée cùu fariséu ndihi cue tée cùu saducéu ní sáa-güedé núu ndécú Jèsús xító ndéé ñàhá-güedé xii-gá, te xàhaⁿ-güedé sá ná cádá-gǎ ñⁿ sá vǎ yǎo tñàhí ndàcu cada cundehe-güedé nàcuáa cutnùní iní-güedé núu ndáá sá Yǎ Ndióxi ní tendaha ñàha-gá xii-gá véxi-gá ñuyúú-a. ² Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó chi òré tá cuàa cuáhàⁿ te ndàcoto-ndo andiu, te cǎchí-ndó: “Ío vǎha cada-xi tñéé chi cǎa vícǎ tìcuèhé andiu”, duha cǎchí-ndó. ³ Te òré dátneé ndàcoto tucu-ndo andiu, te cǎchí-ndó: “Vǎ cádá vǎha-xi nduu vitna chi tìcuèhé andiu, te cǎa vícǎ”, duha cǎchí-ndó. ⁴ Dico nchòhó cùú-gǎ ñǎyiu ío dándahú méé-xí sǎ quídé ndáá te ñǎ ndáá sǎ quídé ndáá-ndó! Te cutnuni iní-ndó nàcuáa quíde-xi andiu, dico ñǎ túú cutnuni iní-ndó nàcuáa quèe-xi nchaa sǎ quídé Yǎ Ndióxi vitna. ⁴ Dico nchaa nchòhó ñǎyiu ndéu ñuyúú vitna ío cuihna iní-ndó, te ñǎ túú cuíní-ndó càda ndáá-ndó núu Yǎ Ndióxi, te cuíní-ndó càda-í ñⁿ sǎ vǎ yǎo tñàhí ndàcu cada dico ñǎ túú nǎgǎ cada-í, chi diu-ni nàcuáa ní quíde Yǎ Ndióxi ndúí Jónás diu-ni ducaⁿ càda tucu-gǎ vitna —cǎchí-gǎ xàhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ducaⁿ te ní xica-gǎ cuáhàⁿ-gǎ ndihi cue tée xica cuu ndihi-gǎ.

Cuèndá cue tée cùu fariséu ndihi cuèndá cue tée cùu saducéu

(Mr. 8:14-21)

⁵ Te òré ní quexio ndihi ñàha-gǎ xii-güedé ndáa ingǎ xio yuhu làgúná, te ní ndacu iní-güedé sǎ ní cunaa-güedé canehe-güedé pǎa quíhíⁿ caxi-güedé. ⁶ Te Jèsús ní cǎháⁿ-gǎ dóho-güedé, te xàhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na cǎchí tñuhu-í xii-ndo sǎ Ío quíhí iní-ndó cùndecu-ndo, te vǎ cádá cuèndá tñàhí-ndo lèvadurá cue tée cùu fariséu ndihi cue tée cùu saducéu —cǎchí-gǎ xàhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁷ Te ní ngúíta-güedé xitnàha-güedé:

—Cuèndá sǎ ñǎ túú ní cǎnehe-o pǎa quixi xiǎⁿ duha cǎháⁿ-gǎ —cǎchí-güedé xitnàha-güedé.

⁸ Te Jèsús ní cutnùní iní-gǎ nàcuáa nduu tñuhu xitnàha-güedé, núu ní xàhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó chi ñǎ túú sàndáá iní ñàhá vǎha-ndo xii-í núu xiǎⁿ da sǎ ñǎ túú ní cǎnehe-ndo pǎa quixi cǎháⁿ-ndó. ⁹ Te náa ñǎ ndácú iní-ndó sǎ núu ùhúⁿ-ní pǎá, te ní taxi-í

ní dǎcǎhñu-ndo ní xexi ùhúⁿ mìl cue tée, chi diu-ni cue tée-áⁿ ní quiúndehu, te sǎtá ní tǎhú cóhó-güedé te ní chítú tìtí tídihí mee-ni sǎ ní quendóo-ǎⁿ? Te ñǎ təcú tñuní-ndó nàcuáa quèe-xi nàcuáa ní quíde-í. ¹⁰ Te náa ñǎ ndácú tucu iní-ndó sǎ núu ùsá-ni pǎa te ní taxi-í ní dǎcǎhñu tucu-ndo ní xexi cùmí mìl cue tée, chi diu-ni cue tée-áⁿ ní quiúndehu, te sǎtá ní tǎhú cóhó-güedé te ní nadatácá-ndó nchàa sǎ ní quendóo, te ní chítú tìtí tídihí mee-ni sǎ ní quendóo-ǎⁿ? ¹¹ Dico nchòhó chi ñǎ túú ní quíde cuèndá-ndó nàcuáa nduu tñuhu cǎháⁿ-í òré ní cǎchí-í sǎ vǎ quèhéⁿ cuèndá-ndó lèvadurá cue tée cùu fariséu ndihi cue tée cùu saducéu, chi ñǎ díú cuèndá pǎa ní cǎháⁿ-í —cǎchí-gǎ xàhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹² Te sǎtá dúcǎⁿ ní xàhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndihi-gǎ, te ní tecú tñuní-güedé sǎ xàhaⁿ-gǎ xii-güedé sǎ vǎ tñíí-güedé tñuhu cǎháⁿ cue tée cùu fariséu ndihi cue tée cùu saducéu, te ñǎ díú cuèndá levadurá sǎ quihu yuchi cuàha pǎa ní cǎháⁿ-gǎ.

Té Pelú xàhaⁿ-dè xii Jèsús sǎ díú-gǎ cùú-gǎ Cristú

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Te Jèsús ní quexio-gǎ yucu cue tée ñuú Cèsareá Filipú, te ní xicǎⁿ tñuhú-gǎ núu cuè tée xica cuu ndihi-gǎ, te xàhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Yoo cùu yúhú Tée cùu ñǎní tñàhí-ndo nchàa-ndo cǎchí cue ñǎyiu-va? —cǎchí-gǎ xàhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁴ Te ní xàhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—Davá-yu cǎchí-yu sǎ cùú-n ndíí Juáá tée ní xóo dacuàndute ñàha xii ñǎyiu, te davá-yu cǎchí-yu sǎ cùú-n tǎ Èliás, te davá-yu cǎchí-yu sǎ cùú-n ndíí Jeremiás tée ní xóo cǎháⁿ tñuhu Yǎ Ndióxi ndéé sanaha, àdi cuu-n ingǎ tée ní xóo cǎháⁿ tñuhu-gǎ ndéé sanaha, duha cǎchí-yu —cǎchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gǎ.

¹⁵ Te Jèsús ní xicǎⁿ tñuhú tucu-gǎ núu-güedé, te xàhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-i? —cǎchí-gǎ xàhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁶ Te té Ximú, àdi Pelú chi úú diu-dé, ní xàhaⁿ-dè xii-gǎ:

—Yòhó cùú-n Cristú Yáá ní tendaha Yǎ Ndióxi véxi ñuyúú-a, te diu Yǎ Ndióxi cùú-gǎ Yáá ndécú nchàa nduu nchaa quíú, te yòhó cùú-n Dèhe-gǎ —cǎchí-dé xàhaⁿ-dè xii-gǎ.

¹⁷ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Yòhó té Ximú dèhe té Jónás, ío vǎha tǎhú-n chi mee Tǎtá-í Dúrtú Ndióxi ní dǎcǎhú iní ñàhá-gǎ xii-n nàcuáa cunduu tñuhu cǎháⁿ-n, te ñǎ díú ñⁿ ñǎyiu ñuyúú-a ducaⁿ ní dǎcachu iní ñàhá-yu xii-n tñuhu-áⁿ. ¹⁸ Te yúhú xàhaⁿ-í Pelú xii-n, te tñuhu-áⁿ quèe-xí yúú, chi quèe ndáá-xi nàcuáa nàni-n, chi cuu-n ñⁿ tée vǎ cǎní ñⁿ caní úú iní-xi canu ichi-n cuè ñǎyiu nàcuáa cundecu ndihi ñàhá-yu xii-í.

Te nchaa ñáyiú cùu cuendá-í vá ndácú yùcu ñávaha dacuíta nihnu ñaha-xi xii-yu. ¹⁹ Te yúhú taxi-í tnúhu ndee ínì cundecu ndíhi-n cuendá cunuu-n núú cuè ñáyiú yindaha ñaha Yá Ndióxi, te nchaa sá ná cáháⁿ-n sá cúú-xi sá váha, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ Yá Ndióxi, te nchaa sá ná cáháⁿ-n sá ñà túú cùu-xi sá váha, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ tucu-gá, chí quide-n nacuaa cuini-gá —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁰ Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndíhi-gá sá vá yóo cùñaha-güedé sá díú-gá cúú-gá Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a.

Jèsús cáháⁿ-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá (Mr 8:31-9:1; Lc 9:22-27)

²¹ Te ndéé dává-án ní ngüita Jèsús xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndíhi-gá:

—Dacuití sá quíhíⁿ-í ñúú Jerusalén, te yacáⁿ cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél, ndíhi cue dútú cúnúu, ndíhi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés, nchaa cue téé-án ío dandòho ñaha-güedé xii-í, te cahni ñaha-güedé, dico nduu únì sá cúú-í te ndoto-í —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te té Pèlú ní cana-dé Jèsús íiⁿ xio, te ní ngüita-dé ténàà ñáhá-dé xii-gá, te xáhaⁿ-dé:

—Já vá cáchi Ndióxi sá dúcáⁿ ndòho-n chí ñà túú tau-n sá dúcáⁿ ndòho-n! —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

²³ Te ndàa sátá Jèsús núnñí té Pèlú òré ducaⁿ xáhaⁿ-dé xii-gá núu ní nchócuñhu-gá, te xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Xocuíñí yóhó yucu ñávaha núú-í-a chí dicó quidé tnèñu-n! Chí ñà túú sàni ínì-ò dàtná sáni ínì Yá Ndióxi chí íiⁿ-ni sàni ínì-ò ndíhi dava-gá cue ñáyiú ndècu ñuyúú-a —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁴ Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gá xii nchaa cue téé xica cuu ndíhi-gá:

—Nchaa ñáyiú cuini chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi dañá-yu vá cáda-gá-yu sá sáni ínì méé-yu, te ío cada ndee ínì-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuèi na ndòhó-yu dàtná ndoho-í. ²⁵ Te nchaa ñáyiú cuini sá ñà túú tnáhi ná yáha cundecu ñuyúú-a cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáyiú ñà túú tnáhi yúhú cuèi nándi sá ná yáha-yu cundecu-yu ñuyúú-a sá cuendá-í, te ñáyiú-án naníhi tãhú-yu. ²⁶ Te cuèi nchaandi túhú sá ío ñuyúú-a na nihí ñáyiú cundecu ndíhi-yu, dico núu diu nchaa xíáⁿ ná càda cuíta nihnú-yu te ñà túú védana nándíhi-xi sá dúcáⁿ ndècu ndíhi-yu nchaa xíáⁿ. Te ní íiⁿ sá ío ñuyúú-a vá chindéé ñaha-xi xii-yu cuendá naníhi tãhú-yu. ²⁷ Te ndáá quéé-xi tnúhu cáháⁿ-í, chí na quixi tucu yúhú Téé cùu ñani tnáhá-yu nchaá-yu, te dává-án quini-yu sá ío càhnu cuu-í dàtná càhnu cuu Tátà-í Dútú Ndióxi, te quixi-í ndíhi

cue espíritu xínú cuèchi núú-gá, te dává-án cuáha-í nchaa ñáyiú sá ndúú tãhú-yu nacuaa ndúu sá ní quidé-yu íiⁿ íiⁿ-yu. ²⁸ Te na cáchi tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ío dava nchòhó ñáyiú ndècu iha vitna vá cuú-ni-ndo, chí cundecu-ni-ndo ndéé quini-ndo quixi tucu yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndo nchaa-ndo taxi tnuni-í nchaa ñáyiú —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

17

Ní nadáma dóo Jèsús ndíhi núú-gá (Mr 9:2-13; Lc 9:28-36)

¹ Te núú íñú nduu sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús, te ní xica-gá cuásaá-gá íiⁿ yucu dúcúⁿ, te ndéca-gá té Pèlú, ndíhi té Jacobó, ndíhi té Juáá ñani té Jacobó-án cuásaá. Te únì tnáhi-ni cue téé-án ndécá-gá cuásaá. ² Te yucu-án ndécú-gá ní nadáma núú-gá ndíhi dóo-gá, te núú-gá súúni dátása-xi dàtná quidé-xi núú nchicanchii, te dóo-gá súúni ní nduu cuixiⁿ dàtná cáá ñùhú cuixiⁿ. ³ Te òré-ni-án ní xini-güedé ndí Moisés ndíhi té Èliás núnñí-güedé ndíhi-gá ndátnúhu ndíhi ñaha-güedé xii-gá. ⁴ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, jváha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te núu cuini-n, te na dàcaa-ndí únì tnáhá vehe tnuxixiⁿ, te íiⁿ cuu cuendá-n, te íiⁿ cuu cuendá té Moisés, te íiⁿ cuu cuendá té Èliás —cáchi-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁵ Te nini dúcáⁿ caháⁿ té Pèlú ní quexío íiⁿ vícío núú ndécú-güedé ní dadáhu ñaha-xi xii-güedé té súúni chàhchí. Te xití vícío-án ní tecú ní cáháⁿ Yá Ndióxi, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Téé-a cùu-dé Déhe-í téé ío cùu ínì-í, te ío cùúí-ínì-í-dé, te cundedóho-ndo nchaa tnúhu cáháⁿ-dé —duha ní xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁶ Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ Yá Ndióxi ní tecú dóho cue téé xica cuu ndíhi Jèsús te ío ní yúhú-güedé, te ní ngüíñí xití-güedé te ní nuu núú-güedé ndàa núú ñùhú. ⁷ Te Jèsús cuáháⁿ-gá núú xíndecu cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní tendaha ñaha-gá, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí ndacuíñí, vá yúhú-ndo —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁸ Te òré ní ndanehe núú-güedé, te ñà túú-gá ní xini-güedé cue téé úú-án chí mee-ná Jèsús. ⁹ Te òré cuánuu ndíhi ñaha Jèsús xii-güedé tindúú-án, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Vá yóo cùñaha-ndo ní íiⁿ sá ní xini-ndo núu ní sátá-ó, te cuu cáháⁿ-ndó dico ndéé ná yáha ndoto yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndo nchaa-ndo sá cúú-í —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁰ Te cue téé xica cuu ndíhi-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuiñi-ndí cachí tnúhu-n ná cuèndá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés cächí-güedé sá dñhna-gá té Èliás quixi, te dàtnúni quixi Yaa tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyíu-a — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ndáá sá códo núu ñⁿ tée quixi-dé te cada-dé dàtná ní quide té Èliás te tée-áⁿ cada ndáá-dé nchaa nàcuáa cùu. ¹² Te na cächí tnúhu-í xii-ndo vitna sá sà ní quixi tée ní quide dàtná ní xóo cada té Èliás, te cue ñáiyu ñá túu ní cùtnumí iní-yu sá díu-dé, te ní quide ñhá-yu xii-dé nchaa nàcuáa ní quixi iní méé-yu, te díu-ni ducaⁿ càda ñaha tucú-yu xii yúhú Tée cùu ñani tnáhá-yu nchaá-yu, chí dandóho ñhá-yu xii-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹³ Te cue tée xica cuu ndíhi-gá ní cutnúni iní-güedé sá cuèndá ndíi Juáa tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáiyu ní cáháⁿ-gá.

Jesús quidé tátna-gá ñⁿ tée cuechi tnàhà cuéhé xiyíhi

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Te Jesús ní nasáá-gá ndíhi cue tée ní sáa ndíhi-gá tindúú-áⁿ núu xñdecu vai ñáiyu, te ní quexlo ñⁿ tée núu-gá ní ngúñí xití-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

¹⁵ —Mèstrú, cundáhu iní déhe-í chí tnáhá-dé cuéhé xiyíhi, te ío dàndóho ñaha-xi xii-dé, te ní cuu vai xito daquée ñaha-xi núu ñúhú xii-dé, te ní cuu vai tucu xito dangaunihnu ñaha-xi ndute xii-dé. ¹⁶ Te sa ndéca-í-dé ní quixi núu cué tée xica cuu ndíhi-n dico ñá túu ní ndácu-güedé cada tátna ñaha-güedé xii-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁷ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáiyu xñdecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ñuyíu-a, ío sáa iní-ndó chí ñá túu cuiñi-ndó quindáa iní-ndó Yá Ndióxi, te ní cuu vai nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidé-ndó. ¿Te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gá cada-ndo-í? Te chí cándeca tée cùhú-áⁿ táquixi iha —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹⁸ Te Jesús ní tenáa-gá espíritú cundíhi yucu ñáváha yíhi ñaha xii tée-áⁿ, te ní quee ñaha-xi xii-dé, te òré-ni-áⁿ ní ndúha-dé.

¹⁹ Te sáta dúcáⁿ te òré ndécú mèe Jesús ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá, te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núu-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí ná cuèndá ñá túu ní ndácu-ndí queñuhu-ndí espíritú cundíhi yucu ñáváha yíhi ñaha xii tée-áⁿ —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁰ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te ñá túu ní ndácu-ndo, chí ñá túu sàndáa ndisa iní-ndó Yá Ndióxi. Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá núu nchòhó quindáa

ndisa iní-ndó Yá Ndióxi cuèdicó luha líí dàtná líhli ndíquiⁿ yutnu ñani mostázá, te ducaⁿ te cuu cùñaha-ndo xii ñⁿ tindúú xocuñí-xi núu ndécú-xi te xocuñí-xi. Te nchaa núu sá váha ndacu-ndo càda-ndo te núu na quindáa iní ndisa-ndo Yá Ndióxi. ²¹ Te xini ñuhu-xi sá ío cáháⁿ ndíhi-ndo-gá te ñá túu tnáhí ná caxi-ndo cáháⁿ ndíhi-ndo-gá, te ducaⁿ te ndacu-ndo queñuhu-ndo espíritú cundíhi yucu ñáváha yíhi ñaha xii ñáiyu, dàtná cùu espíritú sá yíhi ñaha xii tée-áⁿ ní cùu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús cáháⁿ tucu-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Te nini xica cuu Jesús ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá distritú Galiléa, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo sáa ñⁿ nduu te cuáha cuèndá ñhá-güedé xii-í núu cué tée cùu úhú iní ñáhá, ²³ te cahni ñaha-güedé xii-í dico nduu úní sá cùu-í te ndoto-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-güedé, te ío ní ndíhú iní-güedé.

Díhúⁿ cuèndá veñúhu

²⁴ Te òré ní quexio Jesús ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá ñúu Capernaúm, te cue tée quide cobrá díhúⁿ cuèndá veñúhu ní sáháⁿ-güedé ní cáháⁿ ndíhi-güedé té Pèlú, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Cháhu mèstrú-ndó úú díhúⁿ sá nání drácmá cuèndá veñúhu áⁿ ñáhá? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁵ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè:

—Cháhu-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Te té Pèlú cuánguihu-dé xití vehe núu ndécú Jesús, te díhna-gá ní cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Xímú, ¿nása sàni iní-n, ná cùu ñáiyu quide cobrá ñáhá cué tée yindaha ñáiyu ndècu ñuyíu-a cuèndá nchaa sá ndúú yáhu ñúu-güedé ndíhi cuèndá nchaa díhúⁿ sá ngáútnàha, cue ñáiyu ñúu-güedé áⁿ cué ñáiyu véxi xica quide cobrá-güedé? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁶ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Cue ñáiyu véxi xica quide cobrá-güedé —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Te núu ducaⁿ te cue ñáiyu ñúu-güedé ñá túu ná cháhu-yu te núu ducaⁿ. ²⁷ Dico cuèndá sá vá yóo dasátú-ó iní-xi, te cuáháⁿ lágúná te dàquée-n sá tñíi-n chácá xití ndute, te chácá díhnanuu na tàva-n te cundehe-n yúhu-di, chí yíhi ñⁿ díhúⁿ cuixiⁿ. Te díhúⁿ-áⁿ canehe-n quíhíⁿ cháhu-n cuèndá-í ndíhi cuèndá-n, chí díhúⁿ-áⁿ sa tnahá quéyáhu cuèndá-ó ndí ndúú-ó —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

18

Cue tée ndücu tnúhu núú Jèsús yoo ío-gá cúnúu

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Te sáta dúcáⁿ te cue tée xica cuu ndihi Jèsús ní sáháⁿ-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí, yoo ío-gá cúnúu núú cué ñáyiú yindaha ñaha Yá Ndióxi —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

² Te Jèsús ní cana-gá ñⁿ té lihli te ní sanutñá ñaha-gá xii-dé cuádava tnuú-güedé. ³ Te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá núu vá dáñá-ndó ncháa sá ñá túú váha quide-ndo, te nduu ndáhú iní-ndó dátñá ndáhú iní té lihli-a, te vá ndúú táhú-ndó ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo. ⁴ Te ñáyiú quide datñá quidé té lihli-a ndáhú iní-yu, te ñá túú quide cahnú-yu mée-yu, ñáyiú-án ío cunúú-yu núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnúni-gá. ⁵ Te nchaa ñáyiú na quèheⁿ cuendá ñⁿ landú dátñá té lihli-a cuendá sá cúú iní ñáhá-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Quihi iní-ó vá cündècu-o ichi cuehé ichi duha

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Te Jèsús xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Te núu ñⁿ tée na dàcaháⁿ-dé cue ñáyiú sándáá iní ñáhá xii-í cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te váha-gá sá ná dàcútu ndeé-güedé ñⁿ yúú yódó dúcúⁿ-dè, te dàquée ñaha-güedé xii-dé xití ndute làmár, te ñá díú sá cündècu-dé ducaⁿ càda-dé. ⁷ Te ndáhú ní cuu nchaa ñáyiú xñdècu ñuyíú-a, chí coo cue tée dacáháⁿ ñáhá xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá te dacutíí sá dúcáⁿ càda-xi! Dico ndáhú ní cuu cue tée ducaⁿ na dàcaháⁿ ñáhá xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá!

⁸ Te núu ñⁿ xio ndaha-ndo àdi ñⁿ xio sáhá-ndó quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó ná cuíta, chí váha-gá sá nánihí táhú-ndó cuéi na cuíta ñⁿ xio ndaha-ndo àdi ñⁿ xio sáhá-ndó, te ñá díú sá quíhíⁿ-ndó nihíí ní ndúú-ndó núú ñùhú núú càyú. ⁹ Te núu ñⁿ xio tinúu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te tava-ndo na cuíta-xi, chí váha-gá sá nánihí táhú-ndó cuéi na cuíta ñⁿ xio tinúu-ndo, te ñá díú sá ndí ndúú xio núú-ndó quíhíⁿ-ndó núú ñùhú núú càyú.

Cuendá ñⁿ mbéé quiti ní xíta

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Te vá dàquée tihú-ndó cué ñáyiú cuu cuendá-í cuéi cúú-yu ñáyiú ío ndáhú iní-xi. Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá cué espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, cue espíritu néhé cuendá ñáhá xii-yu ñuyíú-a, nchaa-ni

nduu nchaa-ni òré ndécú-xi núú Tàtá-í Dútu Ndióxi Yáa ndécú àndiu. ¹¹ Te ducaⁿ chí yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo véxi-í ñuyíú-a dàcácu nihnu-í ñáyiú núú ùhú núú ndáhú, ñáyiú ta xíta nihnu cuáháⁿ.

¹² Te nása sàni iní-ndó cuendá ñⁿ tée ndècu ñⁿ ciendú mbéé-xi?, chí núu na cuíta ñⁿ-di te dándóo-dé cùmidíco sáhúⁿ cùmi-di cundecu-di ñⁿ yucu te quíhíⁿ-dé cúnúndúcú-dé quiti ní xíta-án. ¹³ Te núu na nánihí-dè-di, te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó sá ío-gá cudíí iní-dé cuendá quiti ní xíta-án òré nánihí-dè-di dàcúxí cùmidíco sáhúⁿ cùmi quiti ñá túú ní xíta-án. ¹⁴ Te ducaⁿ sátnahá-xi quide Tàtá-ó Dútu Ndióxi Yáa ndécú àndiu, chí cuini-gá sá vá cuíta ní ñⁿ cue ñáyiú cùu cuendá-gá.

Cada càhmu iní-ó sá quidé ñaha tñaha ñáyiú-o

(Lc. 17:3)

¹⁵ Te núu ñⁿ ñáyiú ndècu ndihi-ndo ní quidé-yu ñⁿ sá ñá túú táu-yu cadá-yu sá cúú-xi-ndó, te cáháⁿ-ndó dòho-yu núú mée núú ñⁿ-ndó ndihí-yu cuendá sá ná ndixi cuèchi iní-yu sá ñá túú quide váha-yu. Te núu ní tnúu-yu tnúhu ní xáhaⁿ-ndo xii-yu, te ní ndacu-ndo ní nacanu ichi-ndó-yu. ¹⁶ Te núu ñá túú ní cuini-yu tnúu-yu tnúhu xáhaⁿ-ndo xii-yu, te nducu-ndo ñⁿ àdi úú tnáhá cue tée canehe núú-güedé cuendá cundèdòho-güedé nàcuáa ndúu tnúhu ndàtnúhu-ndo ndihí-yu. ¹⁷ Te tnáhá cue tée-án cáháⁿ-güedé dòho-yu, dico núu ní tnúhu cáháⁿ cue tée-án ñá túú ní cuini-yu tnúu-yu, te dàtúu-ndo núú dàva-gá ñáyiú ndècu ndihi-ndo ichi Xitohó Jesucristú cuendá cùtnuní iní-yu nàcuáa quide ñáyiú-án. Te núu ñáyiú ndècuèchi-án ñá túú ní cuini-yu tnúu-yu tnúhu sá ní xáhaⁿ dàva-gá cue ñáyiú ndècu ichi-gá, te cada-ná iní-ndó sá cúú-yu ñáyiú ñá túú ndècu ichi Yá Ndióxi dátñá cue tée cuina iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú.

¹⁸ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá núu nchòhó ná cächí-ndó sá ndécú cuèchi ñáyiú, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ Yá Ndióxi, àdi cächí-ndó sá ñá túú cuèchi-yu te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ tucu-gá, te ducaⁿ chí nchòhó quidé-ndó nàcuáa cáháⁿ-gá.

¹⁹ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá núu úú tnáhá-ndó cùu ñⁿnuu-ndo cáháⁿ ndihi-ndo Tàtá-í Dútu Ndióxi Yáa ndécú àndiu xicáⁿ-ndó núú-gá núu ná cúú sá cuini-ndó, te taxi-gá núu ná cúú sá xicáⁿ-ndó núú-gá. ²⁰ Te núu úú tnáhá-ndó àdi úní tnáhá-ndó ní nataká-ndó ñⁿ xichi cuendá sá ñùhú iní ñáhá-ndó xii-í, te xíaⁿ ndécú ndihi ñaha-í xii-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²¹ Te té Pelú ní sáháⁿ ndehe yatni-dé núú Jèsús, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, cachí tñuhu xii-í ná daha xito cada càhnu iní-í tñaha ñáyiu-í te núu ìn sá ná càda ñahá-yu xii-í. ¿Cuèdicó úsá xito-ã? —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Yúhu cächí-í sá ñà díú-ní úsá xito cada càhnu iní-n-yu, chi únidico úxí xito ndihi úsá ndihi úsá xito cada càhnu iní-n-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Cuèndá téé ñá túú quide cahnu iní tñaha ñáyiu-xi

²³ Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Na càni-í ìn cuèndú núu-ndó nàcuáa tecu tñini-ndó nàcuáa cada-xi òré ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáyiu. Ìn téé yindaha ñaha xii ñáyiu ní sani iní-dé sá cáda ndáá-dé ndihi cue téé xinu cuechi núu-dé cuèndá nchaa sá tãú-güedé núu-dé. ²⁴ Te òré sa ní ngúndecu túha-dé te ní quexio ìn téé xinu cuechi núu-dé. Te téé-án tãú-dé cuéhé víhí díhúⁿ núu-dé, chi tãú-dé úxí míl díhúⁿ sã nání tàlentú. ²⁵ Te téé xinu cuechi-án ñà túú díhúⁿ ndécú ndihi-dé nacháhu-dé sá tãú-dé núu patróónⁿ-dè-án, núu xiãⁿ ní táuchíúⁿ téé cùu patróónⁿ-dè-án dico ñaha-güedé xii-dé ndihi ñadihí-dé ndihi cue déhe-dé ndihi nchaa sá ndécú ndihi-dé cuèndá nchaa-yu cuú-yu ñáyiu ñá túú tñahí dàñá quee núu chíúⁿ patróónⁿ-xi, te ducaⁿ te ndéyáhu sá tãú-dé núu patróónⁿ-dè. ²⁶ Te téé xinu cuechi-án ní ngüñí xití-dé núu patróónⁿ-dè, te xáhaⁿ-dè: “Patróón, cãháⁿ ndàhú-í núu-n sã ìo ndee ìo càhnu cada iní-n sã dúhá tãú-í núu-n, te ñá túú nã caní iní-n chi nacháhu-í nchaa sá tãú-í núu-n”, cächí-dé xáhaⁿ-dè xii patróónⁿ-dè. ²⁷ Te téé cùu patróónⁿ-dè-án ní cundàhú iní ñahá-dè xii-dé, te ní quide càhnu iní ñahá-dè, te ní dàñá ñaha-dé cuánuhú-dé. ²⁸ Te téé xinu cuechi-án ní nanihí-dè ìn téé xinu cuechi ndihi-dé ichi cuánuhú-dé, te téé ní nanihí-dè-án tãú-dé sacú-ni díhúⁿ núu-dé chi ìn cièndú-ni díhúⁿ denariú tãú-dé. Te ní tñi-dé téé tãú núu-dè-án dácüèhné ñahá-dè xii-dé, te xáhaⁿ-dè: “Nacháhu sá tãú-n núu-í”, cächí-dé xáhaⁿ-dè. ²⁹ Te téé tãú-án ní ngüñí xití-dé núu téé dii núu-xi tãú-dè-án, te xáhaⁿ-dè: “Cãháⁿ ndàhú-í núu-n sã cáda càhnu iní ñahá-n xii-í sá tãú-í núu-n, te nacháhu cuè-í nchaa sá tãú-í núu-n”, cächí-dé xáhaⁿ-dè. ³⁰ Dico téé dii núu-xi tãú-dè-án ñá túú ní cuiñí-dé cada ndee iní-dé cundetu-dé nacháhu cuèé téé-án sá tãú-dé, chi ní chili ñaha-dé veccá cuèndá yacáⁿ quihi-dé ndéé nacháhu-dé nchaa sá tãú-dé. ³¹ Te daga-gá cue téé xinu cuechi ní xiní-güedé nàcuáa ní quide téé-án, te ní cudééⁿ-güedé núu-dé, te ní sáháⁿ-güedé ní xitñuhu-güedé téé cùu patróónⁿ-güedé sá dúcáⁿ ní quide-dé. ³² Te téé cùu patróónⁿ-güedé-án ní cana-dé téé ducaⁿ ní

quide-án, te ní xáhaⁿ-dè: “Yòhó cúu-n ìn téé ìo cuihna iní-xi xinu cuechi núu-í, chi yúhu ní quide càhnu iní ñahá-í xii-n cuèndá nchaa sá tãú-n núu-í òré ní cãháⁿ ndàhú-n. ³³ Te tñahá yòhó tãú-n dùcaⁿ cada-n cada cahnu iní-n téé xinu cuechi ndihi-n núu-í cuèndá nchaa sá tãú-dé núu-n dàtná ní quide ñaha-í xii-n ní quide càhnu iní-í cuèndá nchaa sá tãú-n”, cächí téé cùu patróónⁿ-án xáhaⁿ-dè xii téé ducaⁿ ní quide-án. ³⁴ Te téé cùu patróónⁿ-án ní cudééⁿ víhí-dè sá dúcáⁿ ní quide téé-án, te ní táuchíúⁿ-dè dandòho ñaha-güedé xii-dé ndéé nacháhu-dé nchaa sá tãú-dé —duha ní caní Jèsús cuèndú núu-güedé.

³⁵ Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Dàtná ní quide téé cùu patróónⁿ-án ní dàndòhó-dè téé tãú núu-dè-án ducaⁿ cáda ñaha Tátá-í Dútú Ndióxi Yá ndécú àndiu xii-ndo, te núu vá ní yuhu ní iní-ndó cáda cahnu iní-ndó sá quidé ñaha tñaha ñáyiu-ndo xii-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

19

Jèsús cãháⁿ-gá cuèndá cue ñáyiu dàñá tñaha

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Te sátá ní yáha ducaⁿ ní cãháⁿ Jèsús, te ní ndee-gá distrítú Galiléa cuáháⁿ-gá ndàa ingá xio yúte Jordán yucu distrítú Jüdeá. ² Te ìo cuéhé ñáyiu nchicúⁿ ñahá xii-gá cuáháⁿ, te yacáⁿ ní quide tãna-gá nchaa ñáyiu cùhú.

³ Te ní quexio ìn úú cue téé cùu fariséú núu ndécú Jèsús xitó ndéé ñahá-güedé xii-gá núu nása cunduu tñuhu cãháⁿ-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí xicáⁿ tñuhú-ndí núu-n, ¿cuu daña ìn téé ñadihí-dé núu ndédani càa ìn sá ñá túú cundáa-yu-ã? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿nãá ñá túú dàcuaha-ndo núu tütú Yá Ndióxi, te díu núu tütú-gá cãháⁿ-xi sá cütñahá ní cadúha-gá ñáyiu, te téé ñadihí ní cadúha-gá-ã? ⁵ Te duha cächí tucu-xi núu tütú Yá Ndióxi nàcuáa ní cãháⁿ-gá: “Cue téé na ñihí ñadihí-xi te diiⁿ-ná cada-güedé tãtá-güedé ndihi nãná-güedé, chi ñadihí-nã-güedé cuu cuu ndihi-güedé, te cada iní-ndó sã ìnⁿ-nã yiqui cüñú cuú-yu cundecú-yu”, duha cächí Yá Ndióxi núu tütú-gá. ⁶ Te xiãⁿ núu cada iní-ndó sã cuè ñáyiu úú-án ìnⁿ-nã yiqui cüñú cüú-yu, te ñá túú-gá ndí dñíⁿ ndí dñíⁿ yiqui cüñú cüú-yu. Núu xiãⁿ ñá túú ndúu váha-xi daña cuè téé ñadihí-güedé, chi mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cúú úú-yu cundecú-yu —cachí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, ¿te ná cuendá ndíi Moisés ní cachí ndíi sá núu ìⁿ tée cuini-dé daña-dé ñadihí-dé, te cuu cadúha-dé ìⁿ tutú núu càháⁿ-xi sá ní dáñá-dé ñadihí-dé, te ducaⁿ te cuu daña ñaha-dé ní cachí ndíi vãⁿ? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁸Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te ducaⁿ ní cachí ndíi Moisés sá cúú dáña-ndo ñadihí-ndó, chí nchòhó ío sàá iní-ndó, dico ndéé díhna chí ní tecú tnúhu nchaa cue téé sá vã dáñá-güedé ñadihí-güedé. ⁹Dico yúhú cächí tnúhu-í xii-ndo sá núu ìⁿ téé na dáña-dé ñadihí-dé te naqueheⁿ-dé ingá ñadihí te ío nèhé quidè-dé, te núu ñá díú cuendá sá càháⁿ ndihi-aⁿ ingá téé ducaⁿ na dáña ñaha-dé. Te sá dúcáⁿ cuendá-ni na dáña ìⁿ téé ñadihí-dé, te ìⁿ-ní cuèchi cùu-xi ndihi cuèchi quide téé ndèca ñadihí te càháⁿ ndihi-dé ingá ñadihí —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁰Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Te núu ducaⁿ cùu cuendá cue téé ndihi ñadihí-güedé, te váha-gá sá vã cándèca cue téé ñadihí —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ñá ncháá ñáiyu ducaⁿ ndúu táhú-yu cundecú-yu, chí mee-ni ñáiyu ní cachí Yá Ndióxi sá dúcáⁿ tnáhi ndúu táhú cundecu mee. ¹²Te ío cue téé ducaⁿ tnáhi ní ndúu táhú-güedé ndéé órè ní cacu-güedé sá vã cándèca-güedé ñadihí. Te ío cue téé ñá ndácú-güedé candèca-güedé ñadihí cuendá sá ní quide ñaha dàva-gá cue tnáha tée-güedé xii-güedé. Te dava-güedé ñá túú cándèca-güedé ñadihí chí cuini-güedé sá vã dáñá ndéé-güedé cuu cuechi-güedé núu Yá Ndióxi. Te nchaa cue téé ducaⁿ ní ndúu táhú núu Yá Ndióxi cundecu mee, te váha-ni te núu na cùndecu mee-güedé —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús xicáⁿ táhú-gá núu Yá Ndióxi cuendá landú

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³Te ìⁿ úú ñáiyu ndècá-yu landú líhli cuáháⁿ núu Jèsús, chí cuini-yu sá téndàha ñaha-gá xii-güexi, te cacáⁿ táhú-gá núu Yá Ndióxi cuendá-güexi. Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní ngúita-güedé ténáá ñáhá-güedé xii-yu, te xáhaⁿ-güedé sá vã dúcáⁿ cadá-yu. ¹⁴Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí dáñá ná quixi nahi cue landú líhli-áⁿ nùu-í-a, te vã cãdí-ndó ichi-güexi, chí dàtná cúú váha iní cue landú líhli-áⁿ ducaⁿ cùu váha iní cue ñáiyu yindaha ñaha Yá Ndióxi —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁵Te ní tendaha ñaha-gá xii-güexi, te ní xicáⁿ táhú-gá núu Yá Ndióxi cuendá-güexi, te sáta dúcáⁿ ní quide-gá te ní xica-gá cuáháⁿ-gá.

Ìⁿ téé cuica càháⁿ ndihi-dé Jèsús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶Te ìⁿ téé cuechi ní quexio-dé núu ndécú Jèsús, te xicáⁿ tnúhú-dé núu-gá, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n téé ío váha iní-xi, te cuini-í núu vã cùndèe iní-n cächí tnúhu-n ná cúú sá váha cada-í cuendá ndúu táhú-í cundecu-í ndihi Yá Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁷Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—¿Te cùtumí iní-n nácuáa ndúu tnúhu càháⁿ-n sá yúhú váha iní-áⁿ?, chí ìⁿndíi díí-ni Yá Ndióxi ío váha iní-gá. Te núu cuini-n nánihí táhú-n te tnúⁿ-n nchaa tnúhu càháⁿ Yá Ndióxi, tnúhu sá sánú ichi ñaha xii ñáiyu nácuáa cadá-yu cundecú-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹⁸Te téé cuechi-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—¿Te ndéndida cãa tnúhu càháⁿ Yá Ndióxi cada-í-í? —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Te duha ní cachí Yá Ndióxi cada ñáiyu: “Vã cáhni-ndó tnáha ñáiyu-ndo, vã càháⁿ ndihi-ndo ñadihí te núu ñá díú ñadihí-ndó cùu-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáiyu díhí tucu vã càháⁿ ndihi-ndo tée te núu ñá díú yí-ndo cuu-güedé, te vã díhú-ndó sá ndécú ndihi tnáha ñáiyu-ndo, vã dácacu-ndo cuèchi neñúu sá cúu-xí tnáha ñáiyu-ndo. ¹⁹Te canehe-ndo sá yíñùhu núu tãtã-ndó ndihi núu náná-ndó, te cundáhú iní-ndó tnáha ñáiyu-ndo dàtná cùndáhú iní-ndó mée-ndo”, duha ní cachí Yá Ndióxi cada ñáiyu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁰Te téé cuechi-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Nchaa xíáⁿ ní ngúita-í quidè-í ndéé cùtnáhá cúú landú-í, ¿te vitna nágá cùmáni cada-í-í? —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²¹Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Te núu cuini-n cùu-n ìⁿ téé ío váha cada ndáá, te cuáháⁿ dico-n nchaa sá ndécú ndihi-n, te díhú-n cuáha táhú-n cuè ñáiyu ndáhú, te ducaⁿ te ndúu táhú-n ngúndecu váha-n núu ndécú Yá Ndióxi táxi tnúni-gá. Te sáta ná yáha ducaⁿ cada-n te quixi-n chítnahá ñáhá-n xii-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²²Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé te ío ní cundi-yí-dé, chí ío cuica-dé, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé.

²³Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ío úhú quíndáá iní ñaha cuè ñáiyu cuica xii Yá Ndióxi cuendá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu. ²⁴Te na cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sã yáchi-gá yáha ìⁿ caméyu yaú ìⁿ yiqui ticú dàcúúxí sã quíndáá iní ìⁿ ñáiyu cuica Yá

Ndióxi cuendá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu – cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁵ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jësús, xiáⁿ ío ní cuñúhu cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní nguúta-güedé xitnáha-güedé:

–¿Yoo naníhí táhú te núu ducaⁿ vâiⁿ? – cächí-güedé xitnáha-güedé.

²⁶ Te Jësús ní ndacoto-gá núu-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

–Nchaa ñáyiú ñuyíú-a chí vá ndacú-yu ná cada-yu nácuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, dico mee-gá chí ndacu-gá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu chí nchaandi tühú sá váha ndacu-gá quidé-gá –cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁷ Te té Pélú ní xáhaⁿ-dê xii-gá:

–Nchúhú ní dándóo-ndí nchaa sá ndécú ndíhi-ndí, te ní tuha ñaha-ndí xii-n, ¿te ná cúú sá nihí-ndí nduu táhú-ndí sá dúcáⁿ ní quide-ndí-i? –cächí-dé xáhaⁿ-dê xii-gá.

²⁸ Te Jësús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

–Na cächí tñúhu ndáá-í xii-ndo sá ná sáá nduu, ndúu saa nchaa sá ío andíu ndíhi ñuyíú-a, te dävá-áⁿ cunucóo yúhú Téé cúu ñanáí tñáhá-ndó ncháa-ndo íiⁿ núú xilé váha, te nchaa ñáyiú quini-yu sá ío càhnu cuu-í, te nchóhó cue téé ní tuha ñaha xii-í tñáhá-ndó cùnucóo-ndo núú íiⁿ caa xilé váha ndí ùxúú tñáhá-ndó, te xiáⁿ cunucóo-ndo càda ndáá-ndó cuéchi ndí ùxúú xichi cue ñáyiú isráél. ²⁹ Te nchaa ñáyiú na dándóo vehe-xi, ádi ñanáí-xi, ádi cúha-xi, ádi tátá-xi, ádi ñaná-xi, ádi ñadíhí-xi, ádi déhe-xi, ádi ñuhu-xi, te núu ducaⁿ na càdá-yu sá cuendá-í te ío-gá cuéhé sá cuáñaha Yá Ndióxi cundecu ndíhí-yu, te ñá díú-ní xiáⁿ chí tñáhá nduu táhú-yu cundécú-yu ndíhi-gá ní caa ní quíhíⁿ. ³⁰ Te dava ñáyiú cúnuu ndecu ichi Yá Ndióxi vitna, ñáyiú-áⁿ sáá nduu te vá ío-gá cunúú-yu dàtná cúnúú-yu vitna, te dava ñáyiú nchícúⁿ ñá túú cúnuu vitna, ñáyiú-áⁿ sáá nduu te ío cunúú-yu –cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

20

Cuendá cue téé quide chiúⁿ

¹ Te xáhaⁿ tucu Jësús xii cue téé xica cuu ndíhi-gá:

–Na càni-í íiⁿ cuendú núú-ndó cuendá tecú tñuní-ndó nácuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáyiú. Íiⁿ téé ní xitu-dé yoho yáha stilé-áⁿ, te íiⁿ nduu ní quee-dé nehé-ni cuándúcú-dé cue téé cada chiúⁿ núú dúcáⁿ ní xitu-dé yoho yáha stilé-áⁿ. ² Te òré ní nihí-dé cue téé cada chiúⁿ-áⁿ, te ní quide ndáá-dé ndíhi-güedé sá cháhu ñaha-dê xii-güedé íiⁿ díhúⁿ denàriú íiⁿ nduu. Te sáta dúcáⁿ te ní tendaha ñaha-dê xii-güedé cuáháⁿ-güedé cada chiúⁿ-güedé núú dúcáⁿ ní xitu-dé yoho yáha stilé-áⁿ. ³ Te dàtnúni

ní xica tucu-dé cuáháⁿ-dê dàtná òré caá íiⁿ dàtnéé cuándúcú-gá-dé cue téé cada chiúⁿ núú ní xitu-dé yoho yáha stilé-áⁿ, te ní xini-dé xínutnii íiⁿ úú cue téé núú yáhu te ñá túú ná chiúⁿ xíquide-güedé. ⁴ Te ní xáhaⁿ-dê xii-güedé: “Ñá túú cudana cuyáchí-ndó càda-ndo chiúⁿ-í te cháhu ñaha-í xii-ndo nácuáa tàú-xi cunduu-áⁿ”, cächí-dé xáhaⁿ-dê xii-güedé. Te cue téé-áⁿ ní sáha-güedé tñúhu cada chiúⁿ-güedé te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé. ⁵ Te téé ní xitu yoho yáha stilé-áⁿ ní xica tucu-dé dàtná òré cauxúú nduu cuándúcú-gá-dé cue téé cada chiúⁿ-dê, te ní nihí tucu-dé cue téé cada chiúⁿ. Te ní quee tucu-dé dàtná òré caá úní sacuaa, te díu-ni ducaⁿ ní quide tucu-dé. ⁶ Te ní quee tucu-dé dàtná òré caá úhúⁿ sacuaa cuándúcú-gá-dé cue téé cada chiúⁿ-dê, te ní xini-dé xínutnii íiⁿ úú cue téé díu-ni núú yáhu-áⁿ te ñá túú ná chiúⁿ quide-güedé, te ní xáhaⁿ-dê xii-güedé: “Sánuu sá nchóhó ní cuu ncháca vitna ñá túú nihí-ndó chiúⁿ cada-ndo”, cächí-dé xáhaⁿ-dê xii-güedé. ⁷ Te cue téé-áⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-dé: “Ñá túú nihí-ndí chiúⁿ cada-ndí chí vá yóo ndúcu ñaha xii-ndí”, cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé. Te ní xáhaⁿ-dê xii-güedé: “Yúhú taxi-í chiúⁿ cada-ndo, te quíhíⁿ-ndó núú ní xitu-í yoho yáha stilé yácaⁿ cada chiúⁿ-ndo, te cháhu ñaha-í xii-ndo nácuáa tàú-xi cunduu”, cächí-dé xáhaⁿ-dê xii-güedé. ⁸ Te sáta ní dáhu nchíanchii, te téé díi chiúⁿ-xi-áⁿ ní xáhaⁿ-dê xii téé taxi tñuní ñáhá xii cue téé quide chiúⁿ-áⁿ: “Cúñaha xii nchaa cue téé quide chiúⁿ-áⁿ ná quixí-güedé te cháhu-n-güedé, te díhna-gá cue téé nchícúⁿ cuií-ná cuánguihu núú chíúⁿ ngüéta ncháhu-n, te ndéé núú ní ndíhí-ná cháhu-n cué téé cuánguihu díhna nuu-gá núú chíúⁿ”, cächí-dé xáhaⁿ-dê xii téé taxi tñuní ñáhá xii cue téé quide chiúⁿ-áⁿ. ⁹ Te díhna-gá cue téé cuánguihu caá úhúⁿ sacuaa ní quexío-güedé cuendá cháhu ñaha-dê, te ní cháhu ñaha-dê íiⁿ caa díhúⁿ denàriú xii íiⁿ íiⁿ-güedé. ¹⁰ Te sáta ní cháhu-dé dava-gá cue téé ní quide chiúⁿ. Te ndéé núú ní ndíhí-ná ní cháhu-dé cue téé cuánguihu díhna nuu-gá núú chíúⁿ. Te cue téé-áⁿ ní sani iní-güedé sá vái-gá cháhu ñaha-dê xii-güedé, dico ñáhá chí íiⁿ caa-ní díhúⁿ denàriú ní cháhu ñaha-dê xii íiⁿ íiⁿ-güedé. ¹¹ Te cue téé-áⁿ ní queheⁿ cuendá-güedé díhúⁿ-güedé dico ñá túú ní quide váha-xi iní-güedé. ¹² Te ní xáhaⁿ-güedé xii téé díi chiúⁿ-xi ní quide-güedé: “¿Ná cuendá cue téé nchícúⁿ cuií-ná cuánguihu núú chíúⁿ íiⁿ-ni ní cháhu ñaha-n xii-ndí ndíhi-güedé, te íiⁿ díi òré duha ní quide chiúⁿ-güedé? Te nchúhú ncháca nchaa ní sahni iní-ndí ní quide chiúⁿ-ndí, te ní ndoho-ndí cahni, te íiⁿ-ni ní cháhu ñaha-n xii-ndí ndíhi-güedé”,

càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii téé dii chiⁿ-xi ní quide-güedé. ¹³ Te téé dii chiⁿ-xi ní quide-güedé-án ní xáhaⁿ-dē xii ñⁿ téé-án: “Yóhó, ñá túú quide-í ñⁿ sá ñá túú tàú-í cada-í sá cúú-xí-n, chi ní quide ndáá-ó sá díú-ní ñⁿ díhúⁿ denàri cháhu ñaha-í xii-n ñⁿ nduu. ¹⁴ Te vitna queheⁿ díhúⁿ cuendá nduu-n te núhú-n, chi yúhú cuini-í sá ñⁿ-ní cháhu ñaha-í xii-n ndíhi cue téé nchicúⁿ cuif-ná cuánguihu núú chíúⁿ. ¹⁵ Chi yúhú cuu-ní cada-í nání cuini-í ndíhi díhúⁿ-í, çàdi dico ñá túú quide váha-xi ini-n sá dúhá cundahú ini-í cue téé-án ducaⁿ cháhu-í-güedé?”, càchí téé cùu patróóⁿ-án xáhaⁿ-dē xii téé-án. Duha ndúu cuendú cání-í núú-ndó. ¹⁶ Te duha càháⁿ-í chi dava ñáyiú cùnuu ndecu ichi Yá Ndióxi vitna sáá nduu te vá cúnúu vihi-gá-yu dàtná cúnúu-yu vitna, te dava ñáyiú ñá túú cúnúu vitna sáá nduu ío cunúu-yu. Te ío cuéhé ñáyiú càháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-yu dico sacú-ní-yu nduu táhú-yu cundecú-yu ndíhi-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús càháⁿ tucu-gá sá cahní ñaha-güedé xii-gá

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Te ñúhu Jesús ichi cuásaá-gá ñúu Jerusálén ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní cana ñaha-gá xii-güedé ní naníhi tnáhá-güedé ndíhi-gá, te ta ndátnúhu ndíhi ñaha-gá xii-güedé cuáháⁿ, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

¹⁸ —Vitna ñúhu-o ichi cuásaá-ó ñúu Jerusálén, te yacáⁿ cuáha cuendá ñáhá-güedé xii yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo núú cuè téé cùu dútú cúnúu, ndíhi núú cuè téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés. Te ñúu cue téé-án cùñaha-güedé xii dava-gá cue téé sá cahní ñaha-güedé xii-í. ¹⁹ Te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé ñá túú cùu cue téé israél, te cue téé-án cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-í, te caniha-güedé ndíhi ñúu, te dàtnúni cata caa ñaha-güedé xii-í núú cùrúxi te núú cùrúxi-án cuú-í, dico nduu úni sá cúú-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Náná tē Jácobó ndíhi té Juáá cuini-aⁿ sá cúnúu-güedé ndíhi Jéstús

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Te cue déhe té Zebèdeú té Jácobó ndíhi té Juáá ndécá ñaha náná-güedé xii-güedé cuáháⁿ núú ndécú Jéstús, te órè ní quexio-aⁿ ndíhi-güedé núú ndécú-gá te ní ngúñí xítí-án nñú-gá cuendá cuini-aⁿ ndátnúhu ndíhi ñaha-aⁿ xii-gá cuendá sá cúú-xí cuè déhe-aⁿ. ²¹ Te cùmání-gá càháⁿ-aⁿ te ní xicáⁿ tnúhú Jéstús núú-aⁿ, te xáhaⁿ-gá:

—¿Ná cuini-n? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n núu vá cundée ini-n cùnucóo ñⁿ déhe-í-a xio cùha-n, te ingá-dé cùnucóo-dé xio dàtni-n na saá nduu cùnucóo-n núú táxi tnúni-n —càchí-án xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²² Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii úú cue téé-án:

—Nchòhó, ñá túú cùtnúni váha ini-ndó nàcuáa ndúu sá xicáⁿ-ndó núú-í. ÇTe náa cundee ini-ndó dàndoho ñaha ñáyiú xii-ndo dàtná dandòho ñahá-yu xii-í, te cundee túcu ini-ndó cahní ñahá-yu xii-ndo dàtná cahní ñahá-yu xii-í-án? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cundee ini-ndí yáha-ndí nchaa nàcuáa càháⁿ-n-án —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²³ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ndáá sá cundée ini-ndó ndòho-ndo nchaa nacuáa ndòho-í, dico sá dúcáⁿ cuini-ndó sá ñⁿ-ndó cùnucóo-ndo xio cuha-í, te ñⁿ-ndo cùnucóo-ndo xio datni-í, te xíáⁿ chi ñá díú yúhú tàú-í cachi-í núu sá cúú cùnucóo-ndo àdi sá vá cúú cùnucóo-ndo, chi mee Tàtá-í Dútú Ndióxi cachi-gá te núu ná cúú ñáyiú nduu táhú cunucóo ñíhi-í dàvá-án —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁴ Te órè ní níhi úxi-gá cue téé xica cuu ndíhi-gá tnúhu nàcuáa ndúu sá cuini cue téé úú-án, te ní cudéén-güedé núú cuè téé úú-án.

²⁵ Te Jesús ní cana-gá nchaa cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó xini-ndó sá cuè téé yindaha nacióⁿ quidé-güedé sá ío cúnúu-güedé, te nchaa dava-gá cue téé cúnúu ndíhi-güedé quidé-güedé tnáhá-güedé sá ío cúnúu-güedé.

²⁶ Dico nchòhó chi vá dúcáⁿ càda-ndo, chi núu dava-ndo cuini-ndó cúnúu-ndo, te xini ñúhu-xi cunu cuechi núú tnáhá-ndó te vá càdá-ndo sá cúnúu-ndo. ²⁷ Te núu dava-ndo cuini-ndó quèné cáva-ndo, te cuu-ndo dàtná cue ñáyiú ñá túú tnáhi dàñá quee núú chíúⁿ patróóⁿ-xi cunu cuechi núú tnáhá-ndó.

²⁸ Te cada-ndo dàtná quidé yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo, chi yúhú véxi-í ñuyúú-a dico ñá díú sá cúnú cuèchi ñáyiú núú-í chi véxi-í sá cúnú cuèchi-í núú-yu. Te cuú-í ñuyúú-a cuendá vai-yu càcu nihnú-yu núú úhú núú ndàhú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús quidé tātma-gá núú úú tnáhá cue téé cuáá

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Te órè ní quee Jéstús ñúu Jericó ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá, te cuéhé víhi ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ. ³⁰ Te yuhu ichi cuáháⁿ-gá xínucóo úú tnáhá cue téé cuáá, te cue téé-án ní cutnúni ini-güedé sá Jesús ñúhú-gá ichi-án te ní ngúta-güedé níhi càháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¡Yòhò Mèstrú, ñaní tnáhá ndíi Dávii, cundáhú iní ñáhá xii-ndí! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³¹ Te cue ñáyiú tēnāá ñáhá-yu xii-güedé, te xáháⁿ-yu sá ná càdì-güedé yuhu-güedé, dico uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¡Yòhò Mèstrú, ñaní tnáhá ndíi Dávii, cundáhú iní ñáhá xii-ndí! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³² Te ní ngüñí Jèsús te ní cana ñaha-gá xii-güedé, te ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—¿Ná cuiñí-ndó càda ñaha-í xii-ndo-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cuiñí-ndí sá cadá tātna-n núú-ndí cuendá cundehe-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní cundáhú iní ñáhá-gá xii-güedé, te ní tendaha-gá núú-güedé. Te òré-ní ní ndúha núú-güedé, te nchicúⁿ ñáhá-güedé xii-gá cuáháⁿ.

21

Jèsús cuánguihu-gá ñuú Jerusálén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Te òré sa ta cūyatni Jèsús ndihi cue tēe xica cuu ndihí-gá ñuú Jerusálén, te ní quexio-gá ndihí-güedé yatni vii-ná ñuú Bètfage, te xiáⁿ cáá yūcu nani Olivú. Te ní ndatnúhu-gá ndihí úú cue tēe xica cuu ndihí-gá, ² te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñuú cáá yatni yacáⁿ, te òré quexio-ndo yacáⁿ te nanihí-ndó ñⁿ búrru ñihí ndètní-di ndihí déhe-di, te nandaxi-ndo-güedé te candeca-ndo-güedé quixi. ³ Te núú ió ñáyiú ñáha ñaha xii-güedé, te cūñaha-ndo xii-yu sá yúhú Yáá xicá cūu ndihí-ndo xini ñuhu-í-güedé, te ndihí-ní natendaha-í-güedé núhú-güedé cūñaha-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴ Te ducaⁿ ní cuu chí ní quee ndáá-xi nācuáa ní chídó tnúni ñⁿ tēe ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha núú tütú-gá núú càchí-xi:

⁵ Chí cūñaha cué ñáyiú ñuú Sión ná cadá cuendá-yu, chí véxi tēe yindaha ñaha xii-yu yòdo-dé ñⁿ búrru ñihli déhe ñⁿ búrru quiti sa xido,

te cūu-dé ñⁿ tēe ió ndáhú iní-xi. Duha ní chídó tnúni ñⁿ tēe ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha núú tütú-gá.

⁶ Te cue tēe xica cuu ndihí-gá ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní quide-güedé nācuáa ní xáhaⁿ-gá xii-güedé cada-güedé. ⁷ Te ní ndexio-güedé ndécá-güedé ñⁿ búrru ñihí ndihí déhe-di, te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedé sātá-güedé, te dātñúni cuásaá Jèsús sātá ñⁿ-di ní ngódó ñaha-gá xii-di.

⁸ Te ió cuéhé ñáyiú ta sácáⁿ-yu dóo-yu ichi cuáháⁿ-gá cuendá núú dóo-yu-áⁿ yáha-gá ndihí quiti yòdo-gá. Te davá-yu xèhndé-yu ndaha yūtnu ñuú tá sácáⁿ-yu cuáháⁿ. ⁹ Te nchaa ñáyiú yòdonuu núú-gá ndihí nchaa ñáyiú nchicúⁿ ndāa sātá-gá ní ngüita-yu níhi cáháⁿ-yu, te càchí-yu:

—¡Ío càhnu cuu Yáá cúú ñaní tnáhá ndíi Dávii! ¡Te Yá Ndióxi ió na chindee ñaha-gá chí cūu-gá Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi quide núú-gá! ¡Te ndéé nchaa sá ió andu na càchí-xi sá ió càhnu cuu-gá! —duha càchí-yu.

¹⁰ Te òré cuánguihu Jèsús ñuú Jerusálén, te nchaa ñáyiú ñuú-áⁿ ní ngüita-yu xicuáa-yu, te davá-yu ní ngüita-yu xitnàhá-yu:

—¿Yoo cūu tēe-áⁿ? —càchí-yu xitnàhá-yu.

¹¹ Te davá-yu xitnàhá-yu:

—Tēe-áⁿ cúú-dé Jèsús tēe cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi, te cūu-dé tēe ñuú Nazàrét ñuú yindèhu distritú Galileá —càchí-yu xitnàhá-yu.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gá nācuáa xiquide ñáyiú xití veñúhu

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Te Jèsús cuánguihu-gá xití veñúhu càhnu sá ió cūnuu, te xití veñúhu-áⁿ xindecu ñáyiú quide ndáhú nádicó-yu, ndihí ñáyiú xisaaⁿ, te nchaa-yu ní queñuhu ñaha Jèsús xii-yu quehé, te ní dānduá-gá mēsá nchaa ñáyiú ñama ñihúⁿ, ndihí nchaa xilé sácóo nchihí ñáyiú dico lomá xindecu xití veñúhu-áⁿ. ¹³ Te ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Núú tütú Yá Ndióxi cáháⁿ-xi nācuáa ní cáháⁿ-gá, te ní càchí-gá: “Vehe-í cúú-xi núú cáháⁿ ndihí ñaha ñáyiú xii-í”, duha ní cáháⁿ-gá càchí-xi núú tütú-gá. Dico nchòhó quide-ndó vehe-gá vehe ñadúhú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹⁴ Te xiáⁿ ndécú Jèsús ní quexio cue tēe cuáá ndihí cue tēe yacua, te ní quide tātna ñaha-gá xii-güedé te ní ndúha-güedé. ¹⁵ Te cue dütú cūnuu ndihí cue tēe ñacuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés ní xini-güedé ní quide Jèsús sá vā yóo tnàhí ndācu cada, te ndédóho tucu-güedé níhi xicáháⁿ cue landú xití veñúhu càhnu sá ió cūnuu-áⁿ, te càchí-güexi: “Ío càhnu cuu Yáá cúú ñaní tnáhá ndíi Dávii”, càchí-güexi. Te ní cudééⁿ-güedé, ¹⁶ te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—¿Ndédóho-n nācuáa càháⁿ cue landú-áⁿ ñá? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ndédóho-í, te nchòhó náa ñá túú ñacuaha-ndo núú tütú Yá Ndióxi núú cáháⁿ-xi cuendá cue landú-áⁿ, te duha càchí-xi:

Yòhó ní quide-n sá cué landú vitna sàdi, ndihí cue dava-gá landú, chíñuhu ñaha-güexi xii-n nācuáa tàú-xi cūnduu.

Duha càchí-xi núu tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁷ Te xíaⁿ ní dándóo ñaha Jèsús xii-güedé, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñuu Bètaniá, yacáⁿ ní xíndecu-gá niú-áⁿ.

Jèsús xáhaⁿ-gá xii yutnu ngüxí sá vá cúuⁿ-gá sávidí-xi

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Te nduu tnéé-áⁿ nehé-ni cuáháⁿ tucu Jèsús ñuu Jerusálén, te ichi ñuhu-gá ní xihí-gá docó. ¹⁹ Te ní xiní-gá ñⁿ yutnu ngüxí nútní ñⁿ xio yuhu ichi, te ní xica-gá cuáháⁿ ndéhe-gá núu ndéé sávidí-xi, dico ña túu ná ndéé chi mee-ni ndáha-xi ndeé. Te ní xáhaⁿ-gá xii yutnu ngüxí-áⁿ:

—¡Vitna te vá ñⁿ ndüu-gá cuuⁿ sávidí-n! —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

Te òré-ni-áⁿ ní yíchí yutnu ngüxí-áⁿ. ²⁰ Te sá dúcáⁿ ní cuu ní xiní cue téé xica cuu ndihi Jèsús, te ío ní cuñúhu-güedé, te ní xicáⁿ tnúhu-güedé núu-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuendá ndéé dacáⁿ ío ndíhi ní yíchí yutnu ngüxí-áⁿ-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá núu nchòhó quíndáá ndisa iní-ndó Yá Ndióxi, te vá caní ñⁿ caní úú iní-ndó, te ñá díú-ní sá ní quide-í-a ní xiní-ndó ndacu-ndo cada-ndo, chi ndéé tündúu-a xocuíñí-xi núu ndécú-xí te núu cuñaha-ndo sá xócuíñí-xi te quíhíⁿ-xi queé-xi xití lámár. Te diu ducaⁿ cada-xi te núu na quíndáá iní-ndó. ²² Te nchaá sá ná cacáⁿ-ndó núu Yá Ndióxi òré càháⁿ ndihi-ndo-gá te taxi-gá te núu sándáá ndisa iní-ndó sá taxi-gá sá xicáⁿ-ndó núu-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús ndécú ndíhi-gá tnúhu ndee iní

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Te Jèsús cuánguihu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnno danehé-gá ñáyi, te xíaⁿ ndécú-gá ní quexio cue dútú cùnno ndihi cue téé cùu sacuéhé núu ñáyi israhél, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuíní-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása ndüu tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-n núu quide-n nándí sá quidé-n, ¿te yoo ducaⁿ ní taxi tnúhu ndee iní-áⁿ xii-n-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú tnáhá-í cuíní-í cacáⁿ tnúhu-í ñⁿ sá cacáⁿ tnúhu-í núu-ndó, te núu na càchí tnúhu-ndo te cachí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha quide-í. ²⁵ Te chí càchí tnúhu xii-í yoo ní táuchíⁿ ní dacuándute ndí Juáá ñáyi, ¿Yá Ndióxi áⁿ cué téé ñuyíú-a ní táuchíⁿ dùcaⁿ ní quide ndíí?, te chí càchí tnúhu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní ngüita-güedé xitnáha-güedé:

—¿Nása cuñaha-o? Chi núu na cuñaha-o sá Yá Ndióxi ní táuchíⁿ dùcaⁿ ní quide ndí Juáá ñá, te quesaha-dé: “¿Ná cuendá ñá túú ní sándáá iní-ndó tnúhu ní càháⁿ ndíi váiⁿ?””, quesaha-dé. ²⁶ Te núu na cuñaha-o sá cué ñáyi ñuyíú-a ní táuchíⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi ña, te cudééⁿ ñáyi núu-ó, chi nchaá-yu càchí-yu sá Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gá xii ndíi sá càháⁿ ndíi tnúhu-gá núu ñáyi —càchí-güedé xitnáha-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Ñá túú xiní-ndí yoo ní táuchíⁿ dùcaⁿ ní dacuándute ndí Juáá ñáyi —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ní yúhú vá càchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha quide-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuendá ñⁿ téé ndíhi úú déhe-dé

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Na càni-í ñⁿ cuendú núu-ndó nácuáa tecú tnúni-ndó tnúhu càháⁿ-í. ñⁿ téé ndécú úú déhe-dé, te ní xáhaⁿ-dé xii déhe-dé téé sacuéhé-gá: “Yòhó déhe-í, véxi-í càháⁿ ndáhú-í núu-n núu vá cündée iní-n cuánundaha ñaha-n xii-í cada chiúⁿ-o núu ní xitu-í yoho yáha stilé”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. ²⁹ Te ní xáhaⁿ déhe-dé xii-dé: “Vá quíhíⁿ-í cada chiúⁿ-í núu chíúⁿ-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii tátá-dé. Dico cuéé ní nacani iní-dé te ní sáháⁿ-dé ní quide chiúⁿ-dé núu chíúⁿ tátá-dé. ³⁰ Te téé-áⁿ ní sáháⁿ tucu-dé ní xáhaⁿ-dé xii déhe-dé té líhli-gá núu vá cündée iní-dé cuánundaha ñaha-dé, te ní xáhaⁿ déhe-dé-áⁿ xii-dé: “Cuu cuánundaha ñaha-í xii-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. Dico ñá túú ní sáháⁿ-dé cada chiúⁿ-dé. ³¹ Te vitna chí càháⁿ núu ndédacáa cue téé úú-áⁿ ní quide-güedé sá cuíní tátá-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Téé cùu sacuéhé-gá, téé ní càháⁿ ndíhi-dé díhna —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaá cué téé cuíhna iní-xi quide cobrá ñháá xii ñáyi cuendá impuéstú, ndíhi cue ñáyi díhí xíndecu ichi díí iní yáchí-gá ndíhu ndaha ñáha Yá Ndióxi xii cue téé-áⁿ ndíhi cue ñáyi díhí-áⁿ dacúxí nchòhó. ³² Chi ndíi Juáá téé ní xóo dacuándute ñaha xii ñáyi ní càháⁿ ndíi nácuáa cada-yu cundecú-yu, dico nchòhó chí ñá túú cuíní-ndó quíndáá iní-ndó nácuáa ní càháⁿ ndíi, dico cue téé cuíhna iní-xi quide cobrá ñháá xii ñáyi cuendá impuéstú, ndíhi cue ñáyi díhí xíndecu ichi díí iní, chí sándáá iní-güedé ndíhi-yu tnúhu ní càháⁿ ndíi. Te nchòhó cuéi ndéhe-ndo sá sándáá iní cue ñáyi-áⁿ nchaá tnúhu ní

cáháⁿ ndí, dico ñá túú cuíní-ndó ndíxi cuechi iní-ndó cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo cuendá tñii-ndo tñuhu ní cáháⁿ ndí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuendá cue tée cuihna iní-xi
(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Te xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Cundedóho-ndo na càni tucu-í ingá cuendú núú-ndó cuendá tecú tñuni-ndó tñuhu cáháⁿ-í. Hⁿ tée ní nacúxi-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dé, te ní chidoco-dé cuendá sá vǎ cúú dañú, te ní cadúha-dé núú quíhni-dé ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ òré ná cùu, te ní cadúha-dé hⁿ xító dúcúⁿ núú cáundòdo cue tée coto nchaa yoho yàha stilé-áⁿ.

Te ní sáá hⁿ nduu queè-dé quíngaca cuu xica-dé te ní dándóo ndaha-dé sá ní xitu-dé-áⁿ xii hⁿ úú cue tée xini tñáhá ndíhí-dé cuendá cada chiúⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cúú te cuu cuendá dava-güedé, te ducaⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ³⁴ Te sátá ní sáá nduu ní cuu ndéhé nchaa yoho yàha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dē xii hⁿ úú cue tée xinu cuechi núú-dé: “Chí cuáháⁿ cácáⁿ-ndó sá cúú cuendá-í núú cue tée ní dándóo ndáha-í nchaa yoho yàha stilé sá ní xitu-íⁿ, càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé. ³⁵ Te cue tée ní dándóo ndaha-dé nchaa yoho yàha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ ní tñii-güedé cue tée xinu cuechi núú-dé-áⁿ, te hⁿ-dé ní caní-güedé, te hⁿ-dé ní sahní ñaha-güedé, te ingá-dé ní sáñaha-güedé yúú. ³⁶ Te tée ní xitu yoho yàha stilé-áⁿ ní tendaha-dé titní-gá tucu cue tée xinu cuechi núú-dé cuáháⁿ-güedé cuángacáⁿ-güedé sá cúú cuendá-dé núú cuè tée ní dándóo ndaha-dé sá ní xitu-dé-áⁿ, dico ñi-ni ducaⁿ ní quide ñaha cue tée-áⁿ xii cue tée xinu cuechi núú-dé-áⁿ.

³⁷ Te tée cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ní sani iní-dé: “Váha-gá núu tendaha-í déhe-í-a núhú-dé, chí òré quini ñáhá-güedé xii-dé te canehé-güedé sá yíñúhu núú-dé”, duha ní sani iní-dé. Te ní tendaha-dé déhe-dé cuánuhú-dé. ³⁸ Dico òré ní xini cue tée quide chiúⁿ-áⁿ déhe tée cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ, te ní xitnáha-güedé: “Tée-áⁿ tée véxi nduu táhú ñuhu-a ndíhí nchaa sá cáá núú-xi, dico cahni-o-dé te mee-o ndúu táhú-ó sá ndúú táhú-dé”, càchí-güedé xitnáha-güedé. ³⁹ Te ní tñii-güedé tée-áⁿ te ndéca ñaha-güedé cuáháⁿ hⁿ xio yuhu ñuhu-áⁿ, te ní sahní ñaha-güedé xii-dé —duha cuáháⁿ cuendú ní caní Jesús núú-güedé.

⁴⁰ Te ní xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nása cada ñaha xítóhó ñuhu-áⁿ xii cue tée-áⁿ ñá? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴¹ Te cue tée-áⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Tée cùu xítóhó ñuhu-áⁿ núhú-dé, te vǎ cùndáhú iní-dé cue tée cuihna iní-xi-áⁿ chi cahni ñaha-dé xii-güedé, te dándóo ndaha-dé ñuhu-dé xii cue tée cùtnuní iní-dé cada ndáá cuendá ndi tñáhá cúúⁿ ndéhé nchaa yoho yàha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ te cuáñaha-güedé xii-dé sá cúú cuendá-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴² Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, náa ñá túú dácuaha-ndo núú tütú Yá Ndióxi núú càchí-xi: Yúú sá ní dáqueé tihú cue tée dácaa vehe, ní cuu-xi yúú cùnùu vitna.

Chi mee Dütú Ndióxi ducaⁿ ní cachí-gá cunduu, te cùu-xi hⁿ sá ío cùñúhu-o vitna. Duha càchí-xi núú tütú-gá. ⁴³ Te duha cáháⁿ-í chi Yá Ndióxi cada-gá te vǎ ñihí-ndó tñuhu ndee iní cundecu ndíhí-ndo cuendá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-ndo, chi tñuhu ndee iní-áⁿ cundecu ndíhí cue ñáyiú cada ndáá cuendá ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. ⁴⁴ Te yúú sá cùnùu-áⁿ cúú-xi yúhú, te nchaa ñáyiú ñá túú tñii tñúhu-í cùu-yu dàtná hⁿ ñáyiú ndúá núú yúú-áⁿ te tñáhnú duúⁿ-yu, ádi núu na táú ñáhá-xi xii-yu, te dacàchi duuⁿ ñaha-xi —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴⁵ Te sá dúcáⁿ nduu cuendú ní caní Jesús te cue tée cùu dütú cùnùu-áⁿ, ndíhí cue tée cùu fariséú ní cutnùní iní-güedé sá cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá. ⁴⁶ Te ní cuíní-güedé tñii ñaha-güedé xii-gá òré-áⁿ dico ñá túú ní cùyí-güedé, chí ní yuhú-güedé cue ñáyiú, chí ní cutnùní iní-yu sá cúú-gá hⁿ tée cáháⁿ tñuhu Yá Ndióxi.

22

Cuendá hⁿ vico tñándaha

¹ Te Jesús ní ngúta tucu-gá cání-gá ingá cuendú núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

² —Na càni tucu-í ingá cuendú núú-ndó cuendá tecú tñuni-ndó nácuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáyiú. Hⁿ tée yíndaha ñaha xii ñáyiú ní quide-dé hⁿ vico ní dátñándaha-dé déhe ducuⁿ-dé.

³ Te ní tendaha-dé cue tée xinu cuechi núú-dé cuáháⁿ-güedé cuángana-güedé cue ñáyiú sa ní cáháⁿ-dé cuhuⁿ vico, dico ñáyiú-áⁿ ñá túú ní cuíní-yu quíhíⁿ-yu. ⁴ Te ní xáhaⁿ tucu-dé xii dava-gá cue tée xinu cuechi núú-dé: “Quíhíⁿ-ndó cùñaha-ndo xii cue ñáyiú sa ní cáháⁿ-í cuhuⁿ vico sá sá ní quide túha-í sá cáxi-yu, te sa ní sahní-í ndicutu ndíhí nchaa dava-gá quiti ní dánúcuíhnu-í, te nchaa sa ní quide túha-í, te na quixí-yu cuhúⁿ-yu vico càchí-í cùñaha-ndo”, càchí-dé xáhaⁿ-dē xii cue tée xinu cuechi núú-dé-áⁿ. ⁵ Dico ní hⁿ ñáyiú ní cáháⁿ-dé-áⁿ ñá túú ní cuíní-yu quíhíⁿ-yu cuhúⁿ-yu vico. Chí hⁿ-yu ní sáháⁿ-yu ní quide chiúⁿ-yu núú ñúhú-yu, te ingá-yu ní sáháⁿ-yu ní nadicó-yu núu nándí cùu ndáhú

quidé-yu. ⁶ Te dava-gá-yu ní tñí-yu dava cue téé xinu cuechi núú téé quide vico-án, te ní canihá-yu ndéé ní sahní ñahá-yu xii-güedé. ⁷ Te téé yíndaha ñaha xii ñáiyu quide vico-án ní cudééⁿ vihi-dé sá dúcáⁿ ní quidé-yu, te ní tendaha-dé cue sandadú-dé ní sáháⁿ-güedé ní sahní-güedé cue ñáiyu ducaⁿ ní quide-án, te ní sahmí-güedé nchaa vehe cãa ñuú-yu. ⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-dé xii dava-gá cue téé xinu cuechi núú-dé: “Nchaa sa ndécú túha, te cue ñáiyu ní cáháⁿ-í cuhuⁿ vico-a ní cùu ñá túú-gá táu-yu sá cùhúⁿ-yu. ⁹ Te chí cuaháⁿ ndéni ní cuu te cáháⁿ-ndó nchaa ñáiyu na ñanihí-ndó ichi na quixí-yu cuhúⁿ-yu vico-a”, cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé. ¹⁰ Te cue téé xinu cuechi-án ní quee-güedé cuaháⁿ-güedé, te ní cáháⁿ-güedé nchaa ñáiyu ní naníhí-güedé ichi, te cuéi ñáiyu váha iní-xi, te cuéi ñáiyu cuihna iní-xi, te ní chítü-yu núú cúú vico-án.

¹¹ Te sátá dúcáⁿ te téé yíndaha ñáiyu quide vico-án ní quíhu-dé xití vehe ní xíndéhé-dé cue ñáiyu ñúhu vico-án, te ní xini-dé ñⁿ téé ñútnahá tnuú-yu te ñá túú cãa dóó-dé dátá cãa dóó ñíhmú cué ñáiyu ñúhu vico-án. ¹² Te ní xáhaⁿ-dé xii téé-án: “¿Táta, nása ní cuu cuánguñhu-ó iha, te ñá túú cãa dóó-n dátá cãa dóó ñíhmú cué ñáiyu ñúhu vico ñándaha-i?”, cächí-dé xáhaⁿ-dé xii téé-án. Dico téé-án ñá túú ní ñíhí-dé tñúhu cáháⁿ-dé. ¹³ Te téé yíndaha ñáiyu quide vico-án ní xáhaⁿ-dé xii cue ñáiyu xinu cuechi núú mèsá: “Chí tñíí téé-án te dacütü-ndo-dé, te queñúhu-ndo-dé ná quíhíⁿ-dé cundecu-dé ñⁿ xichi núú néé núú ío ndoho-dé, te yacáⁿ ío ndáhyú-dé te díco rúhñú-ná cuu núhu-dé sá sátú iní-dé sá ndóhó-dé”, cächí-dé xáhaⁿ-dé xii cue ñáiyu xinu cuechi núú mèsá-án. ¹⁴ Te duha ndúu cuendá cáháⁿ-í chí ío cuéhé ñáiyu cáháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-yu, dico sacú-ni-yu nduu táhú-yu cundecú-yu ndíhi-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuendá impuéstú

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Te cue téé cùu fariséú ní sáháⁿ-güedé ñⁿ xichi ní ndatnúhu-güedé ñacuáa cada-güedé daticánuu-güedé Jèsús núú tñúhu cáháⁿ-gá cuendá ducaⁿ ñíhí-güedé ñacuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá. ¹⁶ Te ní tendaha-güedé ñⁿ úú cue téé cùndíhi-güedé, ndíhi cue téé cùndíhi té Hèrodés cuaháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús. Te òré ní quexío-güedé núú ndécú-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ñíhí-ndí tñúhu sá ío ndáá cáháⁿ-n, te cáháⁿ ndáá-n ñacuáa cáháⁿ Yá Ndióxi cundecu-o ñuyíú-a, te cuéi ndéda-ni cãa ñáiyu ñⁿ-ni cáháⁿ-n ndíhi-yu chí ñá túú quide cuendá-n cuéi ná ñáiyu cùú-yu. ¹⁷ Te cachí tñúhu xii-ndí, núú váha-ni quide-ndí

sá cháhu-ndí té Cèsár téé ío cùnuu cuendá impuéstú áⁿ ñáhá —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Dico Jèsús ní cutnúni iní-gá sá xitó ndéé ñáhá-güedé xii-gá, núú ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó cue téé dándahú mée-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, ¿ná cuendá xitó ndéé ñáhá-ndó xii-í? ¹⁹ Chí dánéhé ñáhá xii-í ñⁿ díhúⁿ sá cháhu-ndo cuendá impuéstú núú nása cãa —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní dánéhé ñáhá-güedé xii-gá ñⁿ díhúⁿ sá nání dènaríú. ²⁰ Te òré ní xini-gá díhúⁿ-án te ní xicáⁿ tñúhu-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Chí cächí tñúhu yoo núú-xi ndéé ndíhi yoo diu-xi ndéé —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²¹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú té Cèsár ndéé ndíhi diu-dé —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te chí ñacuáha té Cèsár sá cúú cuendá-dé, te sá cúú cuendá mée Yá Ndióxi te xiáⁿ ñacuáha-ndo-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te cue téé-án ío ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, te ní natñí-güedé ichi cuánuhú-güedé.

Cuendá cue ñáiyu ndoto

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Te diu-ni nduu-án ní quexío ñⁿ úú cue téé cùu saducéú núú ndécú Jèsús. Te cue téé-án ñá túú sandáá iní-güedé sá ndótó cué ñáiyu ní xíhí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

²⁴ —Mèstrú, ndí Moisés ní cachí ndí sá núu ñⁿ téé ndécú ñadíhí-xi cuú-dé te quendóo ñadíhí-dé, te núu ñá túú déhe-dé ní xóo ndíhi-án te téé cùu ñaní-dé ñaqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quée-án cuendá coo déhe-dé ndíhi-án cuendá ñaní-dé téé ní xíhí-án. ²⁵ Te ñuú-ndí-a ní xíndecu úsá tñahá cue téé mee-ni ndí ñaní-güedé. Te téé díhna ní ñíhí ñadíhí-dé te ñá túú ní cùdí-dé cundecu-dé chí ní xíhí-dé, te ní ñⁿ déhe-dé ñá túú ní xóo ndíhi ñadíhí-dé-án. Te téé cùu uú ní ñaqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quée-án.

²⁶ Dico ní xíhí tucu-dé, te ní ñⁿ tucu déhe-dé ñá túú ní xóo ndíhi ñaha-án, te diu-ni ducaⁿ ní yáha téé cùu uní, te ní xínu ndí úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-án dico diu-ni ducaⁿ ní xíhí-güedé. ²⁷ Te ndéé núú ní ndíhi-ná te ní xíhí tñahá ñadíhí-án. ²⁸ Te na sáá nduu ndòto-güedé ndíhi ñaha-án, ¿te ndédacãa-güedé ñadíhí-güedé cuu-a-í? Chí ndí úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ní xita nchòhó tñúhu cáháⁿ-ndó, chí ñá túú xini-ndó ñacuáa cáháⁿ Yá Ndióxi núú tütú-gá, te ní ñá túú cùtnuní iní-ndó sá

díu-gã ndácú-gã quidé-gã nchaandi túhu sá váha. ³⁰ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã òré ná sãã nduu ndòto nchaa ñáyiu ní xihí, te dàvã-án vã yõo-gã dasaⁿ dèhe yoco-xi chí vã yõo-gã candeca tnàha, chí cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiòxi. ³¹ ¿Te náa ñã túú quide cuendá-ndó nàcuáa càháⁿ Yã Ndiòxi núú tùtú-gã núú càháⁿ-gã cuendá cue ñáyiu ní xihí-án? Te duha cächí-gã: ³² “Yúhú cùu-í Ndiòxi té Àbrahám, ndihi té Isàác, ndihi té Jãcòb”, duha cächí-gã núú tùtú-gã. Te cue tée-án chí cuèí ní xihí-güedé núú ñuyúú-a, dico sá cùu-xi Yã Ndiòxi chí ndècu vívú-ni-güedé. Chí ñu-gã cùu-gã Ndiòxi mee-ni cuè ñáyiu xíndecu vívú, te ñã túú cùu-gã Ndiòxi cue ñáyiu ñã túú ndècu vívú—cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

³³ Te sá ducáⁿ ní càháⁿ-gã ní xii-gã cue tée-án, te ío ní cuñúhu nchaa ñáyiu cuendá sã ïo váha ndùu tnúhu ní càháⁿ-gã.

Tnúhu sá ïo-gã cúnúu
(Mr. 12:28-34)

³⁴ Te cue tée cùu fariséú ní xini-güedé ní sadí Jèsús yuhu cue tée cùu saducéú, chí ñã túú ní ñihí-gã-güedé tnúhu cúnúu-güedé xii-gã, te cue tée cùu fariséú-án ní nat-acá-güedé te cuáhãⁿ-güedé núú ndécú Jèsús. ³⁵ Te ñⁿ tée cùu fariséú-án ïo váha cùnuni iní-dé nàcuáa ndùu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés te xito ndeé-dé Jèsús, te xãhaⁿ-dè xii-gã:

³⁶ —Mèstrú, cachí tnúhu ndédacãa tnúhu sá ní chídó tnúni ndí Moisés ío-gã cúnúu cada-o—cächí-dé xãhaⁿ-dè xii-gã.

³⁷ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-dé:
—Duha càháⁿ tnúhu sá ïo-gã cúnúu: “Cuu iní-ndó Dùtú Ndiòxi Yá cùú Ndiòxi-ndó ñi yuhu ní iní-ndó, te caní iní-ndó càda-ndo datná cuini méé-gã, te mee-ni tnúhu váha caní iní-ndó nàcuáa cuu víi cuu váha-ndo núú-gã”, ³⁸ duha càháⁿ tnúhu sá ïo-gã cúnúu. ³⁹ Te duha càháⁿ tucu iní-gã tnúhu cùu úú sã ïo cùnúu, te sa yatni ñⁿ-ni cùu-xi ndihi tnúhu díhna nuu, te cächí-xi: “Cuu iní-ndó tnàha ñáyiu-ndo datná cùú iní-ndó mee-ndo”, duha càháⁿ tnúhu cùu úú-án. ⁴⁰ Te cuendá úú tnúhu-a ní cáã nchaa tnúhu ní càháⁿ ndí Moisés nàcuáa cada ñáyiu, te ñu-ni cuendá úú tnúhu-a ní cáã tnúhu ní càháⁿ nchaa cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yã Ndiòxi ndéé sanaha—cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Yoo cùu Xítóhó Jesucristú
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Te ndècu ducaⁿ-ni cue tée cùu fariséú núú ndécú Jèsús. ⁴² Te ní xicáⁿ tnúhú-gã núú-güedé, te xãhaⁿ-gã:

—Cuini-í cachí tnúhu-ndo yòo déhe-xi cùu Cristú Yá tendaha Yã Ndiòxi quixi ñuyúú-a—cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xãhaⁿ-güedé xii-gã:

—Déhe ndí Dávíí cùú Yáa-án—cächí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

⁴³ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te nása cächí-tu-ndo sã dèhe ndí Dávíí cùú Cristú Yá tendaha Yã Ndiòxi quixi ñuyúú-a, te mee ndí Dávíí-án ní dácáchí ñi ñáhã Espiritú Yã Ndiòxi xii ndí, te ní cachí ndí sá Cristú Yá tendaha Yã Ndiòxi quixi ñuyúú-a cùu-gã Xítóhó ndí? Te duha ní cachí ndí:

⁴⁴ Dùtú Ndiòxi ní xãhaⁿ-gã xii Yáa cùú Xítóhó-í:

“Ngóo xio cùu-í, te yúhu cada-í te nchaa sá cùú úhú ñi ñáhã xii-n canehe-xi sá yíñúhu núú-n.”

Duha ní xãhaⁿ Dùtú Ndiòxi xii Yáa cùú Xítóhó-í, cächí ndí. ⁴⁵ ¿Te nása cùu Cristú déhe ndí Dávíí, te mee ndí ní cachí ndí sá cùu-gã Xítóhó ndí? —cächí Jèsús xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴⁶ Te ní ñⁿ-güedé ñã túú-gã ní ñihí-güedé tnúhu cúnúu-güedé xii-gã. Te ndéé nduu-án ñã túú-gã ní cùyii-güedé ná tnúhu cácaⁿ tnúhú-güedé núú-gã.

23

Jèsús càháⁿ-gã cuendá cue tée cùu fariséú ndihi cuendá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu
(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Te Jèsús ní càháⁿ ndodo-gã núú nchaa ñáyiu, ndihi núú cuè tée xica cuu ndihi-gã, te xãhaⁿ-gã:

² —Cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés, ndihi cue tée cùu fariséú ndécú ndihi-güedé tnúhu ndee ñi càháⁿ-güedé nchaa tnúhu sá ní chídó tnúni ndí Moisés-án. ³ Te cada-ndo nàcuáa dànehé ñáhã-güedé xii-ndo, dico vã cáda-ndó datná xiquide-güedé, chí tucu ndúu tnúhu càháⁿ-güedé, te tucu quide-güedé. ⁴ Te quide-güedé dàtná quidé ñáyiu dàcuído ñⁿ tnaha ñáyiu-xi ñⁿ sã ïo vée, te mèe-yu ní lùha ñã túú cuini-yu cuído-yu. Te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu-güedé chí dànehé ñáhã-güedé xii-ndo nàcuáa cada-ndo, dico mee-güedé chí ní lùha ñã túú cuini-güedé cada-güedé nàcuáa dànehé ñáhã-güedé xii-ndo. ⁵ Te mee-ni ndùcu-güedé nàcuáa quide-güedé cuendá quini ñáyiu sã ïo cùu cahnu-güedé. Te ndéé xindá sã ndéé ñⁿ úú tnúhu Yã Ndiòxi tneé-güedé ndihi ndaha-güedé, te tnàhá ñi-güedé sã ïo-gã cunduu quèhéⁿ xindá-án dàcúúxi xindá dava-gã ñáyiu. Te tnàhá tucu ñi-güedé sã ïo-gã cunduu ñani núú dõo sácúihu-güedé dàcúúxi dõo sácúihu dava-gã-yu. ⁶ Te ndi tnahã òré sácõo vico, òré quihu-güedé mèsã caxi-güedé te ïo-gã cùdii ñi-güedé cunucóo-güedé núú xilé núú sácõo cue tée cùnúu-gã, te ñu-ni ducaⁿ quide tucu-güedé cuèí xití veñúhu. ⁷ Te nchaa núú xicá cùu-güedé cuini-güedé sã ndihi tnúhu

yiñùhu cáháⁿ ndihi ñaha ñáiyu xii-güedé, te cuiñi tucu-güedé sá cüñahá-yu xii-güedé mèstrú.

⁸ 'Dico nchòhó vá cüñaha-ndo xii ñáiyu sá cüñahá-yu mèstrú xii-ndo, chi nchòhó ìⁿ-ni cùu-ndo ndecu-ndo, chi ducaⁿ ìⁿ-dii-ni yúhú Yáá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyú-a cùu-í Mèstrú ndécú ndihi ñaha-í xii-ndo. ⁹ Te ìⁿ-dii-ni Dútú Ndiòxí Yáá ndécú àndiu cuu-gá Tátá-ndó, núu xiáⁿ vá cáháⁿ-ndó sá dàva cue téé ñuyú-a cùu-güedé tátá-ndó. ¹⁰ Te ni vá cáni iní-ndó càda-ndo nacuaá cáháⁿ ñáiyu sá cùnùu-ndo, chi ìⁿ-dii-ni yúhú Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyú-a cùnùu-í. ¹¹ Te ñáiyu io-gá cùnùu ndecu ndihi-ndo, ñáiyu-áⁿ cùu-yu ñáiyu xinu cuechi núu-ndó. ¹² Te nchaa ñáiyu quide cahnu mee-xi ñáiyu-áⁿ vá cùu-yu ñáiyu cùnùu, te nchaa ñáiyu ñá túu quide cahnu mee-xi ñáiyu-áⁿ cùnùu-yu.

¹³ 'Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés, ndihi nchòhó cue téé cùu fariséu, cùu-ndo cue téé ío dàndahú méé-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, te ndàhú ní cuu-ndo chi sàdí-ndó ìchi ñáiyu ñá dáñá-ndó ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-yu, te ni mèe-ndo ñá túu quide-ndo nacuaá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-ndo, te ni dàva-gá cue ñáiyu cuiñi sá ndíhu ndaha ñaha-gá xií-yu ñá dáñá-ndó.

¹⁴ 'Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés, ndihi nchòhó cue téé cùu fariséu, cùu-ndó cuè téé ío dàndahú méé-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, te ndàhú ní cuu-ndo chi quèndeé-ndó véhe cue ñáiyu quèé, te ío naha cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndiòxí cuèndá cuiñi-ndó sá vá yóo cutnùní iní-xi nàcuáa quide-ndo. Te sá dúcáⁿ quide-ndo te ío-gá ndoho-ndo núu ùhú núu ndàhú dàcúxí dàva-gá ñáiyu.

¹⁵ 'Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés, ndihi nchòhó cue téé cùu fariséu, cùu-ndó cuè téé ío dàndahú méé-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, te ndàhú ní cuu-ndo chi sàhni iní-ndó cuháⁿ-ndó ndèni ní cuu dàcáháⁿ-ndó ñáiyu cuèndá cuiñi-ndó tníⁿ-yu ichi ndècu-ndo. Te òré ná xinu iní-yu tníⁿ-yu ichi ndècu-ndo-áⁿ te uuⁿ-gá cuíta nhnú-yu dàcúxí mèe-ndo.

¹⁶ 'Te nchòhó cùu-ndó dàtná cue ñáiyu cuáá, chi ñá cùtnùní iní-ndó nàcuáa canu ichi-ndo ñáiyu, te ndàhú ní cuu-ndo chi cächí-ndó: "Íⁿ ñáiyu na càcunehe veñúhu càhnu sá ío cùnùu òré cuiñi-yu cutnùní iní tnàha ñáiyú-yu sá ndáá cadá-yu ìⁿ sá sání iní-yu cadá-yu, te vá cùu cuèchi xií-yu cuèi vá cadá-yu. Dico núu na càcu nehé-yu díhúⁿ cuááⁿ yíhi xití veñúhu-áⁿ te cuu cuèchi xií-yu

te núu vá cadá-yu sá ní cächí-yu cadá-yu", duha cächí-ndó.

¹⁷ 'Nchòhó cùu-ndó cuè téé ío ñi díquí-xi, te cùu-ndo datná cue ñáiyu cuáá chi ñá tècú tnùní-ndó! Te vá cächí-ndó sá ío-gá cùnùu díhúⁿ cuááⁿ dàcúxí veñúhu, chi díu cuèndá veñúhu-áⁿ ní cuu íi díhúⁿ cuááⁿ-áⁿ. ¹⁸ Te cächí tucu-ndo: "Íⁿ ñáiyu na càcunehe xito núu sácòdó sá ndúú tãhú Yá Ndiòxí òré cuiñi-yu cutnùní iní tnàha ñáiyú-yu sá ndáá cadá-yu ìⁿ sá sání iní-yu cadá-yu, te vá cùu cuèchi xií-yu cuèi vá cadá-yu, dico núu na càcu nehé-yu sá ndúú tãhú Yá Ndiòxí yódó núu xito-áⁿ te cuu cuèchi xií-yu te núu vá cadá-yu sá ní sani iní-yu cadá-yu", duha cächí-ndó. ¹⁹ 'Te cùu-ndo cue téé ío ñi díquí-xi, te cùu-ndo datná cue ñáiyu cuáá chi ñá tècú tnùní-ndó! Te vá cáni iní-ndó sá ío-gá nándíhi sá ndúú tãhú Yá Ndiòxí sácòdó núu xito núu sácòdó tnàhí sá ndúú tãhú-gá-áⁿ dàcúxí mèe xito-áⁿ. ²⁰ Chi nchaa ñáiyu ducaⁿ càcunehe xito-áⁿ, te tnàhá-ni sá yódó núu-xi càcu nehé-yu òré ducaⁿ cáháⁿ-yu. ²¹ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ càcunehe veñúhu càhnu sá ío cùnùu te ñá díú mèe-ni veñúhu càcu nehé-yu òré ducaⁿ cáháⁿ-yu, chi tnàhá-ni Yá Ndiòxí Yáá cùu cuèndá veñúhu-áⁿ cácu nehé-yu òré ducaⁿ cáháⁿ-yu. ²² Te nchaa ñáiyu càcunehe andiu cuèndá cutnùní iní tnàha ñáiyú-yu sá ndáá cadá-yu ìⁿ sá sání iní-yu cadá-yu, te ñá díú mèe-ni andiu cacu nehé-yu chi tnàhá-ni núu núcóo Yá Ndiòxí táxi tnùní-gá cácu nehé-yu òré ducaⁿ cáháⁿ-yu, te tnàhá méé-gá cácu nehé-yu òré ducaⁿ cáháⁿ-yu.

²³ 'Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés, ndihi nchòhó cue téé cùu fariséu, cùu-ndó cuè téé ío dàndahú méé-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te cuèi núu úxi xichi yúcu mèntá nhí-ndó, te sãñaha-ndo ìⁿ xichi xii Yá Ndiòxí, te díu-ni ducaⁿ quide-ndo yúcu nání ànis, ndihi yúcu nání còminu, dico ndàhú ní cuu-ndo chi ñá túu quide cuèndá-ndó nàcuáa cáháⁿ nchaa tnúhu sá ío-gá cùnùu sanu ichi ñaha xii-ndo, te tnúhu-áⁿ cächí-xi sá ío xini ñuhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo, te cundàhú iní-ndó cuè tnaha ñáiyu-ndo, te quindáá iní-ndó Yá Ndiòxí, te cada-ndo nchaa nacuaá ndúu tnúhu cáháⁿ-ndó, te nchaa tnúhu-áⁿ cùu-xi tnúhu sá ío cùnùu xini ñuhu-xi cada-ndo nacuaá cáháⁿ-xi, dico vá dáñá ndèe-ndó càda-ndo nchaa dàva-gá nàcuáa cáháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-ndo. ²⁴ 'Te nchòhó cùu-ndó dàtná cue ñáiyu cuáá, chi ñá túu cùtnùní iní-ndó nàcuáa canu ichi-ndo ñáiyu, chi quide cuèndá-ndó mèe-ni nchaa tnúhu sá ñá túu ío cùnùu, dico nchaa tnúhu sá ío-gá cùnùu xini ñuhu-xi cada cuèndá-ndó ñá túu quide cuèndá-ndó!

²⁵ Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíhi nchòhó cue tée cùu fariséú, cùu-ndo cue tée ío dándahú méé-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ndáhú ní cuu-ndo chí cùu-ndo datná cue ñáiyu nàquete sátá-ni tásáⁿ ndíhi sátá-ni còhó te xití-xi cànhehe caduha-ni. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-ndo chí mee-ni sá ndécú ndíhi tnahá ñáiyu-ndo ñúhu iní-ndó, te nándi dándahú-ndó-yu te queheⁿ-ndo sá ndécú ndíhi-yu. ²⁶ Te nchòhó cue tée cùu fariséú, cúu-ndó datná cue ñáiyu cuáá, chí ñá túú cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndúú sá quidé-ndó. Te ío xini ñúhu-xi sá cáda-ndó nàcuáa nduu ndoo nduu nine iní-ndó cuéndá ndacu-ndo cáda-ndo sá vâha, te xiáⁿ núu chí cáda datná xiquide ñáiyu nàquete ndaa xití tásáⁿ ndíhi ndáa xití còhó.

²⁷ Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíhi nchòhó cue tée cùu fariséú, cùu-ndo cue tée ío dándahú méé-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ndáhú ní cuu-ndo chí cùu-ndo datná núu yíndüxi ndíyí núú ní cuáha vii te ní nacáhyú sá cuixiⁿ, dico xití yaú-áⁿ chí cànhehe caduha chí mee-ni yiqui ndíyí ñúhu. ²⁸ Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-ndo chí sanuu sá cúu-ndó cuè tée vâha dico iní-ndó chí mee-ni sá cuèhe sá dúhá ñúhu, te ío dándahú-ndó mée-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó.

²⁹ Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíhi nchòhó cue tée cùu fariséú, cúu-ndó cuè tée ío dándahú méé-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ndáhú ní cuu-ndo chí cáduha-ndo nchaa núú ní nguíndüxi cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te ío vii quide-ndo nchaa núú sá ní cuáha núu yíndüxi cue ñáiyu ní quide vâha ní xíndecu ñuyíyí-a. ³⁰ Te cächí-ndó: “Te núu dícó nchoo ní xíndecu-o cùtnahá ní xíndecu cue ñani tnahá-ó ndéé sanaha, te vâ chítnahá-ó-güedé cahni-o cuè tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi dàvâ-áⁿ ní cùu”, duha cächí-ndó. ³¹ Te sá dúcáⁿ cáháⁿ-ndó, te xiáⁿ cùtnuní sá ñíⁿ-ní cùu-ndo ndíhi cue ñani tnahá-ndó cuè tée ní xíndecu ndéé sanaha, cue tée ní sahani ñaha xii cue tée ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi dàvâ-áⁿ. ³² Te núu ducaⁿ te chí dáxínu cava chiúⁿ ní tausaha-güedé.

³³ Te nchòhó cúu-ndó cuè tée ío cuihna iní-xi, chí cùu-ndo datná cóó dèé! Te nchòhó vâ níhi-ndó nàcuáa cada-ndo cácu níhnu-ndo núú ùhú núú ndáhú. ³⁴ Te cuéndá xiáⁿ núu tendaha-í cue tée cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi quixi núu-ndó, ndíhi

cue tée cùu mestrú danèhé ñáhá xii-ndo tnúhu-gá, ndíhi cue tée ío vâha cùtnuní iní-xi cuéndá cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núu-ndó. Dico nchòhó chí da cùu úhú iní-ndó-güedé, chí dava-güedé cahni-ndo-güedé, te dava-güedé cata caa-ndo-güedé núu cùrtixi, te dava-güedé cani-ndo-güedé xití veñúhu, te ndi tnahá ñúú ndi tnahá ñúú quíhiⁿ-ndó nánducu-ndo-güedé cuéndá cada úhú iní-ndó-güedé. ³⁵ Te sá dúcáⁿ ná cáda-ndo, te ndadíquí-ndó cuè tée ní quide ndáá ní xíndecu ní xihí ní sahani ñaha cuè ñani tnahá-ndó. Te ndéé ndíi Abél tée ío vâha ní quide ndáá ní xíndecu ní sahani-güedé ndadíquí-ndó, ndíhi nchaa dava-gá cue tée ní sahani-güedé, ndíhi ndéé ndíi Zacàriá déhe ndí Berèquiás tée ní sahani-güedé ndéé núu ní ndíhi-ná ndadíquí-ndó, te ndíi-áⁿ ní sahani-güedé mei tnúú veñúhu càhnu sá ío cùnuu ndíhi xití núú sácódó sá ndúú tãhú Yá Ndióxi, te nchaa cue tée-áⁿ ndadíquí-ndó chí datná tnúhu mee-ndo ní sahani-ndo cuè tée-áⁿ, chí diu-ni ñani tnahá mée-ndo ducaⁿ ní sahani ñaha xii-güedé. ³⁶ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa cue tée ní quide ndáá ní xíndecu ní sahani-güedé, nchaa cue tée-áⁿ ndadíquí nchaa ñáiyu ndecu vitna – cächí-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús cáháⁿ-gá cuéndá ñáiyu ñúú Jerusalén (Lc. 13:34-35)

³⁷ Te xâhaⁿ Jèsús xii ñáiyu ñúú Jerusalén:

–Nchòhó ñáiyu ñúú Jerusalén sahani-ndo cue tée ní tendaha Yá Ndióxi véxi cáháⁿ tnúhu-gá núu-ndó, te mee-ni ndíhi yúú sáhani-ndó dáva-güedé. Te yúhu titní xito ní cuini-í coto ñaha-í xii-ndo datná quidé nchüxi xito-güedi déhe-güedi sàquíhi-güedi xití ndíxiⁿ-güedi, dico nchòhó ñá túú ní cuini-ndó, te diu-ni ducaⁿ sàni iní-í ndéé vitna! ³⁸ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá sáá nduu te ío ndáhú yâha ñúú-ndó, te vâ cùndecu-gá-ndó. ³⁹ Te na cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sá vâ quini ñáhá-gá-ndó xii-í, dico sáá nduu quini ñáhá tucu-ndo, te dàvâ-áⁿ cächí-ndó: “Ío càhnu cuu Yaá ní tendaha Dütú Ndióxi véxi”, duha cächí-ndó –cächí-gá xâhaⁿ-gá xii-yu.

24

Jèsús cächí-gá sá ngóyó veñúhu (Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Te Jèsús ní quee-gá veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te mei òré ní queheⁿ-gá ichi quíhiⁿ-gá ñíⁿ xichi, te ní sánhehe yatni cue tée xica cuu ndíhi-gá ñíhi-gá, te xâhaⁿ-güedé xii-gá:

–Cundehe veñúhu-a ná ío vâha ní sáá – cächí-güedé xâhaⁿ-güedé xii-gá.

² Te Jèsús ní xâhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ncháá sã ndéhé-ndó-á vitna saá nduu te vá cündüu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna, chí ni ìñ-gá yúú vá códó nchìhi tnaha-xi chí ndìhi ngoyo —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cüyatni naa ñuyú-a

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Te Jësús ní saá-gá ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá yucu Olívú, te xiáⁿ ní ngóo-gá te núú núcóo-gá-án ní sáháⁿ cue téé xica cuu ndìhi-gá, te dayuhu ní xãhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuini-ndí cächí tnúhu-n ná nduu ñucaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu cãhnu sã ïo cünüu, ndìhi nãndi cùu sã cáda-xí òré sa ta cüyatni nduu quixi tucu-n ñuyú-a, ndìhi òré sa ta cüyatni naa-xi —cächí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴ Te Jësús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ío quíhi iní-ndó cündecu-ndo cuendá sã vá yoo dandáhú ñáhá xii-ndo. ⁵ Chí ío cuhéhe cue téé coo ñuyú, te danàni-güedé mée-güedé dàtná nãni-í, te cächí-güedé: “Yúhu cùú-í Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a”, duha cächí-güedé. Te sã ñucaⁿ cãháⁿ-güedé te ío vai ñáiyu dandáhú-güedé. ⁶ Te níhi-ndó tnúhu nãá-güedé ndèni ní cuu, dico vá yuhú-ndó chí dacuití sã ñucaⁿ cáda-xi, dico vátá saá-gá nduu nãa ñuyú òré ducaⁿ cáda-xi. ⁷ Chí cue téé ìñ nãcióⁿ nãá-güedé ndìhi cue téé ìngá nãcióⁿ, te titní ñuú nguúta-güedé nãá-güedé, te titní xichi ñuyú coo tnamá, te titní tucu xichi ñuyú quixi cuhéhe, te titní tucu xichi ñuyú ïo níhi tnáa. ⁸ Te nchaa xiáⁿ cuu-xi tnúndòho sã vítná váha váha quèsaha sã cùú-xí cué ñáiyu xíndecu ñuyú.

⁹ Te cue ñáiyu na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo cuáha cuendá ñáhá-yu núú cué téé cùchiuⁿ cuendá caniha-güedé xii-ndo, te dava-ndo cãhni ñaha-güedé, te nchaa ñáiyu cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sã cuendá-í. ¹⁰ Te dàvá-án ïo vai ñáiyu dàñá-yu sã sãndáá iní-yu Yá Ndióxi, te ngóo-yu cuu úhú iní tnáhá-yu, te cuáha cuendá tnáhá-yu núú cué téé cùchiuⁿ. ¹¹ Te ío vai cue téé cächí-güedé sã cãháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndáá sã cãháⁿ-güedé tnúhu-gá, te ducaⁿ ïo vai ñáiyu dandáhú-güedé. ¹² Te dàvá-ánⁿ cunuú mée-ni nchaa sã cuhéhe sã dúhá cáda-yu, te vai-yu vá cùú iní-gá-yu tnàha ñáiyú-yu. ¹³ Dico nchaa ñáiyu na cáda ndee-ni iní canchicúⁿ nihnu ñaha-ni xii-í, ñáiyu-ánⁿ naníhi táhú-yu. ¹⁴ Te níhi ñuyú quíhiⁿ ñáiyu cãháⁿ-yu tnúhu váha, tnúhu sã cãháⁿ nãcuáa ndìhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáiyu, te sátá ná níhi nchaa ñáiyu tnúhu-ánⁿ te naa ñuyú.

¹⁵ Te ndí Dániél téé ní xóo cãháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní chídó tnùní ndí cuendá ìñⁿ sã dáquèe tihú Yá Ndióxi cundecu

ìñⁿ xichi núú ní cuu íí, te xiáⁿ cada-xi sã vá cündecu-gá ní ìñⁿ ñáiyu xiáⁿ. Te cada cuendá váha-ndo nãcuáa ní cãháⁿ ndí, chí nduu na quini-ndó xiáⁿ cundecu-xi núú dúcáⁿ ní cuu íí, ¹⁶ te dàvá-ánⁿ nchaa ñáiyu xíndecu distritú Jüdeá xini ñúhu-xi cunú-yu quíhiⁿ-yu xití yucu. ¹⁷ Te nchaa ñáiyu ndáa ndódo ñiquí vehé-xí vá ndìhu-gá-yu vehé-yu quehéⁿ-yu ìñⁿ ndachíuⁿ-yu canehé-yu quíhiⁿ. ¹⁸ Te nchaa ñáiyu cuáháⁿ yucu vá ñúhu-gá-yu vehé-yu cünüquehéⁿ-yu dódó-yu. ¹⁹ Te ndáhú ní cuu nchaa ñáiyu díhi ñúhu dèhe-xi, ndìhi cue ñáiyu díhi xíndeca dèhe vitna sãdi na saá nduu ñucaⁿ cada-xi! ²⁰ Te nchòhó, chí cãcáⁿ táhú núú Yá Ndióxi cuendá sã vá dúcáⁿ ndòho-ndo yóo quidé víxiⁿ-xi, te ní vá dúcáⁿ ndòho-ndo nduu cuu-xi nduu ndetatú-ndó. ²¹ Chí dàvá-ánⁿ coo tnúndòho cãhnu vihi ñuyú, te vátá ìñⁿ ndúu-gá coo tnúndòho cãhnu vihi-ánⁿ ndéé cùtnáhá ní ngáva ñuyú, chí ñu-ni dàvá-ánⁿ coo tnúndòho cãhnu vihi-ánⁿ, te ní núú cuáháⁿ núú véxi vá cóo-gá tnúndòho-ánⁿ. ²² Te Yá Ndióxi cächí-gá sã vá ïo vai nduu coo tnúndòho cãhnu vihi-ánⁿ sã cuendá nchaa ñáiyu ní cãháⁿ-gá cundecu ndìhi-gá. Chí núú vai nduu na coo tnúndòho-ánⁿ te vá yoo cácu nihnu.

²³ Te núú ío ñáiyu cächí-yu xii-ndo: “Chí cündèhe iha, chí iha ní quexio Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a”, àdi cächí-yu: “Chí cündèhe yacáⁿ chí yacáⁿ ndécú-gã”, cächí-yu ña. Te vá quindáá iní-ndó tnúhu cãháⁿ-yu. ²⁴ Chí coo cue téé cächí-güedé sã cùú-güedé Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a, te dava-güedé cächí-güedé sã cùú-güedé cue téé cãháⁿ tnúhu Yá Ndióxi dico ñá ndáa sã cùú-güedé cue téé cãháⁿ tnúhu-gá, te cada-güedé titní núú sã vá yoo tnàhi ndácu cada cuendá dandáhú-güedé ñáiyu. Te caní iní-güedé dandáhú-güedé ndéé cue ñáiyu ní cãháⁿ Yá Ndióxi cundecu ndìhi-gá. ²⁵ Te duha ndúu tnúhu cãháⁿ-í dátúha ñaha-í xii-ndo. ²⁶ Te núú cächí-yu xii-ndo: “Xití yucu-ánⁿ ní quexio Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a”, cächí-yu. Te vá quindáá iní-ndó quíhiⁿ-ndó, àdi cächí-yu: “Vehe-ánⁿ ndécú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a”, cächí-yu. Te vá quindáá iní-ndó tnúhu cãháⁿ-yu. ²⁷ Chí dàtná xini nchaa ñáiyu quide-xi òré sãá ndúté dáyehé-xi ní càa xico ñuyú ducaⁿ cáda-xi òré quixi tucu yuhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo chí nchaa-yu quini ñáhá-yu xii-í. ²⁸ Te nchòhó xini-ndó sã ncháá núú yúcu yiquí cuñú ní xíhi te yacáⁿ tàcá nchaa ndixí xéxi-güedé.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Téé cùu ñani tnáhá cué ñáiyu

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Te na yáha-ni coo tnúndòho cahnu vihi-án, te vá dáyèhé-gá nchícanhii, te ni vá dáyèhé-gá yóó, te ngoyo nchaa chódíní ndéé andiu, te quidi-xi andiu ³⁰ nàcuáa cutnúní iní ñáiyu sá sá véxi yúhu Tée cùu ñani tnáhá-yu nchaa-yu. Te cue ñáiyu nihii ñuyú ndáhyú-yu sá ndihú iní-yu óré ducaⁿ càda-xi, te nchaa-yu quini ñáhá-yu xii-í quee-í andiu quixi-í ichi xití vícó, te quini-yu sá ío cahnu cuu-í, te quide-í nchaa sá vâha. ³¹ Te tauchiuⁿ-í cue espíritu xínú cuèchi núú-í níhi tiú-xi cútú nadatácá-xi nchaa ñáiyu ní cáháⁿ-í chitnahá ñáhá xii-í xíndecu ní càxi cùu ñuyú.

³² Te nchòhó sa xíní-ndó nàcuáa quide yutnu ngúxi, chi yutnu-án ndúú yúte núú dité-xi te nàtáhu ndaha-xi. Te óré ducaⁿ quide-xi te càchi-ndó sá sá ní cuyatni nuu cahni. ³³ Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cada-xi ñuyú-a óré ná quini-ndó càda-xi nchaa nacuaá ní cáháⁿ-í, te cutnúní iní-ndó sá sá ní cuyatni víi-ná nduu nàa ñuyú. ³⁴ Te na càchi tnúhu ndáá-í xii-ndo sá óré vátá cùu-gá nchaa ñáiyu xíndecu ñuyú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í. ³⁵ Te andiu ndihú ñuyú-a chi ndihú nihnu-xi, dico tnúhu-í chi vá ndihú nihnu-xi chi cùu-xi tnúhu ndáá cuiti.

³⁶ Dico ñá túú cùtnuní ná nduu quixi tucu-í, te ni ñá túú cùtnuní ná óré chi vá yóo xíní, te ni cuè espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ñá túú xíní-xi ná nduu quixi-í, te ni mèe yúhu Tée cùu Déhe Dútú Ndióxi ñá túú xíní-í ná nduu quixi tucu-í, chi ñⁿdi díí-ni mee-gá xíní-gá núu ná nduu quixi-í.

³⁷ Te nduu na quixi tucu yúhu Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo ñuyú-a te cada-xi dátá ní quide-xi cùtnáhá ní xíndecu ndíi Nòé. ³⁸ Chi nchaa ñáiyu ní xíndecu dàvá-án óré vátá ndáá-gá ndute ñuyú, te xèxi-yu xihí-yu quidé-yu, te davá-yu ío-yu víco tnándaha, te davá-yu dásáⁿ-yu déhe yòcò-yu candeca ñaha tée, te ducaⁿ-ni xíquidé-yu ndéé ní sáá nduu cuànguee té Nòé xití bàrcú. ³⁹ Te ñá túú ní cùtnuní iní-yu nàcuáa cada-xi ñuyú ndéé ní sáá nduu ní ngúta-xi ní cuuⁿ dáú ní ndaa ndute ñuyú ní dánáá ñaha-xi xii-yu. Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá tucu-xi cada-xi nduu na quixi tucu yúhu Tée cùu ñani tnáhá-yu nchaa-yu ñuyú-a, chi nduu ñá túú ná yíhi iní-yu te quixi tucu-í. ⁴⁰ Te dàvá-án núu úú tnáhá cue tée yíhi-güedé xití yucu, te ñⁿ-dé ndanchita te ñⁿ-dé quendóo. ⁴¹ Ádi úú ñáiyu díhi nchícò-yu ñⁿ-ni vèhe, te ñⁿ-yu ndanchita te ñⁿ-yu quendóo.

⁴² Te duha nduu tnúhu cáháⁿ-í cuendá nchòhó cundecu túha-ndo, chi ñá túú xíní-ndó ná óré quixi tucu yúhu Yáá cùú Xitohó-ndó. ⁴³ Te nchòhó xíní-ndó sá núu ñⁿ tée cùu xitohó vehe xíní-dé ná óré cùú-xi níu quíhu ñadúhú vehe-dé duhu-güedé, te quíhi

iní-dé cundecu-dé cuendá sá vâ dáñá-dé quíhu ñadúhú-án vehe-dé duhu-güedé, dico ñá túú xíní-dé. ⁴⁴ Te duha cáháⁿ-í chi nchòhó xíní ñúhu-xi cundecu túha-ndo, chi na cuáháⁿ óré ñá túú ná yíhi iní-ndó quèxio yúhu Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo.

*Cuendá ñⁿ tée xínu cuechi
(Lc. 12:41-48)*

⁴⁵ Te na càni-í ñⁿ cuendú núú-ndó. ñⁿ tée xínu cuechi núú ñⁿ patróóⁿ cùu-dé ñⁿ tée ío váha tècú tnúni, te quide ndáá-dé ndécú-dé. Te ñⁿ xito ní dándòo ndaha ñaha patróóⁿ-dé xii-dé nchaa cue ñáiyu ndècu vehe-dé cuendá coto ñaha-dé xii-yu cuáñaha-dé sá càxi-yu óré tàú-xi càxi-yu, te tée cùu patróóⁿ-án ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ⁴⁶ Te váha táhu tée xínu cuechi-án te núu ndècuu-dé quidé-dé nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ patróóⁿ-dé cada-dé mei óré ní nasáá patróóⁿ-dé-án. ⁴⁷ Te na càchi tnúhu ndáá-í xii-ndo sá tée cùu patróóⁿ-dé-án cùñaha-dé xii-dé sá quíndaha-dé nchaa sá ndécú ndihí-dé. ⁴⁸ Dico núu tée xínu cuechi-án ní cùu-dé ñⁿ tée cuihna iní-xi, te ngóo-dé cani iní-dé sá cùyaa patróóⁿ-dé vá nasáá ndihí-dé. ⁴⁹ Te ngúta-dé cani-dé nchaa dava-gá cue ñáiyu xínu cuechi ndihí-dé, te ngóo-dé càxi-dé coho-dé cada-dé ndihí nchaa cue tée quíhu. ⁵⁰ Te ñⁿ nduu óré ñá túú yíhi iní-dé nasáá patróóⁿ-dé, ⁵¹ te ío dándòho ñaha patróóⁿ-dé xii-dé, chi daquihíⁿ ñáhá-dé xii-dé núú xíndecu cue ñáiyu ní cachí sá ní quide ndáá te ñá ndáá sá ní quide ndáá-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi dándòho ñaha Yá Ndióxi xii ñáiyu, chi daquihíⁿ ñáhá-gá xii-yu ñⁿ xichi núú ío ndohó-yu te yàcáⁿ ío ndáhyú-yu, te dicó rúhñú-ná cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu sá ndóhó-yu –càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

25

Cuendá úxi ñáiyu díhi

¹ Te xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Na càni-í ñⁿ cuendú núú-ndó nàcuáa tecú tnúni-ndó nàcuáa cada-xi óré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáiyu. Te úxi tnáhá ñáiyu díhi ñáiyu cuechi ní quehéⁿ-yu linterná-yu, te cuáháⁿ-yu ñⁿ xichi núú cóó víco tnándaha cuendá cundetío-yu quèxio tée tnándaha. ² Te úhúⁿ ñáiyu cuechi-án ío váha cùtnuní iní-yu, te úhúⁿ-yu ñáhá. ³ Te ndi úhúⁿ ñáiyu cuechi dùcaⁿ ñá túú cùtnuní iní-xi-án ñá túú ní cànehé-yu sá ndèe linterná-yu. ⁴ Dico ndi úhúⁿ ñáiyu cuechi cùtnuní iní-xi-án nèhé-yu sá ndèe linterná-yu. ⁵ Te tée tnándaha-án cùyaa-dé quèxio-dé núú ndétú ñáhá-yu-án, te nini dùcaⁿ cuyaa-dé ní tñú ñaha sàni xii-yu ní xidí-yu. ⁶ Te cùu-xi datná dava níu níhi ní cáháⁿ dava-gá ñáiyu, te càchi-yu: “Sa véxi tée tnándaha, chí táquèe quehé queheⁿ cuendá-ndó-dé”, càchi-yu. ⁷ Te ndi úxi

ñáiyu cuechi-ãⁿ nĩ ndacóo-yu quide túha-yu linternã-yu. ⁸ Te ndi ùhúⁿ ñáiyu cuechi ñã túú cùtnunĩ inĩ-xi-ãⁿ nĩ xáhãⁿ-yu xii cue ndi ùhúⁿ ñáiyu cùtnunĩ inĩ-xi-ãⁿ: “Chĩ táxi ñuu luha sã ndëe linternã-ndó ná ndëe linternã-ndĩ chi ñã cuiñi-xi cáyu mee-ni ndáhváⁿ”, cãchĩ-yu xáhãⁿ-yu. ⁹ Te cue ñáiyu cuechi cùtnunĩ inĩ-xi-ãⁿ nĩ xáhãⁿ-yu: “Vã táxi ñuu-ndĩ chi vã tñahã canehe chiúⁿ mee-ndĩ, te váha-gã chí cuahãⁿ cuaaⁿ-ndo núú cuè ñáiyu xidícó cuendã sã vã cãmãní-xii-ndo, te vã cãmãní xii nchúhú tucu”, cãchĩ-yu xáhãⁿ-yu. ¹⁰ Te nini cuahãⁿ ndi ùhúⁿ ñáiyu ducaⁿ ñã túú cùtnunĩ inĩ-xi-ãⁿ cuãguaãⁿ-yu sã ndëe linternã-yu ní quexio tée tñandaha. Te ndi ùhúⁿ ñáiyu cuechi cùtnunĩ inĩ-xi-ãⁿ nĩ queheⁿ cuendã ñãhã-yu xii-dé, te cuãnguihu ndihi ñãhã-yu xii-dé núú cóo vico tñandaha, te sátã dúcãⁿ te ní nandedi yuyêhe. ¹¹ Te òrè ní nasãã cue ñáiyu cuechi ñáiyu ní sãnguuaⁿ sã ndëe linternã-xi-ãⁿ, te ní ngúita-yu cãháⁿ-yu xĩnutnĩ-yu ndãã sátã yuyêhe ndaa quehé, te xáhãⁿ-yu xii tée tñandaha-ãⁿ: “¡Tãta, nacaãⁿ yuyêhe na quihu-ndĩ!”, cãchĩ-yu xáhãⁿ-yu xii-dé. ¹² Te tée tñandaha-ãⁿ nĩ xáhãⁿ-dè xii-yu: “Na cãchĩ tñúhu ndãã-í xii-ndo sã nchòhó ñã túú tàú-ndó quihu-ndo vico-a, chí ñã túú tñahã tñúhu ndihi ñaha-ndo xii-í”, cãchĩ-dé xáhãⁿ-dè xii-yu –cãchĩ Jesús xáhãⁿ-gã xii-güedé.

¹³ Te xáhãⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Ío quihĩ inĩ-ndó cùndecu-ndo, chí ñã túú xini-ndó nã nduu, te ní ñã túú xini-ndó nã òrè quixi tucu yúhú Tée cùu ñani tñahã-ndó nchãa-ndo –cãchĩ-gã xáhãⁿ-gã xii-güedé.

Cuendã cue tée ní ndóo ndaha dñhúⁿ
(Lc. 19:11-27)

¹⁴ Te xáhãⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Na cãni tucu-í ingã cuendú núú-ndó nãcuãã tecú tñunĩ-ndó nãcuãã cada-xi òrè ndihi ndaha ñãhã Yã Ndióxi xii ñáiyu. ñⁿ tée sa ñũhu ichi-nã-dé sã cãcã-dé quingaca cuu xica-dé, te ní cana-dé cue tée xinu cuechi núú-dé cuendã dãndóo ndaha ñãhã-dé dñhúⁿ-dè xii-güedé.

¹⁵ Te nãcuãã nduu chiúⁿ quide ñⁿ ñⁿ-güedé te ducaⁿ dñhúⁿ nĩ sãñaha-dè xii-güedé, te ñⁿ-dè ní sãñaha-dè ùhúⁿ tñahã dñhúⁿ sã ío yahu ñani talentú, te ingã-dé ní sãñaha-dè úú tñahã dñhúⁿ-ãⁿ, te ingã-dé ní sãñaha-dè ñⁿ dñhúⁿ-ãⁿ, te dãtmnĩ ní quee-dé cuahãⁿ-dè. ¹⁶ Te tée ní queheⁿ cuendã ùhúⁿ tñahã dñhúⁿ sã nãní tãlentú ní quide-dé ndáhú ndihi-xi te ní níhĩ tucu-dé ùhúⁿ-gã tucu tñahã dñhúⁿ-ãⁿ. ¹⁷ Te ñⁿ-ni ducaⁿ nĩ quide tucu tée ní níhĩ úú dñhúⁿ sã nãní tãlentú-ãⁿ, chí ní quide-dé ndáhú te ní níhĩ tucu-dé úú-gã tucu tñahã. ¹⁸ Dico tée ní níhĩ ñⁿ-ni dñhúⁿ-ãⁿ chí da ní chivãhã-dé dñhúⁿ patróoⁿ-dè, chí ní xete-dé ñⁿ yãú te ní chindúxi-dé.

¹⁹ Te ní cuu cuéhé nduu sã ní quee patróoⁿ-güedé-ãⁿ ní sãngaca cuu-dé, te ní nasãã-dé te ní ngúita-dé quidé ndãã-dé ndihi-güedé cuendã dñhúⁿ sã ní dãndóo ndaha ñãhã-dé xii-güedé. ²⁰ Te tée ní quendóo ndaha ùhúⁿ tñahã dñhúⁿ-ãⁿ nĩ xáhãⁿ-dè xii patróoⁿ-dè: “Patróoⁿ, náú ùhúⁿ tñahã dñhúⁿ sã ní dãndóo ndaha ñãhã-n xii-í-a, te ní sãháⁿ-í ní quide-í ndihi-xi ndáhú te ní chidó-xi ùhúⁿ-gã tucu tñahã, te náú-a naqueheⁿ cuendã-n”, cãchĩ-dé xáhãⁿ-dè xii patróoⁿ-dè. ²¹ Te tée cuu patróoⁿ-dè-ãⁿ ní xáhãⁿ-dè xii-dé: “Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñãhã-í xii-n ñⁿ tée váha tée quide ndãã, te sã sãcú dñhúⁿ ní dãndóo ndaha ñãhã-í xii-n te ní quide ndãã-n, te sã dúcãⁿ nĩ quide-n te vãi-gã taxi cuendã ñãhã-í xii-n. Te vitna cuu cundecu-n núú ndécú-í, te ío cudĩ ñⁿ-ó cùndecu ndihi tñaha-o”, cãchĩ tée cùu patróoⁿ-dè-ãⁿ xáhãⁿ-dè xii-dé. ²² Te sátã dúcãⁿ te tée ní quendóo ndaha úú tñahã dñhúⁿ sã nãní tãlentú-ãⁿ nĩ xáhãⁿ-dè xii patróoⁿ-güedé: “Patróoⁿ, náú úú tñahã dñhúⁿ sã ní dãndóo ndaha ñãhã-n-a, te ní sãháⁿ-í ní quide-í ndihi-xi ndáhú, te ní chidó-xi úú-gã tucu tñahã, te náú-a naqueheⁿ cuendã-n”, cãchĩ-dé xáhãⁿ-dè xii patróoⁿ-güedé. ²³ Te ní xáhãⁿ tée cùu patróoⁿ-ãⁿ xii-dé: “Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñãhã-í xii-n ñⁿ tée váha tée quide ndãã, te sã sãcú dñhúⁿ ní dãndóo ndaha ñãhã-í xii-n te ní quide ndãã-n, te sã dúcãⁿ nĩ quide-n te vãi-gã taxi cuendã-í. Te vitna cuu cundecu-n núú ndécú-í, te ío cudĩ ñⁿ-ó cùndecu ndihi tñaha-o”, cãchĩ tée cùu patróoⁿ-ãⁿ xáhãⁿ-dè xii-dé. ²⁴ Te tée ní ndóo ndaha ñⁿ-ni dñhúⁿ-ãⁿ nĩ xáhãⁿ-dè xii tée cùu patróoⁿ-dè-ãⁿ: “Patróoⁿ, yúhú sa ñãhã-í sã yòhó cúú-n ñⁿ tée nducu mee-ni sã cúú-xi mée-xi te tãhu-n chiúⁿ cuahãⁿ nchúhú cue tée xinu cuechi núú-n sãcãⁿ-ndĩ triú, te òrè ná nãtaxi tñaha-ndĩ, te yòhó dñcò-nã náqueheⁿ cuendã-n tãxúha-n. ²⁵ Te núú xiãⁿ ní yúhú-í cada-í ndáhú ndihi dñhúⁿ-n, te ní sãháⁿ-í ní xete-í ñⁿ yãú te ní chindúxi-í, te náú dñhúⁿ-n-ãⁿ naqueheⁿ cuendã-n”, cãchĩ-dé xáhãⁿ-dè xii tée cùu patróoⁿ-ãⁿ. ²⁶ Te tée cùu patróoⁿ-ãⁿ nĩ xáhãⁿ-dè: “Yòhó cúú-n ñⁿ tée cuihna ñⁿ-xi xinu cuechi núú-í te cuhndu-n, te núú yòhó sãní ñⁿ-ni sã cúú-í ñⁿ tée tãchiúⁿ cuahãⁿ-ndó sãcãⁿ-ndó triú te òrè nãtaxi tñaha-ndo, te yúhú dñcò-nã náqueheⁿ cuendã-í nãtãxúha-í. ²⁷ Te núú sãní ñⁿ-ni sã dúcãⁿ quide-í, te dasãⁿ núu-n dñhúⁿ-í te cũñaha-n chãhu-yu díquí-xi ní cùu, te òrè ndexio-í te sa ngódó lùha-gã díquí-xi naqueheⁿ-í ní cùu”, cãchĩ-dé xáhãⁿ-dè xii tée xinu cuechi-ãⁿ. ²⁸ Te tée cùu patróoⁿ-ãⁿ nĩ xáhãⁿ-dè xii dava-gã cue tée ndècu ndihi-dé: “Chĩ quendéè ñⁿ dñhúⁿ sã nãní tãlentú néhé

têe-án, te cuáha-ndo tée nèhe úxí tnáhá ñiu-ni díhúⁿ-án. ²⁹ Chi cue tée sa ndècu ndihi te níhi-gá-güedé cundecu ndihi-güedé, te ni vâ níhi-gá-güedé ndèé cundecu nchaa sá cündècu ndihi-güedé. Te cue tée ñá túú nâ ndécú ndihi vai, te nchaa sá ndécú ndihi-güedé vá cündècu ndihi-gá-güedé. ³⁰ Te tée ximú cuechi ñá túú vèdana nàndíhi-án, chí tníi-dé te daquihíⁿ-ndó-dé ñiⁿ xichi núú neé núú ío ndoho-dé, te yàcáⁿ ndáhyú-dé, te dícú rúhúú-nâ cuu núhu-dé sá sátú iní-dé sá ndóhó-dé”, càchí tée cùu patróoⁿ-án xáhaⁿ-dè xii-güedé. Duha sátnahá-xi ndoho nchaa ñáiyú ñá túú quide váha —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuendá cue ñáiyú ní quide váha ndihi cuendá cue ñáiyú ñá túú ní quide váha

³¹ Te xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Te nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó ncháa-ndo, te quixi-í ndihi nchaa cue espíritu ximú cuèchi núú-í, te nchaa ñáiyú quini-yu sá ío càhnu cuu-í, te dává-án cunucóo-í núú táxi tnúni-í, te ío cuñúhu ñáiyú sá ío càhnu cuu-í. ³² Te dává-án natacá nchaa ñáiyú xíndecu ní caa xico ñuyúú cundecú-yu núú-í, te cada-í-yu dátani-í. ³³ Te ñáiyú toli oré táú ñáiyú-dé nchaa mbéé ndihi nchaa chivá chí ñáiyú taxi ndecu-dé nchaa mbéé, te ñáiyú taxi ndecu-dé nchaa chivá. ³⁴ Te ducaⁿ sátnahá-xi cada-í chí nchaa ñáiyú ní quide ndáá núú-í ñáiyú-án taxi ndecu-í-yu xio cùha-í, te nchaa ñáiyú cuihna iní-xi ñá túú ní cuini cada ndáá núú-í ñáiyú-án taxi ndecu-í-yu xio dátani-í. ³⁵ Te ducaⁿ te yúhú tée ío cùnuu cúñaha-í xii ñáiyú na cündecu xio cuha-í: “Nchaa nchòhó ñáiyú ní quide váha ñaha Tàtá-í Dútú Ndíoxí, chí nèhe chí vitna ní sáá nduu cündecu-ndo núú ndécú-gá táxi tnúni-gá, chí ndéé cùtnáhá ní ngáva ñuyúú sa ndècu túha tnáhi núú ndécú-gá-án sá nchòhó nduu táhú-ndó cündecu-ndo. ³⁶ Te ducaⁿ chí oré xihí-í docó te ní taxi-ndo sá ní xexi-í, te oré yíchí-í ndute te ní taxi-ndo ndute ní xihí-í, te oré ñúhú-í ichi te ní taxi-ndo vehe ní ndetatú-í. ³⁷ Te oré xini ñúhu-í dóo cuihnu-í te ní taxi-ndo, te oré ní cuhú-í te ní quixi coto ñaha-ndo xii-í, te oré ní xihí-í vècaá te ní quixi tucu-ndo ní quixi coto ñaha-ndo xii-í”, duha cúñaha-í xii nchaa ñáiyú-án. ³⁸ Te nchaa ñáiyú ducaⁿ ní quide ndáá-án cúñahá-yu xii-í: “Yóhó Yáá cúú Xitohó-ndí, ní ñáiyú xito ñá túú ní tàxi-ndí sá cáxi-n oré xihí-n dócò, te ní ñáiyú xito ñá túú ní tàxi-ndí ndute coho-n oré yíchí-n. ³⁹ Te ní ñá túú ní tàxi-ndí vehe ndetatú-í oré ñúhú-n ichi, te ní ñá túú ní tàxi-ndí dóo cuihnu-n oré xini ñúhu-n. ⁴⁰ Te ní ñá túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-n oré ní cuhú-n, te ní ñá túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-n oré ní xihí-n vècaá”, duha quesahá-yu cúñahá-yu xii-í.

⁴⁰ Te yúhú tée cùnuu cúñaha-í xii-yu: “Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá sá váha ní quide-ndo sá cúú-xi ncháa ñáiyú xíndecu ichi-í cuèi ío ndáhú xíndáa-yu, te sá dúcáⁿ ní quide-ndo sá váha sá cúú-xi-yu, te cada iní-ndó sá mèe-í ducaⁿ ní quide-ndo ní xito ñaha-ndo xii-í”, duha cúñaha-í xii-yu.

⁴¹ Te dátani-í: “Nchaa nchòhó ñáiyú ní xita ni-hnu chí xócuiñí núú ndécú-í-a, chí nchòhó ní nduu táhú-ndó cündecu-ndo núú ñúhú núú càyú, ñiu-ni núú ní quide túha-í cundecu sácuihna ndihi nchaa espíritu cündíhi-xi, te yàcáⁿ cundecu-ndo ní caa ní quihíⁿ. ⁴² Chi yúhú oré xihí-í docó te ñá túú ní tàxi-ndo sá cáxi-í, te ní oré yíchí-í ndute te ñá túú ní tàxi-ndo ndute coho-í. ⁴³ Te ní oré ní xúhuⁿ-í ichi ñá túú ní tàxi-ndo vehe ndetatú-í, te ní oré xini ñúhu-í dóo cuihnu-í te ñá túú ní tàxi-ndo, te ní oré ní cuhú-í te ñá túú ní quixi-ndo quixi coto ñaha-ndo xii-í, te ní oré ní xihí-í vècaá te ñáiyú-án ní quide-ndo ñá túú ní quixi-ndo quixi coto ñaha-ndo xii-í”, duha cúñaha-í xii-yu. ⁴⁴ Te ñáiyú-án cúñahá-yu xii-í: “Yóhó Yáá cúú Xitohó-ndí ní ñáiyú xito ñá túú ní xini-ndí oré xihí-n dócò cuendá taxi-ndí sá cáxi-n, te ní ñáiyú xito ñá túú ní xini-ndí oré yíchí-n ndute cuendá taxi-ndí ndute coho-n, te ní ñáiyú xito ñá túú ní xini-ndí cuhúⁿ-n ichi cuendá taxi-ndí vehe ndetatú-n, te ní ñáiyú xito ñá túú ní xini-ndí oré xini ñúhu-n dóo cuendá taxi-ndí dóo cuihnu-n, te ní ñáiyú xito ñá túú ní xini-ndí oré cùhú-n cuendá quixi coto ñaha-ndí xii-n, te ní ñáiyú xito ñá túú ní xini-ndí quihí-n vècaá cuendá quixi coto ñaha-ndí xii-n”, duha quesahá-yu cúñahá-yu xii-í. ⁴⁵ Te yúhú cúñaha-í xii-yu: “Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá sá cuendá sá ñá túú ní quide-ndo ñáiyú sá cúú-xi cuè ñáiyú ndècu ichi-í cuèi ío ndáhú xíndáa-yu, te sá dúcáⁿ ní quide-ndo ñá túú ní quide-ndo sá váha sá cúú-xi-yu, te cada iní-ndó sá mèe-í ducaⁿ ní quide-ndo ñá túú ní quide-ndo sá váha sá cúú-xi-í”, duha cúñaha-í xii-yu. ⁴⁶ Te nchaa ñáiyú-án quihíⁿ-yu núú ùhú núú ndáhú ní caa ní quihíⁿ. Te nchaa ñáiyú ní quide ndáá núú-í ní xíndecu ñuyúú-a, ñáiyú-án nduu táhú-yu ío váha cundecú-yu ní caa ní quihíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

26

Cue tée cùu úhú iní ñáhá xii Jesús ndúctú-güedé nàcuáa cada-güedé tnú ñaha-güedé xii-gá

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Te sáta ní yáha ducaⁿ ní cáháⁿ Jesús, te ní xáhaⁿ-gá xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

² —Nchòhó sa xini-ndó sá cùmání úú-gá nduu te coo vico páscaá, te càchí tnúhu-í

xii-ndo sã yũhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo tñii ñaha-güedé xii-í, te cuáha cuendá ñáhá-güedé núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-í, te cata caa ñaha-güedé núu cùrúxí te núu cùrúxí-án cuú-í –cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³ Te ñiu-ni òré càháⁿ ndihi Jèsús cue téé xica cuu ndihi-gá ní nataká cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndii Moisés, ndihi cue téé cùu sacuéhé núu ñáyiú isràél. Te mei quèhé vehe núu cùu vèchiuⁿ té Caifás téé cùu dútú ïo-gá cùnùu ní nataká-güedé. ⁴ Te xiáⁿ ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé dandàhú-güedé Jèsús cuendá tñii ñaha-güedé xii-gá, te cahni ñaha-güedé. ⁵ Te ní xitnáha-güedé:

–Váha-gá sã vá tñii-ó Jèsús mei ndùu vico, chi núu ducaⁿ na càda-o te ïo dusaⁿ càda ñáyiú –cächí-güedé xitnáha-güedé.

Èⁿ ñadìhí chíhí-án àcítí díquí Jèsús
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Te ndècu Jèsús ñuú Bètaniá vehe ìⁿ téé nani Xímú, téé ní tnahá cuèhé sã datèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó. ⁷ Te xiáⁿ ndècú-gá ní quexìo ìⁿ ñadìhí néhé-án ìⁿ sã ní cuáha yúú váha nani alabastrú, te xití xiáⁿ ñúhú àcítí sàháⁿ tnámí sã ïo ndèyáhu. Te yihí Jèsús mesá xéxí-gã, te ñaha-án ní sáháⁿ-a ní sódó-aⁿ àcítí ñúhú xití xiáⁿ díquí-gã. ⁸ Te òré ní xini cue téé xica cuu ndihi Jèsús sã dúcáⁿ ní quide ñaha-án te ní cudééⁿ-güedé, te ní nguíta-güedé xitnáha-güedé:

–Ñá túu quide váha ñaha-án dàcáⁿ quidé-án dacuíta-aⁿ acítí-án. ⁹ Chi váha-gá núu cuyáhu acítí-án ní cùu chi ïo ndèyáhu, te díhúⁿ cuyáhu acítí-án cuu cuendá cue ñáyiú ndàhú ní cùu –cachí-güedé xitnáha-güedé.

¹⁰ Te Jèsús ní cutnúni iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xitnáha-güedé, núu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

–Vá dásàtú-ndó iní ñadìhí-a, chi sã ní quide ñaha-aⁿ xii-í cuú-xí ìⁿ sã váha. ¹¹ Chi cue ñáyiú ndàhú ducaⁿ-ni cùtnahá ñáyiú-án tnuú-ndó, dico yúhú chi vá ncháá ndùu cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo ñuyítú-a. ¹² Te sã dúhá ní quide ñaha ñadìhí-a xii-í ní sódó-aⁿ àcítí díquí-í, te xiáⁿ cada iní-ndó sã sã quide túha-aⁿ yiqui cùñú-í cuendá nguindúxi-xi. ¹³ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ndèni ní cuu ñihí ñuyítú ná càháⁿ ñáyiú tnúhu-í, te càháⁿ-yu tnàhá cuendá ñadìhí-a cuendá quini nchaa ñáyiú nàcuáa ní quide-aⁿ te ducaⁿ vá nàcuána-yu –cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Té Jüdás ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Te sáta dúcáⁿ te té Jüdás Iscarioté ní sáháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndihi cue téé cùu dútú cùnùu. Te núu tnàhá té Jüdás-án cùu ùxúu cue téé xica cuu ndihi Jèsús. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-dè xii cue téé cùu dútú cùnùu-án:

–¿Ndèdèu cháhu ñaha-ndo xii-í te taxi cuendá-í Jèsús xii-ndo-í? –cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Te cue dútú-án ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sã cuáñaha-güedé ócò úxí díhúⁿ cuixíⁿ, te ñiu-ni ducaⁿ ní sáñaha-güedé xii-dé. ¹⁶ Te ndéé òré ní queheⁿ cuendá té Jüdás-án díhúⁿ, te ní nguíta-dé ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núu-güedé.

Cùdini Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá
(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹⁷ Te ní sáá nduu ní quesaha vico xexi ñáyiú pàá sã ñà túu yihí levadurá ñiu-ni vico pascuá, te cue téé xica cuu ndihi Jèsús ní sàndehe yatni-güedé ñini-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

–Mèstrú, véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núu-n núu ndèé cuiniⁿ càda túha-ndí cuendá cudini-o sacuaa nduu vico pascuá –cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

–Chí cuáháⁿ xití ñuú-án, te yacáⁿ nanihí-ndó ìⁿ téé cùtnuni iní-ndó sã sã xini ñáhá-dè xii-o, te cùñaha-ndo xii-dé: “Yáá cúú Mèstrú càchí-gá sã sã ní cuyatni nduu vá cùndècu-gá ñuyítú-a, te vehe-n cuini-gá cada-gá vico pascuá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá”, duha cùñaha-ndo xii téé-án –cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁹ Te cue téé xica cuu ndihi-gá-án ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii-güedé, te ní quide túha-güedé sã cùdini-güedé ndihi-gá sacuaa nduu vico pascuá-án. ²⁰ Te òré sa ní cundiquiⁿ te cuánguihu Jèsús ndihi ndi ùxúu cue téé xica cuu ndihi-gá mesá cuendá cudini-gá ndihi-güedé. ²¹ Te ñini xexi-gá ndihi-güedé ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

–Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã díú ìⁿ nchohó cue téé xica cuu ndihi-í cuáha cuendá ñáhá-ndó xii-í núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá –cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²² Te sã dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gã xii-güedé te nchaa-güedé ní nguíta-güedé cùndiyí-güedé, te da ìⁿ na ìⁿ-güedé ní nguíta-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá:

–Mèstrú, ñhá díú yúhú ducaⁿ sàni iní-n càda-í-u? –cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²³ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

–Téé nacaxi ndihi-í ìⁿ-ni cóhó caxi-ndí, téé-án cuáha cuendá ñáhá-dè xii-í núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá. ²⁴ Te yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo ñuhu ichi-í cuáháⁿ-í yáha-í nàcuáa càháⁿ-xi núu tütú Yá Ndióxi,

dico ndàhú ní cuu tée ducaⁿ na cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá, chí váha-gá sá vǎ cǎcú tǎe-áⁿ cundecu-dé ní cùu, te ñá díú sǎ ní cacu-dé te ducaⁿ càda-dé – cǎchí-gǎ xǎháⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁵ Te sǎtá dúcáⁿ te ní cǎháⁿ té Jüdás tée cuáha cuendá ñáhá xii-gǎ, te xǎháⁿ-dǎ:

–Mèstrú, ¿te náa sǎni iní-n sǎ yúhú cuáha cuendá ñáhá-í xii-n núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá xii-n-áⁿ? –cǎchí-dé xǎháⁿ-dǎ xii-gǎ.

Te Jèsús ní xǎháⁿ-gǎ xii-dǎ:

–Diu-n –cǎchí-gǎ xǎháⁿ-gǎ xii-dǎ.

²⁶ Te nini cùdini cue tée xica cuu ndihi Jèsús ní queheⁿ-gǎ pǎá, te ní ndacáⁿ tǎhú-gǎ núú Yǎ Ndióxi, te dàtnùni ní tǎhú cuèchi-gǎ te ní ngüita-gǎ dǎcǎhñu-gǎ cue tée xica cuu ndihi-gǎ-áⁿ, te xǎháⁿ-gǎ xii-güedé:

–Chí quéhéⁿ pǎá-a caxi-ndo, te cada iní-ndó sǎ yiqui cuñú-í cùú-xí –cǎchí-gǎ xǎháⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁷ Te ní queheⁿ-gǎ vǎsú ñùhú ndúdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ tǎhú-gǎ núú Yǎ Ndióxi, te dàtnùni ní ngüita-gǎ sǎñaha-gǎ xii-güedé cuendá coho-güedé luha luha sǎ ñùhú xití-xi, te xǎháⁿ-gǎ xii-güedé:

–Chí cóhó ncháa nchóhó ndudí ndéhé yoho yàha stilé ñùhú xití vǎsú-a. ²⁸ Te cada iní-ndó sǎ cùú-xí dàtná ñíñi-í sǎ cǎtí òré cahni ñaha-güedé xii-í, te sǎ dúcáⁿ cǎti ñíñi-í xǎáⁿ cutnùni ndáá sǎ Yǎ Ndióxi cada-gǎ ingá núú sǎ váha sǎ cùú-xí vǎi ñáyiú dàtná ní cǎchí-gǎ cada-gǎ, te io vǎi ñáyiú cada cahnu iní-gǎ cuèchi-yu. ²⁹ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ vítǎnǎ-nǎ duha xihí ndihi ñaha-í xii-ndo ndúdí ndéhé yoho yàha stilé-a, te vǎ cóhó ndihi ñaha-gǎ-í xii-ndo, dico na sǎá nduú nànihí tnáhá-ó núú ndécú Tǎtá-í Dútú Ndióxi táxi tnùni-gǎ te dàvǎ-áⁿ cada iní-ndó sǎ dàtná sǎ cóhó ndihi ñaha tucu-í xii-ndo chí io cudí iní-ó –cǎchí-gǎ xǎháⁿ-gǎ xii-güedé.

Te Pèlú cùñaha-dǎ xii ñáyiú sǎ ñá túú xini-dé Jèsús

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Te Jèsús ní xita-gǎ ñⁿ ndudú ndihi cue tée xica cuu ndihi-gǎ, te dàtnùni ní xica-gǎ cuáháⁿ-gǎ ndihi-güedé yucu Òlívú. ³¹ Te yácáⁿ ní xǎháⁿ-gǎ xii-güedé:

–Na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ncháá-ndó dàndóo ñaha-ndo xii-í niú vitna, chí quee ndáá-xi nǎcuáa cǎháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndióxi núú cǎchí-xi: “Yúhú cuáha-í tnúhu cahni-güedé tée cùu toli, te ncháa mbéé-dé ndihi-güedé cuténuu”, duha cǎchí-xi núú tütú-gǎ. ³² Dico na ndòto-í te codonù-í núú-ndó quíhíⁿ distritú Galiléa –cǎchí-gǎ xǎháⁿ-gǎ xii-güedé.

³³ Te té Pèlú ní xǎháⁿ-dǎ xii-gǎ:

–Te cuèi ncháa-güedé ná dàndóo ñaha-güedé xii-n, dico yúhú chí vǎ dàndóo ñaha-í xii-n –cǎchí-dé xǎháⁿ-dǎ xii-gǎ.

³⁴ Te Jèsús ní xǎháⁿ-gǎ xii-dǎ:

–Na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-n sǎ niú vitna cùmání-gǎ cana ñⁿ líhi, te úní xito cǎháⁿ-n núú ñáyiú sǎ ñá túú xini ñáhá-n xii-í –cǎchí-gǎ xǎháⁿ-gǎ xii-dǎ.

³⁵ Te té Pèlú ní xǎháⁿ-dǎ xii-gǎ:

–Cuèi na cùú ndihi ñaha-í xii-n dico vǎ cǎháⁿ-í núú ñáyiú sǎ ñá túú xini ñáhá-í xii-n –cǎchí-dé xǎháⁿ-dǎ xii-gǎ.

Te ncháa dava-gǎ cue tée xica cuu ndihi-gǎ diu-ni ducaⁿ ní xǎháⁿ-güedé xii-gǎ.

Jèsús cǎháⁿ ndihi-gǎ Yǎ Ndióxi ñⁿ xichi núú nání Gètsemaní

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Te Jèsús ní quexio-gǎ ndihi cue tée xica cuu ndihi-gǎ ñⁿ xichi núú nání Gètsemaní, te xíaⁿ ní xǎháⁿ-gǎ xii-güedé:

–Chí cúnúcoo iha cundetú-ndo na quíhíⁿ-í yácáⁿ cǎháⁿ ndihi-í Yǎ Ndióxi –cǎchí-gǎ xǎháⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁷ Te ndèca-gǎ té Pèlú, ndihi ndi ndúú déhe té Zebèdeú cuáháⁿ, te ní ngüita-xi súúni ndihú iní-gǎ. ³⁸ Te ní xǎháⁿ-gǎ xii cue tée úní-áⁿ:

–Súúni ndihú iní-í dàtná sǎ cùú-í, te chí quéndóo nchóhó iha te vǎ cùdú-ndó chí yúhú vǎ cùdú-í –cǎchí-gǎ xǎháⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁹ Te sa ñünchiú luha ní xica ndehe Jèsús núú ndécú-güedé, te ní ngüíñi xití-gǎ te ní nuu núú-gǎ ndàa núú ñùhú, te ní ngüita-gǎ cǎháⁿ ndihi-gǎ Tǎtá-gǎ Dútú Ndióxi, te xǎháⁿ-gǎ:

–Yohó Tǎtá mée-í, cǎháⁿ ndàhú-í núú-n núu vǎ cùndèe iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuendá sǎ vǎ ndóhò-í ná sǎá òré, dico vǎ cǎdá-n nǎcuáa cǎchí iní mée-í, chí cada-n nǎcuáa cǎchí iní mée-n –cǎchí-gǎ xǎháⁿ-gǎ xii Tǎtá-gǎ Dútú Ndióxi.

⁴⁰ Te sǎtá ní yáha ní cǎháⁿ ndihi-gǎ Tǎtá-gǎ Dútú Ndióxi, te cuánuhú-gǎ núú ní dàndóo-gǎ cue tée úní-áⁿ te xixidí-güedé òré ní nasáá-gǎ, te ní xǎháⁿ-gǎ xii té Pèlú:

–¿Náa ñá cùndèe iní-ndó vǎ cùdú-ni-ndo cuèdicó ñⁿ òré nini cǎháⁿ ndihi-í Yǎ Ndióxi-áⁿ? ⁴¹ Te chí quéndóo tucu te cuhuⁿ iní-ndó vǎ cùdú-ndó, te cǎháⁿ ndihi-ndo Yǎ Ndióxi cuendá sǎ vǎ dǎcǎháⁿ ñáhá yucu ñávǎha xii-ndo càda-ndo sǎ ñá túú tǎú-ndó càda-ndo. Te xini ndáá-í sǎ nchóhó cuini-ndó càda-ndo ncháa nǎcuáa cǎháⁿ-í dicó-ni sǎ ñá túú nihí ndéé-ndó –cǎchí-gǎ xǎháⁿ-gǎ xii-güedé.

⁴² Te xito cùu úú cuáháⁿ tucu Jèsús cǎháⁿ ndihi-gǎ Tǎtá-gǎ Dútú Ndióxi, te xǎháⁿ-gǎ:

–Yohó Tǎtá mée-í, te núu vǎ cùndèe iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuendá sǎ vǎ ndóhò-í, te cada nǎcuáa cǎchí iní mée-n –cǎchí-gǎ xǎháⁿ-gǎ xii Tǎtá-gǎ Dútú Ndióxi.

⁴³ Te òré ní yáha ní cǎháⁿ ndihi-gǎ Tǎtá-gǎ Dútú Ndióxi, te cuánuhú tucu-gǎ núú xindecu cue tée úní xícá cùu ndihi-gǎ-áⁿ, te xidí-ni

tucu-güedé òré ní nasáá-gá, te ducaⁿ ní quide-güedé chí sùúni ññuhu saní nùú-güedé.
 44 Te ní dándóo ñaha tucu Jesús xii-güedé xíáⁿ, te cuáháⁿ tucu-gá xito cùu uní cáháⁿ ndihi tucu-gá Tàtá-gá Dútú Ndióxi, te diu-ni tnúhu sá sà ní xáhaⁿ-gá xii Tàtá-gá Dútú Ndióxi, diu-ni tnúhu-áⁿ ní xáhaⁿ tucu-gá. 45 Te sáta ní yáha ní cáháⁿ ndihi-gá Tàtá-gá Dútú Ndióxi, te cuánuhú tucu-gá nùú ndécú cuè téé xica cuu ndihi-gá-áⁿ, te òré ní nasáá-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa xidí-ni tucu-ndo? Te sa ní sáá òré cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í nùú cuè téé ndécú ichi cuehé ichi duha. 46 Dico vitna chí ndácóo na quihíⁿ-ó, chí sa véxi téé cuáha cuendá ñáhá xii-í nùú cuè téé cùu úhu ini ñáhá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Ní tñi-güedé Jesús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

47 Te cáháⁿ dúcáⁿ-ní Jesús ní quexio té Judás. Te nùú tñahá téé-áⁿ cúú ùxúú tñahá cue téé xica cuu ndihi-gá ní cùu te ducaⁿ ní quide-dé. Te ndihi-dé vai cue téé ní quexio te dava-güedé xínehe-güedé machítí, te dava-güedé xínehe-güedé carrutí. Te cue téé-áⁿ ní tendaha ñaha cue dútú cùnùu, ndihi cue téé cùu sacuéhé nùú ñáyiu isráel. 48 Te té Judás téé cuáha cuendá ñáhá xii-gá-áⁿ sa ní xitnùhu-dé cue téé-áⁿ nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jesús nùú-güedé, te duha ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Cundehe-ndo tée na tèyuhu-í te téé-áⁿ tñi-ndo-dè chí téé-áⁿ cúú-dè téé ndéé ini-ndo —duha ní xáhaⁿ-dè xii-güedé.

49 Te sáta dúcáⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-güedé, te ní sándehe yatni-dé nùú Jesús, te ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—¡Racióⁿ Mèstrú! —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní teyuhu ñaha-dé xii-gá. 50 Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Yòhó téé ní chitnahá ñáhá xii-í, ¿ná cuiní-n nùu véxi-n nùú-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ ní tñi ñaha cuè téé ndihi té Judás-áⁿ xii Jesús, te ndéca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ.

51 Te ñiⁿ cue téé ndihi Jesús ní tava-dé machítí-dé, te ní xehndé-ni-dé ñiⁿ xio lóho ñiⁿ téé xinu cuechi nùú dútú cùnùu te ní quende duuⁿ lóho-dé. 52 Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii téé ducaⁿ ní xehndé lóho téé-áⁿ:

—Nachihi machítí-n ñiⁿ-xi, chí nchaa cue téé na nàa ndihi machítí cahni-güedé tñaha ñáyiu-güedé te diu-ni ndihi machítí cuú méé-güedé tucu. 53 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá nùu yúhú cuiní-í cácu-í te cáháⁿ ndihi-í Tàtá-í Dútú Ndióxi, te tendaha-gá cuéhé víhí espíritú xínú cuèchi nùú-gá quixi-xi dácácu ñaha-xi xii-í. 54 Dico nùu

ducaⁿ na càda-í te vá quéé ndáá-xi nàcuáa cáháⁿ-xi nùú tütú Tàtá-í Dútú Ndióxi nùú ndéé tñuní sá dácuitíⁿ xini ññuhu-xi nándi ndoho-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

55 Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii cue téé ducaⁿ ní tñi ñaha xii-gá-áⁿ:

—Nchaa-ni nduu ní xiní-ndo ní xóo cunucóo-í xití veñúhu càhnu sá ño cùnùu ní xóo danèhé-í ñáyiu, te ñá túú ní tñi ñaha-ndo xii-í, ¿te ná cuendá vitna quide ñaha-ná-ndo xii-í dàtná quidè-ndo ñiⁿ ñadúhú, nèhe-ná-ndo machítí nèhe-ná-ndo càrrutí ní quexio ní tñi ñaha-ndo xii-í-í? 56 Dico dácuitíⁿ sá dúhá càda-xi nàcuáa quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní ngódó tñuní nùú tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te nchaa cue téé xica cuu ndihi-gá ní xinu-güedé ní dándóo ñaha-güedé xii-gá.

Jésús ndécú-gá jundá

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

57 Te téé ní tñi ñaha xii Jesús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ nùú té Caifás téé cùu dútú cùnùu-gá. Te nùú ndécú dútú cùnùu-gá-áⁿ sa ní tacá cue téé dácuaa ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tñuní ndí Moisés, ndihi cue téé cùu sacuéhé nùú ñáyiu isráel cuendá cada-güedé jundá. 58 Te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dè xii-gá cuáháⁿ ní sáá-dé ndéé quehé vehe nùú ndécú téé cùu dútú cùnùu-gá-áⁿ, te xíáⁿ ní ngóo-dé ndihi cue téé cùu poleciá cuendá cuiní-dé quini-dé nása cada ñaha-güedé xii Jesús.

59 Te cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé cùu sacuéhé nùú ñáyiu isráel, ndihi nchaa dava-gá cue téé xindecu jundá ndécú-güedé nàcuáa cada-güedé dacáa-güedé ñiⁿ cuèchi díquí Jesús cuèi cùu-xi ñiⁿ sá ñá ndáa cuendá níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá. 60 Te vai cue téé ní nguíta-güedé dacáa-güedé cuèchi díquí-gá, dico ñá túú ní cundee tnúhu-güedé chí mee-ni tnúhu ndehnde cùn-xi. Te sáta dúcáⁿ te ní quexio tucu úú tñahá cue téé dácuandehnde-güedé, 61 te xáhaⁿ-güedé xii nchaa cue téé xindecu jundá:

—Véxi-ndí càchí tnúhu-ndí xii-ndo sá tée-a càchí-dé sá dängóyo-dé veñúhu càhnu sá ño cùnùu nùú chññuhu-o Yá Ndióxi, te dandáa-dé ingá veñúhu saa, diu-ni nùú cáá tñahí veñúhu-áⁿ, te xití úní-ni nduu sa nadaxinu-dé, duha càchí-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

62 Te téé cùu dútú cùnùu-gá-áⁿ ní ndacuñí-dé, te xáhaⁿ-dè xii Jesús:

—¿Ná cuendá duha nduu tnúhu cáháⁿ cue téé-a cuendá-n? Te cáháⁿ nùu nása cunduu tnúhu cáháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶³ Dico Jèsús ñá túú tñáhi ní cǎháⁿ-gá. Te téé cùu dútú cùnù-gá-áⁿ ní xáhaⁿ tucu-dé xii-gá:

—Yúhú, cǎcú ñèhe-í Yá Ndiòxi chí cuini-í sá cǎchi tñúhu ndáá-n xii-ndí núu sá díú Cristú Déhe Yá Ndiòxi Yáá ní tendaha-gá véxi ñuyú-a cùu-n —cǎchi-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Díu Yaá-áⁿ cùu-í dàtná cǎchi-n-áⁿ, te na cǎchi tñúhu-í xii-ndo sá sáa nduu te quini-ndó yúhú Téé cùu ñani tñáha-ndó nchaa-ndo cunucóo-í xio cùha Dútú Ndiòxi Yáá ndácú quide nchaandí tñúhú sá vaha. Te dáva-áⁿ quini ñáhá-ndó xii-í quee-í andiu quixi-í ichi xití vico —cǎchi-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁶⁵ Te dútú cùnù-gá-áⁿ ní ndátá-dè dóo ñhnu-dé cuendá sá ñá túú ní tñáha iní-dé nacúaa ní cǎháⁿ Jèsús, te ní xáhaⁿ-dè xii nchaa cue téé xíndecu jundá:

—Téé-a cǎháⁿ úhú-dé cuendá Yá Ndiòxi, te vitna ñá túú-gá xini ñùhu-xi cue téé cǎháⁿ ndáá núu ndáá sá ndecuéchi-dé àdi ñá túú ndecuéchi-dé, chí sa ní tecú dóho-o nacúaa nduu tñúhu ní cǎháⁿ-dè ní cǎháⁿ úhú-dé cuendá Yá Ndiòxi. ⁶⁶ Te nchaa-ndo chí cǎháⁿ vitna núu nása sàni iní-ndó cùnduu cuendá téé-a —cǎchi-dé xáhaⁿ-dè xii nchaa cue téé-áⁿ.

Te cue téé-áⁿ ní xáhaⁿ-güedé:

—Nchúhú cǎchi-ndí sá tǎu-xi cuú-dé chí ndecuéchi-dé —cǎchi-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁶⁷ Te ní nguíta-güedé ní tiú díí ñáhá-güedé xii-gá te ní caniha-güedé, te tñáha núú-gá ní cani-güedé. ⁶⁸ Te ní cudiquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Yóhó Téé cǎchi sá cúu Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxi véxi ñuyú-a, cǎháⁿ ná coto yoo ní caniha xii-n —cǎchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Té Pèlú xáhaⁿ-dè xii ñáyiú sá ñá túú xini-dé Jèsús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Te ñini núcóo té Pèlú quehé, te ní sáháⁿ ñi xíchi xínú cuèchi vehe-áⁿ núú-dé, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yóhó tñáha-n cùu-n téé xica cuu ndíhi Jèsús téé distritú Galiléa —cǎchi-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁷⁰ Te té Pèlú ñá túú ní nùnuu-dé, te ndédóho nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii xíchi-áⁿ:

—Yúhú, ñá túú cùtnuni iní-í nása nduu tñúhu cǎháⁿ-n —cǎchi-dé xáhaⁿ-dè xii-xi.

⁷¹ Te ní xica té Pèlú cuáháⁿ-dè ndaa nacúaa nchí yuyèhe vehe-áⁿ, te ní xini ñáhá tucu ingá xíchi xínú cuèchi vehe-áⁿ, te xáhaⁿ-xi xii nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ:

—Téé-a tñáha-dé xíca cùu-dé ndíhi Jèsús téé ñuu Nazàrét —cǎchi-xi xáhaⁿ-xi xii-yu.

⁷² Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè:

—Nchacuiti Yá Ndiòxi sá ñá túú xini-í téé cǎcunehe-ndo-áⁿ —cǎchi-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

⁷³ Te tna tnaa-ni ní cuu, te dáva ñáyiú xíndecu xíáⁿ ní xáhaⁿ tucu-yu xii té Pèlú:

—Ndáá sá tñáha-n xica cuu-n ndíhi téé ndéca-güedé cuánguihu-áⁿ, chí ñáyúhú cǎháⁿ-n —cǎchi-yu xáhaⁿ-yu xii-dé.

⁷⁴ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii-yu:

—Nchacuiti Yá Ndiòxi sá yúhú cǎháⁿ ndáá-í sá ñá túú xini-í téé cǎcunehe-ndo-áⁿ —cǎchi-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

Te órè-ni-áⁿ ní cana ñi líhi. ⁷⁵ Te ní ndacu iní té Pèlú nacúaa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé sá cùmání-gá cana ñi líhi te úni xito cǎháⁿ-dé sá ñá túú xini ñáhá-dé xii-gá. Te ní quee-dé tñuu ñáyiú-áⁿ cuáháⁿ-dè ñi xio ní ndáhyú víhi-dé ní ndixi cuéchi iní-dé.

27

Ndéca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú té Pilatú (Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Te sáta ní tundaá te nchaa cue téé cùu dútú cùnù, ndíhi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isráel ní ndatnúhu-güedé nacúaa cada-güedé cahni-güedé Jèsús. ² Te ní dácútu ñáha-güedé xii-gá, te ndéca ñaha-güedé cuáháⁿ núú té Pilatú téé cùu gobiernú.

Ní xíhi té Júdás

³ Te té Júdás téé ní sáha cuendá ñáhá xii Jèsús ní cùtnuni iní-dé sá cǎhni ñáha-güedé xii-gá, te ní ndixi cuéchi iní-dé sá ñá túú ní quide váha-dé sá dúcáⁿ ní quide-dé ní sáha cuendá ñáhá-dé xii-gá núú cue téé cùu úhú iní ñáhá, te ní xica-dé cuáháⁿ-dè danchòcava-dé ócò úxi díhúⁿ cuixiⁿ núú cue dútú cùnù-áⁿ, ndíhi núú cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isráel, chí díu cue téé-áⁿ ní sáñaha-güedé díhúⁿ xii-dé. ⁴ Te órè ní quexio té Júdás-áⁿ núú ndécú-güedé, te xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Yúhú, ñá túú ní quide váha-í sá dúcáⁿ ní quide-í ní taxi cuendá-í ñi téé ñá túú tñáhi cuéchi-xi cahni-ndo-dé —cǎchi-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Te cue téé-áⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Nchúhú, ñá túú nǎga cuendú cuini-ndí cǎháⁿ ndíhi ñaha-ndí xii-n, te mee-n ñaha núu nása sàni iní-n càda-n —cǎchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

⁵ Te té Júdás ní dǎngoyo-dé díhúⁿ-áⁿ xití veñúhu cǎhnu sá ño cùnuu, te ní xica-dé cuáháⁿ-dè ní dácuehné-dé méé-dé.

⁶ Te cue dútú cùnù ní naqueheⁿ-güedé díhúⁿ-áⁿ, te ní xitnáha-güedé:

—Díhúⁿ-a ní quéyáhu cuendá sá cùu ñi ñáyiú, núu xíáⁿ vá cùu nǎchihi-o xití cǎjá núú ñúhú sá cùu cuendá Yá Ndiòxi —cǎchi-güedé xitnáha-güedé.

⁷ Te ní ndatnúhu-güedé te ní cuu ñi nuu-güedé cuendá nacúaaⁿ-güedé ñi

xichi núú cáá ñuhu danani-güedé Núú Cuáha Nchaa Sá Cuáha Ñuhu, te xiáⁿ ní saaⁿ-güedé cuendá xiáⁿ nguñdúxi nchaa ñáyiú véxi xica. ⁸ Te ní nadáma diu ñuhu-áⁿ, te vitna dānani-güedé Ñuhu Yáhu Níñí, duha dānani-güedé. ⁹ Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nācuáa ní cáháⁿ ndí Jeremías téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí: “Cue téé isráel ní cachí-güedé sá òcò úxí díhúⁿ cuixⁿ cháhu-güedé cuendá ñⁿ téé queheⁿ cuendá-güedé. Te díhúⁿ-áⁿ nāqueheⁿ-güedé, ¹⁰ te cuaaⁿ-güedé ñⁿ xichi núú nání Núú Cuáha Nchaa Sá Cuáha Ñuhu, te ducaⁿ càda-xi chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu”, duha ní cachí ndí Jeremías-áⁿ.

Jèsús ndécú-gá núú tē Pilatú

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Te Jèsús ndécú-gá núú tē Pilatú téé cūu gobiernú, te téé-áⁿ ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-gá, te xāháⁿ-dē xii-gá:

—¿Ndáá sá díu-n cūu-n téé yindaha ñaha xii ñáyiú isráel-áⁿ? —cachí-dé xāháⁿ-dē xii-gá.

Te Jèsús ní xāháⁿ-gá xii-dé:

—Diu-í yindaha-í-yu —cachí-gá xāháⁿ-gá xii-dé.

¹² Te cue dútú cúnúu ndíhi cue téé cūu sacuéhé núú ñáyiú isráel sácáⁿ cuéchi-güedé núú tē Pilatú cuendá Jèsús, dico mee-gá ní ñⁿ tnúhu ñá túú ní cáháⁿ-gá. ¹³ Te tē Pilatú ní xāháⁿ-dē xii-gá:

—Cáháⁿ, ná cuendá ñá túú cáháⁿ-n, te cundehe ná ndéé duha titní cuéchi dáca cue téé-a díquí-n —cachí-dé xāháⁿ-dē xii-gá.

¹⁴ Dico Jèsús ñá túú tnáhi ní cáháⁿ-gá, te tē Pilatú téé cūu gobiernú-áⁿ ío ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ñá túú tnáhi ní cáháⁿ-gá.

Ní quide ndáá-güedé sá cahni-güedé Jèsús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Te ndi tnáhá nduu vío pascuá dácácu tē Pilatú téé cūu gobiernú-áⁿ ñⁿ téé yíhi ve-caá chi ducaⁿ tnáhi quide-dé, te mee ñáyiú cáháⁿ-yu te núu ndédacáa téé yíhi ve-caá-áⁿ cácu-dé te téé-áⁿ dácácu-dé. ¹⁶ Te dáva-áⁿ yíhi ñⁿ téé nani Barrabás ve-caá, te téé-áⁿ ío cuendú-dé sá ío nehé ní quide-dé. ¹⁷ Te ní nataká nchaa ñáyiú, te tē Pilatú ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-yu, te xāháⁿ-dē:

—¿Ndédacáa núú úú cue téé-a cuini-ndó dácácu-í-güedé-í? ¿Tē Barrabás áⁿ Jèsús téé nani Cristú? —cachí-dé xāháⁿ-dē xii-yu.

¹⁸ Te ducaⁿ ní cáháⁿ tē Pilatú, chi ní cutnùni iní-dé sá dicó sá cuedú iní-güedé ducaⁿ ní quide-güedé ní sáha cuendá ñáhá-güedé xii Jèsús núú-dé.

¹⁹ Te nini núcóo tē Pilatú núú xèhndé-dé cuéchi ní tendaha ñádhí-dé tnúhu cuáháⁿ núú-dé, te duha nduu tnúhu ní tendaha-aⁿ:

“Vá caní iní-n ná cada-n téé ní taxi cuendá ñáhá-güedé xii-n, téé ñá túú tnáhi cuéchi-xi, chi icuini ío nehé ní dácóto ñaha saní-í cuendá-dé”, duha nduu tnúhu ní xāháⁿ-aⁿ xii tē Pilatú.

²⁰ Dico cue téé cūu dútú cúnúu, ndíhi cue téé cūu sacuéhé núú ñáyiú isráel ní xāháⁿ-güedé xii ñáyiú sá ná cuñáhá-yu xii tē Pilatú dácácu-dé tē Barrabás te cahni-dé Jèsús, te ní quide-yu nācuáa ní xāháⁿ-güedé.

²¹ Te tē Pilatú-áⁿ ní xāháⁿ tūcu-dé xií-yu:

—¿Ndédacáa núú úú cue téé-a cuini-ndó dácácu-í? —cachí-dé xāháⁿ-dē xii-yu.

Te ní xāháⁿ-yu xii-dé:

—Tē Barrabás dácácu-n —cachí-yu xāháⁿ-yu xii-dé.

²² Te tē Pilatú ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-yu, te xāháⁿ-dē:

—¿Te ná cuini-ndó càda-í Jèsús téé nani Cristú téé cachí sá Yá Ndióxi ní tendaha ñaha xii-dé véxi-dé ñuyiú-a-í? —cachí-dé xāháⁿ-dē xii-yu.

Te nchaa-yu ní cáháⁿ-yu, te xāháⁿ-yu:

—Cata caa-dé núú cùrúxí —cachí-yu xāháⁿ-yu xii-dé.

²³ Te tē Pilatú ní xāháⁿ tūcu-dé xií-yu:

—¿Te ná cúu cuéchi ní quide-dé núu ducaⁿ cuini-ndó càda-í-dé-í? —cachí-dé xāháⁿ-dē xii-yu.

Dico nchaa-yu uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-yu, te xāháⁿ-yu xii-dé:

—¿Cata caa-dé núú cùrúxí! —cachí-yu xāháⁿ-yu xii-dé.

²⁴ Te tē Pilatú ní cutnùni iní-dé sá vā níhí-dé nācuáa cada-dé, chi uuⁿ-gá ní nguíta ñáyiú xīcuáá-yu, te xiáⁿ ní xicáⁿ-dē ndute ní ndáhá-dé núú nchaa ñáyiú, te ní xāháⁿ-dē xii-yu:

—Téé-a cūu-dé ñⁿ téé ñá túú tnáhi cuéchi-xi, te nchóhò cuini-ndó sá cūu-dé, dico diu-ni mee-ndo cuidó yáhu-ndo-dé chí yúhú vá cuidó yáhu-í-dé —cachí-dé xāháⁿ-dē xii-yu.

²⁵ Te nchaa-yu ní xāháⁿ-yu xii-dé:

—¿Diu nchúhú ndíhi cue déhe-ndí cuidó yáhu-ndí-dé! —cachí-yu xāháⁿ-yu.

²⁶ Te sáta dúcáⁿ tē tē Pilatú ní dácácu-dé tē Barrabás, te ní táuchíú-dé ní caní-güedé Jèsús. Te sáta dúcáⁿ ní quide ñaha-güedé xii-gá, te ní táuchíú-dé candeca ñaha-güedé xii-gá quíhíⁿ cata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

²⁷ Te cue téé cūu sandadú tē Pilatú ndécá-güedé Jèsús cuánguihu xití vehe cànu cuu cuendá-dé, te cue téé cūu sandadú-áⁿ ní cana-güedé dava-gá cue sandadú núú dúcáⁿ ndéca-güedé Jèsús cuánguihu-áⁿ. ²⁸ Te xiáⁿ ní taunu-güedé dóo-gá, te ní dácuíhú ñaha-güedé xii-gá ñⁿ dóo tícuèhé víhí. ²⁹ Te ní cadúha-güedé ñⁿ coroná iñu ní chíhi-güedé díquí-gá, te ní chitná-güedé ñⁿ carrútí

ndaha cùha-gá, te ní ngúíñí xítí-güedé núu-gá cùdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Ílo càhnu cuu yohó té yíndaha ñaha xii ñáyiú isráél! —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁰ Te ní tiú díí ñáhá-güedé xii-gá, te ní queheⁿ-güedé carrúti sá ní sáñaha-güedé xii-gá te ní ducuⁿ-güedé díquí-gá. ³¹ Te sáta ní yáha ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní nataunuu ñaha-güedé xii-gá dóo tícuèhé víhí sá ní dácuíhñú ñaha-güedé xii-gá, te ní dándúnuu ñaha-güedé xii-gá dóo meé-gá, te dátmúni ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ núu cáta cãa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxi.

Sata caa-güedé Jèsús núu cùrúxi
(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Te ñuhu-güedé ndihi-gá ichi, te ní naníhí-güedé ñⁿ tée ñuu Cirené nání-dé Xímú, te téé-áⁿ ní quide yica-güedé ní xido-dé cùrúxi sá nchídó Jèsús.

³³ Te ní sáá-güedé ndihi-gá ñⁿ xichi núu nání Gólgotá, te tnúhu-áⁿ queé-xí: Núu nání yíqui díquí ndíyi, duha queé-xi tnúhu-áⁿ. ³⁴ Te xiáⁿ sáñaha-güedé ndudi úa coho-gá ní cùu, te ñá túú ní xihí-gá chi dico-ni ní xito ndeé-gá.

³⁵ Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxi, te sáta dúcáⁿ te cue téé cùu sandadú-áⁿ ní xito ndeé-güedé núu ndédacãa-güedé cuu cuendá-güedé dóo-gá. Te ducaⁿ ní cuu chí ní quee ndáá-xi nacúaa ní cáháⁿ ñⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndeé sanaha yòdo tnuní núu tütú-gá, te duha cáchi-xi: “Ní xito ndeé-güedé núu ndédacãa-güedé cuu cuendá-güedé dóo-gá”, duha ní cáchi téé-áⁿ te ducaⁿ ní ngódo tnuní núu tütú-gá. ³⁶ Te sáta dúcáⁿ ní quide-güedé, te ní ngóo-güedé ndeé ñáhá-güedé xii-gá. ³⁷ Te ní taxi ndecu-güedé ñⁿ sá ndeé lètrá ndaa díquí-gá. Te lètrá-áⁿ cáháⁿ-xi ná cuendá ducaⁿ ní quide ñaha-güedé xii-gá, te duha cáháⁿ lètrá-áⁿ: “Tée-a cùu-dé téé yíndaha ñaha xii ñáyiú isráél”, duha cáchi-xi. ³⁸ Te tnáhá úú cue téé cùu ñadúhú ní sata caa-güedé ñⁿ-ni núu cùrúxi tucu, te ñⁿ-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá, te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gá. ³⁹ Te nchaa ñáyiú yáha yatni núu tácaa-gá-áⁿ, te dàcuico-yu díquí-yu ndehe ñáhá-yu xii-gá, te xícuehé ñáhã-yu. ⁴⁰ Te xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Yohó cáchi-n sá dãngoyo-n veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te dandãa-n ingá veñúhu saa, te xítí úní-n nduu sa nadaxínu-n, te vitna tanuu núu cùrúxi-áⁿ dàcácu-n mèe-n te núu ndisa sá Dèhe Yá Ndióxi cùu-n —cáchi-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

⁴¹ Te ñⁿ-ni ducaⁿ cùdíquí ndeé ñáhá cue téé cùu dútú cùnùu xii-gá, ndihi cue téé

dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnuní ndíi Moisés, ndihi cue téé cùu fariséú, ndihi cue téé cùu sacuéhé núu ñáyiú isráél, te Xítnaha-güedé:

⁴² —Tée-a ní ndacu-dé ní dácácu-dé dava ñáyiú, te mee-dé ñá ndácú-dé dàcácu nihnu-dé meé-dé. Te núu ndisa sá cùu-dé téé yíndaha ñaha xii ñáyiú isráél, te na cùndehe-o nuu-dé núu cùrúxi-a cuendá quíndáá iní-ó-dé. ⁴³ Te cáchi-dé sá sándáá iní-dé Yá Ndióxi, te mee-gá ná dácácu ñaha-gá xii-dé te núu cùndahú iní ñáhá-gá, chi mee-dé cáchi-dé sá Dèhe-gá cùu-dé —cáchi-güedé xítnaha-güedé.

⁴⁴ Te ndeé tnáhá cue téé cùu ñadúhú tácaa xio xio díñi-gá xícuehé ñáhá-güedé xii-gá.

Ní xihí Jèsús
(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Te òré ní cuu cuádava nduu te ní cunee nihíi ñuyúu, te ducaⁿ-ní cãa ní cuu caá úní sacuaa. ⁴⁶ Te òré sa ta cùyatni cuu caá úní sacuaa-áⁿ, te nihí ní cáháⁿ Jèsús, te cáchi-gá:

—Èlí, Èlí, ¿láma sabactani? —cáchi-gá.

Te tnúhu-áⁿ queé-xí: Ndióxi mèe-í, Ndióxi mèe-í, ¿ná cuendá ní dáñá ñaha-n xii-í?, duha queé-xi tnúhu-áⁿ.

⁴⁷ Te dava cue téé xíndecu yatni núu tácaa-gá-áⁿ ní tecú dóho-güedé nacúaa ní cáháⁿ-gá, te ní xítnaha-güedé:

—Tée-a cãna-dé té Èliás —cáchi-güedé Xítnaha-güedé.

⁴⁸ Te òré-ni-áⁿ ní quene cunu ñⁿ cue téé xíndecu-áⁿ ní queheⁿ-dé luha cáchi, te ní chindóyo-dé xítí ndudi íá, te ní chinenu-dé díquí ñⁿ yutnu cãni te ní ndocani-dé ní chíhí-dé yuhu-gá. ⁴⁹ Te dava-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii téé-áⁿ:

—Cundetú tnaa na cùndehe-o nacoto núu quixi té Èliás dàcácu ñaha-dé xii-dé —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii téé-áⁿ.

⁵⁰ Te Jèsús nihí ní cana saa-gá, te ní xihí-ni-gá. ⁵¹ Te sáta dúcáⁿ te ní ndátá dóo cùu còrtiná xítí veñúhu càhnu sá ío cùnuu ní queé dava ndáá, te ndaa núu ñnu ní ngúita-xi ní ndátá, te ní tnáa, te dava cava nãhnu ní táhú. ⁵² Te dava yaú núu yíndúxi ñáyiú ní xihí ní sándáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi ní nacaáⁿ te ní ndotó-yu. ⁵³ Te sáta ní yáha ní ndoto Jèsús, te cue ñáyiú ní ndoto-áⁿ cuãnguihú-yu xítí ñuu Jerusálén, te cue ñáyiú ñuu-áⁿ ío vãi-yu ní xiní-yu cue ñáyiú ducaⁿ ní ndoto-áⁿ.

⁵⁴ Te sá dúcáⁿ nãndi ní quide-xi, ndihi sá dúcáⁿ ní tnáa xiáⁿ ío ní yuhú téé cùu capitáⁿ ndihi nchaa dava-gá cue téé ndecu ndihi-dé ndeé-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní xítnaha-güedé:

—Sá ndáá ndisa sá díú tée-a cùu-dé Dèhe Yá Ndióxi ní cùu —cachí-güedé xítnaha-güedé.

⁵⁵ Te xica xĩnutnĩ vãi ñáiyu ñĩhĩ ndéhě-yu nchaa ñacuáa ní quide ñaha-güedé xii Jèsús, te ñáiyu-án cùŷ-yu ñáiyu ní chindèé-yu Jèsús, te ndéé distritú Gallleá ní chinchicúⁿ ñáhá-yu xii-gá. ⁵⁶ Te tnuú ñáiyu-án tnàhá tá Màriá Magdalená, ndihĩ tá Màriá náná tē Jàcobó ndihĩ tē Chèè, ndihĩ náná cue dēhe tē Zebèdeú.

Chindúxi-güedé Jèsús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Te ndècu ñⁿ tēe cuica nani-dé Chèè te cùu-dé tēe ñuú Arimàtēa, te tnàhá-dé ní tnàhá tnúhu-dé ndihĩ Jèsús. Te òrē sa ní cuaa, ⁵⁸ te ní sáháⁿ-dé núú tē Pilatú, te xáhaⁿ-dē núu vā cündèe iní-dé ñaha-dé chindúxi-dé yiqui cùñú Jèsús. Te tē Pilatú-án ní sáha-dé tnúhu, te ní táuchíúⁿ-dē sá cuáha cuendá-güedé tē Chèè-án yiqui cùñú-gá. ⁵⁹ Te tē Chèè-án ní queheⁿ cuendá-dé yiqui cùñú-gá, te ní chiducúⁿnuu-dé ñⁿ dóo cuixíⁿ dóo cándoo. ⁶⁰ Te sa nchĩ ñⁿ yau sáá ní caáⁿ tē Chèè-án ñⁿ yiqui naha cava te xíáⁿ cùú cuendá-dé, te yau-án ní chihĩ-dé yiqui cùñú Jèsús, te dátñú ní sadi-dé ñⁿ yúú cáhnú yúú quèhēⁿ yuhu yau-án, te ní xica-dé cuánuhú-dé. ⁶¹ Te tnàhá tá Màriá Magdalená, ndihĩ ingá xichĩ nání Màriá ní quexio-yu ní ngóo-yu yatni núú nchĩ yau-án.

Cue tēe ndéé yau núú yihĩ yiqui cùñú Jèsús

⁶² Te sátá ní yáha ní quide túha ñáiyu nchaa sá nándihĩ-yu nduu tnèe nduu ndetatú-yu-án, te diu-ni nduu ndetatú-yu-án ní sáháⁿ cue dútú cúnú, ndihĩ cue tēe cùu fariséú ní cáháⁿ ndihĩ-güedé tē Pilatú. ⁶³ Te xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Yöhó tēe cúnú, véxi-ndí càchĩ tnúhu-ndí sá ní ndacu iní-ndí sá tēe ndehnde ní xihĩ-án càchĩ-dé òrē ndécú-gá-dé sá ndúu úní sá cùu-dé, tē ndoto-dé. ⁶⁴ Te tendaha-n cùe tēe na quihĩⁿ-güedé cundeé-güedé yuhu yau núú ní chihĩ-güedé yiqui cùñú-dé, chí na cuáháⁿ quihĩⁿ cue tēe ní xica cuu ndihĩ-dé duhu-güedé yiqui cùñú-dé, te cùñaha-güedé xii ñáiyu sá ní ndoto-dé. Chí núu ducaⁿ na cáda-güedé te io-gá dandáhú-güedé cue ñáiyu dàcúxí dàtná ní quide mee tēe ní xihĩ-án —càchĩ-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁶⁵ Te tē Pilatú ní xáhaⁿ-dē xii-güedé:

—Náu cue sandádú-a candeca-ndo-güedé quihĩⁿ, te cadí váha-ndo ndihĩ-güedé yuhu yau-án ñacuáa tau-xi cunduu, te na cündèe-güedé ñacuáa sání iní-ndó cunduu —cachĩ-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

⁶⁶ Te cue tēe-án ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní tee-güedé ñⁿ sēñá yúú ndedí yēhe yau-án, te ní dándōo-güedé cue sandádú-án ndéé-güedé yau-án, te ducaⁿ ní quide-güedé cuendá sá vā yō quihĩⁿ nacaⁿ yau-án.

28

Ní ndoto Jèsús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Te sátá ní yáha nduu ndetatú ñáiyu, te ndumíngú nehé víhĩ-ní ní xica tá Màriá Magdalená ndihĩ ingá xichĩ nání Màriá cuángotó-yu yau núú ní chihĩ-güedé yiqui cùñú Jèsús. ² Te uuⁿni níhi víhi ní tnáa, te òrē ducaⁿ ní quide-xi chí ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní quexio-xi núú dúcáⁿ nchĩ yau núú ní chihĩ-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní xócání espíritú-án yúú ndedí yēhe yau-án te ní ngóo-xi núú yúú-án. ³ Te dátñá dátásaⁿ-xi òrē sáá nduté dūcaⁿ dátásaⁿ-xi núú espíritú-án, te dóo níhnú-xi cuixíⁿ quiyí. ⁴ Te òrē ducaⁿ ní quide-xi te cue sandádú ndéé yau-án ní quide ñaha-xi xii-güedé sá ní yuhú-güedé, te ní nduá-güedé, te ní xita sá xini tnúni-güedé. ⁵ Te espíritú-án ní xáhaⁿ-xi xii cue ñáiyu ñĩhĩ cuángoto yau-án:

—Nchòhó ñáiyu ñĩhĩ véxi coto yau-a, vā yuhú-ndó chí yuhú cùtnúni iní-í sá nchòhó véxi-ndo nánducu-ndo yiqui cùñú Jèsús Yáa ní xihĩ núú cùrúxí. ⁶ Dico Yaa-án chí ñá túú-gá ndécú yiqui cùñú-gá iha, chí sa ní ndoto-gá, te diu ducaⁿ ní cachĩ-gá sá ndótó-gá cùtnàhá vátá cùu-gá, te chí táquixi cundehe-ndo núú ní sacáⁿ-güedé yiqui cùñú-gá ní cùu te quini-ndó nã ñá túú-gá. ⁷ Te vitna io ndihĩ chí cuáháⁿ núú xĩndecu cue tēe ní xica cuu ndihĩ-gá, te duha cùñaha-ndo xii-güedé: “Ní ndoto Jèsús Yáa ní xihĩ ní cùu, te codonú-gá núú-ndó quihĩⁿ distritú Gallleá tē yacáⁿ quini-ndó-gá”, duha cùñaha-ndo xii-güedé. Duha ndúu tnúhu ní cachĩ tnúhu-í xii-ndo —càchĩ espíritú-án xáhaⁿ-xi xii cue ñáiyu ñĩhĩ-án.

⁸ Te cue ñáiyu ñĩhĩ-án ní natñi-yu ichi, te súni ndihĩ cuánuhú-yu núú xĩndecu cue tēe ní xica cuu ndihĩ Jèsús cuendá nacani tnúhu-yu núú-güedé ñacuáa ní xáhaⁿ espíritú-án xii-yu, te cuèi ní yuhú-yu dico súni cùdñí iní-yu. ⁹ Te ichi ñhúhú-yu cuánuhú-yu, te na iní-yu ní quexio Jèsús núu-yu ní dándácō váha ñaha-gá xii-yu. Te ñáiyu-án ní ngúñí xití-yu núú-gá, te ní numi ñáhá-yu xii-gá, te ní chinuhu ñáhá-yu. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Vá yuhú-ndó, chí cuáháⁿ cùñaha-ndo xii cue tēe ní xica cuu ndihĩ-í sá ná quihĩⁿ-güedé distritú Gallleá, te yacáⁿ quini ñáhá-güedé xii-í —cachĩ-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Ñacuáa ndúu tnúhu ní nacani cue sandádú

¹¹ Te nini ñhúhú cue ñáiyu ñĩhĩ-án ichi cuánuhú-yu, te dava cue sandádú cue tēe ndéé yau-án ní cùu ní xica-güedé cuánuhú-güedé ñuú cuendá nacani tnúhu-güedé núú cue tēe cùu dútú cúnú ñacuáa ní cuu. ¹² Te cue tēe cùu dútú

cúnù-áⁿ nǐ quide-güedé jùndá ndihi cue tée cùu sacuéhé nùú ñáyi isràél, te ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé, te ní quide ndáá-güedé ndihi cue sandàdú-áⁿ sǎ cuǎñaha-güedé vǎi díhúⁿ cuèndá dacuàndehnde-güedé. ¹³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii cue sandàdú-áⁿ:

—Cuini-ndí sǎ vǎ càháⁿ ndáá-ndó nùú ñáyi nàcuáa ní cuu, chi cùñaha-ndo xii-yu sǎ òré xidí-ndó nǐ quixi cue tée ní xica cuu ndihi-dé ní dúhú-güedé yiqui cùñú-dé néhé-güedé cuáháⁿ, duha cùñaha-ndo xii-yu. ¹⁴ Te núu na nihí té Pilatú tée cùu gobiernú tnúhu nàcuáa cùñaha-ndo xii ñáyi, te nchúhú cada ndáá-ndí ndihi-dé cuèndá sǎ ñà túu nǎ cada ñaha-dé xii-ndo —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii cue sandàdú-áⁿ.

¹⁵ Te cue sandàdú-áⁿ nǐ queheⁿ cuèndá-güedé díhúⁿ, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé te ní cáháⁿ-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ cuè téé-áⁿ càháⁿ-güedé. Te nchaa ñáyi isràél ní nihí-yu tnúhu ní cáháⁿ-güedé-áⁿ, te diu-ni tnúhu-áⁿ càháⁿ-yu ndéé vitna.

Jèsús xáhaⁿ-gǎ xii cue téé ní xica cuu ndihi-gǎ nàcuáa ndùu chiwⁿ cada-güedé

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Te ndí ùxí ñⁿ cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ñⁿ yucu càa distritú Galiléa núu nǐ xáhaⁿ-gǎ naníhí tnáhá-güedé ndihi-gǎ. ¹⁷ Te òré ní xini-güedé Jèsús te ní chíñuhu ñaha-güedé xii-gǎ, dico dava-güedé sǎni ñⁿ sǎni úú iní-güedé nùu diu-gǎ àdi ñǎ díú-gǎ. ¹⁸ Te Jèsús ní sándehe yatni-gǎ ndéé núu-güedé, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Yúhú ndécú ndihi-í tnúhu ndee iní táxí tnùn-í cuèi andiu te cuèi ñuyú-a. ¹⁹ Te vitna tàuchiuⁿ-í sǎ quihíⁿ-ndó ñihí ñuyú cáháⁿ-ndó tnúhu-í núu ñáyi cuèndá tuha ñàhá-yu xii-í, te dacuàndute-ndó-yu. Te òré ducaⁿ càda-ndo, te cacunehe-ndo tǎtá-ó Dütú Ndiòxí ndihi yúhú Yáa cúu Dèhe-gǎ ndihi Espiritú-gǎ. ²⁰ Te cùñaha-ndo xii-yu sǎ ná càdá-yu nchaa nàcuáa sa ní dánèhé ñàhá-í xii-ndo càda-ndo. Te na càchí tnúhu-í sǎ cùndècu ndihi ñaha-ni-í xii-ndo ñuyú-a ndéé ná sǎá nduu nàa-xi —cachí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé. Te ducaⁿ na cùnduu.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÙNÍ TÉ MÁCÚ

Té Juàá téé dâcuandute ñaha xii ñáyiú cáhá-dé tnúhu Yá Ndióxi xiti yucu

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Duha ní quesaha tnúhu sá cáháⁿ nâcuáa naníhí tãhú-ó tnúhu Xitohó Jesucrístú Déhe Yá Ndióxi.

² Te ndii Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní chídó tnùnì ndii nâcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gá:

Tendaha-í ñⁿ téé codonú-dé núú-n, te dátúha-dé ñáyiú cuèndá tñi-yu tnúhu-n.

³ Te téé-áⁿ quihi-dé xiti yucu te níhi cáháⁿ-dé cúnaha-dé xii ñáyiú:

“Chí dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tñi-ndo ichi váha, te ducaⁿ càda-ndo cuèndá cundecu túha-ndo, chí véxi Yaaá lo cùnuu”, duha cúnaha-dé xii-yu.

Duha ndúu tnúhu ní chídó tnùnì ndii Chàíá nâcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii Déhe-gá. ⁴ Te téé dii cuèndá-xi ní ngódo tnùnì-áⁿ nánì-dé Juàá, te téé-áⁿ ní xíhi-dé xiti yucu ní cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi, te ní xóo dâcuandute-dé ñáyiú, te duha ní xáhaⁿ-dé xii-yu:

—Chí dândixi túu iní sá ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te dañá-ndo nchàa ichi cuehé ichi duha te cuandute-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndióxi cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-ndo —duha ní xáhaⁿ-dé xii-yu.

⁵ Te nchaa ñáyiú distritú Jùdeá, ndihi ñáyiú ñuú Jerusálèn ní sáháⁿ-yu ndéé yúte Jórdán núú ndécú té Juàá ní xíndedóho-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-dé. Te cue ñáyiú ní náhmá nchaa yíca cuèchi-xi te ní dâcuandute ñaha-dé xii-yu.

⁶ Te té Juàá-áⁿ ní xihnu-dé dóó idi càméyu, te ñⁿ ñi ní cuu pañú xiti-dé, te ní xóo caxi-dé tíca làngóstá ndihi nduúí ñiñú cuéchi. ⁷ Te ní xáhaⁿ tùcu-dé xii ñáyiú:

—Nchicúⁿ ñⁿ téé véxi, te téé-áⁿ Ìo-gá cúnúu-dé dâcúuxi yúhú, chí yúhú cùú-í ñⁿ téé duuⁿ duuⁿ ñá túú tãú-í ngúnudeyi-í nandaxi cuèdicó ñiñ nihnu cháú-dé dico quide-í chiúⁿ-dé. ⁸ Te yúhú dâcuandute ñaha-í xii-ndo, dico mee-dé taxi-dé Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndihi-ndo —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

Sândute Jesús

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Te dàvá-áⁿ ní quee Jesús ñuú Nazàrét ñⁿ ñuú yíndèhu distritú Galileá cuáháⁿ-gá yúte Jórdán. Te yàcáⁿ ní dâcuandute ñaha té Juàá xii-gá. ¹⁰ Te òré ní nene-gá xiti ndute, te ní

xini-gá nchii andiu, te ní quee Espiritú Yá Ndióxi véxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndihi ñaha-xi xii-gá, te dàtná cáá ñⁿ lómá cáá Espiritú-áⁿ véxi cuuⁿ-xi. ¹¹ Te òré-áⁿ ní tecú ní cáháⁿ Yá Ndióxi ndéé andiu, te xáhaⁿ-gá xii Jèsús:

—Yòhó cùú-n Déhe-í téé lo cùu iní-í te lo cùúí iní ñàhà-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

Sácuíhná quidé yica-xi cada Jesús sá ñá túú tãú-gá cada-gá dico ñá túú ní quide-gá

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Te Espiritú Yá Ndióxi ndécá-xi Jèsús cuáháⁿ ñⁿ xiti yucu. ¹³ Te xiti yucu-áⁿ ió víhi quiti dééⁿ, te xiáⁿ ndécú Jèsús ní ngúita sácuíhná quidé yica-xi cada-gá ñⁿ sá ñá túú tãú-gá cada-gá dico ñá túú ní sàndáá iní-gá. Te cue espiritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní xinu cuechi-xi núú-gá. Te ní xíndecu-gá údico nduu xiti yucu-áⁿ.

Distritú Galileá ní chisaha Jèsús chiúⁿ ní tãhú Tãtá-gá Dúú Ndióxi cada-gá

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Te sátá ní ngava té Juàá vecaá, te Jèsús cuáháⁿ-gá distritú Galileá dānehé-gá ñáyiú tnúhu váha, tnúhu sá cáháⁿ nâcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. ¹⁵ Te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Vitna sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo, te chí dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te quindáá iní-ndó tnúhu váha, tnúhu sá cáháⁿ nâcuáa naníhí tãhú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Jèsús cáháⁿ-gá cúmí tñhá cue téé tñi chácá

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Te Jèsús ñúhú-gá ichi cuáháⁿ-gá tá yáha-gá yuhu làgúná Galileá, te ní xini-gá té Xímú ndihi ñani-dé té Ndríxi xidáquée-güedé ñunu-güedé xiti ndute tñi-güedé chácá, chí quiti tñáhi-áⁿ cùú chiúⁿ-güedé tñi-güedé-di. ¹⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí dáñá chiúⁿ quide-ndo-áⁿ, te quixi-ndo chitnahá ñáhá-ndó xii-í te taxi-í ingá núú chiúⁿ cada-ndo chí quihiⁿ-ndó cáháⁿ-ndó ñáyiú cuèndá dâcuahá-yu tnúhu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁸ Te òré-ni-áⁿ ní dáñá cuè téé-áⁿ ñunu-güedé te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

¹⁹ Te cuáháⁿ-gá luha-gá, te ní xini-gá té Jácobó ndihi ñani-dé té Juàá ñúhú-güedé xiti Bàrcú-güedé náicu-güedé ñunu-güedé, te ndi ndúú-güedé cùú-güedé déhe té Zebèdeú. ²⁰ Te ní cana ñaha-gá xii-güedé, te ní dándóo-güedé tãtá-güedé ndihi cue téé xinu cuechi núú-güedé xiti Bàrcú, te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

Ñⁿ téé yíhi ñaha espíritú cundíhi yucu ñávaha

(Lc. 4:31-37)

²¹ Te ní quexio Jesús ndihi cue tée-án ññ nūú ñuú nání Cãpernaúm, te yácáⁿ ndécú-gá ní tnahá nduu ndetátú ñáyíu, te cuãnguïhu-gá veñúhu ñáyíu isrâél dânehé ñáhá-gá xii-yu. ²² Te xicuñúhu vihi-yu nchaa tnúhu cáháⁿ-gá, chí quide-gá sá cúu-gá ññ Yaá táxí tnúni vihi, te ñá túú dàcuaha ñaha-gá xii-yu dàtná dàcuaha ñaha cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés. ²³ Te xiti veñúhu-án ndécú tnahá ññ tée yihi ñaha ññ espíritu cundíhi yucu ñávãha, te espíritu-án ní quide-xi níhi ní cáháⁿ tée-án, te xãhaⁿ-dẽ xii Jësús:

²⁴ —¿Te ná cuini yòhó Jësús tée ñuú Nazaréet cada ñaha-n xii-ndí nūú vëxi-n nūú ndécú-ndí-i? ¿Áⁿ vëxi-n dànaa ñaha-n xii-ndí? Chí yúhú xini ñáhã-í xii-n sã cúu-n ññ tée ñá túú tnahí cuëchi-xi, chí núú Yã Ndióxi ní quee-n vëxi-n ñuyú-a —cächí-dẽ xãhaⁿ-dẽ xii-gá.

²⁵ Dico Jësús ní tenãá-gá espíritu cundíhi yucu ñávãha-án, te xãhaⁿ-gá:

—¿Cadi yuhu-n, te taquëe yiqui cuñú tée-áⁿ! —cächí-gá xãhaⁿ-gá xii espíritu-án.

²⁶ Te espíritu cundíhi yucu ñávãha-án ní dácúyihí ñáhã-xí xii tée-án, te ní dácánã sãa ñaha-xi, te ní quee-xi yiqui cuñú-dẽ cuáhã-xi. ²⁷ Te nchaa ñáyíu xĩndecu-án ïo ní cuñúhu-yu, te ní xitnahã-yu:

—¿Te nása ndüu-tu sã quidé tée-a? ¿Ndudú sãá cáháⁿ-tu-dé sánúu? Te quide-dé dàtná quidé ññ tée cūnuu vihi, chí cáháⁿ-ni-dé te sãndãá ini ñáhã nchãa espíritu cundíhi yucu ñávãha —cächí-yu xitnahã-yu.

²⁸ Te ïo ndíhi ní níhi nchaa ñáyíu dava-gá ñuú yĩndëhu distritú Galilea tnúhu nchaa nãcuãã cáháⁿ Jësús ndihi nchaa sã quidé-gã.

Jësús quidé tãtna-gã nãã ñadĩhí té Ximú
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Te òré ní ndee Jësús veñúhu cue ñáyíu isrâél, te cuáhãⁿ-gá ndihi té Jacobo ndihi té Juãã vehe té Ximú ndihi té Ndríxi. ³⁰ Te nãã ñadĩhí té Ximú cùhú-aⁿ ñíhu vihi-aⁿ cahni, te ndíhi-ni ní xãhaⁿ-güedẽ xii Jësús sã cùhú-aⁿ. ³¹ Te ní sãháⁿ-gã núú cáã ñaha cùhú-aⁿ te ní tñiⁿ-gã ndaha-aⁿ ní ndocani ñaha-gã xii-aⁿ. Te òré-ni-án ní nchico-aⁿ cahni, te ní ngüíta-aⁿ xinu cuechi-aⁿ núú-güedẽ ndíhi-gã.

Jësús quidé tãtna-gã vai ñáyíu cùhú
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Te òré sa cuini-xi cundiquiⁿ te ní quexio ñáyíu núú ndécú Jësús, te nchaa ñáyíu cùhú ní dátacã-yu ndecã-yu ní sãá núú-gã, te tnahã cue ñáyíu yihi ñaha espíritu cundíhi yucu ñávãha ndecã-yu ní sãá núú-gã. ³³ Te nchaa ñáyíu ñuú-án ní chítú ñíhñú-yu yuyëhe vehe núú ní quexio Jesús. ³⁴ Te Jësús ní quide tãtna-gã nchaa ñáyíu cùhú cuëí ndí

díiⁿ ndí díiⁿ nūú cuëhé tnahã-yu ññ ññ-yu, te ní queñuhu-gã nchaa espíritu cundíhi yucu ñávãha yihi ñaha xii ñáyíu, te ñá túú ní dàña-gã cáháⁿ cue espíritu cundíhi yucu ñávãha-án ní ññ tnúhu, te ducaⁿ ní quide-gã chí cue espíritu-án sa xini-xi yoo cùu-gã.

Jësús cáháⁿ-gã tnúhu Yã Ndióxi distritú Galilea

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Te òré vátã tũndaã váha-gã ní ndacoo Jësús cuáhãⁿ-gã ññ xio yuhu ñuú núú ñã túú ñáyíu ndecu cuendã yácãⁿ cáháⁿ ndíhi-gã Yã Ndióxi. ³⁶ Te té Ximú ndihi cue tée cundíhi-dé nãnducu ñaha-güedẽ xii-gã. ³⁷ Te òré ní naníhí ñáhã-güedẽ xii-gã, te ní xãhaⁿ-güedẽ:

—Nchaa ñáyíu nãnducu ñahã-yu xii-n —cächí-güedẽ xãhaⁿ-güedẽ xii-gã.

³⁸ Te ní xãhaⁿ-gã xii-güedẽ:

—Chí ná quihíⁿ-ó nchãa ñuú xĩndãa yatni-a, chí danëhé-í ñáyíu tnúhu Yã Ndióxi chí ñuú chiñu-án vëxi-í —cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedẽ.

³⁹ Te Jësús tá xica ndodo-gã cuáhãⁿ nchaa ñuú yĩndëhu distritú Galilea dãnehé-gã ñáyíu, te ndí tnahã ññ ññ núú sãã-gã te ducaⁿ cuãnguïhu-gã veñúhu-yu dãnehé ñáhã-gã xii-yu tnúhu Yã Ndióxi, te cue ñáyíu yihi ñaha espíritu cundíhi yucu ñávãha ta queñuhu-gã nchaa espíritu-án yiqui cuñú-yu cuáhãⁿ.

Jësús quidé tãtna-gã ññ tée tnahã cuëhé sã dátëhyú ñihnu-xi yiqui cuñú-ó

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Te ní quexio ññ tée tnahã cuëhé sã dátëhyú ñihnu-xi yiqui cuñú-ó núú Jësús, te ní ngüíñí xití-dẽ núú-gã cáháⁿ ndáhú-dé, te xãhaⁿ-dẽ xii-gã:

—Vëxi-í cáháⁿ ndáhú-í núú-n nūú vá cundëe ini-n càda tãtna ñaha-n xii-í chí cūtnuní ini-í sã ndácú-n —cächí-dé xãhaⁿ-dẽ xii-gã.

⁴¹ Te Jësús ní cundáhú ini ñáhã-gã xii-dé te ní dácãã-gã ndaha-gã ní tendaha ñaha-gã xii-dé, te xãhaⁿ-gã:

—Cuu cada tãtna ñaha-í xii-n, te vitna ndúha-n —cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-dé.

⁴² Te òré-ni-án ní xocuíñí cuëhé tnahã-dé. ⁴³⁻⁴⁴ Te Jësús ní cáháⁿ vihi-gã dóho-dé, te xãhaⁿ-gã xii-dé:

—Vitna cuanühú-na, dico vá yõo ññ cūñaha-n sã ní quide tãtna ñaha-í xii-n, te núú dütú-ni cuáhãⁿ cuendã sã ná quini ñáhã-dẽ xii-n sã ní ndúha-n te cuãha-n-dẽ sã ndúú tãhú Yã Ndióxi dàtnã ní cachí ndíi Moisés cuendã ná quini ñáyíu sã ndãã ní ndúha-n —cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-dé.

⁴⁵ Te tée ní cùhú-án ní xica-dé cuáhãⁿ-dé, te ní ngüíta-dé xãhaⁿ-dẽ xii nchaa ñáyíu ta naníhí-dẽ nãcuãã ní quide Jësús ní quide tãtna ñaha-gã xii-dé. Te sã dúcãⁿ ní xitë

nuu tée-án cuèndú nàcuáa ní quide ñaha Jèsús xii-dé ní quide tátna ñaha-gá ní ndúha-dé, te xiáⁿ núu dayuhu ní xóo quíhu-gá dava ñúú núú ío vâi ñáyíu ndèhe ñaha xii-gá, te ní xóo cundecu-gá xití yucu núú ñà túú ñáyíu ndècu. Te nchaa ñúú ní quee ñáyíu ní sáháⁿ-yu núú ndécú-gá ní cáháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-gá.

2

Jèsús quidé tátna-gá íⁿ tée cùhú ñà cúú-gá candá nihnu

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Te sáta ní cuu íⁿ úú nduu sá ní quee Jèsús ñúú Capèrnaúm te ní nasáá tucu-gá, te cue ñáyíu ní níhi-yu tnúhu sá ní ndexio-gá núú quidé vèhe-gá. ² Te ndihi-ni ní tacá cuéhé víhi-yu, te ní chítú víhi-yu ndéé yuyèhe te ñà ní tnáhá-gá-yu. Te ní nguíta-gá ní dánèhé ñáhá-gá xii-yu tnúhu Yá Ndióxi. ³ Te òré-án ní quexio cúmí tnáhá cue tée núú ndécú-gá nchídó-güedé íⁿ tée cùhú ñà cúú-gá candá nihnu-dé. ⁴ Dico ñà túú ní ndàcu-güedé sáá-güedé ndéé núú-gá chi ío cuéhé ñáyíu ndècu. Te xiáⁿ núu ní sáá-güedé díquí véhé núú yíhí-gá-án ní caaⁿ-güedé, te ichi ndàa díquí véhé-án ní dáquèe-güedé tée cùhú-án, te ñúhu-dé íⁿ xító ní dáquèe ñaha-güedé ndéé núú-gá. ⁵ Te Jèsús sa ní cutnùní iní-gá sá sàndáa iní ñáhá-güedé xii-gá núu ní xáhaⁿ-gá xii tée cùhú-án:

—Yòhó tée cùhú, sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuèchi-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁶ Te xiáⁿ xínucóo íⁿ úú cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús núú cue tée-án ní sani iní-güedé: ⁷ “Tée-a càháⁿ cuéhé-dé cuèndá Yá Ndióxi duha càháⁿ-dé, chí vá yòo íⁿ ndàcu cada cahnu iní nchaa yíca cuèchi ñáyíu chí íⁿndi díí-ni Yá Ndióxi quidé càhnu iní-gá”, duha ní sani iní-güedé. ⁸ Dico òré-ni-án ní cutnùní iní Jèsús nàcuáa sàni iní-güedé, núu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te ná cuèndá ducaⁿ sàni iní-ndó-í? ⁹ Te sá dhúh ní xáhaⁿ-í xii tée cùhú-a sá ní quide càhnu iní-í nchaa yíca cuèchi-dé, te xiáⁿ nchòhó ñà túú cutnùní iní-ndó núu ndáá càháⁿ-í àdi ñà ndáa. Dico núu cúu-í-dé sá ndácoo-dé, te ndocani-dé xító ñúhu-dé véxi, te caca-dé, te cutnùní ndáa iní-ndó núu ndáa càháⁿ-í àdi ñà ndáa chí cundehe núú-ndó nàcuáa cada-í. ¹⁰ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùní iní-ndó nchaa-ndo sá yùhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo ndecu ndihi-í tnúhu ndee iní sá cáda càhnu iní-í nchaa cuèchi ñáyíu ñuyítu-a —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te sáta dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gá xii tée cùhú-án:

¹¹ —Ndacóo te ndocani-n xító ñúhu-n véxi-án, te núhú-n vèhe-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹² Te òré-ni-án ní ndacóo-dé, te ní ndocani-dé xító ñúhu-dé ní quexio-án, te ndèhe nchaa ñáyíu xindecu-án ní ndee-dé tnuú-yu cuáháⁿ-dé. Te sá dúcáⁿ ní quide Jèsús ní quide tátna-gá tée-án, xiáⁿ ío ní cuñúhu nchaa ñáyíu, te ní xitnàhá-yu:

—Càhnu vihi cuu Yá Ndióxi, chí ñà íⁿ ndúu quini-ó dhúha cuu datná ní cuu vitna —càchí-yu xitnàhá-yu.

Jèsús càháⁿ-gá íⁿ tée nàni Leví

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Te Jèsús cuáháⁿ tucu-gá yuhu làgúná, te ío cuéhé ñáyíu ní sátnàhá ñáhá xii-gá, te ní dánèhé ñáhá-gá xii-yu tnúhu Yá Ndióxi. ¹⁴ Te òré ní yáha ní dánèhé ñáhá-gá xii-yu, te ní naqueheⁿ-gá ichi, te ní yáha yatni-gá íⁿ xichi núú núcòo íⁿ tée nàni Leví déhe íⁿ tée nàni Alfeu quidé còbrá-dé ñáyíu cuèndá impuèstú chí còbràdór cúú-dé. Te òré ní xini ñáhá-gá xii-dé, te ní xáhaⁿ-gá:

—Néhe chitnàhá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te té Leví-án ní ndacuñí-dé, te ní tuha ñaha-dé xii-gá.

¹⁵ Te té Leví-án cuáháⁿ-dé ndihi Jèsús véhe-dé. Te yíhi Jèsús mèsá xéxi-gá ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te tnáhá vâi cue tée cuihna iní-xi quide còbrá ñáhá xii ñáyíu cuèndá impuèstú, ndihi dava-gá cue tée ndècu ichi cuéhé ichi duha núcòo ndihi ñaha-güedé xii-gá xéxi ndihi ñaha-güedé, te ducaⁿ chí ío vâi ñáyíu nchícúⁿ ñáhá xii-gá. ¹⁶ Te sá ní xini cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihi cue tée cùu fariséú xéxi Jèsús ndihi nchaa cue tée-án núu ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú cuè tée xica cuu ndihi-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuèndá ducaⁿ quide tée cùu mestrú-ndó xéxi-dé ndihi cue tée cuihna iní-xi quide còbrá ñáhá xii ñáyíu cuèndá impuèstú, ndihi nchaa dava-gá cue tée ndècu ichi cuéhé ichi duha-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

¹⁷ Te Jèsús ní tecú dóho-gá nàcuáa ndúu tnúhu ní xáhaⁿ-güedé xii cue tée xica cuu ndihi-gá, núu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáyíu ñà túú cùhú chí ñà túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyíu cùhú chí xini ñuhú-yu ñátátná. Te yùhú véxi-í càháⁿ-í ñáyíu cutnùní iní-xi sá ndécú cuèchi-xi te ñà túú véxi-í càháⁿ-í ñáyíu càchí sá ñà túú ndècu cuèchi-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuèndá cue ñáyíu ñà túú tnàhí ná xéxi áma càháⁿ ndihi-yu Yá Ndióxi

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Te cue tée xica cuu ndihi té Juáa, ndihi cue tée xica cuu ndihi cue tée cùu

fariséú ñá túú tñàhí ná xéxí-güedé áma càháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiòxí. Te ìⁿ nduu ducaⁿ xíquide-güedé, te ní sáháⁿ ñáiyu ní xícáⁿ tñùhù-yu núú Jèsús, te xáháⁿ-yu xii-gá:

—Cuiⁿ-ndí cachí tñùhu-n ná cuendá cue téé xica cuu ndihí té Juáá, ndihí cue téé xica cuu ndihí cue téé cùu fariséú ñá túú tñàhí ná xéxí-güedé áma càháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiòxí, te cue téé xica cuu ndihí-n ñá túú ducaⁿ quide-güedé —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Nchòhó xini-ndó sá vâ cùú cùñaha-o xii ñáiyu ñùhu vico tñándaha sá vâ cùú càxí-yu ñini ndécú ndihí ñaha téé tñándaha xii-yu. ²⁰ Dico sáá nduu te vâ cùndécú ndihí ñaha-gá téé tñándaha-áⁿ xii-yu, te dàvá-áⁿ te cahni iní-yu vâ càxí-yu cuendá sá ndihú iní-yu.

²¹ Te vâ yòo ìⁿ dàndéé luha dóó sáá ìⁿ dóó sa ní cuu tùhú víhí, chí dóó sáá-áⁿ nàndiyi-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dóó sà ní cuu tùhú-áⁿ. ²² Te ní vâ yòo ìⁿ chíhí ndidí sáá xití ìⁿ lamba sa ní cuu tùhú víhí, chí núu yoo ducaⁿ na cada te ndava lamba sa ní cuu tùhú-áⁿ, chí ío ñíhí yócó ndidí-áⁿ, te cuita-ñí ndidí-áⁿ te cuita-ñí lamba-áⁿ te núu ducaⁿ na cada-yu. Núu xiáⁿ xini ñùhu-xi quée ndidí sáá-áⁿ xití ìⁿ lamba saa —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Cue téé xica cuu ndihí Jèsús sàhnú-güedé yoco triú nduu ndetatú ñáiyu
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Te ìⁿ nduu cùu-xi nduu ndetatú ñáiyu ñùhu Jèsús ichi ndihí cue téé xica cuu ndihí-güedé, te ta yáha-gá ndihí-güedé ìⁿ xichi núú cáá triú, te ní ngúita-güedé sàhnú-güedé yoco triú-áⁿ. ²⁴ Te cue téé cùu fariséú ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide cue téé xica cuu ndihí-n sàhnú-güedé yoco triú vitna cùu-xi nduu ndetatú-i? Te ñá túú tàú-güedé ducaⁿ càda-güedé —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁵ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa vátá dácùaha tñahi-gá-ndó núú tütú Yá Ndiòxí núú càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndí Dàvíí cùtñàhá ní xihí ndí docó ndihí cue téé ní xica cuu ndihí ndí-áⁿ? ²⁶ Te dàvá-áⁿ ní xindecu ìⁿ téé ní xini Abiátár ní cuu-dé dútú cùnù, te ndí Dàvíí ní quíhu ndí xití vehe Yá Ndiòxí ní queheⁿ ndí pàá ní cuu íí ndécú-áⁿ ní dácàhñu ndí cue téé ní xica cuu ndihí ndí ní xexi ndí ndihí-güedé, te mee-ni cuè dútú tàú-güedé caxi-güedé pàá-áⁿ ní cùu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Mee Yá Ndiòxí ní taxi ndecu-gá nduu ndetatú ñáiyu, te ñá túú ní cachí-gá sá méé-yu nándi caní iní-yu cada-yu canehe ñ-yu nduu ndetatú-yu-áⁿ. ²⁸ Te yúhú Téé cùu ñani tñàhá-ndó nchàa-ndo, tñàhá-í ndécú ndihí-í tñùhu ndee iní sá cùu-í nchaa

ñáiyu nàcuáa cada-yu nduu ndetatú-ó-áⁿ —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

3

Ìⁿ téé ní yichí ìⁿ xio ndaha-xi

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Te Jèsús cuánguihu tucu-gá xití veñùhu, te xití veñùhu-áⁿ ndécú ìⁿ téé ní yichí ìⁿ xio ndaha-dé. ² Te xiáⁿ ndécú cuè téé xito dayuhu ñaha xii-gá, te núu cada tátna-gá téé cùhú-áⁿ nduu cùu-xi nduu ndetatú-güedé ndihí ñáiyu, cuendá ducaⁿ te níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá. ³ Te ní xáhaⁿ-gá xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndocuñí te ngúutñí-n cuádava iha —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴ Te ní xícáⁿ tñùhú-gá núu-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Chí cachí tñùhu ná cùú sá cùú càda-o nduu ndetatú-ó. ¿Sá vaha ñá sá cuèhé? ¿Sá cáda tátna-o ñáiyu cùhú ñá sá cahni-ó-yu? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Dico ní ìⁿ-güedé ñá túú tñàhí ní càháⁿ-güedé. ⁵ Te Jèsús ní xindéhé vaha-gá núu nchàa-güedé te ní cudééⁿ-gá, te ní ndíhú iní-gá chí ío sáá iní-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndocani ndaha-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òré-ni-áⁿ ní ndúha. ⁶ Te cue téé cùu fariséú ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ìⁿ xichi núú ní naníhí tñàhá-güedé ndihí cue téé cùndihí té Hèrodés cuendá ndatnúhu-güedé nása cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

Cuehé víhí ñáiyu ní quexio yuhu lagúná

⁷ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá yuhu lagúná distritú Galilea, te ío cuéhé ñáiyu distritú-áⁿ nchicúⁿ ñáhá-yu xii-gá cuáháⁿ. ⁸ Te núú ní quexio-gá-áⁿ ní sáháⁿ ñáiyu distritú Judeá, ñáiyu ñuu Jerusalén, ñáiyu distritú Idumeá, ñáiyu xindecu ndaa ingá xio yúte Jordán, ndihí ñáiyu xindecu yatni ñuu Tírú ndihí ñuu Sidón, te ducaⁿ ío vai-yu ní sáháⁿ núú ndécú-gá chí ní níhí-yu tñùhu nchaa nàcuáa quide-gá. ⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndihí-gá sá cáda tñaha-güedé ìⁿ bàrcú cuendá caa-gá núu-xi cuendá sá vâ dádèhnde ñáhá-yu xii-gá chí ío cuéhé-yu. ¹⁰ Te sá dúcáⁿ ní níhí-yu tñùhu sá quidé tátna-gá ñáiyu cùhú, núu xiáⁿ nchaa dava-gá ñáiyu cùhú súúni dícó ngónchihí tñàhá-yu cuáháⁿ-yu núú ndécú-gá cuiⁿ-yu tñándeé ñáhá-yu xii-gá cuendá sá cuiⁿ-yu ndúha-yu. ¹¹ Te cue ñáiyu yíhí ñaha espíritú cùndihí yucu ñávaha ní sanu xití ñaha-xi xii-yu núú Jèsús òré ní xini ñáhá-xí xii-gá, te xiáⁿ ní quide níhí ní càháⁿ-yu, te xáháⁿ-yu xii Jèsús:

—jYòhò cúu-n Dêhe Yá Ndiòxi! —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

¹² Te Jèsús ní tenáá-gá nchaa espíritú cùndihí yucu ñávãha-án, te ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñáyíu ní xihí-xi-án sã vã càháⁿ-yu núú ñáyíu yoo cùu-gá.

Jèsús càxi-gá úxúú tnhá cue tée dacuàha ñaha xii ñáyíu tnhu-gá

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Te sátá dúcãⁿ ní cuu te Jèsús ní sáá-gá ìⁿ yucu, te xíáⁿ ndécú-gã ní cana-gá nchaa cue tée càchí iní-gá. Te òré ní quexio nchaa cue tée-án núú-gã, ¹⁴ te ní càxi-gá úxúú tnhá cue tée caca cuu ndihí-gá, te ñiu-ni cue tée-án tendaha-gã quíhíⁿ-güedé càháⁿ-güedé tnhu-gá núú ñáyíu. ¹⁵ Te ní sãñaha-gã xii-güedé tnhu ndee iní cundecu ndihí-güedé cuendá cada tátna-güedé ñáyíu cùhú, ndihí cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cùndihí yucu ñávãha yihí ñaha xii ñáyíu. ¹⁶ Te duha xínani ndi úxúú cue tée-án: Ìⁿ-dé nání-dé Ximú, te mee-gã ní taudíu ñaha-gã xii-dé sã cúnani-dé Pèlú. ¹⁷ Te ingá-dé nání-dé Jãcobó, te ingá-dé nání-dé Juáa, te ñani té Jãcobó-án cúú té Juáa te ndi ndúú-güedé cúú-güedé déhe té Zebèdeú, te ndi ndúú cue tée-án ní dánání ñaha Jèsús xii-güedé Boànergés, te tnhu-án queé-xi: Cue tée ío yáchi cùdéeⁿ, duha queé-xi tnhu-án. ¹⁸ Te duha xínani dáva-gã-güedé: Té Ndríxi, té Lipé, té Bartolómé, té Mátéú, té Mǎxi, té Jãcobó déhe té Àlféú, té Tãdeú, té Ximú tée ní cundihí cue tée cananístá ní cùu, ¹⁹ ndihí té Júdás Iscarióté tée ní sáá nduu ní sáha cuendá ñáhá xii Jèsús núú cué tée cùu úhú iní ñáhá xii-gá, duha xínani cué tée ní càxi Jèsús ní xica cuu ndihí-gá.

Càchí-güedé sã ndécú ndihí Jèsús yucu ñávãha dico ñã ndáa

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Te sátá dúcãⁿ te cuáhãⁿ-gã ndihí-güedé núú quidé vehe-gá. ²⁰ Te ío vãi ñáyíu ní tacá-ni tucú-yu xíáⁿ, te ní ñã ní ñihí-gã nása cada-gã caxi-gã ndihí cue tée xica cuu ndihí-gã cuendá sã ío vãi-yu. ²¹ Te cue ñáyíu cùu ndi mee Jèsús ní ñihí-yu tnhu nchaa nãcuáa cùu, te nchaa ñáyíu ñã cùtnuní váha iní-xi ní cachí-yu sã ní nduu lùcú-gá núú xíáⁿ cuáhãⁿ ñáyíu cùu ndi mee Jèsús núú ndécú-gã cuendá candeca ñáhã-yu xii-gá nùhú ní cùu.

²² Te cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnhu ní chídó tñuní ndí Moisés véxi ndéé ñúu Jerusalén ní càháⁿ cuèhé-güedé cuendá Jèsús, chi ní xítñaha-güedé:

—Tée-a ndècu ndihí-dé sácúhãⁿ, te ñiu xíãⁿ chíndée ñaha-xi xii-dé queñuhu-dé nchaa espíritú cùndihí-xi yihí ñaha xii ñáyíu, te

ñiu-ni-xi tàxi tñuní-xi nchaa espíritú-án —duha ní xítñaha-güedé.

²³ Te Jèsús ní cana ñaha-gã xii-güedé, te ní cani-gã ìⁿ cuèndú núú-güedé nãcuáa tecú tñuní-güedé tnhu-gá, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te nása cada sácúhãⁿ queñuhu-xi cue espíritú cùndihí-xi yihí ñaha xii ñáyíu-í? ²⁴ Te nchòhò xini-ndó sã núu ìⁿ tée yìndaha ìⁿ nacióⁿ vá cúú ìⁿnuu-dé ndihí cue tée cùndihí-dé, te vá cùdii-dé cunuu-dé. ²⁵ Te ñiu-ni ducaⁿ sãtnahã-xi cùu tucu ñáyíu xíndecu ìⁿ véhe, chi núu vá cúú ìⁿnuu-yu, te vá cùdii-yu cundecu càhnú-yu. ²⁶ Te núu sácúhãⁿ ñã túú cùu ìⁿnuu-xi ndihí cue espíritú cùndihí-xi, te vá cùdii-xi cundecu-xi taxi tñuní-xi te núu ducaⁿ quide-xi.

²⁷ Te nchòhò xini-ndó sã cué ñadúhú chi vá ndácú-güedé cuendá-ni quíhu-güedé duhu-güedé vehe ìⁿ tée ío ndee, chi díhna-gã xini ñuhu-xi tñi-güedé tée-án dacútu ñaha-güedé xii-dé dàtñuní ducaⁿ te ndacu-güedé duhu-güedé nchaa sã ndécú ndihí-dé.

²⁸ Te na càchí tnhu ndáá-í xii-ndo sã ncháá sã cuèhé sã dúhá quide ñáyíu, ndihí nchaa tnhu cuèhé tnhu duha càháⁿ-yu cuendá Yá Ndiòxi cuu cada càhnu iní-gá.

²⁹ Dico cue ñáyíu na càháⁿ cuèhé cuendá Espíritú Yá Ndiòxi, ñáyíu-án vá cadá càhnu iní ñáhá tnhí-gã xii-yu, chi cundecu-ni cuéchi-yu núú-gã ní caa ní quíhíⁿ —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁰ Te ducaⁿ ní càháⁿ-gã chi càchí-güedé sã ndécú ndihí-gã espíritú cùndihí yucu ñávãha.

Náná Jèsús ndihí cue ñani-gá

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Te ní quexio náná Jèsús ndihí cue ñani-gá núú ndécú-gã xínutñiⁿ-yu quehé, te ní xáhãⁿ-yu xii ìⁿ ñáyíu xíndecu-án sã dáyãha-yu tnhu núú-gã cuendá quee-gã ndatnhu ndihí ñaha-gã xii-yu. ³² Te cue ñáyíu xíncúo ní càndéé ñiñi-gã ní xáhãⁿ-yu xii-gã:

—Nánã-n ndihí cue ñani-n ndécú-yu quehé nãndúcu ñahã-yu xii-n —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gã.

³³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Te cachí tnhu-ndo yòndi-gã ñáyíu cùu datná nánã-í ndihí datná cue ñani-í —càchí-gã xáháⁿ-gã xii-yu.

³⁴ Te dàtñuní ní xíndéhé váha-gã núú ncháa ñáyíu xíncúo ní càndéé ñiñi-gã-án, te ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Nchaa ñáyíu-a cúú-yu datná nánã-í ndihí datná cue ñani-í. ³⁵ Chi nchaa ñáyíu quide nacúáa càháⁿ Yá Ndiòxi, ñáyíu-án cúú-yu datná cue ñani-í, ndihí datná cue cùha-í, ndihí datná nánã-í —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

4

Nàcuáa quide téé cuángacáⁿ triúu
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Te Jèsús ní ngúita-gá dácuaáa tucu-gá ñáyíu yuhu lágúná. Te cuéhé víhí-yu ní tacá xiáⁿ núu cuásaá-gá núú ñⁿ bàrcú núnúú xítí ndute lágúná-áⁿ, te núú xiáⁿ ní ngóo-gá te ní ngúita-gá dánèhé ñáhá-gá xíí-yu, te nchaá-yu xixúcu-yu yuhu lágúná-áⁿ. ² Te ní ngúita-gá ní cani-gá titní cuèndú núú-yu nàcuáa tecú tñuní-yu tñúhu-gá, te xáhaⁿ-gá xíí-yu:

³ —Chí cündedóho váha ñⁿ cuèndú ná càni-í-a. ñⁿ téé cuángacáⁿ-dé triúu. ⁴ Te òré ní ngúita-dé dāngoyó-dé triú-áⁿ, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xíní cue tílaá te ní nadatácá-güedi. ⁵ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí víhí yúú, te ndíhi-ni ní xínu-xi cuèndá sá ñá túú càvivi ñuhu. ⁶ Dico òré ní nayehé ñá túú ní cündee iní-xi chí ní yíchí-xi, chí ñá túú ní ñíhí quíhíⁿ cúnú yóho-xi. ⁷ Te dava ní ngava núú yúcu ndíquiⁿ tnu iñu, te ñⁿnuu-ni ní xínu-xi ndíhi tnu iñu, te tnu iñu-áⁿ ní sañu-xi te ní dánáá-xi ncháa triú sá ní xínu-áⁿ. ⁸ Dico dava triú-áⁿ ní ngava-xi núú ndécú ñuhu cocoⁿ, te xiáⁿ ní xínu-xi te ní sañu-xi te ío váha ní cuu, chí núú ñⁿ-ní triú-áⁿ te dava yoco-xi ní ngúihí ócú úxí triú-xi, te dava yoco-xi ní ngúihí únídico triú-xi, te dava yoco-xi ní ngúihí ñⁿ cièndú triú-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xíí-yu.

⁹ Te xáhaⁿ tucu-gá xíí-yu:

—Nchaa nchòhó ñáyíu ní xíndedóho nchaa tñúhu ní cáháⁿ-í-a, te ío váha chí cuáha cuèndá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xíí-yu.

Jèsús càháⁿ-gá ná cuèndá ducaⁿ càni-gá cuèndú

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Te sátá ní ndaca ñáyíu-áⁿ te ní quendóo mee-ná Jèsús ndíhi cue téé xíca cuu ndíhi-gá, ndíhi ñⁿ úú-ná ñáyíu. Te ñáyíu-áⁿ ndíhi cue téé-áⁿ ní xícaⁿ tñúhú-yu ndíhi-güedé núú-gá, núú nása quèe-xi cuèndú ní cani-gá núú-yu ndíhi-güedé. ¹¹ Te ní xáhaⁿ-gá:

—Nchòhó chí sa càchí tñúhu Yá Ndióxi xii-ndo ñⁿ sá vátá quíní-gá-ndó, chí càchí tñúhu-gá nàcuáa cada-gá ndíhu ndaha-gá ñáyíu, dico dava-gá ñáyíu càni-í mee-ni cuèndú núú-yu. ¹² Chí cuéi na quíní-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vā cútñuní iní-yu ná cuèndá ducaⁿ cùu, àdi cuéi na cündedóho-yu dico ní vā tècú tñuní-yu. Te ducaⁿ ndòhó-yu cuèndá sá vā quíndáá iní-yu Yá Ndióxi, ndíhi cuèndá sá vā cádá càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchí-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xíí-yu ndíhi-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi cuèndá téé cuángacáⁿ triúu

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii cue téé xíca cuu ndíhi-gá, ndíhi cue ñáyíu-áⁿ:

—Nchòhó, ñá túú ní tècú tñuní-ndó cuèndú ní cani-í núú-ndó, te núu ducaⁿ, ¿te nása tecú tñuní-ndó dàva-gá cuèndú cani-í núú-ndó-í? Te na càchí tñúhu-í xii-ndo nàcuáa quèe-xi cuèndú ní cani-í núú-ndó.

¹⁴ Te téé cuángacáⁿ triú-áⁿ cúú-dè dàtná ñⁿ téé cuáháⁿ càháⁿ tñúhu Yá Ndióxi núú ñáyíu.

¹⁵ Te triú-áⁿ cúú-xí dàtná tñúhu Yá Ndióxi, te triú sá ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, xiáⁿ cúú-xí dàtná ñáyíu ní tnahá iní-xi tñúhu Yá Ndióxi, dico sácuihná cuáháⁿ-xi xòcani-xi tñúhu-gá iní-yu cuèndá sá vā càchícúⁿ nihnú-yu nàcuáa càháⁿ tñúhu-áⁿ.

¹⁶ Te triú sá ní ngava ñuhu yadi núú yíhí víhí yúú, xiáⁿ cúú-xí dàtná ñáyíu ní xíndedóho tñúhu Yá Ndióxi te díí iní ní tñí-yu tñúhu-gá. ¹⁷ Dico òré ná ngúita ñáyíu cúcuèhé ñáhá-yu xíí-yu àdi nándi-gá sá yáha-yu sá cuèndá tñúhu-gá, te ñá cündee iní-yu chí dàhá-yu tñúhu-gá cuèndá sá ñá túú ñíhí ndéé-yu.

¹⁸ Te triú sá ní ngava núú yúcu ndíquiⁿ tnu iñu xiáⁿ cúú-xí dàtná ñáyíu ní tecú dóho-xi tñúhu Yá Ndióxi, ¹⁹ dico cuèé cuèé ní nacuaaná-yu tñúhu-gá, chí cuèndá mee-ni sá cúú-xí mèe-yu ñuhu iní-yu, ndíhi cuèndá sá ío sàni iní-yu cuu cuicá-yu, ndíhi cuèndá sá ío cùdí iní-yu nchaa sá ío ñuyíú-a, te ñá túú ñuhu iní-yu tñúhu sá ní xíndedóho-yu-áⁿ nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu.

²⁰ Dico triú sá ní ngava núú ndécú ñuhu cocoⁿ, xiáⁿ cúú-xí dàtná ñáyíu ní xíndedóho tñúhu Yá Ndióxi te quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tñúhu-áⁿ. Te cada iní-ndó sá ñáyíu-áⁿ cúú-yu dàtná triú sá ní ngúihí yoco-xi ócú úxí triú-xi, ndíhi triú sá ní ngúihí yoco-xi únídico triú-xi, ndíhi triú sá ní ngúihí yoco-xi ñⁿ cièndú triú-xi. Te ducaⁿ sátnahá-xi cúú-yu chí ío váha quidé-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii cue téé xíca cuu ndíhi-gá ndíhi cue ñáyíu-áⁿ.

Cuèndá iti

(Lc. 8:16-18)

²¹ Te xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyíu:

—Ñá túú ní ñⁿ ñáyíu tèñuhú iti te chiváha-yu ñⁿ xítí quídí, àdi chiváha-yu ñⁿ caha càamá, chí tàxi ndecú-yu ñⁿ núú dùcúⁿ cuèndá cutñuní núú ncháa ñáyíu. ²² Te ní ñⁿ tñúhu sá ñá tècú tñuní ñáyíu vitna cachí-ó sá vā tècú tñuní-yu chí dacuitíí sá tècú tñuní-yu, te ní ñⁿ tñúhu sá càchí-ó cuu yuhu vitna vā cúú yùhu chí dacuitíí sá quèé tùu-xi núú ñáyíu.

²³ Te nchòhó cue ñáyíu ní xíndedóho nchaa tñúhu ní cáháⁿ-í-a, te ío váha chí ná cuáha cuèndá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xíí-yu.

24 Te ní xáhaⁿ tũcu-gá:

—Ío váha chí cùndèdòho tñuhu na càháⁿ-í-a. Te nàcuáa-ni quide-ndo danehé-ndó ñáyiú tñuhu Yá Ndióxi, te diu-ni ducaⁿ càda ñaha-gá xii-ndo, te uuⁿ-gá ducaⁿ càda-gá sá cùú-xi-ndó. 25 Te nchaa nchòhò ñáyiú tècú tñùní tñuhu Yá Ndióxi, uuⁿ-gá cuita tecú tñùní-ndó tñuhu-gá quíhíⁿ. Te nchaa nchòhò ñáyiú ñá tũú tècú tñùní tñuhu-gá, te uuⁿ-gá vâ tècú tñùní-ndó —câchí-gá xáhaⁿ-gâ xii-yu.

Nàcuáa sàhnu triú

26 Te Jèsús xáhaⁿ tũcu-gá:

—Na càni-í ñⁿ cuèndú núú-ndó cuèndá tecú tñùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáyiú. ñⁿ tée cuàngacáⁿ-dé triú. 27-28 Te sátá ní yáha ní sacáⁿ-dé triú-án, te cuánuhú-dé vehe-dé ndètátú-dé. Te ducaⁿ-ni ta xica nduu cuáhánⁿ te ní xínu triú-án, te nàcuáa ta sàhnu-xi cuáhánⁿ te ta quèe ndaha-xi, te ducaⁿ-ni cùu ní sáá nduu ní quene yoco-xi te ní nguíhi triú-xi, dico tée ní sacáⁿ triú-án ñà tũú xini-dé nása ní sàhnu-xi, chí mee ñùhu ní quide-xi ní sàhnu triú-án. 29 Te òré sa ní ndíhi ní cuaaⁿ te ní nguíta tée ní sacáⁿ-án náquèhndé-dé nàtáxi tñaha-dé —câchí-gá xáhaⁿ-gâ xii-yu.

Cuèndá ndíquiⁿ yutnu nàni mostázá

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

30 Te xáhaⁿ tũcu Jèsús xii-yu:

—Na càni tucu-í ingá cuèndú núú-ndó cuèndá tecú tñùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáyiú. 31 ñⁿ yutnu nàni mostázá cùú-xi ñⁿ yutnu sá líhli vîhi-gá ndíquiⁿ-xi dàcúúxi ndíquiⁿ nchaa cùhú, 32 dico òré ná cacáⁿ-güedé núú ñùhú-güedé, te na xínu-xi te sàhnu-gá-xi dàcúúxi nchàa cùhú, te nchaa dité-xi ío cùu cahnu-xi, te ndéé cue quiti ndàva núú táchí sácò-güedi nchaa núú dité-xi xínu ndeti-güedi —câchí-gá xáhaⁿ-gâ xii-yu.

Ío titní cuèndú ní caní Jèsús núú ñáyiú

(Mt. 13:34-35)

33 Te ío-gá vai cuèndú ní caní Jèsús núú ñáyiú cuèndá tecú tñùní-yu tñuhu Yá Ndióxi, dico dava cuèndú ñá tũú ní càni-gá núú-yu, chí ní cutnùní iní-gá sá vâ tècú tñùní-yu nchaa. 34 Te mee-ni cuèndú ní caní Jèsús núú ñáyiú ndi tñahá òré ní dánèhè ñáhá-gâ xii-yu tñuhu-gá. Te òré ndécú mée Jèsús ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá, te ní xáhaⁿ-gâ xii-güedé nàcuáa quèe-xi ñⁿ cuèndú ní caní-gá núú ñáyiú.

Jèsús ngánti-gâ táchí ndíhi ndute làgúná

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

35 Te diu-ni nduu-án òré sa ta cùndiquiⁿ cuáhánⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndíhi-gá:

—Chí ná quíhíⁿ-ó ndàa ingá xio yuhu làgúná —câchí-gá xáhaⁿ-gâ xii-güedé.

36 Te ní quide ndee iní-gá nchaa ñáyiú xixúcu-án, te diu-ni bàrcú sá ñùhú-gâ òré ní dánèhè-gâ ñáyiú tñuhu-gá diu-ni xíáⁿ ní dácácá cuè tée xica cuu ndíhi-gâ ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáhánⁿ, te tñàhâ ñⁿ úú-gâ bàrcú ní xica-xi nchicúⁿ-xi bàrcú ñùhú-gâ-án cuáhánⁿ. 37 Te ñùhu bàrcú ñùhú-gâ-án ichi cuáhánⁿ-xi núú ndute, te ní quexio ñⁿ táchí ñíhi, te ta nàdachitú-xi ndute xití bàrcú-án cuáhánⁿ, te sa cuíni-nâ-xi quèe naa bàrcú-án xití ndute ni cùu. 38 Te Jèsús cáá-gâ xidí-gâ ñⁿ xichi ndàa sátá bàrcú-án, te yinchíhi ñⁿ dóó díqui-gâ. Te sá dúcáⁿ cuíni-xi quèe naa bàrcú-án ñùu ní sáháⁿ-güedé ní ndocani ñaha-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—jMèstrú, ndiquíú iní! ¿Náa ñá tũú ndíhu iní-n sá tá quèe naa-o cuáhánⁿ-án? —câchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

39 Te Jèsús ní ndiquíú iní-gá te ní ndacóo-gá, te ní tenáá-gâ táchí-án, te ní xáhaⁿ-gâ xii ndute làgúná:

—jTnavíí-nâ cuhuⁿ, chí ío dusaⁿ! —câchí-gâ xáhaⁿ-gâ xii ndute-án.

Te òré-ni ní nguíni táchí-án te ní nucúndecu nahí-nâ ndute làgúná-án. 40 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gâ xii-güedé:

—¿Ná cuèndá ndéé dúcáⁿ yùhú-ndó-í? ¿Náa ñá tũú sàndáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í-án? —câchí-gâ xáhaⁿ-gâ xii-güedé.

41 Dico mee-güedé chí ío ní yùhú-güedé sá ducaⁿ ní quide-gá ní xiní-güedé, te ní xitnàha-güedé:

—¿Te ná tée cùu tée-a núu ní cáháⁿ-ni-dé, te ní nguíni táchí te ní nucúndecu nahí ndute làgúná-a-í? —câchí-güedé xitnàha-güedé.

5

Ñⁿ tée yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávaha

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

1 Te ní sáá Jèsús ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gâ ndàa ingá xio yuhu làgúná yucu cue tée ñùu Gàdará. 2 Te òré ní quene-gâ xití bàrcú te ñⁿ tée yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávaha ní quèe-dé núú yíndüxi ndíyi cuáhánⁿ-dé núú-gâ. 3 Te mee-ni núú yíndüxi ndíyi-án quidé vèhe-dé, te cuèi dàcutu ñaha-güedé cadená xii-dé dico ñá tũú tñahí ndàcu-güedé núú-dé. 4 Te ío titní xito ní dàcúú-güedé cadená sáhá-dé ndíhi ndaha-dé dico ní dándává-ni-dé, te ní xóo dácâchi-gâ-dé nchaa cadená-án, te ñá tũú tñahí ní ndàcu-güedé núú-dé. 5 Te cuèi nduu cuèi núú ní xóo cana saa-dé, te váha-ni núu xití yucu ndècu-dé àdi núú yíndüxi ndíyi dico càna saa nahí-ni-dé, te ío ní xóo dánícuèhè-dé mée-dé ndíhi yúú. 6 Te òré ní xiní-dé Jèsús te xínu-dé ní sáháⁿ núú-gâ, te ní nguíni xití-dé, 7 te espíritú yíhi ñaha xii-dé-án

ní quide-xi níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dê xii-gá:

—¿Ná cuendá véxi yòhò Jèsús Déhe Dútú Ndiòxi sàdí-n ichi-í? Te cáháⁿ ndàhú-í núú Ndiòxi yuhu núú-n sá vâ dándòho ñaha-n xii-í —cachí-dé xáhaⁿ-dê xii-gá.

⁸ Te ducaⁿ ní cáháⁿ-dé cuendá sá Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii espíritú cúndìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii-dé-áⁿ sá queé ñaha-xi xii-dé.

⁹ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-dé, te xáhaⁿ-gá:

—¿Nása nàni-n-í? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dê:

—Vài Sandadú, duha nàni-í chi ío cuéhé-ndí —cachí-dé xáhaⁿ-dê xii-gá.

¹⁰ Te cue espíritú cúndìhi yucu ñávàha-áⁿ ní cáháⁿ ndàhú-xi núú Jèsús sá vâ téndàha ñaha-gá xii-xi quíhíⁿ-xi ingá xichi. ¹¹ Te ñu-ni yatni yucu núú ndécú Jèsús-áⁿ yíhí vâi cuchí xixexi-güedi. ¹² Te nchaá cue espíritú-áⁿ ní cáháⁿ ndàhú-xi núú-gá, te xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Càháⁿ ndàhú-ndí núú-n sá dáñá-n quíhu-ndí yiqui cùñú nchaá cùchí-áⁿ —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá sá cúú quíhu-xi yiqui cùñú-güedi, te xínu dàtná úú mîl-güedi yìhi yucu-áⁿ. Te nchaá espíritú cúndìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii téé-áⁿ ní quee ñaha-xi xii-dé, te cuánguihu-xi yiqui cùñú nchaá cùchí-áⁿ, te nchaá-güedi ní xínu-güedi duha ní quee-güedi ndàa núú dèhvá yuhu làgúná-áⁿ, te ní ngaunihnu-güedi xití ndute te ní ndihi-güedi ní cáhá.

¹⁴ Te òré ní xiní cue téé xito cuchí-áⁿ nàcuáa ní cuu te ní xínu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní caní-güedé cuendú núú cuè ñáiyu ndècu xití ñuú, ndihi núú cuè ñáiyu ndècu xití yucu. Te nchaá ñáiyu ní níhí tnúhu ní xicá-yu cuáháⁿ ndéhé-yu nàcuáa ní cuu. ¹⁵ Te òré ní quexió-yu núú ndécú Jèsús te ní xiní-yu téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cúndìhi yucu ñávàha-áⁿ núcóo-dé núú sàhá Jèsús, te ñihnu-ná-dé dóó-dé te núcóo-ná-dé dàtná ñáiyu vâha, te ní yuhú-yu òré ní xiní ñáhá-yu xii-dé. ¹⁶ Te nchaá ñáiyu ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha téé yìhi ñaha cue espíritú cúndìhi yucu ñávàha-áⁿ ní cuu ní caní-yu cuendú núú nchàa ñáiyu ní quexio-áⁿ nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-áⁿ ndihi nàcuáa ní cuu cuendá nchaá cùchí-áⁿ. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ní níhí ñáiyu-áⁿ tnúhu nàcuáa ní cuu núú nchaá-yu ní nguíta-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná quee-gá yucu ñuú-yu núhú-gá.

¹⁸ Te ní xica-gá cuáháⁿ-gá núú ndécú bàrcú, te òré ndée-gá bàrcú-áⁿ núhú-gá ní nguíta téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cúndìhi yucu ñávàha-áⁿ càháⁿ ndàhú-dé núú-gá núu

vâ cúndèe iní-gá quíhíⁿ ndihi ñaha-gá xii-dé. ¹⁹ Dico ñá túú ní sáha-gá tnúhu quíhíⁿ ndihi ñaha-gá xii-dé, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Cuanùhú vehe-n, te caní-n cuendú núú cuè ñáiyu sá Yá Ndiòxi ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-n, te ío càhnu cuu nchaá sá vâha ní quide-gá sá cúú-xi-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁰ Te téé-áⁿ ní xica-dé cuánuhú-dé, te ní sáháⁿ-dé ndi ùxí ñuú nání Dècápolis, te ní caní-dé cuendú núú nchàa ñáiyu sá ío càhnu cuu nchaá sá vâha ní quide ñaha Jèsús xii-dé, te nchaá-yu ío ní cuñúhu-yu.

Cuendá déhe yoco té Jàiru ndihi cuendá ñá ñádhí ní tnándeé dóó Jèsús

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Te Jèsús cuánde-gá bàrcú, te ní natehndé-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ío vâi ñáiyu ní tacá núú ní quexio-gá-áⁿ, te xíaⁿ ndécú-gá ²² ní quexio ñá téé tàxi tnuní veñúhu núú-gá, te téé-áⁿ nání-dé Jàiru, te ní nguíñí xití-dé núú-gá. ²³ Te ní nguíta-dé càháⁿ ndàhú-dé núú-gá, te xáhaⁿ-dê xii-gá:

—Ío càhú tnàhá déhe yoco-í cùhú-xi, te ndècu-ná-xi sá cúú-xi, te véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n núu vâ cúndèe iní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í tendaha-n-xi cuendá ndúha-xi, te cundecu-xi —cachí-dé xáhaⁿ-dê xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi téé-áⁿ, te ío vâi ñáiyu nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá ní cuu. ²⁵ Te tnuú nchaá ñáiyu-áⁿ ñútnàhá ñá ñaha cùhú, te ñaha-áⁿ sa ní cuu úxúú cuáá sá cùhú-aⁿ ngóyo ñaha níhí xii-aⁿ. ²⁶ Te ío ta ndòho-aⁿ véxi, te ío cuéhé ñátátná ní cuu ta quide tátna ñaha xii-aⁿ, te sa ní ndihi nchaá sá ndécú ndihi-aⁿ ní nadico-aⁿ cuendá ní níhí-aⁿ díhúⁿ ní queheⁿ nchaá ñáiyu ní quide tátna ñaha xii-aⁿ dico ní ñá-yu ñá túú ní ndacú-yu ndúha-aⁿ, chi da uuⁿ-gá tá cùu cahú-aⁿ cuáháⁿ. ²⁷ Te òré ní níhí-aⁿ tnúhu cuendá Jèsús, te ní xica-aⁿ cuáháⁿ-aⁿ núú ndécú-gá. Te òré ní quexio-aⁿ núú ndécú-gá te ní sáháⁿ ndehe yatni-aⁿ ndàa sátá-gá ní tnándeé-aⁿ dóó-gá. ²⁸ Te ducaⁿ ní quide-aⁿ chi ní sani iní-aⁿ sá núu ndacu-aⁿ tnándeé-aⁿ cuèdicó luha yuhu dóó Jèsús te ndúha-aⁿ ní sani iní-aⁿ. ²⁹ Te òré ducaⁿ ní quide-aⁿ te ní túú-gá ní ngóyo ñaha-gá níhí xii-aⁿ, te òré-áⁿ ní cutnúní iní-aⁿ sá ní ndúha-aⁿ cuéhé tnàhá-aⁿ. ³⁰ Te Jèsús ní cutnúní iní-gá sá ñá ñáiyu ní ndúha sá cuendá-gá, núu ní nchócótó-gá ndàa sátá-gá te ní xicáⁿ tnúhú-gá núú nchàa ñáiyu nchícúⁿ ñáhá xii-gá, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—¿Ndédacàa-ndo ní tnándeé ñáhá xii-í? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

³¹ Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ndèhe-n sá vái ñáiyu nchícúⁿ ñáhá xii-n, te texio texio dàdehnde ñáhá-yu xii-n te xicáⁿ tnúhú-gá-n yòo ní tnándee ñáhá xii-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³² Te Jèsús ní xíndéhé vâha-gá xio xio ðíñi-gá núu ndédacâa ñáiyu ní tnándee ñáhá xii-gá. ³³ Te sá dúcáⁿ ní cutnúni iní ñadihí-áⁿ nâcuâa ní cuu, núu yúhú yúhú-aⁿ ní sáháⁿ-aⁿ ní ngüñí xítí-áⁿ núú Jèsús, te ní xáhaⁿ ndáá-aⁿ xii-gá nâcuâa ndúu cuendá-aⁿ. ³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-aⁿ:

—Yòhó ñaha cùhú ní cuu, ní sándáá iní ñáhá-n xii-í, núu ní ndúha-n, te vitna cuanuhú te vá ndihú-gá iní-n, chí vá dúcáⁿ-gá ndoho-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

³⁵ Te cáháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní sáá cue teée xinu cuechi vehe té Jairú téé tàxi tnuní veñúhu-áⁿ, te xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Sa ní xihí déhe-n, vá chíchiuⁿ-gá-n Mèstrú —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³⁶ Dico Jèsús ñá túú ní quide cuendá-gá nâcuâa ndúu tnúhu ní cáháⁿ cue téé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii téé tàxi tnuní veñúhu-áⁿ:

—Ñá túú nã cani iní-n, quindáá iní ñáhá-ní-n xii-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³⁷ Te Jèsús vá yòo-gá ní cuini-gá canchicúⁿ ñáhá xii-gá quíhíⁿ, chí té Pelú-ni, ndihí té Jacobó-ni, ndihí ñani-ni-dé té Juáa cuáháⁿ ndihí ñaha-gá xii-güedé. ³⁸ Te òré ní quexio-gá ndihí-güedé vehe téé tàxi tnuní veñúhu-áⁿ, te ní xiní-gá sá ïo vâi ñáiyu xindecu, te súuni dusaⁿ quidé-yu te níhi xicáháⁿ-yu te xindáhi-yu. ³⁹ Te òré cuanguihu-gá xítí vehe, te ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—¿Ná cuendá ndéé dúcáⁿ ïo dusaⁿ quide-ndo, te ndáhyú-ndó? Te xichí-a ñá túú ní xihí-xi chí dicó xidí-xi —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁴⁰ Te ní sácú ndéé ñáhá-yu xii-gá sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, chí sá cúu-xí mée-yu chí ní xihí ndisa xichí-áⁿ. Te òré-áⁿ ní queñuhu-gá nchaá-yu quehé, te cuanguihu-gá núu cándodo yiqui cuñú xichí ní xihí-áⁿ. Te ndéca-gá tátá xichí ní xihí-áⁿ ndihí náná-xi cuanguihu, te tnàhá cue téé úní ndihí-gá-áⁿ cuanguihu ndihí-gá. ⁴¹ Te ní tñii-gá ndaha xichí ní xihí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gá:

—Tálita, cúmí —cachí-gá xáhaⁿ-gá.

Te tnúhu-áⁿ queé-xi: Yòhó xichí cuéchi yúhú cachí-í sá ndácóo-n, duha quee-xi tnúhu-áⁿ.

⁴² Te òré-ni-áⁿ ní ndoto xichí cuéchi-áⁿ ní ndacóo-xi ní nacaca cuu-xi, te ndécu-xi úxúú cuíá-xi. Te ïo ní cuñuhu nchaá ñáiyu sá dúcáⁿ ní dándótó ñaha Jესús xii-xi. ⁴³ Te Jèsús ní cáháⁿ víhí-gá dóho tátá-xi ndihí náná-xi sá vá yòo ïⁿ cúñáhá-yu sá ní dándótó ñaha-gá xii-xi. Te sáta dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gá xii-yu sá cuañáhá-yu xii-xi sá cáxi-xi.

6

Jèsús ndécú-gá ñuu Nazàrét
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Te Jèsús ní ndee-gá ñuu núú ní dándótó-gá xichí ní xihí-áⁿ, te cuanuhú-gá núú cúu ñuu-gá, te tnàhá cue téé xica cuu ndihí-gá cuanuhú ndihí-gá. ² Te ndécu Jესús ñuu-gá ní tnahá nduu ndétatú ñáiyu. Te nduu-áⁿ cuanguihu-gá xítí veñúhu dàcuaha ñaha-gá xii-yu. Te vâi ñáiyu ndédóho nchaá tnúhu cáháⁿ-gá, te xicuñúhu víhí-yu, te xitnàhá-yu:

—¿Ndéé ní sáháⁿ dâcuáhá téé-a núu ndéé duha váha cáháⁿ-dé, nása ní quide-dé núu ndéé duha ïo váha cutnúni iní-dé, te ndâcu-dé quidé-dé nchaá sá vá yòo tnàhí ndâcu cada-í? ³ Te dicó carpinterú cúú-dé, dicó déhe tá Màriá cúú-dé, te ñani-dé cúú té Jacobó, ndihí té Chéé, ndihí té Judás, ndihí té Ximú, te ðiu-ni cue cúha-dé cúú ñáiyu ndécu ndihí-o ñuu-a —cachí-yu xitnàhá-yu.

Te ñá túú ní cuini-gá-yu cáháⁿ ndihí váha ñáhá-yu xii-gá. ⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Te núu ïⁿ téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ná násáá-dé ñuu-dé dacuàha-dé ñáiyu tnúhu-gá, te nchaá ñáiyu ñuu-dé-áⁿ, ndihí nchaá ñáiyu ndécu ndihí-dé vehe-dé, ndihí nchaá ñáiyu cúu ndi mee-dé ñá túú nehé-yu sá yíñúhu núú-dé, dico cue ñáiyu nchaá dâva-gá ñuu chí nehé-yu sá yíñúhu núú-dé —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵ Te ñá túú ní quide tátna Jèsús vâi ñáiyu cuendá sá ñá túú ní sándáá iní ñáhá-yu xii-gá, dico ní quide tátna-gá ïⁿ úú ñáiyu cùhú ní sándáá iní ñáhá xii-gá. Te ní tendaha ñaha-ni-gá xii-yu te ní ndúha-yu. ⁶ Te ïo ní cuñúhu-gá sá dúcáⁿ ñá túú ní cuini-yu quindáá iní ñáhá-yu xii-gá. Te sáta dúcáⁿ te ní xica-gá cuáháⁿ-gá nchaá dâva-gá ñuu líhli càa yatni xiáⁿ cuendá dacuàha-gá ñáiyu tnúhu-gá.

Jèsús táuchiuⁿ-gá quíhíⁿ cue téé xica cuu ndihí-gá cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi núú ñáiyu

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Te Jèsús ní cana-gá ndi úxúú cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní sáñaha-gá xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndihí-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaá espíritú cundihí yucu ñávaha yíhi ñaha xii ñáiyu. Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé sá ndi ndúú ndi ndúú-güedé quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi núú ñáiyu. ⁸⁻⁹ Te cúmání-gá caca-güedé quíhíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Vá cânèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, te ni vâ cânèhe-ndo sá cáxi-ndó, te ni vâ cânèhe-ndo díhúⁿ, chí ïⁿ caa-ni tátnu canehe-ndo, te chàu yíhí-ni-ndó-áⁿ xiáⁿ-ni quíhí-ndo, te vá cânèhe-gá-ndó ñngá ichi

dóo-ndó chi ðu-ni dóo ñíhú-ndó-áⁿ xiáⁿ ñàhí-ni cuihnu-ndo te ñá túú ñàhí-gá ná canehe-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁰ Te xáhaⁿ tucu-gá:

—Te òré ná sàá-ndó ñúú, te íó ñáiyu cáháⁿ ñàhã-yu xii-ndo vehé-yu, te xiáⁿ-ni cundecu-ndo ndéé ná sàá nduu ndèe-ndo ñúú-áⁿ. ¹¹ Te núu íó dava ñúú ñá túú cuíní-yu cáháⁿ ndihí ñaha váha-yu xii-ndo, te ní ñá túú cuíní-yu cundedóho-yu tñuhu cáháⁿ-ndó, te ndee-ni-ndo ñúú-áⁿ te naquidi-ndo tìcáchúhmá ní tñúí sáhá-ndó cuèndá ná cùtnuní iní-yu sá ñá túú quide váha-yu. Te na cáchí tñuhu ndáá-í xii-ndo sá ná sàá nduu cáda ndáá Yá Ndióxi cuéchi nchaa ñáiyu, te cue ñáiyu ducaⁿ na càda ñaha xii-ndo-áⁿ ño-gá ndohó-yu dàvá-áⁿ dàcúxí dàtná ndoho cue ñáiyu ñúú Sòdomá ndihí cue ñáiyu ñúú Gómorrá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹² Te cue téé-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé te ní ngüíta-güedé dácuaⁿ-güedé cue ñáiyu tñuhu Yá Ndióxi, te xáhaⁿ-güedé xii-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te daña-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

¹³ Te vai espíritu cùndihí yucu ñávaha yíhi ñaha xii ñáiyu ta queñuhu-güedé yiqui cuñú-yu cuáháⁿ, te vai tucu ñáiyu cùhú tá quide tátna-güedé cuáháⁿ chíhí ñaha-güedé acití xii-yu te ndúha-yu.

Nàcuáa ní cuu ní xihí té Juáá téé dàcuandute ñaha xii ñáiyu

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Te nchaa xichi ní níhí ñáiyu tñuhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te ñàhá té Hèrodés téé yíndaha ñaha xii ñáiyu ní níhí-dé tñuhu nchaa nàcuáa quide-gá, te ní cachí-dé:

—Té Juáá téé ní xóo dàcuandute ñaha xii ñáiyu ní ndoto núu dàcáⁿ ndácú-dé quidé-dé nchaa sá vã yóo ñàhí ndàcu cada —duha ní cachí-dé.

¹⁵ Te dava ñáiyu càchí-yu sá tã Èliás téé ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní nasáá-dé.

Te davá-yu càchí-yu sá cúú-gã dàtná ñúú téé ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. ¹⁶ Te té Hèrodés ní níhí-dé tñuhu nchaa nàcuáa cáháⁿ-yu, te ní cachí-dé:

—Ðiú té Juáá téé ní táuchíuⁿ-í ní xehndé-güedé díquí-xi ní ndoto —càchí-dé.

¹⁷⁻¹⁸ Te duha ní cuu cùtnhá ní sahni té Hèrodés té Juáá, chí dàvá-áⁿ ní naqueheⁿ té Hèrodés-áⁿ ñúú ñaha ñani Herodiás ndécá-dé, te ñaha-áⁿ sá ní cándeca ñaha ñani-dé té Lipé. Te té Juáá ní xáhaⁿ-dè xii té Hèrodés sá ñá túú ní quide váha-dé sá dúcáⁿ ní naqueheⁿ-dè ñaha ní cándeca ñani-dé, núu sá cuèndá ñaha-áⁿ ní táuchíuⁿ té Hèrodés ní tñúí-güedé té Juáá ní chíhí ñaha-güedé vecaá,

te ní dácútu ñaha-güedé xii-dé, te ducaⁿ ní quide-dé cuèndá sá ndécá ñaha-dé xii-aⁿ.

¹⁹ Te ñaha ñani Herodiás ndécá tã Hèrodés-áⁿ ío ní cuu úhú iní-aⁿ té Juáá, te ní cuíní-aⁿ cahni-aⁿ-dè, dico ñá túú ní níhí-aⁿ nàcuáa cada-aⁿ. ²⁰ Te mee té Hèrodés chí ní cùtnuní ndáá iní-dé sá té Juáá cúú-dè ñúú tée quide mee-ni sá váha, te quide ndáá-dé núú Yá Ndióxi, te ní xóo yùhú ñàhá-dè ñúu xiáⁿ ñá túú ní dàña-dé ná cada ñaha ñaha ndeca-dé-áⁿ xii té Juáá. Te té Hèrodés-áⁿ ío ní cudíí iní-dé ní xíndedóho-dé nchaa tñuhu ní xáhaⁿ té Juáá xii-dé, dico ñá túú ní sàni iní-dé duuⁿ duuⁿ tñúí-dé tñuhu-áⁿ. ²¹ Te ñúú nduu ní xóo vico vehe té Hèrodés ní quide cáhnu-dé nduu ní cacu-dé. Te nduu-áⁿ ní níhí ñaha ñani Herodiás-áⁿ nàcuáa cada-aⁿ cuèndá cuú té Juáá. Te nduu-áⁿ ní cáháⁿ té Hèrodés nchaa cue tée cùchiuⁿ, ndihí nchaa cue tée tàxi tñuní ñàhá xii cue sandadú, ndihí nchaa cue tée cuica ndècu distritú Galilea cuèndá cudini ndihí ñaha-dé xii-güedé nduu-áⁿ. ²² Te ndècu ñúú déhe yoco ñaha ñani Herodiás-áⁿ, te xíchí-áⁿ ní quíhu-xi vehe núu cúú vico-áⁿ ní xita saha-xi mèi oré yíhí té Hèrodés mèsá ndihí nchaa cue tée ní cáháⁿ-dè, te ío ní cudíí iní-dé ndihí nchaa cue tée-áⁿ nàcuáa ní xita xíchí-áⁿ. Te té Hèrodés ní xáhaⁿ-dè xii-xi:

—Cácaⁿ núu-í ñúu ná cuíní-n te taxi-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-xi.

²³ Te ní cacuehe-dé ndéé Yá Ndióxi nàcuáa cùtnuní iní xíchí-áⁿ sá ndáá cuáñaha-dè ñúu ná cúú sá ná cácaⁿ-xi núu-dè cuéí ndéé cuádava nchaa sá ndécú ndihí-dé, te núu na cácaⁿ-xi. ²⁴ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-xi núu ní quee-xi quehé ní xáhaⁿ-xi xii náná-xi:

—Náá, ¿ná cúú sá cácaⁿ-í núu té Hèrodés? —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-aⁿ.

Te náná-xi-áⁿ ní xáhaⁿ-aⁿ xii-xi:

—Cuáháⁿ cácaⁿ-n díquí té Juáá téé dàcuandute ñaha xii ñáiyu —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

²⁵ Te ndíhi-ni cuándihu xíchí-áⁿ xití vehe núu yíhí té Hèrodés-áⁿ, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Cuíní-í sá mèi nduu vitna quehndé-n díquí té Juáá téé dàcuandute ñaha xii ñáiyu te taxi-n, dico na cùhuⁿ ñúú xití cóhó taxi-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

²⁶ Te té Hèrodés ní ngüíta-dé ndihú víhí iní-dé sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-dé, dico ñá túú ní cùyi-dé cùñaha-dè xii-xi sá vã cúú cuáñaha-dè sá xicáⁿ-xi, chí cuèndá sá ñúu nchaa ñáiyu ní xáhaⁿ-dè sá cúú cuáñaha-dè ñúu ná cúú sá ná cácaⁿ-xi, te ní cacuehe-dé ndéé Yá Ndióxi nàcuáa cùtnuní iní-í sá ndáá cuáñaha-dè sá ná cácaⁿ-xi núu-dé.

²⁷ Te té Hèrodés-áⁿ ndíhi-ni ní xáhaⁿ-dè xii ñúú sandadú sá quíhí-dé quehndé-dé díquí té Juáá. ²⁸ Te sandadú-áⁿ ní xica-dé cuáháⁿ-dè vecaá núu yíhí té Juáá-áⁿ, te

ní quexio-dé te ní xehndé-ni-dé díquí tē Juáá, te ní chihi-dé ìṣṣ xití cóhó te nèhe-dé cuánhú ní sáha-dé xíchí xicá-án, te xíchí-án ní nacúaha-xi náná-xi. ²⁹ Te òrè ní níhí nchaa cue téé ní xica cuu ndihi ndí Juáá-án tñuhu sá dúcá ní sahni ñaha-güedé xii ndí, te ní sáhán-güedé ní ndocani-güedé yiqui cùñú ndí te ní chindúxi-güedé.

Jèsús dácàxi-gá ùhúṣṣ mīl cue téé te ðìṣṣ ñáyíu ðìhí ndihi landú

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Te nchaa cue téé ní táuchíúṣṣ Jèsús cuáhán cáhán tñuhu Yá Ndióxi núú ñáyíu ní ndexio-güedé núú-gá te ní ngúita-güedé nácàni tñuhu-güedé nchaa nàcuáa ní quide-güedé ndihi nchaa nàcuáa ní dánèhè ñáhá-güedé xii-yu. ³¹ Te Jèsús ní xáha-gá xii-güedé:

—Chí nèhè ná quihí-ó ìṣṣ xichi núú ñà túú ñáyíu ndetatú-ó —càchí-gá xáha-gá xii-güedé.

Te duca ní xáha-gá xii-güedé, chí ío cuéhé ñáyíu cuáhán véxi-yu cùú-yu núú ndécú-gá. Te ní ñà níhí-gá nása cada-gá caxi-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá. ³² Te Jèsús cuánguee-gá bàrcú ndihi mee-ni cuè téé ní táuchíúṣṣ-gá cáhán tñuhu-gá, te cuáhán-gá ndihi-güedé ìṣṣ xichi núú ñà túú ñáyíu ndécú. ³³ Dico vai ñáyíu ní cutnùni iní-yu sá díú-gá ñùhú bàrcú-án cuáhán ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te nchaa ñúú cáá yàtni xiá ní quee ñáyíu xixínú-yu cuáhán núú ní quidé-yu cuèndá quexio Jèsús, te sa ndécú-yu xiá ní quexio-gá. ³⁴ Te òrè ní quene Jèsús xití bàrcú, te ní xini-gá cuéhé víhí ñáyíu xixúcu núú ní quexio-gá-án, te ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-yu chí ndécú-yu datná xñdecu cue mbéé cue quiti ñà túú tòli-xi, te ío vai núú sá ní ngúita-gá ní dácúahá ñaha-gá xii-yu. ³⁵ Te sáta tá cuàa cuáhán te ní sáhán cue téé xica cuu ndihi Jèsús núú-gá, te xáha-güedé xii-gá:

—Sa ní cuaa te ñà túú ñáyíu ndécú yatni iha. ³⁶ Váha-gá dandàca nchaa ñáyíu-a chí na quihí-yu nchaa vehe cáa xití yucu-a, ndihi nchaa ñúú cáá nchaa yatni iha cuáa-yu sá caxi-yu —càchí-güedé xáha-güedé xii-gá.

³⁷ Te Jèsús ní xáha-gá:

—Mee-ndo chí cuáñaha sá ná caxi-yu —càchí-gá xáha-gá xii-güedé.

Te xáha-güedé xii-gá:

—¿Te nása cada-ndí, chí xini ñuhu-xi datná úú cièndú díhúṣṣ denàriú cuèndá cuaa-ndí sá caxi-yu? —càchí-güedé xáha-güedé xii-gá.

³⁸ Te Jèsús ní xáha-gá xii-güedé:

—Chí cuáhán cundehe-ndo núu ná daha pàá ndécú ndihi-ndo te cachí tñuhu-ndo —càchí-gá xáha-gá xii-güedé.

Te ní sáhán ndéhé-güedé núu ná daha pàá ndécú, te ní xáha-güedé xii-gá:

—Úhúṣṣ duha-ná pàá ndihi úú-ná chácá ndécú —càchí-güedé xáha-güedé xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní xáha-gá xii nchaa ñáyíu sá ná níhí tñáhá-yu cuu tití xichí-yu, te ngóo-yu nchaa núú cùhú cuíí cáa xiá. ⁴⁰ Te nchaa-yu ní ngóo-yu, te dava xichí-yu ní ngóo ìṣṣ cièndú-yu, te dava xichí-yu ní ngóo údico úxi-yu. ⁴¹ Te sáta ní ndihí-yu ní ngóo, te ní queheṣṣ Jèsús ndi ùhúṣṣ pàá ndi úú chácá-án, te ní ndacoto-gá andíu te ní ndacáṣṣ táhú-gá núú Yá Ndióxi, te dátñuni ní táhú cuèchi-gá pàá-án te ní sáñaha-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá ní dácàññu-güedé nchaa ñáyíu-án ní xexi-yu. Te ðíu-ni duca ní quide tucu-gá úú chácá-án. ⁴² Te nchaa-yu ní xexi-yu ní ndahá xití-yu. ⁴³ Te sáta ní túhú cóhó-yu te ní nadatàcá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú ùxúú tñáhá tídihi mee-ni sá ní quendóo núú ùhúṣṣ-ni pàá, ndihi núú úú-ni chácá. ⁴⁴ Te nchaa ñáyíu ní xexi-án chí xñu ùhúṣṣ mīl mee-ni cuè téé chí ðíu-ni cue téé-án ní quíundehe, te ðìṣṣ ñáyíu ðìhí ndihi cue landú.

Jèsús xicá-gá núú ndute

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Te òrè-ni-án ní xáhaṣṣ Jèsús xii cue téé xica cuu ndihi-gá sá quèe-güedé bàrcú codonù-güedé quihí-güedé ìṣṣ ñúú nání Bètsaidá cáá ndàa ingá xio yuhu làgúná núú ndécú-güedé-án, te mee-gá quendóo-gá cada ndee iní tñáhá-gá ndihi cue ñáyíu. ⁴⁶ Te sáta ní yáha ní quide ndee iní tñáhá-gá ndihí-yu, te ní xica-gá cuáhán-gá ìṣṣ tindúú cáá yàtni xiá cuèndá cáhán ndihi-gá Yá Ndióxi. ⁴⁷ Te òrè sa ní cundiquiṣṣ te bàrcú sá ñùhú cuè téé xica cuu ndihi-gá sa cuáhán-xi ndéé cuádava xití làgúná-án, te mee-gá ndécú-gá ìṣṣ núú tindúú. ⁴⁸ Te túu ndèhe-gá sá sùúni ndòho-güedé tá dácaca-güedé bàrcú-án cuáhán, chí cuèndá ndàa nacúaa cuáhán-xi-án duha véxi táchí te natùndaha-xi. Te ingá nduu-án tàculhá-gá sa ní cuyatni víi-ná Jèsús bàrcú ñùhú-güedé-án, dico núú ndute tá xica-gá cuáhán te luha-ná te yáha ñaha-gá xii-güedé ní cùu. ⁴⁹⁻⁵⁰ Te òrè ní xini ñáhá cuè téé ñùhu bàrcú-án xii-gá te ní yùhú-güedé ní cana saa-güedé, chí ní sani iní-güedé sá ìṣṣ almá cùú-gá. Te ní xáha-gá xii-güedé:

—¡Ñíṣṣ cunduu-ndo, vá yùhú-ndó, chí yùhú cùú-í! —càchí-gá xáha-gá xii-güedé.

⁵¹ Te Jèsús cuánguee-gá xití bàrcú ñùhú-güedé-án, te sáta cuánguee-gá te òrè-ni ní ngúññí táchí, te ní cuñúhu víhi-güedé.

⁵² Te duca chí cue téé-án ñà túú ní cutnuni iní-güedé nása quide-gá, chí ñà túú ní cutnuni váha iní-güedé nàcuáa nduu sá ní quide-gá òrè ní nadacàyá-gá pàá, chí ío ñí díquí-güedé.

Jesús quidé tātna-gá ñáiyu cùhú ñuú Genesàrét

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Te ní yáha-güedé ndihi-gá ndáa ingá xio yuhu làgúná, te ní sáá-güedé ndihi-gá yucu cue téé ñuú Genesàrét. Te yacáⁿ ní dácútú ndéé-güedé bàrcú-güedé yuhu làgúná. ⁵⁴ Te òré ní quene Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá xití bàrcú, te nchaa ñáiyu xíndecu-áⁿ ní cutnùnì iní-yu sá díú-gá. ⁵⁵ Te ñáiyu-áⁿ ndihi-ni ní sáhán-yu nchaa núú xíndecu cue ñáiyu cùhú, te cue ñáiyu cùhú-áⁿ ní quée-yu xito nchìdo ñahá-yu cuáhánⁿ ndi tnahá ìⁿ ìⁿ xichi núú nihí-yu tnúhu quèxio Jesús. ⁵⁶ Te nchaa ñuú náhnú ndihi nchaa ñuú líhli núú cuaháⁿ Jesús, ducáⁿ xíndecá-yu nchaa ñáiyu cùhú cuaháⁿ xití ñuú sàcáⁿ ñáhà-yu núú-gá cuendá cada tātna ñaha-gá xíi-yu. Te diu-ni ducáⁿ xiquidé-yu nchaa dava-gá xichi núú cuaháⁿ-gá núú xíndecu cue ñáiyu, te cáhánⁿ ndáhú-yu núú-gá sá ná dáñá-gá tnándeé cue ñáiyu cùhú-áⁿ cuèdicó luha yuhu dóó-gá cuendá ndúha-yu. Te nchaa ñáiyu cùhú ní tnándeé yuhu dóó-gá ní ndúha-yu.

7

Cuendá nchaa sá quidé-xí ngúndecu cuéchi ñáiyu

(Mt. 15:1-20)

¹ Te ñuú Jerusalén ní quee cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, te ní quexio-güedé núú ndécú Jesús, te tnáhá cue téé cùu fariséú ní quexio ndihi-güedé. ² Te cue téé-áⁿ ní xini-güedé sá dáva cue téé xica cuu ndihi Jesús ñá túú ndáha-güedé dàtná ndáhá mèe cue téé cùu fariséú-áⁿ òré caxi-güedé. Te xiáⁿ núu cue téé ní quexio-áⁿ ní cáhánⁿ cuèhé-güedé cuendá cue téé xica cuu ndihi-gá. ³ Te ducáⁿ chi nchaa cue téé cùu fariséú-áⁿ ndihi nchaa ñáiyu isràél nchicúⁿ nihnú-yu quidé-yu dàtná ní xóo cada nchaa cue ñani tnáhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha, chi nchaa ñáiyu-áⁿ và caxí-yu te núu và ndáhá-yu dàtná ní xóo ndaha nchaa cue ñani tnáhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha-áⁿ. ⁴ Te ñáiyu-áⁿ ndi tnahá òré cuaháⁿ-yu núú yáhu te násáá-yu, te ndáhá-yu nàcuáa sàni iní-yu ndúvétú iní Yá Ndióxi, te núu và dúcáⁿ cadá-yu te và caxí-yu. Te tnáhá náqueté-yu vasú sá sácúhuⁿ sá xihí-yu, ndihi lítu, ndihi cohó cáá, ndihi camá. Te nchaa xéhé náqueté-yu nàcuáa sàni iní-yu ndúvétú iní Yá Ndióxi. Te ío-gá titní sá ní xóo cada nchaa ñáiyu ní xíndecu ndéé sanaha-áⁿ nchicúⁿ nihnú-yu quidé-yu. ⁵ Te cue téé cùu fariséú-áⁿ, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés-áⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii Jesús:

—¿Ná cuendá cue téé xica cuu ndihi-ní ñá túú náquete-güedé ndaha-güedé òré caxi-güedé dàtná ní cachí nchaa cue téé ní xíndecu ndéé sanaha-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó cùu-ndó cuè téé io dàndahú mèé-xí chi càchí-ndó sá ìo quide ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùnì ndíi Chàia téé ní xóo cáhánⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha núú tütú-gá núú cáhánⁿ-xi nàcuáa ní cáhánⁿ-gá cuendá-ndó, te duha ní cachí-gá:

Ñáiyu-a càchí-yu sá ìo càhnu cuu-í, dico dicó-ni yuhu cáhánⁿ-yu,

chi ñá túú ñuhu iní ñáhá-yu xii-í.

⁷ Te áúⁿ ná cuu chíñuhu ñahá-yu xii-í, chi ñá túú vèdana ndéé nándihí-xi,

chi cue ñáiyu-a dàcuahá-yu cue tnàha ñáiyú-yu nàcuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnúhu sá ní cahu iní cue ñáiyu ñuyúí-a cáhánⁿ-yu.

Duha ní chídó tnùnì ndíi Chàia núú tütú Yá Ndióxi nàcuáa ní cáhánⁿ-gá cuendá-ndó.

⁸ Te nchòhó ní dáñá-ndó nàcuáa ní cachí Yá Ndióxi cada-ndo, te nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nàcuáa ní cahu iní cue ñáiyu ñuyúí-a, chi náquete-ni-ndo lítu, te náquete-ni-ndo vasú sácúhuⁿ sá xihí-ndó nàtava-ndo nàcuáa ní xóo cada ñáiyu-áⁿ ní xóo naqueté-yu nchaa xiáⁿ, te nándi-gá nchaa núú sá quidé-ndó —càchí Jesús xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹ Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ñá túú cuini-ndó càda-ndo nàcuáa cuini Yá Ndióxi, chi mee-ni nàcuáa ní cachí cue téé ní xíndecu ndéé sanaha nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo. ¹⁰ Te ndíi Moisés ní cachí ndíi sá ncháá ñáiyu canehé-yu sá yíñuhu núú tātá-yu ndihi núú náná-yu. Te nchaa ñáiyu na cáhánⁿ úhú cuendá tātá-yu àdi cuendá náná-yu te cahni ñaha-güedé xii-yu ní cachí ndíi. ¹¹ Te nchòhó càchí-ndó sá núu ìⁿ téé na cùñaha-dé xii tātá-dé ndihi náná-dé sá sá ní sani iní-dé cuañaha-dé xii-yu cùu-xi Corbán, te ñá túú-gá xini ñuhu-xi sá cuañaha-dé xii-yu, te tnúhu Corbán-áⁿ quée-xí: Sá cúu cuendá Yá Ndióxi. ¹² Te sá dúcáⁿ ná cáhánⁿ ìⁿ téé-áⁿ te nchòhó chindéé tnúhu-ndo-dé cuendá sá và chindéé-gá-dé tātá-dé ndihi náná-dé. ¹³ Te ducáⁿ quide-ndo chi ní dáquée tíhú-ndó nàcuáa ní cachí Yá Ndióxi cada-ndo, te mee-ni nàcuáa ta quide cue téé ñuyúí-a véxi nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo, te diu-ni ducáⁿ ta sànu ichi tnaha-ndo véxi, te nándi-gá nchaa sá cáhú iní-ndó quide-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁴ Te Jesús ní xáhaⁿ tucu-gá xii cue ñáiyu xíndecu-áⁿ:

—Chí táquixi ndehe iha, te cundedóho váha-ndo tñuhu na cãháⁿ-í-a te ío váha cuáha-ndo cuendá. ¹⁵ Nchaa sá xéxi-ndó chí ñá túú ná quidé-xí iní-ndó, dico nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó quide-ndo, nchaa xiáⁿ quidé-xí ndècu cuèchi-ndo. ¹⁶ Te nchaa nchòhó ñáiyu ndèdóho nchaa tñuhu cãháⁿ-í-a ío váha chí cuáha cuendá —càchi-gá xãhaⁿ-gá xií-yu.

¹⁷ Te Jèsús ní dándõ-gá nchaa ñáiyu núu xixúcu-yu-áⁿ te cuándihu-gá xití vehe. Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní xicáⁿ tñuhú-güedé núú-gá núu nása quèe-xi cuendú ní caní-gá núú ñáiyu-áⁿ. ¹⁸ Te ní xãháⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa tnahá nchòhó ñá túú ní tècú tñumí-ndó cuendú ní caní-í núú ñáiyu-áⁿ? Nchaa sá xéxi-yu cuánguee xití-yu ñá túú quide-xi iní-yu nãcuáa ngündecu cuèchi-yu. ¹⁹ Chí ñá diú iní-yu cuánguee-xi chí cuánguee ndáá-xi xití-yu, te nãyáha ñaha-xi xií-yu —càchi-gá xãhaⁿ-gá xii-güedé.

Te sá dúcáⁿ ní cãháⁿ-gá te ní dátũu-gá sá cúu càxi-o nchaa núú sá cúu càxi-o. ²⁰ Te ní xãháⁿ tũcu-gá xii-güedé:

—Nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáiyu xiáⁿ cãcú ñihnu-xi iní-yu, te nchaa xiáⁿ quidé-xí ndècu cuèchi-yu. ²¹ Te iní-yu-áⁿ cãcú ñihnu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chí sàni cuèhé sání dùha iní-yu. Te cue téé cãháⁿ ndihi-güedé ñadihi te ñá diú ñadihi-güedé cúu-yu, te diu-ni ducaⁿ quide cue ñáiyu dihi cãháⁿ ndihí-yu téé te ñá diú yí-yu cùu-güedé. Te sãhni-yu cue tñaha ñáiyú-yu, te mee-ni ichi dií iní cúdã iní-yu cundecu-yu. ²² Te dùhu ndachiuⁿ tnahá-yu, te xihó-yu cundecu ndihí-yu sá ndécú ndihi tnahá ñáiyú-yu, te ío quide úhú iní-yu sá cúu-xi tñaha ñáiyú-yu, te ío dandahú tnahá-yu, te mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá cudií iní-yu quide-yu, te ío cuédú iní-yu, te ío yiti yùhú-yu, te ío quide cahnú-yu mèe-yu, te quidé-yu nãndi-gá sá ñá túú tàu-yu cadá-yu. ²³ Te nchaa sá cuèhé sá dúhá-áⁿ cãcú ñihnu-xi iní-yu, te nchaa xiáⁿ quidé-xí ndècu cuèchi-yu, te ñá túú cùu-xi sá váha sá cúu-xi iní-yu.

Íⁿ ñadihi véxi ñuú xicá ní sãndáa iní-aⁿ Jèsús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá ndéé yucu cue téé ñuú Tírú, ndihi yucu cue téé ñuú Sidón. Te òré ní quexio-gá xiáⁿ te cuánguihu-gá íⁿ vehe te xiáⁿ cundecu-gá, te cuní-gá sá vã quini ñáiyu sá xiáⁿ ndécú-gá ní cùu, dico dai ní níhi-yu tñuhu. ²⁵ Te íⁿ ñadihi ndécú íⁿ déhe yoco-aⁿ, te yíhi ñaha espíritú cündihi yucu ñávãha xii-xi, te ñaha-áⁿ ío ndihi ní níhi-aⁿ tñuhu sá ní quexio Jèsús xiáⁿ núu ní sãháⁿ-aⁿ núu ndécú-gá, te ní ngüñí xití-áⁿ núú-gá. ²⁶ Te ní ngüita-aⁿ cãháⁿ ndáhú-aⁿ núú-gá, te

xãhaⁿ-aⁿ sá núu vá cündèe iní-gá queñuhu-gá espíritú cündihi yucu ñávãha yíhi ñaha xii déhe-aⁿ. Dico ñá diú ñaha israél cúu-áⁿ chí ñaha ñuú Sirofènicia cúu-áⁿ te tñuhu griégú cúu tñuhu-aⁿ. ²⁷ Te xiáⁿ núu ní xãháⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Daña na càxi tnaa nchaa landú chítú xití-güexi, te dátñuni caxi cue iná, chí ñá túú ndùu váha-xi queheⁿ-o sá xéxi lãndú te cuáha-o iná —càchi-gá xãhaⁿ-gá xii-aⁿ.

²⁸ Te ní xãháⁿ-aⁿ xii-gá:

—Mèstrú, ndáá-ni cãháⁿ-n, dico iná chí nãdatac-güedi sá ngóyó yùhu cóhó lãndú —càchi-aⁿ xãháⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xãháⁿ-gá xii-aⁿ:

—Ío váha ní cãháⁿ-n, te cuanùhú te ñá túú-gá ná caní iní-n, chí sa ní quee espíritú cündihi yucu ñávãha yíhi ñaha xii déhe-n —càchi-gá xãháⁿ-gá xii-aⁿ.

³⁰ Te ñaha-áⁿ ní nasáá-aⁿ vehe-aⁿ te càa déhe-aⁿ núu cãmá, dico ñá túú-gá espíritú cündihi yucu ñávãha yíhi ñaha xii-xi chí sa ní quee ñaha-xi.

Jèsús quidé tátna-gá íⁿ téé ñá cúu cãháⁿ váha te doho-dé

³¹ Te Jèsús ní ndee-gá yucu cue téé ñuú Tírú te ní yáha-gá yucu cue téé ñuú Sidón, ndihi yucu ndi úxi ñuú nání Decápolis, te ní sáa-gá ndéé yuhu lãgúná districtú Galileá. ³² Te xiáⁿ ndécú-gá ní quexio ñáiyu ndéé núú-gá ndécá-yu íⁿ téé ñá cúu cãháⁿ váha-dé te doho-dé. Te cãháⁿ ndáhú-yu núú-gá sá ná tẽndaha ñaha-gá xii-dé cuendá ndúha-dé. ³³ Te Jèsús ní queñuhu ñaha-gá xii-dé tnuú-yu, te ndéca ñaha-gá cuáháⁿ íⁿ xio, te ní dáquihu-gá díquí ndáhá-gá yaú lóho-dé, te ní dácãnuu-gá dí-gá díquí ndáhá-gá, te ní tẽndaha-gá yãa-dé. ³⁴ Te ní ndacoto-gá andiu te ní sãnuu iní-gá, te ní cãháⁿ-gá tñuhu mee-gá, te xãháⁿ-gá:

—¡Éfatá! —càchi-gá xãháⁿ-gá xii-dé.

Te tñuhu-áⁿ quée-xi: Nacaáⁿ yòhó lóho. ³⁵ Te òré-ni-áⁿ ní nacaáⁿ lóho-dé, te ní nduu váha yãa-dé, te ní cuu cãháⁿ váha-dé. ³⁶ Te Jèsús ní cãháⁿ víhi-gá dóho ñáiyu ndihi ñaha xii téé ní quide tátna-gá-áⁿ sã vã yõo íⁿ cunãhá-yu sá ní quide tátna ñaha-gá xii-dé, dico uuⁿ-gá ní quidé-yu ní cãháⁿ-yu núu ñáiyu sá ní quide tátna-gá téé-áⁿ. ³⁷ Te nchaa-yu ío ní cuñuhu-yu, te ní xitñahá-yu:

—Vãha víhi quide-dé, chí nchaa-ni ndàcu-dé quidé-dé, chí quide tátna-ni-dé ñáiyu doho, te quide tátna-ni-dé ñáiyu ñíhi —càchi-yu xitñahá-yu.

8

Jèsús dácãxi-gá cúmí mĩ ñáiyu
(Mt. 15:32-39)

¹ Te íⁿ nduu tucu ío cuèhé ñáiyu ní tacá núu ndécú Jèsús, te ñá túú tnahí sá cãxi-yu.

Te ní cana-gá cue tée xica cuu ndihi-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

² —Yúhú, cündahú iní-í nchaa ñáyiú-a chi sa ní cuu úní nduu ndècu ndihi ñahá-yu xii-o iha, te ña túú tnàhí nã sã cáxi-yu. ³ Te núu na nãtendaha-í-yu núhú tnãmá-yu vehé-yu, te cunee-yu docó ichi, chí davá-yu io xica ndècú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndèé níhí-ó sã cuãñaha-o càxi nchaa ñáyiú-a, te iha ña túú nã ió chí cùu-xi xití yucu-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—¿Ná daha-gá pàá ndécú ndihi-ndo-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndècu ndihi-ndí úsá-gá tnàhá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyiú sã ngóo-yu nchaa-yu, te ní ngóo-yu, te ní queheⁿ-gá ndí úsá pàá-á, te ní ndacáⁿ táhú-gá núú Yá Ndióxi. Te dátñuní ní táhú cuèchi-gá te ní sãñaha-gá xii cue tée xica cuu ndihi-gá ní dácãñu-güedé nchaa ñáyiú-áⁿ. ⁷ Te ndècu ndihi-güedé ñⁿ úú chácá líhli, te diu-ni ducaⁿ ní quide-gá ní ndacáⁿ táhú-gá núú Yá Ndióxi. Te dátñuní ní táhúchíúⁿ-gá ní dácãñu ñaha-güedé xii-yu. ⁸ Te nchaa-yu ní xexi-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá ní túhú cóhó-yu te ní nadatácá-güedé nchaa sã ní quendóo, te ní chítú úsá tnàhá tídihi mee-ni sã ní quendóo-áⁿ. ⁹ Te núú ncháá ñáyiú ní xexi-áⁿ xínu dátñá cümü ml-yu. Te sátá ní yáha ní dácáxi ñaha Jèsús xii-yu te ní dándácá ñaha-gá. ¹⁰ Te dátñuní cuanguee-gá bàrcú ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá cuáháⁿ-gá ndihi-güedé yucu cue tée ñuú Dalmãnutá.

Cue tée cùu fariséú xáhaⁿ-güedé xii Jèsús cada-gá ñⁿ sã vá yóo tnàhí ndàcu cada (Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Te núú ní quexio Jèsús xiáⁿ ní sáá cue tée cùu fariséú, te ní ngúita-güedé nãndí tnúhu xáhaⁿ-güedé xii-gá xitó ndèé ñahá-güedé. Te xáhaⁿ-güedé sã ná cádá-gá ñⁿ sã vá yóo tnàhí ndàcu cada cundehe-güedé nàcuáa cutñuní iní-güedé núu ndáá sã Yá Ndióxi ní tendaha ñaha-gá xii-gá véxi-gá ñuyúú-a. ¹² Te ní sánuu iní-gá te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa nchóhó ñáyiú ndècu ñuyúú-a cümü-ndó cáda-í ñⁿ sã vá yóo tnàhí ndàcu cada nacuáa cutñuní iní-ndó núu ndáá sã Yá Ndióxi chindèe ñaha-gá xii-í. Dico na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã vá cádá-í sã cümü-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹³ Te ní dándóo-gá ñáyiú xĩndecu-áⁿ, te cuãndee-gá bàrcú ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá te cuáháⁿ-gá ndihi-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná.

Nàcuáa quidè cue tée cùu fariséú (Mt. 16:5-12)

¹⁴ Te ní cunaa-güedé canehe-güedé sã cáxi-güedé quíhíⁿ, te ñⁿ dii-ni pàá ndécú xití bàrcú-áⁿ ní naníhí-güedé. ¹⁵ Te Jèsús ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sã io quíhi iní-ndó cùndecu-ndo te vá cádá cuendá tnàhí-ndo lèvadurá cue tée cùu fariséú, ndihi levadurá cue tée cùndihi té Hèrodés —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁶ Te ní ngúita-güedé xitnàha-güedé:

—Cuendá sã ña túú ní cànehe-o pàá quixi núu xiáⁿ duha cáháⁿ-gá —càchí-güedé xitnàha-güedé.

¹⁷ Te Jèsús ní cutñuní iní-gá nàcuáa nduu tnúhu xitnàha-güedé, núu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuendá da sã ña túú ní cànehe-ndo pàá quixi cáháⁿ-ndó? Te ña díú cuendá pàá-áⁿ ní cáháⁿ-í, te dico-ni sã meé-ndó ña túú quidè cuendá váha-ndo nàcuáa nduu tnúhu cáháⁿ-í, te ní ña təcú tnùn-ndó chí io ñⁿ díquí-ndó. ¹⁸ Te cuèi ndèhe-ndo dico ña túú cutñuní iní-ndó nã cùú nchaa sã quidè-í, te cuèi ndèdóho-ndo nchaa tnúhu cáháⁿ-í dico ña cutñuní iní-ndó nãsa nduu-xi, te ní ña ndácú ñni-ndó nchaa sã tá quidè-í véxi. ¹⁹ Te chí dándacu iní cutnàhá ní táhú cuèchi-í úhúⁿ-ni pàá te ní xexi úhúⁿ ml mee-ni cue tée chí diu-ni cue tée-áⁿ ní quítundu. Te chí càchí tnúhu ná daha tídihi ní chítú mee-ni sã ní quendóo òrè ní nadatácá-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Úxúú tnàhá tídihi ní chítú mee-ni sã ní quendóo —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te xáhaⁿ tucu-gá:

²⁰ —Te cutnàhá ní táhú cuèchi tucu-í úsá tnàhá pàá ní xexi cümü ml ñáyiú, te chí càchí tnúhu ná daha tucu tídihi ní chítú mee-ni sã ní quendóo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Úsá tnàhá tídihi ní chítú mee-ni sã ní quendóo —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Vitna, ¿te sa ní tecú tnùn-ndó tnúhu ní cáháⁿ-í áⁿ ñahá? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús quidè tátña-gá ñⁿ tée cuáá ñuú Bètsaidá

²² Te Jèsús ní sáá-gá ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá ñuú Bètsaidá. Te ñuú-áⁿ ndécú-gá ní quexio ñáyiú núú-gá tãnehé-yu ñⁿ tée cuáá, te cáháⁿ ndáhú-yu núú-gá núu vá cùndèe iní-gá tendaha ñaha-gá xii-dé cuendá ndúha núú-dé. ²³ Te Jèsús ní tnii-gá ndaha tée cuáá-áⁿ, te ní queñuhu ñaha-gá tnuú-yu, te ndèca ñaha-gá cuáháⁿ ñⁿ xio yuhu ñuú. Te yàcáⁿ ní dácãñu-gá dí-gá núú-dé te ní

tendaha ñaha-gá xii-dé, te dàtnùní ní xícáⁿ tnúhú-gá núú-dé, te xáhaⁿ-gá:

—¿Cùtnuní núú-n-áñ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁴ Te téee cuàá-áⁿ ní ndonehe núú-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Cùtnuní núú-í ndéhè-í nchaa cue téee-áⁿ, dico dà ndáa yutnu cuí ndáa-güedé te xica-güedé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ní tendaha tucu-gá núú-dé te ní cuu ní ndacoto váha-gá-dé, te òré-áⁿ ní ndúha núú-dé. Te nchaandi túhú sá ndéhé-dé ní cutnùní váha núú-dé nándi cuu nchaa xíáⁿ. ²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Vitna te nùhú-n, dico ndáá ichi vehe-n nùhú-n te ñá díú dà xití ñuu quíhíⁿ-n, te vá yóo ìⁿ cúñaha-n sá yuhú ní quide tátna-í núú-n ní ndúha —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Té Pèlú xáhaⁿ-dè xii Jèsús sá díú-gá cuú-gá Crístú

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi cue téee xica cuu ndihi-gá nchaa ñuu líhli cãa ñuu Césareá Filipú, te òré ñúhú-gá ndihi-güedé ichi te ní xícáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí càchí tnúhu nása càháⁿ ñáyi cuèndá-í. ¿Yoo cuú-í càchí-yu-va? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Davá-yu càchí-yu sá cuú-n ndí Juáá téee ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyi, te davá-yu càchí-yu sá cuú-n tē Èliás, te dava tucu-yu càchí-yu sá cuú-n ìⁿ téee ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéee sanaha, duha càchí-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te ní xícáⁿ tnúhú tucu-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sãni iní-ndó cuú-í-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Yòhó cuú-n Crístú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

³⁰ Te Jèsús ní càháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Vá yóo ìⁿ cúñaha-ndo yóo cuu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá cahní ñaha-güedé xii-gá
(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Te Jèsús ní ngúíta-gá xitnúhu-gá cue téee xica cuu ndihi-gá nãcuáa váha-gá, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú Téee cuu ñaní tnáhá-ndó nchãa-ndo chí ío ndoho-í, chí daquée tihú ñáhá nchãa cue téee cuu sacuéhé núú ñáyi isráél, ndihi cue dútú cúnú, ndihi cue téee dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnúni ní chídó tnúni ndí Moisés, nchaa cue téee-áⁿ daquée tihú ñáhá-güedé xii-í. Te sáá nduu te cahní

ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cuú-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³² Te ducaⁿ ní càháⁿ Jèsús núú cué téee xica cuu ndihi-gá nãcuáa tecú tnúni váha-güedé tnúhu càháⁿ-gá. Te té Pèlú ní cana ñaha-dé xii-gá ìⁿ xio, te ní ngúíta-dé ténáa ñáhá-dé xii-gá ní cuu. ³³ Dico Jèsús ndihi-ni ní nchócuíhnu-gá ní ndãcoto-gá núú nchãa-güedé chí ndãa sãtã-gá xindecu-güedé, te ní ngúíta-gá ténáa-gá té Pèlú, te xáhaⁿ-gá xii-dé:

—¡Xocuíñi yòhó núú-í-a, chí dàtnã càháⁿ yucu ñávãha càháⁿ-n! Chí ñã túú sãni iní-ò dàtnã sãni iní Yá Ndióxi, chí ìⁿ-ni sãni iní-ò ndihi dava-gá cue ñáyi ndècu ñuyúú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³⁴ Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue téee xica cuu ndihi-gá, ndihi nchaa ñáyi xindecu-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gá:

—Nchaa ñáyi cuúni chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi vá cáda-gá-yu sá sãníni méé-yu, te ío cada ndee iní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuèndá-í, te cuéi na ndòhó-yu dàtnã ndoho-í. ³⁵ Te nchaa ñáyi cuúni sá ñã túú tnáhi ná yãha cundecu ñuyúú-a cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáyi ñã túú tnáhi yuhú cuéi nándi sã ná yãha-yu cundecu-yu ñuyúú-a sá cuèndá-í, ndihi sá cuèndá tnúhu-í, te ñáyi-áⁿ naníhí tãhú-yu. ³⁶ Te cuéi nchaandi túhú sá ío ñuyúú-a na nihi ñáyi cundecu ndihi-yu, dico núu diu nchaa xíáⁿ ná cáda cuíta nihnú-yu te ñã túú védana nãndihi-xi sá dúcãⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xíáⁿ. ³⁷ Te ní ìⁿ sá ío ñuyúú-a vá chindèe-xi ñáyi cuèndá naníhí tãhú-yu. ³⁸ Te nchaa ñáyi na cùcahaⁿ núú-xi càháⁿ váha cuèndá-í, ndihi cuèndá tnúhu-í núú nchãa ñáyi daquée tihú ñáhá xii Yá Ndióxi, ñáyi xindecu ichi cuéhé ichi duha, te tnáhá yuhú téee cuu ñaní tnáhá-yu nchãá-yu cucahaⁿ núú-í núú-yu òré ná quixi tucu-í ndihi cue espíritú xínú cuèchi núú Tãtã-í Dútú Ndióxi. Te mee-gá cada cutnùni iní nchaa ñáyi sá yuhú ío càhnu cuu-í.

9

¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ío dava nchòhó ñáyi xindecu íha vitna vá cuú-ni-ndo, chí cundecu-ni-ndo ndéee quini-ndó sãá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáyi, te davá-áⁿ quini-ndó sã ndácú-gá quidè-gá nchaandi túhú sá váha —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii cue téee xica cuu ndihi-gá ndihi cue ñáyi-áⁿ.

Jèsús ní nadama dóo-gá ndihi núú-gá
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Te núú ñúu sá dúcãⁿ ní càháⁿ Jèsús te ní xica-gá cuásaá-gá ìⁿ yucu dùcúⁿ, te ndèca-gá té Pèlú, ndihi té Jacóbó, ndihi té Juáá cuásaá, te úní tnáhi-ni cue téee-áⁿ ndécã-gá cuásaá. Te yucu-áⁿ ndécú-gá ní

nadama núu-gã, ³ te ní nadama dóo-gã. Te dóo-gã-áⁿ sũúni ní nduu cuixíⁿ quiyí te tãsaⁿ, te ní ìⁿ ñáyíu ñuyíú-a ñá túú ndàcú-yu na-queté-yu ìⁿ dóo nduu cuixíⁿ dàtná ní nduu dóo-gã. ⁴ Te ní xini-güedé té Moisés ndihi té Èliás nútñi-güedé ndihi-gá ndátñuhu ndihi ñaha-güedé xii-gá. ⁵ Te té Pelú ní xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, òvaha ní cuu sá ndécú-ó ìha vitna! Te na dàcaa-ndí úní tnàhá vehe truvixiⁿ, te ìⁿ cuu cuendá-n te ìⁿ cuu cuendá té Moisés te ìⁿ cuu cuendá té Èliás —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶ Te ducaⁿ ní cáháⁿ-dè chí ío ní yùhú-güedé, te cuendá-ní ní cuu yáchí-dé ní cáháⁿ-dè, te ní mée-dé ñá túú ní cútñuní iní-dé nása ndùu tnùhu ní cáháⁿ-dè. ⁷ Te òré-áⁿ ní quexio ìⁿ vícò núú ndécú-güedé ndihi Jèsús ní dádáhu ñaha-xi xii-güedé ndihi-gá, te xití vícò-áⁿ ní cáháⁿ Yá Ndiòxí ní tecú dóho-güedé, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í tée ío cùu iní-í, te cundedòho-ndo nchaa tnùhu cáháⁿ-dè —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁸ Te òré ní quide cuendá-güedé, te ñá túú-gã ní xini-güedé cue tée úú-áⁿ chí mee-ná Jèsús ndécú.

⁹ Te òré cuánuu ndihi ñaha-gã xii-güedé yucu-áⁿ, te ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—Vá yóo ìⁿ cùñaha-ndo nchaa sá ní xini-ndó núú ní sáá-ó-á, te cuu cáháⁿ-ndó dico ndéé ná yáha ndoto yùhú Tée cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo sá cùu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁰ Núu xiáⁿ cue tée-áⁿ ní xúhuⁿ nahi-ní iní-güedé nchaa sá ní xini-güedé núú ní sáháⁿ-güedé ndihi Jèsús te ñá túú tnàhí ní cáháⁿ-güedé, dico ní ndúcú tnùhu núú tnàhá-güedé ná cuendá ducaⁿ ní cáháⁿ-gá sá ndéé ná yáha ndoto-gá sá cùu-gá te dàtnùni cáháⁿ-güedé nàcuáa ndùu nchaa sá ní xini-güedé. ¹¹ Te ní xicáⁿ tnùhú-güedé núú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Cùini-ndí cáchí tnùhu-n ná cuendá càchí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnùhu ní chidó tnùni ndí Moisés sá ìhna-gá té Èliás ndixi-dé te dàtnùni quixi Yaá tendaha Yá Ndiòxí quixi ñuyíú-a? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Ndáá sá códo núu ìⁿ tée quixi-dé te cada-dé dàtná ní quide té Èliás, te tée-áⁿ cada ndáá-dé nchaa nàcuáa cùu. Dico núú tütú Yá Ndiòxí cáháⁿ-xi cuendá yùhú Tée cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo sá ío ndoho-í, te daquèe tihú ñáhá ñáyíu xii-í. ¹³ Te na càchí tnùhu-í xii-ndo vitna sá sá ní quixi ìⁿ tée ní quide dàtná ní xóo cada té Èliás, te cue ñáyíu ñá túú ní cànehé-yu sá yíñuhu núú-dè,

te ní quide ñáhá-yu xii-dé nchaa nàcuáa ní quixi iní mée-yu. Te núú tütú Yá Ndiòxí sa ndéé tnùni nchaa nàcuáa yáha-dé, te nchaa xiáⁿ sa ní quide ñaha ñáyíu xii-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús quidé tãtna-gá ìⁿ tée cuechi yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávaha

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Te Jèsús ní ndexio-gá ndihi cue tée úní-áⁿ núú xíndecu dava-gá cue tée xica cuu ndihi-gá, te vai víhi ñáyíu ndecu núú ndécú-güedé-áⁿ, te tnàhá cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnùhu ní chidó tnùni ndí Moisés xíndecu, te cue tée-áⁿ nãndi tnùhu xáhaⁿ-güedé xii cue tée xica cuu ndihi Jèsús. ¹⁵ Te òré ní xini-yu ní ndexio-gá, te nchaa-yu ío ní cuñuhu-yu, te xinu-yu ní sáháⁿ ní cáháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-gá. ¹⁶ Te ní xicáⁿ tnùhú-gã núú cuè tée xica cuu ndihi-gá núu ná tnùhu ndátñuhu-güedé ndihi cue tée-áⁿ. ¹⁷ Te ìⁿ ñáyíu xíndecu xiáⁿ ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, ndèca-í déhe-í véxi nànducu ñaha-í xii-n, chí yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávaha xii-dé, te diu xiáⁿ ní quide ní cuu ñihí-dé. ¹⁸ Te ío ndòho-dé chí sùuni ndèni ní cuu ngòtni ñaha-xi xii-dé, te òré ducaⁿ quide ñaha-xi xii-dé te dànduá ñáhá-xí, te quène tíñú yuhu-dé, te cùrùhñú nùhu-dé, te ndàda ruúⁿ ñáhá-xí xii-dé. Te sa ní xáhaⁿ-í xii cue tée xica cuu ndihi-n sá quèñuhu-güedé espíritú cùndíhi yucu ñávaha yíhi ñaha xii-dé dico ñá túú ní ndàcu-güedé quèñuhu-güedé-xi —càchí ñáyíu-áⁿ xáháⁿ-yu xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—¿Nchaa nchòhò ñáyíu ndècu ñuyíú-a ío sáá iní-ndó, chí ñá túú cuini-ndó quindáá iní-ndó Yá Ndiòxí, te ní cuu vai nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidè-ndó! ¿Te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gã cada-ndo-i? Te chí càndèca tée cùhú-áⁿ táquixi iha —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

²⁰ Te ñáyíu ndihi ñaha xii tée yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávaha-áⁿ ndécá ñáhá-yu xii-dé cuáháⁿ ndéé núú Jèsús, te òré ní xini ñáhá espíritú cùndíhi yucu ñávaha-áⁿ xii-gá, te ní ngúita-ni-xi sàhni yíhi ñáhá tucu-xi xii-dé, te ní dànduá ñáhá-xí xii-dé, te ní ngúita-dé xíchí ñuhu-dé, te quène tíñú yuhu-dé. ²¹ Te Jèsús ní xicáⁿ tnùhú-gã núú tãtá-dé, te xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Ná ndéé ama ní ngúita-xi duha ndòho déhe-n? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te tée-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Ndéé cùtnàhá cúu ìhli-dé ní ngúita espíritú cùndíhi yucu ñávaha duha quide ñaha-xi xii-dé. ²² Te ní cùtñí xito dàngaunihnu ñaha-xi xii-dé núú ñùhú, te ní cùtñí tucu xito dàngaunihnu ñaha-xi

xii-dé ndute cuini-xi cahni ñaha-xi xii-dé. Te ndëca-í-dé véxi núú-n te núu ndacu-n càda tátna-n-dë, te cundähú iní ñáhá-n xii-ndí chindee ñaha-n —cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

²³ Te Jësús ní xáhaⁿ-gá:

—Te ná cuendá cächí-n núu ndacu-í cada tátna-í déhe-n, chi nchaa ñáyiu na quindáá iní ñáhá xii-í te nihí-yu sá ná cacaⁿ-yu núú-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁴ Te tátá tée cuechi-ãⁿ nihí ní cáháⁿ-dé xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Sándáá iní ñáhá-í xii-n, dico chindee ñaha xii-í cuendá ná quindáá iní ñáhá-gá-í xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

²⁵ Te Jësús ndéhé-gá sá io vai ñáyiu ta tàcá núú ndécú-gá-ãⁿ. Te ní tenáa-gá espíritú cündihí yucu ñávãha-ãⁿ, te xáhaⁿ-gá xii-xi:

—Yöhó espíritú cündihí yucu ñávãha, ní quide ñihí-n ní quide doho-n tée-a, dico vitna yúhú cächí-í sá queé-n yiqui cuñú-dé te vá ndíhu-gá-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii espíritú cündihí yucu ñávãha-ãⁿ.

²⁶ Te espíritú cündihí yucu ñávãha-ãⁿ ní dácáná sãa ñaha-xi xii tée-ãⁿ, te ní sahani yihí ñáhá tùcu-xi xii-dé, te dàtnùni ní quee ñaha-xi xii-dé cuáhã-xi, dico tée-ãⁿ chi dacãa-ni ndiyi càa-dé cãtùu-dé. Te nchaa ñáyiu xñdecu xíãⁿ cächí-yu sá ní xihí-dé ní cùu. ²⁷ Te Jësús ní tñii-gá ndaha-dé ní ndocani ñaha-gá xii-dé, te ní ndacóo-dé ní nucunutñii-dé.

²⁸ Te Jësús cuándihu-gá xití vehe ndihi cue tée xica cuu ndihí-gá, te òré ndéhé-güedé ñá túú-gá ñáyiu, te ní xicãⁿ tñuhú-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cächí tñuhu xii-ndí ná cuendá ñá túú ní ndacu-ndí queñuhu-ndí espíritú cündihí yucu ñávãha yihí ñaha xii tée-ãⁿ —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jësús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na cächí tñuhu-í xii-ndo sã núu òré cüni-ndó queñuhu-ndo espíritú cündihí yucu ñávãha yihí ñaha xii ñáyiu dàtná cùú espíritú cündihí-xi yihí ñaha xii tée-ãⁿ ní cùu ña, te ximi ñuhu-xi sá io cáháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiõxí te ñá túú tñáhí ná caxi-ndo cáháⁿ ndihí-ndo-gá, te ducaⁿ te ndacu-ndo queñuhu-ndo espíritú cündihí yucu ñávãha yihí ñaha xii ñáyiu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jësús cáháⁿ tucu-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Te Jësús ní quee-gá núú ndécú-gá-ãⁿ ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá cuáhãⁿ-gá ndihí-güedé distritú Galilea, te cuini-gá sá vã quini ñáyiu ndéé ichi cuáhãⁿ-gá. ³¹ Te ducaⁿ ní sani iní-gá, chi mee-gá sa ñaha-gá sá ndáá

cada-xi nàcuáa xáhaⁿ-gá xii cue tée xica cuu ndihí-gá, te duha xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú Tée cùu ñani tñáhá-ndó nchaa-ndo sáá ñiiⁿ nduu te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá, te cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úni sá cùú-í te ndoto-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³² Dico ñá túú tñáhí ní təcú tñuni-güedé nása nduu tñuhu ní cáháⁿ-gá, te ní ñá túú ní cùyii-güedé cacãⁿ tñuhú-güedé núú-gá.

Cue tée ndücu tñuhu núú tñáhá núu ndëdacãa-güedé io-gá cünüu

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Te Jësús ní quexio-gá ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá ñuu Capernaúm, te òré sa ndëcu-gá ñiiⁿ vehe te ní xicãⁿ tñuhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Nãndi cùu tñuhu ta xitñaha-ndo véxi? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁴ Dico ñá túú tñáhí ní cáháⁿ-güedé cüñaha-güedé xii-gá núu ná tñuhu xitñaha-güedé òré ñuhú-güedé ichi. Te ducaⁿ ní quide-güedé chi cuendá tá ndãtñuhu-güedé núu ndëdacãa-güedé io-gá cünüu. ³⁵ Te Jësús ní ngóo-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii ndi úxúu cue tée xica cuu ndihí-gá:

—Chi táquixi iha te cundedóho-ndo tñuhu na cáháⁿ-i-a. Te núu ió dava-ndo cuini-ndó cünüu-ndo, te cada-ndo sã cùú-ndó ñáyiu nchicúⁿ cuii-nã, te cunu cuechi-ndo núu tñaha ñáyiu-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁶ Te Jësús ní sanutñii-gá ñiiⁿ té lĩhli cuádava tnuú-güedé, te dàtnùni ní nuigüdhé ñáhá-gá xii-dé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

³⁷ —Nchaa ñáyiu na queheⁿ cuendá ñiiⁿ té lĩhli dàtná té lĩhli-a cuendá sã ñuhú iní ñáhã-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáyiu na queheⁿ cuendá ñáhá xii-í te ñá díú-ní mée-í ní queheⁿ cuendá-yu, chi tñáhá Tãtã-í Dútú Ndiõxí Yaa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a ní queheⁿ cuendá-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Nchaa ñáyiu ñá túú cùu úhú iní ñáhã xii-o te cündihí ñáhã-yu

(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸ Te té Juãá diu-ni ñiiⁿ tée xica cuu ndihí-gá ní xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Mèstrú, ní xiní-ndí ñiiⁿ tée càcunehe ñaha-dé xii-n, te queñuhu-dé espíritú cündihí yucu ñávãha yihí ñaha xii ñáyiu, te nchúhú ñá túú ní dàña-gá-ndí ducaⁿ càda-dé, chi ñá túú xica cuu ndihí ñaha-dé xii-o —cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

³⁹ Te Jësús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Daña-ndo na càda nahi-dé ní cùu, chi ñá túú ní ñiiⁿ ñáyiu ndihí ndihí-ni ndacu cáháⁿ cuèhé cuendá-í te núu càcunehe ñáhã-yu xii-í, te quidé-yu sá vã yõo tñáhí ndãcu cada. ⁴⁰ Te

nchaa ñáiyu ñá túu cùu ùhú iní ñáhá xii-o te cùndihí ñahá-yu. ⁴¹ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá cuè ñáiyu na tàxi ìⁿ yaxiⁿ ndute coho-ndo cuendá sá cúu-ndó cuè tée xica cuu ndihí-í, te ñáiyu-án sáá nduu te dacuèí sá nihí-yu sá ndúú tãhú-yu –cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Cada cuendá-ó vã cùndècu-o ichi cuehé ichi duha

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Te xãhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:
–Te núu ìⁿ tée na dàcaháⁿ-dé cue ñáiyu sãndáá iní ñáhá xii-í cadá-yu nãndi sá cuèhé sá dúhá, te váha-gá sá núu na dàcutu ndeé-güedé ìⁿ yúú yódó dúcúⁿ-dè, te dàqueé ñaha-güedé xii-dé xití ndute lámár, te ñá díú sá cùndècu-dé ducaⁿ càda-dé. ⁴³ Te núu ìⁿ xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo nãndi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó cuíta-xi, chi váha-gá sá nãnihí tãhú-ndó cuèí na cuíta ìⁿ xio ndaha-ndo te ñá díú sá quihíⁿ-ndó nihíí ní ndúú-ndó núú ùhú núú ndàhú núú dicó sáá ndáhá itá ñuhú ní caa ni quihíⁿ. ⁴⁴ Chi yacáⁿ cúu-xi núú ñá túú tnãhí ndàhvã ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndècu-ndo xíáⁿ ní caa ni quihíⁿ. ⁴⁵ Te núu ìⁿ xio sáhã-ndó quide-xi quide-ndo nãndi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó cuíta-xi, chi váha-gá sá nãnihí tãhú-ndó cuèí na cuíta ìⁿ xio sáhã-ndó, te ñá díú sá quihíⁿ-ndó nihíí ní ndúú-ndó núú ùhú núú ndàhú núú dicó sáá ndáhá itá ñuhú ní caa ni quihíⁿ. ⁴⁶ Chi yacáⁿ ñá túú tnãhí ndàhvã ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndècu-ndo xíáⁿ ní caa ni quihíⁿ. ⁴⁷ Te núu ìⁿ xio tinúu-ndo quide-xi quide-ndo nãndi sá cuèhé sá dúhá, te tava-ndo cuíta-xi, chi váha-gá sá cùndècu-ndo núú ndécú Yã Ndióxi táxi tnúni-gá cuèí na cuíta ìⁿ xio tinúu-ndo, te ñá díú sá ndi ndúú xio núú-ndó quihíⁿ-ndó núú ùhú núú ndàhú. ⁴⁸ Chi yacáⁿ ñá túú tnãhí ndàhvã ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndècu-ndo xíáⁿ ní caa ni quihíⁿ.

⁴⁹ Te dàtnã quidé-güedé quiti sãhni-güedé chihí-güedé cuñú-di ñii te dàqueé-güedé núú ñuhú, ducaⁿ sãtnahã-xi ndoho cue ñáiyu chi ío ndohó-yu. ⁵⁰ Te ñii chi ío váha nãndihí-xi, dico núu na ndúu víxiⁿ-xi te ñá túú-gã nãndihí-xi te ni ñá túú-gã nása cada-o ndúu úhá tucu-xi. Te ío váha cada cuendá-ndó nãcuãa cundecu-ndo cuendá cuu-ndo ñáiyu váha, te ducaⁿ te cuu-ndo dàtnã ñii sá ñá túú ndúu víxiⁿ, te ío váha cundecu ndihí tnãha-ndo –cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

10

Jesús càháⁿ-gã cuendá cue ñáiyu dàña tnaha

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Te Jesús ní xica-gã cuáhãⁿ-gã ní yãha-gã yucu distrítú Júdeá ní téhndé-gã ndãa ingá

xio yúte Jórdán. Te yacáⁿ ndécú-gã ní tacá tucu cuèhé víhí ñáiyu, te ní ngüita-ni tucu-gã dãnèhé ñáhã-gã xii-yu tnúhu-gã chi ducaⁿ tnãhí quidè-gã. ² Te ní quèxio ìⁿ úú cue tée cùu fariséu núú ndécú Jesús xito ndéé ñáhã-güedé xii-gã núu nása cunduu tnúhu càháⁿ-gã, te xãhaⁿ-güedé xii-gã:

–Véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núú-n núu cuu dàña ìⁿ tée ñadihí-dé ãⁿ ñáhã –cächí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

³ Te Jesús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

–Te nchóhó, ¿nása ní cächí ndíi Moisés cada-ndo-i? –cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴ Te ní xãhaⁿ-güedé xii-gã:

–Ndíi Moisés ní cächí ndíi sá cúú dàña ìⁿ tée ñadihí-dé dicó-ni sá cadúha-dé ìⁿ tutú cuãñaha-dé, te núú tütú-ãⁿ codo tnúni sá ní dáñã ñaha-dé, te ducaⁿ te cuu dàña-dé ñadihí-dé –cächí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

⁵ Te Jesús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

–Te ducaⁿ ní chídó tnúni ndíi Moisés cada-ndo cuendá sá ío sãá iní-ndó. ⁶ Dico Yã Ndióxi cùtnahã ní cadúha-gã ñuyúú ndihí nchaa sá ío, chi tée ñadihí ní cadúha-gã. ⁷ Te xíãⁿ núu nchaa cue tée na nihí ñadihí-xi, te díiⁿ-nã cada-güedé tãtã-güedé ndihí nãná-güedé, chi mee-nã ñadihí-güedé cuu cuu ndihí-güedé. ⁸ Te cue ñáiyu úú-ãⁿ ñá túú-gã ndí díiⁿ ndí díiⁿ yiqui cuñú cúu-yu, chi cada iní-ndó sá ìⁿ-nã yiqui cuñú cúu-yu. ⁹ Te xíãⁿ núu ñá túú ndúu váha-xi dàña cuè tée ñadihí-güedé, chi mee Yã Ndióxi ní cächí-gã sá cúú úú-yu cundecú-yu ndéé naa ndéé cuú-yu –cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁰ Te òré yihí Jesús ndihí cue tée xica cuu ndihí-gã vehe, te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã nása ndúu tnúhu ní càháⁿ-gã cuendá cue ñáiyu dàña tnaha. ¹¹ Te Jesús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

–Te núu ìⁿ tée na dàña-dé ñadihí-dé te naqueheⁿ-dé ingá ñadihí, te ío nèhé quidé-dé, te ìⁿ-ni cuèchi cùu-xi ndihí cuèchi quidè tée ndèca ñadihí te càháⁿ ndihí-dé ingá ñadihí. ¹² Te díu-ni ducaⁿ sãtnahã-xi cùu tucu ñáiyu díhí te núu na dàña-yu yíi-yu te naqueheⁿ-yu ingá tée, chi ìⁿ-ni cuèchi cùu-xi sá quidè-yu ndihí sá quidè cuè ñáiyu díhí ndécú yíi-xi, te càháⁿ ndihí-yu ingá tée –cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-yu.

Jesús xicáⁿ tãhú-gã núú Yã Ndióxi cuendá landú

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Te ìⁿ úú ñáiyu ndécá-yu landú lihli cuáhãⁿ núú Jesús, chi cuini-yu sá tэндàha ñaha-gã xii-güexi. Te cue tée xica cuu ndihí-gã ní ngüita-güedé ténãá ñáhã-güedé xii-yu, te xãhaⁿ-güedé sá vã dúcãⁿ càdá-yu. ¹⁴ Te òré ní xiní-gã sá dúcãⁿ quidè-güedé,

te ní cudééⁿ-gã núú-güedé, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí dáñá ná quíxi nahi cue landú líhli-áⁿ núú-í-a te vâ cãdí-ndó ichi-güexi, chí dàtná cúú váha iní cue landú líhli-áⁿ ducaⁿ cúu váha iní cue ñáyiú yíndaha Yá Ndióxi. ¹⁵ Te na cãchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sã núú vá quíndáá iní ñáhá-ndó dàtná quidé cuè landú líhli sàndáá iní ñáhá xii-í, te vâ ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo —cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁶ Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gã te ní nguídèhé-gã cue landú-áⁿ te ní tendaha ñaha-gã xii-güexi, te ní xicáⁿ táhú-gã núú Yá Ndióxi cuendá-güexi.

Íⁿ téé cuica cãháⁿ ndíhi-dé Jèsús
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Te óré sa ñúhu ichi Jèsús caca-gã quíhíⁿ-gã íngá xichi ní cúu ní quexio cunu íⁿ téé ní nguíñí xítí-dé núú-gã, te xáhaⁿ-dè xii-gã:

—Yòhó Mèstrú, cúu-n téé ío váha iní-xi, te cuíní-í núú vá cundèe iní-n cãchí tñúhu-n ná cúú sã cãdá-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndíhi Yá Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ —cãchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gã.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nãcuáa ndúu tñúhu cãháⁿ-n sã yúhú váha iní-áⁿ? Chí íⁿndí díí-ni Yá Ndióxi ío váha iní-gã. ¹⁹ Te yòhó xíní-n nãcuáa ní cachí Yá Ndióxi cada ñáyiú, te duha ní cachí-gã: “Nchòhó cue téé vâ cãháⁿ ndíhi-ndo ñàdíhi te núú ñá díú ñàdíhi-ndó cúú-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú díhí tucu vâ cãháⁿ ndíhi-ndo téé te núú ñá díú yí-ndo cuu-güedé, te vâ cãhni-ndó tñaha ñáyiú-ndo, te ní vâ dúhú-ndó sã ndécú ndíhi-yu, te ní vâ dácacu-ndo cuéchi neñúú sã cúú-xí tñaha ñáyiú-ndo, te ní vâ dácuañdehnde-ndo, te canehe-ndo sã yíñúhu núú tãtá-ndó ndíhi núú nãná-ndó”, duha ní cachí Yá Ndióxi cada ñáyiú —cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁰ Te téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-gã:

—Mèstrú, nchaa xíáⁿ ní nguíta-í quidé-í ndéé cùtnáhá cúú lãndú-í —cãchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gã.

²¹ Te Jèsús ní xíndéhé ñaha váha-gã xii-dé, te ní cuu váha iní ñáhá-gã, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Dico cùmání íngá núú sã cãdá-n. Vitna te quíhíⁿ-n te dico-n nchaa sã ndécú ndíhi-n, te díhúⁿ-n cuãha táhú-n cuè ñáyiú ndáhú. Te ducaⁿ, te nduu táhú-n núcundecu váha-n núú ndécú Yá Ndióxi táxi tñuní-gã, te sátá ná yáha ducaⁿ cada-n, te quíxi-n chitnahá ñáhá-n xii-í cuéi na ndòho-n datná ndoho-í —cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

²² Te sã dúcáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé te ío ní cundiýí-dé chí ío cuica-dé, te ní xica-dé cuánuhú-dé.

²³ Te ní ndacoto-gã ní cãndéé díñi-gã, te ní xáhaⁿ-gã xii cue téé xica cuu ndíhi-gã:

—Cue ñáyiú cuica chí ío úhú quíndáá iní-yu Yá Ndióxi cuendá ndíhu ndaha ñaha-gã xii-yu —cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁴ Te cue téé xica cuu ndíhi-gã-áⁿ ío ní cuñúhu-güedé nãcuáa ní cãháⁿ-gã, te ní xáhaⁿ tucu-gã xii-güedé:

—Nchòhó cue téé xica cuu ndíhi-í cãchí tñúhu tucu-í xii-ndo sã ío úhú quíndáá iní cue ñáyiú cuica Yá Ndióxi cuendá ndíhu ndaha ñaha-gã xii-yu, chí sãni iní-yu sã ncháá sã ndécú ndíhi-yu dácacu nihnu ñaha-xi xii-yu núú úhú núú ndáhú. ²⁵ Te yáchí-gã yáha íⁿ cãméyu yaú íⁿ yiqui ticú dácúúxí sã quíndáá iní íⁿ ñáyiú cuica Yá Ndióxi cuendá ndíhu ndaha ñaha-gã xii-yu —cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁶ Te cue téé xica cuu ndíhi-gã ní cuñúhu víhi-gã-güedé sã dúcáⁿ ní cãháⁿ-gã, te ní nguíta-güedé xitñaha-güedé:

—¿Te yoo sa ndacu naníhí táhú te núú ducaⁿ váiⁿ? —cãchí-güedé xitñaha-güedé.

²⁷ Te Jèsús ní xíndéhé váha ñaha-gã xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Nchaa ñáyiú ñuyúú-a chí vâ ndácú-yu ná cadá-yu nãcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, dico mee-gã chí ndacu-gã ndíhu ndaha ñaha-gã xii-yu, chí nchaandi túhú sã váha ndacu-gã quidé-gã —cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁸ Te Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii-gã:

—Nchúhú ní dándòo-ndí nchaandi túhú sã ndécú ndíhi-ndí te ní tuha ñaha-ndí xii-n —cãchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gã.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Na cãchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sã ncháá ñáyiú na dándóo vehe-xi, àdi ñani-xi, cúha-xi, tãtá-xi, nãná-xi, déhe-xi, àdi ñuhu-xi, te núú ducaⁿ na cadá-yu sã cuendá-í ndíhi sã cuendá tñúhu-í, ³⁰ te ío-gã cuéhé sã cuãñaha Yá Ndióxi cundecu ndíhi-yu, chí níhi-yu vehé-yu, ñuhu-yu, ñani-yu, cúha-yu, nãná-yu, déhe-yu, te ñá díú-ní sã nchaa xíáⁿ níhi-yu cundecu ndíhi-yu, chí tñahá nduu táhú-yu cundecu ndíhi ñahá-yu xii-í ní caa ní quíhíⁿ ná sáá nduu. Dico díhna-gã ndoho tñahá-yu núú ñuyúú-a sã cuendá-í. ³¹ Te dava ñáyiú cunuu ndecu ichi Yá Ndióxi vitna, ñáyiú-áⁿ sáá nduu te vâ ío-gã cunúú-yu dàtná cunúú-yu vitna, te dava ñáyiú nchicúⁿ ñá túú cunuu vitna ñáyiú-áⁿ sáá nduu te ío cunúú-yu —cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús cãháⁿ tucu-gã sã cãhni ñaha-güedé xii-gã

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Te ñuhu Jesús ichi ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá cuasaá ndihi ñaha-gá xii-güedé ñúu Jerusalén, te yòdo nuu-gá núu-güedé cuasaá. Te cue tée-án xicuñúhu-güedé sá dúcán cuáhán-gá ñúu Jerusalén, te dava cue ñayiu xinchícúñ xiyúhú-yu. Te ní taudíñ-gá ndi úxúu cue tée xica cuu ndihi-gá, te ní ngúita-gá cáni-gá cuendú núu-güedé nchaa nacuáa yáha-gá. ³³ Te xáha-gá xii-güedé:

–Vitna ñuhu-o ichi cuasaá-ó ñúu Jerusalén, te yácán cuáha cuendá ñáhá-güedé xii yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo núu cuè tée cùu dútú cüntuu, ndihi núu cuè tée dácuaha ñaha xii ñayiu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés. Te diu cue tée-án cùñaha-güedé xii dava-gá cue tée sá cáhni ñaha-güedé xii-í, te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núu cuè tée ñá túú cùu cue tée isráel. ³⁴ Te cue tée-án cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-í, te caniha-güedé ndihi ñhi, te tiú dí ñáhá-güedé, te cahni ñaha-güedé xii-í dico nduu úní sá cùu-í te ndoto-í –cáchi-gá xáha-gá xii-güedé.

Té Jacobó ndihi té Juáa cáhá ndàhú-güedé núu Jesús sá cáda-gá ñn sá cuini-güedé (Mt. 20:20-28)

³⁵ Te cue déhe té Zebèdeú té Jacobó ndihi té Juáa ní quexio-güedé núu Jesús, te xáha-güedé xii-gá:

–Métrú, véxi-ndí cáhá ndàhú-ndí núu-n núu vá cündee iní-n cáda-n ñn sá cuini-ndí –cáchi-güedé xáha-güedé xii-gá.

³⁶ Te Jesús ní xicán tnúhú-gá núu-güedé, te xáha-gá:

–¿Ná cùu sá cuini-ndó cáda-í-í? –cáchi-gá xáha-gá xii-güedé.

³⁷ Te ní xáha-güedé xii-gá:

–Cuini-ndí sá òrè ná saá nduu cündecu-n núu táxi tnúni-n, te ñn-ndí cunucóo-ndí xio cùha-n te ñn-ndí cunucóo-ndí xio dátmi-n –cáchi-güedé xáha-güedé xii-gá.

³⁸ Te Jesús ní xáha-gá xii-güedé:

–Nchóhó, ñá túú cüntuni iní-ndó nacuáa nduu sá xicán-ndó núu-í. ¿Te náa cundee iní-ndó dándoho ñaha ñayiu xii-ndo dátna dándoho ñahá-yu xii-í, te cundee tucu iní-ndó cáhni ñahá-yu xii-ndo dátna cahni ñahá-yu xii-í-án? –cáchi-gá xáha-gá xii-güedé.

³⁹ Te ní xáha-güedé xii-gá:

–Cundee iní-ndí yáha-ndí nchaa nacuáa cáhá-n-án –cáchi-güedé xáha-güedé xii-gá.

Te Jesús ní xáha-gá xii-güedé:

–Ndáa sá cündee iní-ndó ndòho-ndo nchaa nacuáa ndòho-í, te cundee tucu iní-ndó cáhni ñahá-yu xii-ndo, chi yúhú cahni ñahá-yu xii-í. ⁴⁰ Dico sá dúcán cuini-ndó sá ñn-ndó cunucóo-ndo xio cuhá-í te ñn-ndó cunucóo-ndo xio datni-í, te xián chi ñá díú yúhú táu-í cáchi-í te núu sá cùu

cunucóo-ndo àdi sá vá cùu cunucóo-ndo, chi mee Tàtà-í Dútú Ndióxi cachí-gá te núu ná cùu ñayiu nduu táhú cunucóo díñi-í dàvá-án –cáchi-gá xáha-gá xii-güedé.

⁴¹ Te òrè ní níhí úxi-gá cue tée xica cuu ndihi-gá tnúhu nacuáa nduu sá cuini té Jacobó ndihi ñani-dé té Juáa, te ní cudéé-güedé núu cuè tée úu-án. ⁴² Te Jesús ní cana-gá nchaa cue tée xica cuu ndihi-gá-án, te ní xáha-gá xii-güedé:

–Nchóhó xini-ndó sá cuè tée yindaha ñn nacióñ quide-güedé sá io cüntuu-güedé, te nchaa dava-gá cue tée cündihi-güedé tnáhá-güedé quide-güedé sá io cüntuu-güedé. ⁴³ Dico nchóhó chi vá dúcán cáda-ndo. Chi núu dava-ndo cuini-ndó cüntuu-ndo te xini ñuhu-xi cunu cuechi núu tnáhá-ndó te vá cáda-ndó sá cüntuu-ndo. ⁴⁴ Te núu dava-ndo cuini-ndó quene cáva-ndo, te cuu-ndó dátna cue ñayiu ñá túú tnáhi dáñá quee núu chiúñ pàtróoñ-xi cunu cuechi núu tnáhá-ndó. ⁴⁵ Te yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo, chi ñá túú véxi-í sá cùu cuèchi ñayiu núu-í, chi véxi-í sá cùu cuèchi-í núu-yu. Te cuú-í ñuyú-í-a cuendá vai-yu cácu nihnu núu ùhú núu ndàhú –cáchi-gá xáha-gá xii-güedé.

Jesús quidé tátna-gá ñn tée cuáa nani-dé Bartiméu

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Te Jesús ní quexio-gá ñúu Jericó ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te ní yáha-gá ndihi-güedé ichi xiti ñuu-án, te ío cuéhé ñayiu nchícúñ ñáhá xii-gá cuáhán te ñn xio yuhu ichi sá ní quee xiti ñuu-án núcòo ñn tée cuáa nani-dé Bartiméu, te tãtà-dé nani-dé Timeú, te tée-án núcòo-dé yuhu ichi-án xicán ndàhú-dé. ⁴⁷ Te tée-án ní cutnuni iní-dé sá Jesús tée ñuu Nazarét ñúhú-dé ichi, te ní ngúita-dé níhi cáhá-dé, te xáha-gá xii-gá:

–jjesús, ñaní tnáhá ndí Dávíí, cundàhú iní ñáhá xii-í! –cáchi-dé xáha-gá xii-gá.

⁴⁸ Te vai ñayiu tēnaá ñáhá-yu xii-dé, te xáhā-yu sá ná cádi-dé yuhu-dé dico uu-gá níhi ní cáhá-dé xáha-gá xii-gá:

–jjesús, ñaní tnáhá ndí Dávíí cundàhú iní ñáhá xii-í! –cáchi-dé xáha-gá xii-gá.

⁴⁹ Te Jesús ní ngúñí-gá te ní xáha-gá xii cue tée ndihi-gá:

–Chí cuánguaca tée cuáa-án can-deca-ndo-dé quixi iha –cáchi-gá xáha-gá.

Te cue tée-án ní xica-güedé cuánguaca-güedé tée cuáa-án, te òrè ní quexio-güedé núu-dé te ní xáha-güedé xii-dé:

–Ndacuíñi te vá ndihú-gá iní-n, na quihí-ó chí càna ñaha Jesús xii-n –cáchi-güedé xáha-güedé xii-dé.

⁵⁰ Te tée-án ní xócáni-dé dóo ndixí-dé, te ndihi-ni ní ndacuíñi-dé te ní xica-dé cuáhán-dé núu Jesús. ⁵¹ Te òrè ní quexio-dé

te ní xicáⁿ tnúhú-gã núú-dě, te xãhaⁿ-gã xii-dě:

—¿Ná cuiñi-n càda ñaha-í xii-n-i? —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-dě.

Te tée cuuá-áⁿ nĩ xãhaⁿ-dě xii-gã:

—Mestrú, cuiñi-í cada tátana-n nùú-í cuèndá cundehe-í —càchí-dě xãhaⁿ-dě xii-gã.

⁵² Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-dě:

—Cuanùhú vitna, chi sa ní ndúha núú-n chi ní sándáá iní-n Yá Ndióxi —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-dě.

Te òré-ni-áⁿ ní ndúha núú-dě te nchicúⁿ-dě Jèsús cuáháⁿ.

11

Jèsús cuánguihu-gã ñuú Jerusálén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Te Jèsús ní cuyatni-gã ndihi cue tée xica cuu ndihí-gã ñuú Bètaníá, ndihi ñuú Bètágé, te xiáⁿ cáá yùcu nani Olivú, te yatni vii-nã xiáⁿ cáá ñuú Jerusálén. Te Jèsús ní cana-gã úú-ni tnàhá cue tée xica cuu ndihí-gã. ² Te ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñuú cáá yatni yacáⁿ, te òré quexio-ndo yacáⁿ te naníhí-ndó ñⁿ búrru ndètní-dí, te vátá yóo ñⁿ-gã codo ñaha xii-dí, te nandaxi-ndo-dí te candeca-ndo-dí quixi.

³ Te núu yoo na cacáⁿ tnúhú núú-ndó nã cuèndá nándaxi-ndo-dí, te cùñaha-ndo sã yùhú Yáá xicá cùu ndihi-ndo xini ñuhu-í-dí, te na yãha canehe chiúⁿ-í-dí te ndihí-ni nattendaha-í-dí, duha cùñaha-ndo —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴ Te cue tée-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te òré ní quexio-güedé ñuú-áⁿ te ní naníhí-güedé ñⁿ búrru ndètní-dí ñⁿ yutnu ñihu yatni ñⁿ yuyehé vehe caa yatni yuhu ichi, te ní nguíta-güedé nándaxi-güedé-dí.

⁵ Te mei òré nándaxi-güedé-dí ní quexio ñáyiu xãháⁿ-yu xii-güedé:

—¿Ná cuèndá nándaxi-ndo búrru-áⁿ-i? —càchí-yu xãháⁿ-yu xii-güedé.

⁶ Te cue tée-áⁿ ní xãhaⁿ-güedé xii-yu nãcuáa ní xãhaⁿ Jèsús cùñaha-güedé. Te sátá dúcáⁿ te ní dàñã-yu ndèca-güedé búrru-áⁿ cuáháⁿ núú ndécú Jèsús. ⁷ Te òré ní quexio-güedé ndihí-dí núú ndécú-gã, te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedé sátá-dí, ní ngódo ñaha Jèsús xii-dí. ⁸ Te ío cuéhé ñáyiu ta sácáⁿ-yu dóo-yu ichi cuáháⁿ-gã cuèndá núú dóo-yu-áⁿ yãha-gã ndihi quiti yòdo-gã, te davá-yu xèhndé-yu ndaha yutnu ta sacáⁿ-yu cuáháⁿ.

⁹ Te nchaa ñáyiu yòdo nuu núú-gã ndihí nchaa ñáyiu nchicúⁿ ndaa sátá-gã ní nguíta-yu níhí cãháⁿ-yu, te càchí-yu:

—Ío cãhnu cuu Yáá-a! ¡Te Yá Ndióxi ná chindee ñaha-gã, chí ñuú-gã cúú-gã Yáá ní tendaha-gã véxi quide núú-gã! ¹⁰ ¡Te ñuú-ni Yáá-á cúú-gã Yáá véxi quindaha ñaha xii-o datná ní xóo cada ndí Dãví! ¡Te ndéé nchaa

sá ío andiu na càchí-xi sã ío cãhnu cuu-gã! —duha càchí-yu.

¹¹ Te Jèsús ní quexio-gã ñuú Jerusálén, te cuánguihu-gã xití veñúhu cãhnu sã ío cùnuu, te ní xindéhé vãha-gã nchaa sã ndécú xití veñúhu-áⁿ. Te sátá dúcáⁿ te ní ndee-gã cuáháⁿ-gã ñuú Bètaníá ndihí ndi ùxúú cue tée xica cuu ndihí-gã chí sa ní cuaa.

Jèsús xãhaⁿ-gã xii yutnu ngúxi sã vã cúúⁿ-gã sávidí-xi

(Mt. 21:18-19)

¹² Te nduu tnéé-áⁿ ní quee Jèsús ñuú Bètaníá ndihí cue tée xica cuu ndihí-gã, te ichi ñuhu-gã ní xihí-gã docó. ¹³ Te xica ní xini-gã nùtní ñⁿ yutnu ngúxi, te ní xica-gã cuándéhé-gã nùu ndéé sávidí-xi te ñã túú nã ndéé, chí mee-ni ndàha-xi ndéé chí ñã díú yóo sácúndéé sávidí-xi. ¹⁴ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii yutnu ngúxi-áⁿ:

—Vitna te vã yóo ñⁿ-gã caxi sávidí-n, chí vã cúúⁿ-gã —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii yutnu ngúxi-áⁿ.

Te cue tée xica cuu ndihí-gã ní tecú dóho-güedé nãcuáa ní xãhaⁿ-gã xii yutnu ngúxi-áⁿ.

Jèsús ñã túú tnàhá iní-gã nãcuáa quide ñáyiu xití veñúhu

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Te Jèsús ní quexio tucu-gã ndihí cue tée xica cuu ndihí-gã ñuú Jerusálén, te cuánguihu tucu-gã xití veñúhu cãhnu sã ío cùnuu, te xití veñúhu-áⁿ xindecu cue ñáyiu quide ndáhú ndádicó-yu, ndihí cue ñáyiu xisaaⁿ. Te nchaa-yu ní queñuhu ñaha Jèsús xii-yu quehé, te ní dándüá-gã mèsá cue ñáyiu dàma díhúⁿ, ndihí nchaa xilé sácóo nchihí cue ñáyiu dico lómá xindecu xití veñúhu-áⁿ. ¹⁶ Te ñã túú tnàhí-gã ní dàña-gã yãha cue ñáyiu ndihí nchaa sã nchidó-yu ichi xití veñúhu-áⁿ. ¹⁷ Te ní xãhaⁿ-gã xii-yu:

—Núú tútú Yá Ndióxi cãháⁿ-xi nãcuáa ní cãháⁿ-gã, te ní cãchí-gã: “Vehe-í cúú-xí vèhe núú tàcá ñáyiu níhí ñuyíú cãháⁿ ndihí ñãhá-yu xii-í”, duha ní cãháⁿ-gã càchí-xi núú tútú-gã. Dico nchòhò quidé-ndo vèhe-gã vèhe ñadúhú —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-yu.

¹⁸ Te nchaa dütú cùnùu, ndihí nchaa cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndí Moisés ní tecú dóho-güedé nãcuáa ní cãháⁿ-gã te ní nguíta-güedé ndúcú-güedé nãcuáa cada-güedé cãhni ñaha-güedé xii-gã, chí yùhú-güedé sã ío cunuu-gã, te ducaⁿ chí nchaa ñáyiu ío cùñúhu-yu nchaa tnúhu cãháⁿ-gã. ¹⁹ Te òré sa ní cuaa cuiñi-nã, te ní quee tucu Jèsús ndihí cue tée xica cuu ndihí-gã ñuú Jerusálén cuáháⁿ-gã ndihí-güedé ingá xichi.

Ní yíhí yutnu ngúxi

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Te nduu tnéé nehé-ni ní yáha tucu Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá núú níhnú yùtnu ngúxí, te ní xini-güedé sa ní yíchi nihí ndéé yóho-xi. ²¹ Te té Pelú ní ndacu iní-dé nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii yutnu ngúxí-án, te ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, cundehe ná ní yíchi yutnu ngúxí sá ní xáhaⁿ-n sá vâ cúuⁿ-gâ sávidí-xi —câchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gâ xii-güedé:

—Quindáá ndisa iní-ndó Yâ Ndióxi. ²³ Te na câchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá núu nchòhó cùñaha-ndo xii tndúú-a xocuíñi-xi núú ndécú-xí, te quíñi-xi quee-xi xití lámár. Te diu ducaⁿ càda-xi te núu nchòhó vâ cáni ñⁿ cani úú iní-ndó, te quindáá iní-ndó sá dúcán càda-xi. ²⁴ Te xiáⁿ núu câchí tnúhu-í xii-ndo sá nchâa sá ná càcán-ndó núú Yâ Ndióxi òré càháⁿ ndihi-ndo-gâ, te taxi-gâ te núu nchòhó sàndáá ndisa iní-ndó sá táxi-gâ sá xicáⁿ-ndó núú-gâ. ²⁵ Te òré càháⁿ ndihi-ndo Yâ Ndióxi te dandacu iní-ndó te núu ndècu ñáyiú ñá túú cùu váha iní ñáhá xii-ndo, te cada càhnu iní-ndó-yu cuendá ducaⁿ càda cahnu iní ñáhá Tátá-ndó Dütú Ndióxi Yá ndécú àndiu xii-ndo cuendá nchaa sá ñá túú vâha quide-ndo. ²⁶ Dico núu nchòhó vâ càdá càhnu iní-ndó sá quidé ñaha tnaha ñáyiú-ndo xii-ndo, te ní Tátá-ndó Dütú Ndióxi vâ càdá càhnu iní ñáhá-gâ xii-ndo cuendá nchaa sá ñá túú vâha quide-ndo —câchí-gâ xáhaⁿ-gâ xii-güedé.

Jèsús ndécú ndihi-gâ tnúhu ndee iní
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Te Jèsús ní ndexio tucu-gâ ñúú Jerusálén ndihi cue téé xica cuu ndihi-gâ, te cuánguihu tucu-gâ xití veñúhu càhnu sá ño cùnunu ndihi-güedé. Te xití veñúhu-án yíñi-gâ ní quexio cue dütú cùnunu ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú israhél. ²⁸ Te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuní-ndí câchí tnúhu-n xii-ndí nása ndúu tnúhu ndee iní ndécú ndihi-n núu quide-n nándi sá quidé-n, ¿te yoo ducaⁿ ní taxi tnúhu ndee iní-án xii-n-í? —câchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gâ xii-güedé:

—Yúhú tnàhá-í cuiñí-í càcán tnúhu-í ñⁿ sá càcán tnúhu-í núu-ndó te núu na câchí tnúhu-ndo, te câchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní xii-í duha quide-í. ³⁰ Te chí câchí tnúhu xii-í yoo ní táuchíúⁿ ní dácuanúte ndíi Juáá ñáyiú, ¿Yâ Ndióxi áⁿ cué téé ñáyiú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi? Te chí câchí tnúhu —câchí-gâ xáhaⁿ-gâ xii-güedé.

³¹ Te ní nguíta-güedé xitnàha-güedé:

—¿Náa cùñaha-o? Chí núu na cùñaha-o sá Yâ Ndióxi ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi

Juáá ñá, te quesaha-dè: “¿Ná cuendá ñá túú ní sàndáá iní-ndó tnúhu ní càháⁿ ndíi vâi?”; quesaha-dè. ³² Te ní vâ cúu cùñaha-o sá cué ñáyiú ñáyiú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi Juáá —câchí-güedé xitnàha-güedé.

Te ducaⁿ ní xitnàha-güedé chí ñá túú ní cùtnuní iní-güedé nása cùñaha-güedé xii-gâ, chí xiyùhú-güedé cue ñáyiú chí nchaa ñáyiú-án ní cùtnuní ndáá iní-yu sá Yâ Ndióxi ní táuchíúⁿ-gâ ducaⁿ ní quide ndíi Juáá. ³³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Ná túú xini-ndí yoo ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní dácuanúte ndíi Juáá ñáyiú —câchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gâ.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gâ xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ní yùhú vâ câchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha quide-í —câchí-gâ xáhaⁿ-gâ xii-güedé.

12

Cuendá cue téé cuihna iní-xi
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Te Jèsús ní nguíta-gâ cáni-gâ ñⁿ cuendú núú ñáyiú nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gâ, te xáhaⁿ-gâ xii-yu:

—Ñⁿ téé ní nacúxi-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dè, te ní chidoco-dé cuendá sá vâ cúu dàñú, te ní cadúha-dé núú quíñi-dè ndéhé yoho yaha stilé-án òré ná cùu, te ní cadúha-dé ñⁿ xító dúcúⁿ núú cáundòdo cue téé coto yoho yaha stilé-án.

“Te ní sáá ñⁿ nduu queé-dé quíngaca cuu xica-dé vâi nduu, te ní dándóo ndaha-dé sá ní xitu-dé-án xii ñⁿ úú cue téé càháⁿ ndihi-dé cuendá cada chiúⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cúu te cuu cuendá dava-güedé te ducaⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ² Te sáta ní sáá nduu ní cuu ndéhé yoho yaha stilé sá ní xitu-dé-án, te ní xáhaⁿ-dè xii ñⁿ téé xinu cuechi núú-dé: “Cuáháⁿ càcánⁿ sá cúu cuendá-í núú cué téé ní dándóo ndàha-í nchaa yoho yaha stilé sá ní xitu-í-án”, câchí-dé xáhaⁿ-dè. Te téé xinu cuechi-án ní xica-dé cuáháⁿ-dé. ³ Te cue téé-án ní tñi-güedé téé xinu cuechi-án, te ní caniha-güedé xii-dé, te dátuní ní nacucúⁿ ñáhá-güedé, te ñá túú tnàhí ná ní sàñaha-güedé. ⁴ Te téé cùu xítóhó yoho yaha stilé-án ní tendaha tùcu-dé ingá téé xinu cuechi núú-dé cuáháⁿ-dé. Te òré ní quexio téé xinu cuechi-án te cue téé-án ní sáha ñaha-güedé yúú xii-dé, te ní táhú-güedé díqui-dé, te ní xicuéhé ñáhá-güedé xii-dé. ⁵ Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yaha stilé-án ní tendaha tùcu-dé ingá téé xinu cuechi núú-dé cuáháⁿ-dé núú cué téé-án, dico téé-án òré ní quexio-dé te ní sahni ñaha-güedé xii-dé. Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yaha stilé-án ní tendaha-dé vâi-gâ cue téé xinu cuechi núú-dé cuáháⁿ ngacáⁿ-güedé sá cúu cuendá-dé ní cùu dico diu-ni ducaⁿ

ní quide ñaha tùcu cue tée ndeé nchaa yoho yàha stilé-án xii-güedé, chi dava-güedé ní caniha-güedé te dava-güedé ní sahani ñaha-güedé.

⁶ Te tée cùu xitohó nchaa yoho yàha stilé-án ndécú ñndii-ná tée tendaha-dé quihín núu cuè tée ní dándóo ndaha-dé sá ní xitu-dé-án, te tée tendaha-dé-án cùu-dé déhe ducu-dé, te io cùu iní ñáhá-dé. Te ní sani iní-dé: “Váha-gá núu tendaha-í déhe-í a núhu-dé, chi óré quini ñáhá-güedé xii-dé te cànehe-güedé sá yíñuhu núu-dé”, duha ní sani iní-dé. Te ducaⁿ te ní xáhaⁿ-dè xii déhe-dé-án sá núhu-dé, te tée-án cuànuhú-dé cuáhán ngácáⁿ-dé sá cùu cuendá tãtã-dé núu cuè tée-án. ⁷ Dico óré ní xiní cue tée quide chiuh-án déhe tée cùu xitohó nchaa yoho yàha stilé-án, te ní xítñaha-güedé: “Tée-án tée véxi nduu táhú ñuhu-a ndihi sá cáá núu-xi, dico cahni-o-dé te mee-o ndúu táhú-ó sá ndúu táhú-dé”, duha ní xítñaha-güedé. ⁸ Te ní tñii-güedé tée-án, te ní sahani ñaha-güedé, te ní dáquéné-güedé yiqui cùñú-dé ññ xio yuhu ñuhu núu cáá yoho yaha stilé-án —duha cuáhán cuendú ní cani Jèsús núu-yu.

⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-yu:
—¿Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa cada xitohó ñuhu-án án? Chi núhu-dé te cahni-dé cue tée-án te dándóo ndaha-dé ñuhu-dé xii cue tée cùtnuní iní-dé cada ndáá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹⁰ Te xáhaⁿ tùcu-gá xii-yu:
—Te nchòhó, náa ñá túú dàcuaha-ndo núu tütú Yá Ndióxi núu cächí-xi: Yúu sá ní dáquée ñihu cue tée dàcaa vehe, ní cuu-xi yúu cùnù vitna.

¹¹ Chi mee Yá Ndióxi ducaⁿ ní cächí-gá cundu, te cùu-xi ññ sá io cùñuhu-o vitna. Duha cächí-xi núu tütú-gá —cächí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹² Te cue tée ní xíndedóho nàcuáa ndúu tñuhu ní cáháⁿ-gá ní cuini-güedé tñii ñaha-güedé xii-gá ní cùu, chi ní cutnùní iní-güedé sá cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá, dico ní yuhú-güedé tñii ñaha-güedé xii-gá cuendá sá io vai ñáiyu, te ná ío ná cada ñáhá-yu xii-güedé ní sani iní-güedé, te ní xica-güedé cuáhán-güedé.

Cuendá impuéstú

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Te sáta ní xica-güedé cuáhán-güedé, te ní tendaha-güedé ññ úú cue tée cùu fariséu, ndihi ññ úú cue tée cùndihi té Hèrodés cuáhán-güedé núu ndécú Jèsús ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé daticánuu ñaha-güedé xii-gá núu tñuhu cáháⁿ-gá. ¹⁴ Te cue tée-án ní quexlo-güedé núu Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cùtnuní iní-ndí sá ío ndáá cáháⁿ-n, te ñá túú quide cuendá-n nàcuáa cáháⁿ ñáiyu, te cuéi ndédani cáá-yu ññ-ní

cáhán-n ndihí-yu chi ñá túú quide cuendá-n cuéi ná ñáiyu cùu-yu, te cáháⁿ ndáá-n nàcuáa cáháⁿ Yá Ndióxi cundecu-o ññyú-a. Te cächí tñuhu xii-ndí núu váha-ni quide-ndí sá chähü-ndí té Cèsár tée ío cùnnu cuendá impuéstú án ñáhá —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁵ Dico Jèsús ní cutnùní iní-gá sá xító ndeé ñáhá-güedé xii-gá, núu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:
—¿Ná cuendá ducaⁿ xító ndeé ñáhá-ndó xii-í? Chí dánèhé ñáhá xii-í ññ díhúⁿ sá chähü-ndo cuendá impuéstú te núu nása cáa —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁶ Te cue tée-án ní dánèhé ñáhá-güedé xii-gá ññ díhúⁿ sá chähü-güedé cuendá impuéstú. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cächí tñuhu xii-í núu yoo núu-xi ndeé ndihi yoo diu-xi ndeé —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú té Cèsár ndeé ndihi diu-dé —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te chí nàcuáha té Cèsár sá cùu cuendá-dé, te sá cùu cuendá mée Yá Ndióxi te xiáⁿ nàcuáha-ndo-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te cue tée-án ío ní cuñuhu-güedé sá dúcán ní cáháⁿ-gá.

Cuendá cue ñáiyu ndoto

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Te sáta dúcán te ní quexio ññ úú cue tée cùu saducéu núu ndécú Jèsús, te cue tée-án ñá túú sandáá iní-güedé sá ndótó cué ñáiyu ní xihí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

¹⁹ —Mèstrú, ndíi Moisés cächí ndíi núu tütú ndíi ndécú vitna sá núu ññ tée na cùu-dé te quendóo ñadhí-dé, te núu ñá túú ní xóo déhe-dé ndihi ñadhí-dé-án, te tée cùu ñaní-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quée-án cuendá coo déhe-dé ndihi-a cuendá tée ní xihí-án. ²⁰ Te ní xíndecu úsá tñáhá cue tée mee-ni ndí ñaní-güedé. Te tée díhna ní níhi ñadhí-dé, te ñá túú ní cùdíi-dé cundecu-dé chi ní xihí-dé, te ní ññ déhe-dé ñá túú ní xóo ndihi ñadhí-dé. ²¹ Te tée cùu úú ní naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quée-án, dico ní xihí tucu-dé, te ní ññ tucu déhe-dé ñá túú ní xóo ndihi ñaha-án. Te diu-ni ducaⁿ ní xihí tée cùu uní. ²² Te ní xínu ndi úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-án, dico ní ññ-güedé ñá túú ní xóo déhe-güedé ndihi-a, te ní ndihi-güedé ní xihí te ndeé núu ní ndihi-ná ní xihí tñáhá ñadhí-án. ²³ Te na sáa nduu ndòto-güedé ndihi ñaha-án, ¿te ndédacáa-güedé ñadhí-güedé cuu-a-í? Chí ndi úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ní xíta nchòhó tnúhu càháⁿ-ndó, chí ñá túú xíní-ndó nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi núú tütú-gá, te ní ñá túú xíní-ndó sá diú-gá ndácú-gá quidé-gá nchaandi túhú sá vâha. ²⁵ Te ná cächí tnúhu-í xii-ndo sá òré ná sáá nduu ndòto nchaa ñâyü núú xíhí, te dàvâ-áⁿ vâ yôo-gá dasaⁿ dèhe yoco-xi chí vâ yôo-gá candeca tnâha, chí ná ndòtó-yu te cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi. ²⁶ Te núu nchòhó cuini-ndó càháⁿ-ndó cuendá nchaa ñâyü ndoto, te díhna-gá dacuâha-ndo nacuáa ní chidó tnúni ndíi Moisés núú tütú ndíi ní cuu. Chí díu núú tütú ndíi càháⁿ-xi nacuáa ní xâháⁿ Yá Ndióxi xii ndíi cütñáhá ní càháⁿ ndíhi ñaha-gã ìⁿ xí-chí núú ñnhú tnùtaú nchicúⁿ ñuhú. Te duha ní xâháⁿ-gã xii ndíi: “Yúhú cùú-í Ndióxi tẽ Ábrahám, ndíhi tẽ Isáác, ndíhi tẽ Jâcób”, duha ní xâháⁿ Yá Ndióxi xii ndíi cächí-xí núú tütú ndíi. ²⁷ Te Yá Ndióxi ñá túú cùu-gá Ndióxi cue ñâyü ní xíhí, chí cùu-gá Ndióxi cue ñâyü xindecu vívú, núu xiãⁿ nchòhó ío xíta-ndo tnúhu càháⁿ-ndó. Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gã cuendá cue tée-áⁿ, te xiãⁿ cütñúni sá cuèi ní xíhí-güedé sá cùú-xí tnâha ñâyü-güedé, dico ndècu vívú-güedé sá cùú-xí-gã —cächí-gã xâháⁿ-gã xii-güedé.

Tnúhu sá ìo-gá cúnüu
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Te tnâhá ìⁿ tée dàcuaha ñaha xii ñâyü nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés ndédóho-dé nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús ndíhi cue tée cùu saducéú-áⁿ, te ndédóho-dé sá stúni vâha níhí-gã tnúhu nàdanhocáva-gã. Te ní sãndehe yatni-dé núú-gã, te xâháⁿ-dẽ xii-gã:

—Cächí tnúhu xii-í ndédacaa tnúhu sá ní càháⁿ Yá Ndióxi ío-gã cúnüu cuu díhna —cächí-dé xâháⁿ-dẽ xii-gã.

²⁹ Te Jèsús ní xâháⁿ-gã xii-dé:

—Duha càháⁿ tnúhu sá ìo-gã cúnüu: “Nchòhó ñâyü israél ío vâha chí cündédóho tnúhu-a. Ìⁿndíi díi-ni Yá Ndióxi ndécú, te díu-ni-gã cùú-gã Ndióxi-ó. ³⁰ Te cuu ñí-ndó Dütú Ndióxi Yáá cùú Ndióxi-ndó ní yuhu ní ñí-ndó, te caní ñí-ndó càda-ndo datná cuini méé-gã, te mee-ni tnúhu vâha caní ñí-ndó cuendá cuu víi cuu vâha-ndo núú-gã, te coo ñí-ndó càda-ndo nacuáa cuu vâha ñí-gã”, duha càháⁿ tnúhu sá ìo-gã cúnüu. ³¹ Te duha càháⁿ tucu ñngá tnúhu cùu uú sá ío cúnüu: “Cuu ñí-ndó tnâha ñâyü-ndo dàtná cùú ñí-ndó mèe-ndo”, duha càháⁿ tnúhu cùu uú-áⁿ. Te uú duha-ni tnúhu-a cùu-xí tnúhu sá ìo-gã cúnüu —cächí-gã xâháⁿ-gã xii-dé.

³² Te tée dàcuaha ñaha xii ñâyü nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés ní xâháⁿ-dẽ xii-gã:

—Mèstrú, vâha-ni càháⁿ-n chí ndáá sá ìⁿndíi-ni Yá Ndióxi ndécú, te ñá túú-gã ndèé ndécú ñngá ndíoxí. ³³ Te dàtná ní cächí-n

sá ní yuhu ní ñí-ó cùu ñí-ó Yá Ndióxi, te caní ñí-ó càda-ndo nacuáa cuu víi cuu vâha ñí-gã te ío víi ío vâha cuu ñí-ó dàtná cuini méé-gã, te coo ñí-ó càda-ndo nacuáa cuu vâha ñí-gã, te cuu ñí-ó cuè tnaha ñâyü-ndo dàtná cùú ñí-ó mèe-o. Te nchaa xiãⁿ ío-gã xíní ñúhu-xi cada-ndo dacúúxí sá cuãñaha-ndo quiti cahni-güedé te càyú-di nduu táhú ñáhá Yá Ndióxi, ndíhi dacúúxí nchâa dava-gã sá sãñaha-ndo nduu táhú-gã —cächí-dé xâháⁿ-dẽ xii-gã.

³⁴ Te sá dúcáⁿ ío vâha nduu tnúhu ní càháⁿ tée-áⁿ, núu ní xâháⁿ Jèsús xii-dé:

—Luha-ná cümání xii-n te ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi —cächí-gã xâháⁿ-gã xii-dé.

Te sá dúcáⁿ ní xâháⁿ-gã xii tée-áⁿ, núu vâ yôo ìⁿ-gã ní cüyü ñagá tnúhu nducu tnúhu-yu núú-gã.

Yoo cùu Xitohó Jesucristú

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Te Jèsús yíhí-gã xítí veñúhu càhnu sá ío cúnüu danehé-gã ñâyü, te xâháⁿ-gã xii-yu:

—Cue tée dàcuaha ñaha xii ñâyü nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés cächí-güedé sá Cristú Yáá tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyúú-a cùu-gã dèhe ndíi Dávíi, te ndíi-áⁿ ní cunaha víhi ní xíhí ndíi. ¿Te ná cuendá ducaⁿ càháⁿ-güedé? ³⁶ Te mee ndíi Dávíi-áⁿ ní dácáhú ñí ñáhá Espíritú Yá Ndióxi xii ndíi nacuáa càháⁿ ndíi, te duha ní cächí ndíi:

Dütú Ndióxi ní xâháⁿ-gã xii Yáá cùú Xitohó-í: “Ngóo xio cùha-í,

te yúhú cada-í te nchaa sá cùú ùhú ñí ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñúhu núú-n.”

Duha ní xâháⁿ Dütú Ndióxi xii Yáá cùú Xitohó-í.

Duha ní cächí ndíi. ³⁷ ¿Te nása cùu Cristú dèhe ndíi Dávíi, te mee ndíi ní cächí ndíi sá cùú-gã Xitohó ndíi? —cächí Jèsús xâháⁿ-gã xii-yu.

Te ío cuèhé ñâyü ní xindedóho nchaa tnúhu ní càháⁿ-gã, te ío ní cudíí ñí-yu ní xindedóho ñáhá-yu xii-gã.

Jèsús càháⁿ-gã cuendá cue tée dàcuaha ñaha xii ñâyü nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Te òré dánèhé ñáhá Jèsús xii cue ñâyü, te xâháⁿ-gã xii-yu:

—Cada cuendá-ndó vâ cadá-ndó dàtná quidé cuè tée dàcuaha ñaha xii ñâyü nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés, chí cue tée-áⁿ tnâhá ñí-güedé cuíhnu-güedé dóó nání sá sácúhnu cue tée cúnüu-gã te cuini-güedé sá mèe-ní ndíhi tnúhu yíñúhu càháⁿ ndíhi ñaha ñâyü xii-güedé nchaa núú xicá cùu-güedé. ³⁹ Te nácáxi-güedé xilé sácóo nchíhi cue tée cúnüu-gã xítí veñúhu sácóo nchíhi-güedé. Te ducaⁿ-ní quide-güedé cuèi òré quíhu-güedé mèsá

caxi-güedé òrè ndécú-güedé ìn vico, chi mee-ni núú sácóo cue téé cúnuu cuini-güedé coo-güedé. ⁴⁰ Te quèndé-güedé vehe nchaa ñâyü quèé, te ío naha càháⁿ ndihí-güedé Yá Ndióxi dándahú-güedé méé-güedé sá ío quide ndáá-güedé cuèndá sá cuini-güedé càháⁿ váha ñâyü cuèndá-güedé. Te sá dúcáⁿ quide-güedé te ío-gá ndoho-güedé núú ùhú núú ndàhú dàcúúxí dàva-gá ñâyü —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-yu.

Dihúⁿ nduu táhú Yá Ndióxi ní dáquèe ìn ñaha ndàhú ñaha quèé
(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Te núcóo Jèsús xití veñúhu yatni núú ndécú alcanciá te ndèhe-gá xidáquèe ñâyü dihúⁿ xití alcanciá-án, te tnàhá cue ñâyü cuica xidáquèe-yu vai dihúⁿ. ⁴² Te ní quexio ìn ñaha ndahú ñaha quèé, te ndèhe-gá ní dáquèe-aⁿ úú tnàhá dihúⁿ còbrí xití alcanciá, te dihúⁿ-án ío sacú yáhu-xi. ⁴³ Te Jèsús ní cana-gá cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñaha ndahú ñaha quèé-a ío-gá nándihí dihúⁿ ní dáquèe-aⁿ xití alcanciá dàcúúxí dihúⁿ ní dáquèe dáva-gá-yu. ⁴⁴ Chi nchaa ñâyü-án ní dáquèe-yu mee-ná dihúⁿ sá ní quendóo-ná, dico ñaha quèé-a cuèí ndàhú-aⁿ dico ní dáquèe-aⁿ nihí dihúⁿ sá cuááⁿ sá caxí-án ní cùu —cachí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

13

Jèsús càchí-gá sá ngóyo veñúhu
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Te òrè ní ndee Jèsús xití veñúhu càhnu sá ío cúnuu, te ìn téé xica cuu ndihí-gá ní xàhaⁿ-dè xii-gá:

—jMèstrú, cundehe ná ío vii ní sáá veñúhu-aⁿ ndihí nchaa vehe nèhe tnaha ndihí-xi, te ío vii ndáa nchaa yúú yíhí! —càchí-dé xàhaⁿ-dè xii-gá.

² Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-dé:

—Nchaa nàcuáa càa nchaa vehe sá cúnúhu-n-a vitna sáá nduu te vá cúnúu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna, chí ní ìn-gá yúú vá códo nchìhi tnaha-xi, chí ndihí ngoyo —cachí-gá xàhaⁿ-gá xii-dé.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cüyatni naa ñuyú
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Te Jèsús ní xica-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá cuáháⁿ ndihí ñaha-gá xii-güedé yucu nàni Olívú, te yucu Olívú-án tũu ndáá núú cáá veñúhu càhnu sá ío cúnuu. Te Jèsús ní quexio-gá ndihí-güedé yucu Olívú-án, te xiáⁿ ní ngóo-gá te núú núcóo-gá-án ní sáháⁿ té Pèlú ndihí té Jacobó ndihí té Juáa ndihí té Ndríxi, te dayuhu ní xàhaⁿ-güedé xii-gá:

⁴ —Cuini-ndí cachí tnúhu-n ná nduu dúcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu càhnu sá ío cúnuu, àdi nándi cùu sá cádá-xí cuèndá cutnùni

iní-ndí sá ta cüyatni nduu ducaⁿ cada-xi —cachí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo cuèndá sá vá yóo dándahú ñáhá xii-ndo. ⁶ Chi ío cuèhé cue téé coo ñuyú te danàni-güedé méé-güedé dàtná nàni-í, te cachí-güedé: “Yúhú cùú-í Crístú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a”, duha cachí-güedé. Te sá dúcáⁿ càháⁿ-güedé te ío vai ñâyü dándahú-güedé.

⁷ Te òrè ná nihí-ndó tnúhu sá nàá-güedé ndèni ní cuu, te vá yùhú-ndó chí dacuítí sá dúcáⁿ càda-xi, dico vátá sáá-gá nduu nàa ñuyú òrè ducaⁿ càda-xi. ⁸ Chi cue téé ìn nàcióⁿ nàá-güedé ndihí cue téé ingá nàcióⁿ, te titní ñuu ngúta-güedé nàá-güedé, te titní xichí ñuyú níhi víhi tnáa, te titní tucu xichí ñuyú coo tnamá, te ío-gá cuèhé sá yáha ñâyü. Te nchaa sá dúcáⁿ càda-xi-án cùú-xí tnúndòho sá vitná váha váha quèsaha-xi sácúú-xí cuè ñâyü ndècu ñuyú-a.

⁹ Dico nchòhó ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo, chí nchaa ñâyü na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo cuáha cuèndá ñáhá-yu xii dáva-ndo núú cue téé cùchiuⁿ, te candeca ñaha-güedé xii-ndo quíhíⁿ xití veñúhu-güedé, te yàcáⁿ caniha-güedé xii-ndo. Te quíhíⁿ-ndó núú cuè téé yíndaha nàcióⁿ àdi núú dáva-gá cue téé cúnuu sá cuèndá-í, te nchòhó nihí-ndó nàcuáa cada-ndo càháⁿ váha-ndo cuèndá-í núú-güedé. ¹⁰ Te cùmání-gá sáá nduu nàa ñuyú-a te sa cutènuu tnúhu-í ní càa xico ñuyú-a, te tnúhu-án càháⁿ-xi nàcuáa naníhí táhú ñâyü. ¹¹ Te òrè ná càndeca ñaha ñâyü xii-ndo quíhíⁿ núú cuè téé cùchiuⁿ cuáha cuèndá ñáhá-yu, te òrè vátá sáá-gá-ndó núú-güedé te vá caní iní-ndó núú nása cunduu tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé. Chí òrè-ná te Yá Ndióxi dacàhu iní ñáhá-gá xii-ndo nása cunduu tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé, te diu-ni tnúhu sá dacàhu iní ñáhá-gá-án cùñaha-ndo xii-güedé. Te ñá díú méè-ndo càháⁿ-ndó chí Espiritú Yá Ndióxi càháⁿ-xi yuhu-ndo. ¹² Te dáva cue téé cuáha cuèndá-güedé ñaní-güedé núú cuè téé cùchiuⁿ cuèndá cahní ñaha-güedé. Te dáva cue téé cùu tátá diu-ni ducaⁿ càda-güedé cuáha cuèndá-güedé déhe-güedé núú cuè téé cùchiuⁿ. Te dáva cue téé cùu déhe cuu úhú iní-güedé tátá-güedé ndihí náná-güedé, te cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii-yu núú cuè téé cùchiuⁿ cuèndá cahní ñaha-güedé xii-yu. ¹³ Te ío cuèhé ñâyü cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sá cuèndá-í, dico nchaa nchòhó ñâyü na càda ndee-ni iní nchacúⁿ nihnu ñaha-ni xii-í te naníhí táhú-ndó.

¹⁴ Te ndí Dániél téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní chidó tnùni ndí núú tutú ndí cuèndá ìn sá dáquèe tìhú Yá Ndióxi cundece ìn xichí núú ñá

túú tàú-xi cundecu-xi, te xíáⁿ cada-xi sá vâ cündècu-gá ni ìíⁿ ñáiyu xíáⁿ. Te cada cuèndá váha-ndo nâcuáa ní cáháⁿ ndíí, chí nduu na quíní-ndó xíáⁿ cundecu-xi ìíⁿ xichi núú ñâ túú tàú-xi cundecu-xi, te dâvâ-áⁿ nchaa ñáiyu xíndecu distritú Jùdeá xíní ñùhu-xi cunú-yu quíhíⁿ-yu xítí yucu. ¹⁵ Te nchaa ñáiyu ndáa ndódó díquí véhé-xí vâ ndíhu-gá-yu vehé-yu quehéⁿ-yu ìíⁿ ndachíúⁿ-yu canehé-yu quíhíⁿ. ¹⁶ Te nchaa ñáiyu cuáháⁿ yucu ni vâ ñùhú-gá-yu vehé-yu cúnúquehéⁿ-yu dóó-yu. ¹⁷ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáiyu díhí ñùhú dèhe-xi, ndíhi cue ñáiyu díhí xíndeca déhe vitna sàdi na saá nduu dùcaⁿ cada-xi! ¹⁸ Te nchòhó ío chí cacáⁿ táhú núú Yá Ndióxi cuèndá sá vâ dúcáⁿ ndòho-ndo yóo quidé víxiⁿ-xi. ¹⁹ Chí dâvâ-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi ñuyúú, te vátá ìíⁿ ndúu-gá coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ ndéé cútñàhá ní cadúha Yá Ndióxi ñuyúú, chí diu-ní dâvâ-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te ni núú cuáháⁿ núú véxi vâ cóó-gá tnúndòho-áⁿ. ²⁰ Te Yá Ndióxi cächí-gá sá vâ ío vai nduu coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ ñuyúú sá cuèndá nchaa ñáiyu ní cáháⁿ-gá cundecu ndíhi-gá. Te núú vai nduu na coo tnúndòho-áⁿ, te vâ yóo cácu ñihnu.

²¹ Te dâvâ-áⁿ cùñaha ñáiyu xii-ndo: “Chí cündèhe iha, chí iha ní quexio Cristú Yáa ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a”, duha cùñàhá-yu xii-ndo. Ádi quesahá-yu: “Chí cündèhe yacáⁿ chí yacáⁿ ndécú-gá”, quesahá-yu. Te vâ quíndáá iní-ndó tnúhu cáháⁿ-yu. ²² Te coo cue tée danani-güedé mée-güedé dàtná nani-í te cachí-güedé sá cúú-güedé Yáa ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a. Te dâvâ-güedé cachí-güedé sá cúú-güedé cue tée cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi dico ñâ ndáa sá cúú-güedé cue tée cáháⁿ tnúhu-gá, te cada-güedé tíni núú sá vâ yóo tnàhí ndàcu cada cuèndá dandàhú-güedé ñáiyu, te caní iní-güedé dandàhú-güedé ndéé cue ñáiyu ní cáháⁿ Yá Ndióxi cundecu ndíhi-gá. ²³ Te vitna ío váha cuáhà-ndo cuèndá, te quíhi iní-ndó cündecu-ndo, chí nchaa sa ní dátúha ñaha-í xii-ndo.

Nâcuáa cada-xi òré quixi tucu Tée cùu ñani tnàhá nchaa ñáiyu
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ Te nâ yáha-ní coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te vâ dáyèhé-gá nchícanhí te ní vâ dáyèhé-gá yóo. ²⁵ Te ngoyu nchaa chódíni ndéé andíu, te quídí-xi andíu. ²⁶ Te dâvâ-áⁿ quíní ñàhá nchaa ñáiyu xii yúhú Tée cùu ñani tnàhá-yu nchaa-yu quee-í andíu quixi-í ichi xítí vícò, te quíní-yu sá ío càhnu cuu-í, te quíde-í nchaa sá váha. ²⁷ Te tendaha-í

cue espíritú xínú cuèchi núú-í quíhíⁿ-xi nâ-datàcá-xi nchaa ñáiyu ní cáháⁿ-í chítñahá ñàhá xí-í xíndecu ní càa xico ñuyúú.

²⁸ Te cundehe-ndo nâcuáa quíde yutnu ngúxi, chí yutnu-áⁿ ndúú yúte núú díte-xi te nàtahú ndaha-xi, te òré ducaⁿ quíde-xi te cächí-ndó sá sá ní cuyatni nuu cahni. ²⁹ Te ducaⁿ sàtnahá-xi cada-xi òré ná quíní-ndó càda-xi nchaa nâcuáa ní cáháⁿ-í, te cutnúní iní-ndó sá sá ní cuyatni víi-nâ nduu nâa ñuyúú. ³⁰ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá òré vátá cúú-gá cue ñáiyu xíndecu ñuyúú-a vitna, te cada-xi nchaa nâcuáa ní cáháⁿ-í. ³¹ Te andíu ndíhi ñuyúú-a chí ndíhi ñihnu-xi, dico tnúhu-í chí vâ ndíhí ñihnu-xi chí cùu-xi tnúhu ndáa.

³² Dico ñâ túú cùtnuní ná nduu quíxi tucu-í, te ní ñâ túú cùtnuní ná òré chí vâ yóo xíní, te ní cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ñâ túú xíní-xi ná nduu quíxi-í, te ní mée yúhú tée cùu Déhe Dútú Ndióxi ñâ túú xíní-í ná nduu quíxi tucu-í, chí ìíⁿ díí-ní mee Tàtâ-í Dútú Ndióxi xíní-gá núu ná nduu quíxi-í.

³³ Te nchòhó xíní ñùhu-xi sá ío quíhi iní-ndó cündecu-ndo, te cáháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndióxi, chí ñâ túú xíní-ndó ná nduu quíxi tucu-í. ³⁴ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo cuèndá ìíⁿ tée cùni quíngaca cuu xica. Te tée-áⁿ cùmání-gá quee-dé vehe-dé te ní xáhaⁿ-dè xii cue tée xine cuèchi núú-dè sá ná cáda cuèndá-güedé vehe-dé. Te ní sáñaha-dè xii-güedé ndí dííⁿ núú-güedé chùuⁿ cada-güedé. Te ní xáhaⁿ-dè xii tée ndéé yuyèhe sá ná cündecu túha-ní-dé yuyèhe ndéé nàsáá-dé. ³⁵ Te duha ndúu tnúhu cáháⁿ-í cuèndá nchòhó cundecu túha-ndo, chí ñâ túú xíní-ndó ná nduu te ní ñâ túú xíní-ndó ná òré quíxi tucu yúhú Yáa cúú Xítòhó-ndó, núú òré sa ní cundiquíⁿ, àdi dâvâ níú, àdi òré sa ní cana uuⁿ líhi, àdi òré sa ta cùdítò cuáháⁿ, núú xíáⁿ ío chí cündècu túha. ³⁶ Te duha cáháⁿ-í chí na cuáháⁿ òré ñâ túú ná yíhí iní-ndó quèxio-í, te ñâ túú ndècu túha-ndo. ³⁷ Te dàtná-ní xáhaⁿ-í xii nchòhó sá cündècu túha-ndo, te diu-ní ducaⁿ xáhaⁿ-í xii nchaa dâvâ-gá ñáiyu sá cündècu túha-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

14

Ndúcu-güedé nâcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús
(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Te cùmání úú-gá nduu te quesaha vícò pascuá, vícò xèxi ñáiyu pàá sá ñâ túú yíhi levadurá. Te cue dútú cùnúu, ndíhi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnúní ndí Moisés ndúcú-güedé nâcuáa cada-güedé dandàhú-güedé Jèsús cuèndá tñii ñaha-güedé xii-gá te cahni ñaha-güedé. ² Te ní xítñaha-güedé:

—Váha-gá sá vá tñí-ó Jèsús mei ndúu vico, chí núu duca-n na càda-o te ío dusaⁿ càda ñáyiú —càchí-güedé xitnàha-güedé.

*Èⁿ ñadìhí chùhí-áⁿ àcítí díqui Jèsús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)*

³ Te Jèsús ndécú-gá ñúu Bètaniá vehe ìⁿ tée nàni Xímú, tée ní tnàhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cuñú-ó. Te yìhi Jèsús mesá xéxi-gá ní quexío ìⁿ ñadìhí néhé-áⁿ ìⁿ sá ní cuáha yúú váha yúú nání àlabastrú, te xití xíáⁿ ñúhú àcítí sàháⁿ tnámí sá nání nãrdú sá ío ndèyáhu, te ní tãhú-áⁿ xíáⁿ te acítí ñúhú xití-xi-áⁿ ní sódo-aⁿ díqui Jèsús. ⁴ Te ìⁿ úú cue tée xindecu-áⁿ ní cudééⁿ-güedé sá dúcáⁿ ní quide-aⁿ, te ní xitnàha-güedé:

—Ná túú quide váha ñaha-áⁿ dàcáⁿ quidé-áⁿ, chí íí ní dácúita-aⁿ acítí váha-áⁿ. ⁵ Chí váha-gá núu cuyáhu acítí-áⁿ sá úní cièndú díhúⁿ denàriú, te díhúⁿ sá cùyáhu acítí-áⁿ cuu cuèndá ñáyiú ndàhú ní cùu —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Te ní tenáá-güedé ñaha-áⁿ sá dúcáⁿ ní quide-aⁿ.

⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí dáñá, vá dásàtú-ndó ínì ñadìhí-a, chí sá ní quide ñaha-aⁿ xii-í cùú-xí ìⁿ sá váha. ⁷ Chí cue ñáyiú ndàhú ducaⁿ-ní cùtnahá ñáyiú-áⁿ tnuú-ndó, te nání òré càchí ínì-ndó te chindee-ndó-yu. Dico yúhú chí vá ncháá ndúu cundecu ndìhi ñaha-í xii-ndo ñuyúú-a.

⁸ Te ñadìhí-a ní quide-aⁿ ìⁿ sá váha ndéè není ní ndacu-aⁿ, chí sá dúhá ní quide ñaha-aⁿ xii-í ní chíhi ñaha-aⁿ àcítí, te xíáⁿ cada ínì-ndó sá sá quide túha-aⁿ yiqui cuñú-í cuèndá quíndúxi-xi. ⁹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ndèni ní cuu nihíi ñuyúú ná càháⁿ ñáyiú tnúhu-í, te càháⁿ-yu tnàhá cuèndá ñadìhí-a cuèndá quini nchaa ñáyiú nàcuáa ní quide-aⁿ, te ducaⁿ vá nàcuánaa-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Té Jüdás ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá-dé Jèsús núú cuè tée cùu úhú ínì ñáhá xii-gá

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Te té Jüdás Iscarioté ní sáháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndìhi cue tée cùu dútú cùmúu sá cuáha cuèndá-dé Jèsús núú-güedé, te núú tnàhá té Jüdás-áⁿ cùú úxúú tnàhá cue tée xica cuu ndìhi-gá ní cùu. ¹¹ Te òré ducaⁿ ní ndatnúhu-dé ndìhi-güedé, te ío ní cudíí ínì-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sá cuáñaha-güedé díhúⁿ xii-dé. Te té Jüdás-áⁿ ní ngúíta-dé ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá-dé Jèsús núú-güedé.

*Cùdini Jèsús ndìhi cue tée xica cuu ndìhi-gá
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30;*

1 Co. 11:23-26)

¹² Te ní sáá nduu ní quesaha vico pascuá, vico ñá túú xéxi ñáyiú pãá sá ñá túú

yìhi levadurá, te diu-ni nduu-áⁿ sáhní-güedé ìⁿ mbéé líhli xéxi-yu nduu vico pascuá-áⁿ. Te cue tée xica cuu ndìhi Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núú-n núu ndéè cáá véhe cuiniⁿ càda túha-ndí sá cùdini-o sacuaa nduu vico pascuá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii úú-ni tnàhá cue tée xica cuu ndìhi-gá:

—Chí cuáháⁿ xití ñúu-áⁿ, te yàcáⁿ naníhí-ndó ìⁿ tée tãnehe yóó ndute, te tée-áⁿ cándèndaha-ndo-dé quíhíⁿ. ¹⁴ Te núu ndèdacàa vehe na ndìhu-dé te xíáⁿ quíhu-ndo. Te cùñaha-ndo xii xitohó vehe-áⁿ: “Yáá cùú Mèstrú càchí-gá sá núu ndèdacàa xichi xití vehe-n cuáñaha nùu-n xii-gá cudini-gá ndìhi cue tée xica cuu ndìhi-gá sacuaa nduu pascuá”, duha cùñaha-ndo.

¹⁵ Te dàtnúni danéhé ñáhá-dé xii-ndo ìⁿ cuartú cáhnú càa núú ñínu, chí vehe yòdo tnaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé nchaa sá nãndìhi, te nchòhó dicó-nã comidá cada túha-ndo cùdini-o —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁶ Te cue tée-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé xití ñúu-áⁿ, te nchaa-ni nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús ní cuu. Te ní quide túha-güedé sá cùdini-güedé ndìhi-gá sacuaa nduu vico pascuá-áⁿ.

¹⁷ Te sátá ní cundiquíⁿ te ní quexío Jèsús ndìhi ndi úxúú cue tée xica cuu ndìhi-gá. ¹⁸ Te cuánguihu-gá mesá ndìhi-güedé cuèndá cudini ndìhi ñaha-gá xii-güedé, te òré yìhi-gá mesá ndìhi-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ìⁿ nchohó cue tée xéxi ndìhi ñaha xii-í cuáha cuèndá ñáhá-ndó núú cuè tée cùu úhú ínì ñáhá xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-güedé, te nchaa-güedé ní ngúíta-güedé cùndiyí-güedé. Te da ìⁿ da ìⁿ-güedé ní ngúíta-güedé xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ñá díú yúhú ducaⁿ sàni ínì-n càda-í-u? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Diu-ni ìⁿ nchòhó cue tée úxúú xicá cùu ndìhi-í, tée na dàquèndaha còhó òré dàquèndaha-í, tée-áⁿ cuáha cuèndá ñáhá-dé xii-í núú cuè tée cùu úhú ínì ñáhá. ²¹ Te yúhú Tée cùu ñani tnàhá-ndó ncháa-ndo ñúhu ichi-í cuáháⁿ-í ndoho-í nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiòxí. Dico ndàhú ní cuu tée ducaⁿ na cuáha cuèndá ñáhá xii-í núú cuè tée cùu úhú ínì ñáhá, chí váha-gá sá vá cacú tée-áⁿ cundecu-dé ní cùu, te ñá díú sá ní cacu-dé te ducaⁿ càda-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te nini cùdini cue tée xica cuu ndìhi Jèsús ní queheⁿ-gá pãá, te ní ndacáⁿ tãhú-gá núú

Yá Ndiöxí, te dätñuní ní tǎhú cuèchi-gá, te ní ngúita-gá dácǎñhu ñaha-gá xii-güedé, te xáhaⁿ-gá:

–Chí quéhéⁿ pàá-a caxi-ndo, te cada iní-ndó sǎ cúu-xí dátǎná yiqui cǎñú-í – cǎchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²³ Te ní queheⁿ-gá vǎsú ñúhú ndúdí ndéhé yoho yáha stilé, te ní ndacáⁿ tǎhú-gǎ núú Yá Ndiöxí, te dätñuní ní ngúita-gá sǎñaha-gá xii-güedé cuendá coho-güedé luha luha sǎ ñúhú xití-xi, te nchaa-güedé ní xihí. ²⁴ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

–Ndudí ndéhé yoho yáha stilé-a cada iní-ndó sǎ cúu-xí dátǎná ñíñí-í sǎ cǎtí òré cahni ñaha-güedé xii-í. Te sǎ dúcáⁿ cǎtí ñíñí-í xǎñ cutñuní ndáá sǎ Yá Ndiöxí cada-gǎ ingá núú sǎ vǎha sǎ cúu-xí vǎi ñǎyiu dátǎná ní cǎchí-gá cada-gǎ. ²⁵ Te na cǎchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sǎ vítǎná-na duha xihí-í ndudí ndéhé yoho yáha stilé-a te vǎ cohó-gǎ-í, dico na sǎá nduu cündecu-í núú ndécú Yá Ndiöxí táxí tñuní-gǎ, te dǎvá-áⁿ cada iní-í sǎ dátǎná sǎ cohó tucu-í chí ío cudǎí iní-í –cǎchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús cǎháⁿ-gǎ sǎ té Pèlú cǎñaha-dě xii ñǎyiu sǎ ñà túú xini ñáhà-dě xii-gǎ

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Te Jesús ní xita-gǎ ñⁿ ndudú ndihí cue téé xica cuu ndihí-gǎ, te dätñuní ní xica-gǎ cuaháⁿ-gǎ ndihí-güedé yucu Ólívú. ²⁷ Te yacáⁿ ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

–Na cǎchí tñúhu-í xii-ndo sǎ nchǎá-ndó dǎña nihnu ñaha-ndo xii-í niú vitna, chí queue ndáá-xi nǎcuáa cǎháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú cǎchí-xi: “Yúhú cuáha-í tñúhu cahni-güedé téé cùu toli, te nchaa mbéé-dě ndihí-güedé cuténuu”, duha cǎchí-xi núú tütú-gǎ. ²⁸ Dico na cùu-í te ndoto-í te codonúu-í núú-ndó quíhⁿ distritú Galiléa – cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁹ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gǎ:

–Te cuéi nchaa-güedé ná dándóo ñaha-güedé xii-n, dico yúhú chí vǎ dándóo ñaha-í xii-n –cǎchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gǎ.

³⁰ Te Jesús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

–Na cǎchí tñúhu ndáá-í xii-n sǎ niú vitna cǎmání-gǎ cana líhi úú xito, te úní xito cǎháⁿ-n núú ñǎyiu sǎ ñà túú xini ñáhà-n xii-í –cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

³¹ Dico té Pèlú ní cǎháⁿ ñíí-dé, te xáhaⁿ-dě xii-gǎ:

–Cuéi na cùu ndihí ñaha-í xii-n dico vǎ cǎháⁿ-í núú ñǎyiu sǎ ñà túú xini ñáhà-í xii-n –cǎchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gǎ.

Te nchaa dava-gǎ cue téé xica cuu ndihí-gǎ díu-ni ducaⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-gǎ.

Jesús cǎháⁿ ndihí-gǎ Yá Ndiöxí ñⁿ xichi núú nání Gětsemani

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Te Jesús cuaháⁿ-gǎ ndihí cue téé xica cuu ndihí-gǎ ñⁿ xichi núú nání Gětsemani. Te òré ní quexiö-gǎ ndihí-güedé xǎñ, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

–Chí cúnucóo iha cundetú-ndo na quíhíⁿ-í yacáⁿ cǎháⁿ ndihí-í Yá Ndiöxí –cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³³ Te ndéca-gǎ té Pèlú, ndihí té Jacobó, ndihí té Juáá cuaháⁿ, te ñá túú tñáhí-gǎ cúu vǎha iní-gǎ te ní ngúita-xi sùúni ndihú iní-gǎ.

³⁴ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii cue téé úní-áⁿ:

–Súúni ndihú iní-í dátǎná sǎ cúu-í, te chí quéndóo iha te vǎ cùdú-ndó –cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁵ Te sa ññunhí luha ní xica ndehe Jesús núú ndécú-güedé, te ní ngáundayi-gǎ ndéé ñuhu cǎháⁿ ndihí-gǎ Tǎtá-gǎ Dútú Ndiöxí sǎ núu vǎ cündée iní-gǎ taunihnu ñaha-gǎ xii-gǎ cuendá nchaa nǎcuáa yáha-gǎ. ³⁶ Te òré cǎháⁿ ndihí Jesús Tǎtá-gǎ Dútú Ndiöxí, te xáhaⁿ-gǎ:

–Yòhó tǎtá mée-í, nchaandi tǎhú sǎ vǎha ndacu-n quide-n, te cǎháⁿ ndáhú-í núu-n núu vǎ cündée iní-n taunihnu ñaha-n xii-í cuendá sǎ vǎ ndóhò-í ná sǎá òré, dico na cǎdá-n nǎcuáa cǎchí iní mée-í chí cada-n nǎcuáa cǎchí mee-n –cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii Tǎtá-gǎ Dútú Ndiöxí.

³⁷ Te sǎtá ñí yáha ní cǎháⁿ ndihí-gǎ Tǎtá-gǎ Dútú Ndiöxí, te cuánuhú-gǎ núú ní dándóo-gǎ cue téé úní-áⁿ, te xixídi-güedé òré ní nasáá-gǎ, te ní xáhaⁿ-gǎ xii té Pèlú:

–Xímú, ¿náa sama xidi-n? ¿Náa ñá cündée tñahí núu-n vǎ cùdú-ni-n cuédicó ñⁿ òré-áⁿ? –cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tucu-gǎ xii-güedé:

³⁸ –Te chí quéndóo tucu, te cuhuⁿ iní-ndó vǎ cùdú-ndó, te cǎháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí cuendá sǎ vǎ dácǎháⁿ ñáhá yucu ñávaha xii-ndo cada-ndo sǎ ñà túú tǎu-ndó cada-ndo. Te na cǎchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sǎ nchòhó cuini-ndó cada-ndo nchaa nǎcuáa cǎháⁿ-í dicó-ni sǎ ñà túú nihí ndéé-ndó –cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁹ Te Jesús ní xica tucu-gǎ cuaháⁿ-gǎ cǎháⁿ ndihí-gǎ Tǎtá-gǎ Dútú Ndiöxí, te díu-ni nǎcuáa ní xáhaⁿ-gǎ dífna xáhaⁿ tucu-gǎ. ⁴⁰ Te òré ní yáha ní cǎháⁿ ndihí-gǎ Tǎtá-gǎ Dútú Ndiöxí, te cuánuhú tucu-gǎ núú xindecu cue téé úní xicá cùu ndihí-gǎ-áⁿ, te xidi-ni tucu-güedé òré ní nasáá-gǎ, te ducaⁿ ní quide-güedé chí súúni ñúhu saní núu-güedé, te ñá ní nihí-güedé tñúhu cǎñaha-güedé xii-gǎ òré ní nasáá-gǎ. ⁴¹ Te ní sáháⁿ tucu-gǎ xito cùu úní ní cǎháⁿ ndihí-gǎ Tǎtá-gǎ Dútú Ndiöxí, te òré ní nasáá tucu-gǎ núú xindecu-güedé, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

–¿Te náa xidi-ni tucu-ndo?, te vitna vǎ cùdú-gǎ-ndó chí sa ní sǎá òré cuáha cuendá ñáhá-güedé xii yúhú Tée cùu ñani tñáhá-ndó nchàa-ndo núú cué téé ndecu ichi cuehé ichi

duha. ⁴² Te vitna chí ndácõo na quíhíⁿ-ó chí sa véxi téé cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Ní tñi-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexio té Júdás. Te núú tñáhá téé-áⁿ cúú úxúú tñáhá cue téé xica cuu ndíhí-gá. Te ndíhí-dé vai cue téé ní quexio, te dava-güedé xínehe-güedé machití te dava-güedé xínehe-güedé carrutí. Te cue téé-áⁿ ní tendaha ñaha cue dútú cúnúu ndíhí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tñúhu ní chidó tñuní ndú Moisés, ndíhí cue téé cùu sacuéhé núú ñáyíu israhél. ⁴⁴ Te té Júdás téé cuáha cuendá ñáhá xii Jèsús sa ní xitnúhu-dé cue téé-áⁿ nàcuáa cada-dé cuáha cuendá ñáhá-dé xii Jèsús núú-güedé. Te duha ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Cundehe-ndo téé na tøyuhu-í, te téé-áⁿ tñi-ndo-dé chí téé-áⁿ cúú-dé téé ndéé iní-ndo, te ío quíhí iní-ndó càndeca-ndo-dé quíhíⁿ —duha ní xáhaⁿ-dè xii-güedé.

⁴⁵ Te òré ní quexio té Júdás ndíhí cue téé-áⁿ núú ndécú Jèsús, te ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní tøyuhu ñaha-dé. ⁴⁶ Te nchaa cue téé ndíhí-dé-áⁿ ní tñi-güedé Jèsús cuendá can-deca ñaha-güedé xii-gá quíhíⁿ. ⁴⁷ Te ñiⁿ cue téé cùndíhí Jèsús ní tava-dé machití-dé, te ní xehndé-ni-dé ñiⁿ xio lóho ñiⁿ téé xinu cuehí núú dútú cúnúu, te ní quendeé duuⁿ lóho téé-áⁿ. ⁴⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii cue téé ní tñi ñaha xii-gá-áⁿ:

—Nchòhó, nèhe-ná-ndó machití, nèhe-ná-ndó càrrutí véxi ní tñi ñaha-ndo xii-í, dàtná quidé-ndó ñiⁿ ñadúhú quidé ñaha-ndo xii-í. ⁴⁹ Te nchaa-ni nduu ní xini-ndó ní xindecu-í xití veñúhu càhnu sá ío cúnúu ní xóo danèhé-í ñáyíu, te ñá túú ní tñi ñaha-ndo xii-í. Dico dàcutíí sá dúhá yáha-í cuendá quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁵⁰ Te nchaa cue téé xica cuu ndíhí-gá ní xinu-güedé ní dándõ ñaha-güedé xii-gá.

Ñiⁿ téé cuehí ní xinu-dé

⁵¹ Te ñiⁿ téé cuehí ndëndaha-dé Jèsús cuáháⁿ, te lavichi-dé, ñiⁿ-ni dóó yadí yidúcúⁿ nuu-dé nihí-dé, te ní tñi ñaha-güedé xii-dé, ⁵² dico ní ndacu-dé ní quenuñiⁿ-dè te ní dándõ-dé dóó yidúcúⁿ nuu-dé-áⁿ ní xinu-dé.

Jèsús ndécú-gá jündá

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Te cue téé ní tñi ñaha xii Jèsús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ núú téé cùu dútú cúnúu-gá. Te xíáⁿ ní tacá nchaa dava-gá cue téé cùu dútú cúnúu, ndíhí cue téé cùu

sacuéhé núú ñáyíu israhél, ndíhí cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tñúhu ní chidó tñuní ndí Moisés cuendá cada-güedé jündá. ⁵⁴ Te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dé xii-gá cuáháⁿ ní sáá-dé ndéé quehé vehe núú ndécú téé cùu dútú cúnúu-gá-áⁿ, te xíáⁿ ní ngóo teté-dé yuhu nùhú ndíhí cue téé cùu poleciá.

⁵⁵ Te cue téé cùu dútú cúnúu ndíhí nchaa dava-gá cue téé xindecu jündá ndúcú-güedé ñáyíu dacáa ñiⁿ cuehí díquí Jèsús cuendá ducaⁿ níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá, dico ñá túú ní ndacu-güedé. ⁵⁶ Te cuéí vai ñáyíu dàcaá-yu cuehí díquí-gá dico mee-ni sá ní cahu iní méé-yu ní càháⁿ-yu, chí tucu càháⁿ ñiⁿ tucu càháⁿ ñiⁿ-yu. ⁵⁷ Te davá-yu ní ndacuñiⁿ-yu te ní nguíta-yu dàcaá-yu ñiⁿ cuehí neñúu díquí-gá, te xáháⁿ-yu xii nchaa cue téé cúnúu:

⁵⁸ —Nchúhú ní tecú dóho-ndí càchí-dé sá dängöyo-dé veñúhu càhnu sá ío cúnúu sá ní dácáá cuè téé ñuyú-a, te dandáa tucu-dé ingá veñúhu saa, ñiⁿ-ni núú cáá tñáhí veñúhu-áⁿ te xití úni-ni nduu sa nadaxinu-dé, te vá cúú-gá-xi veñúhu sá ní dácáá cuè téé ñuyú-a, duha càchí-dé ní tecú dóho-ndí —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-güedé.

⁵⁹ Dico ní dùcaⁿ ñá túú ní cùu ñiⁿnuú-yu nchaa tñúhu ní càháⁿ-yu.

⁶⁰ Te téé cùu dútú cúnúu-gá ní ndacuñiⁿ-dé tñúu nchaa ñáyíu, te xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—¿Ná cuendá duha ndúu tñúhu càháⁿ ñáyíu-a cuendá-n? Te càháⁿ núu nása ndúu tñúhu càháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶¹ Dico Jèsús ñá túú tñáhí ní càháⁿ-gá. Te téé cùu dútú cúnúu-gá-áⁿ ní xáhaⁿ tucu-dé xii-gá:

—Cuñi-í cachí tñúhu-n xii-ndí núu sá díú Cristú Déhe Yá Ndióxi Yáá ní tendaha-gá véxi ñuyú-a cùu-n. Te ñiⁿ Yá Ndióxi cúú-gá Yáá quidé càhnu-ndí —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Ñiⁿ Yáá-áⁿ cùu-í, te na càchí tñúhu-í xii-ndó sá sáa nduu te quini-ndó yúhú Téé cùu ñani tñáhá-ndó nchaa-ndo nucucóo-í xio cùha Dútú Ndióxi Yáá ndácú quide nchaandi tñúhú sá vaha. Te davá-áⁿ quini ñáhá-ndó xii-í quee-í andíu quixi-í ichi xití vícú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁶³ Te dútú cúnúu-gá-áⁿ ní ndátá-dé dóó cání nihnu-dé cuendá sá ñá túú ní tñáhá iní-dé nàcuáa ní càháⁿ Jèsús, te ní xáhaⁿ-dè xii nchaa cue téé xindecu jündá:

—Ñá túú-gá xini ñúhu-xi cue téé càháⁿ núu ndáá sá ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé. ⁶⁴ Chí sa ní xindedóho-o nàcuáa ndúu tñúhu ní càháⁿ-dé ní càháⁿ úhú-dé cuendá Yá Ndióxi, te nchaa-ndo chí càháⁿ

vitna núu nása sàni iní-ndó cùnduu cuendá tée-a —càchí-dé xáhaⁿ-dê xii-í-güedé.

Te nchaa-güedé ní cachí-güedé sá ná cùu-dé.

⁶⁵ Te dava-güedé ní ngüita-güedé ní tíu díí ñáhá-güedé xii-gá, te ní dádáhu-güedé núu-gá, te ní ngüita-güedé cánliha-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Cáháⁿ ná cótó ná cúu tée ní caniha xii-n!
—cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te cue tée cùu poleciá ní cani-güedé núu-gá.

Té Pèlú càháⁿ-dé núu ñáyiú sá ñà túú xini-dé Jèsús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Te ndéé xití vehe càa núu ñnu quide-güedé jündá, chi vehe yòdo tnahá cuu-xi, te té Pèlú núcòo-dé quehé vehe-áⁿ. Te ñⁿ xichí xínú cuèchi núu dütú cùnùu-áⁿ ní quexio-xi núu núcòo té Pèlú. ⁶⁷ Te òrè ní xini ñáhá-xí xii-dé núcòo teté-dé yuhu nùhú, te ní xindéhé ñaha váha-xi xii-dé, te xáhaⁿ-xi:

—Yòhó tnahá-n cùu-n tée xica cuu ndihi Jèsús tée ñuu Nazàrèt —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁶⁸ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dê xii-xi:

—Yúhú ñà túú xini-í tée-áⁿ, te ni ñà túú cùtnuní iní-í nása ndùu tñuhu càháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dê xii-xi.

Te té Pèlú ní xica-dé cuáháⁿ-dé ndàa nacuaá nchii yuyèhe vehe-áⁿ, te ní cana ñⁿ líhi. ⁶⁹ Te xichí xínú cuèchi-áⁿ ní xini ñáhá tucu-xi xii-dé, te xáhaⁿ-xi xii nchaa ñáyiú xindecu-áⁿ:

—Diu tée-áⁿ tnahá-dé xicá cùu-dé ndihi tée ndèca-güedé cuánguihu-a —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-yu.

⁷⁰ Dico té Pèlú ñà túú ní ñnuu tucu-dé sá xicá cùu-dé ndihi Jèsús. Te tna tnaa-ni ní cuu sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ xichí-áⁿ xii-dé, te ní xáhaⁿ tucu dava cue ñáyiú xindecu-áⁿ xii-dé:

—Ndáá sá tnahá-n cùu-n tée xica cuu ndihi tée ndèca-güedé cuánguihu-áⁿ chí cùu-n tée distritú Galilea, te càháⁿ-n dàtná càháⁿ-güedé —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

⁷¹ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dê xii-yu:

—Nchàcuiití Yá Ndiòxí sá yùhú càháⁿ ndáá-í sá ñà túú xini-í tée càcunehé-ndo-áⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dê xii-yu.

⁷² Te òrè-ni-áⁿ ní cana tucu líhi xito cùu uú, te òrè-áⁿ ní ndacu iní té Pèlú nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé sá cùmání-gá cana ñⁿ líhi uú xito te úní xito càháⁿ-dé núu ñáyiú sá ñà túú xini ñáhá-dê xii-gá. Te òrè ducaⁿ ní ndacu iní-dé nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé, te ní ndáhyú-dé ní ndixi cuèchi iní-dé.

15

Jèsús ndécú-gá núu tē Pilatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Te sáta ní túndaá te cue tée cùu dütú cùnùu, ndihi cue tée cùu sacuéhé núu ñáyiú isràél, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tñuhu ní chidó tñuní ndii Moisés, ndihi nchaa dava-gá cue tée cùnùu ní xindecu jündá ní nataká-güedé, te ní dácútú-güedé Jèsús te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ núu tē Pilatú. ² Te té Pilatú ní xicáⁿ tñuhú-dê núu Jèsús, te xáhaⁿ-dê xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n tée yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dê xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Diu-í yìndaha-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³ Te cue tée cùu dütú cùnùu dacao-güedé vài cuèchi díquí-gá. ⁴ Te té Pilatú ní xicáⁿ tñuhú tucu-dé núu-gá, te xáhaⁿ-dê xii-gá:

—Cáháⁿ, ná cuendá ñà càháⁿ-n te cundehe ná ndéé duha titní cuèchi dàcaa díquí ñáhá cuè tée-a xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dê xii-gá.

⁵ Dico Jèsús ñà túú tnahí ní càháⁿ-gá te té Pilatú ío ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ñà túú tnahí ní càháⁿ-gá.

Cue ñáyiú xáháⁿ-yu xii té Pilatú sá càhí-dê Jèsús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Te ndi tnahá nduu víco pascuá dácácu té Pilatú ñⁿ tée yíhi vecaá chí ducaⁿ tnahí quide-dé, te mee ñáyiú càháⁿ-yu te núu ndédacáa tée yíhi vecaá-áⁿ cácu-dé, te tée-áⁿ dácácu-dé. ⁷ Te yíhi ñⁿ tée nani Barrabás vecaá ndihi dava-gá cue tée cùndihi-dé. Te té Barrabás-áⁿ ní sanu ichi-dé ñáyiú ñuu ingá ichi, te ní ngüita-yu ndihi-dé ní cuu úhú iní-yu cue tée cùchiuⁿ, te ní sahní-dé ndíyí núu xiáⁿ ní chihí ñaha-güedé vecaá xii-dé. ⁸ Te nchaa ñáyiú ní sáháⁿ-yu núu tē Pilatú, te càháⁿ ndáhú-yu núu-dé sá ná cáda nàhi-ni-dé dàtná quidé-dé. ⁹ Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dê xii-yu:

—¿Cuñí-ndó sá dácácu-í tée yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dê xii-yu.

¹⁰ Te ducaⁿ ní càháⁿ té Pilatú, chí ní cutnuni iní-dé sá dicó sá cuèdú iní cuè dütú cùnùu núu xiáⁿ ducaⁿ ní quide-güedé ní sáha cuendá ñáhá-güedé xii Jèsús núu-dé. ¹¹ Te cue dütú cùnùu ní xáhaⁿ-güedé xii nchaa ñáyiú sá ná cùñáhá-yu xii té Pilatú dácácu-dé té Barrabás, te ní quidé-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-güedé. ¹² Te té Pilatú ní xicáⁿ tñuhú-dé núu-yu, te xáhaⁿ-dê xii-yu:

—¿Ná cuini-ndó càda-í tée càchí-ndó yìndaha ñaha xii ñáiyu israhél-i? —càchí-dé xàháⁿ-dè xii-yu.

¹³ Te nchaá-yu níhi ní cáháⁿ-yu, te xàháⁿ-yu xii-dé:

—¡Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xàháⁿ-yu xii-dé.

¹⁴ Te té Pilatú ní xáháⁿ-dè xii-yu:

—¿Te ná cúú cuèchi ní quide-dé te núú ducaⁿ cuini-ndó càda-í-dé-i? —càchí-dé xàháⁿ-dè xii-yu.

Dico nchaá-yu uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-yu, te xàháⁿ-yu xii-dé:

—¡Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xàháⁿ-yu xii-dé.

¹⁵ Te té Pilatú ní quide-dé nàcuáa ní xàháⁿ-yu xii-dé cuendá sá cúdiu-dé núú-yu, te ní dácacu-dé té Barrábás, te ní táuchíuⁿ-dè ní cani-güedé Jèsús ndihi ñii. Te sáta dúcáⁿ ní quide ñaha-güedé xii-gá, te ní táuchíuⁿ-dè candeca ñaha-güedé quihíⁿ cata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

¹⁶ Te cue tée cùu sandadú ndéca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vechiuⁿ, te diu-ni xiáⁿ cúú vèhe tée cùu gobiernú. Te xiáⁿ ní tacá nchaa dava-gá cue tée cùu sandadú. ¹⁷ Te xiáⁿ ní dácuhnú ñaha-güedé xii-gá ñii dóó ticuèhé víhi, te ní cadúha-güedé ñii coróná iñu ní chihi-güedé díquí-gá. ¹⁸ Te ní nguíta-güedé níhi cáháⁿ-güedé cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te xàháⁿ-güedé:

—¡Ío cahnú cuu yohó tée yìndaha ñaha xii ñáiyu israhél! —càchí-güedé xàháⁿ-güedé xii-gá.

¹⁹ Te càni-güedé díquí-gá ndihi ñii carrutí, te tiú díi ñáhá-güedé xii-gá, te nguñí xití-güedé núú-gá quidé-güedé sá néhé-güedé sá yíñuhu núú-gá dico ñá ndáa chi dicó cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá. ²⁰ Te sáta dúcáⁿ ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní nataunuu ñaha-güedé xii-gá dóó ticuèhé víhi sá ní dácuhnú ñaha-güedé, te ní dándíunuu ñaha-güedé xii-gá dóó méé-gá. Te dátñuní ndéca ñaha-güedé cuáháⁿ núú catá caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

Sáta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Te ichi cuáháⁿ-güedé ndihi Jèsús ní naníhí-güedé ñii tée ñuu Cirené nání-dè Ximú, te déhe-dé cúú ñii tée nani Lijandrú, ndihi ingá tée nani Rúfú. Te té Ximú-án ñuhú-dé ichi duha cuándixi-dé ní sáháⁿ-dé yucu, te ní quide yica-güedé ní xido-dé cùrúxí sá nchidó Jèsús.

²² Te ndéca-güedé Jèsús cuáháⁿ ñii xichi núú nání Gólgotá, te tñuhu-án quée-xí: ñii xichi núú nání yiqui díquí ndiyi, duha quée-xi tñuhu-án. ²³ Te ní sáñaha-güedé xii-gá ndudí sá ní quée yúcu nání mirrá

coho-gá ní cùu dico ñá túú ní xihí-gá. ²⁴ Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí. Te sáta dúcáⁿ te cue tée cùu sandadú-án ní xito ndeé-güedé núu ndédacaa-güedé cuu cuendá-güedé dóó-gá.

²⁵ Te cùu-xi caá ñii dátñéé òré ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí. ²⁶ Te ní taxi ndecu-güedé ñii sá ndeé lètrá núú tácaa-gá. Te lètrá-án cáháⁿ-xi ná cuendá ducaⁿ ní quide ñaha-güedé xii-gá. Te duha cáháⁿ lètrá-án: “Tée yìndaha ñaha xii ñáiyu israhél”, duha càchí-xi. ²⁷ Te tñahá úú cue tée cùu ñadúhu ní sata caa-güedé diu-ni núú cùrúxí tucu. Te ñii-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá, te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dátñi-gá. ²⁸ Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáa-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi núú càchí-xi: “Ñii-ni ní quide ñaha-güedé xii-gá ndihi cue tée ndecu cuèchi-xi”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

²⁹ Te nchaa ñáiyu yáha yatni núú tácaa-gá dácucó-yu díquí-yu te xicuéhé ñáhá-yu xii-gá, te xàháⁿ-yu:

—Te ná cuendá ducaⁿ càa-n tacaa-n xiáⁿ, te càchí-n sá dàngoyo-n veñúhu cahnú sá ío cùnuu te dandaa-n ingá veñúhu saa, te xití úní-ni nduu sa nadaxínu-n càchí-n. ³⁰ Te vitna tanuu núú cùrúxí-án dácacu-n mée-n —càchí-yu xàháⁿ-yu xii-gá.

³¹ Te diu-ni ducaⁿ ní quide cue tée cùu dútú cùnuu, ndihi cue tée dácuaa ñaha xii ñáiyu nchaa tñuhu ní chidó tñuní ndii Moisés, chi ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní xitñaha-güedé:

—Tée-a ní ndacu-dé ní dácacu nihnu-dé ñáiyu, ¿te ná cuendá ñá ndácú-dé dácacu nihnu-dé méé-dé-i? ³² Te núu ndáa sá diú-dé cúú-dé Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a quindaha ñaha xii ñáiyu israhél, te na cundehe-o nuu-dé núú cùrúxí, cuendá quindáa iní-ó-dé —càchí-güedé xitñaha-güedé.

Te ndeé tñahá cue tée tácaa xio xio diñi-gá xicuéhé ñáhá-güedé xii-gá.

Ní xihí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Te òré ní cuu cuádava nduu, te ní cunee nihí ñuyúú, te ducaⁿ-ni càa ní cuu ndeé caá úní sacuaa. ³⁴ Te diu-ni òré caá úní sacuaa-án níhi ní cáháⁿ Jèsús, te xàháⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndióxi:

—Elói, Elói, láma sabàctaní —càchí-gá xàháⁿ-gá.

Te tñuhu-án quée-xí: Ndióxi méé-í, Ndióxi méé-í, ná cuendá ní dáñá ñaha-n xii-í, duha quée-xi tñuhu-án.

³⁵ Te dava cue tée xíndecu yatni núú tácaa-gá-án ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní xitñaha-güedé:

—Chí cündèdòho chi càna-dé té Èliás — cächí-güedé xítñaha-güedé.

³⁶ Te ìnⁿ cue tée xíndecu-áⁿ xínú-dé ní sáháⁿ ní chindóyo-dé luha cächí xítí ndudí íá, te ní chinenu-dé díquí ìnⁿ yutnu càni te ní ndocani-dé chíhí-dé yuhu-gá cuendá coho-gá. Te ní xáhaⁿ cué tée xíndecu-áⁿ xii tée-áⁿ:

—Cundetu tnaa na cündeh-e o nacoto núu quixi té Èliás nunehe ñaha-dé xii-dé núu cùrúxí —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³⁷ Te Jèsús níhi ní canasaa-gá te ní xihí-ní-gá. ³⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní ndátá dóbó cúú còrtíná xítí veñúhu càhnu sá ìo cùnuu ní quée dava ndáá, te ndàa núu ñnu ní ngúita-xi ní ndátá. ³⁹ Te tée cùu capitáⁿ nútñí-dé ndàa núu Jèsús, te ndèhe-dé nàcuáa ní quide-gá òré ní xihí-gá, te ní cächí-dé:

—Sá ndáa ndisa sá díú tée-a cùu-dé Déhe Yá Ndióxi ní cùu —duha ní cächí-dé.

⁴⁰ Te xica xínutñí ìnⁿ úú ñáyíu díhí ndèhè-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii Jèsús, te tñahá tá Màriá Magdaléná, ndihí tá Salómé, ndihí tá Màriá náná té Chèé ndihí té Jàcobó tée cächí-güedé cúú líhli-gá. ⁴¹ Te cue ñáyíu díhí-áⁿ ní xica cuú-yu ndihí Jèsús dístrítú Galiléa ní xinu cuèchí-yu núu-gá. Te cue ñáyíu díhí-áⁿ nchicúⁿ ñáhá-yu xii-gá ní quexío ndéé ñúu Jerusálén ndihí dava-gá ñáyíu díhí nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ.

Chindúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Te cùu-xi nduu vispre nduu ndetátú ñáyíu. Te nduu-áⁿ xíquide túha-yu sá cúú ñngá nduu nduu ndetátú-yu-áⁿ, te díu-ni nduu-á sa ní cuaa víhi, ⁴³ te ìnⁿ tée nani Cheé tée ñúu Arimatea ní cuyí-dé ní sáháⁿ-dé núú té Pilatú, te ní xáhaⁿ-dé sá núu vá cündèe iní-dé daña-dé chindúxi-dé yíqui cùñú Jèsús. Te tñahá té Chèé-áⁿ cúú-dé ìnⁿ tée cùnuu cundihí-dé cue tée quide jundá, te tñahá-dé ndétú-dé sáá nduu ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-dé ndihí cue ñáyíu. ⁴⁴ Te té Pilatú ìo ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ìo ndihí ní xihí Jèsús, te ní cana-dé tée cùu capitáⁿ ní xicáⁿ tñuhú-dé núú-dé ñnu ndisa sá sá ní xihí-gá. ⁴⁵ Te tée cùu capitáⁿ-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii té Pilatú sá ndáá ní xihí Jèsús, núu xíáⁿ té Pilatú-áⁿ ní sáha-dé tñuhu chindúxi té Chèé-áⁿ yíqui cùñú-gá. ⁴⁶ Te té Chèé-áⁿ ní saaⁿ-dé ìnⁿ dóó vaha, te ní sáháⁿ-dé ní nunehe-dé yíqui cùñú Jèsús núu cùrúxí, te ní chidúcúⁿ-nuu-dé yíqui cùñú-gá dóó vaha sá ní saaⁿ-dé-áⁿ, te dátñúni néhé-dé yíqui cùñú-gá cuáháⁿ ní chíhí-dé ìnⁿ yaú nchii yíqui naha càva, te ní sadí-dé yuhu yaú-áⁿ ndihí ìnⁿ yúú quèhéⁿ. ⁴⁷ Te tá Màriá Magdaléná, ndihí tá Màriá náná té Chèé ní xini-yu núu ní chíhí-dé yíqui cùñú Jèsús.

16

Ní ndoto Jèsús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Te sátá ní cundiquíⁿ nduu ndetátú ñáyíu, te tá Màriá Magdaléná, ndihí tá Salómé, ndihí tá Màriá náná té Jàcobó ní saaⁿ-yu acití sáháⁿ tñámí cuendá canehé-yu quíhíⁿ chíhí-yu yíqui cùñú Jèsús. ² Te ndumíngú nehé-ní òré vitna vaha vaha ní xínu coto núu nchícanhii ní quexío-yu núu nchii yaú yíhí yíqui cùñú Jèsús. ³ Te ní xítñahá-yu:

—Yoo cùñaha-o xòcani yúú ndéá yuhu yaú-a, chí vá yòo tñahí ndècu iha —cachí-yu xítñahá-yu.

⁴ Te òré ní xíndehé vaha-yu te ní xini-yu sá yúú cáhnu ndéá yuhu yaú-áⁿ ìnⁿ xio-ná ndécú. ⁵ Te cuánguihú-yu xítí yaú-áⁿ, te ní xini-yu nùcòo ìnⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ndaa xio cùhá-yu, te càa-xi datná cáá ìnⁿ tée cuechi, te ñhnu-xi ìnⁿ dóó cuixíⁿ dóó cáni, te ní yùhú-yu òré ní xini-yu espíritú-áⁿ. ⁶ Te espíritú-áⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-yu:

—Vá yùhú-ndó, chí yùhú sa cùtmuní iní-í sá nchòhó véxi-ndo nànducu-ndo yíqui cùñú Jèsús tée ñúu Nazàrét tée ní sahní-güedé núu cùrúxí, dico ñá túú-gá yíqui cùñú-dé ndécú iha chí sa ní ndoto-dé, te chí cündèhe núu ní sacáⁿ-güedé yíqui cùñú-dé te quini-ndo ná ñá túú-gá-dé. ⁷ Te chí cuáháⁿ núu ndécú té Pèlu ndihí dava-gá cue tée ní xica cuu ndihí-dé, te duha cùñaha-ndo xii-güedé: “Jèsús codonuu-gá núu-ndo quíhíⁿ dístrítú Galiléa, te yàcáⁿ quini-ndo-gá dátñá ní cächí-gá xii-ndo”, duha cùñaha-ndo xii-güedé —cächí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-yu.

⁸ Te cue ñáyíu díhí-áⁿ ìo ní yùhú-yu, te ní quene cunú-yu cuánuhú-yu, te quèdi ñaha-ná-xi xii-yu sá ìo ní yùhú-yu, te ñá túú tñahí ná tñuhu ní xáháⁿ-yu xii cue ñáyíu ní naníhí-yu ichi cuendá sá ìo ní yùhú-yu.

Tá Màriá Magdaléná ní xini-xi Jèsús

(Jn. 20:11-18)

⁹ Te sátá dúcáⁿ ní ndoto Jèsús ndumíngú nehé-ni-áⁿ, te díhna nuu-gá tá Màriá Magdaléná ní quée túu-gá núu-xi, te díu tá Màriá-áⁿ cúú-xi xíchí ní xihí ñaha úsá espíritú cündihí yucu ñávaha ní cùu, te Jèsús ní queñuhu-gá nchaa espíritú-áⁿ yíqui cùñú-xi. ¹⁰ Te xíchí-áⁿ ní sáháⁿ-xi ní xitñuhu-xi cue tée ní xica cuu ndihí Jèsús nàcuáa ní cuu, te xíndahí-güedé sá ndihú iní-güedé òré ní quexío-xi núu ndécú-güedé. ¹¹ Te òré ní xáhaⁿ tá Màriá xii-güedé sá ní ndoto Jèsús ndihí sá ní xini ñáhá-xi xii-gá, te ñá túú ní sándáá iní-güedé.

Jèsús ní quée túu-gá núu úú cue tée ní xica cuu ndihí-gá

(Lc. 24:13-35)

¹² Te úú tñhá cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús ñúhú-güedé ichi cuáháⁿ-güedé yucu, te uuⁿi ní quee túu-gá núú-güedé, te ní dácótó ñàha-xi xii-güedé sá ñà túú-gá cáá-gá dàtná cáá-gá. ¹³ Te cue téé úú-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ní xítñúhu-güedé nchaa dava-gá cue téé ní xica cuu ndihi-gá sá ní xini ñáhá-güedé xii-gá, dico diu-ni ducaⁿ ñà túú ní sàndáá iní cue téé-áⁿ tñúhu ní cáháⁿ-güedé.

Jèsús xáhaⁿ-gá xii cue téé ní xica cuu ndihi-gá nàcuáa ndüu chiüⁿ cada-güedé

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Te ndi ùxí ìⁿ cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús yíhi-güedé mèsá xéxí-güedé, te ní quee túu-gá núú-güedé te ní tenáá ñáhá-gá xii-güedé cuendá sá lo sàá iní-güedé ñà túú sàndáá iní ñáhá vâha-güedé xii-gá, chi ñà túú ní cuini-güedé quíndáá iní-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ ñáyiü ní xini ñáhá xii-gá sáta ní yáha ní ndoto-gá. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Quíhíⁿ-ndó ñihí ñuyíü cáháⁿ-ndó núú nchaa ñáyiü tñúhu vâha tñúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-yu. ¹⁶ Te nchaa ñáyiü na quíndáá iní tñúhu-áⁿ te cuanduté-yu, te naníhí tàhú-yu, dico nchaa ñáyiü vá quíndáá iní tñúhu-áⁿ te cuíta niñnú-yu. ¹⁷ Te nchaa ñáyiü na quíndáá iní ñáhá xii-í te cadá-yu sá vâ yóo tñáhi ndàcu cada, te cacunehe ñáhá-yu xii-í, te queñuhú-yu nchaa espíritu cündihi yucu ñávâha yíhi ñaha xii ñáyiü. Te uuⁿi ndacú-yu cáháⁿ-yu ingá núú tñúhu sá vátá dâcuàha-gá-yu. ¹⁸ Te cuéi na tñú-yu cóó dééⁿ dico ñà túú nâ cada ñaha-di xii-yu, te cuéi venènú ná cáxi-yu dico ñà túú nâ tñhá-yu, te tendáhá-yu cue ñáyiü cùhú te ndúha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús cuánda-gá andiu

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Te sáta ní yáha ducaⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé ní xica cuu ndihi-gá, te ní ndanchita-gá cuánda-gá andiu te ní ngóo-gá xio cùha Dútú Ndiöxí. ²⁰ Te cue téé-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní ngüüta-güedé cáháⁿ-güedé tñúhu Xitohó Jesucristú nchaa xichi. Te mee-gá ní chindee ñàha-gá xii-güedé ní quide-güedé nchaa sá vâ yóo tñáhi ndàcu cada cuendá cutnùní iní ñáyiü sá ndáá cáháⁿ-güedé tñúhu-gá. Duha ní cuu dàvá-áⁿ.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNUNÍ TÉ LÚCÁ

Nàcuáa ní ngódo tnuní tnúhu Yá Ndióxi

¹ Te vai ñáyiú chido tnuní-yu nchaa nàcuáa nduu tnúhu ñihí-yu nàcuáa ní cuu, te nchoo tnáhá-ó sà naha-ó nacuáa ní cuu. ² Te diu-ni nchaa tnúhu chido tnuní-yu-áⁿ cúu-xí tnúhu ní cáháⁿ nchaa cue téé ní xiní ndáá nàcuáa ní cuu ndéé díhna, cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi. ³ Te yúhú sa ní cuu nduu quide cuendá-í nchaa nàcuáa ní cuu, núu xíáⁿ ní sani iní-í tee váha-í nchaa tnúhu-a núú tütú sá cúu-xí yòhó té Tëofilú chi ío váha cùu iní-í sá cúu-xí-n, ⁴ te tée-í cuendá cutnúní iní-n sá sà ndáá cúu-xí nchaa sá ní dánèhè ñáhá-güedè xii-n.

Íⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi cächí-xi sá cacú íⁿ tee cunani Juáá

⁵ Te cutnàhá ní xindaha té Hèrodes ñáyiú distritú Jüdeá dàvá-áⁿ ní xindecu íⁿ dütú ní xínani-dè Zacàriá, te ní cundi-dè cue dütú Abiás. Te ñadihí-dé ní xínani-aⁿ Elisabét, te ñaha-áⁿ ní cuu-aⁿ ñani tnáhá ndí Arón. ⁶ Te ní nduu-yu ío ní quide ndáá-yu núú Dütú Ndióxi, chi ní tñi-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-gá. ⁷ Te ñá túú ní íⁿ déhe-yu, chi ducaⁿ táhú tá Elisabét sá vá cóó déhe-aⁿ, te ducaⁿ ndí nduu-yu ío ní sahnú-yu.

⁸ Te íⁿ nduu xinu cuechi tucu té Zacàriá ndíhi nchaa cue téé cündihí-dé núú Yá Ndióxi xití veñúhu. ⁹ Te dàvá-áⁿ ní xito ndéé-güedé cuendá cutnúní iní-güedé núu ndèdacaá-güedé quíhu núú nàá xití veñúhu-áⁿ cahmi-güedé sá sàháⁿ tnámí, te ní cutnúní sá té Zacàriá quíhu-dé. Te ducaⁿ ní quide-güedé, chi ducaⁿ tnáhi ní xóo cada nchaa cue dütú dàvá-áⁿ. ¹⁰ Te nini sàhmi té Zacàriá sá sàháⁿ tnámí núú nàá, te vai vihi ñáyiú xindecu quehé veñúhu-áⁿ cáháⁿ ndíhi-yu Yá Ndióxi. ¹¹ Te ní xiní té Zacàriá íⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi tnúhí-xi xio cùha núú nàá núú càyú sá sàháⁿ tnámí-áⁿ. ¹² Te òré ní xiní té Zacàriá espíritú-áⁿ te ñá ní cutnúní iní-dé nása cada-dé chi ío ní yúhú-dé. ¹³ Te espíritú-áⁿ ní xáhaⁿ-xi:

—Zacàriá, vá yúhú-n chi Yá Ndióxi ní tedóho-gá tnúhu ní cáháⁿ-n, te vitna coo íⁿ déhe ñadihí-n tá Elisabét te danani-n-dé Juáá. ¹⁴ Te ío cudíí iní-n, te ducaⁿ ío vai ñáyiú cudíí iní-yu na càcu-dé. ¹⁵ Te ío cuèhu-dé núú Yá Ndióxi, te ní vá cóhó-dé ndidí te ní vá cóhó-dé ndudí sá ní natiu, te sa cundecu ndíhi-dé Espíritú Yá Ndióxi òré cacu-dé. ¹⁶ Te diu-dé cada te ío vai ñáyiú isráel natuhá-yu ichi Dütú Ndióxi Yáá cúu Ndióxi-ó. ¹⁷ Te

té Juáá-áⁿ codonùu-dé núú-gá, te cundecu ndíhi-dé Espíritú-gá, te taxi tnuní-dé dàtná ní quide té Èliás. Te nacanu ichi-dé cue téé cùu sacuéhé cuendá cada-güedé sá váha sá cúu-xí cuè téé cuechi, te cuèi cue téé ío sáá iní-xi, te diu-dé cada te tñi-güedé tnúhu váha, tnúhu cáháⁿ ñáyiú quide ndáá. Te ducaⁿ càda-dé cada túha-dé ñáyiú cuendá cunu cuèchi-yu núú Dütú Ndióxi —cächí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

¹⁸ Te té Zacàriá ní ndúcú tnúhu-dé núú espíritú-áⁿ, te xáhaⁿ-dè:

—¿Te nása cutnúní ndáá iní-í tnúhu cáháⁿ-n-í? Chi yúhú ío ní sahnú-í ndíhi ñadihí-í —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-xi.

¹⁹ Te espíritú-áⁿ ní xáhaⁿ-xi:

—Yúhú cúu-í espíritú nání Gàbriél, te xinu cuechi-í núú Yá Ndióxi, te mee-gá ní táuchúúⁿ-gá nàhá-í tnúhu-gá véxi cuendá cutnúní iní-n nàcuáa cada ñaha-gá xii-ndo. ²⁰ Te vitna cuu ñihí-n te vá cáháⁿ-gá-n ndéé ná sáá nduu càcu déhe ñadihí-n, chi ñá túú ní sàndáá-ni iní-n tnúhu ní cáháⁿ-í. Te dacutíí sáá nduu càda-xi nacuáa ní cáháⁿ-í-a —cächí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-dé.

²¹ Te nchaa ñáyiú xindecu quehé ndétú-yu té Zacàriá, te xicuñúhu-yu sá ío cùyaa-dé xití veñúhu. ²² Te òré ní ndee té Zacàriá, te ñá ní cùu-gá cáháⁿ ndíhi ñaha-dè xii-yu, te òré-áⁿ ní cutnúní iní-yu sá ní xiní-dé íⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi xití veñúhu. Te mee-nà ndaha-dé ní quide-dé núú-yu chi ñá ní cùu-gá cáháⁿ-dè.

²³ Te ní xínu nduu ní xinu cuechi té Zacàriá núú Yá Ndióxi xití veñúhu, te cuánuhú-dé vehe-dé. ²⁴ Te sáta dúcáⁿ ní cuu te ñadihí-dé tá Elisabét ní ngúhuⁿ déhe-aⁿ, te íⁿ yóo ñá túú tnàhi-gá ní quèe-aⁿ caca cuu-aⁿ, te ní cachí-aⁿ: ²⁵ “Mee Dütú Ndióxi duha ní cundàhú iní ñáhá-gá sá cóó íⁿ déhe-í cuendá sá vá cúu yíchí iní ñáhá ñáyiú xii-í”, duha ní cachí-aⁿ.

Íⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi cächí-xi sá cacú Jèsús

²⁶⁻²⁷ Te núú íñú yóo sá ní ngúhuⁿ déhe tá Elisabét, te ní tendaha tucu Yá Ndióxi espíritú nání Gàbriél cuaháⁿ-xi íⁿ ñuú nání Nàzarét cuaháⁿ ngoto-xi íⁿ xíchí cuéchi nani Mariá. Te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galiléa. Te xíchí-áⁿ sa ní cundáá tnúhu sá tnàndaha-xi ndíhi íⁿ tée nani Cheé ñani tnáhá ndí Dàvíí. ²⁸ Te espíritú-áⁿ ní quíhu-xi ndéé xití vehe núú ndécú tá Màriá, te ní xáhaⁿ-xi:

—¡Còvaha-n-aⁿ! Dütú Ndióxi ío cùu iní ñáhá-gá xii-n te ndècu ndíhi ñaha-gá, te ío-gá xitó ñaha-gá xii-n dàcutúxí dàva-gá ñáyiú díhí —cächí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi.

²⁹ Dico òré ní xiní tá Màriá espíritú-áⁿ, te ní quiyúhú iní-xi sá dúcáⁿ ní cáháⁿ espíritú-áⁿ. Te ní sani iní-xi: “¿Ná cuendá duha cáháⁿ-tu

espíritú-a-i?" duha ní sani iní-xi. ³⁰ Te espíritú-án ní xáhaⁿ-xi:

—Màriá, vá yúhú-n chi ducaⁿ ní nduu táhú-n núu Yá Ndióxi. ³¹ Te vitna ngúhuⁿ déhe-n, te na cacu-dé te danani-n-dé Jèsús. ³² Te ío cunu-dé, chi Dútú Ndióxi Yáá ío cunu cachi-gá sá Déhe-gá cúu-dé, te diu-gá cada te cuu-dé íⁿ téé cunu núú ñáyiú is-ràél dàtná ní quide-gá ndí Dáví. ³³ Te taxi tnúni-dé ñáyiú is-ràél, te ducaⁿ-ní cunu-dé ní caa ní quíhíⁿ —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

³⁴ Te tá Màriá ní xáhaⁿ-xi xii espíritú-án:

—¿Te nása cuu tnúhu càháⁿ-n te ñá túú yíi-í-i? —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

³⁵ Te ní xáhaⁿ espíritú-án:

—Espíritú Yá Ndióxi quixi cundecu ndíhí-n, te ducaⁿ Yá Ndióxi cada-gá íⁿ sá vâha sá cúu-xí-n ná càcu déhe-n. Te Yá Ndióxi càchí-gá sá ío cundecu yíñúhu-dé núú-gá, chi Déhe-gá cúu-dé. ³⁶ Te tnàhá didí-n tá Elisàbét ñúhu déhe-aⁿ cuéi ío ní sahu-aⁿ, te diu-aⁿ càchí-yu sá vâ cóo déhe-aⁿ ní cùu, te vitna sa ní cuu íñú yóo ñúhú déhe-aⁿ. ³⁷ Chi Yá Ndióxi ndácú-gá quide-gá nchaa sá vâ yóo tnàhí ndàcu cada —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

³⁸ Te tá Màriá ní xáhaⁿ-xi:

—Yúhú ná cúnú cuèchí-í núú Dútú Ndióxi, te mee-gá ná càdá ñàha-gá xii-í nàcuáa ní cachi-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii espíritú-án.

Te sátá dúcáⁿ te espíritú-án ní xica-xi cuáháⁿ-xi.

Tá Màriá cuáháⁿ ngoto-xi tá Elisàbét

³⁹ Te tá Màriá ío ndíhí cuáháⁿ-xi íⁿ ñúú cáá xití yucu distritú Júdeá. ⁴⁰ Te ní sáá-xi vehe té Zacàriá, te cuánguihu-xi ní dándácóo vâha-xi tá Elisàbét. ⁴¹ Te òré ní tecú dóho tá Elisàbét ní cáháⁿ tá Màriá, te ní candá déhe-aⁿ xití-aⁿ, te òré-án ní ngúndecu ndíhí-aⁿ Espíritú Yá Ndióxi. ⁴² Te níhí ní cáháⁿ-aⁿ, te xáhaⁿ-aⁿ xii tá Màriá:

—Yá Ndióxi ío xito ñàha-gá xii-n dàcúúxi dàva-gá tnàha díhí-ó, te ducaⁿ-ní xito-gá cuéi déhe-n. ⁴³ ¿Te ná cúu yúhú núu véxi coto ñàha yòhó náná Yáá cúu Xítohó-í-i? ⁴⁴ Chi òré-ni ní tecú dóho-í ní cáháⁿ-n te ní candá-ni déhe-í xití-í sá cudíí iní-dé. ⁴⁵ Te vâha táhú yòhó sá ní sàndáá iní-n, chi dacuitíí sá càdá Dútú Ndióxi nàcuáa ní cáháⁿ espíritú ní tendaha-gá ní quixi ní cachi tnúhu xii-n nàcuáa cada-gá —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii tá Màriá.

⁴⁶ Te ní xáhaⁿ tá Màriá:

Ío càhnu cuu Dútú Ndióxi,

⁴⁷ Ío cudíí iní-í chi diu-gá taunihnu ñàha-gá xii-í núú ùhú núú ndàhú.

⁴⁸ Chi ní ndacu iní ñàhá-gá xii yúhú, te dicó íⁿ xíchí xínú cuèchi núú-gá cúu-í,

te vitna te nchaandi túhú ñáyiú cachi-yu sá ío vâha táhú-í.

⁴⁹ Te Yá Ndióxi càndò caa nine iní-gá, te ío càhnu íⁿ sá vâha ní quide-gá sá cúu-xí-í.

⁵⁰ Te cùndahú iní-gá nchaa ñáyiú nèhe sá yíñúhu núú-gá.

Te ducaⁿ-ní cuéi ñáyiú sa ndècu ñuyíú-a ndíhí ñáyiú vitna véxi.

⁵¹ Chi ta quide-gá nchaa sá vâ yóo tnàhí ndàcu cada véxi,

te ta dàndóo canúú-gá cue ñáyiú quide cahnu mee-xi.

⁵² Te cue ñáyiú tàxi tnuní ñá túú-gá dàñá-gá taxi tnúni-yu,

te cue ñáyiú ndàhú ní quide nínu ñàha-gá xii-yu.

⁵³ Te cue ñáyiú ndècu ndíhí tnúndòho tnúhu ndàhú ní quide vâha ñàha-gá xii-yu,

te cue ñáyiú cuica ñá túú ná ní níhí-gá-yu cundecu ndíhí-yu.

⁵⁴ Te chindee-gá ñáyiú is-ràél, ñáyiú xínu cuechí núú-gá, te ñá túú dàña níhnu ñàha-gá xii-yu, chi cùndahú iní ñàhá-gá.

⁵⁵ Chi ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Àbrahám, ndíhí cue ñani tnàhá ndíi.

Duha ní xáhaⁿ tá Màriá xii tá Elisàbét.

⁵⁶ Te ní xíndecu tá Màriá dàtná úní yóo ndíhí tá Elisàbét te dàtnúni cuánuhú-xi vehe-xi.

Ní cacu té Juàá téé dacuàndute ñàha xii ñáyiú

⁵⁷ Te ní sáá nduu ní cacu íⁿ déhe téé tá Elisàbét. ⁵⁸ Te nchaa ñáyiú ndècu yatni ndíhí-aⁿ, ndíhí nchaa ñani tnàhá-án ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní chindee ñàha Yá Ndióxi xii-aⁿ. Te ío ní cudíí iní-yu cuèndá-aⁿ.

⁵⁹ Te núú úná nduu sá ní cacu déhe-aⁿ, te ní sáháⁿ ñáyiú núú ndécú-án cuèndá cuáhá-yu sèñá ñii déhe-aⁿ. Te cuiní-yu cunani déhe-án Zacàriá dàtná nání tâtá ní cùu. ⁶⁰ Te ní xáhaⁿ náná dèhe-án:

—Ñàhá, chi Juàá cunani-dé —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-yu.

⁶¹ Te ní xáháⁿ-yu:

—¿Te ná cuèndá te ñá túú ní íⁿ ñani tnàhá-ndó dùcaⁿ nani-i? —càchí-yu xáháⁿ-yu.

⁶² Te ní quide-yu ndàhá-yu núú tâtá déhe-án cuèndá cuiní-yu núu nása cuiní mee-dé cunani déhe-dé. ⁶³ Te ní xícáⁿ-dé íⁿ tutú ní chidó tnúni-dé nàcuáa cunani déhe-dé, te duha ní chidó tnúni-dé: “Juàá cunani-dé”, càchí-xi núú tutú ní tee-dé-án.

Te nchaa ñáyiú xíndecu-án ní cuñúhu-yu nàcuáa ní cuu. ⁶⁴ Te òré-án ní nacáháⁿ té Zacàriá sá ní cuu ñíhí-dé ní cùu, te ní nguíta-dé ní cachi-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi. ⁶⁵ Te nchaa ñáyiú xíndecu yatni ndíhí-dé ní cuñúhu-yu, te nchaa ñáyiú xíndecu níhí xití yucu distritú Júdeá

ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu. ⁶⁶ Te nchaa ñáyi-u-án ío vâi ní sani iní-yu, te ní xítñahá-yu:

—¿Ná cúú sá cáda tée-ãⁿ ndéé íd-gá ná cuèhnu-dé? —câchí-yu xítñahá-yu.

Te ducaⁿ ní xítñahá-yu chi Dútú Ndiöxí ndécú ndíhi ñaha-gá xii-dé.

Té Zacàriá càchí-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí

⁶⁷ Te té Zacàriá tátá tē líhli-án ní ngúndecu ndíhi-dé Espíritú Yá Ndiöxí te ní cáháⁿ-dé nchaa tnúhu sá ní dánèhé ñáhá-gá, te ní cachí-dé:

⁶⁸ Ío càhnu cuu Dútú Ndiöxí nchoo ñáyi-u isráél,

chi ní quixi coto ñaha-gá xii-o, te cù-u ñáyi-u cùu cuendá-gá, chi dàcácu níhnu ñaha-gá xii-o vitna.

⁶⁹ Chi ní tendaha-gá ñⁿ tée véxi-dé dàcácu níhnu ñaha-dé xii-o núú ùhú núú ndáhú.

Te cùu-dé ñaní tnáhá ndíi Dávíí tée ní xinu cuechi núú-gá ndéé sanaha.

⁷⁰ Te ñu-ni tnúhu ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ní cáháⁿ cue tée ní quide ndáá ní xíndecu núú-gá ñuyíú-a ndéé sanaha.

⁷¹ Te ní cachí-güedé sá táúníhnu ñaha-gá xii-o núú nchaa ñáyi-u cùu ùhú iní ñáhá, ndíhi núú nchaa ñáyi-u ñá túú cùu quíní ndee ñáhá.

⁷² Te ní xáhaⁿ-gá sá cùndáhú iní ñáhá-gá xii-o, te ducaⁿ càda-gá chi vá nàcuánaa-gá tnúhu ní cáháⁿ-gá ndíhi-güedé.

⁷³ Te ñu ducaⁿ ndúu tnúhu ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Àbrahám sá

⁷⁴ táúníhnu ñaha-gá xii-o núú nchaa ñáyi-u cùu ùhú iní ñáhá,

cuendá sá vâ yùhú-ó cùnu cuechi-o núú-gá.

⁷⁵ Te cada ndáá-ó, te cundecu yíñùhu-o núú-gá ndí nchaa nduu cundecu-o ñuyíú-a.

Duha ní cachí té Zacàriá.

⁷⁶ Te xáhaⁿ-dè xii té líhli-án:

Te yohó té líhli, cáháⁿ ñáyi-u cuendá-n sá cúú-n ñⁿ tée càháⁿ tnúhu Dútú Ndiöxí Yáá ío cùnnu,

chi quíhíⁿ-n còdonuu-n núú Yáá cúú Xítohó-ó dàtúha-n ñáyi-u cuendá cundecu túha-yu òré quexio-gá.

⁷⁷ Te cùñaha-n xii ñáyi-u isráél sá cuíní-gá cada càhnu iní-gá nchaa cuèchi-yu, te naníhí tãhú-yu.

⁷⁸ Te ducaⁿ càda-gá chi ío cùu iní ñáhá-gá xii-o, chi ndéé andíu ní tendaha-gá ñⁿ tée véxi

cuuⁿ-dé dandixi túu-dé iní-ó cuendá cutnùní iní-ó nàcuáa ndúu cuendá Yá Ndiöxí.

⁷⁹ Te ducaⁿ dándixi túu-dé iní nchaa ñáyi-u ndécú ichi cuehé ichi duha ta xíta níhnu cuáháⁿ cuendá nucúnu ichí-yu ñⁿ ichi váha.

Duha ní xáhaⁿ tē Zacàriá xii déhe-dé.

⁸⁰ Te té líhli-án tá sàhnu-dé, te ta chùndee chítúu ñaha Yá Ndiöxí xii-dé cuáháⁿ, te ní xíndecu-dé xítí yucu ndéé ní sáá nduu ní ngúita-dé ní cáháⁿ-dé núú cue ñáyi-u isráél tnúhu Yá Ndiöxí.

2

*Ní cacu Jèsús
(Mt. 1:18-25)*

¹ Te dàvã-áⁿ ní táuchíuⁿ tē Àugústú Cèsár nucódó tnùnì nchaa ñáyi-u nacióⁿ yíndàha-dé. ² Te xéhe sá ðíhmanuu ní nucódó tnùnì ñáyi-u, te ñu-ni dàvã-áⁿ ní cunuu té Cireníú distrítú Síriá. ³ Te nchaa ñáyi-u ní natacã-yu ñúu núú ní cacú-yu cuendá nucódó tnùnì-yu. ⁴ Núu xiãⁿ ní quee té Chéé ñúu Nazàrét ñⁿ ñúu yíndèhu distrítú Galiléá, te cuáhãⁿ-dé ñúu Belén ñⁿ ñúu yíndèhu distrítú Júdeá, chi xiãⁿ ní cuu ñúu ndíi Dávíí, te ñu-ni ñaní tnáhá tē Chéé-áⁿ ní cuu ndíi. ⁵ Núu xiãⁿ cuáhãⁿ-dé ndéé ñúu Belén nucódó tnùnì-dé, te tnáhã tá Màriá xíchí ní cundáã tnúhu sã tnãndaha ndíhi-dé cuáhãⁿ ndíhi ñaha-dé, te sa ñúhu déhe-xi. ⁶ Te níni cùyãã-yu ñúu Belén-áⁿ ní sáá òré cacu déhe-xi. ⁷ Te ní cacu déhe ðíhna-xi, te ní chidúcúⁿnuu-xi dóó, te ní sacãⁿ ñáhã-xi ñⁿ vehe núú cúú vehe quiti, chi ñã túú ní níhí-yu vehe coó-yu.

Cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ndíhi cue toli.

⁸ Te yatni ñúu-áⁿ xíndecu ñⁿ ùú toli ndéé-güedé mbéé-güedé ndécú-güedé majadá niú-áⁿ. ⁹ Te uuⁿni ní quexio ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí, te Yá Ndiöxí ní quide-gá ní dàyéhé-xi ní càndéé núú xíndecu-güedé, te ní yùhú víhí-güedé. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ:

—Vã yùhú-ndó, chi ñaha-í ñⁿ tnúhu váha véxi sã cúú-xí-ndó, te ío cudáí iní-ndó ndíhi nchaa ñáyi-u. ¹¹ Chi vitna ní cacu ñⁿ tée dàcácu níhnu ñaha xii-ndó núú ùhú núú ndáhú ñúu ndíi Dávíí, te tée-áⁿ cúú-dé Xítohó Jesucristú. ¹² Te dàtã ñⁿ sèñã te naníhí-ndó tē líhli-áⁿ yídúcúⁿ nuu-dé dóó cáã-dé ñⁿ vehe quiti —câchí-xi xáhaⁿ-xi xii-güedé.

¹³ Te òré-áⁿ ní quexio cuéhe víhí espíritú véxi cuuⁿ andíu ní naníhí tnáhã-xi ndíhi espíritú-áⁿ, te ní ngúita-xi ní chíñuhu-xi Yá Ndiöxí, te càchí-xi:

¹⁴ Ío càhnu cuu Yá Ndiöxí Yáá ndécú andíu, te na cùndecu váha-ni nchaa ñáyi-u cùu iní méé-gá!

Duha càchí cue espíritú-áⁿ.

¹⁵ Te òrè cuàndaa cue espíritú-án andiu, te ní ngúita cue toli-án xítñàha-güedé:

—Na quíhíⁿ-ó ñùú Belén quíni-ó nàcuáa ní cuu, chí Dútú Ndiòxí sa ní cachí tnúhu-gá — cächí-güedé xítñàha-güedé.

¹⁶ Te ní tnü-güedé ichi súuní ndíhi cuáhán-güedé, te ní naníhí-güedé tá Màriá ndíhi té Chèè, ndíhi té líhli-án cáá-dé xití ñⁿ vehe quiti. ¹⁷ Te òrè ní xini ñáhá-güedé te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú-án xii-güedé cuendá té líhli-án. ¹⁸ Te nchaa ñáiyu ní tecú dóho-xi ní cuñúhu-yu nàcuáa ní cáhán-güedé. ¹⁹ Dico tá Màriá chí ñúhu nahi-ni iní-xi, te dicó-ni sàni iní-xi cuendá nchaa tnúhu-án. ²⁰ Te cue toli-án ní natnü-güedé ichi, te ta xítñàha-güedé cuánuhú sá ïo càhnu cuu Yá Ndiòxí cuendá nchaa tnúhu ní xíndedóho-güedé, ndíhi cuendá nchaa sá ní xini-güedé, chí cuendá sá ndáa ní cuu nchaa nàcuáa ní tecú tnúhu-güedé.

Ndècá-yu Jèsús cuáhán veñúhu

²¹ Te núú úná nduu sá ní cacu té líhli-án, te ní sáha-güedé seña ñi-dé, te ní dánáni ñàha-güedé Jèsús xii-dé, diu-ni nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú xínú cuechi núú Yá Ndiòxí xii tá Màriá ndéé cútñàhá vátá ngúhuⁿ-gá-dé xití-xi.

²² Te sáta ní tnahá nduu, ndúu ñi-yu nàcuáa càhánⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnüni ndíi Moisés, te ndècá-yu té líhli-án cuáhánⁿ ñuú Jerusálén cuendá quee túu-dé núú Dútú Ndiòxí. ²³ Te ducaⁿ ní quidè-yu, chí ducaⁿ càhán-xi núú tütú Yá Ndiòxí sá ncháá làndú tée na càcu díhna quetúu-güexi núú-gá cuendá cundecu-ná-güexi cuendá-gá. ²⁴ Te ní quidè-yu nàcuáa càhánⁿ Yá Ndiòxí núú tütú-gá núú cächí-xi: “Canehe-ndo úú lómá àdi úú cücu quíhíⁿ nduu táhú ñáhá Yá Ndiòxí”, duha càhán-gá núú tütú-gá.

²⁵ Te dáva-án ndécú ñⁿ téè nàni Mió ñuú Jerusálén. Te ïo váha iní-dé, te chíñúhu-dé Yá Ndiòxí, te ndètu-dé sáa nduu chindee ñaha Yá Ndiòxí xii ñáiyu isráèl. Te ndècu ndíhi té Mió-án Espíritú Yá Ndiòxí. ²⁶ Te sa ní xáhaⁿ-xi xii-dé sá vá cütü-ni-dé, chí dacuití quíni-dé Crístú Yá tendaha Yá Ndiòxí quixi ñuyúú-a. ²⁷ Te téè-án ndécá ñàha Espíritú Yá Ndiòxí xii-dé cuáhánⁿ veñúhu càhnu sá ïo cùnnu. Te cuáhánⁿ-yu ndíhi Jèsús veñúhu-án cuendá cadá-yu ndíhi-gá nàcuáa càhánⁿ tnúhu ní chídó tnüni ndíi Moisés. ²⁸ Te òrè ní sáa-yu, te té Mió-án ní ngúidèhé-dé Jèsús, te ní cáhán-dé sá ïo càhnu cuu Yá Ndiòxí, te ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

²⁹ Yòhó Dútú Ndiòxí sa ní cuu dañà-n cütü-í vitna,

chí sa ní quidè-n nàcuáa ní cachí-n xii yúhú téè xinu cuechi núú-n.

³⁰ Chí sa ní xini núú-í Yá dáca cu nihnu ñaha xii ñáiyu núú úhú núú ndáhú vitna.

³¹ Te Yáa ní tendaha-n vèxi núú ndécú ncháa ñáiyu ñuyúú-a.

³² Te cütü-gá dátñá ñⁿ ñuhú, chí dandixi tütü-gá iní ñáiyu cuendá cutñüni iní-yu cuendá Yá Ndiòxí cueí ñá díú ñáiyu isráèl cütü-yu.

Te diu-gá cada, te canehe ñáiyu dáva-gá ñuú sá yíñúhu núú ñáiyu isráèl chí diu ñáiyu isráèl cütü-yu ñáiyu cütü cuendá-n.

Duha ní xáhaⁿ té Mió xii Yá Ndiòxí.

³³ Te té Chèè ndíhi náná Jèsús ní cuñúhu-yu tnúhu ní cáhánⁿ té Mió cuendá-gá. ³⁴ Te dátñüni té Mió ní xicáⁿ táhú-dé núú Yá Ndiòxí cuendá-yu, te xáhaⁿ-dè xii tá Màriá náná Jèsús:

—Cundedóho tnúhu na càhán-í-a, té líhli-a ní nduu táhú-dé nacanu ichi-dé dáva ñáiyu isráèl ichi Yá Ndiòxí, te dáva-yu vá tnüñ-yu tnúhu càhán-dé, te ñáiyu-án cuita nihnú-yu, te cada-dé nàcuáa cutñüni iní ñáiyu sá Yá Ndiòxí ní tendaha ñàha-gá xii-dé, dico vá quíndáa iní-yu, chí daquèè tíhú ñáhá-yu xii-dé. ³⁵ Te ducaⁿ te cutñüni nàcuáa sàni iní ñⁿ ñⁿ ñáiyu. Dico sá cütü-xi yòhó chí ïo cada ndáhú-xi iní-n, chí súuní dátñá sá ní nícuèhé iní-n càda-xi — cachí-dé xáhaⁿ-dè xii tá Màriá.

³⁶ Te xíáⁿ ndécú tñáhá ñⁿ ñaha càhánⁿ tnúhu Yá Ndiòxí nání-án Aná, te tátá-aⁿ ní xínani-dé Fànuél ñani tñáhá ndíi Asér. Te ñaha-án sa ní sahnu víhi-aⁿ, te cuechi-ni-aⁿ ní tñándaha-aⁿ te úsá-ni cuíá ní xíndecu-aⁿ ndíhi yíi-aⁿ. ³⁷ Te ní quendóo quèe-aⁿ, te sa ñúhu-aⁿ cümídicó cümü cuíá-aⁿ. Te ñá tütü ní xóo quee-aⁿ veñúhu càhnu sá ïo cùnnu, chí nduu níú ní xóo chíñúhu-aⁿ Dútú Ndiòxí, te áma ñá tütü tñáhí ná ní xóo caxi-aⁿ ní xóo cáhánⁿ ndíhi-aⁿ Yá Ndiòxí. ³⁸ Te diu-ni òrè ndécú-yu ndíhi Jèsús ní quexio-aⁿ núu-yu, te ní ndacáⁿ táhú-án núú Yá Ndiòxí cuendá sá ní xini-aⁿ Jèsús, te dátñüni ní ngúita-aⁿ càhánⁿ váha-aⁿ cuendá-gá núú ncháa ñáiyu, ñáiyu ndètu quíni sáa nduu dáca cu Yá Ndiòxí ñáiyu Jerusálén núú tñündóho tnúhu ndáhú.

Cuánuhú-yu ñuú Nazàrèt

³⁹ Te sáta ní quidè-yu nchaa nàcuáa càhánⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, te cuánuhú-yu ñuú Nazàrèt núú ndécú tñáhí-yu, te ñuú-án yíndèhu-xi distritú Galilea. ⁴⁰ Te té líhli nàni Jèsús-án tá sàhnu-dé, te ta níhí ndéé-dé cuáhánⁿ, te ducaⁿ ïo váha ta sáa sá xini tñüni-dé cuáhánⁿ, chí Yá Ndiòxí ndécú ndíhi ñàha-gá xii-dé.

Jèsús ndécú-gá veñúhu

⁴¹ Te ndi tñáhá cuíá ní xóo quíhíⁿ té Chèè ndíhi náná Jèsús vico pàscuá ñuú Jerusálén.

⁴² Te cútñàhá ní chítú Jèsús úxúú cuíá-gá, te cuáhánⁿ-yu ndíhi-gá ñuú Jerusálén vico pàscuá, chí ducaⁿ tñáhí quidè-yu. ⁴³ Te òrè ní

yáha vico, te ní natnî-yu ichi cuánuhú-yu, te ní quendóo-gá ñuú Jerusalén, te ní náná-gá, te ní tē Chèé ñá túú ní xíní ní quendóo-gá. ⁴⁴ Chi ní sani iní-yu sá ñútnáhá-gá tnuú nchaa ñáyiú ní sáháⁿ vico cuánuhú. Te ní xúhuⁿ-yu ñⁿ nduú ichi ta ndücu tnúhu-yu-gá núú ncháa ñani tnáhá-yu, ndíhi núú ncháa ñáyiú xíní tnáhá ndíhi-yu, ⁴⁵ te ñá túú ní naníhí ñáhá-yu xii-gá. Núú ní nacuícú-yu cuánuhú tucú-yu ñuú Jerusalén cuendá yacáⁿ nanducu ñáhá-yu xii-gá.

⁴⁶ Te núú ùní nduú sá ní dana núú ñáhá-yu xii-gá, te ní naníhí ñáhá-yu núcúo-gá xití veñúhu cahnu sá ío cúnuu tnuú cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, te ndedóho ñaha-gá xii-güedé, te nándi sá ndúcú tnúhu-gá núú-güedé. ⁴⁷ Te nchaa cue tée xindedóho ñaha xii-gá xicuñúhu-güedé sá ío váha sáa sá xíní tnúni-gá, te ío váha nihí-gá tnúhu ndanchocáva-gá. ⁴⁸ Te òré ní xíní ñáhá tē Chèé ndíhi náná-gá xii-gá, te ío ní cuñúhu-yu, te ní xáhaⁿ náná-gá xii-gá:

—Yòhó déhe-í, ¿ná cuendá ducaⁿ ní quide ñaha-n xii-ndí? Te tátá-n ndíhi yúhú ndíhú iní-ndí xicá nanducu ñaha-ndí xii-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—¿Ná cuendá nánducu ñaha-ndo? ¿Náa ñá túú xíní-ndó sá núú chiúⁿ Tàtá-í tâu-í caca cuu-í-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵⁰ Dico mèe-yu ñá túú ní tēcú tnúni-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-gá.

⁵¹ Te sátá dúcáⁿ te cuánuhú ndíhi ñáhá-yu xii-gá ñuú Nazàret, te ío ní sándáa iní ñáhá-gá xii-yu. Te nchaa sá ní quide-gá-áⁿ ní xúhuⁿ nahi-ni iní náná-gá. ⁵² Te Jèsús ducaⁿ-ni ta sàhnu-gá cuáháⁿ, te ta sáa-gá sá xíní tnúni-gá cuáháⁿ, te ducaⁿ cùdiu-gá núú Yá Ndióxi, ndíhi núú ncháa ñáyiú.

3

Te Juáa tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi xití yucu (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Te ní cuu sáhúⁿ cuiá sá yíndàha té Tiberiú cuehé nacióⁿ, te dàvá-áⁿ ní cunuu té Pilatú distritú Júdeá, te té Hèrodés ní cunuu-dé distritú Galileá, te ñani-dé té Lípé ní cunuu-dé distritú Itureá ndíhi ingá distritú nání Tràconite, te té Lisaniás ní cunuu-dé distritú Abiliniá. ² Te té Anás ndíhi té Caifás ní cuu-güedé dútú cúnúu. Te dàvá-áⁿ ní cáháⁿ ndíhi ñaha Yá Ndióxi xii té Juáa déhe té Zacariá xití yucu sá quihíⁿ-dé cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiú. ³ Te té Juáa ní yáha-dé nchaa ñuú cáa yàtni yúte Jòrdán, te xáhaⁿ-dé xii nchaa ñáyiú:

—Chí dándixi túu iní sá ñá túú quide váha-ndo, te daña-ndo ncháa ichi cuehé

ichi duha ndècu-ndo, te cuandute-ndo, te ducaⁿ te cada càhnu iní Yá Ndióxi nchaa yicá cuèchi-ndo —duha ní xáhaⁿ-dé xii-yu.

⁴ Te ducaⁿ ní quide-dé chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnúni ndíi Chàia tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha núú tütú ndíi núú càchí-xi:

Tēcú càháⁿ níhi ñⁿ tée yíhi xití yucu, te xáhaⁿ-dé xii ñáyiú:

“Chí dáña ncháa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tnii-ndo ichi váha, te ducaⁿ càda-ndo cuendá cundecu túha-ndo, chí véxi Yaa ío cúnúu.

⁵ Te nchaa núú cúnú nachitú, te nchaa tindúu ndíhi nchaa yucu ngoyo nihnu cuendá nduu ndáa, te nchaa ichi ñá túú cuáháⁿ ndáa nduu ndáa, te nchaa ichi ñá túú càváha nduu váha.

⁶ Te nchaa ñáyiú ñuyúú-a nihí-yu tnúhu sá Yá Ndióxi véxi-gá dàcácu nihnu ñaha-gá xii-yu núú ùhú núú ndàhú.”

Duha ní chídó tnúni ndíi Chàia núú tütú ndíi.

⁷ Te òré ní xica ñáyiú cuáháⁿ-yu cuendá dacuandute ñaha té Juáa xii-yu, te ní xáhaⁿ-dé:

—¿Nchaa nchòhó cúú-ndó dàtná ñⁿ cóo dééⁿ chí ío cuihna iní-ndó! ¿Te nása ní cuu núú tnáhá nchòhó ndúcú-ndó nàcuáa cácu nihnu-ndo núú tnúndóho cahnu vihi sá tá cüyatni ñaha xii-ndo véxi-í? ⁸ Te chí cadá váha vitna cuendá ducaⁿ cùtnuní sá ní dáña-ndó ncháa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. Te vá càchí-ndó sá ío càhnu cuu-ndo cuendá sá cúú-ndó ñani tnáhá ndíi Abrahám, chí cuié ndéé yúú te ndacu Yá Ndióxi ndada-gá ñáyiú te cuú-yu ñani tnáhá ndíi Abrahám. ⁹ Te caá chí ndècu túha-xi sá quèhndé-xi nchaa yutnu sá ñá túú càváha sávidí-xi, chí nchaa yutnu-áⁿ tēhndé-xi te cuánguee-xi núú ñúhú càyú-xi. Te duha sàtnahá-xi ndoho nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, chí nchaa ñáyiú ducaⁿ ñá túú quide váha cúu-yu dàtná nchaa yutnu sá ñá túú càváha sávidí-xi. —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

¹⁰ Te ní xicáⁿ tnúhu-yu núú-dé, te xáhãⁿ-yu:

—¿Te nása cada-ndí váin? —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-dé.

¹¹ Te xáhaⁿ-dé:

—Te núú ndèdacàa-ndo ndecu ndíhi-ndo úú dóó te cuañaha-ndo ñⁿ xii ñáyiú ñá túú ndècu ndíhi, ádi núú ndècu ndíhi-ndo sá nchító-ó te cuáhá-ndó-yu na càxi-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

¹² Te ní quexio ñⁿ úú cue tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú cuendá cuandute-güedé, te ní xicáⁿ tnúhu-güedé núú té Juáa, te xáhaⁿ-güedé:

—Mèstrú, ¿te nása cada-ndí cuendá cuu váha iní Yá Ndióxi-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹³ Te te Juää ní xáhaⁿ-dê:

—Vá cuidó-ndó cada cobrá-ndó ñâyiu — cächí-dé xáhaⁿ-dê xii-güedê.

¹⁴ Te tnàhá ìⁿ úú cue téé cùu sandadú xíndecu-áⁿ ní xicáⁿ tnúhú-güedê núú tē Juää, te xáhaⁿ-güedê:

—Te nchúhú ñnása cada-ndí cuendá cuu váha iní Yá Ndióxi-í? —cächí-güedê xáhaⁿ-güedê xii-dê.

Te ní xáhaⁿ tē Juää:

—Vá quéndê-ndó sã néhé tnàha ñâyiu-ndo, te ni vã dácãa díquí-ndó-yu ìⁿ sã ñã túú ná quidê-yu, te nduu vétú iní-ndó nãcuáa ñuhu yáhu-ndo —cächí-dé xáhaⁿ-dê xii-güedê.

¹⁵ Te nchaa ñâyiu xíndetu sá quíxi Crístú sãni ìⁿ sãni úú iní-yu núu sá díú Crístú Yá tendaha Yá Ndióxi quíxi ñuyúú-a cùu te Juää àdi ñáhã. ¹⁶ Dico tē Juää ní cáháⁿ ndodo-dé núú-yu nchaa-yu, te xáhaⁿ-dê:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã yúhú véxi-í sã cuendá-ní dacúndute ñaha-í xii-ndo dátñã ní cachí Yá Ndióxi, dico nchicúⁿ ingá téé véxi, te tē-áⁿ taxi-dé Espíritú Yá Ndióxi cundecu ndihí-ndo, te cùu-xi dátñã ìⁿ ñuhú, chi ndada ndoo ndada nine-xi iní-ndó. Te tē-áⁿ ìo-gã cúnúu-dé dacúúxi yúhú, chi yúhú cùú-í ìⁿ tēé duuⁿ duuⁿ ñã túú tãú-í nandaxi-í cuèdicó ñi chãú-dé dico quidê-í chiúⁿ-dê. ¹⁷ Te tē-áⁿ sa véxi túha-dé sã cáda díⁿ ñaha-dé xii-o dátñã quidê ñâyiu ndada ndoo triú, chi ñâyiu-áⁿ sa néhe túha-ná-yu yaxiⁿ-yu òrè ndãñãni cuendá ndada ndoo-yu, te òrè ndáda ndóo-yu triú-áⁿ te dàquee díⁿ-yu mihi-xi, te tàxúha-yu mee-nã triú-áⁿ, te mihi-xi-áⁿ sãhmí-yu. Te dátñã quidê-yu mihi triú-áⁿ ducaⁿ sãtnahã-xi cada ñaha tē-áⁿ xii nchaa ñâyiu ñã túú quidê váha, chi daquihíⁿ ñáhã-dê xii-yu núú ñuhú núú càyú, te ñuhú-áⁿ ñã túú tnàhí ndãhvã —cächí-dé xáhaⁿ-dê xii-yu.

¹⁸ Te titní víhí-gã tnúhu váha ní xáhaⁿ tē Juää xii-yu òrè ní dásàhú ñáhã-dê. ¹⁹ Te ní cáháⁿ-dê dóho te Herodés cuendá sã ndécã-dê ìⁿ ñaha nãni Herodiás ñaha ní cándecañani-dé té Lipé, te ní xáhaⁿ-dê cuendá nchaa dava-gã sã cuèhé sã dúhá quidê-dê. ²⁰ Dico tē Herodés ñã túú ní quidê cuendá-dé tnúhu ní cáháⁿ tē Juää, chi néhé-gã tucu ní quidê-dé, chi da vecaa ní chihí-dé tē Juää.

Sãndute Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Te òrè dacúndute tē Juää nchaa ñâyiu, te tnàhá Jesús ní dacúndute ñaha-dé xii-gã. Te nini cáháⁿ ndihí-gã Dútú Ndióxi ní nacaáⁿ andiu, ²² te ní quee Espíritú Yá Ndióxi véxi cuuⁿ túu-xi, te càa-xi dátñã cáá ìⁿ lómã, te òrè-áⁿ ní tecú ní cáháⁿ Yá Ndióxi ndéé andiu, te xáhaⁿ-gã xii Jesús:

—Yòhó cùú-n Dêhe-í téé ìo cùu iní-í, te ìo cùú ìⁿ ñáhã-í xii-n —cächí-gã xáhaⁿ-gã xii Jesús.

Cue tē ní xíndecu díhna-gã ñuyúú-a dacúúxi Xítoho Jesucristú

(Mt. 1:1-17)

²³ Te ndecu Jesús dátñã ócò úxi cuiá-gã cúnáhã ní chisaha-gã chiúⁿ ní táhú Tãtã-gã Dútú Ndióxi cada-gã. Te ní cuu-gã déhe tē Chèè chi ducaⁿ sãni iní ñâyiu ñuyúú-a. Te tē Chèè-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Èlì, ²⁴ te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Màtát. Te tē Màtát-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Lèví, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Mèlquí. Te tē Mèlquí-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Jàná, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Chèè. ²⁵ Te tē Chèè-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Matatías, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Amós. Te tē Amós-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Nàhúm, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Èslí. Te tē Èslí-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Nagái, ²⁶ te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Màát. Te tē Màát-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Matatías, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Semèi. Te tē Semèi-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Chèè, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Jùdá. ²⁷ Te tē Jùdá-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Joanã, tē tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Rèsã. Te tē Rèsã-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Zorobàbél, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Salatiél. Te tē Salatiél-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Nèrí, ²⁸ te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Mèlquí. Te tē Mèlquí-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Àdí, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Còsám. Te tē Còsám-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Elmòdám, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Èr. ²⁹ Te tē Èr-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Jòsué, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Elièzér. Te tē Elièzér-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Jòrim, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Màtát. ³⁰ Te tē Màtát-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Lèví, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Mió. Te tē Mió-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Jùdá, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Chèè. Te tē Chèè-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Jònán, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Eliàquím. ³¹ Te tē Eliàquím-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Mèleá, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Mainán. Te tē Mainán-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Nàtán. ³² Te tē Nàtán-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Dàvíi, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Isái. Te tē Isái-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Òbéd, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Bòoz. Te tē Bòoz-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Sãlmón, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Naàson. ³³ Te tē Naàson-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Aminadáb, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Àrám. Te tē Àrám-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Èsróm, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Fàrés. Te tē Fàrés-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Jùdá, ³⁴ te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Jàcób. Te tē Jàcób-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Isàac, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Àbrahãm. Te tē Àbrahãm-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Tàrè, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Nàcór. ³⁵ Te tē Nàcór-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Serúg, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Ragàú. Te tē Ragàú-áⁿ ní cuu-dé déhe tē Pèlèg, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe

té Hèbér. Te té Hèbér-án nǐ cuu-dé déhe té Sálá, ³⁶ te té-án nǐ cuu-dé déhe té Cainán. Te té Cainán-án nǐ cuu-dé déhe té Arfâxád, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Sêm. Te té Sêm-án nǐ cuu-dé déhe té Nôé, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Láméc. ³⁷ Te té Láméc-án nǐ cuu-dé déhe té Matusalén, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Ênóc. Te té Ênóc-án nǐ cuu-dé déhe té Jàréd, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Mahalaléél. Te té Mahalaléél-án nǐ cuu-dé déhe té Cainán, ³⁸ te té-án nǐ cuu-dé déhe té Ênós. Te té Ênós-án nǐ cuu-dé déhe té Sêt, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Ádán. Te té Ádán-án chi mee Yá Ndióxi ní cadúha ndaha ñaha-gá xii-dé.

4

Sácuíhná quidé yica-xi cada Jesús sá ña túú tau-gá cada-gá ní cùu

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Te Jèsús ní naqueheⁿ-gá ichi yuhu yúte Jordán cuánuhú-gá. Te sa ndècu ndihí-gá Espiritú Yá Ndióxi, te Espiritú-án ndécá ñaha-xi xii-gá cuáháⁿ ìⁿ xití yucu. ² Te yácáⁿ ní xindecu-gá údico nduu, te sácuíhná ní cuiní-xi coto ndeé ñáhá-xi xii-gá te núu ndisa sá vǎ cadá-gá ìⁿ sá ña túú tau-gá cada-gá. Te ña túú tñahí ná ní xèxi-gá ndi údico nduu-án, te sáta dúcáⁿ te ní xicáⁿ iní-gá caxi-gá. ³ Te sácuíhná-án ní xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Te núu ndisa sá cúu-n Déhe Yá Ndióxi, te cúñaha xii yúu-a na nduu-xi paá —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-xi:

—Núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi: “Ñá díú mèe-ni paá candeca-xi iní ñáyiu, chi tñahá nchaa tñúhu càháⁿ Yá Ndióxi candeca-xi iní-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

⁵ Te dátñuní sácuíhná ndécá ñaha-xi xii-gá cuáháⁿ ìⁿ núú tindúú dúcúⁿ, te uuⁿ ní dánèhé núú ñáhá-xi xii-gá nchaandi tñúh nacióⁿ cáá ñùyíú. ⁶ Te ní xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Yúhú cada-í, te taxi tñuní-n ncháa-ndi tñúh nacióⁿ-a ndihí nchaa sá vǎha ío díu-ni nchaa nacióⁿ-a, te cachí ñáyiu sá ío cùnuu-n, chi yúhú cúú cuendá-í nchaa sá ío nchaa nacióⁿ-a, te ndédani cáa ñáyiu cùu iní-í te cúñaha-í xii-yu taxi tñuní-yu. ⁷ Te núu ni yúhu ní iní-n chiñuhu ñaha-n xii-í ña, te nchaa taxi-í cuu cuendá-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-xi:

—Xocuíñi yohó sácuíhná núú ndécú-í-a, chi vǎ cúú cada-í nàcuáa càchí-n chi núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi: “Chiñuhu-ndo Dütú Ndióxi Yaa cúú Ndióxi-ndó, te ìⁿ díí ní-gá cada-ndo ncháa nacuáa càháⁿ-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

⁹ Te sácuíhná ndécá ñaha tucu-xi xii-gá cuáháⁿ ñuú Jerusalén, te ní xáhaⁿ-xi xii-gá

cuásaá-gá díquí veñúhu càñnu sá ío cùnuu, te ní xáhaⁿ tucu-xi:

—Te núu ndisa cùu-n Déhe Yá Ndióxi te cuandèe ndava ndeé núú ñúhú ¹⁰ cuendá quee ndáa-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi núú càchí-xi:

Yá Ndióxi tendahá-gǎ cue espíritú xínú cuèchi núú-gǎ quixi-xi coto ñaha-xi xii-n.

¹¹ Te núú ndáhá-xi càundodo-n cuendá sá vǎ dānicuèhé yúú sáhá-n,

duha càchí-xi núú tütú-gǎ —càchí sácuíhná xáhaⁿ-xi xii-gǎ.

¹² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-xi:

—Te càchí tucu-xi núú tütú Yá Ndióxi: “Vǎ cáni iní-n coto ndeé-n Dütú Ndióxi Yaa cúú Ndióxi-n núu ndisa sá dácácu nihnu ñaha-gǎ xii-n cuendá ìⁿ sá sání iní-n càda-n sá cúú-xi mèe-n”, duha càchí-xi núú tütú-gǎ —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

¹³ Te sáta dúcáⁿ te sácuíhná ña túú-gǎ ní cùtnuní iní-xi nása cada-xi Jèsús, núu xiáⁿ ní xica-xi cuáháⁿ-xi ní sanaa tnaa-xi.

Distritú Galiléa ní chisaha Jèsús chiⁿ ní táhú Tátá-gá Dütú Ndióxi cada-gá

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Te Jèsús cuáháⁿ tucu-gǎ distritú Galiléa, dico sa ndècu ndihí-gǎ Espiritú Yá Ndióxi, te ní cáa xico xiáⁿ ní nihí-yu tñúhu nchaa nàcuáa quide-gǎ. ¹⁵ Te ndi tñahá ñuú cuáháⁿ-gǎ ducaⁿ cuānguihu-gǎ veñúhu-yu dānehé ñáhá-gǎ xii-yu, te nchaa-yu càchí-yu sá ío càñnu cuu-gǎ.

Jèsús ndécú-gǎ ñuú Nazàrét

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Te Jèsús ní sáháⁿ-gǎ ñuú Nazàrét ñuú núú ní sañnu-gǎ. Te nduu ndètatú ñáyiu ní quíhu-gǎ veñúhu, chi ducaⁿ tñahí quide-gǎ, te ní ngúnutñi-gǎ dácuaà-gǎ tutú ndeé tñúhu Yá Ndióxi. ¹⁷ Te ní sáñaha-güedé xii-gǎ tutú ndeé tñúhu ní cáháⁿ ndí Chaiá téé ní xóo cáháⁿ tñúhu Yá Ndióxi ndeé sanaha, te òré ní nandicá-gǎ núú tütú-án te ní naníhí-gǎ núú càchí-xi:

¹⁸ Espiritú Yá Ndióxi ndécú ndihí ñaha-xi xii-í,

chi ní cachí-gǎ sǎ càháⁿ-í tñúhu-gǎ sǎ cúú-xi ñáyiu ndàhú,

ñáyiu vátá cundédohó tñahí-gǎ.

Te véxi-í cuendá vǎ ndihú-gǎ iní ñáyiu ña túú ndècu váha iní-xi,

te cue ñáyiu sa nèhe váha ñaha-nǎ yucu ñávaha dàcácu nihnu-í-yu.

Te cue ñáyiu cuáa nacaáⁿ-í núu-yu,

te ñáyiu ndóho dandoho ñaha tñaha ñáyiu-xi taunihnu-í-yu.

¹⁹ Te cúñaha-í xii ñáyiu sǎ sǎa nduu càda Yá Ndióxi ìⁿ sǎ vǎha sǎ cúú-xi-yu.

Duha càchí-xi núú tütú dácuaà-gǎ.

20 Te Jèsús ní nacadí-gá núú tütú-án, te ní nacúhá-gá ìᵐ tée xínu cuechi veñúhu-án, te ní ngóo-gá. Te nchaa ñáyiú yìhi veñúhu ñá núú nùú-yu ndèhe ñahá-yu xii-gá. 21 Te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Mei vitna ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

22 Te nchaa-yu ní cáháⁿ váha-yu cuèndá-gá, te ní cuñúhu-yu tnúhu váha càháⁿ-gá, te xítñahá-yu:

—¿Te náa ñá díú tée-a cùu-dé déhe té Chéé-áⁿ? —càchi-yu xítñahá-yu.

23 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Na càchi tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñúhú ìní-ndó cùñaha-ndo xii-í ìᵐ tnúhu cùtexínu sá càháⁿ méé-ndó, te quesaha-ndo: “Nátátná cada tátna mee-n”, duha quesaha-ndo. Te cùñaha tucu-ndo xii-í: “Sa ní níhí-ndí tnúhu nàcuáa ní quide-n ñúú Capèrnaúm, te cada-n tnáhá ñúú núú ní sahnú-n”, duha quesaha-ndo —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

24 Te ní xáhaⁿ tucu-gá:

—Na càchi tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñi ìᵐ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ñá túú tnáhá ìní ñáhá ñáyiú ñúú-dé. 25 Te na càchi tnúhu ndáá tucu-í xii-ndo sá ìo vài ñáyiú díhí ñáyiú quèé ní xíndecu nacióⁿ Isràél cùtnáhá ní xíndecu té Elías cùtnáhá ñá túú ní cùuⁿ dáú ùní cuíá dawa, te dàvá-án ìo ní ndoho ñáyiú docó nitùhú nacióⁿ. 26 Dico Yá Ndióxi ñá túú ní tэндaha-gá té Elías quíhíⁿ-dé vehe ndédani càa ñáyiú díhí-án, chi vehe ìᵐ ñaha ñúú Sàreptá ní xáhaⁿ-gá ní sáháⁿ-dé, te ñúú-án cáá yàtni-xi ñúú Sìdon. 27 Te ní xíndecu tucu ìngá tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te tée-án ní xínani-dé Eliseú, te diu-ní dàvá-án ní xíndecu tucu vài ñáyiú cùhú nacióⁿ Isràél, ñáyiú ní tnahá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu dico ñá túú ní ndúha-yu, chi ìᵐ-dìi-ni té Nàamán tée distritú Sìria ní ndúha-dé —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

28 Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá te xiáⁿ ní cudééⁿ víhí nchàa ñáyiú yìhi veñúhu-án núú-gá. 29 Te ní queñuhú-yu Jèsús yuhu dèhvá tìndúú núú cáá ñúú-yu-án cuèndá yàcáⁿ dàquée-yu-gá dèhvá ní cùu. 30 Dico Jèsús vii-ní ní quee-gá tnuú-yu cuáháⁿ-gá.

Èᵐ tée yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñáváha

(Mt. 1:21-28)

31 Te Jèsús cuáháⁿ-gá ñúú Capèrnaúm, te ñúú-án yíndèhu-xi distritú Galilea. Te yàcáⁿ ndécú-gá ní tnahá nduu ndétatú ñáyiú, te ní ngúita-gá dácuàha-gá ñáyiú. 32 Te xicuñúhu-yu nchaa nàcuáa dànehé ñahá-gá xii-yu, chi càháⁿ-gá dàtná càháⁿ ìᵐ tée cùnuu, te cùnuu ndisa-gá.

33 Te xití veñúhu yìhi ìᵐ tée yìhi ñaha ìᵐ espíritú cùndìhi yucu ñáváha, te espíritú-án ní quide-xi níhi ní cáháⁿ tée-án, te xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

34 —¿Te ná cuíni yòhó Jèsús tée ñúú Nazàret cada ñaha-n xii-ndí núu véxi-n núú ndécú-ndí-í? ¿Áⁿ véxi-n dànaa ñaha-n xii-ndí? Chi yúhú xini ñahá-í xii-n sá cúu-n ìᵐ tée ñá túú tnáhí cuéchi-xi chi núú Yá Ndióxi ní quee-n véxi-n ñuyúú-a —càchi-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

35 Te Jèsús ní tenáá-gá espíritú cùndìhi yucu ñáváha-án, te xáhaⁿ-gá:

—¿Cadí yuhu-n, te taquée yiqui cuñú tée-án! —càchi-gá xáhaⁿ-gá.

Te espíritú cùndìhi yucu ñáváha-án ní dándúá-xi tée-án ndéé ñuhu tnuú ñáyiú xíndecu-án, te ñá túú-gá ná ní quide ñaha-xi, te ní quee ñaha-xi xii-dé. 36 Te nchaa ñáyiú xíndecu-án ní cuñúhu-yu, te ní xítñahá-yu:

—¿Te nása ndúu-tu tnúhu càháⁿ tée-án ñá? ¿Te càháⁿ-dé dàtná càháⁿ ìᵐ tée táxi tnuú víhí, chí càháⁿ-ni-dé te nchaa espíritú cùndìhi yucu ñáváha quèe-ni-xi yiqui cuñú-yu! —càchi-yu xítñahá-yu.

37 Te nchaa xichi ní níhi-yu tnúhu nàcuáa quide Jèsús.

Jèsús quidé tátna-gá náná ñadìhí té Xímú
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Te Jèsús ní ndee-gá xití veñúhu, te cuáháⁿ-gá vehe té Xímú. Te náná ñadìhí té Xímú-án cùhú-aⁿ ñuhu víhi-aⁿ cahni, te ní cáháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús cuèndá-aⁿ. 39 Te Jèsús ní sáháⁿ-gá núú ndécú-án, te ní ngúnundeyi-gá te ní xáhaⁿ-gá xii cahni-án sá ná xòcuñí-xi, te ní xócuñí-ni-xi, te òré-ni-án ní ndúha ñaha cùhú-án te ní ndacóo-aⁿ ní xínu cuechi-aⁿ núú-güedé ndihi-gá.

Jèsús quidé tátna-gá vài ñáyiú cùhú
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

40 Te òré ní ngódo tnuú nchíanchii, te nchaa ñáyiú xíndecu ndihi ñáyiú cùhú vehe-xi ndéca ñahá-yu cuáháⁿ núú Jèsús. Te Jèsús ní sacáⁿ ndodo-gá ndaha-gá díquí ìᵐ ìᵐ ñáyiú cùhú-án, te ducaⁿ ní quide-gá te ní ndúha-yu. Te ndi dííⁿ núú cuéhé tnáhá-yu ìᵐ ìᵐ-yu ní cùu. 41 Te tnáhá dawa ñáyiú cùhú-án yíhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñáváha xii-yu ní cùu, te òré ní quee ñaha-xi xii-yu, te xiáⁿ ní quide-xi níhi ní cáháⁿ-yu, te xáháⁿ-yu xii Jèsús:

—Yòhó cúu-n Déhe Dútú Ndióxi —càchi-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

Dico Jèsús níhi ní cáháⁿ-gá ní tenáá-gá nchaa espíritú cùndìhi yucu ñáváha-án, te xáhaⁿ-gá sá vā dúcáⁿ-gá cada-xi, chí sa xini-xi sá díú-gá cúú-gá Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a.

Jesús dānehé-gá ñāyiu distritú Galiléa

(Mr. 1:35-39)

⁴² Te ñⁿ nduu ní túndaá-ni ní quee Jèsús ñuu núú ndécú-gá-áⁿ cuáháⁿ-gá ñⁿ xichi núú ñā túú ñāyiu ndécú. Te cue ñāyiu ní ngúíta-yu nānducu ñahá-yu xii-gá te ní naníhi ñahá-yu, te cuini-yu ngani ñahá-yu xii-gá cuendá sá ñā túú-gá ndèe quíhíⁿ-gá ní cùu. ⁴³ Dico ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

–Dacuití quíhíⁿ-í cúñaha-í xii nchaa ñāyiu dava-gá ñuu tñuhu sá càháⁿ nācuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, chi chiunⁿ tnahí-áⁿ vèxi-í –càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁴⁴ Te ní xica cuu Jèsús ní dānehé-gá ñāyiu tñuhu-gá nchaa xití veñuhu ndāa distritú Galiléa.

5

Jesús ní quide-gá ní níhí-güedé chácá

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Te ñⁿ xito ndécú Jèsús yuhu làgúná Genesàrét, te ío cuéhé ñāyiu ní sáá, te ta dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá cuáháⁿ sá cuini-yu cundedóho-yu nchaa tñuhu càháⁿ-gá. ² Te Jèsús ní xiní-gá úú bàrcú cue téé tñi chácá xīnutñi-xi yatni yuhu làgúná-áⁿ, te sa ní quene cue téé ñuhu xití-xi-áⁿ xīnaquete-güedé ñunu-güedé. ³ Te Jèsús cuasaá-gá núú ñⁿ bàrcú-áⁿ, te bàrcú-áⁿ cúú-xi bàrcú téé Ximú, te ní xáhaⁿ-gá xii téé Ximú-áⁿ sá dánūndehe-dé-xi luha-gá xití ndute. Te dàtnūni ní ngóo-gá núú bàrcú-áⁿ, te xiáⁿ nūcúo-gá ní ngúíta-gá dānehé-gá ñāyiu. ⁴ Te òré ní túhú ní dānehé ñahá-gá xii-yu, te ní xáhaⁿ-gá xii téé Ximú:

–Daquíhíⁿ bàrcú-a xití làgúná mei núú cùnú-gá, te dàqueé-ndo ñunu-ndo tñi-ndo chácá –càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁵ Te téé Ximú ní xáhaⁿ-dè:

–Mèstrú, ní núú ní quide chiunⁿ-ndí te ní ñⁿ chácá ñā túú ní níhí-ndí, dico vitna cuendá-ni sá yòhó táuchiuⁿ-n te na dàqueé-ndí ñunu-ndí vāⁿ –càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶ Te òré ní dàqueé-güedé ñunu-güedé te súni vāi chácá ní níhí-güedé, te ta ndátá-nā ñunu-güedé cuáháⁿ ní cùu. ⁷ Núú ní quide-güedé ndaha-güedé núú dāva-gá cue téé cūndíhí-güedé xixúhuⁿ ingá bàrcú cuendá quíhíⁿ-güedé chindee ñaha-güedé. Te cue téé-áⁿ ní sáháⁿ-güedé ní chindee tñaha-güedé ní dáchitú-güedé ndí ndúú bàrcú mee-ni chácá, te súni ní cuu véé núu cuini-na-xi quée naa-güedé ndíhí bàrcú ní cùu. ⁸ Te sá dúcáⁿ cuini-xi quée naa bàrcú ní cùu, núú téé Ximú, àdi Pelú chi úú diu-dé, ní ngúíhí xití-dé núú Jèsús, te xáhaⁿ-dè:

–Xocuiñí yòhó Jèsús núú ndécú-í-a, chi yuhú cùú-í ñⁿ téé ío ndécú cuéchi-xi –càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁹ Te ducaⁿ ní càháⁿ-dé chi ní yuhú-dé, te ní cuñúhu-dé ndíhí nchaa cue téé ndíhí-dé-áⁿ cuendá sá ío vāi chácá ní níhí-güedé. ¹⁰ Te tñahá té Jacobó ndíhí té Juáá cue déhe té Zebèdeú ío ní cuñúhu-güedé, te diu-ni cue téé cūndíhí té Ximú-áⁿ cúú-güedé tñahá-güedé. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii téé Ximú:

–Vā yuhú-n, chi neni vitna quíhíⁿ-n dācáháⁿ-n ñāyiu cuendá tuha ñahá-yu xii-í –càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹¹ Te ní quene-güedé ndíhí bàrcú ndéé ñuhu yìchí yuhu làgúná-áⁿ. Te òré-áⁿ ní dāndóo-güedé nchaandi túhú sá ndécú ndíhí-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

Jesús quidé tātna-gá ñⁿ téé tñahá cuéhé sá dátèhyú ñihu-xi yiqui cūñú-ó

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Te òré ní quexio Jèsús ñⁿ ñuu, te ní quexio ñⁿ téé cūhú tñahá-dé cuéhé sá dátèhyú ñihu-xi yiqui cūñú-ó, te òré ní xiní-dé Jèsús te ní sáháⁿ-dè núú ndécú-gá, te ní ngúíhí xití-dé núú-gá te ní nuu núú-dé ndāa núú ñuhú te càháⁿ ndahú-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

–Mèstrú, vèxi-í càháⁿ ndahú-í núú-n núu vā cūndèe iní-n càda tātna ñaha-n xii-í, chi cūtnūni iní-í sá ndácú-n –càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní dàcāá-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-dé, te xáhaⁿ-gá:

–Cuu cada tātna ñaha-í xii-n, te vitna te ndúha-n –càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te òré-ni ní xócuñí cuéhé tñahá-dé. ¹⁴ Te dàtnūni ní xáhaⁿ tūcu Jèsús xii-dé:

–Vā yòo ñⁿ cúñaha-n sá ní quide tātna ñaha-í xii-n, núú dūtú-ni cuáháⁿ cuendá sá ná quini ñahá-dé xii-n sá ní ndúha-n te cuáha-n-dé sá ndúú tñahú Yá Ndióxi dátna ní cachí ndí Moisés cuendá ná quini ñāyiu sá ndāá ní ndúha-n –càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹⁵ Te ducaⁿ ta xitè nuu-gá tñuhu nchaa nācuáa quide Jèsús, te ío cuéhé ñāyiu ní xóo tacá nchaa núú ní xīndecu-gá cuendá sá cuini-yu cundedóho-yu tñuhu càháⁿ-gá, ndíhí cuendá sá cuini-yu cada tātna ñaha-gá xii-yu. ¹⁶ Dico Jèsús ní xóo quee ñihí-gá tñuu-yu ní xóo quíhíⁿ-gá núú ñā túú ñāyiu ndécú ní xóo càháⁿ ndíhí-gá Yá Ndióxi.

Jesús quidé tātna-gá ñⁿ téé cūhú ñā cúú-gá candá ñihu

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Te ñⁿ nduu dānehé-gá ñāyiu, te xīncúo ñⁿ úú cue téé cūu fariséú, ndíhí cue téé dàcuaha ñaha xii ñāyiu nchaa tñuhu ní chídó tñūni ndí Moisés. Te cue téé-áⁿ ní quee-güedé nchaa ñuu yīndèhu distritú Galiléa, ndíhí distritú Júdeá, ndíhí ñuu Jerusalén, te nchaa ñuu-áⁿ ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé núú ndécú-gá. Te Yá Ndióxi chindee ñaha-gá quidé tātna-gá ñāyiu cūhú. ¹⁸ Te ñⁿ úú cue

tée nchido-güedé ñⁿ tée cùhú ñá cúú-gã candá nihnu ñuhu-dé xito ní quexio ndihi ñaha-güedé, te cuiñi-güedé quihu ndihi ñaha-güedé ndée xití vehe, sáa-güedé ndée núú Jesús ndihi tée cùhú-áⁿ. ¹⁹ Dico ñá túú ní ñihí-güedé ndée ichi quihu-güedé, chí cuendá io cuehé ñáyiú ndècu, núú xiáⁿ ní sáa-güedé díquí véhé-áⁿ ní caáⁿ-güedé te ndaa díquí véhé-áⁿ ní dáquëe-güedé tée cùhú-áⁿ, te ñuhu-ni-dé xito ní dáquëe ñaha-güedé tnuú ñáyiú ní sáa ndée núú Jesús. ²⁰ Te Jesús ní cutnùni iní-gá sá ní yuhu ní iní-güedé sándáá iní ñáhá-güedé xii-gá, núú ní xáhaⁿ-gã xii tée cùhú-áⁿ:

—Yòhó tée cùhú, sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²¹ Te cue tée dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tñuhu ní chídó tñuni ndú Moisés ndihi cue tée cùu fariséú ní sani iní-güedé: “¿Ná cúú tée-a núú cãháⁿ cuéhé-dé cuendá Yá Ndióxí-í? Te vá yòo ñⁿ ndàcu cada cahnu iní nchaa yíca cuéchi ñáyiú, chí ñⁿdií dí-ni Yá Ndióxí quidé càhnu iní-gá”, duha ní sani iní-güedé.

²² Dico Jesús sa ní cutnùni iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé núú ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ sàni iní-ndó-í? ²³ Te sá dúhá ní xáhaⁿ-í xii tée cùhú-a sá cadá càhnu iní-í nchaa yíca cuéchi-dé, te xiáⁿ nchóhó ñá túú cutnùni iní-ndó núú ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndáá. Dico núú cúu-í-dé sá ndácóo-dé, te caca-dé te cutnùni ndáá iní-ndó núú ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndáá, chí cundehe núú-ndó nàcuáa cada-í. ²⁴ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùni iní-ndó nchàa-ndo sá yùhú Tée cùu ñani tñáhá-ndó nchàa-ndo ndecu ndihi-í tñuhu ndee ñni sá cadá càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáyiú ñuyú-a —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te sáta dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gã xii tée cùhú-áⁿ:

—Ndacóo, te ndocani-n xito ñuhu-n véxi-áⁿ, te nùhú-n véhe-n —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁵ Te òré-ni-áⁿ ní ndúha tée cùhú-áⁿ te ní ndacóo-dé, te ní ndocani-dé xito ñuhu-dé ní quexio-áⁿ, te ní natnñ-dé ichi ta càháⁿ-dé cuánuhú sá io càhnu cuu Yá Ndióxí. ²⁶ Te nchaa ñáyiú xindecu-áⁿ ní cuñúhu-yu, te tñáhá-yu ní cachí-yu sá io càhnu cuu Yá Ndióxí, te ducaⁿ io ní yùhú-yu, te ní xitnàhá-yu:

—Vitna ní xiní-ó ñⁿ sá ñá túú tñáhí xiní-ó ní cùu —cachí-yu xitnàhá-yu.

Jesús caná-gã té Leví
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Te sáta dúcáⁿ ní cuu te ní quee Jesús xiáⁿ, te ní xiní-gá ñⁿ tée nani Leví núcòo-dé ñⁿ xichi quide cobrá-dé ñáyiú cuendá impuèstú, chí cobrádór cúú-dé, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Néhe chitnahá ñáhá-n xii-í —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁸ Te té Leví-áⁿ ní ndàcuñí-dé te ní dándóo-dé nchaa sá ndécú ndihi-dé núú núcòo-dé-áⁿ, te ní tuha-dé Jesús.

²⁹ Te sáta dúcáⁿ te té Leví-áⁿ ní quide-dé ñⁿ vico càhnu vehe-dé sá cúú-xi Jesús, te ní tacá vài cue tée quide chiuⁿ quide-dé, te nchaa-güedé cuánguihu-güedé mesá ní ngóo-güedé ndihi dava-gá ñáyiú ní quexio cuendá caxi-güedé ndihi-yu. ³⁰ Dico cue tée cùu fariséú ndihi cue tée dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tñuhu ní chídó tñuni ndú Moisés ní ngúita-güedé xicuéhé-güedé cue tée xica cuu ndihi-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuendá xéxi-ndó xihí-ndo ndihi cue tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihi nchaa dava-gá cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha-í? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé.

³¹ Te Jesús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùhú chí ñá túú xini ñuhu-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiú cùhú chí xini ñuhu ñáhá-yu. ³² Te yùhú véxi-í càháⁿ-í ñáyiú cutnuni iní-xi sá ndécú cuéchi-xi cuendá dàñá-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu, te ñá túú véxi-í càháⁿ-í ñáyiú cächí sá ñá túú ndècu cuéchi-xi —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cue tée ndücu tñuhu núú Jesús cuendá ñáyiú ñá túú tñáhí ná xéxi áma càháⁿ ndihi-yu Yá Ndióxí

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jesús:

—Te áma ñá túú tñáhí ná xéxi cué tée xica cuu ndihi té Juáá càháⁿ ndihi-güedé Yá Ndióxí, te diu-ni ducaⁿ quide cue tée xica cuu ndihi nchúhú cue tée cùu fariséú. ¿Te ná cuendá cue tée xica cuu ndihi-n ñá túú dùcaⁿ quide-güedé núú nchaa-ni nduu xéxi-güedé xihí-güedé quidé-güedé-í? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jesús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchóhó xiní-ndó sá vá cúú cùñaha-o xii cue ñáyiú ñuhu vico tñándaha sá vá cúú caxí-yu ñini ndècu ndihi ñaha tée tñándaha-áⁿ xií-yu. ³⁵ Dico sáa nduu te vá cündecu ndihi ñaha-gá tée tñándaha-áⁿ xií-yu, te dàvá-áⁿ te cahni iní-yu vá caxí-yu sá ndihú iní-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁶ Te ní caní-gá ñⁿ cuendú núú ñáyiú nàcuáa tecú tñuni-yu tñuhu-gá, te xáhaⁿ-gã:

—Vá yòo ñⁿ dándée luha dóo sáá ñⁿ dóo sa ní cuu tùhú víhí, chí núu yoo ducaⁿ na càda, te dóo sáá-áⁿ nàndiyi-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dóo sá ní cuu tùhú-áⁿ, te luha dóo sáá-áⁿ ñá túú nàtaú-xi ndée dóo sá ní cuu tùhú-áⁿ. ³⁷ Te ní vá yòo ñⁿ chíhí ndidí sáá xití ñⁿ lamba sa ní cuu tùhú víhí, chí núu yoo ducaⁿ na càda, te ndava lamba sa ní cuu tùhú-áⁿ chí

ío níhi yócó ndidí-án, te cuíta-ni ndidí-án te cuíta-ni lamba-án. ³⁸ Núu xíáⁿ xíní ñùhu-xi quée ndidí sáá-án xítí ñⁿ lamba saa cuèndá ducaⁿ ñà túú nã cuu cováha-xi. ³⁹ Te ni ñⁿ ñáyiu ñà túú tnàhá ini-yu cohó-yu ndidí sáá, te núu díhna-gá ná cohó-yu ndidí sá ní quene díhna-gá, chí càchí-yu sá xíhí vâha-gá ndidí sá ní quene díhna-gá-án dâcúúxí ndidí sáá — càchí-gá xâhaⁿ-gá xii-yu.

6

Cue tée xica cuu ndihi Jesús sàhnú-güedé yoco triú nduu ndetátú ñáyiu

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Te ñⁿ nduu cùu-xi nduu ndetátú ñáyiu ñùhu Jesús ichi ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te ta yâha-gá ndihi-güedé ñⁿ xichi núu cáá triú, te ní ngúita-güedé sàhnú-güedé yoco triú-án te ndihi ndaha-güedé quíñⁿ-güedé quée triú tá xèxi-güedé cuáhán. ² Te ñⁿ úú cue tée cùu fariséú ní xâhaⁿ-güedé xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—¿Te ná cuèndá ducaⁿ quide nchohó ñⁿ sá ñã túú tàú-ó càda-o vitna cuu-xi nduu ndetátú-ó-í? —càchí-güedé xâhaⁿ-güedé.

³ Te Jesús ní xâhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa ñã túú dâcuaha-ndo núu tùú Yá Ndióxi núu càháⁿ-xi nâcuáa ní quide ndí Dàví cútñàhá ní xíhí ndí docó ndihi cue tée ní xica cuu ndihi ndí-án? ⁴ Chí ní quíhu ndí vehe Yá Ndióxi, te ní queheⁿ ndí pãá ní cuu í ndécú-án ní dâcâhñu ndí cue tée xica cuu ndihi ndí ní xexi ndí ndihi-güedé, te ñã túú tàú ndí sá dúcáⁿ càda ndí ní cùu, chí mee-ni cuè dútú tàú-güedé caxi-güedé pãá-án ní cùu —càchí-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

⁵ Te ní xâhaⁿ tùcu-gá:

—Te yúhú Tée cùu ñani tnàhá-ndo nchâa-ndo, tnàhá-í ndécú ndí-í tnùhu ndee ini sá cùu-í nchaa ñáyiu nâcuáa cadá-yu nduu ndetátú-ó-á —càchí-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

Ñⁿ tée ní yichí ñⁿ xio ndaha-xi

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Te ingá nduu ñiu-ni nduu ndetátú ñáyiu cuánguihu Jesús xítí veñúhu dânehé-gá ñáyiu. Te xíaⁿ ndécú ñⁿ tée cùhú ní yichí nihnu ñⁿ xio ndaha cùha-dé. ⁷ Te cue tée dâcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnùhu ní chídó tnùn ndí Moisés, ndíhi cue tée cùu fariséú ndéhé-güedé núu cada tátna ñaha Jesús xii tée cùhú-án nduu ndetátú-güedé-án cuèndá níhí-güedé nâcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gá. ⁸ Dico Jesús sa ní cutnùn ini-gá nâcuáa sàni ini-güedé, te ní xâhaⁿ-gá xii tée cùhú ndaha-xi-án:

—Ndâcuíñí te ngúnutñi-n cuâdava tnuú-ndí-a —càchí-gá xâhaⁿ-gá xii-dé.

Te tée-án ní ndacuíñí-dé te ní ngúnutñi-dé cuâdava tnuú-güedé ndíhi-gá. ⁹ Te dâtnùn

Jésús ní xícáⁿ tnùhú-gá núu cuè ñáyiu xîndecu-án, te xâhaⁿ-gá xii-yu:

—Cuíní-í cachí tnùhu-ndo nã cúú sã vâha cada-o nduu ndetátú-ó. ¿Ñⁿ chiúⁿ vâha àdi ñⁿ chiúⁿ cuehé, sá cadá tátna-o ñáyiu cùhú àdi sá cãhni-ó-yu? —càchí-gá xâhaⁿ-gá xii-yu.

¹⁰ Te dâtnùn ní ndacoto-gá núu-yu nchaa-yu, te ní xâhaⁿ-gá xii tée cùhú ndaha-xi-án:

—Ndocani ndaha-n —càchí-gá xâhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òre-ni ní ndúha. ¹¹ Te cue tée xîndecu-án sùúní ní cudééⁿ-güedé sá dúcáⁿ ní quide tátna Jesús tée cùhú-án, te ní ngúita-güedé ndâtnùhu-güedé núu nása cada ñaha-güedé xii-gá.

Jésús cãxi-gá úxúú tnàhá cue tée dacuàha ñaha xii ñáyiu tnùhu-gá

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Te sáta dúcáⁿ ní cuu te ní xica Jesús cuáhán-gá xítí yucu cuèndá yacáⁿ cáháⁿ ndíhi-gá Tãtã-gá Dútú Ndióxi, te ní núú ní cáháⁿ ndíhi ñaha-gá. ¹³ Te sáta ní tûndaá, te ní cana-gá nchaa cue tée xica cuu ndíhi-gá, te ní cãxi-gá úxúú tnàhá-güedé, te cue tée-án ní xâhaⁿ-gá sá díú-güedé cuu-güedé cue tée quíñⁿ cáháⁿ tnùhu-gá núu ñáyiu. ¹⁴ Te duha xînani ndi úxúú cue tée-án. Té Ximú, àdi Pelú chí úú ñiu-dé, ndíhi ñani-dé té Ndríxi, ndíhi té Jacobó, ndíhi té Juuá, ndíhi té Lipé, ndíhi té Bartolómé, ¹⁵ ndíhi té Mâteú, ndíhi té Máxi, ndíhi té Jacobó dèhe té Alféú, ndíhi ingá té Ximú tée ní cundihi cue tée cananistá, ¹⁶ ndíhi té Judás ñani té Jacobó, ndíhi té Judás Iscarioté tée ní sáa nduu ní sâha cuèndá ñáhá xii Jesús núu cuè tée cùu úhú ini ñáhá xii-gá, duha xînani cuè tée ní cãxi Jesús ní xica cuu ndíhi-gá.

Jésús dânehé-gá cuehé víhi ñáyiu

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Te Jesús cuánuu-gá yucu núú ní sáa-gá-án, te ní ngava-gá ñⁿ núú ndáá ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá, te xíaⁿ ní ngúnutñi-gá. Te xíaⁿ ndécú dàva-gá cue tée xica cuu ndíhi-gá ndíhi vai ñáyiu ndetu ñáhá-yu xii-gá, te ñáyiu-án vèxi-yu nchaa ñúú cáá distritú Judeá, ndíhi ñúú Jerusalén, te ndècu ñáyiu véxi ndàa yuhu lamár yatni ñúú Tirú, ndíhi ñúú Sidón. Te nchaa ñáyiu-án ní quexió-yu cuíní-yu cundedóho-yu nchaa tnùhu cáháⁿ Jesús, ndíhi cuèndá sá cuíní-yu ndúha-yu nchaa cuehé tnàhá-yu. ¹⁸ Te tnàhá ñáyiu yíhi ñaha espíritu cundíhi yucu ñávâha. ¹⁹ Te nchaa-yu cuíní-yu dacáá-yu ndahá-yu tendàhá-yu Jesús ní cùu cuèndá sá ní níhí-yu tnùhu sá ndècu ndíhi-gá tnùhu ndee ini quide tátna-gá nchaa ñáyiu cùhú.

Cuèndá ñáyiu ío váha táhú-xi

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Te Jèsús ní ndacoto-gá núú cuè téé xica cuu ndihí-gá, te ní xáhaⁿ-gá:

—Váha táhú nchaa nchòhò cue ñáyiú ndàhú, chí nduu táhú-ndó cùndecu-ndo núú táxí tnùnì Yá Ndiòxí.

²¹ Váha táhú nchaa nchòhò ñáyiú ío cuiní cundedóho tnúhu Yá Ndiòxí chí ío víú ío váha cuu iní-ndó.

Váha táhú nchaa nchòhò ñáyiú ndàhyú sá ndihú iní-ndó, chí sáá nduu te cudíí iní-ndó ní caa ní quíhíⁿ.

²² Váha táhú nchaa nchòhò ñáyiú na cùu úhú iní ñáhá tnàha ñáyiú-xi, chí sáá nduu te vá dáñá-gá-yu quíhu-ndo vèñúhu, te cúcuéhé ñáhá-yu xii-ndo, te cachí-yu sá ñà díú ñáyiú váha cùu-ndo, te ducaⁿ càda ñáhá-yu xii-ndo sá cuèndá yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo. ²³ Te òré ducaⁿ na càda ñáhá-yu xii-ndo te cudíí víhí-ní iní-ndó cùndecu-ndo, chí sáá nduu nduu táhú-ndó sá ío váha càa ndecu andíu cundecu ndihí-ndo nduu na nasaá-ndó yàcáⁿ cundecu-ndo, chí díu-ni ducaⁿ ní xóo càda ñaha cuè ñaní tnàhá-yu xii cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ní xíndecu ndéé sanaha.

²⁴ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiú cuica ñà túú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí, chí vitna ío váha ndécú-yu, dico sáá nduu te nduu ndàhú-yu.

²⁵ Te ndàhú ní cuu tucu nchaa ñáyiú ñà túú tnàhí ná cúmàni xii-xi vitna, chí sáá nduu quini-yu tnúndóho tnúhu ndàhú.

Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiú cudíí iní-xi ndècu ichi cuehé ichi duha vitna, chí sáá nduu te ndàhyú-yu sá ndihú iní-yu.

²⁶ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiú na càháⁿ váha dava-gá ñáyiú cuèndá-xi, chí ducaⁿ ní xóo cáháⁿ váha-yu cuèndá nchaa cue téé ní xóo dandàhú ñáhá xii ñáyiú ndéé sanaha, chí ní cachí-güedé sá càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiòxí te ñà ndáá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuu iní-ó nchàa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-ó

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhò ñáyiú xíndedóho ñaha càchí tnúhu-í xii-ndo sá cúú iní-ndó ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sá váha sá cúú-xí-yu cuèí nàndí sá ná cáda ñáhá-yu xii-ndo. ²⁸ Te cacadáⁿ táhú-ndó núú Yá Ndiòxí cuèndá ñáyiú càháⁿ úhú ñáhá xii-ndo, ndihí cuèndá ñáyiú tèe ñaha cuéchi neñlú xii-ndo. ²⁹ Te núu ní canihá-yu xii-ndo ñⁿ xito te cuiní tucú-yu canihá-yu, te dañá-ndo na canihá-yu, àdi núu na quèndé-yu dóó ndixí ndòdo-ndo, ndihí dúhnú-ndó, te dañá-ndo na cànehé-yu quíhíⁿ. ³⁰ Te núu xicáⁿ-yu ñⁿ sá nándíhí-yu

núu-ndó te cuáñaha-ndo, àdi quèndé-yu ñⁿ ndachiuⁿ-ndo, te vá nándacáⁿ-ndó núu-yu.

³¹ Te nchaa sá váha cuiní-ndó càda tnàha ñáyiú-ndo, te cada-ndo tnàhá-ndó ndihí-yu.

³² Chí núu nchòhò ná cùu iní-ndó mèe-ni ñáyiú cùu iní ñáhá xii-ndo, te vá cachí-ndó sá ío váha quide-ndo, chí tnàhá nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ducaⁿ xíquidé-yu.

³³ Àdi mee-ni ñáyiú quide ñaha sá váha xii-ndo quide váha-ndó-yu, te vá cachí-ndó sá ío váha quide-ndo, chí tnàhá nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ducaⁿ xíquidé-yu.

³⁴ Àdi mee-ni ñáyiú sàni iní-ndó nàcoto ñaha xii-ndo cuáñaha-ndo ñⁿ sá xicáⁿ-yu núu-ndó, te vá cání iní-ndó sá ío quide váha-ndo, chí tnàhá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha dàsaⁿ nuú-yu ñⁿ sá néhé váha-yu, te ndètu cahnu-ná-yu nacoto ñaha ñáyiú ní sàha núu-yu-áⁿ. ³⁵ Dico nchòhò xini ñúhu-xi cuu iní-ndó ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sá váha sá cúú-xí-yu, te cuáñaha núu-ndo ñⁿ sá ná ndíhí-yu te núu xicáⁿ-yu núu-ndó, te vá cùndètu-ndo nacoto ñáhá-yu xii-ndo. Te ducaⁿ te ío-gá cuehé níhí-ndó cùndecu ndihí-ndo, te cuu ndisa-ndo dèhe Dútú Ndiòxí, chí ío càhnu iní-gá sá cúú-xí nchàa ñáyiú ñà túú ndacáⁿ táhú núú-gá cuèndá nchaa sá váha quide-gá, ndihí sá cúú-xí nchàa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha. ³⁶ Te cunduu càhnu iní nchòhó tucu dàtná càhnu iní Tàtá-ó Dútú Ndiòxí.

Vá càháⁿ cuèhé-ó cuèndá tnàha ñáyiú-ó

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Te vá càháⁿ cuèhé-ndó cuèndá sá quidé tnàha ñáyiú-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndiòxí ñà túú ná tnúhu cùñaha-gá xii-ndo. Te vá cùñaha-ndo xii ñáyiú sá quíhíⁿ-yu ñⁿ xi-chi núu úhú núu ndàhú ndohó-yu cuèndá nchaa sá ñà túú váha quide-yu, te ducaⁿ te Yá Ndiòxí vá cùñaha-gá xii-ndo sá tnàhá-ndó quíhíⁿ-ndó ñⁿ xichi núu úhú núu ndàhú ndohó-ndo. Te chí cáda càhnu iní nchaa sá quidé-yu, te ducaⁿ te Yá Ndiòxí cada càhnu iní ñáhá-gá xii-ndo tucu. ³⁸ Te chí cuáñaha xii ñáyiú núu ná cúú sá xini ñúhú-yu, te dàtná chitu ñⁿ yicá súni xidó coyo-ná, ducaⁿ tàxi Yá Ndiòxí xii-ndo. Te nànicuáa na càa-ndo cada váha-ndo sá cúú-xí tnàha ñáyiú-ndo, te díu-ni ducaⁿ càda ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo —cachí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-yu.

³⁹ Te dàtnúni ní caní-gá ñⁿ cuèndú núu-yu nàcuáa tecú tnùnì-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá:

—Ñⁿ téé cuáá chí ñà ndacú-dé cuita nehe-dé ingá téé cuáá, chí núu ducaⁿ na càda-güedé te ndí ndtú-güedé ngau-nihnu-güedé déhva. ⁴⁰ Te ní ñⁿ landú yíhí scuèlá ñà túú cùnuu-gá-güexi dàcúúxi mèstrú-güexi, te ndéé núu na cùtúha váha-güexi, te dàtnúni nútahá-güexi téé dànehé ñáhá xii-güexi.

41 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã nchaa cuechi quide ñáyiu cùu-xi datná ìⁿ sã mihi líhli. ¿Te ná cuendá ndéhé-ndó ìⁿ sã ñà túú vãha quide tnaha ñáyiu-ndo, te mee-ndo vihi-gã quide-ndó-í? Te sã dúcáⁿ quide-ndo te cada iní-ndó sã ndéhé-ndó datná ìⁿ mihi líhli ñuhu núu tnaha ñáyiu-ndo, te mee-ndo ñuhu ìⁿ mihi cahnu-gã núu-ndó. 42 Te núu na nãcanu ichi-ndo tnaha ñáyiu-ndo cuendá sã ñà túú quide vãha-yu ndécú-yu te mee-ndo vihi-gã quide-ndó ñã, te cada iní-ndó sã xãhaⁿ-ndo xií-yu sã nátava-ndo mihi líhli ñuhu núu-yu, te mihi cahnu ñuhu núu mée-ndó ñà túú quide cuendá-ndó. ¿Te sã dúcáⁿ quide-ndo te ío dandahú-ndó mée-ndo sã quide ndáá-ndó te ñã ndáá sã quide ndáá-ndó! Te xini ñuhu-xi ñihna-gã ñãha-ndo nchaa sã ñà túú vãha quide-ndo, te dãtnúni ducaⁿ te cutnúni vãha iní-ndó nãcuáa nacanu ichi-ndo tnaha ñáyiu-ndo.

Ndi ñáⁿ núu yutnu xini-ó nã yutnu cùu-xi cuendá sã sãvidí-xi

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

43 Te ñà túú ni ìⁿ yutnu vãha te quini-ó cùuⁿ sãvidí sã ñà túú vãha, te ni ìⁿ yutnu sã ñà túú vãha, te quini-ó cùuⁿ sãvidí vãha, chi mee-ni sãvidí sã ñà túú vãha cùuⁿ. 44 Te ndi ñáⁿ núu yutnu xini-ó nã yutnu cùu-xi cuendá sã sãvidí-xi, chi ñà túú xini-ó cùuⁿ ngúxí ìⁿ tnu ñu, te ni ñà túú xini-ó cùuⁿ ndéhé yoho yãha stilé díquí ìⁿ yoho yãha cuxetínu. 45 Te nchaa ñáyiu vãha iní-xi càháⁿ-yu tnúhu vãha, chi ñu-ni tnúhu vãha tnãhí-áⁿ ñúhú iní-yu, te nchaa ñáyiu ñà túú vãha iní-xi càháⁿ cuèhé-yu, chi ñu-ni tnúhu cuèhé tnãhí-áⁿ ñúhú iní-yu, chi nchaa sã ñúhú iní-yu te xiãⁿ càháⁿ-yu.

Ìⁿ vehe ndècu cimièntú-xi ndihi ìⁿ vehe ñà túú cimièntú-xi

(Mt. 7:24-27)

46 ¿Te ná cuendá càchí-ndó sã yúhú cùu-í Yáá cùú Xitohó-ndó te ñà túú quide-ndo nchaa nacuaá càháⁿ-í-i? 47 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ñáyiu tũha ñaha xii-í, chi ñáyiu-áⁿ sãcúndedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í te tníⁿ-yu. 48 Te ñáyiu-áⁿ cùu-yu datná ìⁿ téé ní dácáá ìⁿ vehe, chi téé-áⁿ ñihna-gã ní xete-dé ndéé ní tnahá-dé yúú cáxíⁿ te dãtnúni ní tava-dé cimièntú-xi, te òré ní cuuⁿ dáú, te ní ndee ndute ñuhu, te ní ndacáⁿ-xi ndéé núú cáá vèhe-áⁿ, dico ñà túú ní ndàcu-xi cuido-xi, te ducaⁿ chi téé ní dácáá vèhe-áⁿ ní tava-dé cimièntú-xi núú yúú cáxíⁿ. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu sãcúndedóho tnúhu càháⁿ-í te tníⁿ-yu. 49 Te ñáyiu sãcúndedóho tnúhu càháⁿ-í te ñà túú tníⁿ-yu, ñáyiu-áⁿ cùu-yu datná ìⁿ téé ní dácáá ìⁿ vehe, te ñà túú ní tava-dé cimièntú-xi, te òré ní cuuⁿ dáú, te ní ndee ndute ñuhu, te ní

ndacáⁿ-xi ndéé núú cáá vèhe-áⁿ, te íí-ní ní xido-xi vèhe-áⁿ cuendá sã ñà túú ní quène cimientú-xi. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu sãcúndedóho tnúhu-í te ñà túú cuini-yu tníⁿ-yu —càchí-gã xãhaⁿ-gã xií-yu.

7

Jèsús quidé tãtna-gã ìⁿ téé xinu cuechi núú ìⁿ téé cùu capitáⁿ

(Mt. 8:5-13)

1 Te sátá ní yãha ní cáháⁿ Jèsús ndihi ñáyiu, te cuáhãⁿ-gã ñuu Capèrnaúm. 2 Te yacáⁿ ndécú ìⁿ téé cùu capitáⁿ, te cùhú ìⁿ téé xinu cuechi núú-dé téé ío-gã cùú iní-dé, te sa ndècu-ná-dé sã cùú-dé. 3 Te òré ní níhí téé cùu capitáⁿ-áⁿ tnúhu cuendá Jèsús, te ní tendaha-dé ìⁿ úú cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiu isrãel cuáhãⁿ-güedé cáháⁿ ndàhú-güedé núú-gã núu vá cündèe iní-gã quíhí-gã cada tãtna-gã téé xinu cuechi núú-dé-áⁿ. 4 Te ní quexio-güedé núú ndécú Jèsús, te ní ngúita-güedé cáháⁿ ndàhú vihi-güedé núú-gã, te xãhaⁿ-güedé:

—Téé cùu capitáⁿ ní cachí-dé véxi-ndí núu vá cündèe iní-n quíhí-n càda tãtna-n ìⁿ téé xinu cuechi núú-dé chi cùú-dé, te táú ndisa-n càda-n nacuaá cáháⁿ capitáⁿ-áⁿ, 5 chi téé-áⁿ ío cùu iní ñãhá-dé xii nchaa nchúhú ñáyiu isrãel te ñu-dé ní táúchúú-dé ní sáá veñúhu-ndí —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

6 Te sátá dúcáⁿ te Jèsús ní xica-gã cuáhãⁿ-gã ndihi-güedé, te òré tá cüyatni-gã vehe núú ndécú téé cùhú-áⁿ cuáhãⁿ, te téé cùu capitáⁿ-áⁿ ní xãhaⁿ-dè xii ìⁿ úú cue téé cáháⁿ ndihi-dé:

—Quíhíⁿ-ndó cũñaha-ndo xii Yáá cùú Mèstrú sã càchí-í sã ñà túú nã caní iní-gã, chi ñà túú táu-í sã quíhu-gã ndéé xití vehe-í, 7 chi ní sã cùú ndúcú mée-í-gã ñà túú ní cüyí-í. Núu xiãⁿ cũñaha-ndo xii-gã sã ná càháⁿ-ni-gã sã ndũha téé xinu cuechi núú-í-a te ndũha-dé. 8 Chi yúhú ndécú cuè téé taxi tnúni ñãhá xii-í, te ducaⁿ yúhú tucu ndècu cue sandadú táxi tnúni-í. Te òré xãhaⁿ-í xii ìⁿ-dè quíhíⁿ-dè ìⁿ chiúⁿ te cuáhãⁿ-dè, te òré xãhaⁿ-í xii ñngá-dé quixi-dé te véxi-dé, te òré xãhaⁿ-í xii téé xinu cuechi núú-í cada-dé ìⁿ chiúⁿ te quide-dé. Duha càchí-í cũñaha-ndo xii-gã —càchí-dé xãhaⁿ-dè xii cue téé cáháⁿ ndihi-dé-áⁿ.

9 Te sátá dúcáⁿ ní xãhaⁿ-güedé xii Jèsús, te ní cuñúhu-gã nchaa tnúhu ní cáháⁿ téé cùu capitáⁿ-áⁿ, te ní nchócótó-gã núú nchaa ñáyiu nchicúⁿ ñãhá xii-gã cuáhãⁿ, te ní xãhaⁿ-gã:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã vátã quini-gã-í ní ìⁿ ñáyiu isrãel, ñáyiu ío vãha sãndáá iní-xi Yá Ndióxi datná sãndáá iní ñãhá téé-áⁿ xii-gã —càchí-gã xãhaⁿ-gã xií-yu.

¹⁰ Te òré ní ndexio cue tée nèhe tnúhu-án ní sáháⁿ núú Jèsús, te sa ní ndúha tée cùhú-án.

Jèsús dándòto-gá déhe ìⁿ ñaha quèè

¹¹ Te sàtá dúcáⁿ ní cuu te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá ìⁿ ñúú nání Nàin, ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá, ndihí vai ñáiyu. ¹² Te òré ní sáá-gá yuhu ñúú-án, te ní xiní-gá nchídó-güedè ìⁿ ndiyi cuáháⁿ chindúxi ñaha-güedè, te ndiyi-án cúú déhe ìⁿ ñaha quèè, te ìⁿ ddi ducaⁿ-ni déhe-aⁿ ndècu ní cuu te ní xihí-dé. Te ío cuèhé ñáiyu cuáháⁿ chindúxi ñaha. ¹³ Te òré ní xiní ñáhá Jèsús xii-aⁿ ndàhyú-aⁿ te ní cundàhú iní ñáhá-gá, te ní xáhaⁿ-gá:

—Vá ndàhyú-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

¹⁴ Te ní dáyatní-gá cajú ñúhú ndiyi-án te ní dáccáá-gá ndaha-gá te ní tendaha-gá cajú-án, te ní ngúíñí cue tée nchido ñaha-án. Te ní xáhaⁿ-gá xii ndiyi-án:

—Tée cuechi, yúhú càchí-í sá ndáccò-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii ndiyi-án.

¹⁵ Te tée ní xihí-án ní nucúnucúo-dé te ní ngúita-dé càháⁿ-dé, te Jèsús ní nacuéha cuèndá ñáhá-gá xii-dé ndaha náná-dè. ¹⁶ Te sá dúcáⁿ ní quide Jèsús ní xiní-yu te ío ní yúhú-yu, te ní xitnàhá-yu:

—Ío cãhu cuu Yá Ndióxi chi ìⁿ tée càháⁿ tnúhu-gá ní quexio núú ndécú-ó —càchí-yu xitnàhá-yu.

Te ní xitnàha tucú-yu:

—Yá Ndióxi véxi-gá chindee ñaha-gá xii nchaa nchoo ñáiyu cùu cuèndá-gá —càchí-yu xitnàhá-yu.

¹⁷ Te nchaa ñúú distritú Jùdeá, ndihí dava-gá ñúú ní nihí-yu tnúhu nàcuáa ní quide Jèsús.

Cue tée ní tendaha té Juáa cuáháⁿ núú ndécú Jèsús

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Te cue tée xica cuu ndihí té Juáa ní xáhaⁿ-güedè xii-dé nchaa sá ní quide-gá, núu ní cana-dé úú tnàhá-güedè ¹⁹ cuèndá cùñaha-dè quíhíⁿ-güedè nducu tnúhu-güedè núú Jèsús, te núu sá díú-gá cúú-gá Crístú Yáa ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a àdi sá cündètu nahi-ni-güedè mei Yàá-án. ²⁰ Te òré ní quexio cue tée ní tendaha té Juáa núú ndécú Jèsús, te xáhaⁿ-güedè xii-gá:

—Té Juáa tée dàcuandute ñaha xii ñáiyu ní tendaha ñaha-dé xii-ndí véxi-ndí cãcáⁿ tnúhú-ndí núú-n, núu sá díú-n cùu Crístú Yáa quixi ñuyíú-a, àdi sá cündètu-ndí mei Crístú càchí-dé —càchí-güedè xáhaⁿ-güedè xii-gá.

²¹ Te mei òré ní quexio-güedè-án ní quide tátna Jèsús vai ñáiyu cùhú, te davá-yu càhú víhí tnàhá-yu, te ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú cuèhé tnàhá-yu ìⁿ ñúú-yu, te cue ñáiyu yihí ñaha espíritú cündihí yucu ñávàha ní queñuhu-gá

espíritú-án yiqui cùñú-yu, te ío vai ñáiyu cuáá ní nacaaⁿ-gá núú-yu. ²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedè:

—Chí cuánúhú te cani-ndo cuèndú núú té Juáa nchaa sá ní xiní-ndó quide-í, ndihí nchaa nàcuáa ndúu tnúhu ní càháⁿ-í ní xindedóho-ndo. Te cùñaha-ndo xii-dé sá quide tátna-í núú cuè ñáiyu cuáa, te quide tátna-í cue ñáiyu yacua, ndihí cue ñáiyu tnàhá cuèhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu, ndihí cue ñáiyu doho, nchaa ñáiyu-án quide tátna-í te ndúha-yu, te ndéé cue ñáiyu sa ní xihí dándòto-í cùñaha-ndo xii-dé, te cùñaha tucu-ndo xii-dé sá ndècu-í dánèhé-í nchaa ñáiyu ndàhú tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa nanhí tàhú-yu. ²³ Te cùñaha tucu-ndo xii-dé sá ío váha táhú nchaa ñáiyu ñá túú quide sáa iní nchaa tnúhu càháⁿ-í, duha cùñaha-ndo xii-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedè.

²⁴ Te sàtá ní yáha-güedè cuánuhú-güedè, te ní ngúita Jèsús ní càháⁿ-gá núú ñáiyu cuèndá té Juáa, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Nchòhó ní sándèhé-ndó ìⁿ tée ndècu xití yucu, te tée-án ñá túú sàni ìⁿ sàni úú iní-dé, chí ñá túú quide-dé dátna quide nchaa ité nánhú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dáccáⁿ òré quené táchí. ²⁵ Te ní ñá túú ní sándèhé-ndó ìⁿ tée nihnu dóó váha dóó vii cãa. Te nchòhó xiní-ndó sá ñáiyu sàcuñhu dóó váha dóó vii cãa ñá túú ná cãmáni xii-yu, te nchaa ñáiyu-án ndécú-yu vehe cue tée cùnuu yindaha ñaha xii ñáiyu. ²⁶ Dico nchòhó chí ní sándèhé-ndó ìⁿ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi. Te ndáa sá díú tée càháⁿ tnúhu-gá cúú-dé dico cùnuu-gá-dé dàcúxí dáva-gá cue tée càháⁿ tnúhu-gá. ²⁷ Te diu cuèndá té Juáa-án càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi nàcuáa ní xáhaⁿ-gá xii Crístú, te duha ní xáhaⁿ-gá: Tendaha-í ìⁿ tée càháⁿ tnúhu-í codonúu-dé núu-n cuèndá dátúha-dé ñáiyu cuèndá quíndáa iní-yu tnúhu-n.

Duha ní xáhaⁿ-gá, te ducaⁿ ní ngódo tnùni núú tütú-gá. ²⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ní ìⁿ cue tée ñuyíú-a ñá túú cùnuu-güedè dátna cùnùu té Juáa tée dàcuandute ñaha xii ñáiyu. Te nchaa ñáiyu sa ta ndiñu ndaha ñaha Yá Ndióxi vitna cuáháⁿ cùnùu-gá-ni tucú-yu dàcúxí té Juáa cuèi cùu-yu ñáiyu ñá túú cùnuu dàcúxí dáva-gá ñáiyu yindaha-gá —càchí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-yu.

²⁹ Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ Jèsús, núu nchaa ñáiyu ní dàcuandute té Juáa ní càchí-yu sá ío váha quide Yá Ndióxi, te diu-ni ducaⁿ ní càháⁿ cue tée cuìhna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáiyu cuèndá impuèstú, cue tée ní dàcuandute-dé. ³⁰ Dico cue tée cùu fariséú, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùni ndii Moisés, cue tée ñá túú ní dàcuandute té Juáa ñá túú ní tnàhá iní-güedè cada-güedè nchaa sá váha cuíni Yá

Ndiöxi. ³¹ Te Xítoho Jesucristú ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Na cächí tnúhu-í xii-ndo nacuaa sätnahá-xi cùu ñáyiú ndècu vitna. ³² Chi ñáyiú-áⁿ cùú-yú dàtnà cue landú sácòo núú yáhu dàdiqui-güexi te níhi cáháⁿ-güexi, te xitnáha-güexi: “Ní tíú-ndí yaá ndihi vilu te ñá túú ní cuíní-ndó càta-ndo. Te ío yica iní ní xita yuhu-ndí te ñá túú ní ndáhyú-ndó”, cächí-güexi xitnáha-güexi. Te ducaⁿ sätnahá-xi cùu ñáyiú ndècu vitna. ³³ Te té Juáá téé ní xóo dacuandute ñaha xii ñáyiú ío ndáhú ní xóo caxi-dé, te ní ñá túú ní xóo coho-dé ndudí ndéhe yoho yáha stilé sá sá ní nduu-xi ndidí, te ní cächí-ndó sá ní xíndecu ndihi-dé espíritú cúndihi yucu ñávaha. ³⁴ Te sátá ní quexio yúhú Téé cùu ñamí tnáhá-ndó ncháa-ndo, te xèxi-í xihí-í ndécú-í te cächí-ndó sá cùú-í téé xica cuu ndihi cue téé cuinha iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihi nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha, duha cächí-ndó. ³⁵ Te ñáyiú ní tnahá tnúhu ndihi Yá Ndiöxi, ñáyiú-áⁿ quidè-yu nacuaa cutnùní sá méé-gá ío ndècu ndihi-gá sá xini tnùn-í-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Jèsús ndécú-gá vehe ìⁿ téé cùu fariséú téé nàni Ximú

³⁶ Te ìⁿ téé cùu fariséú ní cáháⁿ-dé Jèsús vehe-dé caxi-gá, te óré ní quexio-gá te cuánguihu-gá mèsá. ³⁷ Te xíáⁿ núcòo-gá ní sáá ìⁿ ñadìhí te ñu-ni ñaha ñuú-áⁿ cùú-áⁿ, te ndècu-aⁿ ichi díí iní, te sá ní níhí-aⁿ tnúhu sá cuángaxi Jèsús vehe téé cùu fariséú-áⁿ, núu nèhe-aⁿ ìⁿ yoo chitu àcítí sáháⁿ tnámí. ³⁸ Te ní ngóo-aⁿ ìⁿ xio díñi Jèsús, te ní ngúta-aⁿ ndáhyú-aⁿ te ndihi ndute núú-aⁿ ní naquete-aⁿ sáhá-gá. Te dàtnùní ní nadayichí-aⁿ ndihi idi díquí-aⁿ, te ní teyuhu-aⁿ sáhá-gá, te ní chihí ñaha-aⁿ àcítí sáháⁿ tnámí-áⁿ. ³⁹ Te sá dúcáⁿ ní quide-aⁿ ní xini téé cùu fariséú téé ní cáháⁿ ñáhá xii-gá-áⁿ núu ní sani iní-dé: “Te núu dicó ndisa téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxi cùú tée-a ña, te sa cutnùní iní-dé yoo cùu ñaha tnándeé ñáhá xii-dé, àdi ná ñáyiú cùu-aⁿ, te dicó ìⁿ ñaha ndècu ichi díí iní cùú-áⁿ”, duha ní sani iní-dé. ⁴⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Ximú, ndècu ìⁿ tnúhu cächí tnúhu-í xii-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te téé cùu fariséú-áⁿ xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Cächí tnúhu, Mèstrú —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Ní xíndecu ìⁿ téé ní xóo dasaⁿ núu díhúⁿ, te ní xitáú úú tnáhá-güedé núú-dé. Te ìⁿ-dé ní sáha-dé úhúⁿ cièndú díhúⁿ denàriú, te ingá-dé ní sáha-dé údico úxí. ⁴² Te ñá ní níhí-güedé nacháhu-güedé núú-dé, te téé ní sánúu ñaha-áⁿ ní quide cahnú iní-dé

ndi ndúú-güedé. Te vitna cächí-ò tucu te núu ndèda càa-güedé cùú iní ñáhá-gá-güedé xii-dé —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴³ Te ní xáhaⁿ téé Ximú-áⁿ:

—Sànúu sá tée tàú vai-gá díhúⁿ ío-gá cùú iní-dé téé ní sánúu ñaha díhúⁿ-áⁿ —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sá ndaá cáháⁿ-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴⁴⁻⁴⁶ Te Jèsús ní ndacoto-gá núú ñadìhí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii téé Ximú-áⁿ:

—¿Ndèhe-n nacuaa quide ñadìhí-a ñá? Chi cuánguihu-í vehe-n, dico ñá túú ní tàxi-n ndute ndoo sáhá-í, te ní ñá túú ní tèyuhu ñaha-n, te ní ñá túú ní chihí-n acítí díquí-í, dico ñadìhí-a ní naquete-aⁿ ndihi ndute núú-aⁿ sáhá-í, te ní nadayichí-aⁿ ndihi idi díquí-aⁿ, te núu núu teyuhu-aⁿ sáhá-í, te ní chihí-aⁿ acítí sáháⁿ tnámí sáhá-í. ⁴⁷ Te na cächí tnúhu-í xii-n sá ío cùu iní ñáhá-áⁿ xii-í, te núu xíáⁿ cútùn-í iní-ó sá cuéí ío vai sá cuéhé sá dúhá ní quide-aⁿ, dico Yá Ndiöxi sa ní quide cahnú iní ñáhá-gá xii-aⁿ. Chi Yá Ndiöxi quidè cahnú iní-gá ñáyiú cuéí vai àdi sacú cuéchi-yu, te núu sacú cuéchi-yu te sacú cùú iní ñáhá-yu xii-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gá xii ñadìhí-áⁿ:

—Sa ní quide cahnú iní-í nchaa cuéchi-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

⁴⁹ Te cue téé xínucóo ndihi-gá xitnáha-güedé:

—¿Ná téé cùu tée-a núu nándi sá quidè-dé, te ndéé nchaa yíca cuéchi ñáyiú quide cahnú iní-dé-í? —cächí-güedé xitnáha-güedé.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xii ñadìhí-áⁿ:

—Sa ní cácu nihnu-n núu ùhú núu ndáhú vitna chihí ní sándáá iní ñáhá-n xii-í, te vitna cuanúhú te ñá túú-gá ná caní iní-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

8

Ñáyiú díhí ní chindee ñaha xii Jèsús

¹ Te sátá dúcáⁿ ní cuu te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá titní víhí ñúú náhnú, ndihi ñuú líhli dānehé-gá ñáyiú nacuaa ndihi ndaha ñaha Yá Ndiöxi xii-yu. Te cuáháⁿ ndihi-gá ndi ùxúú tnáhá cue téé xica cuu ndihi-gá, ² ndihi ìⁿ úú ñáyiú díhí ní quide tátna-gá ní xihí ñaha espíritú cúndihi yucu ñávaha, ndihi ñáyiú tnáhá dava-gá cuéhé ùhú ní cùu. Te xíáⁿ tnáhá tucu ìⁿ ñaha nàni Mariá Magdaléná, te ñaha-áⁿ ní xihí ñaha úsá espíritú cúndihi yucu ñávaha xii-aⁿ ní cùu, te ní quee ñaha-xi. ³ Te tnáhá ìⁿ ñaha nàni Juáná ñadìhí ìⁿ téé nàni Chúza téé ní cunuu ní xinu cuechi vèhe té Hèrodés, ndihi ingá ñaha nàni Susaná nchaa ñáyiú-áⁿ ní chindee ñáhá-yu xii-gá ndihi

nchaa sá ndécú ndíhí-yu, te ñiú-ni ducaⁿ ní quide vai-gá tucu ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ.

Nàcuáa quide té cuángacáⁿ triú
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Te ío vai ñáyiú ndaa ñuú ní tacá-yu núú ndécú Jèsús, te ní ngúita-gá ní cani-gá ñⁿ cuendú núú-yu cuendá tecú tnúni-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

⁵ -Ñⁿ té cuángacáⁿ-dé triú. Te òré ní ngúita-dé dangoyo-dé triú-án te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xénihnu ñáyiú, te ní xiní tilaa te ní nadatacá-güedi. ⁶ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí víhi yúú, te ní xínu-xi dico núú sácú-ni nduu te ní yíchí-xi, chí ñá túú còhyo yíhi. ⁷ Te dava ní ngava núú yúú ndíquíⁿ tnu ñuú, te ñⁿnuu-ni ní xínu-xi ndíhi tnu ñuú-án, te tnu ñuú-án ní dánáá-xí ncháa triú sá ní xínu-án. ⁸ Dico dava triú-án ní ngava-xi núú ndécú ñuhu cocoⁿ, te xiáⁿ ní xínu-xi te ní sahnu-xi, te ío váha ní cuu, chí núú ñⁿ-ní triú te ní nguíhi yoco-xi ñⁿ ciendú triú-xi -cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Te níhi ní cáháⁿ-gá ní xáhaⁿ tucu-gá xii-yu: -Nchaa nchòhó ñáyiú ní xíndedóho tnúhu ní cáháⁿ-í-a, te ío váha chí cuáha cuendá -cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Nàcuáa quèe-xi tnúhu ní cáháⁿ Jèsús
(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Te cue téé xica cuu ndíhi Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gá núu nása quèe-xi cuendú ní cani-gá núú ñáyiú. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

-Nchòhó chí sa cáchi tnúhu Yá Ndióxi xii-ndo ñⁿ sá vátá quini-gá-ndó, chí cáchi tnúhu-gá nàcuáa cada-gá ndíhu ndaha-gá ñáyiú, dico dava-gá ñáyiú cani-í mee-ni cuendú núú-yu, chí cuéi na quini-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vá cúnúni iní-yu ná cuendá ducaⁿ cùu, àdi cuéi na cündedóho-yu dico ní vá tecú tnúni-yu -cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús cáháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi tnúhu cuendá té cuángacáⁿ triú

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

-Duha quèe-xi cuendú ní cani-í núú-ndó, chí triú ní sacáⁿ téé-án cúú-xí dátá tnúhu Yá Ndióxi. ¹² Te triú sá ní quene ndava ní ngava ndéé ichi-án, xiáⁿ cúú-xí dátá ñáyiú ní quèe iní-xi tnúhu Yá Ndióxi, dico sácúíhna cuáháⁿ-xi xòcani-xi tnúhu-gá iní-yu cuendá sá vá quindáá iní-yu, te vá nanihí tàhú-yu. ¹³ Te triú sá ní ngava ñuhu yadi núú yíhí víhi yúú, xiáⁿ cúú-xí dátá ñáyiú ní xíndedóho tnúhu Yá Ndióxi te dáí iní ní tnú-yu tnúhu-gá, dico òré ná dàcáhaⁿ ñáhá yucu ñáváha xii-yu nándi cadá-yu, te dáña nihnú-yu tnúhu-gá

chí ñá níhí ndéè-yu canchicúⁿ nihnú-yu nàcuáa cáháⁿ tnúhu-gá. ¹⁴ Te triú sá ní ngava núú yúú ndíquíⁿ tnu ñuú-án, xiáⁿ cúú-xí dátá ñáyiú ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndióxi, dico cuéé cuéé ní nacunaá-yu tnúhu-gá, chí cuendá mee-ni sá cúú-xí meè-yu ñuhu iní-yu, ndíhi cuendá sá ío sàni iní-yu cuu cuicá-yu, ndíhi cuendá sá ío cùdí iní-yu nchaa sá ío ñuyúú-a núu xiáⁿ àúⁿ ní cuu ní xíndedóho-yu tnúhu-gá. ¹⁵ Dico triú sá ní ngava núú ndécú ñuhu cocoⁿ, xiáⁿ cúú-xí dátá ñáyiú váha iní-xi ní xíndedóho tnúhu Yá Ndióxi chí ñá túú dáña nihnú-yu, te ní yúhu ní iní-yu quidé-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ tnúhu-gá.

Nàcuáa quidé-yu iti
(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Te ñá túú ní ñⁿ ñáyiú tènúhú-yu ñⁿ iti te dàdáhu-yu, àdi chiváha-yu ñⁿ caha cáma, chí tàxi ndecú-yu núú ñinu cuendá cutnúni núú ncháa ñáyiú ndecu vehe. ¹⁷ Te ní ñⁿ tnúhu sá ñá tecú tnúni ñáyiú vitna vá cáchi-ó sá vá tecú tnúni-yu chí dacuèi sá tecú tnúni-yu, te ní ñⁿ tnúhu sá cáchi-ó cùu yuhu vitna vá cúú yuhu chí dacuèi sá quèé tùu-xi núú ñáyiú.

¹⁸ Te chí cündedóho váha tnúhu na cáháⁿ-í-a. Nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi ío-gá cuita quindáá-gá iní ñáhá-yu xii-gá quíhíⁿ, te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá uuⁿ-gá cuita cuu sàá-gá iní-yu núú-gá quíhíⁿ -cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cue ñani Jèsús ndíhi náná-gá
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Te ní quexio náná Jèsús ndíhi cue ñani-gá vehe núú ndécú-gá, te ñá ndacú-yu cáháⁿ ndíhi ñáhá-yu xii-gá chí ío cuéhé ñáyiú ndecu núú ndécú-gá. ²⁰ Te ñⁿ ñáyiú xíndecu-án ní dáyáha-yu tnúhu núú-gá, te xáháⁿ-yu:

-Ní quexio náná-n ndíhi cue ñani-n xínutnú-yu quehé, te cuini-yu cáháⁿ ndíhi ñáhá-yu xii-n -cáchi-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

²¹ Te ní xáhaⁿ-gá:

-Nchaa ñáyiú sácündedóho tnúhu Yá Ndióxi te quidé-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ tnúhu-gá, ñáyiú-án cúú-yu dátá náná-í ndíhi dátá cue ñani-í -cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii ñáyiú ní dáyáha tnúhu núú-gá-án.

Jèsús ngáni-gá táchi ndíhi ndute làgúná
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Te ñⁿ nduu ní quèe Jèsús bàrcú ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní xáhaⁿ-gá:

-Chí ná quíhíⁿ-ó ndaa ingá xio yuhu làgúná -cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te cuáháⁿ-güedé ndíhi-gá. ²³ Te nini ñuhu bàrcú ichi cuáháⁿ-xi núú ndute ní xidí Jèsús. Te ní ngúita-xi níhi víhi quene táchi te ta nàdachitú-xi ndute xití bàrcú-án cuáháⁿ, te sa cuini-ná-xi quèe naa bàrcú-án xití ndute

ni cùu. ²⁴ Te ní sáháⁿ-güedé núú cáá Jèsús xidí-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¡Mèstrú, ndiquíúú ínì chí tà quée naa-o cuáháⁿ! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní ndiquíúú ínì-gá te ní ndacóo-gá te ní tenàá-gá táchí-áⁿ ndihi ndute làgúná-áⁿ, te ní ngüñí-ni táchí-áⁿ te ní nucúndecu nahi-ná ndute làgúná-áⁿ. ²⁵ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Náa ñá túú sàndáá ínì ñáhá ndisa-ndo xii-í áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ní quide-gá ní xiní-güedé, te ní yùhú-güedé, te ní xitnáha-güedé:

—¿Te ná téé cùu téé-a núú ní cáháⁿ-ni-dé te ní ngüñí táchí te ní nucúndecu nahi-ni ndute làgúná-a-í? —càchí-güedé xitnáha-güedé.

Tée yíhi ñaha cue espíritú cúndihi yucu ñávaha

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Te ní sáá-gá ndihi-güedé yucu cue téé ñúu Gàdará, te yíhi ndáá-ni ndàa ingá xio làgúná-áⁿ cáá distritú Galileá. ²⁷ Te òré ní quene Jèsús xití bàrcú te ní dáyátni ñaha ñⁿ téé ñúu-áⁿ xii-gá, te yíhi ñaha titní espíritú cúndihi yucu ñávaha xii-dé. Te ní cunaha ñà túú-gá sácúñhu-dé dóo-dé, te ní ñà túú-gá sácúndecu-dé vehe-dé, chí da nchaa núú yíndúxi ndíyi quide vehe-dé. ²⁸ Te òré ní xiní-dé Jèsús te ní ngüñí xití-dé núú-gá, te cue espíritú yíhi ñaha xii-dé-áⁿ ní quide-xi níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—¿Ná cuendá véxi-ò Jèsús Déhe Dútú Ndióxi sáá-n ichi-í-í? Te cáháⁿ ndàhú-í núú-n sá vâ dándòho ñaha-n xii-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²⁹ Te ducaⁿ ní cáháⁿ-dè cuendá sá Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii nchaa espíritú cúndihi yucu ñávaha yíhi ñaha sá ná quée ñaha-xi xii-dé. Te nchaa xíáⁿ ní xóo dacáháⁿ-xi ínì-dé nándi sá ní xóo cada-dé núu ní xóo dacùu ñaha-güedé cadená xii-dé cuendá sá ñà túú-gá ná cada-dé, te ní xóo cundee ñáhá-güedé, dico cuéi ducaⁿ dico ní xóo dandáva-ni-dé cadená, te cue espíritú cúndihi yucu ñávaha-áⁿ ní xóo dacùnu ñaha-xi xii-dé ní xóo quíhíⁿ-dè xití yucu. ³⁰ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-dé, te xáhaⁿ-gá:

—¿Nása nàni-n-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

Te ní xáhaⁿ-dè:

—Vâi Sandadú nàni-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-gá cuendá sá ïo cuéhé espíritú cúndihi yucu ñávaha yíhi ñaha xii-dé. ³¹ Te nchaa espíritú-áⁿ ní cáháⁿ ndàhú-xi núú Jèsús sá vâ téndàha ñaha-gá xii-xi quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú. ³² Te ñu-ni yatni yucu núú ndécú Jèsús-áⁿ yíhi

vâi cuchí xixexi-güedi, te nchaa espíritú-áⁿ ní cáháⁿ ndàhú-xi núú-gá sá ná dàña-gá quíhu-xi yiqui cùñú nchaa cùchí-áⁿ, te Jèsús ní xáhaⁿ-gá sá cúu quíhu-xi yiqui cùñú-güedi. ³³ Te ní quée ñaha nchaa espíritú-áⁿ xii téé-áⁿ, te ní quíhu-xi nchaa cùchí-áⁿ, te cùchí-áⁿ ní xinu-güedi duha ní quée-güedi ndàa núú dèhvâ yuhu làgúná-áⁿ, te ní ngaunihnu-güedi xití ndute te ní ndihi-güedi ní cáhá.

³⁴ Te òré ní xiní cue téé xito cuchí-áⁿ nàcuáa ní cuu te ní yùhú-güedé ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní caní-güedé cuendú núú cué ñáyiu ndècu xití ñúu, ndihi núú cué ñáyiu ndècu xití yucu. ³⁵ Te nchaa ñáyiu ní níhi tnúhu ní quée-yu cuáháⁿ ndéhè-yu nàcuáa ní cuu. Te òré ní quexió-yu núú ndécú Jèsús, te ní xiní-yu téé ní xíhi ñaha cué espíritú cúndihi yucu ñávaha-áⁿ núcóo-dé núú sáhá Jèsús, te níhnu-ná-dé dóo-dé, te núcóo-dé dàtná ñⁿ ñáyiu vâha, te ní yùhú-yu òré ní xiní ñáhá-yu xii-dé.

³⁶ Te nchaa ñáyiu ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha téé yíhi ñaha cue espíritú cúndihi yucu ñávaha-áⁿ ní cùu ní caní-yu cuendú núú nchaa ñáyiu ní quexio-áⁿ nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-áⁿ ndihi nàcuáa ní cuu cuendá nchaa cùchí-áⁿ. ³⁷ Te sá dúcáⁿ ní níhi-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, núu nchaa ñáyiu ñúu Gàdará ío ní yùhú-yu te ní ngüita-yu cáháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná nùhú-gá núu ndéé ichi véxi-gá. Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-yu núu cuáháⁿ-gá núú ndécú bàrcú. Te òré ndée-gá bàrcú-áⁿ nùhú-gá ³⁸ ní ngüita téé ní xíhi ñaha cue espíritú cúndihi yucu ñávaha cáháⁿ ndàhú-dé núú-gá núu vâ cundee ínì-gá quíhíⁿ ndihi ñaha-gá xii-dé, dico Jèsús ní quide ndee ínì ñáhá-ni-gá xii-dé, te ní xáhaⁿ-gá:

³⁹ —Cuanùhú vehe-n, te caní-n cuendú núú nchaa ñáyiu sá ïo càhnu cuu nchaa sá vâha ní quide ñaha Yâ Ndióxi xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te téé-áⁿ ní xica-dé cúanuhú-dé te ní ngüita-dé ní caní-dé cuendú núú nchaa ñáyiu xíndecu níhi ñúu sá ïo càhnu cuu nchaa sá vâha ní quide ñaha Jèsús xii-dé.

Cuendá déhe yoco té Jàirú, ndihi cuendá ñⁿ ñadhí ní tnándeé dóo Jèsús

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Te òré ní ndexio Jèsús ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ñáyiu xíndecu xíáⁿ sa ndètu cahnu ñaha-ná-yu, te ío vâha ní cáháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-gá òré ní nasáá-gá. ⁴¹ Te ñⁿ téé tàxi tnuní veñúhu ní quexio-dé núú ndécú Jèsús, te téé-áⁿ nání-dé Jàirú, te ní ngüñí xití-dé núú-gá cáháⁿ ndàhú-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Véxi-í cáháⁿ ndáhú-í núú-n núu vá cündèe iní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í cada tátna-n dèhe yoco-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴² Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-dè chí ndècu ìⁿ dii-ni dèhe yoco-dè, te ndècu-xi datná úxúú cuía-xi, te càhú víhí tnhàh-xi cùhú-xi te cùiní-xi cuú-xi. Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihí tée-áⁿ, te ío vai ñáyiú nchicúⁿ ñháhá xii-gá cuáháⁿ, te dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá ní cùu.

⁴³ Te tnuú nchaa ñáyiú-áⁿ ñútnàhá ìⁿ ñaha cùhú, te ñaha-áⁿ sà ní cuu úxúú cuía sá cùhú-aⁿ ngòyo ñaha ñíñí xii-aⁿ, te ío cuéhé díhúⁿ ní cuu dādoñuhu-aⁿ chí ní nadico-aⁿ nchàa sá ndécú ndihí-aⁿ cuendá ní níhí-aⁿ díhúⁿ ní queheⁿ nchaa ñáyiú ní quide tátna ñaha xii-aⁿ, dico ní ìⁿ-yu ñá túú ní ndàcú-yu ndúha-aⁿ. ⁴⁴ Te ní sáháⁿ ndehe yatni-aⁿ ndàa sátá Jèsús, te ní tnàndéé-aⁿ luha yuhu dóo-gá te òré-ni-áⁿ ní ndúha-aⁿ.

⁴⁵ Te Jèsús ní xicáⁿ tñuhú-gá núú-yu, te xáhaⁿ-gá:

—¿Ndédacàa-ndo ní tnàndéé ñháhá xii-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Te nchaa-yu ní xáháⁿ-yu sá ní ìⁿ-yu ñá túú ní tnàndéé ñháhá xii-gá. Te té Pèlú ndihí cue tée cündihí-dé ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ndèhe-n sá vái ñáyiú nchicúⁿ ñháhá xii-n, te xio xio dàdehnde ñháhá-yu, te xicáⁿ tñuhú-gá-n yòo ní tnàndéé ñháhá xii-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴⁶ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Dico diu ìⁿ-ndo ní tnàndéé ñháhá xii-í, chí ní cutnùnì iní-í sá ìⁿ ñáyiú cùhú ní tnàndéé ñháhá xii-í te ní ndúha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁴⁷ Te sátá ní xiní ñaha-áⁿ sá ní cutnùnì iní Jèsús sá ní tnàndéé ñháhá-áⁿ xii-gá, te yuhú yuhú-aⁿ ní sáhá-aⁿ ní ngüñí xití-áⁿ núú-gá, te ní náhmá-aⁿ núú-gá, ndihí núú nchàa ñáyiú ná cuendá ducaⁿ ní quide-aⁿ ní tnàndéé-aⁿ-gá, ndihí cuendá sá òré-ni-áⁿ ní ndúha-aⁿ. ⁴⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-aⁿ:

—Yòhó ñaha cùhú, ní sándáá iní ñháhá-n xii-í núu ní ndúha-n, te cuanùhú vitna te ñá túú-gá ná canì iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

⁴⁹ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní sáá ìⁿ tée xìnu cuechi vehe té Jàirú tée tàxi tunì veñúhu, te xáhaⁿ tée xìnu cuechi-áⁿ xii-dé:

—Sa ní xihí dèhe-n, vá chíchiuⁿ-gá-n Mèstrú —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

⁵⁰ Te sá dúcáⁿ xáhaⁿ tée xìnu cuechi-áⁿ xii té Jàirú ní tecú dóho Jèsús, núu ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Vá ndihú iní-n, quindáá iní ñháhá-ní-n xii-í te ndúha dèhe-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁵¹ Te òré ní sáá-gá vehe té Jàirú te ñá ní dàña-gá quíhu ñáyiú cùtexínu, núu té Pèlú-ni ndihí té Jàcobó-ni, ndihí té Juáá-ni, ndihí

tátá ndihí náná-ni xíchí ní xihí-áⁿ cuānguihu ndihí-gá xití vehe. ⁵² Te nchaa ñáyiú sa xindecu vehe-dé-áⁿ xindáhyu sá ndihú iní-yu cuendá sá ní xihí-xi. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Vá ndàhyú-ndó, chí dícó-ni xidí-xi ñá túú ní xihí-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵³ Te ní sácú ndeé ñháhá-yu xii-gá, chí sá cúú-xí mèè-yu chí ní xihí ndisa xichí-áⁿ. ⁵⁴ Te Jèsús ní tñii-gá ndaha xíchí ní xihí-áⁿ, te níhí ní càháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gá:

—Xíchí cuéchi, ndacóo —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

⁵⁵ Te xíchí-áⁿ ní ndoto-xi, te òré-ni ní ndacóo-xi, te Jèsús ní xáhaⁿ-gá sá ná cuñháhá-yu sá caxí-xi. ⁵⁶ Te tátá-xi ndihí náná-xi súmí ní cuñuhu-yu sá dúcáⁿ ní dándótó ñaha Jesús xii-xi, te ní xáhaⁿ-gá xii-yu sá vá yòo ìⁿ cuñháhá-yu sá dúcáⁿ ní quide-gá.

9

Jèsús téndàha-gá ndi úxúú cue tée xica cuu ndihí-gá quíhíⁿ-güedé càháⁿ-güedé tñuhu-gá (Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Te Jèsús ní cana-gá ndi úxúú cue tée xica cuu ndihí-gá, te ní sáñaha-gá xii-güedé tñuhu ndee iní cundecu ndihí-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cündihí yucu ñávaha yihí ñaha xii ñáyiú, ndihí cuendá sá cada tátna-güedé nchaa ñáyiú cùhú.

² Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé sá quíhíⁿ-güedé danèhé-güedé ñáyiú nàcuáa cada Yá Ndióxi ndihu ndaha ñaha-gá xii-yu, te ducaⁿ càda tátna-güedé cue ñáyiú cùhú. ³ Te cùmání-gá caca-güedé quíhíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ñá túú tnháí ná canehe-ndo cùu ichi-ndo, ní tàtnu, ní ñunu, ní sá caxí-ndó, ní díhú. Te ní vá cánèhe-ndo ingá ichi dóo-ndó, chí diu-ni dóo ñíhmú-ndó-áⁿ xíáⁿ tnháí-ni. ⁴ Te ndédani càa vehe na saá-ndó, te xíáⁿ cundecu-ndo ndèè ná saá nduu ndèe-ndo. ⁵ Te núu ñá túú cùiní-yu queheⁿ cuendá ñháhá-yu xii-ndo, te ndee-ndo ñúú-áⁿ, te naquidi-ndo ticá chúhmá ní tñii sáhá-ndó cuendá sá ná cùtnunì iní-yu sá ñá túú quide váha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁶ Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé, te ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé nchaa ñuu dácuaⁿ-güedé ñáyiú tñuhu Yá Ndióxi, tñuhu sá càháⁿ nàcuáa nanihí tàhú-yu, te ducaⁿ ta quide tátna-güedé nchaa ñáyiú cùhú cuáháⁿ.

Nàcuáa ní cuu ní xihí té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Te té Hèrodés tée cùu gobiernú ní níhí-dé tñuhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te quiyuhú iní-dé te sàni iní-dé yoo cùu-gá. Te ducaⁿ

ní sani iní-dé chi dava ñáiyu càchí-yu sá tẽ Juáá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáiyu ní ndoto cùu-gá. ⁸ Te davá-yu càchí-yu sá tẽ Èliás cùu-gá, te davá-yu càchí-yu sá ìⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha vihi ní ndoto cùu-gá, càchí-yu. ⁹ Dico té Hèrodés ní cachí-dé:

–Yúhú ní táuchíuⁿ-í ní xehndé-güedé díquí tẽ Juáá. ¿Te yoo cùu téé dii cuèndú-xi nihí-a sá súni cuèhé núú sá quidé-dé váiⁿ? –duha ní cachí-dé.

Te té Hèrodés ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuèndá quini-dé Jesús.

Jèsús dácàxi-gá úhúⁿ mül cue téé te ðiⁿ ñáiyu ðihí ndihi landú

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Te nchaa cue téé ní táuchíuⁿ Jèsús cuaháⁿ cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi núú ñáiyu ní ndexio-güedé núu-gá te ní ngüita-güedé nácàni tnúhu-güedé nchaa nàcuáa ní quide-güedé. Te dátñúni ní xica-gá medií-ni-gá ndécá ñaha-gá xii-güedé cuaháⁿ ìⁿ xichi núú ñà túú ñáiyu ndècu, yatni núú cáá ñúú Betsaidá. ¹¹ Dico òré ní nihí ñáiyu tnúhu sá cuaháⁿ Jèsús, te nchicúⁿ-yu-gá cuaháⁿ, te òré ní quexió-yu núu-gá, te ní queheⁿ cuèndá ñáhá-gá xii-yu, te ní dánèhé ñáhá-gá xii-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, te ní quide tátna-gá nchaa ñáiyu cùhu.

¹² Te òré sa ní cuaa te ní natacá ndi úxúu cue téé xica cuu ndihi-gá núu-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

–Sa ní cuu dandàca-n nchaa ñáiyu-a, chi sa ní cuaa, te na quihíⁿ-yu nchaa vehe càa yatni iha, ndihi nchaa xiti ñúú cáá yatni iha cuaaⁿ-yu sá caxí-yu, te ðiu-ni yacáⁿ ndetatú-yu, chi núú ndécú-ó ña ñà túú tnàhí ná íó –càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

–Mee-ndo chí cuñaha sá ná caxí-yu –càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

–Ñá túú nágá ndécú ndihi-ndí, chi úhúⁿ duha-ná pàá, ndihi úú-ná chácá ndécú ndihi-ndí, te ðiu-ni núu quihíⁿ-ndí cuaaⁿ-ndí sá caxí-yu –càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁴ Te xínu dátñá úhúⁿ mül mee-ni cuè téé, te ðiⁿ ñáiyu ðihí ndihi landú. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

–Chí cuñaha na ngóo ndi údico úxí ndi údico úxí-yu ìⁿ ìⁿ xichi –càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁵ Te ducaⁿ ní quide-güedé, te ní ngóo-yu nchaa-yu. ¹⁶ Te dátñúni ní queheⁿ-gá ndi úhúⁿ pàá-án, ndihi ndi ndúú chácá-án. Te ní ndacoto-gá andiu, te ní ndacáⁿ táhú-gá núú Yá Ndióxi, te dátñúni ní táhú cuèchi-gá pàá-án ndihi chácá-án, te ní sáha-gá nchaa cue téé xica cuu ndihi-gá ní dácáñhu

ñaha-güedé xii-yu. ¹⁷ Te nchaa-yu ní xexí-yu ní ndahá xiti-yu. Te sátá ní túhú cohó-yu te ní nadatacá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú ùxúú tnàhá tídihi mee-ni sá ní quendóo.

Té Pèlú xáhaⁿ-dè xii Jèsús sá díu-gá cùu-gá Crístú

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Te ìⁿ nduu ndècu mee Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te càháⁿ ndihi-gá Yá Ndióxi, te sátá ní yáha ní cáháⁿ ndihi-gá Yá Ndióxi, te ní xicáⁿ tnúhú-gá núu-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

–¿Yoo cùu yúhú càchí ñáiyu-va? –càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

–Davá-yu càchí-yu sá cùu-n ndii Juáá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáiyu, te davá-yu càchí-yu sá cùu-n tẽ Èliás, te davá-yu càchí-yu sá ìⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní ndoto cùu-n, duha càchí-yu –càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁰ Te ní xicáⁿ tnúhú tùcu-gá núu-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

–Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-í? –càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

–Yòhó cùu-n Crístú Déhe Dútú Ndióxi –càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Jèsús càháⁿ-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé sá vã yòo ìⁿ cùñaha-güedé yoo cùu-gá. ²² Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

–Yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo ío cuèhé sá ndòhó-í, chi daquèe tíhú ñáhá cuè téé cùu sacuéhé núú ñáiyu israhél, ndihi cue dútú cúnúu, ndihi cue téé dácuaaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chidó tuñi ndii Moisés, te sáá nduu te cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cùu-í te ndoto-í –càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²³ Te dátñúni ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáiyu:

–Nchaa ñáiyu cuñi chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi vã cadá-gá-yu sá sání ñi méè-yu, te ìⁿ nduu ìⁿ nduu cada ndee ñi-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuèndá-í, te cuèi na ndòhó-yu dátñá ndoho-í. ²⁴ Te nchaa ñáiyu cuñi sá ñà túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyú-a cuíta nihnú-yu. Dico nchaa ñáiyu ñá túú yuhú cuèi nándi sá ná yáha-yu cundecú-yu ñuyú-a sá cuèndá-í, te ñáiyu-án naníhí tãhú-yu. ²⁵ Te cuèi nchaandi túhú sá lò ñuyú-a na nihí ñáiyu cundecu ndihí-yu, dico núu diu nchaa xiáⁿ ná cada cuíta nihnú-yu te ñà túú védana nandíhí-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xiáⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáiyu na cùcahaⁿ núu-xi cáháⁿ váha cuèndá-í ndihi cuèndá nchaa tnúhu-í, te tnàhá yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo cucahaⁿ

núu-í núu-yu òrè quixi tucu-í ndihi cue espíritú xínú cuèchi núú Tàtà-í Dútú Ndiòxí, te mee-gã cada cutnùnì iní nchaa ñáyíu sá ïo càhmu cuu-í. ²⁷ Te na cãchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ïo dava nchòhò ñáyíu ndècu iha vitna vã cùu-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndéé quini-ndó sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñáyíu —cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

Ní nadáma dóo Jèsús ndihi núu-gã
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Te ní cuu dàtná úná nduu sá dúcáⁿ ní cãháⁿ Jèsús, te cuásaá-gã ïⁿ yucu cãháⁿ ndihi-gã Yá Ndiòxí, te ndèca-gã té Pèlú, ndihi té Jacóbó, ndihi té Juáá cuásaá. ²⁹ Te nini cãháⁿ ndihi-gã Yá Ndiòxí ní nadáma núu-gã ndihi dóo-gã, te dóo-gã-áⁿ súúni ní nduu cuixíⁿ víhí, te súúni dàtásaⁿ-xi. ³⁰ Te òrè-ni-áⁿ ní xini-güedé úú tnáhã cue tée cãháⁿ ndihi-gã, te ïⁿ-dé cùu-dè té Moisés, te ingã-dé cùu-dè té Eliás, ³¹ te súúni dàtásaⁿ-xi ní cãndéé núú ndécú cuè tée úú-áⁿ ndihi-gã, te xĩdatnúhu-güedé nãcuáa ndoho Jèsús cuu-gã ñúú Jerusalén dàtná ní cãchí meé-gã. ³² Te té Pèlú ndihi úú-gã-güedé cuini víhí-güedé cùdú-güedé, dico ní sahni iní-güedé ñã túú ní xidí-güedé, te ní dánèhé núú ñáhã-xí xii-güedé sá súúni vãha càa núú ndécú Jèsús, ndihi úú cue tée cãháⁿ ndihi-gã-áⁿ. ³³ Te òrè sa ndücu ndee cue tée úú-áⁿ caca-güedé núhú-güedé, te ní xáhaⁿ té Pèlú xii-gã:

—Mèstrú, ¡vãha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te na dàcaa-ndí úní tnáhã vehe tnúvixiⁿ, ïⁿ cuu cuèndá-n, te ïⁿ cuu cuèndá té Moisés, te ïⁿ cuu cuèndá té Eliás —cãchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gã.

Dico té Pèlú chi ní mèe-dé ñã túú ní cutnùnì iní-dé nása ndüu tnúhu ní cãháⁿ-dè. ³⁴ Te nini cãháⁿ-dè ní quexio ïⁿ vícò núú ndécú-güedé-áⁿ ní dádãhu ñaha-xi xii-güedé, te ní yùhú-güedé sá dúcáⁿ ní quexio vícò-áⁿ ní dádãhu ñaha-xi. ³⁵ Te xití vícò-áⁿ ní tecú ní cãháⁿ Yá Ndiòxí, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í, tée ïo cùu iní-í, te tnã-ndo nchãa tnúhu cãháⁿ-dè —duha ní xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁶ Te sáta dúcáⁿ ní cãháⁿ Yá Ndiòxí, te ní quide cuèndá-güedé sá mèdi-ná Jèsús ndécú-gã xiáⁿ. Te vã yõo ïⁿ ní xáhaⁿ-güedé nãcuáa ndüu nchaa sá ní xini-güedé-áⁿ.

Jèsús quidé tãma-gã ïⁿ tée cuechi yihí ñaha espíritú cundíhi yucu ñávãha
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Te ingã nduu-áⁿ cuãnuu-gã yucu-áⁿ ndihi-güedé, te ïo cuéhé ñáyíu cuáhãⁿ tnáhã ñáhã xii-gã. ³⁸ Te ïⁿ tée ñúhu tnáhã tnuú-yu-áⁿ ní cãháⁿ níhi-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gã:

—Mèstrú, ïo cãháⁿ ndáhú-í núu-n núu vã cundèe iní-n càda tátna-n dèhe-í, chi ïⁿdi duha-dé ndécú, ³⁹ te yihí ñaha espíritú cundíhi yucu ñávãha xii-dé, te òrè ná nãtni ñaha-xi xii-dé, te dàcana saa ñaha-xi, te ndãda ruuⁿ ñáhã-xí xii-dé, te tãva-xi tĩnú yuhu-dé. Te ïo dãndoho ñaha-xi xii-dé, chi ndéé núú ñã cùu-gã, te dàña ñaha tnaa-xi xii-dé. ⁴⁰ Te sa ní cãháⁿ ndáhú-í núú cuè tée xica cuu ndíhi-n queñuhu-güedé-xi, dico ñã túú ní ndãcu-güedé —cãchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gã.

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñáyíu:

—¡Nchaa nchòhò ñáyíu ndècu ñuyíu-a ïo sãá iní-ndó, chi ñã túú cuini-ndó quindáá iní-ndó Yá Ndiòxí! Te ní cuu vãí nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidé-ndó, ¿te ná ndéé ama vã dúcáⁿ-gã cada-ndo-í? —cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

Te ní xáhaⁿ-gã xii tée cùhú déhe-xi-áⁿ:

—Taxi déhe-n iha —cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴² Te òrè cuáhãⁿ tée cuechi-áⁿ núu-gã, te espíritú cundíhi yucu ñávãha-áⁿ ní dándúá ñáhã-xí xii-dé, te sãhni yihí ñáhã tucu-xi xii-dé ní cùu, dico Jèsús níhi ní cãháⁿ-gã ní tenàá-gã espíritú-áⁿ, te ní quee ñaha-xi xii-dé, te ní nacuáha cuèndá ñáhã-gã xii-dé tátã-dé. ⁴³ Te nchaa-yu ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní cuu, te ní cãchí-yu sá ïo càhmu cuu Yá Ndiòxí.

Jèsús cãháⁿ tucu-gã sã cùu-gã
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Te nini xicunúhu-yu nãcuáa ní quide Jèsús, te ní xáhaⁿ-gã xii cue tée xica cuu ndíhi-gã:

⁴⁴ —Nchòhò cundedóho vãha-ndo tnúhu na cãháⁿ-i-a, te vã ná cuãnaa-ndo, chi yihú Tée cùu ñani tnáhã-ndó nchãa-ndo sãá ïⁿ nduu te cuáha cuèndá ñáhã-güedé xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñáhã —cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴⁵ Dico cue tée-áⁿ ñã túú ní tècú tnùnì-güedé nãcuáa ndüu tnúhu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé, te ducaⁿ ní yãha-güedé, chi ducaⁿ tnãhí ní cãchí-gã sã vã tècú tnùnì-güedé, te ní yùhú-güedé cãcáⁿ tnúhú-güedé núu-gã nása ndüu tnúhu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cue tée ndücu tnúhu núú tnáhã núu ndédacãa-güedé ïo-gã cùnùu

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Te cue tée xica cuu ndíhi-gã ní ngúita-güedé ndãtnúhu-güedé núu ndédacãa-güedé ïo-gã cùnùu, ⁴⁷ dico Jèsús ní cutnùnì iní-gã nãcuáa sãni iní-güedé núu ní cana-gã ïⁿ té lihli, te ní sanu tnã ñaha-gã ïⁿ xio diñí-gã. ⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyíu na quèheⁿ cuèndá ïⁿ té lihli dàtná té lihli-a cuèndá sã ñúhú iní ñáhã-yu xii-í ñã, te cada iní-yu sã yùhú ní queheⁿ cuèndá-yu, te nchaa ñáyíu na quèheⁿ cuèndá ñáhã xii yùhú, te cada iní-yu sã tnáhã Tãtà-í

Dútú Ndióxi Yaa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáiyu ío ndáhu iní-xi mee-ni xinu cuechí-yu, ñáiyu-áⁿ ío-gá cúnúu-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Ñáiyu ñá túú cùu úhu iní ñáhá cùndihi ñáhá-yu xii-o

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Te té Juää diu-ni ìⁿ tée xica cuu ndihi-gá ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, ní xiní-ndí ìⁿ tée càcunehe ñaha-dè xii-n, te ndèñuhu-dé espíritú cùndihi yucu ñáváha yíhi ñaha xii ñáiyu, te nchúhu ñá túú ní daña-gá-ndí ducaⁿ càda-dé, chí ñá túú xica cuu ndihi ñaha-dé xii-o —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Daña-ndo na càda nahi-dé ní cùu, chí ñáiyu ñá túú cùu úhu iní ñáhá xii-o te cùndihi ñáhá-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Jèsús càháⁿ-gá dóho té Jacobó ndihi té Juää

⁵¹ Te òré sa ta cùyatni ndaa Jèsús andiú, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñúú Jerusalén, chí duuⁿ duuⁿ ní sani iní-gá sá quíhíⁿ-gá. ⁵² Te ní tendaha-gá cue tée yòdo nuu cuáháⁿ, te ní quexio-güedé ìⁿ ñúu, te ñúu-áⁿ yindèhu-xi distritú Sámariá, te ndücu-güedé ìⁿ vehe cada túha-güedé òré quexio-gá. ⁵³ Dico ñáiyu Sámariá ñá túú ní cuíni-yu cuáñaha núu-yu vehe, chí cuendá sá ní cutnùni iní-yu sá ichi yáha-ni-gá quíhíⁿ-gá ñúú Jerusalén. ⁵⁴ Te sá dúcáⁿ ní quidé-yu ñá túú ní cuíni-yu cuáñaha núu-yu vehe ndetatú-gá, núu ní xáhaⁿ tē Jacobó ndihi té Juää cue tée xica cuu ndihi-gá xii-gá:

—Mèstrú, ¿cuíni-n càcáⁿ táhu-ó núú Yá Ndióxi cuendá dangáva-gá ñuhu danàa-gá ñáiyu ñúu-a dàtná ní quide té Eliás tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha-áⁿ? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵⁵ Te Jèsús ní nchóótó-gá núu-güedé, te níhi ní càháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Nchòhó, chí ñá túú vaha iní-ndó te núu ducaⁿ càháⁿ-ndó. ⁵⁶ Chí yúhu Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo véxi-í sá dácacu ni-hnu-í ñáiyu, te ñá díú véxi-í sá dácuita ni-hnu-í-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te sáta dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi-güedé ingá ñúu.

Ñáiyu cuíni chitnahá ñáhá xii Jèsús ní cùu (Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Te ñuhu Jèsús ichi ndihi-güedé, te ìⁿ tée ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, cuíni-í canchicúⁿ ñáhá-í xii-n ndèni ní cuu na quíhíⁿ-n —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁵⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Nchaa ñúcui chí ndècu yaú cùu véhe-güedi saquíhi-güedi, te nchaa quiti

ndáva caa tacá-güedi díquí yutnu, dico yúhu Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo chí ñá túú ndéé cáá véhe-í ñuyú-a ndetatú-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁵⁹ Te dàtnùni ní xáhaⁿ tucu-gá xii ingá-dé:

—Yòhó taquixi chitnahá ñáhá-n xii-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Dico tée-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, daña na nùhú-í cundetú-í cuú tātá-í te chindúxi-í-dé, te dàtnùni quixi-í chitnahá ñáhá dùcaⁿ-ná-í xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Daña ñáiyu ñá túú sándáá iní ñáhá xii-í ná chindúxi tnaha meé-yu, chí ñáiyu-áⁿ cùu-yu dàtná ñáiyu ní xihí cuéi ndècu-ní-yu núu ñuyú-a. Te yòhó taquixi, chí quíhíⁿ-n dànehé-n ñáiyu nàcuáa cada Yá Ndióxi ndihu ndaha ñaha-gá xii-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁶¹ Te ní xáhaⁿ tucu ingá-dé xii-gá:

—Mèstrú, cuíni-í chitnahá ñáhá-í xii-n, dico díhna-gá daña na nùhú-í cada ndee iní-í nchaa ñáiyu ndècu vehe-í, te dàtnùni quixi-í —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Nchaa ñáiyu ní sándáá iní ñáhá xii-í, te núu vá cánchezúⁿ niñnu ñáhá-yu ní yùhu ní iní-yu, te cùu-yu dàtná ìⁿ tée ní tnì ndaha látú cutu-dé, chí tée-áⁿ núu na ndàcoto-dé ndaa sáta-dé òré xítú-dé, te vá quíhíⁿ ndáá látú-dé ducaⁿ sátnahá-xi cùu-yu. Te cue ñáiyu chí vá cùu ndáá-yu nàcuáa ndihu ndaha-gá dava-gá ñáiyu—cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

10

Jèsús téndaha-gá únidico úxi cue tée quíhíⁿ càháⁿ tnúhu-gá núu ñáiyu

¹ Te sáta dúcáⁿ ní cuu, te ní cáxi tucu Xitohó Jesucristú únidico úxi cue tée codonù-güedé quíhíⁿ-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá nchaa ñúu, ndihi nchaa dava-gá xichi núu quíhíⁿ-gá, te ndi ndúú ndi ndúú-güedé tendaha ñaha-gá xii-güedé quíhíⁿ-güedé. ² Te cùmání-gá caca-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó xiní-ndó sá òré ná sàa yóo cuu nchaa sá xítú ñáiyu, te ío vai cuu. Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá dàtná vai sá xítú ñáiyu cùu, ducaⁿ ío vai ñáiyu cùmání cundedóho tnúhu Yá Ndióxi te ío sacú ñáiyu dàcuaha ñaha xii-yu tnúhu-gá, núu xiáⁿ xiní ñuhu-xi càcáⁿ-ndó núú Yá Ndióxi cuendá sá ná dàcaháⁿ-gá iní ñáiyu càháⁿ-yu tnúhu-gá núu ñáiyu cùmání cunedóho tnúhu-gá. ³ Te nchòhó cùu-ndó dàtná cue mbéé cue quiti cuáháⁿ núu yíhí cué quiti dééⁿ. Chí tendaha ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó núu xindècu nchaa ñáiyu cuihna

iní-xi. ⁴ Te vá cànèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, ni núú cùhúⁿ dihúⁿ-ndó, te ni vá cáda túha-gá-ndó chàu-ndó chi ñu-ni chàu yíhí-ndó-áⁿ xiáⁿ-ni quihi-ndo, te vá ío cuyaa-ndo cáháⁿ ndihi-ndo ñáyiú ñúhu ichi. ⁵ Te óré ná quèxio-ndo ñⁿ vehe, te duha cúñaha-ndo xii ñáyiú dii vehe-xi-áⁿ: “Yá Ndióxi chindee ñaha-gá xii-ndo ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo”, duha cúñaha-ndo cundecu váha iní-yu núú Yá Ndióxi, te cuu-xi sá váha sá cúú-xi-yu tnúhu cúñaha-ndo-áⁿ, dico núú ñá túú ní cáháⁿ váha ndihi ñahá-yu xii-ndo, te cúñaha-ndo sá vá cúú-xi sá váha sá cúú-xi-yu. Dico núú ní cáháⁿ váha ndihi ñahá-yu xii-ndo, ⁷ te ñu-ni vehe-áⁿ cada vehe tnaa-ndo, te ñá túú-gá ndéé nducu-ndo vehe cundecu-ndo, te caxi-ndo nchaa sá ná táxi-yu, chi nchaa cue téé quide chiuⁿ dacuⁿ tí táu-güedé sá ñihí-güedé sá cáxi-güedé cuendá nchaa chiuⁿ quide-güedé. ⁸ Te núú ní sáá-ndó ñⁿ ñuú núú ní queheⁿ cuendá ñahá-yu xii-ndo, te caxi-ndo nchaa sá ná táxi-yu. ⁹ Te cada tátna-ndo cué ñáyiú cùhú xñdecu ñuú-áⁿ, te cúñaha-ndo xii-yu sá sá ní sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. ¹⁰ Dico núú ní sáá-ndó ñⁿ ñuú núú ñá túú ní queheⁿ cuendá ñahá-yu xii-ndo, te tñi-ndo ìchi cuita cáhá-ndó cuáháⁿ, te cúñaha-ndo xii-yu: ¹¹ “Ndéé ticá chúhmá ní tñi sáhá-ndí ñuú-ndó nàquidi-ndí, te duha quide-ndí cuendá cutnúni iní-ndó sá ñá túú quide váha-ndo ndécu-ndo. Dico cunaha-ndo sá sá ní sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo ní cùu”, duha cúñaha-ndo xii-yu. ¹² Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá ná sáá nduu càda ndáá Yá Ndióxi cuéchi nchaa ñáyiú, te ñáyiú ñuú-áⁿ ío-gá ndohó-yu dàvá-áⁿ dàcúxí ñáyiú ñuú Sòdomá –cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuendá ñáyiú dava ñuú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xitohó Jesucristú

(Mt. 11:20-24)

¹³ Te Jesús xáhaⁿ-gá xii ñáyiú dava ñuú ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá:

–ñdàhú nchòhó cue ñáyiú ñuú Corazín! Chi nùu dicó ñuú Tírú, ndihi ñuú Sidón ní quide-í nchaa sá vá yò tñahí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó-áⁿ ní xiní-ndó ñá, te sá ndéé ama-gá cuihnú-yu dóo ndàhú, te cucucóo-yu núú yáa cuendá sá ndíxi cuéchi iní-yu sá ñá túú quide váha-yu ní cùu. ¹⁴ Dico sáá nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndióxi xii-ndo dàcúxí ñáyiú ñuú Tírú, ndihi ñáyiú ñuú Sidón. ¹⁵ Te nchòhò ñáyiú ñuú Capèrnaúm quide iní-ndó sá sá cuándaa-ndo àndiu, dico ñahá chi núú ùhú núú ndàhú cundecu-ndo –duha ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyiú ñuú-áⁿ.

¹⁶ Te xáhaⁿ tùcu-gá xii cue téé tendaha-gá quíhíⁿ cáháⁿ tnúhu-gá-áⁿ:

–Nchaa ñáyiú na cundédòho nchaa tnúhu cáháⁿ-ndó, te cada iní-yu sá yùhú cáháⁿ-í ndédòho-yu, te nchaa ñáyiú na dàquee tíhú ñahá xii-ndo, te tnàhá yùhú daquèe tíhú-yu, te nchaa ñáyiú ducaⁿ na dàquee tíhú ñahá xii-í, te tnàhá Tàtá-í Dútú Ndióxi Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a dàquee tíhú-yu –cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

Ní nasáá cue téé únidico úxi ní tendaha Jèstus ní sáhá ní cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiú

¹⁷ Te cue téé únidico úxi-áⁿ ní nasáá-güedé te súúni cùdí iní-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii Jèstus:

–Mèstrú, ndéé espíritú cundíhi yucu ñávaha sàndáá iní ñahá-xi xii-ndí óré cáciu nèhe ñaha-ndí xii-n –cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá:

–Ndáá cáháⁿ-ndó chi yùhú ní xiní-í cutnàhá ní xita nihnu yucu ñávaha, chi datná ní ngava ñⁿ tasaⁿ ní ngava-xi ñuyúú-a.

¹⁹ Te datná quidé-ndó óré xènihnu-ndo ñⁿ cóó, àdi ñⁿ nchacua ducaⁿ cada-ndo daquee tíhú-ndó yùcu ñávaha, te ñá túú ná cada ñaha-xi xii-ndo, chi ní taxi-í tnúhu ndee iní ndécú ndihi-ndo. ²⁰ Dico vá cùdí iní-ndó cuendá sá sàndáá iní ñahá cué espíritú cundíhi yucu ñávaha xii-ndo, chi cùdí iní-ndó cuendá sá sá yodo tñuní-ndó núú tütú Yá Ndióxi Yáá ndécú àndiu –cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèstus cùdí iní-gá

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Te óré-áⁿ súúni ní quide díí iní ñahá Espíritú Yá Ndióxi xii Jesús, te ní xáhaⁿ-gá xii Yá Ndióxi:

–Yòhó Tàtá-í Dútú Ndióxi, ío chiñuhu ñaha-í xii-n chi ñu-n táxi tñuní-n àndiu ndihi ñuyúú-a, te dànehé-n cué ñáyiú nchaa tnúhu váha, te ñu-ni ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú ñá túú cutnúni iní-xi nchaa tnúhu cáháⁿ-n cue téé túha, te nchaa tnúhu cáháⁿ-n-áⁿ ñá túú ní dátúu-n núú ñáyiú cächí sá ío túha, te ío váha sáá díquí-xi. Te ducaⁿ quide-n, chi ducaⁿ cuní-n cunduu –cächí-gá xáhaⁿ-gá xii Yá Ndióxi.

²² Te xáhaⁿ tùcu-gá xii cue téé ní nasáá-áⁿ:

–Mee Tàtá-í Dútú Ndióxi ní cächí-gá sá cùnù-í núú nchaa-ndí túhú sá ío. Te vá yò ñⁿ xiní nàcuáa sàni iní yùhú Déhe Dútú Ndióxi, chi ñⁿdií díí ní mee-gá xiní-gá nàcuáa sàni iní-í. Te ducaⁿ ñⁿdií-ni yùhú xiní-í nàcuáa sàni iní mée-gá, te nchaa ñáyiú cächí iní-í sá quini-yu nàcuáa sàni iní Tàtá-í Dútú Ndióxi te xitnúhu-í-yu, te vá yò ñⁿ-gá xiní nàcuáa sàni iní-gá chi ñu-ni

ñáiyu ducaⁿ xitnúhu-í-áⁿ xini-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²³ Te ní nchócótó-gá núú xĩndecu mee-ni cué téé xica cuu ndihi-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Váha táhú nchòhò ndihi nchaa ñáiyu ndèhe nchaa nacuaá guide-í vitna. ²⁴ Chi ío cuéhé cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, ndihi cue téé ní xĩndaha ñaha xii ñáiyu ní cuini-güedé cundehe-güedé nchaa sá ndéhé-ndó guide-í vitna, te ñá túú ní xini-güedé, te ní cuini-güedé cundedóho-güedé nchaa tnúhu cáháⁿ-í ndèdóho-ndo vitna, te ñá túú ní xĩndedóho-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Nàcuáa ní quide ìⁿ téé distritú Sàmariá

²⁵ Te ìⁿ téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés ní ndacuñí-dé xitó ndèé-dé Jèsús núu nása cunduu tnúhu cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná cuú sá cáda-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndihi Yá Ndióxi ní caa ní quíhí-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Cuini-í cachí tnúhu-n nása cáháⁿ-xi núú tùtú ndí Moisés —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁷ Te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Ndí Moisés càchí ndí núú tùtú ndí: “Cuu iní-ndó Dütú Ndióxi Yáa cuú Ndióxi-ndó ní yuhu ní iní-ndó, te cani iní-ndó cáda-ndo datná méé-gá, te mee-ni tnúhu váha cani iní-ndó nàcuáa cuu vii cuu váha-ndo núú-gá, te coo iní-ndó cuu iní-ndó-gá. Te cuu iní-ndó tnàha ñáiyu-ndo datná cuú iní-ndó mée-ndo”, duha càchí ndí núú tùtú ndí —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Váha ní cáháⁿ-n, te núu cada-n nàcuáa cáháⁿ-n áⁿ, te nduu táhú-n cundecu-n ndihi Yá Ndióxi ní caa ní quíhí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁹ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé núu ndücu-dé nàcuáa cada-dé cácu nihnu-dé núú tnúhu ní cáháⁿ-dé, te ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-gá, te xáhaⁿ-dè:

—¿Yoo cuu tnaha ñáiyu-í-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

³⁰ Te Jèsús ní cani-gá ìⁿ cuendú núú-dé nàcuáa tecú tnúni-dé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá:

—Ìⁿ téé ní ndee-dé ñuu Jerusálén ñuhú-dé ichi cuánuu-dé cuáháⁿ-dé ñuu Jericó, te ní quee ñadúhú ichi-dé ní dühú-güedé dóo nihnú-dé, ndihi nchaa sá néhé-dé, te ní caniha vihi-güedé, te nchito diu-ná-dé ní dáñá ñaha-güedé te cuáháⁿ-güedé. ³¹ Te mei òré cátuu-dé-áⁿ ñuhú ìⁿ dütú ichi-áⁿ, te òré ní xini ñáhá dütú-áⁿ xii-dé, te ìⁿ xio-ni ní xócóo ndee-dé ní yáha-dé. ³² Te ñuhu tucu ìⁿ téé cuu levitá ichi-áⁿ, te òré ní xini-dé téé-áⁿ cátuu-dé, te diu-ni ducaⁿ ní quide-dé

ìⁿ xio-ni ní xócóo ndee-dé ní yáha-dé. ³³ Dico ìⁿ téé distritú Sàmariá ñuhú tucu-dé ichi-áⁿ te òré ní xini-dé téé-áⁿ cátuu-dé, te ní cundáhú iní ñáhá-dé. ³⁴ Te ní sáháⁿ-dé núú cátuu téé-áⁿ, te ní quide tátna-dé nchaa núú ní nícuehé xii téé-áⁿ ní chihi-dé yúcu, te ní dácútú-dé. Te dátunúni ní dácáá ñaha-dé sáta quiti-dé, te ndèca ñaha-dé cuáháⁿ ìⁿ vehe núú sácóo cue ñáiyu sácúhuⁿ ichi, te yacáⁿ ní xito ñaha-dé. ³⁵ Te ingá nduu òré ní nucúhuⁿ téé Samaritánú-áⁿ ichi, te ní tava-dé úú dñhúⁿ denàriú, te ní sáha-dé téé cuu xitohó vehe-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dè: “Coto saú-n téé-a, te núu ñá ní tnàhá dñhúⁿ sá ní taxi-í, te cuéi na dàndoñuhu-gá-n dñhúⁿ-n cuendá-dé, te òré ná quixi tucu-í te nacháhu-í”, duha ní xáhaⁿ téé Samaritánú-áⁿ xii téé dii vehe xiáⁿ. ³⁶ Te vitna cáháⁿ, te núu ndèdacaá cue téé úni-áⁿ cuú-güedé téé váha cuu iní-güedé tnàha ñáiyu-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii téé dàcuaha ñaha xii-í ñáiyu-áⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés.

³⁷ Te téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Téé ní cundáhú iní ñáhá xii téé ní dñicuehé ñáhá cué ñadúhú-áⁿ, téé-áⁿ cuú-dé téé cuu iní tnàha ñáiyu-xi —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Cuáháⁿ te diu-ni ducaⁿ cáda-n tnahá-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Jèsús ndécú-gá vehe tá Mária ndihi tá Mária

³⁸ Te Jèsús ñuhú-ni-gá ichi cuáháⁿ-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní sáá-gá ìⁿ ñuu líhli, te xiáⁿ ní quee ìⁿ xichí nání Mária ní cáháⁿ ñáhá-xi xii-gá vehe-xi. ³⁹ Te tá Mária ndècu ìⁿ cùhú-xi nani-xi Mária, te xichí-áⁿ ní ngóo-xi núú Jèsús ndèdóho-xi nchaa tnúhu cáháⁿ-gá. ⁴⁰ Te tá Mária-áⁿ ndihi vihi-ni iní-xi quide-xi chiu-xi, te ní sáháⁿ-xi núú Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi:

—Mèstrú, ¿náa ñá túú tnàhí sàni iní-n sá ní dándóo ndaha ñaha cùhú-í nchaa chiuⁿ-áⁿ? Cúñaha saú ná quixi-xi chindee ñaha-xi —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴¹ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Yohó Mária, ñuhu tnehu vihi-n, te ndihú iní-n sá ío vái chiuⁿ-n ñuhu, ⁴² dico xini ñuhu vihi-gá-xi cundedóho-n tnúhu cáháⁿ-í, chi tá Mária-a sa ndèdóho-xi tnúhu-í, te vá yóo ìⁿ ndacu xocàni tnúhu-í sá ní ngúndecu ndihi-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

11

Jèsús dánèhé-gá cue téé xica cuu ndihi-gá nàcuáa cáháⁿ ndihi-güedé Yá Ndióxi
(Mt. 6:9-15, 7:7-11)

¹ Te ìⁿ nduu cáháⁿ ndihi Jèsús Yá Ndióxi ìⁿ xichi, te sáta ní yáha ní cáháⁿ ndihi-gá Yá

Ndiöxí, te ní xáhaⁿ ìⁿ tée xica cuu ndihi-gá xii-gá:

—Mèstrú, danèhè ñáhá xii-ndí nása cáháⁿ ndihi-ndí Yá Ndiöxí dàtná ní quide ndí Juàá ní danèhè ndí cue tée ní xica cuu ndihi ndí —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Òré cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndiöxí, te cächí-ndó:

Yòhó tátá-ndí Dútú Ndiöxí Yáá ndécú àndiu, nchaa ñáyiú na cáháⁿ-yu sá cúú-n Yáá ío yíñúhu.

Te xicáⁿ táhú-ndí núú-n sá ná sáá nduu ndíhu ndáhá-n-yu.

Te cada-n dàtná cächí iní-n ñùyúú-a dàtná quidé-n àndiu.

³ Te xicáⁿ táhú-ndí núú-n sá táxí-n sá cándèca iní-ndí ìⁿ nduu ìⁿ nduu.

⁴ Te cada càhnu iní-n nchaa yíca cuèchi-ndí, chi tnàhá nchúhú quidé càhnu iní-ndí nchaa sá quidé ñaha tnaha ñáyiú-ndí.

Te vá dáñá-n dàcáháⁿ ñáhá yùcu ñáváha xii-ndí cada-ndí sá ñá túú vaha, chi coto ñaha-n xii-ndí cuèndá sá vá dúcáⁿ càda ñaha-xí,

duha cáháⁿ-ndó

—cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Te núú ndèdacaà nchòhó ndécú ìⁿ tée tnàha tnúhu ndihi-ndo, te dava niú cuáháⁿ-ndó vèhe-dé, te òré ní quexio-ndo, te xáhaⁿ-ndo xii-dé: “Véxi-í núú vá cündèe iní-n tàxi nuu-n úní tnàhá pàá, ⁶ chi ìⁿ tée xiní tnàhá ndíhi-í fíñúhú-dé ichi ní quexio-dé vehe-í, te ñá túú tnàhá ná cuáñaha-í caxi-dé”, quesaha-ndó cùñaha-ndo. ⁷ Te tée-áⁿ cáháⁿ-dé ndéé xití vehe-dé, te cúñaha-dé xii-ndo: “Vá dásàtú nihá-n chi ndèdí yuyèhe-í, te càa-í ndíhi cue landú-í, te vá cúú ndácóo-í taxi-í sá cuiní-n”, quesaha-dé cúñaha-dé xii-ndo. ⁸ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá cuèi cùu-dé tée tnàha tnúhu ndihi-ndo, dico ducaⁿ cùñaha-dé xii-ndo, dico dacuití sá ndácóo-dé taxi-dé sá cuiní-ndó cuèndá sá vá dásàtú-gá-ndó iní-dé.

⁹ Te yúhú cächí-í xii-ndo sá cãcãⁿ-ndó núú ná cuiní-ndó núú Yá Ndiöxí te taxi-gá. Te vá dáñá ndéè-ndó cãcãⁿ-ndó núú-gá núú ná cuiní-ndó, te ducaⁿ te nihí-ndó. Te cada iní-ndó sá ní quexio-ndo vehe ìⁿ tnaha ñáyiú-ndo te ní cáháⁿ-ndó, te ñáyiú-áⁿ ní tedóho ñàhá-yu xii-ndo te ní nacaáⁿ-yu yuyèhe. Te ducaⁿ càda iní-ndó chi Yá Ndiöxí tedóho ñaha-gá xii-ndo, te taxi-gá sá ná cãcãⁿ-ndó núú-gá. ¹⁰ Chi nchaa ñáyiú ducaⁿ xiquide te Yá Ndiöxí tedóho ñaha-gá xii-yu nihí-yu sá cuiní-yu. Te diu-ni ducaⁿ tùcu nchaa ñáyiú na cãcãⁿ núú-gá ìⁿ sá cuiní-yu, chi sãñaha-gá sá xicáⁿ-yu núú-gá. Te diu-ni ducaⁿ tùcu níhi nchaa ñáyiú ñá túú dàña

ndéè xicáⁿ núú Yá Ndiöxí sá cuiní-yu, chi nihí-yu.

¹¹ Te nchòhó cue tée cùu tátá ñá túú cündèe iní-ndó cuáña-ndo cuè déhe-ndo ìⁿ yúú caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ìⁿ pàá núú-ndó cãxi-güexi, te ní ñá túú cündèe iní-ndó cuáñaha-ndo ìⁿ cóo caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ìⁿ chácá núú-ndó cãxi-güexi. ¹² Te ní ñá túú cündèe iní-ndó cuáñaha-ndo ìⁿ nchacua caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ìⁿ ndíú núú-ndó cãxi-güexi. ¹³ Te nchòhó cuèi ndèè dau sáá iní-ndó, dico sãha-ndo cuè déhe-ndo sá vaha xèxi-güexi òré xicáⁿ-güexi núú-ndó. Te núú nchòhó ducaⁿ quide-ndo, jte uuⁿ-gá ducaⁿ quide Tátá-ndó Dútú Ndiöxí Yáá ndécú àndiu, chi taxi-gá Espiritú-gá cundecu ndihi-ndo te núú na cãcãⁿ-ndó núú-gá! —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cächí-güedé sá ndécú ndíhi Jèsús yucu ñáváha

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Te Jèsús ndèñúhu-gá espíritú cündíhi yucu ñáváha yíhi ñaha xii ìⁿ tée ní quide ñíhi-xi, te òré ní ndee ñaha espíritú-áⁿ xii tée-áⁿ, te òré ní nacáháⁿ-dé. Te ío ní cuñúhu ñáyiú sá dúcáⁿ ní quide-gá. ¹⁵ Te davá-yu ní xitnàhá-yu:

—Tée-a ndèñúhu-dé nchaa espíritú cündíhi sãcuíhná yíhi ñaha xii ñáyiú, chi diu-ni sãcuíhná-áⁿ chündèe ñaha-xi xii-dé, te diu-ni-xi tàxi tnuni-xi nchaa espíritú-áⁿ —cächí-yu xitnàhá-yu.

¹⁶ Te davá-yu xitò ndéè ñáhá-yu xii-gá, te xáháⁿ-yu sá ná cãdá-gá ìⁿ sá vá yòo tnàhi ndàcu cada ñùyúú-a cundèhé-yu nàcuáa cutnùni iní-yu núú ndáá sá Yá Ndiöxí ní tendaha ñaha-gá xii-gá véxi-gá ñùyúú-a. ¹⁷ Dico mee-gá sa ní cutnùni iní-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu, núú ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Te nchòhó xiní-ndó sá núú ìⁿ tée yíndaha ìⁿ nacióⁿ vá cúú ìⁿ-nuu-dé ndíhi cue tée cündíhi-dé, te vá cúdí-dé cunu-dé. Te diu-ni ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cùu cue ñáyiú xíndecu ìⁿ-ni vèhe, chi núú vá cúú ìⁿ-nuu-yu cundecu-yu, te vá cúdí-yu cundecu cãhnú-yu. ¹⁸ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu sãcuíhná, chi núú vá cúú ìⁿ-nuu-xi ndíhi nchaa espíritú cündíhi-xi te vá cúdí-xi cundecu-xi taxi tnùni-xi. Te duha cáháⁿ-í chi nchòhó cächí-ndó sá sãcuíhná chündèe ñaha-xi xii-í quèñúhu-í nchaa espíritú cündíhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiú. ¹⁹ Te núú yúhú quidé cuèndá-ndó sá sãcuíhná chündèe ñaha-xi xii-í, te xiní ñuhu-xi cada cuèndá-ndó yòo chindee ñaha xii cue tée xica cuu ndíhi-ndo queñúhu-güedé nchaa espíritú cündíhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiú. Te mee-güedé cächí-güedé sá nchòhó ñá túú cáháⁿ ndáá-ndó sá dúcáⁿ cáháⁿ-ndó. ²⁰ Te ndáá sá Yá Ndiöxí chündèe ñaha-gá xii-í

quẽñhu-í nchaa espíritú cündihí sácúlnhá yihí ñaha xii ñáiyu, te xiãⁿ cutnùnì iní-ndó sá sá ní sáá nduu ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo.

²¹ Te núu ìⁿ tée ío ndee, te súunì ñíi cáá-dé, te ndèè-dé vehe-dé cuendá sá vã cuíta, te ní quide túhá-dé titní sá dééⁿ, te ío váha nèhe váha-dé nchaa ndachìuⁿ-dé. ²² Dico núu quexìo ingá tée ío-gá ñíi cáá te ndee-gã-dé, te ngúíta-dé nàà-dé ndihí tée ndèè vehe-xi-áⁿ, te cada cànráí ñáhá tée-áⁿ xii tée ndèè vehe-xi-áⁿ, te quendeé-dé nchaa sá dééⁿ cündèe iní-dé, te taxi tñùnì-na-dé nchaa xiãⁿ, ndihí nchaa sá ndécú ndihí-dé, te dàcáñhu-dé nchaa cue tée cündihí-dé nchaa sá ná ñihí-dé.

²³ Te nchaa ñáiyu ñá túú cündihí ñaha xii-í, te cùu úhú iní ñáhã-yu, te nchaa ñáiyu ñá túú chindèe ñaha xii-í, te dàquee tíhũ-yu chiùⁿ quide-í.

Espíritú cündihí yucu ñávãha sá nánchócava xito cùu uú
(Mt. 12:43-45)

²⁴ Te òrè ná quèe ñaha ìⁿ espíritú cündihí yucu ñávãha xii ìⁿ ñáiyu, te cuáhã-xi ndúcu-xi ìⁿ xichí núú cündècu-xi te ñá ñihí-xi, te ní sani iní-xi: “Váha-gá núhú tucu-í núú ní xíndecu-íⁿ, duha ní sani iní-xi. ²⁵ Te cuánuhú-xi, te òrè ní nasáá-xi, te ní xini-xi sá cáá iní ñáiyu-áⁿ dátá cáá-nã ìⁿ vehe ní natíhú, chi ní nduu vii-ná, vá yõ-gá ndécú. ²⁶ Te sátá dúcãⁿ te ní xica-xi cuáhã-xi cuándúcú-xi úsã tñáhã espíritú cündihí-xi sá nèhe víhí-gã xíquide, te òrè ní ñihí-xi cue espíritú-áⁿ te ndèca ñaha-xi cuáhãⁿ cuendá ngúndecu ndihí-xi ñáiyu-áⁿ, te ñáiyu-áⁿ uuⁿ-gã nãndi yáha-yu dàcúúxí ndèé díhna —cãchí-gã xãhaⁿ-gã xii-yu.

Cuendá ñáiyu cùu váha ndisa iní-xi

²⁷ Te nini càháⁿ Jèsús tñúhu-áⁿ núú ñáiyu ní càháⁿ ñihí ìⁿ ñadihí tnuú-yu, te xãhaⁿ-aⁿ xii Jèsús:

—jSá váha táhú ñadihí ní dàcácu ñaha xii-n, te ní dàcuéhnú ñaha-aⁿ! —cachí-aⁿ xãhaⁿ-aⁿ xii-gã.

²⁸ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã:

—jVáha-gã táhú nchã ñáiyu sácúndedóho nchaa tñúhu càháⁿ Yá Ndióxi te sãndáá iní-yu! —cãchí-gã xãhaⁿ-gã xii-aⁿ.

Ñáiyu ñá túú sãndáá iní ñáhã xii Jèsús cùiní-yu cada-gã ìⁿ sã vã yõ tñáhí ndàcu cada
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Te ta tàcã vãi ñáiyu te dàdehnde tñaha-nã-yu, te ní ngúíta Jèsús xãhaⁿ-gã xii-yu:

—Nchòhó ñáiyu ndècu ñuyú vitna, chi ío sáá iní-ndó, te cuiní-ndó càda-í ìⁿ sã vã yõ tñáhí ndàcu cada cuendá cuiní-ndó cùtnuní iní-ndó núu ndisa sã Yá Ndióxi ní

tendaha ñaha-gã xii-í véxi-í. Dico ñá túú nãgã cada-í quini-ndó, chi sa ñihí-ndó tñúhu nãcuáa ní yáha ndíi Jònás tée ní xóo cáháⁿ tñúhu Yá Ndióxi ndèé sanaha, te ñiu-ni ducaⁿ yáha yúhú tucu. ³⁰ Chi nchaa ñáiyu ñúú Nínivé ní cutnùnì iní-yu sã Yá Ndióxi ní tendaha ñaha-gã xii ndíi Jònás ní sáhãⁿ ndíi ñúu-yu. Te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu yúhú Tée cùu ñani tñáhã-ndó nchãa-ndo, chi sáá nduu te cutnùnì iní-ndó sã Yá Ndióxi ní tendaha ñaha-gã xii-í véxi-í ñuyú-á.

³¹ Te na sáá nduu càda ndáá Yá Ndióxi cuéchi nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ñuyú-á, te dàvã-áⁿ quini-ndó ìⁿ ñadihí ñaha ní xíndaha ìⁿ nacióⁿ cáá ndãa xio cuha núu quéné nchìcanchii. Te ñaha-áⁿ ío xica ní xíndecu-aⁿ, te ní sáhãⁿ-aⁿ ní xíndedóho-aⁿ nchaa tñúhu ní cáháⁿ ndíi Salòmón, chi ndíi-áⁿ ío ní sáá sá xini tñùnì ndíi. Te ñaha-áⁿ càháⁿ-aⁿ dàvã-áⁿ sã nchòhó ñáiyu ndècu vitna ñá túú ní quide ndáá-ndó. Dico vitna iha ndècu ndihí ñaha-ndo xii yúhú, te ñiu-í ío-gá cùnũ-í dàcúúxí ndíi Salòmón. ³² Te ñiu-ni nduu càda ndáá Yá Ndióxi cuéchi nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ñuyú-á vitna, dàvã-áⁿ tñáhã cue ñáiyu ní xíndecu ñúú Nínivé cundecú-yu núú Yá Ndióxi, te tñáhã-yu cachí-yu sã ñá túú ní quide ndáá-ndó. Chi ñáiyu ñúú Nínivé-áⁿ ní ndixi túu iní-yu sã ñá túú quide váha-yu ndècu-yu te ní natuhã-yu ichi Yá Ndióxi cùtmãhá ní càháⁿ ndihí ñaha ndíi Jònás tñúhu-gã xii-yu. Dico vitna iha ndècu ndihí ñaha-ndo xii yúhú tée càháⁿ tucu tñúhu Yá Ndióxi, te ñiu-í ío-gá cùnũ-í dàcúúxí ndíi Jònás.

Núú-ó cùu-xi dátá ìⁿ ñuhú

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Te ñá túú ñi ìⁿ ñáiyu tẽñuhú ìⁿ lntèrnã, te taxi ndecú-yu ìⁿ núú yídãhu, àdi chivãha-yu xití ìⁿ tídihi, chi tàxi ndecú-yu ìⁿ núú ñinu cuendá nchaa ñáiyu quíhu vehe cutnùnì núu-yu. ³⁴ Te núú-ndó cùu-xi dátá ìⁿ ñuhú, chi ìⁿ sã ná quini-ndó te ndixi túu iní-ndó nã cùú xiãⁿ, te núu càvãha núu-ndó, te ducaⁿ cùtnuní iní-ndó nã cùú sã ndécú núu-ndó, áⁿ te núu cùhú, te vá cùtnuní iní-ndó nã cùú sã ndécú núu-ndó. Te sã dúcãⁿ cùhú núu-ndó te cada iní-ndó sã ndécú-ndó dátá ìⁿ núú néé. ³⁵ Te ío cada cuendá-ndó vá cãní cuèhé iní-ndó cuendá tñúhu Yá Ndióxi cuendá cutnùnì iní-ndó nãcuáa cundecu-ndo, chi núu na càni cuèhé iní-ndó cuendá tñúhu-gã, te cùu-ndo dátá ìⁿ ñáiyu ñá túú cùtnuní núu-xí. ³⁶ Te núu càndoo canine iní-ndó, te mee-ni sã váha ñúhu iní-ndó, te cùtnuní váha iní-ndó tñúhu ndáá dátá cùtnuní váha núu-ndó òrè càyú ñuhú, ducaⁿ cùtnuní iní-ndó —cãchí-gã xãhaⁿ-gã xii-yu.

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue tée cùu fariséu ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii-í-ñâyiu

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Te òré ní ndihi tnúhu ní càháⁿ Jèsús, te ìⁿ tée cùu fariséu ní càháⁿ ñàhá-dě xii-gá vehe-dé caxi-gá, te cuànguihu-gá vehe-dé, te ní ngóo-gá mèsá. ³⁸ Te tée cùu fariséu-áⁿ ìo ní cuñúhu-dé, chi Jèsús ñá túú ní ndàha-gá nàcuáa sàni iní-güedé nduu vétú iní Yá Ndiòxí òré ní ngóo-gá caxi-gá dàtná quidé mèe-güedé. ³⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Nchòhó cue tée cùu fariséu xini-ndó sá ìo ñâyiu nàquete sátá-ni tásáⁿ ndihi sátá-ni còhó, te xití-xi càndehé caduaha-ni. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchòhó, chi ndaha-ni-ndo nàquete-ndo, te iní-ndó ñà túú nduu ndoo, te nándi dándahú-ndó tnàha ñâyiu-ndo, te quèheⁿ-ndo sá ndécú ndihí-yu, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-ndó quide-ndo. ⁴⁰ ¡Te nchòhó cúu-ndó cuè tée ìo ñí iní-xi! ¿Te náa ñá túú cùtnuní iní-ndó sá Yá Ndiòxí Yáa ní cadúha yiqui cùñú-ó diu-ni-gá ní chihí-gá iní-ó-áⁿ? ⁴¹ Te nchaa sá vaha ndècu ndihi-ndo cuáha-ndo nchàa ñâyiu xini ñuhu na cundecu ndihí-yu, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cuu-ndo ñâyiu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi.

⁴² ¡Te ndàhú ní cuu nchaa nchòhó cue tée cùu fariséu! Chi sàha-ndo Yá Ndiòxí núú ùxi xichi yúcú nání mèntá, ndihi yúcú rúdá, ndihi nchaa dava-gá núú yúcú quèe comidá, dico ñá túú quidé ndáá-ndó, te ni ñà túú ñuhu iní-ndó Yá Ndiòxí. Dico tnúhu càháⁿ-í-a tàù-ndó càda-ndo, te ni vā dáña ndèe-ndó càda-ndo nchaa dava-gá sá vaha.

⁴³ ¡Te ndàhú ní cuu nchòhó cue tée cùu fariséu! Chi cuini-ndó cùnucóo-ndo núú sácóo cue tée ìo cùnucú veñúhu, te cuini-ndó mèe-ni ndihi tnúhu yifñuhu càháⁿ ndihi ñaha ñâyiu xii-ndo nchàa núú xicá cùu-ndo.

⁴⁴ ¡Te ndàhú ní cuu nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñâyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihi nchòhó cue tée cùu fariséu chi ìo dándahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñà ndáá sá quidé ndáá-ndó! Chi cùu-ndo datná ìⁿ ñâyiu ní xihí te ní nguindúxi, te ñá túú cùtnuní-gá ndèe yindúxi-yu, te cuèi nà yáha ñâyiu dico ñá túú cùtnuní sá yindúxi ndíyi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchòhó, chi nchaa ñâyiu ndèhe ñaha xii-ndo ñá túú cùtnuní iní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴⁵ Te ní xáhaⁿ ìⁿ tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés xii-gá:

—Mèstrú, te sá dúcáⁿ càháⁿ-n te tnàhá nchúhú xicuehé-n àⁿ —càchi-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—¡Ndàhú ní cuu tnàhá nchaa nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñâyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés! Chi quide-ndo datná quidé ñâyiu dàcuído ìⁿ tnaha ñâyiu-xi ìⁿ sá ìo vée, te mèe-yu ni lùha ñá túú cuini-yu cuidó-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi quide nchòhó chi dānehé-ndó ñâyiu nàcuáa cadá-yu, dico mee-ndo chi ni lùha ñá túú cuini-ndó càda-ndo nàcuáa dānehé-ndó-yu.

⁴⁷ ¡Te ndàhú ní cuu tucu-ndo! Chi càdúha-ndo núú ní nguindúxi cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha cuendá sá cúnaha-ndo núú yindúxi cue ndíi, te diu-ni cue ñani tnàhá-ndó ní sahani-güedé cue ndíi. ⁴⁸ Te nchòhó sa nàha-ndo nàcuáa ní quide cue ñani tnàhá-ndó, te càchi-ndó sá ní quide vaha-güedé sá dúcáⁿ ní sahani-güedé cue ndíi-áⁿ, te vitna càdúha-ndo núú ní nguindúxi cue ndíi.

⁴⁹ Te Yá Ndiòxí ìo sàà nchaa sá xini tnùní-gá, te ní càchi-gá sá dācāháⁿ-gá iní cue tée cuendá càháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñâyiu, te cada-güedé nchaa nàcuáa cuini-gá, te dava-güedé cahni ñàhá-yu xii-güedé, te dava-güedé ìo dandòho ñàhá-yu xii-güedé duha ní càchi-gá. ⁵⁰ Te nchaa ñâyiu ñuyú vitna tnàhá-yu nacháhu-yu núú Yá Ndiòxí cuendá sá ní sahani-güedé cue tée ní càháⁿ tnúhu-gá ndéé cùtnahá ní ngáva ñuyú. ⁵¹ Te ndéé ndíi Àbél téé ní sahani-güedé ndéé díhna nuu, ndihi ndéé ndíi Zacàriá téé ní sahani-güedé ndéé núú ní ndihi-ná ndácáⁿ cuendá ñàhá Yá Ndiòxí núú ñâyiu ndècu ñuyú vitna, te diu ndíi-áⁿ ní sahani-güedé mei tnúú veñúhu càhnu sá ìo cùnucú, ndihi xito núú sácódo sá ndúú tǎhú Yá Ndiòxí.

⁵² ¡Te ndàhú ní cuu tucu nchaa nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñâyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés! Chi quide-ndo datná quidé ìⁿ téé tàxi tnuní ìⁿ vehe, chi nacadí-dé te ñà dáña-dé quihu ñâyiu te ni mèe-dé ñá túú quihu-dé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi quide-ndo, chi dàcuaha-ndo tnúhu Yá Ndiòxí te ñá túú cuini-ndó quindá iní-ndó te ni ñà túú dānehé-ndó ñâyiu cuini tníi tnúhu-gá nàcuáa tàù-xi cunduu cuendá naníhí tǎhú-yu —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁵³ Te òré ní ndee Jèsús vehe tée cùu fariséu-áⁿ, te cue tée dàcuaha ñaha xii ñâyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihi cue tée cùu fariséu ní cudéⁿ-güedé núú-gá, te ní nguíta-güedé nándi sá xicáⁿ tnúhu-güedé núú-gá cuendá cuini-güedé núu vā cuita-gá ìⁿ tnúhu càháⁿ-gá ⁵⁴ cuendá ducaⁿ níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá.

12

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue tée dándahú méé-xi

¹ Te òré-án nĩ tacá titní mĩ ñáiyu núú ndécú Jèsús, te súúni dícó ngõnchihi tnàha-ná-yu. Te ndédóho-yu ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

—Cada cuendá-ndó vǎ cáncchícúⁿ ni-hnu-ndo nácuáa guide cue téé cùu fariséú, chi cue téé-án^o io dándahú-güedé méé-güedé sá quidé ndáá-güedé dico ñá ndáá sá quidé ndáá-güedé. ² Te nchaa tnúhu sá cúu yúhu ni cuu vǎ cúu yúhu-gá, chi nchaa dacuítí sá quéeé túu-xi núú ñáiyu. ³ Chi nchaa tnúhu cáháⁿ dayuhu-ndo quée túu-xi núú chítú núú tacá, te nchaa tnúhu cáháⁿ méé-ndó vèhe-ndo dacuítí sá nihí ñáiyu tnúhu.

Yá Ndióxi xini ñuhu-xi yuhú-ó-gǎ
(Mt. 10:26-31)

⁴ Te nchòhó cue téé io váha tnàhá tnúhu ndihi-í ná cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ vǎ yuhú-ndó cué ñáiyu cuéi na cǎhni ñahá-yu xii-ndo, chi diu-ni yiqui cùñú-ndó ndácú-yu cǎhni-yu, te ñá túú nǎgǎ ndacú-yu cada ñahá-yu xii-ndo. ⁵ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ Yá Ndióxi táu-ndó yuhú-ndó-gǎ, chi mee-gǎ io cùnuu-gǎ, te diu-gǎ quidé-gǎ sǎ vǎ cùndecu-gǎ ñáiyu ñuyú, te daquihíⁿ ñahá-gǎ xii-yu núú ùhú núú ndàhú, núú xiǎⁿ cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ Yáá-án táu-ndó yuhú-ndó-gǎ.

⁶ Te nchòhó xini-ndó sǎ ndèé úhúⁿ tnàhá tiláá cùyáhu-di núú úú díhúⁿ, dico Yá Ndióxi ñá túú cùnaa-gǎ ni ñⁿ-güedi, chi nèhe cuendá ñahá-gǎ xii-güedi. ⁷ Te nchòhó ndéé ñⁿ idi díquí-ndó yindehu, núú xiǎⁿ cǎchí-í sǎ vǎ yuhú-ndó, chi cùnuu-gǎ-ndó dàcúúxi tiláá cuéi vǎi vihi-güedi.

Ñáiyu na dátúu núú dàva-gǎ ñáiyu sǎ ndécú ndihi-yu Xitohó Jesucristú
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ núu na dátúu-ndo núú dàva-gǎ ñáiyu sǎ ndécú ndihi ñaha-í xii-ndo. Te ducaⁿ te tnàhá yuhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo dátúu-í núú nchàa cue espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi sǎ nchòhó ndécú ndihi ñaha-ndo xii-í. ⁹ Dico núu na cùñaha-ndo xii ñáiyu sǎ ñá túú ndècu ndihi ñaha-ndo xii-í, te diu-ni ducaⁿ cada yuhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo, chi cùñaha-í xii cue espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi sǎ ñá túú ndècu ndihi ñaha-í xii-ndo.

¹⁰ Te ndédani cǎa ñáiyu na cáháⁿ cuèhé cuendá yuhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo, te cada cǎhnu iní ñahá Yá Ndióxi xii-yu. Dico ñáiyu na cáháⁿ cuèhé cuendá Espíritú Yá Ndióxi, te ñáiyu-ánⁿ vǎ cadá cǎhnu iní ñahá-gǎ xii-yu.

¹¹ Te òré ná cǎndeca ñaha-güedé xii-ndo quihíⁿ veñúhu, àdi núú cué téé cùchiuⁿ, te ni vǎ cǎni iní-ndó núu nása cunduu tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé, te ni vǎ cǎni

iní-ndó núu ná tnúhu nadànchocáva-ndo núu ná tnúhu na cùñaha-güedé xii-ndo, ¹² chi òré-nǎ te mee Espíritú Yá Ndióxi dacáhu iní ñahá-xi xii-ndo tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá ñⁿ téé cuica

¹³ Te ñⁿ téé ñuhu tnahá tnuu ñáiyu-ánⁿ nĩ xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, cùñaha xii ñani-í sǎ ná chidava-dé sǎ nĩ dándóo tǎtǎ-ndí cuu cuendá-ndí —cǎchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gǎ.

¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ cáháⁿ-n? Te ñá diú chiuⁿ-ánⁿ vèxi-í cada-í, chi ñá diú téé cùchiuⁿ cuu-í —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹⁵ Te xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáiyu xĩndecu-ánⁿ:

—Nchaa nchòhó ñáiyu ndédóho nchaa tnúhu cáháⁿ-í io váha cada cuendá-ndó, te vǎ cǎni iní-ndó nǎndi nducuu-ndo cùndecu ndihi-ndo, chi cuéi vǎi vihi na nihí-ndó cùndecu ndihi-ndo, dico vǎ chĩndèe ñaha-xi cudíi-ndo cùndecu-ndo ñuyú-a —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

¹⁶ Te dátñuni ní ngúita-gǎ cǎni-gǎ ñⁿ cuendú núu-yu cuendá tecú tnúni-yu tnúhu-gǎ, te xáhaⁿ-gǎ:

—Ñⁿ téé cuica súúni nĩ cuu nchaa tatá ní xitu-dé núú ñúhú-dé. ¹⁷ Te ní ngúita-dé sǎni iní-dé: “¿Te nása cada-í? Te ñá túú ndéé nataxúha-í nchaa sǎ ní xitu-í”, duha ní sani iní-dé. ¹⁸ Te dátñuni ní sáha váha tucu-dé cuendá nácuáa cada-dé, te ní cǎchí-dé: “Duha na cùnduu, dangòyo-í yacá-í, te ndada cǎhnu-gǎ-í, te xití-xi nataxúha-í nchaandi túhú sǎ ní xitu-í, ndihi nchaa dava-gǎ sǎ ndécú ndihi-í. ¹⁹ Te sátá dúcǎn, te cǎchí-í: Ío vǎi sǎ ndécú ndihi-í, te cudíi-xi cuéhé culá, te vitna ndetatú-í, te coho-í te caxi-í cada-í, te nǎndi-gǎ cada-í cuendá cudíi iní-í cundecu-í, duha quesaha-í”, cǎchí-dé. ²⁰ Dico Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé: “Yòhó, ñá túú nǎndihi sǎ sǎni iní-n, chi yuhú cǎchí-í sǎ níu vitna cuú-n, te nchaa sǎ ndécú ndihi-n ¿yoó cuu sǎ váha xii-a-í?”, cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé. ²¹ Duha yáha nchaa ñáiyu nǎndi sǎni iní-xi cundecu ndihi-xi ñuyú-a, dico ñáiyu-ánⁿ io ndàhú-yu chi ñá túú ná nduu táhú-yu núú Yá Ndióxi cundecu ndihi-yu —cǎchí Jèsús xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Yá Ndióxi xitó-gǎ nchaa ñáiyu sǎndáá iní ñahá xii-gǎ

(Mt. 6:25-34)

²² Te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndihi-gǎ:

—Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ vǎ ío cǎni iní-ndó núu nása cundecu-ndo, àdi nása nihí-ndó sǎ cǎxi-ndó, àdi nása nihí-ndó dǒó cuihnu-ndo. ²³ Chi cùnuu-gǎ méé-ndó dàcúúxi sǎ nchító-ndó, te ducaⁿ yiqui cuñú-ndó cùnuu-gǎ-xi dàcúúxi dǒó

sacúhnu-ndo. ²⁴ Te chí cuáha cuendá nàcuáa quide cue tícacá, chí ni ñá túú chíhi-güedi tatá cuu itú natahu-güedi te ni ñá túú ndèé núnñi yacá-güedi, te nihí-güedi xèxi-güedi, chí Yá Ndióxi xító ñaha-gá xii-güedi. ¡Te nchòhò cúnùu-gá-ndó dácúuxi nchàa cue quiti ndava! ²⁵ Te cuèi nándi sá sání vñhi iní-ndó ndècu-ndo, dico ñá ndácú-ndó càda-ndo nacuaa cuehnu-ndo cuèdicó ñi yiqui-gá. ²⁶ Te núu ni sá lúhá xiá ñá ndácú-ndó càda-ndo, ¿te ná cuendá io sání iní-ndó cuendá nchaa sá cuini-ndó nihí-ndó cùndecu ndihi-ndo?

²⁷ Te chí cadá cuendá nàcuáa sàhnu ñi tnu itá, chí ni ñá túú quide chíu-xi, te ni ñá túú quèhe-xi idi. Te na cächi tñuhu-í xii-ndo sá ndii Salómón io víi ni cãa nchaa sá ñi xindecu ndihi ndii, dico víi-gá tucu cãa nchaa itá dácúuxi nchàa sá ñi xindecu ndihi ndii. ²⁸ Te cùhú sá io vitna tnaa-ni cùdii-xi te sàhmí-yu, te cuèi duca ñi dico io víi cadúha Yá Ndióxi nchaa cùhú-ã. ¡Te nchòhò io cúnuu-ndo dácúuxi nchàa cùhú-ã, núu xiá io xító ñaha-gá xii-ndo, te dicó yica cùu iní-ndó sàndáa iní-ndó-gá! ²⁹ Te vã io can-chicú ñi hnu-ndo sá cohó sá caxí-ndó, te ni vã dándihú-ndó iní-ndó núu nása cada-ndo nihí-ndó. ³⁰ Chí nchaa ñáyiú ñá túú sàndáa iní ñhá xii Yá Ndióxi duca ñi mee-ni sá cohó sá caxí-yu xica nchicú ñi hnu-yu. Dico mee Tãtã-ó Dütú Ndióxi sã ñaha-gá nándi cùu sá xini ñuhu-ndo, te taxi-gá. ³¹ Te cada-ndo nchàa nacuaa cãhá Yá Ndióxi Yaá yindàha ñaha xii-ndo, te duca ñi taxi-gá nchaa sá xini ñuhu-ndo.

Cuendá sã vãha nduu tãhú-ó núu Yá Ndióxi

(Mt. 6:19-21)

³² Te vã yùhú nchòhò cue tée ndècu ndihi-í cuèi io sacú-ndó, chí Tãtã-ó Dütú Ndióxi ní cächi-gá sá ndúú tãhú-ndó cùndecu-ndo núu ndécú-gã taxi tñuni-ndó tñhá-ndó. ³³ Te chí dicó nchàa sá ndécú ndihi-ndo, te chí cuáha nchaa ñáyiú ndàhú dihú-ndó ñáyiú xini ñuhu, te cada vãha-ndo cùndecu-ndo, te duca ñi nduu tãhú-ndó sã io-gã vãha núu Yá Ndióxi cùndecu ndihi-ndo, te xiá vã cùú tühú tñhá-gá-xi, te ni vã ndihí ñihnu-gá-xi, te ni ñadúhú vã ndácú-güedé duhu-güedé, te ni ñi quidi vã quèé-dí. ³⁴ Te núu xiá cùú cuendá-ndó ñá, te ñi-ni xiá ñuhú iní-ndó, á ñi te núu mee-ni sá ndécú ñi yíú-a ndècu ndihi-ndo, te ñi-ni nchaa xiá ñuhú iní-ndó.

Xini ñuhu-xi quihí iní-ó cùndecu-ó

³⁵⁻³⁶ Te io quihí iní-ndó cùndecu-ndo, te cada-ndo dàtná quidé dãva cue tée xinu cuechi sacúndecu tãha-güedé cuèi nání òré-ã ñdétú-güedé patróó-güedé ná òré nasáa-dé sã cuhá-ndé vico tñandaha. Te núu niú te sa cùu cáyú-ñi ñuhú-güedé sã cùndetu

ñaha-güedé, chí òré ná nasáa-dé dacasa-ndé yuyèhe, te ndihí-ni nacaá-güedé ndihu-dé.

³⁷ Te vãha tãhú nchaa cue tée xinu cuechi-ã, chí ndècu tãha-ni-güedé ndétú-güedé ndéé òré ní nasáa patróó-güedé, te na cächi tñuhu ndáa-í xii-ndo sã òré ná nasáa patróó-güedé-ã ñi te chíhi ñaha-dé mèsã xii-güedé, te ndacá ñi ndee-dé dóo ñihnú-dé núu yiquí-dé, te ngúita-dé cani-dé cohó-güedé cuendá caxi-güedé. ³⁸ Te ñi-ni duca càda-dé cuèi dava niú, ádi tacuihndá-gá, te núu ñá túú xidi-güedé òré nasáa-dé, te cue tée xinu cuechi-ã io vãha tñhá-güedé. ³⁹ Te núu dicó ñi tée cùu xitohó ñi vehe xini-dé ná òré quihu ñaduhú vehe-dé ñá, te quihí iní-dé te vã cùdú-dé, te vã dàñá-dé nacaá-güedé yuyèhe-dé quihu-güedé duhu-güedé. ⁴⁰ Te nchòhò tucu nchaa-ni nduu quihí iní-ndó cùndecu tãha-ndo, chí na cuhá ñi nduu ñá túú yihí iní-ndó, te quixi tucu yuhú Tée cùu ñani tñhá-ndó nchàa-ndo —cächi-gá xãha-gá xii-güedé.

Cue tée quide ndáa ndihi cue tée ñá túú quide ndáa

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Te tã Pelú ní xicã tñuhú-dé núu Jèsús, te xãha-ndé:

—Mèstrú, ¿te tñuhu ní cãhá-n-ã cùu-xi mee-ni cuendá nchuhú ñi cuendá nchaa ñáyiú? —cächi-dé xãha-dé xii-gã.

⁴² Te Jèsús ní xãha-gã:

—Cãhá-í cuendá ñáyiú quide vãha dàtná quidé ñi tã taxi tñuni ñhá xii cue ñáyiú xinu cuechi ndecu vehe patróó-xi, chí tã-ã io vãha tãcú tñuni-dé, te quide-dé nchaa nàcuáa cãhá patróó-dé, te dácaxi-dé cue ñáyiú xinu cuechi òré tãu-xi caxi-yu. ⁴³ Te núu duca quide vãha tã taxi tñuni ñhá xii cue ñáyiú xinu cuechi-ã ñá, te io vãha tñhá-dé òré nasáa patróó-dé núu ndéé cuhá-ndé. ⁴⁴ Te na cächi tñuhu ndáa-í xii-ndo sã tã quide ndáa tãxi tñuni ñhá xii cue ñáyiú xinu cuechi-ã cñaha-nã patróó-dé xii-dé sã nchãndi tñuhú-nã sã ndécú ndihi-dé quindaha-dé. ⁴⁵ Dico núu tãe tãxi tñuni ñhá xii cue ñáyiú xinu cuechi-ã ná cani iní-dé sã cùyaa patróó-dé vã nasáa ndihí-ni-dé ñá, te ngúita-dé cani-dé nchaa ñáyiú xinu cuechi, cuèi tãe cuèi ñadihí, te ngúita-dé caxi-dé coho-dé, te dàxini-dé mée-dé, ⁴⁶ te nduu ñá túú yihí iní-dé te nasáa patróó-dé, te dandohó ñaha patróó-dé-ã xii-dé, te daquihí ñhá-dé xii-dé núu ndécú ñáyiú ñá túú ní quide ndáa.

⁴⁷ Te dava cue tãe xinu cuechi xini-güedé nàcuáa cuini patróó-güedé cada-güedé te ñá túú quide-güedé, te ni ñá túú

cuini-güedé cundecu túha-güedé cundetu-güedé patróóⁿ-güedé, te nchaa cue tée ducaⁿ xíquide dandóho ñaha patróóⁿ-güedé, chi ñani vihi-güedé. ⁴⁸ Te dava cue tée xinu cuechi ñá túú xini-güedé nàcuáa cuini patróóⁿ-güedé cada-güedé, te ní quide-güedé sá neñtúú-güedé ñⁿ sá ñá túú tãú-güedé cada-güedé ñá, te cue tée-áⁿ sacú-gá dandóho ñaha patróóⁿ-güedé, chi sacú-gá ñani-güedé. Te ñayiu cùnuni ini-xi nàcuáa cuini Yá Ndióxi cadá-yu, te ñiu-ni ducaⁿ tãú-yu cadá-yu nàcuáa cuini-gá. Te ñayiu vai-gá təcú tñuni nàcuáa càháⁿ-gá, te ñiu-ni ducaⁿ vai nchaa sá càháⁿ-gá tãú-yu cadá-yu.

Ñá túú cùu ñⁿnuu ñayiu
(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Te yúhú véxi-í ñuyúú-a cuendá cutnùni ini ñayiu nàcuáa cada ñaha Yá Ndióxi xii-yu, ÿte cuini-í sá ndíhi-ni cada-gá nàcuáa sàni ini-gá! ⁵⁰ Te yúhú ío vai tñuhu sàni ini-í, ÿchi sáa nduu te ío ndoho-í, te ñiu-ni xiáⁿ cuhuⁿ ini-í ndéé ná sáa nduu ñucaⁿ yáha-í! ⁵¹ Te nchóhó vá caní ini-ndó sá yúhú véxi-í ñuyúú-a te cundecu ndíhi tñaha váha-ni ñayiu, te ñáhá chi da ngúita-yu vá cúú ñⁿnuú-yu cundecú-yu. ⁵² Te ndéé neni vitna ngúita ñayiu vá cúú ñⁿnuú-yu cundecú-yu, te na cada-o cuendá te núu úhúⁿ ñayiu xindecu ñⁿ-ni vèhe, te vá cúú ñⁿnuu-gá-yu, chi úní-yu ndatnúhu-yu te nãá-yu ndíhi úú-gá-yu, ñdi ñayiu úú-áⁿ ndatnúhu-yu te nãá-yu ndíhi ñayiu úní-áⁿ. ⁵³ Te dava cue tée cùu tátá vá cúú ñⁿnuu-gá-güedé ndíhi déhe ducuⁿ-güedé, te ní ñava cue ñayiu cùu náná vá cúú ñⁿnuu-gá-yu ndíhi déhe yócó-yu, te ní sãnu-yu vá cúú ñⁿnuu ndíhi-gá-yu. Te ducaⁿ cadá-yu chi davá-yu quindáá ini ñáhã-yu xii-í, te davá-yu vá quindáá ini ñáhã-yu — cãchí-gá xãhaⁿ-gá xii-güedé.

Ñayiu cùnuni ini-xi nàcuáa quide-xi ñuyúú ndíhi andiu
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gá xii nchaa ñayiu xindecu-áⁿ:

—Te nchóhó òré ndéhé-ndó ndànchita vícò ndàa xio quée nchíanchii, te cãchí-ndó sá cúúⁿ dàú, te ñiu ducaⁿ ndisa quide-xi. ⁵⁵ Te òré ná quène táchí ndàa xio datni nacúaa quène nchíanchii, te cãchí-ndó sá ío cada ihni-xi, te ñiu ducaⁿ ndisa quide-xi. ⁵⁶ Te nchóhó ío váha cùnuni ini-ndó nàcuáa quide-xi andiu ndíhi ñuyúú, ÿte ná cuendá quidé-ni-ndó sá ñá təcú tñuni-ndó nàcuáa quide Yá Ndióxi vitna? Te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ ío dandahú-ndó mée-ndo sá ío váha cùnuni ini-ndó, chi ñá ndáá sá cùnuni ini-ndó.

Nducu-o nàcuáa nucúndecu ndíhi váha-o ñayiu cùu úhú ini ñáhá
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Te nchóhó, çná cuendá ñá túú dandixi túu-ndo ini-ndó cada-ndo mee-ni sá váha sá tãú-ndó cada-ndo-í? ⁵⁸ Te núu ío ñⁿ-ndo ní sacáⁿ cuèchi ñayiu cuendá-ndó cuendá ñⁿ sá ní quide-ndo, te cuáháⁿ-ndó ndíhi-yu núu tée cùchiuⁿ, te nini ñuhu-ndo ndíhi-yu ichi, te nducu-ndo nàcuáa cada-ndo nãcãháⁿ càhnú ini tñáhá-ndó ndíhi-yu cuendá sá vá càndeca ñaha-gá-yu quíhíⁿ núu tée cùchiuⁿ, chi núu ducaⁿ na cadá-yu te tée cùchiuⁿ-áⁿ nachihi ñaha-dé ndaha cue tée cùu poleciá, te cue tée-áⁿ chihí ñaha-güedé veçaá xii-ndo. ⁵⁹ Te na cãchí tñuhu-í xii-ndo sá núu na ngáva-ndo veçaá, te vá cãcu-ndo te núu vá nãchãhu-ndo nchãa sá tãú-ndó —cãchí-gá xãhaⁿ-gá xii-yu.

13

Xini ñuhu-xi natuha-o ichi Yá Ndióxi

¹ Te ñiu-ni òré-áⁿ ní ngúnutñi ñⁿ úú ñayiu núu Jèsús caní-yu cuendú núu-gá nàcuáa ní quide ñaha té Pilatú xii cue tée distritú Galiléa cue tée ní sañni quiti nduu tãhú Yá Ndióxi, te mei òré ní sañni-güedé cue quiti-áⁿ ní táuchíúⁿ té Pilatú cue sandadú-dé ní sañni-güedé cue tée Galiléa-áⁿ, te ní xica ñíhí-güedé núu ñuhú ndíhi ñíhí cue quiti-áⁿ, te ní nadacánuu-xi. ² Te Jèsús ní xãhaⁿ-gá xii-yu:

—Te núu nchóhó sání ini-ndó sá sá dúcáⁿ ní yáha cue tée distritú Galiléa-áⁿ te cùu-güedé cue tée ndècu vihi-gá cuèchi-xi dàcúúxí cuè tée ñuu-güedé ñá. ³ Te na cãchí tñuhu-í xii-ndo sá ñáhá. Te núu nchóhó vá ndíxí cuèchi ini-ndó cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ndecu-ndo ña, te tñáhá nchaa nchóhó cuíta nihnu-ndo te núu vá nãtñi-ndo ichi Yá Ndióxi. ⁴ Te núu nchóhó sání ini-ndó sá ñayiu sãhúⁿ úní ní xihí ní tãú ñáhá vèhe ducúⁿ Silóé ío-gá ndécú cuèchi-yu dàcúúxí nchaa ñayiu xindecu ñuu Jerusálén ñá, ⁵ te na cãchí tñuhu tucu-í xii-ndo sá ñáhá. Te núu nchóhó vá ndíxí cuèchi ini-ndó cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ndecu-ndo ña, te tñáhá nchaa nchóhó cuíta nihnu-ndo te núu vá nãtñi-ndo ichi Yá Ndióxi —cãchí-gá xãhaⁿ-gá xii-yu.

Yutnu ngúxi ñá túú cùu sávidí-xi

⁶ Te Jèsús ní caní tucu-gá ñⁿ cuendú núu-yu nàcuáa tecú tñuni-yu tñuhu-gá, te xãhaⁿ-gá:

—Ñⁿ tée nùtñi ñⁿ yutnu ngúxi núu ñuhú-dé, te cuáháⁿ ndéhé-dé núu ní cuuⁿ sávidí-xi ní cùu, te ní ñⁿ ñá túú ní cùuⁿ. ⁷ Te ní xãhaⁿ tée-áⁿ xii tée ndéé ñuhu-dé: “Ñaha-n sá vitna ní cuu úní cuía quixí còto-í yutnu ngúxi-a te ñá túú xini-í ní ñⁿ sávidí-xi. Te quehndé-n vitna, chi áuⁿ ñá cuu nùtñi-xi quide tneñu-xi núu ñuhu-áⁿ”,

càchí-dé xáhaⁿ-dê xii téé ndèé ñuhu-dé-áⁿ.
 8 Te téé ndèé ñuhu-áⁿ ní xáhaⁿ-dê: “Pàtróóⁿ,
 dañá na cuíhu-xi cuíá vitna-ná, te na
 nàdatayá-í ñuhu núú sàhá-xi, te chíhi-í saháⁿ.
 9 Te ducaⁿ te cudana cuuⁿ sávidí-xi, àdi núú
 ñá túú ní cùuⁿ sávidí-xi ña te téhndé-nà-xi”,
 càchí-dé xáhaⁿ-dê xii pàtróóⁿ-dê —càchí-gá
 xáhaⁿ-gá xii-yu.

*Jesús quidé tãtã-gá ñⁿ ñadihi ní nduu cueyi
 sãtã-xi nduu ndetatu ñáiyu*

10 Te ñⁿ xito cùu-xi nduu ndetatu ñáiyu,
 te yíhi Jesús ñⁿ veñúhu dànehé-gá ñáiyu.
 11 Te xiánⁿ ndécú ñⁿ ñadihi ní cuu sáhúⁿ úní
 cuíá sã cùhú-aⁿ yíhi ñaha espíritú cùndíhi
 yucu ñávãha xii-aⁿ, te xiánⁿ ní ndada cueyi-xi
 sãtã-aⁿ, te ñá dáñá-gá-xi núcunútní ndáá-aⁿ.
 12 Te òré ní xini ñáhá Jesús xii-aⁿ te ní cana
 ñaha-gá, te xáhaⁿ-gá:

—Yòhò ñaha cùhú, ndúha-n cuéhé tñhá-n
 —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

13 Te ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha
 ñaha-gá xii-aⁿ, te òré-ni-áⁿ ní ndúha-aⁿ te
 ní núcunútní ndáá-aⁿ, te ní ngúita-aⁿ ní
 cachí-aⁿ sã ño càhnu cuu Yá Ndióxi. 14 Dico
 téé tàxi tñuní veñúhu ní cudééⁿ-dê sã dúcáⁿ
 ní quide Jesús ní quide tãtã-gá ñaha cùhú-áⁿ
 nduu ndetatu-yu, te ní xáhaⁿ-dê xii-yu:

—Ío ñú nduu tãú-ó càda chiuⁿ-o, te
 ndédani càa nduu-áⁿ quixi-ndo cùtãtã-ndo,
 dico ñá díú nduu cuu-xi nduu ndetatu-ó —
 càchí-dé xáhaⁿ-dê xii-yu.

15 Te ní xáhaⁿ Jesús:

—Nchòhó chí ño dándahú-ndó mèe-ndo
 sã quidé ndáá-ndó dico ñá ndáá
 sã quidé ndáá-ndó, çnáa ñá túú
 nàndaxi-ndo ndicutu-ndo àdi búrru-ndo
 dàcoho-ndo-güedi ndute nduu ndetatu-ó
 áⁿ? 16 Te ñadihi-a cùu-aⁿ ñani tñáhá ndíi
 Àbrahám, te dicó-ní sã yùcu ñávãha quide
 duha cùhú-aⁿ ní cuu sáhúⁿ úní cuíá, çte náa
 ñá túú xini ñuhu-xi cutãtã-aⁿ cuéi cùu-xi
 nduu ndetatu-ó áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá
 xii-dé.

17 Te sã dúcáⁿ ní cáháⁿ Jesús, núu nchaa
 cue téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá ní cucahaⁿ
 núú-güedé, dico nchaa dava-gá ñáiyu chí
 xicudíí iní-yu xindéhé-yu nchaa sã vã yò
 tñáhí ndácu cada quide-gá.

*Cuendá ndiquíⁿ yutnu nani mostázá
 (Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)*

18 Te ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Na càni-í ñⁿ cuendú núú-ndó nàcuáa
 tecú tñuní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu
 ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo. 19 ñⁿ téé ní
 queheⁿ-dé ndiquíⁿ yutnu nani mostázá te
 nèhe-dé cuáháⁿ ní sacáⁿ-dé núú ñúhú-dé te
 ní xínu-xi, te ní sahnu-xi ní cuu dúcúⁿ-xi,
 te cue quiti ndáva núú tàchí cãdúha-güedi

tacá-güedi núú dìté-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gá
 xii-yu.

*Nàcuáa quide levadurá
 (Mt. 13:33)*

20 Te ní xáhaⁿ tucu Jesús xii-yu:

—Te na càchí tñuhu tucu-í xii-ndo nàcuáa
 cada tucu Yá Ndióxi òré ndíhu ndaha
 ñaha-gá xii-ndo. 21 ñⁿ ñadihi ní queheⁿ-aⁿ
 levadurá ní chíhi-aⁿ úní arròbá yuchi triú,
 te levadurá-áⁿ ní quide-xi ní ndaa nihíi
 yusaⁿ-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

*Yuyèhe cuiñí
 (Mt. 7:13-14, 21-23)*

22 Te ichi ñuhu Jesús cuáháⁿ-gá ñúu
 Jerusálén, te nchaa ñúu náhnú, ndíhi nchaa
 ñúu líhli ta yãha-gá ducaⁿ ta dànehé-gá ñáiyu
 tñuhu-gá cuáháⁿ. 23 Te ñⁿ ñúu-áⁿ ní xáhaⁿ ñⁿ
 téé xii-gá:

—Mèstrú, cuiñí-í cácaⁿ tñuhu-í ñⁿ tñuhu
 núú-n, çndáá sã ño sacú ñáiyu nàníhi tãhú-áⁿ?
 —càchí-dé xáhaⁿ-dê xii-gá.

Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-dé ndíhi nchaa
 ñáiyu:

24 —Cada-ndo sã nánihí tãhú-ndó, te
 tñú-ndo ichi Yá Ndióxi, te ichi-gá-áⁿ cúu-xí
 dàtná ñⁿ yuyèhe cuiñí, te càchí tñuhu-í
 xii-ndo sã ño cuéhé ñáiyu cachí iní-yu
 quíhu-yu yuyèhe cuiñí-áⁿ dico vã ndácú-yu.
 25 Te na càni tucu-í ingá cuendú núú-ndó
 nàcuáa tecú tñuní-ndó tñuhu cáháⁿ-í. Te òré
 ná ndacúñí téé cùu xitohó vehe, te nacadí-dé
 yuyèhe, te nchaa nchòhó ñáiyu na quèndóo
 quehé dacásaⁿ-ndo yuyèhe, te quesaha-ndo
 cùñaha-ndo xii-dé: “Tãtã, nacaáⁿ yuyèhe
 na quíhu-ndí”, quesaha-ndo cùñaha-ndo
 xii-dé. Dico téé cùu xitohó vehe-áⁿ cùñaha-dê
 xii-ndo: “Ná túú xini-í nchòhó ndéé ñáiyu
 cùu-ndo”, duha cùñaha-dê xii-ndo. 26 Te
 dàtmúní ngúita nchòhó cùñaha-ndo xii-dé:

“Nchúhú ní xexi ndíhi ñaha-ndí, te ní
 xíhi ndíhi ñaha-ndí xii-n, te nchaa ichi ní
 xóo dacuàha ñaha-n xii-ndí”, quesaha-ndo
 cùñaha-ndo xii-dé. 27 Dico cachí tucu téé
 cùu xitohó vehe-áⁿ cùñaha-dê xii-ndo: “Sa ní
 cachí-í sã ña túú xini-í ndèé ñáiyu cùu-ndo.

Te chí xócuiñí nchòhó ñáiyu ndècu ichi
 cuehé ichi duha núú ndècu-í”, quesaha-dê
 cùñaha-dê xii-ndo. 28 Te na sãa nduu dúcáⁿ
 cada-xi te quiní-ndó tã Àbrahám, ndíhi té
 Isáác, ndíhi té Jacób, ndíhi nchaa cue téé
 ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndióxi, te nchaa
 cue téé-áⁿ ndécú-güedé núú ndécú-gá táxi
 tñuní-gá, te nchòhó quee tñú-ndó núú-gá sã
 tñuhu ñá túú ní cuiñí cada ndáá, te dàvã-áⁿ
 ndáhyú-ndó te cuu rúhñú-nã ñuhu-ndo sã
 sãtú iní-ndó cuendá sã ndòhó-ndó. 29 Te
 dàvã-áⁿ quíhu nchaa ñáiyu ndí cùmí xio
 ñuyúú núú ndécú Yá Ndióxi táxi tñuní-gá
 caxí-yu ndíhi-gá, te cundecú-yu ndíhi-gá.
 30 Te dava ñáiyu nchicúⁿ ñá túú cùmuu ndecu

ichi Yá Ndióxi vitna, ñáyiú-án sáá nduu te ío cunúú-yu. Te dava ñáyiú cùnno ndecu ichi-gá vitna, ñáyiú-án sáá nduu te vá ío-gá cunúú-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Jesús ndàhyú-gá cuendá ñáyiú ñuu Jerusálén

(Mt. 23:37-39)

³¹ Te ñu-ni nduu-án ní quexio ñⁿ úú cue téé cùu fariséú núú ndécú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Quee-n íha quíhíⁿ-n núu ndéé quíhíⁿ-n, chí téé cùu Herodés cuíní-dé cahni ñaha-dé xii-n —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³² Te Jesús ní xáhaⁿ-gá:

—Chí cuaháⁿ te cúñaha-ndo xii téé nèhe mañá-án sá cächí-í sá ná cündedóho váha-dé ñⁿ tnúhu cáháⁿ-í, chí cùmání ñⁿ úú-gá nduu cundecu-í xocani-í nchaa espíritú cündíhi yucu ñávaha yíhi ñaha xii ñáyiú, te cada tátna-í nchaa dava-gá ñáyiú cùhú, te ducaⁿ te ndíhi chíu-í, duha cúñaha-ndo xii-dé.

³³ Dico dacuítí sá cùhú-í íchi ñⁿ úú-gá nduu, te ducaⁿ te sáá-í núú quíhíⁿ-í, chí vá cúú tnàhí cuú ñⁿ téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ingá ñuu, chí mei ñuu Jerusálén cuú-güedé —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁴ Te ní xáhaⁿ-gá xii ñáyiú ñuu Jerusálén:

—Nchòhó chí sàhni-ndo nchaa cue téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi, cue téé ní tendaha-gá véxi, te mee-ni ndíhi yúú sáhni-ndó-güedé. jTe titní xito ní cuíní-í nadatàcá ñáhá-í xii-ndo dàtná nádàtaçá ñⁿ nchuxi cué déhe-di sàquíhi-güedé xití ndíxiⁿ-di, dico ñá ní cuíní-ndó, te ducaⁿ-ni sàni iní-í ndéé vitna! ³⁵ Te chí cündedóho tucu ingá tnúhu na cáháⁿ-í-a: Yá Ndióxi dañá ñaha-gá xii-ndo. Te na cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sá vá quíní ñáhá-gá-ndó xii-í, dico sáá nduu te quíní ñáhá tucu-ndo, te nduu-án cächí-ndó sá ío cànno cuu yúhú Yáá ní tendaha Dütú Ndióxi véxi ñuyúú-a —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

14

Jesús quidé tátna-gá ñⁿ téé ñuu cuiñu

¹ Te duha ní cuu ñⁿ nduu, nduu ndetátú ñáyiú chí ñⁿ téé cùu fariséú cùnno ní cáháⁿ-dé Jesús vehe-dé caxi-gá, te cue téé ndéu vehe-dé ndéhe-güedé núu nása cada-gá. ² Te xíáⁿ ndécú tnàhá ñⁿ téé cùhú ñúhú-dé cuiñu.

³ Te Jesús ní xicáⁿ tnúhú-gá núú cué téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, ndíhi núú cué téé cùu fariséú, te xáhaⁿ-gá:

—¿Cuu cada tátna-o ñⁿ ñáyiú cùhú nduu ndetátú-ó áⁿ ñáhá? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴ Dico cue téé-án ñà túú tnàhí ní cáháⁿ-güedé. Te ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha-gá téé cùhú-án ní quide tátna ñaha-gá xii-dé, te ní xáhaⁿ-gá sá ná nùhú-dé

vehe-dé. ⁵ Te ní xicáⁿ tnúhú-gá núú nchàa cue téé-án, te xáhaⁿ-gá:

—¿Te núu nchòhó ná ngáúñhnu ñⁿ búrru-ndo àdi ñⁿ ndicutu-ndo déhvá, te vá ná tàva ndíhi-ni-ndo-di cuéi cùu-xi nduu ndetátú-ndó-án? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁶ Te ñá túú ní níhi-güedé tnúhu na dànhocáva-güedé.

Ñáyiú cáháⁿ-yu quíhíⁿ vico tnándaha

⁷ Te ndéhe Jesús nàcuáa xiquide nchaa ñáyiú ndéu vico sá súúni ní nacáxi-yu xilé sácóo nchíhi cue téé cùnno-gá conchíhi-yu òré cuánguñhú-yu mèsá caxi-yu, núu ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

⁸ —Òré ná cáháⁿ ñáhá ñⁿ ñáyiú xii-ndo ñⁿ vico tnándaha, te vá cóo-ndó núú xilé sácóo cue téé cùnno-gá, chí núu ducaⁿ na càda-ndo, te cudana quexio dava-gá ñáyiú cùnno-gá dácúúxi nchòhó. ⁹ Te ñáyiú ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo-án quixi-yu te cúñahá-yu xii-ndo: “Chí cuñaha xilé núcóo nchíhi-ndo-án ná còncíhi ñáyiú ní quexio-a”, quesàhá-yu cúñahá-yu xii-ndo. Te cuíní-ndó ñáhá cuéi cùcahaⁿ núú-ndó ndàcuíñí-ndó quíhíⁿ-ndó ngóo-ndo núú xilé xínutnii ndéé núú ní ndíhi-ná ndàa sáta-xi. ¹⁰ Te yúhú cächí-í sá òré ná cáháⁿ ñáhá-yu xii-ndo, te ngóo-ndo núú xilé xínutnii ndéé núú ní ndíhi-ná ndàa sáta-xi chí cuendá òré ná quexio ñáyiú ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo, te cúñahá-yu xii-ndo: “Nchòhó cue ñáyiú cáháⁿ ndíhi-í, chí yáha núú xilé sácóo cue téé cùnno-gá coo-ndo”, duha cúñahá-yu xii-ndo. Te ducaⁿ te cada nínu ñaha nchàa ñáyiú yíhi ndíhi-ndo mesá.

¹¹ Te nchaa ñáyiú na càda nínu mee-xi, te ñáyiú-án ñà túú cùu nínu-yu, te nchaa ñáyiú ñà túú quide nínu mee-xi, ñáyiú-án cúú nínu-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹² Te dàtnúni ní xáhaⁿ-gá xii téé ní cáháⁿ ñáhá xii-gá:

—Te yòhó òré cuíní-n càda-n ñⁿ vico, te vá cáháⁿ-n mée-ni cue téé cáháⁿ ndíhi-n, ní cué ñani-n, ní cué ñáyiú cùu ñani tnàhá-n, ní cué ñáyiú cuica ndéu yatni ndíhi-n, chí ñáyiú-án ducaⁿ càdá-yu ñⁿ nduu cáháⁿ ñáhá-yu xii-n te ndéyáhu-ni sá ní quidé-n-yu. ¹³ Te ñáhá chí òré ná càda-n ñⁿ vico, te cáháⁿ-n ñáyiú ndàhú, ndíhi ñáyiú ñà cúú càca, ndíhi ñáyiú yacua, ndíhi ñáyiú cuáá. ¹⁴ Te núu ducaⁿ na càda-n, te cuu-xi ñⁿ sá váha xii-n, chí ñáyiú-án vá níhi-yu nacoto ñáhá-yu xii-n, dico na cùú-n te sáá nduu ndòto-n ndíhi nchaa ñáyiú ní quide ndáá ní xíndecu ichi Yá Ndióxi, te dàvá-án taxi-gá sá ndúú tàhú-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Nàcuáa xiquide ñáyiú òré cáháⁿ ñáhá ñⁿ téé cada vico

(Mt. 22:1-10)

¹⁵ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús ní tecú dóho cue tée yìhi mesá-án, núu ní xáhaⁿ ìⁿ-dé xii-gá:

—Ío váha táhú nchaa ñáiyu na càxi nchaa sá cuáha ñaha Yá Ndiòxi nduu na sáá-yu cundecú-yu núu ndécú-gá táxi tñuní-gá —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Ìⁿ tée quide-dé vico, te ní dátècú tñúhu-dé cuéhé víhi ñáiyu quíhíⁿ-yu caxí-yu.

¹⁷ Te òré sa ní cuu-ná sá caxí-yu, te ní xáhaⁿ-dè xii tée xinu cuechi núú-dé sá quíhíⁿ-dé cúñaha-dé quíhíⁿ-yu caxí-yu, chi sa ndècu túha nchaa sá caxí-yu. ¹⁸ Dico nchaaⁿ-yu ní xáháⁿ-yu xii-dé sá ná cáda càhu iní tée càháⁿ ñáhá-án, chi ñá túú cùyáchí-yu quíhíⁿ-yu vico-án. Te tée ní cáháⁿ ndíhi tée xinu cuechi-án díhna ní xáhaⁿ-dè:

“Íchí ní saaⁿ-í ìⁿ pedású ñuhu, te quíhíⁿ ndèhé-í tnaví, núu xíáⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-n sá cúñaha-n xii tée càháⁿ ñáhá-án xii-í sá ná cáda càhu iní-dé chi ñá túú cùyáchí-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dè. ¹⁹ Te ingá-dé ní xáhaⁿ-dè:

“Ní saaⁿ-í úhúⁿ yùndá ndicutu sa xitu, te cue quití-án quíhíⁿ-í coto ndeé-í güedé vitna, núu xíáⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-n sá cúñaha-n xii tée càháⁿ ñáhá-án xii-í sá ná cáda càhu iní-dé chi ñá túú cùyáchí-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dè. ²⁰ Te ingá tucu-dé ní xáhaⁿ-dè: “Íchí ní tñandaha-í núu xíáⁿ vá cùyáchí-í quíhíⁿ-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dè. ²¹ Te òré ní nasáá tée xinu cuechi-án, te ní nacani tñúhu-dé núú patróóⁿ-dè nchaa nàcuáa ní xáháⁿ-yu. Te ní cudééⁿ tée cùu patróóⁿ-án, te ní xáhaⁿ-dè xii tée xinu cuechi núú-dé-án: “Yáchí cuàháⁿ nanducu-n nchaa ñáiyu ndàhú, ndíhi nchaa ñáiyu ñá cùú càca, ndíhi nchaa ñáiyu yacua, ndíhi nchaa ñáiyu cuàá, te ndèni ní cuu na nàníhí-n-yu te candecá-n-yu quixí”, càchí-dé xáhaⁿ-dè. ²² Te sáta ní nasáá tée xinu cuechi-án, te ní xáhaⁿ-dè xii patróóⁿ-dè: “Patróóⁿ, sa ní quide-í chiúⁿ ní táhú-n, dico ndècu-gá núú cóo-yu”, càchí-dé xáhaⁿ-dè. ²³ Te tée cùu patróóⁿ-dè-án ní xáhaⁿ-dè: “Cuàháⁿ tucu ndèni ní cuu te cada yica-n na quixí-yu quíhu-yu cuendá ná chitú vehe-í. ²⁴ Te na càchí tñúhu-í xii-n sá ní ìⁿ ñáiyu ní cáháⁿ-í díhna vá cùú-gá caxí-yu sá sá ní quide túha-í caxí-yu ní cùu”, cachí tée-án xáhaⁿ-dè xii tée xinu cuechi núú-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii tée-án.”

Ndoho-o cùndecu-o ichi Xitohó Jesucristú
(Mt. 10:37-38)

²⁵ Te ío cuéhé ñáiyu nchicúⁿ-yu Jèsús, te ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

²⁶ —Te núu dava nchòhó cuini-ndó chitnahá ñáhá-ndó xii-í, te cuu iní ñáhá ndisa-ndo. Te cuèi na dandóo-ndo tátá-ndó, ndíhi náná-ndó, ndíhi ñadíhí-ndó, ndíhi déhe-ndo, ndíhi ñaní-ndó, ndíhi cúha-ndo,

te cani iní-ndó sá cuèi na cùú-ndó sá cuendá-í, te ducaⁿ te cuu ndisa-ndo cuè ñáiyu tñahá tñúhu ndíhi-í. ²⁷ Te nchaa ñáiyu vá cànchicúⁿ nihnu ñaha xii-í cuendá sá yùhú-yu ndohó-yu dátña ndoho-í, ñáiyu-án vá cùú-yu ñáiyu tñahá tñúhu ndíhi-í. ²⁸ Te núu ìⁿ nchòhó ná cani iní-ndó dàcaa-ndo ìⁿ vehe ducúⁿ, ¿te náa ñá díú díhna-gá cada cuendá-ndó núu ndèdau díhúⁿ cuu, ducaⁿ te cutnùni iní-ndó núu tñahá díhúⁿ-ndó càa vehe-án àdi ñáhá? ²⁹ Chi núu vá dúcáⁿ càda-ndo, te na ngüita-ndo tàusaha-ndo te vá xinu cada-ndo, te nchaa ñáiyu na cundehe ñaha xii-ndo, te cáháⁿ cuéhé-yu cuendá-ndó. ³⁰ Te cachí-yu: “Tée-án ní ngüita-dé dácàa-dé ìⁿ vehe te ñá ní ndacu-dé xinu”, cachí-yu. ³¹ Àdi te núu ìⁿ tée yindaha ñaha xii ñáiyu cuini-dé nàa-dé ndíhi ingá tucu tée yindaha ñaha xii ñáiyu, ¿te náa ñá díú díhna-gá cada cuendá-dé te núu ndacu-dé ndíhi úxi míl cue sandàtú-dé nàa-güedé, ndíhi ócó míl cue sandàtú ingá tucu tée yindaha ñaha xii ñáiyu cùu úhú iní tñahá ndíhi-dé-án? ³² Àdi te núu xito-dé sá vá ndacúⁿ-dè ñá, te òré vátá cùyatni ñaha-gá tée cùu úhú iní tñahá ndíhi-dé-án, te tendaha-dé ìⁿ tée quíhíⁿ-dé quíhu-dé tñúhu ndàhú núú tée-án cuendá sá vá nàa-güedé. ³³ Te duha cáháⁿ-í chi núu nchòhó vá cáda ndèe iní-ndó dàña-ndo nchaa sá ndécú ndíhi-ndo cuendá chitnahá ñáhá-ndó xii-í, te vá cùú-ndó cuè ñáiyu tñahá tñúhu ndíhi-í.

Ñíi ní nduu víxiⁿ

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Te ñíi chi ío váha, dico núu na ndúu víxiⁿ-xi, ¿te nása-gá cada-o nàndíhi-o te núu ducaⁿ-í? ³⁵ Chi ñá túú-gá nàndíhi-xi ní sá dácá ñuhu, te ní sá dácá saháⁿ, chi cuendá-ná dāngoyo-o. Te nchaa nchòhó ñáiyu ní xindedóho tñúhu ní cáháⁿ-í-a xini ñuhu-xi ío váha cuáha-ndo cuendá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

15

Cuendá ìⁿ mbéé quití ní xita

(Mt. 18:10-14)

¹ Te cue tée cuíhna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáiyu cuendá impuèstú ndíhi cue dava-gá ñáiyu ndècu ichi cuéhé ichi duha ní quexióⁿ-yu núu ndécú Jèsús cuendá cund-edóho-yu tñúhu cáháⁿ-gá. ² Te ní ngüita cue tée cùu fariséú, ndíhi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tñúhu ní chídó tñuní ndíi Moisés xicáháⁿ cuéhé-güedé cuendá-gá, te càchí-güedé:

—Tée-a quèheⁿ cuendá-dé ñáiyu ndècu ichi cuéhé ichi duha, te xèxi ndíhi ñaha-dé xii-yu —càchí-güedé xitñaha-güedé.

³ Te Jèsús ní cani-gá ìⁿ cuendú nàcuáa tecú tñuní-güedé tñúhu-gá, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

4 —Hⁿ tée ndècu ìⁿ ciendú mběé-dě, te ní xíta ìⁿ-di, te nchòhó sa cùtnuní ìní-ndó nàcuáa cada téé-án, chi dándóo-dé cùmídíco sáhúⁿ cùmí-di ìⁿ yucu, te cùnúndúcu-dě quiti ní xíta xiáⁿ ndéé ndéé naníhí-dě-di. 5 Te òré ní naníhí-dě-di te ní dátácá-dě-di chíó-dě ní docó-dě-di sá cùdíⁿ ìní-dé. 6 Te òré ní nasáá-dé vehe-dé, te ní dátácá-dé nchaa cue téé càháⁿ ndíhí-dé, ndíhí nchaa ñáyiú ndècu yatni ndíhí-dé, te ní xáhaⁿ-dě: “Chí ná cùdíⁿ ìní-ó vitna, chi ní naníhí-i mběé-i quiti ní xíta ni cùu”, cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu. 7 Te yúhú cächí-i sá ìo-gá cùdíⁿ ìní Yá Ndióxi ndíhí cue espíritu xínu cuèchi núú-gá núu ìⁿ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na ndixi cuèchi ìní-yu cuèndá nchaa sá ñà túú vâha quidé-yu ndècú-yu te tñíⁿ-yu ichi-gá, dàcúúxi cùmídíco sáhúⁿ cùmí ñáyiú sa ní tuha ichi-gá, chi ñà túú-gá xíní ñùhu-xi ndixi cuèchi ìní-yu chi sa ndècú-yu ichi-gá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuèndá dîhúⁿ ní xíta

8 Te ní caní Jèsús ingá cuèndú núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Hⁿ ñadíhí ndécú ndíhí-aⁿ úxi dîhúⁿ cuixíⁿ, te ní dácúita-aⁿ ìⁿ te ní teñuhúⁿ-aⁿ iti, te ní ngúíta-aⁿ nàtihu-aⁿ vehe, te súní vâha vâha ní nanducu-aⁿ ndéé ní naníhí-aⁿ. 9 Te òré ní naníhí-aⁿ, te ní dátácá-aⁿ nchaa ñáyiú dîhí càháⁿ ndíhí-aⁿ ndíhí nchaa ñáyiú ndècu yatni ndíhí-aⁿ, te ní xáhaⁿ-aⁿ: “Chí ná cùdíⁿ ìní-ó vitna chi ní naníhí-i dîhúⁿ-i sá ní xíta ni cùu”, cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-yu. 10 Te yúhú cächí-i sá dúcáⁿ ìo cùdíⁿ ìní nchaa espíritu xínu cuèchi núú Yá Ndióxi, núu ìⁿ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na ndixi cuèchi ìní-yu cuèndá nchaa sá ñà túú vâha quidé-yu, te tñíⁿ-yu ichi-gá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuèndá ìⁿ téé ñà túú ní quide vâha

11 Te ní caní tuú Jèsús ingá cuèndú núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Hⁿ tée ndècu úú déhe ducuⁿ-dé, 12 te téé lîhli-gá ní xáhaⁿ-dě xii tâtá-dé: “Táu, taxi-n tâhú sá cùú cuèndá-í”, cächí-dé xáhaⁿ-dé. Te tâtá-dé-án ní sâñaha-dé ndí dííⁿ núú-güedé sá cùú cuèndá-güedé. 13 Te núú sàcú-ni nduu, te déhe-dé téé lîhli-gá-án ní nadico-dé nchaa sá ní sâñaha tâtá-dé, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé ìⁿ ñúú xícá, te yàcáⁿ ní tñíⁿ-dè ìⁿ ichi cuehé ichi duha, te ní ndíhí dîhúⁿ-dè ní dándóñùhu-dé ndíhí cue téé càháⁿ ndíhí-dé, ndíhí nchaa ñáyiú dîhí xîndecu ichi díí ìní. 14 Te ní ndíhí ndoo dîhúⁿ-dè ní dándóñùhu-dé, te núú sàcú-ni nduu ní sáá tnamá ñúú núú ndécú-dé-án, te ñà ñíhí-gá-dé sá caxí-dé, te xihí-dé docó. 15 Núú ní xica-dé cuáháⁿ ndúcú chîuⁿ-dè núú ìⁿ téé diu-ni ñúú xiáⁿ, te téé-án ní sâha chîuⁿ ñaha-dé ìⁿ xichi núú ñùhú-dé coto-dé cùchí. 16 Te súní xihí-dé docó te cuíní-dé caxí-dé

nchaa sá sâha-yu cùchí-án ní cùu, dico ñà túú ní sâñahá-yu xii-dé. 17 Te uuⁿ ní sani vâha ìní-dé, te ní cachí-dé: “Ío cuéhé cue téé xínu cuechi vehe tâtá-i te ío cuéhé sá xéxi-güedé ndécú, te yúhú duha ndòho-i docó iha! 18 Te ndacuñí-í te núhú-i vehe tâtá-i, te cùñaha-i xii-dé: Táu, ñà túú ní quide vâha-i núú Yá Ndióxi te ní ñà túú ní quide vâha-i núú-n, 19 te ñà túú-gá tâu-i sá cùú-i déhe-n vitna, te cada ñaha-n-á-n xii-í dàtná ìⁿ téé xínu cuechi núú-n”, duha ní sani ìní-dé cùñaha-dé xii tâtá-dé. 20 Te sáta dúcáⁿ ní sani ìní-dé, te ní natñí-dé ichi cuánuhú-dé vehe tâtá-dé, te xica-gá cuánuhú-dé ní xíní ñáhá tâtá-dé xii-dé te ní cundàhú ìní ñáhá-dé. Te xínu tâtá-dé-án ní sáháⁿ nùtnahá ñáhá-dé, te ní numi ñaha-dé, te ío vâha ní càháⁿ ndíhí ñaha-dé. 21 Te ní xáhaⁿ déhe-dé-án xii-dé: “Táu, ñà túú ní quide vâha-i núú Yá Ndióxi te ní ñà túú ní quide vâha-i núú-n, te ñà túú-gá tâu-i sá cùú-i déhe-n vitna”, cachí-dé xáhaⁿ-dé.

22 Dico tâtá-dé-án ní xáhaⁿ-dè xii cue téé xínu cuechi núú-dé: “Chí quèñùhu ndíhí-ni dóó vâha-gá cuáha-ndo déhe-í-a na cuñnu-dé, ndíhí ìⁿ dehé ná quíhí díquí ndáhá-dé, ndíhí chàú vâha na quíhí-dé. 23 Te quíhíⁿ ñgueheⁿ-ndo ìⁿ ndicutu numa quiti caváha-gá, te cahni-ndo-di, te na càda-o vico, te na caxi-o-di. 24 Chi déhe-í-a ní sani ìní-í sá ní xihí-dé ní cùu, te ñáhá chi ndècu vívú-dé, te ní sani tuú ìní-í sá ní xíta-dé ní cùu te ní nasáá méé-dé”, cächí-dé xáhaⁿ-dè xii cue téé xínu cuechi núú-dé-án. Te ní ngúita-güedé ní quide-güedé vico.

25 Te déhe-dé téé sàcuéhé-gá cuáháⁿ-dé yucu, te òré cuándixi-dé tá ndúu yatni-dé vehe, te ní tecú dóho-dé ío yáá cùú vico. 26 Te ní cana-dé ìⁿ téé xínu cuechi, te ní xícáⁿ tñúhú-dé núú-dé ná cuèndá ducaⁿ ío yáá. 27 Te téé xínu cuechi-án ní xáhaⁿ-dè: “Ñaní-n tée cuáháⁿ ní cùu ní nasáá-dé, te tâtá-n ní táuchíuⁿ-dè ní xihí ìⁿ ndicutu nùma quiti caváha-gá cuèndá sá ní nasáá vâha-dé”, cächí-dé xáhaⁿ-dè.

28 Dico ñaní-dé téé sàcuéhé-án ní cudéⁿ-dè, te ní cachí-dé sá vâ ndíhu-dé vehe cundecu-dé vico-án ní cùu, dico ní quee tâtá-güedé ní càháⁿ ndáhú-dé núú-dé cuèndá ndíhu-dé. 29 Te ní xáhaⁿ-dè xii tâtá-dé: “Táu, cundedóho vâha saú-n tñúhu na càháⁿ-í-a, yúhú ío cuéhé cuíá ní cuu xínu cuechi-í núú-n, te ní ìⁿ xito ñà túú quide sáá ìní-í núú-n, te ní ìⁿ chivá lîhli ñà túú tàxi-n-di caxi díí ìní-í ndíhí cue téé càháⁿ ndíhí-í. 30 Te vitna ní nasáá déhe-n téé ní sáháⁿ ní dándóñùhu dîhúⁿ-n ndíhí nchaa ñáyiú xîndecu ichi díí ìní. Te ní sañni-n ìⁿ ndicutu numa quiti caváha-gá sá cuèndá-dé”, cächí-dé xáhaⁿ-dè xii tâtá-dé.

31 Te ní xáhaⁿ tǎtá-dě xii-dé: “Yòhó déhe-í ducaⁿ-ni ndècu ndìhi ñaha-n xii-í, te nchaa sá ndécú ndìhi-í cúú-xí cuèndá-n. 32 Te vitna dacuítí tǎu-xi sá cádá-ó víco, te cudíí iní-ó, chi ñaní-n-án nǐ quide-í cuèndá sá nǐ xhí-dé ní cùu, te ñáhá chi ndècu vívú-dě, te sa ní xíta-dé ní cùu, te ní nasáá méé-dě”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dě xii déhe-dé tée sàcuéhé-gǎ-án —duha cuáháⁿ cuèndú ní caní Jèsús núú-güedě.

16

Nàcuáa ní quide ñⁿ tée tàxi tñuní ñáhá xii cue tée xínu cuechi

¹ Te Jèsús xáhaⁿ-gǎ xii cue tée xica cuu ndìhi-gǎ:

—Ní xíndecu ñⁿ tée cuica, te ducaⁿ nǐ xíndecu ñⁿ tée ní taxi tñuní ñáhá xii cue tée ní xínu cuechi núú-dě. Te tée-án nǐ xini ñáhá ñáyiú dùhu-dé díhúⁿ tée cùu patróóⁿ-dě, te cuáháⁿ-dé dándòñuhu-dé, te ní xáháⁿ-yu xii tée cùu patróóⁿ-dě sá dúcáⁿ quide-dé. ² Te tée cùu patróóⁿ-dě-án nǐ cana ñaha-dě xii-dé, te ní xáhaⁿ-dě: “¿Ná cuèndá duha cǎháⁿ ñáyiú cuèndá-n? Yáchí chi na tàxi cuèndá-n nchaa chiúⁿ nǐ quide-n, chi vitna te vá táxi tñuní-gǎ-n cué tée xínu cuechi núú-í”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dě. ³ Te tée tàxi tñuní ñáhá xii cue tée xínu cuechi-án nǐ sani iní-dé: “¿Te nása cada-í vitna na quèhndé patróóⁿ-í chiúⁿ-í? Chi ñá cùndèe-gǎ-í cada-í chiúⁿ vée, te cùcahaⁿ núú-í cǎcáⁿ ndáhú-í. ⁴ Dico duha cada-í cuèndá queheⁿ cuèndá ñáhá ñáyiú vehé-yu òré ná quèhndé duuⁿ-ná patróóⁿ-í chiúⁿ-í”, duha ní sani iní-dé. ⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní cana-dé ñⁿ ñⁿ cue tée tǎu núú patróóⁿ-güedě. Te tée díhna ní xicáⁿ tñuhú-dě núú-dě, te xáhaⁿ-dě: “¿Ndèé dau tǎu-n núú patróóⁿ-í?”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dě. ⁶ Te tée-án nǐ xáhaⁿ-dě: “Tǎu-í ñⁿ cièndú bàrril acití”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dě. Te tée tàxi tñuní ñáhá xii cue tée xínu cuechi-án nǐ xáhaⁿ-dě: “Iha náu recíu-n-á, te ndadúha ingá sá ùdico úxí taxi-n”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dě. ⁷ Te dátñuní ní xicáⁿ tñuhú tucu-dé núú ingá-dé, te xáhaⁿ-dě: “Te yòhó, ¿ndèé dau tǎu-n-í?”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dě. Te tée tǎu-án nǐ xáhaⁿ-dě: “Ñⁿ cièndú ngohnchi triú tǎu-í”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dě. Te tée tàxi tñuní ñáhá xii cue tée xínu cuechi-án nǐ xáhaⁿ-dě: “Iha náu recíu-n-á, te cadúha ingá sá cùmídico-nǎ taxi-n”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dě. ⁸ Te tée cùu patróóⁿ-án nǐ cǎchí-dé sá ío váha ñuhu díquí tée dùhu-án nàcuáa cada-dé cundecu váha-dé. Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi cuèhé ichi duha, ío-gǎ váha ñuhu díquí-yu nàcuáa cada-yu cundecu váha-yu ndìhi nchaa ñáyiú cùndihí-yu dàcúxí ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi.

⁹ Te yúhú cǎchí-í sá cádá-ndó sá váha ndìhi nchaa sá ndécú ndìhi-ndo ní cuáha ñuyúú

yíca cuèchi-a, te ducaⁿ te coo cue tée ío váha tnahá tñuhu ndìhi-ndo, te òré ná ndìhi nchaa sá ío ñuyúú-a, te Yá Ndióxi queheⁿ cuèndá ñáhá-gǎ xii-ndo, te cundecu-ndo ndìhi-gǎ ní caa ní quíhíⁿ.

¹⁰ Te núu ñⁿ tée quide ndáá cuéi ñⁿ chiúⁿ líhli na cáda-dé, te díu-ni ducaⁿ quide ndáá-dé cuéi ñⁿ chiúⁿ cahnu na cada-dé. Dico tée ñá túú quide ndáá, chi cuéi chiúⁿ líhli ádi chiúⁿ cahnu na cada-dé dico ñⁿ-ni quide-dé. ¹¹ Te núu nchòhó vá cádá-ndó sá váha ndìhi nchaa sá ní cuáha ñuyúú yíca cuèchi-a ña, te Yá Ndióxi vá táxi-gǎ sá váha ndècu ndìhi-gǎ xii-ndo. ¹² Te núu vá cádá ndáá-ndó còto-ndo nchaa sá táxi núu tnahá ñáyiú-ndo, te vá yòo taxi sá núú tǎhú-ndó.

¹³ Te ní ñⁿ tée xínu cuechi vá ndácú-dě cunu cuechi-dě núú úú patróóⁿ, chi tée-án cuu váha iní-dé núú ñⁿ patróóⁿ-dě te tñi-dé nchaa tñuhu cǎháⁿ patróóⁿ tée cùu váha iní-dé núú-xi-án. Te núu ingá tucu patróóⁿ-dě vá cúú váha iní-dé, te ní vá tñi-dě tñuhu cǎháⁿ patróóⁿ-dě-án. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchòhó chi vá ndácú-ndó cùnu cuechi-ndo núú Yá Ndióxi te cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá ío ñuyúú-a —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedě.

¹⁴ Te nchaa cue tée cùu fariséu ío ñuhu iní-güedé nchaa sá ío ñuyúú-a, te xíndedóho-güedé nchaa tñuhu cǎháⁿ Jèsús, te ní cǎháⁿ yíchí-güedé cuèndá-gǎ. ¹⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó cúú-ndó cué tée ío váha cǎháⁿ núú ñáyiú cuèndá-nǐ sá cuíní-ndó cǎháⁿ váha-yu cuèndá-ndó, dico Yá Ndióxi xini ndáá-gǎ nàcuáa cǎa iní-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, te nchaa sá cǎchí cue ñáyiú ñuyúú-a sá ío nándíhi, Yá Ndióxi dáquèe tǎhú-gǎ.

Cuèndá nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés

¹⁶ Te nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés cùnúu-xi ní cuu, ndìhi nchaa tñuhu ní chídó tñuní cue tée ní xóo cǎháⁿ tñuhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Dico cùtnàhá ní ngúíta té Juáá tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní cǎháⁿ-dé tñuhu-í, ndéé dàvá-án ñá túú-gǎ ní cùnuu nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés ndìhi nchaa tñuhu ní chídó tñuní cue tée ní xóo cǎháⁿ tñuhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Te díu-ni ndéé dàvá-án ní que-saha ta tècú tñuní ñáyiú nàcuáa ndìhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, te vai ñáyiú ío sàni iní-yu vitna nàcuáa cada-yu ndìhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. ¹⁷ Te nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés ío ndáá cǎháⁿ-xi, te ndìhi-gǎ naa andíu ndìhi ñuyúú dàcúxí sá ndíhí ñⁿ ñⁿ tñuhu-án cada-xi nàcuáa cǎháⁿ-xi.

Jèsús cǎháⁿ-gǎ cuèndá ñáyiú dàña tnahá (Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Te núu ìn tée na dàña tnaha-dé, ndihi ñadihi-dé, te tnándaha tucu-dé ndihi ingá-yu, te nehé víhí quide-dé te núu ducaⁿ na càda-dé, te tée na tnándaha ndihi ñaha ní dàñá yí-xi, te ñu-ni ducaⁿ ñà túu cùu-xi sá vaha te núu ducaⁿ na càda-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuendá ìn tée nàni Lázaru ndihi cuendá ìn tée cuica

¹⁹ Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Ní xindecu ìn tée cuica, te ní xóo cuihnu-dé mee-ni dóó vaha dóó víi càa, te nchaa nduu súúni vaha ní xóo cada-dé vico vehe-dé. ²⁰ Te ní xindecu tucu ìn tée ndàhú ní xínani-dé Lázaru, te tée-án ní cuhú-dé ní xindeé-dé nitùhú-dé ndihyi, te ìn nduu ìn nduu ní xóo taxinucóo ñaha-güedé xii-dé yuyèhe tée cuica-án. ²¹ Te tée ndàhú-án ní xóo cuú-dé docó, te ní xóo cuini-dé caxi-dé nchaa sá ñà túu-gá ní xóo yáha caxi tée cuica-án, te ñà túu ní xóo níhi-dé. Te cuèi iná ní xóo quíhíⁿ-dí ní xóo nayuu-di nchaa núu ndihyi ndeé-dé-án. ²² Te ní sáá ìn nduu te ní xihí tée ndàhú-án, te cue espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndióxi ndécá ñaha-xi xii-dé cuándaa núu ndécú té Abrahám cundecu-dé. Te ní sáá nduu ní xihí tée cuica-án tnàhá-dé, te ní chindúxi ñaha-güedé xii-dé. ²³ Te ní sáá-dé núu xindecu nchaa ñayiu ní xihí ñà túu ní quide ndáá núu Yá Ndióxi te xián ío ndòho-dé ndécú-dé, te ní ndonehe núu-dé te xica ní xini-dé té Abrahám ndihi té Lázaru-án xindecu-güedé. ²⁴ Te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dé: “Yòhó tátá Abrahám, cundàhú iní ñàhá xii-í, te cùñaha xii té Lázaru ná dandaxiⁿ-dé díquí ndàhá-dé, te na quixi-dé dandaxiⁿ-dé yàa-í, chí ío ndòho-í ñùhù-í núu ñùhù núu càyú-a”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii té Abrahám. ²⁵ Dico té Abrahám ní xáhaⁿ-dé: “Ndàhú yòhó ñani tnàhá-í, dandàcu iní sá ío vaha ní xindecu-n ñùyúu, te té Lázaru ío ndàhú ní ndoho-dé ní xindecu-dé. Te vitna ní nucundecu vaha-dé iha, te yòhó ndòhó-n vitna. ²⁶ Te ñà díú-ní sá xián tucu, chí cuádava ndècu ìn déhvá cùnú ñùhù nèhu-xi núu ndécú-ó, te cuèi nchaa ñayiu xindecu iha na càchí iní-yu quixi-yu núu ndécú-ndó dico vá ndácü-yu, te ní nchòhó vá ndácü-ndó quixi-ndo núu ndécú-ndí”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. ²⁷ Te ní xáhaⁿ tée cuica-án: “Te núu ducaⁿ te càháⁿ ndàhú-í núu yòhó tátá Abrahám vitna sá téndàha-n té Lázaru ná quíhíⁿ-dé vehe tātā-í, ²⁸ chí ndècu úhùⁿ-gá ñani-í, te na cùñaha-dé xii-güedé sá vá càdá-güedé dàtná ní quide-í cuendá sá vá quixi-güedé tnàhá-güedé núu ndécú-í ndòhò-í-a”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. ²⁹ Te té Abrahám ní xáhaⁿ-dé: “Mee-güedé ndécú ndihi-güedé nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihi nchaa tnúhu ní chídó tnùní

cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te nchaa tnúhu-án ná tñii-güedé nàcuáa càháⁿ-xi”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-dé.

³⁰ Te ní xáhaⁿ tucu tée cuica-án: “Tátá Abrahám, dico vá càdá cuendá-güedé nchaa tnúhu-án, dico núu ìn ñayiu ñà túu-gá ndécú ñùyúu ìn ñayiu ndècu ndihi-n quíhíⁿ-yu cáháⁿ ndihi ñàhá-yu xii-güedé nàcuáa nduu tnúhu vaha, te ndixi cuèchi iní-güedé nchaa sá ñà túu quide vaha-güedé ndécú-güedé, te cada vaha-güedé”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-dé.

³¹ Dico té Abrahám ní xáhaⁿ-dé: “Te núu ñà túu cuini-güedé tñii-güedé tnúhu ní cáháⁿ ndí Moisés, ndihi tnúhu ní cáháⁿ cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ña, te ñu-ni ducaⁿ càda-güedé cuèi ìn ñayiu ní xihí ná ndótó-yu cùñàhá-yu nàcuáa nduu tnúhu vaha, chí vá quíndáa iní-güedé”, càchí té Abrahám xáhaⁿ-dé xii tée cuica-án —càchí Jèsús xáhaⁿ-gá xii cue tée cùu fariséu.

17

Quihi iní-ó vā cündecu-o ichi cuehé ichi duha

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Dacutíí sá cóo cuè tée dacàháⁿ-güedé ñayiu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, j dico ndàhú ní cuu cue tée ducaⁿ na dàcàháⁿ ñàhá xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá! ² Chí vaha-gá sá núu na dàcutu ndeé ñayiu ìn yúu yódó dúcúⁿ-güedé té dàqueé ñàhá-yu xii-güedé xití ndute làmár, te ñà díú sá cündecu-güedé dacàháⁿ-güedé ñayiu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, cuèi ñayiu ndàhú iní-xi dandàhú-güedé. ³ Te ío quihi iní-ndó cündecu-ndo.

“Te núu ìn ñani tnàhá-ndó quide-dé ìn sá ñà túu tau-dé cada-dé sá cuú-xi-ndó té cáháⁿ-ndó dòho-dé, te núu ní ndixi cuèchi iní-dé sá ñà túu ní quide vaha-dé, te cada càhnu iní-ndó sá ní quide-dé. ⁴ Te cuèi úsá xito na càda-dé nándi sá ñà túu tau-dé cada-dé sá cuú-xi-ndó ìn nduu, te núu na quixi-dé úsá xito núu-ndó, te càchí-dé sá vá dúcáⁿ-gá cada-dé, te xini ñuhu-xi cada cahnu iní-ndó-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Ñayiu sàndáa ndisa iní-xi

⁵ Te ní xáhaⁿ cuè tée xica cuu ndihi Jèsús xii-gá:

—Chindee ñaha xii-ndí cuendá ducaⁿ te quíndáa-gá iní-ndí sá Yá Ndióxi ndácú-gá quide-gá nchaa sá vaha —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu nchòhó quíndáa ndisa iní-ndó súúni cuèdicó luha líí dàtná cuini-ndó càa ìn ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá, te ducaⁿ te cuu cùñaha-ndo xii ìn yutnu: “Quene-n

ilha te quihíⁿ-n cuihnu-n xití lámár”, duha cūñaha-ndo. Te ducaⁿ càda-xi te núu na quíndáá ndisa iní ñáhá-ndó xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Nàcuáa tàú ìⁿ tée xinu cuechi cada-dé

⁷ Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Te núu ìⁿ nchòhó ndécú ìⁿ tée xinu cuechi núu-ndó, te cuáháⁿ-dé yucu cuángada chiúⁿ-dé, àdi cuáháⁿ-dé yucu coto-dé quiti, te òré ní nasáá-dé vehe sá ní sáháⁿ-dé yucu, te vá cūñaha nchòhó cue tée cùu patróoⁿ-dè xii-dé: “Yáchí nehé caxi-n dítá”, vá dúhá cūñaha-ndo. ⁸ Chi nchòhó cue tée cùu patróoⁿ-dè cūñaha-ndo xii-dé: “Cundihí iní cada túha sá cùdini-í, te díhna-gá-í caxi-í dítá te dàtnùni caxi-n”, duha cūñaha nchòhó cue tée cùu patróoⁿ xii-dé. ⁹ Te òré ná ndihí chiúⁿ ní táhú nchòhó cue tée cùu patróoⁿ cada tée xinu cuechi núu-ndó, te ñá túú tàú-ndó ndacáⁿ táhú-ndó núú tée xinu cuechi núu-ndó. ¹⁰ Te duha càháⁿ-í chi núu òré ná ndihí nchaa chiúⁿ ní táhú Yá Ndióxi cada-ndo, te cachí-ndó: “Nchúhú cùú-ndí cue tée xinu cuechi núú Yá Ndióxi, dico ñá túú tàú-gá ndacáⁿ táhú-gá núú-ndí, chi mee-ni chiúⁿ ní táhú-gá ní quide-ndí”, duha cachí-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús quidé tātma-gá úxi cue tée tnàhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cūñú ñáyiu

¹¹ Te ñuhu Jesús ichi cuáháⁿ-gá ñuú Jerusálén, te ní yáha-gá núú ràyá distritú Sámariá ndihí distritú Galiléa. ¹² Te ta cūyatni-gá ìⁿ ñuú líhli cuáháⁿ, te ní sátnahá ñáhá úxi tnàhá cue tée cùhú xii-gá, te tnàhá-güedé cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cūñú-ó dico xica lùha ní ngúnu tñi-güedé, ¹³ te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii Jesús:

—jMèstrú, cundháá iní ñáhá xii-ndí! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁴ Te òré ní xiní ñáhá Jesús xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gá:

—Chí cuáháⁿ núú dütú ná cùndehe ñaha-dé xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ichi-ni ñuhu-güedé cuáháⁿ-güedé ní ndúha-güedé cuéhé tnàhá-güedé. ¹⁵ Te nchaa-güedé ní cutnùni iní-güedé sá ní ndúha-güedé, dico ìⁿ-ni-dé ní nacuico-dé, te ní ngúita-dé níhi ní cáháⁿ-dé, te ní cachí-dé sá io càhnu cuu Yá Ndióxi. ¹⁶ Te ní ngúíñi xití-dé núú Jesús, te ní nuu núú-dé ndaa núú ñuhú ndacáⁿ táhú-dé núú-gá. Te tée-áⁿ cùú-dé tée distritú Sámariá. ¹⁷ Te Jesús ní cachí-gá:

—Úxi tnàhá-güedé ní ndúha cuéhé tnàhá-güedé. ¿Te ndéé ndécú dàva-gá-güedé-í?

¹⁸ ¿Te náa ìⁿdi-ni tée ingá ñuú-a ní nacuico-dé ndacáⁿ táhú-dé núú Yá Ndióxi, te càchí-dé sá io càhnu cuu-gá ñá? —càchí-gá.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-gá xii tée-áⁿ:

—Ndacuíñi te núhú-n, chi sa ní ndúha-n cuéhé tnàhá-n, chi ní sándáá iní-n Yá Ndióxi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Nàcuáa yíndaha ñaha Yá Ndióxi

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Te cue tée cùu fariséú ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú Jesús núu ná ama ngúita Yá Ndióxi ndihu ndaha-gá ñáyiu. Te ní xáhaⁿ-gá:

—Ñá túú ná cada-xi ñuyú quini-ndó cuendá cutnùni iní-ndó sá ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo. ²¹ Te ní vá yóo cachí: “Iha ndécú-gá táxi tnùni-gá, àdi yacáⁿ ndécú-gá táxi tnùni-gá”, chi tnuú-ndó sá ndécú-gá ndihí nchaa ñáyiu yíndaha-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te ní xáhaⁿ-gá xii cue tée xica cuu ndihí-gá:

—Te nchòhó chí sáá nduu, te cachí iní-ndó sá sùúni cuèdicó ìⁿ nduu quini ñáhá-ndó xii yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo, dico vá quini ñáhá-gá-ndó xii-í. ²³ Te coo ñáyiu cūñáhá-yu xii-ndo: “Iha ndécú-gá, áⁿ yacáⁿ ndécú-gá”, quesàhá-yu cūñáhá-yu xii-ndo. Dico vá quíndáá iní-ndó quihíⁿ-ndó ndihí-yu núú càchí-yu, te ní vá cáni iní-ndó quihíⁿ mée-ndó. ²⁴ Chi dàtná cuini-ndó quide-xi òré sáá nduté àndiu, chi uuⁿni dáyehé-xi nihí ñuyú, ducaⁿ càda-xi nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo, te dàvá-áⁿ quini ñáhá nchaa-ndi túhú ñáyiu xii-í. ²⁵ Dico díhna-gá ndoho vihi-í, te daquèe tíhú ñáhá ñáyiu ñuyú-a xii-í. ²⁶ Te cadá-yu dàtná ní quide ñáyiu ní xíndecu cùtnàhá ní xíndecu té Nòé, te diu-ni ducaⁿ sátnahá-xi cada nchaa ñáyiu ndécu vitna ndéé sáá nduu quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo. ²⁷ Chi caxi-ni-yu, coho-ni-yu, te caca cuu-ni cue tée xica ndáhú, te tnàndaha-ni-yu, chí ducaⁿ ní quide-yu dàvá-áⁿ ndéé ní sáá nduu cuànguee té Nòé xití bàrcú, te ní ngúita-xi ní cuuⁿ dáú ní ndaa ndute ñuyú, te nchaa-yu ní xihí ní cáhá-yu dàvá-áⁿ. ²⁸ Te diu-ni ducaⁿ ní quide tucu ñáyiu cùtnàhá ní xíndecu té Lót, chí xèxi-yu xihí-yu, te sáá-yu te nàdicó-yu, te xixitú-yu nándi sá xixitú-yu, te nchaa cue tée xidacáa-güedé vehe. ²⁹ Te òré ní quee té Lót ñuú Sòdomá, te ní ngoyu ñuhú andiu, te dàcá yúú sùúni dicó ní nduu ñuhú-ná-xi, te ní xihí nchaandi túhú ñáyiu ñuú-áⁿ. ³⁰ Te diu-ni ducaⁿ sátnahá-xi cada ñáyiu na sáá nduu quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo ñuyú-a.

³¹ Te núu ìⁿ ñáyiu càndodó-yu díqui vèhé-yu nduu-áⁿ, te ní vá ndihu-gá-yu quehén-yu ìⁿ ndachiúⁿ-yu canehé-yu quihíⁿ, te ñáyiu cuáháⁿ yucu, te ní vá nùhú-gá-yu vèhé-yu. ³² Te chí dándacu iní nàcuáa ní yáha

ñadihí té Löt. ³³ Te nchaa ñáyiú cuíní dàcácu nihnu mee-xi ñuyíú-a ña, te cuita nihnú-yu, te nchaa ñáyiú na cùú sá cuendá-í, te naníhí tãhú-yu.

³⁴ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ndùu-án, te núu úú-yu cãa ñn núú xíto, te ñn-yu ndanchitá-yu ndaá-yu andiu, te ñn-yu quendóo. ³⁵ Te núu úú ñáyiú ñihí nchícō-yu ñn-ni vehe, te ñn-yu ndanchitá-yu ndaá-yu andiu, te ñn-yu quendóo. ³⁶ Te núu úú cue tée yihí-güedé yucu, te ñn-dé ndanchita-dé ndaa-dé andiu, te ñn-dé quendóo —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁷ Te sá dúcãⁿ ñí cãháⁿ-gã núu ní xicãⁿ tnúhú-güedé núu-gã, te xãhaⁿ-güedé xii-gã: —Métrú, ¿te ndéé ducaⁿ càda-xi-í? —cachí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

Te ní xãhaⁿ-gã:
—Te nchòhó xìní-ndó sã ncháá núu yúcu yiqui cuñú ní xihí, te yacãⁿ tàcã cue ndixíí xéxí-güedé —cachí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

18

Jèsús cãháⁿ-gã cuendá ñn juéxí ndihí cuendá ñn ñaha quèé

¹ Te Jèsús ní cani-gã ñn cuendú núu-güedé cuendá sã vã ná tũhú iní-güedé cãháⁿ ndihí-güedé Yã Ndiöxí nchaa-ni òré. ² Te xãhaⁿ-gã:

—Ñn ñuú ndécú ñn juéxí, te ni ña túú sãndáá iní-dé Yã Ndiöxí, te ni ñn tnúhu xãhaⁿ ñáyiú ñã túú cuíní-dé cada cuendá-dé. ³ Te ñuú-ni ñuú-án ndécú tucu ñn ñadihí ñaha quèé, te ní sãháⁿ-aⁿ cãháⁿ ndãhú-aⁿ núu juéxí-án cuendá cada ndáá-dé ñn cuéchi. ⁴ Te titní xito ní cuu sãháⁿ-aⁿ cãháⁿ ndãhú-aⁿ núu-dé te ñã túú cuíní-dé cada cuendá-dé tnúhu cãháⁿ-aⁿ ni cùu, te ndéé núú ñã cùú-gã te ní sani iní-dé: “Te cuéi ñã túú sãndáá iní-í Yã Ndiöxí, te ni ñã túú quide cuendá-í nchaa tnúhu cãháⁿ ñáyiú cada-í, ⁵ dico na càda ndáá-í cuendá ñaha quèé-a ndihí ñáyiú cùu úhú iní tnãhá ndihí-aⁿ, chi vã cùndèe-gã iní-í nuu núu quixi-aⁿ dasátú iní ñãhá xii-í”, duha ní sani iní tée cùu juéxí-án —cãchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁶ Te ní xãhaⁿ tucu-gã xii-güedé:

—Cada cuendá-ndó ñacuáa ní sani iní juéxí tée cuihna iní-xi-án. ⁷ Te Yã Ndiöxí ío chindee-gã nchaa ñáyiú ní cãháⁿ-gã cundecu ndihí-gã, chi cuéi nduu cuéi niú cãháⁿ ndihí ñãhá-yu xii-gã, te vã cùyãa-gã nachinaa-gã nchaa sã quidé ñaha nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñãhá xii-yu. ⁸ Te ío ndihí ducaⁿ càda-gã. Te òré ná quixi yúhú Tée cùu ñaní tnãhá-ndó nchaa-ndo, ¿te náa naníhí-gã-í ñáyiú sãndáá ndisa iní Yã Ndiöxí-án? —cãchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Nãcuáa quide ñn tée cùu fariséú ndihí ñn tée cùu cobradó

⁹ Te Jèsús ní cãháⁿ-gã núu ñáyiú ñacuáa quide ñáyiú sãni iní sã ío quide ndáá te dàquee tũhú-yu tnãha ñáyiú-yu, te xãhaⁿ-gã xii-yu:

¹⁰ —Úú cue tée cuáhãⁿ-güedé veñũhu càhnu sã ío cùnuu cãháⁿ ndihí-güedé Yã Ndiöxí, te ñn-dé cùú-dé tée cùu fariséú, te ingã-dé cùú-dé tée cuihna iní-xi quide cobrá ñãhá xii ñáyiú cuendá impuèstú. ¹¹ Te tée cùu fariséú-án nũtnĩ-dé cãháⁿ ndihí-dé Yã Ndiöxí, te xãhaⁿ-dè xii-gã: “Yohó Dútú Ndiöxí ndacãⁿ tãhú-í núu-n, chi ñã túú quide-í dàtnã quidé dàva-gã-güedé, chi dùhu-güedé, cãháⁿ ndihí-güedé ñadihí te ñã díú ñadihí-güedé cùú-yu, te ñãndi-gã nchaa sã cuèhé sã dùhá quide-güedé, te ni ñã túú quide-í dàtnã quidé tée cuihna iní-xi quide cobrá ñãhá xii ñáyiú cuendá impuèstú ndécú ñha. ¹² Chi yúhú ñã túú tnãhí ná xéxi-í úú nduu xití samãna cuendá sã cãháⁿ ndihí ñaha-í xii-n, te nchaa sã nihí-í te càhu-í úxí xichí, te ñn xichí tàxi-í xii-n”, càchí-dé xãhaⁿ-dè xii Yã Ndiöxí. ¹³ Dico tée cuihna iní-xi quide cobrá ñãhá xii ñáyiú cuendá impuèstú-án chi xica lùha nutnĩ-dé, te ni lùha ñã túú cùyã-dé ndonehe núu-dé andiu cuendá sã ndixí cuéchi iní-dé nchaa sã ñã túú vãha quide-dé, te ndèdí ndaha-dé pèchú-dé sã ndihí iní-dé, te xãhaⁿ-dè xii Yã Ndiöxí: “Yohó Dútú Ndiöxí cundãhú iní ñãhá xii-í, chi ío cuèhé sã ñã túú vãha quide-í núu-n!”, càchí-dé xãhaⁿ-dè xii Yã Ndiöxí. ¹⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã tée cuihna iní-xi quide cobrá ñãhá xii ñáyiú-án ní tedóho Yã Ndiöxí nchaa tnúhu ní cãháⁿ-dè, te ní quide càhnu iní-gã nchaa sã ñã túú vãha ní quide-dé, te cuánhú-dé vehe-dé. Te tée cùu fariséú-án ñã túú ní tedóho ñaha Yã Ndiöxí xii-dé. Chi nchaa ñáyiú na càda cahnu mee-xi ñuyíú-a te vã cùú-yu ñáyiú cùnuu, te nchaa ñáyiú ñã túú quide cahnu mee-xi, ñáyiú-án cunúú-yu —cãchí Jèsús xãhaⁿ-gã xii-yu.

Jèsús quidé ñ-gã landú

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Te ñn úú ñáyiú ndécã-yu landú lĩhli cuáhãⁿ núú Jèsús chi cuíní-yu sã téndaha ñaha-gã xii-güexi, te òré ní xini cue tée xica cuu ndihí-gã sã ndécã-yu landú-án cuáhãⁿ núu-gã, te ní ngúita-güedé ténãã ñãhá-güedé xii-yu, te xãhaⁿ-güedé sã vã dúcãⁿ càdã-yu. ¹⁶ Dico Jèsús ní cana ñaha-gã xii-güedé, te ní xãhaⁿ-gã:

—Chí dàñá ná quixi nahi landú lĩhli-án núu-í-a, te vã càdí-ndó ichi-güexi, chi dàtnã cùú vãha iní cue landú lĩhli-án ducaⁿ cùu vãha iní cue ñáyiú yĩndaha ñaha Yã Ndiöxí. ¹⁷ Te ña càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã núu vã quindáá iní ñãhá-ndó dàtnã quidé dàva landú lĩhli sãndáá iní ñãhá xii-í, te vã ndihú

ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo, te vá ndúú táhú-ndó cundecu-ndo ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Ín tée cuica cãháⁿ ndihi-dé Jèsús
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)*

18 Te ìⁿ tée cùnunu ní xicáⁿ tnúhú-dé núú Jèsús, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n tée ío váha iní-xi, te cùníní-í núu vá cundèe iní-n cächí tnúhu-n ná cúú sã váha cada-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndihi Yá Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

19 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nácuáa ndùu tnúhu cãháⁿ-n sã yúhú váha iní-ãⁿ? Chi ìⁿdií díí-ni Yá Ndiöxí váha iní-gá. 20 Te yòhó xìní-n nácuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada ñáyiú, te duha ní cachí-gá: “Nchòhó cue tée vá cãháⁿ ndihi-ndo ñàdihí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú ñáyiú tucu vá cãháⁿ ndihi-ndo tée te núu ñá díú yíi-ndo cuu-güedé, te vá cãhíní-ndó tnàha ñáyiú-ndo, te ni vá dúhú-ndó sã ndécú ndihí-yu, te ni vá dácacu-ndo cuéchi neñúú sã cúú-xi tnàha ñáyiú-ndo, te canehe-ndo sã yíñùhu núú tãtã-ndó ndihi núú ñaná-ndó”, duha ní cachí Yá Ndiöxí cada ñáyiú —cächí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-dé.

21 Te tée-ãⁿ ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Nchaa xíãⁿ ní ngúíta-í quidé-í ndéé cùtnáhã cúú lándú-í —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

22 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Dico cùmání ingá núú sã cãdá-n, vitna te quíhíⁿ-n te dico-n nchaa sã ndécú ndihi-n, te díhúⁿ-n cuãha táhú-n cuè ñáyiú ndàhú, te ducaⁿ te nduu táhú-n cundecu váha-n núú ndécú Yá Ndiöxí táxi tnúní-gá, te na yãha ducaⁿ cada-n te quixi-n chitnahã ñáhã-n xii-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

23 Te sã dúcãⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé, te ío ní cundíyí-dé, chi ío cuica-dé. 24 Te sã ní xini ñáhã Jèsús xii-dé cundíyí-dé, núu ní cachí-gá:

—Ílo úhú quindáá iní ñáyiú cuica Yá Ndiöxí cuendá ndihu ndaha ñaha-gá xii-yu! 25 Te yáchí-gá yãha ìⁿ caméyu yaú ìⁿ yiquí tìcú dácúúxí sã quindáá iní ìⁿ ñáyiú cuica Yá Ndiöxí cuendá ndihu ndaha ñaha-gá xii-yu —duha ní cachí-gá.

26 Te nchaa ñáyiú ní tecú dóho-xi tnúhu ní cãháⁿ-gá ní xáhãⁿ-yu xii-gá:

—¿Te yoo naníhí táhú te núu ducaⁿ vãiⁿ? —cächí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

27 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Cue ñáyiú ñuyíú-a chi vá ndácú-yu ná cadá-yu nácuáa ndihu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu, dico mee-gã chi ndacu-gá ndihu ndaha ñaha-gá xii-yu chi nchaa sã

vãha ndacu-gá quidé-gã —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

28 Te te Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Nchúhú ní dándóo-ndí nchaa sã ndécú ndihi-ndí, te ní tuha ñaha-ndí xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

29 Te ní xáhaⁿ-gá xii ñáyiú:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ncháá ñáyiú na dándóo vehe-xi, àdi tátã-xi, ñaná-xi, ñaní-xi, cúha-xi, ñàdihí-xi, déhe-xi cuendá sã cuini-yu ndihu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu, 30 te ío-gã cuèhé sã cuãñaha-gã xii-yu cundecu ndihí-yu, te ñá díú-ní xíãⁿ, chi tnáhã nduu táhú-yu cundecu ndihi ñáhã-yu xii-í ni caa ni quíhíⁿ ná sãá nduu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Jèsús cãháⁿ tucu-gá sã cãhni ñaha-güedé xii-gá

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Te Jèsús ní taudíⁿ-gá ndí ùxúú cue tée xica cuu ndihi-gá tnuú ñáyiú, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Vitna te quíhíⁿ-ó ñùú Jerusalén, chi yacãⁿ cada-xi nchaa nácuáa sa ní chidó tnúní cue tée ní xóo cãháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nácuáa yãha yúhú Tée cùu ñani tnáhã-ndó nchaa-ndo. 32 Chi cuãha cuendá ñáhã-güedé xii-í núú cuè tée ñá túú cùu cue tée isràèl, te cudíquí ndéé ñáhã-güedé xii-í, te cúcuèhé ñáhã-güedé, te tiú díí ñáhã-güedé xii-í. 33 Te caniha-güedé ndihi ñi, te dátñuní cãhni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sã cúú-í te ndoto-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

34 Dico ní ìⁿ tnúhu ní cãháⁿ-gá ñá túú ní tècú tnúní-güedé, chi ío yidáhu tnúhu ní cãháⁿ-gá núu xíãⁿ ní ìⁿ ñá túú ní tècú tnúní-güedé.

Jèsús quidé tãtna-gá núú ìⁿ tée cuãá ñuú Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Te òré tá cùyatni Jèsús ñuú Jericó cuáhãⁿ, te yuhu ichi cuáhãⁿ-gã-ãⁿ núcõo ìⁿ tée cuãá xicãⁿ ndàhú-dé. 36 Te òré ní tecú dóho-dé xicãháⁿ vãi ñáyiú xiyãha-yu, te ní xicãⁿ tnúhú-dé núú ñáyiú ndécú ndihi-dé ná cuendá ducaⁿ vãi-yu yãha. 37 Te ní xáhãⁿ-yu sã Jèsús tée ñuú Nazarét ñúhú-dé ichi. 38 Te níhi ní cãháⁿ-dè, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Jèsús ñani tnáhã ndíi Dàvíí, cundáhú iní ñáhã xii-í! —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

39 Te ñáyiú xixódó núú núú Jèsús ní tenãá ñáhã-yu xii-dé, te xáhãⁿ-yu sã ná cãdí-dé yuhu-dé dico uuⁿ-gã níhi ní cãháⁿ-dè xáhaⁿ-dè xii-gá:

—¿Yòhó tée cùu ñani tnáhã ndíi Dàvíí, cundáhú iní ñáhã xii-í! —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

40 Te Jèsús ní ngüñí-gá, te ní táuchíuⁿ-gá ní sángueheⁿ ñaha cuè téé ndíhi-gá. Te òré ní quexìo-dé núú-gá, te ní xícáⁿ tnúhú-gá núú-dé, te xáhaⁿ-gá:

41 —¿Ná cuiniⁿ càda ñaha-í xii-n-í? — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te téé cuàà-án ní xáhaⁿ-dè:
—Mèstrú, cuini-í cada tátna-n núú-í cuendá cundehe-í —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

42 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:
—Sa ní ndúha núú-n chí ní sándáá iní-n Yá Ndióxi —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

43 Te òré-ni-án ní ndúha núú-dé, te ní chinchícúⁿ-dé Jèsús, te ní cächí-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi. Te nchaa ñáyiú ní xini nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-dé tnàhá-yu ní cächí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi.

19

Jèsús ndíhi ìⁿ téé nàni Zaqueú

1 Te Jèsús ní sáá-gá ñúú Jericó, te ta yáha-gá xití ñúú-án cuáháⁿ. 2 Te ñúú-án ndécú ìⁿ téé cuica nàni-dé Zaqueú, te cùnno-dé táxi tnúni-dé cue téé cùndíhi-dé, cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñhá xii ñáyiú cuendá impuestú. 3 Te téé-án cuiniⁿ-dé cuiniⁿ-dé Jèsús òré-án ní cùu te ñá ní ndàcu-dé, chí ío cuéhé ñáyiú, te ñá túú ducúⁿ-dé. 4 Te xinu-dé ní ngódó núú-dé te ní sáá-dé díquí ìⁿ yutnu sicómorú nùñí yatni yuhu ichi núú yáha Jèsús cuendá cuiniⁿ-dé quini ñhá-dé xii-gá. 5 Te òré tá yáha Jèsús xíaⁿ, te ní ndonehe núú-gá díquí yutnu núú cándodo-dé-án, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Zaqueú, tanúu ndíhi díquí yutnu-án, chí tnaví quexìo-í vehe-n ndetátú-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

6 Te té Zaqueú-án ní nuu ndíhi-dé díquí yutnu-án, te ío ní cudí iní-dé ní queheⁿ cuendá-dé Jèsús vehe-dé. 7 Te sá ní xini ñáyiú ní quexìo Jèsús vehe-dé, te nchaa-yu ní ngüita-yu càháⁿ cuéhé-yu cuendá-gá, te xitnàhá-yu:

—Téa-a cuánguihu-dé vehe ìⁿ téé ndècu ichi cuéhé ichi duha —cächí-yu xitnàhá-yu.

8 Te té Zaqueú-án ní ndacuñí-dé tnuú-yu, te xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Yohó Mèstrú, na cuáha-í ñáyiú ndàhú cuádava nchaa sá ndécú ndíhi-í. Te núu yoo ní dándàhú-í ní dühú-í, te codo ùni-gá tnàhá sá ní dühú-í-yu nacuañaha-í xii-yu —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

9 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii té Zaqueú:

—Vitna ní naníhí tàhú-n ndíhi nchaa ñáyiú xindecu vehe-n, chí tnàhá-n cùu-n ñani tnàhá ndíi Àbrahám. 10 Te yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndó véxi-í nánducu-í ñáyiú ní xita nihnu cuendá dácacu nihnu-í-yu núú úhú núú ndàhú —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Nàcuáa ní quide-güedé ndíhi díhúⁿ cuààⁿ (Mt. 25:14-30)

11 Te nchaa ñáyiú-án ní sani iní-yu sá ndíhi-ni ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu cuendá sá ní cuyatni Jèsús ñúú Jerusalén, te xíaⁿ núu ní ngüita Jèsús ní cani-gá ìⁿ cuendú núú-yu cuendá tecú tnúni váha-yu tnúhu-gá. 12 Te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Ní xindecu ìⁿ téé cùu ñani tnàhá ñáyiú cùnno, te cuáháⁿ-dé ingá ñúú xícá cuendá yácáⁿ cuáha ñaha-güedé chiuⁿ coo-dé, te dātñúni ndixi-dé quindaha-dé titni ñúú.

13 Te cümáni-gá quee-dé quíhíⁿ-dé, te ní cana-dé úxi cue téé xinu cuechi núú-dé, te ní sáñaha-dé ndí díhúⁿ núú-güedé ìⁿ caa ìⁿ caa díhúⁿ cuààⁿ, te ní xáhaⁿ-dè: “Chí cáda ndàhú ndíhi díhúⁿ-án ndèé ná sáa nduu násáá-í”, cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

14 Dico nchaa ñáyiú ñúú quindaha-dé-án ña túú tnàhá iní-yu sá quindaha ñaha-dé, núu ní tendàhá-yu cue téé nèhe tnúhu cuáháⁿ núú cuè téé cuáñaha chiuⁿ coo-dé-án, te ní xáháⁿ-yu sá cūñaha-güedé sá ña túú tnàhá iní-yu sá téé-án quindaha ñaha-dé xii-yu.

15 Dico dacuítíi sá ní sáha-güedé téé-án chiuⁿ coo-dé sá díú-dé quindaha-dé ñáyiú nchaa ñúú-án, te ní nacuoí-dé cuánuhú-dé ñúú-dé. Te òré ní nasáá-dé vehe-dé, te ní tendaha-dé ìⁿ téé ní sánucana ñaha xii cue téé xinu cuechi núú-dé, cue téé ní dándóo ndaha-dé díhúⁿ cuendá cácaⁿ tnúhú-dé núú-güedé ìⁿ

ìⁿ-güedé núu ndèé dau ní chídó-xí díquí díhúⁿ sá ní dándóo ndaha ñaha-dé-án. 16 Te téé ní ndèxio díhna xáhaⁿ-dè: “Pàtróón, ní quide-í ndàhú ndíhi díhúⁿ-n sá ní dándóo ndaha ñaha-n xii-í, te sá ìⁿ ní taxi-n te ní chídó-xí úxi-gá tnàhá te náu-a naqueheⁿ cuendá-n”, cächí-dé xáhaⁿ-dè.

17 Te téé cùu patróón-dé-án ní xáhaⁿ-dè: “Ío váha téé xinu cuechi cuu-n chí ío váha ní quide-n, te sá ní quide váha-n ndíhi sacú díhúⁿ sá ní dándóo ndaha ñaha-í xii-n, te xíaⁿ núu yúhú cächí-í sá táxi tnúni-n úxi ñúú vitna”, cächí-dé xáhaⁿ-dè.

18 Te ní ndèxio ingá-dé, te ní xáhaⁿ-dè: “Pàtróón, ní quide-í ndàhú ndíhi díhúⁿ-n sá ní dándóo ndaha ñaha-n xii-í, te sá ìⁿ ní taxi-n te ní chídó-xí úhúⁿ-gá tnàhá te náu-a naqueheⁿ cuendá-n”, cächí-dé xáhaⁿ-dè.

19 Te ní xáhaⁿ téé cùu patróón-dé-án xii-dé: “Te yohó taxi tnúni-n úhúⁿ ñúú”, cächí-dé xáhaⁿ-dè xii téé xinu cuechi-án. 20 Te dātñúni ní ndèxio tucu ingá-dé, te xáhaⁿ-dè: “Pàtróón, náu díhúⁿ-n-á, te naqueheⁿ cuendá-n chí ní taxúha-í ní chidúcuⁿ-nuu-í ìⁿ pāñú te ña túú ní quide-í ndàhú ndíhi díhúⁿ-n, 21 chí ní yúhú ñàhá-í xii-n, chí cùu-n ìⁿ téé díi, te náqueheⁿ-n ìⁿ sá ña túú ní taxi ndècu-n, te nàtahu-n ìⁿ xichi núú ña túú ní chíhi-n tatá”, cächí-dé xáhaⁿ-dè xii patróón-dè.

22 Te ní xáhaⁿ

patrón-dě xii-dé: “Yòhó cúu-n ìñ tée cuihna ìní-xi xinu cuechi núú-í, te diu-ni nchaa tnúhu càhá-n-ñ cächí tnùni-xi nàcuáa cuu ndáa cuéchi-n. Te núu sàni ìní-n sá cùu-í ìñ tée díi, te nàquehe^{n-í} ìñ sá ñà túú ní tàxi ndecu-í, te nàtahu-í ìñ xichi núú ñà túú ní chihí-í tatá, ²³ te núu ducaⁿ ña, ÷te ná cuëndá ñà túú ní càhu ìní-n dásaⁿ nuu-n dihúⁿ ní taxi-í, te cùñaha-n chāhu-yu díquí-xi, te òré ná nàsá-í vehe-í, te sa ngódó lùha-gá díquí-xi naqueheⁿ cuëndá-í ní cùu-í²”, cächí-dé xāhaⁿ-dě xii tée xinu cuechi-áⁿ. ²⁴ Te ní xāhaⁿ tée cùu patrón-áⁿ xii cue tée xīndecu xiáⁿ: “Chí quéndé dihúⁿ cuááⁿ néhé tée-a, te cuāha-ndo tée néhe úxi tucu dihúⁿ cuááⁿ-áⁿ”, cächí-dé xāhaⁿ-dě xii-güedé. ²⁵ Te ní xāhaⁿ-güedé: “Patrón, dico sa néhe-dé úxi dihúⁿ cuááⁿ”, cächí-güedé xāhaⁿ-güedé. ²⁶ Te ní xāhaⁿ tée cùu patrón-áⁿ: “Na cächí tnúhu-í xii-ndo sá cuè ñāyiu ío xii-xi te níhí-gā-yu cundecu ndihí-yu, te cue ñāyiu sacú ndécú ndihí cuita ndihí nihnu nchaa sá ndécú ndihí-yu”, cächí tée cùu patrón-áⁿ xāhaⁿ-dě xii-güedé. ²⁷ Te xāhaⁿ tūcu-dé xii-güedé: “Nchaa ñāyiu cùu úhú ìní ñāhá xii-í ñā tnāhá ìní-yu quindaha-í-yu, te chí cāndecā-yu taquixi iha, te cahni-ndó-yu núú-í-a”, cächí tée cùu patrón-áⁿ xāhaⁿ-dě xii-güedé —duha cuáhāⁿ cuëndú ní cani Jēsús núú ñāyiu.

Jēsús cuānguihu-gá ñūú Jerusálén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Te sátá dúcāⁿ ní cáháⁿ-gá, te ní nucúhuⁿ ìchí-í cuáhāⁿ-gá ñūú Jerusálén. ²⁹ Te òré sa ní cuyatni-gá ñūú Bètāfagé, ndihí ñūú Bètāniá te xiáⁿ cáá yūcu nani Olivú, te ní xāhaⁿ-gá xii úú cue tēe xīca cuu ndihí-gá:

³⁰ —Chí cuáhāⁿ ñūú cáá yātni yacáⁿ, te òré quexio-ndo yacáⁿ, te nanihí-ndó ìñ búrru ndétní-di, te vátá yōo ìñ-gá codo ñāha xii-di, te nandaxi-ndo-di te candeca-ndo-di quixi. ³¹ Te núu yoo na cācāⁿ tnúhu núú-ndó ñā cuëndá nāndāxi-ndo-di, te cùñaha-ndo xii-yu sá yūhú Yáá xicá cùu ndihí-ndo xini ñūhu-í-di —cächí-gá xāhaⁿ-gá xii-güedé.

³² Te cue tēe-áⁿ ní xīca-güedé cuáhāⁿ-güedé, te nchaa-ni nācuáa ní xāhaⁿ Jēsús ducaⁿ ní cuu, ³³ chí mei òré nāndāxi-güedé búrru-áⁿ ní quexio cue ñāyiu cùu xitohó-di xicáⁿ tnúhu-yu núú-güedé, te xāháⁿ-yu:

—¿Ná cuëndá nāndāxi-ndo búrru-ndí-í? — cächí-yu xāháⁿ-yu.

³⁴ Te ní xāhaⁿ-güedé xii-yu:

—Nā ndaxi-ndí-di chí Yáá xicá cùu ndihí-ndí xini ñūhu ñāha-gá xii-di — cächí-güedé xāhaⁿ-güedé xii-yu.

³⁵ Te ndēca-güedé-di cuáhāⁿ núú ndécú Jēsús, te òré ní quexio-güedé ndihí-di núú ndécú-gā te ní sacāⁿ ndodo-güedé dóo-güedé sátā-di, te ní ngódó ñāhá-gā xii-di. ³⁶ Te

ío cuéhé ñāyiu ta sácāⁿ-yu dóo-yu ìchí cuáhāⁿ-gá cuëndá núú dóo-yu-áⁿ yāha-gá ndihí quiti yōdo-gá. ³⁷ Te ní nucúita nuu-gá ìchí tindúú yucu Olivú tá cūyatni-gá ñūú Jerusálén cuáhāⁿ, te nchaa ñāyiu sāndáa ìní ñāhá xii-gá nchicúⁿ ñāhá-yu te ní ngūita-yu níhí cáháⁿ-yu sá cūdí ìní-yu, te cächí-yu sá ïo cāhnu cuu Yá Ndióxi cuëndá sá ní xini-yu nchaa sá vā yōo tnāhí ndācu cada ní quide-gá. ³⁸ Te cächí-yu:

—Ío cāhnu cuu Yá véxi quindaha ñāha xii-o, te diu-gá cūú-gá Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi quide núú-gá! ¡Te ío cāhnu cuu mee-gá! ¡Te andiu ñā túú tnāhí ná cūú! — duha cächí-yu.

³⁹ Te ìñ úú cue tēe cùu fariséú ñūhú tnāhá tnúú ñāyiu-áⁿ ní xāhaⁿ-güedé xii Jēsús:

—Mēstrú, cūñaha nchāa ñāyiu ndihí-n na cādí-yu yuhú-yu —cächí-güedé xāhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴⁰ Dico Jēsús ní xāhaⁿ-gā xii-güedé:

—Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá núu ñāyiu-a na cādí-yu yuhú-yu ñā, te nchaa yúú cáháⁿ níhí-xi dátā ñā ñāyiu —cächí-gá xāhaⁿ-gā xii-güedé.

⁴¹ Te òré ní cuyatni-gá ñūú Jerusálén te ní xini-gá, te ní ndāhyú-gá cuëndá nchaa ñāyiu dii ñūú-xi-áⁿ sá ndihí ìní-gá. ⁴² Te ní xāhaⁿ-gā xii cue ñāyiu-áⁿ:

—Ío cuu váha ìní-í te núu dicó nchòhó tecú tnùni-ndó vitna ìñ tnúhu sá cādā váha ñāha xii-ndo, chí ñā túú-gá ná cuu cundecu-ndo, te núu na tēcú tnùni-ndó. Dico ñā tēcú tnùni-ndó, chí ío yidáhu tnúhu-a. ⁴³ Te sáá nduu tnūndòho tnúhu ndāhú sá cūú-xi-ndó, te nchaa cue tēe dāva-gá ñūú cūú úhú ìní tnāhá ndihí-ndo quixi-güedé chidoco ñāha-güedé xii-ndo, te ní cāndéé núú ndécú-ndó-áⁿ dacāa-güedé ndóho cuëndá xiáⁿ quixi váha-güedé nāa ndihí ñāha-güedé xii-ndo, te vā dāñā-güedé cunu-ndo. ⁴⁴ Te cahni ñāha-güedé xii-ndo, te ndihí nchaa vehe-ndo dāngoyo-güedé ndéé cimientú-xi, chí ñā túú ní cuini-ndó nācuāha-ndo cuëndá òré ní quixi coto ñāha Yá Ndióxi xii-ndo — duha ní xāhaⁿ-gá xii ñāyiu ñūú-áⁿ.

Jēsús ñā túú tnāhá ìní-gá nācuāa quidé-yu veñūhu

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Te Jēsús cuānguihu-gá xiti veñūhu cāhnu sá ío cūnuu, te xiti veñūhu-áⁿ xīndecu cue ñāyiu quide ndāhú ndihí cue ñāyiu xīsaaⁿ. Te ní queñūhu ñāha Jēsús xii-yu quehé. ⁴⁶ Te ní xāhaⁿ-gā xii-yu:

—Núú túú Yá Ndióxi cáháⁿ-xi nācuāa ní cáháⁿ-gá, te duha ní cächí-gá: “Vehe-í cuú-xi núú cáháⁿ ndihí ñāha ñāyiu xii-í”, duha ní cáháⁿ-gá cächí-xi núú túú-gá. Dico nchòhó quidé-ndó vehe-gá vehe ñādúhú —cächí-gá xāhaⁿ-gā xii-yu.

47 Te Jesús nchaa nduu dānehé-gá ñāyiu xití veñúhu, dico cue tée cūu dūtú cūnūu, ndīhi cue tée dācuaha ñaha xii ñāyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùnī ndíi Moisés, ndīhi cue tée cūnuu ñuú-án ndúcú-güedē nācuáa cada-güedē cahni ñaha-güedē xii-gá. 48 Dico ñā nihi-güedē nācuáa cada-güedē, chi cuendá nchaa ñāyiu ío cùdāí ñi-ñi-yu ndédóho-yu nchaa tnúhu cāhá-n-gá.

20

Jesús ndécú ndīhi-gá tnúhu ndee ñi
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

1 Te ñi nduu yīhi Jesús xití veñúhu cānuu sá ío cūnuu danehé-gá ñāyiu tnúhu sá cāhá-n nācuáa naníhi tǎhú-yu. Te ní quexio cue tée cūu dūtú cūnūu ndīhi cue tée dācuaha ñaha xii ñāyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùnī ndíi Moisés, ndīhi cue tée cūu sacuéhé nūu ñāyiu isráel, 2 te ní xáha-n-güedē xii-gá:

—Cuini-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása ndūu tnúhu ndee ñi ndécú ndīhi-n nūu quide-n nándi sá quidé-n. ¿Te yoo duca-n ní taxi tnúhu ndee ñi-án xii-n? —cachí-güedē xáha-n-güedē xii-gá.

3 Te Jesús ní xáha-n-gá:

—Yúhú tnàhá-í cuini-í cǎcá-n tnúhu-í ñi sá cǎcá-n tnúhu-í nūu-ndó, te cachí tnúhu-ndo. 4 Te chí cachí tnúhu xii-í yoo ní táuchíu-n ní dācuándute ndíi Juáa ñāyiu. ¿Yá Ndióxi án cuè tée ñuyú-a ní táuchíu-n duca-n ní quide ndíi? —cachí-gá xáha-n-gá xii-güedē.

5 Te ní ngúita-güedē xitnáha-güedē:

—¿Nása cūñaha-o? Chí núu ná cūñaha-o sá Yá Ndióxi ní táuchíu-n duca-n ní quide ndíi Juáa ñā, te quesaha-dé: “¿Ná cuendá ñā túu ní sándáa ñi-ndó tnúhu ní cǎhá-n ndíi vǎi?”, quesaha-dé. 6 Adí te núu ná cūñaha-o sá cuè ñāyiu ñuyú-a ní táuchíu-n duca-n ní quide ndíi ñā, te nchaa ñāyiu cuáha ñhá-yu yúu xii-o, te cahni ñhá-yu, chí cachí-yu sá ndáa sá Yá Ndióxi ní táuchíu-n-gá ní cǎhá-n ndíi Juáa tnúhu-gá nūu ñāyiu —cachí-güedē xitnáha-güedē.

7 Te ní xáha-n-güedē xii-gá sá ñā túu xini-güedē yoo ní táuchíu-n duca-n ní dācuándute ndíi Juáa ñāyiu. 8 Te ní xáha-n Jesús xii-güedē:

—Te núu duca-n te ni yúhú vá cachí tnúhu-í xii-ndo yoo ní taxi tnúhu ndee ñi duha quide-í —cachí-gá xáha-n-gá xii-güedē.

Cuendá cue tée cuihna ñi-xi
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

9 Te sáta dúcá-n te ní ngúita Jesús ní cani-gá ñi cuendú nūu ñāyiu nācuáa tecú tnùnī-yu tnúhu-gá, te xáha-n-gá xii-yu:

—Ñi tée ní xitu-dé mee-ni yóho yaha stilé nūu ñúhú-dé. Te ní sáa ñi nduu quǎngaca cuu xica-dé vǎi nduu te ní dándóo ndaha-dé sá ní xitu-dé-án xii ñi

úu cue tée cǎhá-n ndīhi-dé cuendá cada chiú-n-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá óré ná cūu te cuu cuendá dava-güedé te duca-n te ní quee-dé cuáhá-n-dé. 10 Te sáta ní sáa nduu ní cuu nchaa ndéhe yóho yaha stilé sá ní xitu-dé-án, te ní xáha-n-dé xii ñi tée xinu cuechi nūu-dé: “Cuáhá-n cǎcá-n sá cūu cuendá-í nūu cuè tée ní dándóo ndáha-í nchaa yóho yaha stilé sá ní xitu-í”, cǎchí-dé xáha-n-dé. Te tée xinu cuechi-án ní xica-dé cuáhá-n-dé, dico cue tée ndéè nchaa yóho yaha stilé-án ní tñi-güedé tée xinu cuechi-án te ní caniha-güedé, te ní nacucú-n ñáha-güedé xii-dé, te ñā túu tnáhi ná ní sǎñaha-güedé. 11 Te dǎtnūni tée cūu xitohó nchaa yóho yaha stilé-án ní tendaha tūcu-dé ingá tée xinu cuechi nūu-dé cuáhá-n-dé, dico ñi-ni duca-n ní quide ñaha-güedé xii-dé, chí ní xicuéhé ñáha-güedé, te ní caniha-güedé te ní nacucú-n ñáha-güedé, te ñā túu tnáhi ná ní sǎñaha-güedé. 12 Te tée cūu xitohó nchaa yóho yaha stilé-án ní tendaha tūcu-dé ingá-dé cuáhá-n-dé, te ñi-ni duca-n ní quide ñaha tūcu-güedé, chí ní dānicuéhé ñáha-güedé, te ní nacucú-n ñáha-güedé.

13 Te tée cūu xitohó nchaa yóho yaha stilé-án ní sani ñi-dé: “¿Nása cada-í vitna? Váha-gá tendaha-í déhe-í tée ío cūu ñi-á nūhú-dé, chí cudana te óré quini ñáha-güedé xii-dé, te canehé-güedé sá yǎñúhu nūu-dé”, duha ní sani ñi-dé. 14 Dico óré ní xini cue tée quide chiú-n-án déhe xitohó nchaa yóho yaha stilé-án, te ní xitnáha-güedé: “Tée-án tée véxi nduu táhu ñuho-a ndīhi nchaa sá cǎa nūu-xi, dico cahni-o-dé te mee-o ndūu tahú-o sá ndúu táhú-dé”, cǎchí-güedé xitnáha-güedé. 15 Te ní queñuhu ñaha-güedé ñi xio yuhu ñúhu-án, te ní sahni ñaha-güedé xii-dé —duha cuáhá-n cuendú ní cani Jesús nūu-yu.

Te dǎtnūni ní xáha-n tūcu-gá xii-yu:

—¿Te nchóho sa cūtnūni ñi-ndó nācuáa cada ñaha xitohó ñuho-án xii cue tée-án ñā? 16 Chí nūhú-dé te cahni-dé cue tée-án, te dándóo ndaha-dé ñuho-dé xii cue tée cūtnūni ñi-dé cada ndáa —cachí-gá xáha-n-gá xii-yu.

Te sá dúcá-n ní cǎhá-n-gá, nūu ní cachí-yu:

—¿Sá vá cachí Ndióxi sá dúcá-n yáha-o! —cachí-yu.

17 Te Jesús ní ndacoto-gá nūu-yu, te ní xáha-n-gá:

—Chí cachí tnúhu nása quèe-xi nācuáa cǎhá-n-xi nūu tūtú Yá Ndióxi, nūu cachí-xi: Yúu sá ní dáquée tǎhu cue tée dácaa vehe ní saa-xi cūu-xi yúu cūnūu vitna.

Duha cachí-o nūu tūtú-gá. 18 Te nchaa ñāyiu ñā túu cuini tñi tnúhu-í, te ndohó-yu dǎtná ñi ñāyiu tnáhnú duu-n óré ndúá-yu nūu yúu, adí núu na tǎu ñáha-xi te dācachi duu-n ñaha-xi —cachí-gá xáha-n-gá xii-yu.

Cuendá impuestú

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Te cue tée cùu dùtú cùnùu, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ní cuini-güedé tñi-güedé Jesús òré-ni-á ní cùu, chi ní cutnùnì iní-güedé sá cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá, dico ní yuhú-güedé cuendá sá ño vài ñáyiú. ²⁰ Te ní ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá, te ní tendaha-güedé cue tée cuáháⁿ ngoto dayuhu ñaha xii-gá, te cuáháⁿ-güedé dàtná cue tée váha iní-xi, te ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé núu cáháⁿ-gá ñiⁿ tnúhu sá ñá túú tàú-gá cáháⁿ-gá cuendá ducaⁿ te candeca ñaha-güedé xii-gá quíhíⁿ cuáha cuendá ñáhá-güedé núu tée cùnúu. ²¹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jesús:

—Mèstrú, nihi-ndí tnúhu sá dánèhé-n ñáyiú mee-ni tnúhu váha, te cuéi ndédani cãa ñáyiú ñiⁿ-ni cáháⁿ-n ndihi-yu, te cáháⁿ ndáá-n nàcuáa cáháⁿ Yá Ndióxi nchandu-o ñuyú-a. ²² Te cachí tnúhu xii-ndí núu váha-ni cháhu-ndí té Cèsár tée ío cùnúu cuendá impuestú áⁿ ñáhá —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²³ Dico Jesús ní cutnùnì iní-gá sá xító ndéé ñáhá-güedé xii-gá, núu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

²⁴ —Chí dánèhé ñáhá xii-í ñiⁿ dñhúⁿ cuixíⁿ te cachí tnúhu-ndo núu yoo núu-xi ndéé, ndihi yoo ñu-xi ndéé —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núu té Cèsár ndéé ndihi ñu-dé —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁵ Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te chí nàcuáha té Cèsár sá cúu cuendá-dé, te sá cúu cuendá méé Yá Ndióxi, te xiáⁿ nacuáha-ndo-gá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁶ Te ñá ní ndácu tnahí-güedé daticánuu ñaha-güedé xii-gá núu tnúhu cáháⁿ-gá, chi òré ní cáháⁿ-gá, te da ní cuñúhu-güedé nchaa tnúhu ní cáháⁿ-gá, te váha-gá ní sadí-güedé yuhu-güedé.

Cuendá nchaa ñáyiú ndoto
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Te sátá dúcáⁿ te ní sáá ñiⁿ ùú cue tée cùu saduceú núu ndécú Jesús. Te cue tée-áⁿ ñá túú sándáá iní-güedé sá ndótó cue ñáyiú ní xihí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

²⁸ —Mèstrú, ndíi Moisés cachí ndíi núu tütú ndècu vitna sá núu ñiⁿ tée na cùu, te quendóo ñadihi-dé te ñá túú dèhe-dé ní xóo ndihi-aⁿ, te tée cùu ñani-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ cuendá coo déhe-dé ndihi-aⁿ cuendá ñani-dé tée ní xihí-áⁿ. ²⁹ Te ní xíndecu úsá tnahá cue tée mee-ni ndí ñani-güedé. Te tée díhna ní nihi ñadihi-dé, dico ñá túú ní cùdí-dé cundecu-dé chi ní xihí-dé, te ní ñiⁿ dèhe-dé ñá túú ní xóo ndihi ñadihi-dé-áⁿ. ³⁰ Te tée cùu úú ní naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ dico

ní xihí tucu-dé, te ní ñiⁿ tucu dèhe-dé ñá túú ní xóo ndihi ñaha-áⁿ. ³¹ Te tée cùu uní ní naqueheⁿ tucu-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ, te ñu-ni ducaⁿ ní xihí-dé, te ní xínu ndi úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-áⁿ, dico ní ñiⁿ-güedé ñá túú ní xóo dèhe-güedé ndihi-aⁿ, te ní ndihi-güedé ní xihí. ³² Te ndéé núu ní ndihi-ná ní xihí tnahá ñadihi-áⁿ. ³³ Te na sáá nduu ndòto-güedé ndihi ñaha-áⁿ ¿Te ndédacãa-güedé ñadihi-güedé cuu-aⁿ-i? Chi ndi úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñuyúú-a tñandahá-yu.

³⁵ Dico nchaa ñáyiú ní nduu táhu ndoto díhna nuu ñáyiú-áⁿ cundecú-yu ndihi Yá Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ, te yàcáⁿ ñá túú-gá sá cándeca tnahá-yu. ³⁶ Te ní ñá túú-gá tnúhu xihí, chi cuu-ná-yu dàtná cue espíritu xínu cuèhi núu Yá Ndióxi cuendá sá ní ndotó-yu, chi cùu-yu dèhe-gá. ³⁷ Te ndéé ndíi Moisés ní chídó tnùnì ndíi núu tütú ndíi sá ncháá ñáyiú ní xihí ndotó-yu, te ñu-ni xiáⁿ cáháⁿ-xi cuendá tnutáú nchicúⁿ ñuhú, te ñu-ni xiáⁿ cachí tucu-xi sá Yá Ndióxi cùú-gá Ndióxi ndíi Àbrahám, ndíi Isàác, ndihi ndíi Jàcób. ³⁸ Te cue tée-áⁿ chi cuéi ní xihí-güedé sá cúu-xi nchòhò, dico sá cúu-xi Yá Ndióxi chi ndècu vívú-ni-güedé. Chi cutnùnì iní-ó sá Yá Ndióxi cùú-gá Ndióxi mee-ni cué ñáyiú xíndecu vívú, te ñá túú cùu-gá Ndióxi cue ñáyiú ñá túú ndècu vívú. Te sá cúu-xi mèe-gá chi nchaa ñáyiú ndècu ndihi-gá ndécú vívú-yu cuéi sa ní xihí-yu núu ñuyúú-a —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁹ Te ñiⁿ tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ní xáhaⁿ-dè xii Jesús:

—Mèstrú, váha-ni cáháⁿ-n —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá. ⁴⁰ Te ñá túú-gá ní cùyí-güedé cácáⁿ tnúhú-güedé ní ñiⁿ tnúhu núu-gá.

Yoo dèhe-xi cùu Cristú

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te nása cachí-tu-yu sá Cristú Yaá tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyúú-a cùu-gá dèhe ndíi Dàví? ⁴² Te mee ndíi Dàví-áⁿ ní cachí ndíi núu librú Sálmu:

Dútú Ndióxi ní xáhaⁿ-gá xii Yaá cúu Xítohó-í: “Ngóo xio cùha-í,

⁴³ te yuhú cada-í te nchaa sá cúu ùhú iní ñáhá xi-n canehe-xi sá yíñhú núu-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dütú Ndióxi xii Yaá cúu Xítohó-í cachí ndíi núu librú Sálmu. ⁴⁴ ¿Te nása cùu Cristú dèhe ndíi Dàví, te mee ndíi ní cachí ndíi sá cúu-gá Xítohó ndíi-i? —cachí Jesús xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús càháⁿ-gá cuèndá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyi u nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndí Moisés

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Te òrè ndátñuhu Jesús ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá xíndedóho ñaha ñáyi u, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

⁴⁶ —Cada cuèndá-ndó vâ cáda-ndó nàcuáa quide cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyi u nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndí Moisés, chí tnàhá iní-güedé cuíhnu-güedé dóó nání sâ sâcuíhnu cue tée cunu u. Te nchaa núú tàcá ñáyi u cuíni-güedé sâ ndihí tnúhu yíñuhu cáháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-güedé, te nàcáxi-güedé xilé sácóo nchihí cue tée cunu u-gá xití veñúhu conchihí-güedé, te ducaⁿ-ní quide-güedé cuèi òré quíhu-güedé mèsá caxi-güedé òré ndécú-güedé ìⁿ vico, chí mee-ni núú sácóo cue tée cunu u-gá cuíni-güedé coo-güedé.

⁴⁷ Te quèndé-güedé vehe nchaa ñáyi u dñí ñáyi u quèé, te io naha cáháⁿ ndihí-güedé Yá Ndióxi cuèndá cuíni-güedé cáháⁿ váha-yu cuèndá-güedé. Te sâ dúcáⁿ quide-güedé te sâá nduu te io-gá ndoho-güedé núú ùhú núú ndàhú dàcúuxí dàva-gá ñáyi u —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

21

Dihúⁿ nduu táhú Yá Ndióxi ní dáquèe ìⁿ ñaha ndàhú ñaha quèé

(Mr. 12:41-44)

¹ Te Jesús ní xiní-gá xití veñúhu xidáquèe cue tée cuica dihúⁿ nduu táhú Yá Ndióxi xití alcanciá. ² Te ní xiní-gá tnàhá ìⁿ ñaha ndàhú ñaha quèé ní dáquèe-aⁿ úú dihúⁿ còbrí, ³ te ní xáhaⁿ Jesús xii cue ñáyi u xíndecu-áⁿ:

—Na cáchi tnúhu ndáá-í xii-ndo sâ ñaha ndahú ñaha quèé-a io-gá nándñi dihúⁿ ní dáquèe-aⁿ xití alcanciá nduu táhú Yá Ndióxi dàcúuxí dihúⁿ ní dáquèe dáva-gá-yu. ⁴ Chi nchaa ñáyi u-áⁿ ní dáquèe-yu mee-nâ sâ ní ndóo-nâ, dico ñaha quèé-a cuèi ndàhú-aⁿ dico ní dáquèe-aⁿ nihí dihúⁿ sâ cuááⁿ-áⁿ sâ cáxi-áⁿ ní cuu —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Jesús cáchi-gá sâ ngóyo veñúhu

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Te ìⁿ úú ñáyi u xicáháⁿ-yu cuèndá veñúhu càhnu sâ ìo cunu u sâ ìo vii càa nchaa yúú yíhí, ndihí cuèndá nchaa sâ ní sáñaha táhú ñáyi u yíhí xití-xi. Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

⁶ —Sâá nduu te nchaa sâ cúnñuhu-ndo-a vâ cundúu-gá-xi dàtná cáá-xi vitna, chí ní ìⁿ-gá yúú vâ códó nchihí tnaha-gá-xi chí ndihí ngoyo —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cuyatni naa ñuyú

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Te cue tée xíndecu-áⁿ ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú Jesús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿te ná nduu dúcáⁿ cada-xi ngoyo veñúhu, ádi nándi cuu sâ cáda-xi cuèndá cutnúni iní-ndí sâ sâ ta cuyatni nduu ducaⁿ cada-xi-í? —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁸ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ío quihí iní-ndó cundecu-ndo, te vâ dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá ñáyi u xii-ndo. Chí io cuéhé cue tée coo ñuyú-a, te danáni-güedé mée-güedé dàtná nání-í te cáchi-güedé: “Yúhú cùú-í Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a”, duha cáchi-güedé. Te cáchi tucu-güedé: “Vitna sa ní sâá nduu cáda-xi nchaa nacuaá ní cáháⁿ-í”, duha cáchi-güedé. Dico vâ quèndá iní-ndó, te ní vâ túhá-ndó-güedé. ⁹ Te òré ná nihí-ndó tnúhu sâ titní nacióⁿ xínáá-güedé te dava ñuu xínáá-güedé ndi mée-güedé, te vâ yúhú-ndó chí dacuití sâ dúcáⁿ cáda-xi, dico vátá sâá-gá nduu nàa ñuyú òré ducaⁿ cáda-xi —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁰ Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Nchaa cue tée ìⁿ nacióⁿ nàá-güedé ndihí cue tée ingá nacióⁿ, te titní ñuu ngúíta-güedé nàá-güedé. ¹¹ Te titní xichi ñuyú ñihí vihi tnáa, te titní tucu xichi ñuyú coo tnamá, te titní tucu xichi ñuyú quixi cuéhé, te titní núú sâ cáda-xi àndiu, te yúhú ñáyi u.

¹² Te òré cùmání-gá cáda-xi nchaa nàcuáa cáháⁿ-i-a, te cue tée cuu úhú iní ñáhá xii-ndo tñii ñaha-güedé, te candeca ñaha-güedé xii-ndo quíhíⁿ xití veñúhu-güedé cada ndáá-güedé cuèchi-ndo, te chíhí ñaha-güedé veaca xii-ndo, te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ núú cuè tée cunu u yindaha nacióⁿ ádi núú dàva-gá cue tée cunu u sâ cuèndá-í. ¹³ Te òré ducaⁿ na cáda ñaha-güedé xii-ndo, te òré-áⁿ tàú-xi cáháⁿ váha-ndo cuèndá-í núú-güedé. ¹⁴ Te vâ cáni iní-ndó núú nása cunduu tnúhu cúnñaha-ndo xii-güedé cuèndá cácu nihnu-ndo. ¹⁵ Chí yúhú dacàhu iní ñáhá-í xii-ndo tnúhu cúnñaha-ndo xii-güedé, te taxi-í sâ vátá quini tnúni-gá-ndó, te ní ìⁿ ñáyi u cuu úhú iní ñáhá xii-ndo vâ nihí-gá-yu tnúhu cúnñáhá-yu xii-ndo. ¹⁶ Te ndéé tátá-ndó, ndihí ñaní-ndó, ndihí cue ñáyi u cuu ñaní tnáhá-ndó, ndihí cue ñáyi u cáháⁿ ndihí váha-ndo cuáha cuèndá ñáhá-yu xii-ndo núú cuè tée cùchiuⁿ, te dava-ndo càhni ñaha-güedé xii-ndo. ¹⁷ Te io cuéhé ñáyi u cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sâ cuèndá-í. ¹⁸ Dico Yá Ndióxi io coto ñaha-gá xii-ndo chí ndéé idi díquí-ndó cóto-gá. ¹⁹ Te núu na cáda ndee iní-ndó càncicúⁿ nihnu ñaha-ndo xii-í, te nduu táhú-ndó cundecu-ndo ndihí Yá Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ.

²⁰ Te nduu na quini-ndó ñuhu doco sandadú ní càndéé yuhu ñuu Jerusalén, te sa cutnúni iní-ndó sâ sâ ní cuyatni nduu dànaa-güedé ñuu-áⁿ. ²¹ Te dàvá-áⁿ nchaa ñáyi u xíndecu distritú Júdeá xini ñuhu-xi

cunú-yu quíhíⁿ-yu xití yucu, te nchaa ñáyi
xíndecu ñuú Jerusálén queé-yu xití ñuú-áⁿ, te
ñáyi ñá túú xíndecu ñuú-áⁿ vâ ndíhu-gá-yu.
²² Chi dâvâ-áⁿ cuu-xi nduu tñúndòho tñúhu
ndâhú, te ducaⁿ càda-xi chi ducaⁿ ndèé tñuní
núú tûtú Yâ Ndióxi nâcuáa dandòho ñaha-gá
xí-yu. ²³ ¡Te ndâhú ní cuu nchaa ñáyi dihi
ñúhú dêhe-xi, ndíhi nchaa ñáyi ndêca dêhe
vitna sâdi na sâá nduu dûcaⁿ cada-xi! Chi
ío cuéhé tñúndòho tñúhu ndâhú coo núú
ndécú-yu dâvâ-áⁿ, te xiáⁿ cuu-xi ñⁿ tñúndòho
tendaha Yâ Ndióxi quixi sâ cúú-xí-yu. ²⁴ Te
dava cue téé cuú-güedé cahni ñaha-güedé,
te dava-güedé tñi ñaha-güedé candeca
ñaha-güedé quíhíⁿ nchaa ñuú xicá, te cue
téé dava-gá ñuú cunuu-güedé ñuú Jerusálén,
te mee Yâ Ndióxi cachí-gá te núu ná daha
nduu cunuu-güedé ñuú-áⁿ.

*Nâcuáa cada-xi òré quixi tucu Téé cùu ñani
tnáhâ cué ñáyi*

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ Te cada-xi ñⁿ sâ vâtá quíni-gá ñáyi
núú nchíanchii, ndíhi núú yóó, ndíhi núú
ncháa chódíni, te ñuyú-a coo tñúhu ndíhú
iní-xi te vâ cútnúni iní-yu nása cadâ-yu
cuendá sâ ío dusaⁿ càda ndute lamár òré
candaundéé tnáhâ-xí. ²⁶ Te nchaa ñáyi
cunee-yu sâ yùhú-yu, ndíhi sâ ndíhú iní-yu
cuendá nchaa sâ cadâ-xí ñuyú-a, te quidi-xi
andíu. ²⁷ Te sâtá dúcáⁿ te quíni-ndó yùhú Téé
cùu ñani tnáhâ-ndó ncháa-ndo quee-í andíu
quixi-í ichi xití vícò, te dâvâ-áⁿ quíni ñáhâ
ncháa ñáyi sâ ío cùnuu-í te ndacu-í quide-í
nchaa sâ vâha. ²⁸ Te òré ná ngüita-xi ducaⁿ
câda-xi, te cuita cundee-gá iní-ndó quíhíⁿ,
te quíhí iní-ndó chi sa ní cuyatni víi-nâ
nduu cácu nihnu-ndo vâ cundêcu-gá-ndó
núú ñuyú yicá cuéchi-a –câchí-gá xâhaⁿ-gá
xii-güedé.

²⁹ Te ní cani-gá ñⁿ cuendú núú-güedé
nâcuáa tecú tñuní vâha-güedé tñúhu-gá, te
xâhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cundêhe yutnu ngúxi ndíhi nchaa
dava-gá yutnu. ³⁰ Chi nâtahú ndaha-xi, te
òré ducaⁿ quide-xi te câchí-ndó sâ sâ ní cuyatni
nuu cahni. ³¹ Te ñuú ní ducaⁿ sâtnahâ-xi
cùu òré ná quíni-ndó càda-xi nchaa nâcuáa
câháⁿ-í, te sâ dúcáⁿ te cutnúní iní-ndó sâ sâ ní
cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yâ Ndióxi
xii-ndo.

³² Te na câchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sâ
òré vâtá cúú-gá cue ñáyi xíndecu ñuyú-a
vitna, te cada-xi nchaa nâcuáa ní câháⁿ-í.
³³ Te andíu ndíhi ñuyú-a chi ndíhi nihnu-xi,
dico tñúhu-í chi vâ ndíhí nihnu-xi, chi cùu-xi
tñúhu ndáá.

³⁴ Te quíhí iní-ndó vâ cundêcu-ndo ichi
cuehé ichi duha, te vâ cúú-ndó ñáyi quíhu,
te vâ cúhúⁿ iní-ndó mée-ni nchaa sâ ío
ñuyú-a, chí núu ducaⁿ na càda-ndo te

nâcuanaa-ndo sâ sâá nduu càda-xi nâcuáa
ní câháⁿ-í. Te uuⁿni sâá nduu-áⁿ, ³⁵ te
cada-xi dâtnâ cuíni-ndó quide ñⁿ trampá
chi uuⁿni ngáva-xi, te ducaⁿ càda-xi nchaa
ñáyi xíndecu ñuyú-a, chi uuⁿni sâá nduu-áⁿ.
³⁶ Te nchóhò cundecu túha-ndo te ío câháⁿ
ndíhi-ndo Yâ Ndióxi cuendá ndacu-ndo
yâha-ndo ncháa tñúndòho quixi ñuyú-a, te
ducaⁿ te nasâá-ndó cundecu-ndo núú ndécú
yùhú Téé cùu ñani tnáhâ-ndó ncháa-ndo —
cachí-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁷ Te nduu nduu ní xóo danèhè Jèsús ñáyi
tñúhu-gá xití veñúhu càhu sâ ío cùnuu, te
níú níú ní xóo quíhíⁿ ngúdú-gá xití yucu
Olívú. ³⁸ Te nehé nehé ní xóo quíhíⁿ nchaa
ñáyi veñúhu-áⁿ ní xóo cundedóho-yu nchaa
tñúhu câháⁿ-gá.

22

*Ndúcu-güedé nâcuáa cada-güedé
cahni-güedé Jèsús*

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn.
11:45-53)

¹ Te sa ní cuyatni nduu tnáhâ vico pascúa,
te vico-áⁿ xéxi ñáyi pàá sâ ñâ túú yíhi
levadurá. ² Te cue téé cùu dútú cúmu, ndíhi
cue téé dâcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tñúhu ní
chídó tñuní ndíi Moisés ndúcú-güedé nâcuáa
cada-güedé cahni-güedé Jèsús, te dicó-ni sâ
xíyùhú-güedé ñáyi.

³ Te yucu ñávâha ní dâcáhu iní ñáhâ-xí
xii té Júdás dêhe té Iscarioté, te núú tnáhâ
téé-áⁿ cúú ùxúú tnáhâ cue téé xica cuu
ndíhi-gá ní cùu. ⁴ Te té Júdás-áⁿ ní sâháⁿ-dé
ní ndatnùhu-dé ndíhi cue téé cùu dútú
cúnúu, ndíhi cue téé tàxi tñuní ñáhâ xii cue
téé quide cuendá veñúhu nâcuáa cada-dé
cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé. ⁵ Te ío
ní cudíí iní-güedé, te ní xâhaⁿ-güedé xii-dé
sâ cuáñaha-güedé díhúⁿ, ⁶ te ní xâhaⁿ-dé
sâ cúú quèheⁿ-dé díhúⁿ-áⁿ, te ní ngüita-dé
ndécú-dé nâcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé
Jèsús núú-güedé òré ñâ túú ñáyi.

Cúdini Jèsús ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-
30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Te ní sâá nduu ní quesaha vico xéxi-yu
pàá sâ ñâ túú yíhi levadurá, te ñuú-ni
nduu-áⁿ sâhni-güedé ñⁿ mbéé líhli xéxi-yu.
⁸ Te Jèsús ní xâhaⁿ-gá xii té Pelú ndíhi té Juáa:
—Chí cuháⁿ chi cada túha-ndo núú
cúdini-o sacuaa nduu vico pascúa —cachí-gá
xâhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹ Te ní xicáⁿ tñúhú-güedé núú-gá, te
xâhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndéé cáá vèhe cuíni-n càda
túha-ndí-i? —cachí-güedé xâhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁰ Te ní xâhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí cundedóho na câchí tñúhu-í xii-ndo
nâcuáa cada-ndo. Òré quíhu-ndo xití ñuú

núu quíhíⁿ-ndó, te nanihí-ndó ñⁿ té tãnehe ñⁿ yoó ndute, te téé-án candèndaha-ndo-dè quíhíⁿ, te núu ndèdacàa vehe na ndíhu-dé te xiáⁿ quíhu-ndo. ¹¹ Te cúñaha-ndo xii xitohó vehe-án: “Yaá cúu Mèstrú cächí-gá nõu ndèdacàa xichi xití vehe-n cuãñaha nõu-n xii-gá cudini-gá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá sacuaa nduu vico pascuá”, duha cúñaha-ndo. ¹² Te dàtnúni danèhé ñáhá-dè xii-ndo ñⁿ cuartú cáhnú càa nõu ñinu, chi vehe yòdo tñaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé nchaa sá ná ndíhi, te nchòhó ñicó-ná sá cúdini-o cada túha-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹³ Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te nchaa-ní nãcuáa ní xáhaⁿ Jesús xii-güedé ní cuu, chi nchaa sa ndècu túha, te ní quide túha-güedé sá cúdini-güedé ndíhi-gá sacuaa nduu vico pascuá-án.

¹⁴ Te sátá ñí tñahá òré cudini Jesús ndíhi cue téé ní táuchíúⁿ-gá cáháⁿ tñúhu-gá núú ñãyiu, te cuánguihu ndíhi ñaha-gã xii-güedé mèsá. ¹⁵ Te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—jDucaⁿ-ní ño sãni iní-í sá cúdini ndíhi ñaha-í xii-ndo sàcuua nduu vico pascuá òré cúmãni-gá sáá nduu ndòho-í te cuú-í! ¹⁶ Te na cächí tñúhu-í xii-ndo sã vã dúhá-gã caxi ndíhi ñaha-í xii-ndo ndúu vico pascuá, chi ndéé òré ná sáá nduu nãsáá-ndó núú táxí tñúni Yã Ndiòxí cundecu-o, te dàvá-án cada iní-ndó sã dàtná sá cáxí tñucu-o chi ño váha cuu iní-ó cundecu-o —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁷ Te ní queheⁿ-gá ñⁿ vãsú ñúhú ndúdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yã Ndiòxí, te dàtnúni ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí quehéⁿ vãsú ñúhú ndúdí ndéhé yoho yàha stilé-a, te coho-ndo lüha luha nchaa-ndo. ¹⁸ Te na cächí tñúhu tucu-í xii-ndo sã vítñá-nã duha xíhi ndíhi ñaha-í xii-ndo ndúdí ndéhé yoho yàha stilé-a te vã cóhó ndíhi ñaha-gá-í, dico na sáá nduu nãníhí tñáhá-ó núú ndécú Tãtã-í Dútú Ndiòxí táxí tñúni-gá, te dàvá-án cada iní-ó sã dàtná sã cóhó ndíhi ñaha tucu-í xii-ndo, chi ño cudí iní-ó —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁹ Te sátá ñí túhú cóhó-güedé ní cudini-güedé, te ní queheⁿ-gá pãá te ní ndacáⁿ táhú tñucu-gá núú Yã Ndiòxí, te dàtnúni ní táhú cuèchi-gã, te ní dàcãñu ñaha-gã xii-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—Pãá-a cùu-xi datná yiqui cùñú-í, chi cahni ñaha-güedé xii-í sã cuendá-ndó, te ducaⁿ-ní càxi-ndo pãá-a cuendá ndacu iní ñáhá-ndó xii-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁰ Te ñiu-ni ducaⁿ ní quide-gá ndíhi vãsú ñúhú ndúdí ndéhé yoho yàha stilé, chi ní queheⁿ-gá te òré sãñaha-gã xii-güedé coho-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Ndudí ñúhú vãsú-a cada iní-ndó sã cúu-xí dàtná ñíñi-í sã cáti òré cahni ñaha-güedé xii-í. Te sã dúcãⁿ càti ñíñi-í xiáⁿ cutnùni ndáá sã Yã Ndiòxí cada-gã ingá núú sã váha sã cúu-xí-ndó.

²¹ Dico vitna chi iha tñahá téé cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá yíhi-dé mèsá. ²² Te yúhú Téé cùu ñani tñáhá-ndó nchaa-ndo ñuhu ichi-í cuáháⁿ-í cuú-í dàtná ní cächí Yã Ndiòxí. jDico ndáhú ní cuu téé ducaⁿ na cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá! —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²³ Te ní ngúita-güedé ndúcú tñúhu núú tñáhá-güedé nõu ndèda càa-güedé ducaⁿ càda cuáha cuendá ñáhá xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá.

Xĩdatnúhu-güedé ndèdacàa-güedé cunuu-gã

²⁴ Te sátá dúcãⁿ te ní ngúita-güedé xĩdatnúhu-güedé nõu ndèdacàa-güedé tàú-güedé cunuu-güedé. ²⁵ Dico Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa cue téé yindaha ñaha xii ñãyiu ño tàxi tñuni-güedé, te mee-güedé cuní-güedé sã cáháⁿ váha ñãyiu cuendá-güedé. ²⁶ Dico nchòhó vã dúcãⁿ càda-ndo, chi nõu ñⁿ-ndo cùnuu te cada-ni-ndo sã ñã túú cùnuu-ndo, àdi cuu-ndo ñⁿ téé tàxi tñuni ñáhá xii cue téé xinu cuechi, te cada-ni-ndo sã cúú-ndó ñⁿ téé xinu cuechi-án. ²⁷ Te vã cächí-ó sã téé xinu cuechi cunuu-gã-dé, chi téé quíhu mèsá cùnùu-gã-dé. Dico yúhú ndécú ndíhi ñaha-í xii-ndo dàtná ñⁿ téé xinu cuechi.

²⁸ Te nchòhó ducaⁿ-ni ndècu ndíhi ñaha-ndo xii-í, te tàyáha ndíhi ñaha-ndo xii-í nchaa sã tàyáha-í véxi. ²⁹ Te Tãtã-í Dútú Ndiòxí ní cächí-gá sã táxí tñuni-í, te yúhú cächí-í xii-ndo sã sáá nduu te tñáhá-ndó tàxi tñuni-ndó. ³⁰ Te dàvá-án caxi-o coho-o càda-o núú táxí tñuni-í, te yacáⁿ ngúita-ndo càda ndáá-ndó cuèchi ndi ùxúu xichi ñãyiu isràél —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús càháⁿ-gá sã tẽ Pèlú cúñaha-dè xii ñãyiu sã ñã túú xini ñáhá-dè xii-gã

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Te Xitohó Jesucristú ní xáhaⁿ-gá xii té Ximú:

—Yòhó Ximú, cundedóho váha ñⁿ tñúhu na càháⁿ-í-a, chi dàtná cuní-n quide táchí triú sàcãⁿ-xi duha sàcãⁿ-xi dàcãⁿ, ducaⁿ quèsaha yucu ñáváha cada ñaha-xi xii-ndo. Chi coto ndeé ñáhá-xí xii-ndo te nõu ndisa sãndáá iní ñáhá-ndó xii-í. ³² Dico yúhú xicãⁿ táhú-í núú Yã Ndiòxí cuendá-n, cuendá sã vã dáñá ndeé-n quindáá iní ñáhá-n xii-í. Te òré ndixi túu iní-n sã ñã túú ní quide váha-n, te quíhíⁿ-n cuáha-n cuè téé cundíhi-n tñúhu

ndee iní cuëndá canchicúⁿ nihnu-ni-güedé ichi Yá Ndióxi —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³³ Te ní xáhaⁿ-dê xii-gá:

—Mèstrú, sa ndècu túha-í sá quihíⁿ ndihi ñaha-í xii-n vècaá, ádi cuéi na cùu ndihi ñaha-í xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dê xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Pèlú, na cächí tnúhu-í xii-n sá cùmání-gá cana ìⁿ líhi te úní xito cáháⁿ-n núu ñáyiú sá ñà túú xini ñáhá-n xii-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Sa ní cuyatni ndoho Jèsús

³⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te cúnàhá ní tendaha ñaha-í xii-ndo ní sáháⁿ-ndó chiúⁿ-í, chi ñà túú ní cãnehe-ndo ní ìⁿ sá cùhúⁿ dîhúⁿ-ndó, te ní ìⁿ sá cùhúⁿ ndächiuⁿ-ndo ñà túú ní cãnehe-ndo. Te chí cächí tnúhu núu íó ìⁿ sá ní cumání xii-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Ñáhá, chí ní ìⁿ sá ñà túú ní cùmání xii-ndí —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁶ Te ní xáhaⁿ-gá:

—Te vitna núu ndècu ndihi-ndo sá sácùhuⁿ dîhúⁿ-ndó, ádi sá sácùhuⁿ ndächiuⁿ-ndo te canehe-ndo. Te núu ñà túú ndècu ndihi-ndo machití, te nadico-ndo dóó ùcachi nihnu-ndo te cuaaⁿ-ndo. ³⁷ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá dácuití sá yáha-í nàcuáa cáháⁿ-xi núu tùtú Yá Ndióxi núu cächí-xi: “Èⁿ-ní ní quide ñaha-güedé xii-gá, ndihi cue té ndècu cuéchi-xi”, duha cächí-xi núu tùtú-gá. Te ñà díúⁿ ní xiáⁿ yáha-í chí nchaandi túhú nàcuáa cáháⁿ-xi núu tùtú-gá yáha-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁸ Te xáhaⁿ-güedé:

—Mèstrú, íha ndècu úú machití —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gá:

—Chí návíi-ná yuhu-ndo, vá cáháⁿ-gá-ndó —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús cáháⁿ ndihi-gá Yá Ndióxi yucu Òlívú
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Te Jèsús ní quee-gá cuáháⁿ-gá yucu Òlívú, chí ducaⁿ tnáhi quide-gá. Te cue téé xica cuu ndihi-gá nchicúⁿ ñáhá-güedé xii-gá cuáháⁿ. ⁴⁰ Te òré ní quexio-gá xiáⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cáháⁿ ndihi Yá Ndióxi cuëndá sá vâ dácáháⁿ ñáhá yùcu ñáváha xii-ndo càda-ndo sá ñà túú tãú-ndó càda-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴¹ Te sáta dúcáⁿ te ní quee dîⁿ-gá tnuú-güedé cuáháⁿ-gá ìⁿ xio, te sa ñunchíí luha ní xica ndehe-gá núu ndécú-güedé, te xiáⁿ ní ngúíí xiáⁿ-gá cáháⁿ ndihi-gá Tãtá-gá Dútú Ndióxi. ⁴² Te xáhaⁿ-gá:

—Tãú, te núu dicó cächí-n te taunihnu ñaha-n xi-í cuëndá sá vâ ndóhò-í ná sãá òré, dico vá cádá-n nàcuáa cächí iní mée-í,

chí cada-n nàcuáa cächí iní mée-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii Tãtá-gá Dútú Ndióxi.

⁴³ Te sáta dúcáⁿ te ní quexio ìⁿ espíritu xínú cuéchi núú Yá Ndióxi ní sãñaha-gá-xi tnúhu ndee iní xii-gá. ⁴⁴ Te òré súúni ndihú iní-gá, te uuⁿ-gá súúni ñi yuhu ní iní-gá cáháⁿ ndihi-gá Dútú Ndióxi, te tnée-gá cáá dàtná cáá ñíhi te ngóyó núú ñúhú.

⁴⁵ Te sáta ní yáha ní cáháⁿ ndihi-gá Tãtá-gá Dútú Ndióxi, te ní ndacuñí-gá cuánuhú-gá núú ní dándõo-gá cue téé-áⁿ, te òré ní nasáá-gá te xixídí-güedé cuëndá sá ío cuéhé tnúhu sãni iní-güedé cuëndá-gá. ⁴⁶ Te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuëndá xidí-ndó? Chí ndácõ, te cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndióxi cuëndá sá vâ dácáháⁿ ñáhá yùcu ñáváha xii-ndo càda-ndo sá ñà túú tãú-ndó càda-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Ní tnií-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Te cáháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexio vai cue téé, te ìⁿ téé xica cuu ndihi-gá ñani Jüdás cúnúu-dé yódó núu-dé núu-güedé ní quexio ndée núu-gá, te ní teyuhu ñaha-dé xii-gá, te núu tnàhá téé-áⁿ cùú ùxúú cue téé xica cuu ndihi-gá. ⁴⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Jüdás, ¿te yòhò cuáha cuëndá ñáhá-n xii yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó ncháa-ndo núú cué téé cùu úhú iní ñáhá xii-í cáháⁿ-n núu duha tàyuhu ñaha-n-áⁿ? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴⁹ Te sáta ní xini nchaa cue téé cùndihi Jèsús nàcuáa cùu cue téé ní quexio-áⁿ, núu ní xicáⁿ tnúhú-güedé núu-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿cuu nãá-ndí ndihi-güedé ndihi machití-a ñã? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵⁰ Te ìⁿ-dé ní xehndé-ni-dé lóho xio cùha ìⁿ cue téé ní quexio-áⁿ, te téé-áⁿ xínú cuéchi-dé núu dütú cúnúu-gá, te ní quendeé duuⁿ lóho-dé. ⁵¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí dáñá-güedé, vá dúcáⁿ càda-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha-gá núú ní xindeé lóho téé-áⁿ, te ní nduu váha dàtná-ni cà. ⁵² Te nchaa cue téé cùu dütú cúnúu, ndihi cue téé tàxi tnuú nchaa cue téé quide cuendá veñúhu ío cùnúu, ndihi cue téé cùu sacuéhé núu ñáyiú isráel, nchaa cue téé-áⁿ vèxi tnií ñaha-güedé xii-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhò, nèhe-ná-ndó màchití, nèhe-ná-ndó càrrutí vèxi-ndo núu ndécú-í, dàtná quidé-ndó ìⁿ ñadúhú quidé ñaha-ndo xii-í. ⁵³ Te ducaⁿ-ní ní xini-ndó ní xindecu-í xití veñúhu càhnu sá ío cùnúu ní xóo danèhé-í ñáyiú, te ní lùha ñà túú ní cùu tnãndéé

ñáhá-ndó xii-í òré-án, te vitna ní sáá òré ducaⁿ càda-ndo, te cada sácuihná nàcuáa cùu iní-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Té Pèlú càháⁿ-dé núú ñáyiú sá ñà túú xini-dé Jèsús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Te ní tñii-güedé Jèsús, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vehe téé cùu dútú cùnù-gá, te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dé xii-gá cuáháⁿ. ⁵⁵ Te òré ní quexio-güedé xiáⁿ te ní dátñhá-güedé ñuhú quehé vehe-án, te ni càndéé yuhu nùhú-án ní ngóo teté-güedé, chi quide víxiⁿ-xi, te tñhá té Pèlú ní ngóo teté ndihi ñaha-dé xii-güedé.

⁵⁶ Te xiáⁿ ndécú ñⁿ xíchí xínú cuèchi vehe-án, te òré ní xini-xi nùcúo teté tñhá té Pèlú, te ní ndacoto-xi núú-dé, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

—Tñhá té-a xica cuu ndihi-dé téé ndèca-güedé cuánguihu-án —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-güedé.

⁵⁷ Dico té Pèlú ñà túú ní nñuu-dé, te xáhaⁿ-dé xii-xi:

—Yúhú ñà túú xini-í téé-án —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-xi.

⁵⁸ Te tna tnaa-ni ní cuu, te ní xini ñáhá tucu ñⁿ-dé, te xáhaⁿ-dé:

—Yòhò tñhá-n xica cuu ndihi-n téé ndèca-güedé cuánguihu-án —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-dé.

Dico té Pèlú ní xáhaⁿ-dé:

—Ñáhá, ñà díú yúhú xicá cùu ndihi-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

⁵⁹ Te sa ní cuu dàtná ñⁿ òré te càchí tucu ingá-dé:

—Ndáá sá tée-a xica cuu ndihi-dé téé ndèca-güedé cuánguihu-án, chi tñhá-dé cúú-dé téé distritú Galiléa —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

⁶⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dé xii téé-án:

—Yúhú ñà túú cùtnúni iní-í nása ndùu tñuhu càháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te ni vátá xínu ducaⁿ-gá tñuhu càháⁿ-dé ní cana-ni ñⁿ lihi. ⁶¹ Te Xitohó Jesucristú ní nchócótó-gá núú-dé, te òré-ñ-án ní ndacu iní-dé tñuhu ní xáhaⁿ-gá xii-dé sá cùmání-gá cana ñⁿ lihi, te úní xito cáháⁿ-dé sá ñà túú xini ñáhá-dé xii-gá. ⁶² Te té Pèlú ní quee-dé tñuu-güedé cuáháⁿ-dé ñⁿ xio, te ní ndáhyú víhí-dé ní ndixi cuéchi iní-dé.

Cùdíquí ndeé-güedé Jèsús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³⁻⁶⁴ Te cue téé ndéé ñáhá xii Jèsús ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní dàdáhu-güedé núú-gá, te ní caniha-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Cáháⁿ ná cótó yòo ní caniha xii-n! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶⁵ Te cuéhé víhí-gá tñuhu cuéhé ní xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Jèsús ndécú-gá jündá

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Te sátá ní tñundaá, te ní tacá cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isráél, ndihi cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés, te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú cádá-güedé jündá, te òré ní quexio-güedé ndihi-gá núú cádá-güedé jündá-án, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

⁶⁷ —Cùini-ndí cachí tñuhu-n xii-ndí núu ñⁿ-n cùu-n Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te núu na càchí-í sá díú-í cúú Cristú ñà, te ní vá quindáá iní-ndó, ⁶⁸ ãdi te núu ñⁿ sá ná càcáⁿ tñuhu-í núú-ndó, te ní vá càchí tñuhu-ndo, te ní vá dáñá ñaha-ndo.

⁶⁹ Dico vitna ní cuyatni nduu ngóo yúhú Téé cùu ñani tñáhá-ndó nchaa-ndo xio cuha Dútú Ndióxi Yaá ío cùnùu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁷⁰ Te dátñuní nchaa-güedé ní xicáⁿ tñuhú-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te yòhò cúú-n Dèhe Yá Ndióxi te núu ducaⁿ vání? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ndáá sá díú Dèhe-gá cùú-í dàtná càchí méé-ndó-án —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁷¹ Te ní xitñaha-güedé:

—Ñà túú-gá xini ñuhu-xi cue téé cáháⁿ núu ndáá sá ndècuéchi-dé ãdi ñà túú ndècuéchi-dé chi yuhu mee-dé ní cáháⁿ-dé vitna ní xindedóho-o —càchí-güedé xitñaha-güedé.

23

Jèsús ndécú-gá núú té Pilatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Te nchaa-güedé ní ndacuñí-güedé, te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú té Pilatú, ² te núú téé-án ní ngúita-güedé sácáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Ní nanihí-ndí téé-a dàndahú-dé ñáyiú ñuú-ó, chi xáhaⁿ-dé xii-yu sá vá cháhu-gá-yu impuestú xii té Césár téé ío cùnùu, te càchí-dé sá díú-dé cúú-dé Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a te yindaha-dé ñáyiú càchí-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³ Te té Pilatú ní xicáⁿ tñuhu-dé núú-gá, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n téé yindaha ñaha xii ñáyiú isráél-án? —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Díu-í yindaha-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

4 Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dë xii nchaa ñáyi, ndihi cue tée cùu dùtú cùnùu:

—Yúhú cùtnùni iní-í sá ñà túú nì ñⁿ cuéchi tée-a —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-yu.

5 Dico níhi-gá ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—Càchí-ndí sá ño dusaⁿ xíquide ñáyi cuendá nchaa sá dánèhé ñáhá-dë xii-yu, te ní quesaha-dë ndéé distritú Galiléa, te ní yáha-dé níhi distritú Jüdeá dánèhé-dé ñáyi, te vitna ní sáá-ni-tu-dé ndéé ndíha dánèhé-dé-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Pilatú.

Jësús ndécú-gá núú tē Herodés

6 Te sá dúcáⁿ ní tecú dóho té Pilatú ní cacu nehé-yu distritú Galiléa, núu xiáⁿ ní xicáⁿ tnúhú-dë núú-yu núu tée Galiléa cúu-gá. 7 Te ní xáháⁿ-yu sá díú tée yácáⁿ cúu-gá, núu xiáⁿ ní na dàyáha ñaha-dë xii-gá ndaha té Herodés tée cùu gobiernú distritú Galiléa chi nduu-áⁿ ndécú-dë tnáhá-dé ñúú Jerusálén-áⁿ. 8 Te òré ní xiní té Herodés-áⁿ Jësús te ño ní cudíí iní-dé, chi ní cunaha dúcaⁿ-ní cuini-dé quini ñáhá-dë xii-gá te ñá túú tnàhí xiní ñáhá-dë xii-gá ní cùu, chi cuendá-ni tnúhu níhi-dé cuendá-gá, te ndètu-dé sáá ñⁿ nduu quini ñáhá-dë xii-gá, te cada-gá ñⁿ sá vâ yôo tnàhí ndàcu cada cundehe-dé ní sani iní-dé. 9 Te vâi sá ní xicáⁿ tnúhú-dë núú Jësús, dico ní ñⁿ tnúhu ñá túú ní cáháⁿ-gá. 10 Te xiáⁿ xíndecu tnáhá cue tée cùu dùtú cùnùu, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùni ndí Moisés, te cue tée-áⁿ súñí ío iní-güedé sàcáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá. 11 Te té Herodés ndihi cue tée cùu sandadú-dé ñá túú ní cùu váha iní-güedé núú Jësús, te ní cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-gá, te ní dácuhnú ñaha-güedé dóó váha xii-gá dàtná cáá dóó sácuhnu cue tée sàquindaha ñaha xii ñáyi. Te dàtnùni té Herodés ní dánúhú ñáhá tùcu-dé xii-gá ndaha té Pilatú. 12 Te nduu-áⁿ ní tnahá tnúhu té Pilatú ndihi té Herodés, chi cùu úhú iní tnáhá-güedé ní cùu.

Càchí-güedé sá cáhni-güedé Jësús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

13 Te té Pilatú ní nadatàcá-dé nchaa cue tée cùu dùtú cùnùu ndihi dava-gá cue tée cùnùu, ndihi nchaa ñáyi ñúú-áⁿ, 14 te ní xáhaⁿ-dë:

—Nchòhò ndécá-ndó tée-a véxi ní taxi cuendá-ndó-dë ñha, te càchí-ndó sá ño dusaⁿ quide ñáyi cuendá nchaa sá dánèhé ñáhá-dë xii-yu, te núú-ndó ndùcu tnúhu-í núú-dë núu ná ní quide-dé. Dico yúhú cùtnùni iní-í sá ñà túú ní ñⁿ cuéchi-dé dàtná cáháⁿ-ndó-áⁿ. 15 Te cuéi té Herodés ñu-ni ducaⁿ cáháⁿ-dé sá ñà túú cuéchi-dé núu ní techiúⁿ ñaha tucu-dé cuándixi-dé ñha. Te vitna sa ní cutnùni iní-ó sá ñà túú tàú-xi cahni-o-dé chi ñà túú cuéchi

ni quide-dé. 16 Te na dàndoho-ni-í-dé te dácácu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-yu.

17 Te ndi tnahá nduu víco pascuá te dacuítí sá dácácu té Pilatú-áⁿ ñⁿ cue tée yíhi vecaá, chi ducaⁿ tnàhí quide-dé. 18 Dico nchaa-yu ní cuáá-yu, te xáháⁿ-yu xii-dé:

—¡Queñuhu tée nàni Jësús-áⁿ, te cahni-n-dë! ¡Te dácácu-n tē Barrábás! —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

19 Te té Barrábás-áⁿ ní sanu ichi-dé ñáyi ñúú ingá ichi, te ní nguíta-yu ndihi-dé ní cuu úhú iní-yu cue tée cùchiuⁿ, te ní sahní-dé ndíyí núu xiáⁿ ní chíhi ñaha-güedé vecaá xii-dé. 20 Te té Pilatú cuini-dé dácácu-dé Jësús núu xiáⁿ cáháⁿ ndihi ñaha tùcu-dé xii-yu ní cùu, 21 dico uuⁿ-gá níhi ní cuáá-yu, te ní xáháⁿ-yu xii-dé úú xito:

—¡Cata caá-dé núu cùrúxí! ¡Cata caá-dé núu cùrúxí! —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

22 Te xito cuu úní ní xáhaⁿ té Pilatú:

—¿Te ná cúu cuéchi ní quide-dé te núu ducaⁿ cuini-ndó càda-í-dé-í? Te yúhú cùtnùni iní-í sá ñà túú cuéchi ní quide-dé núu xiáⁿ ñá túú tàú-xi cahni-o-dé, te na dàndoho-ni-í-dé te dácácu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-yu.

23 Dico níhi-ni cáháⁿ-yu xáháⁿ-yu sá ná càta caa ñaha-dé xii-gá núu cùrúxí, te ñáyi-áⁿ ndihi nchaa cue tée cùu dùtú cùnùu xicáháⁿ níhi-güedé ndíhi-yu ndéé ní xínu iní té Pilatú cada-dé nàcuáa càchí iní-yu. 24 Te ní xáhaⁿ-dë xii-yu sá cúu càda-dé nàcuáa xáháⁿ-yu. 25 Te ducaⁿ te ní dácácu-dé té Barrábás tée ní sanu ichi ñáyi ñúú ingá ichi, te ñu-ni-dé ní sahní-dé ndíyí núu xiáⁿ ní xíhi-dé vecaá, te dàtnùni ní táuchíúⁿ-dë cada-güedé Jësús nàcuáa xáháⁿ-yu.

Sàta caa-güedé Jësús núu cùrúxí

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

26 Te ndéca-güedé Jësús cuáháⁿ núu cáta caa ñaha-güedé xii-gá, te ichi cuáháⁿ-güedé ndíhi-gá ní tnú-güedé ñⁿ tée ñúú Cirené nání-dé Ximú ñúhú-dé ichi duha cuándixi-dé ní sáháⁿ-dé yucu, te ní dácúidó ñaha-güedé xii-dé cùrúxí nchídó Jësús, te ní nguíta nchicúⁿ-dé sátá-gá.

27 Te ño cuéhé ñáyi nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te vâi ñáyi díhi ío níhi ndàhí-yu sá ndíhú iní-yu cuendá Jësús. 28 Te Jësús ní nchóótó-gá núu-yu, te ní xáhaⁿ-gá:

—Nchòhò ñáyi díhi ñúú Jerusálén, vá ndàhyú-ndó cuendá-í chí ndàhyú cuendá méé-ndó ndíhi cuendá déhe-ndo. 29 Chi sáá nduu quésaha ñáyi: “Sá váha táhú nchaa ñáyi ñà túú càcu déhe-xi, ndíhi nchaa ñáyi vátá quini-gá cuhuⁿ déhe-xi, chí ní ñà túú xiní-yu dacadí-yu”, duha quesáhá-yu. 30 Te dává-áⁿ cùñaha ñáyi xii nchaa tindúú ndíhi nchaa núu xiquí: “Chí

tácùnⁿ ngónchihí ñaha-ndo xii-ndí", duha cúñáhá-yu. ³¹ Te núu yúhú téé quide ndáá duha quide ñaha-güedé xii-í vitna, te ndéé-gá cada-güedé nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

³² Te ndèca tucu-güedé úú tñahá cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi cuáháⁿ cuendá cahni ñaha-güedé xii-güedé ndihí Jèsús. ³³ Te òré ní quexio-güedé ndihí-gá ìⁿ xichi núu nání Yiquí Díqui Ndiyi, te xián ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxí, ndihí úú cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi-áⁿ, te ìⁿ-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gá ìⁿ-ni núu cùrúxí tucu. ³⁴ Te ní xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndióxi:

—Táu, cada cahnu iní sá quidé-güedé, chí ñá túú cùtnuní iní-güedé ná cúú sá quidé-güedé —cächí-gá xáhaⁿ-gá.

Te cue téé cùu sandadú ní xito ndéé-güedé núu ndèdacáa-güedé cuu cuendá-güedé dóó-gá. ³⁵ Te nchaa ñáyiú xindecu-áⁿ ndèhé-yu nàcuáa quide-güedé Jèsús, te nchaa cue téé cùnuu ní cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-gá, te ní xitñaha-güedé:

—Te dava ñáyiú ní ndacu-dé ní dácácu nihnu-dé, te vitna na dácácu nihnu-dé méé-dé, te núu ndisa sá Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a cùu-dé —cächí-güedé xitñaha-güedé.

³⁶ Te tñahá cue téé cùu sandadú ní cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-gá, chí ní sàndehe yatni-güedé núu táca-gá sáñaha-güedé ndudí íá còho-gá ní cùu, ³⁷ te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Te núu yòhó cúú-n téé yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél, te dácácu nihnu mee-n —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁸ Te ní taxi ndecu-güedé ìⁿ sá ndéé lètrá ndáa díquí-gá te ndéé úní núu tñúhu, tñúhu gríégú, ndihí tñúhu látin, ndihí tñúhu hèbreú, te duha quèe-xi ndi nuní núu tñúhu-áⁿ "Téa cùu-dé téé yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél", duha quèe-xi.

³⁹ Te ìⁿ téé ndècu ndisa cuéchi-xi, téé ní sata caa-güedé díñi-gá xicuehé ñáhá-dé xii-gá, te xáhaⁿ-dè:

—Te núu yòhó cúú-n Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a, te dácácu nihnu mee-n, te dácácu nihnu ñaha xii nchúhú tñahá-ndí tucu —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴⁰ Dico ingá téé cùndihí-dé téé tàcaa ingá xio díñi-gá ní tenáá ñáhá-dé xii-dé, te xáhaⁿ-dè:

—¿Te náa ñá túú ndàcu iní-n Yá Ndióxi vitna duha cãa-o ndoho-o ndihí téé nání Jèsús-a ñá? ⁴¹ Chi nchoo tàú ndisa-o sá dúhá ndòho-o nacháhu-o cuéchi-o, dico Jèsús-a chí ñá túú cuéchi-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii téé tàcaa ndihí-dé-áⁿ.

⁴² Te dàtnuní ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Jèsús, ndacu iní ñáhá-n xii-í òré ná quixi-n taxi tñuní-n ñuyúú-a —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Na cächí tñúhu ndáá-í xii-n sá méi ndúu vitna ndecu ndihí ñaha-í xii-n núu ní nduu táhù-í cundecu-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Ní xihí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Te òré ní cuu cuádava nduu. Te ní cunee nihí ñuyúú, te ducaⁿ-ni cãa ní cuu ndéé caá úní sacuaa. ⁴⁵ Chi ñá túú-gá ní ðayehé nchicanhii te ní ndátá dóó cúú còrtiná veñúhu cãhnu sá ìo cùnuu ní quée dava ndáá. ⁴⁶ Te níhi ní cáhán Jèsús, te xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndióxi:

—Táu, naqueheⁿ cuendá-n espíritú-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá.

Te tñúhu-ná-áⁿ ní cáhán-gá te ní xihí-ni-gá.

⁴⁷ Te òré ní xini téé cùu capitán sá dúcán ní cuu, te ní ndacu iní-dé Yá Ndióxi, te ní cachí-dé:

—Sá ndáa ndisa sá téa cùu-dé ìⁿ téé ìo quide ndáa ndécú ñuyúú-a ní cùu —duha ní cachí-dé.

⁴⁸ Te chitu ñáyiú ní tacá xián chí cuíní-yu cundèhé-yu nása cada-güedé Jèsús. Te sáta ní yáha ní xini-yu nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii-gá, te ní ndihí-yu ní ndaca ta cání-yu pèchú-yu cuánuhú sá ndihí iní-yu. ⁴⁹ Dico ndècu tñahá cue ñáyiú xini tñahá ndihí Jèsús, ndihí ñáyiú ðihí ní chinchícúⁿ ñáhá xii-gá ndéé distritú Galilea, te ñáyiú-áⁿ xica-ni xixinutñi-yu xindèhé-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii-gá.

Chindixi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Te ndècu ìⁿ téé ñuu Arimatea nání-dé Chéé, te ñuu-áⁿ yìndèhu-xi distritú Júdeá, te ìo váha iní-dé te quide ndáá-dé núu Yá Ndióxi, te tñahá-dé cúú-dé chiⁿ te ní xindecu-dé jundá cue téé isràél. ⁵¹ Te ñá ní tñahá tñahí iní-dé nàcuáa ní cáhán-güedé núu jundá nàcuáa cada-güedé Jèsús. Te téa-áⁿ ndétú-dé sáá nduu ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-dé ndihí ñáyiú. ⁵² Te téa-áⁿ ní sáhán-dé núu té Pilatú te ní xáhaⁿ-dè sá núu vá cündee iní-dé daña-dé chindixi-dé yiqui cùñú Jèsús. Te té Pilatú-áⁿ ní sáha-dé tñúhu. ⁵³ Te ní nunehe-dé yiqui cùñú-gá núu cùrúxí, te ní chidúcúⁿ-muu-dé ìⁿ dóó cuixíⁿ, te ní chihí-dé ìⁿ yaú nchii yiqui naha cava, te vátá yòo ìⁿ-gá nguindúxi yaú-áⁿ. ⁵⁴ Te cùu-xi nduu vispre nduu ndétatú ñáyiú, núu xiquide túha-ná-yu sá cúú ìngá nduu.

⁵⁵ Te nchaa ñáyiú ðihí ní chinchícúⁿ ñáhá xii Jèsús ndéé distritú Galilea ndèndáhá-yu

te Chée ní sáháⁿ núú nchíí yaú-áⁿ, núú ní xiní-yu nácuáa ní sacáⁿ-dé yiqui cuñú-gá xití yaú-áⁿ. ⁵⁶ Te ducaⁿ te cuánuhú-yu vehé-yu, te ní quide túha-yu acití sáháⁿ tnámí, ndíhi pomadá, te ní ndetatú-yu ingá nduu-áⁿ ní quidé-yu nácuáa cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi.

24

Ní ndoto Jèsús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Te ndumìngú nehé víhí-ní cuáháⁿ tucu ñáiyu díhí núú nchíí yaú ní chihí-güedé yiqui cuñú Jèsús, te nehé-yu nchaa sá sáháⁿ tnámí ní quide túha-yu-áⁿ cuáháⁿ, te tnáhá tucu ñⁿ úú-gá tnáha díhí-yu nchicúⁿ ñáhá xii-yu cuáháⁿ. ² Te òré ní quexió-yu yuhu yaú-áⁿ te ní xiní-yu sá yúú ndedéí ñⁿ xio-ná ndécú, ³ te ní quihu-yu xití yaú-áⁿ, dico ñá túú-gá yiqui cuñú Jèsús yíhí. ⁴ Te ñá ní cùtnuní tnáhi iní-yu ndéé ichi cuáháⁿ yiqui cuñú-gá, te ní xiní-yu úú espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi xínutnii-xi díñí-yu te xixíhnu-xi dóó chàhnhí. ⁵ Te ní yuhú-yu te ñá túú ní cùyí-yu cundehé-yu cue espíritú-áⁿ, te cue espíritú-áⁿ ní xáháⁿ-xi xii-yu:

—¿Ná cuendá nánducu-ndo Jèsús Yaá ndécú vívú núú yínduxi ñáiyu ní xihí-i? ⁶ Te ñá túú-gá yiqui cuñú-gá ndécú ìha chí sa ní ndoto-gá, te chí dándacu iní nácuáa ní cáháⁿ-gá cùtnáhá ní xíndecu-ndo ndíhi-gá distritú Galiléa, ⁷ chí ní cachí-gá sá méé-gá cúú-gá ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo, te dacuitíí cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-gá núú cue tée ndécú ichi cuéhé ichi duha, te cata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí, te núú cùrúxí-áⁿ cuú-gá dico nduu úní sá cùú-gá te ndoto-gá, duha ní cachí-gá xii-ndo.

⁸ Te òré-áⁿ ní ndacu iní-yu tnúhu ní cáháⁿ Jèsús. ⁹ Te sátá dúcáⁿ te ní naquehéⁿ-yu ichi cuánuhú-yu, te ní caní-yu cuendú núú ndí úxí ñⁿ cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús cáháⁿ tnúhu-gá, ndíhi núú dáva-gá ñáiyu. ¹⁰ Te ñáiyu ducaⁿ ñaha tnúhu cuánuhú núú-güedé-áⁿ cúú tá Màriá Magdaléná, ndíhi tá Juáná, ndíhi tá Màriá náná té Jacobó, ndíhi dáva-gá ñáiyu díhí. ¹¹ Dico cue tée-áⁿ ní sani iní-güedé sá dicó cáhu iní-yu tnúhu xáháⁿ-yu xii-güedé núú ñá túú ní sándáá iní-güedé nácuáa ní xáháⁿ-yu.

¹² Dico té Pélú ní quee-dé xínú-dé cuáháⁿ cuándehé-dé yaú núú ní chihí-güedé yiqui cuñú Jèsús, te ní sáá-dé te ní ngáundeiy-dé xító ñhni-dé xití yaú-áⁿ te ní xiní-dé sá méé-ná dóó ní xíducúⁿ nuu-gá yúcu ñⁿ xio, te ío ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ní cuu, te ní natnii-dé ichi cuánuhú-dé vehe núú xíndecu-güedé.

Ichi ñúú Emàús

(Mr. 16:12-13)

¹³ Te diu-ní nduu-áⁿ ñúhú úú cue tée ní xica cuu ndíhi Jèsús ichi cuáháⁿ-güedé ñⁿ ñúú nání Emàús, te sácúhu-güedé dátáá úú òré ichi ndéé ñúú Jerusalén, te ndéé ñúú Emàús. ¹⁴ Te ta ndátnúhu-güedé cuáháⁿ nchaa nácuáa ní cuu, ¹⁵ te níní dúcaⁿ xicáháⁿ-güedé, te Jèsús ní natnáhá ñáhá-gá xii-güedé te ndéca tnaha-gá ndíhi-güedé cuáháⁿ. ¹⁶ Te cuèí ndéhe ñaha-güedé xii-gá dico dátáá ñⁿ sá ndedéí núú-güedé, chí ñá ná quíní ñáhá-güedé xii-gá ní cuu. ¹⁷ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xáháⁿ-gá:

—¿Ná tnúhu xicáháⁿ-ndó ñúhu-ndo ichi núú ducaⁿ ío cùu ndíyí-ndó-í? —cachí-gá xáháⁿ-gá xii-güedé.

¹⁸ Te ñⁿ tée nání Cleofás ní xáháⁿ-dè xii-gá:

—¿Te ná cuendá nchaa ñáiyu íchí ní sáá ñúú Jerusalén xiní-yu nchaa nácuáa ní cuu, te ñⁿ díi-ná yòhó ñá túú xiní-n-í? —cachí-dé xáháⁿ-dè xii-gá.

¹⁹ Te ní xáháⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te ná ní cuu-í? —cachí-gá xáháⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáháⁿ-güedé xii-gá:

—Cuendá Jèsús tée ñúú Nazàréet cáháⁿ-ndí, chí tée-áⁿ cúú-dé ñⁿ tée cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi, te ío váha ndúu tnúhu cáháⁿ-dé ní cuu, te quide-dé sá vá yóo tnáhi ndácu cada nácuáa cudíí iní Yá Ndióxi ndíhi ñáiyu ní cuu. ²⁰ Te cue tée cùu dútú cùnúu, ndíhi cue tée cùnúu taxi tnumí ñáhá xii-ndí ní sáha cuendá ñáhá-güedé xii-dé núú té Pilatú te ní sata caa ñaha-güedé te núú cùrúxí-áⁿ ní xihí-dé. ²¹ Dico vitna sa ní cuu úní nduu sá ní xihí-dé, te nchúhú ní sani iní-ndí sá tée-áⁿ dáacu nihnu ñaha-dé xii nchúhú ñáiyu isráel núú ncháa tnúndòho tnúhu ndáhú ndécú-ndí. ²² Dico ío cuñúhu-ndí cúú, chí ñⁿ úú ñáiyu díhí ní tuha ñaha xii-dé ndécú ndíhi-ndí ní sáháⁿ ngotó-yu ndéxuehe tàculhndá-gá yaú núú ní chihí-güedé yiqui cuñú-dé, ²³ te ní nasáá-yu cachí-yu xii-ndí sá ñá túú-gá yiqui cuñú-dé yíhí xití yaú-áⁿ. Te ní xiní-yu espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te ní xáháⁿ-xi xii-yu sá ndécú vívú-dé. ²⁴ Te sátá dúcáⁿ te ñⁿ úú cue tée cùndíhi-ndí ní sáháⁿ ndéhé-güedé yaú-áⁿ, te ní xiní-güedé sá ndáá cúú-xí ncháa tnúhu ní cáháⁿ ñáiyu díhí-áⁿ, dico ñá túú ní xiní-güedé tée-áⁿ —cachí-güedé xáháⁿ-güedé xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ní xáháⁿ-gá xii-güedé:

—Ío cùmání sá xiní tnúni-ndó, chí ío cuèé sándáá iní-ndó tnúhu ní cáháⁿ cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha! ²⁶ ¿Te náa ñá túú tau-xi sá ndóhó Cristú òré cùmání-gá sáá nduu ndáa-gá andiu núú ndécú Dütú Ndióxi cundecu-gá-áⁿ? —cachí-gá xáháⁿ-gá xii-güedé.

²⁷ Te ní nguíta-gá xáhaⁿ-gá nàcuáa quèe-xi nchaa tnúhu cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi cuèndá-gá, te díhna-gá ní cáháⁿ-gá nàcuáa ndúu nchaa tnúhu yòdo tñuní núú tütú ndíi Moisés, te dàtnùní ní cáháⁿ-gá nàcuáa ndúu nchaa tnúhu yòdo tñuní núú tütú nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha.

²⁸ Te òré ní quexìo-güedé yuhu ñúú núú cuáháⁿ-güedé-áⁿ, te Jesús ní quide-ni-gá sá yáha-gá quíhíⁿ-gá ingá xichi ní cùu. ²⁹ Dico ní cáháⁿ ndàhú-güedé núú-gá sá quèndóo-gá xiáⁿ ndetatú-gá ndihí-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Quèndóo ndihí ñaha xii-ndí iha ndetatú-n chí sa ní cuaa, te tñavíi cundiquiⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te xiáⁿ cáá ñⁿ vehe cuánguihu-güedé ndetatú-güedé ndihí-gá. ³⁰ Te òré sa yíhi-güedé mésá ndihí-gá cùdini ndihí ñaha-güedé, te ní queheⁿ-gá pàá te ní ndacáⁿ táhú-gá núú Yá Ndióxi, te ní táhú cuèchi-gá te dàtnùní ní dácáñu ñaha-gá xii-güedé. ³¹ Te òré-áⁿ ní naquini ñáhá-güedé xii-gá ní cùu, dico uuⁿ ní ní ndóñhú-gá. ³² Te ní xítñaha-güedé:

—Te ndáá sá súúni cùdíí ñí-ó òré tá ndàtnúhu-o ndihí Jesús véxi ichi, te ta dànehé ñáhá-gá xii-o nchaa nacuáa quèe-xi tnúhu cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi —càchí-güedé xitñaha-güedé.

³³ Te ñá túú-gá ní xíndetu-güedé chi ndihí-ni ní natñi-güedé ichi cuánuhú-güedé ñúú Jerusalén, te ní nasáá-güedé núú xíndecu ndí ùxí ñⁿ cue téé ní táuchíúⁿ Jesús cáháⁿ tnúhu-gá, ndihí dava-gá ñáyíu. ³⁴ Te cue téé xíndecu-áⁿ xáhaⁿ-güedé:

—Ndáá sá ní ndoto Yaá cúú Mèstrú, chi ní xini ñáhá tē Ximú —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

³⁵ Te cue téé ní nasáá-áⁿ ní cani-güedé cuèndú nàcuáa ní cuu ichi, ndihí nàcuáa ní cuu ní naquini-güedé Jesús òré ní táhú-gá pàá ní dácáñu ñaha-gá xii-güedé.

Jesús ní quexìo-gá núú xíndecu cue téé ní xica cuu ndihí-gá

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Te cáháⁿ dúcáⁿ-ní-güedé nàcuáa ní cuu ní quexio Jesús ní ngúnutñi-gá ndéé tñuú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yá Ndióxi chíndèe ñaha-gá xii-ndo ño váha cùu ñí-ndó ndècu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁷ Te da ní yùhú-güedé, te ní sani ñí-güedé sá díco ñⁿ espíritú cúú sá ndéhe-güedé ní cùu.

³⁸ Dico Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuèndá yùhú-ndó, te sàni ñⁿ sani úú ñí-ndó-í? ³⁹ Chí cùndèhe ndaha-í ndihí sáhá-í te quini-ndó nã diu-ni-í. Te chí téndàha ñaha xii-í te cundehe-ndo, te núu

ñⁿ espíritú ndécú yiqui cuñú-xi dàtná ndécú ndihí yùhú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴⁰ Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá te ní dánèhé ñáhá-gá xii-güedé ndaha-gá ndihí sáhá-gá.

⁴¹ Te ño ní cuñúhu-güedé, te ní cudíí ñí-güedé sá ndécú-gá tñuú-güedé dico sàni ñⁿ sani úú ñí-güedé, te ní xáhaⁿ Jesús xii-güedé:

—¿Ndècu ndihí-ndo luha sá cáxí-ó iha ñá? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴² Te ní sáñaha-güedé xii-gá luha chácá ní chíhó, ndihí díta ñúñú ñúhú ndúdí, ⁴³ te ní queheⁿ-gá te ndèhe-güedé ní xexi-gá. ⁴⁴ Te dàtnùní ní xáhaⁿ-gá:

—Nchaa sá ní yáha-í-a cùu-xi sá ní cachí tnúhu-í xii-ndo cùtnáhá ndécú ndihí ñaha-gá-í xii-ndo, chí ní cachí-í sá dàcutíi càda-xi nchaa nacuáa cáháⁿ-xi núú tütú ndíi Moisés, ndihí núú tütú ndéé tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, ndihí núú librú Sálmú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴⁵ Te òré-áⁿ ní sáñaha-gá sá xini tñuní-güedé, te ní tecú tñuní-güedé nchaa tnúhu cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi. ⁴⁶ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ducaⁿ ndéé tñuní núú tütú Yá Ndióxi sá dàcutíi sá yùhú Crístú cuú-í, te nduu úní ndoto-í. ⁴⁷ Te ñihí ñuyúí cùtènuu tnúhu ní cáháⁿ-í, dico díhna nuu-gá ñúú Jerusalén nguíta-yu cacunehe ñáhá-yu xii-í, te cáháⁿ-yu nàcuáa ní dánèhé-í-yu, te cùñáhá-yu xii cue ñáyíu sá ná dàndixi túu-yu ñí-yu sá ñá túú quide váha-yu, te dàñá-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha ndécú-yu, te natñí-yu ichi Yá Ndióxi, te ducaⁿ te cada càhnu ñí-gá nchaa yíca cuèchi-yu. ⁴⁸ Te vitna nchóhó cuu-ndo cue téé cáháⁿ ndáá nchaa nàcuáa ní cuu chí ní xini núú-ndó. ⁴⁹ Te yùhú tendaha-í Espíritú Yá Ndióxi quixi cundecu ndihí-ndo, chí ducaⁿ ní cachí-gá. Dico chí cundècu-ni ñúú Jerusalén-áⁿ ndéé ná quèxio Espíritú Yá Ndióxi ngúndecu ndihí-ndo cuèndá chindee ñaha-xi xii-ndo cada-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús cuándaa-gá andiu
(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Te Jesús ní queñuhu ñaha-gá xii-güedé ñúú Jerusalén ndécá ñaha-gá cuáháⁿ ñúú Bètaniá, te xiáⁿ ní ndonehe-gá ndaha-gá núú ñnu, te ní xícáⁿ táhú ñaha-gá xii-güedé núú Yá Ndióxi. ⁵¹ Te sátá ní xicáⁿ táhú ñaha-gá xii-güedé núú Yá Ndióxi, te ní quee-gá tñuú-güedé cuándaa-gá andiu. ⁵² Te ní nguíta-güedé ní cachí-güedé sá ño càhnu cuu Jesús, te ní natñi-güedé ichi cuánuhú-güedé ñúú Jerusalén, te súúni cùdíí ñí-güedé ñúhú-güedé ichi. ⁵³ Te nchaa nduu ní xíndecu-güedé veñúhu càhnu sá ño cùnuu ní ndacáⁿ táhú-güedé núú Yá Ndióxi, te ní

cachí-güedé sá ño càhnu cuu-gá. Duha ní cuu
dává-áⁿ.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TǸNÍ TÈ JUÁÁ

Déhe Yá Ndióxi ní cuu-gá ìn̄ ñáyíu

¹ Cùmání-gá ngáva ñuyíu, te sa ndècu ndihí Yá Ndióxi Déhe-gá. Te ìn̄-ni xícuu-gá. Te Déhe-gá-án̄ ní cuu-gá dàtná ìn̄ tnúhu, chí ní cachí tnúhu-gá nàcuáa càa Tátá-gá Dútú Ndióxi. ² Te sa ndècu-gá ndihí Dútú Ndióxi te ní ngáva ñuyíu. ³ Te òu-ni tnúhu mee Dútú Ndióxi ní cuu ní cadúha Déhe-gá nchaa sá ío ñuyíu. Te núu ñá túú Déhe-gá ñá, te ñá túú ná coo ñuyíu-a ní cùu. ⁴ Te òu-ni Déhe-gá quidè-gá ndécú-ò, te ní dáyèhé-gá iní-ò nàcuáa cundecu-o. ⁵ Te tnúhu-gá ní xítè nuu-xi núú ndécú nchaa ñáyíu ñúhu íchi cuehé ichi duha. Te ñáyíu-án̄ cùu-yu dàtná cue ñáyíu ndècu ìn̄ núú néé, te òu-ni-yu cachí iní-yu xocání-yu tnúhu-gá dico vá ndácú-yu.

⁶⁻⁷ Te ní xíndecu ìn̄ tée ní xínani-dé Juáá, te tée-án̄ ní táuchíúⁿ Yá Ndióxi sá càháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyíu. Te ní xáhaⁿ-dè xii-yu sá véxi Déhe-gá ñuyíu-a, te dandixi túu-gá iní-yu cuèndá cutnùni iní-yu nàcuáa ndúu cuèndá Yá Ndióxi cuèndá quíndáá iní-yu tnúhu-gá. ⁸ Te ñá díú mee té Juáá ní dándixi túu-dé iní-yu cuèndá cutnùni iní-yu nàcuáa ndúu cuèndá Yá Ndióxi, chí cuèndá-ni ní xica cuu-dé ní càháⁿ-dé sá Déhe Yá Ndióxi véxi-gá dandixi túu-gá iní-yu. ⁹ Te ndáá ndisa sá mée-gá dándixi túu-gá iní ñáyíu ñuyíu-a cuèndá cutnùni iní-yu nàcuáa ndúu cuèndá Yá Ndióxi.

¹⁰ Te ní xíndecu-gá ñuyíu-a, te ñáyíu ñuyíu-a ñá ní cùtnuní iní-yu yoo cùu-gá, te òu-ni mee-gá ní cadúha-gá ñuyíu-a ní quide-gá chiúⁿ ní táhú Dútú Ndióxi. ¹¹ Te ní quixi-gá ñuyíu ní cadúha mee-gá, dico cue ñáyíu ñuyíu-a ñá ní cùu váha iní-yu núú-gá. ¹² Dico davá-yu ní sándáá iní ñáhá-yu xii-gá, te ní nduu táhú-yu ní nduu déhe ñaha Yá Ndióxi xii-yu. ¹³ Te ñá túú ní ndúu déhe ñaha-gá xii-yu sá cùu-yu déhe ñáyíu ñuyíu-a, àdi sá ndécú tátá-yu, náná-yu chí mee Yá Ndióxi ducaⁿ ní cuiní-gá cunduu sá ndúú déhe ñaha-gá xii-yu.

¹⁴ Te Déhe-gá ní quixi túu-gá ñuyíu-a, te ní cuu-gá ìn̄ yiqúu cùñú ní xíndecu ndihí ñaha-gá xii nchoo cuè ñáyíu ní xica cuu túu ndihí-gá. Te ní xiní-ò sá ío càhnu cuu-gá cuèndá sá ìn̄ dìi díi-ni-gá cùú-gá Déhe Yá Ndióxi, te ío cùndahú iní ñáhá-gá chindèe ñaha-gá xii nchoo ñáyíu ndècu ñuyíu-a, te ío ndáá càháⁿ-gá. ¹⁵ Te duha ní càháⁿ té Juáá cuèndá Déhe Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-dè xii ñáyíu.

—Cuèndá tée iha ní càháⁿ-í ndéé càni-gá ní cachí-í sá quíxí ìn̄ tée quixi. Te tée-án̄

cùnuu-gá-dé, chí díhna-gá-dé sa ndècu-dé dàcúxí yùhú —duha ní xáhaⁿ-dè xii-yu.

¹⁶ Te ío váha iní Yáá-án̄ chí xitò ñaha-gá xii-o nchaa-o ìn̄ nduu ìn̄ nduu. ¹⁷ Te ndíi Moisés ní cachí tnúhu ndíi tnúhu Yá Ndióxi tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cundecu-o, dico Déhe-gá Xitohó Jesucristú ní cachí-gá sá ío cùu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-o. Te ní càháⁿ-gá nchaa dava-gá tnúhu ndáá. ¹⁸ Te ñá ìn̄ ñáyíu xiní túu-yu Yá Ndióxi. Dico ìn̄ dìi díi-ni Déhe-gá Yáá ndécú ndihí-gá càchí tnúhu-gá nàcuáa càa-gá.

Té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáyíu càháⁿ váha-dé cuèndá Xitohó Jesucristú

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Te cue tée isráel ndécú ñúu Jerusalén ní tendaha-güedé cue dútú ndihí cue tée cùu levítá cuáháⁿ-güedé núú ndécú té Juáá ndécú tnúhu-güedé núú-dè núu ná tée cùu-dé. ²⁰ Te ní càháⁿ ndáá-dé ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Yúhú, ñá díú Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíu-a cùu-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

²¹ Te ní xáhaⁿ tùcu-güedé:

—¿Te yoo cùu yohó váiⁿ? ¿Á yohò cùu-n té Èliás? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Juáá:

—Yúhú, ñá díú té Èliás cùu-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

Te xáhaⁿ tùcu-güedé:

—¿Te yohò cùu-n tée ní cachí cue tée ndéé sanaha quixi càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi-án̄? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dè:

—Ni ñá díú tée-án̄ cùu-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

²² Te ní xáhaⁿ tùcu-güedé:

—¿Te ná tée cùu yohó váiⁿ?, cuèndá ducaⁿ nàcani tnúhu-ndí núú cuè tée ní tendaha ñaha xii-ndí véxi-ndí, te càháⁿ duuⁿ-n núu ná tée cùu-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²³ Te ní xáhaⁿ té Juáá:

—Yúhú cùu-í tée xica càháⁿ xití yucu nàcuáa ní càháⁿ ndíi Cháíá, chí ndíi-án̄ ní cachí ndíi: “Chí dání ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo te tnú-ndo ichi váha, chí véxi Yáá ío cùnuu”, duha ní cachí ndíi —cachí té Juáá xáhaⁿ-dè xii-güedé.

²⁴ Te cue tée ndúcu tnúhu núú té Juáá núu ná tée cùu-dé, cue tée-án̄ ní tendaha ñaha cue tée cùu fariséú xii-güedé. ²⁵ Te ní xáhaⁿ tùcu-güedé xii té Juáá:

—¿Ná cuèndá dàcuandute-n ñáyíu te núu ñá díú Cristú cùu-n, te ni ñá díú té Èliás, te ni ñá díú tée véxi càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi cùu-n váiⁿ? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁶⁻²⁷ Te ní xáhaⁿ té Juáá:

—Yúhú ní ngódó núu-í dàcuandute-í ñáyíu. Dico nchícúⁿ ìn̄ tée véxi, te tée-án̄

cúnü-gá-dé dàcüúxí yühú, chí yúhú cùú-í ìíⁿ téé duuⁿ duuⁿ ñá túú táu nandaxi cuèdicó ñí chàu-dé dico quide-í chiùⁿ-dé. Te téé-áⁿ sa ñühu tnahá-dé tnuú-ndó dicó-ní sá ñá túú xini-ndó-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dë.

²⁸ Duha ní cuu ñüú Bètábará ñüú cáá ndàa ingá xio yúte Jòrdán, yàcáⁿ ní xindecu té Juàá ní dácuañdute-dé ñáyü.

Jèsüs quidé càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi ñáyü

²⁹ Te nduu tnéé ní xini té Juàá Jèsüs véxi yatni-gá núú ndécú-dé ndihi ñáyü. Te ní xáhaⁿ-dë xii-yu:

—Chí cündéhe téé-áⁿ, chí téé-áⁿ cùú-dé Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a, te véxi-dé cada càhnu iní-dé nchaa yíca cuèchi ñáyü ñuyúú. Te cùú-dé dàtná ìíⁿ mbéé quití ío váha iní-xi. ³⁰ Te diu téé-áⁿ ní cachí-í sá cánchezíⁿ-dé quixi. Te cùnüu-gá-dé dàcüúxí yühú, chí díhna-gá-dé sa ndécú ní cachí-í xii-ndo. ³¹ Te ní yühú ñá túú xini-í-dé ní cùú, dico xica cuu-í dácuañdute-í ñáyü cuèndá nchaa ñáyü isràél quini ñáhá-yu xii-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-yu.

³² Te ní xáhaⁿ tucu-dé:

—Ní xini-í Espiritú Yá Ndióxi ní quee-xi andü véxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndihi ñaha-xi xii-dé, te dàtná cáá lómá cáá Espiritú-áⁿ véxi cuuⁿ-xi. ³³ Te yühú ñá túú xini-í-dé ní cùú, dico Yá Ndióxi Yaá ní tendaha ñaha xii-í xicá cùú-í dácuañdute-í ñáyü, Yaá-áⁿ ní cachí tñühu-gá sá téé na quini-í ngúndecu ndihi Espiritú-gá sá véxi cuuⁿ andü, te téé-áⁿ taxi-dé Espiritú-gá cundecu ndihi-o. ³⁴ Te yühú ní xini-í-dé te xini ndáá-í sá Déhe Dütü Ndióxi cùú-dé. Te xiáⁿ cächí tñühu-í xii-ndo —cächí té Juàá xáhaⁿ-dë xii-yu.

Cue téé díhna nuu xica cuu ndihi Jèsüs

³⁵ Te nduu tnéé-áⁿ diu-ni xiáⁿ ndécú té Juàá ndihi úú cue téé xica cuu ndihi-dé. ³⁶ Te ní xini-dé Jèsüs ñühú-gá ichi, te ní xáhaⁿ-dë xii cue téé xica cuu ndihi-dé-áⁿ:

—Chí cündéhe téé-áⁿ, chí téé-áⁿ cùú-dé Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a. Te cùú-dé dàtná ìíⁿ mbéé quití ío váha iní-xi —cächí-dé xáhaⁿ-dë.

³⁷ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ té Juàá núú cuè téé úú ndihi-dé-áⁿ núú ní chinchíⁿ-güedé Jèsüs. ³⁸ Te ní nchócótó-gá ndàa sátá-gá, te ní xini-gá sá nchíⁿ ñáhá-güedé xii-gá. Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná nándücu-ndo? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—¿Ndéé ndécú-n, Ràbí? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Ràbí-áⁿ queé-xí Mèstrú tñühu mee-güedé. ³⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsüs xii-güedé:

—Chí nehé te quini-ndó —cächí-gá xáhaⁿ-gá.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní quexio-güedé núú quidé véhe-gá. Te ndécú-ni-güedé ndihi-gá ní cuaa, chí dàtná òré caa cümü sacuaa ní sáá-güedé.

⁴⁰ Te úú cue téé-áⁿ ní tñü-güedé tñühu ní cáháⁿ té Juàá, te ní chinchíⁿ-güedé Jèsüs. Te núú úú cue téé-áⁿ, ìíⁿ-dé nání-dé Ndríxi, te ñani-dé cùú té Ximú, àdi Pelú chí úú diu-dé. ⁴¹ Te té Ndríxi-áⁿ ní nanducu-ní-dé ñani-dé te ní xáhaⁿ-dë:

—Ní naníhi-ndí téé cùú Mesías —cächí-dé xáhaⁿ-dë.

Te Mésías-áⁿ queé-xí Cristú tñühu mee-güedé, Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a. ⁴² Te ndéca té Ndríxi ñani-dé cuáháⁿ núú ndécú Jèsüs. Te òré ní xini ñáhá Jèsüs xii té Ximú, te ní xáhaⁿ-gá:

—Yòhó cùú-n té Ximú déhe té Jónás, te vitna danàni ñaha-í Cefás xii-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá.

Te Cefás-áⁿ queé-xí Pelú tñühu mee-güedé.

Jèsüs ní cáháⁿ-gá té Lipé ndihi té Natanàel

⁴³ Te nduu tnéé ní sani iní-gá quíhíⁿ-gá distrítü Galléa. Te ní naníhi-gá ìíⁿ téé nani Lipé, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Néhe ná quíhíⁿ-ó núú quíhíⁿ-í-a —cächí-gá xáhaⁿ-gá.

⁴⁴ Te té Lipé-áⁿ cùú-dé téé ñüú Bètsaidá. Te diu-ni ñüú yàcáⁿ cùú ñüú té Ndríxi ndihi té Pelú. ⁴⁵ Te té Lipé ní naníhi tñáhá-dé ndihi té Natanàel, te ní xáhaⁿ-dë:

—Ní naníhi-ndí téé dii cuèndú-xi ní chídó tñüni ndíi Moisés ndíi dava-gá cue téé ní xóo cáháⁿ tñühu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Te téé-áⁿ nání-dé Jèsüs déhe té Chèé, téé ñüú Nazàrèt —cächí-dé xáhaⁿ-dë.

⁴⁶ Te ní xáhaⁿ té Natanàel xii té Lipé:

—¿Te náa ío váha cáa ñüú Nazàrèt núu da yàcáⁿ quee téé cáháⁿ tñühu Yá Ndióxi? —cächí-dé xáhaⁿ-dë.

Te ní xáhaⁿ té Lipé:

—Néhe ná quíhíⁿ-ó te quini-n —cächí-dé xáhaⁿ-dë.

⁴⁷ Te òré ní xini Jèsüs té Natanàel tá cüyatni-dé cuáháⁿ, te ní cáháⁿ-gá cuèndá-dé te ní cachí-gá:

—Téé véxi-áⁿ cùú-dé mei téé isràél, te ñá ìíⁿ ndüu dandahú-dé ñáyü —cächí-gá xáhaⁿ-gá.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ té Natanàel xii Jèsüs:

—¿Te nása náquini ñáhá-n? —cächí-dé xáhaⁿ-dë.

Te ní xáhaⁿ Jèsüs:

—Yühú sa ní xini ñáhá-í xii-n òré ndécú-gá-n càha yutnu ngúxí-áⁿ te ní té Lipé vátá caná ñaha-gá-dé xii-n òré-áⁿ —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴⁹ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, núú ní xáhaⁿ té Natanàel xii-gá:

—Mèstrú, yòhó cúu-n Dêhe Dútú Ndiöxí yíndaha-n ñáiyu isráel —cächí-dé xáhaⁿ-dê xii-gá.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Cuèndá sá ní xini ñáhà-í xii-n càha yutnu ngúxí xiáⁿ iní ñáhá-n, dico cuéhé-gá núú sá quiniⁿ —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁵¹ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Na cächí tnúhu ndáá-í sá sáá nduu, te quini-ndó nacaáⁿ andiu. Te quini-ndó cuè espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí sá ndáa nuu-xi quide-xi núú cündècu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

2

Vico tnándaha ió ñúú Cànaá

¹ Te nduu úní sá dúcáⁿ ní cuu te ní xóo ñⁿ vico tnándaha ñúú Cànaá, ñⁿ ñúú yíndèhu distritú Galiléa. Te yacáⁿ ní xíndecu náná Jèsús. ² Te tnáhá Jèsús ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá ní cáháⁿ-yu cuáháⁿ-gá ndihi-güedé vico-áⁿ. ³ Te òré ní ndihi vínú, te ní xáhaⁿ náná Jèsús xii-gá:

—Ñá túu-gá vínú ndécú ndihí-yu —cächí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Náá, ñá túú xini ñuhu-xi da yúhú cùñaha-n cuèndá vínú-áⁿ, chi vátá tnáhá-gá òré quiniⁿ-yu yoo cùu yúhú —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

⁵ Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii ñáiyu xínu cuechi:

—Cada-ndo ncháa nacúaⁿ na cáháⁿ Jèsús —cächí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

⁶ Te yacáⁿ nútñí ñúú quídi yúú te queé dàtná ñⁿ cièndú lítrú ndute ñⁿ ñⁿ quídi-áⁿ. Te ndute-áⁿ nándihí ñáiyu isráel ndáhá-yu te nàqueté-yu cóhó-yu chi ducaⁿ tnàhí quidé-yu nacúaⁿ sándáá iní-yu Yá Ndiöxí. ⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii ncháa cue tée xínu cuechi:

—Nadachitú-ndó ndüte ndi ncháa quídi-áⁿ —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní nadachitú-güedé. ⁸ Te ní xáhaⁿ-gá:

—Vitna te tava-ndo lùha, te canehe-ndo quíhíⁿ cuáha-ndo tée quide vico —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ducaⁿ ní quide-güedé ní tava-güedé luha nèhe-güedé cuáháⁿ ní sáha-güedé tée quide vico. ⁹ Te ní xito ndéé tée quide vico-áⁿ, te sa ní nduu-xi vínú, te ñá túú ní xini-dé ndéé véxi-xi, dico mee cuè tée xínu cuechi sa naha-güedé núú ní tava-güedé. Ducaⁿ te tée quide vico-áⁿ ní cana-dé tée tnándaha. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-dê:

—Ncháa ñáiyu quide vico queñuhú-yu díhna-gá vínú váha. Te sa vai vínú váha xihí-yu, te dàtnúni queñuhú-yu vínú ndáhú. Te yòhó díhna-gá vínú ndáhú ní queñuhu-n, te ndéé núú ní ndihí-ná ní queñuhu-n vínú

váha —cächí tée quide vico-áⁿ xáhaⁿ-dê xii tée tnándaha-áⁿ.

¹¹ Te sá ní nadatiu Jèsús ndute-áⁿ ní nduu-xi vínú cúu-xí ñⁿ chiúⁿ díhna nuu sá vā yòo tnàhí ndàcu cada ní quide-gá ñúú Cànaá, ñⁿ ñúú yíndèhu distritú Galiléa, te chiúⁿ ní quide-gá-áⁿ cúu-xí ñⁿ chiúⁿ cahnu vihi, núú xiáⁿ ní cutnùni iní-yu sá ño càhnu cuu-gá, te ní sándáá iní ñáhá ncháa cue tée xica cuu ndihi-gá.

¹² Te sáta ní yáha vico, te ní xica Jèsús ndihi náná-gá, ndihi cue ñaní-gá, ndihi ncháa cue tée xica cuu ndihi-gá cuáháⁿ-yu ñúú Capèrnaúm. Te yacáⁿ ní xíndecú-yu ñⁿ úú nduu ndihi-gá.

Jèsús ñá túú tnáhá iní-gá nacúa quide ñáiyu xití veñúhu

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Te ta cùyatni cada ñáiyu isráel vico pàscuá, te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá ñúú Jerusalén. ¹⁴ Te sáta ní sáá-gá yacáⁿ, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá veñúhu càhnu sá ño cùnuu, te xití veñúhu-áⁿ ní xini-gá ndécú ñáiyu dicó-yu ndicutu, mbéé ndihi lómá, te tnáhá ñáiyu dàma díhúⁿ núú-ò-yu ní xini-gá. ¹⁵ Te ní queheⁿ-gá ñⁿ úú yoho, te ní cáunuu tnàha-gá, te ní dáyúhu-gá ñáiyu ní queé-yu quehé veñúhu, ndihi ndicutú-yu ndihi mbéé-yu. Te cue ñáiyu dàma díhúⁿ-áⁿ ní dāngóyo-gá díhúⁿ-yu, te ní dāndúá-gá mēsa-yu. ¹⁶ Te ní xáhaⁿ-gá xii cue ñáiyu dico lómá:

—¡Queñuhu-ndo ncháa quiti-a xití veñúhu-a! ¡Vá cadá-ndó vèhe núú yáhu núú cúú vèhe Tàtá-í Dútú Ndiöxí! —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹⁷ Te xiáⁿ ní ndacu iní cue tée xica cuu ndihi-gá sá dúcáⁿ yòdo tnuní núú tùtú-gá, te cächí-xi: “Ío cùyica iní-í chi ñá cuiniⁿ-yu canehé ñⁿ-yu vèhe Tàtá-í”, duha cächí-xi núú tùtú-gá.

¹⁸ Te ní xáhaⁿ cuè tée isráel xii-gá:

—¿Ná cúú sá vā yòo tnàhí ndàcu cada, cada-n cuèndá cutnùni iní-ndí sá cúú dùha taxi tnuní ñáhá-n xii-ndí-í? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí dāngóyo veñúhu-a, te není xití úní nduu te sa nadaxínu-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁰ Te ní xáhaⁿ tùcu cue tée isráel:

—Údico ñúú cuíá ní xíndecuu-güedé ní sáá veñúhu-a, te yòhó cuiniⁿ-n nadaxínu-n xití úní-ni nduu —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²¹ Dico sá ní cáháⁿ-gá chi ñá díú cuèndá veñúhu ní cáháⁿ-gá chi cuèndá yiqui cùñú-gá ní cáháⁿ-gá. ²² Núú sáta ní xihí-gá, te ní ndoto-gá, te òré-áⁿ ní ndacu iní cue tée ní

xica cuu ndihi-gá nàcuáa ní cáháⁿ-gá, núu xiáⁿ ní sándáá iní-güedé tnúhu yódo tnuni núú tütú-gá. Te ducaⁿ te ní sándáá iní-güedé tnúhu ní cáháⁿ-gá.

Jesús xini-gá nàcuáa cãa iní nchaa ñáyi

²³ Te öré ndécú Jesús vico pãscuá, te io vai ñáyi ní sándáá iní ñáhá xii-gá cuendá ío titní sá vã yõo tnáhi ndacu cada ní quide-gá ní xini-yu. ²⁴ Dico Jesús ñã ní cáháⁿ-gá nchaa tnúhu ñúhu iní-gá, chi sa ní cutnuni iní-gá sã ñã tũú cùu váha iní-yu. ²⁵ Te ñã tũú xini ñúhu-gá íuⁿ ñáyi cúnaha nãcuáa cãa iní nchaa tnáha ñáyi-yu, chi mee-gã sa ñaha ndáá-gá nãcuáa cãa iní-yu nchaa-yu.

3

Jesús ndihi té Nicodemú

¹ Ní xindecu íuⁿ té cùu fariséu ní xínani-dé Nicodemú, te ní cuu-dé íuⁿ té cùnuu núú ñáyi isráel. ² Te téé-ã ní sáhã-dé niú ní cáháⁿ ndihi-dé Jesús, te ní xáhaⁿ-dè:

—Mèstrú, yúhú ndihi dava-gã-güedé sa ñaha-ndí sã Yã Ndióxi ní tendaha ñaha-gá xii-n vëxi-n dãnehé ñáhã-n xii-ndí, chi núu ñã tũú Yã Ndióxi ndécú ndihi-n, te vã ndácú-n cãda-n nchaa sã vã yõo tnáhi ndacu cada quide-n —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

³ Te ní xáhaⁿ Jesús:

—Na cachí tnúhu ndáá-í xii-n sã ncháá ñáyi vã ná cãcu saa tucu, te vã ndihu ndaha ñaha Yã Ndióxi xii-yu —cachí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴ Te ní xáhaⁿ tè Nicodemú:

—¿Te nása cada íuⁿ ñáyi sa ní yí te cacu-ni tucú-yu? ¿Náa ndihu tucú-yu xiti ñãñã-yu te cacu tucú-yu xito cùu uú-ãⁿ? —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gã.

⁵ Te ní xáhaⁿ Jesús:

—Na cachí tnúhu ndáá-í xii-n sã nchaa ñáyi na ndùu ndoo nduu nine iní-xi cuú-yu ñáyi ní na cãcu saa ndihi ndute ndihi Espiritú Yã Ndióxi, ñáyi-ãⁿ ndihu ndaha ñaha-gã xii-yu. ⁶ Te nchaa ñáyi cãcu ñuyú-a, chi déhe ñáyi ñuyú-a cùu-yu. Te ñáyi ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, ñáyi-ãⁿ ní nduu táhú-yu Espiritú Yã Ndióxi te táxi tnuni ñáhã-nã Espiritú-gã xii-yu. ⁷ Te vã cúnúhu-n tnúhu ní cáháⁿ-í-a, chi nchaa ñáyi ní sándáá iní ñáhã xii-í ní nduu ndoo ní nduu nine iní-yu, te ñáyi-ãⁿ cùu-yu dàtnã ñáyi ní nacacu saa. ⁸ Táchi ndèni xiáⁿ təcú dóho-o xico-xi, dico ñã tũú xini-ó ndèé ichi véxi-xi, te ní ñã tũú xini-ó ndèé ichi cuáhã-xi. Ducaⁿ sãtnahã-xi cùu Espiritú-gã ndécú ndihi ñáyi ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi —cachí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁹ Te dàtnuni ní xicãⁿ tnúhú tucu té Nicodemú núú-gã, te xáhaⁿ-dè xii-gã:

—¿Te nása ndùu tnúhu cáháⁿ-n dùcaⁿ cahãⁿ-n? —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gã.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jesús:

—Yòhó cùu-n íuⁿ té cùtnuni iní-xi, chi dàcuaha-n ñáyi isráel, ¿te ñã təcú tnuni-n tnúhu cáháⁿ-í-u? ¹¹ Te na cãchí tnúhu ndáá-í xii-n sã nchúhú cáháⁿ-ndí íuⁿ sã ní təcú tnuni-ndí, te cáháⁿ ndáá-ndí cuendá íuⁿ sã ní xini-ndí. Dico nchòhó ñã təcú tnuni-ndó tnúhu cáháⁿ-ndí. ¹² Te ñã sándáá iní-ndó tnúhu cáháⁿ-í cuendá nchaa nãcuáa cùu ñuyú-a, te uuⁿ-gã cada-ndo núu cáháⁿ-í cuendá nchaa nãcuáa cùu andiú.

¹³ Vã yõo íuⁿ sãã andiú, te cani-xi cuendú nãcuáa cãa. Chi íuⁿ dií-ni yúhú véxi cuuⁿ-í andiú, te cùu-í ñani tnáhã-ndo nchaa-ndo. Te diu-ni yãcãⁿ ndaa-í cundecu-í. ¹⁴ Te dàtnã ní ndanehe ndí Moisés cóo ní sata caa ndí-di xiti yucu, ducaⁿ cãda ñaha-güedé cata caa ñaha-güedé núu cùruxí xii yúhú Té cùu ñani tnáhã-ndo nchaa-ndo íuⁿ nduu. ¹⁵ Te ducaⁿ yãha-í cuendá nchaa ñáyi na quindáá iní ñáhã xii-í te nduu táhú-yu cundecu-yu ndihi Yã Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ —cachí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

Yã Ndióxi ío cùu iní-gã ñáyi ñuyú-a

¹⁶ Te Yã Ndióxi ío cùu iní-gã ñáyi ñuyú-a. Te íuⁿ dií-ni Déhe-gã ndécú, te ní tendaha ñaha-gã ní quixi-gã ñuyú-a, te núu na quindáá iní ñáhã ñáyi, te vã cuíta nihnú-yu, chi nduu táhú-yu cundecu-yu ndihi-gã ní caa ní quíhíⁿ. ¹⁷ Te Yã Ndióxi ñã tũú ní tendaha-gã Déhe-gã quixi-gã ñuyú-a dacuíta nihnu-gã ñáyi, chi ní tendaha-gã Déhe-gã ní quixi-gã sã dácacu nihnu-gã ñáyi ñuyú-a núu ùhú núu ndàhú.

¹⁸ Nchaa ñáyi sándáá iní ñáhã xii Déhe-gã, te vã cuíta nihnú-yu. Te nchaa ñáyi ñã tũú sándáá iní ñáhã xii Déhe-gã ñúhú-yu ichi cuáhãⁿ-yu núu ùhú núu ndàhú, chi ñã tũú sándáá iní-yu Déhe Dütú Ndióxi. ¹⁹ Chi ní quixi Déhe-gã ñuyú-a ní dándíxi tũu-gã iní-yu cuendá cutnuni iní-yu nãcuáa ndùu cuendá Yã Ndióxi te tniú-yu íuⁿ ichi váha ní cùu, te ñã ní tnáhã iní-yu, chi ní cudí-gã iní-yu nchaa sã cuèhé sã dúhá dácúxí sã váha, núu xiãⁿ tá xita nihnú-yu cuáhãⁿ. ²⁰ Te nchaa ñáyi quide nchaa sã cuèhé sã dúhá ñã tnáhã iní-yu cutnuni iní-yu nãcuáa ndùu cuendá Yã Ndióxi, te ñã tniú-yu tnúhu-gã cuendá yúhú-yu nduu tnuni nchaa sã quidè-yu. ²¹ Te nchaa ñáyi ñúhu ichi ndáá cuní-yu cutnuni iní-yu nãcuáa ndùu cuendá Yã Ndióxi, te cutnuni sã chindèe ñaha-gã xii-yu, chi quide váha-yu.

Té Juáã tée dàcuandute ñaha xii ñáyi cáháⁿ váha tucu-dé cuendá Jesús

²² Te sãtã ducãⁿ ní cuu, te ní quee Jesús cuáhãⁿ-gã ndihi cue té xica cuu ndihi-gã dístrítu Judeá. Te yãcãⁿ ní xindecu tnaa-gã ndihi-güedé ní xóo dacuandute-güedé ñáyi. ²³ Te ndècu té Juáã íuⁿ xichi núu ñãní Ènon

yatni ñuú Sálém dácuañdute-dé ñáiyu, chi yácaⁿ ío váha ñuhu ndute, núu xiáⁿ ní xóo quíhíⁿ ñáiyu yácaⁿ ní xóo cuanduté-yu. ²⁴Duha ní cuu cútnhá váta ngává-gá té Juáa veaca.

²⁵Te ní cacu ñⁿ cuéndú ní cáháⁿ cue téé xica cuu ndihi té Juáa ndihi ñⁿ úú cue téé isrâél, núu ndédacaá sá váha-gá cada ñáiyu cuéndá nduu í-yu. ²⁶Te ní sáháⁿ-güedé núu ndécú té Juáa ní xáhaⁿ-güedé:

—Mèstrú, téé ní quixi núu ní xíndecu-n ndaa ingá xio yúte Jórdán, téé dii cuéndú-xi ní cáháⁿ-n, téé-áⁿ dácuañdute-dé tnáhá-dé ñáiyu. Te ío vai ñáiyu ní chinchícúⁿ ñáhá xii-dé —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁷Te ní xáhaⁿ té Juáa:

—Te vá yóo ñⁿ ndacu cada ñⁿ chiuⁿ nacuaá cuu váha iní Yá Ndióxi, te núu ñá túú mée-gá chindé ñaha-gá xii-yu. ²⁸Te nchóhó sa ñaha-ndo sá yúhú ní cáháⁿ ndáá-í sá ñà díú Cristú cuú-í, dico mee Yá Ndióxi ní tendaha ñaha-gá yódo núu-í véxi núu Yáa-áⁿ. ²⁹Te nchóhó xini-ndo sá ñⁿ tee tnándaha te xíchi tnándaha ndihi-ná-dé cúndihí-dé. Te téé ní xica ndáhú ío cùdíí iní-dé ndédóho-dé nchaa tnúhu cáháⁿ téé tnándaha-áⁿ. Te ducaⁿ sátnahá-xi cuu yúhú, chi ío cùdíí iní-í sá vái ñáiyu ta chinchícúⁿ ñáhá xii Jesús cuaháⁿ. ³⁰Te uuⁿ-gá cuita cuu vai ñáiyu cutnùní iní-xi sá ío cùnuu-gá, te yúhú cuita ndóo ndee-í quíhíⁿ —cáchi-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Cristú véxi cuuⁿ-gá andiu

³¹Te ñⁿ dii díí-ni Cristú Yáa véxi cuuⁿ andiu cùnuu-gá núu ñuyú-a. Te nchaa ñáiyu ndécu ñuyú-a cuú-yu ñáiyu ñuyú íha, te cáháⁿ-yu sá cuú-xi ñuyú-a. Dico Cristú Yáa véxi cuuⁿ andiu ³²cáháⁿ-gá ñⁿ sá ní xini-gá, te cáháⁿ-gá ñⁿ sá ní tecú dóho-gá. Te ñá túú cuíni-yu quindáa iní-yu tnúhu cáháⁿ-gá. ³³Te nchaa ñáiyu tnúhu cáháⁿ Yáa véxi cuuⁿ andiu-áⁿ cáháⁿ-yu sá tnúhu Yá Ndióxi cuú-xi ñⁿ sá ndáa. ³⁴Te Déhe-gá Yáa véxi cuuⁿ andiu cáháⁿ-gá mee-ni tnúhu-gá. Te ñá ùhú iní-gá ní sañaha-gá Espiritú-gá ndécú ndihi Déhe-gá. ³⁵Te Dútú Ndióxi ío cuu iní-gá Déhe-gá, núu ní xáhaⁿ-gá sá mée-gá taxi tnúni-gá nchaandi túhú sá ío. ³⁶Te nchaa ñáiyu na quindáa iní ñáhá xii Déhe-gá, ñáiyu-áⁿ cundecú-yu ndihi-gá ní caa ní quíhíⁿ. Te nchaa ñáiyu vá quindáa iní ñáhá xii Déhe Yá Ndióxi ío dandóho ñaha-gá xii-yu.

4

Jesús ndihi ñⁿ ñaha Sámariá

¹Te ní níhí cue téé cuu fariséu tnúhu sá vai-gá ñáiyu ta chinchícúⁿ ñáhá xii Jesús. Te ducaⁿ vai-gá-yu ta dácuañdute-gá cuaháⁿ dácúxí té Juáa. ²Te cuéi ñá díú mée-gá

dácuañdute ñaha-gá xii-yu, dico cue téé xica cuu ndihi-gá dácuañdute ñaha-güedé xii-yu. ³Te ní níhí Jesús tnúhu nacuaá cáháⁿ cue téé cuu fariséu, núu ní ndee-gá distritú Jüdeá cuánuhú tucu-gá distritú Galilea.

⁴Te ichi ñuhu-gá ní nayaha-gá distritú Sámariá. ⁵Te ní sáa-gá ñⁿ ñuú nání Sicár te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Sámariá. Te xiáⁿ cáá yatni ñuhu núu ní sáha táhú ndíi Jácób déhe ndíi ndíi Chèé. ⁶Te yácaⁿ cáá dòco ní cuu cuéndá ndíi Jácób. Te cuu-xi datná cuádava nduu ñuhu Jesús ichi, te ío ní xáú-gá núu ní sáa-gá yuhu dòco-áⁿ ní ngóo-gá ndétátú-gá. ⁷⁻⁸Te ní xica cue téé xica cuu ndihi-gá cuaháⁿ-güedé xiti ñuú Sicár cuánguaaⁿ-güedé sá cáxi-güedé. Te yuhu dòco-áⁿ núcoo-gá ní sáa ñⁿ ñadihí ñaha distritú Sámariá véxi quèhmu-aⁿ ndute, te ní xáhaⁿ Jesús:

—Taxi táhú luha ndute na cohó-í —cáchi-gá xáhaⁿ-gá.

⁹Te ní xáhaⁿ ñadihí-áⁿ:

—¿Ná cuéndá da núu-í xicáⁿ-n ndüte cohó-n? Te yòhó cuú-n téé isrâél, te yúhú cuú-í ñaha Sámariá —cáchi-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-aⁿ, chi ñá túú ndécu váha ñáiyu isrâél ndihi ñáiyu distritú Sámariá. ¹⁰Te ní xáhaⁿ Jesús xii-aⁿ:

—Ñá cútnúni iní-n ná taxi Yá Ndióxi xii-n, te ní ñá cútnúni iní-n yóo xicáⁿ ndute núu-n. Te núu dicó xini-n yóo cuu yúhú á, te da mee-n cácaⁿ-n ndüte núu-í cohó-n, te yúhú taxi-í ndute cundecu ndihi-n núu cuaháⁿ núu véxi —cáchi-gá xáhaⁿ-gá.

¹¹Te ní xáhaⁿ túcu ñadihí-áⁿ:

—Tátá, ní sá quèhmu-n ndüte ñá túú nèhe-n, te doco-a cùnú víhí, te ñá túú ndéé quíngueheⁿ-n ndüte taxi-n cohó-í. ¹²Ndíi Jácób ñani tnáhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha ní cadúha ndíi doco-a ní tóo ndute ní xihí ndíi, ndihi nchaa déhe ndíi, ndihi nchaa quiti ndíi, te ní ndóo cuu cuendá-ndí. ¿Te násai, te yòhó cùnú-gá-n dácúxí ndíi-áⁿ? —cáchi-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

¹³Te ní xáhaⁿ Jesús:

—Nchaa ñáiyu xihí ndute doco-a, te vá cuú vétú dúcáⁿ iní-yu chi dayíchi ñáhá-ní túcu-xi ndute-a. ¹⁴Dico nchaa ñáiyu na cohó ndute na cuañaha-í, te vá ñⁿ ndúu-gá dayíchi ñáhá-xí ndüte-áⁿ xii-yu, chi ndute cuañaha-í cuú-xi ndüte váha-gá. Te datná quée níhni ndute xiti doco-a, nchaa-ni nduu ñuhu ñá túú yíchi, ducaⁿ sátnahá-xi cada-xi chi candeca-xi iní-yu ní caa ní quíhíⁿ, te núu na cohó-yu ndute cuañaha yúhú —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

¹⁵Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Tátá, taxi ndute-áⁿ ná cohó-í cuéndá sá vá dayíchi ñáhá tnáhí-gá-xi ndute. Te vá

quixí-gã-í quixi quéhnu-í ndute doco-a — cächí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gã.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ Jësús:

—Cuáháⁿ cuángana yii-n, te quixi-ndo lha — cächí-gã xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Ñã túú yii-í — cächí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gã.

Te ní xáhaⁿ túcu Jësús:

—Ndáá cãháⁿ-n sã ñã túú yii-n. ¹⁸ Dico ní cuu úhúⁿ tée cãndeca-n, te tée ndéca-n vitna chí ñã díú yii-n cuu-dé, te ndáá cãháⁿ-n sã ñã túú yii-n — cächí-gã xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

¹⁹ Te sã dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gã núu ní xáhaⁿ túcu-aⁿ:

—Tátá, yúhú sání iní-í sã yòhó cúú-n ìⁿ tée cãháⁿ tnúhu Yá Ndióxi. ²⁰ Te cue ñani tnáhá-ndí ní xindecu ndéé sanaha ní xoo cada cãhnú-yu Yá Ndióxi tindúú-a, dico nchòhó ñáyiu isràél cächí-ndó sã ndéé ñúú Jerusálén cada cãhnu-o-gã — cächí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gã.

²¹ Te ní xáhaⁿ Jësús xii-aⁿ:

—Ìⁿ tnúhu na cãháⁿ-í-a, te quindáá iní-n. Sa ta cùyatni sáá nduu sã ñã díú-gã mee-ni tindúú-a, te ni ñã díú-gã mee-ni ñúú Jerusálén cada cãhnu-ndo Tátá-ó Dútú Ndióxi, chi ndéni ní cuu cada cãhnu-ndo-gã.

²² Te nchòhó cue ñáyiu Sãmariá chí ñã cútñuní iní-ndó nã cúú sã quidé cãhnu-ndo, dico nchúhú ñáyiu isràél, chí cútñuní iní-ndí ná cúú sã quidé cãhnu-ndí. Chí ìⁿ tée isràél véxi-dé dàccacu nihnu-dé ñáyiu cuendá vá quihíⁿ-yu núú úhú núú ndáhú. ²³ Te není vitna ngúita-yu cada cãhnu ndisá-yu Tátá-ó Dútú Ndióxi, te cadá-yu ni yúhu ni iní-yu sã cúú-xí-gã, chí mee-gã ducaⁿ cuení-gã cadá-yu cada cãhnú-yu-gã. ²⁴ Te Yá Ndióxi chí ìⁿ espíritú cúú-gã. Te nchaa ñáyiu na cada cãhnu ñaha, te cadá-yu ni yúhu ni iní-yu sã cúú-xí-gã te cadá-yu dàtná cãháⁿ tnúhu-gã — cächí-gã xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

²⁵ Te ní xáhaⁿ ñadihíⁿ-áⁿ:

—Xini-í sã quixí tée cuu Mesías, tée cächí-güedé nání Cristú. Te tée-áⁿ nã sàá-dé, te cächí tnúhu ndáá-dé nãcuáa cuu — cächí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gã.

²⁶ Te ní xáhaⁿ Jësús:

—Diu tée-áⁿ cúú yúhú tée ndátñúhu ndihi-n — cächí-gã xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

²⁷ Te òré-áⁿ ní ndexio cue tée xica cuu ndihi-gã, te ní cuñúhu-güedé sã ndátñúhu-gã ndihi ñadihíⁿ-áⁿ. Dico ní ìⁿ-güedé ñã ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã núu nã cuendú ndátñúhu-gã ndihi ñadihíⁿ-áⁿ. ²⁸ Ducaⁿ te ní dándóo ñadihíⁿ-áⁿ yoó ndute-aⁿ xicáⁿ, te ní xica-aⁿ cuánuhú-aⁿ ñúú cútñúhu-aⁿ ñáyiu cuendá Jësús. ²⁹ Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Chí nèhé ná quihíⁿ-ó, chí quini-ndó nã cúú ìⁿ tée núcóo yuhu dòco-áⁿ núu ñã díú Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a

cúu-dé núu ní cãháⁿ ndáá-dé nãcuáa cuu ndecu-í — cächí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-yu.

³⁰ Te sã ní nihí ñáyiu ñúú-áⁿ tnúhu, xicáⁿ ní xicá-yu cuáháⁿ-yu. ³¹ Te òré vátá sàá-gã-yu xicáⁿ ní xáhaⁿ cué tée xica cuu ndihi-gã xii-gã:

—Métrú, cudèñhu na cudeñhu-o — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gã.

³² Te ní xáhaⁿ-gã:

—Ndécu ìⁿ sã cãxi-í, ìⁿ sã ñã túú xini nchòhó — cächí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³³ Te cue tée xica cuu ndihi-gã xitnaha-güedé:

—Vaa íó ñáyiu ní quixi nehe sã ní xexi-gã núu duha cãháⁿ-gã — cächí-güedé xitnaha-güedé.

³⁴ Te ní xáhaⁿ-gã:

—Dàtná cuení-ndó cuu vétú iní-ó òré xéxi-ó, ducaⁿ cuu vétú iní-í quidé-í nchaa nãcuáa ní cãháⁿ Yá Ndióxi Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a, te chiúⁿ-gã ío cudií iní-í dandihí-í. ³⁵ Te nchòhó cächí-ndó sã cãmání cümü-gã yoó te cuu itú. Dico yúhú cächí-í sã cundehe-ndo ñáyiu-áⁿ, chí sa ndécu túha-yu, dàtná cúú-nã itú sã sã ní cuu-ná natahu-o cúú-yu, chí sa ndécu túha-ná-yu cundedóho-yu tnúhu-í. ³⁶ Te dàtná cúú ñáyiu nãtahu itú chí sa cúhuⁿ yáhu-yu, ducaⁿ sãtnahá-xi cuu ñáyiu na cãháⁿ tnúhu-í, chí cuãñaha-í sã ndúú tãhú-yu na sãá nduu.

Te nchaa ñáyiu na tñi tnúhu-í te nduu tãhú-yu cundecu-í ndihi-yu ni caa ní quihíⁿ. Te dàtná cúú ñáyiu ní chihí tatá-xi, ndihi ñáyiu ní natahu itú-xi cudií-nã iní-yu. Ducaⁿ sãtnahá-xi cuu ñáyiu na cãháⁿ tnúhu-í. ³⁷ Chí ndáá quée-xi nãcuáa cuáháⁿ ìⁿ cuendú sã cächí-xi: “Tucu tée ní chihí tatá, te tucu tée ní natahu”, duha cuáháⁿ cuendú-áⁿ. ³⁸ Te yúhú tendaha ñaha-í xii-ndo quihíⁿ-ndó cãháⁿ-ndó tnúhu-í núú sã ní yáha-güedé ní cãháⁿ-güedé tnúhu-í. Te nchòhó quihíⁿ-ndó dicó-nã nduu cuendá-ndó chiúⁿ-áⁿ — cächí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁹ Te ío cuéhé ñáyiu ñúú-áⁿ ní xindédóho-yu cuendú ní cani ñadihíⁿ-áⁿ núú-yu sã Jësús ní xáhaⁿ-gã nchaa nãcuáa quide-aⁿ, te xicáⁿ ío vãi-yu ní sãndáá iní-yu Jësús. ⁴⁰ Te ní quexio-yu núú ndécu-gã, te ní cãháⁿ ndáhú-yu núú-gã sã quendóo-gã ñúú-yu, núu xicáⁿ ní xindecu-gã ndihi-yu úú nduu. ⁴¹ Te ío cuéhé-gã-yu ní sãndáá iní-yu tnúhu ní cãháⁿ mée-gã. ⁴² Te ní xáhãⁿ-yu xii ñadihíⁿ-áⁿ:

—Vitna te ñã díú mée-ni tnúhu ní cãháⁿ-n ní sãndáá iní-ndí-gã, chí ní cãháⁿ mée-gã ní xindédóho-ndí vitna núu ní sãndáá ndisa iní-ndí sã díú-gã cúú-gã Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a dàccacu nihnu-gã ñáyiu núú úhú núú ndáhú — cächí-yu xáhãⁿ-yu xii-aⁿ.

Jësús quidé tãtna-gã déhe ìⁿ tée ndéé chíúⁿ núú gobièrnú

⁴³ Te nduu úní ní núcúhuⁿ Jèsús ichi cuáháⁿ-gá distritú Galileá. ⁴⁴ Te cuáháⁿ-gá yàcáⁿ, chí mee-gá ní cachí-gá sá núu ìⁿ tée na càháⁿ-dé tñúhu Yá Ndiòxí ñúú núú ní cacu-dé, te ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu núú-dé. ⁴⁵ Te òré ní sáá-gá distritú Galileá, te ío váha ní cuu iní ñáhá-yu xii-gá, chí cuendá tñáhá-yu ní xindecu ndíhi-gá vico pàscuá ñúú Jerusálén. Te yàcáⁿ ní xini-yu nchaa sá ní quide-gá.

⁴⁶ Te ní sáháⁿ tucu-gá ñúú Cànaá ìⁿ ñúú yíndèhu distritú Galileá, núú ní nadatiu-gá ndute ní nduu-xi vñú. Te ñúú Capèrnaúm ndécú ìⁿ tée ndéé chíúⁿ núú tée cuu gobiernú, te tée-án cùhú ìⁿ déhe-dé. ⁴⁷ Te ní níhí-dé tñúhu sá ní ndee Jèsús distritú Jùdeá ní ndexio-gá distritú Galileá, núú ní sáháⁿ-dé núú ndécú-gá, te ní cáháⁿ ndáhú-dé núú-gá sá quíhíⁿ-gá cada tátna-gá déhe-dé, chí sa ndècu-na-dé sá cùú-dé. ⁴⁸ Te ní xáháⁿ Jèsús xii-dé:

—Nchòhó, chí vá quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í te núu vá cádá-í ìⁿ sá vā yōo tñáhí ndàcu cada quini-ndó —cachí-gá xáháⁿ-gá xii-dé.

⁴⁹ Te ní xáháⁿ tucu tée cùhú déhe-xi-án xii-gá:

—Tátá, cundee iní-n ná quíhíⁿ-ni-ò càda tátna-n déhe-í ná cuu-dé, chí càhú víhí tñáhá-dé —cachí-dé xáháⁿ-dè xii-gá.

⁵⁰ Te ní xáháⁿ Jèsús:

—Cuanùhú te quini-n ná ní ndúha déhe-n —cachí-gá xáháⁿ-gá xii-dé.

Te ní sándáá iní-dé tñúhu ní cáháⁿ Jèsús, te cuánuhú-dé. ⁵¹ Te ñúhu-dé ichi cuánuhú-dé ní sánú tñáhá ñáhá cuè tée xinu cuechi núú-dé. Te ní xáháⁿ-güedé sá sà ta ndúha déhe-dé cuáháⁿ.

⁵² Te ní xicáⁿ tñúhú-dé núú-güedé ná òré cùú-xi ní ngúita-xi ta quètaú cuéhé-dé. Te ní xáháⁿ-güedé:

—Icu dàtná òré caá ìⁿ sacuaa ní nchíco-dé cahni —cachí-güedé xáháⁿ-güedé xii-dé.

⁵³ Te tātá tée cùhú-án ní ndacu iní-dé sá díú òré ní quètaú cuéhé-dé ní cáháⁿ ndíhi-dé Jèsús ní xáháⁿ-gá sá ndúha déhe-dé. Te xiáⁿ núu ndi ncháa tée-án vehe-dé ní sándáá iní-yu Jèsús.

⁵⁴ Te sá ní quide-gá-án cùú úú xito quide-gá sá vā yōo tñáhí ndàcu cada. Te sá ní quide-gá xito cùu uú-án cùú-xi sá ní quide-gá cùtñáhá ní ndee-gá distritú Jùdeá cuánuhú-gá distritú Galileá.

5

Jèsús quidé tátna-gá ìⁿ tée cùhú ìⁿ xichi núú nání Bètesdá

¹ Te sātá dúcáⁿ ní cuu, te ní tñáhá nduu ní quide ñáyiu isràél ìⁿ vico. Te ní sáháⁿ Jèsús ñúú Jerusálén. ² Te ní cāa xico yuhu ñúú-án ñúhú dòco, te titní yèhe-xi ndecu. Te ìⁿ yèhe-xi-án nání Yùyehe Mbéé,

te yatni xiáⁿ caá ìⁿ tanquí ndute dàna-ní-yu Bètesdá tñúhu mèé-yu tñúhu hèbreú, te yuhu tànquí-án caá úhúⁿ corrèdór. ³ Te xití corrèdór-án xindecu cuéhé ñáyiu cùhú, ñáyiu cuàá, ñáyiu yacua, ñáyiu ñá cùú-gá candá ni-hnu, ndétú-yu candá ndute-án. ⁴ Chí níhí-yu tñúhu sá áma nihnu ndute ìⁿ espritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te dàcandá-xi ndute ñúhu tanquí-án. Te ñáyiu díhna nuu ná quée xití ndute-án, te òré-ni ndúha-yu. ⁵ Te yàcáⁿ ñútnáhá ìⁿ tée ní cuu ócò sáhúⁿ úní cuía sá cùhú-dé. ⁶ Te ní xini Jèsús caá-dé, te ní cutnúní iní-gá sá ní cuu cuéhé cuía cùhú-dé, te ní xáháⁿ-gá:

—¿Cuiní-n ndúha-n-án? —cachí-gá xáháⁿ-gá xii-dé.

⁷ Te ní xáháⁿ tée cùhú-án:

—Tāta, vá yōo níhí-í dàquée ñaha xii-í xití tànquí-a òré candá ndute, chí òré cuini-í quée-í, te ingá-ni tucú-yu quèndú-yu núú-í cuànguée-yu —cachí-dé xáháⁿ-dè xii-gá.

⁸ Te ní xáháⁿ Jèsús:

—Ndacuíñí, te ndaca-ni-n yùu-n, te caca-n —cachí-gá xáháⁿ-gá xii-dé.

⁹ Te òré-ni-án ní ndúha tée cùhú-án, te ní ndaca-ni-dé yuu-dé, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé. Te nduu-án cùú-xi nduu ndetatú ñáyiu, ¹⁰ núu ní xáháⁿ cuè tée isràél xii tée ní cuhu-án:

—Vitna cùu-xi nduu ndetatú-ó núu vá cùú cuído-n yuu-n —cachí-güedé xáháⁿ-güedé xii-dé.

¹¹ Te ní xáháⁿ-dè:

—Mee tée ní quide tátna ñaha xii-í ní cachí-dé sá ndacani-í yuu-í, te caca-í —cachí-dé xáháⁿ-dè xii-güedé.

¹² Te ní xáháⁿ-güedé:

—¿Te ná cùú tée ducaⁿ ní cachí sá ndacani-n yuu-n te caca-ni? —cachí-güedé xáháⁿ-güedé xii-dé.

¹³ Dico tée ní cuhú-án ñá túú ní cùtnuní iní-dé ná cùú tée ní quide tátna ñaha xii-dé, chí Jèsús òré-ni ní xica-gá cuáháⁿ-gá tnuú nchaa ñáyiu chitu xindecu xiáⁿ. ¹⁴ Te sātá dúcáⁿ te ní naníhí tñáhá Jèsús ndíhi tée ní quide tátna-gá-án xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te ní xáháⁿ-gá xii-dé:

—Ní xini-n ná ní ndúha-n-va. Te vitna vá cádá-gá-n nāndi sá cuéhé sá díhā, chí núu na càda-ni-n ña, te quixi ingá cuéhé, te vihi-gá ndoho-n —cachí-gá xáháⁿ-gá xii-dé.

¹⁵ Ducaⁿ te ní xica tée ní cuhú-án cuàngúñaha-dè xii cue tée isràél sá Jèsús ní quide tátna ñaha-gá xii-dé. ¹⁶ Núu sātá ní níhí cue tée isràél tñúhu, te ní cuu úhú iní-güedé Jèsús. Te ní cuini-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá cuendá sá dúcáⁿ ní quide tátna-gá nduu ndetatú-güedé. ¹⁷ Te ní xáháⁿ Jèsús xii-güedé:

—Tàtá-í Dútú Ndióxi quidé chiúⁿ-ni-gá núu xiáⁿ quidé chiúⁿ-í tnáhá-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁸ Te ní cudééⁿ-güedé sá ñá ní cãnehe í-gá nduu ndetátú-güedé, te ní cuini-güedé cahni ñaha-güedé, te uuⁿ-gá ní cuini-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá sá ní cachí-gá sá Tàtá-gá cúú Dútú Ndióxi, chi ní sani iní-güedé sá cuini-gá nùtnahá-gá Yá Ndióxi núu xiáⁿ ío ní cudééⁿ-güedé.

Jésus Déhe Yá Ndióxi táxi tnùni-gá

¹⁹ Te ní xáhaⁿ tucú Jesús xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá yúhú chi ní ñá sá ñá ndacú-í cada mee-í núu ñá túú mée Tàtá-í dánéhé ñáhá-gá xii-í nàcuáa cada-í, chi nchaa sá quidé Tàtá-í quidé-í tnáhá-í. ²⁰ Te Tàtá-í ío cùu iní ñáhá-gá xii-í núu dánéhé ñáhá-gá nchaa nàcuáa quide-gá. Te vitna ndècu vai-gá chiúⁿ tahu-gá cada-í, chiúⁿ sá vátá quini-gá-ndó cada-í nàcuáa cuñúhu vihi-ndo. ²¹ Chi Tàtá-í dandóto-gá ñáyú ní xihí. Te yúhú cada-í te nduu táhú nchaa ñáyú càchí iní-í cundecu ndíhi ñáhá-yu xii-í ní caa ní quíhíⁿ. ²² Te na sáa nduu te ñá díú Tàtá-í cada ndáá-gá cuéchi ñáyú, chi ní cachí-gá sá yúhú cada ndáá-í ²³ cuendá nchaa ñáyú canehé-yu sá yíñúhu núú-í dàtná néhé-yu sá yíñúhu núú Tàtá-í Yá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a. Te nchaa ñáyú ñá túú nèhe sá yíñúhu núú yúhú, te ní núú Tàtá-í ñá túú nèhé-yu sá yíñúhu.

²⁴ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyú na cündedóho tnúhu na càháⁿ-í, te núu na quindáá iní-yu Dútú Ndióxi Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a ña, te vá cuíta nihnú-yu chi nduu táhú-yu cundecu-yu ndíhi-gá ní caa ní quíhíⁿ. ²⁵ Te vitna na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyú ndècu ichi cuéhé ichi duha cùu-yu dàtná ñá ñáyú ní xihí, te vitna ní sáa nduu cündedóho-yu tnúhu càháⁿ yúhú Déhe Dútú Ndióxi, te nchaa ñáyú na quindáá iní-xi, te naníhí táhú-yu. ²⁶ Te dàtná quidé mée Tàtá-í dácácu nihnu-gá ñáyú, ducaⁿ ní cachí-gá cada-í dácácu nihnu-í-yu. ²⁷ Te ní cachí tucu-gá sá sáa ñá nduu, te cada ndáá-í cuéchi nchaa ñáyú ñá túú quide ndáá, chi yúhú táxi tnùni-í, te cùu-í ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo. ²⁸ Te ní vá cùñúhu-ndo tnúhu càháⁿ-í, chi sáa nduu te nchaa ñáyú ní xihí tecú dóho-yu tnúhu càháⁿ-í. ²⁹ Te ndoto nchaa ñáyú ní quide váha cundecu ndíhi-í-yu ní caa ní quíhíⁿ, te ndoto tnáhá nchaa ñáyú ní quide cuéhé ní quide duha, te ñáyú-áⁿ quíhíⁿ-yu núú úhú núú ndáhú.

Yá Ndióxi chindéè tnúhu-gá Jesús

³⁰ Te yúhú, chi ní ñá sá ñá ndacú-í cada mee-í núu ñá díú mée Yá Ndióxi táuchiuⁿ-gá

nàcuáa cada-í. Te quide ndáá-í cuéchi ñáyú nàcuáa tàxi tnuni-gá cada-í, te yúhú ñá túú quide-í sá cúú iní mée-í chi Tàtá-í ní táuchíuⁿ-gá nàcuáa cada-í. ³¹ Te núu na càháⁿ-í sá mée-í táxi tnuni-í, te vá quindáá iní-ndo. ³² Chi Yá Ndióxi chindéè tnúhu ñaha-gá xii-í, te yúhú xini-í sá tnúhu càháⁿ-gá cuendá-í cúú-xí ñá sá ndáa. ³³ Te nchòhó ní téchíuⁿ-ndó cuè téé ní sáháⁿ ní ndúcú tnúhu-güedé núú tē Juáa núu na tnúhu càháⁿ-dé cuendá-í, te téé-áⁿ ní càháⁿ ndáá-dé nàcuáa nduu cuendá-í. ³⁴ Dico yúhú, chi ñá túú xini ñuhu-í ñá ñáyú ñuyú-a chindéè tnúhu ñaha-yu xii-í, dico tē Juáa ní càháⁿ váha-dé cuendá-í, te xiáⁿ càchí tnúhu tucu-í cuendá quindáá iní-ndo, te naníhí táhú-ndó. ³⁵ Te dàtná cuini-ndó cùu ñá iti ndéñúhú te dàyehé-xi, ducaⁿ sàtnahá-xi ní cuu tē Juáa, chi sacú-ní nduu ío ní cudíí iní-ndo tnúhu ní càháⁿ-dé. ³⁶ Te váha-ni ní càháⁿ tē Juáa, dico yúhú chi ndècu nchaa sá tá quide-í véxi nàcuáa ní táuchíuⁿ Yá Ndióxi cada-í, te nchaa xiáⁿ cúú-xí ñá sá cùtnúni iní-ndo sá mée Yá Ndióxi ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í ñuyú-a. ³⁷ Te diu-ni-gá chindéè tnúhu ñaha-gá xii-í, dicó-ni sá mée-ndo ñá túú cuini-ndó cada cuendá-ndó tnúhu càháⁿ-gá, te ní ñá túú xini-ndó nàcuáa càa-gá. ³⁸ Te ñá túú quèe iní nchòhó tnúhu càháⁿ-gá, chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-ndó xii yúhú Déhe-gá. ³⁹ Te dácuaa vihi-ndo tutú ndéè tnúhu-gá, chi sàni iní-ndó sá xiáⁿ-ni dacuàha-ndo te naníhí táhú-ndó. Te váha-ni quide-ndo, chi diu tutú-áⁿ càháⁿ-xi cuendá-í. ⁴⁰ Te nchòhó ñá túú cuini-ndó quindáá iní ñáhá-ndó xii-í cuendá naníhí táhú-ndó.

⁴¹ Te yúhú, ñá túú xini ñuhu-í sá cáda càhu ñaha-ndo xii-í. ⁴² Dico sa xini-í nàcuáa sàni iní-ndó chi ñá túú cùu iní-ndó Yá Ndióxi. ⁴³ Te yúhú ñáyú ñuyú-a chi Tàtá-í ní tendaha ñaha-gá, te nchòhó ñá túú cuini-ndó tnúhu càháⁿ-í, dico núu quixi ñá téé càháⁿ cuendá mée-xi, chi quindáá iní-ndo. ⁴⁴ Te ná váha nchòhó ná tñí-ndo tnúhu càháⁿ-í, te xio xio-ni quide cahnu tnaha-ndo, te ñá túú quide cuendá-ndó sá tnúhu váha càháⁿ Yá Ndióxi cuu xii-ndo. ⁴⁵ Te vá cáni iní-ndo sá yúhú ndacáⁿ cuéchi-í núú Tàtá-í nàcuáa quide-ndo, chi ndíí Moisés ní chídó tnùni ndíí núú tutú Yá Ndióxi nàcuáa quide-ndo sá ñá túú quide váha-ndo, te mee-ndo sàni iní-ndó sá naníhí táhú-ndó cuendá tnúhu ní càháⁿ ndíí. ⁴⁶ Chi núu nchòhó sàndáá ndisa iní-ndó tnúhu ní càháⁿ ndíí Moisés ñá, te ducaⁿ te quindáá iní-ndó yúhú ní cùu, chi ndíí-áⁿ ní chídó tnùni ndíí nàcuáa cada-í ñuyú-a vitna. ⁴⁷ Te núu ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu ní chídó tnùni ndíí, te diu-ni ducaⁿ cada ñaha-ndo xii-í vá quindáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

6

Jèsús dácàxi-gá úhúⁿ mĩ ñáiyu

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Te sáta dúcáⁿ ní cuu, te ní quee Jèsús cuáháⁿ-gá ingá xio yuhu làgúná Galileá, àdi Tiberiás chi úú ñi-xi. ² Te ío cuéhé ñáiyu nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ cuendá sá ní xiní-yu nchaa sá vā yōo tnàhí ndàcu cada ní quide-gá, chí ní quide tátna-gá nchaa ñáiyu cùhú. ³ Te ní sáá Jèsús ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá ñⁿ núú tĩndúú, te xiáⁿ ní ngóo-gá ndihí-güedé. ⁴ Te ta cùyatni coo vico pascuá, vico quide ñáiyu israhél. ⁵ Te ní xiní-gá sá ío vāi ñáiyu nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii té Lipé:

—¿Ndéé quíhíⁿ-ó quĩguaaⁿ-o sá cáxi nchaa ñáiyu-a? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁶ Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-dé cuendá sá cuiní-gá quini-gá nása cunduu tnúhu cáháⁿ-dé, dico mee-gá sa xiní-gá nàcuáa cada-gá. ⁷ Te ní xáhaⁿ té Lipé xii-gá:

—Te cuéi úú ciendú díhúⁿ denàriú ná dàndoñuhu-o cuaaⁿ-o paá, te ní vā tnàhá caxi-yu luha luha —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁸ Te té Ndríxi ingá tée xica cuu ndihí-gá, ñani té Ximú, àdi Pelú chi úú ñi-dé, ní xáhaⁿ-dè:

⁹ —Iha ndècu ñⁿ té líhli nèhe-dé úhúⁿ paa cebadá te úú chácá, dico ndéé tnàhá xéhé, te cuéhé víhí ñáiyu —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí cñaha ná ngóo-yu nchaa-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

Te ñáiyu-áⁿ ní ngóo-yu, te caa víhí ite núú ní ngóo-yu-áⁿ, te xínu dàtná úhúⁿ mĩ mee-ni cuè tée, te díñ ñáiyu díhí ndihí landú.

¹¹ Te ní queheⁿ Jèsús paa, te ní ndacáⁿ táhú-gá núú Yá Ndióxi, te ní sáñaha-gá paa-áⁿ xii cue tée xica cuu ndihí-gá, te cue tée-áⁿ ní dácáñu-güedé ní xexi nchaa ñáiyu xixúcu-áⁿ. Te ñi-ni ducaⁿ ní quide-gá chácá, te ní dácáñu tucu-güedé-di ní xexi ñáiyu ní ndahá xití-yu. ¹² Te óré ní túhú cóhō-yu, te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndihí-gá sá ná naqueheⁿ-güedé nchaa sá ní quendoo cuendá sá vā quíhíⁿ-xi núú míhí.

¹³ Te cue tée-áⁿ ní naqueheⁿ-güedé nchaa sá ní quendoo, te ní chítú ùxúú tídihi núú úhúⁿ-ni paa cebadá. ¹⁴ Te sá ní xiní-yu ní nadacáyá-gá sá ní xexi-yu, xiáⁿ ní ngúita-yu ní xitnàhá-yu:

—Ndáá sá tée-a sa ío cuendú sá quixí-dè ñuyú-a cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi —càchí-yu xitnàhá-yu.

¹⁵ Te ní cutnùnì iní Jèsús sá cadá yicá-yu candeca ñàhá-yu xii-gá quíhíⁿ cuendá cundecu-gá quindaha ñàha-gá xii-yu ní cùu, núú xiáⁿ ní xica tucu-gá cuáháⁿ-gá xití yucu mee díi chícuú-gá.

Jèsús xicá-gá núú ndute

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Te óré ní cuu ndiquíⁿ, te cuáháⁿ cue tée xica cuu ndihí-gá yuhu làgúná. ¹⁷ Te ní quee-güedé bàrcú cuáháⁿ-güedé ñúu Capèrnaúm cáá ndaa ingá xio yuhu làgúná, te sa ní cuu ndiquíⁿ, te ñá túú Jèsús quéxio quee-gá bàrcú ñúhú-güedé-áⁿ. ¹⁸ Te ní ngúita-xi quène táchí níhi, te níhi dácandau ndéé tnàhá ndùte làgúná-áⁿ. ¹⁹ Te sa ní cuu dàtná úhúⁿ kilòmetrú cuáháⁿ-güedé, te ní xiní-güedé Jèsús tá cùyatni-gá bàrcú ñúhú-güedé véxi-gá núú ndute, te ní yùhú-güedé. ²⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Yúhú véxi-í, vā yùhú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²¹ Te ío ní cudíí iní-güedé sá ní quexio-gá cuánguee-gá bàrcú, te óré-ni ní quexio-güedé ndihí-gá ndéé ingá xio yuhu làgúná núú cuáháⁿ-güedé.

Ñáiyu nanducu ñaha xii Jèsús

²² Te ingá nduu-áⁿ xĩndecu-ni nchaa ñáiyu ní quendoo yuhu làgúná. Te ní quide cuendá-yu sa ñⁿ díi-ná bàrcú nùtní-áⁿ ní cùu ñá túú-gá, chí cue tée xica cuu ndihí Jèsús ní quee-güedé bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-güedé. Te ní níhi-yu tnúhu sá ñá túú ní quee tnàhá Jèsús. ²³ Te ñi-ni nduu-áⁿ ní quee ñⁿ úú bàrcú ñúu Tiberiás ní sáa-xi yatni núú ní xexi-yu paa sá ní ndacáⁿ táhú Jèsús núú Yá Ndióxi. ²⁴ Te ní xiní-yu sá ñá túú Jèsús ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá, núu ní quee-yu bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-yu ñúu Capèrnaúm cuánundúcu ñàhá-yu xii-gá.

Jèsús cúú-gá dàtná ñⁿ sá nchító-ó

²⁵ Te ní sáa-yu ingá xio yuhu làgúná, xiáⁿ ní naníhí-yu Jèsús, te ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná óré ní sáa-n iha? —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndaa-í sá nchòhó nanducu ñaha-ndo xii-í cuendá-ni sá ní xexi-ndo ní ndahá xití-ndó, dico ñá díú cuendá sá ní quide-í sá vā yōo tnàhí ndàcu cada nanducu ñaha-ndo. ²⁷ Te vā cadá cuendá-ndó sá mée-ní sá cáxi-ndó cada chiúⁿ-ndo chí xiáⁿ vā cúdíí-xi. Chí ío-gá xíní ñúhu-xi cada cuendá-ndó tnúhu Yá Ndióxi te tní-ndo, te naníhí táhú-ndó. Te tnúhu-áⁿ cachí tnúhu yùhú Tée cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo, te xiáⁿ candeca-xi iní-ndó ní caa ní quíhíⁿ, chí mee Dítú Ndióxi ní cachí-gá sá dúcáⁿ càda-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

²⁸ Te ní xáháⁿ-yu:

—¿Nása cada-ndí cuendá ngúnu ichi-ndí nàcuáa cuiní Yá Ndióxi cunduu-í? —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Yá Ndióxi cuiní-gá sá quindáá iní ñàhá-ndó xii yùhú, tée ní tendaha-gá véxi ñuyú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

³⁰ Te ní xáhaⁿ tùcú-yu xii-gá:

—¿Ná cúu sá vǎ yǒo tnáhi ndácu cada, cada-n cùndehe-ndí cuendá quindáá ini ñáhá-ndí xii-n-i? ¿Àdi nágá cúu sá cáda-n cuendá cutnùni iní-ndí sá ndáá càháⁿ-n-i?

³¹ Chi cue ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ní xexí-yu pàa nání mànáá xití yucu dàtná yódó tnùni núu tùtú Yá Ndióxi núu càchí-xi: “Yá Ndióxi ní sáñaha-gá sá ní xexí-yu, te ní cuuⁿ túu-xi andiu”, duha càchí-xi núu tùtú-gá —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

³² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñá díu ndí Moisés ní sáñaha ndí pàa ní cuuⁿ andiu ní xexí-yu, chi mee Tàtá-í ní sáñaha-gá sá ní xexí-yu. Te sá táxi-gá vitna cùu-xi ³³ dàtná pàa véxi cuuⁿ andiu càndeca-xi iní-ndó ní caa ní quíhíⁿ —càchí-gá xáháⁿ-gá xii-yu.

³⁴ Te ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Tàtá, mee-ni pàa-án taxi-n càxi-ndí —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

³⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cùu-í dàtná ìⁿ sá xexí-ndó càndeca-xi iní-ndó. Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í, chi nchaa ñáyiú na quindáá ini ñáhá xii-í, te vǎ ndóhó-gá-yu docó te vǎ ndóhó-gá-yu ndute. ³⁶ Dico-ni sá nchòhó ñá túu sàndáá ini ñáhá-ndó cuéi xini ñáhá-ndó xii-í. ³⁷ Te nchaa ñáyiú na càchí Tàtá-í nduu cuendá-í nasaá-yu núu-í, te ñáyiú-án vǎ dáquèe tíhù-í-yu. ³⁸ Te ñá díu yúhú sá véxi cuuⁿ-í andiu te guide-í nchaa sá cúu ini mée-í, chi véxi cuuⁿ-í sá cáda-í nchaa nàcuáa ní táuchíuⁿ mée Tàtá-í Dútú Ndióxi Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a.

³⁹ Te cuini-gá sá ncháá ñáyiú ní cachí-gá nduu cuendá-í vǎ dàñá-í-yu cuíta nihnú-yu, te na sáa nduu te diu-ni-í dandòto-í-yu. ⁴⁰ Chi ducaⁿ ní cachí Dútú Ndióxi cunduu sá ncháá ñáyiú na tní tnúhu càháⁿ-í, te quindáá ndisa ini ñáhá-yu xii yúhú Déhe-gá, te nduu táhù-yu cundecú-yu ndihí Yá Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ, te yúhú dandòto-í-yu na sáa nduu —càchí-gá xáháⁿ-gá xii-yu.

⁴¹ Te ñá ní tnáhá ini ñáyiú isráel tnúhu ní càháⁿ Jèsús núu ní nguíta-yu ní càháⁿ cuèhé-yu cuendá-gá cuendá sá ní xáhaⁿ-gá sá mée-gá cúu-gá dàtná sá xexí-ó véxi cuuⁿ andiu. ⁴² Te ní xitnàhá-yu:

—¿Náa ñá díu téa-a cùu-dé Jèsús déhe té Chéé? Nchoo xini-ó tātá-dé, te xini-ó náná-dé, ñná cachí-tu téa-a sá andiu véxi cuuⁿ-dé! —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁴³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Vǎ càháⁿ cuèhé-gá-ndó cuendá-í, chí dàñá. ⁴⁴ Vǎ yǒo quindáá ini ñáhá xii yúhú núu ñá túu mée Tàtá-í táxi cuendá ñáhá-gá xii-yu. Te diu-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í, te yúhú dandòto-í-yu na sáa nduu.

⁴⁵ Te núu tùtú cue téa ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha càchí-xi: “Yá Ndióxi danèhé ñáhá-gá xii-yu tnúhu-gá”, duha càchí-xi. Te nchaa ñáyiú na cùndedóho nchaa tnúhu càháⁿ Dútú Ndióxi, te cutúha-yu nàcuáa càháⁿ-gá, te ñáyiú-án quindáá ini ñáhá-yu xii yúhú.

⁴⁶ Te vǎ yǒo xini ñáhá xii Dútú Ndióxi chí ìⁿndi-ni yúhú xini-í-gá, chí núu ndécú-gá ní quee-í véxi cuuⁿ-í —càchí-gá xáháⁿ-gá xii-yu.

⁴⁷ Te xáháⁿ tùcú-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyiú na quindáá ini ñáhá xii-í, te naníhí tǎhù-yu. ⁴⁸ Te yúhú cùu-í dàtná ìⁿ sá xexí-ndó càndeca-xi iní-ndó, te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-í chí yúhú cada-í te nduu táhù-ndó cùndecu-ndo ndihí Yá Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ. ⁴⁹ Te cue ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ní xexí-yu pàa nání mànáá xití yucu, dico ní sáa nduu te dacuítí ní xihí-yu. ⁵⁰⁻⁵¹ Te yúhú càháⁿ-í cuendá mée-í, chí véxi cuuⁿ-í andiu. Te cùu-í dàtná ìⁿ sá nchító-ndó, te nchaa ñáyiú na càxi te càndeca-xi iní-yu ní caa ní quíhíⁿ te vǎ cuíta nihnú-gá-yu. Te sá táxi-í xii-ndo xiáⁿ cùu-xi yiqui cuñú-í, te cùu-xi cuendá nchaa ñáyiú niñí ñuyúú cuendá nduu táhù-yu cundecú-yu ndihí Yá Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ —càchí-gá xáháⁿ-gá xii-yu.

⁵² Te ní nguíta ñáyiú isráel xitnàhá-yu:

—¿Náa cada-tu téa-a núu càchí-tu-dé sá yiqui cuñú-dé taxi-dé caxi-o-i? —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁵³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá núu na càda ini-ndó sá dàtná sá caxí-ndó yiqui cuñú yúhú Téa cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo, te cada tuu ini-ndó sá dàtná sá cóhó-ndó niñí-í ñá, te xiáⁿ queé-xi sá quindáá ini ñáhá-ndó ní yuhu ní ini-ndó te naníhí tǎhù-ndó, te núu ñáhá te cuíta nihnú-ndo. ⁵⁴ Nchaa ñáyiú na càda ini-xi sá dàtná sá caxí-yu yiqui cuñú-í te cohó-yu niñí-í, ñáyiú-án naníhí tǎhù-yu te yúhú dandòto-í-yu na sáa nduu. ⁵⁵ Chi yiqui cuñú-í ndihí niñí-í cúu-xi mée-í. ⁵⁶ Te nchaa ñáyiú na càda ini-xi sá dàtná sá caxí-yu yiqui cuñú-í te cohó-yu niñí-í, te ñáyiú-án ìⁿ-ná cuu-í ndihí-yu chí cundecu ndihí-í-yu. ⁵⁷ Te yúhú nchító-í chí ducaⁿ nchító Tàtá-í Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a. Te diu-ni ducaⁿ nchaa ñáyiú na quindáá ini ñáhá xii-í te cundecu ndihí-í-yu ní caa ní quíhíⁿ. ⁵⁸ Te yúhú cùu-í dàtná ìⁿ sá nchító-ndó véxi cuuⁿ andiu, dico ñá díu pàa sá nání mànáá ní xexi cue ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha, chí ní xexí-yu pàa te dacuèi ní xihí-yu. Te nchaa ñáyiú na quindáá ini ñáhá xii yúhú Yáá véxi

cuuⁿ andiu, te cundecu ndihi-í-yu ni caa ni quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵⁹ Nchaa tnúhu-a ní cáháⁿ-gá xití veñúhu ñáiyu ñúú Capernaúm.

Jèsús càchí tnúhu-gá nàcuáa naníhí tàhú-ó

⁶⁰ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá núu vai ñáiyu nchicúⁿ ñáhá xii-gá ní xitnáhá-yu:

—Vá tñí cuíti-o tnúhu càháⁿ-dé chi ñá díú tnúhu sá cúú vâha iní-ó càháⁿ-dé —càchí-yu xitnáhá-yu.

⁶¹ Te ní cutnùní iní Jèsús sá ñà túú càháⁿ váha-yu cuendá tnúhu ní cáháⁿ-gá, núu ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—¿Náa ñá tnáhá iní-ndó nàcuáa càháⁿ-í-a?

⁶² Te uuⁿ-gá cada nchòhó núu quini-ndó yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchâa-ndo ndaa-í núú ní xindecu-í díhna. ⁶³ Te espíritú ndécú ndihi yiqui cuñú-ó, xiáⁿ ndécá ñáha-xi xii-o, te núu ñá túú xiáⁿ, te yiqui cuñú-ó ñá túú nándíhi-xi. Dico núu nchaa tnúhu càháⁿ-í-a quée-xi iní-ndó ñá, te quini-ndó nâ xéhe candeca ñáha-xi xii-ndo núú cuàháⁿ núú véxi. ⁶⁴ Te dava nchòhó chi ñá túú sàndáá iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá chi sa nâha-gá nândi cùu ñáiyu vá quindáá iní ñáhá xii-gá. Te ducaⁿ sâ nâha-gá ndédacaa téé cuáha cuendá ñáhá xii-gá núú cué téé cùu úhú iní ñáhá. ⁶⁵ Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús xii-yu:

—Te duha càháⁿ-í chi sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo sâ vá yòo ñⁿ cuíni tñí tnúhu-í te núu ñá túú Tàtà-í Dútú Ndióxi sánú ichi ñáha-gá xii-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁶⁶ Te òrè-áⁿ ïo vai ñáiyu nchicúⁿ ñáhá xii-gá ní xócòo-yu ñá ní xica cuu-gá-yu ndihi-gá. ⁶⁷ Te xiáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihi-gá:

—¿Cuíni-ndó dândóo ñáha-ndo tnáhá-ndó-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁶⁸ Te ní xáhaⁿ tè Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé:

—Mèstrú, ñá túú-gá ndèé quíhíⁿ-ndí, chi nchúhú náhá-ndí sá tnúhu mee-n cùu-xi sá vâha candeca-xi iní-ndó ní caa ni quíhíⁿ. ⁶⁹ Chi nchúhú sa ní sàndáá iní ñáhá-ndí xii-n chi nâha-ndí sá yòhó cúú-n Cristú Déhe Dútú Ndióxi yaá ndécú àndiu —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁷⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Nâha-ndo sá yúhú ní cáháⁿ ñáhá-í xii ndi ùxúú-ndó xica cuu ndihi ñáha-í xii-ndo, dico ñⁿ-ndo quíhu ñáha yücu ñávâha xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁷¹ Duha ní cáháⁿ Jèsús cuendá tè Júdás déhe té Xímú Iscarioté ñⁿ téé ñutnáhá núú ùxí ñⁿ cue téé xica cuu ndihi-gá, chi sa nâha-gá sá tèé-áⁿ cuáha cuendá ñáhá-dè xii-gá ñⁿ nduu núú cué téé cùu úhú iní ñáhá.

7

Cue ñaní Jèsús ñá túú sàndáá iní-güedé nàcuáa ndüu tnúhu càháⁿ-gá

¹ Te sáta dúcáⁿ ní cuu, te ní xica cuu Jèsús distritú Galiléa, te ñá ní sáháⁿ-gá distritú Júdeá, chi yàcáⁿ cuíni cue téé israhél cahni ñáha-güedé xii-gá ní cùu. ² Te ní cuyatni nduu càdá dâyuhu vico, vico sá dánâni-yu Vico Vehe Tnuvixiⁿ. ³ Te ní xáhaⁿ cué ñaní Jèsús xii-gá:

—Vâha-gá quíhíⁿ-n distritú Júdeá te vá cündècu-n iha, chi yàcáⁿ cada-n nchâa sá quidé-n iha cuendá quini nchaa ñáiyu cündíhi ñáha xii-n ndecu yacáⁿ. ⁴ Chi núu cuíni-ó quini nchaa ñáiyu ná chiúⁿ cada-o te vá càdá dâyuhu-o. Te yòhó cuéhé núú sá quidé-n, te cada-n na quini nchaa ñáiyu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵ Ducaⁿ ní cáháⁿ cue ñaní-gá, chi ní mèe-güedé ñá túú sàndáá iní-güedé nàcuáa ndüu tnúhu càháⁿ-gá. ⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Vátá tnáhá-gá òrè quíhíⁿ-í dico nchòhó ndédani càa òrè cuu quíhíⁿ-ndó. ⁷ Chi nchaa ñáiyu ñúhu ichi cuehé ichi duha chi ñá túú cùu úhú iní ñáhá-yu xii nchòhó. Dico yúhú chi cùu úhú iní ñáhá-yu xii-í cuendá sá càháⁿ-í sá quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá. ⁸ Te chí cuáháⁿ nchòhó vico chí yúhú vá quíhíⁿ-ni-í chí vátá tnáhá-gá òrè quíhíⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹ Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá te ní ndóo-gá Galiléa, te cue téé-áⁿ cuáháⁿ-güedé.

Jèsús ndécú-gá ñⁿ vico chíñuhú-yu Yá Ndióxi

¹⁰ Dico sáta cuáháⁿ cue ñaní-gá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá tnáhá-gá dicó-ni sá dâyuhu cuáháⁿ-gá. ¹¹ Te ñáiyu israhél ñáiyu xindecu vico nànducú-yu Jèsús, te xitnáhá-yu: —¿Ndéé ndécú Jèsús? —càchí-yu xitnáhá-yu.

¹² Te nchaa ñáiyu xindecu vico xindatnúhu-yu cuendá-gá. Te davá-yu xitnáhá-yu sá ïo vâha iní-gá, te davá-yu xitnáhá-yu sá ñá díú téé vâha cùu-gá, chí dândahú-gá ñáiyu.

¹³ Dico mee-ni xicáháⁿ náhi-yu, chí xiyúhú-yu cue téé cùnno núu-yu.

¹⁴ Te ta ngúhuⁿ dava vico, te cuánguihu Jèsús veñúhu càhnu sá ïo cùnno, te ní ngúíta-gá dâcuáha-gá ñáiyu. ¹⁵ Te ñáiyu israhél ní cuñúhu víhi-yu sá ïo vâha càháⁿ-gá, te ní xitnáhá-yu:

—¿Ná cuendá ïo vâha ñúhu-tu díquí tèe-a tnúhu càháⁿ-dè te ñá túú ní dàcuaha-dé-í? —càchí-yu xitnáhá-yu.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ñá díú cuendá mèe-í cúú-xí sá dánéhé ñáhá-í xii-ndo, chí cuendá Dútú Ndióxi Yaá ní tendaha ñáha xii-í véxi-í cúú-xí. ¹⁷ Te núu

io dava-ndo ñi yuhu ñi iní-ndo cuini-ndo cada-ndo nacuaa cuini Yá Ndióxi cunduu, te cutnúni ndáa iní-ndo sá tnúhu dâcuaha ñaha-í xii-ndo cùu-xi cuendá méé Dútú Ndióxi, te ñá díu cuendá méé-í cúu-xí. ¹⁸ Te téé cuini sá cáda cãhnu ñaha ñáyiu xii-dé, téé-án cáháⁿ-dé nacuaa véxi iní méé-dé. Dico yúhú cuini-í sá cáda cãhnú-yu Dútú Ndióxi Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a, te cáháⁿ ndáa-í te ñá túú dâcuandehnde-í.

¹⁹ Te ndíi Moisés ní taxi ndíi tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-ndo nacuaa cundecu-ndo, te ni dũcaⁿ ñá túú sandáa iní-ndo nacuaa cáháⁿ tnúhu-án. ¿Te ná cuendá cuini-ndo cãhni ñaha-ndo xii-í? —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

²⁰ Te ní xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Yucu ñávãha dâcoto ñaha xii-ó, chi vá yõo ñⁿ cuini cãhni ñaha xii-n —cachí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

²¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Sá ní quide-í ñⁿ sá vá yõo tnãhí ndâcu cada nduu cuu-xi nduu ndetatú-ó, xíãⁿ ío ní cuñúhu ñaha-ndo xii-í. ²² Te ndíi Moisés ní cachí ndíi sá cuãha-yu señã ñⁿ cue landú téé, dico ñá díu mée ndíi ni cãhu iní ndíi chi ducaⁿ tnãhí ní xóo cada cue ñani tnãhá-ó dává-án, núu xíãⁿ nchóhó sãha-ndo señã ñⁿ landú téé cuéi cùu-xi nduu ndetatú-ó. ²³ Te ducaⁿ quide-ndo cuendá sá ñá túú nã cumãni-ndo núu tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-ndo ní dándõo ndíi Moisés. ¿Te ná cuendá cúdeén-ndo núu-í sá ní quide tãtna-í téé cùhú nduu ndetatú-ó-í? ²⁴ Te váha váha cada cuendá-ndo, te vá cuendá-ni cáháⁿ-ndo sá yúhú ndécuechi-í chi ñá túú xini-ndo —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Jèsús xáhaⁿ-gã xii-yu núu véxi-gá

²⁵ Te dava ñáyiu ñuú Jerusálén ni ngúta-yu xitnãhá-yu:

—¿Náa ñá díu téé-án nánducu-güedé cãhni-güedé?, ²⁶ núu náí-dé nútníi núu chítú núú tacá-án cáháⁿ-dé, te vá yõo cüyíi cùñaha xii-dé ñⁿ tnúhu. Cudana te cue téé cùchiuⁿ sandáa iní-güedé sá díu-dé cúu-dé Cristú Yáa ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a. ²⁷ Dico nchoo xini-ó ndéé ichi véxi téé-án, dico Cristú ná quixi-gá chi vá yõo ñⁿ quini ndéé ichi quixi Yáa-án —cãchí-yu xitnãhá-yu.

²⁸ Te yíhi Jesús xití veñúhu cãhnu sá ío cùnuu danehe-gá ñáyiu, te ní tecú dóho-gá tnúhu cáháⁿ-yu. Te níhi ní cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gã xii-yu:

—¡Ná quini-tu nchóhó ndéé ichi véxi yúhú! Yúhú véxi-í dico ñá díu sá cúu iní méé-í, chi Yá Ndióxi Yáa quide nchãa-ndi túhú sá váha ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í, te nchóhó ñá túú xini-ndo-gã. ²⁹ Te yúhú xini-í-gá chi núu ndécú-gã ní quee-í véxi-í, te díu mee-gã ní tendaha ñaha-gá véxi-í —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

³⁰ Te sá dúcãⁿ ní cáháⁿ-gá, núu cuini-güedé tníi ñaha-güedé xii-gá quihíⁿ-gá veccá ní cùu, dico vá yõo ñⁿ ní cüyíi tníi ñaha xii-gá chi vátá sáa-gá óré tníi ñaha-güedé. ³¹ Dico vai-yu ní sandáa iní ñáhã-yu xii-gá, te ní xitnãhá-yu:

—¿Nágá cúu sá cáda Cristú ná quixi-gá-í?, te téé-a ío cuéhe núú sá tá quide-dé véxi. Vãa díu téé-a cùu-dé Cristú Yáa ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a —cãchí-yu xitnãhá-yu.

Cue téé cùu fariséu cuini-güedé quihíⁿ Jèsús veccá

³² Te ní níhi cue téé cùu fariséu tnúhu nacuaa cáháⁿ ñáyiu cuendá Jèsús, núu ní ndatnúhu-güedé ndíhi cue dútú cùnùu, te ní techiuⁿ-güedé cue téé quide cuendá veñúhu cuáhãⁿ-güedé cuátníi ñaha-güedé xii-gá ní cùu. ³³ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Sacú duha nduu cundecu ndíhi ñaha-í xii-ndo, te núhú tucu-í núú ndécú tãtã-í Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a. ³⁴ Te cuéi na nãnducu ñaha-ndo dico vá ná níhi ñáhã-ndo chi vá sãa-ndo núú cündecu-í —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁵ Te ní ngúta ñáyiu isráel xitnãhá-yu:

—¿Ndéé quihíⁿ-tu téé-a te vá ná níhi-ó-dé-í? ¿Ádi quihíⁿ-dé na chitnãhá-dé ñáyiu isráel ñáyiu nchitenuu nchaa ñuú xicá cuendá danèhè-dé ñáyiu griégú? ³⁶ ¿Náa cáháⁿ-tu-dé duha cáháⁿ-dé: “Nanducu ñaha-ndo te vá nãníhi ñáhã-ndo chi vá sãa-ndo núú cündecu-í”, cãchí-tu-dé? —cãchí-yu xitnãhá-yu.

Nãcuãa cada Espiritú Yá Ndióxi iní-ó

³⁷ Te nduu ní yáha-ná vico cùu-xi nduu cãhnu vihi, te nduu-án ní ngúnu tníi Jèsús tnuú ñáyiu, te níhi ní cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Núu ío dava-ndo yíchí-ndo ndúte, te quixi-ndo núu-í, te coho-ndo. ³⁸ Duha cáháⁿ-í chi nchaa ñáyiu na quindáa iní ñáhã xii-í, te cada-xi iní-yu dãtná ñⁿ núú xicá ndúte, nchaa-ni nduu xica ñá túú yichí, ducaⁿ cáda-xi iní-yu núu cuáhãⁿ núú véxi dãtná cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

³⁹ Te ducaⁿ ní cáháⁿ-gá cuendá sá quixí Espiritú Yá Ndióxi ngündecu ndíhi nchaa ñáyiu na quindáa iní ñáhã xii-gá, chi sáa nduu ndãa-gã andíu cáda cãhnu ñaha Tãtã-gã xii-gá, te dává-án te quixi Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndíhi-yu.

Ñá ní cùu ñⁿ nuú-yu cuendá tnúhu ní cáháⁿ Jèsús

⁴⁰ Te dava ñáyiu ní xindedóho tnúhu ní cáháⁿ Jèsús ní xitnãhá-yu:

—Ndáa sá téé-a cùu-dé téé cãchí-yu quixi cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi —cãchí-yu xitnãhá-yu.

⁴¹ Te dava tucú-yu xitnãhá-yu:

—Tée-a cùu-dé Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a —cächí-yu xitnàhá-yu.

Te dava-gá tucú-yu xitnàhá-yu:

—¿Náa ndáa distritú Galileá quixi Cristú Yaá tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyúú-a? ⁴² Chi núú túú Yá Ndióxi cächí-xi sá Cristú Yaá tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyúú-a cuu-gá ñⁿ ñani tnáhá ndíi Dàvíi, te quee-gá ñuú Bèlén ñuú méé ndíi Dàvíi, duha cáháⁿ-xi núú túú Yá Ndióxi —cächí-yu xitnàhá-yu.

⁴³ Te xiáⁿ núu ñá ní cùu ñⁿnuú-yu cuendá Jèsús. ⁴⁴ Te davá-yu cuini-yu tñí-yu Jèsús quihíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico ni ñⁿ-yu ñá túú ní cùyí-yu tñí ñáhá-yu xii-gá.

Cue téé cùchiuⁿ ñá túú sàndáá iní-güedé Jèsús

⁴⁵ Te cue téé cuáháⁿ tñí ñaha xii Jèsús ní cùu ní ndexio-güedé núú cué téé cùu fariséú ndíi núú cué dítúú cúnúu. Te xáhaⁿ cué téé cúnúu-áⁿ:

—¿Ná cuendá ñá ní cãndeca-ndo tée-ãⁿ quixi? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁴⁶ Te cue téé ní sáháⁿ chiúⁿ ní xáhaⁿ-güedé: —Ni ñⁿ téé ñá túú xiní-ndí cáháⁿ dàtná cáháⁿ tée-ãⁿ —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁴⁷ Te ní xáhaⁿ cué téé cùu fariséú: —¿Náa tnáhá nchòhó ní sàndáá iní-ndó tnúhu ndehnde cáháⁿ tée-ãⁿ? ⁴⁸ ¿Náa ñá túú xiní-ndó sá ní ñⁿ cue téé tàxi tnuní nchúhú, te ní ñⁿ nchúhú cue téé cùu fariséú ñá túú sàndáá iní-ndí tée-ãⁿ ñá? ⁴⁹ Nchaa ñáiyu tùha ñaha xii tée-ãⁿ ñá túú sàndáá iní-yu nacuáa cáháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o, dico cuíta nihnú-yu sá dúcáⁿ quidé-yu —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii cue téé-ãⁿ.

⁵⁰ Te té Nicòdemú téé ní sáháⁿ níú ní ndatnúhu-dé ndíhi Jèsús cùú-dé tnáhá-dé ñⁿ téé fariséú, te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

⁵¹ —Tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cundecu-o cächí-xi sá ndéé cundedòho-o nása cáháⁿ téé tàú cuéchi cuendá cutnúni iní-ó ná ní quide-dé, te dàtnúni cáháⁿ-ó núu ndisa ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dè.

⁵² Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Cùu ní cächí sá tnáhá-ò cùú-n tée distritú Galileá núu ducaⁿ cáháⁿ-n. Dacuàha tutú yodó tnúni tnúhu Yá Ndióxi te quini-n nacuáa cáháⁿ-xi sá ní ñⁿ téé véxi distritú Galileá ñá túú cáháⁿ-dè tnúhu Yá Ndióxi —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁵³ Ducaⁿ te ndí dííⁿ cuãnuhú-güedé vehe-güedé.

8

Ñⁿ ñadìhí ndécú vñhi cuéchi-xi

¹ Te Jèsús cuáháⁿ-gá yucu Òlívú. ² Te sátá ní túndaá nduu tnéé, te cuáháⁿ tucu-gá veñúhu càhnu sá ío cúnúu. Te ío cuéhé ñáiyu ní chítú níhnú-yu núú-gá, te ní ngóo-gá ní

dánèhé ñáhá-gá xii-yu. ³ Te ní quexio cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, ndíhi cue téé cùu fariséú, te ndèca-güedé ñⁿ ñadìhí ní sáá, te ñaha-ãⁿ ní xiní ñáhá-yu cáháⁿ ndíhi-aⁿ ñⁿ téé dico ñá díú yíi-aⁿ cuu-dé, te ní sanutnñí ñaha-güedé xii-aⁿ tnuú nchaa ñáiyu xindecu núú Jèsús. ⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ñadìhí-a ní xiní ñáhá ñáiyu xii-aⁿ cáháⁿ ndíhi-aⁿ ñⁿ téé dico ñá díú yíi-aⁿ cuu-dé. ⁵ Te tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés cächí-xi sá yúú cahni-o nchaa ñáiyu díhi duha quide. Te yòhó, ¿nása cächí-n cunduu-i? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Duha ní cáháⁿ-güedé chi cuendá sá cuini-güedé coto ndéé ñáhá-güedé xii-gá núu nása cáháⁿ-gá cuendá núcóo nchihi ñaha-güedé xii-gá ní cáháⁿ-güedé. Te ní ngúnu ndeyi-gá te ní ngúita-gá tée-gá ndíhi díquí ndáhá-gá lètrá núú ñúhú. ⁷ Te xicáⁿ tnúhú-ní tucu-güedé núú-gá núu ní ndonehe núú-gá, te ní xáhaⁿ-gá:

—Ndédani càa nchòhó te núu ñá túú nã cuéchi quide-ndo te díhna nuu-gá-ndó chí cuàha-aⁿ yúú —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁸ Te ní ngúnu ndeyi tucu-gá tée tucu-gá lètrá núú ñúhú. ⁹ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-güedé te ní ndixi túu iní-güedé sá ñá túú quide váha mee-güedé tnáhá-güedé, núu da ñⁿ da ñⁿ-güedé ní ndee, te díhna-gá cue téé cùu sacuéhé ní ndee te ní ngúita nchicúⁿ dava-gá-güedé. Te sátá ní ndíhi-güedé ní ndee, te ní quendóo mee-nã Jèsús ndíhi ñadìhí-ãⁿ. ¹⁰ Te ní ndonehe núú Jèsús te ní xiní-gá sá ní ndíhi-güedé cuáháⁿ te mee-nã ñadìhí-ãⁿ ní ndóo-aⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii-aⁿ:

—¿Ndèndi cuáháⁿ cue téé cächí sá ní quide-n cuéchi? ¿Ni ñⁿ-güedé ñá ní cundee tnúhu-güedé quíhiⁿ-n càstiú-va? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii Jèsús:

—Ñáhá, chi ní ñⁿ-güedé ñá ní ndacu-güedé —cächí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te ní yúhú vá dáquihíⁿ ñáhá-í castiú xii-n. Te vitna te nùhú-n te vá cadá-gá-n nãndi sá cuéhé sá dúhá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

Jèsús dándixi túu-gá iní-ó

¹² Te ní cáháⁿ tucu Jèsús núú ñáiyu, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Yúhú cùú-í dàtná ñⁿ ñuhú dáyèhe-í ñuyúú-a, te nchaa ñáiyu na chitnahá ñáhá xii-í, te vá cundècu-gá-yu ichi cuéhé ichi duha, chi yúhú dándixi túu-í iní-yu cuendá cutnúni iní-yu nacuáa nduu cuendá Yá Ndióxi, te cundecu-í ndíhi-yu ní caa ní quihíⁿ —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹³ Te ní xáhaⁿ cué téé cùu fariséú xii-gá:

—Medli-n caháⁿ-n sã cúú-n tée váha, te vá yõo ìⁿ-gã chindée tnúhu ñaha xii-n núu ná tée cùu-n, dico xiãⁿ ñã túú nãndíhi-xi — cãchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

¹⁴Te ní xãháⁿ Jësús:

—Cuëi cãháⁿ-í cuendá mée-í dico nãndíhi tnúhu cãháⁿ-í. Chi yúhú ñaha-í ndée ichi véxi-í, te xini-í ndée ichi núhú-í, dico nchòhó chi ñã túú xini-ndó ndée ichi véxi-í, te ni ñã túú xini-ndó ndée ichi quíhíⁿ-í. ¹⁵Te nchòhó chi cuendá-ni cãháⁿ-ndó cuendá ñáyiu núu quide váha-yu àdi ñã túú quide váha-yu. Te yúhú ñã túú cãháⁿ-í cuendá ñáyiu núu quide váha-yu àdi ñã túú quide váha-yu. ¹⁶Àdi núu cãháⁿ-í dico ìⁿ tnúhu ndáá cãháⁿ-í chi ñã díú-ní mée-í cãháⁿ, chi tnàhá Tãtã-í Yaa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a cãháⁿ-gã chindée tnúhu ñaha-gã xii-í. ¹⁷Te tnúhu sã sãnú ichi ñaha xii-ndo cãchí-xi sã núu na cundecu úú cue tée cãháⁿ ndáá-güedé nãcuáa cùu ìⁿ sã cundáá, te núu ìⁿ-ni tnúhu na cãháⁿ-güedé ndi ndúú-güedé te xiãⁿ nãndíhi-xi, duha cãchí tnúhu-áⁿ. ¹⁸Te diu-ni ducaⁿ cùu-xi yúhú chi cãháⁿ-í ìⁿ tnúhu ndáá sã cúú-xi mée-í, te diu-ni dátã cãháⁿ-í cãháⁿ Tãtã-í Yaa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a — cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-güedé.

¹⁹Te ní xãháⁿ-güedé xii-gã:

—¿Te ndée ndécú Tãtã-n-í? —cãchí-güedé xãháⁿ-güedé.

Te ní xãháⁿ Jësús:

—Te núu dicó xini-ndó yõo cuu yúhú-á te ducaⁿ te quini-ndó Tãtã-í. Te ni yúhú ñã túú xini-ndó yõo cuu-í núu xiãⁿ ñã túú xini-ndó Tãtã-í — cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-güedé.

²⁰Duha ní cãháⁿ Jësús nini dàcuaha-gã ñáyiu xití veñuhu núu ndécú àlcanciá díhúⁿ. Te vá yõo ìⁿ ni cùyiⁿ tnií ñaha xii-gã chi vátã sãá-gã òrè tnií ñaha-güedé.

Ñáyiu ñã túú sãndáá iní ñáhã xii Jësús vá ndácú-yu quíhíⁿ-yu núu núhú-gã cundecu-gã

²¹Te ní xãháⁿ tucu Jësús xii-güedé:

—Yúhú núhú-í te nanducu ñaha-ndo te vá nãníhi ñáhã-ndó, te cuú-ndó núú yíca cuëchi-ndo, chi vá ndácú-ndó sãá-ndó núú núhú-í cundecu-í — cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-güedé.

²²Te ní xitnaha cue tée isràél:

—¿Te náa cahni-dé mée-dé núu cãchí-dé sã vá ndácú-ó sãá-ó núu quíhíⁿ-dé-áⁿ? — cãchí-güedé xitnaha-güedé.

²³Te ní xãháⁿ Jësús xii-güedé:

—Nchòhó chi cue tée ñuyúú-a cùu-ndo, núu ío ñuhu iní-ndó sã ío ñuyúú-a. Te yúhú chi tée núu ñinu cùu-í núu xiãⁿ ñã túú sã ío ñuyúú-a ñuhu iní-í. ²⁴Te xiãⁿ núu cãchí-í sã cúú-ndó núú yíca cuëchi-ndo, chi ñã cuini-ndó quindáá iní-ndó sã yúhú véxi cuuⁿ-í andiú, te núu xiãⁿ diu-ni núú

yíca cuëchi-ndo cúú-ndó — cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-güedé.

²⁵Te ní xicãⁿ tnúhú-güedé núu-gã, te xãháⁿ-güedé:

—¿Te ná cúú yòhó núu ducaⁿ cãháⁿ-n-í? — cãchí-güedé xãháⁿ-güedé xii-gã.

Te ní xãháⁿ-gã:

—Sa ní cãchí tnúhu-í xii-ndo ndée díhna — cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-güedé.

²⁶Te xãháⁿ tucu-gã:

—Ndécu cuéhé tnúhu cãháⁿ-í cada ndáá-í cuendá nchòhó. Te Tãtã-í Yaa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a cãháⁿ-gã tnúhu ndáá, te tnúhu cãháⁿ yúhú ñuyúú-a cùu-xi tnúhu ní cãháⁿ-gã ní xindedóho-í — cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-güedé.

²⁷Te mee-güedé ñã túú ní təcú tnúni-güedé sã cuendá Dútú Ndióxi ní cãháⁿ Jësús. ²⁸Te ní xãháⁿ-gã xii-güedé:

—Òrè ná catá càa ñaha-ndo xii yúhú Tée cùu ñani tnáhã-ndó nchàa-ndo núú cùrúxi cahni ñaha-ndo, te òrè-áⁿ cutnuni iní-ndó yõo cuu-í, te ñã túú quide-í sã cúú iní mée-í, chi yúhú cãháⁿ-í nãcuáa ní dánèhé ñáhã Tãtã-í ²⁹Yaa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í. Te diu-gã ndécú ndíhi ñaha-gã xii-í, te ñã túú dáña nihnu ñaha-gã chi quide-í nchaa nãcuáa cùu iní-gã — cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-güedé.

³⁰Te sã dúcãⁿ ní cãháⁿ-gã núu ío vai ñáyiu ní sãndáá iní ñáhã xii-gã.

Ñáyiu sãndáá iní ñáhã xii Yá Ndióxi ndíhi ñáyiu ndécú ichi cuéhé ichi duha

³¹Te ní xãháⁿ Jësús xii ñáyiu isràél ñáyiu ní sãndáá iní ñáhã xii-gã:

—Te núu vá dáñã ndée-ndó càda-ndo nchaa nãcuáa cãháⁿ-í, te cuu ndisa-ndo cuè tée tnáhã tnúhu ndíhi-í, ³²te tecú tnúni-gã-ndó tnúhu ndáá, te ducaⁿ te càcu nihnu-ndo — cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-yu.

³³Te ní xãháⁿ-yu:

—Nchúhú cúú-ndí cue ñani tnáhã ndíi Ábrahã, te ni ìⁿ nduu ñã túú ndée sãcundedí nihnu-ndí ndoho tnáhã-ndí núu cãchí-ó sã dàcãcu nihnu ñaha-n xii-ndí — cãchí-yu xãháⁿ-yu xii-gã.

³⁴Te ní xãháⁿ Jësús xii-yu:

—Na cãchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchàa ñáyiu quide nchaa sã cuéhé sã dúhá tàxi tnuni ñáhã-nã-xi xií-yu. ³⁵Te cue ñáyiu xinu cuechi te vá cúú ìⁿ-ná cúú-yu ndíhi ñáyiu dii vèhe-xi xinu cuechi-yu, dico cue dèhe ñáyiu dii vèhe-xi-áⁿ chi ìⁿ-ni cùu ndíhi ñaha-güexi xií-yu. ³⁶Te núu yúhú Yaa cúú Dèhe Yá Ndióxi dàcãcu nihnu ñaha-í xii-ndo núú nchaa yíca cuëchi-ndo, te ndáá sã nchòhó càcu nihnu ndisa-ndo. ³⁷Te yúhú sa xini-í sã nchòhó cúú-ndó ñani tnáhã ndíi Ábrahã, te dicó-ni sã ñã tnáhã iní-ndó tnúhu cãháⁿ-í núu xiãⁿ cuini-ndó cahni ñaha-ndo. ³⁸Te

yúhu càháⁿ-í nàcuáa ní dánhé ñhá Táta-í, te nchòhò quidé-ndó nàcuáa càháⁿ tátá-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

³⁹ Te ní xáháⁿ-yu:

—Ndíi Àbrahám cúu tátá-ndí —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Núu ndisa ñani tnáhá ndíi Àbrahám cúu-ndó, te cada-ndo nàcuáa ní xóo cada ndíi ní cùu. ⁴⁰ Te yúhu cuéi càháⁿ-í ñⁿ tnúhu ndáá nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí càchí tnúhu-gá xii-í, te cuini-ndó càhni ñaha-ndo. ¡Dico ndíi Àbrahám chí ñá túú ducaⁿ ní quide ndíi! ⁴¹ Te nchòhò quidé-ndó nàcuáa quide tátá-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Te ní xáháⁿ-yu:

—Nchúhú, ñá túú yàyacáⁿ ndécú tátá-ndí, chí ñⁿndíi Yá Ndiòxí cúu tátá-ndí —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

⁴² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Núu dico Yá Ndiòxí ndisa cùu Tátá-ndó te cuu iní ñhá-ndó xii-í ní cùu chí yúhú ní quee-í núu ndécú-gá véxi-í ñuyú-a. Te ñá túú véxi-í sá cúu iní mée-í, chí mee-gá ní tendaha ñaha-gá véxi-í. ⁴³ Te ñá túú tècú tnúni-ndó tnúhu càháⁿ-í chí ñá túú tnáhá iní-ndó. ⁴⁴ Te nchòhò chí tátá-ndó cùu yucu ñávaha núu cùdíi iní-ndó quide-ndo nchaa nacuáa cùu iní-xi, chí ndéé òré ní ngáva ñuyú ducaⁿ-ni ndècu-xi dacáháⁿ-xi iní-ndó sàhni tnaha-ndo. Te ñá ñⁿ ndúu càháⁿ-xi ñⁿ tnúhu ndáa chí ñá túú xica-xi ichi ndáa, chí mee-ní ichi tnúhu ndehnde xica-xi chí ducaⁿ iní-xi. Te diu-xi dàcahu-xi iní-ndó dàcuandehnde-ndo. ⁴⁵ Te yúhú càháⁿ-í tnúhu ndáa te ñá túú cuini-ndó quindáa iní ñhá-ndó. ⁴⁶ ¿Te ndédacaa nchòhò xiní-ndó sá quidé-í ñⁿ sá cuéhé sá dúhá-í?, te yúhú ñá túú ná quidé-í chí càháⁿ ndáa-í, ¿te ná cuendá ñá túú cuini-ndó quindáa iní-ndó tnúhu càháⁿ-í? ⁴⁷ Te nchaa ñáyuu ndècu ichi Yá Ndiòxí, ñáyuu-án sácúndedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá. Te nchòhò chí ñá díú ichi Yá Ndiòxí ndécú-ndó núu ñá túú sácúndedóho-ndo tnúhu càháⁿ-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Díha-gá Cristú sa ndècu dacúúxi ndíi Àbrahám

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ ñáyuu isràél:

—Váha-ni càháⁿ-ndí sá tée samaritanú cúu-n, te yucu ñávaha ndècu ndíh-n —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

⁴⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú, ñá túú yucu ñávaha ndècu ndíh-n, chí Tàtá-í quidé càhnu-í, te nchòhò da cùu úhú iní ñhá-ndó xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵⁰ Te xáhaⁿ tucu-gá:

—Yúhú, ñá túú càchí-í sá cáda càhnu ñaha-ndo, dico Dútú Ndiòxí cuini-gá sá

cáda càhnu ñaha-ndo xii-í. Te mee-gá càháⁿ-gá núu ndédacaa-ndo quide váha, te ndédacaa-ndo ñá túú quide váha. ⁵¹ Te na càchí tnúhu ndáa-í xii-ndo sá nchaa ñáyuu na tnúu tnúhu càháⁿ-í te vá cuíta nihnú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵² Te ní xáhaⁿ tucu ñáyuu isràél:

—Vitna te ní xiní ndáa-ndí sá yucu ñávaha ndècu ndíh-n, chí ndíi Àbrahám ndíh nchaa cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha ní xihí-güedé, te yòhò càchí-tu-n sá ncháa ñáyuu na tnúu tnúhu càháⁿ-n te vá cùu-gá-yu. ⁵³ ¿Náa io-gá càhnu cuu-ó dacúúxi ñani tnáhá-ndí ndíi Àbrahám-án? Tée-án dai ní xihí-dé ndíh cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha. ¿Te yòhò nágá-tu cùu-n te vá cùu-n càhaⁿ-n-í? —càchí-yu xáháⁿ-yu.

⁵⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu dico mée-í quidé càhnu-í mée-í ñá, te ñá túú nandíhí sá quidé-í núu ducaⁿ. Dico Tàtá-í quidé càhnu ñaha-gá xii-í, te diu-ni Yáa-án càchí-ndó cùu Ndiòxí-ndó. ⁵⁵ Te nchòhò chí ñá túú xiní-ndó-gá. Te yúhú chí xiní-í-gá. Te núu na càchí-í sá ñá túú xiní-í-gá te dàcuandehnde-í dàtná ndehnde mée-ndo. Te yúhú chí xiní ndisa-í-gá te tnú-í nchaa tnúhu càháⁿ-gá. ⁵⁶ Te ndíi Àbrahám ñani tnáhá-ndó ní xindecu ndéé sanaha io ní cudíi iní ndíi sá quini ñhá ndíi xii-í, te ní sáa nduu ní xiní ñhá ndíi xii-í núu io ní cudíi iní ndíi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵⁷ Te ní xáhaⁿ ñáyuu isràél xii Jèsús:

—Ni vátá cùhú-gá-n ùdico úxí cuía-n te càchí-n sá ní xiní-n ndíi Àbrahám, te ní cunaha víhi ní xihí ndíi-án —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

⁵⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te na càchí tnúhu ndáa-í xii-ndo sá cùmání-gá cundecu ndíi-án ñuyú-a te yúhú sa ndècu-gá-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵⁹ Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gá núu xíáⁿ ní quehéⁿ-yu yúu cuáha ñhá-yu xii-gá ní cùu, te ní nguiváha-gá núu-yu te ní quee-gá xití veñúhu cuáháⁿ-gá.

9

Jèsús quidé tātana-gá ñⁿ tée cuáa

¹ Te núu xíca cùu Jèsús ní naníhí-gá ñⁿ tée cuáa, te sa ducaⁿ tnáhi cãa núu-dé ní cacu-dé. ² Te ní xáhaⁿ cuu tée tée xica cuu ndíhí-gá xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná cuendá dàcáⁿ cuáa tée-án ní cacu-dé? ¿Sá cuendá nchaa yíca cuéchi tátá-dé, án sá cuendá nchaa yíca cuéchi náná-dé, án sá cuendá nchaa yíca cuéchi mee-dé dàcáⁿ cáa-dé ní cacu-dé? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ni ña díu sá cuendá nchaa yíca cuéchi mee-dé, te ni ña díu sá cuendá nchaa yíca cuéchi tátá-dé, te ni ña díu sá cuendá nchaa yíca cuéchi ñaná-dé, chi mee Yá Ndióxi ní cuini-gá sá dúcáⁿ cundu-dé sáá-dé ñuyú-a cuendá sá ñuyú-a quini ñáyiú nása cada ñaha Yá Ndióxi xii-dé ndúha núú-dé. ⁴ Te vitna ió-gá nduu cùyica sá cada-í nchaa chiúⁿ ní táhú Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a, chi sáá nduu te vá ndácú-gá-í cada-í chiúⁿ-gá. ⁵ Te nini ndècu-gá-í ñuyú-a te dándixi túú-í iní nchaa ñáyiú cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa nduu cuendá Yá Ndióxi —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁶ Te sáta dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, te ní sati-gá díí-gá núú ñúhú te ní dácá-gá luha ñuhu ní cuáha ndéhyú, te ndéhyú-áⁿ ní dácánú-gá ndúú xio núú tée cuáá-áⁿ. ⁷ Te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Quihíⁿ n àquete-n núú-n ndute tanqui Silòé —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé. Te Silòé-áⁿ quée-xi tnúhu meé-yu: Tée xica chiúⁿ.

Te ní sáháⁿ tée cuáá-áⁿ ní naquete-dé núú-dé, te òré ní ndexio-dé te sa ndèhe-dé. ⁸ Te nchaa ñáyiú ndècu yatni núú ndécú-dé ndihi nchaa ñáyiú xini ñháá xii-dé núú xicáⁿ ndáhú-dé ní xitnáhá-yu:

—¿Náa ña díu tée-áⁿ ní xóo cácaⁿ ndáhú-dé? —cächí-yu xitnáhá-yu.

⁹ Te davá-yu cächí-yu sá díu-dé, te davá-yu cächí-yu sá ña díu-dé, dico ducaⁿ cää-dé, cächí-yu xitnáhá-yu.

Dico mee-dé ní xáhaⁿ-dè xií-yu sá díu-dé.

¹⁰ Te ní xicáⁿ tnúhú-yu núú-dé, te xáháⁿ-yu:

—¿Náa ní cuu núú ní ndúha núú-n ndèhe-n vitna? —cächí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-dè:

—Tée nani Jesús-áⁿ ní cadúha-dé luha ndéhyú te ní dácánú-dé núú-í, te ní táuchíúⁿ-dè ní sáháⁿ-í tànquí Silòé ní naquete-í núú-í, te òré-áⁿ ní cuu cundehe-í —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

¹² Te ní xicáⁿ tnúhú tucú-yu núú-dé, te xáháⁿ-yu:

—¿Te ndéé ndécú tée-áⁿ? —cächí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dè:

—Ñá túú xini-í —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

Cue tée cùu fariséú ndátñu-güedé ndihi tée ní ndúha núú-xi

¹³ Te ndèca-güedé tée ní ndúha núú-xi-áⁿ cuáháⁿ núú cué tée cùu fariséú. ¹⁴ Te cuendá sá nduu ndetatú-yu ní cadúha Jesús ndéhyú ní dácánú-gá núú tée-áⁿ te ní ndúha, ¹⁵ xiáⁿ núú ní xicáⁿ tnúhú cué tée cùu fariséú núú-dé, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Náa ní cuu ní ndúha núú-n? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Hⁿ tée ní dácánú-dé ndéhyú núú-í te ní sáháⁿ-í ní naquete-í, te ní cuu ndèhe-í vitna —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

¹⁶ Te dava cue tée cùu fariséú ní xitnáha-güedé:

—Ñá díu Yá Ndióxi ní tendaha ñaha-gá xii tée-áⁿ véxi-dé núu duha quide-dé nchaa sá vá yóo tnáhi ndàcu cada, te ña túú sándáá iní-dé canehe íí-dé nduu ndetatú-ó —cächí-güedé xitnáha-güedé.

Te dava-güedé ní xitnáha-güedé:

—¿Náa ndacu-dé cada-dé sá vá yóo tnáhi ndàcu cada te núu cùu-dé tée yíca cuéchi? —cächí-güedé xitnáha-güedé.

Te ña túú ní cùu ñⁿnuu-güedé tnúhu ní cáháⁿ-güedé. ¹⁷ Te ní xicáⁿ tnúhú tucu-güedé núú tée ní ndúha núú-xi-áⁿ, te xáhaⁿ-güedé:

—Te yóhó, ¿náa cächí-n cuendá tée ní quide tátna núú-n te ní ndúha? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dè:

—Yúhú cächí-í sá ñⁿ tée cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi cúú-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

¹⁸ Dico cue tée isráel ña ní sándáá iní-güedé sá cuáá-dé ní cùu, chi cuendá sa ní ndúha núú-dé ní xini ñháá-güedé, te xiáⁿ núu ní cana-güedé tátá-dé ndihi ñaná-dé, ¹⁹ te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-yu, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Diu tée-a dèhe-ndo tée cächí-ndó cuáá-dé ní cacu-dé-áⁿ? ¿Te náa ní cuu ní ndúha núú-dé? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xií-yu.

²⁰ Te ní xáhaⁿ tátá-dé ndihi ñaná-dé:

—Diu dèhe-ndí cúú-dé te sa cuáá ndisa-dé ní cacu-dé, ²¹ dico ña túú xini-ndí náa ní cuu ní ndúha núú-dé, te ni ña túú xini-ndí yoo ní quide tátna. Chí cácaⁿ tnúhú núú meé-dé xiáⁿ núu sa sacuéhé-dé, te na cáháⁿ-dè núu náa ní cuu ní ndúha núú-dé —cächí-yu xáháⁿ-yu xii-güedé.

²² Duha ní cáháⁿ tátá-dé ndihi ñaná-dé ní xáháⁿ-yu xii-güedé cuendá sá yuhú-yu cue tée cùnuu núú ñáyiú isráel, chi cue tée-áⁿ sa ní ndatnúhu-güedé ní cuu ñⁿnuu-güedé sá núu ndédaca ñáyiú na cáháⁿ sá Jesús cúú-gá Crístú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a, te vá dáñá-gá-güedé quihu-yu veñuhu.

²³ Núu xiáⁿ ní xáhaⁿ tátá-dé ndihi ñaná-dé sá ná cácaⁿ tnúhú-güedé núú meé-dé chi sa sacuéhé-dé.

²⁴ Te xiáⁿ núu ní cana tucu-güedé tée ní ndúha núú-xi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Cáháⁿ-n ñⁿ tnúhu ndáá chi Yá Ndióxi ndéhé ndí-gá nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-n, chi nchúhú xini-ndí sá dico ñⁿ tée ndècu yíca cuéchi-xi cùu tée cächí-n ní quide tátna núú-n —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁵ Te ní xáhaⁿ-dè:

—Yúhú, ña túú xini-í te núu tée ndècu yíca cuéchi-xi cùu-dé ádi ñháá. Dico-ní sá xini-í

sá cuàá-í ní cùu te vitna ní cuu cundehe-í — cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

²⁶ Te ní xícáⁿ tnúhú tùcu-güedé núú-dé, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Nása ní quide ñaha-dé xii-n te ní ndúha núú-n-í? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-dè:

—Yúhú sa ní cáháⁿ-í te ñá túú quide cuendá-ndó. ¿Te ná cuendá cuiní-ndó cächí tnúhu-ni tucu-í? ¿Á tnáhá-ndó cuiní-ndó quindáá iní-ndó tnúhu cáháⁿ-dé? —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

²⁸ Te ní cudééⁿ-güedé núú-dé, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Te núu yóhó cuiní-n chinchícúⁿ-n tée-ánⁿ te cuaháⁿ, dico nchúhú chi canchícúⁿ nihnu nahi-ni-ndí nácuaá ní cáháⁿ ndíi Moisés. ²⁹ Te nchúhú chi naha-ndí sá Yá Ndióxi ní cáháⁿ ndíhi-gá ndíi Moisés, dico tée cächí-n-ánⁿ chi ní ñà túú xiní-ndí ndéé tée cùu-dé —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³⁰ Te ní xáhaⁿ tée ní ndúha núú-xi-ánⁿ:

—¿Te náa ñá díu nchóhó cächí-ndó sá io túha-ndo? Te núu ducaⁿ cáháⁿ-ndó sá ñà túú xiní-ndó ndéé tée cùu-dé, te díu-dé ní quide tátna-dé núú-í ní ndúha —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Te xáhaⁿ tùcu-dé:

³¹ —Xiní-ó sá Yá Ndióxi ñá túú tédóho-gá tnúhu cáháⁿ ñáiyu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi nchaa ñáiyu quide cahnu ñaha xii-gá te quidé-yu nchaa nácuaá cùu iní-gá, te ñáiyu-ánⁿ tédóho-gá tnúhu cáháⁿ-yu. ³² Te ñá ñⁿ ndúu cáháⁿ ñáiyu cuendá ñⁿ tée cada tátna núú ñⁿ ñáiyu cuàá ndéé ní cacu-xi te ndúha. ³³ Te núu ñá díu mèe Yá Ndióxi ní tëndaha ñaha-gá xii tée-ánⁿ véxi-dé ñá, te vá ndácú-dé cada tátna-dé núú-í ní cùu —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

³⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dico yóhó ndéé yatni vai cuéchi sa ta quide-n véxi, ¿te vitna nacanú ichi ñaha-n xii-ndí cáháⁿ-n-ánⁿ? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní queñuhu ñaha-güedé xii-dé tnuú-güedé ñá túú ní dàña-gá-güedé níhi tnáhá ndíhi ñaha-dé xii-güedé.

Ñáiyu ñá túú ndíxi túu iní cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu

³⁵ Te ní níhi Jèsús tnúhu sá ní queñuhu-güedé tée ní cuhú núú-xi-ánⁿ tnuú-güedé cuendá sá vá tnáhá tnúhu ndíhi ñaha-gá-dé xii-güedé, te ní naníhi ñáhá-gá xii-dé te ní xáhaⁿ-gá:

—¿Sándáá iní-n Dèhe Yá Ndióxi-ánⁿ? —cächí-gá xáhaⁿ-gá.

³⁶ Te ní xáhaⁿ tée ní cuhú núú-xi-ánⁿ:

—Métrú, cachí tnúhu núu ndéé ndécú tée-ánⁿ cuendá quindáá iní-í-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

³⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sa xiní-n-dé chi díu-dé cúu yúhú tée ndáttnúhu ndíhi-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³⁸ Te ní ngúíni xítí-dé núú-gá, te ní xáhaⁿ-dè:

—Xítóhó Jesucristú, sándáá iní ñáhá-í xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

³⁹ Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús:

—Yúhú véxi-í ñuyúu-a cada ndáá-í cuéchi ñáiyu. Te nchaa ñáiyu ñá túú quide váha cùu-yu dátá ñⁿ ñáiyu cuàá, dico nchaa ñáiyu cùtnuní iní-xi sá ñà túú quide váha, te núu na quindáá iní-yu tnúhu cáháⁿ-í, te cada iní-ndó sá dátá sá ní nacaáⁿ núu-yu chi tñí-yu tnúhu cáháⁿ-í. Te ñáiyu cächí sá quidé váha vá núu núu-yu cuéchi-yu chi quesáhá-yu sá io ndáá quidé-yu, ñáiyu-ánⁿ cùu-yu dátá ñⁿ ñáiyu cuàá, chi vá ndíxi túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu, te vá tñí-yu tnúhu cáháⁿ-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴⁰ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, núu ní cáháⁿ ñⁿ úu cue tée cùu fariséu, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Te náa tnáhá nchúhú cuàá-ndí cáháⁿ-n-ánⁿ? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu díco nchóhó cuàá-ndó ñá, te vá cündecu cuéchi-ndo ní cùu, dico cächí-ndó sá ndéhé-ndó ñⁿ sá quidé-ndó te ñá ndáá, núu xiáⁿ io ndécu cuéchi-ndo.

10

Jèsús cáháⁿ-gá cuendá curráli mbéé

¹ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñⁿ tée ñá túú quíhu ndáa yuyehé ñⁿ curráli mbéé, te cùtexinu-ni na cuídó-dé, tée-ánⁿ cùú-dé ñádúhú. ² Dico tée quíhu ichi yèhe curráli-güedi, tée-ánⁿ cùú-dé xitohó-güedi. ³ Te tée ndéé yèhe curráli-güedi nacaáⁿ-dé te cuángühu xitohó-güedi te ní cáháⁿ-dè, te ní nucúhuⁿ ndudú ñáhá-güedi xii-dé. Te ní cáháⁿ díu-dé-güedi te ní queñuhu-dé-güedi curráli. ⁴ Te sátá ní quee-güedi curráli, te ní ngódó núú-dé núú-güedi, te ní ngúita nchícúⁿ ñáhá-güedi xii-dé chi ní nucúhuⁿ ndudú ñáhá-güedi. ⁵ Te ñá túú chinchícúⁿ-güedi ñⁿ tée tátú, chi nucúhuⁿ ndudú-güedi sá ñà díu xitohó-güedi cùu-dé, núu xiáⁿ xinú-güedi núú-dé —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁶ Duha ní cáháⁿ Jèsús cuendá sá cuiní-gá dacuahá-yu tnúhu-gá ní cùu, dico ñá ní təcú tnuní-yu nása ndúu tnúhu ní cáháⁿ-gá.

Jèsús cùú-gá dátá ñⁿ toli

⁷ Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá yúhú cùú-í dátá ñⁿ yèhe curráli núu ndíhu cue mbéé. ⁸ Te nchaa cue tée sa yòdo nuu-gá ní quixi ní dándáhú-güedé ñáiyu cùu-güedé

dàtná ñádúhú dùhu-güedé cue mbéé ní cùu, dico ñá ní quide cuendá ñáhá-güedi xii-güedé, chi ní cutnùni iní-güedi sá ñá díú xitohó-güedi cùu-güedé. ⁹ Te yúhú cùu-í dàtná yuyéhe curráli cue mbéé. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-í chi nchaa ñáiyu na tùha ñaha xii-í te naníhi tãhú-yu. Te cùu-yu dàtná cue mbéé quiti xíquee curráli-xi cuahán-güedi núu cáá ité caxi-güedi, te dàtnùni cuándihu-ná-güedi curráli, ducaⁿ sátnahá-xi cùu-yu.

¹⁰ Ñádúhú òré véxi-dé chi dùhu-dé, sàhni-dé te dànaa-dé mbéé, dico yúhú chi véxi-í cuendá sá naníhi tãhú-ndó te ío cudíi iní-ndó cùu cuuchi-ndo núu Dútú Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ. ¹¹ Te yúhú cùu-í dàtná ñⁿ toli téé ío nèhe cuendá mbéé-xi, chi téé-án cuéi na cùu-dé sá cùu-xi mbéé-dé cuendá-ná sá ná cácu-güedi. ¹² Te núu ñⁿ téé na còto ñaha xii-güedi, te téé-án cuendá-ni sá ñúhú yáhu-dé xitó-dé-güedi. Te núu na quini-dé sáá ñⁿ quiti dééⁿ te dàna-dé-güedi xinu-dé, te ndíhi-güedi xité nuu ñaha quiti dééⁿ-án, chi ñá díú mèi xitohó-güedi cùu-dé. ¹³ Chi cuendá-ni sá ñúhú yáhu-dé xitó-dé-güedi núu ñá túu ná ndíhú iní-dé cuéi na dàndíhi ñaha quiti cuíhna. ¹⁴ Te yúhú cùu-í dàtná ñⁿ téé ío váha xito mbéé-xi, chi téé-án da ñⁿ da ñⁿ-di xini-í-dé nàcuáa ndáa-di, te ducaⁿ xini ñáhá-güedi xii-dé. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu yúhú ndíhi nchaa ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii-í, chi yúhú xini-í-yu te ducaⁿ mèe-yu xini ñáhá-yu xii-í.

¹⁵ Te ñⁿ ducaⁿ cùu-í ndíhi Tãtà-í, chi xini ñáhá-gá xii-í te xini-í-gá. Te sáá nduu cùu-í cuendá nchaa ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii-í. ¹⁶ Te ndècu-gá ñáiyu vátá quindáá iní ñáhá-gá xii-í. Te xini ñuhu-xi cundedóho-yu tñúhu-í te quindáá iní ñáhá-yu cuendá ñⁿ-ná ichi cùu-yu, te ducaⁿ cundecu ñⁿ-ná téé coto ñaha xii-yu cuu-dé dàtná ñⁿ tóli-yu, te téé coto ñaha xii-yu-án cùu yúhú.

¹⁷ Te Tãtà-í ío cudíi iní ñáhá-gá xii-í cuendá sá sáá ñⁿ nduu te cuú-í, te cuú-í chi ducaⁿ cächí iní-í, te ñá díú sá cùu iní ñáiyu ñuyú-a cuú-í, te cuú-í dico ndoto-í. ¹⁸ Te vá yóo ñⁿ te ndacu cahni ñaha xii-í, te núu ñá díú sá cùu iní mèe-í cuú-í. Te dàtná-ni cùu iní-í sá cùu-í te ñⁿ ducaⁿ ndoto-í chi ducaⁿ ní cächí Tãtà-í Dútú Ndióxi cunduu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá te ñá ní cùu ñⁿnuu tucu ñáiyu isràél. ²⁰ Te davá-yu ní xitnàhá-yu:

—¿Ná cuendá sàndáá-tu iní-ndó tñúhu càháⁿ téé-án, te yucu ñávàha ndècu ndíhi-dé, lúcú téé-án? —cächí-yu xitnàhá-yu.

²¹ Te davá-yu ní xitnàhá-yu:

—¿Náa xini-ndó ñⁿ téé ndècu ndíhi yucu ñávàha duha váha càháⁿ-dé? ¿Náa xini-ndó

núu ndacu yucu ñávàha cada tátna-xi núu ñⁿ téé cuáá te ndúha? —cächí-yu xitnàhá-yu.

Ñáiyu isràél dáquèe tihú-yu Jesús

²² Te ndí tnahá cuía ndadá cahnú-yu vico veñúhu càhuu sá ío cùnuu ñuú Jerusalén, te mei yóo quidé vixiⁿ-xi quidé-yu vico-án. ²³ Te corrèdór veñúhu-án nání-xi Sàlomón, te xiáⁿ xicá cùu Jesús. ²⁴ Te ní chítú níhnú ñáiyu isràél núu-gá, te ní xáháⁿ-yu:

—¿Ná ndéé òré cächí tñúhu ndáa-n, te núu sá Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a cùu-n, àdi ná téé cùu-n?, cáháⁿ-ni-n —cächí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

²⁵ Te ní xáháⁿ Jesús:

—Sa ní cächí tñúhu-í te ñá sàndáá iní-ndó, te ndèhe-ndo sá vái núú sá quidé-í sá ní táuchíúⁿ Tãtà-í cada-í, te cùu-xi ñⁿ sá cutnùni iní-ndó ná téé cùu-í. ²⁶ Dico nchòhó ñá sàndáá iní-ndó, chi ñá túu cùu-ndo ñáiyu ní chitnahá ñáhá xii-í. ²⁷ Chi nchaa ñáiyu ní chitnahá ñáhá xii-í cùu-yu dàtná cue mbéé quiti xíndecu ndíhi xitohó-xi chi núcúhuⁿ ndudú-güedi xitohó-güedi, te ducaⁿ nàquini ñáhá-ni xitohó-güedi xii-güedi. Ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchaa ñáiyu ní chitnahá ñáhá xii-í. ²⁸ Te yúhú cada-í te nduu tãhú-yu cundecu ndíhi ñáhá-yu xii-í ní caa ní quíhíⁿ te vá ñⁿ nduu-gá cuíta nihnú-yu, te ní vá yóo ñⁿ ndacu naquendeé ñáhá xii-yu ndaha-í. ²⁹ Chi Tãtà-í ní taxi cuendá ñáhá-gá xii-yu. Te ío cùnuu-gá núu xiáⁿ vá yóo ñⁿ ndacu naquendeé ñáhá xii-yu ndaha-gá. ³⁰ Yúhú ndíhi Tãtà-í Dútú Ndióxi ñⁿ-ni cùu-ndí —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

³¹ Te ní queheⁿ tucu ñáiyu isràél yúu cuáha ñáhá-yu xii-gá ní cùu.

³² Te ní xáháⁿ-gá xii-yu:

—Ío cuéhé sá váha ní quide-í núu-ndó ní chindee ñaha Tãtà-í Dútú Ndióxi. ¿Te ndédacáa sá ñá tnahá iní-ndó núu cuini-ndó cuáha ñaha-ndo yúu xii-í? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

³³ Te ní xáháⁿ ñáiyu isràél:

—Ñá díú cuendá nchaa sá váha ní quide-n cuini-ndí cuáha ñaha-ndí yúu xii-n, chi ñⁿ di-ni sá ío cáháⁿ úhú-n cuendá Yá Ndióxi. Te dícó ñⁿ téé ñuyú-a cùu-n te cächí-n sá cùu-n Ndióxi —cächí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

³⁴ Te ní xáháⁿ Jesús:

—Núu tütú Yá Ndióxi sá ndécú ndíhi-ndo cáháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te duha ní cächí-gá: “Nchòhó quidé-ndó núu-í”, duha ní cächí-gá. ³⁵ Te ñaha-o sá vá cùu quèhndé nihnu-o tñúhu yòdo tñuni núu tütú Yá Ndióxi, chi mee-gá ní cächí-gá sá cádá-yu núu-gá, te vá cächí-ó sá ñá ndáa. ³⁶ Te núu ducaⁿ ní cáháⁿ-gá sá núu-gá quidé ncháa ñáiyu ní sàndáá iní ñáhá xii-gá ñá, ¿te ná cuendá cudééⁿ-ndó núu yúhú sá cächí-í sá

cùu-í Déhe-gá? Te mee Yá Ndiöxi ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í ñuyúu-a sá cada-í chiúu-gá. ³⁷ Te núu ñá túu quide-í nàcuáa ní táuchíúuⁿ Tàtá-í cada-í ñá, te vá quindáa iní ñáhá-ndó. ³⁸ Te núu quide-í ñá, te cuéi vá quindáa iní ñáhá-ndó xii mee-í dico quindáa iní-ndó nchaa chiúuⁿ quide-í. Ducaⁿ te cutnùnì ndáa iní-ndó sá Yá Ndiöxi ndécú ndíhi-í te ñⁿ-ni cùu-ndí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

³⁹ Te ní cuini-güedé tñi ñaha tùcu-güedé xii-gá quíhíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico ní xinu núu ñáhá-gá xii-güedé.

⁴⁰ Te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndaa ingá xio yúte Jórdán núu ní xóo dacuàndute ndí Juàá ñáyiu ndéé díhna, yàcáⁿ ní xíndecu-gá. ⁴¹ Te yàcáⁿ ío vái ñáyiu ní sáháⁿ ní cáháⁿ ndíhi ñaha xii-gá, te ní xitnáhá-yu:

—Ndí Juàá, cuéi ñá túu ní quide ndíi sá vá yóo tñahí ndacu cada dico ndáa ní cáháⁿ ndíi, chí dàtná-ni ní cáháⁿ ndíi quide téa-a —càchí-yu xitnáhá-yu.

⁴² Te yàcáⁿ ío vái-yu ní sándáa iní ñáhá-yu xii-gá.

11

Ní xíhi té Lázaru

¹ Ñúu Bètaniá ní xíndecu ñⁿ té ní xínani-dé Lázaru. Te càhú víhí ní tñahá-dé ní cuhú-dé, te ní xíndecu ndíhi-dé cue cùha-dé tá Màriá ndíhi tá Màrta chí xiáⁿ ñúu-yu. ² Te tá Màriá-áⁿ cúu-xí xíchí ní sódo ácti sáháⁿ tñamí sáhá Jèsús, te ní nadayíchi-xi sáhá-gá ndíhi idi díquí-xi. Te cuendá sá cùhú cùha-yu té Lázaru, ³ núu ní tendáhá-yu ñáyiu ñaha tñúhu cuáháⁿ núu Jèsús, te xáháⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, tée ío cùu iní-n ío càhú tñahá-dé cùhú-dé —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

⁴ Te sá dúcáⁿ caa tñúhu ní sáa, núu ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Dico cuéhé-áⁿ chí vá cùu-dé sá cùu dúcáⁿ-dè, chí Yá Ndiöxi cuini-gá sá quini-yu nchaa sá cada-gá cuendá chiñuhu ñáhá-yu xii-gá, te diu-ni ducaⁿ chiñuhu ñáhá-yu xii yúhú Déhe-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵ Te cuéi ío cùu iní ñáhá Jèsús xii té Lázaru ndíhi cue cùha-dé ⁶ dico òré ní níhí-gá tñúhu, te ní cuyaa-gá úu-gá nduu núu ndécú-gá. ⁷ Te ní xáhaⁿ-gá xii cue téa xica cuu ndíhi-gá:

—Na quíhíⁿ tucu-o distritú Jùdea —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁸ Te ní xáhaⁿ cué téa xica cuu ndíhi-gá xii-gá:

—Mèstrú, vitna-ni cuini cue téa israél xíndecu yàcáⁿ cuáha ñaha-güedé xii-n yúu ní cùu, ¿te cuini-ni tucu-n quíhíⁿ-n-ú? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Úxúú òré cúu ñⁿ nduu, te núu nduu na càca cuu-o, te ñá túu ná candaundeé-ó chí

cùtnuní núu-ó chí dìtó. ¹⁰ Dico núu níu ná càca cuu-o, te ío ná candaundeé-ó chí vá cùtnuní núu-ó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Té Lázaru tée ío váha tñahá tñúhu ndíhi-o ní xídí-dé dico quíhíⁿ-ó chí ndocani-o-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹² Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, te núu xídí-dé te váa sa ta ndúha-dé cuáháⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Duha ní cáháⁿ Jèsús, chí té Lázaru sa ní xíhí-dé te cue téa xica cuu ndíhi-gá ní sani iní-güedé sá ní xídí ndisa-dé. ¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ ndáa-gá xii-güedé:

—Sa ní xíhí té Lázaru. ¹⁵ Váha-gá sá ñá ní sáháⁿ-í quingoto-í-dé, chí ndècu ingá chiúuⁿ cada-í quini-ndó, te quindáa iní ñáhá-gá-ndó xii-í, te vitna na quíhíⁿ-ó núu ndécú yiqui cuñú ndíi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁶ Te té Mǎxí téa xáhaⁿ-güedé cuáchí ní xáhaⁿ-dè xii dava-gá-güedé:

—Na quíhíⁿ-ó nchaa-o chí yàcáⁿ cuú-ó ndíhi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá cuéi na cùu ñáyiu dico ndotó-yu cundecú-yu ndíhi-gá

¹⁷ Te òré ní sáa Jèsús ñúu Bètaniá, te ní xáháⁿ-yu sá sá ní cuu cùmí nduu ní xíhí té Lázaru. ¹⁸ Te ñúu-áⁿ caa yatni-ni-gá ñúu Jerusalén, dàtná cuádava-ná òré cuhuⁿ-o ichi te saá-ó. ¹⁹ Núu xiáⁿ vái ñáyiu israél ní sáháⁿ-yu ní cáháⁿ ndíhi-yu tá Màrta ndíhi cùhú-xi tá Màriá, te ní sáñahá-yu tñúhu ndee iní sá dúcáⁿ ní xíhí cùha-yu. ²⁰ Te ní níhí tá Màrta tñúhu sá ñúhú Jèsús ichi cuáháⁿ-gá núu ndécú-yu núu ní sáháⁿ-xi ní sátnahá-xi-gá, te cùhú-xi tá Màriá ní ndóo-xi vehe. ²¹ Te òré ní naníhí tá Màrta Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Mèstrú, te núu dico ní xíndecu-n iha te vá cùu cùha-ndí ní cùu. ²² Te cuéi vitna te núu ná sá ná càcáⁿ-n núu Yá Ndiöxi te taxi-gá xii-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá. ²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vá ndíhú iní-n chí ndoto cùha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tá Màrta:

—Ndáa chí sa xini-í sá ndótó-dé ná quítnahá nduu ndoto nchaa ñáyiu ní xíhí —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

²⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú dandoto-í-yu cuendá cundecú-yu ní caa ní quíhíⁿ ná sáa nduu. Te nchaa ñáyiu na quindáa iní ñáhá xii-í, te cuéi na cùu-yu dico ndotó-yu cundecú-í ndíhi-yu ní caa ní quíhíⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáyiu ndècu vívú ñuyúu-a te núu na quindáa iní ñáhá-yu xii-í, te cundecu ndíhi-í-yu ní caa ní quíhíⁿ. ¿Sándáa

iní-n tnúhu-a ñá? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii tá Mårta.

²⁷ Te xåhaⁿ-xi:

—Mèstrú, sàndáá iní-í, te sàndáá tucu iní-í sá díu-n cùu-n Cristú Déhe Yá Ndiöxí, Yaá ní tendaha-gã véxi ñuyúú-a —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

Jèsús ndåhi-gá núú ní nguindüxi té Låzarú
²⁸ Sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-xi te ní sáháⁿ ngana-xi cùhú-xi tá Màriá, te dayuhu ní xáhaⁿ-xi:

—Yácáⁿ ní quexio Mèstrú, te càna ñaha-dé xii-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

²⁹ Te sá dúcáⁿ xáhaⁿ cùhú tá Màriá sá cáná ñaha Jesús xii-xi, núu ndíhi-ní ní xica-xi cuáháⁿ-xi núú ndécú-gá. ³⁰ Te Jèsús vátá quíhu-gá xití ñuú, chí ndècu-ni-gá núú ní sáháⁿ tnahá ñáhá tá Mårta. ³¹ Te ñayiu isràél ndécú sãñaha tnúhu ndee iní xii tá Màriá ndíhi cùhú-xi ní sani iní-yu sá cuáháⁿ-xi núú yindüxi cúha-xi ndáhyu-xi ní cáháⁿ-yu, núu nchicúⁿ-yu-xi cuáháⁿ.

³² Te ní sáá tá Màriá núú ndécú Jèsús te ní nguññí xití-xi núú-gá, te xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Mèstrú, te núu dicó ní xñdecu-n iha te vá cùú cúha-ndí ní cùu —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

³³ Te sá ní xini Jèsús ndáhyú tá Màriá ndíhi ñayiu isràél nchicúⁿ ñáhá cuáháⁿ, xiãⁿ ío ní cuyica iní-gá. ³⁴ Te ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—¿Ndèé ní taxi ndecu-ndo yiqui cuñú-dé-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Te ní xáhãⁿ-yu:

—Mèstrú, néhé ná quíhiⁿ-ó te quini-n —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

³⁵ Te ní ndáhyú-gá tnahá-gá. ³⁶ Te ní xitnáha ñayiu isràél:

—Súmi cùu iní-dé ndíi ní cùu —càchí-yu xitnáhá-yu.

³⁷ Te davá-yu xitnáhá-yu:

—Tée-a ní quide tátna-dé núú tée cuàá te ní ndúha. ¿Te nása ní cuu núú ñá túú ní quide tátna-dé té Låzarú cuendá sá vá cùú-dé ní cùu-i? —càchí-yu xitnáhá-yu.

Jèsús dándoto-gá té Låzarú

³⁸ Te ío ní cuyica tucu iní Jèsús òré ní quexio-gá yuhu yàú núú ní chíhi-güedé yiqui cuñú té Låzarú. Te yuhu yàú-án ndedí ñⁿ yúú. ³⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Chí xócáni yúú-án —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Te ní xáhaⁿ tá Mårta cúha tée ní xihí-án:

—Mèstrú, sa tucu sáhãⁿ-dé chí sa ní cuu cúmi nduu sá ní xihí-dé —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Náa ñá díú ní cachí-í sá núu na quindáá iní-n, te quini-n sã ío càhnu cuu Yá Ndiöxí? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

⁴¹ Te ní xócáni-yu yúú ndedí yuhu yàú-án. Te ní ndacoto-gá andiu, te ní xáhaⁿ-gã xii Tátá-gã Dútú Ndiöxí:

—Táu, ndácãⁿ táhù-í núú-n sã ní tètòho-n tnúhu ní cáháⁿ-í. ⁴² Te yúhú sa náha-í sã ncháá-n òré ndedóho ñaha-n xii-í, dico duha càháⁿ-í cuendá sá ná təcú dóho nchaa ñayiu ndècu iha cuendá quindáá iní-yu sá díu-n ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyúú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii Dútú Ndiöxí.

⁴³ Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gã ndíhi Yá Ndiöxí, te níhi ní cáháⁿ-gá xáhaⁿ-gã xii tée ní xihí-án:

—¿Låzarú, tandèe xiá! —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴⁴ Te ní ndee tée ní xihí-án yáú-án, te ndùtu dóó cuiñí ndàha-dé ndíhi sáhã-dé, te dàhu tucu ñⁿ dóó núú-dé. Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Chí nándaxi-dé te dañã-ndo-dé ná cacá-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Ndücu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Te nchaa ñayiu nchicúⁿ ñáhá xii tá Màriá cuáháⁿ ío vai-yu ní sándáá iní-yu Jèsús sá ní xini-yu nàcuáa ní quide-gá. ⁴⁶ Dico davá-yu ní sáhãⁿ-yu núú cuè tée cùu fariséú, te ní caní-yu cuendú núú-güedé nàcuáa ní quide Jèsús. ⁴⁷ Te cue tée cùu fariséú ndíhi cue dútú cùnú ní natacá-güedé ní xóo-güedé jündá, te ní xitnáha-güedé:

—¿Nása cada-o?, chí tée-án ío vai sá vã yõ tnáhi ndàcu cada quide-dé. ⁴⁸ Te núu na dañá ío te nchaa ñayiu quindáá iní ñáhã-yu xii-dé, te quixi cue tée ñuú Rómá dangóyo-güedé veñúhu-o te danãa-güedé nchaa ñuú-ó —càchí-güedé xitnáha-güedé.

⁴⁹ Te ñⁿ cue tée-án nání-dé Caifás, te cùnuu-gá-dé núú dàva-gá cue dútú cuáá-án, te ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

—Nchóhó ní lúha ñá túú cùtnuní iní-ndó. ⁵⁰ Te ní ñã sãha-ndo cuendá sá vãha-gá tnahá-ó, te núu na cùú ñⁿ ní tée cuendá nchaa ñayiu isràél, te ñá díú sã dánãa ñaha-güedé xii-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

⁵¹ Dico té Caifás chí ñá díú sã cúú iní mée-dé ní cáháⁿ-dé, chí cuendá sá cuáá-án ní cùnuu-dé núú cuè dútú, núu xiãⁿ Yá Ndiöxí ní dácáhu iní ñáhã-gã nàcuáa cáháⁿ-dé sá Jèsús cuú-gá sá cúú-xi nchaa ñayiu isràél.

⁵² Te ñá díú cuendá mee-ní ñayiu-án cuú-gá, chí cuú-gá tnahá cuendá nchaa ñayiu ní sándáá iní ñáhã xii-gá, ñayiu nchiténuu níhi ñuyúú, te ñⁿ-ná cuú-yu ndíhi-gá. ⁵³ Núu ndéé nduu-án ní ndatnúhu cue tée cùnuu núú ñayiu isràél nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

⁵⁴ Te xiãⁿ núu ñá ní xica cuu-gá Jèsús quini ñáhã ñayiu isràél, te ní quee-gá cuáhãⁿ-gá

ñuú Efraín, ñⁿ ñuú cáá yàtni yucu, yàcáⁿ ní nguúñí-gá ndihi cue tée xica cuu ndihí-gá.

⁵⁵ Te ta cùyatni nduu cada-yu vico pascuá. Te cuéhé ñáyiú ní queé-yu ñuú-yu cuáháⁿ-yu ñuú Jerusálén cuendá sá sá ndihí-yu nchaá-yu nduu íí, te tnahá nduu vico pascuá. ⁵⁶ Te yàcáⁿ nánducú-yu Jesús ní cùu te ñá túú-gá òré-áⁿ, te ní nanihí tnahá-yu xití veñúhu, te xitnàhá-yu:

—¿Nása sàni iní-ndó-í? ¿Quixi Jesús vico áⁿ ñàhá? —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁵⁷ Te cue tée cùu fariséu ndihi cue dútú cúnúu sa ní xáhaⁿ-güedé xii ñáyiú sá núu ndéda-ní cáa-yu xini-yu núu ndécú Jesús te na cáháⁿ-ni-yu cuendá tñi ñaha-güedé xii-gá.

12

Íñ ñadihí chihí-áⁿ Jesús acití
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Íñú-gá nduu cùmaní tnahá vico pascuá, te ní sáháⁿ Jesús ñuú Bètaniá, ñuú té Lázaru tée ní dándótó-gá. ² Te xíaⁿ ní cadúha-yu sá ní cudini Jesús. Te tá Márta ní sani-xi cohó, te té Lázaru yihí-dé mesá ndihi Jesús, ndihi dawa-gá-güedé xéxi-güedé. ³ Te tá Mariá néhé-xí cuádava lítrú acití sáháⁿ tnámi sá ío ndéyáhu, te acití-áⁿ ní cuáha mee-ni yúcú nárdú, te ní sódo-xi sáhá Jesús, te ní nadayichí-xi ndihi idi díquí-xi sáhá-gá. Te nihí xití vehe ní xité nuu dicó acití-áⁿ. ⁴ Te té Júdás déhe té Ximú Iscarioté diu-ni ñⁿ tée xica cuu ndihí-gá, tée cuáha cuendá ñàhá xii-gá núu cue tée cùu úhú iní ñàhá ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

⁵ —¿Ná cuendá ñá ní cùyáhu acití-a sá ùni cièndú díhúⁿ denàriú cuu cuendá ñáyiú ndàhú? —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶ Dico sá dúcáⁿ ní cáháⁿ té Júdás chi ñá díú sá ndísá ñuhu iní-dé ñáyiú ndàhú chi dicó-ni ñⁿ ñádúhú cúu-dé, chi diu-dé néhé cuendá-dé díhúⁿ-güedé nchaá-güedé te ní xóo duhu ñaha-dé xii-güedé. ⁷ Te ní xáhaⁿ Jesús:

—Daña, vá dásátú-n íni xíchí-a na tàxúha nahí-xi acití-a, chi nandihí ndéé òré ná nguúndúxi-í. ⁸ Chi nchòhó chi cuhuⁿ tnahá-ni ñáyiú ndàhú tnuú-ndó, dico yúhú chi vá ncháá ndúu cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Tnahá té Lázaru cuini-güedé cahni ñaha-güedé xii-dé

⁹ Te vai ñáyiú isráel ní nihí-yu tnúhu sá ndécú Jesús ñuú Bètaniá. Te ní sáháⁿ-yu cuendá quini-yu-gá, te quini-yu tnahá té Lázaru tée ní dándótó-gá. ¹⁰ Te cue dútú cúnúu ní ndatnúhu-güedé ní cuu ñⁿ-nuu-güedé cuendá sá cáhni-güedé tnahá té Lázaru ní cùu, ¹¹ chi diu cuendá tée-áⁿ ní cuu cuéhé ñáyiú isráel tá daña nihnú-yu-güedé cuáháⁿ cuendá sá ní sándáá iní-yu Jesús.

Jesús cuánguihu-gá ñuú Jerusálén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Te nduu tnéé-áⁿ vai ñáyiú ní quexio ñuú Jerusálén cuendá cundecu-yu vico, te ní nihí-yu tnúhu sá Jesús sáá-gá tnahá-gá cundecu-gá vico-áⁿ, ¹³ núu ní xehndé-yu ndaha yútnu ñuú, te néhé-yu ní sáháⁿ ní sátnahá ñàhá-yu xii-gá. Te nihí ní cáháⁿ-yu, te càchí-yu:

—Ío cahnu cuu Yá Ndióxi! Te ducaⁿ-ni ío cahnu cuu Yá ní tendaha-gá véxi quindaha ñaha xii-o —duha ní cachí-yu.

¹⁴ Te Jesús ní nihí-gá ñⁿ búrru, te yòdo-gá-di cuáháⁿ. Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núu tütú Yá Ndióxi núu càchí-xi:

¹⁵ Vá yúhú nchòhó cue ñáyiú ndècu ñuú Sión, chi iha véxi tée yindaha ñaha xii-ndo yodo-dé ñⁿ búrru.

Duha càchí-xi núu tütú-gá. ¹⁶ Dico cue tée xica cuu ndihi Jesús ñá ní ndàcu iní-güedé nàcuáa cáháⁿ-xi núu tütú Yá Ndióxi nàcuáa cada Jesús. Dico sáta cuandaa-gá andiú càda cahnu ñaha Tátá-gá xii-gá, te ní ndacu iní-güedé sá dúcáⁿ yòdo tnuni nàcuáa cada-gá, te ducaⁿ ní cuu.

¹⁷ Nchaá ñáyiú ní xindecu ndihi Jesús òré ní dándótó-gá té Lázaru, yu yàcáⁿ ní caní-yu cuèndú núu ñáyiú nàcuáa ní quide ñaha-gá xii-dé. ¹⁸ Te vai-yu ní sáháⁿ-yu núu ndécú Jesús cuendá sá ní nihí-yu tnúhu ní quide-gá sá vá yòo tnahá ndàcu cada. ¹⁹ Te cue tée cùu fariséu ní xitnàha-güedé:

—Ní xito-ndo nã ñá túú nandihí sá quidé-ó-vá, chi nchaá ñáyiú ní chinchícúⁿ ñàhá-yu xii-dé —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráel nánducú-yu Jesús

²⁰ Te tnahá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráel ní sáháⁿ-yu vico ñuú Jerusálén ní quide cahnu-yu Yá Ndióxi. ²¹ Te ñáyiú-áⁿ ní sáháⁿ-yu núu té Lipé tée ñuú Bètsaidá, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galilea. Te ní xáháⁿ-yu xii-dé:

—Tátá, vá cündèe iní-n càchí tnúhu-n núu ndéé ndécú Jesús, chi cuini-ndí cáháⁿ ndihí-ndí-gá —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

²² Te té Lipé ní nanihí-dé té Ndríxi te ní xáhaⁿ-dè nàcuáa cáháⁿ-yu, te ndi ndúu-güedé ní sáháⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii Jesús nàcuáa cáháⁿ-yu. ²³ Te ní xáhaⁿ Jesús xii-güedé:

—Vitna ní cuyatni òré cada cahnu ñaha Tátá-í xii-í, te quini-yu sá ío cahnu cuu yúhú Tée cùu ñani tnahá-yu nchaá-yu. ²⁴ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá núu ñⁿ tatá vá ngává-xi núu ñúhú tēhyú-xi ña, te diu-ni ducaⁿ cunduu-xi cundecu-xi. Dico ñⁿ tatá ná ngává núu ñúhú xinu déhe-xi, te xíaⁿ nádàcayá tnahá-xi, te mee-xi tēhyú-xi. ²⁵ Te

nchaa ñáiyu ío ñùhu iní-xi cundecu ñuyú-a ñá túú ñùhu iní-yu Yá Ndióxi, te ñáiyu-án cuíta nihnú-yu. Te nchaa ñáiyu ío ñùhu iní ñáhá xii Yá Ndióxi, ñáiyu-án cundecu-yu ndihi-gá ni caa ni quíhí. ²⁶ Te nchaa ñáiyu cuini cunu cuechi núu-í xini ñuhu-xi natuha ñahá-yu xii-í, te nduu táhú-yu cundecu-yu núu ñuhú-í cundecu-í. Te nchaa ñáiyu na cunu cuechi núu-í, te cada càhnu ñaha Tàtá-í xii-yu —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús càháⁿ-gá sá càhni ñaha-güedé xii-gá
²⁷ Te ní xáhaⁿ tucu-gá:

—Ío ndihú iní-í. Te cùñaha-í xii Tàtá-í tau-nihnu ñaha-gá núu dico sá cúu, dico vá cúu chí cuendá tnàhí-a véxi-í —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-gá xii Tàtá-gá Dútú Ndióxi:

—Táu, cada nàcuáa ní sani iní-n cùnduu cuendá sá ná cáda càhnu ñaha ñáiyu xii-n —càchi-gá xáhaⁿ-gá.

Te ducaⁿ te ní tecú ní càháⁿ Yá Ndióxi ndéé andü, te càchi-gá:

—Sa ní quide-í nàcuáa cachí ñáiyu sá ío càhnu cuu-í. Te cada tucu-í cuendá cada càhnu ñaha-gá-yu xii-í —càchi Yá Ndióxi xáhaⁿ-gá xii Déhe-gá.

²⁹ Te nchaa ñáiyu xindecu ní tecú dóho-yu ní càháⁿ-gá, dico ñá túú ní sàni iní-yu sá méé-gá ní càháⁿ, chi davá-yu ní xítnàhá-yu sá ñùhu ní càháⁿ, te davá-yu ní xítnàhá-yu sá ñⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndióxi ní càháⁿ. ³⁰ Te ní xáhaⁿ Jesús xii-yu:

—Ñá díu cuendá yúhú ní càháⁿ Yá Ndióxi, chi ní càháⁿ-gá cuendá sá nchóhó cund-edóho-ndo. ³¹ Te vitna ní sáá nduu càda ndáa Yá Ndióxi cuèchi nchaa ñáiyu ñuyú-a, te ducaⁿ te vá cùnù-gá yucu ñávaha. ³² Te na càta caa ñaha-güedé xii-í núu cùrúxi, te xíaⁿ cuu-í te níhí-yu tnúhu ní càa xico ñuyú, te quindáa iní-yu tnúhu-í —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

³³ Duha ní càháⁿ-gá cuendá cutnùni iní-yu nàcuáa ndoho-gá óré cuú-gá. ³⁴ Te ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Nihí-ndí tnúhu sá núu tütú yódó tnùni tnúhu Yá Ndióxi càháⁿ-xi sá Cristú Yá tendaha-gá quixi ñuyú-a cundecu-gá ní caa ni quíhí. ¿Te yòhó nása càháⁿ-tu-n sá ñⁿ téé cùu ñani tnáhá nchaa ñáiyu ñuyú-a cahni ñaha-güedé núu cùrúxi? Te cachí tnúhu-n ná cúu téé-áⁿ —càchi-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

³⁵ Te ní xáhaⁿ Jesús:

—Yúhú cùu-í dàtná ñⁿ ñuhú dáyehe ñuyú-a, dico sacú-ni nduu ndècu ndihi ñaha-í xii-ndo. Te caca-ndo ichi ndáa vitna dáyehe-gá-í núu-ndo chi na cùnee te vá cutnùni-gá núu-ndo ndéé ichi quíhí-ndo.

³⁶ Quindáa iní ñáhá-ndo xii-í vitna ndècu ndihi ñaha-gá-í xii-ndo dàndixi túu-í iní-ndo, cuendá cutnùni iní-ndo nàcuáa nduu cuendá

Yá Ndióxi, te cuu-ndo dèhe-í —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Te sáta dúcáⁿ ní càháⁿ Jesús, te ní quee-gá cuáháⁿ-gá ñⁿ núu vá ná nihí ñáhá-yu xii-gá.

Ñáiyu isràel ñá cuini-yu quindáa iní-yu
Jésus

³⁷ Te cuèi ío vai sá vá yòo tnàhí ndàcu cada ní quide Jesús ní xini-yu, dico ní dùcaⁿ ñá túú ní sàndáa iní-yu-gá. ³⁸ Te ducaⁿ ní quide-yu chi dacuítí ní quee ndáa-xi nàcuáa ní chidó tnùni ndí Chàia ndí ní càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha núu tütú-gá núu càchi-xi:

Yòhó Yáa cúu Xitohó-í, vá yòo ñⁿ sàndáa iní tnúhu càháⁿ-ndí.

Te vá yòo ñⁿ cùtnuni iní-xi sá ío càhnu cuu-n. Duha ní chidó tnùni ndí Chàia núu tütú-gá.

³⁹ Te ñá ní sàndáa iní-yu chi ní quee ndáa-xi nàcuáa ní chidó tnùni tucu ndí Chàia núu tütú Yá Ndióxi nàcuáa càháⁿ Jesús:

⁴⁰ Mee Yá Ndióxi ní quide-gá sá vá tecú tnùni-yu,

chi ní dádáhu ndodo iní ñáhá-gá xii-yu, chi ío sáa iní-yu núu ñá ní cuini-gá-yu quindáa iní ñáhá-yu xii-gá.

Te ní vá túhá ñáhá-yu xii yúhú cuendá dacàcu nihnu-í-yu.

⁴¹ Duha ní chidó tnùni ndí Chàia nàcuáa càháⁿ Jesús chi ní xini ndí sá ío càhnu cuu-gá.

⁴² Te cuèi ducaⁿ ní cuu dico tití cue téé cùnuu núu ñáiyu isràel ní sàndáa iní ñáhá-güedé xii-gá. Dico ñá túú ní xóo càháⁿ ndáa-güedé chi ní xóo yúhú-güedé sá vá dáñá-gá cue téé cùu fariséu quíhu-güedé veñúhu. ⁴³ Chi ní xóo cuúí-gá iní-güedé sá càháⁿ ñáiyu dàcúúxi tnúhu càháⁿ Yá Ndióxi.

Ñáiyu ñá túú sàndáa iní tnúhu Jesús cuíta
nihnú-yu

⁴⁴ Jesús nihí ní càháⁿ-gá, te càchi-gá:

—Nchaa ñáiyu na quindáa iní ñáhá xii-í, te ñá díu-ní mée-í quindáa iní-yu, chi tnàhá Tàtá-í Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a quindáa iní-yu. ⁴⁵ Te ñáiyu xini ñáhá xii yúhú xini-yu tnàhá Tàtá-í. ⁴⁶ Te yúhú véxi-í dàndixi túu-í iní ñáiyu ñuyú-a cuendá cutnùni iní-yu nàcuáa nduu cuendá Yá Ndióxi, te nchaa ñáiyu na quindáa iní ñáhá xii-í te vá cundecu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha. ⁴⁷ Te núu ío davá-yu ndédóho-yu nàcuáa càháⁿ-í te ñá túú tñi-yu tnúhu-í, te ñá díu yúhú dàcuíta nihnu-í-yu, chi ñá túú véxi-í ñuyú-a sá dàcuíta nihnu-í-yu, chi véxi-í sá dacàcu nihnu-í-yu. ⁴⁸ Te nchaa ñáiyu na cùyíchi iní ñáhá xii-í te ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa càháⁿ-í, te ñáiyu-án ná sáa nduu te cuíta nihnú-yu chi ñá ní tñi-yu tnúhu ní càháⁿ-í. ⁴⁹ Te yúhú ñá túú càháⁿ-í tnúhu véxi iní mée-í, chi mee Tàtá-í Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a

ní cachí tnúhu-gá nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-í danèhè-í ñáyiu. ⁵⁰ Te yúhú xini-í sá tnúhu ní táuchíúⁿ Tàtá-í cáháⁿ-í cúu-xi ñⁿ sá váha sá cúu xii-ndo chi nduu táhú-ndó cundecu-ndo ndihi-gá ní caa ní quíhíⁿ, núu xiáⁿ cáháⁿ-í nchaa nàcuáa ní táuchíúⁿ-gá — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

13

Jesús náquete-gá sáhá cuè téé xica cuu ndihi-gá

¹ Te cumáni-gá tnàhá vico pàscuá, te Jesús sa náha-gá sá sá ní cuyatni òrè dándoo-gá ñuyú-á, te ndaa-gá núu ndécú Tàtá-gá. Te ío ní cuu iní-gá nchaa ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xii-gá, te ní quide ndisa-gá sá ní cuu iní ñáhá-gá xii-yu.

²⁻⁴ Te ní quíhu yucu ñávaha díquí tè Júdás déhe té Ximú Iscarioté, te ní sani iní-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jesús núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá. Te Jesús sa náha-gá sá méé Yá Ndióxi Yáá cúu Tàtá-gá ní sánaha-gá tnúhu ndee iní xii-gá sá cáda-gá núu-gá, te náha-gá sá díu núu Tàtá-gá ní quee-gá véxi-gá ñuyú-á. Te sáá nduu násáá tucu-gá núu Tàtá-gá. Te cùdini Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ní cùu, te ní ndacuñí-gá yuhu mèsá, te ní taunuu-gá ñⁿ dóo ñihnú-gá, te ní queheⁿ-gá ñⁿ dóo ní dácúú-í-gá núu yíquí-gá. ⁵ Te ní chihí-gá ndute ñⁿ tñá, te xiáⁿ ní naquete-gá sáhá cuè téé xica cuu ndihi-gá, te ndihi dóo ndúú núu yíquí-gá-án ní nadayichí-gá sáhá-güedé.

⁶ Te òrè naquete-gá sáhá tè Ximú, ádi Pelú, ní cùu ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Méstrú, ¿te yòhò naquete-n sàhá-í-u? — cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jesús:

—Vitna ñá cùtnúni iní-n sá quidè-í-a dico sáá nduu te cùtnúni iní-n — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁸ Te ní xáhaⁿ tè Pèlú:

—Yúhú chi vá ñⁿ nduu te naquete-n sàhá-í — cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jesús:

—Te núu vá náquete-í sáhá-n á, te vá cáda-gá-n cuendá sá ndécú ndihi ñaha-í xii-n — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁹ Te ní xáhaⁿ tè Pèlú:

—Te núu ducaⁿ te vá méé-ní sàhá-í naquete-n, chi naquete-n tnàhá ndaha-í ndihi díquí-í — cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jesús xii-dé:

—Tée íchí ní xichí chí xini ñuhu-xi sá sáhá-na-dè ndoo, te ducaⁿ te nduu ndoo-dé ñihí-dé. Te nchòhó sá càndoo-ndo cuéi ñá ncháá-ndó càndoo — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹¹ Te ducaⁿ ní cáháⁿ Jesús chí sa náha-gá sá ñⁿ cuè téé-án cuáha cuendá ñáhá-güedé

xii-gá núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá, xiáⁿ núu ní xáhaⁿ-gá sá ñá túú càndoo-güedé nchaa-güedé.

¹² Te sátá ní naquete-gá sáhá-güedé, te ní ndécúñhu-gá dóo-gá, te ní núcóo-gá yuhu mèsá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te ní cùtnúni iní-ndo sá ní quide ñaha-í xii-ndo-án? ¹³ Te nchòhó váha-ni cáháⁿ-ndó sá cùtnú-í, te dānani ñaha tucu-ndo Mestrú xii-í, te ndáá cáháⁿ-ndó. ¹⁴ Te núu yúhú cùu-í Mestrú, te cùu tucu-í téé cùnuu te náquete-í sáhá-ndó, te díu-ni ducaⁿ càda nchòhó tucu naquete sáhá tnàhá-ndó. ¹⁵ Yúhú sànu íchí ñaha-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo. ¹⁶ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ní ñⁿ téé xinu cuechi ñá túú cùnuu-dé dácúúxí pàtróoⁿ-dè, te ní ñⁿ téé xica chiúⁿ ñá túú cùnuu-dé dácúúxí téé tendaha ñaha xii-dé cuáháⁿ-dè chiúⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yúhú ndihi nchòhó. ¹⁷ Te núu ní cùtnúni iní-ndo nàcuáa ní quide ñaha-í xii-ndo ña, te ducaⁿ càda tnaha-ndo te cuu váha iní ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo.

¹⁸ Yúhú, ñá túú cáháⁿ-í cuendá-ndó ncháa-ndo, chí yúhú sa náha-í nàcuáa sàni iní ñⁿ ñⁿ nchòhó cue téé ní nanducu ñihnu-í tnuú nchaa ñáyiu ñuhu íchí cuehé íchí duha ní cachí-í chitnahá ñáhá-ndó xii-í. Chí dacuítí sá queé ndáá-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núu tütú Yá Ndióxi núu cächí-xi: “Tée xèxi ndihi ñaha xii-í ngóo-dé cuu úhú iní ñáhá-dè”, duha cächí-xi núu tütú-gá. ¹⁹ Te cumáni-gá sáá nduu càda ñaha-dé sá sání iní-dé, núu xiáⁿ cächí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada-dé, chí na sáá nduu-án te cùtnúni iní-ndo sá yúhú cùu-í Crístú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-á. ²⁰ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháa ñáyiu na queheⁿ cuendá ñáhá xii cue téé tendaha-í cáháⁿ tnúhu-í, te cada iní-yu sá tnàhá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáyiu na queheⁿ cuendá ñáhá xii-í, te cada iní-yu sá tnàhá Tàtá-í Dútú Ndióxi Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-á ní queheⁿ cuendá-yu — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús cächí-gá sá tè Júdás cuáha cuendá ñáhá-dè xii-gá núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jesús te ío ní ndihú iní-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá díu-ní ñⁿ nchòhó cuáha cuendá ñáhá-ndó xii-í núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te ní ngúita cue téé xica cuu ndihi-gá ndéhe ñⁿ ndehe ñⁿ núu tnàhá-güedé, chí ñá ní cùtnúni iní-güedé ndédacàa-güedé cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá. ²³ Te ñⁿ téé-án ío cùdí iní ñáhá Jesús, te ndécú yatni-dé díñi-gá cùdini-dé ndihi-gá. ²⁴ Te té Ximú, ádi

Pelú chi úú díu-dé, ní quide-dé sèñá núú tée ndècu yatni díñi-gá-áⁿ sá cãcãⁿ tnúhú-dé núú-gã núu ndèdacãa-güedé cuëndá-güedé ní cãháⁿ-gã. ²⁵ Te tée-áⁿ ní sãháⁿ ndehe yatni-gá-dé díñi Jesús, te ní xãháⁿ-dè xii-gã:

—Mèstrú, ¿ndèdacãa-ndí cuëndá-ndí ní cãháⁿ-n-i? —cãchí-dé xãháⁿ-dè xii-gã.

²⁶ Te ní xãháⁿ Jèsús:

—Na chindóyo-í luha pãá, te tée na cuãha-í te tée-áⁿ cúú-dé —cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-dé.

Te ní chindóyo-gã luha pãá, te ní sãha-gã té Jüdás déhe té Ximú Iscarioté. ²⁷ Te òré ní queheⁿ-dé pãá, te ní ngúndecu ndihi ñaha dùuⁿ-ná yucu ñávãha xii-dé. Te ní xãháⁿ Jèsús:

—Sã ñí sani iní-n cãda-n te cada ndíhi-ni-n —cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-dé.

²⁸ Te ní ñⁿ cue tée cùdini ndíhi-gã ñá ní tècú tnúni-güedé nása ndúu tnúhu ní xãháⁿ-gã xii té Jüdás. ²⁹ Te dava-güedé ní sani iní-güedé sã sã cuëndá sã ndécú ndíhi-dé sã ñúhú díhúⁿ, te vãa ío ñⁿ sã cuáá-dé nãndíhi-güedé vico, àdi díhúⁿ cuãha-dé ñáyiu ndáhú xãháⁿ-gã ní cãháⁿ-güedé. ³⁰ Te sa ní cundiquiⁿ ní queheⁿ cuëndá té Jüdás pãá caxi-dé, te òré ní níhí-dé pãá-áⁿ te ní quee-dé cuáhã-dé.

Jèsús cãchí tnúhu-gã nãcuãa cada-o

³¹ Te sãtã ní quee té Jüdás cuáhã-dé, te ní xãháⁿ Jèsús xii dava-gã-güedé:

—Vitna te quini-ndó ndíhi nchaa ñáyiu sã ío cãhnu cuu yúhú Tée cuu ñani tnáhã-ndó nchãa-ndo, te òré-áⁿ cutnùni iní-ndó sã ío cãhnu cuu tucu mee Yã Ndióxi. ³² Te núu yúhú quidé cãhnu-í Yã Ndióxi, te díu-ni ducaⁿ cãda cãhnu ñaha-gã xii yúhú, te ñá túú-gã titní nduu te ducaⁿ cãda-gã. ³³ Te nchóhó cue déhe-í na cãchí tnúhu-í sã sãcú duha-ná nduu ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo. Te nchóhó nanducu ñaha-ndo xii-í dico vá ná níhí ñáhã-ndó dàtná ní xãháⁿ-í xii ñáyiu isrãel, te díu-ni ducaⁿ cãháⁿ-í núú-ndó sã vá ndácú-ndó quíhí-ndó núú quíhí-í. ³⁴ Te duha sãnu ichi ñaha tucu-í xii-ndo nãcuãa cada-ndo sã cúú iní tnáhã-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo datná yúhú cúú iní ñáhã-í xii-ndo. ³⁵ Te núu na cúú iní tnáhã-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo ña, te ducaⁿ te cutnùni iní nchaa ñáyiu sã cúú-ndó cué tée ní chitnahã ñáhã xii-í —cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús cãháⁿ-gã sã té Pelú vá ñnuu-dé sã xicã cuu ndíhi ñaha-dé xii-gã

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Te ní xãháⁿ tã Ximú, àdi Pelú chi úú díu-dé, xii Jèsús:

—Mèstrú, ¿ndèé quíhíⁿ-n-i? —cãchí-dé xãháⁿ-dè xii-gã.

Te ní xãháⁿ Jèsús:

—Vitna te vá ndácú-n cãchicúⁿ ñáhã-n quíhíⁿ núú quíhíⁿ-í, dico na sãá nduu te dai sãá-n núú cúndècu-í —cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-dé.

³⁷ Te ní xãháⁿ tã Pelú xii-gã:

—Mèstrú, ¿te ná cuëndá núu vá ndácú-í cãchicúⁿ ñáhã-í xii-n quíhíⁿ vitna-i? Chi yúhú ñá túú tnáhí yúhú-í cuéi na cúú-í sã cuëndá-n —cãchí-dé xãháⁿ-dè xii-gã.

³⁸ Te ní xãháⁿ Jèsús:

—¿Te ndáá sã xèhndé iní-n sã cuéi na cúú-n cuëndá-í-u? Te na cãchí tnúhu ndáá-í xii-n sã cùmání-gã cana líhi, te úní xito cãháⁿ-n sã ñá túú xini ñáhã-n xii-í —cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-dé.

14

Jèsús dãnèhè ñáhã-gã nãcuãa cada-o nãsãá-ó núú ndécú Yã Ndióxi

¹ Te ní xãháⁿ-gã xii-güedé:

—Te ñá túú ná caní iní-ndó. Quindáá iní-ndó Yã Ndióxi, te quindáá iní-ndó yúhú. ² Chi núú ndécú Tãtã-í ío nùne núú cúndècu-o, chi núu ñáhã ñá te sa cãchí tnúhu-í xii-ndo ní cùu. Te vitna na ñúhú-í te cada túha-í núú cúndècu-ndo. ³ Te dàtnùni quixi tucu-í te candeca ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ cuëndá ñⁿ-ni xìchi cundecu-o. ⁴ Te sa ñaha-ndo ndéé quíhíⁿ-í te sa xini-ndó ichi —cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-güedé.

⁵ Te ní xãháⁿ tã Mãxi xii-gã:

—Mèstrú, ñá túú xini-ndí ndèé quíhíⁿ-n te da ichi-ná quini-ndí —cãchí-dé xãháⁿ-dè xii-gã.

⁶ Te ní xãháⁿ Jèsús:

—Yúhú cúú-í dàtná ñⁿ ichi te cãháⁿ-í tnúhu ndáá, te yúhú cada-í te naníhí tãhú-ndó. Te ñⁿ díi díi-ni yúhú cada-í te sãá-ndó núú Yã Ndióxi cundecu-ndo te núu na quindáá iní ñáhã-ndó xii-í. ⁷ Te núu dicó cutnùni ndisa iní-ndó yòo cuu-í-áⁿ, ducaⁿ te cutnùni iní-ndó yòo cuu Tãtã-í ní cùu. Dico vitna dàtná sã ní xini núú-ndó Dútú Ndióxi Yaa cúú Tãtã-í cada iní-ndó, chi ní xini-ndó yúhú —cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-dé.

⁸ Te ní xãháⁿ tã Lìpé xii-gã:

—Mèstrú, dãnèhè ñáhã xii-ndí Dútú Ndióxi chi na cùu váha iní-ndí —cãchí-dé xãháⁿ-dè xii-gã.

⁹ Te ní xãháⁿ Jèsús xii-dé:

—Lìpé, ¿te náa ñá túú xini ñáhã-n xii-í? Te sa ní cuu vái nduu ndecu ndíhi ñaha-í xii-ndo, chi ñáyiu xini ñáhã xii-í te xini-yu tnáhã Tãtã-í. ¿Te ná cuëndá yòhó cãchí-n sã dãnèhè ñáhã-í xii-ndo Tãtã-í? ¹⁰ ¿Nãa ñá túú sãndáá iní-ndó sã yúhú ndécú-í ndíhi Tãtã-í? Te mee-gã ndécú ndíhi ñaha-gã xii-í. Te nchaa tnúhu cãháⁿ-í núú-ndó ñá túú cãháⁿ-í sã vèxi iní meè-í, chi Tãtã-í Yaa ndécú ndíhi ñaha xii-í chindèe ñaha-gã quidé-í chùuⁿ-gã. ¹¹ Te quindáá iní-ndó sã yúhú ndécú-í ndíhi

Tàtá-í, te ducaⁿ mèe-gá ndécú ndìhi ñaha-gá xii-í. Te núu ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í-a, te dandàcu iní-ndó nchàa chiuⁿ ta quide-í véxi, te quindáá iní ñáhá-ndó. ¹² Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchàa ñáyiú na quindáá iní ñáhá xii-í, te cadá-yu chiúⁿ quide-í te càhnu-gá chiúⁿ cadá-yu chí yúhú núhú-í núú ndécú Tàtá-í cundecu-í nàcuáa níhi ndéé-gá-yu cundecu-yu. ¹³ Te nchaa sá ná càcáⁿ-ndó te taxi-í te núu na quindáá iní ñáhá-ndó xii-í, te nchaa cada-í cuèndá cutnùnì iní ñáyiú sá ìo càhnu cuu Tàtá-í Dútú Ndiòxi. ¹⁴ Te yúhú cada-í nchaa sá cuiní-ndó càcáⁿ táhú-ndó núù-í, te núu na quindáá iní ñáhá ndìsa-ndo xii-í.

Jesús càchí-gá sá tэндàha-gá Espiritú Yá Ndiòxi quixi cundecu ndìhi-o

¹⁵ Te núu nchòhó cúú iní ñáhá-ndó xii-í te tnú-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-í. ¹⁶ Te yúhú cacáⁿ táhú-í núú Tàtá-í sá tэндàha-gá Espiritú-gá quixi cundecu ndìhi-ndo cànu ichi ñaha-xi xii-ndo nacuáa cundecu-ndo, te chindee ñaha-xi xii-ndo ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁷ Te nchaa ñáyiú ndécú ichi cuehé ichi duha ñá túú xini-yu Espiritú Yá Ndiòxi te ni vā cúú cundecu ndìhi-yu. Dico nchòhó sa xini-ndó Espiritú-gá te ndècu ndìhi ñaha-xi xii-ndo. Te sáá ìⁿ nduu te cuunu Espiritú-gá iní-ndó. ¹⁸ Te yúhú vā dáñá nihnu ñaha-í xii-ndo, chí quixi tucu-í cundecu ndìhi ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Te sácú duha-ná nduu ndècu-í te vā quini ñáhá-gá ñáyiú xii-í, dico nchòhó chí quini ñáhá-ní-ndó xii-í. Te ducaⁿ-ni cundecu-ndo ichi váha chí cundecu ndìhi ñaha-í xii-ndo ni caa ni quíhíⁿ. ²⁰ Te dàvā-án cutnùnì iní-ndó sá ndécú-í ndìhi Tàtá-í, te ducaⁿ nchòhó cundecu ndìhi ñaha-ni-ndo xii-í. ²¹ Te nchaa ñáyiú dàcuaha tnúhu-í te tnú-yu, ñáyiú-án quidè ndìsá-yu sá cúú iní ñáhá-yu xii-í. Te ducaⁿ Tàtá-í cúú iní ñáhá-gá xii-yu, te ducaⁿ-ni yúhú cúú iní-í-yu tucu, te ducaⁿ te cutnùnì iní-yu sá ndécú ndìhi-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²² Te ní càháⁿ ìⁿ tée nàni Judás dico ñá díú tē Judás déhe té Ximú Iscariote ní càháⁿ, chí ingá té Judás ní xáhaⁿ-dē xii-gá:

—Mèstrú, ìnása cada-n cuèndá cutnùnì iní-ndí sá cundècu ndìhi ñaha-n xii-ndí, te ñáyiú ñùhu ichi cuehé ichi duha vā cundècu ndìhí-n-yu-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

²³ Te ní xáhaⁿ Jesús xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú cùu iní ñáhá xii-í te tnú-yu tnúhu càháⁿ-í, te ñáyiú-án cúú iní ñáhá Tàtá-í xii-yu, te yúhú ndìhi Tàtá-í ndécú-ndí ndìhí-yu. ²⁴ Te nchaa ñáyiú ñá túú cùu iní ñáhá xii-í te ñá túú tnú-yu tnúhu càháⁿ-í. Te nchaa tnúhu ní càháⁿ-í ní xindèdòho-ndo chí Tàtá-í Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í

ñuyú-í-a ní dácáhú iní ñáhá-gá xii-í, te ñá díú mèe-í ní càhu iní-í tnúhu càháⁿ-í.

²⁵ Duha ndùu tnúhu càháⁿ-í núú-ndó vitna ndecu ndìhi ñaha-gá-í xii-ndo. ²⁶ Dico Yá Ndiòxi tendaha-gá Espiritú-gá quixi-xi cada-xi núù-í taxi-í tnúhu ndee iní xii-ndo, te diu-xi chindee ñaha-xi xii-ndo te danèhé ñáhá-xí xii-ndo nchaa sá cùmàni quini-ndó, te diu-ni-xi dandàcu iní ñáhá-xí xii-ndo nchaa nacuáa ní càháⁿ-í.

²⁷ Te yúhú chindee chituu ñaha-í xii-ndo ìo váha cuu iní-ndó cundecu-ndo datná yúhú ìo váha cùu iní-í ndécú-í, chí sa ta cüyatni nduu núhú-í. Te yúhú càchí tnúhu ndáá-í sá chindèe ñaha-í xii-ndo, te vā cadá-í dàtná quidè ñáyiú ñùhu ichi cuehé ichi duha. Te ni vā ndìhú iní-ndó, te ni vā yúhú-ndó. ²⁸ Te sa ní xindèdòho-ndo ní càháⁿ-í sá núhú-í, te quixi tucu-í cundecu ndìhi ñaha-í xii-ndo. Te núu ndìsa cùu iní ñáhá-ndó xii-í ñá, te òrè ní níhi-ndó tnúhu sá núhú-í núú ndécú Tàtá-í, te cudíí iní-ndó ní cùu, chí ìo càhnu cuu-gá dàcúxú yúhú. ²⁹ Te sa ní càchí tnúhu-í sá núhú-í, te na sáá òrè núhú-í núú ndécú Tàtá-í, te quindáá iní ñáhá-ndó xii-í.

³⁰ Te ñá túú-gá vāi tnúhu ndatnúhu ndìhi ñaha-í xii-ndo chí sa véxi yacu ñávàha sá táxi tnùnì ñuyú-í-a, dico vā táxi tnùnì ñáhá-xí xii yúhú. ³¹ Te cada-í nchaa nacuáa ní táuchítúⁿ Tàtá-í cuèndá cutnùnì iní nchaa ñáyiú ñuyú-a sá yúhú ìo cùu iní-í-ga. Te vitna chí ndácúñí ná quíhíⁿ-ó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

15

Cuèndá yoho yàha stilé ndìhi nchaa dité-xi

¹ Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Yúhú cùu-í dàtná yoho yàha stilé, te Tàtá-í cúú-gá dàtná ìⁿ tée xito yoho yàha stilé-án. ² Te nchaa ñáyiú ní sàndáá iní ñáhá xii-í cúú-yu dàtná dité nchaa yoho yàha stilé-án. Te tée xito yoho yàha stilé-án xèhndé-dé nchaa dité-xi sá ñá cuiní-gá-xi cuuⁿ ndéhé-xi, te ndàda ndoo-dé nchaa dité-xi sá cúúⁿ cuèndá cuuⁿ-gá. ³ Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchòhó, chí sa ní xócúñí nchaa sá cuehé sá dúhá ndècu ndìhi-ndo, chí ní sàndáá iní-ndó tnúhu ní càháⁿ-í. ⁴ Te cuu ìⁿ nuu-ndo cundecu ndìhi ñaha-ndo xii-í, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cundecu ndìhi ñaha-í xii-ndo. Chí núu ìⁿ yutnu vídì ná quèndé dité-xi, te dité-xi sá ní quen-deé-án vā cúúⁿ-gá sávídì-xi chí duuⁿ duuⁿ ní xíta-xi. Ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchòhó chí vā ndácú-ndó càda-ndo chiuⁿ-í, te núu vā cundècu ndìhi ñaha-í xii-ndo.

⁵ Chí yúhú cùu-í dàtná yutnu vídì-án, te nchòhó cúú-ndó dàtná nchaa dité-xi. Te nchaa ñáyiú cùu ìⁿ nuu ndìhi ñaha xii-í, te ndècu ndìhi-í-yu, te ndácú-yu quidè-yu chíuⁿ-í. Te núu vā cúú ìⁿ nuu ndìhi ñáhá-yu

xii-í, te vá ndácŭ-yu cadá-yu chiúⁿ-í. ⁶ Te nchaa ñáiyu vá cúú ñⁿnuu ndihi ñaha xii-í, te yáha-yu dátá ná yáha ñⁿ díte yutnu vidí sá ñá túú cùuⁿ sávidí-xi, chi xèhndé-güedé yìchí-xi, te sàhmi-güedé.

⁷ 'Cuu ñⁿnuu ndihi ñaha-ndo xii-í, te vá nàcuànaa-ndo nacuaá ní cáháⁿ-í. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te nání cuiní-ndó cãcãⁿ-ndó núu-í te taxi-í. ⁸ Te núu nchòhó ná cadá váha-ndo cùndecu-ndo, te ío cada càhnu-ndo Tãtà-í, te ducaⁿ cùtnuní sá ndísá cùu-ndo cue tée ní chitnahá ñáhá xii-í. ⁹ Te yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo dátá ná cúú iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-í. Te cada-ni-ndo mèe-ni sá váha cuendá cudíí iní ñáhá-gã-í xii-ndo. ¹⁰ Te núu na quindáá iní-ndó càda-ndo nchaa nacuaá ní cáháⁿ-í, te ío cuu iní ñáhà-í xii-ndo, chi yúhú ducaⁿ ío sãndáá iní-í Tãtà-í quidé-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-gã, te xiãⁿ núu ío cùu iní ñáhá-gã xii-í.

¹¹ 'Duha càháⁿ-í núu-ndó cuendá cudíí ndísa iní-ndó dátá ná cudíí iní mèe-í. ¹² Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í cuendá sá cúú iní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo dátá ná cúú iní ñáhà-í xii-ndo. ¹³ Te núu ní xíhó sá cúú-xí ñⁿ tée ío váha tnáhá tnúhu ndihi-o, te xiãⁿ cutnùní iní ñáiyu sá ío cùu iní-ó-dé. ¹⁴ Te nchòhó cuu-ndo cuè tée ío váha tnáhá tnúhu ndihi-í te núu na càda-ndo nchaa nacuaá càháⁿ-í. ¹⁵ Te vá cùñaha-gã-í xii-ndo sá cúú-ndó cuè tée xínu cuechí núu-í, chi ní ñⁿ tée xínu cuechí ñá túú xini-dé ná quidé pãtróoⁿ-dé. Te yúhú càchí-í xii-ndo sá cúú-ndó cuè tée ío váha tnáhá tnúhu ndihi-í, chi ní càchí tnúhu-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ Tãtà-í. ¹⁶ Te ñá díu nchòhó ní cáháⁿ ñáhá-ndó xii yúhú, chi yúhú ní cáháⁿ ñáhà-í xii-ndo. Te yúhú tauchiúⁿ-í quíhíⁿ-ndó càda-ndo nchaa nacuaá ní cáháⁿ-í, chi tnúhu-áⁿ vá ndíhí ñihnu-xi. Te ducaⁿ nchaa sá ná càcãⁿ-ndó núú Tãtà-í Yá Ndiòxí te taxi-gã, te núu na quindáá iní ñáhá-ndó xii-í. ¹⁷ Te yúhú càháⁿ-í dóho-ndo sá cúú iní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo.

Ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha cùu úhú iní-yu Jèsús ndihi nchaa ñáiyu sãndáá iní tnúhu-gã

¹⁸ Te nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá cúú quini ñáhá-yu xii-ndo, te sa nàha-ndo sá díhna-gã yúhú ní ngüíta-yu ducaⁿ ñá cúú quini ñáhá-yu xii-í. ¹⁹ Te núu dícò tnáhá nchòhó ndècú-ndó ichi cuehé ichi duha ña, te cuu iní ñáhá-yu xii-ndo dátá ná cúú iní tnáhá-yu ndi mèe-yu ní cùu. Te yúhú ní nanducu ñihnu ñaha-í xii-ndo tnùú ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, núu xiãⁿ ío cùu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo cuendá sá ñá túú-gã chítnahá-ndó-yu. ²⁰ Te dandàcu iní-ndó nàcuáa ní cáháⁿ-í sá ní ñⁿ tée xínu cuechí ñá túú cùnuu-dé dácúúxí pãtróoⁿ-dé.

Te yúhú cúu úhú iní ñáhá-yu, te ñⁿ-ni ducaⁿ càda ñáhá-yu xii nchòhó. Te núu dícò ní tnúⁿ-yu tnúhu ní cáháⁿ-í ñá, te ñⁿ-ni ducaⁿ tnúⁿ-yu tnúhu cáháⁿ-ndó núu-yu ní cùu. ²¹ Te ducaⁿ càda ñáhá-yu xii-ndo sá cuendá-í, chi ñá xini-yu Tãtà-í Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a.

²² 'Te váa vá cùndècu cuechi-yu ní cùu, te núu ñá túú yúhú ní cáháⁿ-í núu-yu, te vitna vá cúú tnáhí cachí-yu sá ñá túú cuechi-yu. ²³ Chi nchaa ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-í, te cùu úhú iní-yu tnáhá Tãtà-í. ²⁴ Te váa ní ñⁿ cuechi-yu vá cùndècu ní cuu, te núu dícò ñá túú ní xini-yu nchaa sá ní quide-í sá vá yòo tnáhí ndàcu cada. Te cuè ní xini-yu díco dai cùu úhú iní ñáhá-yu xii-í ndihi Tãtà-í. ²⁵ Te duha quidè-yu chi dacuítí quèe ndáá-xi nàcuáa yòdo tnuní núú tütú Yá Ndiòxí sá dácuaá-yu, chi càchí-xi sá ñá túú ná cuechí-í te cuu úhú iní ñáhá-yu xii-í.

²⁶ 'Te Espiritú Tãtà-í Dútú Ndiòxí sá ndécú núu-gã tendaha-í quixi chindee ñaha-xi xii-ndo, te canu ichi ñaha-xi nàcuáa cundecu-ndo, te Espiritú-áⁿ cáháⁿ ndáá-xi cuendá cutnùní iní nchaa ñáiyu yoo cùu-í. ²⁷ Te nchòhó tnáhá-ndó cáháⁿ váha-ndo cuendá-í cuendá cutnùní iní-yu yoo cùu-í, chi ñaha-ndo sá ndéé òré ní ngüíta-í quidè-í chiúⁿ Tãtà-í ní chitnahá ñáhá-ndó xii-í — càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

16

¹ Te ní xáhaⁿ tucu-gã xii-güedé:

—Duha càháⁿ-í cuendá ná nanchòcava iní-ndó nùhú-ndó ichi cuehé ichi duha. ² Chi vá dáñá-gã-güedé quíhu-ndo vèñúhu, te ní vá cúú-gã quini ndéé ñáhá-güedé xii-ndo. Te sáá ñⁿ nduu te cahni ñaha-güedé xii-ndo, te xiãⁿ cuu cahãⁿ-güedé sá quidè-güedé chiúⁿ Yá Ndiòxí. ³ Te ducaⁿ càda-güedé chi ñá túú xini-güedé Tãtà-í, te ní ñá túú xini ñáhá-güedé xii yúhú. ⁴ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í núu-ndó, chi na sáá òré te ndacu iní-ndó nchaa tnúhu sá sá ní càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada ñaha-güedé xii-í.

Nchaa chiúⁿ quide Espiritú Yá Ndiòxí

'Te ñá túú ní càchí tnúhu-í xii-ndo ndéé díhna chi ndècu ndihi ñaha-í xii-ndo. ⁵ Díco vitna sa ta cüyatni nduu nùhú-í núú ndécú Tãtà-í Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a. Te ní ñⁿ nchòhó ñá túú xicãⁿ tnúhú-ndó núu-í núu ndéé quíhíⁿ-í. ⁶ Chi mee-ni sá ndíhú iní-ndó sá dúcãⁿ ní cáháⁿ-í. ⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá váha-gã sá cúú-xi-ndó núu nùhú-í, chi tendaha-í Espiritú Yá Ndiòxí quixi cundecu ndihi-ndo chindee ñaha-xi, chi núu vá nùhú-í te vá quixí Espiritú-gã cundecu ndihi-ndo chindee ñaha-xi xii-ndo. ⁸ Te na quixi Espiritú-gã te dandixi túu-xi iní nchaa ñáiyu ndècu ichi

cuehé ichi duha sá ñà túú quide váha-yu. Te dacàhu iní ñáhá-xí sá ndécú ñi ichi váha ichi ndáá. Te Espiritú-gá-án cada-xi nàcuáa cutnùnì iní-yu sá Yá Ndióxi cada ndáá-gá cuéchi-yu. ⁹ Te ducaⁿ te cutnùnì iní-yu sá ndécú cuéchi-yu, chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-yu xii-í. ¹⁰ Te ducaⁿ te cutnùnì iní-yu nàcuáa ndùu cuendá ichi váha ichi ndáá, chi yúhú nùhú-í núú ndécú Tàtà-í, te nchòhó vá quini ñáhá-gá-ndó. ¹¹ Te ducaⁿ te cutnùnì iní-yu sá Yá Ndióxi cada ndáá-gá cuéchi-yu, chi sa ní cáháⁿ-gá sá yúcu ñáváha sá táxi tnùnì ñuyúú-a quihíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú.

¹² Te vai-gá tnùhu ndècu cachí tnùhu-í xii-ndo, dico nchòhó chi vá cùndèe iní-ndó cùndedóho-ndo nchàa vitna. ¹³ Te na quixi Espiritú Yá Ndióxi, Espiritú càháⁿ ndáá cuiti, te Espiritú-án danèhé ñáhá-xí nchàa tnùhu váha tnùhu ndáá. Te vá dacàhu iní ñáhá-xí xii-ndo sá véxi iní méé-xí chi dacàhu iní ñáhá-xí nchàa sá cáháⁿ Yá Ndióxi, te cachí tnùhu-xi nchaa nàcuáa cada-xi ndéé núú cuaháⁿ núú véxi-gá. ¹⁴ Te Espiritú-gá-án cada càhnu ñaha-xi xii yúhú chi ndècu ndihí-xi tnùhu-í, te danèhé ñáhá-xí xii-ndo. ¹⁵ Te nchaa sá ndécú ndihí Tàtà-í ndécú ndihí-í ñáhá-í, núú xiáⁿ càchí-í sá Espiritú-gá danèhé ñáhá-xí nchàa tnùhu-í xii-ndo.

Nchaa ñáyiu ndihú iní-xi nduu ñá iní-yu na quixi tucu Jesús

¹⁶ Te ñi úú-ná nduu ndècu-í te vá quini ñáhá-gá-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quini ñáhá tùcu-ndo xii-í, te ducaⁿ chi nùhú-í núú ndécú Tàtà-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá núu ní ngúita ñi úú cue téé xica cuu ndihí-gá xitnáha-güedé:

—¿Nása ndùu-tu tnùhu càháⁿ-gá sá càchí-gá sá ñi úú-ná nduu ndècu-gá te vá quini-gá-ó-gá, dico núú sàcú-ni nduu te quini tucu-o-gá-í?, chi nùhú-gá núú ndécú Tàtà-gá —càchí-güedé xitnáha-güedé.

¹⁸ Te xitnáha tucu-güedé:

—¿Nása cuaháⁿ-tu tnùhu-án sá sàcú-ni nduu? Te ñá tècú tnùnì-ó nása ndùu tnùhu càháⁿ-gá —càchí-güedé xitnáha-güedé.

¹⁹ Te Jesús ní cutnùnì iní-gá sá cuini-güedé cáháⁿ tnùhú-güedé núú-gá nása ndùu tnùhu ní cáháⁿ-gá, núu ní xáhaⁿ-gá:

—Cuendá sá ní cachí-í sá ñi úú-ná nduu ndècu-í te vá quini ñáhá-gá-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quini ñáhá tùcu-ndo xii-í ní cachí-í, ¿xiáⁿ ndúcú tnùhu núú tnáhá-ndó-án? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁰ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Te na cachí tnùhu ndáá-í xii-ndo sá nchòhó ndihú víhí iní-ndó te ndáhyú-ndó, dico nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha chi dá cudíⁿ iní-yu. Dico nchòhó ñáyiu ndáhyú chi sáá nduu te nduu ñá iní-ndó.

²¹ Chi dátna cuini-ndó cùu ñi ñadihí ñaha ní tnáhá nduu cacu déhe-xi vai sani iní-án sá quidé ùhú ñáhá-xí. Dico na yáha cacu déhe-án, te ñá túú-gá ndácú iní-án sá ní quide ùhú ñáhá-xí xii-án chi mee-ná sá cudíⁿ iní-án déhe-án. ²² Ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchòhó vitna chi ndihú iní-ndó sá nùhú-í, dico quixi tucu-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te òré-án te cudíⁿ ndisa iní-ndó, te vá yòo ñi-gá dandihú iní ñáhá xii-ndo davá-án.

²³ Te dàvá-án ñá túú-gá ná nducu tnùhu-ndo núú-í. Te na cachí tnùhu ndáá-í xii-ndo sá Tàtà-í taxi-gá nchaa sá ná càcáⁿ-ndó núú-gá núu na quindáá iní ñáhá-ndó xii-í. ²⁴ Te ndéé vitna vátá dúcáⁿ-gá cada-ndo càcáⁿ-ndó. Dico càcáⁿ-ndó núú-gá núu ná cuini-ndó te taxi-gá cuendá cudíⁿ ndisa iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Xitohó Jesucristú ní cunuu tnùhu-gá núú yucu ñáváha

²⁵ Te xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Mee-ni ní chidáhu ndodo-í tnùhu ní cáháⁿ-í núú-ndó, dico sáá nduu te vá chidáhu-gá-í tnùhu cáháⁿ-í, chi cáháⁿ ndáá-na-í cuendá Tàtà-í. ²⁶ Te dàvá-án càcáⁿ-ndó núú Tàtà-í núu ná cuini-ndó te taxi-gá, te núu na quindáá iní ñáhá-ndó xii yúhú Déhe-gá. Te ñá túú-gá xini ñihu-xi sá yúhú cácáⁿ-í núú-gá cuendá-ndó chi cácáⁿ méé-ná-ndó. ²⁷ Chi mee Tàtà-í ío cùu iní ñáhá-gá xii-ndo cuendá cúú iní ñáhá-ndó xii-í, te sàndáá iní-ndó sá núú-gá ní quee-í véxi-í. ²⁸ Te yúhú ní quee-í núú Tàtà-í véxi-í ñuyúú-a, te vitna dándóo-í ñuyúú-a te nùhú-í núú ndécú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁹ Te ní xáhaⁿ cué téé xica cuu ndihí-gá:

—Vitna chi càháⁿ ndáá-ná-n, ñá túú-gá chidáhu-n tnùhu càháⁿ-n. ³⁰ Te vitna ní xini-ndí sá ío váha cutnùnì iní-n nchàa nacuáa cùu, te cutnùnì iní-n nchàa nacuáa sàni iní nchaa ñáyiu. Te ñá túú xini ñihu-xi nágá nducu tnùhu-yu núú-n chi nchaa sa ní dátúu-n núu-yu. Te xiáⁿ núu sàndáá iní-ndí sá núú Yá Ndióxi ní quee-n véxi-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³¹ Te ní xáhaⁿ Jesús:

—¿Te vitna sàndáá iní-ndó-án? ³² Vitna ní sáá nduu ní sáá òré sá ncháá nchòhó cutènuu-ndo cãa ñi cãa úu cuu-ndo, te dándóo mee ñaha-ndo xii-í. Dico ñá díú mee díi-í quendóo chi ndècu ndihí-í Tàtà-í. ³³ Duha càháⁿ-í cuendá cùu váha iní-ndó cùndecu-ndo, chi ñuyúú-a cuu ùhú iní ñáhá-yu xii-ndo, dico ní vá yúhú-ndó chi yúhú sa ní dáqueé tihú-í nchaa sá cuéhé sá dúhá ío ñuyúú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

17

Jesús xicáⁿ tãhù-gã núú Tãtã-gã Dútú Ndióxi cuendá cue téé xica cuu ndihi-gã

¹ Te sãtã dúcãⁿ ní cáháⁿ Jësús te ní ndacoto-gã andiu, te ní xáhaⁿ-gã xii Tãtã-gã Dútú Ndióxi:

—Táu, vitna ní sãá nduu càda cahnu ñaha-n xii-í cuendá ducaⁿ càda cahnu ñaha-í xii-n. ² Chi mee-n ní cachí-n sã táxi tnùn-í nchaa ñáyiu ñuyú-a, te dácacu nihnu-í nchaa ñáyiu ní cachí-n nãníhí tãhú. ³ Te cundecu ndihi-ò-yu ní caa ní quíhⁿ, chí sãndáá iní ñãhá-yu sã ñⁿ di dí-ni yòhó cúú-n Ndióxi ndisa, te ducaⁿ xiní ñãhá-yu xii yúhú Jesucristú téé ní tendaha-n véxi ñuyú-a.

⁴ Te yúhú ní chiñuhu ñaha-í xii-n ñuyú-a, te ní xínu chiuⁿ ní cachí-n càda-í. ⁵ Táu, vitna na nãsãá-í núú-n te cada càhnu ñaha-n xii-í dàtná ní xóo cada càhnu ñaha-n xii-í ndéé cutnãhá vátã ngãva-gã ñuyú.

⁶ Te nchaa ñáyiu ní nanducuc nihnu-n tnuú nchaa ñáyiu ndëcu ichi cuehé ichi duha, ní taxi cuendá-n-yu, te ní xáhaⁿ-í xii-yu yoo cùu-n. Te cuendá-n cùu-yu, te ní taxi cuendá-n-yu, te ní sãndáá iní-yu tnúhu-n. ⁷ Te vitna ní cutnùn-í iní-yu sã nchãá tnúhu ndëcu ndihi-í diu-ni mee-n ní taxi-n. ⁸ Te ní dãnèhé-í-yu nchaa tnúhu sã ní dãnèhé ñãhá-n xii-í, te ní sãndáá iní-yu. Te ní cutnùn-í iní-yu sã núú-n ní quee-í véxi-í, te ní sãndáá iní-yu sã yòhó ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyú-a.

⁹ Te yúhú cáháⁿ ndãhú-í núú-n cuendá nchaa ñáyiu ní taxi cuendá-n. Te ñã túú cáháⁿ ndãhú-í núú-n cuendá ñáyiu ndëcu ichi cuehé ichi duha, chí cuendá nchaa ñáyiu ní taxi cuendá-n cáháⁿ-í, chí cuendá-n cùu-yu. ¹⁰ Te nchaa sã cúú cuendá-í cúú-xi cuendá-n, te nchaa sã cúú cuendá-n cùu-xi cuendá-í tnãhá-í. Te xiquide càhnu ñãhá-yu xii-í.

¹¹ Te yúhú vá cundëcu-gã-í ñuyú-a, dico mée-yu chí cundecu-ni-yu, te yúhú ndixi-í núú ndécú-n. Táu, yòhó ío yiñuhu ndecu-n, te yúhú cáháⁿ ndãhú-í núú-n sã ní yùhu ní iní-n còto-n nchaa ñáyiu ní taxi cuendá-n, ñáyiu ní sãndáá iní tnúhu-í cuendá sã ñⁿ-ní ichi cuú-yu cundecu-yu dàtná ñⁿ-ní cùu nchoo. ¹² Chí òré ndëcu-í ndihi-yu ñuyú-a ní xito-í-yu nãcuáa cùu iní-n, te ní ñⁿ-yu ñã túú ní xita nihnu, chí ñⁿ-di-ni té Júdás ní xita nihnu tnãhí-dé, te ducaⁿ ní cuu cuendá sã ní quee ndáá-xi nãcuáa yòdo tnuní núú tütú-n.

¹³ Te vitna sa ndixi-í núú ndécú-n, dico nini ndëcu-gã-í ñuyú-a duha cáháⁿ-í cuendá sã cùdñ iní-yu dàtná cùdñ iní mée-í. ¹⁴ Te yúhú ní dãnèhé-í-yu tnúhu-n, dico nchaa ñáyiu ndëcu ichi cuehé ichi duha cùu úhú iní ñãhá-yu xii-yu cuendá sã ñã túú-gã ndécú-yu ichi cuehé ichi duha-áⁿ dàtná

yúhú ñã túú ndëcu-í ichi-áⁿ. ¹⁵ Te ñã túú cáhí-í sã xócãní-n-yu ñuyú-a, dico cáháⁿ ndãhú-í núú-n sã dácacu nihnú-n-yu núú yucu ñãvãha. ¹⁶ Te yúhú ñã túú ndëcu-í ichi cuehé ichi duha, te ducaⁿ mée-yu ñã túú-gã ndécú-yu ichi cuehé ichi duha. ¹⁷ Te ío na cundecu yihi ñuhu-gã-yu núú-n dãcuahã-yu tnúhu-n, chí cùu-xi ñⁿ tnúhu ndáá. ¹⁸ Te dàtná ní tendaha ñaha-n xii yúhú véxi-í tnuú nchaa ñáyiu ndëcu ichi cuehé ichi duha, ducaⁿ càda-í tendaha-í-yu quíhⁿ-yu cáháⁿ-yu tnúhu-í tnuú nchaa ñáyiu ndëcu ichi cuehé ichi duha. ¹⁹ Te yúhú ndécú yiñuhu-í núú-n, te cada ñaha-n xii-í nãcuáa cùu iní-n sã cuendá-yu, te ducaⁿ te cundecu yiñuhu-yu núú-n dãcuahã-yu tnúhu-n.

²⁰ Te ñã díú cuendá mee-ni ñáyiu sa ní sãndáá iní-xi cáháⁿ ndãhú-í núú-n, chí tnãhá cuendá nchaa ñáyiu na quindáá iní ñãhá xii-í ndéé idã-gã núu na cundedòho-yu tnúhu cáháⁿ ñáyiu na tendaha-í. ²¹ Te xicãⁿ tãhú-í núú-n sã nchãá-yu ñⁿ-nã ichi na cùu-yu, te ñⁿ-nã cani iní ndihi ñãhá-yu xii-ò dàtná cúú nchòo ñⁿ-ni cuu-o. Te ducaⁿ ñⁿ-nã cuu-o ndihí-yu cuendá sã ná quindáá iní nchaa ñáyiu ndëcu ichi cuehé ichi duha sã díú-n ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyú-a. ²² Te nchaa sã vãha ní taxi-n ndëcu ndihi-í ní dãnèhé-í-yu cuendá sã ñⁿ-nã cuú-yu cundecu-yu dàtná ndécú nchòo. ²³ Te yúhú cundecu ndihi-í-yu, te yòhó cundecu ndihi ñaha-n xii yúhú cuendá ñⁿ-nã cuu ndisã-yu cundecu-yu. Te ducaⁿ te cutnùn-í iní nchaa ñáyiu ndëcu ichi cuehé ichi duha sã díú mée-n ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyú-a, te cùu iní-n-yu dàtná cúú iní ñãhá-n xii yúhú.

²⁴ Táu, mee-n ní taxi cuendá-n-yu, te cuini-í sã cundëcu-yu núú cundëcu-í cuendá quini-yu sã quidé càhnu ñaha-n xii-í chí ducaⁿ-ni cùu iní ñãhá-n xii yúhú ndéé cutnãhá vátã ngãva-gã ñuyú. ²⁵ Táu, yòhó ío yiñuhu ndecu-n. Te ñáyiu ndëcu ichi cuehé ichi duha ñã túú xiní ñãhá-yu xii-n, dico yúhú chí xiní ñãhá-í xii-n, dico ñáyiu ní sãndáá iní ñãhá xii-í sa xiní-yu sã díú-n ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyú-a. ²⁶ Te sa xáhaⁿ-í xii-yu yoo cùu-n, te diu-ni ducaⁿ càda-í cuendá cuu iní tnãhá-yu dàtná cúú iní ñãhá-n xii-í, te ducaⁿ cundëcu-í ndihi-yu — cáhí-gã xáhaⁿ-gã xii Tãtã-gã Dútú Ndióxi.

18

Ní tni-igüedé Jësús ndécã ñaha-güedé cuahãⁿ

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Te sãtã dúcãⁿ ní cáháⁿ Jësús, te ní quee-gã ndihi cue téé xica cuu ndihi-gã cuahãⁿ-güedé ndãa ingã xio yuhu yu Cèdrón. Te yacãⁿ cáá ñⁿ lahuertã, te xiti lahuertã-áⁿ cuãnguihu

Jësús ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá. ² Te té Júdás déhe té Xímú Iscarioté tée ní sáha cuendá ñháá xii-gá núu cuè tée cùu úhú iní ñháá sa xini-dé lahuertá-án chi titní xito ní sáháⁿ Jësús ndihí-güedé xiáⁿ. ³ Núu ndáá ichi xiáⁿ ní sáá té Júdás ndihí vai sandadú, ndihí cue tée quide cuendá veñúhu ní techiúⁿ ñaha cue dütú cúnúu, ndihí cue tée cùu fariséú. Te xinehe-güedé machiti ndihí iⁿ úú-gá sá dééⁿ, te yòtnuú-güedé linterná ndihí iti ní sáá. ⁴ Te Jësús sa ñaha-gá nchaa ñacuáa cada ñaha-güedé xii-gá núu ní sáháⁿ tuha ñaha-gá xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gá:

—¿Yoo nánducu-ndo? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Jësús tée ñuú Nazàrét nánducu-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jësús:

—Yúhú ducaⁿ ñani-í, te náu-í ndécú-á te núu yúhú nánducu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te tñhá té Júdás tée ní sáha cuendá ñháá xii-gá ndihí-güedé. ⁶ Te òré ní xáhaⁿ Jësús sá díú-gá cúu tée nánducu-güedé, te ní nacaca duma-güedé te ní nduá-güedé ndéé ñuhu. ⁷ Te ní xicáⁿ tñhú túcu Jësús núu-güedé yoo nánducu-güedé. Te ní xáhaⁿ túcu-güedé sá Jësús tée ñuú Nazàrét nánducu-güedé, ⁸ núu ní xáhaⁿ-ñá Jësús:

—Sa ní cáháⁿ-í sá díú yúhú ducaⁿ ñani-í, te núu yúhú nánducu-ndo, te daña-ndo nchaa cue tée iha na nùhú-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹ Duha ní cuu chi ní quee ndáá-xi ñacuáa ní cáháⁿ méé Jësús chi ní cachí-gá sá ncháá ñáyiú ní sáha cuendá ñháá Yá Ndióxi cundecu ndihí-gá vá cuíta niñnú-yu. ¹⁰ Te té Xímú, àdi Pelú chi úú díu-dé, néhé-dé iⁿ machiti, te ní tava-dé machiti-án ñi-xi te ní xehndé-dé lóho xio cùha iⁿ tée ñani Malcú ní quéndeé duuⁿ. Te tée-án xínú cuèchi-dé núu dütú cúnúu-gá. ¹¹ Te ní xáhaⁿ Jësús xii té Pelú:

—Nataxúha machiti-án núu ñhú-xí, chi dacuití sá ndóhò-í ñacuáa ní cachí Tàt-á i cunduu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Jësús ndécú-gá núu dütú cúnúu-gá

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Te cue sandadú ndihí cue tée cúnúu-gá núu-güedé, ndihí cue tée quide cuendá veñúhu ní tñi-güedé Jësús, te ní dácútú ñaha-güedé. ¹³ Te ndéca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ núu ndécú té Ànás, te té Ànás-án cúu-dé tātá ñadihi té Caifás. Te té Caifás-án ní cuu-dé dütú cúnúu-gá cuía-án. ¹⁴ Te díu-ni tée-án ní xáhaⁿ-dè xii ñáyiú isráel sá vaha-gá sá iⁿ-ní tée na cúu-dé sá cuendá-yu ncháa-yu.

Té Pelú cáháⁿ-dè núu ñáyiú sá ñà túú xini-dé Jësús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Te té Pelú, àdi Xímú chi úú díu-dé, ndihí ingá tucu-dé ñacuáa xica cuu ndihí-güedé Jësús nchicúⁿ ñháá-güedé xii-gá cuáháⁿ. Te iⁿ tée-án xini tñháá-dé ndihí dütú cúnúu-án núu nchicúⁿ-dè tñháá-dé Jësús cuánguihu ndéé núu cáá vèhe tée cúnúu-án. ¹⁶ Dico té Pelú ní ndóo-dé yuyèhe ndaa quehé, núu ní ndee tée ndihí té Pelú-án ní cáháⁿ ndihí-dé ñaha ndéé yuyèhe, te ndéca-dé té Pelú cuánguihu. ¹⁷ Te ní xáhaⁿ ñaha ndéé yuyèhe-án xii té Pelú:

—¿Náa ñá díú yòhó tñháá-n xica cuu ndihí-n tée ndéca-güedé cuánguihu-a? —càchí-án xáhaⁿ-aⁿ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Pelú:

—Ñháá, ñá túú tée-án xicá cùu ndihí-ú —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-aⁿ.

¹⁸ Te ío víxiⁿ quide-xi núu cue tée xinu cuechi, ndihí cue tée quide cuendá veñúhu ní dátñháá-güedé ñhúhú, te xínutñi teté-güedé ndihí té Pelú.

Dütú cúnúu nducu tñhu-dé núu Jësús

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Te dütú cúnúu ní xicáⁿ tñhú-dé núu Jësús núu nándi cùu cue tée xica cuu ndihí-gá, te nándi sá dánhèhé ñháá-gá xii-güedé. ²⁰ Te ní xáhaⁿ-gá:

—Yúhú cáháⁿ ndodo-í núu ncháa ñáyiú cuéi xiti veñúhu càhnu sá ío cúnúu, te cuéi xiti nchaa dava-gá veñúhu núu tàca nchaa ñáyiú isráel ducaⁿ-ni dánhèhé-í-yu, te ñá túú dáyuhu cáháⁿ-í. ²¹ Núu vá càcáⁿ tñhú-n núu-í. Càcáⁿ tñhú núu ncháa ñáyiú sácúndedóho tñhu cáháⁿ-í, te na cáháⁿ-yu núu nása nduu tñhu cáháⁿ-í chi xini-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²² Te sá díú-dé ní cáháⁿ Jësús núu iⁿ tée quide cuendá veñúhu nùtni-dé tñháá-dé te ní cani-dé iⁿ déhndé núu-gá. Te ní xáhaⁿ-dè: —¿Ná cuendá ducaⁿ cáháⁿ-n núu dütú cúnúu-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²³ Te ní xáhaⁿ Jësús xii-dé:

—Te núu nèhé ní cáháⁿ-í te cáháⁿ-n nása nduu tñhu ní cáháⁿ-í, te yúhú cáháⁿ váha-í te ducaⁿ càniha-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁴ Te ndütú yoho-ni Jësús ní dánúhú ñháá té Ànás xii-gá ndaha té Caifás dütú cúnúu-gá.

Té Pelú cáháⁿ tucu-dé núu ñáyiú sá ñà túú xini-dé Jësús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Te té Pelú nùtni teté-ni-dé, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—¿Náa ñá díú tñháá yòhó xicá cùu ndihí tée ndéca-ndí véxi-án? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tē Pèlù:

—Náhá, ñá túú tē-áⁿ xíca cùu ndihí-ú — cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

²⁶ Te ìⁿ ñaní tnáhá tēe ní xehndé té Pèlù lóho-xi-áⁿ xínú cuèchi-dé tnáhá-dé núú dütú cùnùu. Te tēe-áⁿ ñí xáhaⁿ-dē xii té Pèlù:

—¿Náa ñá díú tnáhá-n ndihí-n-dé ní xini ñáhà-í òré ní tñi-ndí-dé xití lahuertá? — cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-dé.

²⁷ Te té Pèlù ní xáhaⁿ tūcu-dé sá ñá díú-dé, te òré-áⁿ ñí cana ìⁿ líhi.

Jèsús ndécú-gá núú tē Pilatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Te ní ndeñuhu-güedé Jèsús vehe té Caifás, te ndéca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vechiⁿ tēe cùu gobiernú. Te sa ta cùditó-ni-gá cuáháⁿ núu ñá ní cuini cue tēe israhél quíhu-güedé xití vechiⁿ tēe cùu gobiernú-áⁿ. Te núu ñí quíhu-güedé vechiⁿ-áⁿ ñá, te vá cúú-gá quíhu-güedé cudini-güedé vico pascuá ní cùu chí ducaⁿ tnáhí quide-güedé. ²⁹ Núu té Pilatú tēe cùu gobiernú ní quee-dé vechiⁿ-dé ní cáháⁿ ndihí ñaha-dē xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dē:

—¿Ná cuéchi ní quide tēe-a núu ndéca-ndo-dé véxi? —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

³⁰ Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Te núu dicó ñá túú cuéchi-dé-áⁿ te vá cándéca-ndí-dé quixi núu-n ní cùu — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³¹ Te ní xáhaⁿ tūcu té Pilatú xii-güedé:

—Chí cándéca-dé cuanùhu, te cada ndáá-ndó cuéchi-dé nácuáa cãa lei méé-ndó —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dico nchúhu ñáyiú israhél chí ñá túú dūcaⁿ taxi tñuní léi sã cáhni-ndí — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³² Te ducaⁿ ñí cuu chí dacuití ñí quee ndáá-xi nácuáa ní cáháⁿ méé Jèsús cada-xi cuú-gá. ³³ Te cuándihu té Pilatú vechiⁿ-dé, te ní cana-dé Jèsús ní xícaⁿ tnúhu-dé núú-gá, te xáhaⁿ-dē:

—¿Yòhó yíndaha-n ñáyiú israhél-áⁿ? — cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

³⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te xiáⁿ cáháⁿ-n sã véxi iní méé-n, àdi ío ìⁿ ñáyiú ní cächí tnúhu xii-n cuendá-í? — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³⁵ Te ní xáhaⁿ tē Pilatú xii-gá:

—Ñá díú tēe israhél cúú-í núu ducaⁿ cáháⁿ-n, chí cue ñaní tnáhá-n cué tēe israhél ndihí cue dütú cùnùu ní taxi cuendá ñáhá-güedé xii-n iha. ¿Te ná ní quide-n? —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

³⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ñá díú tēe ñuyúú-a cùu-í te ñí ñá túú véxi-í taxi tñuní-í ñuyúú-a, chí núu dicó iha táxi tñuní-í áⁿ te cue tēe xica cuu ndihí-í

naá-güedé ndihí cue tēe israhél cuendá sã vã tñí ñaha-güedé xii-í ní cùu, dico ñá túú véxi-í sã táxi tñuní-í ñuyúú-a —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³⁷ Te ní xáhaⁿ tē Pilatú:

—¿Te tēe yíndaha ñáyiú cùu-ó vání? — cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te dàtná cächí-n-áⁿ yíndaha ndisa-í ñáyiú, chí yúhu véxi-í ñuyúú-a te iha ní cacu-í te cáháⁿ-í mee-ni tnúhu ndáá. Te nchaa ñáyiú na cùdí iní-xi tnúhu ndáá, te tedóho-yu nchaa tnúhu cáháⁿ-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³⁸ Te ní xáhaⁿ tē Pilatú:

—¿Te ná cúú-tu tnúhu ndáá-ái? —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

Cächí-güedé sã cáhni-güedé Jèsús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Te sáta ní yáha ní xícaⁿ tnúhu tē Pilatú núú Jèsús, te ní quee tucu-dé quehé, te xáhaⁿ-dē xii cue tēe israhél:

—Ñá túú ná cuéchi tēe-a. ³⁹ Te yáha-ni chí ducaⁿ tnáhí quide nchohó sã ndí tnáhá nduu vico pascuá cuini-ndó sã dácacu-í ìⁿ tēe yíhi vecaá. Te núu cuini-ndó te na dácacu-í tēe yíndaha ñaha xii-ndo —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

⁴⁰ Te sã dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé, núu nchaa-güedé níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Vã dácacu-n tēe-áⁿ, té Barrabás dácacu-n! —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te té Barrabás-áⁿ ñí cuu-dé ìⁿ ñadúhu.

19

¹ Te té Pilatú ní táuchíúⁿ-dē ní tñí ñaha cué sandadú xii Jèsús, te ní caniha-güedé xii-gá ndihí ñí. ² Te díu-ni cue tēe-áⁿ ñí cadúha-güedé ìⁿ coroná iñu ní chíhi-güedé díquí-gá, te ní dáquíu nuu ñaha-güedé xii-gá ìⁿ dóo tícuèhé víhí. ³ Te ní sáháⁿ ndehe yatni-gá-güedé núú-gá, te ní xáhaⁿ-güedé:

—¡Ío cáhuu cuu yohó tēe yíndaha ñaha xii ñáyiú israhél! —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé cúdíqui ndéé ñáhá-güedé xii-gá.

Te ní cani-güedé déhndé núú-gá.

⁴ Te ní quee tucu té Pilatú quehé te ní xáhaⁿ-dē xii nchaa ñáyiú xíndecu quehé:

—Te cundehe-ndo-dé ná ndéé ñuhu-í-dé iha, chí yúhu sáha-í cuendá sã ñá túú cuéchi-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-yu.

⁵ Te ní ndeñuhu ñaha té Pilatú xii Jèsús xití vechiⁿ-dé té ñuhu ìⁿ coroná iñu díquí-gá, te ñihnu-gá dóo tícuèhé víhí-áⁿ. Te ní xáhaⁿ tē Pilatú xii-yu:

—¡Nái-dé-a! —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-yu.

⁶ Te ní xini ñáhá cué dütú cùnùu ndihí cue tēe quide cuendá veñúhu. Te ní cuáá-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Cata caa-dé! ¡Cata caa-dé núú cùrúxi! —
càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Pilatú:

—Váha-gá núu candeca mee-ndo-dé quíhíⁿ
cata caa-ndo-dé núú cùrúxi, chí yúhú
cutnùní iní-í sá ñá túú na cuèchi-dé —
càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

⁷ Te ní xáhaⁿ cuè téé isràél:

—Lèi ndécú ndíhi nchúhú càchí-xi sá dàí
cuú-dé, chí càchí-dé sá Dêhe Yá Ndióxi
cuú-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

⁸ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii té Pilatú, te
vàa-gá ní yúhú-dé. ⁹ Núu cuándihu tucu-dé
vechiuⁿ-dé, te ní xáhaⁿ tucu-dé xii Jèsús:

—¿Te yohó ndèé téé cùu-n-í? —cachí-dé
xáhaⁿ-dé xii-gá.

Dico Jèsús ñá túú ní cáháⁿ-gá.

¹⁰ Núu ní xáhaⁿ té Pilatú xii-gá:

—¿Te vá càchí tnúhu-n núu ndèé téé
cùu-n-u? ¿Náa ñá túú xiní-n sá yúhú
táxi tnùn-í, te cuu-ni tauchiúⁿ-í cata caa
ñaha-güedé xii-n núú cùrúxi cuú-n, te cuu-ni
dácácu ñaha-í xii-n-á? —càchí-dé xáhaⁿ-dé
xii-gá.

¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yohó ñá túú sá táxi tnùn-í ñáhá-n xii yúhú
ní cùu núu ñá túú Yá Ndióxi ní cùn-í-gá sá
dúcáⁿ cùnduu, te téé ní taxi cuendá ñáhá
xii-í núú n tée-áⁿ ño-gá ndécuechi-dé dácúúxi
yohó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹² Te órè-áⁿ ní nguíta té Pilatú ndúcú-dé
nàcuáa cada-dé dácácu-dé Jèsús ní cùu, dico
cue téé isràél ní nguíta-güedé ní cuáá-güedé,
te xáhaⁿ-güedé:

—Te núu na dácácu-n tée-áⁿ, te ñá díú
tée ñáhá tnúhu ndíhi té Césár cuú-n. Chí
ndéda-ni càa téé na càchí sá cuú-dé téé
yíndaha ñaha xii ñáyiú cùu úhú iní-dé té
Césár. Te téé Jèsús-áⁿ càchí-dé sá táxi tnùn-í
—càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹³ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii té Pilatú
núu ní quee-dé ndíhi Jèsús cuáháⁿ ndíhi
ñaha-dé corrèdor núú ní quee mee-ni yúú
váha núú ñúhú, te xíáⁿ nán-í Gábatá tnúhu
hèbreú. Te xíáⁿ ndécú xilè sácóo nchíhi
té Pilatú xèhndé-dé cuèchi ñáyiú, núu ní
nucóo-dé núú xilè-dé órè ní quexio-dé ndíhi
Jèsús. ¹⁴ Te cùu-xi datná cuádava nduu, nduu
vispré vico pascuá. Te ní xáhaⁿ té Pilatú xii
ñáyiú isràél:

—¡Nái téé yíndaha ñaha xii-ndo-a! —
cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

¹⁵ Te ní cuáá-yu, te xáháⁿ-yu:

—¡Cahni-dé! ¡Cahni-dé! ¡Cata caa-dé núú
cùrúxi! —càchí-yu xáháⁿ-yu.

Te ní xáhaⁿ té Pilatú:

—¿Te yúhú cata caa-í téé yíndaha ñaha
xii-ndo-u? —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

Te cue dútú cúnúu ní xáhaⁿ-güedé:

—Nchúhú ñá túú-gá téé yíndaha ñaha
xii-ndí, chí ñⁿdi-ni té Césár yíndaha ñaha-dé
xii-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹⁶ Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dé ní queeⁿ
cuendá-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé
cuáháⁿ cata caa ñaha-güedé núú cùrúxi.

Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxi

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Te ní quee Jèsús nchídó-gá cùrúxi cuáháⁿ
ñⁿ xichi núú nán-í Yiquí Diquí Ndiyi. Te
tnúhu hèbreú queé-xí Gólgotá. ¹⁸ Te yàcáⁿ
ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxi-áⁿ.

Te xio xio diñi-gá ní sata caa-güedé úú cue
téé ndècu ndisa cuèchi-xi diu-ni núú cùrúxi
tucu. ¹⁹ Te ní táuchíuⁿ té Pilatú ní taxi
ndecu-güedé ñⁿ sá ndèé lètrá núú cùrúxi
tá càa-gá, te duha càchí lètrá-áⁿ: “Jèsús téé
ñúú Nazàrèt, téé yíndaha ñaha xii ñáyiú is-
ràél”, duha càchí-xi. ²⁰ Te vài ñáyiú isràél
ní xiní-yu nàcuáa cáháⁿ lètrá-áⁿ, chí yatni-ni
yuhu ñúú ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú
cùrúxi. Te lètrá-áⁿ cáháⁿ-xi tnúhu hèbreú,
te cáháⁿ-xi tnúhu griégú, te cáháⁿ-xi tnúhu
làtín. ²¹ Te ní xáhaⁿ cuè dútú cúnúu xii té
Pilatú:

—Vá táuchíuⁿ-n tee-güedé lètrá cáháⁿ-xi
“Téé yíndaha ñaha xii ñáyiú isràél” ní cùu,
váha-gá tauchiúⁿ-n tee-güedé lètrá cáháⁿ-xi
“Téé càchí yíndaha ñaha xii ñáyiú isràél ní
cùu” —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²² Te ní xáhaⁿ té Pilatú:

—Nàcuáa ní táuchíuⁿ-í ní tee-güedé te
ducaⁿ quèndóo-xi —càchí-dé xáhaⁿ-dé
xii-güedé.

²³ Te sátá ní sata caa ñaha cuè san-
dadú xii Jèsús núú cùrúxi, te cúmi xichi ní
quide-güedé dóo-gá, te ñⁿ xichi dóo-gá ní
cáhñu cue sandadú-áⁿ. Te ndècu ñⁿ dóo-gá
dóo cáni ñá túú ní tícu. ²⁴ Te cuendá dóo-áⁿ
ní xítñaha cue sandadú-áⁿ:

—Vá ndátá-ó dóo-a, váha-gá núu na còto
ndéé-ó cuendá quini-ó ndèdacaa-o cuu
cuendá-ó —cachí-güedé xítñaha-güedé.

Te ducaⁿ ní quide-güedé chí ní quee
ndaá-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi
núú càchí-xi: “Títíni xichi ní cáhñu-güedé
dóo-í. Te ní xito ndéé-güedé cuendá cutnùní
iní-güedé ndèdacaa-güedé níhí-güedé dóo-í”,
duha càchí-xi núú tütú-gá. Te sá dúcáⁿ
cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi núu xíáⁿ ducaⁿ
ní quide cue sandadú-áⁿ.

²⁵ Te yatni diñi curúxi núú tákàa Jèsús
nútnñi náná-gá, ndíhi cùhú-xi, ndíhi tá Màriá
ñadhí té Clèofás, ndíhi tá Màriá Magdalèna.
²⁶ Te ní xiní Jèsús náná-gá nútnñi-aⁿ diñi ñⁿ téé
ní xica cuu ndíhi-gá, téé ío cùu iní-gá, te ní
xáhaⁿ-gá xii náná-gá:

—Náá, téé nùtníí-áⁿ nduu-dé dàtná déhe mee-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-gá xii téé ní xica cuu ndihi-gá-áⁿ:

—Naha-áⁿ nduu-aⁿ dàtná náná méé-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Núu ndéé dàvá-áⁿ ní nduu náná ñháá téé-áⁿ xii náná-gá.

Ní xihí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Te ní cutnùní iní Jèsús sá ní ndihi chiúⁿ ní táhú Tàtá-gá Dútú Ndiòxí ní quide-gá núu ní cachi-gá:

—Yíhí-í ndute —càchí-gá.

Te duha ní cáháⁿ-gá chí ní quee ndáá-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núu tütú Yá Ndiòxí.

²⁹ Te ndècu ìⁿ lítu ñùhu ndudí íá. Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá sá yíhí-gá ndute, núu xiáⁿ ní queheⁿ-güedé cachi te ní chindóyo-güedé xití ndudí íá-áⁿ, te ní chinenu-güedé díquí ìⁿ dité yutnu nani hisópó, te ní ndocani-güedé ní chihí-güedé yuhu-gá. ³⁰ Te sáta ní xihí-gá ndudí íá-áⁿ, te cachi-gá:

—Vitna ní dáxínu cava-í nchaá chiúⁿ ní cachi Tàtá-í cada-í —duha ní cachi-gá.

Te ní xócuíta dúcúⁿ-gá ndáa núú-gá, te ní xihí-ni-gá.

Ìⁿ sandádú ní caáⁿ-dé yiqui naha Jèsús ndihi ìⁿ pùyá yíhí càà núú-xi

³¹ Te cuèndá sá ndúu vispré vico pàscuá cúu-xi núu ñá ní cuíni cue téé isràél cundecu-ni yiqui cùñú-gá núu cùrúxí ndihi yiqui cùñú cue téé ní sata caa-güedé díñi-gá, chí cuèndá nduu tnèé-áⁿ cúu-xi ndúu ndetátú ñáyíu, te ío quide cahnú-yu nduu-áⁿ, núu ní xáhaⁿ-güedé xii té Pilatú sá táuchíuⁿ-dé quíhíⁿ cue téé cahnú-güedé díhíⁿ Jèsús ndihi díhíⁿ cue téé tàcaa ndihi-gá, te xocàni-güedé yiqui cùñú-gá ndihi yiqui cùñú-güedé yàcáⁿ. ³² Te sáta dúcáⁿ te ní sáháⁿ cue sandádú ní sáhnú-güedé díhíⁿ cue téé tàcaa xio xio díñi Jèsús. ³³ Te òré ní cuyatni-güedé núú-gá, te ní xiní-güedé sá sá ní xihí-gá núu ñá ní sáhnú-güedé díhíⁿ-gá.

³⁴ Dico ìⁿ sandádú-áⁿ ní cúxi-dé pùyá néhé-dé ìⁿ xio yiqui naha-gá, te yíhí caá núú-xi núu ní caáⁿ-xi yiqui naha-gá ní quee níñi ndihi ndute cuíi. ³⁵ Te yúhú té Juáá téé ní cadúha tutú-a ní xiní-í nàcuáa ní cuu ní xihí Jèsús, te xiáⁿ núu cáháⁿ ndáá-í cuèndá quíndáá iní-ndó. ³⁶ Te ducaⁿ ní cuu ñá ní sáhnú-güedé díhíⁿ Jèsús, chí ní quee ndáá-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núu tütú Yá Ndiòxí núu cachi-xi: “Vá cahnú-güedé ní ìⁿ yiqui-gá”, duha cachi-xi. ³⁷ Te ducaⁿ ní quide-güedé Jèsús ní caáⁿ-güedé yiqui naha-gá, chí ingá xichí núu tütú Yá Ndiòxí cachi-xi: “Sáá nduu

te quini-güedé ìⁿ téé ní dánícuèhé-güedé”, duha cachi-xi.

Chindúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Te sáta dúcáⁿ ní cuu, te té Chèé téé ñúu Arimàtea tnháá-dé ní sándáá iní-dé tnhúu Jèsús dico dayuhu, chí ní xóo yúhú-dé cue téé cùnuu núu ñáyíu isràél. Te téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii té Pilatú núu vá dáñá-dé canehe-dé yiqui cùñú Jèsús quíhíⁿ chindúxi-dé, te té Pilatú ní xáhaⁿ-dé xii-dé sá cúu cànehe-dé yiqui cùñú Jèsús quíhíⁿ, núu ní sáháⁿ-dé ní nuu nehe-dé yiqui cùñú-gá núu cùrúxí nchídó-dé cuáháⁿ. ³⁹ Te té Nicòdemú téé ní sáháⁿ niú ní cáháⁿ ndihi-dé Jèsús ndéé díhna, téé-áⁿ néhé-dé ócò úxí kílu yuchi ní cuáha mee-ni yúcu sá nání mirrá ndihi yúcu sá nání àloés. Te ío váha tnhàmi saháⁿ. ⁴⁰ Te ní naníhí tnháá-dé ndihi té Chèé, te ní chidúcúⁿ-nuu-güedé yiqui cùñú Jèsús mee-ni dóó váha, te nàcuáa ta dùcuⁿ nuu-güedé yiqui cùñú-gá dóó-áⁿ, te ducaⁿ ta chido-güedé yuchi sáháⁿ tnháá-áⁿ núu dóó-áⁿ chí ducaⁿ tnháí quide ñáyíu isràél òré chindúxi tnháá-yu. ⁴¹ Te yatni núu ní sata caa-güedé Jèsús caá ìⁿ lahuertá. Te xití lahuertá-áⁿ nchii ìⁿ yaú cava duha cuáháⁿ ndáá-xi, te vátá yóo ìⁿ-gá nguindúxi xiáⁿ. ⁴² Te cuèndá sá ní cuyatni tnháá nduu ndetátú ñáyíu isràél núu xiáⁿ yaú cava nchii yatni-ni xiáⁿ ní chihí-güedé yiqui cùñú Jèsús.

20

Jèsús ní ndoto-gá

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Te ndumíngú tacuìhndá-gá cuáháⁿ tá Mariá Magdaléná cuáháⁿ ngoto-xi yaú núu ní chihí-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní saá-xi ní xiní-xi sá ñáa tñú-gá ndéé yúu yèhe yaú-áⁿ. ² Núu xínu-xi cuánuhú núu ndécú té Xímú, àdi Pelú chí úú díu-dé, ndihi ingá téé ní xica cuu ndihi-gá téé ío cùu iní-gá, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

—Nèhe-güedé yiqui cùñú Jèsús cuáháⁿ, te ñá xiní-ó ndéé ní taxi ndecu-güedé —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-güedé.

³ Te ní quee té Pelú ndihi ingá téé-áⁿ cuáháⁿ ndéhé-güedé yaú núu ní chihí-güedé yiqui cùñú-gá. ⁴ Te ndúu-güedé xínú-güedé cuáháⁿ ní cùu, dico ingá téé-áⁿ ní cuu níhí-gá sáhá-dé cuáháⁿ-dé núu díhna-gá-dé ní saá-dé yuhu yaú núu ní chihí-güedé yiqui cùñú Jèsús ní cùu. ⁵ Te ní ngáundeyi-dé xító níhni-dé xití yaú-áⁿ, te ní xiní-dé mee-ná dóó váha sá ní xiducúⁿ nuu-gá yúcu, dico ñá ní quíhu-dé. ⁶ Te sáta ní saá té Pelú te cuánguihu-dé xití yaú-áⁿ, núu tnháá-dé ní xiní-dé nchaá dóó ní xiducúⁿ nuu-gá yúcu-áⁿ. ⁷ Te ní xiní-dé

sá dõó ní xindútú díquí-gã ñá túú càtuu jundú-xi ndihi dóó ní xiducúⁿ nuu-gá chi ní naducúⁿnuu-ná càtúu ìⁿ xio. ⁸ Te nchicúⁿ tucu téé ní sáá díhna-gá-áⁿ cuànguihu xití yaú-áⁿ, te ní xiní-dé sá dõó-ná yúcu, te ñá túú-gá yiqui cuñú Jèsús núu ní sándáá iní-dé sá ní ndoto-gá. ⁹ Chi vátá təcú tnúni-gá-güedé nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi núú càchí-xi sá Jèsús ndoto-gá. ¹⁰ Te ní xícó ndí ndúú cue téé ní sángoto yaú núú ní chihí-güedé yiqui cuñú Jèsús ní cùu cuánuhú-güedé vehe-güedé.

Jèsús ní naníhí tnáhá-gã ndihi tá Màriá Magdalená

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Te ní sáá tucu tá Màriá yuhu yaú núú ní chihí-güedé yiqui cuñú Jèsús te ní ngúita-xi ndàhyú-xi, te ní ngáundeyi-xi xito nihni-xi xití yaú-áⁿ. ¹² Te xití yaú-áⁿ ní xiní-xi úú espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi Xixíhnu-xi mee-ni dõó cuixíⁿ xindecu-xi núú ní cáa yiqui cuñú-gá. Te ìⁿ-xi núcóo núú ní cáa díquí-gã, te ìⁿ-xi núcóo núú ní cáa sáhá-gã. ¹³ Te espíritú-áⁿ ní xáhaⁿ-xi xii tá Màriá:

—¿Ná cuendá ndàhyú-n? —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

Te ní xáhaⁿ tá Màriá:

—Ndàhyú-í chi nèhe-güedé yiqui cuñú Yaá cúú Xitohó-í cuahá, te ñá túú xiní-í ndèé ní taxi ndecu-güedé —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii cue espíritú-áⁿ.

¹⁴ Te tnúhu-ni-áⁿ ní cáháⁿ-xi te ní nchócótó-xi ìⁿ xio, te ní xiní-xi Jèsús núní-gá dico ñá túú ní cùtnuní iní-xi sá díú mée-gá. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-xi:

—¿Ná cuendá ndàhyú-n? ¿Yoo nànducu-n? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

Te mee-xi ní sani iní-xi sá tée xito lahuertá-áⁿ cúú tée-áⁿ, núú ní xáhaⁿ-xi:

—Táta, te núu yohó néné-n yiqui cuñú Jèsús cuahá, te cáháⁿ-n ndèé ní taxi ndecu-n chi cuendá naqueheⁿ-í canehe-í nùhú —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

¹⁶ Te ní cáháⁿ díú ñaha-gá xii-xi, te xáhaⁿ-gã:

—jMáriá! —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

Te ní ndacoto-xi núú-gã, te ní cáháⁿ-xi tnúhu hëbreú, te xáhaⁿ-xi:

—jRabóní! —càchí-xi xáhaⁿ-xi. Te tnúhu-áⁿ quée-xi Mëstrú.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Daña vá ngání ñaha-n chi vátá ndáá-gã-í núú ndécú Tàtá-í. Te nùhú-n cuñaha-n xii cue téé ío váha ní tnáhá tnúhu ndihi-í sá ndáá-í núú ndécú Tàtá-í Dútú Ndióxi, te diu-gá cúú Tàtá-ndó nchàa-ndo, te diu-ni-gá cúú Ndióxi-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

¹⁸ Te ní natnii tá Màriá Magdalená ichi cuánuhú-xi cúñaha-xi xii cue téé ní xica cuu

ndihi-gá sá ní xiní-xi Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii-xi.

Ní quexio Jèsús núú xindecu cue téé ní xica cuu ndihi-gá

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Te diu-ni ndumíngú sandiquiⁿ ní nataká cue téé ní xica cuu ndihi-gá, te xíndedí nihnu-güedé vehe sá xiyùhú-güedé cue téé cùnunu núú ñàyiú isràél. Te ní quíhu Jèsús ndéé tnuú-güedé ní ngútnúí-gá, te ní xáhaⁿ-gã:

—Yá Ndióxi chindèe ñaha-gá xii-ndo ío váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁰ Te ní dánèhé ñahá-gã ndaha-gá ndihi yiqui naha-gã xii-güedé. Te ío ní cudíí iní-güedé sá díú ndísa-gá ní xiní ñahá-güedé.

²¹ Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Yá Ndióxi chindèe ñaha-gá xii-ndo ío váha cùu iní-ndó ndècu-ndo. Te dátáná ní tendaha ñaha Tàtá-í Dútú Ndióxi xii-í véxi-í ñuyíú-a, te ducaⁿ tendaha ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó càháⁿ-ndó tnúhu-í núú ñàyiú —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²² Te ní chiyócó-gã núú-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Chí ndúú tàhú Espíritú Yá Ndióxi cun-decu ndihi-ndo. ²³ Te nchaa ñàyiú na quíndáá iní-xi tnúhu-í te cúñaha-ndo xii-yu sá ní quide càhnu iní Yá Ndióxi nchaa cuèchi-yu. Te nchaa ñàyiú vá quíndáá iní tnúhu-í te cúñaha-ndo xii-yu sá vá cadá càhnu iní-gá cuèchi-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Té Mǎxí càháⁿ ndihi-dé Jèsús

²⁴ Te núú ùxúú cue téé ní xica cuu ndihi-gá, te ìⁿ-dé nání-dé Mǎxí téé ní xóo danàni-güedé Cuáchí, te tée-áⁿ ñá túú-dé ndécú ndihi-güedé òré ní sáháⁿ Jèsús. ²⁵ Te dava-gá cue téé ní xica cuu ndihi-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Ní xiní-ndí Jèsús —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

Te ní xáhaⁿ tē Mǎxí:

—Te vá quíndáá iní-í, chi ndéé quíní-í ndaha-gá núú ní quée nduyú, te dàquíhu-í díquí ndáhá-í núú ní caáⁿ nduyú-áⁿ, te dàquíhu ndàha-í yiqui naha-gã núú ní caáⁿ, ducaⁿ te quíndáá iní-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

²⁶ Te núú ùná tucu nduu ní nataká tucu cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús ìⁿ vehe, te nduu-áⁿ tnáhá té Mǎxí ndécú ndihi-güedé. Te cuèi ndedí nihnu-güedé vehe-áⁿ, te ní quíhu Jèsús ndéé tnuú-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Yá Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-ndo ïo váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-gá xii té Mǎxí:

—Cundehe ndàha-í te dàquihu-n ñíquí ndáhá-n núu ní quée nduyú, te dàquihu-n ndàha-n yiquí naha-í-a cuendá quíndáá iní-n te vá cání ñⁿ caní úú iní-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ té Mǎxí xii-gá:

—ÿYòhó cùu-n Xítòhó-í! ÿYòhó cùu-n Ndiöxi-í! —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Mǎxí, ndéé vitna ní sándáá iní-n chi ndéé ní xiní ñáhá-n xii-í te ní sándáá iní-n, dico cùdè-gá iní nchaa ñayiu ñá túú ní xiní núu ñáhá xii-í, te ní sándáá iní-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Quíndáá iní-ó tnúhu yòdo tnuni núu tütú-a

³⁰ Te vai-gá sá vá yòo tnàhí ndàcu cada ñá túú yòdo tnuni núu tütú-a ní quide Jèsús núu cue téé ní xica cuu ndihi-gá. ³¹ Dico dava-gá ní ngódó tnuni núu tütú-a cuendá sá quíndáá iní-ndó sǎ Jèsús cùu-gǎ Cristú Déhe Dútú Ndiöxí, te naníhí tǎhú-ndó te núu na quíndáá iní-ndó-gǎ.

21

Úsá cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús ní xiní ñáhá-güedé xii-gá

¹ Te ingá nduu tucu xíndecu cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús yuhu lǎgúná ñuu Tiberiás, te ní sáháⁿ-gá núu xíndecu-güedé-án. Te duha ní cuu ní xiní ñáhá-güedé xii-gá. ² Te ndècu té Xímú, àdi Pelú chí úú ñiu-dé, ndihi té Mǎxí téé ní xóo cúnaha-güedé Cuáchí, ndihi té Natanàel téé ñuu Cànaá, te ñuu-án yíndèhu-xi distritú Galileá, te tnàhá ndi ndúú déhe té Zebèdeú, ndihi úú-gá tucu cue téé ní xica cuu ndihi-gá. ³ Te ní xáhaⁿ té Pèlú xii-güedé:

—Quíhíⁿ-í quítníⁿ-í chácá —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Tnàhá nchúhú canchicúⁿ ñáhá-ndí xii-n quíhíⁿ tucu —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ní sáá-güedé núu ndécú bàrcú, te ní quée-güedé xití bàrcú-án cuáháⁿ-güedé. Te niú-án ñá ní níhí tnàhí-güedé chácá. ⁴ Te sa ta cùditó-ñá cuáháⁿ ní xiní-güedé Jèsús yuhu lǎgúná, dico ñá ní cùtnuní iní-güedé sá díú-gá. ⁵ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Cue téé cuechi, ¿ní níhí-ndó chácá caxi-o ñǎ? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Vèdana chácá ñá túú ní níhí-ndí —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí dàquèe ñunu-ndo ndàa xio cuha bàrcú chí níhí-ndó-dí —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ducaⁿ ní quide-güedé, te òrè natáva-güedé ñunu xití ndute, te ñá cündèe-gá-güedé natava-güedé cuendá sá ní chítú chácá xití-xi. ⁷ Te téé ní xica cuu ndihi-gá téé ïo cùu iní-gá ní xáhaⁿ-dè xii té Pèlú:

—ÿDiu Xítòhó Jesucristú! —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-dé.

Te sá ní tecú dóho té Pèlú sá dúcáⁿ càháⁿ-dè núu ní ndíunuu-dé dóó-dé, chí dóó sá yimàa-ni-dé níhí-ndé ní cùu. Ducaⁿ te ní nuu ndava-dé bàrcú ní ngaunihnu-dé ndute, te cuáháⁿ-dè núu ndute-án ní quene-dé ndéé ñuhu yíchí. ⁸ Te dava-gá cue téé ndihi té Pèlú ñiu-ni cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús ní quendóo-güedé dàtná ñⁿ ciendú-gá mètrú te quene-güedé yuhu ndute. Te tǎñuhu-ni-güedé ñunu-güedé chitu chácá ní quene-güedé ndéé yuhu ndute. ⁹ Te òrè ní quene-güedé ñuhu yíchí, te ní xiní-güedé càyú ñuhú, te núu ñuhú-án ñuhú ñⁿ chácá ndihi ñⁿ pàá. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Quíhíⁿ ngeheⁿ-ndo ñⁿ úú chácá quiti íchí ní tníⁿ-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹¹ Núu té Pèlú ní sáháⁿ-dè núu ndécú bàrcú, te ní quée-dé xití-xi ní cǎndéé-dé ñunu ñuhu chácá tǎñuhu-dé ní quene ndéé ñuhu yíchí, te chitu chácá nǎhnú, te ñuhu ñⁿ ciendú údico úxí úní-di xití ñunu-án, te cueí ducaⁿ vai-di ñuhu dico ñá ní ndátá ñunu-án. ¹² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí nèhè cadí iní-ndó —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Dico ní ñⁿ cue téé ní xica cuu ndihi-gá-án ñá ní xicáⁿ tnúhú-güedé núu-gá núu yoo cùu-gá, chí sa ní cutnùní iní-güedé sá díú Jèsús cùu-gá. ¹³ Te Jèsús ní sáháⁿ-gá ní queheⁿ-gá pàá ní sǎñaha-gá xii-güedé caxi-güedé, te dàtnùní ní queheⁿ tucu-gá chácá ní sǎñaha-gá xii-güedé.

¹⁴ Vitna cùu úní xito sá xiní ñáhá cue téé ní xica cuu ndihi-gá sátá ní ndoto-gá.

Jèsús càháⁿ ndihi-gá té Pèlú

¹⁵ Te sátá ní túhú cóhó-güedé ní sadí iní-güedé te ní xicáⁿ tnúhú Jèsús núu té Xímú, àdi Pelú chí úú ñiu-dé, te xáhaⁿ-gá:

—Xímú, déhe té Jónás, ¿cùu iní-gá-n yúhú dàcúúxí dàva-gá cue téé-a ñǎ? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Pèlú:

—Mèstrú, cùu iní ñáhá-í, yòhó sa nàha-n —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, te dàcaxi-n cue mbéé líhli-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te cue mbéé-áⁿ cúu-güèdi ñáyiú cùu cuendá-gá.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii té Pèlú:

—Xímú, déhe té Jónás, ¿cùu iní ñáhá-n xii-í-u? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tùcu té Pèlú:

—Mèstrú, cùu iní ñáhà-í, yòhó sa nàha-n —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gá:

—Te núu ducaⁿ, te coto-n cuè mbéè-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹⁷ Te xito cùu uní ní xáhaⁿ tùcu-gá xii té Pèlú:

—Xímú, déhe té Jónás, ¿cùu iní ñáhá-n-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te té Pèlú ío ní cundií-dé sá dúcáⁿ ní cuu úní xito xicáⁿ tnúhú-gá núu-dè núu ndisa sá cúu iní ñáhá-dè xii-gá, te ní xáhaⁿ-dè:

—Mèstrú, yòhó nchaa sa xini-n, te sa cùtnuní iní-n sá cúu iní ñáhà-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, te dacàxi-n cue mbéè-í.

¹⁸ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sá cùtnáhá cuechí-gá-n ní xóo ndécuihnu mee-n dóó-n, te ní xóo quíhíⁿ-n ndèni ní xóo cachí iní-n, dico na yè-n te dacáá-n ndàha-n, te ingá tée dacuihnu ñaha xii-n dóó-n te cada yica-dè candeca ñaha-dè xii-n quíhíⁿ ìⁿ núu ñà túu tnàhá iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús cúu-xí sá ní dátécú tnúhu ñaha-gá xii té Pèlú nàcuáa cada-xi cúu-dé, te ducaⁿ càda cahnu-dé Yá Ndióxi, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—¿Canchicúⁿ ñáhá-n xii-í! —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Tée ío cùu iní-gá

²⁰ Te ní nchócótó tè Pèlú ndàa sáta-dè, te ní xini-dé sá nchicúⁿ ñáhá ingá tée xica cuu ndihí-gá cuáháⁿ, téé ío cùu iní-gá téé ní xínucóo diñi-gá òré ní cudini ndihí ñaha-gá xii-güedé, te ñu-ni téé-áⁿ ní xicáⁿ tnúhú-dè núu-gá dàvá-áⁿ núu ndéda càa téé cuáha cuendá ñáhá xii-gá núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá. ²¹ Te òré ní xini té Pèlú sá nchicúⁿ ñáhá téé-áⁿ, te ní xicáⁿ tnúhú-dè núu Jèsús, te xáhaⁿ-dè:

—Mèstrú, te téé-áⁿ, ¿ná cúu sá yàha-dé-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu yúhú cuiní-í sá cùndècu-ni-dé ndéé ná quíxi tucu-í ñuyíú-a, ¿te yòhó ná cuendá-n núu xicáⁿ tnúhú-n? Yòhó canchicúⁿ ñáhá-ní xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²³ Te ní xinu tnúhu núu nchàa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá sá téé-áⁿ vǎ cùu-dé. Dico Jèsús ñá túu ñucaⁿ ní xáhaⁿ-gá sá vǎ cùu-dé, chí ní xáhaⁿ-gá: “Núu yúhú cuiní-í sá téé-áⁿ cundècu-ni-dé ndéé ná quíxi tucu-í ñuyíú-a,

¿te yòhó ná cuendá-n?”, duha ní xáhaⁿ-gá xii té Pèlú.

²⁴ Te ñu-ni yúhú té Juáá téé ní sani iní-yu sá vǎ cùu cáháⁿ ndáá-í nchaa nàcuáa ní cuu, te ducaⁿ ní tee-í núu tùtú-a, te cùtnuní iní-ndó sá tnúhu ndáá cúu-xí.

²⁵ Te ndècu vai-gá núu sá ní quide Jèsús. Te núu dicó ní ngúndee nchaaandí túhú ñá, te vǎa ni te nihí ñuyíú te vǎ tnàhá núu-xi cundècu ñbrú, te núu dicó ní ngúndee nchaa. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cáda ndèe iní-nǎ vitna.

NCHAA NÀCUÁA NÍ QUIDE CUE TÉE NÍ TÁÚCHÍÚⁿ JÈSÚS DACUÀHA ÑAHA XII ÑÁYIU TNÚHU-GÁ

*Jèsús ní cachí tnúhu ndáa-gá sá quíxi
Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndihi ñáyiu*

¹ Te duha ní cáháⁿ té Lùcá ní xii-dé té Tèofilú: Yúhú sa ní chídó tnúni-í núú librú ndéé díhna nchaa sá ní quide Jèsús, ndihi nchaa sá ní dácuaá-gá ñáyiu. Te ní chídó tnúni-í nchaa sá ní quide-gá ndéé nduu ní quesaha-gá quidé chiuⁿ-gá, ² ndihi nchaa sá ní quide-gá ndéé òré cuándaa-gá andiu. Te sa ta cüyatni nduu ndaa-gá andiu, te ní ndatnúhu-gá ndihi cue téé ní cáháⁿ-gá dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá, te mee Espiritú Yá Ndióxi ní chindee ñaha-xi xii-gá ní xáhaⁿ-gá nàcuáa cada-güedé. ³ Te sáta ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te ní xindecu-gá údico nduu. Te titní xito ní sáháⁿ-gá núú ní xindecu-güedé, te ducaⁿ ní quide-gá cuèndá quini-güedé sá ndáá ní ndoto-gá, te ní xáhaⁿ-gá nàcuáa quide Yá Ndióxi ndihu ndaha-gá ñáyiu.

⁴ Te ñⁿ nduu ndècu ndihi ñaha-gá xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gá:

—Vá quée-ní-ndó ñúú Jerusàlén, chi cundetu-ndó quíxi Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndihi-ndo, chi sa ní cachí tnúhu-í sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Tátá-ó Dütú Ndióxi Yaá ndécú andiu nacuaa cunduu. ⁵ Te ndáá sá ndii Juáá ní dácuaándüte ñaha ndii xii-ndo, dico vitna ñá túú-gá cuéhé nduu, te quexio Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndihi-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús cuándaa-gá andiu

⁶ Te òré ní xindecu-güedé ndihi Jèsús, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cuini-ndí cachí tnúhu-n ñúu sa ta cüyatni nduu chindee-n ñáyiu ñúú Isràél cuèndá taxi tnúni tucú-yu ñúu-yu —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Ñá túú xini ñuhu-xi cunaha nchohó xiáⁿ, chi Tátá-ó Dütú Ndióxi náhá-gá ná nduu cada-gá nchaa sá ní cáháⁿ-gá. ⁸ Te òré quexio Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndihi-ndo, te cuyii-ndo ní yuhu ní iní-ndó quíhíⁿ-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu-í núú ñáyiu ñúú Jerusàlén ndihi núú ñáyiu distritú Júdeá ndihi núú ñáyiu distritú Sámariá. Te ducaⁿ-ní cáháⁿ-ndó quíhíⁿ-ndó ní caxico ñuyúú —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹ Te sáta dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, te ndèhe-güedé ní ndanchita-gá cuándaa-gá andiu

cuándihu-gá xití vícò, te ñá túú-gá ní xini ñáhá-güedé xii-gá. ¹⁰ Te ndèhe vihi-güedé andiu núu ndéé quini ñáhá-güedé xii-gá yòtnúhu, te ní quexio cunu úú cue téé nihnu dóó cuixiⁿ núú ndécú-güedé. ¹¹ Te xáhaⁿ-güedé:

—Nchòhò cue téé Galiléa, ¿ná cuèndá ndéhe-ndó andiu? Te dátá-ni càa Jèsús cuándaa-gá andiu vitna, te ducaⁿ-ní cünduu-gá quíxi tucu-gá —cachí cue téé nihnu dóó cuixiⁿ-án xáhaⁿ-güedé.

Cuèndá sá ñá túú-gá ndii Júdás ñúu ní nanducu-güedé té Màtiá ní nucnutni-dé núú ndii

¹² Te ní ndee-güedé yucu Òlívú cuánuhú-güedé ñúú Jerusàlén, te ní xúhuⁿ-güedé cuèdicò cuádava òré ichi. ¹³ Te òré ní ndexio-güedé ñúú-án, te cuándaa-güedé cuártú ndéé núú ñinu, chi vehe yòdo tnahá ndecu-güedé. Te ní naníhí tnáhá-güedé nchaa-güedé té Pèlú, té Jacóbó, té Juáá, té Ndríxi, té Lípé, té Mǎxi, té Bartolòmè, té Mǎteu, té Jacóbó déhe té Àlfeu, ndihi té Xímú téé ní cundihí cue téé cananístá, ndihi té Júdás ñani té Jacóbó. ¹⁴ Te ní naníhí tnáhá-güedé nchaa-güedé yacáⁿ ndihi tá Màriá náná Jèsús, ndihi cue ñani-gá ndihi dava-gá cue ñáyiu ñii. Te ñⁿ-ní ní cuú-yu ní cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxi.

¹⁵ Te ñⁿ nduu ní xindecu dátá ñⁿ cièndú ócò mee-ni ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní ngúnutnií té Pèlú núu-yu, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu:

¹⁶⁻¹⁷ —Nchòhò cue ñáyiu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, na càni-í cuèndú núú-ndó nàcuáa ní chídó tnúni ndii Dàvií téé ní xindecu ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ Espiritú Yá Ndióxi cuèndá té Júdás. Te dacuití dúcáⁿ ní cuu, chi tnáhá té Júdás ní xindecu ndihi-o, te ní xinu cuechi-o ndihí-dé núú-gá sá díhna, te ducaⁿ ní quide-dé ní sáha cuèndá-dé Jèsús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá. ¹⁸ Te ní cháhu ñaha-güedé xii-dé cuèndá sá ní sáha cuèndá ñáhá-dé xii-gá. Te ní sáháⁿ-dè ñⁿ xichi ní sata caa-dé meé-dé, te ní ngava-dé, te ní cahndí duuⁿ xití-dé te xiáⁿ ní xihí-dé. Te ní naqueheⁿ-güedé díhúⁿ sá ní cháhu-güedé ndii, te ní nacuaaⁿ-güedé ñuhu núú ní ngava ndii-án. ¹⁹ Te nchaa ñáyiu Jerusàlén ní nihí-yu tnúhu, te ní dánáni-yu ñuhu núú Àcèldamá. Te tnúhu meé-yu quèe-xi: Ñuhu núú ní sati ñíí. ²⁰ Te duha ní cáháⁿ ndii Dàvií ní chídó tnúni ndii núú librú Sǎlmú ní dándòò ndii: “Nà ndóo nahi vehe-dé, vá yòò ñⁿ quíhíⁿ cundecu”, duha ní cáháⁿ ndii. Te ingá tucu tnúhu ní cachí ndii: “Na nanducu-güedé ingá téé nucnutnií núú ndii”, duha ní cáháⁿ ndii Dàvií —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-yu.

²¹⁻²² Te ní xáhaⁿ tucu-dé:

—Te ducaⁿ nĩ cáháⁿ ndíi Dàvíí, te vitna xini ñuhu-xi nanducu-o ñⁿ téé nucúnutnĩ-dé núú ndíi Júdás, te xini ñuhu-xi diu-ni ñⁿ téé ní xica cuu ndíhi Xitohó Jesucristú cútñáhá ní xica cuu-o ndíhi-gá, ñⁿ téé ní xini ndéé órè ní dácuañdute ñaha ndíi Juáá xii-gá, te ndéé órè cuáñdaa-gá andíu. Te téé nanducu-o cùndecu-dé cáháⁿ-dé nàcuáa ní cuu ní ndoto-gá —càchí té Pelú xáhaⁿ-dé xii-yu.

²³ Te ní cacunehe-güedé úú tñáhá-güedé nũ ndédacáa-güedé nduu tãhú-güedé nucúnutnĩ-güedé núú ndíi. Te ñⁿ-dé nání-dě Chèè Barsàbás, àdi Justú chi úú diu-dé, te ingá-dé nání-dě Mátíá. ²⁴ Te ní cáháⁿ ndíhi-güedé Yá Ndióxi, te xáhaⁿ-güedé xii-gá: —Yohó Dútú Ndióxi xini-n iní nchaa ñáyíu, te mee-n ñaha-n núú ndéda càa núú ùú cue téé-a tñáhá iní-n ²⁵ cáháⁿ-güedé tñúhu-n núú ñáyíu, te téé-áⁿ nucúnutnĩ-dé núú ndíi Júdás, chí cuáháⁿ ndíi núú ùhú núú ndáhú núú tãú-xi quíhíⁿ ndíi —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁶ Te ní xito ndéé-güedé, te ní cutnùní sá téé nani Matíá quendóo-dé ndíhi úxí ñⁿ cue téé ní táuchíúⁿ-gá dacuàha ñaha xii ñáyíu tñúhu-gá.

2

Ní quexio Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndíhi ñáyíu

¹ Te ní sáá nduu còo vico Pentecostés te xĩndecu nchaa ñáyíu ñⁿ-ní xichi. ² Te ní tecú dóho-yu uuⁿni ní ñíhi andíu, dátña quidé ñⁿ táchí ñíhi víhi ní quide-xí, te ducaⁿ ní cuu ndéé xití vehe núú ndécú-yu nchaa-yu. ³ Te ní xini-yu dátña cáá itá ñuhú cáá sá ndécú xití vehe, te ní xité nuu-xi ní ngoyo ndodo-xi díquí-yu nchaa-yu. ⁴ Te ducaⁿ ní quide-xi órè ní quexio Espiritú Yá Ndióxi ní ngũndecu ndíhi-yu nchaa-yu. Te ní ngũíta-yu ní cáháⁿ-yu tñúhu cue ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél, te nchaa xíáⁿ ní quide Espiritú Yá Ndióxi.

⁵ Te vai ñáyíu isràél xĩndecu nchaa dava-gá ñúú ní tacá-yu ñúú Jerusalén, te ñáyíu-áⁿ lo ndùcu ndéé-yu dácuañá-yu nchaa ndudú sá dácuañaha tñahí-yu. ⁶ Te órè ní tecú dóho-yu ñíhi, te ní sáháⁿ-yu ní xĩndedóho-yu tñúhu cáháⁿ meé-yu ñⁿ ñⁿ ñúú-yu, chí ndí dííⁿ ndí dííⁿ tñúhu cáháⁿ ñáyíu ndècu-áⁿ. ⁷ Te xíáⁿ ío ní cuñúhu ñáyíu véxi dava-gá ñúú, te ní xitñáhá-yu:

—Ñáyíu ducaⁿ xicáháⁿ cúú-yu ñáyíu distritú Galiléá. ⁸ ¿Te nása ní quidé-yu ní cutúha-yu nàcuáa cáháⁿ-ó ñⁿ ñⁿ-o ndéé líhli-o? ⁹ Te iha véxi ñáyíu dava nacióⁿ, chí véxi ñáyíu Partíá, véxi ñáyíu Mediá, véxi ñáyíu Èlám, véxi ñáyíu Mesopotamiá, véxi ñáyíu Júdeá, véxi ñáyíu Capadócia, véxi ñáyíu Pòntó,

véxi ñáyíu Àsiá, ¹⁰ véxi ñáyíu Frigíá, véxi ñáyíu Pànfilíá, véxi ñáyíu Ègiptú, véxi ñáyíu Áfricá ñáyíu ndècu ndéé núú-gá-xi ñúú Cirené. Te tñáhá ñáyíu ñúú Rómá véxi, te ñáyíu-áⁿ chí ñá díú mèe-ni ñáyíu isràél cùu-yu nchaa-yu, dico ñⁿ-ní cùu sá dácuañá-yu. ¹¹ Te véxi ñáyíu Crétá, véxi ñáyíu Árabíá. Te nchaa-o sa ndédóho-o cáháⁿ-yu nàcuáa cuáháⁿ tñúhu mee-o ñⁿ ñⁿ-o. Te nchaa ñáyíu xicáháⁿ tñúhu-o cáháⁿ-yu cuendá nchaa sá vã yõo tñáhí ndàcu cada ní quide Yá Ndióxi —càchí-yu xitñáhá-yu.

¹² Te ní cuñúhu víhí-yu, te ñá ná sáá iní-yu nása ní cuu, te xitñáhá-yu:

—¿Nása ní cuu duha cáháⁿ-yu tñúhu-o? —càchí-yu xitñáhá-yu.

¹³ Te dava-yu ní sácú ndeé yíchí ñáhá-yu, te xitñáhá-yu:

—Xixini ñáyíu-áⁿ nũ ñá náhá-yu tñúhu cáháⁿ-yu —càchí-yu xitñáhá-yu.

Tñúhu ní xáhaⁿ tẽ Pelú xii cue ñáyíu

¹⁴ Te ní ngũnutnĩ té Pelú ndíhi úxí ñⁿ cue téé ní táuchíúⁿ Jesús dacuàha ñaha xii ñáyíu tñúhu-gá, te ñíhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dẽ xii-yu:

—Nchaa nchòhó ñáyíu distritú Júdeá ndíhi nchòhó ñáyíu ñúú Jerusalén, cundedóho vãha-ndo tñúhu na cáháⁿ-í-a. ¹⁵ Ñá ndáá tñúhu cáháⁿ-ndó, chí ñá túú xini-ndí te ducaⁿ cáháⁿ-ndó, chí davitna cùu-xi caá ñⁿ dátneé, vátá tñáhá-gá órè coho ñáyíu ndidí. ¹⁶ Te yúhú ná càchí tñúhu-í xii-ndo vitna nacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Joél téé ní xóo cáháⁿ tñúhu-gá ndéé sanaha nàcuáa cada ñaha-gá xii ñáyíu, te ndíi-áⁿ ní chídó tñúni ndíi nàcuáa ní cáháⁿ-gá. ¹⁷ Te duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi: Cùmání-gá sáá nduu nãa ñuyíú, te cuáñaha-í

Espiritú-í cundecu ndíhi nchaa ñáyíu na quindáá iní ñáhá xii-í.

Te cue déhe-yu cáháⁿ-yu tñúhu-í, te cue téé cuechi dacòto núú ñáhá-xí xii-güedé,

te ducaⁿ-ní cuè téé ní sãhnu cáháⁿ saní-güedé,

te diu-ni cuendá nchaa sá quidé-í ducaⁿ dácoto núú ñáhá-xí xii-güedé.

¹⁸ Te nchaa ñáyíu xinu cuechi núú-í cáháⁿ-yu tñúhu-í, te cuáñaha-í Espiritú-í cundecu ndíhi-yu.

¹⁹ Te ndéé andíu, yàcáⁿ vai sá cadà-í nàcuáa cuñúhu víhí-yu,

te núú ñuyíú-a cada-í ñⁿ sá vátá quini tñáhí-gá-yu,

te ngoyo ñíhi te ngoyo ñuhú te quene víhi ñúh má.

²⁰ Te vá dayèhé-gá nchicanchii, cuu nee ñuyíú te cuu ticuèhé núú yõo dátña ticuèhé ñíhí.

Te dàvã-áⁿ sáá nduu quixi Yáá cúú Xitohó-yu,

te nduu-ãⁿ cuu-xi ìⁿ nduu càhmu vihi, chi cada-gá nchaa sá ñà túú xini-yu, te cuñúhu vihi-yu.

²¹ Te òrè xíáⁿ te nchaa ñáyíu càháⁿ ndíhi ñaha xii Yaá cúú Xitohó-yu-áⁿ naníhi tãhú-yu.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndíi Joél ní chídó tñuní ndíi.

²² Te nchòhó ñáyíu isràél, cundedóho váha-ndo tñuhu na càháⁿ-í-a cuendá Jèsús téé ñuu Nazàrét. Te Jèsús ní quide-gá chiurⁿ Yá Ndiòxí, chi mee Yá Ndiòxí ní chindee ñaha-gá ní quide Jèsús ná daha núú chiurⁿ, núu xiáⁿ ní ndacu-gá ní quide-gá nchaa sá vã yoo tñàhi ndàcu cada, te xiáⁿ ní cuñúhu vihi-ndo. Te sa nàha-ndo nacuaá ní quide-gá cútñàhá ní xica cuu-gá ñuyúú. ²³ Te ndíi Jùdás ní taxi cuendá ñàhá ndíi Jèsús xii nchòhó cue téé ní cuu úhú iní ñàhá xii-gá, te ní ndúcú-ndó cuè téé úhú iní-xi ní tñú ñaha-güedé xii-gá te ní sata caa ñaha-güedé núú cürúxí, te núú cürúxí-áⁿ ní xihí-gá. Dico sa ní cutñuní iní Yá Ndiòxí sá dúcáⁿ cada-ndo Jèsús, te mee Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ ndòho Jèsús. ²⁴ Te ñuu-ni mee Yá Ndiòxí ní dándótó-gá Jèsús, chi sa ní càháⁿ-gá sá òrè cuú-gá te vã cuú dúcáⁿ-gá. ²⁵ Te ndíi Dàvíí téé ní xindaha ñaha xii cue ñani tñàhá-ó ní xindecu ndéé sanaha ní chídó tñuní ndíi nacuaá ní càháⁿ Jèsús, te duha ní càháⁿ-gá:

Cùtnuní iní-í sá ncháá nduu ndecu ndíhi-í Yá Ndiòxí, te ío chindee ñaha-gá xii-í,

te ñà túú tñàhi sá yuhú-í.

²⁶ Te ío ndácáⁿ tãhù-í núú Yá Ndiòxí chi cùdíí iní-í, chi sa nàha-í sá cúú-í dico ndoto-í,

²⁷ chi vã dàñá-gá quíhíⁿ dúcáⁿ àlmá-í núú ndécú ñáyíu ní xihí,

te vã dàñá-gá téhyú yiqui cuñú-í chi cùu-í Déhe-gá, te yuhú sa nàha-í sá cúú iní ñàhá-gá xii-í.

²⁸ Te sa ní cachí tñuhu-gá nacuaá cada-í cundecu-í ichi váha, te cuendá sá ndécú ndíhi ñaha-gá xii-í núu ío cùdíí iní-í.

Duha ní càháⁿ Jèsús, te ducaⁿ ní chídó tñuní ndíi Dàvíí.

²⁹ Te nchòhó cue ñani tñàhá-í, na càchi tñuhu ndáá-í xii-ndo cuendá ndíi Dàvíí téé ní xindecu ndéé sanaha vihi, chi ní xihí-dé, te ní chindúxi ñaha-güedé, te nàha-ó tnavíí núú ní chindúxi ñaha-güedé. ³⁰ Te ndíi Dàvíí ní xoo càháⁿ ndíi tñuhu Yá Ndiòxí, te sa nàha ndíi sá Yá Ndiòxí ní càháⁿ ndáá cuiti-gá sá díú-ní ìⁿ tñaha ndíi taxi tñuní-dé ñáyíu isràél ndéé cuèé-gá dàtná ní xoo taxi tñuní méé ndíi cútñàhá ní xindecu ndíi, te téé taxi tñuní-áⁿ cúú Cristú chi cùu-gá ìⁿ tñaha ndíi.

³¹ Te sa ní cutñuní iní ndíi sá ndótó Cristú, núu xiáⁿ ní chídó tñuní ndíi sá vã dàñá Yá Ndiòxí sá quíhíⁿ dúcáⁿ àlmá-gá cundecu-xi

núú ndécú ñáyíu ní xihí, te vã dàñá-gá téhyú yiqui cuñú-gá.

³² Te ndáá chi Yá Ndiòxí ní dándótó-gá Jèsús, te nchúhú ní xini-ndí sá ní ndoto-gá.

³³ Te ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii Jèsús sá cundecu ndíhi ñaha-gá, te taxi tñuní Jèsús ní caa ní quíhíⁿ. Te Yá Ndiòxí ní sãñaha-gá Espiritú-gá ní ngündecu ndíhi-gá nacuaá ní xáhaⁿ-gá, te ñuu Jèsús ní quide-gá nchaa sá ní xini-ndó vitna ndíhi nchaa sá ní xindecóho-ndo. ³⁴ Te ndíi Dàvíí ñà túú ní ndáa túú ndíi andíu ndíhi yiqui cuñú ndíi, te òrè ndécú-gá ndíi ñuyúú-a ní cachí ndíi:

Dúú Ndiòxí ní xáhaⁿ-gá xii Yaá cúú Xitohó-í: “Ngóo xio cùha-í,

³⁵ te yuhú cada-í te nchaa sá cúú úhú iní ñàhá xii-n canehe-xi sá yíñuhu núú-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dúú Ndiòxí xii Yaá cúú Xitohó-í cachí ndíi.

³⁶ Te nchòhó ñáyíu isràél cùu-ndo ndí mee-í, te cuini-í cundedóho váha-ndo ìⁿ tñuhu na càháⁿ-í-a. Jèsús ní sata caa-ndo-gá núú cürúxí, dico Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá Jèsús dacácu niñu-gá ñáyíu, te vã cání ìⁿ caní úú iní-ndó, chi ñuu-gá cùnùu-gá núú nchaa ñáyíu —càchi té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-yu.

³⁷ Te ñáyíu ní xindecóho tñuhu ní càháⁿ té Pèlú ní ndixi túu iní-yu nacuaá quidè-yu ndécú-yu, te ní xáháⁿ-yu xii-dé ndíhi dava-gá cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tñuhu-gá:

—Nchaa nchòhó cue ñani tñàhá-ndí, ¿nása cachí-ndó cunduu, nása cada-ndí vitna? —càchi-yu xáháⁿ-yu xii-güedé.

³⁸ Te ní xáhaⁿ té Pèlú xii-yu:

—Daña-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, te cada càhmu iní Yá Ndiòxí nchaa yíca cuèchi-ndo. Te cuandute-ndo cuendá quini-yu sá ní natuha-ndo ichi Jèsús, te ducaⁿ te taxi Yá Ndiòxí Espiritú-gá cundecu ndíhi-ndo, ³⁹ chi cuini-gá taxi-gá Espiritú-gá xii mee-ndo ndíhi déhe-ndo, te cuãñaha-gá Espiritú-gá xii nchaa ñáyíu ní caa xico ñuyúú, ñáyíu càháⁿ-gá cundecu ichi-gá ndéé idá-gá —càchi té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-yu.

⁴⁰ Te titní-gá tñuhu ní xáhaⁿ-dè nacuaá cada-yu, te xáhaⁿ tucu-dé:

—Daña-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, vã cadá-ndó sá quidè dava-gá-yu —càchi-dé xáhaⁿ-dè.

⁴¹ Te nchaa ñáyíu ní sándáá iní-xi tñuhu ní càháⁿ té Pèlú ní sanduté-yu, te ñuu-ni nduu-ãⁿ ní cuu dàtná úní míl ñáyíu ní sándáá iní-xi ní xindecu ndíhi ñáyíu xidácuahá tñuhu Yá Ndiòxí. ⁴² Te ío ní xindecóho-yu tñuhu ní càháⁿ cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tñuhu-gá, te ío váha ní xindecú-yu ní xoo ndatñuhu váha-yu. Te ní xoo caxi càhnú-yu cuendá nàhá-yu sá dúcáⁿ ní quide

Jësús cútñahá vátá cáhni ñaha-gá-güedé xii-gá, te ní xóo cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxi.

Nácuáa ní quide nchaa ñáyiú ní sándáá ínì tñúhu Jësús ndéé díhna nuu

⁴³ Te nchaa-yu ní cuñúhu vihi-yu, chi cue téé ní táuchíúⁿ-gá dachuáa ñaha xii-yu tñúhu-gá ní quide-güedé titni núú sá vã yõo tñahí ndácu cada, te xiáⁿ ní cutnùni iní-yu sá méé Yá Ndióxi chíndéé ñaha-gá xii-güedé. ⁴⁴ Te nchaa ñáyiú sándáá ínì tñúhu Jësús cáháⁿ ndihí tñaha váha-yu, te cuéi-ni nchaa ndachíuⁿ nandíhi-yu ndécu cahnu. ⁴⁵ Te ní dícõ-yu nchaa ndachíuⁿ sá ñà túú xini ñuhú-yu, te ní nihí-yu díhúⁿ te ní sáñahá-yu xii nchaa ñáyiú ñá nihí. ⁴⁶ Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní xóo quíhiⁿ ndihí tñahá-yu veñúhu cáhnu sá ío cùnunu. Te ní nexi ndihí tñahá-yu vehé-yu. Te ío ní cudíú iní-yu chí ñⁿ-ní ní cuú-yu nchaa-yu. ⁴⁷ Te ío ní ndacáⁿ táhú-yu núú Yá Ndióxi, te nchaa dava-gá ñáyiú ní cáháⁿ váha-yu cuená ñáyiú-áⁿ. Te mee Yá Ndióxi ní quide-gá ní sándáá ínì vãi-gá ñáyiú, te ní xíndecú-yu ndihí dava-gá ñáyiú xidácuáhá tñúhu-gá.

3

Quide tátña-güedé ñⁿ téé yacua

¹ Te ñⁿ nduu òré caá únì sacuaa, òré xicáháⁿ-yu ndihí Yá Ndióxi cuáháⁿ té Pèlú ndihí té Juáa veñúhu cáhnu sá ío cùnunu sácúú-xí ñáyiú isráel. ² Te ndécu ñⁿ téé yacua, te ducaⁿ-ni càa-dé ní cacu-dé. Te sáháⁿ ndihí ñahá-yu veñúhu cáhnu sá ío cùnunu, te sácóo-dé ñⁿ xio yuyéhe veñúhu sá nání Yèhe Vii Caa, chí ducaⁿ nani-xi, te xicáⁿ ndáhú-dé núú nchaa ñáyiú sáháⁿ veñúhu. ³ Te ní xini-dé té Pèlú ndihí té Juáa cuánguihu-güedé veñúhu, te xicáⁿ ndáhú-dé núú-güedé. ⁴ Te ní ndacoto-güedé núú-dé, te ní xáhaⁿ té Pèlú xii téé yacua-áⁿ:

—Cundehe ñaha xii-ndí —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-dé.

⁵ Te ní xindéhe ñaha-dé xii-güedé, chí ní cáháⁿ-dè sá ío ñⁿ sá cuañaha-güedé. ⁶ Te ní xáhaⁿ té Pèlú:

—Ñà túú tñahí díhúⁿ néhè-í dico chindee ñaha-í xii-n, te Xitohó Jesucristú Yáa ní xíndecu ñuu Nazàrèt, ndacu-gá cada tátña ñaha-gá xii-n, ndacuíñí te caca-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

⁷ Te té Pèlú ní tñi-dé ndaha cùha téé yacua-áⁿ, te ní nguíta-dé ndácani ñaha-dé, te òré xiáⁿ ní nanihí ndéé-dé, te ní ndúha sáhá-dé. ⁸ Te ní ndacuíñí cunu mee-dé te ní xica-dé, te ní cachí-dé sá ío cáhnu cuu Yá Ndióxi cuená sá ní ndúha-dé, te ta sándava-dé cuánguihu ndihí ñaha-güedé veñúhu. ⁹ Te nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ ní xini-yu sá ní nduu váha-dé, te ndèhé-yu ndacáⁿ táhú-dé núú Yá Ndióxi. ¹⁰ Te ní

naquini ñahá-yu xii-dé sá díú téé xicáⁿ ndáhú téé ní xóo cunucóo yuyéhe veñúhu sá nání Yèhe Vii Caa cuu-dé, te ní cuñúhu vihi-yu sá ní ndúha-dé.

Té Pèlú ní cáháⁿ-dè corrèdór sá néhé díu ndí Salomón

¹¹ Te sáta veñúhu càa corrèdór sá néhé díu ndí Salomón. Yacáⁿ ndécú té Pèlú ndihí té Juáa ndihí téé ní ndúha sáhá-xi, te ñà cuini téé ní ndúha sáhá-xi-áⁿ dañá-dé quíhi-güedé dandóo ñaha-güedé xii-dé. Te chitú-yu ní quexio coyó-yu núú ndécú-güedé, te ní cuñúhu vihi-yu sá ní ndúha sáhá téé cùhú-áⁿ. ¹² Te té Pèlú ní xini-dé ní quexio coyó-yu, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu:

—Nchòhò ñáyiú isráel, ¿ná cuená ndéé dúcáⁿ ndèhe ñaha-ndo xii-ndí te cuñúhu-ndo sá ní ndúha téé yacua-áⁿ? Nchòhò cáháⁿ-ndó sá méé-ndí ní quide tátña-ndí-dé sá ío váha iní-ndí, dico ñahá chí ñà díú mèe-ndí ní quide tátña-ndí-dé. ¹³ Chí Yá Ndióxi ní ndadúha ñaha-gá xii-dé, chí díu-gá cúú Ndióxi ndíi Abrahám ndihí ndíi Isáac ndihí ndíi Jácób, te díu-ni cue téé-áⁿ cúú ñani tñahá-ó ní xíndecu ndéé sanaha vihi. Te díu-ni Ndióxi-áⁿ ní xáhaⁿ-gá xii Déhe-gá Jësús sá táxi tñuni-gá nchaa sá ío andiu ndihí nchaa ñáyiú ndécu ñuyúú-a, dico mee-ndo ní sáha cuená-ndó Jësús núú téé cùchiuⁿ. Te té Pilatú ní cuini-dé dacácu-dé Jësús ní cùu, te mee-ndo ñà ní cuini-ndó. ¹⁴ Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá ío váha iní Jësús te ñà túú tñahí cuéchi-gá. Te mee-ndo ñà túú ní cuini-ndó cácu-gá núú ní xáhaⁿ-ndo xii té Pilatú sá váha-gá dacácu-dé ñⁿ téé ndécu vihi cuéchi-xi, te vá dacácu-dé Jësús. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-ndo sá cáhni-güedé Jësús Yáa quide nchìto-o ndecu-o, dico Yá Ndióxi ní dándótó ñaha-gá, te ní xini-ndí sá ndáá ní ndoto-gá. ¹⁶ Te nchúhú sa ñaha-ndí sá díú Xitohó Jesucristú ní ndadúha-gá téé yacua, te ñà-dé nùtní-a. Te ducaⁿ ní quide-gá chí ní sándáá ínì ñahá-dé xii-gá, te vitna ní xini-ndó sá ndáá ní ndúha-dé.

¹⁷ Te nchòhò ndihí cue téé cùnunu ní sahani-ndo Xitohó Jesucristú, chí ñà ní cùtnuni iní-ndó sá ní quide-ndo. ¹⁸ Te cue téé ní xóo cáháⁿ tñúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní chídó tñuni-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii-güedé sá Cristú quixi-gá ñuyúú-a, te ndoho vihi-gá, te xiáⁿ núú ducaⁿ ní cuu ío ní ndoho-gá. ¹⁹ Te vitna te dañá-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo. Te quindáá iní-ndó Yá Ndióxi, te ducaⁿ te cada cáhnu iní-gá nchaa sá ñà túú váha ní quide-ndo ñuyúú-a, te canu ichi ñaha-gá xii-ndo ñⁿ ichi váha. ²⁰ Te ní tendaha-gá Cristú ní quixi-gá ñuyúú-a, chí mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá díú Cristú taunihu ñaha-gá xii-ndo. ²¹ Te

dacutií cùndecu-gá andiu ndéé ná sàa nduu nàtaxi ndecu-gá nchaa sá ndécú ñuyú nàcuáa sàni iní méé-gá. Te ñu ducaⁿ ní cáháⁿ Yá Ndióxi núu ducaⁿ ní chídó tñuní cue téé ní xóo cáháⁿ tñúhu-gá ndéé sanaha. ²² Te ndí Moisés ní xáhaⁿ ndíi xii cue ñani tñáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha: “Yá Ndióxi tendaha-gá ñiⁿ téé quixi-dé cáháⁿ-dé tñúhu-gá dàtná cuiní-ndó ní quide ñaha-gá xii yúhú, te téé-áⁿ cuu-dé ñiⁿ ñani tñáhá-ndó. Te cundadóho váha-ndo ncháa tñúhu cáháⁿ-dé. ²³ Te nchaa ñáiyu vá quindáa iní tñúhu cáháⁿ-dé, te cuíta nihnú-yu chi vá quihíⁿ-yu núu quihíⁿ ñáiyu sándáa iní tñúhu Yá Ndióxi”, duha ní xáhaⁿ ndíi Moisés xii-yu —cáchi té Pèlú xáhaⁿ-dé xii-yu.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tñúcu té Pèlú xii-yu:

—Ndíi Sàmuel ndíi nchaa cue tée nchicúⁿ-gá ní xóo cáháⁿ tñúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní cáháⁿ-güedé nàcuáa cada-xi vitna. ²⁵ Te Yá Ndióxi ní cáháⁿ-gá ndíi cue téé ní cáháⁿ tñúhu-gá ndéé sanaha. Te ní quide ndáá-gá ndíi nchaa ñani tñáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa cada-gá naníhí tñáhú-ó. Te duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Abrahám: “Ío nduu cacu ñiⁿ tñaha-n, te téé-áⁿ cada-dé te naníhí tñáhú ñáiyu ñuyú-a”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Abrahám. ²⁶ Núu xiáⁿ ní tendaha-gá Déhe-gá ní quixi-gá núu ndécú-ndó cuendá dañ-ndo ncháa sá cuéhé sá dúhá quide-ndo, te naníhí tñáhú-ndó —cáchi té Pèlú xáhaⁿ-dé xii-yu.

4

Té Pèlú ndíi té Juáa ndécú-güedé ndaha téé cùchiuⁿ

¹ Te té Pèlú ndíi té Juáa cáháⁿ dúcáⁿ-ni-güedé ndíi ñáiyu, ní quexio cue dútú ndíi téé tñaxi tñuní ñáhá xii cue téé quide cuendá veñúhu càhnu sá ío cùnno, ndíi cue téé cùu saducéú. ² Te ní cudééⁿ-güedé nchaa-güedé núu té Pèlú ndíi té Juáa sá xáhaⁿ-güedé xii ñáiyu sá ndótó ñáiyu ní xíhí dàtná ní ndoto Jèsús. ³ Te ní tñii ñaha-güedé ní chíhí ñaha-güedé vecaá xii-güedé, te ñá ní quide ndáa téé cùchiuⁿ cuéchi-güedé nduu-áⁿ chí sa ní cuaa. ⁴ Te ío vai ñáiyu ní sándáa iní-yu tñúhu ní cáháⁿ-güedé, te ñáiyu-áⁿ ndíi ñáiyu sa ní sándáa iní-xi ndéé cáni-gá ní xínu dàtná úhúⁿ míl mee-ni cué téé, te ñiⁿ ñáiyu díhí ndíi landú.

⁵ Te nduu tñéé-áⁿ ñu-ni ñuú Jerusálén-áⁿ ní tacá cue téé yíndaha veñúhu, ndíi cue téé cùu sacuéhé núu ñáiyu israhél ndíi cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tñúhu ní chídó tñuní ndíi Moisés. ⁶ Te tñáhá dútú cùnno-gá téé nàni Anás ndécú ndíi té Caifás, ndíi té Juáa, ndíi té Lijandrú ndíi dava-gá ñani tñáhá dútú cùnno-gá-áⁿ ndécú.

⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii cue téé xínu cuechi núu-güedé:

—Chí cuáháⁿ queñuhu-ndo té Pèlú ndíi té Juáa vecaá, te na quixi-güedé iha —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé.

Te ní quexio té Pèlú ndíi té Juáa núu cué téé cùnno, te téé cùnno-áⁿ ní xicáⁿ tñúhú-güedé núu-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Nása ní quide-ndo cuendá téé yacua-áⁿ? ¿Yoo ní táuchíúⁿ ñucaⁿ cada-ndo? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁸ Te ndécú ndíi té Pèlú Espiritú Yá Ndióxi, núu xiáⁿ ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

—Nchòhó cue téé cùchiuⁿ ndíi nchòhó cue téé cùu sacuéhé núu ñáiyu israhél, ⁹ te núu cuiní-ndó quini-ndó nása ní quide-ndí ní ndúha téé yacua-áⁿ, ¹⁰ te cundadóho-ndo ñiⁿ tñúhu na cáháⁿ-í-a. Xíni ñuhu-xi cundadóho nchaa ñáiyu israhél cuendá quini-yu nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-áⁿ. Xítohó Jesucristú Yáa ní xíndecu ñuú Nazaréⁿ ní quide tátna-gá sáhá téé yacua ní ndúha, te ñu-ni-gá ní sata caa-ndo núu cùrúxi te núu cùrúxi-áⁿ ní xíhí-gá, te ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá. ¹¹ Te núu tütú Yá Ndióxi cáchi-xi: “Cristú cùu-gá dàtná ñiⁿ yúu ndécú xiquí ñiⁿ vehe. Te yúu cáchi-yu sá ña tütú nándíi, te ñu xiáⁿ ní nándíi-xi ní ngúnutñi-xi xiquí véhé”, duha cáchi-xi núu tütú-gá. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu Jesús, chí cáchi-ndó sá ña tütú nándíi-gá, ¹² dico Yá Ndióxi ña tütú ndéé ní tñaxi ndecu-gá ingá téé dàcácu nihnu ñaha xii-o núu ùhú núu ndàhú, chí ñiⁿ díi ní Déhe-gá Xítohó Jesucristú dacácu nihnu ñaha-gá xii-o —cáchi té Pèlú xáhaⁿ-dé xii-güedé.

¹³ Te té Pèlú ndíi té Juáa ña tütú tñaha-güedé, te cùñúhu cue téé cùchiuⁿ sá ío ñiⁿ xíndaa-güedé. Te ní cutnùni iní cue téé cùchiuⁿ-áⁿ sá Jèsús ní xica cuu ndíi-güedé, núu xiáⁿ ña tütú tñahí yùhú-güedé cáháⁿ-güedé. ¹⁴ Te cuendá ndécú ndíi té Pèlú ndíi té Juáa téé ní ndúha sáhá-xi, núu xiáⁿ ña ní nihí cue téé cùchiuⁿ tñúhu cáháⁿ-güedé. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú ndíi té Juáa sá queé-güedé quehé cuendá ndóo mee-güedé ndatnùhu-güedé. ¹⁶ Te ní xitñaha-güedé:

—¿Nása cada-o ùu cue téé-áⁿ?, chí nchaa ñáiyu ñuú Jerusálén nàhà-yu sá ní quide tátna-güedé ñiⁿ téé yacua, te xiáⁿ xicuñúhu vilí ñáiyu. Te vá cúu cáchi-ó sá ña ndáa, chí vai ñáiyu ní xini nàcuáa ní cuu. ¹⁷ Te dayùhú-ó-güedé te cùñaha-ó sá vá cáháⁿ-gá-güedé tñúhu Jèsús, chí núu ñáhá te quindáa-gá iní-yu —cáchi-güedé xitñaha-güedé.

¹⁸ Te ní cana tucu-güedé té Pèlú ndíi té Juáa, te xáhaⁿ-güedé sá vá dàcuaha-gá-güedé

ñáiyu tnúhu Jësús. ¹⁹ Te té Pèlú ndihi té Juáá ní xáhaⁿ-güedë:

—Chí cuáha cuendá, te núu sá cächí nchòhó cada-ndí àdi sá cáháⁿ Yá Ndióxi cada-ndí. Te cada càhu iní-ndó chi vá cúú càda-ndí sá cächí-ndó, chí cada nahi-ni-ndí sá cächí Yá Ndióxi. ²⁰ Chi dacuítí cáháⁿ-ndí nàcuáa ní cáháⁿ Jësús, te cáháⁿ-ndí nchaa sá ní xiní-ndí ní quide-gá —cächí-güedé xáhaⁿ-güedë.

²¹ Te cue tée cùchiuⁿ níhi-gá ní cáháⁿ-güedé xáhaⁿ-güedé sá cáda càstiú ñáhá-güedé núu vá dañá-güedé sá dacuàha-güedé ñáiyu. Te ducaⁿ te ní dañá ñaha-güedé cuánuhú-güedé, chí ñá ní níhi-güedé nása cada-güedé cada castiú ñáhá-güedé, chí nchaaⁿ-yu ndacáⁿ táhú-yu núu Yá Ndióxi sá ní ndúha tée yacua. ²² Te tée ní quide tátna-güedé-áⁿ ndécú-dë vihi-gá údico cuiá-dë, te ío ní cuñúhu-yu sá ní ndúha-dë.

Ñáiyu sándáa iní tnúhu Jësús xicáⁿ táhú-yu núu-gá sá vá yühú-yu cáháⁿ-yu tnúhu-gá

²³ Te ní ndee té Pèlú ndihi té Juáá cuánuhú-güedé núu ndécú cue tée cündihí-güedé, te ní nacani tnúhu-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ cue dútú cúnúu ndihi cue tée cùu sacuéhé núu ñáiyu isràél. ²⁴ Te sáta ní xíndedóho-yu tnúhu ní cáháⁿ-güedé, te ñⁿ-ní tnúhu ní cáháⁿ-yu nchaaⁿ-yu ndihi Yá Ndióxi, te ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Yohó Dútú Ndióxi, ní cadúha-n àndiu, ní cadúha-n ñuyúú, ní cadúha-n lámár, ní cadúha-n ncháandi túhú sá ío ñuyúú. ²⁵ Te ndí Dàvíí ní sándáa iní ndí tnúhu ní cáháⁿ-n, te ní chídó tnúni ndí nàcuáa ní xáhaⁿ-n cáháⁿ ndí, te ñⁿ-ni Espiritú-n ní chindee ñaha-xi xii ndí ní chídó tnúni ndí, te duha ní chídó tnúni ndí:

Ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél ío cüdéⁿ-yu núu Yá Ndióxi,

te cuini-yu nàa-yu ndihi-gá, dico vá ndacú-yu chí mee-gá cúnúu-gá.

²⁶ Te cue tée yíndaha nacióⁿ ndihi cue tée cùchiuⁿ tacá-güedé nàa-güedé ndihi Dútú Ndióxi ndihi Cristú Yaá ní quixi ñuyúú-a.

Duha ní chídó tnúni ndí Dàvíí nàcuáa ndúu tnúhu ní cáháⁿ-n —cächí-yu xáháⁿ-yu xii Yá Ndióxi.

²⁷ Te xáhaⁿ tucú-yu xii-gá:

—Ndáa ní cáháⁿ ndí Dàvíí chí ñⁿ-ni ñúú íha ní tacá té Hèrodés ndihi té Pònciú Pilatú ndihi ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél ndihi ñáiyu isràél ní cáháⁿ cuéhé-yu cuendá Jësús. Te Yohó Dútú Ndióxi, Déhe-n cùu Jësús núu ío váha iní-gá, te ní sáha chiúⁿ-n-gá, te ío úhú ní cuu iní ñáhá ñáiyu xii-gá. ²⁸ Te ní quidé-yu nàcuáa ní sani iní-n cáda-yu ndéé sanaha, ndéé cúnáhá ní ngáva ñuyúú. ²⁹ Te Yohó Dútú Ndióxi sa ñaha-n nása cáháⁿ cue tée cuini cada úhú ñáhá xii-ndí. Te quide-ndí chiúⁿ tahu-n, te vitna chindee ñaha-n xii-ndí

cuendá sá vá yühú-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu-n. ³⁰ Te cada tátna-n ñáiyu cùhú, te chindee ñaha-n xii-ndí, te cada-ndí nchaa sá vá yóo tnáhí ndàcu cada nacuáa cuñúhu vihi-yu. Te xiní-ndí sá meé Jësús chindee ñaha-gá xii-ndí, chí quide-gá chiúⁿ tahu-n —cächí-yu xáháⁿ-yu xii Yá Ndióxi.

³¹ Te sáta ní yáha ní cáháⁿ-yu ndihi Yá Ndióxi, te ní quidi-xi vehe núu xíndecú-yu, te òré-áⁿ ní cutáhú tucú-yu nchaaⁿ-yu Espiritú-gá. Te ní cáháⁿ-yu tnúhu Yá Ndióxi, te ñá túú tnáhí ní yühú-yu.

Cuendá nchaa ndachiuⁿ cánehe chiúⁿ-yu

³² Te nchaa ñáiyu ní sándáa iní tnúhu Yá Ndióxi ñⁿ-ní tnúhu ní cáháⁿ-yu nchaaⁿ-yu. ñⁿ-ní tnúhu ní sani iní-yu, te ní xóo chindee tnáhá-yu chí ní xóo cuáha táhú tnáhá-yu nchaa sá xiní ñühú-yu, te ní ñⁿ-yu ñá túú ní cáháⁿ-yu sá ndachiúⁿ-yu ñⁿ-di-ní-yu cùu nchaa sá ndécú ndíhí-yu. ³³ Te cue tée ní táuchíúⁿ Jësús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá ío váha ní cáháⁿ-güedé nàcuáa ní cuu ní ndoho Xítóhó Jesucristú. Te ío ní chindee ñaha Yá Ndióxi ní cáháⁿ-yu tnúhu-gá, te ñá túú ní cáháⁿ cuéhé daga-gá-yu cuendá ñáiyu dacuaha tnúhu-gá. ³⁴ Te ñá túú tnáhí ní cündahú-yu díhúⁿ, chí nchaa ñáiyu ndécú ndihi ñuhu-xi, ndihi nchaa ñáiyu cãa vehe-xi ní nadicó-yu, te da ñⁿ da ñⁿ ndachiuⁿ-yu ní nadicó-yu òré xiní ñühú-yu díhúⁿ. ³⁵ Te ní sáñháⁿ-yu xii cue tée ní táuchíúⁿ Jësús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, te cue tée-áⁿ ní dácáhñu-güedé nchaa ñáiyu xiní ñuhu.

³⁶ Te dístrítú Chìpré ndécú ñⁿ tée nani-dé Chèé ñani tnáhá ndí Lèví, te ní xóo cunu cuechi-dë veñúhu ñáiyu isràél. Te cuendá sá sáñaha-dë tnúhu ndee iní xii-yu, xíáⁿ núu ní dánani ñaha-güedé Vèé xii-dë. ³⁷ Te tée-áⁿ ní nadico-dë luha ñuhu-dë, te nèhe-dé díhúⁿ cuáháⁿ núu cue tée ní táuchíúⁿ-gá dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá.

5

Té Ananiás ndihi tá Sáfíra ñá túú ní quide ndáa-yu

¹ Te ndécú ñⁿ tée nani Ananiás, te ñadihí-dé nani-áⁿ Sáfíra, te ñáiyu-áⁿ ní nadicó-yu luha ñuhú-yu. ² Te ní taxúha-dé sacú díhúⁿ, te sacú-gá nehé-dë cuáháⁿ ní sáñaha-dë xii cue tée ní táuchíúⁿ Jësús dacuàha ñaha xii ñáiyu tnúhu-gá, te ní dándahú ñáhá-dë xii-güedé, chí ní xáhaⁿ-dë sá ñihí ní sáñaha-dë, te ñaha ñadihí-dé sá dúcáⁿ ní quide-dé. ³ Te ní xáhaⁿ té Pèlú xii-dë:

—Ananiás, ¿ná cuendá ducaⁿ ní quide-n ní dañá-n ní quíhu sácúhna iní-n? Te ní dacuándèhnde-n núu Espiritú Yá Ndióxi, te ní taxúha-n sácú díhúⁿ ní níhi-n cuendá ñuhu-n. ⁴ ¿Te ñuhu-áⁿ cuendá sá ñühú mèe-n, àdi díhúⁿ-áⁿ cuendá sá díhúⁿ meé-n cùu-xi, te

cuu-ni cada-n nàcuáa càchí iní-n càhaⁿ-n ñá? ¿Ná cuèndá ducaⁿ ní quide-n? ¿Ná ní quide-xi iní-n núu ní dácuaándèhnde-n núú Yá Ndióxi? Chì ñá díú-ní mèe-ni ñáyíu ní dàndahú-n —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-dé.

⁵ Te òré ní ndihi tnúhu ní xáhaⁿ tē Pèlú, te uuⁿ ní nduá-dé te ní xihí-n-dé. Te nchaa ñáyíu ní níhí tnúhu sá ní xihí-dé, te ní yuhú víhí-yu. ⁶ Te ní quixi ñá úú cue tée cuechi, te ní ndanehe ñaha-güedé ní sacáⁿ ñahá-güedé núu yuu, te ní ducuⁿ nuu ñaha-güedé yuu-án, te ní xido ñaha-güedé néhé ñaha-güedé cuáháⁿ chindúxi ñaha-güedé xii-dé.

⁷ Te ní cuu úú uní òré, te ní quexío ñadihí tée ní xihí-án, te vátá quini-gá-aⁿ sá ní xihí yíi-aⁿ. ⁸ Te ní xáhaⁿ tē Pèlú xii-aⁿ:

—Cuini-í cachí tnúhu ndáá-n. ¿Ndédau ní díco-ndó ñúhu, ní díco-ndó nàcuáa ní cachí yíi-án? —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Ndáá sá díú-ní dùcaⁿ —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

⁹ Te ní xáhaⁿ tē Pèlú:

—¿Ná cuèndá ducaⁿ ní chitnàha tnúhu-ndo dùcaⁿ ní quide-ndo ní cuini-ndó dàndahú-ndó Espiritú Yá Ndióxi? Quini-n, chí sa cuándixi cue tée ní sáháⁿ ní chindúxi yíi-n, te yòho tnàhá-n càndeca ñaha tucu-güedé xii-n quihíⁿ vitna —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-aⁿ.

¹⁰ Te òré-án ní nduá-aⁿ núú tē Pèlú, te ní xihí-ni-aⁿ. Te cuándihu cue tée cuechi-án xití vehe, te ní xini-güedé sá sá ní xihí-aⁿ, núu ní xido ñaha tucu-güedé cuáháⁿ chindúxi-güedé-aⁿ diñi yíi-aⁿ. ¹¹ Te ní yuhú víhí ñáyíu ní sándáá iní tnúhu Yá Ndióxi, ndihi dava-gá ñáyíu ní níhí tnúhu nàcuáa ní cuu.

Ní quide-güedé titní núú sá vā yōo tnàhí ndàcu cada te io ní cuñúhu ñáyíu

¹² Te cue tée ní táuchíuⁿ Jesús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá titní víhí sá vā yōo tnàhí ndàcu cada ní quide-güedé, te ní cuñúhu víhí-yu. Te nchaa ñáyíu ní sándáá iní-xi tnúhu Jesús ní xóo tacá-yu corredór néhé díu ndii Salómón. ¹³ Te nchaa ñáyíu ñá túú dàcuaha tnúhu-gá ñá ní cùyíi-yu chitnàhá-yu ñáyíu ní sándáá iní-xi tnúhu-gá, dico nchaá-yu ní cáháⁿ váha-yu cuèndá ñáyíu ní sándáá iní-xi tnúhu-gá. ¹⁴ Te vai tée, vai ñadihí ní sándáá iní-yu tnúhu-gá. ¹⁵ Te cuèndá sá ní níhí-yu tnúhu sá quidé tátua cue tée ní xica cuu ndihi Jesús, núu xíáⁿ ní queñuhú-yu nchaa ñáyíu cùhú ichi, te davá-yu ní quide túha-yu càmá te davá-yu ní quide túha-yu yuu, núu núú nchàa xíáⁿ tá sácáⁿ-yu cue ñáyíu cùhú-án cuáháⁿ, te xíáⁿ cáá-yu ndètú-yu, chí ní sani iní-yu sá òré yáha té Pèlú te cuèdicó cuándahú-dé yáha ndodo ñaha-xi xii-yu te ndúha-yu. ¹⁶ Te ní quixi ñáyíu ñúu yatni Jerusalén ndécá-yu

ñáyíu cùhú, ndihi ñáyíu yíhí ñaha espíritú cùndihí yucu ñávaha ní quixi, te nchaá-yu ní ndúha.

Ío ní quide úhú-güedé té Pèlú ndihi té Juáa

¹⁷⁻¹⁸ Te dútú cùnúu-gá ndihi cue tée cùu sàducéú cue tée cùndihí-dé ní cudééⁿ-güedé sá ío chítú-yu dàcuaha tnúhu Jesús, núu xíáⁿ ní tnii-güedé cue tée ní táuchíuⁿ Jesús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá ní chihí ñaha-güedé vècaá. ¹⁹ Te xití niú-án ní quexío ñá espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndióxi ní nacaáⁿ-xi yèhe vècaá ní quee-güedé, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

²⁰ —Quihíⁿ-ndó veñúhu càhnu sá ío cùnúu te cùñaha-ndo xii ñáyíu nàcuáa cadá-yu naníhí tàhú-yu —càchí espíritú-án xáhaⁿ-xi xii-güedé.

²¹ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-xi núu sátá ní túndaá, te ní sáháⁿ-güedé veñúhu càhnu sá ío cùnúu sá cùú-xí ñáyíu isráel ní dácuaáhá ñaha-güedé xii-yu.

Te dútú cùnúu-gá ndihi cue tée cùndihí-dé ní nadatàcá tnàhá-güedé ndihi nchaa cue tée cùu sacuéhé núu ñáyíu isráel ndihi cue tée cùchíuⁿ, te ní tendaha-güedé sandádú cuáháⁿ queñuhú-güedé cue tée yíhí vècaá ní cùu. ²² Te ní quexío-güedé yèhe vècaá, te ní xini-güedé sá ní ñá-gá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu tnúhu Jesús ñá túú-gá-güedé yíhí. Te cuánuhú-güedé ²³ ní xitnúhu-güedé cue tée cùchíuⁿ, te xáhaⁿ-güedé:

—Ní sáháⁿ-ndí ní sándéhé-ndí vècaá, te ndéé chóo-ni, te xíndecu-ni sandádú cue tée xíndeé yèhe vècaá. Te ní nacaáⁿ-ndí vècaá, te vā yōo ñá-gá yíhí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

²⁴ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-güedé, te cuáháⁿ iní cue dútú cùnúu ndihi tée tàxi tnuní cue tée xíndeé veñúhu càhnu sá ío cùnúu, te ní xitnàha-güedé:

—¿Nása cada-xi vitna duha càa ní cuu ní xinu cue tée yíhí vècaá-i? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

²⁵ Te ní quexío ñá tée ní xáhaⁿ-dè:

—Cundedóho-ndo na càchí tnúhu-i ñá tnúhu. Cue tée ní chihí-ndo vècaá ndécú-güedé veñúhu càhnu sá ío cùnúu dacuaha-güedé ñáyíu —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

²⁶ Te cue tée ndéé veñúhu ndihi tée tàxi tnuní ñahá xii-güedé cuánguaca ñaha-güedé, te ñá túú ní quide úhú ñahá-güedé, chí ní yuhú-güedé cuàha yúú ñahá ñáyíu dii ñúu-xi-án. ²⁷ Te ní ndexio ndihi ñaha-güedé núu cuè tée cùu sacuéhé ndihi núu cuè tée cùchíuⁿ. Te dútú cùnúu-gá ní ngüita-dé ténáá ñahá-dè xii-güedé, te xáhaⁿ-dè:

²⁸ —Te náa ñá díú ní cachí-ndí sá vā dácuaáhá-gá-ndó ñáyíu tnúhu Jesús te dàcuaha-ni-ndó-yu, te vitna nchaa ñáyíu ñúu Jerusalén ní níhí-yu tnúhu nàcuáa càháⁿ-ndó. ¿Te ná cuèndá ducaⁿ quide-ndo, te cachí-ndó sá nchúhú ndécuéchi-ndí ní

sahni-ndí Jèsús-i? —càchí dútú cúnùu-gá xáhaⁿ-dè xii-güedé.

²⁹ Te té Pèlú ndihi dava-gá cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu ní xáhaⁿ-güedé xii cue téé cùchiuⁿ:

—Nchúhú, Yá Ndióxi cúnùu-gá sàndáá iní-ndí tnúhu càháⁿ-gá dàcúúxí tnúhu càháⁿ ñáiyu. ³⁰ Te nchòhó ní sata caa-ndo Jèsús núú cùrúxí te núú cùrúxí-áⁿ ní xíhí-gá, dico ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá. Te Yá Ndióxi ní sàndáá iní cue ñani tnáhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha. ³¹ Te Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gá sá cùndècu Jèsús xio cùha-gá cuèndá taxi tnúni-gá te dacácu nihnu-gá ñáiyu isràél núú ùhú núú ndàhú. Te ducaⁿ-ni dacácu nihnu-gá nchaa ñáiyu na ñàña nchaa sá cuèhé sá dúhá, te cada càhnu iní-gá nchaa yícá cuèchi-yu. ³² Te ní xini-ndí nàcuáa ní quide-gá, núú xiáⁿ cání-ndí cuèndú núú ncháa ñáiyu, te Espíritú Yá Ndióxi chíndèe ñaha-xi xii-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá. Te ñiu-ni Espíritú-gá ní sàñaha-gá xii nchaa ñáiyu ní sàndáá iní-xi tnúhu-gá —càchí té Pèlú ndihi dava-gá-güedé xáhaⁿ-güedé xii cue téé cùchiuⁿ.

³³ Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii cue téé cùchiuⁿ, te ní cudééⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá cáhni ñaha-güedé. ³⁴ Te ñⁿ téé cùu fariséu tnàha-dé cùú-dé chiúⁿ, te nàni-dé Gamaliél, te cùu-dé mèstrú dácuaàha-dé ñáiyu nàcuáa ní chídó tnúni ndí Moisés, te ío yíñùhu càháⁿ ndihi ñàhá-yu xii-dé. Te ní ngúnutñí-dé, te ní xáhaⁿ-dè sá ná quèe tnaa té Pèlú ndihi dava-gá-güedé quèhé. ³⁵ Te ní xáhaⁿ-dè xii cue téé cùchiuⁿ:

—Nchòhó cue téé isràél, xini ñuhu-xi sá cání vaha iní-ndó ñasa cada-ndo ndihi cue téé-áⁿ. ³⁶ Chi ní canaha ní xíndecu ñⁿ téé ní xínani Tèudás, te ní cachí-dé sá cúnùu-dé, te ní cundihi-dé dàtná cùmí cièndú cue téé, te ñá ní cuèni-güedé cuu ñⁿ-nuu-güedé ndihi cue téé cùchiuⁿ. Te ní sañni ñaha cuè téé cùchiuⁿ-áⁿ xii téé Tèudás, te ní ndihi cue téé ní xica cuu ndihi-dé ní xité nuu-güedé, te ñá túú-gá ní quide-güedé nàcuáa ní sani iní-güedé cada-güedé. ³⁷ Te sátá ní xíhí téé-áⁿ, te ní tnahá nduu nùcódó tnúni ñáiyu. Te dàvá-áⁿ ní xíndecu ñⁿ téé distritú Galiléa ní xínani-dé Júdás. Te titní-güedé ní chitnahá ñàhá-güedé xii-dé. Te tnàhá-dé ní sañni ñaha tucu cue téé cùchiuⁿ, te nchaa cue téé ní xica cuu ndihi-dé ní xité nuu-güedé. ³⁸ Te na càchí tnúhu-í sá dáñá-ndó cuè téé-áⁿ, te ní ñá túú ngáá tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé, chí núu chiúⁿ mee-güedé quidé-güedé te cuíta-güedé, ³⁹ dico núu chiúⁿ Yá Ndióxi quidé-güedé, te vá ndáñihnu chiúⁿ quide-güedé. Te núu quide-güedé chiúⁿ Yá Ndióxi, te vá nàá-ndó ndihi-güedé, chí Yá Ndióxi nàá ndihi-ndo

sá dúcáⁿ xíquide-ndo —càchí té Gamaliél xáhaⁿ-dè xii cue téé cùchiuⁿ.

⁴⁰ Te nchaa-güedé ní càháⁿ sá tnúhu ndáá càháⁿ-dè. Te dàtnúni ní nacana tucu-güedé té Pèlú ndihi dava-gá-güedé te ní caniha-güedé, te ní càháⁿ níhi-güedé, te xáhaⁿ-güedé sá vā càháⁿ-gá-güedé tnúhu Jèsús, te dàtnúni ní dáñá ñaha-güedé cuánuhú-güedé. ⁴¹ Te ío ní cudí iní-güedé, chí mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá dúcáⁿ ndòho-güedé dacuàha-güedé ñáiyu tnúhu Jèsús. ⁴² Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní dácuaàha-güedé ñáiyu xití veñùhu càhnu sá ío cúnnu ndihi nchaa vehé-yu. Te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu sá Jèsús cùú-gá Cristú Yaa ní quixi ñuyúú-a.

6

Ní ndúcú-güedé úsá cue téé cundecu dacáhñu sá cáxi ñáiyu

¹ Te ñiu-ni dàvá-áⁿ ní sàndáá iní vai ñáiyu tnúhu Jèsús. Te cue ñáiyu griégú ní càháⁿ cuèhé-yu cuèndá ñáiyu isràél, sá ñáiyu ñáiyu quèé ñáiyu càháⁿ tnúhu griégú ñá túú tnàhá sá cáxi-yu, chí ñá túú sàñaha ñⁿ-nuu-güedé. ² Te cue téé úxúú ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, cue téé-áⁿ ní cana-güedé nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús. Te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu:

—Nchúhú chí vá cùú dácáhñu-ndí sá cáxi-yu, chí mee-ni tnúhu Yá Ndióxi càháⁿ-ndí. ³ Te nchòhó cue téé ndècu ndihi-ndí ichi Xitohó Jesucristú càháⁿ ndihi-ndo úsá cue téé xíndecu íha, cue téé càháⁿ ndihi ñàhá-yu mee-ni tnúhu yíñùhu, cue téé ndècu ndihi Espíritú Yá Ndióxi, mee-ni cuè téé cùtnuní vaha iní-xi. Te cue téé-áⁿ cuàha-ndí-güedé chiúⁿ cada-güedé dacáhñu-güedé sá cáxi-yu. ⁴ Te nchúhú mee-ni Yá Ndióxi càháⁿ ndihi-ndí, te mee-ni tnúhu-gá dacuàha-ndí-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

⁵ Te nchaa-yu ní tná-yu tnúhu ní càháⁿ-güedé, núú ní ndúcú-yu cue téé cada chiúⁿ-áⁿ. Te ñⁿ-dè nání-dé Tévá, te ío vaha sàndáá iní-dé Yá Ndióxi, te ndècu ndihi-dé Espíritú-gá. Te duha ní xínani dàva-gá-güedé: té Lipé, té Pròcoró, té Nicànor, té Tímón, té Pàrmenás, té Laxí téé ñuú Antiòquia téé ní sàndáá iní-xi sá dácuaàha ñáiyu isràél te vitna ní sàndáá iní-dé tnúhu Jèsús. ⁶ Te úsá cue téé-áⁿ ní sáháⁿ-güedé núú cuè téé úxúú ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, te cue téé úxúú-áⁿ ní càháⁿ ndihi-güedé Yá Ndióxi, te ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquí cuè téé úsá-áⁿ.

⁷ Te ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu Jèsús cuáháⁿ-yu titní xichi càháⁿ-yu tnúhu-gá. Te vai-gá ñáiyu ta sàndáá iní-yu tnúhu-gá

cuaháⁿ, te ní xíndecú-yu ndihi dava-gá ñáyiú dâcuaha tnúhu-gá ñuú Jerusálén. Te titní dütú ní sándáá iní-güedé tnúhu-gá.

Ní tñi-güedé té Tévá

⁸ Te té Tévá ní quide-dé titní núú sá vâ yôo tnáhi ndâcu cada, te ní cuñúhu vihi-yu sá dúcáⁿ ní quide-dé, te ducaⁿ ní quide-dé chi ndècu ndihi-dé Yá Ndióxi chindée ñaha-gá. ⁹ Te ní xíndecu cue téé ní xóo cunu cuechi núú ñⁿ téé tàxi tñuní, te téé tàxi tñuní-án ñá ní xóo dañá tnáhi-dé quee-güedé núú chíúⁿ-dè, te ní xinu-ná-güedé. Te sáta xiá, te ní dácáá-güedé veñúhu-güedé, te veñúhu-án sáháⁿ ñáyiú ñuú Cirené, ñáyiú ñuú Alejandriá, ñáyiú ñuú Ciliciá, ndihi ñáyiú distritú Asiá. Te nchaa ñáyiú-án ní nâá ndihí-yu té Tévá. ¹⁰ Te ñá ní nhí-yu tnúhu cáháⁿ-yu, chi ío váha ní sáá díquí-dé nâcuáa ní xáhaⁿ-dè xí-yu, chi Espiritú Yá Ndióxi ní chindee ñaha-xi xii-dé. ¹¹ Te ní cháhu-yu cue téé ní dâcuándèhnde tnúhu ní cáháⁿ té Tévá núú-yu. Te ní xáhaⁿ-güedé sá cáháⁿ cuèhé-dé cuendá ndí Moisés ndihi cuendá Yá Ndióxi. ¹² Te cuendá sá dúcáⁿ ní dâcuándèhnde-güedé núú ní sándáá iní-yu, te ní cudééⁿ-yu núú té Tévá. Te ní cudééⁿ cue téé cùu sacuéhé, te tnáhá cue téé dâcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tñuní ndí Moisés ní cudééⁿ-güedé. Te ní sáháⁿ-güedé ní tñi-güedé té Tévá ndécá ñaha-güedé cuaháⁿ núú quidé cuè téé cùchiuⁿ jundá, ndihi cue téé cùu sacuéhé. ¹³ Te ndécá-yu cue téé dâcuandehnde cuaháⁿ núú quidé-güedé jundá, te ní quesaha-ní tûcu-güedé cáháⁿ cuèhé-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—Tée-a mee-ní cáháⁿ cuèhé-dé cuendá veñúhu sá ío cùnuu, veñúhu ní cuu íí, te cáháⁿ cuèhé-dé cuendá nchaa sá ní chídó tñuní ndí Moisés. ¹⁴ Te ní tecú dóho-ndí càchí-dé sá Jèsus téé ñuú Nazàrèt dangoyo-dé veñúhu càhnu sá ío cùnuu te vá dáñá-gá-dé cada-ndí nâcuáa ní cachí ndí Moisés cada-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

¹⁵ Te nchaa cue téé ndècu jundá ní ndacoto váha-güedé núú té Tévá. Te ní dáyèhé-xi núú-dé dàtná quidé-xí núú espíritú xínú cuechi núú Yá Ndióxi.

7

Té Tévá xáhaⁿ-dè sá ñà túú cuèchi-dé

¹ Te ní xáhaⁿ dütú cùtùu-gá xii-dé:

—¿Ndáá tnúhu cáháⁿ-güedé cuendá-n-án? —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

² Te té Tévá ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Nchòhó cue ñaní tnáhá-í ndihi nchòhó cue téé cùu sacuéhé, cundedóho-ndo ñⁿ tnúhu na cáháⁿ-í-a. Yá Ndióxi ío cùnuu-gá, te ní cáháⁿ ndihi-gá ndí Abrahám nacióⁿ Mesopotamiá cùtnháá vátá quihíⁿ-gá ndí cundecu ndí ñuú Hàrán. ³ Te ní xáhaⁿ-gá

xii ndí: “Daña-n ncháa ñaní tnáhá-n, te dañá-n ñúhu-n, te quihíⁿ-n ñⁿ xichi núú dánèhé ñáhá-í cundecu-n”, duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndí Abrahám. ⁴ Te sáta dúcáⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndí Abrahám, te ní ndee ndí ñuú Càldeá, te cuaháⁿ ndí cundecu ndí ñuú Hàrán. Te sáta ní xihí tâtá ndí, te ní xáhaⁿ Yá Ndióxi quixi ndí cundecu ndí núú ndécú-ó vitna. ⁵ Te Yá Ndióxi ñá túú ní sáñaha-gá ní lùha ñuhu cuu cuendá ndí núú ní xíndecu ndí. Te ní xáhaⁿ ndáá Yá Ndióxi xii ndí sá cuáñaha-gá ñuhu cuu cuendá ndí, te na cùú ndí, te ndóo ndihi nchaa ñaní tnáhá ndí cacu túú ndee cuèé-gá. Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá cuèí vátá cùndecu-gá ní ñⁿ déhe ndí. ⁶ Te ní xáhaⁿ tûcu Yá Ndióxi xii ndí Abrahám sá díú-ní ñaní tnáhá ndí quihíⁿ-yu núú xicá cundécú-yu cùmí cièndú cuí, te vá dáñá-yu queé-yu núú chíúⁿ-yu, te ío dandòho ñaha-güedé núú cùndécú-yu. Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndí, te ndáá ducaⁿ ní cuu. ⁷ Te ní xáhaⁿ tûcu Yá Ndióxi xii ndí Abrahám: “Yúhú dandòho-í nchaa ñáyiú na dandòho ñaha xii cue ñaní tnáhá-n. Te dàvâ-án te ndee cue ñaní tnáhá-n núú cùndécú-yu, te quixi-yu chíñuhu ñahá-yu xii-í iha”, duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndí Abrahám, te ndáá ducaⁿ ní cuu. ⁸ Te Yá Ndióxi ní quide ndáá-gá ndihi ndí Abrahám, te ní xáhaⁿ-gá xii ndí sá cuáha-güedé seña ñií nchaa landú téé cuendá cunáhá-yu nâcuáa ndúu sá ní quide ndáá-gá ndihi ndí Abrahám. Núu xíáⁿ núú uná nduu sá ní cacu té Isáac déhe ndí Abrahám, te ní sáha ndí seña ñií-dé. Te diu-ní ducaⁿ ní quide tucu té Isáac déhe-dé té Jácób, te diu-ní ducaⁿ ní quide té Jácób, chi úxúú déhe-dé ní xíndecu, te nchaa-güedé ducaⁿ ní quide-dé. Te ndí úxúú cue téé-án ní cuu-güedé ñaní tnáhá-ó.

⁹ Te ñⁿ déhe té Jácób ní xínani-dè Chèé. Te ñá ní cùu váha iní cue ñaní-dé núú-dè, núú ní dícò ñaha-güedé ní queheⁿ ñaha cuè téé cuaháⁿ nacióⁿ Egiptú, te Yá Ndióxi ñá ní dáña ñaha-gá xii-dé cuita nihnu-dé. ¹⁰ Te ní chindee ñaha-gá xii-dé ní cácu-dé cùtnháá ní ndòho vihi-dé. Te téé yíndaha Egiptú ío ní cudíí iní-dé té Chèé, te ní cutnùní iní-dé sá ío váha túha té Chèé, te ducaⁿ ní cutnùní iní-dé, chi Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá xii té Chèé. Te ní xáhaⁿ téé yíndaha Egiptú xii té Chèé sá díú té Chèé coo-dé gobièrnú Egiptú, te taxi tñuní-dé nchaa ñáyiú xínu cuechi núú téé yíndaha Egiptú-án.

¹¹ Te ní quíhu tnamá nihí nacióⁿ Egiptú ndihi nacióⁿ Cànaa, te ío ní ndòho-yu. Te nchaa ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ñá ní xóo nihí-gá-yu sá cáxi-yu. ¹² Te ní nihí té Jácób tnúhu sá ío triú Egiptú, núu ní tendaha-dé cue déhe-dé ní sáháⁿ-güedé ní

sánguaa-n güedé triú-án, te dává-án ní sáhán cue ñani tnáhá-ó xito díhna nuu nacióⁿ Ègiptú. ¹³ Te xito cùu uú cuáhán-güedé, te ní xáhaⁿ tè Chèè sá ñani-dé cúu-güedé. Te tée yindaha Ègiptú ní cutnùni iní-dé sá díú-ní ñani té Chèè cúu-güedé. ¹⁴⁻¹⁵ Te ní cana té Chèè tátá-dé tè Jácób ndihi nchaa ñani tnáhá-dé. Te cùu-xi datná únídico sáhú-n-yu ndéca tè Jácób cuáhánⁿ nacióⁿ Ègiptú núu ndécú tè Chèè, te xiánⁿ ní quexió-yu ní ngóo-yu. Te yácáⁿ ní xíhi té Jácób ndihi nchaa déhe-dé cue ñani tnáhá-ó. ¹⁶ Te sáta ní cuu titní cuía, te ní natava-güedé yiqui ndíi Jácób ndihi nchaa déhe ndíi nchìdo-güedé cuáhánⁿ ñuú Siqém. Te ndíi Abrahám sa ní cuu titní-gá cuía sá ní nacuaaⁿ ndíi ñuhu núu cuè déhe ndíi Hámór. Te xiánⁿ nchíi yaú ní nachindúxi-güedé yiqui-áⁿ.

¹⁷ Te cútnáhá vátá nátáva-gá-güedé yiqui cue ndíi, te sa ta tnáhá yatni cada Yá Ndióxi nácuáa ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Abrahám cada-gá sá cúu-xí ñayiu isráel ndécú Ègiptú, te ta cáyá vihi-yu cuáhánⁿ. ¹⁸ Te dává-ánⁿ chi ingá tée yindaha nacióⁿ Ègiptú, te ñá túú-gá ní xini-dé nása ní xóo cada ndíi Chèè. ¹⁹ Te tée yindaha Ègiptú ñá ní quide ndáá-dé, chi ío ní dándóhó-dé ñani tnáhá-ó ní xindecu dává-ánⁿ. Te ní táuchúú-n-dé sá xócuñi-yu dándóo-yu déhe yiquiⁿ cuendá ndihi-güexi cuú. ²⁰ Te dává-ánⁿ ní cacu té Moisés, te ío ní cudíi íni ñáhá Yá Ndióxi xii-dé. Te ní xindecu ndíi ñaha náná-dé ndíi tátá-dé úní-ní yóo. ²¹ Te ndéca ñahá-yu cuáhánⁿ ingá xichi, te yácáⁿ ní dándóo ñahá-yu xii-dé, te ní naníhi ñahá déhe yoco tée yindaha Ègiptú, te ní xito-xi-dé dátáa xító-xí ñiⁿ déhe mee-xi ní xito-xi-dé ndéé ní sahnú-dé. ²² Te ní cutúha-dé nchaa sá xini cue tée ègiptú, te ío váha ní sáa díquí-dé tnúhu cáháⁿ-dé ndihi nchaa sá cáda-dé.

²³ Te cútnáhá ndécú-dé údico cuía-dé, te ní cachí-dé sá quihíⁿ-dé cáháⁿ ndíi-dé cue ñani tnáhá-dé ñayiu isráel. ²⁴ Te ní xini-dé ní caniha ñiⁿ téè ègiptú xii ñiⁿ téè isráel, te ñá ní cùndee iní-dé cundehe-dé núu ní sáhán-dé ní chindee-dé téè isráel, te ní sahní-dé téè ègiptú, ²⁵ chi ní cachí Yá Ndióxi sá díú-dé dacácu-dé ñani tnáhá-dé ñayiu isráel núu cuè téè ègiptú. Te ní sani iní-dé sá cutnùni iní-yu nacuaaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii-dé, dico ñá túú ní cutnùni iní-yu. ²⁶ Te nduu tncé ní xini-dé náa úu cue téè isráel, te ñá túú ní tnáhá iní-dé náa-güedé núu ní xáhaⁿ-dé xii-güedé: “¿Ná cuendá ducaⁿ xináa-ndó? ¿Ná ñá díú ndímee-ndo núu ducaⁿ xináa-ndó?” Duha ní xáhaⁿ té Moisés xii-güedé. ²⁷ Te téè ndécuechi ní sáhán-dé ní chindaha ñihnu-dé té Moisés ñiⁿ xio, te ní xáhaⁿ-dé: “¿Ná cúu yòhó núu véxi-n tàxi tnuni ñáhá-n? ²⁸ Te tnáhá-ni tucu yúhú

cahni-n dátáa ní sahní-n téè ègiptú icu cáhaⁿ-n áⁿ, duha ní xáhaⁿ-dé xii té Moisés. ²⁹ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ téè isráel núu ní yúhú té Moisés ní xinú-dé cuáhánⁿ-dé ní sáá-dé nacióⁿ Mèdián. Yácáⁿ ní ngóo-dé, te yácáⁿ ní tnándaha-dé, te ní cacu úu déhe téè-dé.

³⁰ Te sáta ní xinú údico cuía, te ní sáhán té Moisés ñiⁿ xio yucu Sinái. Te yácáⁿ ní xini-dé ñiⁿ tnutaú nchícúⁿ ñuhú, te xiti itá ñuhú-ánⁿ ní xini-dé yíhi ñiⁿ espíritú xinú cuèchi núú Yá Ndióxi. ³¹ Te òrè ní xini-dé sá yíhi-xí xiti itá ñuhú-ánⁿ, te ní cuñuhu vihi-dé sá ní xini-dé espíritú-ánⁿ xiti itá ñuhú-ánⁿ, te ní sándehe-gá-dé, te ní xindéhe váha-dé. Te ní tecú dóho-dé ní cáháⁿ Yá Ndióxi, te xáhaⁿ-gá xii-dé: ³² “Yúhu cùu-í Ndióxi ní cáháⁿ ndíi cue ñani tnáhá-n ndéè sanaha, ndíi Abrahám ndíi ndíi Isáac ndíi ndíi Jácób, ndíi dává-gá cue ñani tnáhá-n. Nchaa cue ndíi-ánⁿ ní xóo cáháⁿ ndíi-í.” Duha ní xáhaⁿ-gá xii té Moisés. Te ní quidi ñaha-xi xii té Moisés sá ní yúhú-dé, te ñá ní cùyi-gá-dé cundehe-dé tnutaú nchícúⁿ ñuhú-ánⁿ. ³³ Te Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gá xii-dé: “Queñuhu chàu-n, chí núu ñuhú ní cuu íi nùñi-n. ³⁴ Te yúhú ndéhè-í sá ío ndòho nchaa ñayiu cùu cuendá-í, ñayiu ndécu nacióⁿ Ègiptú. Te ní tecú dóho-í sá ío ndàhú xícáhánⁿ-yu, núu xiánⁿ véxi-í càchi tnúhu-í sá nùhú-n nacióⁿ Ègiptú cuendá ndeñuhú-n-yu yácáⁿ.” Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii té Moisés.

³⁵ Te ñá ní sándáa iní-yu té Moisés ndéé díhna, chí ní xáháⁿ-yu: “¿Ná cuendá véxi-n tàxi tnuni ñáhá-n xii-ndí?” Duha ní xáháⁿ-yu xii té Moisés. Te diu-ni té Moisés ní tendaha ñaha Yá Ndióxi ní sáhán-dé dacácu-dé ñayiu isráel nacióⁿ Ègiptú cuèi ñá ní sándáa iní ñáhá-yu xii-dé. Dico ní taxi tnuni-dé-yu, chí ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá òrè ní xini-dé espíritú xinú cuèchi núu-gá xiti tnutaú nchícúⁿ ñuhú. ³⁶ Te té Moisés ní nguíta-dé ní quide-dé sá vá yòo tnàhí ndàcu cada, te ní cuñuhu vihi-yu sá dúcáⁿ ní quide-dé, te ducaⁿ ní quide-dé Ègiptú ndíi Lámár Tícuèhé. Te ní ngódo núu-dé núu-yu ní queé-yu Ègiptú cuáhánⁿ-yu ñiⁿ ichi xiti yucu núu vá yòo tnàhí ndécu, te ní xíhi-yu údico cuía xiti yucu-ánⁿ, te xiánⁿ ní xóo cada-dé sá vá yòo tnàhí ndàcu cada. ³⁷ Te diu-ni té Moisés ní xáhaⁿ-dé xii cue ñani tnáhá-dé dává-ánⁿ: “Yá Ndióxi cada-gá te coo ñiⁿ ñani tnáhá-ndó ndéè cuèè-gá, te téè-ánⁿ cáháⁿ-dé tnúhu-gá núu-ndó dátáa cuini-ndó ní cachí-gá quidé yúhú, te ío xini ñuhu-xi cundédóho-ndo tnúhu cáháⁿ-dé”, duha ní xáhaⁿ té Moisés xii-yu dává-ánⁿ. ³⁸ Te diu-ni té Moisés ní xindecu ndíi-dé ñayiu isráel xiti yucu, te ní sáá-dé yucu Sinái, te xiánⁿ ní quixi ñiⁿ espíritú xinú cuèchi núu Yá Ndióxi ní cáháⁿ ndíi ñaha-xi xii-dé, te yácáⁿ ní

dácuahá ñaha-xi tnúhu-gá, te ñu-ni tnúhu-áⁿ ní ndóo dácuaha-o.

³⁹ Te cue ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ñá ní sándáá iní-yu té Moisés, te ñá ní ndéé iní ñáhá-yu xii-dé, chi ní cuini-yu nuhú tucú-yu ñuú Ègiptú cundecú-yu. ⁴⁰ Te òré ndécú té Moisés yucu ní xáháⁿ-yu xii ñani-dé té Àron: “Cadúha-n ñⁿ úú ndiòxí ðihúⁿ cuááⁿ codonùu núú-ó cùhuⁿ-o ichi, chi ñá túú cùtnuní iní-ó ndéé ichi cuaháⁿ té Moisés, téé yòdo nuu núú-ó ndùu ní quee-o Ègiptú”, duha ní xí-yu té Àron. ⁴¹ Te ðavá-áⁿ ní cadúha-güedé ñⁿ chëhlu mee-ni ðihúⁿ cuááⁿ, te ní sahní-güedé ñⁿ úú quiti nchito ní quide càhnu-güedé chëhlu-áⁿ. Te ío ní cudíí iní-yu quiti-áⁿ, chi ní cachí-yu sá ðiú-ní ndiòxí cúú-dí. ⁴² Te sá ðucáⁿ ní quide-yu, xiáⁿ ní dáñá ñaha Yá Ndiòxí xii-yu. Te ní dáñá-gá ní xóo cada càhnú-yu nchicanchii, ndihí yóo, ndihí nchaa chódíní. Te duha ní chidó tnùní ñⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha nàcuáa ní xáhaⁿ-gá xii ñáyiú ðavá-áⁿ: Nchòhó ñáyiú israhél, ní cuu údico cuíá yíhí-ndó yucu,

te ní sahní-ndo quiti-ndo ní quide càhnu ñaha-ndo xii-í cáháⁿ-ndó, dico ñáhá chi ní sahní-ndo-güedé ní quide càhnu-ndo sá ní cadúha mee-ndo.

⁴³ Te ní cadúha-ndo ñⁿ veñúhu líhli, te ní sanutñí-ndo Mólóc sá cachí-ndó cùu ndiòxí-ndó xica nchido-ndo xiti yucu, te ní cadúha-ndo ñⁿ chódíní, te quiti-áⁿ càchí-ndó sá cúú-dí ndiòxí Rènfán, te ndi ndúú sá ní cadúha-ndo-áⁿ ní quide càhnu-ndo.

Te cuendá sá ðucáⁿ ní quide-ndo te yúhú queñuhu ñaha-í xii-ndo quihíⁿ-ndó cùndecu-ndo ingá xio naciòⁿ Babiloniá. Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii-yu, te ducaⁿ ní chidó tnùní téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá.

⁴⁴ Te xiti yucu-áⁿ ní dácaá-güedé ñⁿ veñúhu vehe dóo. Te vehe-áⁿ ní cuu-xi ñⁿ sá cùtnuní iní-yu sá Yá Ndiòxí ndécú ndihí ñaha-gá xii-yu. Te vehe-áⁿ ní dácaá-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii té Moisés, chi ní dánèhé ñáhá-gá xii-dé nàcuáa dacàa-güedé. ⁴⁵ Te sátá ní xihí nchaa cue téé-áⁿ, te ní ndóo ndihí nchaa ðehe-güedé veñúhu-áⁿ. Te ní xido tucu-güedé veñúhu-güedé cuaháⁿ-güedé, te cuaháⁿ ndihí-güedé té Jòsué núú cùndécú-yu. Te sátá ní quexió-yu, te ní dácuñú-yu ñáyiú dii ñuú-xi-áⁿ chi mee Yá Ndiòxí ní chindee ñaha-gá xii-yu. Te sátá ní ndihí nchaa ñáyiú ní xica nchido veñúhu dóo-áⁿ ní xihí, te ní ndóo ndihí dava-gá-yu. Te ducaⁿ-ni ndécú-xi ní cacu té Davíí, téé ní xíndaha ñaha xii-yu. ⁴⁶ Te Yá Ndiòxí ní cudíí víhí iní-gá té Davíí. Te ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-gá núu cuu dacàa-dé

veñúhu cuu cuendá-gá, chi ñⁿ-ni Yá Ndiòxí ní xóo cada càhnu té Davíí ndihí té Jacób, ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha víhí-gá. ⁴⁷ Te Yá Ndiòxí ñá ní ðañá-gá dacàa té Davíí veñúhu-gá dico ðehe-dé té Salòmón, chi ní dáñá-gá ní dácaá-dé veñúhu cuu cuendá-gá ⁴⁸ cuéi ñá túú sàcùndecu-gá veñúhu dacaa cue téé ñuyú-a, chi ndèni xiáⁿ ndécú-gá chi espíritú cúú-gá. Te duha ní chidó tnùní téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ-gá:

⁴⁹ Yúhú táxi tnùní-í andiú ndihí ñuyú, te xiáⁿ núu nchòhó vá ndácú-ndó chihí ñaha-ndo xiti veñúhu dátñá quidé-yu sá cachí-yu cùu ndiòxí-yu ní cadúha-yu.

Te ñá túú xini ñuhu-í núú ndétátú-í, ⁵⁰ chi yúhú ní cadúha-í nchaa sá ío ñuyú-a. Duha ní cáháⁿ Yá Ndiòxí, te ðiú-ni ducaⁿ ní chidó tnùní téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá —duha ndùu nchaa tnúhu ní xáhaⁿ té Tévá xii-güedé.

⁵¹ Te ní xáhaⁿ tucu-dé:

—Nchòhó, ío sáa iní-ndó chi quide-ndo dátñá quidé ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú israhél chi ñá túú tédòho-ndo tnúhu càháⁿ Yá Ndiòxí, chi ñá cuini-ndó quindáá iní-ndó tnúhu-gá, mee-ni cuu úhú iní-ndó Espíritú-gá dátñá ní xóo cada cue ñani tnáhá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha. ⁵² Chi cue téé-áⁿ ío ní xóo dandòho-güedé nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha. Te ní sahní-güedé nchaa cue téé ní cáháⁿ sá quixí Cristú ñuyú-a, te Yaá-áⁿ ñá túú cuèchi-gá. Te ðiú-ni ducaⁿ ní quide-ndo Cristú cùtnáhá ní quixí-gá ñuyú-a, chi ní sáha cuendá-ndó-gá núú cué téé ní cuu úhú iní ñáhá xii-gá ní sahní ñaha-güedé. ⁵³ Te ndécú ndihí-ndo tnúhu ní chidó tnùní ndii Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú ximú cuèchi núú Yá Ndiòxí xii ndii, te ní ducaⁿ ñá túú sándáá iní-ndó tnúhu-áⁿ núu ní sahní-ndo Jèsús. Te ðiú-ni tnúhu-áⁿ ndécú ndihí-ndo ndéé vitna —cachí té Tévá xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Ní sahní-güedé té Tévá

⁵⁴ Te sá ðucáⁿ ní xáhaⁿ té Tévá xii-güedé, te ní cudééⁿ víhí-güedé núú-dé, núu ní quide rúhñú-güedé ñuhu-güedé sá sàtú iní-güedé.

⁵⁵ Te té Tévá ndécú ndihí-dé Espíritú Yá Ndiòxí, te ní ndacoto váha-dé andiú, te ní xini-dé súúni dátásaⁿ-xi núú ndécú Yá Ndiòxí, te ní xini-dé Xitohó Jesucristú nùtní-gá xio cùha Yá Ndiòxí. ⁵⁶ Te ní xáhaⁿ té Tévá xii-güedé:

—Chí cùndèhe andiú chi yúhú ndéhè-í Xitohó Jesucristú nùtní-gá xio cùha Yá Ndiòxí, te ðiú-gá cúú-gá ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

⁵⁷ Te ní sadí-güedé dóho-güedé cuendá sá ñá ní tnáhá iní-güedé cundédòho-güedé tnúhu cáháⁿ-dé, te uuⁿ ní cuáá-güedé, te

ní taxi ndaha ñaha-güedé xii-dé ⁵⁸ ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ ndéé ìⁿ xio yuhu ñúú, te yacáⁿ ní sãñaha-güedé yúú xii-dé. Te ndécu ìⁿ tée cuechi nàni-dé Sàulú, te té-áⁿ ní quide cuendá-dé dóo-güedé cuendá ní nune ndaha-güedé ní sãñaha-güedé yúú xii té Tévá. ⁵⁹ Te òré sãñaha-güedé yúú, te ní cáháⁿ ndihi-dé Xitohó Jesucristú te xáhaⁿ-dè:

—Yòhó Xitohó Jesucristú, naqueheⁿ-n iní-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶⁰ Te ní nguñí xítí-dé, te níhi ní cáháⁿ-dè, te xáhaⁿ-dè:

—Yòhó Xitohó Jesucristú, vá técuéchi-n cue té-á sá dúhá quide ñaha-güedé xii-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te xíáⁿ-ná ní cáháⁿ-dè, te ní xíhí-dé.

8

Té Sàulú chíhí-dé ñáyiú sándáá iní-xi tnúhu Jèstús vecaá

¹ Te té Sàulú ní nduu vétú iní-dé sá ní sahní-güedé té Tévá.

Te ñu-ni nduu-áⁿ ní cuu níhi cuendá nchaa ñáyiú sándáá iní-xi tnúhu Jèstús ñúú Jerusalén. Te ní ndihí-yu ní xité nuu cuáháⁿ-yu distritú Jüdeá ndihí distritú Sãmariá. Te cue té ní táuchíúⁿ Jèstús dácuáha ñaha xii-yu tnúhu-gá ní ndóo-güedé ñúú Jerusalén. ² Te nchaa cue té cáháⁿ ndihí Yá Ndióxi ní chindúxi-güedé ndíi Tévá. Te ío ní ndáhyú ñáyiú ní sándáá iní tnúhu Jèstús sá ní xíhí ndíi. ³ Te té Sàulú ío dándoho-dé-yu, chí ndí vehe ndí vehe cuáháⁿ-dè cuátní-dé cuéi tée cuéi ñadihí ndécá-dé cuáháⁿ vecaá.

Cáháⁿ-yu tnúhu Yá Ndióxi distritú Sãmariá

⁴ Te nchaa ñáyiú ní xité nuu cuáháⁿ-yu cáháⁿ-yu tnúhu Jèstús nchaa núú quexió-yu.

⁵ Te té Lìpé cuáháⁿ-dè distritú Sãmariá cáháⁿ-dè tnúhu Xitohó Jesucristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi ní quixi ñuyúú-a. ⁶ Te ío vai núú sá vá yóo tnàhí ndàcu cada ní quide-dé, te ní cuñúhu vihí-yu, te ní xíndedóho váha-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-dè.

⁷ Te vai ñáyiú yíhi ñaha espíritú cundihí yucu ñáváha ní queñúhu-dé nchaa espíritú-áⁿ yiqui cuñú-yu, te ní cana saa-xi òré ní ndee-xi yiqui cuñú-yu cuáháⁿ-xi, te ní ndúha-yu. Te vai ñáyiú cùhú ñá cúú-gá candá nihnú-yu ndihí ñáyiú yacua ní quide tátna-dé, te ní ndúha-yu. ⁸ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dè tnúhu Jèstús te ní quide tátna-dé-yu, xíáⁿ ío ní cudíí iní ñáyiú ñúú-áⁿ.

⁹ Te ñu-ni ñúú-áⁿ ndécú ìⁿ tée nàni Xímú, te té-áⁿ xíní-dé cada ndúu-dé, te ní cuu naha dùcaⁿ quide-dé, te ní xóo cuñúhu ñáyiú distritú Sãmariá sá dúcáⁿ quide-dé, te ní cachí-dé sá díú-ní-dé cúnú. ¹⁰ Te nchaa ñáyiú cuéi ñáyiú cuica te cuéi ñáyiú ndàhú ío nehé-yu sá yíñúhu núú-dè, te xitnàhá-yu:

—Té-áⁿ ío chindee ñaha Yá Ndióxi xii-dé núu vai núú sá quidè-dè —càchí-yu xitnàhá-yu.

¹¹ Te ní sándáá iní-yu nàcuáa ní xóo cada ndúu-dé, te ní xóo cuñúhu vihí-yu, te ní cuu naha dùcaⁿ-ní dandahú ñáhá-dé xii-yu. ¹² Te té Lìpé ní cáháⁿ-dè tnúhu Xitohó Jesucristú, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu sá Yá Ndióxi cuñí-gá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu. Te cuéi tée cuéi ñadihí ní sándáá iní-yu tnúhu-gá, te ní sanduté-yu. ¹³ Te tnàhí té Xímú ní sándáá iní-dé tnúhu-gá, te ní sandute-dé, te ní xica cuu-dé ndihí té Lìpé, te ní cuñúhu-dé chí titní núú sá vá yóo tnàhí ndàcu cada ní quide té Lìpé, te ní cuñúhu vihí nchaa ñáyiú.

¹⁴ Te dava-gá cue té ní táuchíúⁿ Jèstús dacuáha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá ní níhí-güedé tnúhu sá ñáyiú distritú Sãmariá ní sándáá iní-yu tnúhu Yá Ndióxi. Te ní tendaha-güedé té Pèlú ndihí té Juáa cuáháⁿ-güedé distritú Sãmariá. ¹⁵ Te ní quexio-güedé, te ní cáháⁿ ndihí-güedé Yá Ndióxi ní xícáⁿ-güedé Espíritú-gá quixi cundecu ndihí-yu. ¹⁶ Chí ní ñ-nyu vátá sáa-gá Espíritú-gá cundecu ndihí-yu, chí òré ní sanduté-yu, te mee-ni Jèstús ní cacunehe-güedé. ¹⁷ Te òré ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquí-yu, te ní quexio Espíritú-gá ní ngúndecu ndihí-yu.

¹⁸ Te ní xíní té Xímú nàcuáa ní quide-güedé ní quexio Espíritú-gá ní ngúndecu ndihí-yu, te cuñí-dé cuáñaha-dé díhúⁿ xii té Pèlú ndihí té Juáa ní cùu. ¹⁹ Te ní xáhaⁿ-dè:

—Chindee ñaha-ndo cuendá ndèda-ni càa-yu cacáⁿ ndodo-í ndaha-í díquí-yu, te níhi-yu Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndihí-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

²⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii-dé:

—Yòhó cuíta nihnu-n ndihí díhúⁿ-n, chí cuñí-n cuáaⁿ-n sá váha quide Yá Ndióxi. ²¹ Yòhó vá cúú càda-n chiuⁿ quide-ndí, chí ñá túú ndècu váha iní-n núú Yá Ndióxi. ²² Te vá dúcáⁿ cáháⁿ-n, chí ío nehé cáháⁿ-n sá dúcáⁿ cáháⁿ-n. Te cáháⁿ ndàhú-n núú Yá Ndióxi sá ná cáda càhu iní-gá tnúhu ní cáháⁿ-n. ²³ Te yúhú sa xíní-í sá ío ùhú iní-n, chí mee-ni sá cuèhé sá dúhá chido nuu-n quide-n —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii té Xímú.

²⁴ Te ní xáhaⁿ té Xímú xii-güedé:

—Cáháⁿ ndàhú-ndó núú Yá Ndióxi sá ñá túú ná tnahá-í sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

²⁵ Te té Pèlú ndihí té Juáa ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi núú ñáyiú ñúú-áⁿ. Te ní xáhaⁿ-güedé nchaa nàcuáa ní quide Jèstús ní xíní-güedé òré ní xica cuu-gá ñuyúú-a. Te ní tñí-güedé ichi cuánuhú-güedé ñúú Jerusalén, te ní yáha-güedé titní ñúú yíndèhu distritú Sãmariá, te ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gá.

Té Lìpé ndihí ìⁿ té ñúú Etiópía

²⁶ Te ìn espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní quexio-xi ñuú Jerusalén ní xáhaⁿ-xi xii té Lìpé:

—Cada túha-n chi quée nuu-n ñuú Gázá, dico mee-ni xití yucu cuáháⁿ ichi —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

²⁷ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te ní nat-nahá-dé ìn té nacióⁿ Etiópia ñúhú-dé ichi. Te cùu-dé tesorerú xínú cuèchi-dé núú ìn ñadihí ñaha yindaha nacióⁿ Etiópia, te ñaha-án nání-án Cándacé. ²⁸ Te té etiópia-án ní sáháⁿ-dé ñuú Jerusalén ní cáháⁿ ndíhi-dé Yá Ndióxi, te ñuhu-dé ichi cuánuhú-dé ñuú-dé ñúhú-dé carrètá, te dàcuaha-dé tñuhu ní chídó tñuni ndí Chàia té ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. ²⁹ Te ní xáhaⁿ Espíritú Yá Ndióxi xii té Lìpé:

—Quíhíⁿ tuha-n càrretá-án —càchí Espiritú-gá xáhaⁿ-xi xii-dé.

³⁰ Te té Lìpé ní sátuha-dé carrètá-án, te ní tecú dóho-dé nàcuáa cáháⁿ té etiópia-án, té ñuhu carrètá-án dàcuáha-dé nàcuáa ní chídó tñuni ndí Chàia. Te ní xáhaⁿ té Lìpé xii té etiópia-án:

—¿Técú tñuni-n nchàa tñuhu dàcuaha-n-án? —càchí té Lìpé xáhaⁿ-dè xii-dé.

³¹ Te ní xáhaⁿ té etiópia:

—¿Nása tecú tñuni-í te vâ yôo dànehé ñáhá xii-í? Ta quène iha coo-n chi danèhé ñáhá-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii té Lìpé.

Te cuasaá té Lìpé núú carrètá ní ngóo-dé.

³² Te ndédóho-dé nàcuáa dàcuaha té etiópia-án nàcuáa ní chídó tñuni ndí Chàia núú tütü Yá Ndióxi núú càchí-xi:

Dàtná quidé ìn mbéé cada-dé òré can-deca ñaha-güedé xii-dé quíhíⁿ cahni ñaha-güedé chi ñá túú nâ cada-dé, dàtná cuini-ndó quide mbéé òré dété-di ñá túú ndáhí-di ducaⁿ càda-dé òré cahni ñaha-güedé chi ní vâ cáháⁿ-dé.

³³ Te mee-ni cùdiquí ndéé ñáhá-güedé xii-dé, te ní vâ ndúcú tñuhu-güedé núú-dé núu ndáá ndécucéchi-dé.

Te ío cuu nduu cuihna íni cue ñaní tñáhá-dé, chi cahni ñaha-güedé xii-dé ñuyíú-a. Duha cáháⁿ tutú ní dàcuáhá té etiópia ní xíndedóho té Lìpé.

³⁴ Te ní xáhaⁿ tütü té Etiópia xii té Lìpé:

—Cundee íni-n càchí tñuhu-n yòo cuncuhe té ní cáháⁿ tñuhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, núu cáháⁿ-dè cuèndá mée-dé àdi cáháⁿ-dè cuèndá ingá ñayiu —càchí té etiópia-án xáhaⁿ-dè xii té Lìpé.

³⁵ Te té Lìpé ní cani-dé cuèndú núú té etiópia nàcuáa ní cáháⁿ ndí Chàia nàcuáa cada Jèsús òré quixi-gá ñuyíú-a. Te ní xáhaⁿ-dè nàcuáa ndùu tñuhu Jèsús ndíhi nàcuáa ní quide-gá. ³⁶ Te ñuhu-güedé ichi cuáháⁿ-güedé ní naníhí-güedé ìn xichi núú ñúhú ndüte, te ní xáhaⁿ té etiópia:

—Iha ñuhu ndute, ¿te vâ cúu cuàndute-í iha-án? —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii té Lìpé.

³⁷ Te xáhaⁿ té Lìpé:

—Te núu sàndáá ndisa íni-n Jèsús, te cuu cuandute-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ní xáhaⁿ té etiópia:

—Sàndáá ndisa íni-í sá Dèhe Yá Ndióxi cúu Xitohó Jesucristú —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

³⁸ Te ní ngani-dé carrètá, te ní nuu-güedé ndi ndùu-güedé, te cuánguee-güedé xití ndute, te ní dàcuàndüte ñaha té Lìpé xii-dé.

³⁹ Te òré ní nene-güedé xití ndute, te ndéca ñaha Espiritú Yá Ndióxi xii té Lìpé cuáháⁿ. Te ñá túú ní xini té ní sandute-án ndéé ichi cuáháⁿ té Lìpé. Te ío ní cudíhí íni-dé sá ní natuha-dé ichi Yá Ndióxi, te cuàndaa-dé núú carrètá-dé cuánuhú-dé. ⁴⁰ Te ní quexio té Lìpé ñuú Àzotó, te ndi tnahá ñuú ndi tnahá ñuú cuáháⁿ-dé cáháⁿ-dé tñuhu Yá Ndióxi, te ní yáha-dé cuáháⁿ-dé ní quexio-dé ndéé ñuú Cèsarea.

9

Té Sàulú ní tuha-dé ichi Xitohó Jesucristú (Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Te té Sàulú mee-ni cáháⁿ cuèhé-dé cuèndá ñayiu ní sàndáá íni tñuhu Jèsús, te cuini-dé cahni ñaha-dé xii-yu. Te ní sáháⁿ-dè núú dütü cùnùu-gá, ² te ní xáhaⁿ-dè sá cádúha dütü-án ìn tutú canehe-dé quíhíⁿ cuáha-dé cue téé xíndeé nchito veñúhu ñuú Dàmascú, chi cuini-dé tñi-dé nchaa ñayiu dàcuaha tñuhu Xitohó Jesucristú candeca ñaha-dé quíhíⁿ ñuú Jerusalén. ³ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dè tá cùyatni-dé ñuú Dàmascú, te uuⁿ ní quee ñuhu andiu, te ní dàyèhé-xi ndéé núú nütñi-dé. ⁴ Te ní nduá-dé ndéé ñuhu, te ní tecú dóho-dé cáháⁿ ìn sá cáháⁿ núú ñinu, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yòho Sàulú, ¿ná cuèndá cúu ùhú íni ñáhá-n xii-í te dàndoho ñaha-n? —càchí sá cáháⁿ-án xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁵ Te ní xáhaⁿ-dè:

—¿Ná cúu yòhó sá cáháⁿ-án-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ní xáhaⁿ sá cáháⁿ xii-dé:

—Yúhu cúu-í Jèsús téé cùu úhú íni-n. Te ío dàndoho-n mee-n, chi dàtná quidé ndicutu quide-n, chi quiti-án núu na cùxi-güedé-di pùya te sáha-di patadá núu-xi, te quide úhú-di mee-di. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yohó chi ñá túú sàndáá íni ñáhá-n xii-í —càchí sá cáháⁿ-án xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁶ Te té Sàulú ní quidi ñaha-xi xii-dé sá ní yuhú-dé, te ní xáhaⁿ-dè:

—Xitohó Jesucristú, ¿te ná cuini-n càda-í-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Ndacóo, te quíhíⁿ-n ñúú-ãⁿ, te yàcáⁿ tecú tnúhu-n nã cúú sã cádá-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁷ Te cue tée cuáháⁿ ndihi té Sàulú ní tecú dóho-güedé càháⁿ ìⁿ sã cáháⁿ, dico yã yõ tñàhí ní xini-güedé, te ní yùhú vñí-güedé, te ñã túú tñàhí ní càháⁿ-güedé. ⁸ Te ní ndacóo té Sàulú, te ñã ní cùu-gá cundehe-dé, chí ní cuaa-dé, te ní tñii-güedé ndaha-dé ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ ñúú Dàmascú. ⁹ Te yàcáⁿ ní xíndecu-dé úní nduu, te ñã ní cùu tñahí cundehe-dé, te ñã túú nã ní xèxi-dé, te ñã túú ní xihí-dé ndute.

¹⁰ Te ndècu téé sàndáá iní tnúhu Jèsús ñúú Dàmascú, nání-dé Ananiás, te ní sáháⁿ Jèsús núú sání-dé, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¡Ananiás! —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Te ní xáhaⁿ-dè:

—¿Yùhú càháⁿ ndihi-n-ãⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-gã:

—Ndacuíñí, te quíhíⁿ-n ìⁿ chiuⁿ ichi núú dánani-güedé Ichi Ndáá, te yàcáⁿ nanducu-n vehe té Júdás, chí vehe téé-ãⁿ ndécú ìⁿ téé ñúú Tarsú nání-dé Sàulú, te téé-ãⁿ sã cáháⁿ ndihi ñaha-dé xii-í. ¹² Te téé-ãⁿ ní dácótó ñaha-xi sã ní xini ñáhá-dé xii-n ní quexio-n núú ndécú-dé, te ní sacáⁿ ndodo-n ndàha-n díquí-dé, te ducaⁿ te ní nacaáⁿ núú-dé ní dácótó ñaha-xi xii-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

¹³ Te té Ananiás ní xáhaⁿ-dè:

—Yòhó Xítóhó Jesucristú, càchí tnúhu-í xii-n sã ní ñihí-í tnúhu nàcuáa cuide-dé sã ìo quide úhú-dé ñáyíu càháⁿ ndihi-n ñúú Jerusàlén. ¹⁴ Chí nèhe-dé tutú ní sáñaha cuè dútú cúnúu cuendá ñihí-dé nàcuáa cada-dé tñii-dé nchaa ñáyíu sàndáá iní ñáhá xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gã.

¹⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Quíhíⁿ-n ndàtnúhu-n ndihi-dé, chí cuini-í cada-dé chiuⁿ-í, quíhíⁿ-dè càháⁿ-dè tnúhu-í núú cuè ñáyíu isràél, ndihi núú cuè ñáyíu ñã túú cùu ñáyíu isràél, ndihi núú cuè téé yíndaha ñaha xii-yu. ¹⁶ Te yùhú cùñaha-í xii-dé sã ndóhó vñí-dé cuendá-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii té Ananiás.

¹⁷ Te cuáháⁿ té Ananiás vehe núú ndécú té Sàulú te ní sacáⁿ ndodo-dé ndaha-dé díquí té Sàulú, te ní xáhaⁿ-dè:

—Yòhó té Sàulú téé ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú, diu-ni Xítóhó Jesucristú Yaa ní càháⁿ ndihi ñaha xii-n ichi ní tendaha ñaha-gã véxi-í cuendá cacáⁿ tãhú-í núú-gã cuendá-n te ndúha núú-n, te dàtnúú quixi Espiritú-gã cundecu ndihi-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

¹⁸ Te dàtná sã ní xócání-ó ìⁿ sã ndèdí núú-dé ní quide ñaha-xi xii-dé, te ní nacaáⁿ núú-dé, te ní sandute-dé. ¹⁹ Te ní xèxi-dé, te ní naníhí ndéé-dé, te tití nduu ní xíndecu

ndihi-dé ñáyíu ní sàndáá iní tnúhu-gã ñúú Dàmascú.

Té Sàulú dácuaàha-dé ñáyíu tnúhu Yá Ndióxi ñúú Dàmascú

²⁰ Te sáta ní ndúha núú-dé, te ní sáháⁿ-dè veñúhu cue ñáyíu isràél ní xáhaⁿ-dè sã Jèsús cúú-gã Déhe Yá Ndióxi. ²¹ Te nchaa ñáyíu ní xíndédoho tnúhu ní càháⁿ-dè, te ní cuñúhu vñí-yu, te ní xítnàhá-yu:

—Diu téé-ãⁿ ní sahani-dé ñáyíu ní xóo chíñuhu ñaha xii Jèsús ñúú Jerusàlén. Te ní quixi-dé iha ní cuini-dé tñii ñaha-dé xii-yu candeca ñaha-dé quíhíⁿ núú cuè dútú cúnúu ní cuu —càchí-yu xítnàhá-yu.

²² Te ió iní-gã té Sàulú xáhaⁿ-dè xii-yu sã díú Jèsús cúú-gã Cristú Yaa ní tendaha Yá Ndióxi ní quixi ñuyíu-a, te xiãⁿ ñã ní ñihí ñáyíu isràél ndécú ñúú Dàmascú tnúhu càháⁿ-yu, te ní cuñúhu vñí-yu.

Té Sàulú ní dácú-dé núú ñáyíu isràél

²³ Te sáta ní cuu tití nduu, te ní ndatnúhu cue téé isràél sã càhni-güedé té Sàulú. ²⁴ Te té Sàulú ní ñihí-dé tnúhu nàcuáa càháⁿ-güedé cada ñaha-güedé xii-dé, te cuè nduu cuè níu nèhé cuendá-güedé yuyèhe núú ñúúdoho ndóho yuhu ñúú cuendá cuini-güedé tñii ñaha-güedé xii-dé te cahni ñaha-güedé. ²⁵ Te ìⁿ núú ndécá ñaha cue téé ní sàndáá iní-í tnúhu Jèsús cuáháⁿ ndéé núú ñúúdoho ndóho yuhu ñúú. Te ní sáá-güedé núú ndóho, te ní chíhí ñaha-güedé xii-dé xití tídihi te ní dándéé ñaha-güedé núú ñúhú, te ní quene-dé cuáháⁿ-dè.

Te Sàulú ndécú-dé ñúú Jerusàlén

²⁶ Te té Sàulú ní nasáá-dé ñúú Jerusàlén, te cuini-dé chitnahá-dé ñáyíu sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní yùhú-yu chí ní càháⁿ-yu sã dándàhú ñáhá-dé sã sàndáá iní-dé Jèsús. ²⁷ Te té Bèé ndécá-dé té Sàulú cuáháⁿ núú ndécú cuè téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuaàha ñaha xii-yu tnúhu-gã. Te ní cani té Bèé cuendú núú-güedé nàcuáa ní cuu ní naníhí tñáhá té Sàulú ndihi Jèsús ichi, te ní càháⁿ ndihi ñaha-gã xii-dé. Te ní xáhaⁿ tucu té Bèé nàcuáa ní càháⁿ té Sàulú tnúhu Jèsús núú ñáyíu Dàmascú, te ñã túú tñàhí ní yùhú-dé ní càháⁿ-dè, càchí té Bèé xáhaⁿ-dè xii-güedé. ²⁸ Te ní xíndecu té Sàulú ndihi ñáyíu xidácuaàhá tnúhu-gã ñúú Jerusàlén. Te ní ndicuu ndicuu-dé ní càháⁿ-dè tnúhu Jèsús, te ñã túú tñàhí ní yùhú-dé ²⁹ ní càháⁿ ndihi-dé ñáyíu isràél ñáyíu càháⁿ tnúhu griégú. Te ñáyíu-ãⁿ ní ngúíta-yu ndàtnúhu-yu sã càhni ñáhá-yu xii-dé. ³⁰ Te ñáyíu sàndáá iní tnúhu-gã ní ñihí-yu tnúhu nàcuáa cuini ñáyíu càháⁿ tnúhu griégú cada ñáhá-yu xii té Sàulú, núú ní sàndeca ñáhá-yu xii-dé ñúú Cèsareá, te yàcáⁿ ní tendaha ñáhá-yu cuánuhú-dé ñúú Tarsú.

³¹ Te sáta xiáⁿ te ní sanaa-yu ñá túú-gá ní xóo cada úhú-yu nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús nihíi distritú Júdeá, ndihi distritú Galiléa, ndihi distritú Sàmariá. Te ní nihí ndéé-yu ní quidé-yu nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi cada-yu, te ío ní xindecu yiñhú-yu núú-gá, te Espiritú-gá ní chindee ñaha-xi xií-yu, te vai-gá ñáiyu ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá.

Té Pèlú ní quide tátna-dé té Èneás

³² Titní xichi ní sáháⁿ té Pèlú ní cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi. Te ñⁿ nduu ní sáháⁿ-dé ñúú Lidá ní cáháⁿ ndihi-dé ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii Jesús. ³³ Te yacáⁿ ní nanihí-dé ñⁿ tée nàni Eneás, te ní cuu úná cuía cùhú-dé, te ní lùha ñá cùú-gá candá nihnu-dé. ³⁴ Te ní xáhaⁿ té Pèlú xii-dé:

—Èneás, Xítohó Jesucristú cada tátna ñaha-gá xii-n tnávii. Ndacóo te ndocani-n yúu-n —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

Te òré-ni ní ndacóo-dé. ³⁵ Te nchaa ñáiyu ñúú Lidá ndihi ñáiyu ñúú Sàron ní xiní-yu sá ní ndúha-dé, te ní sàndáá víhi iní-yu Xítohó Jesucristú.

Ní ndoto tá Dòrcás

³⁶ Te ñúú Jòpé ndécú ñⁿ ñadhií sàndáá iní-aⁿ tnúhu Jèsús, te nàni-aⁿ Tabitá, te tnúhu griégú xáháⁿ-yu Dòrcás, te ío váha ní xóo cada-aⁿ chí ío váha iní-aⁿ, te ní xóo chindee-aⁿ ñáiyu ndàhú. ³⁷ Te váha-ni ndècu-aⁿ ni cuu, te ní tñii ñaha cuèhé ní xihí-aⁿ, te ní nadacúchi ñahá-yu, te ní chihí ñahá-yu ñⁿ cuàrtú ndécú ndéé núú ñnu. ³⁸ Te ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu Jèsús ñúú Jòpé ní nihí-yu tnúhu sá ndécú té Pèlú ñúú Lidá. Te yatni-ni cáa ñúú-án, te ní tendahá-yu úú cue tée cuáháⁿ-güedé núú ndécú-dé cuendá cùña-güedé candeca ñaha-güedé xii-dé quihíⁿ núú ndécú-yu. Te ní xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú:

—Yáchí ná quihíⁿ-ó ñúú-ndí, chí yacáⁿ cáná ñahá-yu quihíⁿ-n tnávii —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú.

³⁹ Te té Pèlú ní xica-dé cuáháⁿ-dé ndihi cue tée-án ñúú Jòpé, te òré ní quexio-güedé ndihi-dé, te cuasáa ndihi ñaha-güedé cuàrtú ndéé núú ñnu. Te nchaa ñáiyu dihi ñáiyu quèé ní tacá ndéé ñáhá xii ndiyi-án xindáhyú-yu, te ní dánèhé ñahá-yu nchaa dóó ní cadúha ñaha ní xihí-án. Chí ní xóo cadúha-aⁿ dícuⁿ, te ní xóo cadúha-aⁿ dío òré ní xindecu-aⁿ ñuyiú-a, te nchaa xiáⁿ ní dánèhé ñahá-yu xii té Pèlú. ⁴⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè sá quèé-yu nchaa-yu quehé, te ní queé-yu. Te ní ngüñí xití-dé te ní cáháⁿ ndihi-dé Yá Ndióxi, te dátñuni ní ndacoto-dé núú cándòdo ndiyi-án, te ní xáhaⁿ-dè:

—Tabitá, ndacóo —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ní ndacoto-aⁿ núú té Pèlú te ní ndacóo-aⁿ. ⁴¹ Te ní tñii-dé ndaha-aⁿ ní

nacanutñii ñaha-dè. Te ní cana-dé nchaa ñáiyu dihi ñáiyu quèé ndihi nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús cuèndá quini-yu sá ní ndoto-aⁿ. ⁴² Te nchaa ñáiyu ñúú Jòpé ní nihí-yu tnúhu nàcuáa ní quide té Pèlú ní ndoto ñaha ní xihí-án, te vai-yu ní sàndáá iní-yu Xítohó Jesucristú. ⁴³ Te titní nduu ní xindecu té Pèlú vehe té Xímú tée dàcuitá ñii.

10

Té Pèlú ndihi té Còrneliú

¹ Te ndècu ñⁿ tée nàni-dé Còrneliú ñúú Cèsareá te cùu-dé capitáⁿ, te ndècu ndihi-dé ñⁿ cièndú sandadú. Te cue tée-án nàni-güedé Sandadú Itàliánú. ² Te tée cùu capitáⁿ ío váha iní-dé, te mee-dé ndihi ñadhií-dé ndihi nchaa landú-dé ío nèhé-yu sá yiñhú núú Yá Ndióxi, te sáha-dé ñáiyu ndàhú ñáiyu isràél dihúⁿ, te ío cáháⁿ ndihi-dé Yá Ndióxi. ³ Te ñⁿ nduu dátñá òré caá úní sacuaa ní dácótó núú ñáhá-xi xii-dé sá ní sáháⁿ ñⁿ espíritú xinú cuèchi núú Yá Ndióxi núú-dé, te ní xáhaⁿ-xi:

—Còrneliú —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁴ Te ní xiní-dé ndi ndúú xio núú-dé espíritú-án. Te ío ní yuhú-dé. Te ní xáhaⁿ-dè:

—¿Ná chíuⁿ vèxi-n? —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

Te xáhaⁿ-xi:

—Ío cáháⁿ ndihi-n Yá Ndióxi, te ñáiyu ndàhú sáñaha-n dihúⁿ-n, te nchaa xiáⁿ sa ñaha-gá. ⁵ Te vitna tendaha-n cuè tée na quihíⁿ-güedé ñúú Jòpé quingana-güedé ñⁿ tée nàni Xímú, ãdi Pelú chí úú diu-dé, te candeca ñaha-güedé quixi. ⁶ Te òré quexio-dé te cachí tnúhu-dé nchaa dava-gá sá cuini Yá Ndióxi cada-n. Te ndècu-dé vehe ingá tucu tée nàni Xímú tée dàcuitá ñii, te vehe tée-án caá ñⁿ xio yuhu lamár —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁷ Te sáta cuáháⁿ espíritú-án, te té Còrneliú ní cana-dé úú tnàhá cue tée xinú cuèchi núú-dé ndihi ñⁿ sandadú xinú cuèchi tucu núú-dé, te tnàhá sandadú-án ío cáháⁿ ndihi-dé Yá Ndióxi. ⁸ Te té Còrneliú ní cani-dé cuèndú núú-güedé nàcuáa ní cáháⁿ espíritú xinú cuèchi núú Yá Ndióxi. Te ní tendaha ñaha-dé xii-güedé cuáháⁿ-güedé ñúú Jòpé.

⁹ Te nduu tñéé-án ñuhú-ni-güedé ichi cuáháⁿ-güedé, te cùu-xi dátñá òré cauxúú nduu ta cùyatni-güedé ñúú-án, te òré-án ní sáá té Pèlú díqui véhé cáháⁿ ndihi-dé Yá Ndióxi. ¹⁰ Te òré-án sa xihí-dé docó cuini-dé caxi-dé, te ñini cadúha-yu sá caxi-dé ní dácótó núú ñáhá-xi ¹¹ sá ní xiní-dé ñⁿ sá ndécú andiu, te cáa dátñá caá ñⁿ dóó cáhnú nhicúⁿ yoho ndi cùmi xiquí-xi véxi cuuⁿ núú ñuhú. ¹² Te núú dóó-án yódó cóo ndihi quiti ndàva ndihi nchaa núú quiti ndéé cùmi sáhá-xi. ¹³ Te ní tecú dóho-dé cáháⁿ ñⁿ sá cáháⁿ, te xáhaⁿ sá cáháⁿ-án xii-dé:

—Pèlú, ndacuñí cahni-n nděda-ni càa quiti-a caxi-n-di —cachí sá cáháⁿ-án xáhaⁿ-xi xii-dé.

¹⁴ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè:

—Vá cáhni-í-di chí cächí tnúhu sá sánú lchi ñaha xii nchúhú ñáyiu isráel sá vā cúú caxi-ndí nchaa quiti-a chí cuu cuéchi, te vátá caxi-gá-í-di ní ñⁿ xito —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

¹⁵ Te ní cáháⁿ tucu sá ní cáháⁿ-án, te xáhaⁿ-xi:

—Vá cúú cächí-n sá vā cúú caxi-n-di, chí mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá díú nchaa quiti-a cuu caxi-o vitna —cachí sá ní cáháⁿ-án xáhaⁿ-xi xii-dé.

¹⁶ Te ducaⁿ ní cáháⁿ sá ní cáháⁿ-án ñí xito, te dātñúni cuándaa tucu dóó-án andiu.

¹⁷ Te té Pèlú ñá ní cūtnumí iní-dé ná cuéndá ducaⁿ ní dácótó núú ñáhá-xí xii-dé, núú xiáⁿ ío cuéhé ní sani iní-dé. Te òré-án ní quexio cue téé ní tendaha té Còrneliú ndéé yuyèhe, chí ndi vehe ndi vehe cuáháⁿ-güedé ndúcú tnúhu-güedé ndéé cáá vèhe té Xímú téé dii vèhe-xi ndecu té Pèlú. ¹⁸ Te ní cáháⁿ níhi-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—Ñá túú cūdana iha ndecu ñⁿ téé nānducu-ndí nání-dé Xímú, àdi Pelú chí úú diu-dé —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé.

¹⁹ Te té Pèlú vai sani iní-dé sá ní dácótó núú ñáhá-xí xii-dé. Te òré-án ní xáhaⁿ Espiritú Yá Ndióxi xii-dé:

—Cundedóho-n ñⁿ tnúhu na cáháⁿ-í-a. Ní quexio úní cue téé nānducu ñaha xii-n.

²⁰ Yáchí, cuandèe chí quíhíⁿ-n ndíhi-güedé, te vā yúhú-n chí yúhú ní xáhaⁿ-í véxi cuaca ñaha-güedé xii-n —cachí Espiritú-gá xáhaⁿ-xi xii té Pèlú.

²¹ Te ní xica-dé cuándee-dé núú ndécú cué tee xica nanducu ñaha xii-dé, te xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Yúhú cúú téé nānducu-ndo-án. Náú-í-a núú ná chíúⁿ cuini ñáhá-ndó —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

²² Te xáhaⁿ-güedé:

—Téé cūu capitáⁿ téé nani Corneliú ní tendaha ñaha-dé véxi-ndí, te téé-án ío váha iní-dé, chí ío sándáá iní-dé Yá Ndióxi, te nchaa ñáyiu isráel ío váha cáháⁿ-yu cuéndá-dé. Te ñⁿ espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-xi xii-dé sá cáná ñaha-dé xii-n quíhíⁿ-n vèhe-dé dacúaha-n-dé tnúhu Yá Ndióxi —cachí cue téé ní tendaha té Còrneliú xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú.

²³ Te ní xáhaⁿ té Pèlú sá quíhu-güedé vehe-dé, te candeca tnàha-güedé ndíhi-dé quíhíⁿ ndéé nduu tnéé. Te nduu tnéé-án ní xica-güedé ndécá tnàha-güedé ndíhi té Pèlú cuáháⁿ, te tnàhá ñⁿ úú cue téé sándáá iní tnúhu Jèsús ñúú Jòpé cuáháⁿ ndíhi ñaha-güedé xii-dé.

²⁴ Te ndéé ingá nduu ní quexio-güedé ñúú Cèsareá. Te té Còrneliú ndétú ñaha-dé xii-güedé vehe-dé te sa ndècu túha-dé ndíhi ñadhíⁿ-dé ndíhi nchaa landú-dé ndíhi cue téé ío váha tnàhá tnúhu ndíhi-dé, chí ní cana ñaha-dé ní nitnàhá-yu ndíhi-dé cundetu-yu té Pèlú. ²⁵ Te sátá ní quexio té Pèlú vehe té Còrneliú, te ní quee-dé quehé, te ní ngüñí xítí-dé núú té Pèlú chíñúhu ñaha-dé ní cūu. ²⁶ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè:

—Ndacuñí vā ngüñí xítí-n núú-í chí ñá díú Ndióxi cúú-í, díco ñⁿ téé ñuyúú-a cúú-í —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-dé.

²⁷ Te ta cáháⁿ té Pèlú ndíhi té Còrneliú cuánguihu-güedé xítí vehe, te chitu ñáyiu xixíhi xítí vehe. ²⁸ Te ní xáhaⁿ té Pèlú xii-yu:

—Sa ñaha-ndo sá cächí tnúhu sá sánú lchi ñaha xii nchúhú ñáyiu isráel sá vā cúú quixi-ndí vehe ní ñⁿ nchohó ñáyiu ñá túú cūu ñáyiu isráel te ní vā cúú tnàhá tnúhu ndíhi ñaha-ndí xii-ndo. Dico Yá Ndióxi ní cachí-gá sá vā cúú cáháⁿ-í sá vā cúú cáháⁿ ndíhi-í ñáyiu ñá túú cūu ñáyiu isráel, chí cuu cuéchi. ²⁹ Núú xiáⁿ ndíhi-ni véxi-í òré ní quexio tnúhu sá cáná ñaha-ndo. Te cachí tnúhu-ndo ná cuéndá cáná ñaha-ndo —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-yu.

³⁰ Te té Còrneliú ní xáhaⁿ-dè:

—Ní cuu cūmí nduu, te diu-ni dátñá òré iha cūu-xi, te yúhú ndècu-í diu-ni vehe-í, te ñá túú tnàhá ná véxi-í cáháⁿ ndíhi-í Yá Ndióxi, te òré-án ní quexio ñⁿ espíritú xínú cuéchi núú-gá nñmú-xí dóó cuixáⁿ dóó chàhncí. ³¹ Te cächí-xi: “Còrneliú, ní xíndedóho Yá Ndióxi tnúhu ní cáháⁿ-n ndíhi-gá, te xíní-gá sá sáñaha-n díhúⁿ xii ñáyiu ndàhú. ³² Te ñúú Jòpé ndécú ñⁿ téé nani Xímú, àdi Pelú chí úú diu-dé, te ndècu-dé vehe ñⁿ téé nani tucu Xímú téé dàcuta ñúu, te càa vehe-dé ñⁿ xio yuhu lámár, te cana-n-dè ná quixi-dé ndatnúhu-n ndíhi-dé”, duha ní cáháⁿ espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi. ³³ Núú xiáⁿ ndíhi-ni ní cana ñaha-í xii-n. Te táxáhu xii-n sá véxi-n chí iha ndècu-ndí nchaa-ndí ndétú ñaha-ndí xii-n cūndedóho-ndí tnúhu Yá Ndióxi, te cuini-ndí cachí tnúhu-n nchaa tnúhu ní cachí Yá Ndióxi cáháⁿ-n —cachí té Còrneliú xáhaⁿ-dè.

Té Pèlú ní ndatnúhu-dé ndíhi ñáyiu ní tacá vehe té Còrneliú

³⁴ Te té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-yu:

—Vitna ní xíní-í sá Yá Ndióxi cáháⁿ ndíhi-gá ñáyiu cuéi ndèda-ni càa ñúú, te ñⁿ-ní quide-gá ndíhi nchaa-yu. ³⁵ Te nchaa ñáyiu nèhe sá yáñúhu núú Yá Ndióxi, te xíquide váha-yu, te nchaa-yu cūu váha iní ñáhá-gá xii-yu. Te ñá túú quide cuéndá-gá cuéi ná ñáyiu ñúú cúu-yu. ³⁶ Te Yá Ndióxi ní tendaha-gá Xitohó Jesucristú ní sáháⁿ-gá

ní xíndecu-gá nacióⁿ Isráel, te ní xáhaⁿ-gá xii-yu #ⁿ tnúhu váha nácuáa cuu váha iní-yu. Te diu-ni mee Jèsús cúnúu-gá núú ñáiyu ní caa xico ñuyúú. ³⁷ Te nàha-ndo sá díhna-gá ndí Juáa ní cáháⁿ ndí tnúhu Yá Ndióxi núú ñáiyu, te ní dácuándute ñaha ndí xii-yu. Te dátnúni ní ngúíta Jèsús ní cáháⁿ-gá tnúhu-gá distritú Galiléa, te dátnúni ní sáháⁿ-gá nihí nacióⁿ Isráel ní cáháⁿ-gá tnúhu-gá núú ñáiyu. ³⁸ Te sa nàha-ndo sá Yá Ndióxi ní sáñaha-gá Espíritú-gá xii Jèsús téé ñuú Nazàrét ndécú ndíhi-dé chindée ñaha-xi xii-dé. Te nàha-ndo sá ní xica cuu Jèsús ní quide tátna-gá nchaa ñáiyu yíhi ñaha espíritú cúndíhi yucu ñávaha. Te ío vâi-gá sá váha ní quide ñaha-gá xii-yu, te ducaⁿ ní quide-gá, chí Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá. ³⁹ Te mee-ndí ní xini-ndí nácuáa ní quide Jèsús ñuú Jerusalén ndíhi nihí nacióⁿ Isráel. Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrxí te yácáⁿ ní xihí-gá. ⁴⁰ Te núú ùní nduu ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá. Te ní cuini-gá sá cúndecu Xítohó Jesucristú titní nduu sáta ní ndoto-gá cuendá cáháⁿ ndíhi ñaha-gá xii-ndí nchaa-ndí nácuáa ní xica cuu-ndí ndíhi-gá. ⁴¹ Te ñá ncháá ñáiyu ní xini ñáhá xii-gá, chí mee-ni nchúhú cue téé ní cachí-gá sá cáháⁿ ndáá-ndí sá ní ndoto-gá, chí ní xíndecu ndíhi-ndí-gá, te ní xihí ní xexi-ndí ndíhi-gá, núú cáháⁿ ndáá-ndí sá ní ndoto-gá. ⁴² Te ní cachí-gá sá nchúhú quíhíⁿ-ndí cúñaha-ndí xii ñáiyu sá méé Yá Ndióxi ní táuchíuⁿ-gá sá Jèsús cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáiyu ndécú vivú ndíhi cuéchi nchaa ñáiyu ní xihí. Te ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii Jèsús, te diu-ni ducaⁿ ní cachí Jèsús cáháⁿ-ndí. ⁴³ Te cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní cáháⁿ-güedé sá quíxi Jèsús, te ní cachí-güedé sá ncháá ñáiyu na quíndáá iní ñáhá xii Jèsús, te cada cáhnu iní-gá nchaa cuéchi-yu —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-yu.

Ní quexio Espíritú Yá Ndióxi ní ngúndecu ndíhi cue ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráel

⁴⁴ Te meí òré cáháⁿ-dè ndédóho-yu ní quexio Espíritú Yá Ndióxi ní ngúndecu ndíhi nchaa ñáiyu-án. ⁴⁵ Te cue téé isráel cuáháⁿ ndíhi té Pèlú, cue téé ní sándáá iní tnúhu Jèsús ní cuñúhu víhi-güedé sá ní quexio Espíritú Yá Ndióxi ní ngúndecu ndíhi-yu, chí cuendá sá ñá díú ñáiyu isráel cùu-yu núú xíáⁿ ní cuñúhu-güedé. ⁴⁶ Te ní cutnùni sá ní quexio Espíritú Yá Ndióxi ní ngúndecu ndíhi-yu, chí ní ngúíta-yu cáháⁿ-yu tnúhu sá dácahu iní ñáhá Espíritú-gá, tnúhu sá ñá túú xini-yu cáháⁿ-yu. Te ní ndacáⁿ táhú-yu núú Yá Ndióxi cuendá nchaa sá ní quide-gá. ⁴⁷ Te dátnúni ní xáhaⁿ té Pèlú:

—Vitna te cuandute ñáiyu ní natuha ichi Xítohó Jesucristú chí sa ndécú ndíhi-yu

Espíritú Yá Ndióxi dátna cuini-ndó ndécú ndíhi nchoo, núú xíáⁿ vá cúú cáchí dava-gá ñáiyu sá vá cúú cuandute-yu —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

⁴⁸ Te dátnúni ní xáhaⁿ-dè xii ñáiyu:

—Vitna te cuandute-ndo, te òré-án te cacunehe-ndo Xítohó Jesucristú —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

Te dátnúni ní cáháⁿ ndáhú-yu núú té Pèlú cundecu ndíhi ñaha-dè xii-yu #ⁿ úú nduu.

11

Té Pèlú ní cani-dé cuendú núú ñáiyu sándáá iní tnúhu Jèsús ñuú Jerusalén

¹ Te cue téé ní táuchíuⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáiyu tnúhu-gá, ndíhi cue ñáiyu ní sándáá iní tnúhu-gá, ñáiyu ndécú distritú Jüdeá ní nihí-yu tnúhu sá ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráel ní sándáá iní-yu tnúhu Yá Ndióxi. ² Te òré ní ndexio té Pèlú ñuú Jerusalén, te ñáiyu isráel ñáiyu ní cachí sá cáda ncháa nácuáa ní cáháⁿ ndíhi Moisés ní satnuhu ñáhá-yu xii-dé. ³ Te ní xáháⁿ-yu xii té Pèlú:

—¿Ná cuendá ní sáháⁿ-n ndéé ndíacáⁿ ní cáháⁿ ndíhi-n ñáiyu-án, te ñá túú quidè-yu dátna quidè nchóo-í? Te ní sáháⁿ-n yácáⁿ ní xexi-n ndíhi-yu —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

⁴ Te té Pèlú ní cani-dé cuendú nácuáa ní cuu núú ní sáháⁿ-dè, te xáhaⁿ-dè:

⁵ —Ní xíndecu-í ñuú Jòpé. Te òré cáháⁿ ndíhi-í Yá Ndióxi, te ní dácóto ñaha-xi xii-í sá vèxi cuuⁿ #ⁿ dóo cáhnu àndiu, te ndútu ndí cumí xíquí-xi, te ní ngava-xi núú ndécú-í. ⁶ Te ní xindéhé váha-í, te ní xini-í nchaa quiti yòdo núú-xi. Te #ⁿ xichi yòdo quiti cúmi sáhá-xi, te #ⁿ xichi yòdo quiti déé, te #ⁿ xichi yòdo cóo, te #ⁿ xichi yòdo quiti ndava. ⁷ Te ní tecú dóho-í cáháⁿ #ⁿ sá cáháⁿ, te cachí-xi: “Pèlú, ndacuñí cahni-n ndéda-ni caa quiti-a caxi-n-di”, cachí sá ní cáháⁿ-án. ⁸ Te ní xáhaⁿ-í: “Vá cáhni-í-di chí cachí tnúhu sá sanú ichi ñaha xii nchúhú ñáiyu isráel sá vá cúú caxi-ndí nchaa quiti-a”, xáhaⁿ-í. ⁹ Te ní tecú dóho-í cáháⁿ-ni tucu núú ñnu, te cachí sá cáháⁿ-án: “Vá cúú cachí-n sá vá cúú caxi-n-di, chí mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá díú ncháa quiti-án cuu caxi-o”, cachí sá cáháⁿ-án. ¹⁰ Te ducaⁿ ní cáháⁿ sá ní cáháⁿ-án ùní xito, te dátnúni cuandaa dóo-án ndíhi nchaa quiti-án andiu. ¹¹ Te òré-ni ní quexio ùní cue téé vehe núú ndécú-í. Te cue téé-án ní tendaha ñaha #ⁿ téé ñuú Cèsareá nándücu ñaha-güedé xii-í. ¹² Te mee Espíritú Yá Ndióxi ní cachí-xi sá quíhíⁿ-í ndíhi-güedé, te ní cachí-xi sá ñá túú ñá cani iní-í. Te tnáhá ífú cue téé ndécú iha ní sáháⁿ ndíhi ñaha-güedé xii-í, te nchaa-ndí ní sáháⁿ-ndí vehe té Còrneliú ñuú Cèsareá. ¹³ Te ní cani-dé cuendú nácuáa ní cuu ní sáháⁿ #ⁿ espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi vehe-dé, te ní quíhu-xi ndéé

xítí vehe-dé, te ní xáhaⁿ-xi xii-dé: “Tendaha-n cuè téé na quíhíⁿ-güedé ñúú Jòpé quíngana-güedé ìⁿ téé nàni Xímú, àdi Pelú chí úú òú-dé. Te candeca ñaha-güedé quixi. ¹⁴ Te téé-án cachí tnúhu-dé nása cada-n naníhí tãhú-n ndíhí ñadíhí-n, ndíhí landú-n, ndíhí nchaa ñáyíu xínu cuechi vehe-n”, duha ní xáhaⁿ espíritú-án xii té Còrneliú. ¹⁵ Te òré ní ngúíta-í cãháⁿ ndíhí-í-yu ní quexio Espíritú Yã Ndiòxí ní ngúndecu ndíhí-yu dàtná ní quide-xi cútñhá ní taxi Yá Ndiòxí Espíritú-gã ndéé díhna ní ngúndecu ndíhí nchoo. ¹⁶ Te ní ndacu iní-í nàcuáa ní cãháⁿ Xítóhó Jesucristú, te duha ní cachí-gã: “Té Juáá ní xóo dacuãndute-dé ñáyíu, dico yúhú sãñaha-í Espíritú Yã Ndiòxí cundecu ndíhí-yu”, duha ní cachí-gã. ¹⁷ Te Yá Ndiòxí ní sãñaha-gã Espíritú-gã cundecu ndíhí ñáyíu ñã túú cùu ñáyíu isràèl dàtná ní quide-gã cútñhá ní sãndáá iní-ó tnúhu Jèsús, núu xiãⁿ vá cachí-í sá vã cúú càda-í ìⁿ sá cuiñí Yá Ndiòxí cada-í —cachí té Pèlú xãhaⁿ-dè xii-yu.

¹⁸ Te sáta dúcãⁿ ní xáhaⁿ tã Pèlú, te ñã túú-gã ná tnúhu ní cãháⁿ-yu, te ío ní cudíí iní-yu nchaa nàcuáa ní quide Yá Ndiòxí, te ní xítñhá-yu:

—Tnãhá nchaa ñáyíu ñã túú cùu ñáyíu isràèl naníhí tãhú-yu núu na dàñã-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidè-yu, chí ducaⁿ cuiñí Yá Ndiòxí cunduu —càchí-yu xítñhá-yu.

Ñáyíu sãndáá iní tnúhu Jèsús ñúú Antiòquiá

¹⁹ Te sáta ní sahní-güedé té Tèvã, te ní cuiñí-güedé cada úhú-güedé nchaa ñáyíu ní sãndáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní xíté nuú-yu ndí tñhá ìⁿ ñúú. Te davá-yu cuáhãⁿ-yu ndéé distritú Fènicia ndíhí distritú Chìpré ndíhí ñúú Antiòquiá. Te ní cãháⁿ-yu tnúhu Jèsús núu mee-ní ñáyíu isràèl, te ñã ní xítñhu-yu dava-gã-yu. ²⁰ Te dava-gã ñáyíu distritú Chìpré ndíhí ñáyíu ñúú Crené ní sãháⁿ-yu ñúú Antiòquiá. Te ñã díú mèe-ní ñáyíu isràèl ní cãháⁿ ndíhí-yu, chí tñhá ñáyíu ñã túú cùu ñáyíu isràèl ní xãháⁿ-yu tnúhu Jèsús. ²¹ Te ní chindee ñaha-gã xii ñáyíu cãháⁿ tnúhu-gã, te vãi-gã-yu ní sãndáá iní-yu-gã chí ní tuhã-yu ichi-gã.

²² Te ñáyíu ndècu ñúú Jerusálén ñáyíu ní sãndáá iní tnúhu Jèsús ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, núu xiãⁿ ní tendãhá-yu té Bèe cuáhãⁿ-dè ñúú Antiòquiá. ²³ Te òré ní quexio té Bèe, te ní xini-dé nàcuáa ní quide ñaha-gã xii-yu sá ní naníhí tãhú-yu, núu xiãⁿ ío ní cudíí iní-dé. Te ní dácãhú iní ñãhá-dé, te ní xãhaⁿ-dè:

—Ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa sá cãchí Yá Ndiòxí cada-ndo —cãchí-dé xãhaⁿ-dè xii-yu.

²⁴ Te té Bèe cúú-dé ìⁿ téé váha iní-xi, te ndècu ndíhí-dé Espíritú Yã Ndiòxí, te ío

sãndáá iní-dé tnúhu Jèsús. Te vãi vihi ñáyíu ní tuhã-yu ichi-gã.

²⁵ Te dàtnùni cuáhãⁿ té Bèe ñúú Tàrsú cuánúndúcú-dé té Sàulú. ²⁶ Te òré ní naníhí ñãhá-dé, te ndèca ñaha-dé cuáhãⁿ ñúú Antiòquiá, te yácãⁿ ní xindecu-güedé ìⁿ cuíá ndíhí ñáyíu ní sãndáá iní tnúhu Jèsús, te vãi-yu ní dácúháã ñaha-güedé tnúhu-gã. Te òú-ni ñúú Antiòquiá ní dánání ñãhá-yu Cristiánú xii nchaa ñáyíu sãndáá iní tnúhu Jèsús.

²⁷ Te ndéé dàvã-áⁿ ní quee ìⁿ úú cue téé cãháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ñúú Jerusálén cuáhãⁿ-güedé ñúú Antiòquiá. ²⁸ Te ìⁿ-dè nání-dé Àgabú, te ní chindee ñaha Espíritú Yã Ndiòxí xii-dé, te ní sãháⁿ-dè núu nchaa ñáyíu sãndáá iní tnúhu-gã, te ní xãhaⁿ-dè xii-yu sá quíxí ìⁿ tnamã níhí ñuyú. Te ducaⁿ ní cuu sáta ní ngúnutñí té Clãudiú téé yíndaha cuèhé nacióⁿ. ²⁹ Núu xiãⁿ nchaa ñáyíu sãndáá iní tnúhu Jèsús ñúú Antiòquiá ní ndatnúhu-yu sá chindèe-yu nchaa ñáyíu sãndáá iní tnúhu-gã ndécú distritú Jüdeá cuèndá vá ndóhó viñí-yu docó. Te nàcuáa ní níhí-yu, te ducaⁿ ní sacãⁿ tñãhá-yu. ³⁰ Te ní tacá díhúⁿ-áⁿ, te nèhe té Bèe ndíhí té Sàulú cuáhãⁿ, cuãha-güedé cue téé yíndaha ñáyíu sãndáá iní tnúhu-gã.

12

Sáta ní xihí té Jacobó, te ní ngava té Pèlú vecaá

¹ Te ndéé dàvã-áⁿ ní ngúíta té Hèrodés téé yíndaha ñaha xii ñáyíu isràèl ní quide úhú-dé ìⁿ úú ñáyíu sãndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí. ² Te ní táuchíuⁿ-dè ní tñii-güedé té Jacobó ñani té Juáá, te ní sahní ñaha-güedé ndíhí machítí.

³ Te ío ní cudíí iní dava ñáyíu isràèl cuèndá sá ní sahní ñaha-güedé xii té Jacobó, núu xiãⁿ ní tendaha túcu té Hèrodés sandadú-dé ní sãháⁿ tñii tucu-güedé té Pèlú. Te ducaⁿ ní quide-dé cútñhá ní xóo vico ní xexí-yu pãá sã ñã túú yíhí levadurá. ⁴ Te ní naníhí-güedé té Pèlú, te ní tñii ñaha-güedé ndécã ñaha-güedé cuáhãⁿ vecaá. Te té Hèrodés ní táuchíuⁿ-dè cuáhãⁿ sãhúⁿ ìⁿ sandadú cündèe-güedé té Pèlú. Te ní xãhaⁿ-dè:

—Cundeé-ndó ndí cúmí ndí cúmí-ndó téé-án —cãchí-dé xãhaⁿ-dè xii-güedé.

Te té Hèrodés ní sani iní-dé queñuhu-dé té Pèlú vecaá òré ná yãha vico cuèndá cahni ñaha-güedé cãháⁿ-dè ní cùu. ⁵ Te ní xihí-ni té Pèlú vecaá, te ní xindee cuaa ñaha sandadú xii-dé. Te cue ñáyíu sãndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí ío ní xícãⁿ tãhú-yu núu-gã cuèndá sã ñã túú nã cada ñaha-güedé xii-dé.

Yá Ndiòxí ní dácãcu-gã té Pèlú vecaá

⁶ Ìⁿ niú-gã quíhí té Pèlú vecaá ní cùu, te nduu tñèe tauchíuⁿ té Hèrodés quíhíⁿ sandadú queñuhu ñaha-güedé xii-dé vecaá

cuendá quini nchaa ñayiu nása cada ñaha-güedé ní cúu. Te té Pèlú caá-dé xidí-dé xití vecaá, te ndi ndúú dúcúⁿ ndáhá-dé ndútú cadená, te xio xio ññi-dé ndécú sándadú, te dava-gá sandadú xindeé-güedé yehe vecaá. ⁷ Te ní quexio ñⁿ espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi xití vecaá núú caá té Pèlú xidí-dé, te uuⁿ ní ní dáyèhé-xi xití vecaá, te ní danguíhi ñaha-xi xii-dé, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yáchí, ndácóo —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

Te ní ndacóo-dé, te nchaa cadená ndútú dúcúⁿ ndáhá-dé ní nandáxi. ⁸ Te ní xáhaⁿ tucu espíritu-áⁿ xii-dé:

—Yáchí, nucuíhnu dóo-n, te ndíhu-n chàu-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

Te ní ndíhu nuu-dé dóo-dé, te ní xáhaⁿ tucu espíritu-áⁿ:

—Candixi dóo-n, te na quíhiⁿ-ó —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁹ Te té Pèlú ní chinchícúⁿ-dé espíritu-áⁿ, te ñá ní cùtnuní iní-dé núu ndáá ñⁿ espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ducaⁿ quide ádi ñhá, te dàcoto ñaha-xi xii-dé ní sani iní-dé. ¹⁰ Te ndëndaha-ni-dé espíritu-áⁿ cuáháⁿ ní yáha-dé nàcuáa xñutññ sandadú, te ta yáha-gá-dé núú ndécú dáva-gá-güedé. Te ní sáá-dé ndéé yuyèhe núú ndéí caá nàcuáa ní yáha ichi sá cuáháⁿ ndéé xití ñuú, te ní nacaáⁿ méé yehe-áⁿ, te ní quee-dé cuáháⁿ-dé ndíhi espíritu-áⁿ. Te ní tnahá-dé ñⁿ tnuú, te yacáⁿ ní dándóo ñaha espíritu-áⁿ xii-dé. ¹¹ Te dàtnuní ní nene váha sani núú-dé, te ní cutnñí iní-dé, te ní cachí-dé:

—Ndáá sá Yá Ndióxi ní tendaha-gá espíritu-áⁿ ní quixi-xi ní dácácu ñaha-xi xii-dé cuendá sá vè cáhñí ñaha té Hèrodés. Te dava ñayiu israél io ní cudíí iní-yu cuendá sá ní cuiní té Hèrodés cahni ñaha-dé xii-dé —duha ní cachí-dé sátá ní cutnñí iní-dé.

¹² Te sátá ní cutnñí iní-dé sá ní cácu-dé, te cuáháⁿ-dé vehe ñⁿ ñaha nani Mariá náná té Juáa, ádi Mácú chi úú diu-dé, te xiáⁿ ndécú vai-yu càháⁿ ndíhi-yu Yá Ndióxi. ¹³ Te té Pèlú ní quexio-dé ndéé yuyèhe ní dácásáⁿ-dé, te ní quixi ñⁿ xíchí nání Ródé ní quixi ndehe-xi ná cúú ñayiu dácasaⁿ. ¹⁴ Te ní nucúhuⁿ ndudú-xi sá díú té Pèlú, te ní cudíí víhí iní-xi, dico ñá ní nacaáⁿ-xi yuyèhe. Te ní quene cunu-xi cuáháⁿ ngúñaha-xi xii-yu sá nútññí té Pèlú yuyèhe ndaa quehé. ¹⁵ Te ñá ní sándáa iní-yu tñúhu ní cáháⁿ-xi, te xáháⁿ-yu xii-xi:

—¡Ná tñúhu víhi cáháⁿ-óⁿ xíchí lúcú! —càchí-yu xáháⁿ-yu.

Te xáhaⁿ-xi sá ndáa nútññí-dé, te xáháⁿ-yu: —Ná díú té Pèlú chi espíritu sá xitó ñaha xii-dé cúú sá càháⁿ —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-xi.

¹⁶ Te òré ducaⁿ xñtñahá-yu, te té Pèlú ní dácásáⁿ tucu-dé yuyèhe. Te ní sáháⁿ-yu ní

nacaáⁿ-yu yuyèhe, te ní xiní-yu sá díú té Pèlú, te ní cuñúhu víhi-yu. ¹⁷ Te ní quide-dé ndaha-dé núu-yu cuendá cadí-yu yuhú-yu. Te ní ngúita-dé ní cani-dé cuendú nàcuáa ní quide ñaha Yá Ndióxi xii-dé sá ní dácácu ñaha ñⁿ espíritu xínú cuèchi núú-gá xii-dé vecaá, te ní xáhaⁿ-dé xii-yu:

—Cúu-ndo té Jácobó ndíhi dava-gá ñayiu sándáa iní tñúhu Jèsús nàcuáa ní quide ñaha Yá Ndióxi xii-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-dè, te ní quee-dé cuáháⁿ-dé ingá xichi.

¹⁸ Te sátá ní tñundaá, te ní ngúita nchaa sandadú càháⁿ ñⁿ càháⁿ ñⁿ-güedé, te xñtñaha-güedé:

—Ñá túu-gá té Pèlú yíhi vècaá, ¿te nása cada-o-i? —càchí-güedé xñtñaha-güedé.

¹⁹ Te té Hèrodés ní tendaha-dé titní sandadú cuáháⁿ-güedé cuánundúcu ñaha-güedé, te ñá ní náníhi ñáhá-güedé xii-dé. Te dàtnuní ní cana-dé sandadú cue téé ní xindeé ñáhá xii té Pèlú, te ní tenáa ñáhá-dé xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dè xii dava-gá cue sandadú-dé:

—Cahni-ndo cue téé-áⁿ —càchí té Hèrodés xáhaⁿ-dè.

Te dàtnuní ní quee té Hèrodés distritú Júdeá cuáháⁿ-dé ñuú Cèsareá, yacáⁿ ní ngündecu-dé.

Ní xíhi té Hèrodés

²⁰ Té Hèrodés ní cudééⁿ-dè núú ñayiu ñuú Tírú ndíhi núú ñayiu ñuú Sidón. Te xiáⁿ ní ndatnúhu-yu ní cuu ñⁿnuu tñúhu-yu, te ní xicá-yu cuáháⁿ-yu cuáháⁿ ndatnúhu ndíhi ñáhá-yu xii-dé, te ní ndatnúhu ndíhi-yu té Blástú. Te téé-áⁿ cúú-dé chiúⁿ quide-dé núú té Hèrodés, te ní chindee tñúhu ñaha-dé xii-yu, chi ní cáháⁿ ndáhú-yu núú té Hèrodés sá vè cáda úhú ñáhá-dé xii-yu. Te ducaⁿ ní quide-yu cuendá ñuú té Hèrodés-áⁿ queé sá xéxi-yu. ²¹ Te ní xáhaⁿ té Hèrodés ná nduu quíhiⁿ-yu ndatnúhu ndíhi ñaha-dé xii-yu, te nduu-áⁿ ní quiunuu-dé ñⁿ dóo váha, ñⁿ sá sácuíhnu téé tàxi tñuní. Te ní ngóo-dé núú xilé váha, xilé sá sácco nchíhi téé tàxi tñuní, te ní ngúita-dé ní cáháⁿ sáhú-dé dóho-yu. ²² Te uuⁿ ní ní cuáá-yu té cachi-yu:

—¡Téé-a càháⁿ-dé dico ñá díú téé ñuyíú-a cúu-dé chi ndiódí cúú-dé! —càchí-yu xñtñahá-yu.

²³ Te diu-ní òré-áⁿ ní yáha ñⁿ espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te ní sáñaha-xi cuéhé xii té Hèrodés. Te ducaⁿ ní tnahá-dé chí mee-dé ñá ní xáhaⁿ-dè sá ñayiu cúu-dé, te ní cáháⁿ-yu sá ndiódí cúú-dé. Te nchito-gá-dé ní sanú ñáhá tñdácú xii-dé, te dàtnuní ní xíhi-dé.

²⁴ Te ío titní xichi ní sáháⁿ ñayiu sándáa iní tñúhu Yá Ndióxi ní cáháⁿ-yu tñúhu-gá, te ío chítú-yu ní sándáa iní-yu tñúhu-gá.

²⁵ Te té Beé ndihi té Sàulú ní ndihi chiúⁿ-güedé, te ní ndee-güedé ñuú Jerusálén cuáháⁿ-güedé ndihi té Juáá, àdi Mácú chi úú diu-dé.

13

Té Beé ndihi té Sàulú cuáháⁿ-güedé dácuaⁿ-güedé ñáyiu tnúhu Yá Ndióxi nchaa ñuú xíca

¹ Te ñuú Antióquia ndécú ñⁿ úú cue té cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi núú nchaa ñáyiu ní sándáá iní-xi tnúhu-gá. Te ndècu tucu ñⁿ úú cue té cùu mestru dácuaⁿ ñaha-güedé xí-yu tnúhu-gá. Hⁿ-dé nání-dé Beé, te ñⁿ-dé nání-dé Xímú, te té Xímú-án xáhaⁿ-güedé Négrú chi tnúu-dé. Te ingá-dé nání-dé Lúciú, te té-án cùú-dé téé ñuú Cirené. Te ingá-dé nání-dé Sàulú, te ingá tucu-dé nání-dé Manàén. Te té Manàén-án ndihi té Hèrodés téé cùu gobiernú Galiléa ío váha ní xóo cáháⁿ ndihi tnàha-güedé cùtnháá ní cuu líhli-güedé. ² Te ñⁿ nduu ñá túú ná ní xèxi ñáyiu ní sándáá iní tnúhu Yá Ndióxi cuendá mee-ni-gá ní cáháⁿ ndihí-yu, te ní xáhaⁿ Espiritú Yá Ndióxi xí-yu:

—Tendaha-ndo të Beé ndihi té Sàulú quíhⁿ-güedé dava-gá ñuú cada-güedé chiúⁿ tahu-í, chi ducaⁿ cuíni-í cunduu —càchí Espiritú-gá xáhaⁿ-xi xí-yu.

³ Te ní cáháⁿ ndihi tucú-yu Yá Ndióxi, te ñá túú tnáhi ná ní xèxi tucú-yu, te ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díqui të Beé ndihi té Sàulú. Te sátá dúcáⁿ ní quide-güedé, te ní quide ndee iní ñáhá-yu xii-güedé.

Té Beé ndihi té Sàulú cuáháⁿ-güedé distritú Chìpré cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi

⁴ Te té Beé ndihi té Sàulú ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé cuendá ducaⁿ cuíni Espiritú Yá Ndióxi cunduu sá cáca cùu-güedé dava-gá ñuú, te ní quexio-güedé ñuú Selenciá, te yacáⁿ ní quee-güedé bàrcú cuáháⁿ-güedé distritú Chìpré. Te ñuú-án cáá xití lámár chi ndècu ñuhu yichí xití ndute. ⁵ Te ní quexio-güedé mei ñuú Salàminá, te ní quene-güedé bàrcú, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé nchaa veñúhu ñáyiu isráél cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi. Te cuáháⁿ ndihi-güedé té Juáá cuendá chindee ñaha-dé xii-güedé. ⁶ Te ní tñi-güedé ichi cuáháⁿ-güedé ñuú Páfós cáá ndaa ingá xio Chìpré, te yacáⁿ ní nanihí tnáhá-güedé ndihi ñⁿ téé isráél nání-dé Barjesús, te té-án xini-dé cada nduu-dé, te càchí-dé sá cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi dico ñá ndaa. ⁷ Te té-án quidé chiúⁿ-dé ndihi té Sèrgiú, àdi Páblú chi úú diu-dé, te cùu-dé gobiernú Chìpré, te ío túha-dé. Te ní cana-dé të Beé ndihi té Sàulú, chi cuíni-dé cundedóho-dé tnúhu Yá Ndióxi. ⁸ Te téé quide nduu-án ñá ní ñáha-dé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá, chi ñá ní

cuíni-dé sá tëé cùu gobiernú-án tuha-dé ichi Yá Ndióxi. Te ducaⁿ ní quide té Barjesús, téé xáhaⁿ-güedé Èlimás. ⁹ Te tnàhá tucu té Sàulú ndécú úú diu-dé chi xáhaⁿ tucu-güedé Páblú, te ndècu ndihi-dé Espiritú Yá Ndióxi. Te ní xindéhe ñí ñáhá-dé xii téé quide nduu-án. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-dé:

—Yòhó, chi dàtná quidé yùcu ñávàha quide-n chi mee-ni dándahú-n ñáyiu. Yòhó cùú-n déhe sácuhlá, chi nchaa tnúhu váha cuíni Yá Ndióxi cáháⁿ-yu, te yòhó ñá ñá ñá-n. ¹¹ Te vitna quíni-n nàcuáa cunduu, chi taxi Yá Ndióxi ñⁿ castiú xii-n chi vá cùtnúni-gá núú-n cáca cuu-n ñⁿ úú nduu —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii téé quide nduu-án.

Te òré ducaⁿ ní xáhaⁿ të Páblú xii-dé, te òré-ni ní cuaa-dé, te ñá túú ní cùtnúni tnáhi-gá núú-dé, te ní xóo nducu-ná-dé ñáyiu ní xóo cuita nehe ñaha xii-dé. ¹² Te téé cùu gobiernú ní xini-dé nàcuáa ní quide të Páblú, te ío ní cuñúhu-dé. Te ní tnàhá iní-dé tnúhu Jesús, núu xiáⁿ ní sándáá iní-dé.

Té Páblú ndihi té Beé ndécú-güedé ñuú Antióquia Písidiá

¹³ Te té Páblú ndihi dava-gá cue téé xica cuu ndihi-dé ní quee-güedé bàrcú, te ní quee-güedé ñuú Páfós cuáháⁿ-güedé ñuú Pèrgé, te ñuú-án yindèhu-xi distritú Pánfilia. Te té Juáá ní nacuico-dé ní dándóo ñaha-dé xii-güedé cuánuhú-dé ñuú Jerusálén. ¹⁴ Te dava-gá-güedé ní quee-güedé ñuú Pèrgé cuáháⁿ-güedé ñuú Antióquia, te Písidiá yindàha-xi ñuú-án. Te nduu xíndetatú-yu, te ní sáháⁿ-güedé veñúhu ñáyiu isráél, te ní ngóo-güedé xití veñúhu. ¹⁵ Te cue téé ndècu veñúhu ní queheⁿ-güedé tutú yódó tñúni nchaa tnúhu sá ñí chidó tñúni ndii Moisés ndihi tutú yódó tñúni nchaa tnúhu sá ñí chidó tñúni dava-gá cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te ní dácuaⁿ-güedé ní xindédóho cue ñáyiu, te dàtnúni cue téé yindaha veñúhu-án ní xáhaⁿ-güedé xii të Páblú ndihi dava-gá-güedé:

—Nchòhó cue téé cùu ñaní tnáhá-ndí, te núu cuíni-ndo cáháⁿ-ndo tnúhu Yá Ndióxi, te cuu cáháⁿ-ndo tnáví cuendá cutúha-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

¹⁶ Te té Páblú ní ndacuñí-dé, te ní ndacani-dé ndaha-dé cuendá cadí-yu yuhú-yu te cundedóho-yu tnúhu cáháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ-dé:

—Te nchòhó ñáyiu quide nchaa nacuaá cáháⁿ Yá Ndióxi ndihi nchaa nchòhó ñáyiu isráél, cundedóho-ndo nchaa-ndo ñⁿ tnúhu na cáháⁿ-í-a. ¹⁷ Te cuéi ndéé sanduu te cuéi vitna chindee ñaha-ni Yá Ndióxi xii nchaa ñáyiu isráél, te ní nacáxi ñaha-gá xí-yu te ní chindee ñaha-gá cuendá cáyá-yu, chi cuíni-gá sá cùú vái-yu, te ducaⁿ ní quide-gá

cútnàhá ní xíndecú-yu nàcióⁿ Ègíptú. Te dàtnùní ní dácácu ñaha-gá xii-yu ñuu-áⁿ, chí mee-gã nchaa ndäcu-gã quidé-gã. ¹⁸ Te ní xíndecú-yu ñⁿ xichí núú ñà túú tnàhí sácúndecu ñâyüu údico cuíá, te xiti údico cuíá-áⁿ ní cundee iní-gã nchaa sá ní quidé-yu. ¹⁹ Te Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá xii ñâyüu isráél, te ní dánáá-yu úsá nàcióⁿ, chí cuendá ní cuiní-gã cuu cuendá-yu ñuhu-áⁿ. ²⁰ Te dàtnùní ní cachí Yá Ndióxi sá díú-ní cue té tée cùchiuⁿ taxi tñuni-güedé nchaa ñâyüu, te ducaⁿ ní quide-güedé dàtná cümü ciëndú dava cuíá. Te sátá xiáⁿ, te ní xíndecu té Sàmuel té ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi. ²¹ Te dàvá-áⁿ ní cuiní ñâyüu isráél sá cündècu ñⁿ tée quindaha ñaha-dé xii-yu, te Yá Ndióxi ní cachí-gã sá tē Sàul quindaha-dē-yu, te tē-áⁿ ní cuu-dé déhe té Cís, te té Benjamín tēe ní xíndecu ndéé sanaha-gã ní cuu ñaní tnáhá-dē. Te té Sàul ní xindaha-dē ñâyüu údico cuíá. ²² Te Yá Ndióxi ñá ní cuiní-gã cundecu-ni-dé quindaha-dē ñâyüu, chí ní cuiní-gã sá té Dàví ndíhu ndaha-dé cue ñâyüu isráél, te ní cachí-gã: “Ío váha ní tnahá iní-í nàcuáa quide té Dàví déhe tēe Isái, te cada-dé nchaa nàcuáa cùñaha-í xii-dé”, duha ní cachí Yá Ndióxi —cachí té Páblú xáhaⁿ-dē xii-yu.

²³ Te ní xáhaⁿ tucu té Páblú:

—Diu-ni ñaní tnáhá tē Dàví cúú Jèsús. Te Yá Ndióxi ní tendaha-gã Jèsús ní quixi-gã ñuyú-a cuendá nchaa ñâyüu isráél ná quindáá iní ñáhá xii Jèsús naníhí tãhú-yu, chí ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu. ²⁴ Te cútnàhá vátá ngüita-gã Jèsús cáháⁿ-gã tnúhu Yá Ndióxi, te ní cáháⁿ té Juáá núú ñâyüu isráél sá xini ñuhu-xi dañá-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá, te cuandutē-yu. ²⁵ Te sa ta cùyatni-ni-gã cuú-dé, te ní xáhaⁿ-dē xii-yu: “Nchòhó cächí-ndó sá yúhú cùú-í Cristú Yaá ndétú-ndó dico ñáhá, chí ñá díú yúhú cùú-í Cristú, chí davitna quixi Cristú Yaá tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyú-a. Te yúhú cùú-í ñⁿ tée duuⁿ duuⁿ ñá túú tàù nandaxi cuédicó chàú-gã dico quide-í chiúⁿ-gã”, duha ní cáháⁿ te Juáá —cachí té Páblú xáhaⁿ-dē xii-yu.

²⁶ Te ní xáhaⁿ tucu té Páblú:

—Cundedóho tucu-ndo ñngá tnúhu na cáháⁿ-í. Nchòhó tnáhá-ndó cùu-ndo ñaní tnáhá ndíi Abrahám, te xini-ndó sá Yá Ndióxi cùnùu-gã. Te diu-ni-gã cuiní-gã sá ncháá-ndó cündedóho-ndo tnúhu-gã, chí cùu-xi tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ndó. ²⁷ Te nchaa ñâyüu ndècu ñuu Jerusalem ndihi nchaa cue tēe cùnnu ñá ní cùtnuní iní-yu ndihi-güedé sá Yá Ndióxi ní tendaha-gã Jèsús ní quixi-gã ñuyú-a. Te ñá ní sãha-yu cuendá sá díú Jèsús ní cacunehe cue tēe ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi

ndéé sanaha cuéi ní dácuaá-yu tnúhu-gã veñuhu-yu ndi tnahá úná nduu, nduu ndetátú-yu. Te ní cachí-yu sá ndècúechi Jèsús, te ní xáháⁿ-yu sá cáhni ñaha-güedé xii-gã. Te xiáⁿ sa ñaha cue tēe ní xóo cáháⁿ tnúhu-gã ndéé sanaha sá dúcáⁿ cáháⁿ-yu. ²⁸ Te cuéi ñá túú ná ní quide-gã te ní xáháⁿ-yu xii té Pilatú tēe cùu gobiernú sá táuchiuⁿ-dé cahni ñaha-güedé xii-gã. ²⁹ Te xiáⁿ núu ní sata caa ñaha-güedé xii-gã núu cùrúxi. Te ní quide-güedé nchaa nàcuáa ní chidó tnùní cue tēe ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Te sátá ní xihí-gã, te ní nunehe ñaha-güedé xii-gã núu cùrúxi, te nchido ñaha-güedé cuáháⁿ, te ní chihí ñaha-güedé ñⁿ xiti yaú. ³⁰ Te Yá Ndióxi ní dándótó-gã Jèsús. ³¹ Te titni xito ní sáháⁿ Jèsús núu ndécú ñâyüu ní xica cuu ndihi-gã, ñâyüu ní quee distritú Galileá ní sáháⁿ-yu ndihi-gã ñuu Jerusalem. Te vitna nchaa ñâyüu-áⁿ xáháⁿ-yu xii dava-gã ñâyüu isráél nàcuáa ní cuu ní ndoto-gã.

³² Te nchúhú cáháⁿ-ndí nàcuáa cada-ndo naníhí tãhú-ndó, chí Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gã xii cue ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha sá tendaha-gã Déhe-gã Jèsús quixi-gã ñuyú-a. ³³ Te ní quixi-gã ní xihí-gã, te ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gã, te núu xiáⁿ naníhí tãhú-ó núu na quindáá iní-ó-gã. Te ñⁿ tēe ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní chidó tnùní-dé núu sálmú cúú úú nàcuáa ní cáháⁿ Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gã xii Déhe-gã, te duha ní xáhaⁿ-gã: “Yòhó cúú-n Déhe-í, te vitna cutnùní iní ñâyüu sá yúhú cùú-í Tãtá-n”, duha ní xáhaⁿ-gã xii Jèsús. Te diu-ni ducaⁿ ní chidó tnùní tēe ní cáháⁿ tnúhu-gã ndéé sanaha. ³⁴ Te ñngá xichí tucu núú tütú-gã ní chidó tnùní ñⁿ tēe ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii Déhe-gã, te duha ní xáhaⁿ-gã: “Mee-ni sá váha cada ñaha-í dàtná ní xii-í té Dàví”, duha ní xáhaⁿ-gã. Te ducaⁿ ní chidó tnùní tēe ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ Yá Ndióxi, chí òré ní xihí Jèsús te ní dándótó ñaha-gã cuendá sá vá tíú yiqui cuñú-gã. ³⁵ Te núu xiáⁿ duha ní chidó tnùní ñⁿ tēe ní xíndecu ndéé sanaha núu lbrú Sálmú nàcuáa ní xáhaⁿ-dē xii-gã: “Vá dañá-n sá tíú yiqui cuñú Déhe-n chí ío váha quide-gã”, duha ní chidó tnùní tēe ní xíndecu ndéé sanaha —cachí té Páblú xáhaⁿ-dē xii-yu.

³⁶ Te xáhaⁿ tucu-dé:

—Te té Dàví ní quide-dé nchaa chiúⁿ ní tãhú Yá Ndióxi cada-dé, te dàtnuní ní xihí-dé. Te ní chindúxi ñaha-güedé xii-dé yatni nàcuáa yindúxi cue ñaní tnáhá-dē ndéé sanaha-gã, te xiáⁿ ní téhyú yiqui cùñú-dé. ³⁷ Te Jèsús chí ñá ní téhyú yiqui cùñú-gã, chí ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gã. ³⁸ Te cuiní-í cachí tnúhu-í xii-ndo cuendá cutnùní iní-ndó ncháa-ndo sá cáháⁿ cãhnu iní Yá Ndióxi nchaa cuéchi-o, chí ní xihí Jèsús

cuendá naníhí tãhú-ó. ³⁹ Te nchaa ñáiyu na quindáá iní ñáhá xii Jesús te cada cànhu iní-gá nchaa sã ñã túú váha ní quidé-yu, chí núu mee-ni tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés ná quindáá iní-yu te vã naníhí tãhú-yu. ⁴⁰⁻⁴¹ Te ío coto-ndo mee-ndo cuendá sã vã yãha-ndo dátã ní cachí Yã Ndióxi yáha cue ñáiyu ñã túú ní quide váha ní xindecu ndéé sanaha. Te nãcuáa ní cáháⁿ-gã ní chídó tnúni ìⁿ tée ní cáháⁿ tnúhu-gã ndéé sanaha, te duha ní xãhaⁿ-gã xii-yu ðávã-ãⁿ:

Cundedóho nchaa nchóhó ñáiyu cuèhé yuhu-xi na cáháⁿ-í ìⁿ tnúhu te quini-ndó ñã cuñúhu-ndo,

yúhú quidé-í vai núu sã ío váha vitna ndècu-ndo ñuyú-a,

te cuèi na còo ñáiyu cachí tnúhu xii-ndo nãcuáa ndúu nchaa sã váha-án, dico nchóhó vã quindáá iní-ndo,

te sã dúcãⁿ càda-ndo vã quindáá iní-ndó, te dàcuíta nihnu-ndo mée-ndo.

Duha ní xãhaⁿ-gã xii-yu te ducaⁿ ní chídó tnúni tée ní cáháⁿ tnúhu-gã ndéé sanaha — cachí té Pãblú xãhaⁿ-dè xii-yu.

⁴² Te òré ní ndee té Pãblú veñúhu ñáiyu isràél ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-dé, te ní cáháⁿ ndáhú ñáiyu yíhi veñúhu núu-dè sã quihíⁿ-dè núu unã nduu, te diu-ni tnúhu ní cáháⁿ-dè cáháⁿ tucu-dé òré quexio-dé. ⁴³ Te sátã ní túhú veñúhu-yu, te vai ñáiyu isràél ndíhi ñáiyu ní chitnahá ñáhá xii-yu nchicúⁿ nihnu quide nacuáa quidé-yu cáháⁿ ndíhi-yu Yã Ndióxi cuáhãⁿ ndíhi-yu té Pãblú ndíhi té Bèé. Te ní xãhaⁿ-güedé xii-yu sã vã dáñã ndéé-yu canchicúⁿ nihnú-yu tnúhu sã cáháⁿ nãcuáa quide Yã Ndióxi sã cúu-xi-yu.

⁴⁴ Te núu unã nduu, nduu ndètatú-yu ní quexio vai vihi ñáiyu, chí nihíhi ñuu ní quexio ndedóho-yu tnúhu Yã Ndióxi. ⁴⁵ Te cuendá sã ío vai ñáiyu ní quexio, núu xiãⁿ ní cuu cuedú iní ñáhá ñáiyu isràél xii té Pãblú, te ní xicuehé ñáhã-yu xii-dé. Te ní xãháⁿ-yu xii-dé sã dándãhú ñáhã-dè xii-yu ndíhi tnúhu cáháⁿ-dè. ⁴⁶ Te té Pãblú ndíhi té Bèé ñã túú ní yúhú ñáhã-güedé xii-yu. Te ní xãhaⁿ-güedé:

—Xini ñuhu-xi díhma-gã nchóhó ñáiyu isràél cáháⁿ ndíhi-ndí tnúhu Yã Ndióxi, te mee-ndo ñã cuini-ndó cundedóho-ndo. Te sã dúcãⁿ quide-ndo, te vã naníhí tãhú-ndó, te ní vã cáháⁿ-gã ndí tnúhu Yã Ndióxi núu-ndó, dico cáháⁿ-ndí núu ðava-gã ñáiyu cuèi ñã díú ñáiyu isràél cúu-yu, ⁴⁷ chí ducaⁿ ní táuchíúⁿ Yã Ndióxi cada-ndí. Te ní cachí-gã:

Cuini-í cundecu-ndo dátã ìⁿ tée yòtnuú ñuhú cundecu-ndo

cáháⁿ-ndó tnúhu-í núu nchãa ñáiyu ñã túú cündíhi-ndo ñáiyu ndècu nihíhi ñuyú,

te naníhí tãhú-yu,

duha ní cáháⁿ-gã —cachí té Pãblú ndíhi té Bèé xãhaⁿ-güedé xii-yu.

⁴⁸ Te ñáiyu ñã túú cùu ñáiyu isràél ío ní cudíí iní-yu sã dúcãⁿ ní cáháⁿ-güedé, te ní xitnãhá-yu sã ío váha cuáhãⁿ tnúhu Yã Ndióxi. Te mee Yã Ndióxi sa ñãha-gã nándi cùu ñáiyu naníhí tãhú, te diu-ni ñáiyu-án ní sãndáá iní-yu. ⁴⁹ Te nchaa xichi xiãⁿ ní sáhãⁿ-yu ní cáháⁿ-yu tnúhu-gã. ⁵⁰ Te cue tée isràél ní ndatnúhu-güedé ndíhi cue tée cünüu, ndíhi cue ñáiyu díhi cünüu, te ñáiyu díhi-án ñã túú tnãhí cümãni-yu veñúhu. Te ní xãhaⁿ-güedé sã cáda úhu-yu té Pãblú ndíhi té Bèé, te dátñuni cuicúⁿ ñáhã-yu xii-güedé, te ducaⁿ ní quidé-yu. ⁵¹ Te ní casaⁿ ñuhu té Pãblú ndíhi té Bèé sáhã-güedé ní naquidi-güedé tíca chúhmã ní tñi sáhã-güedé. Te ducaⁿ ní quide-güedé cuendá cutñuni iní-yu sã ñã túú ní quide váha-yu. Te dátñuni ní quee-güedé cuáhãⁿ-güedé ñuu Ìconiú. ⁵² Te ñáiyu ní sãndáá iní-xi tnúhu Jesús ío váha ní cuu iní-yu cuendá sã ní naníhí tãhú-yu, te nchaaⁿ sa ndècu ndíhi-yu Espiritú Yã Ndióxi.

14

Té Pãblú ndíhi té Bèé ndécú-güedé ñuu Ìconiú

¹ Te ní quexio té Pãblú ndíhi té Bèé ñuu Ìconiú. Te ní sáhãⁿ-güedé veñúhu ñáiyu isràél, te ío váha ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yã Ndióxi, te vai ñáiyu isràél ndíhi ñáiyu ñã túú cùu ñáiyu isràél ní sãndáá iní-yu tnúhu-gã. ² Te ðava ñáiyu isràél ñã ní sãndáá iní-yu, te ní cáháⁿ cuèhé-yu cuendá té Pãblú ndíhi té Bèé cuendá sã vã quindáá iní ñáiyu ñã túú cùu ñáiyu isràél. ³ Te ní xindecu-güedé titni nduu, te ñã túú tnãhí ni yúhú-güedé ní dácuahã-güedé ñáiyu tnúhu Yã Ndióxi. Te mee-gã ní chindee ñãha-gã ní quide-güedé titni núu sã vã yòo tnãhí ndacu cada, te ío ní cuñúhu-yu. Te ducaⁿ ní quide-gã cuendá cutñuni iní-yu sã ndãã cáháⁿ-güedé sã mée-gã ío cùu iní ñáhã-gã xii-yu, te naníhí tãhú-yu núu na quindáá iní-yu tnúhu-gã. ⁴ Te ní quee ðava ñáiyu ñuu Ìconiú, ðavã-yu cündíhi-yu ñáiyu isràél ñáiyu ñã túú sãndáá iní tnúhu Jesús. Te ðavã-yu cündíhi-yu cue tée ní táuchíúⁿ Jesús cáháⁿ tnúhu-gã. ⁵ Te ñáiyu isràél ndíhi ðava-gã ñáiyu ñã túú sãndáá iní-xi ní cuu ìⁿ-núu-yu ndíhi cue tée cünüu sã cáni-yu-güedé, te cuáha yúu ñáhã-yu xii-güedé. ⁶ Te té Pãblú ndíhi té Bèé ní níhi-güedé tnúhu sã cuini-yu canihã-yu, núu xiãⁿ ðayuhu ní quee-güedé cuáhãⁿ-güedé ñuu Listrã ndíhi ñuu Dèrbé. Te ndi ndúu ñuu-án yíndèhu-xi Licaonia. Te ní sáhãⁿ-güedé ðava-gã ñuu lihli càa yatni xiãⁿ. ⁷ Te nchaa ñuu-án ní cáháⁿ-güedé tnúhu Jesús.

Ñuu Listrã ní sãhã-yúu ñáhã-yu xii té Pãblú

⁸ Te ñuú Listrá ndécú ñiⁿ téé yacua, mee-ni nùcòo-dé chí ducaⁿ tnàhí càa-dé ní cacu-dé. ⁹ Te ndèdóho-dé tnúhu càháⁿ té Páblú, te ní cutnùní iní té Páblú sá ío sàndáá iní téé yacua-áⁿ sá Yá Ndiòxí cada tátna ñaha-gá xii-dé, núu xiáⁿ ní xindéhé ñaha váha té Páblú xii-dé. ¹⁰ Te té Páblú ní cáháⁿ níhi-dé, te ní xáhaⁿ-dè:

—Ndacuíñí cunutnùí váha-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ní ndacuíñí cunu-dé te ní xica-ni-dé. ¹¹ Te òré ní xiní-yu sá tè Páblú ní quide tátna-dé téé yacua-áⁿ, te nchaá-yu ní cáháⁿ-yu tnúhu mée-yu tnúhu Licàoniá. Te ní cáháⁿ níhi-yu, te xitnàhá-yu:

—Cue téé-áⁿ sànuu sá ñáyíu cùu-güedé dico ñàhá, chí ndiòxí cúu-güedé te ní quexio-güedé ñuyíu-a —càchí-yu xitnàhá-yu.

¹² Te ní cachí-yu sá tè Bèé cúu-dé ndiòxí dánàni-yu Jüpitér, te té Páblú cúu-dé ndiòxí dánàni-yu Mècuriú, chí cuèndá téé-áⁿ cúu-dé téé càháⁿ. ¹³ Te càa ñiⁿ veñúhu yuhu ñuú-áⁿ núu quidé càhnú-yu ndiòxí sá dánàni-yu Jüpitér. Te dútú yíndàha veñúhu-áⁿ ndécá-dé ñiⁿ úú ndicutu cuáháⁿ quehé veñúhu, te ñúhu itá dúcúⁿ-güedé. Te cue quití-áⁿ cahni-dé cada càhnu-dé ndihí-yu té Bèé ndihí té Páblú ní cùu, chí ducaⁿ quidé-yu quide cahnú-yu ndiòxí-yu. ¹⁴ Te té Bèé ndihí té Páblú ní níhi-güedé tnúhu nàcuáa sàni iní-yu cadá-yu, te ní ndátá-güedé dóó-güedé cuèndá cutnùní iní-yu sá ñà tnàhá iní-güedé nàcuáa sàni iní-yu cadá-yu. Te xinu-güedé cuànguihu-güedé tnuú-yu, te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

¹⁵ —¿Ná cuèndá ducaⁿ cuiniⁿ-ndó càda-ndo? Te ñiⁿ ni tnàha ñáyíu-ndo cùu-ndí, dicó-ni tnúhu Yá Ndiòxí véxi-ndí dacuàha ñaha-ndí xii-ndo cuèndá sá vā cadá-gá-ndó nàcuáa quide-ndo, te quíndáá iní-ndó Yá Ndiòxí, chí ñiⁿ dii-ni Yá Ndiòxí ndécú. Te ñiⁿ gá ní cadúha-gá andíu ndihí ñuyíu-a ndihí lámár ndihí nchaandí túhú sá ío ñuyíu-a. ¹⁶ Te ndéé sanaha ní dáñá Yá Ndiòxí ní quidé-yu nàcuáa cuáháⁿ iní mée-yu. ¹⁷ Te ní xóo cada-gá sá váha cuèndá cutnùní iní-yu sá ío váha iní-gá. Te ñiⁿ gá dácúuⁿ-gá dáú, te tàxi-gá sá nchító-ó chí xitò-gá nchaa tatá xítú-ó, te xiáⁿ cúdí iní-ó ndècu-o ñuyíu-a —càchí té Páblú ndihí té Bèé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

¹⁸ Te cuéi ducaⁿ ní xáhaⁿ-güedé nchaa tnúhu-áⁿ, dico ío úhú ní sàndáá iní-yu ñá ní sàhni-yu ndicutu-áⁿ chí cuèndá ducaⁿ tnàhí quidé-yu sàhni-yu ndicutu òré quidé càhnú-yu ndiòxí-yu.

¹⁹ Te ñuú Antiòquiá ndihí ñuú Ìconiú xíndecu dava ñáyíu isràél, te ní queé-yu cuáháⁿ-yu ñuú Listrá núu ndécú tè Páblú. Te xiáⁿ ní quexió-yu te ní xáháⁿ-yu xii ñáyíu

dii ñuú xiáⁿ sá càhni-yu té Páblú. Te ní sáha yúú ñàhá-yu xii-dé, te ní cáháⁿ-yu sá ní xihí-dé, te ní tnúí ñaha-güedé xii-dé, te tañuhu ñaha-güedé xii-dé cuáháⁿ ñiⁿ xio yuhu ñuú ní sá dáquéné ñaha-güedé. ²⁰ Te ní quexio cue ñáyíu sàndáá iní tnúhu Jèsús núu càtúu-dé-áⁿ, te ní nadúcúⁿ ndèé ñàhá-yu xii-dé, te níni xitnùñi-yu-áⁿ ní ndacóo-dé cuánuhú ndihí ñaha tucu-dé xii-yu xití ñuú. Te nduu tnèé-áⁿ ní ndee-dé ndihí té Bèé cuáháⁿ-güedé ñuú Dèrbé.

²¹ Te ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiòxí ñuú-áⁿ, te ío vai ñáyíu ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá. Te dàtnùní ní quee-güedé cuáháⁿ tucu-güedé ñuú Listrá, ndihí ñuú Ìconiú, ndihí ñuú Antiòquiá. ²² Te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu sá vā dáñá nihnú-yu tnúhu Jèsús. Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-güedé, te vihi-gá ní cudú iní-yu cadá-yu nàcuáa cuiniⁿ Yá Ndiòxí cadá-yu, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dacuñí cùndecu-o ñuyíu-a ndoho-o, te dàtnùní ducaⁿ te nacuaa ñaha Yá Ndiòxí xii-o —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

²³ Te ní sáháⁿ-güedé ndi tnàhá ñiⁿ ñiⁿ xichi núu ndécú ñáyíu dacuaha tnúhu Yá Ndiòxí, te ní taxi ndecu-güedé cue téé quíndaha ñaha xii-yu, te ní cáháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiòxí, te ñá túú tnàhí ná ní xèxi-güedé cuèndá sá ní cáháⁿ ndihí-güedé-gá. Te ní xáhaⁿ-güedé sá Yá Ndiòxí coto ñaha-gá xii-yu chí ñiⁿ ni-gá ní sàndáá iní-yu.

Té Páblú ndihí té Bèé cuáháⁿ tucu-güedé ñuú Antiòquiá Siríá

²⁴⁻²⁵ Te dàtnùní ní quee té Páblú ndihí té Bèé cuáháⁿ-güedé, ní yáha-güedé distritú Písidiá. Te ní quexio-güedé ñuú Pèrgé, xiáⁿ ní cáháⁿ-güedé tnúhu Jèsús. Te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi Panfilíá. Te dàtnùní cuáháⁿ-güedé ñuú Àtaliá. ²⁶ Te yácaⁿ ní quee-güedé bàrcú cuánuhú tucu-güedé ñuú Antiòquiá. Te ñuú-áⁿ cúu-xi ñuú núu ní xicáⁿ táhú-yu núu Yá Ndiòxí cuèndá sá chindèe ñaha-gá xii-güedé chiúⁿ quide-güedé. Te cuèndá sá ní ndihí chiúⁿ-güedé nchaa ñuú núu ní sáháⁿ-güedé, núu xiáⁿ cuánuhú-na-güedé. ²⁷ Te ní ndexio-güedé ñuú-áⁿ, te ní cana-güedé nchaa ñáyíu sàndáá iní tnúhu-gá, te ní cani-güedé cuèndú núu-yu nchaa nàcuáa ní cuu núu ní sáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé: “Yá Ndiòxí ío ní chindee ñaha-gá xii-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núu ní sáháⁿ-ndí, te mee-gá ní quide sá tnàhá ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél ní xíndedóho-yu tnúhu-gá cuèndá quíndáá iní-yu”, càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu. ²⁸ Te vai nduu ní xíndecu-güedé ñuú Antiòquiá ndihí nchaa ñáyíu ní sàndáá iní tnúhu Jèsús.

15

Ni nataká ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jesús ñuú Jerusálén

¹ Te ní quee ñ' úú cue tée distritú Júdeá cuáháⁿ-güedé ñuú Antióquiá, te ní sáá-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé xii ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jesús sá núu vá cuáha-güedé señá ñii nchaa cue tée dátá ní cachí ndí Moisés, te vá nánihí tãhú-güedé. ² Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ cue tée-áⁿ, te ní ngüíta té Páblú ndihí té Bèé ní tenàa-güedé cue tée-áⁿ, chí dandáhú ñáhá-güedé cuini-güedé ní cùu. Te nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá ní cachí-yu sá quihíⁿ té Páblú ndihí té Bèé ndihí ñ' úú-gá-güedé ñuú Jerusálén. Te yácáⁿ cada-güedé ñ' jündá ndihí mee-ní cue tée ní táuchíuⁿ Jesús cáháⁿ tnúhu-gá, ndihí cue tée yindaha ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá ñuú-áⁿ, te jündá-áⁿ cada ndáá-güedé tnúhu ní cáháⁿ cue tée ní sáá ñuú Antióquiá.

³ Te nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá ní quide ndee iní ñáhá-yu xii-güedé, te ní tñii-güedé ichi cuáháⁿ-güedé. Te ní yáha-güedé distritú Fènicía ndihí distritú Sámariá, te yácáⁿ ní caní-güedé cuendú nása ní cuu ní tuha ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél ichi Yá Ndióxi, te ní cudíí víhi iní nchaa ñáiyu ní Xindedóho-áⁿ.

⁴ Te té Páblú ndihí té Bèé ní ndexio-güedé ñuú Jerusálén, te ío ní cudíí iní-yu sá ní ndexio váha-güedé. Te ndècu dava-gá cue tée ní táuchíuⁿ Jesús dácuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, ndihí cue tée yindaha ñaha xii-yu, ndihí dava-gá ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá, te ní caní-güedé cuendú núu-yu nàcuáa ní quide Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá xii-güedé ní quide-güedé chiuⁿ-gá. ⁵ Te ndècu ñ' úú cue tée ní tuha ichi Yá Ndióxi, te cue tée-áⁿ cúu-güedé cue tée fariséu, te ní ndacuñí-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dacuñí xini ñuuh-xi sá cuáha-güedé señá ñii cue tée cùmání cue tée ñá túú cùu ñáiyu isráél, te cùñaha-ndo sá ná cáda-güedé nchaa nàcuáa ní chídó tñuní ndí Moisés —cachí cue tée cùu fariséu-áⁿ xáhaⁿ-güedé xii-güedé.

⁶ Te cue tée ní táuchíuⁿ Jesús dacuáha ñaha xii ñáiyu tnúhu-gá, ndihí cue tée yindaha ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá ní quide-güedé jündá cuendá ní ndatnúhu-güedé nása cundu. ⁷ Te vai víhi tnúhu ní cáháⁿ-güedé. Te té Pelú ní ndacuñí-dé, te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Nchòhó cue tée ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú, chí cündedóho ñ' tnúhu na cáháⁿ-í-a. Sa náha-ndo sá ní cachí Yá Ndióxi sá diú-í cáháⁿ-í tnúhu Jesús núu ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél cuendá sá quindáá iní-yu, te nanihí tãhú-yu. ⁸ Dico Yá Ndióxi sa náha-gá nása cáa iní ñ' ñ' ñáiyu. Te cùtnuní iní-ó sá cúu iní ñáhá-gá xii cue ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél, chí ní sãñaha-gá Espiritú-gá

ndécú ndihí-yu dátá cuini-ndó ní taxi-gá ndécú ndihí nchoo. ⁹ Chi Yá Ndióxi ñ' nuu-ni cùu iní ñáhá-gá xii-o nchaa-o ndihí cue ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél, chí tnáhá-yu ní xócáni-gá nchaa sá cuéhé sá dúhá ní xóo cada-yu ndéé óré ní sàndáá iní-yu Jesús. ¹⁰ Te ná cuendá nchòhó cuini-ndó cáda ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu-gá ñ' sá ñá tnáhá iní-gá sá cáda-yu? Te cuini-ndó dandoho-ndó-yu. Te ni nchòo te ni cue ñani tnáhá-ó ní xindecu ndéé sanaha ñá ní ndácú-yu cada-yu nchaa xiáⁿ. ¹¹ Te vá dúcáⁿ cáháⁿ-ndó, chí sa náha-ndo sá Yá Ndióxi ní cundahú iní ñáhá-gá xii-o, te dió ducaⁿ ní quide-gá sá nanihí tãhú-ó nchaa-o. Te diu-ni ducaⁿ ní quide-gá ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél, te ní nanihí tãhú-yu —cachí té Pelú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

¹² Te dátñuní té Bèé ndihí té Páblú ní ngüíta-güedé ní cáháⁿ-güedé, te ní xindedóho-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-güedé. Te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu nàcuáa ní chindee ñaha Yá Ndióxi xii-güedé, te ní quide-güedé vai núu sá vá yòo tnáhí ndacu cada, te ducaⁿ te ní cutñuní iní ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél sá ndáa cáháⁿ-güedé. ¹³ Te óré ní ndihí cuendú ní cáháⁿ-güedé, te té Jacóbo ní xáhaⁿ-dè:

—Nchòhó cue tée ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú, chí cündedóho ñ' tnúhu na cáháⁿ-í-a. ¹⁴ Té Ximú, àdi Pelú chí úú diú-dé, ní caní-dé cuendú nàcuáa ní quide Yá Ndióxi ndéé díhna ní dáquée diiⁿ-gá ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél tnuú nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ichi-gá, cuendá cuini-gá chiñuuh ñáhá-yu xii-gá. ¹⁵ Te dátñuní ní cáháⁿ-dè nàcuáa ní cáháⁿ Yá Ndióxi ndéé sanaha. Te duha ní chídó tñuní cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá:

¹⁶ Dátá cuini-ndó cùu ñ' vehe ní sáa te ní ngoyo te dandaa-güedé xito cùu úú, ducaⁿ sãtnahá-xi cada-xi ñ' nduu,

chí ñani tnáhá ndí Davíí ní xóo cáháⁿ ndihí ñáhá-yu xii-í ní cùu, te ní dáñá ndéé-yu ichi-í,

te na quixí-í te natuha ñaha tucú-yu.

¹⁷ Te ducaⁿ te vai ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél nandúcú-yu ichi-í té cáháⁿ ndihí ñáhá-yu.

¹⁸ Duha ní cáháⁿ Yá Ndióxi, te ducaⁿ ní chídó tñuní cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha —cachí té Jacóbo xáhaⁿ-dè xii-güedé.

¹⁹ Te xáhaⁿ tucu-dé:

—Yúhu cachí iní-í sá vá cúu dásatú-ó iní nchaa ñáiyu ta sàndáá iní-xi tnúhu Yá Ndióxi, ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél, te ñ' úú-ni tnúhu cùñaha-o nàcuáa cada-yu.

²⁰ Dico xini ñuuh-xi daquihíⁿ-ó títú cùñaha-o sá vá cáxi-gá-yu nchaa sá nchító-ó nduu tãhú nchaa sá cachí-yu cùu ndiúxi-yu. Te

cúñaha-o sã vã cãháⁿ ndihí cue tée ñadhí te núu ñã díú ñadhí-güedé cúu-yu, te ni cuè ñayiu ñihí vã cãháⁿ ndihí-yu tée te núu ñã díú yí-yu cùu-güedé, te vã cáxi-yu cuñú quití cuèhné, te vã cáxi-yu ñihí. ²¹ Te ducaⁿ cùñaha-o, chi ndi tnahá ñuu núu ndécü-yu, te xíndecu ñayiu israhél dácuahá-yu tñuhu ní chidó tñuní ndii Moisés, te ndi tnahá nduu ndetátü-yu dácuahá-yu tñuhu ndii veñuhu-yu —cächí té Jacobó xãhaⁿ-dè xii-güedé.

²² Te dätñuní cue tée ní táuchíuⁿ Jèsús dácuaá ñaha xii-yu tñuhu-gá, ndihí cue tée yíndaha ñayiu sándáá iní tñuhu-gá ní cachí-güedé sã ndúcü-güedé ñⁿ úu-gá cue tée quihíⁿ ndihí té Pãblü ndihí té Bèé ñuu Antióquia, te ñiu-ni ducaⁿ ñí cãháⁿ dava-gá ñayiu ndécü ichi-gá. Te úu cue tée ní ndúcü-güedé, ñⁿ-dè nání-dè Silás, te ñⁿ-dè nání-dè Judás, ñdi Barsabás chi úu ñiu-dé, te cùnuu-güedé ndi ndüü-güedé. ²³ Te ní cadúha nchaa cue tée cùnuu tutú canehe-güedé quihíⁿ, te duha cãháⁿ-xi:

“Cóvãha díi-ndó nchãa-ndo. Nchúhú cue tée ní táuchíuⁿ Jèsús cãháⁿ-ndí tñuhu-gá, ndihí cue tée yíndaha cue ñayiu sándáá iní tñuhu-gá quide ndee iní ñãhá-ndí xii nchòhó cue ñayiu ndécü ndihí-ndí ichi-gá cuèí ñã díú ñayiu israhél cúu-ndó. Te nchòhó ñayiu xíndecu ñuu Antióquia, ndihí nchòhó ñayiu ndécü distritú Siríá, ndihí nchòhó ñayiu ndécü distritú Ciliciá, cächí tñuhu-ndí xii-ndo sã ²⁴ ñí ñihí-ndí tñuhu sã ñⁿ úu cue tée ndécü iha ní quixi-güedé núu ndécü-ndó, te ñã túú chiⁿ ñí tahu-ndí quixi-güedé. Te sã ñⁿ tñuhu ní cãháⁿ-güedé ní xãhaⁿ-güedé xii-ndo sã ngündecu seña ñii-ndo, te canchicúⁿ nihnu-ndo nchãa nacuaá ní chidó tñuní ndii Moisés, te xiãⁿ ní sani ñⁿ ní sani úu iní-ndó, chi ñã túú xini-ndó núu ndáá tñuhu cãháⁿ-güedé ñdi ñã ndáá. ²⁵ Te ní ndatñuhu-ndí nacuaá cunduu sã tэндãha-ndí úu cue tée quixi-güedé ndihí té Bèé ndihí té Pãblü, cue tée ío cùu iní-ndí, te cue tée-ãⁿ cãháⁿ-güedé nacuaá cãháⁿ-ndí-a. ²⁶ Te ñiu-ni té Bèé ndihí té Pãblü ní sãháⁿ-güedé ní cãháⁿ-güedé tñuhu Xitohó Jesucristú nchaa xichi. Te ndi tnahá cuahãⁿ-güedé cuini-yu cahni ñãhá-yu xii-güedé. ²⁷ Te tendaha-ndí té Judás ndihí té Silás quixi-güedé tnahã-güedé cachí tñuhu váha-güedé nacuaá cuahãⁿ tñuhu cãháⁿ-ndí. ²⁸ Te ñiu-ni ducaⁿ cãháⁿ-ndí cächí tñuhu-ndí nacuaá cãháⁿ Espiritú Yã Ndióxi cada-ndo, chi nchúhú vã cãháⁿ-ndí sã cadã-ndó nchãa sã ñí cãháⁿ ndii Moisés cada ñayiu, chi ío úhú, te vã yõo ndacu cada. Te vitna na cãháⁿ-ndí ñⁿ úu-ni tñuhu nacuaá cada-ndo.

²⁹ Vã cáxi-ndó sã nchító-ó ndüu táhú nchaa sã cächí ñayiu cùu ndiöxi-yu, te vã cáxi-ndó ñihí, te vã cáxi-ndó cuñú quití cuèhné, te vã cãháⁿ ndihí cue tée ñadhí te núu ñã díú ñadhí-güedé cúu-yu, te ni cuè ñayiu ñihí vã cãháⁿ ndihí-yu tée te núu ñã díú yí-yu cùu-güedé. Te núu na càda-ndo nchaa nacuaá cãháⁿ-ndí-a, te cada váha-ndo. Te vitna ío cada ndee iní-ndó nchãa-ndo-na.” Duha ní chidó tñuní-güedé núu tutú ní tendaha-güedé cuahãⁿ.

³⁰ Te ní quide ndee iní-yu cue tée quihíⁿ ñuu Antióquia, te ducaⁿ te ní xica-güedé cuahãⁿ-güedé. Te òré ní quexio-güedé ñuu-ãⁿ, te ní cana-güedé nchaa ñayiu sándáá iní tñuhu Jèsús, te ní sãñaha-güedé tutú xii-yu. ³¹ Te ní dácuaá-yu tutú ní sãñaha-güedé-ãⁿ, te ní cudíí víhí iní-yu chi ío váha cãháⁿ tutú-ãⁿ. ³² Te té Jüdás ndihí té Silás tnahã-güedé ní nduu táhú-güedé cãháⁿ-güedé tñuhu sã dácãhu iní ñãhá Yã Ndióxi. Te ní xãhaⁿ-güedé vai tñuhu nacuaá cadã-yu, te víhi-gá ní cudíí iní-yu cadã-yu nacuaá cãháⁿ Yã Ndióxi cadã-yu. ³³ Te ní xíndecu-güedé ñⁿ úu nduu ndihí-yu, te dätñuní ní quide ndee iní ñãhá-yu xii-güedé cuendá sã ñuhú-güedé núu vèxi-güedé, te mee-ni té Judás cuánuhú-dé. ³⁴ Te té Silás ní xãhaⁿ-dè sã vã ñuhú-ni-dé. ³⁵ Te té Pãblü ndihí té Bèé ní ndóo-güedé ní cãháⁿ-güedé tñuhu Yã Ndióxi ñuu Antióquia, te vai-gá tucu ñayiu Antióquia ní cãháⁿ-yu tñuhu-gá.

Xito cùu úu cuahãⁿ té Pãblü cãháⁿ-dè tñuhu Yã Ndióxi núu ñayiu

³⁶ Te sátã ní cuu cuèhé nduu, te ní xãhaⁿ té Pãblü xii té Bèé:

—Na quihíⁿ-ó nchãa ñuu núu ñí sãháⁿ-ó ñí cãháⁿ-ó tñuhu Yã Ndióxi cãháⁿ ndihí-o nchãa ñayiu ní tuha ichi-gá cuendá quini-ó núu ndécü váha-yu —cächí-dé xãhaⁿ-dè.

³⁷ Te té Bèé ní xãhaⁿ-dè sã quihíⁿ ndihí-güedé té Juãá, ñdi Mácú chi úu ñiu-dé.

³⁸ Dico té Pãblü ñã ní dãña-gá-dé quihíⁿ té Juãá, chi ní dándoo ñaha-dé xii-güedé cútñãhá ní xíndecu-güedé Pãñfilíá, te ní nacuaico-dé cuánuhú-dé, te ñã túú-gá ní sãháⁿ ndihí ñaha-dé xii-güedé. ³⁹ Xiãⁿ ní cuu ní tenãá tnahã té Bèé ndihí té Pãblü, te ichi cãa ichi caa ní cuu-güedé. Te té Bèé ndihí té Mácú ní quée-güedé bãrcú cuahãⁿ-güedé Chìpré. ⁴⁰ Te té Pãblü ní xãhaⁿ-dè xii té Silás sã quihíⁿ ndihí ñaha-dé, te ñayiu sándáá iní-xi tñuhu Jèsús ní cãháⁿ ndihí-yu Yã Ndióxi sã chíndee ñaha-gá xii-güedé. ⁴¹ Te ní xica-güedé cuahãⁿ-güedé te ní yãha-güedé ñihí distritú Siríá ndihí distritú Ciliciá. Te ní cãháⁿ-güedé tñuhu Jèsús núu nchãa ñayiu ní sándáá iní tñuhu-gá, núu xiãⁿ ío-gá ní cudíí iní-yu cadã-yu nacuaá cãháⁿ Yã Ndióxi.

16

Tnàhá té Timùteú cuáháⁿ ndihi-dé té Páblú ndihi té Silás

¹ Te té Páblú ndihi té Silás cuáháⁿ-güedé ñúú Dèrbé ndihi ñúú Lìstrá, te ñúú Lìstrá yàcáⁿ ndécú ìⁿ téé nàni Timuteú. Te téé-áⁿ sàndáá iní-dé tnúhu Jèsús, te tnàhá náná-dé sàndáá iní-aⁿ tnúhu-gá, te ñaha isràél cúú-áⁿ, te téé griégú cúú tātá-dé.

² Te nchaa ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu-gá ñáyiú ndècu ñúú Lìstrá, ndihi ñáyiú ñúú Ìconiú, nchaa ñáyiú-áⁿ cùdìí iní-yu nàcuáa quide-dé. ³ Te ní cuiñí té Páblú sá tnàhá té Timùteú quíhíⁿ ndihi-dé dava-gá ñúú, núu xiáⁿ dihna-gá señá ní sáha té Páblú ñii té Timùteú, chi ñá ní tnàhá iní té Páblú sá càháⁿ cuèhé ñáyiú isràél cuèndá té Timùteú. Te nchaa ñáyiú isràél ndécú ñúú-áⁿ xini-yu sá téé griégú cúú tātá-dé, te ñá díú téé isràél cúú-dé, te xiáⁿ ní sáha té Páblú señá ñii té Timùteú. ⁴ Te ndi tnàhá ñúú ndi tnàhá ñúú cuáháⁿ-güedé càháⁿ ndihi-güedé nchaa ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Jèsús. Te ní xáhaⁿ-güedé nàcuáa càháⁿ tutú ní cadúha cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá, ndihi cue téé yindaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ñúú Jerusalén. ⁵ Te cuèndá ducaⁿ ní sáháⁿ-güedé nchaa ñúú núú ndécú ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní dácuhá ñaha-güedé xií-yu, núu xiáⁿ tá cùu túha-gá-yu tnúhu Yá Ndióxi, te vai-gá-yu ní tuhá-yu ichi-gá.

Ní dácótó ñaha-xi xii té Páblú sá ní xini-dé ìⁿ téé distritú Macèdoniá

⁶ Te ñá ní dàña Espiritú Yá Ndióxi quíhíⁿ-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá distritú Asiá, núu ní sáháⁿ-güedé distritú Frigiá ndihi distritú Gàlaciá càháⁿ-güedé tnúhu-gá. ⁷ Te ní sáá-güedé yuhu distritú Misiá. Te quíhíⁿ-güedé distritú Bitiniá ní cùu, dico ñá ní dàña Espiritú Yá Ndióxi quíhíⁿ-güedé yàcáⁿ. ⁸ Te ní yáha-güedé Misiá, te ní quexio-güedé ñúú Tróás, te yàcáⁿ ní nanítnàhá-ndí ndihi-dé. ⁹ Te ìⁿ niú ní dácótó-xi núú té Páblú sá ní xini-dé ìⁿ téé distritú Macèdoniá nútñí-dé, te ní xáhaⁿ téé-áⁿ xii té Páblú: “Cada ndee iní-n quíhíⁿ-n Mácèdoniá chi dacuàha ñaha-n nchaa sá xini-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dè, ní dácótó ñaha-xi xii té Páblú. ¹⁰ Te cuèndá sá dúcáⁿ ní dácótó ñaha-xi xii té Páblú núu ní ndatnúhu-ndí quíhíⁿ-ndí Macèdoniá, chi ní cutnùnì iní-ndí sá cáná ñaha Yá Ndióxi quíhíⁿ-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá núú ñáyiú yàcáⁿ.

Té Páblú ndihi té Silás ndécú-güedé ñúú Filipú

¹¹ Te ní quée-ndí bàrcú ñúú Tróás, te cuáháⁿ ndáá-ndí ñúú Samòtraciá, te yàcáⁿ ní quexio-ndí, te ní yáha-ní-ndí cuáháⁿ-ndí.

Te nduu tnéé ní quexio-ndí ñúú Nèápolis. ¹² Te yàcáⁿ ní quene-ndí bàrcú, te xica-na-ndí cuáháⁿ-ndí ñúú Filipú te ñúú-áⁿ yindèhu-xi distritú Macèdoniá. Te yàcáⁿ ní cudíi-ndí ní xindecu tnaa-ndí. Te ñúú Filipú-áⁿ ìo cùnuu-xi, chi ìo chitu ñáyiú rómá ní ngóo-yu. ¹³ Te nduu ndetàtú-yu ní quée-ndí ñúú cuáháⁿ-ndí ìⁿ xio yuhu yùte, chi yàcáⁿ sàháⁿ-yu càháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxi. Te òré ní quexio-ndí, te ní naníhí tnàhá-ndí ndihi mee-ni ñáyiú dihí, te ní càháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndióxi ní xindedóho-yu. ¹⁴ Te ndècu ìⁿ ñaha naní Lidiá ní xindedóho-aⁿ nàcuáa ní càháⁿ-ndí, te ñaha ñúú Tiàtirá cúú-áⁿ, te dico-aⁿ dóó muradú, te ìo càháⁿ ndihí-aⁿ Yá Ndióxi. Te diu-ni mee Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá ní sàndáá iní-aⁿ tnúhu ní càháⁿ té Páblú. ¹⁵ Te ní sandute-aⁿ ndihi landú-aⁿ, ndihi nchaa ñáyiú xìnu cuechi núú-aⁿ, te ní cachí-aⁿ xii-ndí:

—Te núu ní cutnùnì iní-ndó sá ní sàndáá ndisa iní-í tnúhu Jèsús, te cundecu tnaa-ndo vèhe-í —càchí-aⁿ xii-ndí.

Te ní quide yica-aⁿ ní xindecu-ndí vehe-aⁿ.

¹⁶ Te ìⁿ nduu ñúhu-ndí ichi cuáháⁿ-ndí núú càháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxi, te ní naníhí-ndí ìⁿ xichí ñúhú ichi, te yìhi ñaha espíritu cùndihí yucu ñávaha xii-xi. Te xiáⁿ ní quide ní càháⁿ-xi nchaa sá vā yōo tnàhí cùtnùnì iní-xi núú nchaa ñáyiú ní sàngándihí ñaha xii-xi. Te ñáyiú dii vèhe-xi xinu cuechi-xi ìo vai díhúⁿ ní níhi-yu chi ní cháhu nchaa ñáyiú ní sàngándihí ñaha xii-xi. ¹⁷ Te xichí-áⁿ ní chinchícúⁿ ñáhá-xi xii-ndí ndihi té Páblú ndèndaha ñaha-xi cuáháⁿ, te ní càháⁿ níhi-xi xáhaⁿ-xi xii dava-gá ñáyiú:

—Cue téé-a xinu cuechi-güedé núú Yá Ndióxi, chi ìo càhnu cuu-gá, te càchí tnúhu-güedé nása cada-ndo naníhí tãhú-ndó —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-yu.

¹⁸ Te titní xito ní yáha-ndí ducaⁿ-ni ní càháⁿ-xi. Te ñá ní cùndee-gá iní té Páblú sá dúcáⁿ càháⁿ-xi, núu ní nanchocuíhnu-dé núú nútñí-xi, te ní xáhaⁿ-dè xii espíritu cùndihí yucu ñávaha yìhi ñaha xii-xi:

—Ìo càhnu cuu Xitohó Jesucristú, núu xiáⁿ càchí-í sá xocuíhí-n vā quíhí-gá-n yìqì cuñú xichí-a —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

Te òré-ni ní quée espíritu cùndihí yucu ñávaha-áⁿ yìqì cuñú-xi.

¹⁹⁻²⁰ Te ñáyiú dii vèhe-xi xinu cuechi-xi-áⁿ ní cutnùnì iní-yu sá vā níhi-gá-yu díhúⁿ cuèndá tnúhu càháⁿ-xi, núu ní tñii-yu té Páblú ndihi té Silás ndécá ñáhá-yu cuáháⁿ núú cuè téé cùchiuⁿ Romá, te xáháⁿ-yu xii-güedé:

—Cue téé-a cùu-güedé cue téé isràél, te ìo dusaⁿ xíquide-güedé ñúú-ó. ²¹ Te cuiñí-güedé cada-o nàcuáa quide-güedé, te vā cúú dúcáⁿ

cada-o chi ñáyu nàcióⁿ Rómá cúú-ó — cächí-yu xäháⁿ-yu xii cue téé cùchiuⁿ.

²² Te uuⁿni ní cáháⁿ nchaá-yu, te xäháⁿ-yu sá ñá túú quide váha té Páblú ndihi té Silás. Te cue té cùchiuⁿ ní cándeé-güedé dóó té Páblú ndihi dóó té Silás ní ndátá-güedé, te ní táuchíúⁿ-güedé caniha-güedé ndihi tudhi xii-güedé. ²³ Te ní caniha-güedé, te dátñuní ní chihí ñaha-güedé vecaá. Te ní xáhaⁿ-güedé xii téé ndénchito vecaá sá cádá cuèdadú víhi-dé cuèndá ná canú-güedé vecaá. ²⁴ Te cuèndá sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-güedé, núu téé ndénchito vecaá ní dáyaña ñaha-dé ingá cuártú ndécú xití vecaá, te ní chihí-dé sáhá-güedé yaú nduhu, te ní quide tí-dé.

²⁵ Te dava niú ní cáháⁿ ndihi té Páblú ndihi té Silás Yá Ndióxi, te ní xita-güedé ndudú ní quide càhnu ñaha-güedé xii-gá. Te dava-gá cue téé yíhi vecaá ní xíndedóho-güedé nàcuáa ní xita-güedé. ²⁶ Te uuⁿni níhi víhi ní tnáa ní quidi-xi ndéé cimientú vecaá, te ní nacaáⁿ nchaa yèhe vecaá, te ní ndihi cadená ndútú cuè téé yíhi vecaá ní nandáxi. ²⁷ Te ní ndiquíú cúnú íní téé ndénchito vecaá, te ní quide cuèndá-dé nchíi nchaa yèhe vecaá. Te ní tava-dé machití-dé cahni-dé méé-dé ní cùu, chi ní cáháⁿ-dè sá ní ndihi cue téé yíhi vecaá ní xinu ní cùu. ²⁸ Te té Páblú ní cáháⁿ níhi-dé, te xáhaⁿ-dè xii téé ndénchito vecaá:

—Vá dúcáⁿ càda-n cahni-n mee-n, chi nchaa-ni-ndí yíhi —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii téé ndénchito vecaá.

²⁹ Te dátñuní ní xicáⁿ téé ndénchito vecaá ñuhú, te xinu-dé cuánguihu xití vecaá núu yíhi té Páblú ndihi té Silás, te quidi ñaha-ná-xi xii-dé ní quexio-dé ní ngüñí xití-dé núu-güedé. ³⁰ Te dátñuní ndéca ñaha-dé xii-güedé ní ndee vecaá, te ní xicáⁿ tnúhú-dé núu-güedé, te xáhaⁿ-dè:

—Nchòhó cachí tnúhu-ndo nása cada-í nanihí tàhú-í —cächí-dé xáhaⁿ-dè.

³¹ Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Quindáá íní-n ndihi ñadhi-n, ndihi landú-n, ndihi nchaa ñáyu xinu cuechi núu-n tnúhu cáháⁿ Xitohó Jesucristú, te nanihí tàhú-ndó —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé.

³² Te ní dácuáhá ñaha-güedé xii téé ndénchito vecaá ndihi nchaa ñáyu ndécu vehe-dé tnúhu Yá Ndióxi. ³³ Te diu-ni óré-án ní naquete-dé sátá-güedé núu ní ñáni, te dátñuní ní sandute-dé ndihi-yu. ³⁴ Te ndéca ñaha-dé cuáháⁿ vehe-dé ní sáñaha-dé sá ní xexi-güedé, te ní cudíí víhi íní téé ndénchito vecaá ndihi nchaa-dé vehe-dé sá ní tuhá-yu ichi Yá Ndióxi. Te cuándihu tucu té Páblú ndihi té Silás vecaá.

³⁵ Te nduu tnèé ní xáhaⁿ cuè téé cùchiuⁿ xii poleciá cuáháⁿ-güedé cuu-güedé téé ndénchito vecaá queñuhu-dé úu cue téé cuánguihu ndedí nduu ícu nùhú-güedé. ³⁶ Te

téé ndénchito vecaá ní xáhaⁿ-dè xii té Páblú ndihi té Silás:

—Cue téé cùchiuⁿ ní cachí-güedé sá queé-ndó nùhú-ndó, chi ñá túú-gá ná cada-güedé, chi sa ní yáha cuèndá-ndó —cächí téé ndénchito vecaá xáhaⁿ-dè xii-güedé.

³⁷ Te té Páblú ní xáhaⁿ-dè xii cue téé cùu poleciá:

—Téé rómá cúú-ndí, te vá cúú dùcaⁿ-ni cunduu, chi ní caniha-güedé tudhi xii-ndí, te ní xiní-yu nchaá-yu. Te ñá túú tnáhi ní xicáⁿ tnúhú-güedé núu ndáá ndècuéchi-ndí àdi ñáhá, chi cuèndá-ni ní chihí ñaha-güedé vecaá xii-ndí. Te vitna cuíní-güedé dacäcu ñaha-güedé nùhú-ndí cuèndá sá vā yōo quini ñáhá nùhú-ndí cáháⁿ-güedé, dico vá cúú dùcaⁿ cada ñaha-güedé xii-ndí. Chí cuáháⁿ cùñaha-ndo na quixi mee-güedé queñuhu ñaha-güedé —cächí té Páblú xii-dé cue poleciá.

³⁸ Te cue téé cùu poleciá cuánuhú-güedé núu ndécú cuè téé cùchiuⁿ, te ní xáhaⁿ-güedé nàcuáa ní cáháⁿ té Páblú. Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ poleciá sá téé rómá cúú-güedé, xiáⁿ ní yùhú-güedé. ³⁹ Te ní sáháⁿ cue téé cùchiuⁿ yèhe vecaá, te ní xáhaⁿ-güedé sá cádá càhnu íní-güedé sá ní chihí ñaha-güedé vecaá, te ní ndeñuhu ñaha-güedé vecaá. Te ní cáháⁿ ndàhú-güedé núu cuè téé ní xíhi vecaá sá ndéé-güedé ñuú-án nùhú-güedé. ⁴⁰ Te ní ndee-güedé vecaá, te cuáháⁿ-güedé vehe tá Lidíá, te ní ndatnúhu-güedé ndihi nchaa ñáyu ní sándáá íní-xi tnúhu Jesús, te ní xáhaⁿ-güedé xií-yu nàcuáa cadá-yu, te ío ní cudíí íní-yu, te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

17

Ío dusaⁿ quide ñáyu ñuú Tesalónica

¹ Te ní yáha-güedé ñuú Anfipólís ndihi ñuú Apolóniá, te ní quexio-güedé ñuú Tesalónica, te yacáⁿ cáá ñⁿ veñúhu ñáyu isràél. ² Te ní sáháⁿ té Páblú veñúhu-án, chi ducaⁿ tnáhi quide-dé, te ndi tnahá nduu ndetarú-yu ní sáháⁿ-dè veñúhu-án ùní xito. Te ní ndatnúhu ndihi ñaha-dé xií-yu nàcuáa ní chidó tnúni cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. ³ Te ní xitnúhu ñaha-dé nàcuáa ní cáháⁿ cue téé-án sá Cristú Yaá tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyiú-a ndoho víhi-gá, te cuú-gá, te ndoto-gá, te xáhaⁿ-dè:

—Te diu Jesús cúú Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi ní quixi ñuyiú-a, núu xiáⁿ cächí tnúhu-í vitna —cächí té Páblú xáhaⁿ-dè xií-yu.

⁴ Te dava ñáyu isràél ní sándáá íní-yu tnúhu ní cáháⁿ té Páblú, te ní níhi tnáhá-yu ndihi-dé, ndihi té Silás. Te vai ñáyu grègú ñáyu cáháⁿ ndihi Yá Ndióxi ní sándáá íní-yu tnúhu Jesús. Te ndécu titní ñáyu

dihí ñáiyu cunu, te ñáiyu-án tnàhá-yu ní sándáá iní-yu tnúhu-gá. ⁵ Te dava ñáiyu isráel ñá túú ní cùu váha iní-yu núú tē Páblú núú ní ndúcú-yu cue tēe cuihna iní-xi tuhío-güedé cada chiúⁿ-güedé, chi ndi cuihnu ndi cuihnu-ni-güedé, te nchaá-yu ndihi cue tēe-án ndi coyo ndi coyo-yu xicuaá-yu. Te sátá ní tecu dóho dava-gá-yu, te ní sáháⁿ tuhá-yu, te ío ní quide dúsáⁿ-yu. Te nísáháⁿ-yu vehe té Jásón, te ní quide yicá-yu ní quíhu-yu vehe-dé nándúcú-yu té Páblú ndihi té Silás cuendá queñuhu ñáhá-yu núú ncháa ñáiyu. ⁶ Te ñá ní nánihí ñáhá-yu xii-güedé, núu xiáⁿ ní tñíⁿ-yu té Jásón ndihi ñⁿ úú-gá cue tēe sándáá iní tnúhu Jèsús, te tñíhu ñáhá-yu xii-güedé cuáháⁿ núú cué tēe cùchiuⁿ. Te òrè ní quexió-yu núú ndécú cué tēe cùchiuⁿ, te ní ngúita-yu ní cuáá-yu, te xáháⁿ-yu xii-güedé:

—Ní quexio cue tēe-án ñúú-ó, te ío dusaⁿ quide-güedé, te ducaⁿ-ni quide-güedé nchaa ñúú núú xicá cùu-güedé. ⁷ Te té Jásón-án ní xáhaⁿ-dè sá cùú cùndecu-güedé vehe-dé, te ñá túú sándáá iní-güedé nàcuáa càháⁿ té Cèsár tēe yindaha cuéhé nàcióⁿ, te càchí-güedé sá ndécú ñngá tēe cunu-gá tucu nani-dé Jèsús —càchí-yu xáháⁿ-yu xii cue tēe cùchiuⁿ.

⁸ Te sátá ducáⁿ ní càháⁿ-yu, te ní cudéén víhí cué tēe cùchiuⁿ ndihi dava-gá ñáiyu ndédóho. ⁹ Te vai díhuⁿ ní xicáⁿ cue tēe cùchiuⁿ núú tē Jásón ndihi dava-gá cue tēe cuáháⁿ ndihi-dé cuendá té Páblú ndihi té Silás, te núu na ndèe-güedé nùhú-güedé, te nacuañaha cué tēe cùchiuⁿ dihúⁿ-güedé.

Té Páblú ndihi té Silás ndécú-güedé ñúu Bèréa

¹⁰ Te òrè ní cundiquiⁿ, te ní quide ndee iní ñáhá ñáiyu sándáá iní tnúhu Jèsús xii té Páblú ndihi té Silás, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ñúu Bèréa. Te diu-ni nduu ní sáa-güedé yacáⁿ ní sáháⁿ-güedé veñuhu ñáiyu isráel. ¹¹ Te váha-gá iní ñáiyu ñúu Bèréa dàcúúxi ñáiyu ñúu Tesalónica, chi ío ní cudí iní-yu ní xíndedóho-yu tnúhu Jèsús, te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní dàcuáhá-yu tnúhu ní chídó tñuni cue tēe ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha cuendá cuini-yu quini-yu núu ndáá càháⁿ té Páblú ndihi té Silás. ¹² Te titní ñáiyu isráel ní sándáá iní-yu tnúhu-gá ndihi titní cue tēe griégú ndihi ñáiyu dihí ñáiyu cunu ní sándáá iní-yu. ¹³ Te dava ñáiyu isráel ndécú-yu ñúu Tesalónica, te ñáiyu-án ní níhí-yu tnúhu sá ndécú té Páblú ndihi té Silás ñúu Bèréa càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi, núu xiáⁿ ní sáháⁿ-yu ñúu Bèréa ní dàcuándehndé-yu núú ncháa ñáiyu vátá dàcuáhá-gá. Te ñáiyu-án ní sándáá iní-yu tnúhu ndehnde te ní cudéén víhí-yu núu-güedé. ¹⁴ Te òrè-án ní xáhaⁿ ñáiyu sándáá iní tnúhu-gá xii té Páblú sá quíhíⁿ-dé

yuhu làmár, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te té Silás ndihi té Timüteú ní quendóo-güedé ñúu Bèréa. ¹⁵ Te ñⁿ úú-güedé cuáháⁿ ndihi-güedé té Páblú, te ndèca ñaha-güedé cuáháⁿ ndéé ñúu Àtenás, te ní xáhaⁿ té Páblú xii-güedé:

—Núu na nùhú-ndó, te cùu-ndo té Silás ndihi té Timüteú ná quixí ndihi-ni-güedé nanítnáhá-ndí iha —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ní xica-güedé cuánuhú-güedé.

Té Páblú ndécú-dé ñúu Àtenás

¹⁶ Te ñúu Àtenás ndétú té Páblú quíhíⁿ té Silás ndihi té Timüteú. Te yacáⁿ ní xini-dé sá ío cuéhé sá càchí-yu cùu ndióxí-yu ndécú te ñá ndáa sá díú ndióxí cùú-xí, te xiáⁿ ñá túú ní cùu váha iní-dé, chi ñá tnàhá iní-dé nàcuáa quidè-yu. ¹⁷ Te ní sáháⁿ-dé veñuhu ní càháⁿ ndihi-dé ñáiyu isráel ndihi dava-gá ñáiyu càháⁿ ndihi Yá Ndióxi. Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu sáháⁿ-dé xití ñúu càháⁿ-dé tnúhu-gá ndihi nchaa ñáiyu xica cuu yacáⁿ. ¹⁸ Te cue tēe cùu epicureú ndihi cue tēe cùu estoicú, cue tēe-án ní ndatnùhu-güedé ndihi té Páblú, te dava-güedé xitnàha-güedé:

—¡Ná tnúhu víhí càháⁿ tēe lúcú-án! —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Te dava-güedé xitnàha-güedé:

—Sàni iní-ndí sá càháⁿ-dé cuendá ndióxí sá vátá quini-gá-ó —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Te ducaⁿ xitnàha-güedé, chi càháⁿ té Páblú tnúhu Jèsús, te ní càháⁿ-dé nàcuáa ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá, xiáⁿ núu ducaⁿ xitnàha-güedé. ¹⁹ Te ndèca ñaha-güedé xii té Páblú cuáháⁿ ñⁿ xichi núu nání Areópágu, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Cachí tnúhu ndáa-n nása cuáháⁿ tnúhu càháⁿ-n, chi na cutnuni ndáa iní-ndí, ²⁰ chi ducaⁿ-ni càháⁿ-n tnúhu sá ñá túú sácúndedóho-ndí, te cuini-ndí cachí tnúhu ndáa-n nása nduu tnúhu-án cuendá cutnuni váha iní-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²¹ Te nchaa ñáiyu ñúu Àtenás ndihi ñáiyu dava-gá ñúu, mee-ni tnúhu saa cuini-yu càháⁿ-yu, nchaa sá vátá cùndedóho-gá-yu cuini-yu cùndedóho-yu.

²² Te té Páblú ní ngúnutñí-dé núu xixúcu-yu nchaá-yu, te xáhaⁿ-dè:

—Nchòhó cue ñáiyu ñúu Àtenás, cùndedóho-ndo ncháa tnúhu na càháⁿ-í-a. Ío quide cahnu nchòhó sá càchí-ndó cùu ndióxí-ndó. ²³ Te vitna ní quexio-í ñúu-ndó, te ní xini-í sá yàyacáⁿ ndécú ncháa sá càchí-ndó cùu ndióxí-ndó càháⁿ ndihi-ndo. Te ní xini-í ñⁿ xichi núu ndéé tñuni quidè càhnu-ndo Yá Ndióxi Yáá ñá túú xini-ndó, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ lètrá ndéé tñuni xiáⁿ, te càchí-xi: “Iha quide cahnu-ndí Ndióxi sá ñá túú xini-ndí”, duha càháⁿ lètrá-án. Te quide cahnu-ndo Yá Ndióxi càháⁿ-ndó, dico ñá túú xini-ndó nása cà-gá, te yuhú xini ndáa-í

18

nàcuáa càa Yá Ndiòxí, chi diu-ni Yá Ndiòxí càháⁿ ndihi-í, te diu tñuhu-gá càháⁿ-í vitna.

²⁴ Te diu Yá Ndiòxí ní cadúha-gá ñuyú-a ndihi nchaa sá ió, núu diu-gá cúú Xitohó ñuyú-a ndihi andú. Te ñá túú xini ñuhu-gá vehe dácaa ñáyiú ñuyú-a cundecu-gá. ²⁵ Te ñá túú xini ñuhu-gá ñáyiú chindee ñahá-yu xii-gá, chi mee-gá quidé-gá nchító-ó ndécu-o te tàxi-gá yóco táchi-ó ndihi nchaa sá xini ñuhu-o.

²⁶ Te ndée sanaha ní cadúha-gá ñndi-ni téé, te diu-ni níñi-dé cúú ñáyiú ndécu nicaxico ñuyú. Te diu-ni mee Yá Ndiòxí ní xáhaⁿ-gá nchaa núu cundécú-yu, te mee-gá ní cáháⁿ-gá ná daha cuá cuá nchaa nacióⁿ ndihi meé-yu. ²⁷ Te cuní-gá sá ncháá ñáyiú nanducu ñahá-yu cáháⁿ ndihi ñahá-yu xii-gá, te mee-gá ndécú túha-gá sá cáháⁿ ndihi ñaha-gá xii-yu ññⁿ-yu. ²⁸ Te diu-ni Yá Ndiòxí xitó ñaha-gá xii-yu núu cudiú-yu ndécú-yu te càndá-yu. Te duha ní cáháⁿ ññⁿ ñaní tnáhá-ndó, téé ní cutnúni iní-xi ní xindecu ndée sanaha, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu: “Nchaa-o cùu-o déhe Yá Ndiòxí”, duha ní xáhaⁿ-dè xii-yu. ²⁹ Te núu déhe Yá Ndiòxí cúú-yu nchaaⁿ-yu, te vá cúú cáháⁿ-yu sá Yá Ndiòxí cúú sá ní cadúha-yu ndahá-yu. Te sá ní cadúha-yu cùu ndiòxí-yu-áⁿ, dava cùu-xi díhúⁿ cuááⁿ, dava cùu-xi díhúⁿ cuixíⁿ, dava cùu-xi yúú. Te meé-yu ní cahu iní-yu nàcuáa cunduu sá cúú ndiòxí-yu. ³⁰ Te cútñahá ñá túú ní cútñuni iní-yu sá nèhé ní quidé-yu ní cadúha-yu nchaa xiáⁿ, te ñá túú ní quide cuendá Yá Ndiòxí sá dúcáⁿ ní quidé-yu. Te vitna cachi Yá Ndiòxí sá dáñá ncháa ndi túhú-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ³¹ Te Yá Ndiòxí náhá-gá ná nduu cundecu nchaa ñáyiú núú-gá, te mee-gá sa náha-gá ndéndida càa ñáyiú ní quide váha, te ndéndida càa ñáyiú ñá túú ní quide váha. Te mee-gá ní xáhaⁿ-gá xii Déhe-gá Yáa nání Jhésús cuñaha-gá xii-yu núu ndéndida cáa-yu ní quide váha te ndéndida cáa-yu ñá túú ní quide váha. Te mee Jhésús cáháⁿ ndáá cuiti-gá, te sa náha-o sá ncháá xiáⁿ cada Jhésús, chi diu cuendá-áⁿ ní dándotó ñaha Yá Ndiòxí xii-gá —cachí té Páblú xáhaⁿ-dè xii-yu.

³² Te òré ní cáháⁿ té Páblú sá ní ndoto Jhésús, te dava ñáyiú ñá ní tnáhá iní-xi tñuhu ní cáháⁿ-dè ní cáháⁿ yíchí-yu. Te davá-yu ní cáháⁿ-yu xii-dé:

—Te ingá xito quixi-n, te cáháⁿ tucu-n tñuhu ní cáháⁿ-n vitna —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

³³ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dè. ³⁴ Te dava ñáyiú ní xindedóho tñuhu ní cáháⁿ té Páblú ní sándáá iní-yu Jhésús, te ní chindee tñuhu ñahá-yu xii-dé. Te ññⁿ téé cùchiuⁿ Areópagú nání-dè Nixú ndihi ññⁿ ñadihí nání-áⁿ Dámaris, tnáhá-yu ní sándáá iní-yu tñuhu-gá ndihi dava-gá-yu.

Té Páblú ndécú-dé ñuú Còrintú

¹ Te té Páblú ní quee-dé ñuú Átenás cuáháⁿ-dè ñuú Còrintú. ² Te yacáⁿ ní naníhí tnáhá-dé ndihi ññⁿ téé isráél nání-dè Áquilú, te téé-áⁿ cúú-dé téé distritú Pontó, te ní xindecu-dé ndihi ñadihí-dé tá Priscilá ñuú Rómá. Te té Césár téé yindaha cuèhé nacióⁿ, téé nani Claudiú ní xáhaⁿ-dè sá vá cúú-gá cundecu ñáyiú isráél ñuú Rómá, te xiáⁿ núu ní ndee té Áquilú ndihi ñadihí-dé cuáháⁿ-yu ñuú Còrintú. Te sácú-ni nduu ní cuu sá ní quexiò-yu ñuú-áⁿ, te ní sáháⁿ té Páblú ní ndatnúhu ndihi ñaha-dé xii-yu vehé-yu. ³ Te ní xáháⁿ-yu sá cundécú-dé cada chiúⁿ ndihi ñahá-yu, chi ññⁿ-ni chiúⁿ quide-dé ndihi-yu, te ní xóo dacáa-yu vehe dóó. Te núu xiáⁿ ní xindecu ndihi ñaha té Páblú ní quide chiúⁿ ndihi ñaha-dé xii-yu. ⁴ Te núu úná núu úná nduu, nduu ndetatú-yu, ní xóo quihíⁿ-dè veñúhu ñáyiú isráél. Te ní ndatnúhu-dé ndihi ñáyiú isráél ndihi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráél, te ní xáhaⁿ-dè sá quindáá iní-yu tñuhu Jhésús.

⁵ Te té Silás ndihi té Timúteú ní quee-güedé distritú Macedoniá cuáháⁿ-güedé núu ndécú té Páblú. Te òré ní quexiò-güedé, te ní cáháⁿ-ni té Páblú tñuhu Yá Ndiòxí núu ñáyiú isráél, te xáhaⁿ-dè xii-yu sá Jhésús cúú-gá Cristú Yáa ní tendaha Yá Ndiòxí ní quixi ñuyú-a. ⁶ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dè núu ní náá ndihi ñahá-yu xii-dé, te ní cáháⁿ cuèhé-yu cuendá-dé, núu xiáⁿ ní naquidi-dé dóó-dé. Te ducaⁿ ní quide-dé cuendá sá cútñuni iní-yu sá ñá ní tnáhá iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ-yu, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu:

—Yúhu ñá túú cuèchi-í, te núu ní xíta ni-hnu-ndo, xiáⁿ quendóo cuèchi mee-ná-ndó. Te vitna quihíⁿ-í cáháⁿ ndihi-í ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráél, te vá nánducu-gá-í nchòhó ñáyiú isráél cáháⁿ ndihi ñaha-í xii-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

⁷ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dè vehe ññⁿ téé nani Justú, te téé-áⁿ ndécú yáni-dé núu cáá veñúhu, te tnáhá-dé cáháⁿ ndihi-dé Yá Ndiòxí. ⁸ Te té Crispú téé yindaha veñúhu-áⁿ ní sándáá iní-dé Jhésús ndihi ñadihí-dé ndihi landú-dé. Te vai ñáyiú ñuú Còrintú ní sáháⁿ-yu ní xindedóho-yu tñuhu-gá, te ní sándáá iní ñahá-yu xii-gá, te ní sanduté-yu. ⁹ Te ññⁿ núu ní cáháⁿ saní té Páblú sá ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii-dé:

—Cáháⁿ-ni-n tñuhu-í, te vá yùhu-n ncháa tñuhu cuèhé tñuhu duha cáháⁿ ñáyiú, ¹⁰ chi yúhu chindee ñaha-í xii-n, te vá yóo ññⁿ cada úhu ñahá xii-n, te vai-gá ñáyiú ñuú-áⁿ quindáá iní-yu tñuhu-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá núu sání-dé.

11 Te ñuú Còrintú ní xíndecu té Páblú ñi cuíá dava, te mee-ni tnúhu Yá Ndióxi ní xóo dacuàha-dé ñáiyu.

12 Te ndècu-gá-dé ñuú-án ní ngóo té Galión chiúⁿ taxi tnuni-dé distritú Acáyá. Te dàvá-án ní cudééⁿ ñáiyu isráel núú té Páblú, te ní tñii ñàhá-yu xii-dé ndéca ñàhá-yu cuáháⁿ núú cuè tée cùchiuⁿ. 13 Te ní xáháⁿ-yu xii té Galión tée cùu gobiernú:

—Tée-a ní quexio-dé ñuú-ó xica cuu-dé te cuini-dé dandàhú ñàhá-dé chitnahá-ndí-dé cada-ndí nàcuáa quide-dé quidé càhnu-dé Ndióxi-dé, te dañá-ndí vá cáda-gá-ndí nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñàhá xii-o nàcuáa cundecu-o cuini-dé —càchí-yu xáháⁿ-yu xii tée cùu gobiernú.

14 Te té Páblú cuini-dé cani-dé cuèndú ní cùu, te ní ngúita té Galión càháⁿ-dé, te xáháⁿ-dé xii-yu:

—Nchóhó ñáiyu isráel, cundedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Te núu ndècu núú ñi cuéchi ní quide-dé àdi ní sahní-dé ñi ndíyi, te cuu cundáá-xi iha, te cáháⁿ-ndó ñuú nándi cùu sá ní quide-dé, 15 àdi dico-ni sá ñi tnúhu ní cáháⁿ-dé, te yáchí-gá chí cuáháⁿ yàcáⁿ ndatnúhu-ndo núú meé-ndó, chí mee-ni sá ñà túú quide-dé nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñàhá xii-ndo càháⁿ-ndó, te yúhú ñà túú tnàhá iní-í cada ndáá-í nchaa xiáⁿ —càchí-dé xáháⁿ-dé.

16 Te ní cudééⁿ-dè, te ní ndèñuhu ñàhá-dé xii-yu vechiuⁿ. 17 Te ñáiyu ñà túú cùu ñáiyu isráel ní tñii-yu té Sòstenés tée yindaha veñúhu ñáiyu isráel, te ndèhe té Galión tée cùu gobiernú ní canihá-yu xii-dé, dico ñà túú tnàhí ná tnúhu ní càháⁿ-dé taunihnu-dé tée ní caní-yu-áⁿ.

Té Páblú cuáháⁿ tucu-dé ñuú Antiòquia, te yàcáⁿ ní xica tucu-dé cuáháⁿ-dé dava-gá ñuú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi

18 Te titní-gá nduu ní xíndecu té Páblú ñuú Còrintú, te ní quide ndee iní-dé nchaa ñáiyu ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní tñii-dé ichi cuáháⁿ-dé distritú Siríá ndihi té Àquilú ndihi ñadhíⁿ té Àquilú-án tá Priscilá, te ní quexio-yu ñuú Cèncreá. Te cùmání-gá tñii-yu ichi quihíⁿ-yu ñuú Éfesú, te ní dèté díquí té Páblú, chí ducaⁿ ní xáháⁿ-dè xii Yá Ndióxi sá ndéé xínu ñi chiúⁿ ní saní iní-dé cada-dé cuèndá-gá, te dàtnùni dèté-dé. Te ní quée-yu bàrcú cuáháⁿ-yu. 19 Te ní quexio-yu ñuú Éfesú, te yàcáⁿ ní xáháⁿ té Páblú sá cùndècu té Àquilú ndihi ñadhíⁿ-dé, te mee-dé quihíⁿ-dé dava-gá ñuú. Te cùmání-gá caca-dé quihíⁿ-dé, te ní sáháⁿ-dé veñúhu ñáiyu isráel ní ndatnúhu ndihi ñàhá-dé xii-yu. 20 Te ní xáháⁿ-yu sá cùndècu-dé titní nduu, te ñà ní cuini-dé cundecu-dé. 21 Te ní xáháⁿ-dè:

—Núh-í chí dacutíí xini ñuhu-xi cundecu-í vico coo ñuú Jerusálén, te quixi tucu-í te núu Ndióxi ná càchí-gá, te vitna chí cáda ndèe iní —càchí-dé xáháⁿ-dè xii-yu.

Te ní quée-dé bàrcú cuáháⁿ-dé. 22 Te ní quexio-dé ñuú Cèsareá, te ní quene-dé bàrcú, te ní xica-dé cuánuhú-dé ñuú Jerusálén, te ní ndexio-dé, te ní dándácóo váha-dé ñáiyu ndècu ichi Yá Ndióxi, te dàtnùni ní xica-dé cuáháⁿ-dé ñuú Antiòquia. 23 Te yàcáⁿ ní xíndecu-dé titní nduu, te dàtnùni ní tñii-dé ichi cuáháⁿ-dé. Te ní sáháⁿ-dé ndihi distritú Gálaciá ndihi distritú Frigiá. Te ndi tnahá ñuú ní sáháⁿ-dé ní cáháⁿ-dé ndihi ñáiyu sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi, te ní ndúcú ndéé-gá-yu ní quidé-yu nchaa nàcuáa ní xáháⁿ-dè cadá-yu.

Té Àpolós càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi ñuú Éfesú

24 Te dàvá-án ní quexio ñi tée isráel ñuú Éfesú, te nàni-dé Àpolós, te cùu-dé tée ñuú Alejandriá, te ío váha túha-dé tnúhu Yá Ndióxi, te ío váha ñuhu díquí-dé nàcuáa cáháⁿ-dé, 25 chí sa xini-dé nàcuáa ní xóo cáháⁿ ndí Juáá cùtnàhá ní xóo dacuandute ndii ñáiyu. Te ío ní cudí iní-dé ní cáháⁿ-dé nchaa nàcuáa ní cuu cuèndá Jèsús, dico vátá dacuàha-gá-dé nchaa tnúhu ní cáháⁿ meé Jèsús. 26 Te ní sáháⁿ-dé veñúhu ñáiyu isráel, te yàcáⁿ ní cáháⁿ-dé ní yùhu ní iní-dé. Te ndècu té Àquilú ndihi ñadhíⁿ-dé tá Priscilá ndèdóho-yu tnúhu ní cáháⁿ-dé, te ní xáháⁿ-yu sá quihíⁿ-dé vehé-yu, te ní sáháⁿ-dè, te ní xitnúhu ñàhá-yu xii-dé dava-gá tnúhu Yá Ndióxi sá ñà túú xini-dé.

27 Te ní cachí té Àpolós sá quihíⁿ-dé distritú Acáyá, núu xiáⁿ ní cadúha ñáiyu ñuú Éfesú ñi tutú canehe-dé quihíⁿ ndaha ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá xíndecu Acáyá. Te xáháⁿ-yu núu tütú-yu: “Cáháⁿ váha-ndo ndihi té Àpolós ñuú ní quexio-dé”, càchí-yu xáháⁿ-yu núu tütú-yu. Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te ní quexio-dé Acáyá. Te nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá yàcáⁿ, diu-ni mee Yá Ndióxi ní chindee ñàhá-gá ní sàndáá iní ñàhá-yu xii-gá. Te té Àpolós ío váha ní cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi núu-yu, te xiáⁿ ío ní ndúcú ndéé-gá-yu ní quidé-yu chiúⁿ-gá. 28 Te Àpolós ní ndatnúhu-dé ndihi ñáiyu isráel, te ní xíndedóho dava-gá-yu. Te ío váha ní cani-dé cuèndú nchaa nàcuáa ní xóo cáháⁿ cue tée ndéé sanaha sá quixí Crístú ñuyúⁿ-a. Te ní cáháⁿ ndáá-dé ní xáháⁿ-dè sá díú-ní Jèsús cúu-gá Crístú Yá ní tendaha Yá Ndióxi ní quixi ñuyúⁿ-a. Te ñáiyu isráel xíndatnúhu-yu sá ñà ndáá nàcuáa cáháⁿ-dè, dico ñà ní ndii-yu tnúhu cùñàhá-yu xii-dé, chí ío váha ñuhu díquí-dé tnúhu cáháⁿ-dè.

19

Té Páblú ndécú-dě ñúú Éfesú

¹ Te cútñàhá ndécú-gá té Àpolós ñúú Còrintú, te ní xica té Páblú cuáhá-dé tá yáha-dé mee-ni xití yucu cuáhá, te ní sáá-dé ndéé ñúú Éfesú. Te ñúú-á ní naníhí tnáhá-dé ndíhi cue té sàndáá iní tnúhu Jèsús. ² Te ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-güedé, te xáhaⁿ-dè:

—¿Sa ní quexio Espiritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndíhi-ndo ndéé òré ní sàndáá iní-ndó Jèsús-á? —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Ñá túú xini-ndí sá ío Espiritú Yá Ndiöxí —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³ Te ní xáhaⁿ tucu-dé:

—¿Nása ní cáháⁿ té ní dácúandüte ñaha xii-ndo-i? —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Ní cáháⁿ-dé nàcuáa ní xóo cáháⁿ ndíi Juáa —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

⁴ Te ní xáhaⁿ tē Páblú:

—Ndíi Juáa ní dácúandüte ñaha ndíi xii ñáyíu, chí ní cuini-yu sá dañá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Te ní xáhaⁿ ndíi xii-yu: “Quindáá iní-ndó tnúhu Jèsús chí dacuití quixi-gá ñⁿ nduu”, duha ní xáhaⁿ ndíi Juáa xii-yu —cächí té Páblú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

⁵ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ té Páblú xáhaⁿ-dè xii-güedé, núú xiáⁿ ní sandute-güedé nàcuáa ní dándóo tnúhu Jèsús. ⁶ Te ní sacáⁿ ndodo té Páblú ndahá-dé díquí-güedé, te òré-ni ní quexio Espiritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndíhi-güedé, te ní ngüíta-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Espiritú-gá, tnúhu sá ñá túú xini-güedé cáháⁿ-güedé, te ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí nàcuáa ní dácáhu iní ñáhá Espiritú-gá xii-güedé. ⁷ Te cùu datná úxúú tnàhá-güedé.

⁸ Te té Páblú ní sáháⁿ-dè veñúhu ñáyíu isràél ní cáháⁿ ndíhi-dé-yu, te úní yóó ní xínu ní xica cuu-dé veñúhu-yu. Te ío váha ñúhu díquí-dé tnúhu cáháⁿ-dè, núú xiáⁿ ní cuyii-dé ní cáháⁿ-dè, te ní xáhaⁿ-dè sá quindáá iní-yu tnúhu Jèsús, te ducaⁿ te ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu. ⁹ Te davá-yu ío sáa iní-yu ñá ní cuini-yu quindáá iní-yu, te ío ní cáháⁿ cuèhé-yu cuendá Jèsús xití veñúhu núú dává-gá-yu. Te té Páblú ní ndee-dé veñúhu cuáháⁿ-dè ndíhi ñáyíu sàndáá iní tnúhu Jèsús. Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní sáháⁿ-dè scuèlá té Tiranú ní dácúáhá ñaha-dé xii-yu. ¹⁰ Te úú cuía ducaⁿ ní sáháⁿ-dè scuèlá ní dácúáhá-dè ñáyíu. Te nchaa ñáyíu isràél ñáyíu ndéu nihií distritú Àsiá ndíhi nchaa ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél ní xindedóho-yu tnúhu Jèsús.

¹¹ Te té Páblú ío ní chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-dé ní quide-dé vai núú sá vā yōo tnàhí ndàcu cada. ¹² Te pañú díquí-dé ndíhi dóo

cándéé núú yíquí-dè ní xicáⁿ-yu nèhé-yu ní sáháⁿ núú ndécú ñáyíu cùhú, te xiáⁿ ní tñii ñáyíu cùhú ndíhi ñáyíu yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñáváha, te ní ndúha-yu.

¹³ Te ñúú Isràél véxi cue tée tatna xica cuu-güedé quidé tátna-güedé ñáyíu yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñáváha. Te ní ngüíta-güedé ní cacu nèhé-güedé Jèsús cuendá quee espíritú-á yíqui cùñú-yu, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Xocuiñi-n, chí cächí Jèsús sá vā cùndècu ndíhi-gá-n tēe-a. Te diu-ni Jèsús cacú nèhé té Páblú òré càháⁿ-dè tnúhu-gá —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii espíritú-á.

¹⁴ Te úsá tnàhá-güedé ducaⁿ ní xóo cada-güedé. Te tátá-güedé ní xínani-dè Èsevá, te tēe-á ní cuu-dé dütú cùnuu. ¹⁵ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ espíritú cùndíhi yucu ñáváha-á xii-güedé:

—¿Te ná cùú nchòhó nñu dayúhú ñáhá-ndó? Te xini-í Jèsús, te xini-í yoo cùu té Páblú, te nchòhó ñá túú xini ñáhá-í xii-ndo —cächí espíritú-á xáhaⁿ-xii xii-güedé.

¹⁶ Te tēe yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñáváha-ndó? Te ñandachita-dé ní tñii-dé cue tēe quide tátna-á, te ní ndíhi dóo-güedé ní ndátá-dé, te ní dánicuèhé ñáhá-dè xii-güedé, te ní xinu-güedé cuáháⁿ-güedé. ¹⁷ Te nchaa ñáyíu isràél ndécú ñúú Éfesú ndíhi dává-gá ñáyíu ndécu diu-ni ñúú-á ní níhi-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, te ío ní yúhú-yu, te vai-yu ní cachí sá ío càhnu cuu Xitohó Jesucristú.

¹⁸ Te dává ñáyíu ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús ní sáháⁿ-yu núú ndécú té Páblú, ndíhi núú ndécú nchàa ñáyíu ní sàndáá iní tnúhu-gá ní náhmá-yu nàcuáa ní xóo cadá-yu. ¹⁹ Te titni ñáyíu ní xóo cada ndúu nehé-yu tutú-yu ní sáháⁿ núú ndécú nchàa ñáyíu sàndáá iní-xi tnúhu-gá, te yàcáⁿ ní ndada cuendá-yu sá ío yahu ní sáha-yu tutú-yu, chí ndéé údico úxí míl díhúⁿ cuixiⁿ ní sáha-yu núú ncháá. Te ncháá-yu ní sahmí-yu tutú-yu. ²⁰ Te sátá ní cáyú nchaa tutú-á, te vai-gá ñáyíu ní tuhá-yu ichi Yá Ndiöxí, te ní sáha-yu cuendá sá ío xini ñuhu tnúhu Yá Ndiöxí.

²¹ Te ní cachí té Páblú sá quíhíⁿ-dè distritú Macèdoniá ndíhi distritú Acáyá, te dátñuní nñúhú-dé ñúú Jerusalén, te ducaⁿ te dátñuní quíhíⁿ-dè ñúú Rómá. ²² Te ndécu ndíhi-dé té Timutéu ndíhi té Èrastú cue tēe chindee ñaha xii-dé. Te té Páblú ní xáhaⁿ-dè xii-güedé sá códo nùu-güedé quíhíⁿ Macèdoniá, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te mee-dè ní quendóo-dé.

Ñáyíu Éfesú ío dusaⁿ quidé-yu ñúú-yu

²³ Te davá-á ío ní cudéèⁿ-yu núú nchàa ñáyíu ní tuha ichi Yá Ndiöxí. ²⁴ Te ñⁿ tēe ñúú Éfesú nání-dè Demètriú. Te tēe-á ní xóo

canehe chiúⁿ-dé mee-ni dîhúⁿ cuixíⁿ ní xóo cadúha-dé veñúhu lîhî, dàtná cuiñí-ndó càa veñúhu Diàná sá cúu ndiõxí-yu. Te vâi dîhúⁿ ní xóo nihí-dé ndîhi cue téé ní xóo cada chiúⁿ ndîhi-dé. ²⁵ Te ní cana-dé cue téé quide chiúⁿ ndîhi-dé, ndîhi nchaa cue téé quide chiúⁿ ndîhi dîhúⁿ cuixíⁿ, te ní xáhaⁿ-dê xii-güedé:

—Nâha-ndo sá ïo váha nihí-ó dîhúⁿ cuendá chiúⁿ quide-o. ²⁶ Te nâha-ndo sá cächí té Pâblú sá ñá díú ndiõxí cúu sã ní cadúha ñâyüu ñuyüú-a. Te ducaⁿ cãháⁿ-dé ñuú-ó, te ducaⁿ-ni cãháⁿ-dé nihî distritú Àsiá, te ïo-gá vâi ñâyüu sãndáá iní tnúhu cãháⁿ-dé. ²⁷ Te ïo úhu núu na cuiña chiúⁿ quide-o, vá yóo-gá cuaaⁿ sá cadúha-o. Te ngüüta-yu cãháⁿ-yu sã veñúhu Diàná ñá túu càváha, te vá cadá càhnu-gá-yu sãndú-ó. Te nâha-ndo sá ïo càhnu cuu Dianá, chi nchaa ñâyüu distritú Àsiá quidé càhnu ñahá-yu ndîhi ñâyüu xîndecu ní càa xico ñuyüú —cächí té Demètriú xáhaⁿ-dê xii-güedé.

²⁸ Te sá dúcãⁿ ní cãháⁿ té Demètriú, xíãⁿ ní cuadéⁿ-güedé núu té Pâblú, te uuⁿi ní cuáá-güedé te cächí-güedé:

—Ïo càhnu cuu Dianá sãndú ñâyüu Éfesú! —cächí-güedé.

²⁹ Te nchaa ñâyüu ñuú Éfesú ndî coyo ndî coyó-yu xicãháⁿ-yu. Te tnãhá úú cue téé distritú Macèdoniá xicá cùu-güedé ndîhi té Pâblú, ñⁿ-dé nání-dé Gàyú, te ñⁿ-dé nání-dé Aristarcú. Te ní tnü-güedé úú cue téé-án, te cuàngüihu coyo ndîhi ñaha-güedé vehe núu quidé-güedé jündá. ³⁰ Te té Pâblú cuiñí-dé quíhu-dé tnãhá-dé vehe-án cãháⁿ ndîhi ñaha-dé ní cùu, te ñá ní dàña cue téé ní sãndáá iní tnúhu-gá. ³¹ Te ñⁿ úú cue téé cùnnu distritú Àsiá ní cãháⁿ váha-güedé cuendá té Pâblú, te ní xáhaⁿ-güedé xii ñⁿ téé xînu cuechi núu-güedé ní sãháⁿ-dé ní xáhaⁿ-dê xii té Pâblú sá vâ quíhu-dé vehe núu quidé-güedé jündá. ³² Te uuⁿi ní cuáá-yu ncháa-yu, te ñá ñⁿ-ní tnúhu ní cãháⁿ-yu, chi ndî ñⁿ-ní tnúhu ní cãháⁿ-yu ñⁿ ñⁿ-yu. Te chitu-gá ñâyüu ñá ní cùtnumí iní-yu ná cuendá ní dàtácã ñãhá-güedé xiti vehe-án, chi ñá ñⁿ-ní tnúhu ní cãháⁿ-yu. ³³ Te davá-yu ní cãháⁿ-yu sã cuèchi té Ljandrú cúu-xí, chi ní xáhaⁿ ñâyüu isrãêl xii-dé sá cãháⁿ-dé yuhú-yu chindee tnúhu ñaha-dê xii-yu. Te ní quide-dé ndaha-dé núu-yu sá cündédóho-yu tnúhu cãháⁿ-dé chindee tnúhu ñaha-dê xii-yu yòtnúhu. ³⁴ Te ní cùtnumí iní-yu sá tée isrãêl cúu-dé, te uuⁿi ní cuáá tucú-yu, ñá ní dàñá-yu cãháⁿ-dé, te cächí-yu:

—Ïo cùnnu Dianá sãndú ñuú Éfesú! —cächí-yu. Te dàtná úú òré ñⁿ-ni tnúhu ní cãháⁿ-yu.

³⁵ Te téé cùu secretariú-ni-gá ní cãháⁿ-dé, te dàtnumí cuèé cuèé ní sadí-yu yuhú-yu. Te

ní xáhaⁿ-dê xii-yu:

—Nchaa-ndo cündedóho-ndo ñⁿ tnúhu na cãháⁿ-í-a. Ïo cùnnu Dianá, te nchaandi túhu ñâyüu sa nãhá-yu sá ncháá-ó ïo nèhe cuendá-ó veñúhu-án. Te nãhá-yu sã nèhé cuendá-ó sãndú-án, chi véxi cuuⁿ-gá andü. ³⁶ Te vá yóo ñⁿ cãháⁿ sá ñãndá. Te coto-ndo mèe-ndo, te vá cuidó-ndó càda-ndo, te vá cuidó-ndó cãháⁿ-ndó. ³⁷ Te ná cuendá ndécá-ndó cuè téé-án véxi, te ñá túu ná ní quide-güedé, te ñá túu ná ní dùhu-güedé veñúhu, te ñá túu cãháⁿ cuèhé-güedé cuendá Diàná. ³⁸ Te núu ïo yoo nãá ndîhi ñaha xii té Demètriú ndîhi cue téé quide chiúⁿ ndîhi-dé, te quíhíⁿ-güedé cacãⁿ cuèchi-güedé núu cue téé cùchiuⁿ. Te cue téé cùchiuⁿ na cundoho-güedé núu quehndé-güedé cuèchi-yu àdi ñãhá. ³⁹ Àdi ïo-gá ná cuendú ñúhu iní-ndó, te cãháⁿ-ndó òré ná cóo jündá. ⁴⁰ Te ïo úhu núu na nihí téé táxi tnumí ñãhá xii-o tnúhu sá dúhá ïo quide dusaⁿ-o, te cächí-dé sá ndécucéchi-o chí ñá túu sãndáá iní-ó-dé quesaha-dé. Te ñá túu tnãhí ndüu váha-xi sá dúhá càda-o ní cuu, te vitna duha ní quide-o, te ñá cùtnumí iní-ó nãsa cùñaha-o xii téé táxi tnumí ñãhá xii-o núu na càna ñaha-dé —cächí té cùu secretariú xáhaⁿ-dê xii-yu.

⁴¹ Te ní xáhaⁿ-dê sá nùhú-yu te ní ndîhí-yu cuánuhú.

20

Té Pâblú cuáhãⁿ-dé distritú Macèdoniá ndîhi distritú Grèciá

¹ Te òré ñá túu-gã ní quide dusáⁿ-yu, te ní cana ñaha té Pâblú xii nchaa ñâyüu sãndáá iní tnúhu Jèsús ní cãháⁿ-dé dóho-yu nãcuáa cadá-yu. Te ní quide ndee iní ñãhá-dê xii-yu, te ní tnü-dé ichi cuáhãⁿ-dé distritú Macèdoniá. ² Te tayãha-dé cuáhãⁿ ñⁿ ñⁿ ñuú yíndèhu Macèdoniá. Te cãháⁿ-dé dóho nchaa ñâyüu sãndáá iní tnúhu Jèsús nãcuáa cadá-yu, te ní cudíⁿ iní-yu cadá-yu nãcuáa cãháⁿ Yá Ndiõxí cadá-yu sã dúcãⁿ ní cãháⁿ-dé dóho-yu. Té ní quexio-dé distritú Grèciá. ³ Te xíãⁿ ní xîndecu-dé úní yóó. Te xíãⁿ quèe-dé bàrcú quíhíⁿ-dé distritú Siriá ní cùu, te ní nihí-dé tnúhu sã ndétú ñaha ní úú cue téé isrãêl cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu, núu xíãⁿ ní tnü-dé ichi cuáhãⁿ-dé ní yãha-dé ichi distritú Macèdoniá. ⁴ Te cuáhãⁿ ndîhi-dé té Sopãtér téé ñuú Bèrea, ndîhi té Aristarcú, ndîhi ñⁿ téé nãni Segundú. Te ndî ndüú cue téé-án cúu-güedé cue téé ñuú Tesalónicá. Te tnãhá té Gàyú téé ñuú Dèrbé, ndîhi té Timùteú cuáhãⁿ ndîhi-dé, te tnãhá té Tiquicú ndîhi té Trõfimú cuáhãⁿ ndîhi-dé, te úú cue téé-án cúu-güedé cue téé distritú Àsiá. Te nchaa cue téé-án cuáhãⁿ ndîhi-güedé té Pâblú. ⁵⁻⁶ Te ní quexio-güedé ñuú Filipú, te yacáⁿ ní naníhí ñãhá-güedé xii-ndí. Te

té Páblú ní tendaha-dé cue téé ndihi-dé cuáhán-güedé ñuú Tròás, te ní xáhaⁿ-dé sá díú-ní yàcáⁿ cundetú ñaha-güedé xii-ndí. Te ní ndóo-í ndihi-dé, te ní xíndecu-ndí vico xèxi-yu pàá sá ñá túú yíhi levadurá. Te sátá nǐ yáha vico, te ní queé-ndí bàrcú cuáhán-ndí, te ní xúhuⁿ-ndí ichi úhúⁿ nduu, te ní quexio-ndí ñuú-áⁿ. Te yàcáⁿ ní naníhí tnáhá-ndí ndihi cue téé yòdo nuu cuáhán ní xíndecu-ndí úsá nduu.

Té Páblú cuáhán ngándihi-dé ñáyiu ñuú Tròás

⁷ Te ñⁿ nduu ndumíngú ní naníhí tnáhá-ndí ndihi nchaa ñáyiu ní sándáá iní-xi tnúhu Jesús ní xexi-ndí pàá ndihi-yu. Te ducaⁿ nǐ quide-ndí, chi ní cachí Jèsús sá dúcáⁿ càda-o cuendá sá vǎ nàcuànaa-o sá nǐ xihí-gá cuendá naníhí tǎhú-ó. Te té Páblú ní ngúita-dé càhán-dé tnúhu-gá, te càhán-dé ní cuu dava niú, chi cuendá ná tũndaá ingá nduu-áⁿ, te caca-dé quihíⁿ-dé ingá xichi. ⁸ Te ndécú-yu vehe yòdo tnaha, te yíhi-yu ndéé cuártú cùú ùní núú ñinu, te càyú víhi ñùhú xití cuártú-áⁿ. ⁹ Te ñⁿ téé sa ta cùu sacuéhé luha nani-dé Eùticú núcóo-dé yéhe ventaná, cuíní-dé cúdú-dé, chi ní cunaha víhi caháⁿ té Páblú, te ní tnú ñaha sàni xii-dé ní xidí-dé, te ní ngava-dé ndéé ñuhu. Te ní nuú-yu núú ñùhú cuendá ndacani ñahá-yu, te sa ní xihí-dé, chi ío dùcúⁿ ní ngava-dé. ¹⁰ Te tnáhá té Páblú nchicúⁿ-dé ní nuu. Te ní quexio cunu-dé núú càtúu téé ní xihí-áⁿ, te ní numi ñaha-ni-dé, te ní xáhaⁿ-dé xii-yu:

—Vǎ ndiñú iní-ndó, chi ní ndoto-dé — cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

¹¹ Te dàtnúni cuánda ndihi ñaha tucu-dé xii-yu cuártú núú yíhi-yu ní cùu, te yàcáⁿ ní xexi ndihi ñaha-dé xii-yu, dàtnúni ní ngúita-dé vǎi-gá tnúhu ní càhán-dé, te càhán-ni-dé ní tũndaá, te dàtnúni ní xica-dé cuáhán-dé. ¹² Te téé ní ngava-áⁿ ní sánúndeca ñahá-yu xii-dé ndéé vehe-dé, te ío ní cudíí iní-yu sá nǐ ndoto-dé.

Ní quee-güedé ñuú Tròás cuáhán-güedé ñuú Miletú

¹³ Te té Páblú ní cachí-dé sá quihíⁿ-ndí ndihi bàrcú ndéé ñuú Àsón, te mee-dé caca saha-dé, te yàcáⁿ naníhí tnáhá-ndí ndihi-dé te queé-dé bàrcú, te ní queé-ndí bàrcú cuáhán-ndí. ¹⁴ Te ní naníhí tnáhá-ndí ndihi-dé ñuú Àsón, te yàcáⁿ ní queé-dé bàrcú tnáhá-dé cuáhán-ndí ñuú Mitiléné. ¹⁵ Te ní quexio-ndí ndéé ingá nduu yatni ñuú Quiú, te ndéé nduu tnéé ní quexio-ndí ñuú Sámú te yàcáⁿ ní yáha-ndí, te ní quexio-ndí ñuú Tróglíú. Te ndéé nduu idá ní quexio-ndí ñuú Miletú. ¹⁶ Te té Páblú ñá ní cuíní-dé yáha-ndí ñuú Éfesú, chi ñá túú ní tnáhá

iní-dé cuyaa-dé ichi, chi ío ndihi iní-dé cuendá cuíní-dé quini-dé núu vǎ ndácú-dé ndexio-dé ñuú Jerusalén cundecu-dé vico Pentecóstés.

Té Páblú càhán ndihi-dé cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiu sándáá iní tnúhu Jèsús ñuú Éfesú

¹⁷ Te òré ndécú té Páblú ñuú Miletú, te ní cana-dé cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiu sándáá iní tnúhu Jèsús ñuú Éfesú sá quihíⁿ-güedé núú ndécú-dé. ¹⁸ Te sátá ní quexio-güedé, te ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

—Nàha-ndo nacuáa ní quide-í ndéé cùtnáhá ní quexio-í distritú Àsiá. ¹⁹ Chi ní quide-í nàcuáa ní càhán Yǎ Ndióxi cada-í, ñá túú ní tũhí-í, te ñá túú ní quide cahnu-í mèè-í, te ío ní ndáhyú-í sá quidé dàvá-yu, chi ío sàá iní-yu. Te sa nàha-ndo sá tĩní xito ní cuíní ñáyiu isráel cahni ñahá-yu xii-í ní cùu, te ío ní ndoho-í ní cácu-í. ²⁰ Te sa nàha-ndo sá ncháandi tũhú sa ní cachí tnúhu-í nàcuáa cada-ndo cuendá sá chĩndé ñaha Yǎ Ndióxi xii-ndo. Te ní càhán-í tnúhu-gá núú-ndó ncháa-ndo, te diu-ni ducaⁿ ní quixi-í ndi tnáhá vehe-ndo ní càhán-í tnúhu-gá núú-ndó. ²¹ Te ní xáhaⁿ-í xii ñáyiu isráel ndihi ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isráel sá dàñá-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-yu te quindáá iní-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú. ²² Te dacuítí quihíⁿ-í ñuú Jerusalén, chi Espiritú Yǎ Ndióxi ní cachí-xi sá dáí quihíⁿ-í, te ñá túú xini-í nándi cada ñaha-güedé xii-í yàcáⁿ te núu na quèxio-í. ²³ Te ñⁿ ñⁿ ñuú núú sàhán-í cachí tnúhu Espiritú-gá sá chihí ñaha-güedé vecaá, te cada úhú ñahá-güedé. ²⁴ Dico ñá túú tnàhí ná cuu cuéi na cahni ñaha-güedé xii-í, dico cuíní-í sá díí iní dandihí-í nchaa sá ní cachí Xítóhó Jesucristú cada-í. Te ní cachí Yǎ Ndióxi sá càhán-í núú ñáyiu sá ío cùu iní ñahá-gǎ xii-yu, te naníhí tǎhú-yu núu na quindáá iní-yu tnúhu-gá.

²⁵ Te sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo ncháa-ndo sá núu na quindáá iní-ndó Yǎ Ndióxi, te ndiñu ndaha ñaha-gá xii-ndo. Te na cachí tnúhu-í sá ní ñⁿ nduu-gá vǎ quini ñahá-ndó xii-í ñuyú-a. ²⁶⁻²⁷ Te yúhú ñá túú cuèchi-í núu ío ñáyiu vǎ naníhí tǎhú, chi sa ní cachí tnúhu-í nchaa sá ní càhán mée Yǎ Ndióxi cada-ndo. ²⁸ Te coto-ndo mée-ndo, te coto-ndo tnáhá ñáyiu sándáá iní tnúhu-gá, chi Espiritú-gá ní cachí-xi sá cúnú-ndo núu-yu dacuàha-ndó-yu tnúhu-gá. Te cada-ndo cuendá sá dàtná mbéé-ndó cùu-yu, te mee-ndo cùu-ndo datná toli xito-ndó-yu ducaⁿ càda-ndo cuendá, chi nàha-ndo sá Jèsús ní sati níñí-gǎ, te ní xihí-gá cuendá naníhí tǎhú-ó ndihi-yu. ²⁹ Te yúhú sa cùtnuni iní-í sá òré ñá túú-gǎ-í ndécú, te quixi ñáyiu dandáhú ñahá xii-ndo

cuendá ñàhá-ndo tnúhu Yá Ndiòxí, te cada ñàhá-yu xii-ndo dàtná quidé ñáñá òré tñí-dí mbéé. ³⁰ Te ñá-ndí ní úú cue téé ndècu ndihí-ndo, cue téé-án dachuandehnde-güedé, te cudana davá-yu quindáá iní-yu chitnàhá ñàhá-yu xii-güedé. ³¹ Te xián núu càchí tnúhu-í sá ño quihí iní-ndó cùndecu-ndo ndihí nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá. Te ñàhá-ndo sá yúhú ní xíndecu-í úní cuiá ní càhá-í tnúhu Jèsús núu ñáiyu cuéi nduu cuéi níu. Te áma ní xóo ndáhyú-í, chí ñá ní cuini-yu quindáá iní-yu nchaa-yu tnúhu ní càhá-í —càchí té Páblú xáha-dé xii-güedé.

³² Te xáhaⁿ tucu-dé:

—Nchòhó cue téé ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú, ío cuini-í sá mée Yá Ndiòxí chindee ñàhá-gá xii-ndo. Te mee-gá ní càhá-gá sá ño cudií iní ñàhá-gá xii-ndo. Te nanihí tãhú-ndo ndihí nchaa ñáiyu cùu cuendá-gá, te chindee ñàhá-gá xii-ndo cuendá cada-ndo nchaa sá càhá-gá. ³³ Te òré ní xíndecu ndihí ñàhá-í xii-ndo, te ní ñáiyu ní dõó ñá túú ní cudií iní-í. ³⁴ Te mee-ndo sá ñàhá-ndo sá yúhú ní quide chiu-í, te ní ñáiyu ní nchaa sá ní nandihí-í ndihí cue téé xica cuu ndihí-í. ³⁵ Te sa ní xini-ndó ñacuáa ní quide-í ní quide chiu-í, te ñáiyu ní ducaⁿ cada chiu-ndo cuendá chindee-ndo nchaa ñáiyu ndáhu, chí sa ñàhá-ndo nacuaa ní cachí Xitohó Jesucristú, te duha ní cachí-gá: “Cudií-gá iní-ó cuáha-o ñáiyu ndáhu sá xini ñáiyu-yu dácúxí sá xáxi-yu xii mee-o”, duha ní cachí-gá —càchí té Páblú xáha-dé xii-güedé.

³⁶ Te sáta ducáⁿ ní càhá-dé, te ní ngüíñí xití-dé ndihí dava-gá-güedé, te ní càháⁿ ndihí-dé Yá Ndiòxí. ³⁷ Te sáta ní tnúhu tnúhu ní càhá-dé ndihí Yá Ndiòxí, te ní ndáhyú vihi-güedé sá quihí-dé, te ní numi ñàhá-güedé, te ní teyuhu ñàhá-güedé. ³⁸ Te ní ndáhyú vihi iní-güedé, chí ní xáhaⁿ té Páblú sá ní ñáiyu nduu-gá vâ nanihí tnáhá-güedé càháⁿ ndihí tnàhá-güedé. Te cuáháⁿ ndihí ñàhá-güedé xii-dé núu ndécú bàrcú.

21

Té Páblú cuáhá-dé ñúu Jerusalén

¹ Te ní quide ndee iní-ndí nchaa cue téé cùnuu. Te ní quée-ndí bàrcú cuáháⁿ ndáá ichi-ndí ñúu Còs. Te nduu tnée ní sáháⁿ-ndí ñúu Ródás, te ní yáha-ndí cuáháⁿ-ndí ñúu Pátará. ² Te yacáⁿ ní nanihí-ndí ñáiyu bàrcú ñáiyu ichi-xi quihí-xi distritú Fènicíá, xián ní quée-ndí cuáháⁿ-ndí. ³ Te ichi cuáháⁿ-ndí ní xini-ndí distritú Chìpré cáá cuádhava xití lámár, te ní yáha-ndí, te ní quendóo ñúu-án xio dàtni-ndí. Te cuáháⁿ-ndí ñúu Tirú ñúu yíndèhu distritú Siríá cuendá yacáⁿ tava-güedé nchaa sá nchidó bàrcú. ⁴ Te yacáⁿ

ní nanihí tnáhá-ndí ndihí ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní xíndecu-ndí úsá nduu ndihí-yu. Te ní xáháⁿ-yu sá vâ quihíⁿ té Páblú ñúu Jerusalén, chí Espiritú Yá Ndiòxí ní xáhaⁿ-xi xii-yu sá ndóhó vihi-dé núu na quihíⁿ-dé. ⁵ Te sáta ní yáha nduu úsá, te ní quée-ndí cuáháⁿ-ndí yuhu lámár. Te ní quée nchaa ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu-gá, téé, ñadihí, nchaa landú, nchaa-yu ní sàndeca ñàhá-yu yuhu lámár, te òré ní quexio-ndí, te ní ngüíñí xití-ndí ní càháⁿ ndihí-ndí Yá Ndiòxí. ⁶ Te ní quide ndee iní tnáhá-ndí ndihí-yu, te dàtní ní quée-ndí bàrcú, te ní naquehéⁿ-yu ichi cuanuhú-yu vehé-yu.

⁷ Te ní xica bàrcú ñáiyu-ndí ní quée-xi ñúu Tirú cuáháⁿ-ndí ndihí-xi ñúu Tolémaidá. Te xián ní sáa-xi te ní quene-ndí, te ní sáháⁿ-ndí ní càháⁿ ndihí-ndí nchaa ñáiyu sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní xíndecu-ndí ndihí-yu ñáiyu nduu. ⁸ Te nduu tnée ní ndee tucu-ndí bàrcú cuáháⁿ-ndí ñúu Cèsareá, te yacáⁿ ní quene tucu-ndí bàrcú, te cuáháⁿ-ndí vehe té Lipé cundecu-ndí ndihí-dé. Te téé-án ní xóo cada chiuⁿ ndihí-dé ñáiyu-gá cue téé ní chindee ñàhá xii ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá ñúu Jerusalén ní xóo cuáñàhá-güedé sá ní xóo caxi-yu. Te dàtní mee-ná tnúhu Yá Ndiòxí càháⁿ-dé xicá cùu-dé. ⁹ Te té Lipé-án ndècu cümü dèhe ñáiyu-gá, te ní ñáiyu vátá ndúcú ñàhá-gá téé xii-yu, te nchaa-yu càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiòxí tnúhu sá dácáhu iní ñàhá mèe-gá. ¹⁰ Te xián ní cuu titní nduu ndècu-ndí, te ní quexio ñáiyu téé nani Agabú ñúu-án, véxi-dé distritú Júdeá, te téé-án tnáhá-dé càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí. ¹¹ Te ní ñáiyu-ndí tnúhu núu ndécú-ndí núu ní quixi-dé ní càháⁿ ndihí ñàhá-dé xii-ndí. Te ní xicáⁿ-dé cinchú té Páblú, te ní ngóo-dé, te ní ngüíta-dé ní dácútu-dé sáhá-dé ndihí ndaha-dé, te ní cachí-dé xii-ndí:

—Espiritú Yá Ndiòxí ní cachí-xi sá téé dui cinchú-xi-a tñí ñàhá cué téé israhél ñúu Jerusalén, te duha dacutu ñàhá-güedé xii-dé, te cuáha cuendá ñàhá-güedé xii-dé núu cué téé ñúu Rómá. Duha ní càháⁿ Espiritú-gá —càchí té Àgabú.

¹² Te sá ducáⁿ ní càháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ-ndí nchaa-ndí sá vâ quihíⁿ té Páblú ñúu Jerusalén. ¹³ Te té Páblú ní cachí-dé:

—¿Ná cuendá ndée ducáⁿ ndáhyú-ndó dàndihú iní ñàhá-ndó xii-í-í? Te ñá túú ná cuu cuéi na dácutu ñàhá-güedé, àdi cuéi na càhni ñàhá-güedé xii-í cuendá sá càháⁿ ndihí-í Jèsús, chí sa ndècu túha-í sá cùu-í —càchí-dé.

¹⁴ Te ñá túú ní sàndáá iní-dé sá ducáⁿ xáhaⁿ-ndí, núu xián ñá túú-gá ná ní xáhaⁿ-ndí xii-dé sá vâ quihíⁿ-dé, te ní xitnàhá-ndí:

—Mee-ni-gã Yã Ndióxi ná cùna-ha-gá nása sàni iní-gá cada-gá —xítñaha-na-ndí.

15 Te ní queheⁿ-ndí ndàchiuⁿ-ndí, te ní xica-ndí cuáháⁿ-ndí ñuú Jerusalén. 16 Te cuáháⁿ ndihí-ndí ñⁿ úú cue téé Cèsareá, cue téé ní sándáá iní tnúhu Jèsús. Te ndèca ñaha-güedé xii-ndí cuáháⁿ vehe té Mnàson, te téé-ánⁿ cúú-dé téé distritú Chìpré, te ndècu-dé ñuú Jerusalén, te sa ní cuu vài nduu ní sándáá iní-dé tnúhu-gá, te vehe téé-ánⁿ ní xíndecu-ndí.

Té Páblú ndátnúhu-dé ndihí té Jácobó

17 Te òré ní quexio-ndí ñuú Jerusalén, te nchaa ñáyú ní sándáá iní tnúhu Jèsús ní quixí-yu ní dándácóo váha ñahá-yu, chi ní cudáí víhí iní-yu sá ní quexio-ndí. 18 Te nduu tnèé cuáháⁿ ndihí-ndí té Páblú cuèndá cáháⁿ ndihí-ndí té Jácobó, te òré ní quexio-ndí núú ndécú-dé, te ndècu ndihí-dé nchaa cue téé yindaha ñaha xii ñáyú sándáá iní tnúhu Jèsús. 19 Te té Páblú ní dándácóo váha ñaha-dé xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dè nàcuáa ní quide Yã Ndióxi ní chindee ñaha-gá xii-dé ní cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyú ñá túú cùu ñáyú isràél. 20 Te sáta ní yáha ní cáháⁿ-dé, te ní ndácáⁿ táhú-yu núú Yã Ndióxi cuèndá nchaa sá ní quide-gá. Te dàtnúni ní xáhaⁿ-güedé xii té Páblú:

—Yòhó sa ñaha-n sá ní cuu titní mĩ ñáyú isràél ní sándáá iní-yu tnúhu Jèsús, te cächí-yu sá ño xini ñuhu-xi cadá-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ tnúhu sá ní chídó tnúni ndí Moisés. 21 Te ní níhí-yu tnúhu sá dácúaha-n ñáyú isràél ñáyú ndècu ñuú xicá cuèndá sá vã cadá-gá-yu nàcuáa ní cachí ndí Moisés cadá-yu. Te xáhaⁿ-n xii-yu sá vã cuáha-gá-yu sèñá ññi landú-yu, te vã cadá-gá-yu dàtná ní xóo cada ñáyú ndéé sanaha, duha dàcuaha-n ñáyú ní níhí-yu tnúhu. 22 Te na níhí-yu tnúhu sá ndécú-n iha, te tnáví ngúita-yu cáháⁿ cuèhé-yu cuèndá-n. 23 Te na cächí tnúhu-ndí nàcuáa cada-n. Ndècu cümü cue téé vátá cadá-gá-güedé nàcuáa ní cáháⁿ mée-güedé sá cadá-güedé cuèndá nduu vétú iní Yã Ndióxi. 24 Te quíhíⁿ-n ndihí-güedé te cada-n nchaa nàcuáa ní xóo cada ñáyú ndéé sanaha cuèndá nduu vétú iní Yã Ndióxi. Te tava-n díhúⁿ cuu núú-güedé cháhu-güedé veñúhu, te ducaⁿ te dàtnúni ndacu dèté díquí-güedé. Nchaa xicáⁿ cada-n, te quini ñáyú sá ña ndàá tnúhu cáháⁿ nchaa ñáyú cáháⁿ cuèhé cuèndá-n. Te na cùtnúni iní-yu sá tnàhá-n quide-n nchaa nàcuáa ní chídó tnúni ndí Moisés cadá-yu. 25 Te sa ní quide ndáá-ndí cuèndá nchaa ñáyú ñuú xicá, nchaa ñáyú ní tuha ichi Jèsús. Te sa ní cadúha-ndí tutú ní tendaha-ndí cuáháⁿ ndaha nchaa ñáyú-ánⁿ sá vã caxí-yu nchaa sá chító-ó nduu táhú nchaa sá cächí-yu cùu

ndiόxi ní cadúha cue ñáyú ñuyú-a. Te ní xáhaⁿ-ndí sá vã caxí-yu níhí, te vã caxí-yu cuñú nchaa quiti cuèhné. Te vã cáháⁿ ndihí cue téé ñadhí te núu ñá díú ñadhí-güedé cúú-yu, te ní cuè ñáyú díhí vã cáháⁿ ndihí-yu téé te núu ñá díú yí-yu cùu-güedé. Duha ní tee-ndí núú tútu cuáháⁿ —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Páblú.

Ní tñi-güedé té Páblú xití veñúhu ñáyú isràél

26 Te nduu tnèé cuáháⁿ té Páblú ndihí cümü cue téé veñúhu càhnu sá ño cùnuu núú ñáyú isràél cada-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáyú ndéé sanaha cuèndá nduu vétú iní Yã Ndióxi. Te ní quíhu-dé veñúhu càhnu sá ño cùnuu-ánⁿ ní xáhaⁿ-dè ná daha-gá nduu cùmání dandihí-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáyú ndéé sanaha, te dàtnúni cànehe-güedé sá ndúú táhú Yã Ndióxi quíhíⁿ veñúhu.

27 Te cùmání-gá cuu úsá nduu sá ní sáháⁿ-güedé veñúhu càhnu sá ño cùnuu, te sa ndècu tucu té Páblú veñúhu. Te cue téé isràél véxi distritú Asía ní xini-güedé té Páblú yíhí-dé veñúhu, te ní tñi ñaha-güedé xii-dé, te ño ní cáháⁿ cuèhé-güedé cuèndá-dé núú dàva-gá ñáyú yíhí veñúhu cuèndá sá cüdèèⁿ-yu núú té Páblú. 28 Te níhí ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-yu:

—ñNchòhó ñáyú isràél, yáchí-ndó chì cuánundaha ñaha-ndo! Chi téé-a yavácáⁿ cuáháⁿ-dé cáháⁿ-dé sá ña túú nàndihí-o, te cáháⁿ-dé sá vã cadá-ó nchaa nàcuáa cáháⁿ tnúhu sá ní chídó tnúni ndí Moisés, te cächí-dé sá ña túú nàndihí veñúhu-a. Te ñá díú-ní xicáⁿ chi sa ní quíhu-dé veñúhu-a ndihí cue téé ña túú cùu ñáyú isràél, te sá dúcáⁿ ní quide-dé, te ña túú-gá ní cànehe í-dé xití veñúhu. Te veñúhu-a cùu-xi vehe Yã Ndióxi —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

29 Te ducaⁿ ní cáháⁿ-güedé chì ní sani iní-güedé sá ní quíhu ndihí-dé té Trófimú veñúhu-güedé, chì ní xini-güedé xicá cùu ndihí ñaha-dé xití ñuú. Te téé-ánⁿ cúú-dé téé ñuú Èfesú, te ñá díú téé isràél cúú-dé.

30 Te chítu ñáyú ñuú-ánⁿ ní tacá-yu ní tñi-yu té Páblú táñúhu ñahá-yu ní ndee veñúhu càhnu sá ño cùnuu, te òré-ni ní nacadí-güedé yèhe veñúhu-ánⁿ. 31 Te sa cahni-yu té Páblú ní cùu, te ní sáháⁿ ñⁿ úú-güedé núú ndécú téé cùu capitáⁿ cùnúu-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sá ncháá ñáyú ñuú Jerusalén xináa-yu. 32 Te òré-ánⁿ cuáháⁿ téé cùu capitáⁿ cùnúu-gá ndihí daga-gá cue téé nchicúⁿ-gá ndihí sandadú-dé. Te òré ní xini-yu ní quexlo coyo-güedé núú xixúcu-yu, te ní yùhú-yu ña túú-gá ní caní-yu té Páblú. 33 Te téé cùu capitáⁿ ní sátuha-dé té Páblú, te ní xáhaⁿ-dè xii cue sandadú-dé sá tñi ñaha-güedé dacútu

ñaha-güedé úu cadená. Te dätmùní ní xícáⁿ tnúhú-dé núu-yu, te xáhaⁿ-dè:

—¿Ná cúu tée-a? ¿Ná ní quide-dé? —
càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

³⁴ Te tée cùu capitáⁿ-án ñã ní cùtnuní iní-dé núu ná cúu sá ní quide té Pàblú, chí uuⁿ ní ní cuáá-yu. Te tucu càháⁿ ìⁿ, tucu càháⁿ ìⁿ-yu, núu xiãⁿ ní xáhaⁿ-dè cue sandadú-dé sá cándeca ñaha-güedé xii-dé quihíⁿ cuàrtél núu ndécú-güedé. ³⁵⁻³⁶ Te nchicúⁿ ñahá-yu cuáháⁿ ní quexio ndéé nàcuáa càa nchio cuini-yu cahni ñahá-yu xii-dé ní cùu. Te níhi ní càháⁿ-yu xáhã-yu sá cáhni ñaha-güedé, te xiãⁿ ní ndacani ñaha-güedé ndéca ñaha-güedé cuásaá nchio-án.

Té Pàblú xáhaⁿ-dè xii-güedé sá ñã túú cuèchi-dé

³⁷ Te cuánguihu-güedé cuàrtél ndihi té Pàblú ní cùu, te ní xáhaⁿ-dè xii tée cùu capitáⁿ cùnù-gá:

—Càháⁿ ndàhú-í núu-n cùndetu-n na cùñaha-í ìⁿ úú tnúhu xii-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

Te tée tàxi tnuní-án ní xáhaⁿ-dè:

—¿Náa tnàhá yòhò càháⁿ-n tnúhu griégú?
³⁸ Te ní càháⁿ-í sá tée ègiptú cúu-n, chí ñuu-n ní ndúcú-n cuè tée ní nã ndihi tée cùchiuⁿ Cesár ní càháⁿ-í, chí ñuu ìⁿ tée yàcáⁿ ní ndúcú-dé cúmí mìl cue tée ní sahni ndíyi. Te ndéca tnaha-güedé ní sáháⁿ xití yucu ní xíhi váha-güedé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii té Pàblú.

³⁹ Te té Pàblú ní xáhaⁿ-dè:

—Ñã díú tée ègiptú cúu-í, chí tée isràél cúu-í, chí ñuu-ni tée isràél cúu tãtà-í, te ñicó-ní sá ní cacu-í ñuu Tàrsú ñuu cáhni, te ñuu-án yíndèhu-xi distritú Ciliciá. Te cuini-í cada ndee ñi-n ñãna-n na caháⁿ ndihi-í-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

⁴⁰ Te ní xáhaⁿ tée cùu capitáⁿ cùnù-gá sá cúu càháⁿ té Pàblú, núu ní ngúnutnii-dé núu nchio, te ní quide-dé ndaha-dé sá cündedóho-yu. Te ní sadí-yu yuhú-yu, te ní càháⁿ-dé tnúhu ñáyi isràél, te xáhaⁿ-dè xii-yu:

22

¹ —Chí cadá càhu iní nchòhò cue tée sa cuéhé ndihi nchòhò cue tée cuechi, na càháⁿ-í ìⁿ tnúhu cundedóho-ndo sã ñã túú cuèchi-í, chí ñã túú ñã ní quide-í, te ní ñã túú ñã tnúhu càháⁿ-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

² Te cuendá sá dúcáⁿ ní càháⁿ-dé tnúhu mèe-yu núu tnáví-ñã ní sadí-yu yuhú-yu ní xíndedóho-yu ní càháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dè:

³ —Yúhú cúu-í tée isràél, te ní cacu-í ñuu Tàrsú, te ñuu-án yíndèhu-xi Ciliciá. Te davitna lihli-í cùtnàhá ní quexio-í ñuu Jerusalén ní dácuhá ñaha té Gamaliél. Te ní dácuhá-í nchaa tnúhu ní chidó tnùní

nchaa cue tée ndéé sanaha nàcuáa cada ñáyi. Te yúhú ní cahu iní-í ní quide-í titní núu chiuⁿ nacuáa cuu váha iní Yã Ndióxi ní càháⁿ-í, te ñuu-ni ducaⁿ quide nchòhò tucu. ⁴ Te ní sánú ndúcú-í nchaa ñáyi sandáá iní-xi tnúhu Jèsús, cuèi tée, cuèi ñáyi ñihí ní dácútu-í-yu, te ní chíhi-í-yu vecaá, te ní níhi-í tnúhu ndee iní sá cáhni-ndí-yu. ⁵ Te dútú cùnù-gá ndihi cue tée cùnùu núu-ndó ñaha-güedé sá ndáá càháⁿ-í chí mee-güedé ní taxi-güedé tutú cuñaha-í xii ñáyi isràél ñáyi ndécu ñuu Dàmascú cuendá cutnùní iní-yu ná chíuⁿ cuáhã-í ní cùu. Te ñuu-í ichi cuáhã-í ñuu-án cuánndúcú-í ñáyi ní sandáá iní-xi tnúhu Jèsús cuendá dácútu-í-yu te candeca-í-yu ndixi, te iha cada úhú ñahá-güedé xii-yu ní cùu.

Té Pàblú xáhaⁿ-dè xii ñáyi nàcuáa ní cuu ní tuha-dé ichi Jèsús

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Te ta cüyatni-í ñuu Dàmascú cuáhã-í, te cùu-xi datná òré caúxú nduu, te uuⁿ ní quee ñuhú andiu, te ní dáyehé-xi ndéé núu nùtnii-í. ⁷ Te ní quide nee-xi núu-í, xiãⁿ ní nduá-í ndéé ñuu. Te ní tecú dóho-í càháⁿ ìⁿ sá càháⁿ andiu, te càchí-xi: “Yòhó té Sàulú, ¿ná cuendá cúu úhú iní ñahá-n dándoho ñaha-n xii-í?”, càchí sá càháⁿ-án. ⁸ Te ní xáhaⁿ-í: “¿Ná cúu yòhó sá càháⁿ-ái?”, xáhaⁿ-í. Te ní càháⁿ tucu ingá xito te càchí-xi: “Yúhú cúu-í Jèsús tée ní xíndecu ñuu Nazàrét, te ducaⁿ ío dándoho ñaha-n xii-í”, càchí sá càháⁿ-án. Te xiãⁿ ní cutnùní iní-í sá díú Jèsús càháⁿ. ⁹ Te nchaa cue tée ndihi-í ní xiní-güedé ní dáyehé ñuhú, te ní yuhú-güedé, dico ñã túú ní təcú dóho-güedé òré ní càháⁿ-gá. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-í xii-gá: “Yòhó Xitohó Jesucristú, ¿ná cuini-n càda-í?”, xáhaⁿ-í xii-gá. Te ní càchí-gá: “Ndacóo, te quihíⁿ-n ñuu Dàmascú, yàcáⁿ tecú tnúhu-n nchaa nacuáa cuini Yã Ndióxi cada-n”, càchí-gá —càchí té Pàblú xáhaⁿ-dè xii-yu.

¹¹ Te ní xáhaⁿ túcu té Pàblú:

—Te cuendá sá ní dácuhá ñaha ñuhú xii-í núu ní tnii cue tée ndihi-í ndaha-í ndéca ñaha-güedé cuáhãⁿ ndéé ñuu Dàmascú.

¹² Te yàcáⁿ ndécú ìⁿ tée ñani Ananiás, te ío vai sá ní chidó tnùní ndii Moisés cadá-yu quide-dé. Te nchaa ñáyi ñuu Dàmascú ío váha càháⁿ ndihi ñahá-yu xii-dé. ¹³ Te ní quexio-dé núu ndécú-í, te ní càchí-dé: “Yòhó té Sàulú, tée ndécu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, ndúha núu-n”, càchí-dé. Te òré-ni ní nacaáⁿ núu-í te ní xiní-í-dé. ¹⁴ Te dätmùní ní càchí-dé: “Yã Ndióxi ní càháⁿ ndihi-gá ñani tnáhã-ó ní xíndecu ndéé sanaha. Te ñuu-gá ní cáxi ñaha-gã xii-n cuendá quini-n nchaa sá váha cuini-gá cada-n. Te quini-n Jèsús Yáa ñã túú cuèchi-xi, te ñuu-ni mee-gã càháⁿ ndihi ñaha-gã xii-n. ¹⁵ Te càháⁿ-n tnúhu

Jesús núu nchàa ñáyi, te cáháⁿ-n nchàa sá ní xiniⁿ-n ndíhi nchaa sá ní xindedóho-n. ¹⁶ Tñáví, te quíhíⁿ-n cuándute-n, te cáháⁿ ndíhi-n Yá Ndióxi cuendá cada càhu iní-gá nchaa sá cuéhé sá dúhá ní quide-n”, duha ní cachí té Ananiás xii-í —cachí té Páblú xáhaⁿ-dè xii-yu.

Té Páblú ní cani-dé cuendá nàcuáa ní xáhaⁿ Jesús cada-dé quíhíⁿ-dè ñúu núu xindecu ñáyi ñá túu cùu ñáyi isráel

¹⁷ Te ní xáhaⁿ tucu té Páblú:

—Te ní ndee-í cuándixi-í ñúu Jerusalén. Te ní sáháⁿ-í veñúhu càhu sá ïo cùnù ní cáháⁿ ndíhi-í Yá Ndióxi, te ní dácóto núu ñáhá-xí sá méé Jesús ní xini-í xití veñúhu, ¹⁸ te ní cachí-gá: “Yáchí, quee-n ñúu Jerusalén, chí ñáyi-u a vā quindáa iní-yu nàcuáa ní cachí-í cùñaha-n xii-yu cuendá-í”, duha ní cachí-gá xii-í. ¹⁹ Te ní xáhaⁿ-í xii-gá: “Yòhó Xítóhó Jesucristú, sa xiniⁿ-n sá ncháá ñáyi nahá-yu sá ní sáháⁿ-í ndí tnahá ñú ndí tnahá ñú veñúhu nànducu-í ñáyi sàndáa iní tñuhu-n, te ní tñú-í-yu, ní chíhi-í-yu vecaá, te ní táuchíuⁿ-í ní caniha-güedé xii-yu. ²⁰ Te cùtnáhá ní sahni-güedé ndí Tévá tée ní xóo cáháⁿ tñuhu-n, te tñé-í ndécú òrè-áⁿ te ní xindeé-í dóo cue tée ní sahni ñaha xii ndí. Te yúhú ní cáháⁿ-í sá ní quide váha-güedé sá dúcáⁿ ní quide-güedé”, duha ní xáhaⁿ-í xii-gá. ²¹ Te ní cachí tñuhu-gá xii-í: “Cuáháⁿ chí cuini-í quíhíⁿ-n nchàa ñúu xicá núu xindecu cue ñáyi ñá túu cùu ñáyi isráel cáháⁿ-n tñuhu-í”, cachí-gá —cachí té Páblú xáhaⁿ-dè xii-yu.

Te Páblú ndíhi tée tàxi tñuní ñáhá xii cue sandadú

²² Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dè, te ñá ní tnahá-gá iní-yu cundedóho-yu tñuhu cáháⁿ-dè. Te ñú-ní ní cuú-yu ncháa-yu, te ní cuáa-yu, te xáháⁿ-yu:

—jChí cáhni-dè! jÑá díú sá cundècu-dé ñuyíu-a! —cachí-yu xáháⁿ-yu.

²³ Te mei òrè ducaⁿ ní cáháⁿ-yu, te ní ndátà-yu dóo-yu, te ní dáquené-yu núu ñnu sá sátú iní-yu. Te ní quéhnu-yu ñuhu, te ní dáccóbó-yu núu ñnu sá ïo sátú iní-yu. ²⁴ Te tée cùu capitáⁿ cùnù-gá ní xáhaⁿ-dè xii cue sandadú-dé:

—Chí dítá-dè ná quíhu-dé ndéé xití vehe, te cani-ndo-dè ñú, chí na quène yuhu-dé ná tñuhu ní cáháⁿ-dè núu ndéé dúcáⁿ cùdèñⁿ-yu núu-dè —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

²⁵ Te sátá ní dácútu ñaha-güedé xii té Páblú sá cáni ñaha-güedé ní cùu, te ní xáhaⁿ-dè xii tée cùu capitáⁿ ndécú-áⁿ:

—Te na cachí tñuhu-í sá vā cùu caniha-güedé ñú, chí tée rómá cùu-í, te vátá quini ndáa-gá-ndó núu ndècuéchi-í àdi ñáhá —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii tée cùu capitáⁿ.

²⁶ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dè, te ní sáháⁿ tée cùu capitáⁿ núu tée cùnù-gá, te ní xáhaⁿ-dè:

—Vá cùu cani-o tée-áⁿ, chí tée rómá cùu-dè —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

²⁷ Te ní sáháⁿ tée cùu capitáⁿ cùnù-gá ndéé núu té Páblú, te ní xáhaⁿ-dè:

—Cáháⁿ ndáaⁿ núu ndisa tée rómá cùu-n —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ní xáhaⁿ té Páblú:

—Ndáa sá tée rómá cùu-í —cachí té Páblú xáhaⁿ-dè xii tée cùnù-áⁿ.

²⁸ Te ní xáhaⁿ tée cùnù-áⁿ:

—Yúhú tñáhá-í cùu-í tée rómá, chí vāi díhúⁿ ní cháhu-í —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

Te té Páblú ní xáhaⁿ-dè:

—Tñáhá-í cùu-í tée yacáⁿ tucu, chí tātá-í cùu-dè tée rómá —cachí té Páblú xáhaⁿ-dè xii tée cùu capitáⁿ cùnù-gá.

²⁹ Te uuⁿ ní nacaca sata cuè tée cuáháⁿ caniha xii-dé ní cùu. Te ní yúhú tée tàxi tñuní sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ té Páblú sá tée rómá cùu-dè, chí ní xáhaⁿ-dè ní dácútu ñaha-güedé xii-dé, núu xiáⁿ ní yuhu-dé.

Té Páblú ní cáháⁿ ndíhi-dé cue tée cùnù oré ní quide-güedé jundá

³⁰ Te tée tàxi tñuní sandadú ñá ní xini-dé ná cuéchi ní dácáa ñáyi isráel díquí té Páblú, núu xiáⁿ nduu tñéé ní cana-dé cue dítú cùnù, ndíhi cue tée cùchiuⁿ, ndíhi cue tée cùu sacuéhé, te ní xáhaⁿ-dè sá cáda-güedé jundá cuendá nducu tñuhu-güedé núu té Páblú ná cuéchi ní dácáa-yu díquí-dè. Te ní xáhaⁿ-dè xii cue sandadú sá nándaxi ñaha-güedé cadená ndútú-dè, te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ núu cáda-güedé jundá. Te ní sáháⁿ-güedé ní nandaxi ñaha-güedé xii-dé ndéca ñaha-güedé cuáháⁿ jundá, te ní quexiò-güedé, te ní ngúnutñú-dé núu cuè tée cùchiuⁿ.

23

¹ Te yacáⁿ ní xindéhé váha té Páblú núu nchàa-güedé, te ní xáhaⁿ-dè:

—Cada càhu iní nchòhó cue tée cùchiuⁿ, te ducaⁿ nchòhó cue tée cùu sacuéhé, véxi-í cachí tñuhu-í sá ñá túu cuéchi-í, chí mee Yá Ndióxi náhá-gá nasa ndécú-í ñuyíu-í, te ñá túu cùcahaⁿ núu-í núu-gá —cachí té Páblú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

² Te té Ananiás tée cùu dítú cùnù-gá ní xáhaⁿ-dè xii cue tée tñúñi yatni díñi té Páblú sá cáni-güedé déhndé yuhu-dé. ³ Te té Páblú ní xáhaⁿ-dè xii dítú-áⁿ:

—Yòhó, chí úhú tñáhí iní-n, chí ní ndúcú-n tée ní caniha xii-í, te ñá túu cuéchi-í, dico quiniⁿ ná cada ñaha Yá Ndióxi xii-n. Te yòhó ní cana ñaha-n nducu tñuhu-n núu quide-í nchaa nàcuáa cáháⁿ tñuhu sá ní chídó tñuní ndí Moisés cada-o. Te mee-n ní ndúcú-n tée ní caniha, te ñá túu dúcáⁿ ní

cáháⁿ ndíi cada-o —cächí té Páblú xáhaⁿ-dê xii dütú cúnü-gá-áⁿ.

⁴ Te cue té xnutníi díñi té Páblú ní xáhaⁿ-güedê xii-dê:

—Nèhé ní quide-n chi ní xícuèhê-n dütú cúnü-gá té xínu cuechi núú Yá Ndióxi —cächí-güedê xáhaⁿ-güedê xii té Páblú.

⁵ Te té Páblú ní xáhaⁿ-dê xii-güedê:

—Cada càhnu iní-ndó chi ñá túú xini-í sá dütú cúnü-gá cúú-dê, chi núú tütú Yá Ndióxi cächí-xi sá vâ cúú cáháⁿ cuèhé-ó cuèndá ñⁿ té cúnü ñuú-ó yòtnúhu. Te yúhú ñá túú xini-í sá té cúnü cuu-dé núú ní sácóo-í ní cáháⁿ-í —cächí té Páblú xáhaⁿ-dê xii-güedê.

⁶ Te òrê-áⁿ ní cutnùni iní té Páblú sá dáva-güedê cündihí-güedê cue té cùu saducéú, te dáva-güedê cündihí-güedê cue té cùu fariséú, te níhi ní cáháⁿ-dê ní xáhaⁿ-dê xii-güedê:

—Yúhú cúú-í té fariséú, te tñahá tâtá-í ndihí xú-í cúú-güedê cue té fariséú tucu. Te tñahá yúhú sàndáá iní-í sá ndótó nchàa ñáyiú ní xihí, te núú xiáⁿ cuini-ndó ndücu tñuhu-ndo núú-í cáná ñaha-ndo —cächí-dé xáhaⁿ-dê xii-güedê.

⁷ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dê xiáⁿ ní nàa ndihí tñaha cue té cùu fariséú ndihí cue té cùu saducéú, chi ñá ñⁿ-ní tñuhu ní cáháⁿ-güedê, chi ní ndi queheⁿ ndi queheⁿ-güedê sá ní cáháⁿ-güedê.

⁸ Te cue té cùu saducéú cächí-güedê sá vâ ndótó cuè ñáyiú ní xihí, te cue té cùu fariséú cächí-güedê sá ndótó-yu. Te cue té cùu saducéú cächí-güedê sá ñá túú espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te cue té cùu fariséú cächí-güedê sá ío espíritú xínú cuèchi núú-gá. ⁹ Te ta cüdèⁿ-güedê cuáháⁿ, te níhi-gá cúú iní-güedê cáháⁿ-güedê, te ñⁿ úú cue té cùu fariséú cue té dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tñuhu ní chidó tñúni ndíi Moisés ní cáháⁿ níhi-güedê, te xáhaⁿ-güedê:

—Ñá túú cuèchi-dé, te cudana te ní cáháⁿ ndihí-dé ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi te vâ ngóo vâ cúú vaha iní-ó núú-gá —cächí cue té cùu fariséú xáhaⁿ-güedê xii-güedê.

¹⁰ Te cuèndá sá ío xínáa-güedê, xiáⁿ ní yúhú té cùu capitáⁿ cúnü-gá sá cáhni-güedê té Páblú, núú xiáⁿ ní xáhaⁿ-dê sá quihíⁿ-güedê cúnúcuaca ñaha-güedê candeca ñaha-güedê níhú cuártel.

¹¹ Te ndéé niú cúú úú ní quexio Xitohó Jesucristú núú ndécú té Páblú, te ní xáhaⁿ-gá:

—Ñíi cunduu-n, vâ yúhú-n, chi nàcuáa ní cáháⁿ-n ní cacunehe ñaha-n xii-í iha, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ-n cacunehe ñaha-n xii-í quihíⁿ-n ñúú Rómá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dê.

Cahni-güedê té Páblú ní cùu

¹²⁻¹³ Te nduu tñéé ní natacá vihi-gá údico cue tée isráel ní ndatnúhu-güedê sá cáhni-güedê té Páblú, te ní xitñaha-güedê:

—Ní dítá vâ caxí-ó te ní ndüte vâ cóhó-ó ndéé ndacu-o cáhni-o té Páblú, te dátñúni caxi-o dítá, te coho-o ndüte, chi sa ní sani iní-ó sá cadá-ó, te cuu cuèchi xii-o núu vâ cadá-ó —cächí-güedê xitñaha-güedê.

¹⁴ Te ní sáháⁿ-güedê núú ndécú nchàa dütú cúnü ndihí nchaa cue té cùu sacuéhé, te ní xáhaⁿ-güedê:

—Ní cächí-ndí sá ní dítá vâ caxí-ndí ndéé núu ní ndacu-ndí ní sahni-ndí té Páblú, chi sa ní sani iní-ndí sá cadá-ndí, te cuu cuèchi núu vâ cadá-ndí. ¹⁵ Te duha cada-ndo ndihí dáva-gá cue té cúnü, chi cúñaha-ndo xii té cùu capitáⁿ cúnü-gá: “Quixi ndihí-n tñé Páblú núú ndécú-ndí cuèndá ndatnúhu ndihí-ndí-dé, chi cuini-ndí nducu tñuhu váha-gá-ndí ná cúú sá ní quide-dé”, duha cúñaha-ndo xii tée tàxi tñúni sandadú. Te ducaⁿ-ni cúñaha-ndo dandahú-ndó-güedê cuèndá quixi ndihí-güedê té Páblú, te nchúhú sa cundetu-ndí-güedê ichi, chi quini té Páblú ná cahni-ndí-dé —cächí-güedê xáhaⁿ-güedê xii cue té cùchiuⁿ.

¹⁶ Te déhe cúha té Páblú ní níhi-dé tñuhu nàcuáa cada-güedê dító-dé. Te ní sáháⁿ-dê cuártel, te ní xáhaⁿ-dê xii dító-dé nàcuáa cáháⁿ-güedê cada ñaha-güedê. ¹⁷ Te ní cana té Páblú ñⁿ té cùu capitáⁿ, te ní xáhaⁿ-dê:

—Vá cündèe iní-n, quihíⁿ ndihí-n tñe-a na cáháⁿ ndihí-dé té cúnü-gá, chi ndécú ñⁿ cuèndú cúñaha-dé cuini-í —cächí té Páblú xáhaⁿ-dê xii té cùu capitáⁿ.

¹⁸ Te dátñúni ní xica té cùu capitáⁿ ndécá-dé dáxiⁿ té Páblú cuáháⁿ núú ndécú té cúnü-gá, te òrê ní quexio-güedê núú-dê, te ní xáhaⁿ té cùu capitáⁿ xii-dê:

—Té Páblú tée yihi vecaá ní cana ñaha-dé xii-í, te ní cächí-dé véxi-í ndihí tée-a cuèndá cächí tñuhu-dé ñⁿ cuèndú cuini-í —cächí-dé xáhaⁿ-dê xii té cúnü-gá.

¹⁹ Te té cúnü-áⁿ ní tñi-dé ndaha dáxiⁿ té Páblú, te tanehe ñaha-dé cuáháⁿ ñⁿ xio, te ní xicáⁿ tñuhú-dé núú-dê, te xáhaⁿ-dê:

—¿Ná cuèndú cuini-n cáháⁿ-n? —cächí-dé xáhaⁿ-dê xii dáxiⁿ té Páblú.

²⁰ Te ní xáhaⁿ-dê xii té cúnü-áⁿ:

—Cue tée isráel ní ndatnúhu ndáa-güedê sá quixí-güedê tñé cáháⁿ ndahú-güedê núú-n càndeca-n té Páblú quihíⁿ jündá, te yacáⁿ cacáⁿ tñuhú ndáa-güedê núú-dé ná cúú sá ní quide-dé, cächí-güedê xitñaha-güedê. ²¹ Te vâ quindáa iní-n chi díco dandahú ñahá-güedê, chi vihi-gá údico-güedê ndatnúhu-güedê cundedí-güedê ichi cahni ñaha-güedê. Te xitñaha-güedê sá ní dítá vâ caxí-güedê, te ní ndüte vâ cóhó-güedê ndéé núu ní ndacu-güedê ní

sahni ñaha-güedé, te dātnūni caxi-güedé dītá, te coho-güedé ndute, chi sa ní sani iní-güedé sá cáda-güedé, te cuu cuéchi núu vá cáda-güedé, cāchí-güedé xītnāha-güedé. Te cundecu túha-ná-güedé cundetu ñaha-güedé tneé, te núu na quindáá iní-n cāndeca-n-dé quihíⁿ jündá —cāchí-dé xāhaⁿ-dē xii té cūnuu-áⁿ.

²² Te té cūnuu-áⁿ nī xāhaⁿ-dē:

—Cuanhúh, te vá yōo tnāhí cūñaha-n sǎ ní quixi-n nī cachí tnūhu-n nācuáa cāhāⁿ-güedé cada-güedé té Pāblú —cāchí-dé xāhaⁿ-dē.

Ndēca-güedé té Pāblú cuáhāⁿ núu té Juéiⁿ té cū gobiernú

²³ Te té cūnuu-gá ní cana-dé úú cue té cū capitáⁿ, te xāhaⁿ-dē:

—Tava-ndo úú ciendú sandādú cue té xica saha, ndihí únidico úxí sandādú cue té yōdo cuayú, ndihí úú ciendú sandādú mee-ni cué té xīnehe lānzá. Te cada túha-ndo chi caca-ndo òré caá íⁿ niú quihíⁿ-ndó ñúú Cēsareá ndihí té Pāblú. ²⁴ Te nducu-ndo cuédico íⁿ úú cuayú yōdo ndihí cue té ndéé ñáhá xii-dé. Te cada cuedādú-ndó-dé ichi, te candeca-ndo-dé quihíⁿ quindeca-ndo-dé núu té cū gobiernú —cāchí té cūnuu-áⁿ xāhaⁿ-dē xii cue té cū capitáⁿ.

²⁵ Te té cūnuu-áⁿ ní cadúha-dé tutú cuendá quihíⁿ ndaha té Juéiⁿ té cū gobiernú. Te duha ní chídó tnūni-dé núu tutú cuáhāⁿ:

²⁶ “Cóvāha díi-n, tātá gobernádór. Ío cada cāhnu iní, yúhú nāni-í Clāudiú Lisiás. Yúhú ní tendaha-í íⁿ tutú véxi ndaha-n cuendá quini tnūni-n nācuáa ní cuu iha. ²⁷ Cue tée isráel ní tnūi-güedé íⁿ té nāni Pāblú cuini-güedé cāhni ñaha-güedé ní cuu, te ní níhí-í tnūhu sá tée rómá cūú-dé núu ní sáhāⁿ-í ndihí sandādú-í ní dácācu-ndí-dé. ²⁸ Te ní cuini-í quini-í ná cuendá téé ñaha-güedé cuéchi xii-dé, núu xiáⁿ ndécá-í-dé ní sáhāⁿ núu ní quide cue té cūchiuⁿ isráel jündá. ²⁹ Te yacáⁿ ní níhí-í tnūhu sá ñā túú ná cuéchi ní quide-dé, chí cuendá-ní sá ní níhí-güedé tnūhu sá ñā túú sandáá iní-dé cada-dé nchaa sá ní xóo cada ñāyiu ní xindecu ndéé sanaha nchicúⁿ nihnu-güedé quide-güedé, xiáⁿ ní cudééⁿ-güedé núu-dé. Te ñā túú cuéchi cāhnu ní quide-dé núu quihíⁿ-dé veccá ádi cāhni-í-dé. ³⁰ Te ní níhí-í tnūhu sá cué tée isráel ndúctú-güedé nācuáa cada-güedé cāhni ñaha-güedé xii-dé, xiáⁿ ní xāhaⁿ-í xii sandādú-í sá cāndēca ñaha-güedé quixi xiáⁿ. Te ní xāhaⁿ-í xii cue té té ñaha cuéchi sá quixi-güedé ndéé xiáⁿ cāhāⁿ-güedé núu ná cuéchi ní quide-dé. Te cada cāhnu iní-n chí duha-ní ndūu tnūhu cāhāⁿ-í, te cundee iní-n quēheⁿ cuendá-n-dē”, duha ní chídó tnūni té ní cadúha tutú cuáhāⁿ ndaha té Juéiⁿ.

³¹ Te cue sandādú ní quide-güedé nācuáa ní xāhaⁿ téé tǎxi tnūni ñáhá xii-güedé chí ní xica-güedé ndihí té Pāblú òré caá íⁿ niú, te díu-ni niú-áⁿ ní quexio-güedé ñúú Antipatris. ³² Te sātá ní tūndaá, te ní nauico cué té xīnehe lānzá ndihí dava-gá sandādú xicá saha cuānuhú-güedé cuártel, te mee-nā sandādú cue té yōdo cuayú cuáhāⁿ ndihí té Pāblú. ³³ Te òré ní quexio-güedé ñúú Cēsareá, te ní sáha-güedé té cū gobiernú tutú néhe-güedé cuáhāⁿ. Te ní queheⁿ cuendá-dé té Pāblú. ³⁴ Te sātá ní dācuáhá té cū gobiernú-áⁿ tutú-áⁿ te ní xicáⁿ tnūhú-dé núu té Pāblú, te xāhaⁿ-dē:

—¿Ndéé té cū-n? —cāchí-dé xāhaⁿ-dē.

Te ní xāhaⁿ té Pāblú:

—Tée Ciliciá cūú-í —cāchí-dé xāhaⁿ-dē.

³⁵ Te ní xāhaⁿ té cū gobiernú-áⁿ:

—Òré quexio cue té té ñaha cuéchi xii-n, te cāhāⁿ-n nāsa ní cuu, chí níhí-í nācuáa cada ndáá-í cuendá-n —cāchí-dé xāhaⁿ-dē xii té Pāblú.

Te ní xāhaⁿ-dē xii sandādú sá cūndéé-güedé té Pāblú vehe cāhnu té Hērodés.

24

Té Pāblú xāhaⁿ-dē xii té Juéiⁿ sá ñā túú cuéchi-dé

¹ Te sātá ní cuu úhúⁿ nduu, te té Ananiás dítú cūnuu-gá cuáhāⁿ-dé ñúú Cēsareá ndihí cue té cū sacuéhé ndihí íⁿ té nāni Tértulú té cāhāⁿ yuhu-güedé. Te cuáhāⁿ-güedé núu té cū gobiernú cuáhāⁿ dācuándēhnde-güedé núu-dé sá ndécuechi té Pāblú. ² Te ní sānguaca-güedé té Pāblú. Te òré ní quexio-dé núu-güedé, te ní ngüita té Tértulú xāhaⁿ-dē xii té Juéiⁿ nācuáa cāa cuéchi té-güedé té Pāblú:

—Ío cāhnu cada iní tātá gobernádór. Duha ndūu chiuⁿ ndéé iní ñáhā-ndí xii-n véxi-ndí, núu nāsa cachí-n cūndu. Tāxāhu xii-n, chí ío váha ndēcu nchaa ñāyiu, te ñā túú nāa-yu chí ío váha quide-n. ³ Te ío cūdúí iní-yu chí nchaa-ni ndūu xindecu váha-yu nchaa-yu, te ío táxāhu Ndióxi xii-n sá dúcáⁿ quide-n.

⁴ Te cada cāhnu iní, cuini-í ndatnúhu-o íⁿ úú-ni cuendú cuendá sá vá cūyāa-o dācuíta-í chiuⁿ-n. ⁵ Te íⁿ té iha ío dāsatu iní ñáhā-dē, chí ndēni ní cuu cuáhāⁿ-dé ndátnūhu-dé ndihí ñāyiu isráel dānāá-dé-yu. Te néhe quide-dé chí cuáhāⁿ-dé dācāhāⁿ-dé nchaa ñāyiu cuendá quindáá iní-yu tnūhu té ní xindecu ñúú Nazàrét. ⁶ Chí ducaⁿ cāhāⁿ cue té iha sá ní sáhāⁿ-dé veñúhu cāhnu sá ío cūnuu, te cuini-dé daquēe tihú-dé veñúhu cuendá cuini-dé xocāni-dé sá íi ndécú, núu xiáⁿ ní tnūi ñaha-güedé ndécá ñaha-güedé cuáhāⁿ núu cué té cūchiuⁿ cuendá cācáⁿ tnūhú-güedé núu-dé núu ná cuendá ducaⁿ cuini-dé cada-dé, chí ducaⁿ cāa leí ndécú

ndihi-güedé sá cáda ndáá-güedé núu ná ìp sá cùu. ⁷ Te té Lisiú tée cùu capitáⁿ cùnùu-gá ní quexio-dé ndihi sandádú, te ní dácúnü-güedé nchaa cue tée nùtní ndihi té Páblü, te dätñüni ní tñi ñaha-güedé xii-dé ndécá ñaha-güedé cuaháⁿ. ⁸ Te sátá xiáⁿ, te ní xáhaⁿ-dè sá quixí-güedé ndéé ndíha cundáá cuéchi-dé. Te yòhó cundee iní-n càcáⁿ tnúhú-n núu-dé, te núu ndáá ducaⁿ ní quide-dé àdi ñáhá —càchí té Tèrtulú xáhaⁿ-dè xii té Juéli tée cùu gobiernú.

⁹ Te dava-gá cue tée isràèl xìnütní xiáⁿ ní càháⁿ-güedé sá ndáá càháⁿ té Tèrtulú. ¹⁰ Te tée cùu gobiernú ní quide-dé ndaha-dé núu té Páblü cuendá càháⁿ-dè, te té Páblü ní xáhaⁿ-dè:

—Yòhó sa ní cuu titní cuíá ndécú-n iha xehndé-n cuéchi nchaa ñáyiü xínáá, núu xiáⁿ ío cùdíí iní-í sá ndíha téhdé cuéchi tée ñaha-güedé xii-í. Te cundee ìni-n cündedóho-n na càni-í cuendú nàcuáa ní cuu. ¹¹ Te nducu tnúhu-n te quiniⁿ nã càháⁿ ndáá-í, chí sa ní cuu úxúü nduu sá ní sáháⁿ-í veñúhu càhnu sá ío cùnnu ñuu Jerusálén ní càháⁿ ndíhi-í Yá Ndióxi. ¹² Te ní ñà túú ní nã-í ndíhi ñáyiü xití veñúhu, te ñà túú ní xáhaⁿ-í nãá-yu ní ìp xichi, te ní ìp veñúhu líhli ní sáháⁿ-í ñà túú ná ní xáhaⁿ-í cada-yu. ¹³ Te ní ñà túú quèñuhu-güedé cue tée càháⁿ ndáá te núu ndáá ducaⁿ ní quide-í. ¹⁴ Te yúhú càháⁿ ndáá-í sá càháⁿ ndíhi-í Yá Ndióxi, chí diu ní Yá Ndióxi ní xóo càháⁿ ndíhi ñáyiü ndéé sanaha, núu xiáⁿ ní tuha-í ichi-gá. Te cue tée-a càchí-güedé sá ñà díü ìp ichi váha ní tuha-í. Te yúhú sàndáá iní-í nchaa sá ní chídó tnüni ndíi Moisés ndíhi dava-gá cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. ¹⁵ Te sàndáá tucu iní-í sá ndótó nchaa ñáyiü ní xíhí, cuéi ñáyiü váha iní-xi, te cuéi ñáyiü úhú iní-xi, dico ndotó-yu. Te ducaⁿ ní xóo quindáá iní nchaa ñáyiü ní xíndecu ndéé sanaha. ¹⁶ Te yúhú ío ndücu ndee-í quidè-í nchaa sá càháⁿ Yá Ndióxi cuendá sá vá cùú càháⁿ núu-í núu-gá ndíhi núu ñáyiü ñuyúú-a.

¹⁷ Te sa ní cuu titní cuíá sá ñà túú-gá sáháⁿ-í ñuu Jerusálén, te ní sáháⁿ tucu-í nèhé-í díhúⁿ ní taxi ñáyiü ñuu xicá cuendá cuañaha-í xii ñáyiü ñuu Jerusálén. Te ní ndúcú-í sá cuàha táhú-í Yá Ndióxi. ¹⁸ Te ní xíndecu-í veñúhu càhnu sá ío cùnnu ní quide-í nchaa nàcuáa ní xóo cada ñáyiü ní xíndecu ndéé sanaha cuendá nduu vétü iní Yá Ndióxi. Te ñà túú chitü-yu ní sáháⁿ, te ní ñà túú ná ní cùu, te ní naníhí ñáhá ìp úu cue tée isràèl xii-í, cue tée véxi distritú Asiá. ¹⁹ Te quixi mee-güedé iha càháⁿ-güedé, te núu sá ndáá ní xini-güedé sá yúhú ndécuéchi-í ní cùu, ²⁰ àdi ñáhá. Dico cachí tnúhu cue tée-áⁿ nása ní cuu òré ní xíndecu-í júndá-güedé núu ndécuéchi-í àdi ñà túú ndécuéchi-í. ²¹ Dico ñà túú cuéchi-í chí ìp-di-ní tnúhu ní càháⁿ-í

ní xáhaⁿ-í xii-güedé sá sàndáá iní-í sá ndótó nchaa ñáyiü ní xíhí, te diu-ní núu xiáⁿ càchí-güedé sá ndécuéchi-í —càchí té Páblü xáhaⁿ-dè xii té Juéli.

²² Te té Juéli sa xini váha-dé nàcuáa cuaháⁿ tnúhu Jesús, núu xiáⁿ ñà ní cuini-gá-dé ndatnúhu-dé ndíhi té Páblü, te ní xáhaⁿ-dè:

—Sa ní cuu, cundetu-n na quèxio té Lisiú tée cùu capitáⁿ cùnùu-gá, te òré-áⁿ cundáá cuendá-n —càchí té Juéli xáhaⁿ-dè.

²³ Te ní xáhaⁿ-dè xii tée cùu capitáⁿ:

—Cundee-n té Páblü-áⁿ, te núu nása càchí-dé cada-n, te daña-n na càháⁿ ndíhi-dé cue tée xini tnáhá ndíhi-dé núu cuañaha-güedé nchaa sá xini ñùu-dé àdi nása cada-güedé —càchí té Juéli xáhaⁿ-dè xii tée cùu capitáⁿ.

²⁴ Te ní cuu titní nduu, te ní sáháⁿ té Juéli vechüⁿ ndíhi ñadíhí-dé, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Drüsílá, te ñaha isràèl cùú-áⁿ. Te ní xáhaⁿ-dè sá quíngueñuhu-güedé té Páblü, te òré ní quexio-dé vechüⁿ, te ní càháⁿ-dè núu-yu nchaá-yu sá quindáá iní-yu tnúhu Xitohó Jesucristú. ²⁵ Te ní xáhaⁿ-dè:

—Mee-ní sá váha cada-ndo. Te coto-ndo mèe-ndo, te vá cáda-ndó ní ìp sá cuèhé sá dúhá, chí ìp nduu càháⁿ Yá Ndióxi ndédacáa ñáyiü váha iní-xi, te ndédacáa ñáyiü úhú iní-xi —càchí té Páblü xáhaⁿ-dè.

Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-dè, te ní yúhú té Juéli, te ní xáhaⁿ-dè:

—Vá càháⁿ-gá-ó tnávü, cuaháⁿ, te òré cüyächí-í, te cana ñaha-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

²⁶ Te té Juéli ní quide-dé cuendá sá cuañaha té Páblü díhúⁿ te vá ndíhu-gá-dé vecaá ní cùu, núu xiáⁿ titní xito ní cana-dé té Páblü vechüⁿ ní ndatnúhu ndíhi tnáha-güedé, dico ñà túú ní cháhu-dé. ²⁷ Te úú cuíá ducaⁿ ní quide-güedé, te dätñüni ní xínu té Juéli chiüⁿ-dè, te ní ngünütní té Pòrsiü Fèstü. Te òré ní xínu té Juéli chiüⁿ-dè, te ní dándóo-dé té Páblü yíhí-ni-dé vecaá. Te ducaⁿ ní quide-dé cuendá ní cuini-dé cudiü-dé núu cuè tée isràèl.

25

Té Páblü càháⁿ ndíhi-dé té Fèstü

¹ Te ní cuu úni nduu sá ní quexio té Fèstü ñuu Cèsaréá ní queheⁿ-dè chiüⁿ, te ní quee-dé cuaháⁿ-dè ñuu Jerusálén. ² Te yacáⁿ ní naníhí tnáhá-dé ndíhi nchaa dítü cùnùu ndíhi nchaa cue tée taxi tnüni ñáhá xii ñáyiü isràèl, te xáhaⁿ-güedé xii té Fèstü sá ndáa ndécuéchi té Páblü. ³ Te ní càháⁿ ndáhú-güedé núu-dé sá téndàha-dé sandádú-dé quíngueñuhu ñaha-güedé vecaá xii-dé ndéé ñuu Cèsaréa te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ. Te ducaⁿ ní càháⁿ-güedé, chí ní ndatnúhu-güedé sá càhni

ñaha-güedé xii té Páblú ichi ni cùu. ⁴ Te té Fèstú ní xáhaⁿ-dè:

—Vá cúu quixi-dé ndéé ndíha. Na cündetu-dé ñúú Cèsareá chí sacú-ni nduu cuyaa-í iha te dàtnùní nùhú-í yàcáⁿ. ⁵ Te yáchí-gá quíhíⁿ ndihí-í cue té cùnuu-gá, te yàcáⁿ cuu cáháⁿ-ndó núu ndáá ndècuéchi-dé àdi cáháⁿ méé-dé núu ndáá ndècuéchi-dé àdi ñáhá, te cutnùní iní-ndó —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

⁶ Te ní xíndecu té Fèstú úná úxí nduu ñúú Jerusalén, te dàtnùní cuánuhú-dé ñúú Cèsareá. Te nduu tnèé cuáháⁿ-dé vechiùⁿ, te òré ní quexio-dé, te ní xáhaⁿ-dè xii cue sandadú xínú cuèchi sá quíhíⁿ-güedé queñuhu-güedé té Páblú vecaá te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ vechiùⁿ. ⁷ Te òré ní quexio té Páblú vechiùⁿ, te sa ndècu cue téé isráél cue téé ní quee ñúú Jerusalén, te cuánguihu-güedé ndéé díñi té Páblú ní ngúnutnii-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii cue téé cùchiuⁿ sá ndècuéchi vñi-dé, dico ñá túú ní cündee tnúhu-güedé. ⁸ Te té Páblú ní xáhaⁿ-dè xii té Fèstú:

—Ñá túú ndècuéchi-í, ñá túú nã ní quide-í, chí ñá túú tnàhá iní-í cada-í ñⁿ sá càchí lèi sá vã cúu càda-o. Te ní xití veñúhu càhnu sá ïo cùnuu ñá túú nã quidè-í, te ní té Cèsár téé yíndaha cuéhé nacióⁿ ñá túú cáháⁿ cuéhé-í cuendá-dé —càchí té Páblú xáhaⁿ-dè xii-dé.

⁹ Te té Fèstú ní cuini-dé cada-dé nàcuáa cudíu-dé núú cuè téé isráél ní cùu, núu xíãⁿ ní xáhaⁿ-dè xii té Páblú:

—¿Cundee iní-n quíhíⁿ-n ñúú Jerusalén-ãⁿ? Te yàcáⁿ cundáá cuèchi sá sáá díquí-n —càchí té Fèstú xáhaⁿ-dè xii té Páblú.

¹⁰ Te xáhaⁿ té Páblú:

—Diu-ni ñⁿ vechiùⁿ téé cùchiuⁿ Cesár ndècù-í iha, te diu-ni iha cada ndáá-n núu cùni-n ní cùu. ¿Te ná cuendá candeca ñaha-n quíhíⁿ ingá xichi? Yòhó tnàhá-n xini-n sá ñá túú nã quidè-í ñáyi isráél. ¹¹ Chí núu dicó yúhú ní quide-í ñⁿ cuèchi càhnu, te ñá túú nã cada-xi cuèi na càhni ñaha-ndo xii-í ní cùu. Te sa ní cutnùní iní-n sá ñá ndáá, chí mee-ni tnúhu ndehnde xicáháⁿ-güedé, te ñá túú nduu váha-xi ducaⁿ càda-n cùñaha-n sá quíhíⁿ-í ndihí-güedé ingá xichi. Te xíãⁿ cùni-í quíhíⁿ-í núú té Cèsár téé yíndaha cuéhé nacióⁿ, te yàcáⁿ cáháⁿ méé-dé núu ndáá ndècuéchi-í —càchí té Páblú xáhaⁿ-dè xii té Fèstú.

¹² Te ní ndatnúhu té Fèstú ndihí cue téé chindee tnúhu ñaha xii-dé, te dàtnùní ní xáhaⁿ-dè xii té Páblú:

—Te sa ní cáháⁿ-n sá quíhíⁿ-n quítnahá-n té Cèsár te diu-ni quíhíⁿ-n, te quini-n nãsa cáháⁿ téé-ãⁿ yàcáⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii té Páblú.

Té Páblú cáháⁿ ndihí-dé té Àgripá téé yíndaha nacióⁿ Isráél

¹³ Te sáta ní cuu cuéhé nduu, te ní quee té Àgripá téé yíndaha nacióⁿ Isráél cuáháⁿ-dé ñúú Cèsareá ndihí ñadíhí-dé, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Berènicé te òré ní quexió-yu, te ní cáháⁿ ndihí-yu té Fèstú. ¹⁴ Te sáta ní cuu titní nduu, te ní cáháⁿ té Fèstú cuendá té Páblú ní xii-dé té Àgripá:

—Ndècu ñⁿ téé ní dándó té Juéllí vecaá nání-dé Páblú. ¹⁵ Te cùtnàhá ní sáháⁿ-í ñúú Jerusalén ní nanitnàhá-í ndihí cue dútú cùnuu ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñáyi isráél. Te ní dácáá díquí-güedé té Páblú cuèchi, te ní cachí-güedé sá táuchiuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu. ¹⁶ Te ní xáhaⁿ-í xii-güedé sá vã cúu, chí ñá túú dúcáⁿ quide nchúhu cue téé romá cùtexínu cada castiù-ndí ñáyi, chí díhna-gá ndúcú tnúhu-ndí núú ñáyi sáa cuèchi díquí-xi cuendá quini-ndí núu nãsa cáháⁿ méé-yu ndihí ñáyi sácáⁿ cuèchi cuendá-yu, te òré-ãⁿ cùtnùní iní-ndí núu ndáá ndècuéchi-yu àdi ñáhá, te ducaⁿ te nihí-ndí nàcuáa quide ndáá-ndí cuendá-yu, duha ní xáhaⁿ-í xii-güedé —càchí té Fèstú xáhaⁿ-dè xii té Àgripá.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ túcu té Fèstú:

—Te sáta ní quexio-güedé ndéé ndíha, te nduu tnèé ní sáháⁿ-ni-ndí vechiùⁿ. Te ní xáhaⁿ-í sá quíngueñuhu-güedé té Páblú candeca ñaha-güedé quixi, te òré ní quexio-dé, ¹⁸ te ní ngúita-güedé xáhaⁿ-güedé sá ndècuéchi-dé. Te ní sani iní-í sá ñⁿ cuèchi càhnu tee ñaha-güedé dico ñáhá, chí dicó-ni sá ñⁿ tnúhu ní cáháⁿ-dé, xíãⁿ ducaⁿ ní quide-güedé. ¹⁹ Te ní tenáá ñáhá-güedé xii-dé, chí cachí-güedé sá ñá túú cáháⁿ váha-dé cuendá ndiöxí-güedé. Te tnàhá-ni cuendá ñⁿ téé nàni Jesús cáháⁿ-dé, chí càchí-dé sá ní xihí téé-ãⁿ te ní ndoto-dé càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé, cáchí-güedé.

²⁰ Te ñá ní cutnùní iní-í nãsa cùñaha-í xii-güedé cuendá téhndé cuèchi-dé. Te xíãⁿ ní xicáⁿ tnúhu-í núú té Páblú núu cundee iní-dé quíhíⁿ-dè ñúú Jerusalén, te ndéé ndíácáⁿ cada ndáá-ndí cuendá-dé, te núu ndáá ndècuéchi-dé nàcuáa cáháⁿ-güedé àdi ñáhá ní cùu. ²¹ Te dàtnùní té Páblú ní cachí-dé sá cündecu tnaa-dé vecaá te dàtnùní quíhíⁿ-dè núú té Cèsár, te téé-ãⁿ cada ndáá-dé cuendá-dé. Te cuendá sá dúcáⁿ ní cáháⁿ té Páblú, xíãⁿ núu ní xáhaⁿ-í sá cündéé ñáhá cuè sandadú xii-dé, nini na còto-í nãsa cada-í quíhíⁿ-dè núú té Cèsár, duha ní xáhaⁿ-í xii-güedé —càchí té Fèstú xáhaⁿ-dè xii té Àgripá.

²² Te té Àgripá ní xáhaⁿ-dè xii té Fèstú:

—Te tnàhá yúhú ïo cudíi iní-í cundedóho-í tnúhu cáháⁿ-dè —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ní xáhaⁿ té Fèstú:

—Tnee cana-í-dé te cundedóho-n nása cáháⁿ-dé —cáchi-dé xáhaⁿ-dé.

²³ Te nduu tnée ní quexio té Àgripá ndihi ñadihi-dé tá Berenicé vechi^u, te ío ní quide cáhnu ñaha-güedé xii-yu. Te cuánguihú-yu vechi^u ndihi cue tée cùu capitáⁿ cùnùu-gá ndihi cue tée cùnnu ñuú Cèsaréa. Te té Fèstú ní xáhaⁿ-dè sá quingueñuhu-güedé té Páblú vecaá, te òré ní quexio-dé, ²⁴ te ní xáhaⁿ tē Fèstú xii té Àgripá ndihi nchaa ñáiyu xindecu-áⁿ:

—Chí cündèhe tée iha chi tée-a cáchi cue tée isràél sá ndècuéchi-dé, te cùtnáhá ní xindecu-í ñuú Jerusalén ní cachí-güedé sá ndáá ndècuéchi-dé, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ-güedé iha. Te nchaa-güedé ní cuáá-güedé te cáchi-güedé sá táuchiuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu. ²⁵ Te sátá ní ndihi cuèndú ní cáháⁿ-güedé, te ní cutnùni iní-í sá ñà túú ní ñⁿ cuéchi cáhnu ní quide-dé, núu ñá túú ní tàuchiuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé. Te mee-dé ní cachí-dé sá quihíⁿ-dé núu tē Cèsár tée yindaha cuéhe nacióⁿ, te ní xáhaⁿ-í sá cùu quihíⁿ-dé. ²⁶ Te ñá túú ní xini váha-í nása ní quide-dé, núu xiáⁿ ñá ní ñhi-í nácuáa cadúha-í tutú quihíⁿ ndaha té Cèsár, te xiáⁿ ní cana-í-dé véxi-dé iha cuèndá nchaa-ndo cáháⁿ ndihi-ndo-dé. Te ducaⁿ cànuu cadíhna-gá yohó tātá Àgripá cácaⁿ tnúhú-n núu-dé núu nása cáháⁿ-dé, te òré-áⁿ cutnùni iní-í nása cada-í cadúha-í tutú quihíⁿ ndaha té Cèsár. ²⁷ Chi sàni iní-í sá ñà túú nduu váha-xi sá quihíⁿ ñⁿ tée táu cuéchi te núu vá códo tnùni núu ñⁿ tutú nácuáa cãa cuéchi táu-dé —cáchi té Fèstú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

26

Te Páblú cáháⁿ ndihi-dé té Àgripá

¹ Te dàtnùni ní xáhaⁿ tē Àgripá tée yindaha nacióⁿ Isràél xii té Páblú:

—Te vitna cáháⁿ-n núu nása ní cuu cuèndá-n —cáchi-dé xáhaⁿ-dè.

Te té Páblú ní ndacani-dé ndaha-dé sá cündedóho-güedé, te ní xáhaⁿ-dè xii té Àgripá tée yindaha nacióⁿ Isràél:

²⁻³ —Tātá Àgripá, ío cùdí iní-í sá ní naníhi tnáhá-ó vitna, chí yohó ío váha xini-n nchaa nacuaa quide ñáiyu isràél quidé cáhnu-yu Yá Ndióxi, te ío váha xini-n nchaa tnúhu xitnáhá-yu. Te vitna cundee iní-n cündedóho-n ñⁿ úú tnúhu na cáháⁿ-í. Na cáchi tnúhu-í sá ñà ndáá ní quide-í nchaa sá cáháⁿ cue tée isràél.

Te Páblú cáháⁿ-dè nácuáa ní quide-dé cùtnáhá vátá túhá-gá-dé ichi Yá Ndióxi

⁴ Te sa ñaha nchaa cue tée cùnnu núu ñáiyu isràél nácuáa ní quide-í ñuú-í ndihi ñuú Jerusalén cùtnáhá ní cuu landú-í. ⁵ Te

mee-güedé náhá-güedé sá ndèé líhli-í ní chitnahá-í cue tée cùu fariséú. Te núu cuini-güedé cáháⁿ-güedé sá tē fariséú cùu-í àdi ñáhá dico nchaa-güedé sa ñaha-güedé sá cuè tē-áⁿ ní chitnahá-í. Te cue tē cùu fariséú-áⁿ ío cuini-güedé cada-güedé nchaa nácuáa nchicúⁿ nihnu ñáiyu quidé-yu. Te yúhu nchaa sá nchicúⁿ nihnú-yu quidé-yu-áⁿ ní quide-í. ⁶ Te vitna ndècu-í iha, te cáháⁿ-n núu váha-ni quide-í àdi ñáhá, chí cue tē-áⁿ tēé ñaha-güedé cuéchi xii-í cuèndá sá sàndáá iní-í sá ndóto nchaa ñáiyu ní xihí. Te diu-ni ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii nchaa ñani tnáhá-ó ní xindecu ndéé sanaha. ⁷ Te nchaa ñáiyu-áⁿ xindetú-yu nduu ndòto ñáiyu ní xihí ní cùu. Te diu-ni ducaⁿ ndètu nchaa ñani tnáhá-ó ndècu ñuyú-a ndéé vitna, te xiáⁿ núu cuéi nduu cuéi niú cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxi. Te sá sàndáá iní-í núu xiáⁿ ní cáháⁿ-í, te tē ñaha cue tē isràél cuéchi xii-í. ⁸ Te ná cuèndá nchòhó cue tē isràél ñá túú cuini-ndó quindáá iní-ndó sá dándòto Yá Ndióxi nchaa ñáiyu ní xihí? —cáchi té Páblú xáhaⁿ-dè.

Té Páblú caní-dé cuèndá sá ní xóo chihi-dé ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús vecaá

⁹ Te ní xáhaⁿ tucu té Páblú:

—Ndéé dàv-áⁿ ní quide úhú-í ñáiyu sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús Yaá ní quee ñuú Nazarét, te ní cáháⁿ-í sá váha-ni ní quide-í sá dúcáⁿ ní quide-í. ¹⁰ Te diu-ni ducaⁿ ní quide-í ñuú Jerusalén. Te cue dútú cùnùu ní taxi-güedé ñⁿ tutú cuèndá tñi-í ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu Jèsús, te vai-yu ní chihi-í vecaá. Te òré ní cáháⁿ-güedé sá cáhni-güedé ñáiyu-áⁿ, te tnáhá-í ní cáháⁿ-í sá cùu cáhni ñaha-güedé xii-yu. ¹¹ Te titni xito ní sáháⁿ-í nchaa veñúhu ñáiyu isràél, te ní cani-í-yu te ní xáhaⁿ-í sá dáñá-yu ichi Jèsús. Te cuèndá ío ní cudèèⁿ-í núu-yu, xiáⁿ ní sáháⁿ-í nchaa ñuú xicá ní sánúnducù-í daga-gá ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá cuèndá dandòho ñaha-güedé xii-yu.

Té Páblú cáháⁿ tucu-dé nása ní cuu ní tuha-dé ichi Yá Ndióxi

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Te cuèndá xiáⁿ ní xica tucu-í cuáháⁿ-í ñuú Dámascú, néhè-í tutú ní taxi cue dútú cùnùu cuáháⁿ, cuèndá sá ndácù-í tñi-í nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús ní cùu. ¹³ Te òré cauxúú nduu ñuhu-í ichi cuáháⁿ-í, te uuⁿ ní quee ñuhú andiu ní dáyéhé-xi ndéé núu nùtni-í ndihi cue tē ndèca tñaha ndihi-í, te níhi-gá ní dáyéhé-xi dàcúúxi nchicanhii.

¹⁴ Te nchaa-ndí ní nduá-ndí ndéé ñuhu, te ní tecú dóho-í cáháⁿ ñⁿ sá cáháⁿ tnúhu ñáiyu isràél, te cáchi-xi: “Yohó Sautú, ¿Ná cuèndá cùú ùhú iní ñáhá-n xii-í dándòho ñaha-n? Te ío dándòho-n mee-n, chí dàtná cuini-n quide ndicutu quide-n chí quití-áⁿ òré cùxi-güedé-di puyá te sãha-di patadá

núu-xi, te sá dúcáⁿ quide-di te quide úhú-di mee-di. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu yohó chi ñá túu sàndáá iní ñáhá-n xii-í", cächí sá ñí cáháⁿ-áⁿ. ¹⁵ Te ní xáháⁿ-í: "¿Ná cùu yohó sá ñí cáháⁿ-áiⁿ?", xáháⁿ-í. Te cächí sá cáháⁿ-áⁿ: "Yúhú cùu-í Jesús Yáá cùu úhú iní-n", duha ní cächí sá cáháⁿ-áⁿ. Te xiáⁿ ní cutnùní iní-í sá Jesús cáháⁿ. ¹⁶ Te ní cächí-gá: "Ndacuíñi-n chi yúhú cáháⁿ-í chi cuiní-í quíhíⁿ-n càda-n chiu-í, chi quíhíⁿ-n cáháⁿ-n núu ñáyiú nàcuáa ní cuu ní xiní ñáhá-n xii-í vitna, te quixi tucu-í cáháⁿ ndihi ñaha-í xii-n, te cüñaha-n xii-yu nàcuáa cáháⁿ-í. ¹⁷ Chi cuiní-í quíhíⁿ-n cáháⁿ-n tnúhu-í núu ñáyiú isráel ndihi núu ñáyiú ñá túu cùu ñáyiú isráel, te coto ñaha-í xii-n cuendá vá cáhni ñáhá-yu xii-n. ¹⁸ Te cuiní-í quíhíⁿ-n cüñaha-n xii-yu sá dáñá-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha ndécú-yu, te tuhá-yu ichi váha cuendá vá quindáá iní-yu cadá-yu sá cáháⁿ yucu ñávaha, te quindáá iní-yu cadá-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ Yá Ndióxi. Te núu na quindáá iní-yu tnúhu cáháⁿ-í, te cada càhnu iní-í nchaa cuèchi-yu, te nanihí tàhú-yu ndihi dava-gá ñáyiú sa ní xócuñi nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí xindecu iní-yu", duha ní cächí-gá xii-í —cächí té Páblú xáháⁿ-dè xii té Àgripá té yindaha nacióⁿ Isráel.

Té Páblú quidé-dè nchaa nàcuáa ní xáháⁿ Jesús cada-dè

¹⁹ Te ní xáháⁿ tucu té Páblú xii té Àgripá:

—Ñá túu dáña ndeé-í quide-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ Jesús òré ní cáháⁿ-gá andiu. ²⁰ Te díhna-gá ñáyiú ñuú Dámascú ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núu-yu, te ní xáháⁿ-í xii-yu sá dáñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-yu, te cáháⁿ ndihi-yu Yá Ndióxi, te cadá-yu mee-ni sá váha cuendá cutnùní iní dava-gá-yu sá ñí dáñá-yu nchaa sá ñá túu váha ní xóo cadá-yu. Te ducaⁿ-ni ní xáháⁿ-í xii ñáyiú ñuú Jerusalén ndihi ñáyiú nihí nacióⁿ Isráel ndihi nchaa ñáyiú ñá túu cùu ñáyiú isráel. ²¹ Te cuendá sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-í núu ní tnú ñaha cuè té isráel xii-í cütñahá ní sáháⁿ-í veñúhu càhnu sá ío cùnuu cahni ñaha-güedé ní cùu. ²² Te diu-ni mee Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá xii-í núu ndécú-í iha tnàvì cáháⁿ-í tnúhu-gá, te mee-ni tnúhu-gá cáháⁿ ndihi-í nchaa-yu, cuèí ñáyiú cuica, te cuèí ñáyiú ndáhú. Te ndí Moisés ndihi dava-gá cue té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndeé sanaha ní cáháⁿ-güedé nàcuáa cada-xi vitna, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ-í nchaa-ni nduu. ²³ Te cue té-áⁿ ní cächí-güedé sá Cristú Yáá tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyú-a ndoho tnahá-gá, te cuú-gá, te dátñuní ndoto-gá. Te ducaⁿ càda-xi nchaa ñáyiú ní xihí ndotó-yu núu na sáá nduu chi ducaⁿ càda-xi ní cächí méé Yá Ndióxi. Te cuendá sá dúcáⁿ ní ndoto-gá, xiáⁿ cütñuní sá cùu nanihí tàhú ñáyiú, cuèí

ñáyiú isráel, te cuèí ñáyiú ñá túu cùu ñáyiú isráel. Te dátñá-ni nduu tnúhu ní cáháⁿ cue té ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndeé sanaha-áⁿ, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ yúhú tucu —cächí té Páblú xáháⁿ-dè.

Té Páblú xáháⁿ-dè xii té Àgripá sá quindáá iní-dè tnúhu Jesús

²⁴ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ té Páblú, te ní cáháⁿ nihí té Fèstú, te xáháⁿ-dè:

—Páblú, ío lùcú cáháⁿ-n! Cuendá ío vai ní dácuháⁿ-n, núu xiáⁿ ndadá lùcú ñáhá-xi xii-n —cächí-dè xáháⁿ-dè.

²⁵ Te ní xáháⁿ té Páblú:

—Ñáhá, vá dúcáⁿ cáháⁿ-n chi ñá díú sá lùcú-í duha cáháⁿ-í, chi tnúhu ndáá cáháⁿ-í.

²⁶ Te té Àgripá-a sa náha-dé ndihi nchaa ñáyiú isráel nàcuáa ní cuu, chi sa ní nihí-dè tnúhu ndihi dava-gá-yu nàcuáa ní cáháⁿ-í, núu xiáⁿ cüyí-í cáháⁿ ndihi-í-dé —cächí-dè xáháⁿ-dè xii té Fèstú.

²⁷ Te ní xáháⁿ-dè xii té Àgripá:

—Yúhú sa xiní-í sá sàndáá iní-n tnúhu ní chidóo tnúni cue té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndeé sanaha —cächí-dé xáháⁿ-dè.

²⁸ Te ní xáháⁿ té Àgripá:

—¿Quide-n cuendá sá íñ úú tnúhu ní cáháⁿ-n te quindáá iní-í tnúhu Jesús cáháⁿ-n-áⁿ? —cächí-dé xáháⁿ-dè.

²⁹ Te ní xáháⁿ tucu té Páblú:

—Cuèí vitna te cuèí ndeé cuèé-gá dico cuiní-í sá dácuití sá quindáá iní-n tnúhu Jesús. Te diu-ni ducaⁿ xicáⁿ tàhú-í núu Yá Ndióxi sá ncháá ñáyiú ndécú ndihi-o iha quindáá iní-yu tnúhu-gá dátñá cuiní-n ní quide yúhú, ducaⁿ cadá-yu. Dicó-ni sá núu vá quíhíⁿ-ni-yu vecaá dátñá cuiní-n ndòho yúhú —cächí-dè xáháⁿ-dè xii té Àgripá.

³⁰ Te sáta dúcáⁿ ní cáháⁿ-dè, te ní ngúnutñi té Àgripá té yindaha nacióⁿ Isráel, ndihi té Fèstú té cùu gobiernú, ndihi tá Berènicé ndihi dava-gá ñáyiú xinucóo yatni. ³¹ Te ní tnahá-yu ndéca tnahá-yu cuáháⁿ íñ xio. Te ní xitñahá-yu:

—Tée-áⁿ ñá túu ná cuèchi ni quide-dé núu chihí ñaha-güedé vecaá àdi cahni ñaha-güedé —cächí-yu xitñahá-yu.

³² Te té Àgripá ní xáháⁿ-dè xii té Fèstú:

—Cuèchi mee-dè chi ní cächí-dé sá quitnahá-dé té Cèsár, xiáⁿ núu ndihu tucu-dé vecaá, te núu ñá túu dúcáⁿ ní cáháⁿ-dè, te cacú-dé ní cùu —cächí-dé xáháⁿ-dè xii té Fèstú.

27

Té Páblú cuáháⁿ-dé ñuú Rómá

¹⁻² Te ní ndatnúhu-güedé sá quíhíⁿ té Páblú ndihi bàrcú nacióⁿ Italiá, te tnahá yúhú quíhíⁿ-í ndihi-dé. Te tnahá íñ té nani Aristarcú cuiní-dé quíhíⁿ ndihi-ndí-dé, te cùu-dé téé ñuú Tesalónica, te ñuú-áⁿ

yíndèhu-xi distritú Macedóniá. Te ní sáha cuèndá-güedé té Páblú ndihi ìḡ úú-gá cue téé xixíhi vecaá ní queheⁿ cuèndá ñáhá tē Jülüú téé cùu capitáⁿ, téé yíndaha nchaa sandadú nání Augustú, te ní queé-ndí nchaa-ndí bàrcú ñuú Adràmitiú. Te ní xica bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-ndí ndihi-xi te cuita yáha-ndí ìḡ úú ñuú yíndèhu distritú Asiá quíhíⁿ. ³ Te nduu tnéé ní quexio-ndí ñuú Sidón. Te ío váha ní quide té Jülüú, chí ní dáñá-dè ní quene té Páblú ní sáháⁿ-dé ní cáháⁿ ndihi-dé cue téé ío váha tñáhá tñúhu ndihi-dé núu cudana cundàhú iní ñáhá-güedé cuáñaha-güedé nchaa sá xíní ñúhu-dé. ⁴ Te dátnúni ní ndéé tucu-dé bàrcú cuáháⁿ-ndí. Te ío níhi táchí te ñá ní dáña-xi caca ndáá bàrcú, te ní sáháⁿ bàrcú ndéé yatni yuhu distritú Chìpré, te distritú-áⁿ cáá cuádava xití lámár, te xíáⁿ ñá túú cuéhé táchí ní yáha-ndí. ⁵ Te ta yáha-ndí cuáháⁿ, te ní yáha-ndí ìḡ xio yuhu distritú Ciliciá ndihi yuhu distritú Pánfilíá, te ní sáá-ndí ndéé ñuú Mírá ìḡ ñuú yíndèhu distritú Liciá.

⁶ Te ní quene téé cùu capitáⁿ cuándúcú-dé ingá bàrcú, te ní níhi-dé ìḡ bàrcú téé ñuú Alejándriá, ñúhú ichi-xi quíhíⁿ-xi nacióⁿ Italiá. Te ní ndicuaca ñaha-dé xii-ndí cuáháⁿ-ndí ní queé-ndí bàrcú-áⁿ, te ní xica-xi cuáháⁿ-xi. ⁷ Te ío cuèé cuáháⁿ bàrcú-áⁿ, cuéhé nduu ní xúhuⁿ-xi ichi, te yica-ni ní quexio-ndí yuhu ñuú Nidú, te ñá ní dáña-gá táchí quíhíⁿ ndáá bàrcú núu ní xicó ndúú-xi. Te ní yáha-ndí ìḡ xio yuhu distritú Crètá núú ñá túú quène vihi táchí, te diu-ni cuádava tucu lámár cáá distritú-áⁿ. Te ní yáha-ndí yuhu ñuú Salmón, te diu-ni Crètá yíndàha-xi ñuú-áⁿ. ⁸ Te ní yáha-ndí cuáháⁿ-ndí mee-ná núú ràyá distritú Crètá, te ío ní ndoho-ndí ní sáá-ndí ìḡ xichi núú nání Puèrtú Váha, yatni víi-ni-gá ñuú Làseá.

⁹ Te ní cuyaa vihi-ndí ichi, ducaⁿ-ni cùu-ndí ní tñahá yóó cúúⁿ dàú táchí, te ío úhú yáha bàrcú núu na quíhíⁿ-ni-xi. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ té Páblú xii-güedé:

—Nchaa-ndo cündedóho-ndo tñúhu na cáháⁿ-í-a. Ío úhú núu na càda yica-o quíhíⁿ-ó ndihi bàrcú chí cuita càrgá te cuita bàrcú, te cuu-ni iní-xi tñahá-ni mee-o cùú-ó chí cáhá-ó núu na ngàunihnu-o xití ndute — càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

¹¹ Te téé cùu capitáⁿ ñá ní sàndáá iní-dé tñúhu ní cáháⁿ té Páblú. Dico tñúhu ní cáháⁿ téé dàcaca bàrcú ndihi xitohó-xi chí ní sàndáá iní-dé. ¹² Te ñá ní tñahá iní-güedé Puèrtú Váha cuèndá sá ní tñahá yóó cúúⁿ dàú táchí, te ñá túú dàhu váha táchí xíáⁿ, núu vai-güedé ní cuiní-güedé yáha-güedé quíhíⁿ-güedé sáá-güedé ndéé ñuú Fènicé ní

cùu. Te yàcáⁿ cundecu-güedé yóó cúúⁿ dàú táchí cuèí ñá túú càváha vihi, chí nchí ñàcuáa yáha bàrcú, te yàcáⁿ quíhu táchí, dico dàhu-gá. Núu xíáⁿ ndéé ndíacáⁿ nátàcá bàrcú yóó cúúⁿ dàú táchí, te diu-ni Crètá yíndàha-xi ñuú-áⁿ.

Nitùhú lámár cúúⁿ dàú táchí

¹³ Te duha ní quene nuu luha táchí, xíáⁿ ní sani iní-güedé sá ndácú-güedé quíhíⁿ-güedé, núu ní natava-güedé caá ndètníⁿ ndéé bàrcú, te ní xica-xi cuáháⁿ-xi ní yáha-ndí yatni víi yuhu distritú Crètá. ¹⁴ Te tnaa-ni ní cuu sá ní xica bàrcú, te duha ní cuu nuu dàú táchí ìḡ xio yuhu ñuú-áⁿ ¹⁵ te nchita ichi cuáháⁿ bàrcú. Te ñá ní ndàcu-gá-xi quíhíⁿ ndáá-xi ñàcuáa cuáháⁿ-xi ní cùu, núu ní dáñá-ndí cuáháⁿ mée-ná bàrcú. ¹⁶ Te ní yáha-ndí ìḡ ñuú nání Clàudá, te ñuú-áⁿ cáá cuádava xití lámár. Te ñá xio yuhu ñuú núú ñá túú quène vihi táchí ní yáha-ndí, te bàrcú líhli sá nchícúⁿ sáta bàrcú cáhnú, chí ní ndacu-ndí ní taxúha-ndí xití bàrcú cáhnú. ¹⁷ Te sáta ní ndacu-ndí ní taxúha-ndí bàrcú líhli, te ní ducuⁿ nuu-güedé yoho bàrcú cáhnú. Te ío ní yùhú-güedé sá yáha bàrcú ndéé núú ñúhú cùchí yuhu ñuú Sírté, núu xíáⁿ ní ndihi dóo nchítá díquí bàrcú ní nuu nehe-güedé, chí dóo-áⁿ ío níhi chìndaha táchí, núu xíáⁿ cuáháⁿ bàrcú ìḡ xio. Te ní dáñá-güedé ñá túú-gá ní dàcaca-güedé, núu cuáháⁿ mée-ná-xi ta chìndaha táchí cuáháⁿ. ¹⁸ Te ío níhi dàú táchí, te ñá ní cuiní tñahí-xi yáha. Te nduu úú sá dúcáⁿ ñá túú-gá ní dàcaca-güedé bàrcú te ní ngúita-güedé ní dāngöyo-güedé sá nchídó-xi cuèndá cuiní-güedé nduu ñamá-xi. ¹⁹ Te nduu úní ní dāngöyo-güedé nchaa ndachiuⁿ cánehe chiuⁿ-güedé xití bàrcú. ²⁰ Te cuéhé nduu ñá túú ní xíní-ndí ní chòdíni ní nchicanhii, chí ío níhi ní cuuⁿ dàú táchí, núu ní cáháⁿ-ndí sá vā càcu-ndí, chí ndihi-ndí cáhá ní cáháⁿ-ndí.

²¹ Te ní cuu titní nduu ñá túú-gá xéxi-ndí, núu xíáⁿ ní ngúnutnii té Páblú núu-güedé, te xáhaⁿ-dè:

—Quindáá iní-ndó tñúhu ní cáháⁿ-í, te cundecu nahi-o Crètá ní cùu. Te núu ní tñè-ndo tñúhu-í, te vā dācuíta-o càrgá ndihi dava-gá ndachiuⁿ ní cuu. ²² Te vā yùhú-ndó chí vā cùú ní ìḡ-ndo dico bàrcú chí cuita. ²³ Te ñaha-ndo sá yùhú cáháⁿ ndihi-í Yá Ndióxi te quide-í ñàcuáa cáháⁿ-gá. Te diu-ni mee-gá ní techiuⁿ-gá ìḡ espíritú xínú cuèchi núú-gá ní quixi, ²⁴ te ní cachí-xi xii-í: “Vā yùhú-n chí vā cùú-n, dico dacuítii quíhíⁿ-n cáháⁿ ndihi-n té Césár. Te ní ìḡ téé ndihi-n vā cùú, chí ío cùdíí iní ñáhá Yá Ndióxi xii-n”, duha ní cáháⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gá ní cachí tñúhu-xi xii-í. ²⁵ Núu xíáⁿ càchí tñúhu-í sá vā yùhú-ndó, chí sa cùtnuní iní-í

sá cáda Yá Ndióxi nácuáa ní cáháⁿ espíritu xínú cuèchi núú-gá. ²⁶ Te mee táchí chindaha-xi bàrcú daquihíⁿ-xi ndéé yuhu ndute —cachí té Páblú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

²⁷ Te sa ní cuu sáhúⁿ nduu sáhúⁿ niú sá ní nguíta-xi cùuⁿ dáú táchí, te ñá túú-gá dácaca-güedé bàrcú, chi mee-ná táchí tá chindaha-xi barcú cuáháⁿ núú ndute lámár Adriá. Te sáta ní cuu dava niú, te ní quide cuendá cue tée dácaca barcú sá tá cuyatni-güedé ñuhu yichí. ²⁸ Te ní chicuáhá-güedé ná daha-gá mètrú néhé-xí sá cùnú xití ndute cuendá cutnùní iní-güedé sá tá cuyatni-xi ndéé yuhu lámár, te nèhe-xi ócò sáhúⁿ ñⁿ-ni-gá mètrú. Te ní xica tucu bàrcú luha-gá, te dàtnùní ní chicuáhá tucu-güedé, te xiáⁿ néhé-xí ócò úsá-ni-gá mètrú. ²⁹ Te ní yuhú-güedé sá candaandeé-xi cava, te ní queheⁿ-güedé cümü caá náhnú sá nchicúⁿ yoho, te ní dáquée-güedé xití ndute ndàa sáta bàrcú, te dàtnùní ní nguíñí-xi ñá ní xica-gá-xi, te ní cuini-güedé sá òré-ni túndaá ní cùu. ³⁰ Te cue tée dácaca barcú ní natava-güedé bàrcú líhli dándée-güedé núú ndute ní cùu, te ní cachí-güedé sá quihíⁿ-güedé ndàa núú bàrcú dàquée-güedé úú-gá caá cuendá cuita candeé-xi bàrcú cáhnú cuendá sá vā cáca-xí. Te cuini-güedé dandáhú-güedé dava-gá nchúhú cue tée ñuhu ndihi-güedé bàrcú, chi ní ndatnúhu-güedé sá cùnú-güedé ní cùu. ³¹ Te té Páblú ní xáhaⁿ-dè xii tée cùu capitáⁿ ndihi dava-gá sandádú:

—Te núu na dándóo ñaha cuè tée dácaca barcú cunu-güedé, te vā cácu-o —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

³² Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-dè núu ní sáháⁿ sandádú ní xehndé-güedé yoho nchicúⁿ bàrcú líhli dángáunihnu-güedé xití ndute cuáháⁿ-xi.

³³ Te váha váha-ni ta túndaá cuáháⁿ, te ní xáhaⁿ té Páblú:

—Sa ní cuu sáhúⁿ nduu ñá túú tnàhí xèxi-ndo sá ndihú iní-ndó. ³⁴ Te vitna yáchí-ndó, chi caxi-ndo cuendá nanihí ndéé-ndó, te vā yuhú-ndó chi ñá túú ná tnahá ní ñⁿ-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

³⁵ Te sáta dúcáⁿ ní cáháⁿ-dè, te ní queheⁿ-dè ñⁿ pàa, te ní ndacáⁿ táhú-dè núú Yá Ndióxi, te núú-güedé nchaa-güedé ducaⁿ ní quide-dé, te dàtnùní ní táhú-dè luha ní xexi-dé. ³⁶ Te ducaⁿ te dàtnùní ní cuyíi-güedé ní xexi-güedé nchaa-güedé. ³⁷ Te úú cièndú únidico sáhúⁿ ñⁿ-ndí ñuhú bàrcú núú tnahá té Páblú, te nchaa-ndí ní xexi ndihi-ndí-dé. ³⁸ Te ní xexi-ndí ní ndahá xití-ndí. Te dàtnùní ní nguíta-güedé ní tava-güedé nchaa ngohnchi triú ní dāngoyo-güedé xití ndute cuendá nduu ñamá-gá bàrcú.

Ní dáhu bàrcú xití lámár

³⁹ Te sáta ní túndaá, te ñá ní cùtnuní-gá iní-güedé ndéé cùú-xi núú ní sáa-güedé, te ní xini-güedé ñⁿ xichi núú ní xícó ndúú luha yuhu lámár, te vā víhi cúchí dándáá-xí yuhu ndute, te xiáⁿ ñá túú dácandá víhí táchí ndute. Te ní ndatnúhu-güedé sá ndacú-güedé dácaca-güedé bàrcú quihíⁿ-xi ndéé núú ñuhú cúchí. ⁴⁰ Te xiáⁿ núu ní sáháⁿ-güedé ní xehndé-güedé nchaa yoho nchicúⁿ caá tácandéè bàrcú ní ndóo xití lámár, te ní nadatáyá-güedé vítú sá dácuico-xi barcú, te ní nacata caa-güedé ñⁿ dóo diquí bàrcú, te ta chindaha táchí cuáháⁿ yuhu lámár tá cuyatni-xi ñuhu yichí cuáháⁿ. ⁴¹ Te ndécu ñⁿ xichi ní nataká víhí cúchí xití ndute, te xiáⁿ ní nguindúxi nihnu bàrcú-güedé, te ní cutiñi-xi xití cúchí, te ñá ní níhi-gá-güedé nácuáa cada-güedé nene-xi. Te ío níhi ní dácandá táchí ndute, te ní chúcú ndéé-xi ndàa sáta bàrcú, te ní ndihi ní táhú-xí. ⁴² Te cue sandádú ní xitnáha-güedé sá cáhní-güedé nchaa cue tée ní xíhi vecaá cuendá sá vā quihíⁿ-güedé núú ndute te cunu-güedé. ⁴³ Te tée cùu capitáⁿ ñá ní dàña-dé cahni-güedé cue tée ní xíhi vecaá, chi ñá ní cùndee iní-dé cahni-güedé tnàhā té Páblú. Te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé sá cuè tée xícuu cada quihíⁿ núú ndute te na yáha-güedé ndute quene-güedé yuhu lámár. ⁴⁴ Te dava cue tée ñá cùú càda, ní xáhaⁿ-dè nanducu-güedé vítú ní àdi vítú ní táhú sá ní xíhi bàrcú, te núú xiáⁿ caundodo-güedé yáha-güedé ndute quene-güedé ndéé yuhu lámár. Núu duha ní cuu ní cácu-ndí nchaa-ndí.

28

Té Páblú ndécu-dé ñuú Máltá caá cuádava lámár

¹ Te sáta ní cácu-ndí ní nene-ndí ñuhu yichí, te ní níhi-ndí tnúhu nácuáa nàni ñuú núú ní sáa-ndí, te ñuú-áⁿ nání-xí Máltá, te caa-xi cuádava lámár. ² Te ío quide víxiⁿ-xi cuendá ío cùuⁿ dáú. Te ñáyíu ñuú-áⁿ ní cundáhú iní ñáhá-yu xii-ndí, ní dátñahá-yu ñuhú te ní cana ñáhá-yu ní sáháⁿ-ndí ní nacuídí-ndí. ³ Te té Páblú dátacá-dé nducú, te tnàhā-ní ñⁿ cóo dèéⁿ ní tñiñ nihnu-dé-di, te òré cuáháⁿ ndaha-dé chucu-dé núú ñuhú, te ní ñáni-di cahni, te ní ndee-di xití nducú ní sánduu-di ndaha-dé, te ní xexihaⁿ-di xii-dé. ⁴ Te nchaa ñáyíu ndèhé-yu sá tácandéè-di ndaha-dé, te ní nguíta-yu ní xitnáhā-yu:

—Váa ndíyi ní sahni tée-a, te ñá ní xíhí-dé lámár, te dacuití sá cùú-dé vitna, chi sa náha Yá Ndióxi ná ní quide-dé ñuyú-a —cachí-yu xitnáhā-yu.

⁵ Te té Páblu ní quidi-dé ndaha-dé ní ngau-nihnu-di núú ñùhú, te ñá túú tñahí ná ní cùu núú ní xexi-di. ⁶ Te ñáyiu ñúú-án xíndéhè-yu núu daquihí-xi chùhú ñi ndua-dé cuú-dé. Te naha ní xíndéhé ñáhá-yu núu nása cada ñaha-xi xii-dé, te ñá túú tñahí ná ní quide ñaha-xi, te ní xitnàhá-yu:

—Váa ndiöxí cúú tée-a núu dàcá ñá túú tñahí ná ní quide-xi ndaha-dé núú ní xexi cóo —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁷ Te yatni núu dúcá ní xexiha cóo-án cáá ñùhu xitu tée ñani Publiú, te tée-án táxi tñuní-dé ñihí ñúú cáá cuàdava xití lámár núú ndécú-ndí nduu-án. Te ío váha iní-dé chi ní cana ñaha-dé ní sáhá-ndí ní xíndecu-ndí úní nduu vehe-dé. ⁸ Te tátá tē Pùbliú-án cáá-dé cùhú-dé ñùhú-dé cahni, te tñahá-dé daxi. Te té Páblu ní sáhá-dé núú cáá-dé, te ní cáhá ndihí-dé Yá Ndiöxí, te ní sacá ñdodo-dé ndaha-dé díquí tée cùhú-án, te duca-ní ní quide-dé, te ní ndúha tée cùhú-án. ⁹ Te sátá dúcá ní quide té Páblu, te ní quixi nchaa ñáyiu cùhú núu ndécú-ndí, te ní quide tátna ñaha té Páblu xii-yu te ní ndúha-yu. ¹⁰ Te òré ndécú-ndí xíá, te vai sá ní taxi táhú-güedé, te òré ní xica-ndí ní taxi tucu-güedé nchaa sá xíní ñùhu-ndí ichi.

Té Páblu ní quexio-dé ñúú Rómá

¹¹ Te yacá ní xíndecu-ndí úní yóó, te sa ndécú ñi barcú tée ñúú Alejandriá òré ní quexio-ndí, te ní xíndecu-xi ñihí yóó cúú ñáú táchí. Te ní-xi càndodo sandú sá dánani-güedé Cástór ndihí sandú sá dánani-güedé Pólux, te xití bārcú-án ní quée-ndí cuáhá-ndí. ¹² Te ní quexio-ndí ñúú Siracusá, te yacá ní xíndecu-ndí úní nduu. ¹³ Te ní xica tucu bārcú cuáhá-xi, te ní quexio-ndí ñúú Règiú. Te nduu tñéé duha ní quene nuu táchí. Te ní xica bārcú cuáhá-xi, te ndéé nduu úú ní quexio-ndí ñúú Pùteolí. ¹⁴ Te yacá ní nanihí tñahá-ndí ndihí ñáyiu sándáá iní tñuhu Jesús, te ní cachí-yu sá cùndecu-ndí úná nduu, núu xíá ní xíndecu-ndí úná nduu ndihí-yu. Te ní xica tucu bārcú cuáhá-xi, te ní quexio-ndí ñúú Rómá. ¹⁵ Te ñáyiu rómá ñáyiu sándáá iní tñuhu Jesús, ní ñihí-yu tñuhu sá cuáhá-ndí, te ní quixi-yu ní quixi tñahá ñáhá-yu ichi. Te davá-yu ní nanihí-ndí ñúú Fòrú Apiú, te davá-yu ní nanihí-ndí ñúú Úní Tàbernás. Te òré ní xíní té Páblu nchaa ñáyiu véxi tñahá ñáhá xii-ndí, te ndee ndèe ní cuu iní-dé, te ní ndacá táhú-dé núú Yá Ndiöxí sá dúcá ní quide-yu. ¹⁶ Te sátá ní quexio-ndí ñúú Rómá, te cue tée cùchiu ní xáha-güedé xii té Páblu sá cùndecu ñi-dé, te ní xíndéé ñáhá cuàa sandadú xii-dé.

Té Páblu càhá-dé tñuhu Yá Ndiöxí ñúú Rómá

¹⁷ Nduu úní sá ní quexio té Páblu, te ní cana-dé cue tée cùnuu núú ñáyiu israhél ndécú ñúú Rómá, te ní sáhá-güedé núú ndécú-dé, te ní xáha-dé:

—Nchóhó cue tée israhél, càchí tñuhu-í sá ñá túú ná ní quide-í ní ñi ñáyiu cùtñahá ní xíndecu-í ñúú Jerusalén. Te ñá túú ní cáhá cuèhé-í sá quidè-yu nchaa nàcuáa ní xóo cada cue ñani tñahá-ó ní xíndecu ndéé sanaha, te ñá túú ná ní quide-í te ní tñi ñaha-güedé ní sáha cuèndá ñáhá-güedé xii-í núú cue tée rómá, cue tée ndécú yacá. ¹⁸ Te cue tée-án ní ndúcú tñuhu-güedé núu ndáá ndécúechi-í, te ní cutnùní iní-güedé sá ñá túú ná ní quide-í, te xíá cuini-güedé queñuhu ñaha-güedé xii-í veccá ní cùu. ¹⁹ Te ñi-ni cue tée israhél ñá ní dàña-güedé cácu-í, chi cuini-güedé sá cáhni ñaha cue tée rómá, cue tée xíndecu yacá xii-í ní cùu, te xíá núu ní xáha-í sá quixi-í cáhá ndihí-í té Cèsár cuèndá iha cada ndáá mée-dé cuèndá-í, te vá yóo ñi tee-í cuèchi. ²⁰ Núu xíá ní cana ñaha-í xii-ndo cuèndá cunaha-ndo nàcuáa ní cuu. Te ní xáha-í sá sándáá iní-í sá ndótó ñáyiu ní xihí, te ñi-ni duca càhá dava-gá ñáyiu israhél, te sá dúcá ní cáhá-í, te ní chíhí ñaha-güedé veccá, te xíndéé ñáhá-güedé ndéé vitna —càchí té Páblu xáha-dé xii-güedé.

²¹ Te ní xáha-güedé xii-dé:

—Ñá túú tñahí tutú ní tëndaha cue tée distritú Jüdeá quixi cuèndá-n. Te ní cue tée israhél ñá túú ní quixi-güedé cáhá cuèhé-güedé cuèndá-n. ²² Te cuini-ndí cundedóho-ndí nása cunduu tñuhu cáhá-n, chi sa ní ñihí-ndí tñuhu sá ncháá xichi ío xicáhá cuèhé-yu cuèndá nchaa ñáyiu sándáá iní tñuhu Jèsús —càchí-güedé xáha-güedé xii té Páblu.

²³ Te ní xáha-güedé nduu cùyachí-güedé te quixi-güedé cundedóho-güedé dava-gá cuèndú cáhá té Páblu. Te ní tñahá nduu ní ndatnúhu-güedé quihí-güedé núú quidé vehe-dé, te vai-yu ní sáhá-yu ní xíndedóho-yu tñuhu ní cáhá-dé, te ncháa nchaa ní cáhá ndihí-dé-yu. Te ní xáha-dé xii-yu sá ndii Moisés ndihí dava-gá cue tée ní xóo cáhá tñuhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ní chído tñuní-güedé núú tutú-güedé sá díú-gá tendaha-gá Cristú quixi-gá ñuyú-a. Te ní chído tñuní-güedé nchaa nàcuáa cada-gá, te ñi-ni nàcuáa cáhá tutú-güedé cada Cristú, te duca ní quide-gá cùtñahá ní xica cuu-gá ñuyú-a, núu xíá ní cutnùní sá díú Jèsús cúu-gá Cristú Yá ní tendaha Yá Ndiöxí ní quixi ñuyú-a. Te núu quindáá iní-yu, te ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu. ²⁴ Te davá-yu ní sándáá iní-yu tñuhu ní cáhá-dé, te davá-yu ñá túú ní sándáá iní-yu. ²⁵ Te

cuendá sá ñǎ ĩⁿ-ní tnũhu ni cǎháⁿ-yu, núu xǎǎⁿ cuini-yu núhú-yu ni cùu. Te ní xǎháⁿ tẽ Pǎblú sá cùndetu tnaá-yu cáháⁿ-dé ingá tnũhu, te xǎháⁿ-dẽ:

—Ní xǎháⁿ Espíritú Yǎ Ndiõxí xii ndíi Chàíá nàcuáa cáháⁿ ndíi núú nchàa ñani tnáhá-ó nĩ xindecu ndéé sanaha. Te ní cáháⁿ Espíritú-gá ĩⁿ sá ndáá ní xǎháⁿ-xi xii ndíi, te duha ní xǎháⁿ-xi:

²⁶ Quihíⁿ-n te cúñaha-n xii ñáiyu: Nchòhó mee-ni cùndedóho-ndo tnũhu cǎháⁿ Yǎ Ndiõxí, dico ni vǎ tẽcú tnùni-ndó.

Te cada-gá titní núú sǎ vǎ yõo tnàhí ndàcu cada, dico ni vǎ cùtnùni iní-ndó nàcuáa ndùu sá cǎdá-gǎ,

²⁷ chi cuendá sá io sǎá iní-ndó, xǎǎⁿ ducaⁿ ñà túú sǎha-ndo cuendá nása cuáháⁿ tnúhu cǎháⁿ-gá, chi ñǎ cuini-ndó cùndedóho-ndo, te ni ñǎ sǎndáá iní-ndó.

Te ni ñǎ cuini-ndó dáña-ndo nchaa sá cuèhé sǎ dúhá quide-ndo cuendá xocàni-gá nchaa xǎǎⁿ iní-ndó, duha cúñaha-n xii-yu.

Càchí Espíritú-gá xǎháⁿ-xi xii ndíi. ²⁸ Te na càchí tnúhu-í sǎ quihíⁿ cue téé cǎháⁿ tnúhu Yǎ Ndiõxí cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáiyu ñǎ túú cùu ñáiyu isràél, chi ñáiyu isràél ñǎ túú cuini-yu cùndedóho-yu. Dico ñáiyu ñǎ túú cùu ñáiyu isràél chi cùdíi iní-yu cùndedóho-yu, núu xǎǎⁿ naníhí tǎhú-yu —càchí té Pǎblú xǎháⁿ-dẽ xii-yu.

²⁹ Te sǎtá ní ndíhi cuèndú ní xǎháⁿ-dẽ, te ní ndeé-yu cuánuhú-yu ta ndàtnúhu-yu cuáháⁿ.

³⁰ Te úú cuíá ní xínu ní xindecu té Pǎblú ĩⁿ vehe ní cháhu-dé. Te ní xóo cáháⁿ váha-dé ndíhi nchaa ñáiyu ní xóo quihíⁿ vehe-dé.

³¹ Te ní xǎháⁿ-dẽ sǎ ndíhu ndaha ñàha Yǎ Ndiõxí xii-yu núu quindáá iní-yu tnúhu-gá, te vǎ yõo ĩⁿ ni sǎdí yuhu-dé. Te mee-ni tnũhu Xítóhó Jesucristú ní cáháⁿ-dé núú-yu.

TUTÚ NÍ CADÚHA TĒ PĀBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ RÒMÁ

TĒ Pāblú cadúha-dé tutú quihiⁿ ndaha ñáyiu xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñúú Rómá

¹ Yúhú té Pāblú xínú cuéchi-í núú Xítohó Jesucristú, chi mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cùú-í ìⁿ tée cāháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiu, te tnúhu-gá cùú-xí tnúhu sá cāháⁿ nācuáa naníhí tǎhú-ó, núu diu-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í xícá cùú-í cāháⁿ-í tnúhu-gá.

² Te ndéé sanaha ní cachí Yá Ndióxi sá dācutíí sáá nduu ngũndecu ndíhi ñáyiu tnúhu-gá. Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii cue tée ní cāháⁿ tnúhu-gá dāvá-áⁿ ní chídó tnùn-í-güedé núú tutú-gá. ³ Te tnúhu-gá sá cāháⁿ-í-a cāháⁿ-xi diu-ni cuendá Xítohó Jesucristú Yáá cùú Déhe-gá. Te Déhe-gá-áⁿ cùú-gá ìⁿ ñáyiu, te cùu-gá ñani tnáhá ndí Dávíí. ⁴ Te cùu-gá Yáá ñá túú tnáhí cuéchi-xi. Te ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te xiáⁿ cútñuní iní-ó sá cùú-gá Déhe Yá Ndióxi, te ío cǎhnu cuu-gá. ⁵ Te diu-ni Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní nduu tǎhú-í núú Yá Ndióxi sá cāháⁿ-í tnúhu-gá núú cué ñáyiu ñuyúú-a cuendá quindáá iní-yu tnúhu-gá te canchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu nchaa nācuáa cāháⁿ-xi, te ducaⁿ ío cuu cǎhnu-gá. ⁶ Te tnáhá nchóhó cùú-ndó ñáyiu sa nchicúⁿ nihnu quide-ndo nchaa nācuáa cāháⁿ tnúhu-áⁿ, chí ní cachí Yá Ndióxi sá nchóhó tnáhá tnúhu-ndo ndíhi Xítohó Jesucristú. ⁷ Te nchóhó ñáyiu xĩndecu ñúú Rómá, ñáyiu ío cùu iní ñáhá Yá Ndióxi, cadúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-ndo. Te diu-ni nchóhó cùú-ndó cué ñáyiu ní cachí Yá Ndióxi cada ndáá cundecu-ndo núú-gá. Te xicáⁿ tǎhú-í núú Tátá-ó Dütú Ndióxi ndíhi núú Xítohó Jesucristú sá ío na chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduu-gá ná cǎda te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

TĒ Pāblú cuini-dé quihiⁿ ngoto-dé cue ñáyiu xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñúú Rómá

⁸ Te díhna nuu-gá cǎchí tnúhu-í xii-ndo sá ío ndácáⁿ tǎhú-í núú Yá Ndióxi cuendá sá ío sǎndáá iní-ndó-gá, te nchaa ñáyiu níhi-yu tnúhu sá dúcáⁿ quide-ndo. Te Xítohó Jesucristú dáyáha-gá nchaa tnúhu cāháⁿ-í núú Yá Ndióxi. ⁹ Te ndí tnáhá òré cāháⁿ ndíhi-í Yá Ndióxi ducaⁿ-ni xicáⁿ tǎhú-í núú-gá cuendá-ndó, te mee-gá náhá-gá sá cāháⁿ ndáá-í, te diu-ni núú-gá xínú cuéchi-í ní yúhu ní iní-í, chí cāháⁿ-í nācuáa ní quide Déhe-gá Xítohó Jesucristú cuendá naníhí tǎhú-ó. ¹⁰ Te xicáⁿ tǎhú-í núú Yá Ndióxi sá núu mee-gá ná cǎchí te sáá ìⁿ nduu quixi

coto ñaha-í xii-ndo. ¹¹ Chí ío cuini-í cundecu ndíhi ñaha-í xii-ndo dānehé ñáhà-í ìⁿ úú tnúhu nācuáa ío-gá chĩndee ñaha Espiritú Yá Ndióxi xii-ndo, te ducaⁿ ío-gá cuita nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nācuáa cuini-gá. ¹² Te ío chí ná cuáha tnàha-o tnúhu ndee iní cundecu-o ichi-gá, chí nchóhó ndíhi yúhú ío sǎndáá iní-ó-gá.

¹³ Te nchóhó ñáyiu ndecu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sá dúcáⁿ-ní ío sǎni iní-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te cuini-í sá òré quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vá cuita chiúⁿ quixi-í dǎtná quidè-í òré sǎngoto-í nchaa ñáyiu dāvá-gá ñúú ñá túú xita chiúⁿ-í chí ío váha sǎhúuⁿ-yu tnúhu cāháⁿ-í, dico ñá ndácú-í quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. ¹⁴ Te yúhú yidiquí-í cāháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú nchaa ñáyiu cāháⁿ tnúhu grlégu, ndíhi núú nchaa ñáyiu cāháⁿ dāvá-gá núú tnúhu, ndíhi núú nchaa ñáyiu túha, ndíhi núú nchaa ñáyiu ñá túú túha. ¹⁵ Te cuendá sá dúhá yidiquí-í cāháⁿ-í tnúhu-gá, xiáⁿ ío cuini-í danèhé ñáhà-í xii nchaa nchóhó ñáyiu ñúú Rómá nācuáa ndúu tnúhu sá cāháⁿ nācuáa naníhí tǎhú-ó.

Ío cūnuu tnúhu Xítohó Jesucristú

¹⁶ Te yúhú ñá túú tnáhí cūcahaⁿ núú-í cāháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú, chí cùu-xi tnúhu ío cūnuu, chí Yá Ndióxi ní cachí-gá sá nchaa ñáyiu na quindáá iní-xi tnúhu-áⁿ te naníhí tǎhú-yu. Te ní cachí-gá sá díhnanuu-gá ñáyiu isrǎél ngũndecu ndíhi-yu tnúhu-áⁿ te dǎtnuní ngũndecu ndíhi ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isrǎél. ¹⁷ Te tnúhu-áⁿ dānehé ñáhá-xí xii-o sá cùúu-o núú Yá Ndióxi te núu mee-ni sá quindáá iní-ó-gá dǎtná cāháⁿ-xi núú tutú-gá núú cǎchí-xi: “Nchaa ñáyiu sǎndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi cùúú-yu núú-gá, te ndecu ndíhi ñáhá-yu xii-gá”, duha cǎchí-xi núú tutú-gá.

Nchaa ñáyiu ndecu ñuyúú ndécuechi-yu

¹⁸ Te ndéé andiu tēndaha Yá Ndióxi sá úhú quixi sá cùú-xí nchaa ñáyiu ñá túú quide ndáá núú-gá, ñáyiu quide nchaa sá cuéhé sá dúhá. Te cuendá nchaa sá quidè-yu-áⁿ xiáⁿ ñá túú cuini-yu tñí-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi cuendá cuu-xi ìⁿ sá váha sá cùú-xi-yu. ¹⁹ Te cuéi ducaⁿ quidè-yu dico cútñuní ndáá iní-yu nācuáa ndúu sá sǎni iní Yá Ndióxi ndíhi nācuáa ndúu sá quidè-gá dǎtná cútñuní iní nchaa dāvá-gá-yu, chí diu-gá dānehé ñáhá-gá xii-yu. ²⁰ Te ní vá ndácú-ó quini núú-ó nása cǎa-gá, te ní vá ndácú-ó quini-ó nása cǎa iní-gá, te ní vá ndácú-ó quini-ó nása quidè-gá táxi tñuní-gá nchaa ndúu nchaa quíú. Te cuéi ducaⁿ dico ndéé cútñáhá ní ngáva ñuyúú ní ngúita nchaa ñáyiu tēcú tnùn-í váha-yu nācuáa ndúu sá sǎni iní-gá ndíhi nācuáa ndúu sá quidè-gá te ducaⁿ

técú tñuní-yu cuendá nchaa sá ní cadúha-gá ndéhé-yu ío ñuyíú-a, núu xiáⁿ vá cächí-yu sá ñá túú cuéchi-yu. ²¹ Te cuéi ducaⁿ ní cutnñuní iní-yu cuendá Yá Ndióxi dico ñá túú cuiní-yu canehé-yu sá yíñuhu núú-gá nacuáa táu-xi cunduu. Te ní ñá túú cuiní-yu ndacáⁿ táhü-yu núú-gá cuendá nchaa sá vaha quide ñaha-gá xií-yu, chi mee-ni nchaa sá ñá túú védana nándíhi ñuhu iní-yu. Te quidé-yu datná quidé íⁿ ñáiyu ñá túú ndècu ndíhi nchaa sá xini tñuní-xi. Te uuⁿ-gá uuⁿ-gá tá quidé-yu cuáháⁿ. ²² Te cächí-yu sá cúu-yu ñáiyu ío váha sáa sá xini tñuní-xi dico ñá ndáá, chi cúu-yu ñáiyu ío ní díquí-xi. ²³ Te ñá túú cuiní-yu cáháⁿ-yu sá ío cahnú cuu Yá Ndióxi Yáá ndècu nchaa nduu nchaa quíú, chi da nchaa sá ní cadúha mée-yu quide cahnú-yu. Te ní cadúha-yu nchaa sá nahá ñáiyu ñá túú cudi ndècu ñuyíú-a. Te ní cadúha-yu sá nahá quiti ndava, ndíhi sá nahá quiti sácuita ñuhu mee-xi, ndíhi sá nahá nchaa dava-gá quiti, nchaa xiáⁿ quidé cahnú-yu.

²⁴ Te xiáⁿ núu ní dáñá Yá Ndióxi quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá sáni iní-yu. Te xiáⁿ ío quide ndíhi tnahá-yu sá cuéhé sá dúhá sácúú-xi yiqui cuñú-yu. ²⁵ Te ducaⁿ quidé-yu chi ñá túú sándáá iní-yu tñuhu ndáá tñuhu Yá Ndióxi. Te mee-ni tñuhu ndehnde sándáá iní-yu, te nèhé-yu sá yíñuhu núú dáva sá ní cadúha-gá ío ñuyíú-a ndíhi dava sá ndéé andiu te quide cahnú-yu, te ñá túú cächí-yu sá mée-gá ío cahnú cuu-gá, dico mee-gá xini ñuhu-xi cáháⁿ-yu sá ío cahnú cuu-gá ní caa ní quíhíⁿ. Te ndáá ndisa sá ío cahnú cuu-gá.

²⁶ Te ná dúcáⁿ ñá túú quide váha-yu núu xiáⁿ ní dáñá-ná Yá Ndióxi quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá sáni iní mée-yu. Te dava ñáiyu díhi cáháⁿ ndíhi tnahá-yu ndi mée díhi-yu te ñá túú quidé-yu nacuáa ní nduu táhü-yu cadá-yu. ²⁷ Te díu-ni ducaⁿ xiquide dava cue téé chi sáni cuéhé sáni dùha iní-güedé sá cúú-xi yiqui cuñú-güedé ndi mée tnahá téé-güedé, chi cáháⁿ ndíhi tñaha ndi mee-güedé te ñá túú quide-güedé nacuáa ní nduu táhü-güedé cada-güedé, te sá dúcáⁿ quide-güedé te ñá túú tñahí cúu váha iní-güedé ndécú-güedé, te ducaⁿ tñahí táu-xi ndoho-güedé cundecu-güedé.

²⁸ Te ñá túú tñahí ñuhu iní-yu Yá Ndióxi núu xiáⁿ duuⁿ duuⁿ ní dáñá ñihnu ñaha-gá xií-yu sáni cuéhé sáni dùha iní-yu, te quidé-yu nchaa sá ñá túú táu-yu cadá-yu. ²⁹ Te nchaa núú sá cuéhé sá dúhá cunuu quidé-yu. Te cue téé cáháⁿ ndíhi-güedé ñáiyu díhi te ñá díú ñándíhi-güedé cúu-yu. Te díu-ni ducaⁿ xiquide cue ñáiyu díhi chi cáháⁿ ndíhi-yu cue téé te ñá díú yí-yu cúu-güedé. Te mee-ni sá ñá túú váha quidé-yu sá cúú-xi tñaha ñáiyú-yu, te xihó-yu cundecu

ndíhi-yu sá ndécú ndíhi dava-gá tñaha ñáiyú-yu, te ío sáni cuéhé sáni dùha iní-yu sá cúú-xi tñaha ñáiyú-yu, te ío cuédú iní-yu, te sàhni tnahá-yu, te ío plétú-yu, te dándahú tñahá-yu, te cúu úhú iní-yu cue tñaha ñáiyú-yu, te ío yiti yühü-yu. ³⁰ Te cáháⁿ cuéhé-yu cuendá nchaa dava-gá tñaha ñáiyú-yu, te cúu úhú iní-yu Yá Ndióxi, te xio xio cuiní-yu cunuu tñuhu-yu, te mee-ni sáni iní-yu sá ío váha cunduu-yu, te ío quide cahnú-yu mée-yu, te ío sáni iní-yu sá cádá úhü-yu tñaha ñáiyú-yu, te ñá túú sándáá iní-yu ní tātá-yu ní nāñá-yu. ³¹ Te ñá túú təcú tñuní-yu sá váha, te ñá túú quidé-yu íⁿ sá cáháⁿ-yu, te ñá túú cúu iní-yu ní ñáiyu cúu ndi mee-yu, te ní dáva-gá tñaha ñáiyú-yu, te ñá túú quide cahnú iní-yu íⁿ sá cúmāñi núú tñahá-yu, te ní ñá túú cundahú iní-yu tñaha ñáiyú-yu. ³² Te Yá Ndióxi ní cächí-gá sá ncháá ñáiyu ducaⁿ xiquide quíhíⁿ-yu núú úhú núú ndáhú. Te xini-yu sá Yá Ndióxi daquíhíⁿ ñahá-gá xií-yu núú úhú núú ndáhú sá dúcáⁿ quidé-yu, dico uuⁿ-gá quidé-yu chi váha-gá cúú iní-yu cue ñáiyu quide datná quidé mée-yu.

2

Yá Ndióxi cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáiyu ndècu ñuyíú

¹ Te nchòhó ñáiyu cächí sá ío ndècu cuéchi dava-gá ñáiyu tñahá-ndó ío ndècu cuéchi-ndo cuéi nágá ñáiyu cúu-ndo, chi tñahá-ndó quide-ni-ndo nchaa nacuáa quide dava-gá ñáiyu cächí-ndó ndècu cuéchi-xi, te sá dúcáⁿ cáháⁿ-ndó sá ndécú cuéchi ñáiyu-áⁿ te dáca-ndo cuéchi díquí-ndó chi tñahá-ndó quide-ndo datná quidé-yu. ² Te nchoo xini-ó sá Yá Ndióxi ío váha cutnumí iní-gá nacuáa cada ndáá-gá cuéchi íⁿ íⁿ nchoo ñáiyu ndècu ñuyíú-a, chi daquíhíⁿ-gá nchaa ñáiyu quide nacuáa ní cáháⁿ-í núú úhú núú ndáhú.

³ Te nchòhó ñáiyu íⁿ-ni quide ndíhi ñáiyu cächí mée-ndó sá ndécú cuéchi-xi dacuitíí sá ná chāhu-ndo núú Yá Ndióxi sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁴ Te ñá túú cúu váha iní-ndó sá Yá Ndióxi cundahú iní ñahá-gá xii-ndo, te ní ñá túú cúu váha iní-ndó sá ío cuiní-gá cada cahnú iní-gá nchaa sá ñá túú váha quide-ndo, te ní ñá túú quide cuendá-ndó sá Yá Ndióxi quidé váha ñaha-gá xii-ndo cuendá cuiní-gá sá nchòhó ndixi túu iní-ndó sá ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo. ⁵ Te nchòhó cúú-ndó ñáiyu ío sáa iní-xi, chi ñá túú cuiní-ndó ndixi túu iní-ndó sá ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te xiáⁿ núu ío-gá tá cúu vai tñundòho sá cúú-xi-ndó. Te na sáa nduu tñuhu ndòho tñuhu ndáhú te ío ndoho-ndo, chi Yá Ndióxi cada ndáá-gá nacuáa nduu cuéchi-ndo. ⁶ Te dává-áⁿ cada ndáá Yá Ndióxi nchaa nacuáa nduu nchaa sá ní quide íⁿ íⁿ ñáiyu ndècu ñuyíú-a. ⁷ Te

nchaa ñáiyu nchicúⁿ nihnu-ni quide mee-ni sá váha, ñáiyu-áⁿ nduu táhü-yu cundecú-yu ndihi Yá Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ, te ducaⁿ quide váha-yu chí cuini-yu sá Yá Ndióxi cuu váha iní ñáhá-gá xii-yu, te cuini tucú-yu nduu táhü-yu núú ío váha caa ndecu Yá Ndióxi cundecú-yu ní caa ní quíhíⁿ. ⁸ Te ío cùdéeⁿ-gá núú nchaa ñáiyu ñuhu iní mee-ni sá cúú-xí mée-xi, te ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu ndáá chí mee-ni sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ⁹ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ xiquide ío ndihú iní-yu. Te díhna-gá ñáiyu isràél ngüita-xi ndohó-yu, te dátñuní ngüita-xi ndoho nchaa ñáiyu ñá túú cuu ñáiyu isràél. ¹⁰ Te nchaa ñáiyu ní quide váha, te Yá Ndióxi cada-gá te ngündecú-yu núú ío váha caa ndecu-gá, te cachí-gá sá ní quide váha-yu, te ío váha cuu iní-yu cundecú-yu. Te díhna-gá ñáiyu isràél ñáiyu ní quide váha ducaⁿ cada ñaha-gá xii-yu, te dátñuní ducaⁿ cada ñaha-gá xii ñáiyu ñá túú cuu ñáiyu isràél ñáiyu ní quide váha.

¹¹ Te ñá túú quide cuendá-gá cuèí náí ñáiyu cúú-yu. ¹² Te nchaa ñáiyu ndècu ndihi nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíí Moisés, Yá Ndióxi cada ndáá-gá cuèchi-yu nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. Te nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ndihi tnúhu ní chidó tnùní ndíí-áⁿ, Yá Ndióxi vá cáda ndáá-gá cuèchi-yu nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. Dico nchaa ñáiyu quide nándi sá cuèhé sá dúhá dàcutíí cuíta nihnú-yu cuèí ndècu ndihi-yu tnúhu ní chidó tnùní ndíí Moisés àdi ñá túú ndècu ndihi-yu. ¹³ Te nchaa ñáiyu dicó-ni sàcündedóho nchaa tnúhu ní càháⁿ ndíí Moisés te ñá túú tñí-yu, ñáiyu-áⁿ ñá túú cùdiú-yu núú Yá Ndióxi, dico nchaa ñáiyu tñí nchaa tnúhu ní càháⁿ ndíí, ñáiyu-áⁿ càchí Yá Ndióxi sá cùdiú-yu núú-gá, chí ñá túú-gá cuèchi-yu ndècu núú-gá. ¹⁴ Te nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ndihi tnúhu ní chidó tnùní ndíí Moisés, te núu quidé-yu nchaa nàcuáa ní càháⁿ ndíí te cùu-xi ñⁿ sá sání tñàhí iní mée-yu cáda-yu, te sá sání iní-yu-áⁿ cúú-xí ñⁿ tnúhu váha sá sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu. ¹⁵ Te sá dúcáⁿ quidé-yu xiáⁿ cùtnùní sá sání iní-yu dátñá càháⁿ tnúhu ní chidó tnùní ndíí Moisés cada ñáiyu isràél, te ío váha cùtnuní iní-yu nchaa nàcuáa quidé-yu chí ndixi túu iní-yu òré ñá túú quide váha-yu. ¹⁶ Te sáá nduu te Yá Ndióxi cùñaha-gá xii Xitohó Jesucristú cada ndáá-gá nchaa cuèchi ñáiyu, nchaa sá sání iní mée-yu ndùu yuhu, te cada-gá dátñá càháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nàcuáa naníhí tàhú-ó, tnúhu sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo.

Cuendá ñáiyu isràél ndihi cuendá nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíí Moisés

¹⁷ Te nchòhó ñáiyu isràél nchaa-ndo cùu-ndo ndi mee-í, te càchí-ndó sá nchicúⁿ

nihnu-ndo quide-ndo nchaa tnúhu ní càháⁿ ndíí Moisés núu xiáⁿ ndécú váha-ndo, te càchí-ndó sá ío càhnu cuu-ndo sá ndécú ndihi-ndo Yá Ndióxi. ¹⁸ Te cùtnuní iní-ndó nchaa nàcuáa cuini Yá Ndióxi cada-ndo, te sá dúcáⁿ nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ xiáⁿ cùtnuní iní-ndó nchaa sá ío-gá váha xini ñuhu-xi cada-ndo. ¹⁹ Te càchí-ndó sá ío váha xini-ndó cànuichi-ndo nchaa ñáiyu ñá túú cùtnuní iní-xi, te càchí tucu-ndo sá ío váha xini-ndó nà canu ichi-ndo nchaa ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha. ²⁰ Te sànu ichi-ndo nchaa ñáiyu ío nùú díquí-xi, ndihi nchaa ñáiyu vitna ta təcú tnùní nchaa sá váha, te ducaⁿ quide-ndo chí ndècu ndihi-ndo nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíí Moisés, te tnúhu-áⁿ cúú-xi tnúhu ndáá, chí sànu ichi ñaha-xi xii-ndo nàcuáa cada-ndo. ²¹ Te nchòhó dàcuaha-ndo ñáiyu nàcuáa cadá-yu, te mee-ndo ñá túú dàcuaha-ndo cada-ndo nchaa nàcuáa tñú-xi cunduu, te xàhaⁿ-ndo xii-yu sá vá cúú dùhü-yu te mee-ndo dùhu-ndo. ²² Te dàcuaha-ndó-yu sá cuè téé vá cúú càháⁿ ndihi-güedé ñáiyu díhí te núu ñá díú ñàdihí-güedé cúú-yu, te ducaⁿ-ni cuè ñáiyu díhí, vá cúú càháⁿ ndihi-yu téé te núu ñá díú yí-yu cùu-güedé. Te nchaa sá xàhaⁿ-ndo vá cúú càda ñáiyu te mee-ndo quide-ni-ndo, te xàhaⁿ-ndo xii-yu sá vá cànéhé-yu sá yíñuhu núu nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxi-yu, te mee-ndo nhéé-gá quidé-ndó, chí dùhu-ndo nchaa sá ndécú vèñúhu. ²³ Te càchí-ndó sá ío cùnnu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíí Moisés, te ñá túú quide-ndo nchaa nàcuáa ní càháⁿ ndíí, te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ te dàquee tihú-ndó Yá Ndióxi. ²⁴ Te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tútu Yá Ndióxi nàcuáa quide-ndo-áⁿ núú càchí-xi sá nchaa ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél càháⁿ cuèhé-yu cuendá Yá Ndióxi sá cuendá-ndó.

²⁵ Te nchòhó ñáiyu isràél nchaa-ndo cùu-ndo ndi mee-í, te tñàhá-ndó ndècu ndihi-ndo seña ñii-ndo, te váha-ni sá dúcáⁿ te núu quide-ndo nchaa nàcuáa ní càháⁿ ndíí Moisés. Dico núu ñá túú quide-ndo nchaa nàcuáa ní càháⁿ ndíí ña, te ñá túú nàndihí-xi sá cúú-ndó ñáiyu isràél cuèí ndècu seña ñii-ndo. ²⁶ Te nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ndihi seña ñii-xi, te núu quidé-yu nchaa nàcuáa ní càháⁿ ndíí Moisés, te cùu-yu dátñá cue ñáiyu ndècu ndihi seña ñii-xi, chí quidé-yu nchaa nàcuáa ní càháⁿ ndíí. ²⁷ Te ñáiyu ñá túú ndècu ndihi seña ñii-xi, te núu na càda-yu nchaa nàcuáa ní càháⁿ ndíí Moisés, te ñáiyu-áⁿ cachí-yu sá ñá túú quide ndáá nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ndihi seña ñii-xi, chí ndècu ndihi-ndo nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíí te ñá túú quide-ndo nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ. ²⁸ Te nchòhó ñáiyu isràél, ñáiyu

nchìcúⁿ nihnu-ni quide nchaa nacuaá ta quide tnahi-ndo véxi, ñá túú quide-ndo sá cúú-ndó ñáiyu isràél, te mee-ndo ndècu seña ñii-ndo dico ñá túú quide-ndo nacuaá tàú-xi cada nchaa ñáiyu ndècu seña ñii-xi, te mee-ni seña-án sàha-ndo ñii-ndo te ñá túú quide-ndo nacuaá cuini Yá Ndióxi cada-ndo. ²⁹ Te nchaa ñáiyu sàndáá ndisa iní-xi Yá Ndióxi, ñáiyu-án cúú ndisá-yu ñáiyu isràél, te sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-yu chi Espiritú Yá Ndióxi ducaⁿ ní quide-xi, dico ñá díú sá sàha-yu seña ñii-yu dàtná ní cachí ndíi Moisés. Te ñáiyu-án cúú váha iní ñáhá Yá Ndióxi xií-yu cuéi ñá túú càháⁿ váha tnàha ñáiyú-yu cuendá-yu.

3

¹ Te sá dúhá càháⁿ-í te ió dawa ñáiyu quesàhá-yu sá ñii-ní cùu ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél ndíi nchoo ñáiyu isràél, te quesaha tucú-yu sá ñii-ní quide tucu-xi cuéi na cuàha àdi vá cuàha seña ñii-yu. ² Dico yúhú càchí-í sá ncháá ñáiyu isràél ío-gá cùnùú-yu, chí ío titní núú sá váha ní quide ñaha Yá Ndióxi xií-yu, chí ní sàñaha-gá tnúhu-gá ndécú ndíhí-yu. ³ Te davá-yu ñá túú cuini-yu cada ndáá-yu, dico ñá díú sá xiáⁿ te cùyica iní Yá Ndióxi ñá túú quide ndáá-gá. ⁴ Dico ñáhá chí xini ñuhu-xi sá ncháá ñáiyu cada cuendá-yu sá Yá Ndióxi cúú-gá Yaa quidé ndáá cuiti, te cuéi ncháa-yu na càchí-yu sá ñá túú quide ndáá-gá, dico mee-gá chí quide ndáá-ní-gá. Te núú tütú-gá càháⁿ-xi nàcuáa ní xáhaⁿ ñii téé ní xíndecu ndéé sanaha xii-gá, te duha ní xáhaⁿ-dè:

Yòhó Dútú Ndióxi, cùtnuní iní ñáiyu sá ío ndáá càháⁿ-n,

te cùnuu nahi-ní tnúhu-n cuéi òré càchí ñáiyu sá ñá túú càháⁿ ndáá-n.

Duha ní xáhaⁿ téé ndéé sanaha-án xii-gá càchí-xi núú tütú-gá.

⁵ Te cuendá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide ñáiyu, xiáⁿ cùtnuní iní-yu sá Yá Ndióxi cúú-gá Yaa ío váha quide ndáá, chí mee-gá ñá túú dùcaⁿ quide-gá. Te cuéi ducaⁿ dico vá caní iní-yu sá Yá Ndióxi ñá túú quide ndáá-gá sá dándòho ñaha-gá xií-yu na sàá nduu, te núú ducaⁿ na caní iní-yu, te sàni iní-yu dàtná sání iní cue ñáiyu ñá túú ndècu ichi-gá. ⁶ Te vá dùcáⁿ caní iní-yu, chí núú Yá Ndióxi ñá túú quide ndáá-ga ñá, te vá cúú càda ndáá-gá nchaa cuéchi cue ñáiyu ñáiyú-a te núú ducaⁿ.

⁷ Te núú yúhú ná caní iní-í càháⁿ-í ñii tnúhu ndehnde, te sá tnúhu-án te caní tucu iní-í sá quidé càhnu-gá-í tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi, te sá dùcáⁿ ná càháⁿ-í te caní tucu iní-í sá vá cúú càháⁿ Yá Ndióxi sá ndécú cuéchi-í. ⁸ Te núú na caní tucu iní-í sá váha-gá cada-í nchaa sá cuéhé sá dúhá cuendá Yá

Ndióxi cada-gá sá váha, dico ñá ndáá. Te ió ñáiyu càháⁿ cuéhé cuendá-í te càchí-yu sá díú-ní dùcaⁿ dacuaha-í ñáiyu dico ñá ndáá sá dùcáⁿ dànehé-í-yu, te ñáiyu-án nacháhu-yu tnúhu càháⁿ-yu, chí ducaⁿ tàú-xi cunduu.

Nchaa ñáiyu ñáiyú-a ndècuéchi-yu

⁹ Te vitna càchí dawa ñáiyu sá ío-gá cùnùu nchoo cue ñáiyu isràél dàcúúxi dawa-gá ñáiyu, dico yúhú càchí-í sá ñáhá, te sa ní cachí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháa ñáiyu ndècuéchi-yu cuéi ñáiyu isràél te cuéi ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél. ¹⁰ Te núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi:

Vá yóo ñii quide ndáá,

¹¹ te ní vá yóo ñii təcú tnuní tnúhu váha, te ní vá yóo ñii nànducu nihnu Yá Ndióxi.

¹² Chí ncháa-yu ñá túú nchìcúⁿ nihnú-yu ichi váha, te ncháa-yu cùu-yu ñáiyu xíndecu neñùú sá cúú-xi Yá Ndióxi.

Te ní ñii-yu ñá túú quidé-yu ñii sá váha.

¹³ Te cada iní-ndó sá yúhú-yu cùu-xi datná cúú ñii yáú núú yíndüxi ndíyi núú ío ndehe sàháⁿ,

te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yuhú-yu, chí ío càháⁿ cuéhé-yu, te mee-ní dándahú-yu nchaa tnàha ñáiyú-yu.

Te cada iní-ndó sá vènenú cóo yíhi yúhú-yu chí mee-ní càháⁿ úhú-yu cuendá tnàha ñáiyú-yu.

¹⁴ Te ió iní-yu càháⁿ úhú tnáhá-yu.

¹⁵ Te àúⁿ ná cuu àúⁿ ná xiáⁿ xisahní tnáhá-yu.

¹⁶ Te nchaa núú xicá cùu-yu quide úhú iní-yu nchaa tnàha ñáiyú-yu nàcuáa ndíhú iní ñáiyu-án.

¹⁷ Te ñá túú cuini-yu cundecu ndíhi tnàha váha-yu.

¹⁸ Te ñá túú sàni iní-yu canehé-yu sá yíñùhu núú Yá Ndióxi.

Duha quidé-yu càchí-xi núú tütú-gá.

¹⁹ Te cùtnuní iní-ó sá ncháa tnúhu ní chídó tnuní ndíi Moisés cúú-xi cuendá nchaa ñáiyu nchìcúⁿ nihnu nchaa tnúhu-án. Te tnúhu-án cúú-xi cuendá sá vá yóo tnàhi cachí sá ñá túú cuéchi-xi, te ducaⁿ te nchaandi tühú ñáiyu cùtnuní iní-yu sá ná chàhu-yu nchaa sá quidé-yu núú Yá Ndióxi. ²⁰ Te ducaⁿ càda-xi chí ní ñii ñáiyu vá càchí-ó sá vá cùndecu cuéchi-yu núú Yá Ndióxi cuendá-ní sá nchìcúⁿ nihnú-yu nchaa tnúhu sá ní chídó tnuní ndíi Moisés, te tnúhu-án càchí tnúhu-xi cuendá-ní sá cùtnuní iní-ó sá ndécú-ó ichi cuéhé ichi duha.

Te núu na quèndáá iní-ó Xitohó Jesucristú te nanhí tàhú-ó

²¹ Te vitna ní cùtnuní iní-ó sá ñá díú sá càdá-ó ncháa nacuaá ní càháⁿ ndíi Moisés cudíu-o núú Yá Ndióxi, chí mee-gá quidé cudíu-o núú-gá. Te núú tütú ndíi Moisés ndíhi núú tütú cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha càháⁿ-xi nàcuáa cada

ñaha-gã xii-o vitna. ²² Te ducaⁿ cùdiu-o núú Yá Ndióxi te núu na quindáá iní-ó Xítohó Jesucristú. Te diu-ni ducaⁿ cùdiu nchaa ñáiyu ñuyú te núu na quindáá iní ñáhã-yu xii-gã, chí ìⁿ-ni cùu-o nchaa-o sá cùú-xí Yá Ndióxi. ²³ Chi nchaá-yu ndècu cuéchi-yu, chí ñá ìⁿ-yu quidè-yu nàcuáa cáháⁿ Yá Ndióxi sá cùú-yu ñáiyu quide váha. ²⁴ Dico Yá Ndióxi ío váha iní-gã chí ní quide ñaha-gã xii-o ìⁿ sá váha, chí dicó-ni ducaⁿ ní quide-gã nàcuáa vá cùndècu-gã cuéchi-o núú-gã, chí Xítohó Jesucristú ní sati ñíí-gã te ní xihí-gã, te ducaⁿ ní yáha-gã cuendá sá vá cùndècu-gã cuéchi-o. ²⁵ Te Yá Ndióxi ní taxi ndècu-gã Xítohó Jesucristú núú ñáiyu ñuyú-u, te ní xihí-gã sá cuendá nchaa yícã cuéchi-yu, te ducaⁿ ní cuu cuendá sá ncháá ñáiyu na quindáá iní ñáhã xii-gã te vá náchãhu-yu cuéchi-yu núú Yá Ndióxi. Te Yá Ndióxi ní quide ndee iní-gã nchaa sá cuèhé sá dúhá ní quide cue ñáiyu ní xíndecu ndéé sanaha. Te xiáⁿ ní xihí Xítohó Jesucristú cuendá cutnùni iní-ó sá Yá Ndióxi cùú-gã Yá ío váha quide ndáá cuéi ducaⁿ ní quide ndee iní-gã nchaa sá ní quide cue ñáiyu-áⁿ. ²⁶ Núu xiáⁿ vitna ní cutnùni ndisa iní-ó sá quidè ndáá-gã, te quide-gã sá cuè ñáiyu vá cùndècu-gã cuéchi-yu núú-gã, te núu na quindáá iní-yu Xítohó Jesucristú.

²⁷ Te vitna vá càchí-ó sá ío càhu cuu-o cuendá sá ñá túú-gã cuéchi-o ndècu núú Yá Ndióxi, te ducaⁿ ñá túú-gã cuéchi-o ndècu núú-gã cuendá sá sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te ñá díú sá cuendá nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés. ²⁸ Te cùtnuní iní-ó sá ndéda-ni càa ñáiyu vá cùndècu-gã cuéchi-yu núú Yá Ndióxi te núu na quindáá iní-yu Xítohó Jesucristú cuéi ní quidè-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés àdi ñá túú ní quidè-yu.

²⁹ Te cùtnuní iní-ó sá Yá Ndióxi cùú-gã Ndióxi nchaandi túhú ñáiyu, te ñá díú mèe-ni Ndióxi ñáiyu isràél cùú-gã. ³⁰ Te ìⁿ-dií díí-gã cùú-gã Ndióxi, te nchaa ñáiyu sàndáá iní ñáhã xii Xítohó Jesucristú te vá cùndècu-gã cuéchi-yu núú Yá Ndióxi cuéi cùú-yu ñáiyu isràél àdi ñá túú cùú-yu. ³¹ Te ñá díú sá sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú te cachí-ó sá ñá túú nàndíhi nchaa tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o, te ñáhã chí sá dúhá sàndáá iní-ó-gã te xiáⁿ nchicúⁿ nihnu-o quidè-o nacuáa cáháⁿ tnúhu-áⁿ.

4

Cuendá ndíi Àbrahám

¹ Te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ndíi Àbrahám téé ní cuu ñani tnáhã-ó ní xíndecu ndéé sanaha. ² Te ndíi-áⁿ ñá túú ní xíndecu cuéchi ndíi núú Yá Ndióxi, dico ñá díú cuendá ìⁿ chiúⁿ ní quide ndíi ducaⁿ

ñá túú ní xíndecu cuéchi ndíi núú-gã. Chi núu cuendá ìⁿ chiúⁿ ní quide ndíi ducaⁿ ñá túú ní xíndecu cuéchi ndíi núú Yá Ndióxi ñá, te cada càhu ndíi mee ndíi ní cuu, dico ñá díú núú Yá Ndióxi cada càhu ndíi mee ndíi te núu ducaⁿ ní quide ndíi. ³ Te chí dándacu iní nàcuáa cáháⁿ-xi núú tútú Yá Ndióxi núú càchí-xi: “Té Àbrahám ní sàndáá iní-dé Yá Ndióxi, te xiáⁿ ní cachí-gã sá cùdiu-dé núú-gã”, duha càchí-xi núú tútú-gã. ⁴ Te sá cùhúⁿ yáhu ìⁿ téé quide chiúⁿ, te vá càchí-ó sá xiáⁿ cùú-xí ìⁿ táhú sá cùú-xí-dé chí yáhu tnáhí-dé cùú-xí. ⁵ Te vá yóo ìⁿ ndacu cada ìⁿ chiúⁿ nacuáa cùdiu-xi núú Yá Ndióxi. Te ñá túú ná chiúⁿ xini ñuhu-xi cada ñáiyu te cùdiu-yu núú-gã, chí xini ñuhu-ni-xi sá quindáá-ni iní-yu-gã. Te diu-gã càchí-gã sá ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha vá cùndècu-gã cuéchi-yu núú-gã, te núu na quindáá iní ñáhã-yu xii-gã. ⁶ Te diu-ni ducaⁿ ní cáháⁿ ndíi Dàvíi, chí ní cachí ndíi sá ío váha táhú nchaa ñáiyu ní cachí Yá Ndióxi cùdiu núú-gã, dico ñá díú cuendá ìⁿ chiúⁿ quidè-yu cùdiu-yu núú-gã. ⁷ Te duha ní cachí ndíi:

Váha táhú nchaa ñáiyu quide cahnu iní Yá Ndióxi nchaa cuéchi-xi, te ñá túú-gã quidè cuendá-gã nchaa sá cuèhé sá dúhá ní quidè-yu.

⁸ Váha táhú-yu chí Yá Ndióxi càchí-gã sá ñá túú-gã cuéchi-yu.

Duha ní cachí ndíi Dàvíi.

⁹ Te ñá díú mèe-ni ñáiyu ngúndecu sèñá ñi-xi ducaⁿ váha táhú-yu, chí tnáhã ñáiyu ñá túú ngúndecu sèñá ñi-xi ducaⁿ váha táhú-yu. Te sa náha-o sá Yá Ndióxi ní cachí-gã sá cùdiu ndíi Àbrahám núú-gã cuendá sá ní sàndáá iní ñáhã ndíi xii-gã. ¹⁰ Te canaha-ndo sá díhna-gã ní cachí Yá Ndióxi sá cùdiu ndíi Àbrahám núú-gã te dàtnuní ngúndecu sèñá ñi-xi ndíi. ¹¹ Te ní ngúndecu sèñá ñi-xi ndíi cuendá xiáⁿ cuu-xi ìⁿ sèñá sá cùdiu ndíi núú Yá Ndióxi. Te ndéé cùtnáhã vátã ngúndecu-gã sèñá ñi-xi ndíi, te sa cùdiu ndíi núú-gã chí ní sàndáá iní ñáhã ndíi xii-gã. Te sá dúcãⁿ ñá túú ndècu sèñá ñi-xi ndíi cùtnáhã ní sàndáá iní ndíi Yá Ndióxi xiáⁿ ní cuu ndíi dàtnã ìⁿ díhí dütú nchaa ñáiyu sàndáá iní ñáhã xii-gã, ñáiyu ñá túú ní ngúndecu sèñá ñi-xi, te cùdiu-yu núú-gã. ¹² Te ndíi Àbrahám ní cuu tucu ndíi dàtnã ìⁿ díhí dütú nchaa ñáiyu ní ngúndecu sèñá ñi-xi, dico ñá díú cuendá-ni sá ní ngúndecu sèñá ñi-xi-yu cùu ndíi díhí dütú-yu, chí cuendá sá sàndáá iní-yu Yá Ndióxi nchicúⁿ nihnú-yu nacuáa ní quide ndíi ní sàndáá iní ñáhã ndíi xii-gã ndéé cùtnáhã vátã ngúndecu-gã sèñá ñi-xi ndíi.

Yá Ndióxi cada-gã nchaa nàcuáa ní cachí-gã te núu na quindáá iní-ó-gã

¹³ Te Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbráhám sá ndúú tãhú ndíi cunuu ndíi ñuyú, ndíi cue déhe ndíi, ndíi nchaa dava-gá cue ñaní tnáhá ndíi vitna cacu túu. Te ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi ndíi cue ñaní tnáhá ndíi, chí ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá núu xiáⁿ ní cudú ndíi núú-gã. Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gã xii ndíi dico ñá díú cuendá sá ní quide ndíi nacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Moisés cada ñáyi ndéé cuèé-gá. ¹⁴ Te núu mee-ni ñáyi nchicúⁿ nihnu quide nacuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní ndúu tãhú-yu cunúú-yu ñuyú-a ní cùu ña, te ñá túú xini ñuhu-xi quindáá iní-ó Yá Ndióxi, te ñá túú nándíi tnúhu ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Àbráhám ní cùu te núu ducaⁿ. ¹⁵ Te núu ñá ñáyi ñá túú quide nacuáa cáháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o te nacháhu-yu sá dúcáⁿ quidé-yu. Te núu ñá túú tnúhu sá sánú ichi ñaha-xi xii-o nacuáa cada-o ní cùu ña, te ñá túú cuèchi-o ní cùu.

¹⁶ Te ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Àbráhám nacuáa cada-gá, chí cuendá sá ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá. Te ducaⁿ ní quide-gá chí ío váha iní-gá, dico ñá díú sá ñá chiuⁿ ní quide ndíi ducaⁿ ní xáhaⁿ-gã. Te sá dúcáⁿ ní cuu te cùu-xi ñá tnúhu ndáá sá cúu-xi nchaa ñaní tnáhá ndíi, ñáyi sándáá iní ñáhá xii-gá dàtná ní sándáá iní ñáhá mée ndíi xii-gá, te ñá díú mée-ni cuendá nchaa ñaní tnáhá ndíi nchicúⁿ nihnu nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, chí ndíi Àbráhám-á ní cuu ndíi dàtná ñá díú dütü cue ñáyi sándáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi. ¹⁷ Te núu túú Yá Ndióxi cáháⁿ-xi nacuáa ní xáhaⁿ-gã xii ndíi, te duha ní xáhaⁿ-gã: “Yòhó té Àbráhám ní quide ñaha-í xii-n dàtná ñá díú dütü cue ñáyi xindecu nihí ñuyú.” Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi, càchí-xi núú tütü-gá. Te Yá Ndióxi náhá ndáá-gá sá cádá-xi nacuáa ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbráhám, te diu-ni-gá cúú Yá ní sándáá iní ndíi, te diu-ni-gá dándòto-gá ñáyi ní xihí, te diu-ni-gá quidé tá ngúndecu nchaa sá vátá cùndècu-gá ñuyú-a.

¹⁸ Te Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbráhám sá ío cuèhé déhe ndíi coo, te ío ní sándáá iní ndíi nacuáa ní xáhaⁿ-gã dico ñá túú ní cùtnuní iní ndíi nása cada-gá, chí ío ní sahnú ndíi. Te cuendá sá dúcáⁿ ío ní sándáá iní ndíi tnúhu ní xáhaⁿ-gã núu xiáⁿ ní cuu ndíi díhí dütü vai ñáyi xindecu nihí ñuyú. ¹⁹ Te ndíi Àbráhám ñúhu ndíi ñá cièndú cuá cùtnáhá ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi, te ní cutnùní iní ndíi sá ñá túú tãhú ndíi sá cóó déhe ndíi ndíi ñá ndíi ndíi Sárá, chí ndíi ndúú-yu sá ní sahnú vihí-yu, te cuèi ducaⁿ dico ní sándáá-ni iní ndíi nacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi. ²⁰ Te ñá túú ní sàni ñá sàni úú iní ndíi nacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi cada-gá sá cúu-xi ndíi, chí da uuⁿ-gá váha ní sándáá iní

ndíi nacuáa ní xáhaⁿ-gã, te ní cachí ndíi sá ío càhnú cuu-gá. ²¹ Te ní cutnùní ndáá iní ndíi sá Yá Ndióxi ndácú-gã quidé-gã nchaa sá cáháⁿ-gã. ²² Te sá ní sándáá iní ndíi nacuáa ní cáháⁿ Yá Ndióxi, núu xiáⁿ ní cachí-gá sá cúu ndíi ñá téé ñá túú cuèchi-xi núú-gã.

²³ Te ní ngódó tnùní núú tütü Yá Ndióxi cuendá ndíi Àbráhám sá ní cachí-gá sá ñá túú cuèchi ndíi núú-gã, te ñá díú-ni cuendá mée ndíi ní ngódó tnùní núú tütü-gá. ²⁴ Chí tnáhá cuendá-ó nchaa-o ní ngódó tnùní núú tütü-gá. Te càchí-gá sá ñá túú cuèchi-o núú-gá chí sándáá iní-ó-gã, te diu-gá cúú-gá Yá ní dándòtó ñaha xii Xitohó Jesucristú Yá cúú Xitohó-ó. ²⁵ Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá díú Xitohó Jesucristú cuú-gá cuendá nacháhu-gá nchaa cuèchi-o. Te ní xihí-gá te ní ndoto-gá cuendá nchaa-o vã cùndècu-gá cuèchi-o núú Yá Ndióxi te núu na quindáá iní-ó-gã.

5

Ío váha tnáhá ñáyi càchí Yá Ndióxi sá ñá túú cuèchi-xi

¹ Te vitna, ñá túú-gá cuèchi-o ndècu núú Yá Ndióxi chí sándáá iní-ó Xitohó Jesucristú, te ío váha ndècu ndíi-o Yá Ndióxi vitna sá cuendá Xitohó Jesucristú. ² Te cuendá sá ní sándáá iní-ó Xitohó Jesucristú xiáⁿ diu-gá ní quide ní ngúndecu váha-o núú Yá Ndióxi, te ducaⁿ-ni ngúndecu-o, te ío cudú iní-ó chí ndècu ndíi-o tnúhu ndee iní sá sáá nduu ngúndecu-o núú ío váha càa ndecu Yá Ndióxi.

³ Te ñá díú-ni sá cuendá sá ndúú tãhú-ó cùndecu núú ndécú-gã cudú iní-ó, chí cudú iní-ó ndòho-o cuendá-gá, chí cùtnuní iní-ó sá núu na ndòho-o cuendá-gá te cunduu càhnú-gá iní-ó, ⁴ te núu cùu-o ñáyi ta quide càhnú-gá iní-xi te cùtnuní sá cúú-ó ñáyi quide váha, te núu cùu-o ñáyi quide váha te uuⁿ-gá tá ngúndecu ndíi-o tnúhu ndee iní cuháⁿ sá cádá váha ñaha Yá Ndióxi xii-o. ⁵ Te núu ducaⁿ te vã ñá ndúu ndixi cuèchi iní-ó sá ndécú ndíi-o tnúhu ndee iní ngúndecu váha-o. Te Espiritú sá ní taxi Yá Ndióxi ndécú ndíi-o xiáⁿ quidé-xi cùtnuní iní-ó sá ío cùu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-o.

⁶ Te nchoo ñá túú vèdana ná ní ndàcu-o cada-o cuendá dàcácu nihnu-o mée-o, dico Xitohó Jesucristú ní xihí-gá cuendá-ó, ndíi cuendá nchaa dava-gá ñáyi ñá túú tnáhá tnúhu ndíi Yá Ndióxi, te ní xihí-gá mei ndúu taú-xi cuú-gá. ⁷ Te cudana-ni núu xihí ñá ñáyi sá cuendá ñá ñáyi quide ndáá, te áma xihí tucu ñá-yu sá cuendá ñáyi quide váha tnáhá ñáyi-xi. ⁸ Te Yá Ndióxi ní quide-gá sá nchoó cùtnuní iní-ó sá ío cùu iní ñáhá-gã xii-o, chí cùtnáhá ndécú-ó ichi cuèhé ichi duha te ní tendaha-gá Xitohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyú-a ní xihí-gá cuendá-ó. ⁹ Te

sá cuèndá sá ní xíhí Xítóhó Jesucristú xíáⁿ ñá túú-gá cuéchi-o ndècu núú Yá Ndióxi, te vitna ní cutnùni ndáá iní-ó sá vâ dáquihíⁿ ñáhá-gá Yá Ndióxi xii-o núú ùhú núú ndàhú sá cuèndá Xítóhó Jesucristú. ¹⁰ Te cutnàhá ñá túú tnàhá tnùhu-o ndìhi Yá Ndióxi ní cùu ní xíhí Xítóhó Jesucristú Yaá cùú Dèhe-gá cuèndá cuu váha iní ñáhá-gá xii-o, te ducaⁿ te nduu táhú-ó cùndecu-o ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ cuèndá sá ní ndoto Xítóhó Jesucristú. ¹¹ Te ndètu-o sáá nduu ngùndecu-o ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ, te ñá díú-ní xíáⁿ quidè-ó chi tnàhá cùdí iní-ó Yá Ndióxi, chi Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ducaⁿ cùdí iní-ó-gá, te diu-ni Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ní nucùndecu váha-o ndìhi Yá Ndióxi.

Nàcuáa ní quide ndíi Àdán ndìhi nàcuáa ní quide Xítóhó Jesucristú

¹² Te ndíi Àdán ñá túú ní quide ndáá ndíi núú Yá Ndióxi núu xíáⁿ ní ngùndecu nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuyúú-a, te sá cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáyuu xíáⁿ xihí-yu, te nchaa-yu xihí-yu chi nchaa-yu quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ¹³ Te sa quide-gá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá te dátunúni ní ngùndecu nchaa tnùhu sá ní chídó tnùni ndíi Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi cada ñáyuu, te nchoo cutnùni iní-ó sá núu ñá túú tnùhu sá sànuú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o, te ñá túú cuéchi-o sànuu. ¹⁴ Te ndéé cutnàhá ní xíndecu ndíi Àdán ní quesaha-xi xihí ñáyuu, te ducaⁿ ní xihí-yu ndéé ní sáá nduu ní xíndecu ndíi Moisés. Te ducaⁿ ní xihí-yu chi ní quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá cuéi ñá túú ní quidè-yu nàcuáa ní quide ndíi Àdán, chi ndíi-án ñá túú ní sàndáá iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi cada ndíi. Te ndíi Àdán ní cuu ndíi ìⁿ téé cùu cahnu ní xíndecu ñuyúú-a, te sáta dúcáⁿ te ní quixi Xítóhó Jesucristú te Yaá-án ìo-gá cahnu cuu-gá.

¹⁵ Te sá ní quide ndíi Àdán te vâ cächí-ó sá ìⁿ-ní cùu-xi ndìhi sá ní cachí Yá Ndióxi nduu táhú-ó vitna. Te sá ñá túú ní quide ndáá ndíi xíáⁿ nchaa ñáyuu xihí-yu, dico Yá Ndióxi ìo váha iní-gá chí ìo váha ní quide-gá sá cùú-xi nchaa nchoo ñáyuu ndècu ñuyúú-a, chi dicó ducaⁿ ní cachí-gá sá nánihí tàhú-ó, te ìⁿ-ndíi-ni téé tnàhá-dé ìo váha ní quide-dé sá cùú-xí-ó, te téé-án cùú-dé Xítóhó Jesucristú. ¹⁶ Te sá ní quide ìⁿ-ndíi-ni ndíi Àdán ñá túú ìⁿ-ni cuu-xi ndìhi sá ní quide Yá Ndióxi sá cùú-xí-ó, chi ndíi-án ñá túú ní quide ndáá ndíi núú-gá. Te sá dúcáⁿ ní quide ndíi te xíáⁿ ní cuu-xi cuéchi dhna nuu ní quide ndíi, núu xíáⁿ ní cachí Yá Ndióxi sá cuè ñáyuu quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú nacháhu-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidè-yu. Dico mee-gá ní quide sá cuè ñáyuu naníhí tàhú-yu dicó-ni ducaⁿ,

te ducaⁿ te vâ cùndècu-gá cuéchi-yu núú-gá cuéi ìo vâi cuéchi-yu. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñá túú ní quide ndáá ìⁿ-ndíi-ni ndíi Àdán-án núú Yá Ndióxi, xíáⁿ ní quide-xi xihí nchaa ñáyuu. Te sá cuèndá sá ní quide ìⁿ-ndíi-ni Xítóhó Jesucristú xíáⁿ ìo váha ní quide ñaha Yá Ndióxi xii ñáyuu, chi dicó-ni ducaⁿ ní nduu táhú-yu cùdiú-yu núú-gá. Te nchaa ñáyuu ducaⁿ cùdiú núú-gá nduu táhú-yu cunúú-yu ndìhi Xítóhó Jesucristú cuèndá sá ní quide-gá sá váha sá cùú-xi-yu.

¹⁸ Te sá dúcáⁿ ní quide ndíi Àdán ñá túú ní quide ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi ìⁿ xito, núu xíáⁿ ní cachí-gá sá ncháá ñáyuu tàú-yu nacháhu-yu nchaa cuéchi-yu, dico Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ìⁿ sá váha cuèndá nchaa ñáyuu vâ cùndècu-gá cuéchi-yu núú Yá Ndióxi te núu na quindáá iní ñáhá-yu xii-gá, te ducaⁿ te cundecú-yu ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁹ Te sá ñá túú ní sàndáá iní ìⁿ-ndíi-ni ndíi Àdán nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi, xíáⁿ ní nguinchicúⁿ nihnu nchaa ñáyuu quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te ducaⁿ ìⁿ-ndíi-ni Xítóhó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi cuèndá sá Yá Ndióxi cachí-gá sá cùdiú-yu núú-gá.

²⁰ Te Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Moisés nàcuáa cada ñáyuu, te sá cuèndá tnùhu-án uuⁿ-gá ní nguíta nchaa ñáyuu quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te Yá Ndióxi uuⁿ-gá cùndàhú iní ñáhá-gá xii-yu tucu. ²¹ Te sá cuèndá nchaa cuéchi ñáyuu xíáⁿ xihí-yu, dico Yá Ndióxi ìo váha iní-gá chí diu-gá ní cachí-gá sá ncháá ñáyuu na tnàhá tnùhu ndìhi ñaha xii-gá cùdiú-yu núú-gá, te cundecú-yu ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ, te ducaⁿ chi Xítóhó Jesucristú ní quide-gá sá váha sá cùú-xi-yu.

6

Ñáyuu ñá túú-gá ndécú ìchi cuèhé ìchi duha ndécú-yu cuèndá Xítóhó Jesucristú

¹ Te sá dúcáⁿ quide Yá Ndióxi, te vâ cání iní-ó cànchicúⁿ nihnu-ni-o ìchi cuèhé ìchi duha, chi ñá díú sá cànchicúⁿ nihnu-o ìchi-án te ngóo cání iní-ó sá ìo-gá cundàhú iní ñáhá-gá xii-o. ² Te vâ cùú cànchicúⁿ nihnu-o ìchi cuèhé ìchi duha, chi nchoo cùu-o datná cue ñáyuu sa ní xihí, núu xíáⁿ vâ cùú-gá cànchicúⁿ nihnu-o ìchi-án. ³ Te sa nàha-o sá cuèndá sá ní sandute-o quèe-xi sá tnàhá tnùhu-o ndìhi Xítóhó Jesucristú. Te sá ní sandute-o quèe tucu-xi sá cùú-ó datná ñáyuu ní xihí ndìhi-gá. ⁴ Te ñá díú-ní sá ní xihí-ó ndìhi-gá chí quèe tucu-xi sá ní nguindúxi-o ndìhi-gá te ní ndoto-o datná ní ndoto mee-gá ní dándótó ñaha Dútú Ndióxi Yaá ìo cahnu cuu, te ducaⁿ ní cuu cuèndá sá vâ cùndècu-gá-ó datná ní xíndecu-o.

⁵ Te núu ìíⁿ-ni cùu-o ndìhi Xítóhó Jesucristú cuendá sá cùú-ó dàtná ñáiyu ní xihí ndìhi-gá, te ndáá sá cùú-ó dàtná ñáiyu ní ndoto mee-gá ní ngúndecu váha dàtná ní ndoto mee-gá ní nucúndecu váha-gá. ⁶ Te nchoo náha-o sá cùú-ó ñáiyu ío ndècu cuechí-xí ní cùu, dico sáta ní cuu-o dàtná ñáiyu ní xihí dàtná ní xihí Xítóhó Jesucristú núu cùrúxí, te ndéé dàv-áⁿ ní dàñá-ó ncháa ichi cuehé ichi duha ndècu-o ní cuu, te ñá túú-gá cúnúu sá cuehé sá dúhá iní-ó. ⁷ Chi ncháa ñáiyu ní xihí ñá túú-gá ndècú-yu ichi cuehé ichi duha. ⁸ Te núu cùu-o dàtná ñáiyu ní xihí dàtná ní xihí Xítóhó Jesucristú ñá, te cùtnuní ndáá iní-ó sá cùndècu-o ndìhi-gá ní caa ní quíhíⁿ. ⁹ Te sa náha-o sá Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá te ní ndoto-gá te vá ìíⁿ ndúu ìíⁿ quíú-gá te cuú-gá, chi ñá túú nágá sá cáda cùú-gá. ¹⁰ Te Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá ìíⁿ xito-ni sá cuendá ncháa cuechí nchoo ñáiyu ñuyúú, te vá ìíⁿ ndúu-gá cuú-gá, te ndècu-ni-gá sá cùú-xí Yá Ndióxi. ¹¹ Núu xiáⁿ nchóhó cada iní-ndó sá dàtná sá ní xihí-ndó vá cùndècu-gá-ndó sá cùú-xí ichi cuehé ichi duha, chi ndècu-ná-ndó sá cùú-xí Yá Ndióxi, chi ní tnahá tnúhu-ndo ndìhi Xítóhó Jesucristú Yá cùú Xítóhó-ó.

¹² Te núu xiáⁿ vá dàñá-gá-ndó cúnúu ní ìíⁿ sá cuehé sá dúhá iní-ndó cuendá sá vá cáda-gá-ndó ní ìíⁿ sá cuehé sá dúhá sàni iní-ndó. ¹³ Te vá dàñá-ndó tàxi tnuní ñáhá ní ìíⁿ sá cuehé sá dúhá-áⁿ xii-ndo cuendá sá vá cáda-gá-ndó, te chí dàñá ná tàxi tnuní ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo, te chí dàñá ná chindee ñaha-gá cada-ndo mée-ni sá váha, te ducaⁿ te cada iní-ndó sá cùú-ndó dàtná ñáiyu ní xihí te ní ndoto ndècu. ¹⁴ Te ducaⁿ cada-ndo chí vá ndacú-gá ní ìíⁿ sá cuehé sá dúhá tàxi tnuní ñáhá-xí xii-ndo, chí Yá Ndióxi cùndàhú iní ñáhá-gá chindee ñaha-gá xii-ndo. Te ducaⁿ chí ñá túú-gá cúnúu ncháa tnúhu sá ní chídó tnuní ndúu Moisés cada ñáiyu.

Ñáiyu nchicúⁿ nihnu sá váha

¹⁵ Te ñá díú sá cùndàhú iní ñáhá Yá Ndióxi xii-o chindee ñaha-gá ndìhi sá ñá túú-gá cúnúu ncháa tnúhu ní chídó tnuní ndúu Moisés, te cachí-ó sá cùú-ní cùndècu-o ichi cuehé ichi duha. ¹⁶ Te nchoo xini-ó sá núu na cuáha-o tnúhu cunu cuechí-o núú ìíⁿ ñáiyu cuíní cunu cuechí-o núú-xi, te cùu-ná-ó ñáiyu xinu cuechí núú-yu te quide-o ncháa chiúⁿ tahú-yu. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu ncháa ñáiyu quide ncháa sá cuehé sá dúhá chí tàxi tnuní ñáhá-ná-xi xii-yu, te diu ncháa xiáⁿ dácuíta nihnu ñaha-xi xii-yu, te diu ní ducaⁿ sátnahá-xi cùu ncháa ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi chí tàxi tnuní ñáhá-gá xii-yu, te quidé-yu ncháa sá váha nacuáa cuíní mée-gá cáda-yu. ¹⁷ Te nchóhó ducaⁿ ní xóo cada-ndo ncháa sá cuehé sá dúhá ní cùu,

dico táxähu xii Yá Ndióxi chí vitna ní yùhu ní iní-ndó quide-ndo ncháa nacuáa càháⁿ tnúhu-gá sá ní ngúndecu ndìhi-ndo. ¹⁸ Te vitna ñá túú-gá táxi tnuní ñáhá ní ìíⁿ sá cuehé sá dúhá xii-ndo, te quide-ná-ndó ncháa sá váha tàchiuⁿ Yá Ndióxi cada-ndo. ¹⁹ Te duha càháⁿ-í cuendá cue ñáiyu xinu cuechí cuendá sá nchóhó tecú tnuní-ndó nacuáa ndúu tnúhu càháⁿ-í. Te nchóhó ní dàñá-ndó ní taxi tnuní ñáhá ncháa sá cuehé sá dúhá xii-ndo, te ñá túú ní quide-ndo nacuáa ní càháⁿ Yá Ndióxi cada-ndo chí dá vihi-gá ní quide-ndo, te diu-ni ducaⁿ chí dàñá ná tàxi tnuní ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo vitna cuendá cada-ndo mée-ni sá váha nacuáa cuíní mée-gá cada-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáiyu quide ndáá cundecu núú-gá.

²⁰ Te nchoo cùtnàhá ní xóo cada-o ncháa sá cuehé sá dúhá ñá túú ní xóo cada-o ní ìíⁿ sá váha cuíní Yá Ndióxi cada-o. ²¹ Te dícó sácáⁿnúú sáñaha ncháa sá cuehé sá dúhá-áⁿ te núu na cáda-o, te ní ìíⁿ sá váha vá nihí-ó te núu na cáda-o ncháa xiáⁿ, te diu ncháa xiáⁿ dácuíta nihnu ñaha-xi xii-o. ²² Te vitna ñá túú-gá cùú-ó ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, chí cùu-ná-ó ñáiyu quide ncháa nacuáa càháⁿ Yá Ndióxi. Te sá dúhá quide-o cuu ndisa-xi ìíⁿ sá váha sá cùú-xí-ó, te cùu-o ñáiyu quide ndáá ndècú-ó núú-gá vitna, te sáá nduu cùndecu-o ndìhi-gá ní caa ní quíhíⁿ. ²³ Te ncháa sá cuehé sá dúhá dícó dácuíta nihnu ñaha-xi xii-o, dico Yá Ndióxi ní quide-gá sá dícó-ni ducaⁿ ndúu táhú-ó cùndecu-o ndìhi-gá ní caa ní quíhíⁿ, chí ní tnahá tnúhu-o ndìhi Xítóhó Jesucristú Yá cùú Xítóhó-ó.

7

Cuendá ñáiyu tnàndaha

¹ Te ncháa nchóhó ñáiyu ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú sa náha-ndo nacuáa càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, chí tnúhu-áⁿ càháⁿ-xi dóho ncháa ñáiyu xindecu vívú ñuyúú-a. ² Te ncháa ñáiyu dñí sa ndècu yí-xi, te diu tnúhu-áⁿ dánèhé ñáhá-xí xii-yu sá vá dàñá-yu yí-yu, dico núu na cùú yí-yu te ñá túú-gá ná càháⁿ tnúhu-áⁿ cuendá-yu. ³ Dico núu vátá cùú-gá yí-yu te ñá túú ndúu váha-xi naquehéⁿ-yu ingá téé, dico núu na cùú yí-yu te quendó mée-yu, te ñá túú nágá càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-yu nacuáa cáda-yu te ducaⁿ te cuu naquehéⁿ-yu ingá téé, te ñá túú cùu-xi ìíⁿ cuechí.

⁴ Te nchóhó cue ñáiyu ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú cùú-ndó dàtná ñáiyu ní xihí dàtná ní xihí-gá. Te xiáⁿ ñá túú-gá táxi tnuní ñáhá ncháa tnúhu ní chídó tnuní ndúu Moisés xii-ndo. Te ducaⁿ ní cuu cuendá nchóhó ngúndecu-ndo ndìhi Xítóhó Jesucristú Yá ní

xihí ní cùu te ní ndoto-gá. Te ducaⁿ ní cuu cuendá nchaa nchoo ñáyiiu ndècu ichi-gá cada-o nchaa nacuaá càháⁿ Yá Ndióxi. ⁵ Te nchoo ní xindecu-o ichi cuehé ichi duha, te tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o cachí-xi sá ñà túú váha cùndecu-o ichi-án, te nchoo dà uuⁿ-gá ní quide-o nchaa sá cuèhé sá dúhá sá dúcáⁿ càháⁿ tnúhu-án, te sá dúcáⁿ ní quide-o te ta xíta nihnu-o cuáháⁿ ní cùu. ⁶ Te vitna cada iní-ó sá cúú-ó datná ñáyiiu ní xihí sá cúú-xi tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o, chi ñà túú-gá cúnú-xi, te vitna mee-ná Espiritú Yá Ndióxi chindèe ñaha-xi xii-o xinu cuechi-o ndúú-gá, te ñà díú cuendá nchaa tnúhu sá ní ngúndéé ndéé díhna cada ñáyiiu xinu cuechi-o núú-gá vitna.

Nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-í

⁷ Te cuéi duha càháⁿ-í dico vá cúú tnàhi càháⁿ-ó sá tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o ñà díú tnúhu váha cùu-xi. Te yúhú ñà túú cùtnuní iní-í ná cúú nchaa sá cuèhé sá dúhá ní cùu te núu ñà túú tnúhu-án ní cachi tnúhu-xi xii-í, te ní ñà túú cùtnuní tucu iní-í núu váha ádi ñà túú váha sá nchídó iní-í sá ndécú ndíhi taha ñáyiiu-o ní cùu te núu ñà túú tnúhu-án ní cachi-xi sá vá cúú cùu iní-í sá ndécú ndíhi-yu. ⁸ Te tnúhu-án ní dánèhé ñáhá-xi xii-í sá vá cúú càda-í ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, dico sá cuendá tnúhu-án uuⁿ-gá ducaⁿ ní sání iní-í ní quide-í. Te núu ñà túú tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o ña, te ñà túú cùtnuní iní-í sá quidè-í nándi sá cuèhé sá dúhá ní cùu. ⁹ Te cùtnáhá vátá ñihí-gá-í tnúhu-án te ñà túú tnàhi ná sání iní-í ndécú-í ní cùu, dico sá tá ní ñihí-í tnúhu-án te ñà túú cùtnuní iní-í sá ndécú cuèchi-í, te ta xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. ¹⁰ Te núu ní quide-í nchaa nacuaá càháⁿ tnúhu-án te sa ndéé ama-gá naníhí tàhú-í ní cùu, dico ñà túú ní quide-í núu ní cùtnuní iní-í sá tá xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. ¹¹ Te sá xíi tnúhu-án xiáⁿ uuⁿ-gá ní cunuu nchaa sá cuèhé sá dúhá ní dándáhú ñáhá-xi xii-í te ní quide-í, te ta dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáháⁿ ní cùu.

¹² Te tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o cuu-xi tnúhu ío yíñuhu ní taxi Yá Ndióxi, te ñⁿ ñⁿ tnúhu-án cúú-xi mèn-ni tnúhu váha, te ní ñⁿ tnúhu cuèhé tnúhu duha ñà túú ñuhu tnahá. ¹³ Te vá cúú cachi-í sá tnúhu váha-án ní quide-xi ta xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ní quide-í, xiáⁿ tá dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáháⁿ ní cùu, te sá cuendá tnúhu váha-án ní cùtnuní iní-í sá quidè-í nchaa sá cuèhé sá dúhá, te xiáⁿ tá xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. Te sá cuendá nchaa nacuaá càháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o ní cùtnuní iní-í sá xidó ndécú cuèchi-í ní cùu.

¹⁴ Te tnúhu-án ní taxi Espiritú Yá Ndióxi ndécú ndíhi-o cachí tnúhu-xi nacuaá cada váha-o. Te nchoo cùu-o mee-ni ñáyiiu yicá cuèchi, te táxi tnuní ñáhá nchaa sá cuèhé sá dúhá xii-o ní cuu. ¹⁵ Dico nchoo tnàhá iní-ó càda-o nchaa sá váha dico ñà túú quide-o, te da nchaa sá ñà túú tnàhá iní-ó càda-o quide-o, te ñà túú cùtnuní iní-ó ná cuendá ducaⁿ quide-o. ¹⁶ Te sá dúcáⁿ quide-o nchaa sá ñà túú tnàhá iní-ó, te xiáⁿ ndíxi túu iní-ó sá tnúhu sá dúcáⁿ sánu ichi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o cuu-xi tnúhu ío váha. ¹⁷ Te cùtnuní iní-ó sá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-ó, xiáⁿ quidè-xi dúcáⁿ quide-o sá ñà túú váha, te ñà díú sá cáhú iní mée-ó dúcáⁿ quide-o. ¹⁸ Te cùu-o cue ñáyiiu sání cuehé sání dùha iní-xi, te cuiní-ó càda-o nchaa sá váha dico ñà túú ñihí ndéé-ó càda-o. ¹⁹ Te cuiní-ó càda-o nchaa sá váha dico ñà ndácú-ó, te ñà túú cuiní-ó càda-o datná quidè nchaa ñáyiiu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi ñáyiiu-án mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá quidè-yu, dico ñi-ni nchaa xiáⁿ quidè-ó tnàhá-ó. ²⁰ Te sá dúcáⁿ quide-o nchaa sá ñà túú tnàhá iní-ó càda-o te ñà díú mèn-o ducaⁿ cahu iní-ó quide-o, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-ó xiáⁿ quidè-xi dúcáⁿ quide-o.

²¹ Te ducaⁿ tnàhi yáha-o òré cuiní-ó càda-o sá váha, chi da mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o. ²² Te ío cùdíí iní-ó càda-o nchaa nacuaá càháⁿ Yá Ndióxi, ²³ te dic-ó-ni sá ncháá sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-ó, xiáⁿ quidè-xi ngàni ñaha-xi xii-o ñà túú quide-o sá váha sání iní-ó càda-o, te ducaⁿ yáha-o chi nchaa sá cuèhé sá dúhá-án cúnú-xi taxi tnuní ñáhá-xi xii-o.

²⁴ ¡Te ndáhú ní cuu nchoo! Chi vá yòo ñⁿ ní ndàcu cada nacuaá vá táxi tnuní ñáhá-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá xii-o sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu. ²⁵ Te táxáhu xii Yá Ndióxi sá Xitohó Jesucristú ní quide-gá cuendá sá vá táxi tnuní ñáhá-gá ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-o, sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu. Te mee-o sání iní-ó càda-o nchaa nacuaá càháⁿ Yá Ndióxi, dico núu nchaa sá cuèhé sá dúhá ná cunuu-xi taxi tnuní ñáhá-xi xii-o, te ñi-ni nchaa xiáⁿ cada-o.

8

Ñáyiiu quide nchaa nacuaá càháⁿ Espiritú Yá Ndióxi

¹ Te vitna nchaa nchoo ñáyiiu tnàhá tnúhu ndíhi Xitohó Jesucristú vá cuíta nihnu-gá-ó, chi ñà túú-gá ndécú-ó ichi cuehé ichi duha, chi mee-ná nchaa nacuaá càháⁿ Espiritú Yá Ndióxi quidè-ó. ² Te Espiritú Yá Ndióxi-án táxi tnuní ñáhá-xi xii-o, te ducaⁿ chi ndècu ndíhi-o Xitohó Jesucristú, te sá dúcáⁿ táxi tnuní ñáhá Espiritú-gá xii-o núu xiáⁿ ñà

túu-gá táxi tnúni ñáhá ní ñⁿ-gá sá cuèhé sá dúhá xii-o, te ducaⁿ quide Espiritú-gá cuèndá sá vǎ cuíta nihnu-o, te ñiu-ni Espiritú-gá quidé-xí cuèndá sá nchóó ndúu táhú-ó cùndecu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. ³ Te nchoo ñǎ ní ndácu-o cada-o nchaa nacuaá cǎháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o, núu xǎáⁿ tnúhu-áⁿ ñǎ túú ní ñihí ndéé-xí càda-xi cuèndá sá nchóó vǎ cuíta nihnu-o. Dico Yá Ndióxi ní tendaha-gǎ Déhe mee-gǎ ní quixi ñuyúu-a, te Yaá-áⁿ cúu-gǎ ñⁿ ñǎyiu, te càa-gǎ dàtnǎ cáá ñǎyiu ndècu cuèchi-xi xǎndecu ñuyúu-a, te sá cuèndá nchaa cuèchi nchaa nchoo ñǎyiu xǎndecu ñuyúu-a ní quixi-gǎ, te ndéé dàvǎ-áⁿ ní quide-gǎ cuèndá sá vǎ táxi tnúni ñáhá-gǎ ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-o. ⁴ Te ducaⁿ ní quide-gǎ cuèndá nchoo nchicúⁿ nihnu-o quide-o nacuaá cǎháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuaá cada-o, chi ñǎ túú-gǎ cùnùu ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá iní-ó, chi Espiritú Yá Ndióxi-nǎ táxi tnúni ñáhá-xí xii-o.

⁵ Te nchaa ñǎyiu cùnùu nchaa sá cuèhé sá dúhá iní-xi mee-ni xǎáⁿ ñúhú iní-yu te quidé-yu. Dico nchoo ñǎyiu quide nchaa nacuaá cuini Espiritú Yá Ndióxi ñúhú iní-ó mée-ni nacuaá cǎháⁿ Espiritú-gǎ-áⁿ te quide-o. ⁶ Te núu mee-ni nchǎa sá cuèhé sá dúhá cùnùu iní-ó, te cuíta nihnu-o, dico núu mee-ni nchǎa tnúhu cǎháⁿ Espiritú Yá Ndióxi cùnùu iní-ó, te ío váha cuu iní-ó cùndecu-o ndihí-gǎ ní caa ni quíhíⁿ. ⁷ Te nchaa ñǎyiu ñúhu iní mee-ni sá cuèhé sá dúhá cùu úhú iní-yu Yá Ndióxi, te ñǎ túú cuini-yu cadá-yu nacuaá cǎháⁿ-gǎ, te ní ñǎ ndácú-yu cadá-yu. ⁸ Te nchaa ñǎyiu ducaⁿ cùnùu nchaa sá cuèhé sá dúhá iní-xi-áⁿ ñǎ túú cùdiú-yu núu Yá Ndióxi.

⁹ Te nchóó chi ñǎ túú-gǎ cùnùu sá cuèhé sá dúhá iní-ndó, chi mee-nǎ nacuaá cǎháⁿ Espiritú Yá Ndióxi quidé-ndó, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ndihí-ndo Espiritú-gǎ, te ñiu-ni Espiritú-gǎ-áⁿ ní tendaha Xitohó Jesucristú véxi ndècu ndihí-o ñǎ túú ndècu ndihí ñáhá-yu xii-gǎ. ¹⁰ Te núu ndècu ndihí-ndo Xitohó Jesucristú, te cuèi na cùu yiqui cùñú-ndó sá cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyúu-a, dico iní-ndó chi cundecu ndihí-xi Yá Ndióxi chi ñǎ túú-gǎ cuèchi-ndo ndècu núu-gǎ. ¹¹ Te núu ndècu ndihí-ndo Espiritú Yá Ndióxi Yaá ní dándótó ñaha xii Xitohó Jesucristú, te ñiu-ni-gǎ cada te ndoto yiqui cùñú-ndó sá tá xǎta nihnu cuáháⁿ núu na cùu-xi, te ducaⁿ chi ndècu ndihí-ndo Espiritú-gǎ.

¹² Te nchóó ñǎyiu ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú, ñǎ túú-gǎ táu-ndó cùnùu ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá iní-ndó nacuaá vǎ cùndècu-gǎ-ndó ichi cuèhé ichi duha. ¹³ Chi

núu na cùnùu sá cuèhé sá dúhá iní-ndó te cuíta nihnu-ndo, chi quíhíⁿ-ndó núu úhú núu ndáhú. Dico núu dañá-ndo mée-ndo chindee ñaha Espiritú Yá Ndióxi xii-ndo cuèndá sá vǎ cùnùu-gǎ sá cuèhé sá dúhá iní-ndó ñǎ, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihí-gǎ ní caa ni quíhíⁿ te núu ducaⁿ na càda-ndo.

¹⁴ Chi nchaa ñǎyiu quide nchaa nacuaá sǎnu ichi ñaha Espiritú Yá Ndióxi cúu-yu déhe-gǎ. ¹⁵ Te Espiritú sá ní taxi Yá Ndióxi ndécú ndihí-o ñǎ túú quide-xi sá nchóó yùhú-ó cùnùu cuèchi-o núu-gǎ, chi Espiritú-áⁿ quidé-xí sá nchóó cùu-o déhe-gǎ, te ñiu-ni Espiritú-áⁿ quidé xǎháⁿ-o xii Yá Ndióxi: “¡Yohó Dúru Ndióxi cúu-n Tǎtǎ mée-ndí!”, duha xǎháⁿ-o xii-gǎ. ¹⁶ Te ñiu-ni Espiritú-gǎ-áⁿ tnáhá-ó ndúu táhú-ó sá ní nduu táhú Xitohó Jesucristú, te ducaⁿ ndúu táhú-ó te núu na càda ndee iní-ó ndòho-o dàtnǎ ní ndoho Xitohó Jesucristú, te núu ducaⁿ te ío cuu càhnu-o ndihí-gǎ ní caa ni quíhíⁿ.

¹⁸ Te yùhú càchi-í sá ñǎ túú nǎ cada-xi cuèi ndòho-o cuèndá-gǎ ndécú-ó ñuyúu-a, chi ío váha càa núu ndúu táhú-ó cùndecu-o na saá nduu. ¹⁹ Te nchaandi túhú sá ní cadúha Yá Ndióxi ní taxi ndecu-gǎ ñuyúu-a ndètu cahnu-ná-xi saá nduu càchi-gǎ sá ío càhnu cuu nchaa déhe-gǎ. ²⁰ Te nchaa sá ní cadúha Yá Ndióxi ní taxi ndecu-gǎ ñuyúu-a ní saá nduu ñǎ túú-gǎ cúu-xí sá váha sá cúu-xí-gǎ. Te ñǎ díu mée sá ní taxi ndecu Yá Ndióxi ñuyúu-a ducaⁿ ní sǎni iní-xi cunduu, chi mee-gǎ ducaⁿ tnáhí ní cachí-gǎ cunduu sá saá nduu vǎ cúu-xí sá váha sá cúu-xí-gǎ, dico saá tucu nduu te nchaa xǎáⁿ cuu tucu-xi sá váha sá cúu-xí-gǎ. ²¹ Te nchaa sá ní taxi ndecu-gǎ ñuyúu-a vǎ cùndùu-gǎ-xi dàtnǎ cáá-xí vitna te ní vǎ dánàa-gǎ, chi nduu saa-xi te ngúndecu váha-xi dàtnǎ ngúndecu váha nchaa cue déhe-gǎ. ²² Te ñaha-o sá ncháandi túhú sá nchító ní cadúha Yá Ndióxi ndécú ñuyúu-a ndòho-xi vitna dàtnǎ ndóhó ñⁿ ñadihí sa ní tnáhá òrè cacu déhe-xi. ²³ Te ñǎ díu-ni nchǎa sá dúcáⁿ ní cadúha-gǎ-áⁿ ducaⁿ ndòho-xi, chi tnáhá nchoo dūcaⁿ ndoho-o ndecu-o ñuyúu-a tucu, te nchoo sá ní nduu táhú-ó Espiritú Yá Ndióxi Espiritú sá ní cachí mée-gǎ nduu táhú-ó ñǎnnauu. Te ío ndòho tnáhá-ó ndecu-o ñuyúu-a te ndètu cahnu-ná-ó saá nduu ndáda saa-gǎ yiqui cùñú-ó, te cǎháⁿ-gǎ sá cúu-ó déhe-gǎ. ²⁴ Te Yá Ndióxi ní quide-gǎ ní nanihí táhú-ó núu xǎáⁿ ní ngúndecu ndihí-o tnúhu ndee iní ndétú-ó saá nduu càda-gǎ nacuaá ní cachí-gǎ, te núu sa ndècu ndihí-o sá ndúu táhú-ó te vǎ cúu cǎháⁿ-ó sá cùndètu-o sá ndúu táhú-ó chi sa ndècu ndihí-o. ²⁵ Dico sá ndétú-ó ndúu

táhu-ó cùu-xi sá vátá cùndècu ndihí-gá-ó, te xini ñuhu-ni-xi cada ndee-ni iní-ó cùndetu-o ndéé sáá nduu nduu táhu-ó sá dúcáⁿ ní cachí Yá Ndióxi nduu táhu-ó.

²⁶ Te Espiritú-gá chindee ñaha-xi xii-o nacúaa níhi ndéé-ó cùndecu-o, te nchoo ña túu xini-ó cáháⁿ ndihí-o Yá Ndióxi nacúaa tàu-xi cunduu dico Espiritú-gá cáháⁿ ndáhú-xi núu-gá cuendá-ó cuéi òré ña níhi-ó tnúhu cáháⁿ-ó cuendá nchaa sá io cuini-ó cácaⁿ-ó núu-gá. ²⁷ Te Yá Ndióxi sa ñaha ndáá-gá nchaa nacúaa sàni iní-ó, te ducaⁿ sá naha ndáá-gá nchaa nacúaa sàni iní Espiritú-gá. Te Espiritú-gá cáháⁿ ndáhú-xi núu-gá cuendá nchoo ñayiu yindaha-gá, te cáháⁿ ndáhú-xi núu-gá nacúaa cuini méé-gá cunduu.

Nchaa sá ná càda ñaha ñayiu te vá ndácú-yu nadatùhú-yu iní-ó chí ndacu nahí-ni-o yáha-o nchaa sá ná càdá ñáhá-yu

²⁸ Te sa ñaha-o sá Yá Ndióxi quidé-gá sá ncháá sá yáha-o ndècu-o ñuyúu-a cùu-xi sá vaha sá cùu-xi nchòo cue ñayiu cùu iní ñáhá xii-gá, chí cùu-o ñayiu ní cáháⁿ-gá cundecu ndihí-gá dàtná ní cachí iní méé-gá. ²⁹ Te ndéé cùtnhá vátá ngáva-gá ñuyúu, te Yá Ndióxi sa ñaha-gá nándi cùu ñayiu cundecu ndihí-gá, te ñu-ni ndéé dàvá-áⁿ ní cachí-gá sá ñayiu-áⁿ cunduu váha iní-yu dàtná váha iní Déhe mee-gá, te ducaⁿ ní cachí-gá cuendá sá Déhe mee-gá-áⁿ cunuu-gá núu ncháa ñayiu cundecu ndihí-gá. ³⁰ Te nchaa ñayiu ducaⁿ ní cachí-gá cundecu ndihí-gá ndéé cùtnhá vátá ngáva-gá ñuyúu cáháⁿ ñáhá-gá xii-yu vitna, te nchaa ñayiu ducaⁿ cáháⁿ-gá cachí-gá sá ña túu-gá cuéchi-yu ndècu núu-gá, te ñu-ni ñayiu-áⁿ cachí-gá sá io càhnu cuú-yu.

³¹ Te vitna ní cùtnúni iní-ó, te ña túu nágá cani iní-ó, chí Yá Ndióxi ndécú ndihí ñaha-gá xii-o, te vá yóo ñⁿ-gá ndacu quehndé nihnu cuendá sá vá chindée ñaha-gá xii-o. ³² Te Yá Ndióxi ña túu ní cùdí iní-gá Déhe-gá sá cùu-gá cuendá nchaa nchoo ñayiu xíndecu ñuyúu-a, te sá dúcáⁿ ndéé Déhe-gá ña túu ní cùdí iní-gá xiáⁿ cùtnúni iní-ó sá táxi-gá nchaandi túhú sá xini ñuhu-o. ³³ Te vá yóo ñⁿ ndacu cacáⁿ cuéchi núu Yá Ndióxi cuendá nchaa ñayiu ní cachí-gá cundecu ndihí-gá te núu ná cùu cuéchi-yu ndècu. Chí mee-gá cachí-gá sá ña túu ndècu cuéchi-yu núu-gá. ³⁴ Te vá yóo ñⁿ ndacu daquihíⁿ ñáhá xii-o núu úhú núu ndáhú, chí Xitohó Jesucristú ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te cuánda-gá núu ndécú Dútú Ndióxi núcòo-gá xio cùha-gá, te ducaⁿ io cùnuu-gá, te yàcáⁿ cáháⁿ ndáhú-gá núu Dútú Ndióxi cuendá-ó. ³⁵ Te vá yóo ñⁿ ndacu cada ñaha xii-o ñⁿ sá ña túu váha cuendá sá vá cùu iní ñáhá-gá Xitohó Jesucristú xii-o, te ni tnúndòho tnúhu ndáhú, te ní sá ndihú iní-ó ña cùtnúni iní-ó ñasa cada-o

cácu nihnu-o ñⁿ sá ná yáha-o, te ni nchaa sá càdá ñaha ñayiu sá cuendá-gá, te cuéi-ni sá vá níhi-ó sá cóhó sá cáxi-ó, te cuéi-ni sá vá níhi-ó dóo cuihnu-o, te cuéi ndècu-ná-ó sá yáha-o ñⁿ sá yáha-o, te cuéi sa ndècu-ná-ó sá cahní ñáhá-yu, dico Xitohó Jesucristú vá dáñá ndéé-gá sá cùu iní ñáhá-gá xii-o. ³⁶ Te quee ndáá-xi nacúaa ní cáháⁿ ñⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní ngódo tnúni núu tútu-gá núu cáchi-xi:

Yóhó Dútú Ndióxi nchaa-ni nduu nchaa-ni òré cuini ñayiu cahni ñáhá-yu xii-ndí sá cuendá-n,

te cáchi-yu sá cùu-ndí dàtná cue mbéé cue quíti sa ndècu túha-ná cahni-yu.

Duha ní cachí téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá-áⁿ, te ducaⁿ ní ngódo tnúni núu tútu-gá. ³⁷ Te cuéi ducaⁿ nándi sá ná càda ñáhá-yu xii-o, dico vá ndácú-yu nadatùhú-yu iní-ó chí ndacu nahí-ni-o yáha-o nchaa sá dúcáⁿ ná càda ñáhá-yu xii-o, te ducaⁿ chí Xitohó Jesucristú Yáa io cùu iní ñáhá xii-o ndecu ndihí ñaha-gá chindée ñaha-gá. ³⁸⁻³⁹ Te yúhú cùtnúni ndáá iní-í sá ní ñⁿ sá io ñuyúu-a vá ndácú-xi càda-xi cuendá sá vá cùu iní ñáhá-gá Yá Ndióxi xii-o, te ni sá cùu-ó, te ni sá cùndècu-o ñuyúu-a, te ni ñⁿ espiritú sá io cùnuu cundihí yucu ñávaha te ni ñⁿ dava-gá cue espiritú cùndihí-xi vá ndácú-xi càda-xi cuendá sá vá cùu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-o. Te ni sá cùu ñuyúu-a vitna, te ni sá cùu ndéé cuéé-gá, te ni ñⁿ sá ndécú àndiu, te ni ñⁿ sá ndécú ñuyúu-a, te ni ñⁿ sá ní cadúha mee Yá Ndióxi, ni ñⁿ xiáⁿ vá ndácú-xi càda-xi cuendá sá vá cùu iní ñáhá-gá xii-o chí ndècu ndihí-o Xitohó Jesucristú Yáa cùu Xitohó-ó.

9

Yá Ndióxi ní cachí-gá sá ñayiu israhél cuú-yu ñayiu canchicúⁿ nihnu ñaha xii-gá

¹ Te yúhú cáháⁿ ndáá-í chí cùu-í ñⁿ téé ndècu ndihí Xitohó Jesucristú, te ndècu ndihí-í Espiritú Yá Ndióxi núu xiáⁿ cùtnúni iní-í sá cáháⁿ ndáá-í. ² Te nchaa-ni nduu nchaa-ni òré io ndihú iní-í, te ducaⁿ-ni io quide úhú-xi iní-í ³ sá cuendá nchaa ñayiu cùu ndi mee-í. Te núu dico cùu-xi ñⁿ sá chindée ñaha xii-yu nucúndecu váha-yu núu Yá Ndióxi ña, te dàña-í méé-í dàcuíta nihnu ñaha Xitohó Jesucristú núu dico sá cùu. ⁴ Te nchaa ñayiu cùu ndi mee-í-áⁿ cùu-yu ñayiu israhél, te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cùu-yu déhe-gá, te ní quide-gá nacúaa ní cùtnúni iní-yu sá io càhnu cuu-gá, te ní cáháⁿ ndáá-gá núu-yu nacúaa cada ñaha-gá xii-yu, te ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Moisés ní chidó tnúni ndíi nacúaa cada-yu cundécú-yu. Te ní xáhaⁿ-gá xii-yu nacúaa cada-yu cada càhnu ñáhá-yu xii-gá, te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-yu nchaa nacúaa cada-gá ndéé cuéé-gá. ⁵ Te nchaa

ñáiyu-án cùu-yu ñaní tnáhá ncháa cue téé ní cunuú ní xindecu ndéé sanaha, te diu-ni ñaní tnáhá-yu cùu Xítotoh Jesucristú Yaá ní tendaha Dútú Ndióxi ní quixi ñuyiú-a, te tnáhá-gá cùu-gá Ndióxi te io cunuú-gá, te ncháa nduu ncháa quíú io càhnu cuu-gá. Te ducaⁿ na cunduú.

⁶ Te vá cächí-ó sá Yá Ndióxi ñá túú ní quide-gá ncháa nàcuáa ní cachí-gá cada-gá cuendá sá ñá túú sàndáa iní ñáhá dáva ñáiyu isráél xii-gá. Te sá dúcáⁿ xiquide davá-yu te ñá túú quide-yu nàcuáa tàù-xi cada-yu sá cùu-yu ñáiyu isráél. Te ñáiyu ducaⁿ xiquide-án cùu-yu ñáiyu ñá túú cùu cuendá ñáhá Yá Ndióxi. ⁷ Te cuéinchaá-yu cùu-yu ñaní tnáhá ndíi Àbrahám dico ñá túú quide-yu ncháa nàcuáa tàù-xi cunduú cada-yu sá cùu-yu ñaní tnáhá ndíi. Te Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Àbrahám: “Ncháa cue ñaní tnáhá tē Isáac téé cùu déhe ducuⁿ-n, mee-ni cué ñáiyu-án cuu ñaní tnáhá-n”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Àbrahám. ⁸ Te xiáⁿ cùtnùni iní-ó sá ñá ncháa ñáiyu cùu ñaní tnáhá ndíi Àbrahám cùu-yu ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi, chí mee-ni ñáiyu sàndáa iní nàcuáa ní cáháⁿ-gá cada-gá, ñáiyu-án cùu cuendá-gá. ⁹ Te duha nduu tnúhu ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Àbrahám: “Sáa nduu te yúhú cada-í te coo ñⁿ déhe-n ndíi ñadihí-n tá Sárá”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi.

¹⁰ Te ñá díú-ní xiáⁿ ní quide Yá Ndióxi, chí tnáhá ní ndatnúhu-gá ndíi ndíi Rèbecá cùtnáhá vitna ñúhu úú déhe ndíi ndíi ndíi Isáac téé ní cuu ñaní tnáhá-ó ní xindecu ndéé sanaha. ¹¹⁻¹³ Te cùtnáhá vitna ñúhu-gá déhe ndíi Rèbecá, cùtnáhá vátá cada-gá-güexi ni ñⁿ sá cuéhé sá dúhá, te ní ñⁿ sá váha, ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi: “Déhe-n tée díhna na càcu te téé-án tñii-dé ncháa tnúhu cáháⁿ déhe-n téé cùu uú ná càcu”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Rèbecá. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ Yá Ndióxi núú tütú-gá núú cächí-xi: “Té Jácób ní cuu váha iní-í núú-dé, te té Esáu ñá túú ní cùu váha iní-í núú-dé”, duha cachí-gá núú tütú-gá. Te ducaⁿ ní cuu chí ducaⁿ ní cachí mee-gá cunduú sá cáháⁿ-gá ncháa ñáiyu cuini mee-gá, te ñá díú cuendá ñⁿ chiúⁿ quide-yu cáháⁿ ñáhá-gá xií-yu.

¹⁴ Te vá cùu tnáhi cáháⁿ-ó sá Yá Ndióxi ñá túú quide váha-gá sá dúcáⁿ quide-gá chí mee-gá io ndáá quide-gá! ¹⁵ Te mee-gá ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Moisés: “Cundáhú iní-í chindee-í mee-ni cué ñáiyu cächí iní-í”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi. ¹⁶ Te xiáⁿ cùtnùni iní-ó sá cundáhú iní-gá ñáiyu chí ducaⁿ cuini mee-gá cunduú, dico ñá túú cundáhú iní ñáhá-gá xií-yu cuendá sá dúcáⁿ cuini-yu cada-gá, te ní ñá túú cundáhú iní ñáhá-gá xií-yu cuendá sá io ndúcu ndéé-yu quide-yu ñⁿ sá quide-yu. ¹⁷ Te núú tütú Yá Ndióxi cáháⁿ-xi nàcuáa ní

xáhaⁿ-gá xii téé ní cuu Faràón téé ní xindaha nàcióⁿ Ègíptú, te duha ní xáhaⁿ-gá: “Yúhú ní quide-í yindàha-n ñáiyu cuendá cada-í titni núú sá cada-í núú-n cuendá cutnùni iní-n sá io càhnu cuu-í, te ducaⁿ ncháa ñáiyu ñuyiú cutnùni iní-yu sá yúhú cùu-í Ndióxi”, duha ní xáhaⁿ-gá xii téé ní cuu Faràón. ¹⁸ Te xiáⁿ cùtnùni iní-ó sá Yá Ndióxi cundáhú iní-gá mee-ni cué ñáiyu cächí iní mee-gá, te ducaⁿ ndàda dí-gá iní ncháa ñáiyu cächí iní mee-gá ducaⁿ cáda-gá.

¹⁹ Te sá dúhá cáháⁿ-í te dava-ndo quésaha-ndo: “Ná cuendá Yá Ndióxi dáca-gá cuéchi díquí ñáiyu núu ni ñⁿ-yu ñá ndácú-yu quehndé nihnú-yu cuendá sá vá cáda Yá Ndióxi nàcuáa cuini-gá”, quesaha-ndo. ²⁰ Te chí cuáha cuendá sá díco ñáiyu ñuyiú-a cùu-ndo te ñá túú nduu váha-xi sá nchóho cáháⁿ-ndó ñⁿ tnúhu sá ñá túú nduu váha sá cùu-xi Yá Ndióxi. Te duha na cáháⁿ-í núú-ndó nàcuáa tecú tnùni-gá-ndó nàcuáa nduu tnúhu cáháⁿ-í. Te ñá túú xini-ó sá ñⁿ quídi ñúhu cúnaha-xi xii ñáiyu ní cadúha ñaha xii-xi: “Ná cuendá duha ní cadúha ñaha-n xii-í”, cúnaha-xi. ²¹ Chí ñáiyu cadúha ncháa quídi-án cuu-ni cadúha-yu ndíi ñúhu cuéi nása na cunduú quídi cadúha-yu canehe chiúⁿ-yu, chí ñⁿ-ni ñúhu cadúha-yu quídi cánehe chiúⁿ-yu ndi tnáhá nduu sácóo-yu vico ndíi quídi sá cánehe chiúⁿ-yu nduu cùtexínu.

²² Te diu-ni ducaⁿ quide Yá Ndióxi, chí cuini-gá dandóho-gá ñáiyu ñá túú quide ncháa nàcuáa nduu vétú iní-gá, te cada-gá nàcuáa cutnùni iní-yu sá io càhnu cuu-gá. Te sa ndècu túha-ná-yu sá quíhⁿ-yu núú úhú núú ndáhú, te cuéi ducaⁿ dico io ta quide cahnu iní-gá cuáháⁿ. ²³ Te ducaⁿ quide-gá cuendá cutnùni iní ncháa ñáiyu ñuyiú sá io váha quide-gá sá cùu-xi ncháa nchoo ñáiyu cundáhú iní-gá, chí ní cachí-gá sá nchóo cué ñáiyu cundáhú iní-gá nduu táhú-ó cùndecu-ó ndíi-gá núú io váha cáa ndecu-gá. ²⁴ Te dava nchoo ñáiyu ní cáháⁿ Yá Ndióxi cùu-ó ñáiyu isráél, te dava-o cùu-o ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél. ²⁵ Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Òseás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha ní chídó tnùni ndíi núú tütú-gá núú cächí-xi:

Ñáiyu ñá túú cùu cuendá-í ní cùu te nduu cuendá-í-yu,

te diu-ni ñáiyu-án ñá túú cùu váha iní-í núú-yu ni cùu, dico vitna cùu váha iní-í núú-yu.

²⁶ Te diu-ni ñúu núú dúcáⁿ ní cachí-í sá ñá túú ñáiyu cùu cuendá-í diu-ni ñúu-án coo ñáiyu cuu déhe yúhú Dútú Ndióxi Yaá ndécú tūu andíu.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Òseás ní chídó tnùni ndíi núú tütú-gá. ²⁷ Te ndíi

Chàia téé ní xóo cáháⁿ tucu tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní cáháⁿ ndíi cuendá ñáyiú isrâél, te duha ní cachí ndíi: “Cuéí cuéhé víhí ñáyiú isrâél dátá cuéhé ñuhu cúchí lámár dico sacú-ni-yu vá quini-yu tnúndóho tnúhu ndáhu. ²⁸ Te Yá Ndióxi ío ndíhi cada-gá nchaa nácuáa cáháⁿ-gá ñuyú”, duha ní cachí ndíi. ²⁹ Te ní cáháⁿ tucu ndíi nácuáa cada-xi ndéé cuéé-gá, te ní cachí ndíi:

Yá Ndióxi Yá táxi tnúni nchaandi túhú sá ío andíu ndíhi ñuyú ñá túú ní dánaa-gá nchaa ñáyiú isrâél, chi núu ní ndíhi-yu danàa ñaha-gá,

te nchoo cùu-o datná ní cuu nchaa ñáyiú ní xindecu ñuú Sòdomá ndíhi nchaa ñáyiú ní xindecu ñuú Gómorrá, te ndíhi-o náa datná ní naa nchaa ñáyiú-áⁿ ní cùu.

Duha ní cachí ndíi.

Ñáyiú isrâél ñá túú sàndáa iní-yu tnúhu Xítoho Jesucristú

³⁰ Te sá cuendá xiáⁿ núu vitna càchí tnúhu-í xii-ndo sá cué ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isrâél ñá túú ní nànducu nihnú-yu nácuáa cada-yu cudíu-yu núu Yá Ndióxi, dico vitna cudíu-yu núu-gá chí ñá sàndáa iní-yu Xítoho Jesucristú. ³¹ Te ñáyiú isrâél nchicúⁿ nihnú-yu tnúhu sá dánéhé ñáhá xii-yu nácuáa cada-yu cudíu-yu núu Yá Ndióxi dico ñá túú cudíu-yu núu-gá chí ñá ndácú-yu cada-yu nchaa nácuáa cáháⁿ-xi. ³² Te ducaⁿ ñá túú cudíu-yu núu Yá Ndióxi chí ñá túú sàndáa iní-yu Xítoho Jesucristú, te sàni iní-yu sá sá cuendá mee-ni ncháa sá quidé mée-yu cudíu-yu núu-gá, te sá dúcáⁿ quidé-yu te cùu-yu dátá ñá ñáyiú nguñenu ñá yúú te ndúa-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-yu chí ñá túú cùu váha iní-yu núu Xítoho Jesucristú. ³³ Te quée ndáá-xi nácuáa ní cáháⁿ Yá Ndióxi ñá xichi núu tútú-gá núu càchí-xi:

Yúhú táxi ndécú-í ñá téé ñuú Sióon, te cuu-dé dátá ñá yúú, te yúú-áⁿ nguñenu ñáyiú te ndúa-yu,

te nchaa ñáyiú na quindáa iní ñáhá xii-dé, te vá ndíxi cuéchi iní-yu sá dúcáⁿ ní sàndáa iní ñáhá-yu xii-dé.

Duha càchí-gá núu tútú-gá.

10

¹ Te nchóho ñáyiú ndécú ndíhi-í ichi Xítoho Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá cáháⁿ ndíhi-í Yá Ndióxi cuendá ñáyiú isrâél, chí ío cuini-í sá nánihí tãhú-yu. ² Te na cáháⁿ ndáá-í cuendá-yu sá ío ndécú ndéé-yu xinu cuechí-yu núu Yá Ndióxi, te dicó-ní sá ñá túú quidé-yu nácuáa cuini mée-gá cada-yu. ³ Chí ñá túú quidé cuendá-yu nácuáa cuini Yá Ndióxi cada ñaha-gá xii-yu nácuáa cudíu-yu núu-gá, te quidé-ní-yu nácuáa sàni iní mée-yu cudíu-yu núu-gá te ñá túú cuini-yu tnií-yu tnúhu cáháⁿ-gá nácuáa cudíu-yu

núu-gá. ⁴ Te Xítoho Jesucristú ní quidé-gá cuendá sá vá cùnùu-gá nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, te nchaa ñáyiú na quindáa iní ñáhá xii-gá te diu-gá cada te cudíu-yu núu Yá Ndióxi.

⁵ Te ndíi Moisés cáháⁿ ndíi núu tútú ndíi cuendá ñáyiú cuini cudíu núu Yá Ndióxi cuendá sá nchicúⁿ nihnú-yu nchaa nácuáa ní cáháⁿ ndíi. Te ní cachí ndíi sá ncháa ñáyiú na cada nchaa nácuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi ní chídó tnúni ndíi te nanihí tãhú-yu, te núu dico ndácú-yu cada-yu nchaa nácuáa ní cáháⁿ ndíi. ⁶ Dico vitna núu na quindáa iní-ó Xítoho Jesucristú, te cudíu-o núu Yá Ndióxi. Te duha càchí tnúhu ní chídó tnúni ndíi núu tútú-gá: “Vá cáni iní-ndó sá xini ñuhu-xi cada-ndo ñá sá vá yóo ñáhá ndácu cada sá cáa túu-ndo andíu te cùñaha-ndo xii Cristú cuuⁿ-ndo ndíhi-gá núu ñuyú-a. ⁷ Te ní vá cáni túcu iní-ndó sá quihíⁿ túu-ndo núu xindecu nchaa ñáyiú ní xihí te cada-ndo sá Cristú ndoto-gá”, duha càchí tnúhu-áⁿ sá vá dúcáⁿ càni iní-ó. ⁸ Te càchí tucu tnúhu-áⁿ: “Tnúhu Yá Ndióxi sá ndécú ndíhi ñaha-xi xii-ndo chí sàni iní-ndó cuendá tnúhu-áⁿ te cáháⁿ-ndó”, duha càchí tnúhu-áⁿ. Te tnúhu sá ndécú ndíhi-ndo-áⁿ cúu-xi tnúhu cáháⁿ-ndí núu ñáyiú, te xini ñuhu-xi sá quindáa iní-yu tnúhu-áⁿ. ⁹ Te núu na ñunuu-ndo cáháⁿ-ndó sá Xítoho Jesucristú cúu-gá Xítoho-ndó, te quindáa iní-ndó ní yuhu ní iní-ndó sá Yá Ndióxi ní dándótó-gá Xítoho Jesucristú, te nanihí tãhú-ndó te núu ducaⁿ na cada-ndo. ¹⁰ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ sàndáa iní te cáháⁿ-yu sá Xítoho Jesucristú cúu-gá Xítoho-yu, ñáyiú-áⁿ cudíu-yu núu Yá Ndióxi te nanihí tãhú-yu.

¹¹ Te núu tútú Yá Ndióxi càchí-xi sá ní ñáyiú sàndáa iní ñáhá xii Xítoho Jesucristú vá ndíxi cuéchi iní-yu sá dúcáⁿ sàndáa iní ñáhá-yu xii-gá. ¹² Te sá cúu-xi Xítoho Jesucristú chí ñá-ni cùu ñáyiú isrâél ndíhi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isrâél, chí diu-gá cúu-gá Yáa cùnùu taxi tnúni-gá nchaa ñáyiú, te ío váha quidé-gá sá cúu-xi ncháa ñáyiú cáháⁿ ndíhi ñaha xii-gá. ¹³ Te quée ndáá-xi nácuáa cáháⁿ-xi núu tútú Yá Ndióxi núu càchí-xi: “Nchaa ñáyiú na cáháⁿ ndáhú núu Xítoho Jesucristú sá dáccu nihnú ñaha-gá xii-yu, te ñáyiú-áⁿ nanihí tãhú-yu”, duha càchí-xi núu tútú-gá. ¹⁴ Te ñáyiú-áⁿ vá nihí-yu nácuáa cáháⁿ ndáhú-yu núu-gá te núu ñá túú sàndáa iní ñáhá-yu xii-gá, te ní vá nihí-yu nácuáa cada-yu quindáa iní ñáhá-yu xii-gá te núu vátá cùndédóho-gá-yu tnúhu-gá, te ní vá nihí-yu tnúhu-gá te núu vá yóo quihíⁿ cùtmuhu ñaha xii-yu. ¹⁵ Te ní vá yóo quihíⁿ ducaⁿ cùtmuhu ñaha xii-yu tnúhu-gá te núu Yá Ndióxi vá tэндàha-gá ñáyiú quihíⁿ cùtmuhu ñaha xii-yu. Te núu tútú Yá Ndióxi

càchí-xi: “Ío vii ío váha cùu iní-ó vèxi ñáyiú dànehé ñáhá xii-o nacuáa ndùu tnúhu sá càháⁿ nacuáa naníhí tãhú-ó”, duha càháⁿ-xi núú tütú-gã.

¹⁶ Te ñã ncháa-yu cuiñi-yu quindáa iní-yu tnúhu-án. Te ní quee ndáa-xi nacuáa ní xáhaⁿ ndíi Chaiá xii Yá Ndióxi te duha ní xáhaⁿ ndíi xii-gã: “Yòhó Dútú Ndióxi na nàcani tnúhu-í núú-n sã ïo sacú-ni ñáyiú sãndáa iní-yu tnúhu càháⁿ-ndí”, duha ní xáhaⁿ ndíi xii-gã. ¹⁷ Te xini ñuhu-xi sã ðihna-gã cundedóho-yu tnúhu-án cuendá ducaⁿ te quindáa iní-yu, te tnúhu-án cúú-xi tnúhu Xitohó Jesucristú.

¹⁸ Te vá cúú càháⁿ-ó sã ñã túú ní ñíhí ñáyiú israél tnúhu-gã, chi ncháa-yu ní ñíhí-yu tnúhu-gã, chi núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi: Cue tee ní càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ní càháⁿ-güedé tnúhu-gã núú ñáyiú,

te tnúhu-án ní xité nuu-xi ñíhí ñuyú. Duha càchí-xi núú tütú-gã. ¹⁹ Te ní vã càháⁿ-ó sã ñáyiú israél ñã túú ní cùu tnuní iní-yu nacuáa ndùu tnúhu-gã chi ní tecú tnuní-yu. Te ndéé sanaha ní chídó tnuní ndíi Moisés nacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ñáyiú israél, te duha ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

Yúhú cada váha-í ncháa ñáyiú ñã túú cùu ñáyiú israél, ñáyiú ñã túú cùtnuní iní-xi nacuáa cada váha cundecu núú-í,

te nchóhó cudéⁿ-ndó nüü-yu te cuu cuédú iní-ndó-yu.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii-yu te ducaⁿ ní chídó tnuní ndíi Moisés. ²⁰ Te ndíi Chaiá ñã túú tnãhí ní yúhú ndíi ní quide ndíi núú Yá Ndióxi ní càháⁿ ndíi tnúhu-gã, te ní cachí ndíi:

Ñáyiú ñã túú nãnducu ñaha xii-í ní cùu ní naníhí ñãhá-yu xii-í,

te ní ñã túú ndùcu tnúhu ñãhá-yu xii-í ní cùu te ní xini ñãhá-yu.

Duha ní cachí ndíi Chaiá ní càháⁿ ndíi tnúhu Yá Ndióxi. ²¹ Te ní quide tucu ndíi núú Yá Ndióxi ní càháⁿ ndíi tnúhu-gã cuendá ñáyiú israél, te ní cachí ndíi: “Ncháa-ni nduu yihi-í càháⁿ-í ñáyiú israél te ñã túú cuiñi-yu quindáa iní-yu chi ío sãá iní-yu”, duha ní cachí ndíi Chaiá ní càháⁿ ndíi tnúhu Yá Ndióxi.

11

Cuendá ñáyiú israél ñáyiú naníhí tãhú

¹ Te cuéi ducaⁿ dico vá càháⁿ-ó sã Yá Ndióxi dáquée tãhú-gã ñáyiú israél chi ðiu-ni ñáyiú-án cúú cuendá-gã, chi yúhú tnãhá-í cúú-í mei tãe israél, te ñani tnãhá-í ní cuu ndíi Àbrahãm tãe ní xindecu ndéé sanaha vihi-gã, te ðiu-ni ñani tnãhá-í ní cuu tucu ndíi Benjámin. ² Te ndéé sanaha ðucaⁿ ní cachí Yá Ndióxi sã nchúhú ñáyiú israél cúú-ndí ñáyiú cùu cuendá-gã, te ñã túú

dáquée tãhú ñáhã-gã xii-ndí, te nchóhó sa xini-ndó nacuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi núú càchí-xi nacuáa ní quide té Èliás ní ndacáⁿ cuéchi-dé núú-gã cuendá ñáyiú israél. ³ Te duha ní xáhaⁿ-dã xii-gã: “Yòhó Dútú Ndióxi, ná nàcani tnúhu-í núú-n sã ní sahní-yu cue tãe càháⁿ tnúhu-n, te ní dátanàn-yu núú xihí quiti ndùu tãhú-n, te yúhú-nã ní cácu-í ndécú-í dico nãnducu ñãhá-yu chi tnãhá-í cuiñi-yu cahni ñãhá-yu xii-í”, duha ní xáhaⁿ-dã xii Yá Ndióxi. ⁴ Te Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gã xii-dé: “Sa ní dáquée ðiiⁿ-í úsã míl cue tãe cùu cuendá-í, te ñã túú nèhe-güedé sã yñúhu núú Bàal sã càchí-yu cùu ndiòxi-yu te ñã ndáa sã ndiòxi cúú-xi”, duha ní xáhaⁿ-gã xii té Èliás. ⁵ Te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu vitna chi xindecu ñáyiú ní càháⁿ-gã ní chitnahã ñãhá xii-gã, te ducaⁿ ní quide-gã chi ní cundãhú iní ñãhá-gã xii-yu. ⁶ Te ducaⁿ ní càháⁿ ñãhá-gã xii-yu sã cundãhú iní ñãhá-gã, te ñã díú cuendá ðiⁿ chiⁿ quide-yu ducaⁿ ní càháⁿ ñãhá-gã xii-yu, chi núú díco cuendá ðiⁿ chiⁿ quide-yu ducaⁿ ní càháⁿ ñãhá-gã xii-yu ñã, te ñã díú-gã sã cúú iní meé-gã ducaⁿ ní càháⁿ ñãhá-gã xii-yu te núu ducaⁿ.

⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nacuáa cùu vitna sã ñáyiú israél cuiñi-yu cudú-yu núú Yá Ndióxi dico ñã ndácú-yu, dico dava ñáyiú ní càháⁿ-gã ñáyiú-án cudú-yu núú-gã, te ñáyiú ducaⁿ ñã túú cùu núú-gã-án ío ní cuu sãá iní-yu núú-gã. ⁸ Te ní quee ndáa-xi nacuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi núú càchí-xi: “Yá Ndióxi ní cachí-gã sã cúú-yu ñáyiú ío ní ðiquí-xi, chi cuéi ndéhé-yu nacuáa càháⁿ tnúhu-gã dico ñã cùtnuní iní-yu nacuáa càháⁿ-xi, te cuéi ndedóho-yu dico ñã túú quée ðiquí-yu, te ducaⁿ-ni quide-yu ndéé vitna”, duha càchí-xi núú tütú-gã. ⁹ Te ndíi Dávíi ní cachí ndíi:

Ñáyiú ío váha ndècu te cudú iní-yu quide-yu víco,

dico yãha-yu dátã yãha ðiⁿ quiti ngava trampã àdi ðiⁿ quiti ñã cùtnuní iní-xi quée xití ñunu,

chi cuíta niñnú-yu te nachãhu-yu ncháa sã quidè-yu.

¹⁰ Te cúú-yu ñáyiú ñã túú vèdana təcú tnuní, te cùu tucú-yu dátã ðiⁿ ñáyiú ío ndòho nchido ðiⁿ sã vèe.

Duha ní cachí ndíi Dávíi.

Ñáyiú ñã túú cùu ñáyiú israél naníhí tãhú-yu

¹¹ Te cuéi ducaⁿ dico vá càchí-ó sã sã dúcãⁿ ñã túú ní quide ndáa ñáyiú israél te ní xita niñnu duúⁿ-yu, te ñãhá chi sã dúcãⁿ ní quide-yu te ní ngúndecu ndíhi dava-gã ñáyiú tnúhu sã càháⁿ nacuáa naníhí tãhú-yu, te ñáyiú israél quini-yu nacuáa naníhí tãhú ñáyiú ñã túú cùu ñáyiú israél, te tnãhá-yu

cudíí iní-yu naníhí tǎhú-yu. ¹² Te sá dúcáⁿ ní quide sáá iní-yu ñá túú ní quide ndáá-yu núú Yá Ndióxi, te xiǎⁿ ní cuu-xi íiⁿ sá váha sá cúú-xí ñáiyu nihíi ñuyúú, dico sáá nduu te cada ñáiyu isráél nchaa nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi, te dǎvá-áⁿ ío-gá váha cuu xii nchaa ñáiyu nihíi ñuyúú.

¹³ Te nchòhó ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél càchí tñúhu-í xii-ndo sá Yá Ndióxi ní cachí-gá sá càhá-í tñúhu-gá núú-ndó, te yúhú càchí-í sá ío càhnu cuu chiuⁿ quide-í. ¹⁴ Te duha càhá-í cuendá sá núu cudana ío dava ñáiyu cùu ndi mee-í cudíí iní-yu cada váha ñaha Yá Ndióxi xii-yu dátá quidé váha ñaha-gá xii-ndo, te naníhí tǎhú-yu. ¹⁵ Te sá cuendá sá ní quee tǎhú ñáiyu isráél ní nacáháⁿ càhnú iní tñáhá ñáiyu nihíi ñuyúú ndihí Yá Ndióxi, dico na sáá nduu núcúndecu váha ñáiyu isráél ndihí Yá Ndióxi, te ío-gá váha tñáhá ñáiyu nihíi ñuyúú, te ñáiyu-áⁿ cada iní-ó sá cúú-yu dátá ñáiyu ní xihí, dico dǎvá-áⁿ cada tucu iní-ó sá cúú-yu dátá ñáiyu ní ndoto chi núcúndecu váha-yu ndihí-gá. ¹⁶ Te núu sá lúhá-ní íiⁿ tǐlúú yusaⁿ cǎváha te diu-ni ducaⁿ cǎváha nihíi. Te núu cǎváha yóho íiⁿ yutnu te diu-ni ducaⁿ cǎváha-xi nihíi-xi. Te diu-ni ducaⁿ sǎtnáhá-xi cùu ñáiyu isráél, chi ñani tñáhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha ní cuú-yu ñáiyu ní cuu cuendá ñáhá Yá Ndióxi, te diu-ni ducaⁿ cùu cuendá ñáhá-gá xii mée-yu ndéé vitna.

¹⁷ Te ío íiⁿ yutnu váha nàni olívú, te dava dité yutnu-áⁿ ní téhndé te ní núcódó dité yutnu olívú cùtèxínu, te mee-ná yutnu olívú váha-áⁿ ío váha quide-xi nchito dité yutnu olívú cùtèxínu-áⁿ. Te dité nchaa yutnu olívú váha-áⁿ cúú-xí dátá ñáiyu isráél, te nchaa dité-xi sá ní téhndé-áⁿ cúú-xí diu-ni ñáiyu isráél ñáiyu ñá túú tñáhá tñúhu ndihí Yá Ndióxi. Te dité yutnu olívú cùtèxínu sá ní núcódó tñáhá-áⁿ cúú-xí dátá ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél tñáhá tñúhu ndihí Yá Ndióxi. ¹⁸ Te vá cǎní iní-ndó sá sá dúcáⁿ ndècu váha-ndo ndihí Yá Ndióxi te ío cùnuu-ndo dacúúxi ñáiyu isráél, te vá dúcáⁿ cǎni iní-ndó chí sá cuendá nchaa ñani tñáhá ñáiyu isráél ní xíndecu ndéé sanaha ducaⁿ ndècu váha-ndo ndihí Yá Ndióxi vitna, te ñá díú sá cuendá nchòhó ndécú ndihí váha ñáiyu-áⁿ Yá Ndióxi vitna.

¹⁹ Te cudana sàni iní-ndó te càchí-ndó sá ñáiyu isráél ní quee tǎhú-yu cuendá sá nchòhó nucuíí-ndó núú-yu núcúndecu váha-ndo ndihí Yá Ndióxi. ²⁰ Te ndáá sá ní quee tǎhú-yu chí ñá túú ní sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te nchòhó ío váha cùu ndecu-ndo ndihí-gá chí ní sàndáá iní-ndó-gá, dico vá càchí-ndó sá ío càhnu cuu-ndo, te ío váha chí cuáha cuendá nàcuáa cundecu-ndo. ²¹ Te cue ñáiyu isráél cúú-yu ñáiyu cùu cuendá-gá ní cùu te ní dáqueé tǎhú

ñáhá-gá xii-yu cuendá sá ñá túú ní sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te tñáhá nchòhó daqueé tǎhú ñáhá-gá xii-ndo te núu na cada-ndo dátá ní quide ñáiyu-áⁿ. ²² Te chí cadá cuendá sá Yá Ndióxi ío váha iní-gá, dico cudééⁿ-gá núú nchàa ñáiyu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá, dico sá cúú-xí nchòhó cue ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii-gá chí ío váha iní-gá. Te ducaⁿ-ni cùnduu váha iní-gá sá cúú-xi-ndó te núu vá dáña ndéé-ndó cada-ndo nàcuáa càháⁿ-gá cuendá sá ío váha iní-gá, te núu ñáhá te tñáhá nchòhó quee tǎhú-ndó dátá ní quee tǎhú ñáiyu isráél, ñáiyu ñá túú ní sàndáá iní ñáhá xii-gá. ²³ Dico núu ñáiyu isráél ñáiyu ní dáqueé tǎhú ñáhá Yá Ndióxi quíndáá iní ñáhá-yu xii-gá te nduu cuendá ñáhá tucu-gá xii-yu, te ñáiyu-áⁿ cúú-yu dátá dava dité yutnu olívú sá ní téhndé te ní núcódó tñáhá tucu. Te ducaⁿ sǎtnáhá-xi cúú-yu te núu na quíndáá iní ñáhá-yu xii-gá. ²⁴ Te nchòhó cúú-ndó dátá nchaa dité yutnu olívú cùtèxínu, chí ñá díú ñáiyu isráél cúú-ndó, te dité nchaa yutnu olívú cùtèxínu-áⁿ ní núcódó-xi núú dité yutnu olívú váha-áⁿ. Te yáchí-gá núcúndecu váha ñáiyu isráél ndihí Yá Ndióxi, chí cúú-yu dátá nchaa dité yutnu olívú váha sá ní téhndé te ní núcódó tñáhá tucu. Te ducaⁿ sǎtnáhá-xi cúú-yu te núu na quíndáá iní ñáhá-yu xii-gá.

Sáá nduu te naníhí tǎhú ñáiyu isráél

²⁵ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú, na càchí tñúhu-í xii-ndo íiⁿ tñúhu nduu yuhu ní cuu, cuendá sá vá cǎní iní-ndó sá ío-gá váha sáá díquí-ndó dacúúxi ñáiyu isráél, chí dava ñáiyu isráél cúú sáá iní-yu núú Yá Ndióxi nini na ndihí ñáiyu ní cachí Yá Ndióxi ngúndecu váha ndihí ñáhá-yu xii-gá, ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél. ²⁶ Te nduu na ndihí ñáiyu-áⁿ ngúndecu váha-yu ndihí Yá Ndióxi, te dǎvá-áⁿ naníhí tǎhú ñáiyu isráél chí quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi núú tǐtúú-gá núú càchí-xi: Ndàa ñuú Sión quixi Yaá cada naníhí tǎhú nchaa ñáiyu,

te diu-ni Yaá-áⁿ cada-gá cuendá sá dáña nchàa ñáiyu isráél ichi cuéhé ichi duha.

²⁷ Te yúhú cada càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáiyu isráél, chí cada-í dátá ní cachí-í ndéé sanaha.

Duha càchí Yá Ndióxi núú tǐtúú-gá.

²⁸ Te sá cuendá tñúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó xiǎⁿ cúú ùhú iní ñáiyu isráél Yá Ndióxi, te sá dúcáⁿ quidé-yu xiǎⁿ nchòhó ní nihí-ndó tñúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ndó. Te ní cachí Yá Ndióxi sá ñáiyu isráél cuu cuendá-gá, te cùu iní ñáhá-ní-gá xii-yu, te ducaⁿ quidé-gá chí ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii cue ñani tñáhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha. ²⁹ Te Yá Ndióxi ñá túú

ndùu ùhú iní-gá ìᵃ sá táxí-gá, te ní ñà túú ndìxi cuéchi iní-gá sá càháᵃ ñàhá-gá xii-o. ³⁰ Te nchòhó chí ñá túú sàndáá iní-ndó Yá Ndiòxí ní cùu, dico vitna nìni ñà túú sàndáá iní ñàhá ñáyiú isràél xii-gá, te ní cundàhú iní ñàhá-gá ní dácácu nihnu ñaha-gá xii-ndo núú ùhú núú ndàhú. ³¹ Te vitna quidé-yu dàtná ní xóo cada nchòhó cùtnàhá ñá túú ní xóo quindáá iní-ndó-gá. Dico sáá nduu te natuha ñàhá-yu xii-gá te dácácu nihnu ñaha-gá xii-yu sá cundàhú iní ñàhá-gá dàtná ní quide ñaha-gá xii nchòhó. ³² Te Yá Ndiòxí ní dáñá-gá sá dúcáᵃ cùnduu saá iní nchaa ñáyiú cuèndá cuíní-gá cundàhú iní ñàhá-gá xii-yu.

³³ Te súuní vâha quide ñaha Yá Ndiòxí xii-o, te ío vâha xíní-gá nchaa cuèí sá ío andiú te cuèí sá ío ñuyú-a, te ducaᵃ ní vâha saá nchaa sá xíní tñuní-gá. Te ñá ndácú-ó cùtnuní iní-ó nâ cúú nchaa sá sání iní-gá cada-gá, te ní ñá ndácú-ó cùtnuní iní-ó nâcuáa nduu cuèndá nchaa sá quidé-gá. ³⁴ Te núú tútú-gá càchí-xi: “Vá yóo ìᵃ cùtnuní iní-xi nâcuáa sání iní Yá Ndiòxí, te ní vâ yóo ìᵃ ndàcu dacahu iní ñàhá xii-gá nâcuáa càháᵃ-gá. ³⁵ Te Yá Ndiòxí ñá túú quide yica iní-gá cada-gá sá vâha sá cúú-xí ñáyiú cuèndá ìᵃ sá sãñàhá-yu xii-gá chí ñá túú dùcaᵃ quide-gá”, duha càchí-xi núú tútú-gá. ³⁶ Te ducaᵃ chí mee Yá Ndiòxí ní taxi ndecu-gá nchaandi túhú sá ío ñuyú, te diu-ni mee-gá táxí tñuní-gá nchaa sá ní taxi ndecu-gá, te nchaa cùu-xi cuèndá-gá. Te vitna chí ná càchí-ó sá ío càhnu cuu-gá ní caa ní quíhíᵃ. Te ducaᵃ na cùnduu.

12

Cada-o nâcuáa nduu vétú iní Yá Ndiòxí

¹ Te vitna nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú càchí tñuhu-í xii-ndo sá Yá Ndiòxí cùndàhú iní ñàhá-gá xii-o chindee ñaha-gá, núú xiáᵃ càháᵃ ndàhú-í núú-ndó sá dáñá-ndó mée-ndo núú ndàhá-gá, te cada iní-ndó sá cúú-ndó dàtná ìᵃ táhú sá nchító-ó ní nduu táhú-gá. Te cuu-ndo ñáyiú vâha ñáyiú cada nchaa nâcuáa nduu vétú iní Yá Ndiòxí chí ducaᵃ tâu-ndó càda-ndo sá cúú-xi-gá. ² Te vâ cãchicúᵃ nihnu-gá-ndó càda-ndo datná xiquide nchaa ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha ndècu ñuyú-a, te vâ cúhúᵃ-gá iní-ndó ichi cuèhé ichi duha-áᵃ, chí mee-nâ sá vâha cuhuᵃ iní-ndó, te ducaᵃ te cutnùní iní-ndó nchaa nâcuáa cuíní Yá Ndiòxí cada-ndo, te nchaa sá cuíní-gá cada-ndo cùu-xi mee-ní sá vâha, sá ío vâha nduu vétú iní-gá, te cùu-xi nchaa sá xíní ñuhu-xi cada-ndo núú-gá.

³ Te sá cuèndá chiúᵃ ní cundàhú iní ñàhá Yá Ndiòxí ní taxi-gá xii-í xiáᵃ núu na càháᵃ-í dóho-ndo vitna: Vá cání iní-ndó ìᵃ sá ñá túú tâu-ndó cání iní-ndó te cuahaᵃ-ndo sá ío

càhnu cuu-ndo. Te nchòhó ní sàndáá iní-ndó Yá Ndiòxí núu chindee ñaha-gá xii-ndo, te vitna chí cuáha cuèndá núu ná daha núú chiúᵃ-gá ndacu-ndo càda-ndo. ⁴ Te nchoo titní xichi cùu yiqui cuñú-ó, te ndi díᵃᵃ ndí díᵃᵃ chiúᵃ quide-xi ìᵃ-xi. ⁵ Te ducaᵃ sãtnahá tucu-xi cùu nchoo ñáyiú ndècu ndihi Xítóhó Jesucristú chí cuèí ná daha tñàhá-ó dico ìᵃ-ni cùu-o ndihi-gá, te ducaᵃ mée-o tucu ìᵃ-ni cùu-o.

⁶ Te mee Yá Ndiòxí ní cundàhú iní ñàhá-gá xii-o ní taxi-gá chiúᵃ tâu-ó càda-o ìᵃ ìᵃ-ni-o te chindee ñaha-gá xii-o, te xíní ñuhu-xi cada-o nâcuáa nduu chiúᵃ ní taxi-gá cada-o. Te núu ní nduu táhú-ó núú-gá sá càháᵃ-ó tñuhu sá dácàhu iní ñàhá mée-gá xii-o te càháᵃ-ó nâcuáa sàndáá iní-ó chindee ñaha-gá xii-o, ⁷ àdi ní nduu táhú-ó núú-gá sá ío vâha chindee-o tñaha ñáyiú-o te diu-ni ducaᵃ càda-o, àdi ní nduu táhú-ó dānehé-ó ñáyiú tñuhu-gá te diu-ni ducaᵃ càda-o, ⁸ àdi ní nduu táhú-ó núú-gá sá dácàháᵃ-ó ñáyiú cãchicúᵃ nihnú-yu ichi-gá te diu-ni ducaᵃ càda-o, àdi ní nduu táhú-ó núú-gá sá cuãñaha-o xii tñaha ñáyiú-o sá nihí-ó ndècu ndihi-o te diu-ni ducaᵃ càda-o, dico ní yùhu ní iní-ó cuãñaha-o xii-yu, àdi ní nduu táhú-ó núú-gá taxi tñuní-ó te diu-ni ducaᵃ càda-o, te ní yùhu ní iní-ó càda-o, àdi ní nduu táhú-ó núú-gá chindee-o cuè ñáyiú ndècu ndihi tñundóho tñuhu ndàhú te diu-ni ducaᵃ càda-o, te ío cudíᵃ iní-ó càda-o chiúᵃ-áᵃ.

Nchaa nâcuáa tâu-xi cada nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

⁹ Te cuu iní tñáhá ndisa-ndo ìᵃ ìᵃ-ndo, te daña-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá te cada-ndo mée-ní sá vâha. ¹⁰ Te ío cuu iní tñáhá-ndó, te cada-ndo cuèndá sá ìᵃ-ní ñáyiú cùu-ndo, te ìᵃ ìᵃ-ndo cání-gá iní-ndó cànehe yiñuhu núú tñáhá-ndó.

¹¹ Te nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa chiúᵃ tahu Xítóhó Jesucristú vâ tñhío-ndo, te cada-ndo ní yuhu ní iní-ndó sá cúú-xi-gá.

¹² Te ío cudíᵃ iní-ndó cùndecu-ndo chí ní ngùndecu ndihi-ndo tñuhu ndee iní sá cùndècu ndihi-ndo Xítóhó Jesucristú, te cada càhnu iní-ndó cuèí nándi na càda ñaha ñáyiú xii-ndo sá cuèndá-gá, te vâ dáñá ndèe-ndó càháᵃ ndihi-ndo Yá Ndiòxí.

¹³ Te chindee tñaha-ndo te núu ío dava nchòhó ñáyiú ndècu ichi-gá ío ìᵃ sá cùmání xii-ndo, te ío vâha cuu iní-ndó còto-ndo ñáyiú véxi vehe-ndo.

¹⁴ Te cãcáᵃ táhú-ndó núú Yá Ndiòxí cuèndá nchaa ñáyiú nándi quide ñaha xii-ndo, te cãcáᵃ táhú-ndó núú-gá sá ná chindee ñaha-gá xii-yu te ñá díú dà cãcáᵃ táhú-ndó núú-gá sá ná dàcuíta nihnu ñaha-gá xii-yu.

¹⁵ Te núu ío ñáiyu cùdíí íní-xi te cudíí íní-ndó ndíhí-yu, te núu ío ñáiyu ndíhú íní-xi te ndíhú íní-ndó ndíhí-yu.

¹⁶ Te cuu ñáiyu-ndo cùndecu-ndo, te vá cádá càhnu-ndo mee-ndo, te tnáhá tnúhu-ndo ndíhí nchaa ñáiyu ndáhú íní-xi, te vá cání íní-ndó sá ío-gá túha-ndo.

¹⁷ Te vá nánchòcáva-ndo nàchinaa-ndo ñáiyu sá quidé ñáha ñáiyu xii-ndo, te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo mee-ní sá váha nàcuáa cuu váha íní ñáiyu. ¹⁸ Te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo sá ndácú-ndo cùndecu váha-ndo ndíhí nchaa ñáiyu. ¹⁹ Te nchòhó ñáiyu ío cùu íní-í, vá cání íní-ndó nàchinaa-ndo ñáiyu sá cádá ñáha ñáiyu xii-ndo, chí cundetu-ndo sá méé Yá Ndióxi ná nàchinaa-gá sá quidé ñáhá-yu xii-ndo, chí quee ndáá-xi nàcuáa càhá^a Yá Ndióxi núu tútú-gá núu càchí-xi: “Yúhú dandòho-í-yu chí nàchinaa-í nchaa sá quidé-yu”, duha càchí-gá núu tútú-gá. ²⁰ Te xini ñuhu tucu-xi cada-ndo nàcuáa càhá^a tucu-xi ingá xichi núu tútú-gá núu càchí-xi: “Te núu ñáiyu cùu úhú íní ñáhá xii-ndo ñá tútú sá còhó sá cáxi-yu te cuañaha-ndo xii-yu, te núu duca^a na càda-ndo te ío cucaha^a núu-yu”, duha càchí-xi núu tútú-gá. ²¹ Te núu ío ñáiyu sá quidé ñáha tnaha ñáiyu-ndo xii-ndo te vá nánchòcáva-ndo nàchinaa-ndo sá quidé ñáhá-yu xii-ndo, chí cada-ndo sá váha sá cúu-xi-yu, te duca^a te vá cádá-ndo sá ñá tútú táu-ndó càda-ndo núu Yá Ndióxi dàtná quidé-yu.

13

¹ Te nchaa ñáiyu táu-yu quindáá íní-yu nchaa cue téé cùchiu^a, chí Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cùndecu téé cùchiu^a ñuyíu^a, núu xiá^a xindecu-güedé vitna. ² Te nchaa ñáiyu ñá tútú sàndáá íní ñáhá xii cue téé cùchiu^a ñá tútú tnàhá íní Yá Ndióxi sá dúcá^a quidé-yu, chí mee-gá ní cachí-gá sá cùndecu-güedé. Te nchaa ñáiyu duca^a ñá tútú sàndáá íní ñáhá xii cue téé cùchiu^a nacháhu-yu sá dúcá^a quidé-yu. ³ Te nchaa ñáiyu quide váha ñá tútú yúhú-yu cue téé cùchiu^a chí quide váha-yu, dico nchaa ñáiyu ñá tútú quide váha chí xiyúhú-yu cue téé cùchiu^a. Te vitna núu nchòhó cùiní-ndó sá vá yúhú-ndó cuè téé cùchiu^a te chí cádá váha, te duca^a te cáhá^a váha-güedé cuendá-ndó. ⁴ Te Yá Ndióxi duca^a ní cachí-gá cundecu-güedé cuendá cada-güedé sá ñá tútú ná cuu cundecu-ndo, te núu ñá tútú quide váha-ndo ndecu-ndo te quiyúhú íní-ndó núu-güedé, chí ñá tútú áú^a ná cuu ndecu ndíhí-güedé tnúhu ndee íní dandòho-güedé nchaa ñáiyu ñá tútú quide váha, chí Yá Ndióxi duca^a ní cachí-gá cundecu-güedé sá dúcá^a càda-güedé dandòho-güedé nchaa ñáiyu ñá tútú quide váha. ⁵ Núu xiá^a ío xini ñuhu-xi sá quindáá íní-ndó nchàa cue téé cùchiu^a, te ñá díú sá

yúhú-ndó dandòho ñaha-güedé xii-ndo, chí cada-ndo sá cùtnúni íní-ndó sá cúu-xi ñá sá váha. ⁶ Chí díu cuendá xiá^a sàcá^a-ndó díhú^a núu cuè téé cùchiu^a, te duca^a chí Yá Ndióxi duca^a ní cachí-gá cundecu-güedé te díu-ná chíu^a ndeé-güedé ñúhú íní-güedé.

⁷ Te nacháhu-ndo nchàa sá táu-ndó núu nchàa ñáiyu táu-ndó núu-xi, te cuéi díhú^a táu-ndó cuendá ñuhu-ndo núu cuè téé cùchiu^a àdi nágá díhú^a táu-ndó núu-güedé te nacháhu-ndo núu-güedé. Te ío-gá canehe-ndo sá yíñuhu núu nchàa ñáiyu cùnuu, te cáhá^a váha-ndo ndíhí-yu. ⁸ Te vá dácuídó-ndó ndúu nacháhu-ndo sá táu-ndó núu tnàha ñáiyu-ndo, te cuu íní tnàhá-ndó ñá ñá-ndo. Te núu duca^a quide-ndo ndecu-ndo ña, te quide-ndo nchaa nacuaá càhá^a tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o. ⁹ Te duha ndúu tnúhu càhá^a Yá Ndióxi cuendá nchaa sá vá cúu càda-o: “Nchaa nchòhó cue téé vá càhá^a ndíhí-ndo ñáiyu díhí te núu ñá díú ñàdíhí-ndó cúu-yu, te duca^a-ní nchàa nchòhó cue ñáiyu díhí tucu vá càhá^a ndíhí-ndo téte te núu ñá díú yí-ndo cuu-güedé, te vá cáhni-ndó tnàha ñáiyu-ndo, te vá díhú-ndó sá ndécú ndíhí-yu, te vá dácu-ndo cuéchi neñùu, te vá xíhó-ndó sá ndécú ndíhí tnaha ñáiyu-ndo”, nchaa xéhé càchí Yá Ndióxi sá vá cúu càda-o. Te tnúhu-a quide-o ndíhí nchaa dava-gá tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o, te núu quide-o ingá tnúhu sá càchí-xi: “Cuu íní-ndó nchàa tnaha ñáiyu-ndo dàtná cúu íní-ndó mèe-ndo”, duha càhá^a tnúhu-á. Te nchaa dava-gá quidé-ó te núu quide-o nacuaá càhá^a tnúhu-a. ¹⁰ Te nchaa ñáiyu cùu íní tnàha ñáiyu-xi te ñá tútú quide úhú íní-yu tnàha ñáiyú-yu, te núu duca^a cùu íní-yu tnàha ñáiyú-yu te quidé-yu nacuaá càhá^a tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o.

¹¹ Te duca^a xini ñuhu-xi cada-ndo chí sa ní cutnúni íní-ndó nacuaá ta xica nduu cuáhá^a ñuyíu^a, te ní sáá nduu sá ío xini ñuhu-xi ndíxi túu íní-ó càda-o nchaa nacuaá càhá^a Yá Ndióxi, chí vitna sa ní cuyatni-gá nduu nacuaa ñaha Xitohó Jesucristú xii-o dácúúxi ndéé cùtnàhá ní sàndáá íní-ó tnúhu-gá. ¹² Te cada íní-ndó sá dàtná ñá tútú ná cuu cuyatni túndaá, duca^a sàtnahá-xi cùu ñuyíu yíca cuéchi-a chí sa ta cuyatni nduu quidi tucu Xitohó Jesucristú, te núu xiá^a xini ñuhu-xi dáña-o nchaa sá cuèhé sá dúhá te cada-o mèe-ní sá váha, te duca^a te ní ñá sá cuèhé sá dúhá vá cùnúu-xi taxi tnuni ñáhá-xi xii-o, te duca^a te vá cúu-gá-ó dàtná ñáiyu ndecu núu nées chí cuu-ná-ó dàtná ñáiyu ndecu núu díú. ¹³ Te cada-o nchàa nacuaá táu-xi cunduu cundecu-o dàtná táu-xi cada ñáiyu

ndècu ichi Xítoho Jesucristú, te vá quihíⁿ-ó vico cuehé vico duha, te vá cúú-ó ñáyiú quihu, te ni vá càháⁿ ndihi-o ñáyiú ñíhi te núú ñá díú ñàdihí-ó cùú-yu, te ducaⁿ-ni cuè ñáyiú ñíhi tucu vá càháⁿ ndihí-yu téte te núú ñá díú yíⁿ-yu cùu-güedé, te ni vá cùndècu-o ichi díú íní, te ni vá nàá-ó ndihi tnaha ñáyiú-o, te ni vá cúú-ó ñáyiú cuédú íní. ¹⁴ Te vitna nchòhó dañá-ndo mèe-ndo sá Xítoho Jesucristú ná chindee ñaha-gá xii-ndo càda váha-ndo cùndècu-ndo datná quidé mèe-gá ndécú-gá, te vá caní-gá íní-ndó càda-ndo datná ní xóo cada-ndo cùtnàhá ní cunuu nchàa sá cuèhé sá dúhá íní-ndó.

14

Vá cuátñuhu tnaha-o nacúa ndècu-o ichi Xítoho Jesucristú

¹ Te núú ñⁿ ñáyiú ndècu ichi Xítoho Jesucristú ñá túú təcú tnùní váha-yu nàcuáa cuini Yá Ndióxi cada-yu, te queheⁿ cuendá-ni-ndó-yu te vá ténáa tnàhá-ndó ndihí-yu. ² Chi íó ñáyiú sàni íní sá cúú váha íní Yá Ndióxi sá cúú càxi-yu nàni ñihí-yu, te dava ñáyiú ñá túú cùtnuní váha íní-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi te mee-ni yücú xéxi-yu. ³ Te ñáyiú xèxi nchaa núú sá ñihí-yu te vá dáquèe tíhú-yu ñáyiú ñá túú xèxi, te ducaⁿ-ni ñáyiú ducaⁿ ñá túú xéxi-áⁿ vá cuátñuhú-yu nchaa ñáyiú ducaⁿ xèxi nchaa núú sá ñihí-xi-áⁿ, chí tnàhá ñáyiú ducaⁿ xèxi nchaa núú sá ñihí-xi-áⁿ quèhéⁿ cuendá ñàhá Yá Ndióxi xii-yu. ⁴ Te ñá túú ndècu ndihi-o tnúhu ndee íní cuatñuhu-o ñáyiú xínu cuechi, chí mee ñáyiú cùu patròñⁿ-yu tàú-yu càháⁿ-yu te núú cùndáá ñáyiú xínu cuechi núú-yu àdi ñá túú cùndáá-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyiú xínu cuechi núú Yá Ndióxi, chí mee-gá càháⁿ-gá te núú nása quidé-yu, te ñi-ni mee-gá cada te cundáá-yu cundecú-yu núú-gá.

⁵ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá íó ñáyiú càchí sá íó dava nduu ío càhnu cuu-xi, te íó tucu dava ñáyiú càchí-yu sá ñⁿ-ni cuu-xi nchaa-ni nduu, te xini ñuhu-xi sá cùtnuní ndáá íní-yu sá ndáá cúú-xi nàcuáa càháⁿ-yu ñⁿ ííⁿ-yu. ⁶ Te ñáyiú cànehe íí dava nduu quidé-yu sá nêhé-yu sá yíññuhu núú Yá Ndióxi, te ñáyiú càchí sá ñⁿ-ní cùu-xi nchaa-ni nduu quidé-yu sá nêhé-yu sá yíññuhu núú Yá Ndióxi tnàhá-yu. Te ñi-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú xèxi nchaa nàni ñihí-yu, chí quidé-yu sá nêhé-yu sá yíññuhu núú Yá Ndióxi, chí ndacáⁿ tãhú-yu núú-gá cuendá nchaa sá ñihí-yu. Te ñi-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú ñá túú xèxi nchaa núú sá nchító-ó chí quidé-yu sá nêhé-yu sá yíññuhu núú Yá Ndióxi, te ndacáⁿ tãhú-yu núú-gá cuendá nchaa sá ñihí-yu.

⁷ Te nchoo cuèi vitna ndècu vívú-ó àdi cuèi na cúú-ó dico ñá díú cuendá mèe-ó cúú-ó. ⁸ Chi vitna ndècu vívú-ó te ndècu-o sá cúú-xi Xítoho Jesucristú àdi cuèi na cúú-ó dico cuú-ó ñi-ni sá cúú-xi-gá, núú xiáⁿ cuèi vitna ndècu vívú-ó àdi cuèi na cúú-ó dico ñi-ni Xítoho Jesucristú cúú cuendá ñàhá-gá xii-o. ⁹ Chi Xítoho Jesucristú ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te vitna cùu-gá Xítoho nchaa ñáyiú, cuèi ñáyiú xindecu vívú te cuèi ñáyiú ní xihí.

¹⁰ Te nchòhó, ñá túú nduu váha-xi cuatñuhu tnàha-ndo nacúa ndècu-ndo ichi Xítoho Jesucristú, te ni ñá túú nduu váha-xi daquèe tíhú tnàhá-ndó, chí nchaa-o sáa nduu cùndècu-o núú Xítoho Jesucristú, te mee-gá càchí-gá te núú ní quide ndáá-ó àdi ñá túú ní quide ndáá-ó. ¹¹ Te Yá Ndióxi càchí-gá núú tütú-gá:

Yúhú Yá Ndióxi ndécú-í càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyiú ngüñí xití-yu núú-í,

te nchá-yu càháⁿ-yu sá yùhú cúú-í Ndióxi. Duha càchí Yá Ndióxi núú tütú-gá. ¹² Núú xiáⁿ nchaa-o ndí dííⁿ nàcani tnúhu-o núú Yá Ndióxi nchaa sá ní quide-o.

Vá dácuíta ñihnu tnàha-o

¹³ Núú xiáⁿ vá cuátñuhu tnaha-gá-ndó, te cada yica-ndo càda-ndo mee-ni sá váha, te vá cadá-ndó ñⁿ sá ñá túú tàú-ndó càda-ndo cuendá sá vá cuíta ñihnu dava ñáyiú ndècu ndihi-ndo ichi Xítoho Jesucristú. ¹⁴ Te yúhú ndécú ndihi-í Xítoho Jesucristú te cùtnuní ndáá íní-í sá ncháá núú sá cúú càxi-o cuu-ni caxi-o te vá cúú cuechi. Te ñáyiú sàni íní sá vá cúú càxi-yu te núú na càxi-yu te cuu cuechi xii-yu. ¹⁵ Te nchòhó, te núú cuendá sá xéxi-ndó nchaa núú sá cúú càxi-ndo, cuendá xiáⁿ ñá túú-gá cúú váha íní nchaa ñáyiú ndècu ndihi-ndo ichi Xítoho Jesucristú, te ñá túú-gá quidé-ndó sá cúú íní ndisa-ndó-yu te núú ducaⁿ na càda-ndo, te núú ñⁿ sá sàni íní-ndó càxi-ndo te cùtnuní íní-ndó sá xiáⁿ cada-xi cuíta ñihnu ñáyiú ndècu ndihi-ndo ichi Xítoho Jesucristú te vá càxi-ndó xiáⁿ te núú ducaⁿ, chí Xítoho Jesucristú ní xihí-gá cuendá-yu. ¹⁶ Te núú ñⁿ sá quidé-ndó sàni íní-ndó sá cúú-xi ñⁿ sá váha, te ñáyiú càchí-yu sá ñá túú váha te vá cadá-ndó cuendá sá vá càháⁿ cuèhé-yu cuendá-ndó. ¹⁷ Te sá yíndàha ñaha Yá Ndióxi xii-o xiáⁿ ío xini ñuhu-xi cada ndáá-ó cùndècu-o, te cundecu váha ndihi tnàha-o, te cudíí íní-ó cùndècu-o chí Espiritú-gá ndécú ndihi ñaha-xi xii-o, te nchaa xéhé ío-gá cùnunu dacúúxi sá cóhó sá càxi-ó. ¹⁸ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ quide nchaa sá ío-gá xini ñuhu-xi, xínu cuechí-yu núú Xítoho Jesucristú, te sá dúcáⁿ quidé-yu te nduu vétú íní Yá Ndióxi, te cùdíú-yu núú ñáyiú.

19 Te nchoo chí ná ndùcu-o nacuaá cada-o cùndecu ndihi váha tnàha-o, te nducu tùcu-o nacuaá cada-o chindee tnùhu tnàha-o nacuaá cuita cundáá-gá-ó núú Xítóhó Jesucristú quíhíⁿ. 20 Te ñá díú sá cuèndá ìⁿ núú sá xéxí-ó, te dàquee tìhù-ó sá váha ní quide ñaha Yá Ndióxi xii tnàha ñáyiu-o. Te na càchi tnùhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá-ní núú sá cúú càxi-o, te dicó-ni sá ñà túú ndùu váha-xi núú sá cuèndá-ni sá càxi-ó ìⁿ núú sá cúú càxi-o cúta nihnu ìⁿ tnàha ñáyiu-o. 21 Te váha-gá sá vâ càxi-ó cùñú te vâ cóhó ndidí, te ni ñà túú ngá cada-o te núu xito-o sá xiáⁿ cada te ngúita tnàha ñáyiu-o cada-yu sá ñà túú váha, àdi xito-o sá xiáⁿ cada te ngúita-yu cani ìⁿ cani úú iní-yu cundecú-yu ichi Xítóhó Jesucristú, te vâ cundáá-gá-yu núú-gá te núu ducaⁿ na càda-o. 22 Te núu ìⁿ sá váha sàni iní-ó càda-o, te vâ dátúu-o núú ñáyiu chí mee-ni núú Yá Ndióxi dátúu-o. Te nchoo cùu-o ñáyiu ío váha táhù-xi te núu cùtnuní ndáá iní-ó sá quidé ndáá-ó núu nándi cùu sá quidé-ó, te cùtnuní iní-ó sá ñà díú ìⁿ cuéchi cùu-xi sá quidé-ó. 23 Te núu nchoo sàni iní-ó sá quidé váha-o àdi ñà túú quide váha-o òré xéxí-ó ìⁿ núú sá xéxí-ó, te cuu cuéchi xii-o te núu ducaⁿ na càda-o. Te ducaⁿ cùu cuéchi xii-o chí ñà túú ìⁿ-ni sá sàni iní-ó, chí nchaa núú sá quidé-ó sàni ìⁿ sàni úú iní-ó núu váha-ni àdi ñà túú váha-ni, te cuu cuéchi xii-o sá dúcáⁿ quide-o.

15

Cada-o sá váha sá cúú-xi tnàha ñáyiu-o

1 Te nchoo ñáyiu ío váha sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú, xini ñuhu-xi cuáñaha-o tnùhu ndee iní xii ñáyiu ñà túú nihí ndéé cùndecu ichi-gá, te vâ cáda-ó mée-ni sá cúú-xi mée-o. 2 Te cada-o sá váha nàcuáa cuu váha iní tnàha ñáyiu-o cuèndá cuu-xi sá váha sá cúú-xi-yu, te ducaⁿ cuita nihí ndéé-gá-yu quindáá iní-yu Xítóhó Jesucristú. 3 Te Xítóhó Jesucristú ñà túú ní quide-gá mee-ni sá cúú váha iní mée-gá, te ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi nàcuáa ní xáhaⁿ Xítóhó Jesucristú xii-gá, te càchi-xi: “Nchaa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-n ní xicuéhé ní xíduha ñáhá-yu xii-í”, duha càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi nàcuáa ní xáhaⁿ Xítóhó Jesucristú xii-gá. 4 Te ndéé sanaha ní ngúndéé nchaa tnùhu Yá Ndióxi núú tütú-gá, te ducaⁿ ní ngúndéé cuèndá dacuáha-o, te tnùhu-áⁿ dánéhé ñáhá-xi cùnduu cahnu iní-ó cuéi nándi nà váha-o cùndecu-o ichi-gá, te sá xii tnùhu-áⁿ te vâ ndihú-gá iní-ó cùndecu-o, te diu-ni sá xii tnùhu-áⁿ cundecu ndihi-o tnùhu ndee iní. 5 Te Yá Ndióxi quidé-gá ndécú ndihi-o tnùhu càhnu iní, te diu-ni-gá quidé-gá ñà túú ndihú iní-ó ndécú-o. Te xicáⁿ táhù-í núú-gá sá díú-gá ná

cáda te cuu ìⁿnuu-ndo cùndecu-ndo datná ní quide mee Xítóhó Jesucristú cùtnáhá ní xíndecu-gá ñuyúú-a. 6 Te ducaⁿ ncháa-ndo cuu ìⁿnuu-ndo, te danihí tnáhá-ndó yócó tächí-ndó te cachí-ndó sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi Yáa cúú Tátá Xítóhó Jesucristú.

Ñáyiu ñà túú cùu ñáyiu isràél ní nñi-yu tnùhu Xítóhó Jesucristú

7 Te núu xiáⁿ chí quéhéⁿ cuèndá tnáhá dàtná ní quide Xítóhó Jesucristú ní queheⁿ cuèndá ñáhá-gá xii-o, te núu ducaⁿ na càda-ndo te ío cuu càhnu Yá Ndióxi. 8 Te na càchi tnùhu-í xii-ndo sá Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ní quide-gá sá váha sá cúú-xi ñáyiu isràél, te sá dúcáⁿ ní quide-gá xiáⁿ cùtnuní ndáá iní-ó sá Yá Ndióxi quidé-gá ìⁿ sá càháⁿ-gá, chí Xítóhó Jesucristú ní quide-gá nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii cue ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha. 9 Te ducaⁿ ní quide Xítóhó Jesucristú sá váha sá cúú-xi ñáyiu isràél cuèndá nchaa ñáyiu ñà túú cùu ñáyiu isràél cachí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi, te ducaⁿ quésahá-yu chí ío cùndahú iní ñáhá-gá chindéé ñaha-gá xii-yu, te quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi núú cachí-xi:

Yúhú cachí-í sá ío càhnu cuu-n núú ncháa ñáyiu ñà túú cùu ñáyiu isràél, te cata-í ndudú chiñuhu ñaha-í xii-n. Duha càchi-xi núú tütú-gá 10 Te càchi tucu-xi núú tütú-gá:

Te nchòhó ñáyiu ñà túú cùu ñáyiu isràél ío chí cùdí iní ndihi ñáyiu isràél ñáyiu ndécú ndihi-í.

Duha càchi-xi núú tütú-gá. 11 Te càchi tucu-xi ingá xichi núú tütú-gá: Nchaa nchòhó ñáyiu ñà túú cùu ñáyiu isràél chí càháⁿ sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi, te nchaa ñáyiu na càháⁿ-yu sá ío càhnu cuu-gá.

Duha càchi-xi núú tütú-gá. 12 Te ndíi Chàia càchi tucu ndíi núú tütú Yá Ndióxi: Coo ìⁿ ñani tnáhá ndíi Isàí téé ní xíndecu ndéé sanaha, te téé-áⁿ taxi tnùnì-dé cue ñáyiu ñà túú cùu ñáyiu isràél,

te ñáyiu-áⁿ cundee cùu cahnu iní ñáhá-yu xii-dé. Duha ní càháⁿ ndíi Chàia càchi-xi núú tütú-gá.

13 Te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndióxi Yáa ní taxi tnùhu ndee iní ndécú ndihi-o sá mée-gá ná càda ío cudí iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ ío váha cundecu iní-ndó núú-gá chí sàndáá iní-ndó-gá, te ducaⁿ Espiritú-gá ná càda te uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita ngúndecu ndihi-ndo tnùhu ndee iní quíhíⁿ sá cáda váha ñaha-gá xii-ndo.

14 Te nchòhó ñáyiu ndécú ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú cùtnuní ndáá iní-í sá nchòhó ío váha iní-ndó, te ducaⁿ ío váha

cùtnuní iní-ndó nchàa tnúhu váha, te ducaⁿ ío dásahú tnáhá-ndó nàcuáa cundecu-ndo. ¹⁵ Te dava tnúhu ní chídó tnùn-í núú tütú-a cùu-xí tnúhu sá ío cáháⁿ-í dóho-ndo, te ducaⁿ ní tee-í cuendá sá nchòhò dandàcu iní-ndó tnúhu-áⁿ, te ní tee-í chí Yá Ndióxi ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-í ní taxi-gá chiúⁿ quide-í ¹⁶ xínú cuèchi-í núú Xítohó Jesucristú cáháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél. Te tnúhu-áⁿ cúu-xí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa naníhí táhú-ó, te ducaⁿ dānehé-í ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél tnúhu Yá Ndióxi cuendá cuú-yu dátá ñⁿ sá ndúú táhú-gá, te Espíritú-gá quide-xí cúu-yu ñáiyu cùdiu núú-gá, te cùu váha iní ñáhá-gá xii-yu.

¹⁷ Te ío váha cùu iní-í cuendá nchaa chiúⁿ quide-í sá cúu-xí Yá Ndióxi, chí Xítohó Jesucristú ndécú ndíhí ñaha-gá xii-í. ¹⁸ Te mee-ní nacuáa quide Xítohó Jesucristú chindée ñaha-gá xii-í xiáⁿ-ní cáháⁿ-í, te sá dúcáⁿ quide-gá xiáⁿ ní sándáá iní cue ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél tnúhu-gá. Te ducaⁿ chí ní chindee ñaha-gá xii-í ní cáháⁿ-í tnúhu-gá te ducaⁿ-ní ní chindee ñaha-gá xii-í ní quide-í titní núú sá ní quide-í núú-yu ní xiní-yu. ¹⁹ Te Espíritú Yá Ndióxi ní quide-xí ní quide-í titní núú sá vā yòo tnàhí ndacu cada ní xiní-yu te ío ní cuñúhu-yu. Te nchaa ñuú ní sáháⁿ-í ní cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáiyu cuéí ndéé ñuú Jerusalén, te cuéí ndéé distritú Ilíricú, núu nchaa ñuú-áⁿ ní sáháⁿ-í ní cáháⁿ-í núú-yu tnúhu sá cáháⁿ nacuáa naníhí táhú-ó. ²⁰ Te ducaⁿ ío nducu ndee-í cáháⁿ-í tnúhu sá cáháⁿ nacuáa naníhí táhú-ó núú vátá ñihí-gá-yu tnúhu cuendá Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ quide-í chí ñá túú cuiní-í quíhíⁿ-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú sá xíndecu ñáiyu cáháⁿ tnúhu-gá. ²¹ Te quide-í nacuáa cáháⁿ-xí núú tütú Yá Ndióxi núú cächí-xi: Ñáiyu vátá ñihí-gá tnúhu cuendá Yá quixi ñuyú te ñihí-yu,

te ducaⁿ tēcú tnùn-í-yu tnúhu-gá.
Duha cächí-xi núú tütú-gá.

Té Páblú cuiní-dé quíhíⁿ-dé ñuú Rómá

²² Te sá dúcáⁿ cáháⁿ-í tnúhu-gá nūu xiáⁿ ñá túú ní ndacu-í quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo cuéí ducaⁿ-ní sàni iní-í quixi coto ñaha-í. ²³ Te ní cuu titní cuíá ducaⁿ-ní sàni iní-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vitna ní ndíhí-í nchaa íha ní cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú nchaa ñáiyu. ²⁴ Núu xiáⁿ sání iní-í sá ndúu na quíhíⁿ-í nàcióⁿ Èspañá te yáha cáháⁿ-í quini-í nása ndecu-ndo, te dāvá-áⁿ ío cudíí iní-ó cundecu tnaa-o, te ducaⁿ te órè nucúhuⁿ tucu-í ichi te cada ndee iní-ndó chindee ñaha-ndo xii-í. ²⁵ Te vitna quíhíⁿ-í ñuú Jerusalén quínehe-í sá ndúú táhú ñáiyu ndecu ichi Xítohó Jesucristú xíndecu yacáⁿ. ²⁶ Te ñáiyu xíndecu ichi Xítohó

Jesucristú ndécú distritú Macèdoniá, ndíhí distritú Acáyá ní cuu ñⁿnúu-yu ní sacáⁿ tnáhá-yu sá ndúú táhú ñáiyu ndàhú xíndecu ichi-gá ndécú ñuú Jerusalén. ²⁷ Te ducaⁿ tnàhí ní cudíí iní-yu cadá-yu, te ducaⁿ tnàhí táu-yu cadá-yu chindéé-yu ñáiyu xíndecu ñuú Jerusalén. Te ñáiyu Macèdoniá ndíhí ñáiyu Acáyá-áⁿ ñá túú cuú-yu ñáiyu isràél. Te ñáiyu xíndecu ñuú Jerusalén cúu-yu mee-ní ñáiyu isràél, te ducaⁿ táu-yu cadá-yu chí sá cuendá ñáiyu isràél-áⁿ ní ñihí-yu tnúhu sá cáháⁿ nacuáa naníhí táhú-yu, nūu xiáⁿ táu-yu chindee ñáhá-yu ndíhí nchaa sá ñihí-yu. ²⁸ Te sátá ná yáha quínguáha cuendá-í-yu sá ndúú táhú-yu, te ducaⁿ te dátunúí quee-í quíhíⁿ-í nàcióⁿ Èspañá, te ichi yáha-í yáha cáháⁿ-í núú ndécú-ndó. ²⁹ Te cùtnuní ndáá iní-í sá órè ná quexio-í núú ndécú-ndó, te Xítohó Jesucristú ío chindee ñaha-gá xii-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó nacuáa ío váha cundecu-ndo ichi-gá.

³⁰ Te nchòhó ñáiyu ndecu ndíhí-í ichi Xítohó Jesucristú cáháⁿ ndàhú-í núú-ndó sá ío chindee ñaha-ndo xii-í cáháⁿ ndíhí-o Yá Ndióxi cuendá-í, te ducaⁿ càda-ndo chí ndecu ndíhí-ndo Xítohó Jesucristú. Te Espíritú Yá Ndióxi quide-xí cùu iní tnáhá-ó ñⁿ ñⁿ-o. ³¹ Te ío chí cacáⁿ táhú núú Yá Ndióxi sá ná còto ñaha-gá xii-í, te ñá túú ná cada ñaha nchaa ñáiyu ñá túú sándáá iní ñáhá xii-gá xíndecu distritú Júdeá. Te cacáⁿ táhú tucu-ndo núú-gá sá ncháá sá cānehé-í quíhíⁿ nduu táhú ñáiyu ndecu ichi-gá ndécú ñuú Jerusalén ío váha cuu iní-yu queheⁿ cuendá-yu. ³² Te ducaⁿ càda-ndo cuendá sá nūu Yá Ndióxi ná cächí-gá te ío cudíí iní-í órè quexio-í núú ndécú-ndó, te ío váha cuu iní-í cundecu ndíhí ñaha tnàí xii-ndo. ³³ Te vitna xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndióxi Yáá quidé ío váha cùu iní-ó ndecu-o sá ná chindee chítú ñaha-gá xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu.

16

Té Páblú quidé ndèe iní-dé ñáiyu ndecu ñuú Rómá

¹ Te yúhú tendaha-í tá Fèbè quixi-xi núú ndécú-ndó, te tnáhá-xi ndecu-xi ichi Xítohó Jesucristú, te quide-xi chiúⁿ Yá Ndióxi sá cúu-xí ñáiyu ndecu ichi Xítohó Jesucristú xíndecu ñuú Cèncreá. ² Te cuiní-í sá ío váha cuu iní-ndó queheⁿ cuendá-ndó-xí, chí ndecu ndíhí-xi Xítohó Jesucristú, te cada-ndo nacuáa táu-xi cunduu dátá táu-xi cada ñáiyu ndecu ichi-gá, te ío chindee-ndo-xi te nūu ná cúú sá xíní ñuhu-xi, chí tnáhá-xi ío chindee-xi cue ñáiyu ndecu ichi Xítohó Jesucristú, te tnáhá yúhú ducaⁿ ío chindee-xi.

³ Te cuñaha-ndo ío na càda ndee iní té Àquilú ndíhí ñadhí-dé tá Priscilá, chí ñáiyu-áⁿ ní quide chiúⁿ-í ndíhí-yu ní quide-ndí chiúⁿ

Xítohó Jesucristú. ⁴ Chi mèe-yu ní cácu cuú-yu sá cuendá sá ní dácácu ñàhá-yu xii-í sá ní yáha-í, núu xiáⁿ ío ndácáⁿ táhú-í núu-yu, te ñá díu-ní yúhú ducaⁿ ío ndácáⁿ táhú-í núu-yu chi tnáhá nchaa ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isráel xindecu ichi-gá xindecu nchaa xichí ducaⁿ ío ndácáⁿ táhú-yu núú té Àquilú ndihi núú ñadhí-dé tá Priscilá. ⁵ Te cúñaha tucu-ndo sá ío na càda ndee iní nchaa ñáyiu xindecu ichi Xítohó Jesucristú tàcá vehe té Àquilú ndihi tá Priscilá dácúahá-yu tnúhu-gá, te cúñaha tucu-ndo sá ío na càda ndee iní té Epènetú chi tnáhá-dé ío ñúhu iní-í-dé, chi té-áⁿ cúú-dé téé díhna nuu ní sándáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú distritú Acáyá. ⁶ Te cúñaha tucu-ndo sá ío na càda ndee iní tá Màriá xichí ndécú ndihi-ndo, xichí ío ndúcu ndee xinu cuechi núú Xítohó Jesucristú. ⁷ Te cúñaha tucu-ndo sá ío na càda ndee iní cue téé cuu ndi mee-í té Andrónicú ndihi té Júnias, chi tnáhá-güedé ní xíhi ndihi ñaha-güedé xii-í vecaá, te ío cùdiu-güedé núú ncháa cue téé ní táuchíúⁿ Jesús cáháⁿ tnúhu-gá. Te díhna-gá-güedé ní sándáá iní-güedé tnúhu Xítohó Jesucristú dácúúxí yúhú.

⁸ Te cúñaha-ndo sá ná càda ndee iní té Àmpliás chi tnáhá-dé ío ñúhu iní-í-dé, te ndécu-dé tnáhá-dé ichi Xítohó Jesucristú. ⁹ Te cúñaha tucu-ndo xii té Bánú téé cùndihi ñaha xii-o quide-o chiúⁿ Xítohó Jesucristú sá ná càda ndee iní-dé, te cúñaha tucu-ndo xii té Éstaquis sá ná càda ndee iní-dé chi tnáhá-dé ío ñúhu iní-í-dé. ¹⁰ Te cúñaha tucu-ndo xii té Àpelés sá ío na càda ndee iní-dé, chi té-áⁿ ío váha cùndáá-dé núú Xítohó Jesucristú, te cúñaha tucu-ndo xii ñáyiu xindecu vehe té Aristóbulú sá ío na càda ndee iní-yu. ¹¹ Te cúñaha-ndo xii té Herodión téé cùu ndi mee-í sá ío na càda ndee iní-dé, te cúñaha-ndo xii ñáyiu ndécu ichi Xítohó Jesucristú xindecu vehe té Nàrcisú sá ío na càda ndee iní-yu. ¹² Te cúñaha-ndo xii tnáhá tá Trifená ndihi tá Trifós sá ío na càda ndee iní-yu, chi tnáhá-yu quidé-yu chiúⁿ Xítohó Jesucristú. Te tnáhá tá Pèrsidá xichí ndécú ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú cúñaha-ndo xii-xi sá ío na càda ndee iní-xi, chi tnáhá-xi ío ndúcu ndee-xi quide-xi chiúⁿ Xítohó Jesucristú. ¹³ Te cúñaha-ndo tnáhá té Rúfú téé ío váha sándáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú sá ío na càda ndee iní-dé ndihi náná-dé, chi ñaha-áⁿ quidé iní-í sá cúú-áⁿ dátá náná-í. ¹⁴ Te cúñaha-ndo sá ío na càda ndee iní té Àsincritú, ndihi té Flègonté, ndihi té Hèrmás, ndihi té Pátrobás, ndihi té Hèrmés, ndihi nchaa dava-gá cue ñáyiu ndécu ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú xindecu ndihi-güedé. ¹⁵ Te cúñaha tucu-ndo sá ío na càda ndee iní té Filólogó, ndihi tá Juliá, ndihi té Nèreú, ndihi cúha té Nèreú, ndihi tá Òлимпás, ndihi nchaa dava-gá ñáyiu sándáá iní tnúhu Xítohó

Jesucristú xindecu ndihí-yu.

¹⁶ Te ío yíñúhu cada ndee iní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo. Te nchaa ñáyiu tàcá nchaa íha dácuaaha tnúhu Xítohó Jesucristú quidé ndée iní ñàhá-yu xii-ndo.

¹⁷ Te nchòhó ñáyiu ndécu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú cáháⁿ-í dóho-ndo sá càdá cuendá-ndó núu ío ñáyiu quide nacuaáa vá cúú ñⁿnuu-ndo cundecu-ndo, chi ñáyiu-áⁿ sánú ichi ñàhá-yu ñⁿ ichi ñá túú váha, chi ñá túú ñⁿ-ní cuu-xi tnúhu cáháⁿ-yu ndihi tnúhu sá ní níhí-ndó ndécu ndihi-ndo, te ñáyiu ducaⁿ xiquide vá níhí tnáhá-gá-ndó ndihí-yu. ¹⁸ Chi ñáyiu-áⁿ ñá túú quidé-yu chiúⁿ sá cúú-xí Xítohó Jesucristú, chi mee-ni sá cúú-xí mèe-yu quidé-yu, te mee-ni ncháa tnúhu sá ío víi ío váha cuáháⁿ cáháⁿ-yu òré cuáháⁿ-yu dándahú-yu nchaa ñáyiu ío yáchí sándáá iní-xi ñⁿ tnúhu. ¹⁹ Te nchaa ñáyiu níhí-yu tnúhu sá nchòhó sándáá iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú, núu xiáⁿ ío cùdíí iní-í. Te cuíní-í sá nchòhó ío váha cutnúmí iní-ndó nácuaáa cada-ndo mèe-ni sá váha, te vá cání iní-ndó càda-ndo datná xiquide nchaa ñáyiu ndécu ichi cuehé ichi duha. ²⁰ Te Yá Ndióxi Yáá quidé ío váha cùu iní-ó ndécu-o ío ndihi cada-gá cuendá sá saculhná ñá túú-gá ná cada ñaha-xi xii-ndo, te xicáⁿ táhú-í núú Xítohó Jesucristú sá ío na chindee chítúu ñaha-gá xii-ndo.

²¹ Te té Timúteú téé quide ndihi-í chiúⁿ Xítohó Jesucristú íha quide ndee iní ñàhá-dé xii-ndo, te tnáhá té Lúciú, ndihi té Jásón, ndihi té Sosipátér cue téé cùu ndi mee-í quidé ndée iní ñàhá-güedé xii-ndo.

²² Te tnáhá yúhú té Tèrciú téé càdúha tutú-a cuendá té Páblú quidé ndee iní ñàhá-í xii-ndo, chi ñⁿ-ní cùu-o ndihi Xítohó Jesucristú.

²³ Te tnáhá té Gáyú téé dii vèhe-xi ndecu-í quidé ndée iní ñàhá-dé xii-ndo, te diu-dé ní taxi núu-dé vehe tàcá ñáyiu dácuahá-yu tnúhu Xítohó Jesucristú. Te tnáhá té Èrastú téé yíndaha díhúⁿ ñúú quidé ndée iní ñàhá-dé xii-ndo, te tnáhá té Cuártú téé ndécu ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú quidé ndée iní ñàhá-dé xii-ndo.

²⁴ Te xicáⁿ táhú-í núú Xítohó Jesucristú sá ío na chindee chítúu ñaha-gá xii-ndo ncháa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu.

Cáhá-ó sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi

²⁵ Te vitna chí ná cächí-ó sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi, chi mee-gá cada te ío-gá cuíta níhí ndéé-gá-ndó cundecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú dátá cáchi tnúhu sá cáháⁿ nácuaáa naníhí táhú-ó, tnúhu sá dánèhé-í ñáyiu cuendá Xítohó Jesucristú, te nchaa tnúhu-a ñⁿ-ní cùu-xi ndihi nchaa tnúhu sá ní cächí Yá Ndióxi cuu yuhu ndéé cùtnáhá ní ngáva ñuyiú, te vitna ní quee túu-xi, ²⁶ chi

mee Yă Ndiõxí ní dátũ-gá núú-ó vitna, te cãháⁿ-ndí nãcuáa ní chídó tnùní cue téé ní xóo cãháⁿ tnũhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha. Te ducaⁿ tnũhu sá ndúú yũhu ni cuu ta xité nuu-xi ñhíí ñuyíú cuãháⁿ, chi ducaⁿ ní cachí Yă Ndiõxí Yá ndécú nchàa nduu nchaa quíú cunduu cuëndá sá quindáá iní ñáhá ñăyiu xii-gá, te tñí-yu nchaa tnũhu cãháⁿ-gá.

²⁷ ¶Te ñⁿdì-ni Yá Ndiõxí cúú-gă Yáá ío sàá sá xini tnùní-xi! ¶Te nchaa-o chí ná cãchí-ó sá ío cãhnu cuu-gá, chi ndècu ndíhi-o Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ-ni cãda-o ni caa ni quííⁿ! Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cãdá ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NÍ CADÚHA TÉ PÁBLÚ QUIHIⁿ NDAHÁ ÑÁYIU ÑÚÚ CÒRINTÚ

Té Páblú cadúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Còrintú

¹ Yúhú té Páblú ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-í cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiú, chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu. Te cadúha-í tutú-a ndihi té Sostenés té ndecu ndihi-o ichi Xítóhó Jesucristú ² cuendá daquixi-í ndaha nchóhó ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Còrintú, chi nchóhó cúu-ndó ñáyiú cúu cuendá Yá Ndióxi cuendá sá ndécú ndihi-ndo Xítóhó Jesucristú. Te diu-ni-ndo cúu-ndo ñáyiú ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndióxi cuendá cundecu yĩñúhu-ndo núú-gá, ndihi nchaa dava-gá ñáyiú ndecu nchaa xichi, ñáyiú cachí sá ío cáhuu cuu Xítóhó Jesucristú. Te Yaá-áⁿ cúu-gá Xítóhó-yu, te diu-ni-gá cúu-gá Xítóhó nchoo tucu. ³ Te xicáⁿ tãhú-í núú Tãtã-ó Dütú Ndióxi ndihi núú Xítóhó Jesucristú sá ndi nduú-gá ío na chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Yá Ndióxi ío chĩndee ñaha-gá xii-o cuendá sá ndécú-o ndihi Xítóhó Jesucristú

⁴ Te ducaⁿ-ni ío ndácáⁿ tãhú-í núú Yá Ndióxi cuendá-ndó, chi mee-gá ío chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo sá cuendá Xítóhó Jesucristú. ⁵ Te cuendá sá ndécú-ndó ndihi Xítóhó Jesucristú, núú xĩáⁿ Yá Ndióxi ío chĩndee ñaha-gá xii-ndo sáa díquí-ndó nãcuáa cáháⁿ-ndó, ndihi nãcuáa cùtnuní iní-ndó, ⁶ chi tnúhu sá ni ñihí-ndó cuendá Xítóhó Jesucristú ní quée-xi iní-ndó. ⁷ Te xĩáⁿ núu nchaa sá váha ñá túú tñahí cùmání xii-ndo chi Yá Ndióxi ío chĩndee ñaha-gá. Te ducaⁿ quide-gá nini nchóhó ni yúhu ni iní-ndó ndètu-ndo sáa nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú. ⁸ Te Yá Ndióxi ducaⁿ-ni ío chĩndee ñaha-gá xii-ndo cuendá sá vá yó teñaha cuéchi nduu na quixi tucu Xítóhó Jesucristú. ⁹ Te nchaa sá cáháⁿ Yá Ndióxi dacuití quide-gá, te diu-gá cúu-gá Yaá ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo cuendá cuu ñnuu-ndo ndihi Déhe-gá Xítóhó Jesucristú Yaá cúu Xítóhó-ó.

Ñá túú cúu ñnuu ñáyiú ndecu ichi Xítóhó Jesucristú

¹⁰ Te nchóhó ñáyiú ndecu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú cáháⁿ-í dóho-ndo sá vá ndi dííⁿ càni iní-ndó, te ío cuu ñnuu-ndo

cundecu-ndo, te ñⁿ-ni càni iní-ndó, te ñⁿ-ni càda-ndo chi ducaⁿ cuiní-gá cunduu. ¹¹ Te duha cáháⁿ-í dóho nchóhó ñáyiú ndecu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú, chi cue ñáyiú vehe té Clòe ní cachí tnúhu-yu xii-í sá ñá túú cúu ñnuu-ndo ndecu-ndo. ¹² Te duha nduu tnúhu ní ñihí-í nãcuáa cúu ndecu-ndo, chi dava-ndo cachí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá té Páblú.” Te dava-ndo cachí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá té Ápolós.” Te dava-ndo cachí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá té Pèlú.” Te dava tucu-ndo cachí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá Xítóhó Jesucristú”, duha cachí-ndó. ¹³ Te vá dúcáⁿ cáháⁿ-ndó chi ñá túú ná daha Xítóhó Jesucristú ndécú chi ñⁿdi-ni-gá. Te ñá díú yúhú té Páblú ní xihí-í núú cùrúxi sá cuendá-ndó, te ni ñá túú ní sãndute-ndo cuendá sá yúhú cuu cuendá ñáhá-í xii-ndo. ¹⁴ Te táxãhu xii Yá Ndióxi chi ñá díú nchãa-ndo ni dacuandute-í, chi té Crispú-ni ndihi té Gãyú-ni ní dacuandute-í-güedé. ¹⁵ Te xĩáⁿ núu vá cúu tñahí cáháⁿ-ndó sá ní sandute-ndo sá cúu cuendá ñáhá-í xii-ndo. ¹⁶ Te ní ndacu tucu iní-í sá tñahá tucu ñáyiú cúu ndi mee té Èstéfanás ní dacuandute-í, te diu-ná ñáyiú-án te sãnuu sá ñá túú-gá nágá ñáyiú ní dacuandute-í. ¹⁷ Te Xítóhó Jesucristú ñá túú ní tendaha ñaha-gá xii-í sá dacuandute-í ñáyiú, chi ní tendaha ñaha-gá xii-í sá cáháⁿ-í tnúhu-gá núu-yu, tnúhu sá cáháⁿ nãcuáa naníhí tãhú-ó. Te ñá túú cáháⁿ-í dàtná cáháⁿ ñáyiú túha. Te ducaⁿ quide-í cuendá sá nchóhó quindáa váha iní-ndó tnúhu sá cáháⁿ nãcuáa ní xihí Xítóhó Jesucristú núú cùrúxi. Chi núu na cáháⁿ-í dàtná cáháⁿ ñáyiú túha te nchóhó vá quindáa iní-ndó tnúhu-án nãcuáa tãu-xi cunduu.

Sá cuendá Xítóhó Jesucristú cùtnuní iní-ó sá ío cáhuu cuu Yá Ndióxi

¹⁸ Te nchaa ñáyiú ta xĩta nihnu cuáhãⁿ cachí-yu sá ñá túú nãndíhi tnúhu sá cáháⁿ nãcuáa ní xihí Xítóhó Jesucristú núú cùrúxi, dico sá cúu-xi nchóhó ñáyiú sa ní naníhí tãhú, chi tnúhu-án cúu-xi ñⁿ tnúhu sá ní taxi Yá Ndióxi ndécú ndihi-o cuendá ndacu-gá cada-gá nchaa nãcuáa cuiní-gá iní-ó, ¹⁹ te quée ndáa-xi nãcuáa cáháⁿ-gá núú tütú-gá núú cachí-xi:

Yúhú cada-í te nchaa ñáyiú túha vá nãndíhi-gá nchaa sá xini tñuní-yu,

te nchaa ñáyiú ío váha sáa díquí-xi vá nãndíhi-gá nchaa nãcuáa sãni iní-yu.

Duha cachí Yá Ndióxi núú tütú-gá.

²⁰ Te xĩáⁿ cùtnuní iní-ó sá nchãá ñáyiú sãni iní-xi sá ío túha ndecu ñuyú-a, ndihi nchaa cue tée dacuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tñuní ndíi Moisés, ndihi nchaa ñáyiú ío váha sáa díquí-xi cáháⁿ cuendá nchaa sá ío ñuyú-a, te nchaa ñáyiú-án cachí Yá

Ndiöxí sá ñà túú nàndíhi nchaa sá xini tñuní-yu sá cúú-xí-gá. ²¹ Te Yá Ndiöxí ío váha cùtnuní iní-gá nàcuáa quide-gá, chí ñá túú dāña-gá cundecu ndihi ñáhá-yu xii-gá sá cuendá nchaa sá ní sáá díquí mée-yu, te ducaⁿ quide-gá chí cuini-gá sá cündedóho-yu tñuhu sá sání iní-yu ñá túú nàndíhi. Te sá cuendá tñuhu-áⁿ te naníhi tǎhú-yu te núu na quindáá iní ñáhá-yu xii-gá.

²² Te cue ñáiyu isráel cuini-yu quini-yu sá vǎ yóo tñahí ndácu cada, te cue ñáiyu griégú nchicúⁿ nihnú-yu nchaa sá dācuáha ñáiyu ío túha. ²³ Dico nchoo yíhi-o cáháⁿ-ó núú ñáiyu sá Xitohó Jesucristú ní xihí-gá núú cùrúxí. Te cue ñáiyu isráel ñá túú tñahí tñahá iní-yu cündedóho-yu tñuhu-áⁿ. Te cue ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráel cǎchí-yu sá ñà túú védana nàndíhi tñuhu-áⁿ. ²⁴ Dico sá cúú-xí nchaa ñáiyu ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí chí cuéi cùú-yu ñáiyu isráel ádi ñá túú cùú-yu, dico ñáiyu-áⁿ cǎchí-yu sá sá cuendá Xitohó Jesucristú cùtnuní iní-yu sá ío cǎhnu cuu Yá Ndiöxí te ndécu ndihi-gá nchaa sá xini tñuní-gá. ²⁵ Te sá quide Yá Ndiöxí cǎchí ñáiyu ñuyúú-a sá ñà túú nàndíhi, dico xiáⁿ ío-gá nàndíhi dācúúxí sá sání iní mée-yu. Te sá ní xihí Xitohó Jesucristú núú cùrúxí, xiáⁿ cǎchí ñáiyu sá ñá túú ní nihí ndéé Yá Ndiöxí cada-gá sá ní sani iní-gá cada-gá. Dico sá dúcáⁿ ní quide Yá Ndiöxí, xiáⁿ cúú-xí sá ío-gá ní nihí ndéé-gá ní quide-gá íⁿ sá ní sani iní-gá dācúúxí sá sání iní mée ñáiyu ñuyúú-a. ²⁶ Te nchóhó ñáiyu ndécu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, chí dāndácu iní nācuáa ndécu-ndo cùtnáhá ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-ndo, chí sacú-ni-ndo túha dācúúxí ñáiyu ñá túú ndécu ichi-gá. Te ducaⁿ sǎctú-ni-ndo tǎxi tñuní-ndó, te diu-ni ducaⁿ sǎcú-ndó nēhe ñáiyu sá yíñuhu núú-ndó. ²⁷ Te ñáiyu ñá túú ndécu ichi Yá Ndiöxí cǎchí-yu sá ñà túú tñahí túha dāva-gá tñaha ñáiyú-yu, dico dāva ñáiyu ñá túú túha-áⁿ cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-yu cundecú-yu ichi-gá, te cundecu ndihi ñaha-gá xii-yu, te ducaⁿ dāndóo canúú-yu nchaa ñáiyu cǎchí sá ío túha. Te cáháⁿ tucu-gá ñáiyu cǎchí dāva-gá ñáiyu sá ñà túú tñahí táu cunuú cündecú-yu ichi-gá, te ducaⁿ cündecu ndihi ñaha-gá xii-yu, te dāndóo canúú-yu nchaa ñáiyu cǎchí sá tǎxí tñuní. ²⁸ Te ducaⁿ Yá Ndiöxí cáháⁿ-gá ñáiyu ñá túú tñahí cūnuu cundecu ndihi-gá, ndihi ñáiyu quée tǎhú núú dāva-gá tñaha ñáiyu-xi, ndihi ñáiyu cǎchí-yu sá ñà túú védana nàndíhi, nchaa ñáiyu-áⁿ cáháⁿ-gá cundecu ndihi-gá, te ducaⁿ quide-gá cuendá dāndóo canúú-yu nchaa ñáiyu cǎchí sá ío cūnuu. ²⁹ Te núu xiáⁿ ní íⁿ ñáiyu vá cúú cǎchí-yu sá ío cǎhnu cuú-yu núú Yá Ndiöxí. ³⁰ Dico nchóhó chí mee Yá Ndiöxí ní quide-gá ndécú-ndó ndihi Xitohó Jesucristú, te Xitohó Jesucristú ní quide-gá

ní cùtnuní iní-ó sá Yá Ndiöxí cúú-gá Yáa ndécú ndihi nchaa sá xini tñuní-gá. Te diu-ni Xitohó Jesucristú ní quide-gá cuendá sá nchóo vǎ cündecu-gá cuéchi-o núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ cündecu yíñuhu-o núú-gá, te nduu tǎhú-ó cündecu-o ndihi-gá ní caa ní quihíⁿ. ³¹ Te sá dúcáⁿ quide-gá núu xiáⁿ xini ññuhu-xi cada-o nācuáa cáháⁿ-xi núú tǎtú Yá Ndiöxí núú cǎchí-xi: “Vǎ cǎchí-ndó sá mée-ndó ío cǎhnu cuu-ndo, chí cǎchí-ndó sá Yáa cúú Xitohó-ndó ío cǎhnu cuu-gá”, duha cǎchí-xi núú tǎtú-gá.

2

Tñuhu sá cáháⁿ nācuáa ní cuu ní xihí Xitohó Jesucristú núú cùrúxí

¹ Te nchóhó ñáiyu ndécu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú sa ñaha-ndo sá cùtnáhá ní quixi-í ní cáháⁿ-í tñuhu Yá Ndiöxí núú-ndó, te ñá túú ní cáháⁿ-í dǎtná cáháⁿ íⁿ ñáiyu ío váha sáá díquí-xi, ádi dǎtná cáháⁿ íⁿ ñáiyu ío túha. ² Chí cùtnáhá ní xindecu ndihi ñaha-í xii-ndo chí ní sani iní-í sá mée-ní cuendá Xitohó Jesucristú cáháⁿ-í núú-ndó ndihi nācuáa ní cuu ní xihí-gá, te diu ducaⁿ ní quide-í. ³ Te cùtnáhá ní quexio-í núú ndécú-ndó te ní ñá cùtnuní iní-í nása cada-í ní cùu, te ío ní quiyúhú iní-í ní cáháⁿ-í tñuhu-gá núú-ndó. ⁴ Te cùtnáhá ní cáháⁿ-í nācuáa nduu tñuhu Xitohó Jesucristú núú-ndó, te ñaha-ndo sá Espiritú Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-xi xii-í ní cáháⁿ-í tñuhu-gá núú-ndó, te tñuhu-áⁿ ní quée-xi iní-ndó. Te ñá túú ní cáháⁿ-í íⁿ tñuhu cǎhnu núú-ndó tñuhu sá cáháⁿ cue ñáiyu ío váha sáá díquí-xi. ⁵ Te ducaⁿ ní cuu cuendá sá nchóhó quindáá iní-ndó tñuhu Yá Ndiöxí chí ní quide-gá sá váha sá cúú-xí iní-ndó, te ñá díú sá cuendá tñuhu sá cáháⁿ ñáiyu cǎchí sá ío túha ducaⁿ ní sándáá iní-ndó tñuhu-gá.

Espiritú Yá Ndiöxí quide-xí cùtnuní iní-ó nācuáa sání iní-gá

⁶ Te nchoo cáháⁿ-ó tñuhu cǎhnu núú ñáiyu sa ní nihí ndéé ndécu ichi Xitohó Jesucristú. Te tñuhu-áⁿ ñá túú cáháⁿ ñáiyu ñá túú ndécu ichi-gá, te ní cué téé yíndaha ñaha xii-yu ñá túú cáháⁿ-güedé tñuhu-áⁿ chí cue téé-áⁿ naa-güedé. ⁷ Te tñuhu cǎhnu-áⁿ cúú-xí tñuhu Yá Ndiöxí, te mee-gá ní cǎchí-gá ndéé cùtnáhá vátá ngáva-gá ñuyúú sá nchǎá ñáiyu na quindáá iní tñuhu-áⁿ te nduu tǎhú-yu cundecú-yu ndihi-gá núú ío váha caa ndecu-gá ní caa ní quihíⁿ. Te tñuhu-áⁿ ndúú yúhu-xi ní cuu. ⁸ Te ní íⁿ cue téé yíndaha cue ñáiyu ñuyúú-a ñá túú tēcú tñuní-güedé tñuhu-áⁿ, chí núú dicó tēcú tñuní-güedé tñuhu-áⁿ te vá cǎtá caa-güedé Xitohó Jesucristú núú cùrúxí cǎhni ñaha-güedé xii-gá ní cùu. Te diu-ni Yáa-áⁿ ío cǎhnu cuu-gá. ⁹ Dico ducaⁿ ní cuu

chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütü Yá Ndiöxi núú càchi-xi:

Yá Ndiöxi sa ní sani iní-gá nchaa nàcuáa cada-gá sá cúú-xí cuendá nchaa ñáiyu cùu iní ñáhá xii-gá.

Te sá ní sani iní-gá cada-gá cúú-xí sá vátá quini-gá ñáiyu te ni vátá cündedóho-gá-yu,

te ni ñá túú tnàhí cùtnuní iní-yu nása cada-gá.

Duha càchi-xi núú tütü-gá. ¹⁰ Te mee Yá Ndiöxi ní cachí-gá sá Espiritú-gá cada-xi te nchoo cùtnuní iní-ó nchaa nàcuáa sàni iní-gá cada-gá, núu xiáⁿ ducaⁿ təcú tnùní-ó vitna, chi Espiritú-gá xiní-xi nchaa təcú tnùní-ó vitna sàni iní-gá cada-gá.

¹¹ Te ñá ñá ñáiyu xiní ndáá-yu nàcuáa sàni iní ingá ñáiyu, chi mee ñáiyu-án xiní ndáá-yu nchaa nàcuáa sàni iní-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu Yá Ndiöxi chi medii-ni Espiritú-gá xiní-xi nchaa nàcuáa sàni iní-gá.

¹² Te nchoo chi Yá Ndiöxi ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndihi-o, te ñá díú ñúyíú-a ducaⁿ ní quèe espíritú ní ngúndecu ndihi-o.

Te ducaⁿ ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndihi-o cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ó nàcuáa ndùu nchaa sá vaha sá dícó ducaⁿ ní taxi-gá ndécú ndihi-o.

¹³ Te cuendá nchaa sá vaha-án càháⁿ-ndí, te càháⁿ-ndí nàcuáa dàcahu iní ñáhá Espiritú Yá Ndiöxi xii-ndí, te ñá túú càháⁿ-ndí nàcuáa càhu iní ñáiyu ñuyíú-a càháⁿ-yu, te diu-ni nchaa tnúhu dàcahu iní ñáhá Espiritú-gá xii-ndí càháⁿ-ndí, diu-ni nchaa xiáⁿ dánhèhé-ndí nchaa ñáiyu ndècu ndihi tucu Espiritú-gá.

¹⁴ Te ñáiyu ñá túú ndècu ndihi Espiritú Yá Ndiöxi ñá túú tnàhí iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu dātécú tnúhu ñaha Espiritú-gá xii-yu, te ni ñá túú təcú tnùní-yu, te càchi-yu sá ñá túú nàndihi-xi. Te ducaⁿ chi mee-ni nchaa ñáiyu ndècu ndihi Espiritú-gá təcú tnùní-yu nàcuáa ndùu tnúhu-án. ¹⁵ Te cue ñáiyu ducaⁿ ndècu ndihi Espiritú Yá Ndiöxi cùtnuní ndáá iní-yu ná cúú nchaa sá vaha, te vá yóo ñáⁿ xiní nchaa nàcuáa sàni iní-yu. ¹⁶ Te núú tütü Yá Ndiöxi càchi-xi: “Vá yóo ñáⁿ xiní nàcuáa sàni iní Yá Ndiöxi, núu xiáⁿ vá yóo ñáⁿ ndacu ná danèhé ñáhá xii-gá”, duha càchi-xi núú tütü-gá. Te nchoo chi ñáⁿ-ni sàni iní-ó ndihi Xitohó Jesucristú.

3

Cue tée xíquide chiúⁿ Yá Ndiöxi

¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú càchi tnúhu-í xii-ndo sá ñá ní ñhi-í nàcuáa cada-í càháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó dàtná càháⁿ-í núú nchaa ñáiyu quide nchaa nàcuáa càháⁿ Espiritú Yá Ndiöxi, chi ní càháⁿ-í núú-ndó dàtná càháⁿ-í núú nchaa ñáiyu cùnno nchaa sá cuèhé

sá dúhá iní-xi, te ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná cue ñáiyu íchi ní sándáá iní tnúhu Xitohó Jesucristú, núu xiáⁿ ducaⁿ ní càháⁿ-í núú-ndó. ² Te ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná ñáⁿ déhe yiquiⁿ vitna sadi camá, te ñá túú ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná cue landú sa xèxi dítá, chi ní danèhé ñáhà-í xii-ndo ñáⁿ sá ñá túú tnàhí úhú tecú tnùní-ndó, te ñá túú ní danèhé ñáhà-í xii-ndo ñáⁿ sá xitò-í sá vá təcú tnùní-ndó. Te quide cuendá-í sá díú-ní dūcaⁿ vá təcú tnùní-ndó ndéé vitna te núu na danèhé ñáhà-í xii-ndo nchaa dava-gá tnúhu. ³ Te ducaⁿ chi quide-ni-ndo nàcuáa sàni iní méé-ndó, chi ndècu-ni-ndo ichi cuédú iní, te ná ndihi tnàha-ni-ndo, te ñá túú tnàhí cùu ñáⁿnuu-ndo ndecu-ndo. Te xiáⁿ cùtnuní sá méé-ni nchaa nàcuáa sàni iní méé-ndó quide-ndo, te xíquide-ndo dàtná quidé nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ichi Xitohó Jesucristú. ⁴ Te dava-ndo càchi-ndó: “Yúhú cùu-í cuendá té Páblú.” Te dava-ndo càchi-ndó: “Yúhú cùu-í cuendá té Apólós”, duha càchi-ndó. Te sá dūcáⁿ càháⁿ-ndó xiáⁿ cùtnuní sá quidé-ni-ndó mèe-ni nchaa nàcuáa sàni iní méé-ndó.

⁵ Te yúhú té Páblú càchi tnúhu-í xii-ndo sá ñá túú cùnno-í, te ni té Apólós ñá túú cùnno-dé chi dícó cue tée xínu cuechi núú Yá Ndiöxi cúú-ndí, te ní càháⁿ-ndí tnúhu-gá núú-ndó, núu xiáⁿ ní sándáá iní-ndó. Te ndí díúⁿ ndí díúⁿ ndùu chiúⁿ ní táhú Yá Ndiöxi cada-ndí. ⁶ Te yúhú cùu-í dàtná ñáⁿ tée chihí tatá chi dàcaháⁿ ñáhà-í xii-ndo túha-ndo ichi Yá Ndiöxi. Te té Apólós cúú-dé dàtná ñáⁿ tée nàcuhú chi tée-án ndécú-dé danèhé ñáhà-dé xii-ndo tnúhu-gá. Te Yá Ndiöxi cúú-gá Yaá quidé sàhnu tatá ní chihí-í-án, te duha càháⁿ-í chi diu-gá quidé-gá tá ñhi ndéé-ndó ndècu-ndo ichi-gá. ⁷ Te núu xiáⁿ ní tée chihí tatá te ní tée nàcuhú ñá túú cùnno-güedé, dico Yá Ndiöxi ío cùnno-gá chi diu-gá quidé-gá xínu tatá-án te sàhnu-xi. ⁸ Te ñáⁿ-ni cùu tée chihí tatá ndihi tée nàcuhú. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchúhú cue tée xíquide chiúⁿ Yá Ndiöxi, te nàcuáa ndùu chiúⁿ ní quide-ndí te ducaⁿ cùndu táhú taxi Yá Ndiöxi nduú táhú-ndí. ⁹ Te nchòhó cúú-ndó dàtná ñáⁿ xichi núú ní quée tatá, te nchúhú cúú ñáⁿnuu-ndí quidé chiúⁿ-ndí xiáⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-ndo chi cùu cuendá ñáhá Yá Ndiöxi xii-ndo, te nchúhú cúú ñáⁿnuu-ndí quidé-ndí chiúⁿ-gá.

Te cùu tucu-ndo datná ñáⁿ vehe sá vítná sáá, te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-ndo chi Yá Ndiöxi quidé-gá tá sàhnu ñihnu-ndo ichi-gá cuáhá. ¹⁰ Te yúhú cùu-í dàtná ñáⁿ tée cùnno daciaa vehe te ní tava-í cimientú-xi, te díúⁿ cue tée véxi dácaa-güedé ndóho, te ñáⁿ ñáⁿ cue tée-án ío xiní ñuhu-xi cada cuendá-güedé nàcuáa dácaa-güedé. Núu ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yúhú chi Yá Ndiöxi ní taxi-gá chiúⁿ

guide-í te chindee ñaha-gá, chi díhna-gá-í ní quixi-í ní cáhá-í tnúhu Xítoho Jesucristú núnú-ndo, te ñá-í cue téé véxi dàcuaha ñaha-ná xii-ndo tnúhu-gá, te ñá-í cue téé-á-í ño xini ñuhu-xi cada cuendá-güedé nàcuáa dācuáha ñaha-güedé xii-ndo tnúhu-gá. ¹¹ Te cimièntú vehe-á-í cada iní-ó sá cúú-xí mèe Xítoho Jesucristú, te ducaⁿ chí yúhú ní dānehé ñáhà-í xii-ndo ní ngūndecu ndihi-ndo Xítoho Jesucristú, te vá yō-gá cundecu ndihi-ndo chí ñá-í dū-ñi-gá ndécú. ¹² Te dava cue téé dāca-güedé vehe váha te chíhi-güedé díhúⁿ cuááⁿ, ndihi díhúⁿ cuixiⁿ, ndihi yúú sá ño vii cāa. Te dava-güedé dācā-güedé vehe vítú, te dava-güedé dācā-güedé vehe ité, te dava-güedé dācā-güedé vehe tnuvixiⁿ. ¹³ Te sáá nduu te nchaa vehe-áⁿ cāyú-xi, te vehe vítú-áⁿ ndihi vehe ité-áⁿ ndihi vehe tnuvixiⁿ-áⁿ ndoo ndoo cāyú, te nchaa vehe váha-áⁿ vá cāyú-xi cuèi na yāha ñuhú. Te nchaa cue téé ní dācāá vèhe váha-áⁿ cada iní-ó sá cúú-güedé ñāyiu ío váha quide chiúⁿ Yá Ndióxi. Te nchaa cue téé ní dācāá vèhe vítú, ndihi cue téé ní dācāá vèhe ité, ndihi cue téé ní dācāá vèhe tnuvixiⁿ cada iní-ó sá cúú-güedé ñāyiu ñā túú cuini cada chiúⁿ Yá Ndióxi nācuáa tàú-xi cunduu. Te sáá nduu te cutnūni nācuáa nduu chiúⁿ ní quide ñá-í ñāyiu, chí Yá Ndióxi cáháⁿ-gá nācuáa nduu chiúⁿ ní quide ñá-í ñāyiu ní quide chiúⁿ-gá. ¹⁴ Te cue ñāyiu ío váha xiquide chiúⁿ Yá Ndióxi te cūdí chiúⁿ quidé-yu, te ñāyiu-áⁿ ñāhi-yu sá ndúú tǎhú-yu. ¹⁵ Te cue ñāyiu ñā túú quide chiúⁿ Yá Ndióxi nācuáa tàú-xi cunduu, te vá cūdí chiúⁿ ní quidé-yu chí cuíta te ndoo-ná-yu duha, dico mēe-yu chí naníhi tǎhú-yu.

¹⁶ Te yúhú cáhá-í dóho-ndo dāndacu-í iní-ndo sá cúú-ndo dátá vehe Yá Ndióxi, chí Espiritú-gá ndécú ndihi ñaha-xi xii-ndo. ¹⁷ Te núu yoo na dānaa ñaha xii nchóhó ñāyiu cūu veñúhu-gá, te Yá Ndióxi danāa ñaha-gá xii ñāyiu-áⁿ, te ducaⁿ cāda-gá chí nchóhó cúú-ndo ñāyiu cūu cuendá-gá.

¹⁸ Te vá dāndáhú-ndo mèe-ndo sá ño túha-ndo. Te núu ío dava-ndo sàni iní-ndo sá túha-ndo dátá sání ñi cue ñāyiu ñā túú ndecu ichi Yá Ndióxi, te cada-ndo sá cúú-ndo dátá ñāyiu ñā túú tñáhi túha, te ducaⁿ te cuu ndisa-ndo ñāyiu túha sá cúú-xí Yá Ndióxi. ¹⁹ Te nchaa sá xini tñuni nchaa ñāyiu cáhí sá ño túha ñā túú ndecu ichi Yá Ndióxi ñā túú nāndihi-xi sá cúú-xí-gá. Te cáhí-xi núú tūtú-gá: “Nchaa ñāyiu cáhí sá ño túha te Yá Ndióxi dāndoo canúú ñáhà-gá xii-yu núú nchaa sá quidé-yu, duha cáhí-xi núú tūtú-gá. ²⁰ Te cáhí tucu-xi ingá xichi: “Yá Ndióxi cutnūni iní-gá nchaa nācuáa sàni iní ñāyiu cáhí sá ño túha. Te nchaa nācuáa sàni iní-yu-áⁿ cáhí-gá sá ñā túú vèdana nāndihi-xi”, duha cáhí-xi núú tūtú-gá.

²¹ Núu xiáⁿ cáhá-í dóho-ndo sá vá cáhí-ndo sá nchúhu cue téé dānehé ñáhà xii-ndo tnúhu-gá ío cāhnu cuu-ndí. Te nchaa sá ío ñuyúú-a cūu-xi sá váha sá cúú-xí-ndo.

²² Te cuèi yúhú ndihi té Ápolós ndihi té Pèlú ndécú-ndí sá cúú-xí-ndo, te cuèi nchaa sá ío ñuyúú-a te cuèi nchaa nduu ndecu-ndo te cuèi sá cúú-ndo dico nchaa cūu-xi sá váha sá cúú-xí-ndo. Te cuèi nchaa sá ndécú tñaví, te cuèi nchaa sá cóo ndéé cuèé-gá nchaa cūu-xi sá váha sá cúú-xí-ndo. ²³ Te mee-ndo ndecu-ndo sá cúú-xí Xítoho Jesucristú, te mee Xítoho Jesucristú ndécú-gá sá cúú-xí Yá Ndióxi.

4

Nācuáa nduu chiúⁿ quide cue téé ní táuchúú Xítoho Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá

¹ Te cada cuendá-ndo sá nchúhú dicó-ni cue téé xinu cuechi núú Xítoho Jesucristú cúú-ndí, te chiúⁿ-áⁿ ní taxi Yá Ndióxi quidé-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu sá ní cachí-gá yíyúhu ni cuu. ² Te xini ñuhu-xi sá ncháá ñāyiu ducaⁿ ní sáñaha Yá Ndióxi chíúⁿ quidé-yu cada ndáá-yu cadá-yu chíúⁿ-áⁿ. ³ Te yúhú ñā túú quide cuendá-í núu nása nduu tnúhu cáháⁿ-ndo cuendá-í núu cūu-í téé váha àdi ñā túú cūu-í. Te díu-ni ducaⁿ ñā túú quide cuendá-í núu nása-gá cáháⁿ nchaa dava-gá ñāyiu cuendá-í. Te ni mèe-í ñā túú cáháⁿ-í núu cūu-í téé váha àdi ñā túú cūu-í. ⁴ Te sànuu iní-í sá ñā túú nā cūmāni-í núú Yá Ndióxi, dico ñā díú sá xiáⁿ te cáhí-í sá ñā túú cuèchi-í ndécú núú-gá, chí mee-gá náhá ndáá-gá te núu nása quide-í ndécú-í. ⁵ Te nchóhó vá cáháⁿ-gá-ndo sá ñā túú cundáá ñāyiu núú Yá Ndióxi, chí vátá sáá-gá nduu cundáá cuèchi-yu. Te na sáá nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú te dává-áⁿ dátúu-gá nchaa sá quidé-yu, nchaa sá ñā túú xini-ó quidé-yu vitna, te ducaⁿ dátúu-gá nchaa nācuáa sàni iní-yu. Te Yá Ndióxi cáháⁿ váha-gá cuendá nchaa ñāyiu ní quide váha.

⁶ Te nchóhó ñāyiu ndecu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú, cācumehe-í té Ápolós ndihi yúhú núú-ndo dānehé ñáhà-í xii-ndo nācuáa cada-ndo cuendá ducaⁿ cūu-xi ñá sá váha sá cúú-xí-ndo, ndihi cuendá sá nchóhó canchicúⁿ nihnu-ndo cāda-ndo mee-ni nchaa nācuáa yòdo tñuni núú tūtú Yá Ndióxi. Te ducaⁿ te vá cáhí-ndo sá ñá téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ío-gá cāhnu cuu-dé dācúúxi ingá-dé. ⁷ Te nchóhó vá cáhí-ndo sá ío-gá cūmū-ndo dācúúxi dáva-gá ñāyiu chí Yá Ndióxi ní quide-gá ní ngūndecu ndihi-ndo nchaa sá xini tñuni-ndo. Te mee-gá ducaⁿ ní quide-gá ¿Te ná cuendá nchóhó ducaⁿ quide cāhnu-ndo mee-ndo? Te quide-ndo dátá tnúhu sá mēe-ndo ní quide-ndo ducaⁿ ní ngūndecu ndihi-ndo nchaa sá xini tñuni-ndo.

⁸ Te nchòhò quidé-ndó sã ñà túú tnahí-gá ná cúmãní-ndó núú Yã Ndiòxí, te quide-ndo sã ní nihí-ndó nchaa sã cuíní-ndó núú-gã ndécú ndìhi-ndo, te sãnuu sã cúú-nã-ndó dàtná cue tée yindaha ñáiyu, te nchùhú ñá túú cùu ñnuu ndìhi ñaha-ndí xii-ndo quindaha ndìhi ñaha-ndí xii-ndo ñáiyu, jte váha-ni te núu dicó ndisa sã yindaha-ndo ñáiyu chi tnahá nchùhú ní tnahá ndìhi ñaha-ndí xii-ndo quindaha-ó-yu te núu dicó cúú-xí ñnu sã ndáá dico ñáhá! ⁹ Te yúhú quidé cuendá-í sã nchùhú cue tée ní táuchíúⁿ Xítohó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáiyu ní cachí Yã Ndiòxí sã cúú-ndí cue tée ñá túú nãndìhi sã cúú-xí dáva-gá ñáiyu. Te ní cachí tucu-gá sã cúú-ndí dàtná cue ñáiyu sa ní tnahá òrè cuú-xi quíhíⁿ nacháhu cuéchi-xi, te nchaa ñáiyu cùñúhu ñáhá-yu xii-ndí sã dúcáⁿ ndòho-ndí, te tnahá nchaa espíritú cùñúhu ñaha-xi xii-ndí. ¹⁰ Te cuendá sã xínú cuéchi-ndí núú Xítohó Jesucristú, xíãⁿ cúú-ndí dàtná cue tée ñá túú védana nãndìhi sã cúú-xí ñáiyu. Te nchòhò quidé-ndó sã cúú-ndó ñáiyu ío túha ndècu ndìhi Xítohó Jesucristú. Te ñáiyu càchí-yu sã nchùhú cúú-ndí cue tée ñá túú ndàcu cada ñnu sã cadá sã cúú-xí Yã Ndiòxí. Te nchòhò quidé-ndó sã cúú-ndó ñáiyu ío váha ndàcu quide ñnu sã sání iní-ndó sã cúú-xi-gã. Te cue ñáiyu dàquee tìhú ñáhá-yu xii-ndí, te nchòhò nehè-yu sã yíñúhu núú-ndó. ¹¹ Te nchùhú chi nchaa-ni nduu ío ndòho-ndí, chi xihí-ndí docó, yichí-ndí ndute, te ñá túú dòo-ndí, te nchaa ñáiyu quide úhú ñáhá-yu xii-ndí, te ní vèhe-ndí ñá túú ndèé cáá cùndecu-ndí. ¹² Te ío ndòho-ndí quidé chiúⁿ-ndí nihí-ndí sã xéxi-ndí. Te cue ñáiyu xícuéhé ñáhá-yu xii-ndí dico xicáⁿ táhu-ndí núú Yã Ndiòxí cuendá-yu, te ñá túú tnahí quini ndéé ñáhá-yu xii-ndí dico quide cahnu iní-ndí nchaa sã quidé ñáhá-yu. ¹³ Te mee-ni tnúhu cuéhé tnúhu duha cáháⁿ-yu cuendá-ndí dico sàcahnu iní-ndí te dásahú-ndí-yu mee-ni tnúhu váha. Te càchí-yu sã cúú-ndí dàtná ñnu sã ñá túú-gã védana nãndìhi, te nchaa-ni nduu ducaⁿ cáháⁿ-yu xáháⁿ-yu xii-ndí.

¹⁴ Te yúhú duha cáháⁿ-í núú tütú-a dásahú ñáhá-í xii-ndo, dico ñá díú tnúhu sã cúú cáháⁿ núú-ndó cáháⁿ-í. Te duha cáháⁿ-í dóho-ndo chi quide iní-í sã sùúni dàtná déhe mee-í cúú-ndó chi ío cùu iní ñáhá-í xii-ndo. ¹⁵ Te nchaa-ó ndècu-o ichi Xítohó Jesucristú vítna, dico yúhú cúú-í tée díhna nuu ní dánèhé ñáhá xii-ndo nacuaá nduu tnúhu sã cáháⁿ nacuaá naníhí táhú-ó, núu xíãⁿ cúú-í dàtná tátá-ndó. Te cuéi vai vihi cue tée na quixí-güedé danèhé ñáhá-güedé xii-ndo

tnúhu-gá dico ñnu dì-ni yúhú cúú-í tée díhna nuu-gá ní dánèhé ñáhá xii-ndo tnúhu-gá. ¹⁶ Núu xíãⁿ cáháⁿ-í dóho-ndo sã cãncícuⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuaá quide-í.

¹⁷ Te xíãⁿ núu sa ní tendaha-í té Timùteú véxi coto ñaha-dè xii-ndo, te tée-áⁿ ío cùu iní-í-dé te quide ndáá-dé, te cùu-dé dàtná déhe-í chi yúhú ní sanu ichi-í-dé ichi Xítohó Jesucristú, te tée-áⁿ cachí tnúhu-dé xii-ndo nchaa nacuaá quide-í ndécú-í ichi-gá. Te díu-ni nacuaá na càchí tnúhu-dé-áⁿ díu-ni ducaⁿ quide-í nchaa xichí núú tàcá ñáiyu dàcuaha tnúhu Xítohó Jesucristú. ¹⁸ Te dava nchòhò ío quide cahnu-ndo mee-ndo chi sãni iní-ndó sã vã quixí-gã-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Dico núu mee Yã Ndiòxí ná càchí-gá te ío ndìhi quixi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-áⁿ quini-í te núu nása quide nchaa ñáiyu ducaⁿ ío xíquide càhnu mee-xi-áⁿ ndécú-yu ichi Xítohó Jesucristú. Te vã cadá cuendá-í tnúhu cáháⁿ-yu chi chiúⁿ quidé-yu cada cuendá-í. ²⁰ Te vítna yindaha ñaha Yã Ndiòxí xii-o, te chindee ñaha-gá xii-o quide-o nchaa sã váha sãni iní-ó quide-o te ñá díú mèe-ni sã cáháⁿ-ó. ²¹ Te ío chí cání iní núu ndédacáa sã váha-gá cada-í òrè ná quexíó-í núú ndécú-ndo, núu sã ténáá ñáhá-í xii-ndo àdi sã cáháⁿ ndìhi ñaha-í xii-ndo ndìhi tnúhu víi tnúhu váha nacuaá cutnùni iní-ndó sã cúú iní ñáhá-í xii-ndo.

5

Ñnu cuéchi càhnu vihi

¹ Te yúhú sa ní nihí ndáá-í tnúhu nacuaá cùu ndecu-ndo, chi ñnu tée ndècu ndìhi-ndo ndeca-dé nãná chàhá-dé. Te xíãⁿ cúú-xí ñnu cuéchi càhnu vihi, chi ndéé nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ichi Yã Ndiòxí càchí-yu sã vã cúú tnahí ducaⁿ càda-o. ² jTe nchòhò ío quide cahnu-ni-ndo mee-ndo xíndecu-ndo! jTe tàú-ndó sã cundiyí-ndó ndixi cuéchi iní-ndó sã dúcáⁿ cùu ndecu-ndo ni cuu! Te tée ducaⁿ quide-áⁿ xíní ñúhu-xi sã vã dáñá-gã-ndó nihí tnahá ndìhi ñaha-dé xii-ndo ni cùu dico ñá túú dùcaⁿ quide-ndo. ³ Te yúhú ñá túú ndècu ndìhi ñaha-í xii-ndo dico dàtná tnúhu sã ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo chi ducaⁿ-ni ío ñúhu iní ñáhá-í xii-ndo. Te yúhú càchí-í sã nácháhu tée-áⁿ cuéchi-dé sã dúcáⁿ quide-dé, te díu-ni ducaⁿ cáháⁿ-í núú-ndó te núu dicó ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo. ⁴ Te òrè nãtácá-ndó cáháⁿ ndìhi-ndo Yã Ndiòxí te díu-ni Xítohó Jesucristú ñá túú dáña ndéé-gá chíndèe ñaha-gá xii-ndo, te òrè-áⁿ cada-ndo nacuaá cuíni Xítohó Jesucristú cada-ndo, te cada iní-ndó sã tnahá-í ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo. ⁵ Chi tàú-xi sã tée ducaⁿ quide-áⁿ daquèe tìhú-ndó-dé, te ducaⁿ te sácúíhná dandòho ñaha-xi xii-dé cuéi na cùú-dé, dico na sáá nduu te nduu táhú-dé cundecu-dé ndìhi Xítohó Jesucristú.

⁶ Te nchòhò ñá túú ndùu váha-xi sá cächí-ndó sá ío càhnu cuu-ndo. Te xini-ndó sá cuéi luha-ni levadùrà ná quíhu yuchi cuáha pàá dándàa-xi cuéi luha-ni ná quíhu te nihíi-ni yuchi sàháⁿ ndoho-xi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchohó chi núu ndècu ndihi-ndo ìⁿ ñáiyu quide sá ñá túú váha te nchaa-ndo ñá túú-gá cúú váha iní-ndó ndècu-ndo. ⁷ Te xini ñuhu-xi sá cádá-ndó dátáná quidé cuè ñáiyu quide vico pascuá, chi ñá túú chíhi-yu levadùrà yuchi cuáha pàá xéxi-yu nduu quidé-yu vico-án. Te sá quíhu pàá-án cada iní-ó sá cúú-xi nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cada-ndo. Te vā cádá-gá-ndó ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáiyu váha chi sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndó. Te cue mbéé cue quití ní xóo cahni-güedé nduu pascuá cue quití-án cada iní-ó sá cúú-güedé dátáná Xítohó Jesucristú nàcuáa ní xihí-gá núú cùrúxí. ⁸ Te núu xiáⁿ xini ñuhu-xi sá vā cádá-gá-ndó ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá sá ní xóo cada-ndo, te ni vā cùhú-gá iní-ndó te ni vā cádá-gá-ndó, te ni yùhu ni iní-ná-ndó càda-ndo mee-ni sá váha.

⁹ Te tutú sá sá ní dáquixí-í ndaha-ndo ní cachí-í sá vā nihí tnáhá-ndó ndihi cue ñáiyu ndècu ichi díí iní. ¹⁰ Te sá dúcán cáhán-í núú tutú ní dáquixí-í ndaha-ndo te vā cání iní-ndó sá yùhú cächí-í sá vā cúú-gá tnahá tnùhu-ndo ndihi cue ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, ndihi ñáiyu ndècu ichi díí iní, ndihi ñáiyu xihó nchaa sá ío ñuyúy, ndihi ñáiyu dùhu sá ndécú ndihi tnaha ñáiyu-xi, ndihi ñáiyu quide cahnu sá cächí-yu cùu ndiòxí te ñá ndáá sá ndiòxí cúú-xí chi dicó cue téé ñuyúy-a ní cadúha nchaa xiáⁿ, chi núu ducaⁿ na càda-ndo vā tnahá tnùhu-gá-ndó ndihi-yu te xini ñuhu-xi sá vā cùndècu-gá-ndó núú ndécú-yu. ¹¹ Te ñá túú dùcaⁿ queue-xi nacuáa cáhán-í núú tutú-í, chi yùhú cächí-í sá vā cúú tnahá tnùhu-ndo ndihi ñáiyu cächí sá ndécú ichi Xítohó Jesucristú te ñá ndáá sá ndécú-yu ichi-gá. Te núu cùu-yu ñáiyu ndècu ichi díí iní, àdi cuú-yu ñáiyu xihó nchaa sá ío ñuyúy-a, àdi cuú-yu ñáiyu quide cahnu nchaa sá cächí-yu cùu ndiòxí te ñá ndáá chi dicó cue téé ñuyúy-a ní cadúha nchaa xiáⁿ, àdi cuú-yu ñáiyu yiti yùhu-xi, àdi cuú-yu ñáiyu quíhu, àdi cuú-yu ñáiyu dùhu sá ndécú ndihi tnaha ñáiyu-xi, te nchaa ñáiyu ducaⁿ cächí sá ndécú ichi-gá te ñá ndáá te ducaⁿ xiquidé-yu, te ni vā cúú nihí tnáhá-ndó ndihi-yu caxi-ndo ndihi-yu. ¹²⁻¹³ Te ñá díú yùhú cùu-í téé cáhán cuendá nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú núu quide ndáá-yu àdi ñá túú quide ndáá-yu ndécú-yu, chi mee Yá Ndiòxí cáhán-gá te núu nása quidé-yu ndécú-yu. Dico nchòhó chi tàú-ndó càda cuendá-ndó núu nása quide cue ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi Xítohó Jesucristú. Núu xiáⁿ xini ñuhu-xi

daquee tíhú-ndó téé ducaⁿ ñá túú quide váha ndècu ndihi-ndo-án, te vā dāñá-gá-ndó nihí tnáhá ndihi ñaha-dé xii-ndo.

6

Nàcuáa tàú-xi cada ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú te núu ñá túú ndècu ndihi váha tnáhá-yu

¹ Te dava nchòhó òré ñá túú ndècu ndihi váha tnàha-ndo te cüyü-ndo cuáhán-ndó núú cue téé cùchiuⁿ ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú sàcán cuéchi-ndo, te ñá túú dùcaⁿ tàú-xi cada-ndo chi núú cue téé ndècu ichi-gá ducaⁿ tàú-ndó quíhí-ndó càcáⁿ cuéchi-ndo. ² Te nchòhó sa náha-ndo sá ncháá ñáiyu cùu cuendá Yá Ndiòxí sáá nduu cáhán-yu te núu ní quide ndáá nchaa dava-gá ñáiyu àdi ñá túú ní quide ndáá-yu, te nchòhó tnáhá-ndó cùu-ndo ñáiyu ducaⁿ cáhán, te núu ducaⁿ te cutnùn iní-ndó sá ndácú-ndó càda ndáá-ndó nchaa cuéchi sá ñá túú úhú cundáá vitna ndècu-ndo ñuyúy-a. ³ Te nchòhó sa náha-ndo sá ncháá ndéé cue espirítu xínú cuéchi núú Yá Ndiòxí sáá nduu cáhán-ó te núu nása quide-xi ndecu-xi. ¡Núu xiáⁿ cutnùn iní-ó sá úú-gá ndacu-ó càda ndáá-ó ncháa cuéchi sá ío ñuyúy-a! ⁴ Te núu ío dava-ndo ío nása cùu ndecu-ndo te xináa-ndó, te vā quíhí-ndó càcáⁿ cuéchi-ndo núú cue téé ndèhe-ndo sá ñá túú ndècu-güedé ichi Yá Ndiòxí, dico nchòhó chi da núú cue téé-án cuáhán-ndó sàcán cuéchi-ndo. ⁵ Te duha cáhán-í cuendá cucahaⁿ núú-ndó chi ñá túú quide váha-ndo sá dúcán quide-ndo. ¿Te náa dicó-ná ñá túú tnahí ìⁿ téé cutnùn iní-xi nàcuáa cada ndáá cuéchi-ndo ndècu ndihi-ndo ichi Xítohó Jesucristú-án? ⁶ Te nchòhó, ñá túú quide váha-ndo, chi dava-ndo cuáhán-ndó núú cue téé ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú sàcán cuéchi-ndo cuendá dava-gá cue ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi-gá.

⁷ Te ñá túú quide váha-ndo sá dúcán náa ndihi tnàha-ndo te cuáhán-ndó sàcán cuéchi-ndo, te váha-gá sá cádá càhnu iní-ndó cuéi nándi na càda ñaha tnaha ñáiyu-ndo xii-ndo cuéi dùhú-yu sá ndécú ndihi-ndo dico cada càhnu-ni iní-ndó. ⁸ Dico nchòhó chi ñá túú quide cahnu iní-ndó chi da uuⁿ-gá ñá túú quide váha-ndo sàcúú-xi tnàha ñáiyu-ndo, chi cùu úhú iní-ndó-yu, te dùhu-ndó-yu, te ndéé meé-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú ducaⁿ quide tnaha-ndo.

⁹ Te nchòhó sa náha-ndo sá ncháá ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha vā ndúú tãhü-yu cundecu-yu núú ndécú Yá Ndiòxí táxí tnùn-í-gá, núu xiáⁿ vā cání iní-ndó sá ñáiyu-án nduu tãhü-yu cundecu-yu ndihi-gá. Te ni cue ñáiyu ndècu ichi díí iní, te ni cue ñáiyu quide cahnu nchaa sá cächí-yu cùu ndiòxí te

ñã ndää chi dicó cue tée ñyíyú-a ní cadúha nchaa xíãⁿ, te ni cuè tée càháⁿ ndihí ñadhí te ñã díú ñadhí-güedé cùu-yu, te ni cuè ñáyiu dihí càháⁿ ndihí tée te ñã díú yí-yu cùu-güedé, te ni cuè tée càháⁿ ndihí tnàha tée-xi,¹⁰ te ni cuè ñáyiu dùhu, te ni cuè ñáyiu xihu sá ndécú ndihí tnàha ñáyiu-xi, te ni cuè ñáyiu quihu, te ni cuè ñáyiu càháⁿ úhu, te ni cuè ñáyiu dancüehé tnàha ñáyiu-xi te dùhu ñaha-yu, te ni ñã cue ñáyiu duha xiquide vá ndúú tãhú-yu cundecú-yu núú ndécú Yã Ndiöxi táxi tnúni-gã.¹¹ Te dava nchòhó ducaⁿ ní xóo cada-ndo ni cùu, te vitna ní cuu-ndo ñáyiu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, te ní cuu-ndo ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiöxi, te ní cuu tucu-ndo ñáyiu ñã túú-gã cuèchi-xi ndècu núú-gã. Te ducaⁿ ní quide ñaha Yã Ndiöxi xii-ndo sã vãha sã cuendá Xitohó Jesucristú, te ní ngündecu ndihí-ndo Espiritú Yã Ndiöxi.

Nàcuáa ndüu cuendá yiqui cùu-ó

¹² Te càchí ñáyiu sã ncháá sã sání iní-ó cuu cada-o, te ndää càháⁿ-yu dicó-ni sã ñã ncháá cùu-xi sã vãha sã cùu-xi-ó. Te núu cuíni nchaa sã váha sã cùu-xi-ó ã taxi tnúni ñãhá-xí te vá cádá-ó.¹³ Te nchòhó sa xini-ndó sã ncháá sã xéxi-ó cuãnguee-xi xiti-ó, te xiti-ó ní cuãha tnàhí-xi sã cùhúⁿ ncháa sã cáxi-ó, dico xiti-ó ndihí nchaa sã xéxi-ó chi naa-xi. Te Xitohó Jesucristú néhé cuendá-gã yiqui cùu-ó, te ducaⁿ yiqui cùu-ó cùu-xi cuendá-gã, te ñã túú ní cuãha yiqui cùu-ó sã cündecu-xi ichi díí iní.¹⁴ Te dátaná ní quide Yã Ndiöxi ní dándótó-gã Xitohó Jesucristú ducaⁿ càda ñaha-gã xii nchoo tucu chi dandótó ñaha-gã xii-ó núu na cùu-ó, chi ndàcu-gã quidé-gã nchaa sã vãha.

¹⁵ Te nchòhó sa nàha-ndo sã yiqui cùu-ó cùu-xi cuendá Xitohó Jesucristú chi ñã-ni cùu-o ndihí-gã, núu xíãⁿ ñã túú tnàhí ndüu váha-xi càháⁿ ndihí-o ñáyiu ndècu ichi díí iní, chi yiqui cùu-ó cùu-xi cuendá Xitohó Jesucristú, te núu ducaⁿ na càda-o te cada iní-ó sã cuendá-nã ñáyiu-ãⁿ cùu yiqui cùu-ó, núu xíãⁿ ñã túú tnàhí ndüu váha-xi ducaⁿ càda-o.¹⁶ Te sa xini-ndó sã núu ñã tée na càháⁿ ndihí-dé ñã ñadhí ndécú ichi díí iní te cada iní-ó sã ñã-nã yiqui cùu-ó cùu-yu. Te ducaⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiöxi núú càchí-xi: "Ñã tée na càháⁿ ndihí-dé ñã ñadhí te ñã-nã yiqui cùu-ó cùu-yu", duha càchí-xi.¹⁷ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu tnàhá tnúhu ndihí Xitohó Jesucristú, chi ñã-nã cùu-yu ndihí-gã.

¹⁸ Te núu xíãⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sã vá cündecu-ndo ichi díí iní, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te ñã túú tnàhí sã vãha cùu-xi sã cùu-xi yiqui cùu-ndó chi ío dàcuíta ñãhnu-xi yiqui cùu-ndó. Te nchaa dava-gã sã cuèhé sã dúhá ñã túú quide-xi yiqui

cùu-ndó dátaná quidé xíãⁿ.¹⁹ Te nchòhó sa cùtnuni iní-ndó sã yiqui cùu-ndó cùu-xi dátaná ñã vehe núú ndécú Espiritú Yã Ndiöxi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yiqui cùu-ndó chi ndècu-ndo ndihí Espiritú-gã. Te mee-gã ní taxi-gã Espiritú-gã ndécú ndihí-ndo, te ñã díú mée-ndo cuu cuendá-ndó mée-ndo chi Yã Ndiöxi cùu cuendá ñãhá-gã xii-ndo.²⁰ Te ducaⁿ cùu-ndo ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiöxi chi Xitohó Jesucristú ní nacháhu-gã nchaa yicá cuèchi-ndo. Te núu xíãⁿ xini ñùhu-xi sã ñihí ní ndúu-ndó càda-ndo nacúaa cuu càhnu Yã Ndiöxi, te ducaⁿ tàú-xi cada-ndo chi espíritú-ndó ndihí yiqui cùu-ndó cùu-xi cuendá-gã.

7

Sáhu sã cùu-xi ñáyiu ní tnándaha

¹ Te ní quexio tutú sã ní dáquixi-ndó ndàha-í, te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá tnúhu càháⁿ-ndó núú tütú-ndó. Te vãha cada-xi te núu vá cándèca tée ñadhí, te ducaⁿ-ni vãha cada-xi te núu ñáyiu dihí vá cándèca-yu tée.² Te dicó-ni sã núu ducaⁿ na càda-ndo te dava-ndo càni iní-ndó cündecu-ndo ichi díí iní. Núu xíãⁿ xini ñùhu-xi sã ncháá cuè tée ndi díí cündecu ñadhí-güedé, te ducaⁿ-ni tucu nchaa cue ñáyiu dihí ndi díí cündecu yí-yu.³ Te càchí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá cuè tée vá cùú càchí-güedé sã vá cùú càháⁿ ndihí-güedé ñadhí-güedé, te diu-ni ducaⁿ cuè ñáyiu dihí tucu, vá cùú càchí-yu sã vá cùú càháⁿ ndihí-yu yí-yu.⁴ Te nchaa cue ñáyiu dihí chi ñã díú mée-ní-yu cùu cuendá-yu yiqui cùu-ndó chi tnàhá cùu cuendá yí-yu, te ducaⁿ-ni ncháa cue tée tucu chi ñã díú-ní mée-güedé cùú cuendá-güedé yiqui cùu-ndó güedé chi tnàhá cùu cuendá cue ñadhí-güedé.⁵ Te cue tée vá cùú càchí-güedé sã vá cùú càháⁿ ndihí-güedé ñadhí-güedé. Te ni cuè ñáyiu dihí vá cùú càchí-yu sã vá cùú càháⁿ ndihí-yu yí-yu. Àdi te núu ní ndatnúhu-yu sã vá dúcáⁿ càdá-yu ñã úú nduu cuendá sã cuíni-yu ío càháⁿ ndihí-yu Yã Ndiöxi, dico ná yãha núu ná daha nduu ducaⁿ ní ndatnúhu-yu sã vá dúcáⁿ càdá-yu te nanihí tnàhá tucu-yu, chi núu ñãhá te cudana te vá cuacãhnu iní-yu te sácuihná dacàháⁿ ñãhá-xi xii-yu cadá-yu sã ñã túú tàú-yu cadá-yu.

⁶ Te tnúhu càháⁿ-í-a quèe-xi sã tée ndihí ñadhí cuu candeca tnàhá-yu dico ñã túú quide yica-í sã dúcáⁿ càdá-yu.⁷ Te yúhu sání iní-í sã núu dicó sã cùu te nchaa-ndo cündecu-ndo dátaná ndécú-í, dico ñãhá chi mee Yã Ndiöxi ní càchí-gã nàcuáa nduu táhú-ó ñã ñã-o cundecu-o, chi dava-o ní cutáhú-ó núú-gã sã cündecu ñadhí-ó te

dava-o ñáhá. ⁸ Te càchí tnúhu-í xii nchòhó cue tée vátá nihí-gá ñàdihí-xi sá vâha-gá sá nûu vá cûndècu ñàdihí-ndó dàtná yúhú. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñâyiu dihí ñâyiu vátá nihí-gá yî-xi sá vâha-gá sá nûu vá cûndècu yî-ndo. Te ðiu-ni duha càháⁿ-í sá cúu-xí nchàa nchòhó ñâyiu dihí ní quendó quèé sá vâha-gá sá nûu vá càndèca-gá-ndó tée. ⁹ Te càchí tnúhu-í xii nchaa-ndo sá nûu xito-ndo sá vá cûndèe iní-ndó cûndècu mee-ndo te vâha-gá sá nûu tnândaha-ndo, te ñá díú sá mée-ní càni cuehé cani duha iní-ndó cûndècu-ndo.

¹⁰ Te nchaa nchòhó ñâyiu sa ní tnândaha càháⁿ-í dóho-ndo, te ñá díú mée-í duha càhu iní-í càháⁿ-í dóho-ndo chi Xítohó Jesucristú ducaⁿ dàcahu iní ñáhá-gá xii-í, chi mee-gá cûnî-gá cada-ndo nàcuáa na càháⁿ-í-a. Te nchaa nchòhó cue ñâyiu dihí càháⁿ-í dóho-ndo sá vá dàñá-ndó yî-ndo. ¹¹ Te nûu ío dava-ndo sá ní dàñá-ndó yî-ndo, te xini ñuhu-xi sá vá càndèca-gá-ndó tée, chi cûndècu mee-nâ-ndó àdi nûu ñáhá te naqueheⁿ tucu-ndo tée ní cuu yî-ndo. Te nchaa nchòhó cue tée ndècu ñàdihí-xi càháⁿ-í dóho-ndo sá vá dàñá-ndó ñâyiu cûu ñàdihí-ndó.

¹² Te tnúhu na càháⁿ-í-a cûu-xi sá ní sani iní mée-í te ñá díú tnúhu sá ní cachí Xítohó Jesucristú càháⁿ-í cúu-xí. Te nûu dava nchòhó cue tée ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndécá-ndó ñâyiu dihí ñâyiu ñá túú ndècu ichi-gá, te vá dàñá-ndó-yu te nûu cûu váha iní-yu ndèca ñahá-yu xii-ndo. ¹³ Te nûu dava nchòhó cue ñâyiu dihí ñâyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndécá-ndó cuè tée ñá túú ndècu ichi-gá te vá dàñá-ndó-güedé te nûu cûu váha iní-güedé ndécá ñaha-güedé xii-ndo. ¹⁴ Te nûu ñⁿ tée ñá túú sàndáá iní-dé Xítohó Jesucristú te ñàdihí-dé sàndáá iní ñáhá-áⁿ xii-gá, te tée-áⁿ ní cuu-dé ñⁿ tée sa ní cuyatni tnahá tnúhu ndihí ñaha xii-gá sá cuèndá ñàdihí-dé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cûu tucu ñàdihí ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú te yî-a sàndáá iní ñáhá-dé xii-gá, te ñaha-áⁿ sa ní cuyatni tnahá tnúhu-aⁿ ndihí-gá sá cuèndá yî-aⁿ, te ðiu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cûu cue landú-yu chi sa ní cuyatni tnahá tnúhu-güexi ndihí-gá. Te nûu vá dúcáⁿ cûu te cue landú-yu-áⁿ ío xica cûndècu-güexi nûú-gá. ¹⁵ Te nûu ñⁿ tée ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú cûnî-dé dañá tnàha-dé ndihí ñàdihí-dé ñaha sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú, te ðiu-ni na càda-dé nàcuáa sàni iní-dé. Te ðiu-ni ducaⁿ tucu te nûu ñàdihí ñaha ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú cûnî-aⁿ dañá-aⁿ tée sàndáá iní ñáhá xii-gá, tée cûu yî-aⁿ te ðiu-ni na càda-aⁿ nàcuáa sàni iní-aⁿ. Chi tée sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú ñá

túú tàú-dé cada yica-dé ñàdihí-dé cûndècu ndihí ñaha-aⁿ xii-dé te nûu ñá túú cûnî-aⁿ. Te ðiu-ni ducaⁿ ñàdihí ñaha sàndáá iní ñáhá xii-gá ñá túú tàú-aⁿ cada yica-aⁿ cûndècu ndihí ñaha yî-aⁿ xii-aⁿ te nûu ñá túú cûnî-dé cûndècu ndihí ñaha-dé xii-aⁿ, chi Yá Ndióxi cûnî-gá sá ncháá nchòo ñâyiu ndècu ichi-gá cûndècu váha-o vá nàá-ó. ¹⁶ Chi cue tée sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú ñá túú cûtnunî iní-güedé te nûu ndacu-güedé canu ichi-güedé ñàdihí-güedé ichi-gá àdi ñáhá te nûu ñá túú sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te ducaⁿ-ni cuè ñâyiu dihí sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú ñá túú cûtnunî iní-yu te nûu ndacu-yu canu ichi-yu yî-yu ichi-gá àdi ñáhá te nûu ñá túú sàndáá iní ñáhá-güedé xii-gá.

¹⁷ Te duha na càchí tnúhu-í xii-ndo, nchaa chiúⁿ ní nduu táhú-ndó nûú Yá Ndióxi quidè-ndó ndèe cûtnàhá ní càháⁿ ñáhá-gá xii-ndo ní natuha-ndo ichi-gá te ðiu-ni chiúⁿ-áⁿ cada-ndo cûndècu-ndo. Te nchaa xichi nûú tàcá ñâyiu dàcuaha tnúhu-gá ðiu-ni duha càháⁿ-í dóho-yu. ¹⁸ Te nchaa cue tée ndècu señá ñî-xi dàtná ní cachí ndí Moisés, cue tée ní càháⁿ Yá Ndióxi ndécú ichi-gá, te ðiu-ni ducaⁿ cûnduu-güedé cûndècu-güedé, te nchaa cue tée ñá túú ndècu señá ñî-xi ní càháⁿ-gá cûndècu ichi-gá, ðiu-ni ducaⁿ cûnduu-güedé cûndècu-güedé vá cuàha-güedé señá ñî-güedé. ¹⁹ Te ñⁿ-ni cûu-xi cuèi na cuàha-o señá ñî-o àdi vá cuàha-o. Te sá ío-gá xini ñuhu-xi cada-o xiáⁿ cúu-xí sá càdá-ó nchàa nàcuáa cûnî Yá Ndióxi. ²⁰ Chi xini ñuhu-xi sá cûndècu-ni-o datná ndécú-ó cûtnàhá ní càháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-o ní ngûndècu-ó ichi-gá. ²¹ Te nûu cûu-ndo ñâyiu ñá túú tnàhí dàñá quee nûú chiúⁿ patróoⁿ-xi cûtnàhá ní càháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo, te ñá túú nà cani iní-ndó, dico nûu dàñá ñaha patróoⁿ-ndó quèe-ndo nûú chiúⁿ-ndó te váha-ni quee-ndo nûú chiúⁿ-ndó. ²² Te sátá ní càháⁿ ñáhá Xítohó Jesucristú xii nchòhó ñâyiu ducaⁿ ñá túú tnàhí dàñá quee nûú chiúⁿ patróoⁿ-xi-áⁿ, te ní cuu-ndo dàtná ñâyiu dàñá quèé nûú chiúⁿ patróoⁿ-xi sá cúu-xí-gá, te ducaⁿ chi ñá túú-gá ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha. Te nchòhó ñâyiu dàñá quèé nûú chiúⁿ patróoⁿ-xi cûu-ndo datná ñâyiu ñá túú tnàhí dàñá quee nûú chiúⁿ patróoⁿ-xi sá cúu-xí Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ chi xinu cuechi-ná-ndó nûú-gá. ²³ Te Yá Ndióxi ní nduu cuèndá ñáhá-gá xii-o chi Xítohó Jesucristú ní nacháhu-gá nchaa yíca cuèchi-o sá ndécú nûú Yá Ndióxi ní cûu, te vá dàñá-ndó sá tnàha ñâyiu-ndo nàdatuhú iní ñáhá-yu xii-ndo vá cúnú cuèchi-ndo nûú Xítohó Jesucristú nàcuáa tàú-xi cûnduu. ²⁴ Te nûu xiáⁿ càchí tnúhu-í xii nchaa nchòhó ñâyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sá

cúndecu-ni-ndo datná-ni ndècu-ndo ndéé cútñahá ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-ndo, te ñi-ndi-ndi ducaⁿ cùndecu-ndo ichi-gá.

²⁵ Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá Xítoho Jesucristú ñá túú càchí tnúhu-gá xii-í nùu nása cáháⁿ-í cuendá nchaa ñáiyu vátá tnándaha-gá. Te duha sàni iní-í cáháⁿ-í cuendá-yu, te nchòhò cuu quíndáá iní-ndó tnúhu cáháⁿ-í chi Xítoho Jesucristú chindèe chitúu ñaha-gá xii-í. ²⁶ Te yúhú càchí-í sá sá cuendá nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú ío ñuyú-a vitna, te váha-gá sá ncháá ñáiyu te nùu nása xíndecú-yu te ducaⁿ-ni na cùndecú-yu. ²⁷ Te nchaa cue téé ndècu ñadihí-xi te ducaⁿ-ni na cùndecu-güedé ndihí-yu, te nchaa cue téé ñá túú ñadihí-xi te ducaⁿ-ni na cùnduu-güedé vá ndúcú-güedé ñadihí-güedé. ²⁸ Dico nchaa cue téé na ndècu ñadihí-xi te ñá díú ñiⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ ná ndècu-güedé ñadihí-güedé, te ñi-ndi-ndi ducaⁿ cùu tucu cue ñáiyu ñiⁿ te nùu na ñihí-yu yí-yu chi ñá díú ñiⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ ñihí-yu yí-yu. Te nùu cue téé na ñihí-güedé ñadihí-güedé te nándi ndohó-yu cùndecú-yu ñuyú-a, te nùu xíáⁿ duha cáháⁿ-í cuendá sá vá ndúcú-güedé ñadihí-güedé cuendá sá vá ndòhò-yu.

²⁹ Te nchaa nchòhò ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xítoho Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñá túú-gá vai nduu cumání te quixi tucu Xítoho Jesucristú, nùu xíáⁿ xíní ñuhu-xi sá ndéé vitna ngütá nchaa cue téé ndècu ñadihí-xi cada-güedé chiúⁿ Xítoho Jesucristú, te cada-güedé dátá sá ñá túú ñadihí-güedé. ³⁰ Te nchaa ñáiyu ndihú iní-xi te na càda-ní-yu sá ñá túú ndihú iní-yu cadá-yu chiúⁿ Yá Ndióxi. Te nchaa ñáiyu cùdíí iní-xi te na càda-ní-yu sá ñá túú cùdíí iní-yu cadá-yu chiúⁿ-gá, te nchaa ñáiyu ndècu ndihí nándi sá ndécú ndihí te na càda-ní-yu sá ñá túú ná ndécú ndihí-yu cadá-yu chiúⁿ-gá. ³¹ Te nchaa ñáiyu nèhe chiúⁿ nchaa sá ío ñuyú-a te na càda-ní-yu cuendá sá ñá túú ná nèhé chiúⁿ-yu cadá-yu chiúⁿ Yá Ndióxi, chi nchaa sá ío ñuyú-a sa ñuhu-xi ichi cuáháⁿ-xi nùu ndíhí ñihnu-xi.

³² Te cuiní-í sá vá cùhúⁿ iní-ndó nándi sá ío ñuyú-a, te ni ñá túú tnáhi ná caní iní-ndó cùndecu-ndo, chi nchaa cue téé ndècu ichi Xítoho Jesucristú xíndecu mee ío ñuhu iní-güedé cada-güedé chiúⁿ-gá nàcuáa cudiú-güedé nùu-gá. ³³ Te nchaa cue téé sa ndècu ñadihí-xi cue téé ndècu ichi-gá ñuhu iní-güedé nàcuáa cada-güedé cùndecu-güedé ñuyú-a cuendá ducaⁿ cudiú-güedé nùu ñadihí-güedé. ³⁴ Te ñi-ndi-ndi ducaⁿ cùu tucu cue ñáiyu ñiⁿ chi ñá túú ñiⁿ-ni cuu ñáiyu sa ndècu yí-xi ndihí ñáiyu vátá cùndecu-gá yí-xi, chi

ñáiyu ndècu ichi Xítoho Jesucristú ñá túú ndéca téé ío ñuhu iní-yu cadá-yu chiúⁿ-gá nàcuáa ñihí ní ndúú-yu cùndecu yíñuhú-yu nùu Yá Ndióxi, dico cue ñáiyu ñiⁿ ndéca téé ndècu ichi-gá ío ñuhu iní-yu nàcuáa cùndecú-yu ñuyú-a cuendá cudiú-yu nùu yí-yu.

³⁵ Te duha cáháⁿ-í cuendá cùu-xi ñiⁿ sá váha xii-ndo, te cudiú nùu tnáhá-ndó, te cuu-ndo ñáiyu cada ndáá nùu Xítoho Jesucristú, te mee-ni-gá cuhuⁿ iní-ndó. Te ñá díú sá dúhá cáháⁿ-í te quide yica-í sá cadá-ndó nàcuáa cáháⁿ-í.

³⁶ Te nùu ío dava-ndo sàni iní-ndó sá ñá túú ndúu váha-xi sá ío cuu sacuéhé déhe yoco-ndo cùndecú-yu ña, te nùu sàni iní-ndó sá váha-gá candecá-yu téé te cada-ndo nàcuáa sàni iní-ndó, chi ñá díú ñiⁿ cuéchi cùu-xi. ³⁷ Te nùu dava-ndo ndècu déhe yoco-ndo, te vá yò ñiⁿ cada yica ñaha xii-ndo sá cándecá-yu téé. Te nùu mee-ndo sàni váha iní-ndó nàcuáa cada-ndo, te nùu vá dásáⁿ-ndó déhe yoco-ndo càndeca ñaha téé te quide váha-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. ³⁸ Te nchaa ñáiyu dásaⁿ déhe yoco-xi càndeca ñaha téé te váha-ni quide-yu, te nchaa ñáiyu ñá túú dásaⁿ déhe yoco-xi càndeca ñaha téé te váha-gá tucu quide-yu sá dúcáⁿ quide-yu.

³⁹ Te nchaa ñáiyu ñiⁿ ndécú yí-xi xini ñuhu-xi sá cùndecu-ní-yu ndihí yí-yu nini ndècu vívú-güedé chi ducaⁿ cáháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nàcuáa cada-o cùndecu-o, dico nùu na cùú-güedé te cuu naquehéⁿ-yu ingá téé candecá-yu dicó-ni sá ñi-ndi-ndi téé ndècu ichi Xítoho Jesucristú. ⁴⁰ Te yúhú sàni iní-í sá ío-gá váha cùndecú-yu te nùu vá nánducú-yu ingá téé candecá-yu, te duha cáháⁿ-í chi Espiritú Yá Ndióxi ducaⁿ dàcahu iní ñáhá-xi xii-í cáháⁿ-í.

8

Cuendá nchaa sá nchító-ó sáñaha ñáiyu ndúu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxi

¹ Te vitna na cáháⁿ-í cuendá nchaa sá nchító-ó sáñaha ñáiyu ndúu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxi te ñá ndáa chí dicó ndaha cue tee ñuyú-a ní cuáha nchaa xíáⁿ. Te nchoo sa cùtnuní váha iní-ó cuendá nchaa xíáⁿ, dicó-ni sá cuendá nchaa sá cùtnuní váha iní-ó xíáⁿ quide càhnu-o mee-o, dico nùu cùu iní-ó tnàha ñáiyu-o te canu ichi-ò-yu ichi váha. ² Te nùu dava-ndo sàni iní-ndó sá tũha-ndo dico cùu-ndo ñáiyu vátá cùtũha-gá nàcuáa taú-xi cunduu. ³ Te nùu nchòhò cùú iní-ndó Yá Ndióxi te mee-gá cáháⁿ-gá sá cùú-ndó ñáiyu cùu cuendá-gá.

⁴ Te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa ndúu cuendá nchaa sá nchító-ó sáñaha ñáiyu ndúu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxi te ñá ndáa chí dicó ndaha cue téé ñuyú-a ní

cuáha nchaa xiáⁿ. Te nchoo cùtnuni iní-ó sá ncháá sá cächí ñáiyu cùu ndiòxí cadúha-yu ñuyú-a ñá túú cùu-xi ndiòxí, chi ñⁿdii díí-ni Yá Ndiòxí ndécú. ⁵ Te cue ñáiyu ñuyú-a cächí-yu sá cuéi andü te cuéi ñuyú-a ndècu titní ndiòxí. Te ndáá sá ndèni ní cuu ndècu espíritu sá cächí ñáiyu cùu ndiòxí te ñá ndáá sá ndiòxí cúú-xí, te nchaa xiáⁿ táxi tnùní ñáhá-xí xii-yu. ⁶ Te nchoo cùtnuni ndáá iní-ó sá ñⁿdii díí-ni Yá Ndiòxí ndécú te ñⁿdu-gá cúú-gá Tátá-ó, te nchoo cùu-o ñáiyu cùu cuendá-gá. Te ñⁿdu-ni mee-gá ní táuchíúⁿ-gá ní cuáha nchaa sá ió ñuyúú-a, te cùtnuni tucu iní-ó sá ñⁿdii díí-ni Xitohó Jesucristú ndécú, te Yaa-án ní quide-gá nchaa chiúⁿ ní táhú Dütú Ndiòxí ní cadúha-gá nchaandi túhú sá ió ñuyúú. Te ñⁿdu-ni mee Xitohó Jesucristú quidé ndècu-o ichi-gá vitna.

⁷ Te ñá ncháá nchòhò ñáiyu ndècu ichi Xitohó Jesucristú cùtnuni iní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu cáháⁿ-í. Chi sa ní cáaⁿ-ndo quide cahnu-ndo nchaa sá cächí-yu cùu ndiòxí ní cùu. Te cuendá xiáⁿ núu nàqueheⁿ-ni-ndo nchaa sá nchító-ó ndùu táhú nchaa sá cächí-yu cùu ndiòxí-án xéxi-ndo, te sàni-ni iní-ndó sá quidé cahnu-ndo nchaa sá cächí-yu cùu ndiòxí-án te ñá ndáá sá ndiòxí cúú-xí. Te núu sàni iní-ndó sá ñá túú vaha caxi-ndo sá dúcáⁿ ndùu táhú-xi-án te xéxi-ndo te xiáⁿ ñá túú cùu vaha iní-ndó cuendá sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁸ Te ñá díú ncháa sá xéxi-ó quide-xi cudiu-o núú Yá Ndiòxí, chi ñⁿ-ni quide-xi cuéi na caxi-o àdi vá caxí-ó chi ni ñⁿ sá caxí-ó vá chindèe ñaha-xi cudiu-o núú Yá Ndiòxí. Te cuéi vá caxí-ó dico ñá díú xiáⁿ cada sá vá cùúú-o núú-gá. ⁹ Te cuu-ni caxi-ndo ncháa nàni ñihí-ndó. Te dicó-ni sá càda cuendá-ndó sá ñá díú cuendá sá xéxi-ndó-án cuíta nihnu dava ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi Xitohó Jesucristú cadá-yu nándi sá cadá-yu nàcuáa vá cúú vaha iní Yá Ndiòxí chi ñáiyu-án ñá túú cùtnuni iní-yu. ¹⁰ Te nchòhò ñáiyu xini vaha cuendá nchaa sá cächí-yu cùu ndiòxí, te núu na quihíⁿ-ndó núú ndécú ncháa xiáⁿ te ngóo-ndo caxi-ndo nchaa sá ní cutáhú-xi, te quini ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi Xitohó Jesucristú, ñáiyu vátá cùtnuni-gá iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa sá dúcáⁿ cächí-yu cùu ndiòxí-án, te cuéi sàni iní-yu sá ñá túú quide váha-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo te cudana te cada yicá-yu caxi-yu tnàhá-yu nchaa sá dúcáⁿ ní nduu táhú nchaa sá cächí-yu cùu ndiòxí-án te ñá ndáá sá ndiòxí cúú-xí. ¹¹ Te núu ducaⁿ cùtnuni iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá nchaa xiáⁿ te ducaⁿ quide-ndo, te sá dúcáⁿ quide-ndo-án te dácuita nihnu-ndo dáva-gá ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi Xitohó Jesucristú, ñáiyu vátá cùtnuni-gá iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa xiáⁿ, te ñⁿdu cuendá tnàhá ñáiyu-án ní xihí Xitohó Jesucristú. ¹² Te sá dúcáⁿ

quide-ndo-án cúú-xí ñⁿ cuéchi núú Xitohó Jesucristú, chi quide-ndo nàcuáa xinu iní-yu cadá-yu ñⁿ sá sáni iní-yu ñá túú vaha, núu xiáⁿ ñá túú quide váha-ndo sá cúú-xí-yu. ¹³ Te núu yúhú cùtnuni iní-í sá sá cuendá ñⁿ sá caxí-í te ngóo ñⁿ ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú cadá-yu ñⁿ sá vá cúú vaha iní Yá Ndiòxí, te váha-gá sá vá caxí-gá-í xiáⁿ cuendá sá vá cadá-yu ñⁿ sá vá cúú vaha iní-gá.

9

Nchaa sá cúú càda cue téé ní táuchíúⁿ Xitohó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá

¹ Te yúhú chi cuu cada-í nchaa sá sáni iní-í, chi tnàhá-í ní táuchíúⁿ Xitohó Jesucristú cáháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáiyu. Te yúhú ní xini núú-í Xitohó Jesucristú Yaa cúú Xitohó-ó te nchòhò cúú-ndó ñáiyu ní sándáa iní tnúhu-gá sá cáháⁿ-í te ducaⁿ chi ndècu ndihi-í-gá. ² Te ió dava ñáiyu ñá túú sándáa iní-yu sá Xitohó Jesucristú ní táuchíúⁿ-gá cáháⁿ-í tnúhu-gá, dico nchòhò chi cùtnuni ndáa iní-ndó sá díú-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í xicá cùu-í cáháⁿ-í tnúhu-gá, te ducaⁿ chi yúhú ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó te ní sándáa iní-ndó-gá te xiáⁿ cùtnuni sá díú-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í xicá cùu-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáiyu.

³ Te duha ndùu tnúhu cáháⁿ-í cuendá cund-edóho nchaa ñáiyu sàtnuhu ñaha xii-í. ⁴ Chi yúhú cuu-ni caxi-í nchaa núú sá cúú caxi-o na taxi ñáiyu. ⁵ Te cuu-ni cundecu ñadhi-í te caca ndeca-í-yu nchaa núú xicá cùu-í cáháⁿ-í tnúhu Yá Ndiòxí dàtná quidé dáva-gá cue téé cáháⁿ tnúhu-gá, ndihi cue téé cùu ñani Xitohó Jesucristú, ndihi te Bèe cuu daña-ndí chiúⁿ quide-ndí te cada-ndí dàtná xiquide dáva-gá-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu Xitohó Jesucristú. ⁷ Te nchoo xini-ó sá ncháá cué sandadú dacuití sá ñúhú yáhu-güedé xinu cuéchi-güedé, te ñá túú dicó ducaⁿ xinu cuechi-güedé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tucu ñáiyu xitu ñⁿ sá xítú chi dacuití ñihí-yu ñⁿ sá xítú-yu xéxi-yu, te ñá díú dicó ducaⁿ xitú-yu. Te ducaⁿ cùu tucu cue téé cuu toli chi quihí-güedé dícu quiti xito-güedé xihí-güedé te ñá túú dicó ducaⁿ xito-güedé-dí. ⁸ Te vá cání iní-ndó sá sá dühá cáháⁿ-í te càhu iní mee-í duha cáháⁿ-í, chi tnúhu cáháⁿ-í-a ñⁿ-ni quèe-xi ndihi tnúhu ní cáháⁿ ndí Moisés. ⁹ Chi ndí-án ní chidó tnùní ndí núú tütú ndí nàcuáa ní xáha Yá Ndiòxí xii ndí, te cächí-xi: “Vá chíhí-ndó ñunu yuhu ndicutu oré danchihí-dí triú”, duha cächí-xi núú tütú ndí. Te ñá díú sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Yá Ndiòxí te cáháⁿ-gá mee-ni cuendá ndicutu-án. ¹⁰ Chi ní cáháⁿ-gá cuendá nchoo cué ñáiyu ndècu ichi-gá, te ndáá sá díú cuendá-ó ducaⁿ ní cáháⁿ-gá. Te nchaa cue téé xitu chíhí tatá sàni iní-güedé sá

diú tàtá chíhí-güedé-án cuu sá caxí-güedé, te diu-ni ducaⁿ cùu tucu cue tée xicani triú chi càni-güedé cuendá quee caxi-güedé. ¹¹ Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchúhú cue tée cahaⁿ tnúhu Xitohó Jesucristú, chi dānehé ñáhá-ndí xii-ndo cuendá nchaa sá váha quide ñaha Yá Ndióxi xii-o, núu xiáⁿ dai tàú-xi sá nchòhó chindee ñaha-ndo xii-ndí núu ná cúú sá xíní ñuhu-ndí. ¹² Te núu dava cue tée cahaⁿ tnúhu Yá Ndióxi chindee-ndo-güedé, te uu-gá ducaⁿ tàú-ndó chindee-ndo nchúhú cue tée ní sanu ichi ñaha xii-ndo ichi-gá.

Te cuèi tàú ndisa-ndo sá chindee ñaha-ndo xii-ndí dico ñá túú ducaⁿ cahaⁿ-ndí núú-ndó càda-ndo, te quide cahnu iní-ndí cuèi nāndi sá tá yāha-ndí véxi. Te ducaⁿ quide-ndí cuendá sá ñá túú nā cani iní ñāyiu cuendá-ndí te ducaⁿ cuíta cuténuu-gá tnúhu sá cahaⁿ nācuáa naníhí tǎhú-ó quíhíⁿ. ¹³ Te nchòhó xini-ndó sá ncháá cuè tée xinu cuechi veñúhu diu-ni xiáⁿ nihí-güedé xéxi-güedé, te diu-ni cue tée-án xínú cuechi-güedé núú xihí quiti ndúu tǎhú Yá Ndióxi, te diu-ni xiáⁿ nihí tucu-güedé sá xéxi-güedé. ¹⁴ Te diu-ni ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchúhú cue tée cahaⁿ tnúhu sá cahaⁿ nācuáa naníhí tǎhú-ó, chi Xitohó Jesucristú ní cachí-gá sá diú-ni cuendá chiúⁿ quide-ndí nihí-ndí caxi-ndí. ¹⁵ Te ñá ñⁿ ndúu cahaⁿ-í núú-ndó càda-ndo nācuáa tàú-xi cunduu sá cúú-xi-í, te vā cāni iní-ndó sá sá dúhá cahaⁿ-í te ñⁿ sá xicáⁿ-í núú-ndó. ¡chi cuèi na cùú-í sá ndòhò-í te ñá diú sá cahaⁿ ñāyiu sá sá cuendá sá cahaⁿ-í tnúhu Xitohó Jesucristú nihí-í xéxi-í!

¹⁶ Te yúhú ñá túú quide cahnú-í mée-í sá cahaⁿ-í tnúhu sá cahaⁿ nācuáa naníhí tǎhú-ó, chi tàú tnàhá-í sá càdá-í chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cada-í. ¡Te ndáhú ní cuu yúhú te núu vā cahaⁿ-í tnúhu-á!¹ ¹⁷ Te ñá túú cahaⁿ-í tnúhu-gá sá cúú iní mée-í chi mee-gá ní táuchíúⁿ-gá cahaⁿ-í tnúhu-gá. Te núu cahaⁿ-í tnúhu-gá sá cúú iní mée-í te tàú-í nihí-í sá ndúú tǎhú-í ní cùu. ¹⁸ Dico sá sá ní nduu tǎhú-í cúú-xi sá io cudiú iní-í sá dícò ducaⁿ cahaⁿ-í tnúhu sá cahaⁿ nācuáa naníhí tǎhú-ó. Te cuèi tàú-í queheⁿ-í sá táxi-ndó ndúu tǎhú-í sá cuendá sá cahaⁿ-í tnúhu Xitohó Jesucristú, dico ñá túú ducaⁿ quide-í. ¹⁹ Te sá dúcāⁿ dícò ducaⁿ cahaⁿ-í tnúhu sá cahaⁿ nācuáa naníhí tǎhú-ó, xiáⁿ ní ñⁿ ñāyiu ñuyúú-a vā cúú càchí-yu sá táxi tnùní ñáhá-yu xii-í, te cuèi ducaⁿ dico mee-í ní sani iní-í sá cùú-í dàtná ñⁿ tée xinu cuechi núu nchaa ñāyiu cuendá ducaⁿ cuíta cuu vai-yu tuhá-yu ichi Xitohó Jesucristú quíhíⁿ. ²⁰ Te òré ñúhú tnáhí tnuú cue ñāyiu isràél te quide-í sá ñⁿ-ní cùu-í ndihí-yu cuèi ñá túú nchicúⁿ nihnu-í tnúhu ní cahaⁿ ndí Moisés, te ducaⁿ quide-í cuendá sá ñāyiu-áⁿ

quindáá iní-yu tnúhu cahaⁿ-í te tuhá-yu ichi Xitohó Jesucristú. ²¹ Te òré ñúhú tnáhí tnuú nchaa ñāyiu ñá túú nchicúⁿ nihnu tnúhu ní cahaⁿ ndí Moisés, te quide-ni-í sá quide-í dàtná quide mée-yu cuendá quindáá iní-yu tnúhu cahaⁿ-í, te tuhá-yu ichi Xitohó Jesucristú. Te cuèi ducaⁿ quide-í dico ñá túú dàña ndeé-í quide-í nchaa nācuáa cuíni Yá Ndióxi cada-o, te ducaⁿ chi nchicúⁿ nihnu-í quide-í nchaa nācuáa cahaⁿ Xitohó Jesucristú. ²² Te òré ndécú-í ndihí nchaa ñāyiu ñá túú cùtnuní váha iní-xi nācuáa cundecu ichi Xitohó Jesucristú, te tnàhá-í quide-í dàtná quide-yu cuendá sá ná tédóho-yu nchaa tnúhu cahaⁿ-í te ducaⁿ cùtnuní-gá iní-yu nācuáa cundecu-yu ichi-gá. Te nchaandi túhú ñāyiu quide-í sá ñⁿ-ni cuu-í ndihí-yu cuendá ducaⁿ nihí-í nācuáa cada-í te cundédóho-yu tnúhu cahaⁿ-í te tñi-yu ichi Xitohó Jesucristú te naníhí tǎhú-yu. ²³ Te duha quide-í cuendá sá cuíta quindáá iní-yu tnúhu sá cahaⁿ nācuáa naníhí tǎhú-ó quíhíⁿ, te ducaⁿ te tnàhá yúhú ío váha cundecu-í dàtná cahaⁿ tnúhu-áⁿ.

²⁴ Te nchòhó sa xini-ndó sá ncháá cuè tée xinu quíhu mǎrcúhyú nchaa-güedé xínú-güedé, dico ñⁿ-ni-dé cúú tée ndācu ngodó núú te tée-án cúú tée nihí sá ndúú tǎhú-xi, te ducaⁿ xini ñuhu-xi cada nchòhó tucu chi cada-ndo nchaa nācuáa cuíni Yá Ndióxi cada-ndo cuendá ducaⁿ nihí-ndó sá ndúú tǎhú-ndó. ²⁵ Te nchaa cue tée xini dadiqui te váha váha quide cuendá-güedé núu ná cúú sá càdá tñèñu te xòcani-güedé cuendá sá ñá diú xiáⁿ cada te cuíta-güedé òré dadiqui-güedé. Te ducaⁿ quide-güedé cuendá cuíni-güedé nihí-güedé sá ndúú tǎhú-güedé, te sá ndúú tǎhú-güedé-án cúú-xi ñⁿ sá ndihí nihnu ñuyúú-a. Dico nchoo ndūcu ndee-o quide-o nācuáa nihí-ó sá ndúú tǎhú-ó, te xiáⁿ cudí-xi cundecu ndihí-o ní caa ní quíhíⁿ. ²⁶ Te yúhú quide-í dàtná quide cue tée xinu, chi cue tée-án xini-güedé núú quéxió-güedé, te quide tucu-í dàtná xiquide cue tée sa ní cutúha nāa, te ñá túú quide-í dàtná quide cuè tée vitna dàcuaha nāa. Te ducaⁿ chi yúhú quide-í nchaa nācuáa cuíni Yá Ndióxi cunduu. ²⁷ Te yúhú ñá túú dàña-í taxi tnùní ñáhá ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-í chi yòtnii-í mée-í. Te ducaⁿ quide-í chi yúhú cahaⁿ-í tnúhu Xitohó Jesucristú núú ñāyiu, te cuíni-í sá vā cuíta sá ní cachí Yá Ndióxi nduu tǎhú-í.

10

Cuendá nchaa sá ní cadúha cue tée ñuyúú-a quide cahnu ñāyiu

¹ Te nchòhó ñāyiu ndécu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá nchaa ñani tnàhá-ndí ñāyiu isràél ní xindecu ndeé sanaha, chi vitna tnàhá

nchòhó cùú-ndó dàtná cue ñaní tnáhá nchaa ñâyü-áⁿ chi ndècu-ndo ichi-gá. Te nchaa ñâyü-áⁿ ñi taxi ndecu Yá Ndióxi ñi vícò ñi dánèhé ñáhá-xí xii-yu ichi qihíⁿ-yu, te ní quée dava ndute lámár nání Mår Tìcuèhé te nchaa-yu ní yáha-yu. ² Te sá dúcáⁿ ñi cuu te nchaa-yu ñiⁿ-ná ní cuú-yu ndihi ndii Moisés, te ní xihí ndaha ñaha ndii xii-yu. ³ Te nchaa-yu ní xexi-yu sá ñi sáñaha Yá Ndióxi xii-yu. ⁴ Te ducaⁿ nchaa tucú-yu ní xihí-yu ndute sá ñi sáñaha-gá xii-yu, ndute sá ñi quée yiqui ñaha cava. Te cava-áⁿ cada iní-ó sá cuú-xí dàtná Xitohó Jesucristú te ducaⁿ chi ndihi ñaha-gá xii-yu ichi cuáháⁿ-yu dàvá-áⁿ. ⁵ Dico ío vái-yu ñá túú ní quidé-yu ñacuáa càháⁿ Yá Ndióxi, te xiáⁿ ñá túú ní cuu váha iní ñáhá-gá xii-yu. Te sá dúcáⁿ ñi quidé-yu núu xiáⁿ òré ñúhú-yu ichi cuáháⁿ-yu xití yucu ío vái-yu ní xihí.

⁶ Te ducaⁿ ñi cuu cuèndá nchoo vá cánchezúⁿ ñihnu-o càda-o nacuaá ní quidé-yu, chi ñâyü-áⁿ mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá ní sani iní-yu ní quidé-yu. Te nchoo xini ñuhu-xi sá vá dúcáⁿ càda-o. ⁷ Te yúhú càháⁿ-í dóho-ndo sá vá quíndáá iní-ndó te ní vá cáda càhnu-ndo ñi ñiⁿ sá càchí-yu cùu ndiòxi ní cadúha cue téé ñuyü-á dàtná ní quide cue ñaní tnáhá-ndí ní xindecu ndéé sanaha. Chi ñâyü-áⁿ ñi quidé-yu dàtná càháⁿ-xi núu tútú Yá Ndióxi núu càchí-xi: “Nchaa ñâyü ní xexi-yu ní xihí-yu ní quidé-yu vico, ní quide càhnú-yu sá càchí-yu cùu ndiòxi ní cadúha-yu te ñá ndáá sá ndiòxi cúu-xí”, duha càchí-xi núu tútú-gá. ⁸ Te ní vá cùndècu-ndo ichi díí iní dàtná ní quide dava ñâyü-áⁿ, chi sá dúcáⁿ ñi quidé-yu te ní xihí ócò úní ml-yu ñiⁿ-ni ndüu. ⁹ Te vá cáni iní-ndó sá sá càhnú iní Yá Ndióxi te nándi sá cuèhé sá dúhá càda-ndo cuèndá cuini-ndó quini-ndó núu nása cada ñaha-gá xii-ndo, chi ñâyü ní xindecu ndéé sanaha-áⁿ ducaⁿ ñi xóo cada-yu, te ní xihí-yu ní xexihaⁿ cóo. ¹⁰ Te ní vá càháⁿ cuèhé-ndó cuèndá Yá Ndióxi, chi dava ñâyü ní xindecu ndéé sanaha-áⁿ ducaⁿ ñi quidé-yu ní càháⁿ cuèhé-yu cuèndá-gá te ní quixi espíritu xínú cuèchi núu-gá ní sahni ñaha-xi xii-yu.

¹¹ Te ducaⁿ ñi cuu te ducaⁿ ñi ngúndéé núu tútú Yá Ndióxi cuèndá dacuáha-o vitna ta cuyatni nduu naa ñuyü-á. Te nchaa tnúhu sá ñi ngódo tnùn-áⁿ càháⁿ dóho ñaha-xi xii-o cuèndá sá vá cáda-ó dàtná ní quide ñâyü-áⁿ. ¹² Te xiáⁿ núu nchaa nchòhó ñâyü sáni iní sá ío váha cùndáá ndécú ichi Xitohó Jesucristú cada cuèndá-ndó sá dúcáⁿ-ni cùndáá-ndó núu-gá, te vá dáná cuèndá-ndó càda-ndo sá ñá túú cùu váha iní Yá Ndióxi. ¹³ Te ñiⁿ dàtná quidé sàcuíhná dácáháⁿ-xi iní nchaa dava-gá ñâyü nándi quidé-yu, te ñiⁿ ducaⁿ quide ñaha-xi xii-ndo. Dico mee Yá Ndióxi cúú-gá Yaá quidé ndáá chi quide-gá

nchaa sá càháⁿ-gá, te ñá dáñá-gá sá sùúni cuídó sàcuíhná coto ndéé ñáhá-xi xii-ndo, chi neni-ni ñacuáa cùndee iní-ndó dáña-gá ducaⁿ quide ñaha-xi xii-ndo. Te ñiⁿ ní-gá chindee ñaha-gá xii-ndo cùndee iní-ndó vá cáda-ndó cuéi nándi sá ná dàcahu iní ñáhá-xi xii-ndo.

¹⁴ Te xiáⁿ núu càháⁿ-í dóho nchòhó ñâyü ío cùu iní-í sá vá quíndáá iní-ndó ñi ñiⁿ sá càchí-yu cùu ndiòxi te ñá ndáá chi dícò ndaha cue téé ñuyü-á ní cuáha nchaa xiáⁿ, te ní vá cáda càhnu-ndo. ¹⁵ Te duha càháⁿ-í chi cùu-ndo ñâyü təcú tnùní, te mee-ndo ío váha cuáha-ndo cuèndá te núu váha-ni càháⁿ-í àdi ñá túú váha-ni. ¹⁶ Te nchoo ndácáⁿ táhú-ó núu Yá Ndióxi cuèndá ndudí ndéhé yoho yáha stilé sá xihí-ó, te sá dúcáⁿ xihí-ó ndudí ndéhé yoho yáha stilé-áⁿ, te xiáⁿ ndácú iní-ó sá ñiⁿ-ni cùu-o ndihi Xitohó Jesucristú cuèndá sá ñi sati ñiñi-gá ní xihí-gá núu cùrúxi, te ñiⁿ ducaⁿ sátnahá tucu-xi cùu paá sá xexi-ó òré xihí-ó ndudí ndéhé yoho yáha stilé-áⁿ, chi sá dúcáⁿ xexi-o paá-áⁿ xiáⁿ ndácú iní-ó sá ñiⁿ-ni cùu-o ndihi Xitohó Jesucristú sá cuèndá yiqui cùñú-gá. ¹⁷ Te cuéi vái vihi-o dico ñiⁿ dii-ni paá xexi-ó, te sá dúcáⁿ ñiⁿ dii-ni paá xexi-ó xiáⁿ ndácú iní-ó sá ñiⁿ-ni cùu-o ndihi Xitohó Jesucristú.

¹⁸ Te cada cuèndá-ndó ñacuáa quide ñâyü israél, chi ñâyü-áⁿ xexi-yu sá ndúu táhú Yá Ndióxi. Te sá dúcáⁿ quidé-yu-áⁿ cùtnùní iní-ó sá tnáhá tnúhu-yu ndihi-gá. ¹⁹ Te vá cáni iní-ndó sá sá dúhá càháⁿ-í te cachi-ndó sá cùnnoo nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxi ní cadúha cue téé ñuyü-á chi ñá túú ná cúú ñi ñiⁿ nchaa xiáⁿ. Te ñiⁿ ducaⁿ cùu tucu nchaa sá sáñaha ñâyü ndüu táhú-xi chi ñá túú cùnnoo-xi, chi ñiⁿ-ni cùu-xi ndihi nchaa dava-gá sá xexi-ó. ²⁰ Te yúhú càchí-í sá sá dúcáⁿ quide nchaa ñâyü ñá túú tnáhá tnúhu ndihi Yá Ndióxi, te dícò nchaa espíritu cùndíhi yucu ñávaha sáñahá-yu sá ndúu táhú-xi sá dúcáⁿ quidé-yu. Te ñá díú Yá Ndióxi sáñahá-yu sá ndúu táhú-gá. Te yúhú cuini-í sá vá tnáhá tnúhu-ndo ndihi cue espíritu cùndíhi yucu ñávaha. ²¹ Te ducaⁿ chi vá cúú tnáhá tnúhu-o ndihi cue espíritu cùndíhi yucu ñávaha te tnáhá tnúhu-o ndihi Xitohó Jesucristú, te ñá túú ndüu váha-xi ngóo càxi-o coho-o sá ndúu táhú cue espíritu cùndíhi yucu ñávaha-áⁿ, te ngóo càda-o nacuaá ní dándóo tnúhu Xitohó Jesucristú coho-o ndudí ndéhé yoho yáha stilé, te caxi-o paá cada-o sá ndácú iní-ó sá ñi xihí-gá núu cùrúxi. ²² Te vá cáni iní-ó ducaⁿ cada-o cuèndá sá vá cúdeéⁿ Yá Ndióxi, chi ñá túú ná càhnu cuu-o núu cada-o náni véxi iní mée-ó, chi mee-gá ío càhnu cuu-gá.

Cada-o nchaa nacuaá cuu càhnu Yá Ndióxi

²³ Te ndáá sá ncháá sã cuiní-ó càda-o te cuu cada-o dico ñá ncháá cùu-xi sã váha sã cúu-xí-ó, te ni ñã ncháá-xi chindee ñaha-xi nacuáa níhi ndéé-gã-ó cùndecu-o ichi Xitohó Jesucristú. ²⁴ Te xini ñuhu-xi sã cáda-ó sã váha sã cúu-xí tñaha ñáiyu-o te ñá díu mée-ni sã cúu-xí mée-o cada-o.

²⁵ Te nchòhó cuu caxi-ndo nchaa cuñú sã cùyáhu cuñú sã xiní caxi-ndo, te vã ndúcú tñuhu-ndo te núu cùu-xi cuñú sã ní nduu táhú sã cächí-yu cùu ndiöxi. Te ñá túu ná cani iní-ndó càxi-ndo, ²⁶ chi ñuyú-a ndihi nchaa sã ió cúu-xi cuendá Yã Ndiöxi.

²⁷ Te núu ñã ñáiyu ñá túu ndècu ichi Xitohó Jesucristú cãhá ñáhã-yu xii-ndo quihí-ndó càxi-ndo dítã vehé-yu, te núu sãni iní-ndó sã quihí-ndó te cuu quihí-ndó te caxi-ndo cuèi nái cùu sã táxi-yu dico vã càcã-ñ tñuhú-ndó núu-yu núu ndéé ní níhi-yu, te ducaⁿ te cuu váha iní-ndó càxi-ndo. ²⁸ Te núu ñã ñáiyu cächí-yu sã xiãⁿ cúu-xí sã ní nduu táhú sã cächí-yu cùu ndiöxi te vã cáxi-ndó cuendá sã ñáiyu ducaⁿ cãhá-ãⁿ cuu váha iní-yu te ñá túu tñahi ná cani iní-yu. ²⁹ Te yúhú cãhá-í cuendá nacuáa sãni iní mée ñáiyu ducaⁿ cãhá-ãⁿ te ñá díu sã nacuáa sãni iní mée-ndó quide-ndo.

Te dava-ndo cächí-ndó: "Cuu-ni cada-o nchaa nacuáa sãni iní mée-ó cuèi dava-gã ñáiyu sãni iní-yu sã ñá túu ndùu váha-xi sã dúcãⁿ càda-o", duha cächí-ndó. ³⁰ Te cächí tucu-ndo: "Ñá túu tãu-xi cãháⁿ cuèhe ñáiyu cuendá-ó sã cuendá nchaa sã xéxi-ó chi ndacãⁿ táhú-ó núu Yã Ndiöxi òré xéxi-ó", duha cächí-ndó. ³¹ Te cuèi nãndi sã xiní caxi-ndo níhi-ndó xèxi-ndo àdi quide-ndo, te cada-ndo nacuáa cãháⁿ váha ñáiyu cuendá Yã Ndiöxi. ³² Te vã cáda-ndó sã ñá túu tãu-ndó càda-ndo cuendá sã vã cáda ñáiyu ñã sã ñá túu cùu váha iní Yã Ndiöxi. Te ni sã cúu-xí cuè ñáiyu israhél, te ni sã cúu-xí cuè ñáiyu ñá túu cùu ñáiyu israhél, te ni sã cúu-xí cuè ñáiyu ndècu ichi-gã vã dúcãⁿ càda-ndo sã cúu-xí-yu. ³³ Te yúhú ió ndùcu ndee-í quidè-í nacuáa cudùu-í núu nchaa ñáiyu, te quide-í sã váha sã cúu-xí-yu, te ñá túu quide-í mee-ni sã cúu-xí mée-í. Te ducaⁿ quide-í cuendá quindáá iní-yu tñuhu Xitohó Jesucristú te naníhi táhú-yu.

11

¹ Te chí cãnchicúⁿ nihnu cada-ndo nchaa nacuáa quide-í nchicúⁿ nihnu-í nchaa nacuáa quide Xitohó Jesucristú.

Nacuáa tãu-xi cada nchaa ñáiyu dihi núu tàcã-yu dàcuahã-yu tñuhu Yã Ndiöxi

² Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú cächí tñuhu-í xii-ndo sã ió cudúⁿ iní-í, chi ndacu iní ñáhã-ndó xii-í, te quide-ndo nchaa nacuáa ní dãnèhè ñáhã-í

xii-ndo. ³ Te cuiní-í sã nchòhó cutnuni iní-ndó sã ñãdii-ni Yã Ndiöxi cúu-gã Yá cùnùu taxi tñuni ñáhã xii Xitohó Jesucristú, te ducaⁿ Xitohó Jesucristú ñãdii-ni-gã cùnùu taxi tñuni-gã nchaa cue téé, te nchaa cue téé diu-ni mee-güedé cùnùu-güedé táxi tñuni-güedé ñãdihí-güedé. ⁴ Te núu nchoo cuè téé na dàdãhu-o díqui-ó òré cãháⁿ-ó núu ñáiyu tñuhu sã dácãhu iní ñáhã Yã Ndiöxi xii-o àdi òré cãháⁿ ndihí-o-gã, te ñã sácãⁿ núu cúu-xí te núu ducaⁿ na càda-o dadãhu-o díqui-ó. ⁵ Dico núu ñáiyu dihi vá dàdãhu-yu díqui-yu òré cãháⁿ ndihí-yu Yã Ndiöxi, àdi òré cãháⁿ-yu tñuhu sã dácãhu iní ñáhã-gã xii-yu núu tñahã ñáiyu-yu, te sácãⁿ núu cúu-xí te núu vã dàdãhu-yu díqui-yu, chi ñã-ni cùu-xi te núu na deté ndii-yu díqui-yu. ⁶ Te núu ñá túu cuiní cue ñáiyu dihi dàdãhu-yu díqui-yu te váha-gã sã ná deté ndii-yu díqui-yu. Te núu cùcahaⁿ núu-yu sã deté díqui-yu te váha-gã sã ná dàdãhu-yu díqui-yu. ⁷ Te nchoo cuè téé vã cúu dàdãhu-o díqui-ó òré cãháⁿ ndihí-o Yã Ndiöxi ní òré cãháⁿ-ó tñuhu sã dácãhu iní ñáhã-gã xii-o núu ñáiyu chi díhna-gã-ó ní cadúha ñaha Yã Ndiöxi xii-o, te ní taxi ndecu-gã nchaa sã xiní tñuni-ó dàtnã ndécú nchaa sã xiní tñuni mée-gã. Te ducaⁿ ní quide-gã chi cuiní-gã sã nchòhó càda-o nacuáa cãháⁿ nchaa dava-gã ñáiyu sã ió cãhnu cuu-gã, te cue ñáiyu dihi quidè-yu nacuáa cunuu nchòo cue téé. ⁸ Te Yã Ndiöxi ní cadúha-gã téé, dico ñá díu yiqui naha ñãdihí ní quenehe-gã ní cadúha-gã téé chi yiqui naha téé ní quenehe-gã ní cadúha-gã ñãdihí. ⁹ Te sã cuendá téé ducaⁿ ní cadúha-gã ñãdihí-ãⁿ te ñá díu sã cuendá ñãdihí ní cadúha-gã téé. ¹⁰ Núu xiãⁿ tãu-xi sã ncháá ñáiyu dihi dàdãhu-yu díqui-yu cuendá ducaⁿ cutnuni sã ñá túu cùnùu-yu dàtnã cùnùu nchoo cue téé. Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cáda-yu sã cuendá nchaa espíritú xinú cuèchi núu Yã Ndiöxi. ¹¹ Te vitna nchoo ñáiyu ndècu ichi Xitohó Jesucristú, vã cächí-ó sã cuè téé ñá túu xini ñuhu-güedé cue ñáiyu dihi chindee ñáhã-yu, te ni vã cächí-ó sã cuè ñáiyu dihi ñá túu xini ñuhú-yu cue téé chindee ñaha-güedé xii-yu. ¹² Te ñã yiqui naha téé ní queñuhu Yã Ndiöxi ní cadúha-gã ñãdihí, dico vitna chi ñáiyu dihi dácãcú-yu téé. Te téé, ñãdihí ní cadúha Yã Ndiöxi, te diu-ni ducaⁿ ní cadúha-gã nchaa dava-gã sã ió.

¹³ Te mee-ndo càda cuendá-ndó te núu ndùu váha-xi sã vã dàdãhu cue ñáiyu dihi díqui-yu òré cãháⁿ ndihí-yu Yã Ndiöxi àdi ñáhã. ¹⁴ Te nchaa ñáiyu cãháⁿ-yu sã ñá túu ndùu váha-xi sã cuè téé cunduu nãni idi díqui-güedé, chi ñã sácãⁿ núu cúu-xí cächí-yu.

tnàha-ndo nduu nchaa-ndo te dātnūnī ducaⁿ càda-ndo. ³⁴ Te nūu dava-ndo xihí-ndó dòcò te caxi duuⁿ-ndo vèhe-ndo te dātnūnī natacá-ndó, cuendá òré natacá-ndó te vá cādá-ndó ìⁿ sá ñà túú tǎú-ndó càda-ndo cuendá sá vǎ dándòho ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo. Te òré quixi coto ñaha-í xii-ndo te dāvá-áⁿ cachí tñúhu-í xii-ndo nchàa dava-gá sá cūmǎní.

12

Nàcuáa chindee ñaha Espiritú Yá Ndiòxí cada-o ìⁿ ìⁿ-o

¹ Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú cuiní-í cachí tñúhu-í xii-ndo nàcuáa chindee ñaha Espiritú Yá Ndiòxí xii-o ìⁿ ìⁿ-o cuendá cutnūnī iní-ndó.

² Te nchòhò sa ñaha-ndo sá cūtnáhá vátá cūndècu-gá-ndó ichi Xítohó Jesucristú ní xóo dandàhú ñáhá yūcu ñáváha xii-ndo, te ní xóo quíndáá iní-ndó sá Espiritú Yá Ndiòxí ñá túú chindee-xi ní ìⁿ ñáiyu cuendá sá cǎháⁿ úhú-yu Xítohó Jesucristú. Te ní ìⁿ ñáiyu ñá túú càhu iní-yu cǎháⁿ-yu sá Xítohó Jesucristú cúu-gá Xítohó-yu te nūu ñá túú Espiritú Yá Ndiòxí dácàhu iní ñáhá-xí xii-yu.

⁴ Te ndi díⁿ ndi díⁿ ndūu chiūⁿ ní cachí Espiritú Yá Ndiòxí cada-o, te ñi-ñi ìⁿdi-ñi Espiritú-gá ndécú. ⁵ Te ndi díⁿ ndūu chiūⁿ quide-o xinu cuechi-o nūú ìⁿdi-ñi Xítohó Jesucristú. ⁶ Te ndi díⁿ ndi díⁿ chindee ñaha Yá Ndiòxí xii-o nàcuáa cada-o chiūⁿ-gá, te ñi-ñi ìⁿ di-gá ndécú chindee-gá nchaa ñáiyu. ⁷ Te Espiritú Yá Ndiòxí quide-xí sá nchóo càda-o sá vǎha, te ducaⁿ chindee-o cue ñáiyu ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú. ⁸ Te dava-o ní nduu tǎhú-ó nūú Yá Ndiòxí sá Espiritú-gá cada te ndacu-o cǎháⁿ-ó tñúhu sá ìo càhu cuu ñi-ñi tñúhu mee Yá Ndiòxí, te dava tucu-o ní nduu tǎhú-ó cutnūnī iní-ó nàcuáa cǎháⁿ tñúhu-gá te cǎháⁿ-ó nàcuáa cuiní Espiritú-gá. ⁹ Te dava tucu-o ní nduu tǎhú-ó sá ìo quíndáá iní-ó Xítohó Jesucristú cuendá cada-gá ìⁿ sá cuiní-ó, te ducaⁿ chi Espiritú Yá Ndiòxí chindee ñaha-xi xii-o. Te dava tucu-o ní nduu tǎhú-ó sá cǎcǎⁿ tǎhú-ní-ó nūú Xítohó Jesucristú cuendá ñáiyu cūhú te ndúha-yu. ¹⁰ Te dava tucu-o ní nduu tǎhú-ó sá ndácú-ó càda-o nchaa sá vǎ yóo tñáhi ndàcu cada, te dava tucu-o ní nduu tǎhú-ó nūú Yá Ndiòxí sá cǎháⁿ-ó tñúhu sá dácàhu iní ñáhá-gá xii-o, te dava tucu-o ní nduu tǎhú-ó sá cūtnūnī iní-ó nūu ñi Espiritú Yá Ndiòxí chindee ñaha-xi xii ñáiyu òré cǎháⁿ-yu tñúhu-gá àdi cue espíritú cūndihí yucu ñáváha. Te dava

tucu-o ní nduu tǎhú-ó cǎháⁿ-ó tñúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndiòxí xii-o tñúhu sá ñà túú xiní-ó, te dava tucu-o ní nduu tǎhú-ó cǎháⁿ-ó nàcuáa quèe-xi nchaa tñúhu-áⁿ. ¹¹ Te ìⁿdi díⁿ-ni Espiritú Yá Ndiòxí ducaⁿ chindee ñaha-xi, te ñi-ñi Espiritú-gá dácàhūu ñaha-xi xii-o ndi díⁿ nūú chiūⁿ sá cuiní meé-xí càda-o.

Nchaa-o ìⁿ-ni cuu-o ndihí Xítohó Jesucristú

¹² Te nchoo ñáiyu ndècu ñuyúyú-a titní xichi cūu yiqui cuñú-ó dico ìⁿ-ni cūu-xi, te ñi-ñi ducaⁿ sǎtnahá-xi cūu-o vitna ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú chi ìⁿ-ni cūu-o ndihí-gá. ¹³ Te dava-o cūu-o ñáiyu israhél, te dava-o ñà túú cūu-o ñáiyu israhél, te dava-o cūu-o ñáiyu ñá túú tñáhi dǎhá quèe nūú chíúⁿ pǎtróóⁿ-xi, te dava-o cūu-o ñáiyu dǎhá quèe nūú chíúⁿ pǎtróóⁿ-xi. Te mee Espiritú Yá Ndiòxí ní quide-xi sá ncháá-ó ìⁿ-ná cúu-ó ndecu-o ndihí Xítohó Jesucristú. Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá ncháá-ó cūndecu ndihí-o Espiritú-gá.

¹⁴ Te nchòhò xiní-ndó sá titní xichi cūu yiqui cuñú-ó te ñá díú ìⁿ-ni xichi cuu-xi. ¹⁵ Te cuèi sǎhá-ó ndihí ndaha-o ñá túú ìⁿ-ni cuu-xi dico vá cúu cǎchí-ó sá sǎhá-ó ñà túú cūu-xi yiqui cuñú-ó. ¹⁶ Te cuèi lóho-o ndihí tinuu-o ñá túú ìⁿ-ni cuu-xi dico vá cǎchí-ó sá lóho-o ñà túú cūu-xi yiqui cuñú-ó. ¹⁷ Te nūu nihí ní ndúú yiqui cuñú-ó ní xindee mee-ni tinuu-o, te ñá túú ndèe cūndèe lóho-o cūndedóho ní cūu te nūu ducaⁿ, àdi nūu nihí yiqui cuñú-ó ní xindee mee-ni lóho-o te ñá túú ndèe cūndèe dítní-ó ní cūu te nūu ducaⁿ. ¹⁸ Dico mee Yá Ndiòxí ní taxi ndecu-gá ìⁿ ìⁿ xichi yiqui cuñú-ó nàcuáa ní cachí iní meé-gá. ¹⁹ Te nūu ìⁿ-ni sá ní xindee nihí yiqui cuñú-ó, te vá cūndūu-xi nàcuáa tǎú-xi cūndūu ní cūu te nūu ducaⁿ. ²⁰ Dico titní xichi cūu yiqui cuñú-ó, te ìⁿ-ni cūu-xi nihí-xi.

²¹ Te sa ñaha-o sá vǎ cúu cǎchí-ó sá tinuu-o ñá túú xiní ñuhu-xi ndaha-o, àdi díquí-ó ñà túú xiní ñuhu-xi sǎhá-ó. ²² Te nchoo sá ñaha-o sá dává xichi yiqui cuñú-ó sá cǎchí-ó sá ñà túú cūnuu ìo-gá xiní ñuhu-xi. ²³ Te dava xichi yiqui cuñú-ó sá ñà túú quide cuendá cǎvihí-ó nchaa xiǎⁿ sá quidáhu dóo sácūhūu-o, te dava xichi yiqui cuñú-ó ñà cúu cūtuú chi dacuítí sá quidáhu. ²⁴ Te nchaa xichi yiqui cuñú-ó sá cúu cūtuú ñá túú xiní ñuhu-xi quidáhu. Te Yá Ndiòxí ní taxi ndecu-gá nchaa xichi yiqui cuñú-ó nàcuáa tǎú-xi cūndūu. Te ní cachí-gá sá dává-gá xichi yiqui cuñú-ó nūú vá cúu cūtuú quidáhu. ²⁵ Te ducaⁿ ní quide-gá cuendá sá ìⁿ-ni cūu yiqui cuñú-ó. Te ducaⁿ ndi tnahá ìⁿ ìⁿ xichi yiqui cuñú-ó chindee tñaha-xi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cūu nchoo vitna ndecu-o

ichi Xítóhó Jesucristú chi chindee tnaa-o.
 26 Te núu ìᵐ xichi yiqui cùñú-ó ná tñàhúhú te ñihí-ó quide úhú-xi, te núu ìᵐ xichi yiqui cùñú-ó ìo váha ndècu-xi te ducaᵐ ñihí yiqui cùñú-ó cúú váha-xi. Te ducaᵐ sàtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú.

27 Te nchoo ndècu ndihi-o Xítóhó Jesucristú, te cùu-o datná yiqui cùñú-gá te ìᵐ ìᵐ-o cùu-o datná ìᵐ ìᵐ xichi yiqui cùñú-gá.
 28 Te ducaᵐ sàtnahá-xi cùu-o chi Yá Ndióxi ní taxi-gá ndí díᵐ ndí díᵐ chiuᵐ quide-o sá cúú-xí nchàa ñáyiú ndècu ichi-gá. Te díhna-gá cue tée caca cuu cáháᵐ tñúhu-gá núú ñáyiú ní taxi ndecu-gá, te dàtnúni ní taxi ndecu-gá cue tée cáháᵐ tñúhu-gá nàcuáa dàcahu iní ñáhá mèe-gá, te dàtnúni ní taxi ndecu-gá cue tée dànehé ñáhá xii ñáyiú tñúhu-gá núú tàcá-yu, te dàtnúni ní taxi ndecu-tucu-gá cue tée ndàcu quide sá vā yōo tñàhí ndàcu cada. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue tée xicáᵐ táhú-ní núú Xítóhó Jesucristú cuendá ñáyiú cùhú te ndúha-yu. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue tée chindee cue ñáyiú ndècu ichi-gá. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue tée yindaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi-gá, te ní taxi ndecu tucu-gá cue tée cáháᵐ tñúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú-gá tñúhu sá ñà túú xini-güedé. 29 Te ñà nchàá-ó cùu-o cue tée ní táuchúᵐ Xítóhó Jesucristú cáháᵐ tñúhu-gá núú ñáyiú, te ñà nchàá-ó cùu-o cue tée cáháᵐ tñúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-o. Te ñà nchàá-ó cùu-o cue tée dàcuaha ñaha xii-yu. Te ñà nchàá-ó cùu-o cue tée quide sá vā yōo tñàhí ndàcu cada. 30 Te ñà nchàá-ó cùu-o cue tée dicó-ní cácáᵐ táhú núú Xítóhó Jesucristú cuendá ñáyiú cùhú te ndúha-yu. Te ñà nchàá-ó cùu-o cue tée cáháᵐ tñúhu sá dácàhu iní ñaha Espiritú Yá Ndióxi tñúhu sá ñà túú xini-ó, te ñà nchàá-ó cùu-o cue tée cùtnuní iní-xi cáháᵐ nàcuáa ndúu tñúhu-áᵐ. 31 Te ìo nducu ndèe-ndo cada-ndo nàcuáa nduu táhú-ndó núú Yá Ndióxi nchaa sá ìo-gá cùnùu cada-ndo. Te vitna na dànehé ñáhá tucu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo, dico sá dānehé ñàhà-í-a ìo-gá cùnùu-xi.

13

Cuu iní-ó tñaha ñáyiú-o

1 Te núu nchoo xini-ó cáháᵐ-ó tñúhu sá ìo vii ìo váha cuaháᵐ cáháᵐ ñáyiú ñuyúú-a, àdi xini-ó cáháᵐ-ó tñúhu sá ìo vii ìo váha cuaháᵐ cáháᵐ cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te núu xini-ó cáháᵐ-ó nchàa tñúhu-áᵐ te ñà túú cùu iní-ó cuè tñaha ñáyiú-o ña, te ñà túú nāndíhi-xi sá xini-ó cáháᵐ-ó tñúhu-áᵐ te cùu-o datná dava caá sá ìo dusaᵐ quide.
 2 Te núu cùu-o ñáyiú cáháᵐ tñúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndióxi, àdi cuu-o ñáyiú cùtnuní iní-xi nàcuáa cuaháᵐ nchaa tñúhu ndúu yuhu ni cuu, àdi cuu-o ñáyiú ìo váha cùtnuní iní-xi nchaa nàcuáa quide Yá Ndióxi, àdi cuu-o

ñáyiú ìo váha sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi nàcuáa ndacu-o cùu-o ìᵐ yucu xocuiñí-xi núú ndécú-xi, te núu nchaa xíᵐ xini-ó cáda-o te ñà túú cùu iní-ó cuè tñaha ñáyiú-o ña, te ñà túú vèdana nāndíhi-xi te núu vā cúú ìni-ó tñaha ñáyiú-o cuèi na càda-o nchaa xíᵐ. 3 Te cuèi nchaa sá ndécú ndíhi-o na dacáhñu-o, te cuèi na cuàha cuendá-ó mèe-o cáyú-ó sá cúú-xí Yá Ndióxi, dico ñà túú vèdana chindee ñaha-xi xii-o sá dúcáᵐ càda-o te núu ñà túú cùu iní-ó cuè tñaha ñáyiú-o.

4 Dico núu cùu iní-ó cuè tñaha ñáyiú-o, te càhnu iní-ó, te quide váha-o, te ñà túú cùu-o ñáyiú cuèdú iní, te ni ñà túú cáháᵐ-ó núu cùu cahnu-o, te ni ñà túú sàni iní-ó càda cahnu-o mee-o, 5 te ni ñà túú ñùhu cuèhé iní-ó, te ni ñà túú ndùcu-o mee-ní sá cúú-xi mèe-o, te ni ñà túú-gá cùdèéᵐ-ó cuendá ìᵐ sá cúú, te ni ñà túú-gá sá cùhuᵐ iní-ó sá quidé ñaha tñaha ñáyiú-o xii-o. 6 Te ni ñà túú-gá cùdí ìni-ó nchàa sá ñà túú váha quide ñáyiú, chi mee-nà cuendá nchaa sá váha cùdí ìni-ó. 7 Te nchaa sá yàha-o sàcahnu iní-ó, te sàni váha iní-ó cuendá nchaa ñáyiú, te sàni iní-ó sá díú-ní nchàa sá váha cuu xii nchaa tñaha ñáyiú-o ndéé cuèé-gá, te ìo quide cahnu iní-ó cuèi nāndí sá yàha-o, te nchaa xíᵐ quidé-ó te núu cùu iní-ó cuè tñaha ñáyiú-o.

8 Te ni caa ni quíhᵐ duha-ni cuu iní-ó cuè tñaha ñáyiú-o. Dico sáá nduu te vā cóo-gá ñáyiú cáháᵐ tñúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndióxi, te ni vā cóo-gá ñáyiú cáháᵐ tñúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndióxi tñúhu sá ñà túú xini-yu, te ni vā cóo-gá ñáyiú túha dàtná túha ñáyiú vitna. 9 Te vitna ñà túú cùtnuní iní-ó nchàa nàcuáa sàni iní Yá Ndióxi chi sacú-ni cùtnuní iní-ó, te ducaᵐ sàcú-ni cáháᵐ-ó nàcuáa ndúu tñúhu-gá, dico cáháᵐ-ó tñúhu-gá nàcuáa dàcahu iní ñáhá-gá xii-o. 10 Te na sáá nduu càda Yá Ndióxi nchaa nàcuáa tàù-xi cunduu, te dàvā-áᵐ te nchaa sá càchí-gá ñà túú ndècu-xi nàcuáa tàù-xi cunduu vā dúcáᵐ-gá cundecu-xi.

11 Te yúhú cùtnàhá ní cuu landú-í ní xóo cada-í sá cùu-í landú, ní xóo cáháᵐ-í, ní xóo caní iní-í, te ní xóo tecú tñuní-í dàtná quidé cuè landú xīndecu vitna, dico sáta ní cuu-í ìᵐ tée cùu sacuéhé te ñà túú-gá quidé-í dàtná ní xóo cada-í cùtnàhá ní cuu landú-í. 12 Te ducaᵐ sàtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú, chi ñà túú cùtnuní váha iní-ó nàcuáa cùu cuendá Yá Ndióxi, te cùu-o datná ñáyiú ndèhe ìᵐ núú yutátá sá ñà túú tñú váha núú-xi, te ducaᵐ sàtnahá-xi cùu-o chi ñà túú cùtnuní váha iní-ó nàsa cuu cuendá-gó, dico sáá nduu quini núú-ó-gá. Te nchoo sàcú-ni cùtnuní iní-ó nàcuáa ndúu-gá vitna dico na sáá nduu te quini ndáá-ó nàcuáa càa nàcuáa ndúu-gá dàtná xini ñáhá mèe-gá xii-o. 13 Te ni caa ni

quihíⁿ ducaⁿ-ni quindáá iní-ó Yá Ndiöxi, te ducaⁿ-ni cundecu ndihi-o tnúhu ndee iní cundecu-o ndihi-gá, te ducaⁿ-ni ío cuu iní-ó-gá ndihi tnàha ñáyiu-o. Te sá cúú iní-ó Yá Ndiöxi ndihi sá cúú iní-ó tnàha ñáyiu-o xiáⁿ ío-gá cúnúu-xi dacúúxi dáva-gá.

14

Ñáyiu càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiöxi

¹ Te vá dáná ndèe-ndó cùu iní-ndó tnàha ñáyiu-ndo, te cuhuⁿ iní-ndó sá ndúu táhú-ndó núú Yá Ndiöxi titní núú chiúⁿ cada-ndo nacúaa chindee ñàha Espíritú-gá xii-ndo, te ío cuhuⁿ iní-ndó sá ndúú táhú-ndó càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiöxi xii-ndo. ² Te cue ñáyiu càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiöxi tnúhu sá ñà túú xini-yu, te tnúhu càháⁿ-yu-án cúú-xí sá cúú-xí Yá Ndiöxi te ñà díú sá cúú-xí ñáyiu chi ñà túú təcú tnúni-yu, te mee Espíritú Yá Ndiöxi quidé-xí dùcaⁿ caháⁿ-yu tnúhu yiyuhu. ³ Te cue ñáyiu ní nduu táhú núú Yá Ndiöxi càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gá xii-yu, te ñáyiu-án dácàháⁿ-yu ñáyiu nacúaa cuita níhí ndéé-gá-yu cundecú-yu ichi-gá, te ducaⁿ cuañahá-yu tnúhu ndee iní xii-yu òrè ndihú iní-yu. ⁴ Te ñáyiu càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiöxi xii-yu tnúhu sá ñà túú xini-yu-án, ñáyiu-án mee-ní-yu níhí ndéé-yu ndecú-yu ichi-gá. Dico ñáyiu càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gá xii-yu, càháⁿ-yu tnúhu-án nacúaa níhí ndéé dáva-gá ñáyiu nchicúⁿ nihnu ichi-gá.

⁵ Te yúhú ío cudíí iní-í te núu nchaa-ndo càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiöxi xii-ndo tnúhu sá ñà túú xini-ndó. Dico ío-gá cudíí iní-í te núu nchaa-ndo càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gá, chi ío-gá xini ñúhu-xi sá càháⁿ-ndó tnúhu-án dacúúxi sá càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá càháⁿ-ndó tnúhu sá ñà túú xini-ndó. Dico íⁿ-ni nùtnahá-xi quide-ndo te núu nchòhó ñáyiu càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá càháⁿ-ndó nacúaa quèe-xi tnúhu-án. Te ducaⁿ te nchaa ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxi cuita níhí ndéé-gá-yu quihíⁿ cundecú-yu ichi-gá. ⁶ Te núu yúhú quexio-í núú ndecú nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucrístú, te ngúita-í càháⁿ-í mee-ni tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiöxi xii-í tnúhu sá ñà túú xini-í, te ñà túú nã sá vaha cuu-xi sá cúú-xi-ndó. Dico cuu-xi sá vaha xii-ndo te núu na càháⁿ-í núú-ndó nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhá Yá Ndiöxi xii-í tnúhu sá vátá dacúaha-gá-í, ndihi nchaa tnúhu sá sá xini-í, ndihi nchaa tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gá xii-í càháⁿ-í, ndihi nchaa dáva-gá tnúhu-gá.

⁷ Te na càda-o cuendá sá núu íⁿ tée tíú-dé vílu àdi cani-dé arpá te núu ñà túú sàhnú-dé ndihi-xi íⁿ yaá, te ñà cùtnúni iní-ó nã yaá caní-dé àdi ná yaá tíú-dé te núu ducaⁿ na càda-dé. ⁸ Te díu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tucu tée cùu sandadú tíú cútú, chi núu vá tíú váha-dé nacúaa tàú-xi cunduu òrè quihíⁿ-güedé nàa-güedé, te vá ngündecu túha dáva-gá cue sandadú te núu ducaⁿ na càda-dé vá tíú váha-dé. ⁹ Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchohó te núu vá càháⁿ-ndó íⁿ tnúhu nacúaa tàú-xi cunduu núú ñáyiu te vá təcú tnúni-yu tnúhu càháⁿ-ndó. ¡Chi àúⁿ nã cuu càháⁿ-ndó te núu ducaⁿ na càda-ndo! ¹⁰ Te ío titní núú tnúhu ío fuyúyú, te íⁿ íⁿ núú tnúhu-án cùtnúni iní ñáyiu nacúaa quèe-xi. ¹¹ Te núu nchoo ñà təcú tnúni-ó íⁿ tnúhu càháⁿ íⁿ ñáyiu, te quide-ó-yu ñáyiu ñúú xicá chi ñà túú càháⁿ-yu tnúhu càháⁿ-ó, te díu-ni ducaⁿ quide ñahá-yu xii nchoo túcu. ¹² Te xiáⁿ núu càchi tnúhu-í xii nchaa nchòhó ñáyiu ío cuíni nduu táhú núú Yá Ndiöxi sá Espíritú-gá chindee ñàha-xi xii-ndo cada-ndo ná daha núú chiúⁿ, te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo chiúⁿ sá ní nduu táhú-ndó nacúaa cuita níhí ndéé-gá ñáyiu ndècu ichi-gá quihíⁿ.

¹³ Te núu càháⁿ-ndó tnúhu sá ñà túú xini-ndó, tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiöxi xii-ndo, te xini ñúhu-xi sá càcáⁿ táhú-ndó núú Yá Ndiöxi cuendá sá ná chindee ñàha-gá xii-ndo càháⁿ-ndó núú ñáyiu núu nása quèe-xi tnúhu-án. ¹⁴ Chi núu nchoo na càháⁿ ndihi-ó Yá Ndiöxi ndihi tnúhu sá ñà túú xini-ó, te ní yúhu ní iní-ó càháⁿ ndihi-o-gá dicó-ni sá ñà təcú tnúni-ó nacúaa ndúu tnúhu càháⁿ-ó. ¹⁵ Te xiáⁿ núu xini ñúhu-xi càháⁿ ndihi-ó Yá Ndiöxi ní yúhu ní iní-ó nacúaa chindee ñàha Espíritú-gá xii-o te càháⁿ-ó nacúaa tecú tnúni-ó, te díu-ni ducaⁿ càda-o òrè xitá yúhu-o chifúhu-o Yá Ndiöxi, chi ní yúhu ní iní-ó dùcaⁿ cada-o nacúaa chindee ñàha Espíritú-gá xii-o, te cùtnúni iní-ó nacúaa cuaháⁿ nchaa tnúhu càháⁿ-ó xita-o. ¹⁶ Chi núu nchoo na ndacáⁿ táhú-ó núú Yá Ndiöxi ndihi mee-ni tnúhu sá ñà túú xini-ó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá xii-o, te ñáyiu ñà túú ní ndúu táhú càháⁿ tnúhu càháⁿ-ó ndèdóho ñàhá-yu xii-o, te ñáyiu-án vá ndacú-yu càháⁿ-yu tnúhu càháⁿ-ó ndacáⁿ táhú-ó ndihi-yu núú Yá Ndiöxi chi ñà túú təcú tnúni-yu tnúhu càháⁿ-ó. ¹⁷ Te váha-ni quide-o sá dúcáⁿ càháⁿ-ó ndacáⁿ táhú-ó núú Yá Ndiöxi, te dicó-ni sá tnúhu-án ñà túú chindee-xi ñáyiu nacúaa cuita níhí ndéé-gá-yu cundecú-yu ichi-gá. ¹⁸ Te yúhú ío ndacáⁿ táhú-í núú Yá Ndiöxi chi càháⁿ-í tnúhu sá ñà túú xini-í tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá xii-í, te càháⁿ-gá-í dacúúxi nchaa nchohó. ¹⁹ Te òrè tàcá ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxi dacúahá-yu tnúhu-gá, te càháⁿ-í tnúhu-gá

nũ-yu sá sà ní cutnũní iní mée-í nàcuáa ducaⁿ cùtnũní iní-yu nàcuáa ndũu tũhu cãháⁿ-í. Te tñhá-gá iní-í cãháⁿ-í úhũⁿ-ni tũhu-áⁿ nũ-yu dácúxí sã cãháⁿ-í úxí mĩ tũhu sã ñà túú xĩní-í, tũhu sã dácãhu iní ñáhã Espiritú Yã Ndiõxí xii-í cãháⁿ-í.

²⁰ Te nchòhò ñãyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, vã caní iní-ndó dãtnã sání iní cue landú, chi caní iní-ndó dãtnã tàú-xi cunduu chi sa sacuéhé-ndó. Dico cuu-ndo dãtnã cue landú lĩhli vã cundècu-ndo ichi cuehé ichi duha, chi cue landú-áⁿ ñà túú ndècu-güexi ichi-áⁿ. ²¹ Te núú túú Yã Ndiõxí cãháⁿ-xí nàcuáa ní cãháⁿ-gã, te cãchí-xi: “Cue tée ñuú xicã cãháⁿ ndi dííⁿ nũ tũhu quihíⁿ-güedé cãháⁿ-güedé tũhu-í núú ñãyiu isráel cada-güedé núú-í, te cuèi ducaⁿ dico vã quindáá iní-yu tũhu-íⁿ, duha ní cachí Yã Ndiõxí te ducaⁿ ní ngúndéé núú túú-gã. ²² Te tũhu sã dácãhu iní ñáhã Espiritú Yã Ndiõxí xii-o tũhu sã ñà túú xĩní-ó, xiãⁿ cúú-xi cuendá sã cùtnũní iní cue ñãyiu ñà túú sãndáá iní tũhu Yã Ndiõxí sã ñà túú cùu váha iní ñáhã-gã xii-yu. Dico sã cúú-xi cuè ñãyiu sãndáá iní tũhu-gã ñà túú nã quidé-xi sã cúú-xi-yu. Te tũhu sã dácãhu iní ñáhã Yã Ndiõxí xii-o, xiãⁿ cúú-xi cuendá sã cùtnũní iní cue ñãyiu sãndáá iní tũhu-gã sã ndécú ndihí ñaha-gã xii-yu, dico ñà túú dùcaⁿ sani iní cue ñãyiu ñà túú sãndáá iní tũhu-gã. ²³ Te núú ní tacã nchaa nchòhò ñãyiu ndècu ichi Yã Ndiõxí, te nchaa-ndo ní ngüita-ndo cãháⁿ-ndó tũhu sã dácãhu iní ñáhã Espiritú Yã Ndiõxí xii-ndo tũhu sã ñà túú xĩní-ndó, te mei òré-áⁿ quexio cue ñãyiu ñà túú sãndáá iní tũhu-gã, ndihí cue ñãyiu vátã quini dana-gã tũhu-gã núú ndécú-ndó, te ñãyiu-áⁿ quesãhá-yu sã lùcú-ndó te núú ducaⁿ cãháⁿ-ndó tũhu sã dácãhu iní ñáhã Espiritú-gã xii-ndo òré quexio-yu. ²⁴ Dico núú nchaa-ndo cãháⁿ-ndó tũhu sã dácãhu iní ñáhã Yã Ndiõxí xii-ndo, te mei òré-áⁿ quexio cue ñãyiu ducaⁿ ñà túú sãndáá iní-xi tũhu-gã, ndihí cue ñãyiu ducaⁿ ñà túú xĩní dana tũhu-gã-áⁿ, te ñãyiu-áⁿ cutnũní iní-yu sã ndécú cuèchi-yu núú-gã, te ngüita-yu cuáha-yu cuendá sã ñà túú quide váha-yu ndécú-yu cuendá sã cãháⁿ-ndó tũhu-gã ndedóho-yu. ²⁵ Te nchaa sã cuèhé sã dúhá ní quidé-yu sání iní-yu yiyuhu ndacu iní-yu, te ngüita-yu náhmã-yu nchaa sã ñà túú váha ní quidé-yu núú Yã Ndiõxí, te cãchí-yu sã ïo cãhnu cuu-gã, te cachí tucú-yu sã ndãã ndécú ndihí-ndo-gã.

Cada-o nàcuáa tàú-xi cunduu

²⁶ Te vitna nchòhò ñãyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú xĩni ñuhu-xi duha cada-ndo. Òré tàcã-ndó te dava-ndo càta yuhu-ndo chiñuhu-ndo Yã Ndiõxí, te dava-ndo dãsahú-ndó ñãyiu tũhu-gã, te

dava-ndo cãháⁿ-ndó nàcuáa dàquixi túu Yã Ndiõxí iní-ndó, te dava-ndo cãháⁿ-ndó tũhu sã dácãhu iní ñáhã Espiritú Yã Ndiõxí xii-ndo tũhu sã ñà túú xĩní-ndó, te dava-ndo cãháⁿ-ndó nàcuáa quèe-xi tũhu-áⁿ. Te nchaa sã quidé-ndó ná cùu-xi nàcuáa chindee-xi ñãyiu nàcuáa cuitã níhí ndéé-gã-yu cundecú-yu ichi-gã. ²⁷ Te òré cãháⁿ-ndó tũhu sã dácãhu iní ñáhã Espiritú Yã Ndiõxí xii-ndo tũhu sã ñà túú xĩní-ndó, te úú-ni-ndo àdi úní-ni tñhá-ndó cãháⁿ-ndó tũhu-áⁿ te vã úúⁿni cãháⁿ-ndó chi ndéé ndihí ñⁿ-ndo te dãtnũní ngüita ingã-ndó cãháⁿ-ndó. Te xĩni ñuhu-xi sã ñⁿ ñãyiu cãháⁿ-yu nàcuáa quèe-xi tũhu cãháⁿ-ndó-áⁿ. ²⁸ Te núú ñà túú ñãyiu tècú tũni nàcuáa quèe-xi tũhu cãháⁿ-ndó-áⁿ, te núú mée núú ñⁿ-ní-ndó cãháⁿ-ndó tũhu-áⁿ cãháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiõxí te vã cãháⁿ-ndó núú ñãyiu. ²⁹ Te òré cãháⁿ-ndó tũhu sã dácãhu iní ñáhã Yã Ndiõxí xii-ndo te úú-ni-ndo àdi úní-ni tucu-ndo cãháⁿ, te dava-gã-ndó cundedóho-ndo tũhu-áⁿ te cãháⁿ-ndó núú váha-ni cãháⁿ-güedé àdi ñà túú váha-ni. ³⁰ Te núú ñⁿ-ndo ní dácãhú iní ñáhã Yã Ndiõxí xii-ndo ñⁿ tũhu cãháⁿ-ndó, te núú ñⁿ-ndo sã cãháⁿ-ndó te ngüiti-ndó te quihu tucu ingã-ndó cãháⁿ-ndó nàcuáa ní dácãhú iní ñáhã Yã Ndiõxí xii-ndo. ³¹ Te nchaa nchòhò ñãyiu ní nduu táhú cãháⁿ tũhu sã dácãhu iní ñáhã Yã Ndiõxí, te vã úúⁿ-ní cãháⁿ-ndó chi díhna-gã ñⁿ-ndo cãháⁿ te dãtnũní cãháⁿ tucu ingã-ndó. Te ducaⁿ càda-ndo cuendã nchaa-ndo tècú tũni-ndó nàcuáa ndũu tũhu cãháⁿ ñⁿ ñⁿ-ndo, te ducaⁿ te cudãí-gã iní-ndó cãchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gã. ³² Te nchaa ñãyiu cãháⁿ tũhu Yã Ndiõxí sa ñaha-nã mée-yu nàcuáa quidé-yu cãháⁿ-yu tũhu-gã nàcuáa ñà túú quide cutexinu-yu. ³³ Te Yã Ndiõxí cúú-gã Yaá quidé ïo váha cùu ñⁿ-nuu-ndo ndecu-ndo, te ñà túú daticã nuu ñaha-gã xii-ndo.

Te na cãchí tũhu-í xii-ndo nàcuáa cãháⁿ-í nchaa núú tàcã cue ñãyiu ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú. ³⁴ Te yúhú cãchí-í sã vã cúú cãháⁿ cue ñãyiu díhí òré tàcã-ndó dàcuaha-ndo tũhu-gã, chi ñà túú dùcaⁿ cuini-gã cadã-yu, te quindáá-ni iní-yu cadã-yu nàcuáa tàú-xi cunduu. ³⁵ Te núú ñⁿ sã cuini-yu nducu tũhu-yu te ndéé òré nasáá-yu vehé-yu te nducu tũhu-yu núú yí-yu, chi ñà túú ndũu váha-xi sã cãháⁿ-yu núú tàcã nchaa ñãyiu dàcuáha ndihí-yu tũhu-gã.

³⁶ Te chí dándacu iní sã ñà díú nchòhò cúú-ndó ñãyiu ní ngúndecu ndihí tũhu Yã Ndiõxí díhna nuu nàcuáa datècú tũhu-ndo dáva-gã ñãyiu, te ní ñà díú mée-ni nchòhò sa ní ngúndecu ndihí-ndo tũhu Yã Ndiõxí vitna, núú xiãⁿ vã cãchí-ndó sã ïo cùnuu-ndo.

37 Te núu dava nchòhò sání iní-ndó sǎ cǎháⁿ-ndó nǎcuáa dàcahu iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-ndo àdi sani iní-ndó sǎ quidé-ndó nǎcuáa chindee ñaha Espiritú-gǎ xii-ndo, te cuáha váha-ndo cuendá sǎ ncháá tñuhu cǎháⁿ-í-a cùu-xi tñuhu sǎ ní cachí tñuhu mee Xitohó Jesucristú cada-o. 38 Te ndéda-ni cǎa ñáiyu ndècu ndíhi-ndo te núu ñá túú sǎndáá iní-yu tñuhu cǎháⁿ-í, te vá cáda cuendá-ndó tñuhu cǎháⁿ-yu.

39 Te vitna nchòhò ñáiyu ndècu ndíhi-í ichi Xitohó Jesucristú, ío cani iní-ndó cǎháⁿ-ndó tñuhu sǎ dǎcǎhu iní ñáhá Yá Ndiòxí núú ñáiyu, te dañá-ndo na cǎháⁿ cue ñáiyu ní nduu táhu núú Yá Ndiòxí sǎ cǎháⁿ-yu tñuhu sǎ dǎcǎhu iní ñáhá Espiritú-gǎ xii-yu tñuhu sǎ ñá túú xini-yu. 40 Te cada-ndo ncháa nacuáa táu-xi cunduu nǎcuáa ñá túú ná cuu cundecu-ndo.

15

Ní ndoto Xitohó Jesucristú

1 Te vitna nchòhò ñáiyu ndècu ndíhi-í ichi Xitohó Jesucristú cuní-í sǎ dǎndacu iní-ndó nǎcuáa ní dǎnehé ñáhá-í xii-ndo tñuhu sǎ cǎháⁿ nǎcuáa naníhi táhú-ó, chí diu tñuhu-áⁿ ní sǎndáá iní-ndó te nchicúⁿ nihnu-ndo. 2 Te sǎ xii tñuhu-áⁿ nihnú-ndó ichi cuáháⁿ-ndó núú ndúú táhú-ndó cundecu-ndo ndíhi Yá Ndiòxí ní caa ní quíhiⁿ, te ducaⁿ ndúu táhú-ndó núú cundècu-ndo ní caa ní quíhiⁿ ndíhi Yá Ndiòxí te núu nchicúⁿ nihnu-ndo nǎcuáa ní dǎnehé ñáhá-í xii-ndo, te núu ñá túú nchicúⁿ nihnu-ndo te ñá túú ní sǎndáá iní-ndó nǎcuáa táu-xi cunduu.

3 Te yúhu sa ní cachí tñuhu-í xii-ndo ñⁿ tñuhu sǎ ío cunuú ní níhi-í, chí ní cachí tñuhu-í xii-ndo sǎ Xitohó Jesucristú ní xihí-gǎ cuendá nchaa yíca cuéchi-o, te ducaⁿ ní cuu chí ducaⁿ cǎháⁿ-xi núú tütü Yá Ndiòxí sǎ dúcáⁿ yáha-gǎ. 4 Te ní chindúxi ñaha-güedé xii-gǎ te nduu úní ní dǎndótó ñaha Yá Ndiòxí xii-gǎ, te ducaⁿ ní cuu chí ducaⁿ cǎháⁿ-xi núú tütü Yá Ndiòxí. 5 Te sǎtá ní ndoto-gǎ te ní quee túu-gǎ núú tǎ Pèlú, te dǎtnúni ní quee túu-gǎ núú dáva-gǎ cue téé ní táuchíúⁿ-gǎ cǎháⁿ tñuhu-gǎ. 6 Te sǎtá dúcáⁿ te dǎtnúni ní quee túu-gǎ núú úhúⁿ ciendú cue ñáiyu ndècu ichi-gǎ, te vái-yu xindecu-ni-yu vitna chí sacú-ni-yu ní xihí. 7 Te dǎtnúni ní quee túu-gǎ núú tǎ Jacobó, te sǎtá dúcáⁿ te dǎtnúni ní quee túu-gǎ núú nchaa cue téé ní táuchíúⁿ-gǎ cǎháⁿ tñuhu-gǎ.

8 Te ndéé núú ní ndíhi-ná te ní quee túu-gǎ núú mée-í, te òré ní quee túu-gǎ núú-í te cùu-í dǎtná ñⁿ déhe yiquiⁿ vátá sǎá-gǎ nduu càcu chí cùu-í ñⁿ téé ñá túú sǎni váha iní-xi cuendá-gǎ ní cùu. 9 Te yúhú ñá túú cunuú-í dǎtná cunuú cue téé ní táuchíúⁿ Xitohó Jesucristú cǎháⁿ tñuhu-gǎ. Te cùu-í ñⁿ téé ní táuchíúⁿ-gǎ cǎháⁿ tñuhu-gǎ,

cuéi ñá túú táu-í sǎ cǎháⁿ-í tñuhu-gǎ, chí ní xóo cuu úhú iní-í cue ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiòxí. 10 Dico Yá Ndiòxí ío váha iní-gǎ chí ní quide ñaha-gǎ xii-í ñⁿ téé váha, chí ñá túú-gǎ quidé-í dǎtná ní xóo cada-í. Te ío cundahú iní ñáhá-gǎ chindee ñaha-gǎ xii-í dico ñá túú àúⁿ ná cuu chindee ñaha-gǎ, chí ío-gǎ vai chiúⁿ-gǎ ní cuu sa ta quide-í cuáháⁿ dǎcúúxi dáva-gǎ cue téé ní táuchíúⁿ-gǎ cǎháⁿ tñuhu-gǎ te ñá diú mée-í ducaⁿ quide-í chí mee Yá Ndiòxí ío cundahú iní ñáhá-gǎ chindee ñaha-gǎ xii-í quide-í chiúⁿ-gǎ. 11 Te ñá túú ná cada-xi cuéi dáva-gǎ-güedé sa ní cuu vai-gǎ chiúⁿ-gǎ quide-güedé àdi yúhú, chí ñⁿ-ni tñuhu cǎháⁿ-ndí te tñuhu-áⁿ cùú tñuhu ní sǎndáá iní-ndó.

Cue ñáiyu ní xihí ndotó-yu

12 Te nchúhú cue téé cǎháⁿ tñuhu Xitohó Jesucristú cǎháⁿ-ndí sǎ ní xihí-gǎ te ní ndoto-gǎ, ¿te ná cuendá dáva nchòhò cǎchí-ndó sǎ vá ndótó cué ñáiyu ní xihí? 13 Te núu ducaⁿ sǎni iní-ndó sǎ vá ndótó cué ñáiyu ní xihí te ní Xitohó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gǎ te núu ducaⁿ. 14 Te núu dicó Xitohó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gǎ ñá, te nchaa tñuhu sǎ dǎnehé ñáhá-ndí xii-ndo ñá túú nǎndíhi-xi te núu ducaⁿ, te àúⁿ ná cuu sǎndáá iní-ndó-gǎ te núu ducaⁿ. 15 Te núu dicó cùú-xi ñⁿ sǎ ndáá tñuhu sǎni iní dáva-ndo ña, te dǎcuandehnde-ndí sǎ cǎháⁿ-ndí tñuhu Yá Ndiòxí núú-ndó te núu ducaⁿ, te ñá túú cǎháⁿ ndáá-ndí núú-ndó sǎ Yá Ndiòxí ní dǎndótó-gǎ Xitohó Jesucristú, te núu ndáá nǎcuáa sǎni iní dáva-ndo sǎ vá ndótó cué ñáiyu ní xihí, dico ñá ndáá nǎcuáa sǎni iní-ndó. 16 Te núu vá ndótó cué ñáiyu ní xihí te ní Xitohó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gǎ. 17 Te núu Xitohó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gǎ ñá, te àúⁿ ná cuu sǎndáá iní-ndó-gǎ te núu ducaⁿ, te ndècu-ni cuéchi-ndo núú Yá Ndiòxí te núu ducaⁿ. 18 Te núu ndáá nǎcuáa sǎni iní-ndó ñá te cue ñáiyu ní sǎndáá iní ñáhá xii Xitohó Jesucristú ñáiyu ní xihí ní xita nihnú-yu te núu ducaⁿ. 19 Te núu nchoo ndècu ndíhi-o tñuhu ndee iní núú Xitohó Jesucristú cuendá-ni sǎ cundècu-o ñuyú-a ña, te cùu-o ñáiyu ío-gǎ duuⁿ duuⁿ ndáhú sǎ cùú-xi dáva-gǎ ñáiyu te núu ducaⁿ.

20 Dico ndáá sǎ Xitohó Jesucristú ní xihí-gǎ te ní ndoto-gǎ núú xiǎⁿ cùtnúni iní dáva-o sǎ ndótó cué ñáiyu ní xihí ñáiyu ní sǎndáá iní tñuhu-gǎ. 21 Te sǎ cuéchi ñⁿdi-ni téé ní xindecu ñuyú-a xiǎⁿ xihí ñáiyu, te sǎ cuendá ñⁿdi-ni tucu ingá téé te ndoto cue ñáiyu ní xihí. 22 Te nchaa ñáiyu xihí-yu sǎ cuéchi ñⁿ téé, te téé-áⁿ cùú-dé ndí Adán téé díhna nuu ní cuu ñani tnáhá cué ñáiyu ñuyú. Te diu-ni ducaⁿ sǎ cuendá ñⁿdi-ni téé te ndoto cue ñáiyu ní xihí, te téé-áⁿ cùú-dé Xitohó Jesucristú chí nchaa ñáiyu ndècu

ndihi-gá ndotó-yu. ²³ Te díhna-gá Xítóhó Jesucristú ní ndoto-gá xiáⁿ cùtnúni iní dava-o sá nduu na quixi tucu-gá ñuyú-a te dàvá-áⁿ ndoto nchaa ñáiyu ní xihí ñáiyu ní sándáá iní tnúhu-gá. ²⁴ Te dátñúni ducaⁿ te sáá nduu nàa nchaa sá ío ñuyú, te Xítóhó Jesucristú danàa-gá nchaa ndi túhú sá cùnùu ío ñuyú-a, chi danàa-gá nchaa ñáiyu ío cùnùu, ndihi yucu ñávàha, ndihi nchaa espíritú xínú cuèchi núú-xi. Te ducaⁿ te cùñaha-gá xii Tátá-ó Dùtú Ndióxi taxi tnúni-gá. ²⁵ Chi Xítóhó Jesucristú dacuití taxi tnúni-gá ndéé ná sáá nduu dànaa-gá nchaa sá cúú uhú iní ñáhá xii-gá. ²⁶ Te ndéé núú ní ndihi-ná te danàa-gá sá quidé xihí ñáiyu. ²⁷ Te ducaⁿ chi càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi sá mée-gá ní nachihí-gá nchaa sá ío ndaha Xítóhó Jesucristú cuendá sá mée Xítóhó Jesucristú taxi tnúni-gá, te vá yóo ñⁿ taxi tnúni ñáhá xii Yá Ndióxi, chi mee Yá Ndióxi cúú-gá Yaá ní nachihí-gá nchaa sá ío ndaha Xítóhó Jesucristú. ²⁸ Te díhna-gá ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Dèhe-gá sá quíndàha-gá nchaa sá ío, te óré ná quíndaha Xítóhó Jesucristú nchaa sá ío, te cùñaha-gá xii Yá Ndióxi taxi tnúni ñáhá-gá xii-gá, te ducaⁿ te mee-ná Yá Ndióxi taxi tnúni-gá nchaandi túhú sá ío.

²⁹ Te núu ñá tütú ndáá càháⁿ-í, ¿te ná cuendá dava ñáiyu sànduté-yu cuendá ñáiyu ní xihí núu ñá tütú ndáá sá ndótó ñáiyu ní xihí?

³⁰ Te nchúhú ducaⁿ-ni sàni iní ñáiyu cahni ñáhá-yu xii-ndí, te núu vá ndótó ñáiyu ní xihí te àúⁿ ná cuu ducaⁿ quide cahnu iní-ndí ducaⁿ cuini-yu cahni ñáhá-yu xii-ndí te núu ducaⁿ. ³¹ Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú ío váha sàni iní-í cuendá-ndó, chi ndècu-o ichi-gá. Te na càchi tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñⁿ nduu ñⁿ nduu ndéé iní ñáhá ñáiyu cahni ñáhá-yu xii-í. ³² Te núu dicó ndáá sá vá ndótó ñáiyu ní xihí dátñá càchi dava ñáiyu, te àúⁿ ná cuu ní xíndecu-í ñúú Èfesú ní cuu uhú iní ñáhá ñáiyu xii-í te núu ducaⁿ, chi ñáiyu-áⁿ ní quidé-yu dátñá quidé ñⁿ quiti dééⁿ sá cúú-xi-í. Te núu ndáá sá vá ndótó ñáiyu ní xihí ñá, te váha-gá núu càchí-o dátñá càchí ñáiyu: “Vitna na còho-o te na càxi-o chi tneé idá cúú-ó”, duha càchí-yu.

³³ Te vá dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá ñáiyu ndècu ichi cuhé ichi duha xii-ndo, te ngüita-ndo càni iní-ndó dátñá sàni iní-yu. Chi quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ tucu dava-gá ñáiyu, chi càchí-yu sá núu ñáiyu quide váha na nihí tnáhá-yu ndihi ñáiyu ndècu ichi cuhé ichi duha, te ngüita ñáiyu quide váha-áⁿ cadá-yu tnáhá-yu nchaa sá cuhé sá dúhá dátñá quidé ñáiyu-áⁿ. ³⁴ Te ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu-ndo, te vá cadá-gá-ndó dátñá quidé

cué ñáiyu ndècu ichi cuhé ichi duha. Te dava-ndo quide-ndo dátñá quidé cué ñáiyu ndècu ichi cuhé ichi duha chi ñá tütú sándáá iní-ndó Yá Ndióxi. Te duha càháⁿ-í cuendá sá cúúcuáhaⁿ núú-ndó cuendá nchaa sá ñá tütú váha quide-ndo.

Nàcuáa ndoto ñáiyu ní xihí

³⁵ Te cudana dava-ndo ndècu tnúhu-ndo núu nása ndoto ñáiyu ní xihí, te nása cunduu yiqui cùñú-yu òré ndotó-yu. ³⁶ Te nchòhò ñáiyu ducaⁿ càháⁿ cúú-ndó ñáiyu ñá tütú tnàhí cùtnúni iní-xi, te duha na càháⁿ-í nàcuáa tecu tnúni-ndó. Te núu ñⁿ tátá ná chíhí-ó te tèhýu mée-xi te xínu dèhe-xi.

³⁷ Dico ñá díú sá sá ní xínu ta sàhnu cuáháⁿ ní cùxi-o, te díu-ni ducaⁿ quide-o cuéi triú ndihi nchaa dava-gá tátá xitú-ó. ³⁸ Te Yá Ndióxi quidé-gá sácúnduu tátá xínu-áⁿ dátñá cuini mée-gá cunduu. Te ndèda-ni càa tátá te díu-ni-gá quidé-gá sácúnduu-xi nàcuáa tào-xi cunduu. ³⁹ Te ndi díñⁿ ndáa nchaa yiqui cùñú, chi tucu càa yiqui cùñú nchoo cué ñáiyu, te tucu càa yiqui cùñú nchaa quiti xica núú ñúhú, te tucu càa yiqui cùñú nchaa quiti ndáva, te tucu càa yiqui cùñú nchaa chácá. ⁴⁰ Te ducaⁿ ñá tütú ñⁿ-ni caa nchaa yiqui cùñú sá ío andiu ndihi nchaa yiqui cùñú ñáiyu ío ñuyú-a, te ducaⁿ ñá tütú ñⁿ-ni ndáa vii nchaa sá ío andiu ndihi ñuyú-a. ⁴¹ Te ducaⁿ cùu tucu-xi nchíanchii chi tucu dayehé-xi, te tucu dayehé yóó, te tucu dayehé nchaa chódíni, te ducaⁿ ñá tütú ñⁿ-ni dayehé nchaa chódíni. ⁴² Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáiyu ní xihí te ndoto, chi tucu càa yiqui cùñú-yu sá nguñdúxi te tucu cunduu yiqui cùñú-yu òré ndotó-yu, te yiqui cùñú sá ndótó ndihi-yu-áⁿ vá ndihi nihnu-gá-xi. ⁴³ Te yiqui cùñú ñáiyu xihí ñá tütú nandíhi-xi, dico yiqui cùñú sá ndótó ndihi-yu te ío váha cunduu. Te nchaa yiqui cùñú ñáiyu xihí ñá tütú tnàhí-gá ndee-xi, dico yiqui cùñú ndoto ndihi-yu xiáⁿ ío cunduu ndee-xi. ⁴⁴ Te yiqui cùñú nchaa ñáiyu xihí cúú-xi cuendá ñuyú-a, dico yiqui cùñú sá ndótó ndihi-yu xiáⁿ cundecu-ná-xi cuendá Espíritú Yá Ndióxi. Te dátñá ío yiqui cùñú sá cúú-xi cuendá ñuyú-a, te ducaⁿ ío yiqui cùñú sá cúú-xi cuendá mee-ná Espíritú Yá Ndióxi.

⁴⁵ Te núu tütú Yá Ndióxi càchí-xi: “Ndí Ádán ndí ní xíndecu ndéé díhna ní chíhi Yá Ndióxi iní ndí”, duha càchí-xi núu tütú-gá. Te ingá tucu téé cùu-dé dátñá ndí Ádán te téé-áⁿ cúú-dé Xítóhó Jesucristú, te Yaá-áⁿ quidé-gá sá mée-ná Espíritú Yá Ndióxi quidé-xi ndècu-o ichi-gá vitna. ⁴⁶ Te díhna-gá yiqui cùñú cuendá ñuyú-a ní nguñdecu, te dátñúni nguñdecu yiqui cùñú cundecu ndihi mee-ná Espíritú Yá Ndióxi. ⁴⁷ Te téé díhna

nuu ní xindecu ñuyú-a chí ñuhu ní cadúha ñaha Yá Ndióxi xii-dé, te téé-án cúú-dé ndí Adán, te ingá tucu téé ní cuuⁿ-dé andiu te téé-án cúú-dé Xítoho Jesucristú. ⁴⁸ Te nchaa ñáyiú cãa yiqui cuñú-yu dàtná cáá yiqui cuñú téé Adán téé ducaⁿ ní cuáha ñuhu-án, te nchaa ñáyiú ní nduu táhú cundecu ndihi téé ducaⁿ véxi cuuⁿ andiu-án, ñáyiú-án nduu yiqui cuñú-yu dàtná cáá yiqui cuñú ní nduu táhú-dé ndécú ndihi-dé vitna, te téé-án cúú-dé Xítoho Jesucristú. ⁴⁹ Te nchaa ñáyiú ñuyú-a cáá-yu dàtná-ni cãa datná-ni ndúu téé ducaⁿ ní cuáha ñuhu-án. Te nchaa nchoo ñáyiú ní nduu táhú cundecu ndihi téé ducaⁿ véxi cuuⁿ andiu-án nduu-o dàtná-ni cãa datná-ni ndúu téé-án tucu.

⁵⁰ Te nchóhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú cãchí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá nãcuáa cãa yiqui cuñú ñáyiú xindecu vitna vá sãá-xi cundecu-xi núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnúni-gá, chí ñuyú-a ndihi ni-hnu-xi. Dico sã táu-xi sáá núú ndécú-gã táxi tnúni-gã xini ñuhu-xi cuu-xi sã cudíi cundecu. ⁵¹ Te na cãchí tnúhu-í xii-ndo ñiⁿ tnúhu sã yiyúhu ní cuu: Dava-o cúú-ó te dava-o cundecu-ni-o, dico nchaa-o nãdáma yiqui cuñú-ó. ⁵² Te uuⁿni ducaⁿ nãdáma yiqui cuñú-ó òré cãháⁿ ñiⁿ cútú, te cútú-án cãháⁿ-xi òré sa ta cüyatni naa ñuyú. Te òré cãháⁿ cútú-án te ndoto nchaa ñáyiú ní xihí ñáyiú ní xindecu ichi Xítoho Jesucristú, te ducaⁿ te vá ñiⁿ ndúu ñiⁿ quíú-gã cuú-yu. Te nchaa ñáyiú ndècu vívú te nãdáma yiqui cuñú-yu tnáhá-yu. ⁵³ Te nchaa yiqui cuñú ndécú ndihi nchaa ñáyiú ndècu ñuyú-a vitna ñá túú cudi-xi chí xihí-xi, dico yiqui cuñú nduu táhú nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítoho Jesucristú chí cudíi-xi ní caa ni quihíⁿ chí vá cúú-gã-xi. ⁵⁴ Te òré ná ndúu táhú-ó yiqui cuñú sã dúcáⁿ cudíi ní caa ni quihíⁿ-án, te vá cundècu ndihi-gã-ó yiqui cuñú sã ñá túú cudíi. Te dàvá-án te quee ndáá-xi nãcuáa cãháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi núú cãchí-xi: “Vitna ñá túú-gã xihí ñáyiú chí mee-nã Yá Ndióxi cúnú-gã táxi tnúni ñáhá-gã xii-yu. ⁵⁵ Te ñá túú tnáhí-gã ná ndoho ñáyiú sã cuendá tnúhu xihí, chí vá cóó-gã tnúhu xihí”, duha cãchí-xi núú tütú Yá Ndióxi. ⁵⁶ Te cue ñáyiú ndècu ndihi-yu tnúhu sã sanú ichi ñaha xii-yu nãcuáa cadá-yu cundecu-yu dico uuⁿ-gã quidé-yu nchaa sã cuèhé sã dúhá. Te sã cuendá nchaa sã cuèhé sã dúhá quidé-yu-án, te xiãⁿ ní ngúndecu tnúhu xihí dándòho ñaha-xi xii-yu. ⁵⁷ Dico táxáhu xii Yá Ndióxi chí ní taxi-gã tnúhu ndee ini ndécú ndihi-o sã sãá nduu te vá quini-gã-ó tnúhu xihí, te ducaⁿ chí ndècu ndihi-o Xítoho Jesucristú.

⁵⁸ Te xiãⁿ núu cãháⁿ-í dóho nchóhó cue ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú

chí ío cùu ini ñáhá-í xii-ndo, te cãháⁿ-í dóho-ndo sã cãchicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi Xítoho Jesucristú cuèi nãndi na cãda ñaha ñáyiú xii-ndo sã cuendá-gã, te ío nducu ndèe-ni-ndo cada-ndo chiuⁿ-gã, chí sa nãha-ndo sã ncháá chiuⁿ quide-o cuendá-gã ñá túú àúⁿ nã cuu quide-o.

16

Nãcuáa sãcáⁿ tnáhá ñáyiú díhúⁿ

¹ Te na cãchí tnúhu-í xii-ndo cuendá díhúⁿ sã sãcáⁿ tnáhá-ndó sã cúú-xi ñáyiú ñuú Jerusalén, chí diu-ni duha ní danèhé-í cue ñáyiú xindecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñiⁿ ñiⁿ xichi distritú Galáciá. ² Te duha cada-ndo ndi tnáhá nduu ndumíngú, te ñiⁿ ñiⁿ-ndo dàquee díhúⁿ-ndo sacú díhúⁿ nãcuáa chindee ñaha Yá Ndióxi xii-ndo nihí-ndo cuendá òré quexio-í te sa cundecu túha díhúⁿ-ã. ³ Te òré quexio-í te mee-ndo cãxi-ndó-yu núu ndèdacãa-yu sãni ini-ndó cãda ndáá canehe díhúⁿ-ã quihíⁿ ndaha ñáyiú xindecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñuú Jerusalén. Te cadúha-í ñiⁿ úú tutú canehé-yu quihíⁿ cuendá cutnúní ini ñáyiú ñuú Jerusalén nãcuáa ndúu chiuⁿ cuáháⁿ-yu. ⁴ Te núu xini ñuhu-xi sã quihíⁿ-í te candeca-í-yu quihíⁿ.

Té Pãblú sãni ini-dé quíngoto-dé cue ñáyiú ndècu ichi Xítoho Jesucristú

⁵ Te yúhú sãni ini-í yãha-í ñiⁿ úú ñuú cáá distritú Macèdoniá, te dàtnúni ducaⁿ te sãá-í núú ndécú-ndó. ⁶ Te òré quexio-í te cudana cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo vai nduu, àdi cudana te cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo ndèé yãha nchaa yóó quidé víxiⁿ-xi. Te sátá dúcáⁿ te cada ndee ini-ndó chindee ñaha-ndo xii-í òré nucúhuⁿ ichi-í te núu ndèé ichi na quihíⁿ-í. ⁷ Te duha cãháⁿ-í chí núu Yá Ndióxi ná cãchí-gã te cundecu ndihi ñaha tnãa-í xii-ndo òré quexio-í te ñá díú dicó-ni ichi yãha-í. ⁸ Te cundecu-ni-í ñuú Éfesú-a ndéé tnáhá vico Pentecóstés. ⁹ Te ducaⁿ chí iha ío tédóho ñáyiú tnúhu Xítoho Jesucristú sã cãháⁿ-í núu-yu. Núu xiãⁿ ío váha quèe cuendá cada-í chiuⁿ-gã cuèi ío vai ñáyiú ñá túú tnáhá ini-yu sã cãháⁿ-í tnúhu-gã.

¹⁰ Te núu na quixi coto ñaha té Timitéu xii-ndo, te ío váha cuu ini-ndó cãháⁿ ndihi-ndo-dé cuendá ducaⁿ ñá túú nã cani ini-dé cundecu ndihi ñaha-dé xii-ndo, chí tnáhá-dé cúú-dé téé quide chiuⁿ Xítoho Jesucristú dàtná quidé-í. ¹¹ Te cuini-í sã ní ñiⁿ-ndo vá caní cuèhé ini-ndó cuendá-dé, te chindee-ndo-dé nãcuáa cuu váha ini-dé òré quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-í, chí yúhú ndihi dava-gã ñáyiú ndècu ichi Xítoho Jesucristú ndétú-ndí-dé quexio-dé.

¹² Te ío ní cãháⁿ ndáhú-í núú té Apolós téé ndècu ndihi-o ichi Xítoho Jesucristú cuendá quixi-dé ndihi dava-gã cue téé ndècu ndihi-o

ichi-gá quixi coto ñaha-güedé xii-ndo dico ñá túú ní cùiní-dé quixi-dé vitna, dico quixi-dé ndéé cuèé-gá.

Tnúhu ndéé núú ní ndihí-ná

¹³ Te ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo ichi Xítoho Jesucristú, te vá dáña ndèé-ndó quíndáá iní-ndó-gá, te ío yí cùnduu iní-ndó cùndecu-ndo ichi-gá, te ío nducu ndèe-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá. ¹⁴ Te ío váha cuu iní tnáhá-ndó, te ducaⁿ ío váha cada tnàha-ndo te núu nándi cùu sá váha sàni iní-ndó cada-ndo.

¹⁵ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítoho Jesucristú sa ñaha-ndo sá ñhnanuu cuè ñáyiú cùu ndi mee té Èstéfanás ndécú ñhndí Acáyá ní sándáá iní-yu tnúhu Xítoho Jesucristú. Te vitna ñá túú dáña ndeé-yu quidé-yu sá váha sá cùú-xí dàva-gá ñáyiú sándáá iní tnúhu-gá. ¹⁶ Te càhán ndàhú-í núú-ndó sá quíndáá iní-ndó nchàa ñáyiú ducaⁿ xíquide, ndihí nchaa dava-gá ñáyiú ío ndùcu ndee quide chiuⁿ ndihí-ndo cuendá Xítoho Jesucristú. ¹⁷ Te ío cùdí iní-í sá ní quexìo té Èstéfanás, ndihí té Fortunátú, ndihí té Acàicú, chí cue téé-áⁿ ní quide-güedé núú-ndó ní quide-güedé nchaa sá ñá túú ndàcu-ndo cada-ndo cuendá-í ní cùu. ¹⁸ Te ío tàxi-güedé tnúhu ndee iní xii-í, te ñu-ni ducaⁿ tàxi-güedé tnúhu ndee iní xii nchòhó tucu, te núu xíáⁿ xíní ñùhu-xi sá cànèhe-ndo sá yíñùhu núú nchàa cue téé duha xíquide váha.

¹⁹ Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñhndí Asiá quide ndee iní ñáhá-yu xii-ndo, te ío cada ndee iní-ndó càchí té Àquilú ndihí ñadihí-dé tá Priscilá, te ducaⁿ quide ndee iní ñáhá tucu nchaa ñáyiú tàcá dácuàha tnúhu Yá Ndiòxí vehé-yu xii nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi-gá. ²⁰ Te cada ndee iní tucu-ndo càchí cue dava-gá ñáyiú ndècu ndihí-o ichi Xítoho Jesucristú. Te ní yùhu ní iní-ndó cada ndee iní tnáhá-ndó ñhⁿ ñhⁿ-ndo.

²¹ Te vitna ndaha mee yùhú té Páblú tée-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhá-í xii-ndo.

²² Te ñáyiú ñá túú cùu váha iní-xi núú Xítoho Jesucristú te na cuíta nihnú-yu. Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sá Xítoho Jesucristú quixi tucu-gá.

²³ Te xicáⁿ táhú-í núú Xítoho Jesucristú sá ná chñndee chítúu ñaha-gá xii-ndo. ²⁴ Te ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo nàcuáa ndècu-o ichi Xítoho Jesucristú, te ducaⁿ na cùnduu, te ío chí cadá ndèe iní-ná vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PÁBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒRINTÚ

Té Páblú cádúha-dé tutú quihíⁿ ndaha ñáyiu xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Còrintú

¹ Yúhú té Páblú cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu. Te cádúha-í tutú-a ndihi té Timúteú tée ndécú ndihi-o ichi-gá cuendá daquixi-í ndaha nchóhó ñáyiu xĩndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Còrintú, te tutú-a cuu-xi tnáhá cuendá nchaa ñáyiu cùu cuendá Yá Ndióxi xĩndecu nchaa ñúú yĩndèhu distritú Acáyá. ² Te xicáⁿ táhú-í núú Tátá-ó Dútú Ndióxi ndihi núú Xítóhó Jesucristú sá io na chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ñu-ni ndi ndiúú-gá ná càda te io váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Té Páblú cáháⁿ-dé nchaa nàcuáa ndòho-dé

³ Te chí ná cachi-ó sá io váha iní Dútú Ndióxi Yá cùú Tátá Xítóhó Jesucristú, te ñu-ni Dútú Ndióxi cùú-gá Yáa ío cùndahú iní ñáhá xii-o, te ñu-ni-gá cùú-gá Yáa táxi tnúhu ndee iní. ⁴ Te cuéi nándi ndòho-o ndecu-o dico ñu-ni Dútú Ndióxi táxi-gá tnúhu ndee iní xii-o, te ducaⁿ quide-gá cuendá sá nchóhó cuáñaha-o tnúhu ndee iní xii nchaa ñáyiu nándi ndòho ndecu, te ñu-ni nchaa tnúhu ndee iní táxi-gá xii-o ñu-ni nchaa tnúhu ndee iní-áⁿ cuáñaha-o xii-yu. ⁵ Te Xítóhó Jesucristú ío ní ndohó-gá, te ducaⁿ nchòho tucu ío ndòho-o, te ducaⁿ ío vai tnúhu ndee iní níhí-ó ndécú ndihi-o chi ndécú-o ndihi Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te nchúhú nándi ndòho-ndí ndécú-ndí cuendá sá nchóhó níhí-ndó tnúhu ndee iní cundecu ndihi-ndo te naníhí táhú-ndó. Te Yá Ndióxi táxi-gá tnúhu ndee iní xii-ndí, te ducaⁿ quide-gá cuendá sá nchóhó tnáhá-ndó níhí-ndó tnúhu ndee iní-áⁿ te naníhí táhú-ndó, te ducaⁿ càda ndee cada cahnu iní-ndó ndòho-ndo datná ndòhó nchúhú. ⁷ Te nchúhú ío váha sáni ndáá iní-ndí cuendá-ndó chi ndòho-ndo datná ndòhó-ndí, te ducaⁿ táxi Yá Ndióxi tnúhu ndee iní xii-ndo datná táxi-gá xii-ndí.

⁸ Te nchòhó ñáyiu ndécú ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú cuini-ndí cachí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa ní yáha-ndí cùtnáhá ní xĩndecu-ndí distritú Asíá chí dává-áⁿ ío ní ndohó-ndí, te luha-ná te vá cùndee iní-ndí yáha-ndí nchaa tnúndòho-áⁿ ní cùu chí ní xehndé iní-ndí sá vá càcu-ndí. ⁹ Chí ní sani iní-ndí sá ndíyi-ná cuu-ndí ní cùu, te ducaⁿ ní yáha-ndí cuendá sá ío-gá quĩndáá iní-ndí Yá Ndióxi sá díú-gá taunihnu ñaha-gá xii-ndí,

te ñá díú mèe-ndí taunihnu-ndí mèe-ndí, te ñu-ni-gá cùú-gá Yáa dándoto cuéi ñáyiu sa ní xihí. ¹⁰ Te ñu-ni-gá ní taunihnu ñaha-gá ñá túú ní sáhni ñaha ñáyiu xii-ndí, te ñu-ni-gá táunihnu ñaha-gá xii-ndí cuéi vitna, te cùtnuní ndáá iní-ndí sá díú-ni-gá taunihnu ñaha-gá xii-ndí núú cuaháⁿ núú vèxi te vá cahní ñaha ñáyiu. ¹¹ Te nchòhó tnáhá-ndó chĩndee ñaha-ndo xii-ndí chi cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndióxi cuendá-ndí, te ío vai ñáyiu cáháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-gá cuendá-ndí, te ducaⁿ ío vai ñáyiu ndácáⁿ táhú-yu núú-gá cuendá nchaa sá váha quide ñaha-gá xii-ndí.

Té Páblú cáháⁿ-dé ná cuendá ñá túú ní náyáha-dé ñúú Còrintú

¹² Te ío váha cùu iní-ndí chi cùtnuní iní-ndí sá cùú-ndí cue tée cùu ndáá datná cuini Yá Ndióxi cunduu ndécú-ndí ñuyú-a, te ñu-ni ducaⁿ quide-ndí sá cùú-xi-ndó chí mee-gá cùndahú iní ñáhá-gá xii-ndí chĩndee ñaha-gá, te ñá túú quide-ndí datná sání iní cue ñáyiu ñuyú-a. ¹³⁻¹⁴ Nchaa nàcuáa ndúu tnúhu chíto tnuní-ndí daquixi-ndí ndaha-ndo cùu-xi mee-ni tnúhu sá ñá túú úhú tecú tnúni-ndó. Te nchòhó sa cùtnuní luha iní-ndó nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí, te cuini-ndí sá ío-gá váha tecú tnúni-ndó cuendá sá òré ná quixi tucu Xítóhó Jesucristú, te dává-áⁿ ío cada nínu ñaha-ndo xii-ndí datná cada nínu ñaha-ndí xii-ndo. ¹⁵ Te cuendá xiáⁿ núu ní sani iní-í yáha cáháⁿ-í úú xito núú ndécú-ndó cuendá ío cudí iní-ndó. ¹⁶ Chí ní sani iní-í sá òré quihíⁿ-í distritú Macèdoniá te yáha cáháⁿ-í núú ndécú-ndó, te òré ndixi tucu-í te nayáha cáháⁿ tucu-í, te òré nayáha cáháⁿ-í te taxi-ndo sá cùu ichi-í cuendá quihíⁿ-í distritú Jùdeá, duha ní sani iní-í ní cùu. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñá túú ní quixi coto ñaha-í xii-ndo te cudana sání iní-ndó sá yúhú ñá túú ní sáha váha-í cuendá nàcuáa ní sani iní-í cada-í, ádi cudana ñáyiu ndécú ichi cuehé ichi duha, chí cue ñáyiu-áⁿ tnaa cachi-yu sá cùú càdà-yu ñⁿ sá sání iní-yu càdà-yu te tnaa cachi-yu sá ñáhá. ¹⁸ Dico Yá Ndióxi Yáa ío váha quide ndáá ñaha ndáá náhá càxi-gá sá nchúhú ñá túú dàma-ndí sá cáháⁿ-ndí. ¹⁹ Te yúhú ndihi té Silvanú ndihi té Timúteú dánèhè ñáhá-ndí xii-ndo cuendá Xítóhó Jesucristú Yáa cùú Déhe Yá Ndióxi, te Xítóhó Jesucristú cùú-gá Yáa ñá túú dàma-gá tnúhu cáháⁿ-gá, chí cùu-gá Yáa cáháⁿ mee-ni tnúhu ndáá tnúhu cuiⁿ. ²⁰ Te ñu-ni Xítóhó Jesucristú cùú-gá Yáa quide nchaa nàcuáa ní cachí Yá Ndióxi. Te sá cuendá sá dúcáⁿ quide Xítóhó Jesucristú xiáⁿ cachi-ó sá ío cahnu cuu Yá Ndióxi. Te nchaa-o na cachi-ó sá díú-ni dúcaⁿ na cada-gá. ²¹ Te mee Yá Ndióxi

quidé-gã ndécú-ní-ó ichi Xítohó Jesucristú. Te diu-ni mee-gã ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-o cuendá cunu cuechi-o núú-gã. ²² Te Yá Ndióxi ní quide-gã sá nchòhò cùu-o ñáyiu cùu cuendá-gã, te ní taxi-gã Espiritú-gã ní ngúndecu ndìhi-o cuendá cutnùnì iní-ó sã ndáà cada ñaha-gã xii-o ñacuáa ní cachí-gã cada-gã.

²³ Te Yá Ndióxi náhá-gã sá yùhú cáháⁿ ndáá-í ná cuendá vátá quixí-gã-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vátá quixí-gã-í chí ñá túú cuiní-í dandihú-í iní-ndó. ²⁴ Te nchúhú ñá túú tàú-ndí cada yica ñaha-ndí xii-ndo ñacuáa quindáá iní-ndó Yá Ndióxi, chí sa sàndáá vaha iní-ndó-gã, chí nchúhú cuiní-ndí chindee tnúhu ñaha-ndí xii-ndo ñacuáa io-gã cudíí iní-ndó cùndecu-ndo.

2

¹ Te ní sani ndáá iní-í sã vã quixí ndìhi-ni-í quixi coto ñaha-í xii-ndo cuendá sã vã dándihú-í iní-ndó. ² Te nchòhò cúú-ndó ñáyiu taxi tnúhu ndee iní xii-í cudíí iní-í ndécú-í, te xiãⁿ núu ñá túú cuiní-í dandihú-í iní-ndó, chí núu ducaⁿ na cada-í te vã cùndecu váha-gã iní-ndó ñacuáa taxi-ndo tnúhu ndee iní xii-í. ³ Te xiãⁿ núu ní tendaha-í tutú véxi ndaha-ndo cuendá sã òré quixi coto ñaha-í xii-ndo, te òré-áⁿ quini-í sã quidé-ndó ñacuáa cudíí iní-í te ñá díú dà dandihú-ndó iní-í òré quexio-í, chí nchòhò tàú-ndó cada-ndo sã yùhú cudíí iní-í. Te cutnùnì ndáá iní-í sã núu yùhú cudíí iní-í te tnàhá nchòhò cudíí iní-ndó cuendá sã dúcáⁿ cudíí iní-í. ⁴ Te ndáhyú-í sã ndáá iní-í òré ní cadúha-í tutú ní dáquixí-í ndaha-ndo, chí io cuéhé sã sání iní-í, te ñá túú ní dàquixi-í tutú-áⁿ ndaha-ndo cuendá sã dándihú iní ñáhá-í xii-ndo, chí ní dáquixí-í cuendá sã nchòhò cutnùnì iní-ndó sã io cùu iní ñàhá-í xii-ndo.

Ñacuáa tàú ñáyiu ñúú Còrintú cada-yu cuendá ñá ñáyiu ñá túú quide ndáá

⁵ Te na cãchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ñáⁿ téé ní quide ñáⁿ sã ñá túú tàú-dé cada-dé ndécú ndìhi-ndo, te ní quide ndáhú-xi luha iní-í cuendá sã ní quide-dé-áⁿ dico nchòhò tnàhá-ndó ní dándihú-dé luha iní-ndó, te duha cãchí-í sã lúhá-ní ní dándihú-dé iní-ndó cuendá sã vã cuidó-gã-í ná tnúhu cáháⁿ-í. ⁶ Te ñacuáa ní ndatnúhu-ndo ní quide ndáá-ndó cuéchi téé-áⁿ te sa ndói-gã cuu ñacuáa ní quide-ndo-dé. ⁷ Te vitna tàú-ndó cada cahnu iní-ndó sã ní quide-dé, te cuáñaha-ndo tnúhu ndee iní xii-dé chí núu ñáhá te vã ñihí ndéé-gã-dé cada-dé sã vaha cuendá sã ndihú iní-dé. ⁸ Te xiãⁿ núu cáháⁿ ndáhú-í núú-ndó sã cádá tùcu-ndo sã cúú iní-ndó-dé. ⁹ Te diu-ni cuendá iha cáháⁿ-í

ñáⁿ núú tùtú sã sã ní dáquixí-í ndaha-ndo, te ducaⁿ ní quide-í xító ndéé ñàhá-í xii-ndo núu ndisa cuiní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa cáháⁿ-í. ¹⁰ Te ndéda-ni càa ñáyiu na càda cahnu iní-ndó ñáⁿ sã quidé-yu, te tnàhá yùhú cada cahnu iní-í sã quidé-yu tucu. Te núu ió ñáⁿ sã xini ñúhu-xi cada cahnu iní-í te quide cahnu iní-í, te mee Xítohó Jesucristú náhá-gã sã dúcáⁿ quide-í, te ducaⁿ quide-í cuendá sã nchòhò cuu-xi sã vaha xii-ndo. ¹¹ Te ducaⁿ te sácúfná vã ñihí-xi ná cada ñaha-xi xii-o, chí nchoo sã xini-ó ñacuáa quide-xi.

Té Páblú ndihú iní-dé ndécú-dé ñúú Tróás

¹² Te ní xica-í cuáháⁿ-í ñúú Tróás cuendá yacáⁿ cáháⁿ-í tnúhu sã cáháⁿ ñacuáa naníhí tãhú-ó tnúhu Xítohó Jesucristú, te òré ní quexio-í te ní ñihí-í ñáⁿ ichi cànu cáháⁿ-í tnúhu-gã. ¹³ Dico ñá túú ní cùu váha iní-í chí ñá túú ní naníhí-í té Titú téé ndècu ndìhi-o ichi Xítohó Jesucristú, núu xiãⁿ ní quide ndee ñáⁿ tnàhá-í ndìhi cue ñáyiu ñúú-áⁿ, te ní xica-í cuáháⁿ-í distritú Macèdoniá.

Dàquetihú-ó yùcu ñávãha chí ndècu ndìhi-o Xítohó Jesucristú

¹⁴ Te táxãhu xii Yá Ndióxi chí ducaⁿ-ni sãnu ichi ñaha-gã xii-ndí ñacuáa cunuu-ndí núú yucu ñávãha chí ndècu ndìhi-ndí Xítohó Jesucristú, te mee Yá Ndióxi sáchiuⁿ ñaha-gã xii-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu-gã. Te cada iní-ó sã tnúhu-gã-áⁿ cúú-xí dàtná ñáⁿ yúcu sã io váha sãháⁿ te ta xitènuu dicó-xi ndèni ní cuu cuáháⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tnúhu-gã chí nchúhú quidé-ndí ñacuáa ta xitènuu ndèni ní cuu cuáháⁿ. ¹⁵ Te cùu-ndí dàtná dicó ñáⁿ yúcu sã io váha sãháⁿ, te ñàcani cuendá Xítohó Jesucristú núú Yá Ndióxi, te dicó yúcu-áⁿ nchítá cuéi núú xíndecu cue ñáyiu sa ní naníhí tãhú, te cuéi núú xíndecu cue ñáyiu ta xita ñihnu cuáháⁿ. ¹⁶ Te sã cúú-xí cué ñáyiu ta xita ñihnu cuáháⁿ-áⁿ, dicó yúcu-áⁿ cúú-xí dàtná ñáⁿ sã sáhní ñaha xii-yu, dico sã cúú-xí cué ñáyiu sa ní naníhí tãhú, dicó yúcu-áⁿ cúú-xí dàtná ñáⁿ sã ndécá iní-yu, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchúhú. Te vitna chí cuãha cuendá núu ná cúú ñáyiu sãni iní-ndó ndàcu cada nacuáa ndùu tnúhu cáháⁿ-í-a. ¹⁷ Chí nchúhú cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndióxi dico ñá túú ndáhú quidé-ndí ndìhi tnúhu-gã dàtná xiquide dava-gã-güedé, chí quide ndáá-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu-gã, te mee-gã ní cachí-gã sã dúcáⁿ càda-ndí te ndèhe-gã sã nchúhú quidé-ndí ñacuáa ní cachí-gã, chí ndècu ndìhi-ndí Xítohó Jesucristú.

3

Cuendá ingá núú sã vaha ní cachí Yá Ndióxi cada-gã ñáyiu

¹ Te cuéi duha cáháⁿ-ndí núú-ndó dico ñá túú xini ñúhu-xi sã cùñaha-ndí xii-ndo sã

cúu-ndí cue tée quide váha, te ni ña túu xini ñuhu-xi cacanehe-ndí ñi tutú núu cáhá-xi sá cúu-ndí cue téé váha danéhé ñáhá xii-ndo datná xiquide dava-gá-güedé, te ni ña túu xini ñuhu-xi sá nchòhó taxi-ndo ñi tutú núu cáhá-ndo sá nchùhú cúu-ndí cue téé quide váha. ² Te ña túu xini ñuhu-xi ducaⁿ cada-ndí. Te cùtnuni ndáá ini-ndí sá nchòhó cúu-ndo datná ñi tutú sá io váha cáháⁿ cuendá-ndí. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-ndo chi nchaa ñáiyu nihí-yu tnúhu nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te xiáⁿ cùtnuni ini-yu sá nchùhú cúu-ndí cue téé quide váha. ³ Te nchòhó cúu-ndo cuendá Xitohó Jesucristú, te cùu-ndo datná tutú-gá te tutú-áⁿ ñi táuchíuⁿ-gá xii-ndí ní cadúha-ndí, te mee-ni ndíhi Espiritú Yá Ndióxi ní ngundeé tnúhu-áⁿ te ña díu ndíhi tindá ní ngundeé. Te ña díu ñi núu yúu ní ngundeé chi ini-ndo cùu-xi núu dúcáⁿ ní ngundeé tnúhu-áⁿ te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-ndo.

⁴ Te duha cáhá-ndí chi cùtnuni ndáá ini-ndí sá Yá Ndióxi quidé váha ñaha-gá xii-ndí, chi ndècu ndíhi-ndí Xitohó Jesucristú. ⁵ Te nchùhú chi ndàcu-ndí quidé-ndí sá váha dico ña díu mèe-ndí ducaⁿ ndàcu-ndí quidé-ndí, chi mee Yá Ndióxi chindèe ñaha-gá xii-ndí núu ndàcu-ndí quidé-ndí sá váha. ⁶ Te mee Yá Ndióxi ní quide-gá sá nchùhú ndacu-ndí cunu cuechi-ndí núu-gá cáhá-ndí núu ñáiyu cuendá ingá núu sá váha ní cachí-gá cada ñaha-gá xii-yu. Te sá váha ní cachí-gá cada ñaha-gá xii-yu-áⁿ ña túu ñi-ñi cuu-xi ndíhi nchaa tnúhu sá ñi xáha-gá xii ndí Moisés ní chídó tnúni ndí, te ducaⁿ chi espíritú Yá Ndióxi nehé chiúⁿ-xi nchaa tnúhu sá cáháⁿ cuendá nchaa sá váha-áⁿ. Te nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés, dándxi túu-xi ini nchaa ñáiyu ndècu ndíhi tnúhu-áⁿ sá cuíta nihnú-yu cuendá nchaa cuéchi-yu, dico cue ñáiyu ndècu ndíhi Espiritú Yá Ndióxi ñáiyu-áⁿ ndécú ndíhi-yu tnúhu ndee ini sá cãcu nihnú-yu.

⁷ Te tnúhu sá ñi cáháⁿ Yá Ndióxi ndéé díhna nàcuáa cada ñáiyu ní ngundeé-xi ñi núu yúu quèhéⁿ. Te òre ní dátúu ndí Moisés nàcuáa cáháⁿ tnúhu sá ñi cáháⁿ Yá Ndióxi ndéé núu yúu-áⁿ núu cué ñáiyu israhél, te súuni ní tásaⁿ núu ndí te ña túu-gá ní cùu cundehé-yu núu ndí, te ducaⁿ-gá ducaⁿ-gá quidé-xi dátásaⁿ-xi núu ndí ni cùu ña túu-gá ducaⁿ ni quide-xi. Te tnúhu ndéé núu yúu-áⁿ dándxi túu-xi ini cue ñáiyu sá cuíta nihnú-yu sá cuendá nchaa cuéchi-yu, te io váha ní quide-xi cùtnáhá ní ngundeecu ndíhi cue ñáiyu israhél tnúhu-áⁿ. ⁸ Te sá dúcáⁿ ní quide-xi xiáⁿ cùtnuni sá tnúhu cáháⁿ Espiritú Yá Ndióxi vitna uuⁿ-gá ducaⁿ io-gá váha quide-xi. ⁹ Te núu ducaⁿ

io váha ní quide-xi cùtnáhá ní ngundeecu ndíhi cue ñáiyu israhél tnúhu sá dándxi túu ini-yu sá cuíta nihnú-yu sá cuendá nchaa cuéchi-yu, te uuⁿ-gá ducaⁿ váha quide-xi vitna ní ngundeecu ndíhi-o tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa quide Yá Ndióxi cuendá sá vá cùndècu-gá cuéchi ñáiyu núu-gá. ¹⁰ Te vá càchí-ó sá cùtnáhá ní ngundeecu ndíhi cue ñáiyu israhél tnúhu ndéé núu yúu-áⁿ io-gá váha ní quide-xi, te ñáhá chi uuⁿ-gá váha quide-xi vitna cuendá tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa quide Yá Ndióxi. ¹¹ Te núu ducaⁿ io váha ní quide-xi cùtnáhá ní ngundeecu ndíhi ñáiyu israhél tnúhu sá ña túu ní cudí, te uuⁿ-gá ducaⁿ io váha quide-xi vitna ní ngundeecu ndíhi-o tnúhu sá vá ndíhi nihnu tnahí-gá.

¹² Te cùtnuni ini-ndí sá vá ndíhi nihnu sá dúcáⁿ io váha quide-xi, núu xiáⁿ io vii io váha cùu ini-ndí cáhá-ndí tnúhu sá ní ngundeecu ndíhi-o. ¹³ Te ña túu quide-ndí dátná ní xóo cada ndí Moisés, chi ndí-áⁿ ñi xóo dádáhu ndí núu ndí òre dátásaⁿ-xi núu ndí cuendá sá vá quini cue ñáiyu israhél òre ña túu-gá dátásaⁿ-xi núu ndí. ¹⁴ Te cue ñáiyu israhél ña túu ní təcú tnúni váha-yu nàcuáa ní xóo danéhé ñáhá ndí Moisés xii-yu, te cuéi ndéé vitna ña túu təcú tnúni-yu òre dácuahá-yu tnúhu sá ñi cáháⁿ Yá Ndióxi ndéé díhna nàcuáa cada-gá, te cada ini-ó sá dátná sá ñi xidáhu núu ndí Moisés yidáhu núu-yu cuendá sá vá cùtnuni núu-yu cundehé-yu te təcú tnúni-yu, dico núu tnahá tnúhu-yu ndíhi Xitohó Jesucristú te təcú tnúni-yu. ¹⁵ Te cuéi ndéé vitna òre dácuahá-yu nchaa tnúhu sá ñi chídó tnúni ndí Moisés nchaa núu tütú ndí, te cada ini-ó sá dátná sá ñi xidáhu núu ndí yidáhu núu-yu chi ña túu təcú tnúni-yu. ¹⁶ Dico cue ñáiyu na tùha ñaha xii Xitohó Jesucristú te təcú tnúni-yu tnúhu-gá. ¹⁷ Te Xitohó Jesucristú ñi-ñi cùu-gá ndíhi Espiritú Yá Ndióxi, te nchaa ñáiyu ndècu ndíhi Espiritú-gá ña túu-gá táxi tnúni ñáhá ñi ñi sá ña túu váha xii-yu. ¹⁸ Te dátná cúu ñi yutatá sá dánèhé núu ñáhá-xi xii ñáiyu ñi sá váha, ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-o chi quide-o nacuáa cáháⁿ ñáiyu sá io càhnu cuu Xitohó Jesucristú, te ducaⁿ uuⁿ-gá uuⁿ-gá tá cùndáá-ó ndècu-o ichi-gá dátná quidé mèe-gá quidé ndáá-gá. Te Espiritú-gá quidé-xi dúcáⁿ ta cundáá-ó núu-gá cuáháⁿ.

4

¹ Te mee Yá Ndióxi ní cundàhu ini ñáhá-gá xii-ndí ní taxi-gá chiúⁿ quide-ndí cáhá-ndí tnúhu-gá, núu xiáⁿ ña túu tnahí nàtùhú ini-ndí cáhá-ndí tnúhu-gá. ² Te nchùhú dàquee tihú-ndí nchaandi tùhú sá ña túu váha quide dayuhu ñáiyu, chi nchaa xiáⁿ cúu-xi ñi sácáⁿ-núu sá cúu-xi-yu, te nchùhú ña túu sàni ini-ndí dandàhu-ndí ñáiyu te ni

ñã túú sãni iní-ndí dama-ndí nãcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi, chi càháⁿ ndáá-ndí nãcuáa tàú-xi càháⁿ-ndí, te mee Yá Ndióxi nãhá-gã nãcuáa ndúu tnúhu càháⁿ-ndí núú ñãyiú, te ñãyiú-áⁿ cútñuní iní-yu sã nchúhú càháⁿ váha-ndí. ³ Te cue ñãyiú ñã túú tẽcú tnùní nãcuáa ndúu tnúhu sã càháⁿ nãcuáa naníhí tãhú-ó càháⁿ-ndí núú-yu, ñãyiú-áⁿ cúu-yu ñãyiú ta xíta nihnu cuáhãⁿ. ⁴ Te cue ñãyiú-áⁿ cúu-yu ñãyiú ío sãá iní-xi chi ñã túú cuíní-yu quíndáá iní-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú, te xiãⁿ núu sãcuíhnã cútñuú-xi núú-yu te nihí-xi nãcuáa quide-xi dadáhu ndodo iní ñãhá-xí xii-yu cuendá sã vá tẽcú tnùní-yu tnúhu sã càháⁿ nãcuáa naníhí tãhú-yu, te tnúhu-áⁿ cúu-xí tnúhu sã ío váha chi càháⁿ-xí sã ío càhnu cuu Xítóhó Jesucristú, te cúu-gã dátã méé Tãtã-gã Dútú Ndióxi. ⁵ Te nchúhú ñã túú càháⁿ-ndí cuendá sã cúu-xí mée-ndí núú-ndó chí càháⁿ-ndí cuendá Xítóhó Jesucristú, te càchí-ndí xii-ndo sã díú-gã cúu-gã Yáá ío cùnunu, te càchí-ndí xii-ndo sã méé-ndí cúu-ndí dícú-ni cue tẽe xinu cuechi sã cúu-xí-ndó, te ducaⁿ quide-ndí nãcuáa cuu víu cuu váha iní Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te Yá Ndióxi Yáá ní dáyehé ndéé cútñãhá nee ñuyú ní cùu, Yáá-áⁿ ní cachí-gã sã Xítóhó Jesucristú cada-gã nãcuáa tẽcú tnùní-ó sã ío càhnu cuu mee Yá Ndióxi. Te sã dúcãⁿ ní quide-gã te cada iní-ó sã dátã tnúhu sã ní dáyehé-gã iní-ó.

Ío quíndáá iní-ó Yá Ndióxi

⁷ Te nchúhú ndécú ndíhí-ndí tnúhu Xítóhó Jesucristú, te tnúhu-gã cúu-xí dátã ñⁿ sã ío váha ñúhu ñⁿ xití quídí ñúhu, te nchúhú cúu-ndí dátã quídí-áⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndí chí tnúhu-gã ío càhnu cuu-xi te mee-ndí ñãhá, te ducaⁿ cùu nãcuáa cútñuní sã méé Yá Ndióxi quídé-gã nchaa sã váha te ñã díú mée-ndí. ⁸ Te cuéi ío ndòho-ndí ndécú-ndí dico nihí-ndí nãcuáa quide-ndí tá yãha-ndí nchaa tnúndòho-áⁿ cuáhãⁿ, cuéi áma sa ndetu ví-ñã quehndé iní-ndí sã vá ndácú-ndí yãha-ndí nchaa tnúndòho-áⁿ, dico ndacu-ndí yãha-ndí. ⁹ Te cuéi nãnducu ñãha ñãyiú cuíní-yu ná cada ñãhá-yu xii-ndí dico ñã túú dàña ñãha Yá Ndióxi xii-ndí, te cuéi cànihá-yu xii-ndí dico càcu-ndí ñã túú sãhni ñãhá-yu. ¹⁰ Te ndéni ní cuu cuáhãⁿ-ndí xicá cùu-ndí, te càcu càcu cahni ñãhá-yu xii-ndí dátã ní quidé-yu Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ yãha-ndí cuendá cútñuní sã ndécú túu Xítóhó Jesucristú andíu te chindee ñãha-gã xii-ndí. ¹¹ Te nchúhú nini ndecu-ndí ñuyú-a te nchaa-ni nduu càcu càcu cahni ñãha ñãyiú xii-ndí sã cuendá Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ yãha-ndí ndécú-ndí cuendá cútñuní sã

Xítóhó Jesucristú ndécú ndíhí ñãha-gã xii-ndí cuéi vá cúdí yiqui cùñú-ndí cundecu-xi. ¹² Te sã dúcãⁿ càcu càcu cahni ñãha ñãyiú xii-ndí xiãⁿ nchòhó uuⁿ-gã tá nihí ndéé-ndó cuáhãⁿ ndécú-ndó ichi Xítóhó Jesucristú.

¹³ Te ñⁿ tée ní xíndecu ndéé sanaha ní chídó tnùní-ndé núú tútú Yá Ndióxi núú càchí-xi: “Yúhú ní sãndáá iní-í Yá Ndióxi núú xiãⁿ ní càháⁿ-í”, duha ní cachí tée-áⁿ. Te dátã-ni ní sani iní tée-áⁿ ní càháⁿ-dé te diu-ni ducaⁿ sãni iní nchúhú tucu núu xiãⁿ càchí-ndí: “Sãndáá iní-ndí Yá Ndióxi núu xiãⁿ càháⁿ-ndí”, duha càchí-ndí. ¹⁴ Te cútñuní iní-ndí sã núu na cùu-ndí te Yá Ndióxi dandòto ñãha-gã xii-ndí dátã ní dándótó-gã Xítóhó Jesucristú, te tnãhá nchòhó ducaⁿ càda ñãha-gã xii-ndo, te dàvã-áⁿ candeca ñãha-gã xii-o quíhíⁿ nucúndecu-o núú-gã. ¹⁵ Te nchúhú nãndí cùu sã tá yãha-ndí véxi cuendá nchòhó ngúndecu váha-ndú, te ducaⁿ cuíta cáyá-gã ñãyiú ngúndecu váha sã xíí Yá Ndióxi, te diu-ni ducaⁿ cuíta cuu vai-gã ñãyiú ndacáⁿ tãhú-yu núú-gã te cachí-yu sã ío càhnu cuu-gã.

¹⁶ Te xiãⁿ núu nchúhú ñã túú tnãhí nãtúhú iní-ndí ndécú-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, te cuéi yiqui cùñú-ndí tá xàú-xi cuáhãⁿ dico iní-ndí chí uuⁿ-gã uuⁿ-gã tá nihí ndéé-xi cuáhãⁿ. ¹⁷ Te nchaa sã ndòhó-ndí ñuyú-a ñã túú càchí-ndí sã cúu-xí ñⁿ tnúndòho cahnu vihi, chí tnaa-ni duha ndòho-ndí, te sã dúhá ndòho-ndí nãndí ndòho-ndí ndécú-ndí ñuyú-a te Yá Ndióxi ío váha cada ñãha-gã xii-ndí nduu na sãá-ndí núú ndécú-gã, te diu-ni ducaⁿ càda ñãha-gã xii-ndí ní caa ni quíhíⁿ. ¹⁸ Te nchúhú ñã túú nchicúⁿ nihnu-ndí sã túu ndèhe-ndí ío ñuyú-a, chí nchicúⁿ nihnu-ndí sã vãtã quíni-gã-ndí ndécú andíu, te ducaⁿ quide-ndí chí nchaa sã túu ndèhe-ndí ío ñuyú-a vá cúdí-xi cundecu-xi, te nchaa sã ñã túú túu ndecu andíu xiãⁿ cudí-xi cundecu-xi ní caa ni quíhíⁿ.

5

¹ Te yiqui cùñú-ó cùu-xi dátã ñⁿ vehe, te vehe-áⁿ ñã túú cùdí-xi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yiqui cùñú-ó chí vá cúdí-xi, te na sãá nduu vá cúndecu-gã-ó ndíhí yiqui cùñú-ó, te Yá Ndióxi taxi-gã ñⁿ yiqui cùñú sãá sã cúu-xí-ó, te xiãⁿ cúu-xí dátã ñⁿ vehe sã ñã túú ní càdúha cue ñãyiú ñuyú-a, chí mee Yá Ndióxi ní cadúha-gã vehe-áⁿ te vehe-áⁿ cudí-xi cundecu-xi ní caa ni quíhíⁿ andíu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yiqui cùñú sã táxi Yá Ndióxi xii-o chí cudí-xi cundecu-xi ní caa ni quíhíⁿ. ² Te nchúhú ndecu ndíhí-gã-ndí yiqui cùñú-ndí sã ndécú ndíhí-ndí vitna te sama cuíní-ndí sã ío ndíhí taxi Yá Ndióxi

yiqui cùñú sáá cùndecu ndihi-ndí. ³ Chi mee-gá vá dáñá-gá sá dúcá-ní cùnduu-ndí cundecu-ndí, chi dai taxi-gá yiqui cùñú sáá-áⁿ xii-ndí. ⁴ Te nini ndecu-ndí ndihi yiqui cùñú-ndí vitna ío sàni iní-ndí te ndihú iní-ndí, dico ñá díú sá dúhá quide-ndí te ñá túú-gá tnàhá iní-ndí cundecu-ndí ndihi yiqui cùñú-ndí, chi cùini-ndí sá Yá Ndióxi ío ndihi taxi-gá yiqui cùñú sáá ndùu táhú-ndí, chi xiáⁿ cudíi-xi ní caa ní quíhíⁿ te yiqui cùñú-ndí sá tá ndihi nihnu cuáháⁿ-a vá cudíi-xi cundecu-xi. ⁵ Te ducaⁿ tnàhí ní cachí Yá Ndióxi cunduu sá dúcáⁿ ndùu táhú-ó yiqui cùñú sáá-áⁿ, te ní taxi-gá Espiritú-gá ní ngúndecu ndihi-o cuendá cutnùni iní-ó sá ndáá taxi-gá yiqui cùñú sáá-áⁿ nduu táhú-ó. ⁶ Te xiáⁿ núu nchúhú nihí ndéé-ndí ndécú-ndí, te cùtnuní iní-ndí sá nìni ndecu-ndí ndihi yiqui cùñú-ndí sá ndécú ndihi-ndí vitna te vátá sáá-gá-ndí cundecu-ndí mei núu ndécú Xitohó Jesucristú. ⁷ Te ducaⁿ cùtnuní iní-ndí chi sàndáá iní-ndí Yá Ndióxi ndécú-ndí ñuyíú-a cuéi ñá túú xini-ndí-gá. ⁸ Te ío váha cùu iní-ndí ndécú-ndí, te sàni iní-ndí sá váha-gá sá núu vá cùndècu-gá-ndí ndihi yiqui cùñú-ndí sá ndécú ndihi-ndí vitna. Te ducaⁿ sàni iní-ndí chi váha-gá cundecu-ndí mei núu ndécú Xitohó Jesucristú. ⁹ Te ío ndùcu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa cuu vii cuu váha iní Xitohó Jesucristú vitna ndecu-ndí ñuyíú-a, te diu-ni ducaⁿ càda-ndí cuéi òrè vá cùndècu-gá-ndí. ¹⁰ Te dacuití sá ncháá-ó cùndecu-o núu Xitohó Jesucristú ìⁿ nduu, te dàv-áⁿ mee-gá càháⁿ-gá te núu nása ndùu chiuⁿ ní quide-o ìⁿ ìⁿ-o, núu ní quide váha-o àdi ñá túú ní quide váha-o, te nàcuáa nduu chiuⁿ ní quide-o ìⁿ ìⁿ-o te ducaⁿ ndùu sá táxi-gá nduu táhú-ó.

Nàcuáa ní cuu ní ngúndecu váha-o ndihi Yá Ndióxi

¹¹ Te nchúhú quíyùhú iní-ndí nàcuáa cada Xitohó Jesucristú, núu xiáⁿ càháⁿ-ndí tnúhu-gá núu ñáyiú cuendá xínu iní-yu tuha ñàhá-yu xii-gá. Te mee Yá Ndióxi sa ñaha-gá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí, te sàni iní-ndí sá nchòhò cutnùni iní-ndó nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí. ¹² Te sá dúhá càháⁿ-ndí te vá cáni iní-ndó sá nchúhú càháⁿ váha-ndí cuendá-ndí nàcuáa nchòhò cuu váha iní ñàhá-gá-ndó xii-ndí te ñàhá, chi duha càháⁿ-ndí cuendá sá nchòhò nihí-ndó tnúhu càháⁿ váha-gá-ndó cuendá-ndí núu ñáyiú. Te ducaⁿ nihí-ndó tnúhu cùñaha-ndo xii cue ñáyiú quide nínu mee-xi, chi cue ñáyiú-áⁿ ñá túú quide cuendá-yu nása ndècu iní-yu. ¹³ Te núu nchòhò sání iní-ndó sá

lúcú-ndí cuendá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí te cùu-xi cuendá Yá Ndióxi, àdi núu sàni iní-ndó sá ñá túú lúcú-ndí cuendá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí te cùu-xi sá váha sá cúu-xi-ndó. ¹⁴ Te quide-ndí nàcuáa cùini Xitohó Jesucristú chi cùtnuní iní-ndí sá ío cùu iní-gá nchaa ñáyiú, te ducaⁿ xini ndáá-ndí sá ní xihí-gá cuendá nchaa-yu, te xiáⁿ núu cada iní-ó sá dàtná tnúhu sá ncháá ñáyiú ní xihí-yu ndihi-gá. ¹⁵ Te ducaⁿ ní xihí Xitohó Jesucristú cuendá nchaa ñáyiú chi cùini-gá sá ncháa-yu cundecu-yu cada-yu nàcuáa cùini méé-gá te vá càdà-yu nàcuáa cùini méé-yu, chi mee-gá ní xihí-gá te ní ndoto-gá cuendá cuu-xi sá váha sá cúu-xi-yu. ¹⁶ Te xiáⁿ núu nchúhú ñá túú-gá ná sání iní-ndí cuendá tnàha ñáyiú-ndí núu nandíhi-yu àdi ñá túú nandíhi-yu dàtná ní xóo cani iní-ndí cùtnàhá ní xindecu-ndí ichi cuèhé ichi duha, te dàv-áⁿ ní xóo cani iní-ndí cuendá Xitohó Jesucristú dàtná sání iní cue ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha vitna. ¹⁷ Te nchaa nchoo ñáyiú ní tnàhá tnúhu ndihi Xitohó Jesucristú ní nduu-o dàtná ìⁿ ñáyiú saa, te ducaⁿ chi ñá túú-gá quidé-ó dàtná ní xóo cada-o cùtnàhá ní xindecu-o ichi cuèhé ichi duha, chi ní ngúita-o quide-o mee-ná sá váha te nchaa xiáⁿ cúu-xi sá sáá sá cúu-xi-ó chi vátá quini-gá-ó càda-o.

¹⁸ Te ducaⁿ quide-o ndecu-o chi mee Yá Ndióxi quidé-gá sá dúcáⁿ càda-o cundecu-o. Te Xitohó Jesucristú ní quide-gá ní ngúndecu váha-o ndihi Yá Ndióxi vitna, te ducaⁿ chi mee Yá Ndióxi ducaⁿ tnàhí ní cachí-gá cunduu, te diu-ni mee Yá Ndióxi ní taxi-gá chiúⁿ quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá nàcuáa ngúndecu váha cue ñáyiú ndihi-gá. ¹⁹ Te ducaⁿ chi mee-gá ní cachí-gá sá Xitohó Jesucristú cada-gá nàcuáa nucúndecu váha nchaa nchoo cué ñáyiú ndècu ñuyíú-a ndihi Yá Ndióxi. Te nchaa ñáyiú ní tuha ñaha xii-gá ñá túú-gá sání iní-gá sá ñáyiú-áⁿ nacháhu-yu cuéchi-yu núu-gá. Te mee Yá Ndióxi ní taxi-gá chiúⁿ quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá núu ñáyiú nàcuáa ngúndecu ndihi ñaha váha-yu xii-gá. ²⁰ Te Xitohó Jesucristú ní cachí-gá sá nchúhú càháⁿ-ndí tnúhu-gá núu ncháa ñáyiú, te sá dúhá quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá te quide-ndí Yá Ndióxi càháⁿ-ndí yuhu-gá, te xiáⁿ núu càháⁿ ndàhú-ndí núu-ndó sá tnàhá tnúhu-ndo ndihi Yá Ndióxi cuendá cundecu váha-ndo ndihi-gá, te duha càháⁿ-ndí chi ducaⁿ càchi Xitohó Jesucristú cada-ndí. ²¹ Te Xitohó Jesucristú cúu-gá Yáá ñá túú tnàhí cuéchi-xi, dico Yá Ndióxi ní quide ñaha-gá xii-gá dàtná ìⁿ ñáyiú ndècu cuéchi-xi, te ducaⁿ chi Xitohó Jesucristú ní xido-gá cuéchi nchaa nchoo ñáyiú ñuyíú-a, te ducaⁿ ní xido Xitohó

Jesucristú nchaa cuéchi-o cuendá sá núu na tnàhà tnúhu-o ndìhi-gá te cudüi-o núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ ní cuu chi mee Yá Ndiöxí ducaⁿ ní cachí-gá cunduu.

6

¹ Te nchoo ìⁿ-ni cùu-o quide chiuⁿ-o cuendá Yá Ndiöxí núu xiáⁿ càháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sá vâ dicó-ni ducaⁿ cündedóho-ndo tnúhu Yá Ndiöxí, chi cada-ndo nâcuáa na chindee ñaha-ni-gá. ² Chi mee-gâ cächí-gá ìⁿ xichi núú tùtú-gá núú cächí-xi:

Sáá nduu te cundàhú iní ñáhà-í xii-ndo chindee ñaha-í cuendá naníhí tãhú-ndó,

te ní sáá nduu tàú-xi sá cündàhú iní ñáhà-í xii-ndo chindee ñaha-í cuendá naníhí tãhú-ndó, núu xiáⁿ ní xindedóho-í tnúhu ní càháⁿ-ndó te ní chindee ñaha-í xii-ndo nâcuáa naníhí tãhú-ndó.

Duha cächí-gá núú tùtú-gá. Te vitna cùu-xi nduu cundahú iní ñáhà Yá Ndiöxí chindèe ñaha-gá, te cùu-xi nduu naníhí tãhú-ó.

³ Te nchúhú ñá túú quide-ndí ìⁿ sá ñà túú tàú-ndí cada-ndí sá cúú-xí ñâyüu, chi cuiní-ndí sá vâ càháⁿ cuèhé-yu cuendá chiuⁿ quide-ndí. ⁴ Te nchaa sá quidé-ndí cúú-xí nâcuáa cutnüní iní cue ñâyüu sá nchúhú xínú cuèchi-ndí núú Yá Ndiöxí, te ío quide cahnu iní-ndí cuendá nchaa sá ndóhó-ndí, chi náandi quide ñaha ñâyüu xii-ndí, te ducaⁿ-ni ta quide cahnu iní-ndí cuèi náandi-gá nchaa sá tá yãha-ndí véxi.

⁵ Te duha ta yãha-ndí véxi, núú cániha ñâyüu xii-ndí, núú chíhí ñáhà-yu vecea, núú cuáa ndeé ñáhà ñâyüu xii-ndí xicuehé ñáhà-yu, te ío ndòho-ndí quidé-ndí chiuⁿ Yá Ndiöxí, te áma xidi-ndí te áma ñá túú xidi-ndí, te áma nihí-ndí sá xéxi-ndí te áma ñá túú nihí-ndí. ⁶ Te quide ndáá-ndí ndécú-ndí, te cutnuni váha iní-ndí nâcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te quide cahnu iní-ndí cuèi náandi quide ñaha ñâyüu xii-ndí, te cündahú iní-ndí tnàha ñâyüu-ndí, te quide-ndí nchaa sá váha nâcuáa chindee ñaha Espiritú Yá Ndiöxí xii-ndí, te ío ndisa iní-ndí cúú ìní-ndí cue tnàha ñâyüu-ndí. ⁷ Te dànehé-ndí ñâyüu mee-ni tnúhu ndáá, te nchaa chiuⁿ quide-ndí te quide-ndí nâcuáa chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-ndí, te cuendá sá quidé ndáá-ndí ndécú-ndí núu xiáⁿ nihí ndéé-ndí dáquèe tihú-ndí nchaa sá cuèhé sá dúhá. ⁸ Te dava ñâyüu quide nínu ñáhà-yu xii-ndí, te davá-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-yu xãháⁿ-yu xii-ndí, te davá-yu xicáháⁿ váha-yu cuendá-ndí te davá-yu xicáháⁿ cuèhé-yu, te davá-yu cächí-yu sá dándàhú-ndí ñâyüu dico ñá ndáá chi càháⁿ ndáá-ndí. ⁹ Te davá-yu

cächí-yu sá ñà túú xini-yu ná ñâyüu cùu-ndí, te davá-yu cächí-yu sá xini-yu yoo cùu-ndí, te davá-yu cuiní-yu cahni ñáhà-yu xii-ndí dico vátá càhni ñaha-gá-yu chi ndécú-ni-ndí.

Te ío ndòho-ndí ndécú-ndí ichi Yá Ndiöxí, te cuèi ndòho-ndí dico ñá túú cùu-xi sá cúú-ndí. ¹⁰ Te cuèi ndihú iní-ndí dico ñá túú dàna ndeé-ndí sá cúú-ndí iní-ndí, te cùu-ndí cue téé ndàhú dico sànu ichi-ndí vai ñâyüu ichi Yá Ndiöxí cuendá ngündecu váha-yu sá cuendá-gá, te cuèi ñá túú ñá ndécú ndìhi-ndí dico ñá túú ñá cúmãni xii-ndí.

¹¹ Te nchòhó ñâyüu ndécú ndìhi-í ichi Xitohó Jesucristú ndécú ñùú Còrintú ío cùu iní ñáhà-ndí xii-ndo, te ní yùhu ní iní-ndí càháⁿ-ndí nchaa tnúhu càháⁿ-ndí sá cúú-xí-ndó. ¹² Te nchúhú chi ní yùhu ní iní-ndí cúú iní ñáhà-ndí xii-ndo, dico nchòhó chi ñá túú dúcaⁿ quide-ndo sá cúú-xí-ndí. ¹³ Te yùhú càháⁿ ndàhú-í núú-ndó dàtná quidé ìⁿ téé cùu tátá órè càháⁿ ndìhi-dé cue déhe-dé sá ní yuhu ní iní-ndó cùu iní ñáhà-ndó xii-ndí dàtná quidé mèe-ndí cúú iní ñáhà-ndí xii-ndo.

Nchoo cùu-o datná ìⁿ vehe Yá Ndiöxí

¹⁴ Te cue ñâyüu ñá túú sàndáá iní tnúhu Xitohó Jesucristú, te vâ cúú ìⁿ-nuu-ndo ndìhi-yu cada-ndo dàtná xiquidé-yu, chi ñiⁿ cuu nchaa sá váha te ñiⁿ cuu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñúmí nchìcanchii ndìhi niú chi ñá túú ìⁿ-ni cuu-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa sá váha ndìhi nchaa sá cuèhé sá dúhá chi ñá túú ìⁿ-ni cuu-xi. ¹⁵ Te ñiⁿ-ni ducaⁿ ñá túú ìⁿ-ni cuu Xitohó Jesucristú ndìhi sãculhá, te ñiⁿ-ni ducaⁿ ñá túú ìⁿ-ni cuu ñâyüu sàndáá iní ñáhà xii Xitohó Jesucristú ndìhi ñâyüu ñá túú sàndáá iní ñáhà xii-gá. ¹⁶ Te ñiⁿ-ni ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cùu vehe Yá Ndiöxí ndìhi nchaa sá cächí ñâyüu cùu ndiöxí ní cadúha cue téé ñuyúú-a, chi vâ cúú quihí ni ìⁿ xiáⁿ xití vehe-gá. Te nchoo cùu-o datná vehe Yá Ndiöxí Yáa ndécú tũu andiü, chi mee-gâ cächí-gá núú tùtú-gá núú cächí-xi:

Yùhú vâ cúmãni cundecu-í ndìhi-yu ndèni ní cuu na cündecú-yu,

te ñiⁿ-ni yùhú cuu-í Ndiöxí-yu, te mèe-yu cuú-yu ñâyüu cùu cuendá-í.

Duha cächí-gá núú tùtú-gá. ¹⁷ Te xiáⁿ núu cächí tucu-gá ingá xichi núú tùtú-gá núú cächí-xi:

Chí tá quèe tnuú nchaa ñâyüu ñá túú sàndáá iní ñáhà xii-í,

te vâ cáni ìní-ndó càda-ndo ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá,

te ducaⁿ te queheⁿ cuendá ñáhà-í xii-ndo, ¹⁸ te yùhú cuu-í Tãtã-ndó,

te nchòhó cuu-ndo cuè déhe ducuⁿ-í, ndihi
 cue déhe yoco-í,
 duha càháⁿ yúhú Yaá ío càhnu cuu.
 Duha càchí-gá núú tútú-gá.

7

¹ Te sá dúcáⁿ ío vâha càháⁿ Yâ Ndiôxí
 sá cúú-xí-ó núu xiãⁿ càháⁿ-í dóho nchòhó
 ñâyíu ío cùu iní-í sá dùuⁿ duuⁿ daña-o nchaa
 sá cuèhé sá dúhá, chí nchaa xiãⁿ ñâ túú
 cùu-xí sá vâha sá cúú-xí iní-ó ndihi yiqui
 cuñú-ó, te cada-o nâcuáa tàù-xi cunduu
 nâcuáa cundáá-ó núú Yâ Ndiôxí, te cada-o sá
 nehé-ó sá yíñuhu núú-gá.

Cue ñâyíu ñúú Còrintú quidé vâha-yu

² Te ní yùhu ní iní-ndó chí cúú iní ñáhá
 xii-ndí, chí nchúhú vá yõ ñⁿ quide úhú
 iní-ndí, te ní vá yõ ñⁿ dàcuíta nihnu-ndí,
 te ní vá yõ ñⁿ dândahú-ndí. ³ Te sá dúhá
 càháⁿ-í te vá cání iní-ndó sá ñⁿ cuéchi dàcaa-í
 díquí-ndó, chí dàtná sa ní cachí-í xii-ndo
 sá yúhú ío cùu iní ñáhá-í xii-ndo, te cuèi
 vitna ndècu-gá-ó ñùyíú-a àdi cuèi na cùú-ó
 dico ñi-ni ducaⁿ cùu iní ñáhá-í xii-ndo.
⁴ Te yúhú ío vâha sâni iní-í cuendá-ndó, te
 ducaⁿ ío vâha càháⁿ-í cuendá-ndó, te ío ndècu
 ndihi-í tnúhu ndee iní cuendá-ndó, te ío cudíí
 iní-í sá cuendá-ndó cuèi nândi ndòho-í ndihi
 dava-gá-güedé ndécú-ndí.

⁵ Te nchúhú cútñahá ní sáháⁿ-ndí distritú
 Macèdonia, te ñâ túú tnàhí ní ndètatú-ndí
 cuendá nchaa sá ní yâhandi chí ío ní
 ndòho-ndí cuendá nchaa sá ní quidé-yu, chí
 ío ní cuandé ñáhá-yu xii-ndí, te ío ní sani
 iní-ndí núu nása-gá yâha-ndí ní cùu. ⁶ Dico Yâ
 Ndiôxí ní taxi-gá tnúhu ndee iní xii-ndí òré
 ní quexìo té Titú núú ndécú-ndí, te ñi-ni
 Yaá-áⁿ cúú-gá Yaá sãñaha-gã tnúhu ndee
 iní xii cue ñâyíu ndihú iní-xi. ⁷ Te ducaⁿ ní
 taxi Yâ Ndiôxí tnúhu ndee iní xii-ndí cuendá
 sá ní quexio té Titú núú ndécú-ndí, te ñâ
 díú-ní sá cuendá ní quexio-dé chí ní níhí
 tucu-ndí tnúhu ndee iní cuendá ní caní-dé
 cuendú núú-ndí sá nchòhó ní sãñaha-ndo
 tnúhu ndee iní xii-dé, te ní cachí tnúhu-dé
 xii-ndí sá nchòhó ío cuiní-ndó càháⁿ ndihi
 ñaha-ndo xii-ndí, te ní cachí tnúhu tucu-dé
 xii-ndí sá nchòhó ío ndihú iní-ndó cuendá
 nâcuáa cùu ndecu-ndo ní cuu, ndihi cuendá
 sá ío sâni iní-ndó cuendá-í, te sá dúcáⁿ ndúu
 cuendú ní caní-dé núú-ndí núu xiãⁿ ío ní
 cudíí iní-í.

⁸ Te nchòhó ní ndihú iní-ndó cuendá tnúhu
 càháⁿ-í núú tútú sá ní dáquixí-í ndaha-ndo,
 te òré ní níhí-í tnúhu sá ndihú iní-ndó te
 tnaa-ní ní ndixi cuéchi iní-í sá dúcáⁿ ní
 quide-í te dàtnúni ñâ túú-gá ní ndixi cuéchi
 iní-í. ⁹ Te vitna ní ndihú iní-ndó, te xiãⁿ ní
 quide-xi ní ndixi cuéchi iní-ndó sá ñâ túú

quide vâha-ndo ndècu-ndo ní cuu, te ní cudíí
 iní-í dico ñâ díú cuendá sá ní ndihú iní-ndó
 ní cudíí iní-í chí cuendá sá ní ndixi cuéchi
 iní-ndó, te ní ndihú iní-ndó nâcuáa ní cuu
 vâha iní Yâ Ndiôxí, te xiãⁿ núu ní cuu-xi ñⁿ sá
 vâha sá cúú-xí-ndó cuendá tnúhu ní càháⁿ-í
 te ñâ túú ní cùu-xi ñⁿ sá cuèhé sá cúú-xí-ndó.

¹⁰ Te nchoo núu na ndihú iní-ó nâcuáa cuu
 vâha iní Yâ Ndiôxí, te ndixi cuéchi iní-ó te
 núu ñâ túú quide vâha-o ndècu-o, te sá dúcáⁿ
 quide-o te nânihí tàhú-ó, te vá ndihú iní-ó
 sá dúcáⁿ ní quide-o, te dava ñâyíu xíndecu
 ichi cuèhé ichi duha ndihú iní-yu dico ñâ
 túú ndixi cuéchi iní-yu cuendá nchaa sá ñâ
 túú vâha quidé-yu, te sá dúcáⁿ quidé-yu te
 cuíta nihnú-yu. ¹¹ Te sá dúcáⁿ ní ndihú
 iní-ndó nâcuáa ní cuu vâha iní Yâ Ndiôxí, te
 xiãⁿ núu ndècu ndee-ndo quide-ndo nchaa
 nâcuáa tàù-xi cunduu, te vitna ní yùhu ní
 iní-ndó càháⁿ-ndó sá quidé vâha-ndo, te ío
 cudééⁿ-ndó núú mée-ndó sá ñâ túú quide
 vâha-ndo ndècu-ndo ní cuu, te yùhú-ndó
 ndècu-ndo cuendá sá ñâ túú quide vâha-ndo
 ní cùu, te ío ní xúhuⁿ iní ñáhá-ndó xii-í, te ní
 ndúcú ndéé-ndó ní quide ndáá-ndó cuendá
 téé ndècuéchi ndècu ndihi-ndo, te sá dúcáⁿ
 ní quide-ndo te xiãⁿ ní cutnúni sá mée-ndó
 ñâ túú cuéchi-ndo. ¹² Te ní cadúha-í tutú ní
 dáquixí-í ndaha-ndo, te ní quide-ndo nâcuáa
 ní càháⁿ-í, te sá dúcáⁿ ní quide-ndo xiãⁿ
 ní cutnúni iní-ndó sá ío cùu iní ñáhá-ndó
 xii-í. Te Yâ Ndiôxí náhá-gã sá díú cuendá
 xiãⁿ ní dáquixí-í tutú ndaha-ndo, te ñâ díú-ní
 cuendá sá sâni iní-í cuendá téé ndècuéchi
 ndècu ndihi-ndo, te ní ñâ díú-ní cuendá
 ñâyíu ní dândihú téé ndècuéchi-áⁿ iní-xi ní
 càdúha-í tutú ní dáquixí-í ndaha-ndo. ¹³ Te
 cuendá sá quidé vâha-ndo ndècu-ndo xiãⁿ
 cúú-xí tnúhu ndee iní ndécú ndihi-ndí.

Dico ñâ díú-ní xiãⁿ chí tnàhá ío cudíí
 iní-ndí cuendá sá ío cudíí iní té Titú, te
 ducaⁿ cudíí iní-dé chí nchòhó ní sãñaha-ndo
 tnúhu ndee iní xii-dé. ¹⁴ Te yúhú ñâ túú
 cùcahaⁿ núu-í sá ní càháⁿ vâha-í cuendá-ndó
 núú té Titú cútñahá vátá quixí-gá-dé núú
 ndécú-ndó, chí ní cutnúni iní-dé sá ndáá
 càháⁿ vâha-í nâcuáa quide-ndo datná cúú-xí
 sá ndáá nchaa tnúhu dàcuaha ñaha-í xii-ndo.
¹⁵ Te vitna ío-gá vâha cùu iní té Titú
 cuendá-ndó, chí ndàcu iní-dé sá ncháá-ndó
 ío vâha ní tñi-ndo ncháa tnúhu ní càháⁿ-dé
 núú-ndó, te ndàcu tucu iní-dé sá ní queheⁿ
 cuendá vâha-ndo-dé, te ní dátúu-ndo núú-dé
 sá ío ní quiyùhú iní-ndó sá vá ndácú-ndó
 càda-ndo nchaa nâcuáa tàù-xi cunduu. ¹⁶ Te
 ío cudíí iní-í cuendá-ndó chí cutnúni ndáá
 iní-í sá ñâ túú dàña ndéé-ndó quide-ndo
 nchaa nâcuáa tàù-xi cunduu.

8

Ío vâha cuu iní-ó chindee tnaha-o

¹ Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-ndí ichi Xítohó Jesucristú cächí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa quide ñaha Yá Ndiòxí xii cue ñáiyu xíndecu ichi-gá ndécú dístiritú Macèdoniá, chí ío chindee ñaha-gá xii-yu cuendá sá quidé vâha-yu ndécú-yu. ² Te cuèi ndòho vihi-yu ndécú-yu dico ío-ní cudíi íni-yu, te cuendá xiãⁿ núu ni yùhu ni íni-yu ní sacáⁿ tnáhâ-yu díhúⁿ sá cúú-xí tnàha ñáiyú-yu, te ñá túú tnàhí ni xínduu díi-yu cuèi ío ndàhú-yu. ³ Te ñá díú-ní nàcuáa ní sani íni-yu ndacú-yu cacáⁿ tnáhâ-yu, chí ní quide yica íni-yu ní sacáⁿ tnáhâ-gâ-yu, te yúhú cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ni yuhu ni íni-yu ducaⁿ ní quidé-yu. ⁴ Te ío ní cáháⁿ ndàhú-yu núú-ndí cuendá sá cuàha-ndí tnúhu sá tnáhâ-yu chindèe-yu dava-gá cue ñáiyu cùu cuendá Yá Ndiòxí. ⁵ Te ñá díú-ní nàcuáa ní sani íni-ndí ní quidé-yu, chí ní xidó-gâ-yu ní quide vâha-yu, te ducaⁿ chí mèe-yu ní sani íni-yu sá cãdâ-yu nchaa nàcuáa cuini Yá Ndiòxí, te dàtnúni ducaⁿ te ní cachí-yu sá cúú cãdâ-yu nchaa nàcuáa na cñaha-ndí xii-yu. Te ducaⁿ ní quidé-yu chí ducaⁿ ní cuini mèe Yá Ndiòxí cunduu. ⁶ Te sá dúcáⁿ ní quide ñáiyu-ánⁿ núu xiãⁿ cãháⁿ ndàhú-ndí núú tẽ Titú sá quixí tucu-dé núú ndécú-ndó cuendá dàxínu cava-dé chiúⁿ sá sá ní nguíta-dé quidé-dé dátacá-dé díhúⁿ sá sá ní nguíta-ndo sãcáⁿ tnáhâ-ndó, te ducaⁿ quide-ndo chí cundahú íni-ndó tnàha ñáiyu-ndo. ⁷ Te nchòhó cúú-ndó ñáiyu ío ngòdónúú quide nchaa sá vâha, te ío vâha sãndáá íni-ndó Xítohó Jesucristú, te ío vâha cutnuni íni-ndó nàcuáa cãháⁿ tnúhu-gá, te ío vâha dàcuaha-ndo ñáiyu tnúhu-gá, te ío ndúcu ndee-ndo quide-ndo mee-ní sá vâha, te ducaⁿ ío cùu íni ñáhâ-ndó xii-ndí, te sá dúcáⁿ quide-ndo núu xiãⁿ cãháⁿ ndàhú-í núú-ndó sá ngòdó núú-gã-ndó càda-ndo sá cúú-xí tnàha ñáiyu-ndo.

⁸ Dico yúhú ñá túú tàuchiú-í sá dúcáⁿ càda-ndo, chí cuendá-ní sá cächí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quide dava-gá cue ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, chí cue ñáiyu-ánⁿ ni yùhu ni íni-yu quidé-yu sá vâha sá cúú-xí tnàha ñáiyú-yu, te cächí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quidé-yu cuendá cutnuni núu nása cada-ndo núu ndisa sá cúú íni-ndó cuè tnaha ñáiyu-ndo. ⁹ Te nchòhó sa xini-ndó sá Xítohó Jesucristú ío cundahú íni ñáhâ-gã xii-o, te ío vâha ndècu-gá ní cùu te ní quixi-gá ñuyú-a ní quide vâha ñaha-gã xii-o, te ñuyú-a ñá túú ní xíndecu vâha-gã, te ducaⁿ ní quixi-gã ñuyú-a cuèi ñá túú ní xíndecu vâha-gã cuendá sá nchóó ngündecu vâha-o núú ndécú-gã.

¹⁰ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa sãni íni-í. Chiúⁿ sá ni yuhu ni íni-ndó ní nguíta-ndo quide-ndo cuiá ní yâha chí

cùu-xi sá vâha sá cúú-xí-ndó núu na dàxínu cava-ndo. ¹¹ Te dàtná-ni ni yùhu ni íni-ndó ní tausaha-ndo chiúⁿ-ánⁿ te ducaⁿ-ni ni yuhu ni íni-ndó dàxínu cava-ndo, te cacáⁿ tnáhâ-ndó sá ndécú ndihi-ndo nàcuáa xito mee-ndo ndacu-ndo. ¹² Te núu nchòhó ni yùhu ni íni-ndó cacáⁿ tnáhâ-ndó sá xitó mèe-ndo ndacu-ndo ña, te cùu vâha íni Yá Ndiòxí, chí mee-gã sa ñaha-gã nása ndècu-o te ndúu vétú-ni íni-gã.

¹³ Te sá dúhá ndúu tnúhu cãháⁿ-í te vá cãní íni-ndó sá yúhú cuini-í sá nchòhó ndoho-ndo cündecu-ndo te dava-gá-yu ngündecu vâha-yu sá cuendá-ndó. ¹⁴ Te vitna ndècu ndee íni-ndó nàcuáa ndacu-ndo chindee-ndo cue ñáiyu xini ñuhu, te nduu ñá túú ndècu ndee íni-ndó te cue ñáiyu-ánⁿ chindee ñáhâ-yu xii-ndo te núu ndècu ndee íni-yu, te ducaⁿ te ní nchòhó ñá túú ná cumáni xii-ndo te ní cuè ñáiyu-ánⁿ ñá túú ná cumáni xii-yu. ¹⁵ Te ducaⁿ te quee ndáá-xi nàcuáa cãháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiòxí núú cächí-xi: “Cue ñáiyu ío vai sá ni ñihí ñá túú ní cùu sobrã xii-yu, te cue ñáiyu sacú ní ñihí ñá túú ní cumáni xii-yu”, duha cächí-xi núú tütú-gã.

Tẽ Titú ndihi cue tée cundahi-dé

¹⁶ Te ndacáⁿ tãhú-í núú Yá Ndiòxí chí mee-gã ní quide sá tẽ Titú ío ñuhu íni ñáhâ-dé xii-ndo dàtná ñúhú íni ñáhâ-í xii-ndo. ¹⁷ Te yúhú ní xáhaⁿ-í xii-dé sá quixí coto ñaha-dé xii-ndo te ní sãha-dé tnúhu, te ñá díú mèe-ni sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-í xii-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo, chí mee-dé cudíi tnàhí íni-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo.

¹⁸ Te tendaha-ndí ñⁿ tée ndècu ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú quixi-dé ndihi tẽ Titú, te tée quixi ndihi tẽ Titú-ánⁿ cúú-dé ñⁿ tée ío vâha cãháⁿ cue ñáiyu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú cuendá-dé cuendá sá ío vâha quide-dé chiúⁿ Xítohó Jesucristú cãháⁿ-dé tnúhu-gã tnúhu sá cãháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó. ¹⁹ Te cue ñáiyu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ñá díú-ní sá cãháⁿ vâha-yu cuendá-dé, chí tnáhâ ní cãxi ñáhâ-yu xii-dé cuendá sá cãcã cùu ndihi ñaha-dé xii-ndí chindee ñaha-dé tacá sá cúú-xí ñáiyu ndàhú, te quide-ndí chiúⁿ-a cuendá ío cuu cãhnu Yá Ndiòxí, te cue ñáiyu cutnuni íni-yu sá nchòhó ni yùhu ni íni-ndó quide-ndo nchaa sá vâha sá cúú-xí cuè tnaha ñáiyu-ndo. ²⁰ Te cuini-ndí sá vã cãháⁿ cuèhè ñáiyu cuendá nàcuáa quide-ndí ndihi sá ngãutnàha sá cúú-xí cuè tnaha ñáiyu-o, te ío vai cuu-xi. ²¹ Chi ndúcu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa cãháⁿ vâha Xítohó Jesucristú cuendá-ndí, te quide tucu-ndí nàcuáa cãháⁿ vâha ñáiyu sá quidé vâha-ndí.

²² Te tendaha tucu-ndí ingá tucu tée ndècu ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú quixi-dé ndihi cue tée úú quixi coto ñaha xii-ndo, te

tée quixi ndihí-güedé-án nĩ cuu vai xito quide-dé nàcuáa cutnuni iní-ndí sá ïo ndücu ndee-dé quidé-dé sá váha, te vitna ïo-gá cuini-dé cada-dé sá váha vitna quixi-dé núú ndécú-ndó, chí cutnuni ndáá iní-dé sá cúú-ndó cué ñáyiú quide váha. ²³ Te cächí tnúhu-í xii-ndo sã tè Titú cúú-dé ïiⁿ tée cündihí-í quidé-ndí chiuⁿ Xítóhó Jesucristú, te tnáhá-dé cúú-dé ïiⁿ tée xinu cuechi núú-ndó cãháⁿ-dé tnúhu-gá. Te cächí tnúhu tucu-í xii-ndo cuendá cue tée úú quixi ndihí-dé, chí cue tée-áⁿ cúú-güedé cue tée tendaha cué ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú quixi coto ñaha xii-ndo. Te cue tée-áⁿ quidé-güedé nàcuáa cächí ñáyiú sá ïo cãhnu cuu Xítóhó Jesucristú. ²⁴ Te chí cáda sá cúú iní ndisa-ndo-güedé cuendá ducaⁿ na cutnuni iní nchaa dava-gá ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú sã ndáa ndisa ducaⁿ quide-ndo, te ducaⁿ cutnuni iní-yu sã ndáa ndisa quide váha-ndo dátã cãháⁿ-ndí cuendá-ndó sã quidé váha-ndo.

9

Cuendá sã ngãutnaha sã cúú-xí cué ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú

¹ Te cuendá sã ngãutnaha sã cúú-xí cué ñáyiú ndëcu ichi Xítóhó Jesucristú ñã túú-gã xini ñúhu-xi cächí tnúhu-í xii-ndo núú tütú-a nàcuáa cada-ndo, ² chí sã cutnuni iní-í sá ïo cuini-ndó chindee-ndó-yu. Te ducaⁿ-ni ïo váha cãháⁿ-í cuendá-ndó núú ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú distritú Macèdoniá, te xãhaⁿ-í xii-yu sã nchòhó ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú distritú Acáyá sa ní cuu ïiⁿ cuá ducaⁿ cuini-ndó cãcáⁿ tnáhá-ndó sã cúú-xí cué ñáyiú ndáhú ndécú ichi-gá. Te vai cue ñáyiú distritú Macèdoniá cuini-yu cãcáⁿ tnáhá-yu sã cúú-xí cué ñáyiú ndáhú ndécú ichi Xítóhó Jesucristú cuendá sã ní níhi-yu tnúhu sã nchòhó ïo cuini-ndó dùcaⁿ cada-ndo. ³ Te cuendá sã sání iní-ndó càda-ndo xiãⁿ tendaha-í cue tée ndëcu ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi-güedé núú ndécú-ndó cuendá dátúha ñaha-güedé xii-ndo, cuendá sã vã queé ndèhnde-í núú ñáyiú sã ní cãháⁿ váha-í cuendá-ndó, te ducaⁿ cündecu túha ndisa-ndo dátã sa ní cãháⁿ-í núú-yu. ⁴ Chí na cuáhãⁿ ndéé quixi-í ndihí ïiⁿ úú cue ñáyiú distritú Macèdoniá núú ndécú-ndó te quini-yu sã ñã túú ndëcu túha-ndo, te cucahaⁿ núú-í núú-yu sã ní cãháⁿ váha-í cuendá-ndó te núú ñã túú ndëcu túha-ndo, te tnáhá-ndó cùcahaⁿ núú-ndó. ⁵ Te xiãⁿ núú nisani iní-í sã váha-gá codonú cue tée ndëcu ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi coto ñaha-güedé xii-ndo cuendá chindee ñaha-güedé tacá sã ní sani iní-ndó cãcáⁿ tnáhá-ndó cuendá sã cündëcu túha-xi, te cuu-xi dátã ïiⁿ táhú sã ní quene cuu iní méé-ndó cãcáⁿ tnáhá-ndó sã cúú-xí

cué tnaha ñáyiú-ndo. Te ducaⁿ te vá yoo cani iní-xi quesáhã-yu sã nchúhú ní quide yica-ndí ducaⁿ ní sacáⁿ tnáhá-ndó.

⁶ Te nchòhó sa xini-ndó sã ñáyiú na chihí vai tatá te vai niñi-yu cùu, te cue ñáyiú na chihí sacú tatá te sacú niñi-yu cùu. Ducaⁿ sãtnahã-xi cùu ñáyiú sacáⁿ tnáhã sã cúú-xí tnaha ñáyiú-yu. ⁷ Te ïiⁿ ïiⁿ-ndo cãcáⁿ tnáhã-ndó nàcuáa quene cuu iní méé-ndó, te ïo váha cuu iní-ndó dùcaⁿ cada-ndo te vã cáda-ndó cuendá-ni sã quidé yica ñaha ñáyiú xii-ndo, chí Yá Ndióxi cúú váha iní-gá núú nchãa ñáyiú cüdí iní sacáⁿ tnáhã sã cúú-xí cué tnaha ñáyiú-xi. ⁸ Te Yá Ndióxi ndacu-gá chindee ñaha-gá xii-ndo nàcuáa cundecu váha-ndo, chí ñiu-gá cada te níhi-ndó nchãa núú sã xini ñúhu-ndo cundecu ndihí-ndo, te ñã túú tnáhí-gá ná cumáni xii-ndo, te mee-gá chindee ñaha-gá xii-ndo níhi-ndó ïo vai cundecu ndihí-ndo cuendá ducaⁿ chindee-ndo cue tnaha ñáyiú-ndo. ⁹ Te núú tütú Yá Ndióxi cächí-xi ïiⁿ xichi:

Ïiⁿ ñáyiú ïo vai sã ní sãñahã-yu xii ñáyiú ndáhú,

te sã ní quide ñáyiú-áⁿ ní cuu-xi sã váha sã vã yoo cùnaa.

Duha cächí-xi núú tütú-gá. ¹⁰ Te mee Yá Ndióxi taxi-gã nchaa sã cúú tátã nchaa nchòhó ñáyiú xitu nándi sã xitú cuendá cuu sã cúú nchito-ndo, te ñiu-gá cada te ïo vai sã níhi-ndó cündecu ndihí-ndo, te ducaⁿ ïo-gá vai sã váha cada-ndo sã cúú-xí cué tnaha ñáyiú-ndo. ¹¹ Te Yá Ndióxi taxi-gã vai núú sã cündecu ndihí-ndo cuendá ducaⁿ ní yuhu ní iní-ndó vai cuãñaha-ndo sã cúú-xí tnaha ñáyiú-ndo. Te cuendá nchaa sã sacáⁿ tnáhã-ndó quèheⁿ cuendá-ndí cuu xii tnaha ñáyiú-ndo, te cue ñáyiú-áⁿ ïo ndacáⁿ táhú-yu núú Yá Ndióxi cuendá sã dúcãⁿ sacáⁿ tnáhã-ndó sã cúú-xí-yu. ¹² Te sã dúcãⁿ quide-ndo sacáⁿ tnáhã-ndó sã cúú-xí cué ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi, te ñáyiú-áⁿ ñã túú-gã ná cumáni xii-yu, te ïo ndacáⁿ táhú-yu núú Yá Ndióxi sã dúcãⁿ quide-ndo. ¹³ Te ñáyiú-áⁿ cutnuni iní-yu sã nchòhó quidé-ndó sã sãndãa ndisa iní-ndó tnúhu Xítóhó Jesucristú, te cuendá xiãⁿ te ñáyiú-áⁿ chihúhú-yu Yá Ndióxi, te cuendá sã dúcãⁿ ní yuhu ní iní-ndó sacáⁿ tnáhã-ndó sã cúú-xí-yu ndihí sã cúú-xi nchãa dava-gá ñáyiú, te cächí-yu sã ïo cãhnu cuu Yá Ndióxi. ¹⁴ Te ñáyiú-áⁿ cãháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxi cuendá-ndó, te ïo cuu váha iní ñahã-yu xii-ndo cuendá sã Yá Ndióxi chindee ñaha-gá xii-ndo quide-ndo sã váha sã cúú-xí-yu ndihí dava-gá ñáyiú. ¹⁵ Te ïo ndacáⁿ táhú-ó núú Yá Ndióxi cuendá sã ní taxi-gã sã ïo váha ndëcu ndihí-o, te ní ñã cutnuni iní-ó nãsa cundecu tnúhu cãháⁿ-ó cuendá sã váha ní taxi-gã.

10

Té Páblú ndécú ndíhi-dé tnúhu ndee iní sá cáhá-dé tnúhu Xítóhó Jesucristú

¹ Te Xítóhó Jesucristú ío cànnu iní-gá, te cùndahú iní ñáhá-gá xii-o chindee ñaha-gá, núu xiáⁿ yúhú té Páblú ducaⁿ quide-í cáháⁿ ndáhú-í núú-ndó ñàcuáa cada-ndo. Te dava-ndo cächí-ndó sá yúhú ío ndáhú iní-í òré ndécú ndíhi ñaha-í xii-ndo, te òré ñá túú ndécú ndíhi ñaha-í xii-ndo te ío ñíi cáà-í. ² Te cáháⁿ ndáhú-í núú-ndó sá cádá-ndó ñàcuáa vá cáháⁿ ñíi-í núú-ndó òré quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te cuini-í sá ndíhi tnúhu ñíi iní-xi cáháⁿ ndíhi-í cue ñáyíu cächí sá ìⁿ-ni cuu-í ndíhi cue ñáyíu ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú. ³ Te nchúhú cùu-ndí cue téé ñuyú-á, dico ndücu ndee-ndí quidé-ndí ñàcuáa ndàcu-ndí dáquèe tíhú-ndí nchaa sá cuèhé sá dúhá, dico ñá díú mèe-ndí ducaⁿ ndàcu-ndí quidé-ndí, ⁴ te ní ìⁿ sá ló ñuyú-á ñá túú chindee ñaha-xi, chi mee Yá Ndióxi chindee ñaha-gá xii-ndí dáquèe tíhú duuⁿ-ndí nchaa núú sá cuèhé sá dúhá. ⁵ Te xiáⁿ núu ñíhi-ndí tnúhu cáháⁿ-ndí sàdí-ndí yuhu cue ñáyíu cáháⁿ tnúhu sá ñá túú cùu váha iní Yá Ndióxi, ñáyíu xiquide ñínu mee-xi cächí sá ñá túú nàndíhi tnúhu-gá. Te quide-ndí sá ñáyíu-án quindáá iní-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te nchúhú sa ndécú túha-ndí sá dáquèetíhú-ndí cue ñáyíu ñá túú cuini cada ñàcuáa cuini Xítóhó Jesucristú, dico díhna-gá xini ñúhu-xi sá ncháá nchòhó ñáyíu cuini cada ñàcuáa cuini-gá cundáá-ndó.

⁷ Te nchòhó ñàcuáa ndüu sá ndéhé-ndó te ducaⁿ sàni iní-ndó, dico vá dúcáⁿ càni iní-ndó cuendá-ndí. Chi núu cùtnuní ndáá iní-ndó sá cùú-ndó cuendá Xítóhó Jesucristú, te ñíu-ni ducaⁿ tàù-ndó càni iní-ndó cuendá-ndí tucu. ⁸ Te Xítóhó Jesucristú ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-ndí sá dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo ñàcuáa cuita cuehnu nihnu-ndo ìchi-gá quíhⁿ, te ñá díú sá dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo ñàcuáa cuíta ni-hnu-ndo, te cuèi na chido-gá-í cáháⁿ-í cada ñínu-í mèe-í cuendá tnúhu ndee iní ní taxi Xítóhó Jesucristú ndécú ndíhi-ndí, dico vá cúcàhàⁿ núú-í chi cáháⁿ ndáá-í. ⁹ Te ñá túú cuini-í sá nchòhó caní iní-ndó sá yúhú dáyúhú ñáhà-í xii-ndo ñàcuáa ndüu tnúhu cáháⁿ-í núú tütú-í. ¹⁰ Te dava-ndo cächí-ndó sá ténàá ñáhà-í xii-ndo núú tütú-í, te mee-ni tnúhu càhnu sá ío cùnnu cuu-xí, te cächí tucu-ndo sá òré ndécú ndíhi ñaha-í xii-ndo te ñá túú cáa-í sá cùu-í ìⁿ téé cùu váha cùu dico iní-ndó, te cächí tucu-ndo sá ñá túú tnàhá iní-ndó ñàcuáa quide-í òré dácuàhà ñaha-í xii-ndo. ¹¹ Te nchòhó ñáyíu ducaⁿ cáháⁿ cada cuendá váha-ndo sá dátá-ni cáháⁿ-ndí núú

tütú-ndí ñíu-ni ducaⁿ quide-ndí òré ndécú ndíhi ñaha-ndí xii-ndo.

¹² Te nchúhú, vá cùu tnàhi cáháⁿ-ndí sá ìⁿ-ni cuu-ndí ndíhi cue ñáyíu cáháⁿ váha cuendá mèe-xí, chi ñáyíu-án sàni iní-yu ná cùú sá váha te quide-yu te xiáⁿ cächí-yu sá ío váha quide-yu, te cächí-yu sá quide váha-gá-yu dàcúúxi tnàha ñáyíu-yu, te sá dúcáⁿ cáháⁿ-yu te quide-yu dátá quide cue ñáyíu ñá túú tnàhi cùtnuní iní-xi. ¹³ Te dico nchúhú ñá túú xidó-ndí cáháⁿ váha-ndí cuendá-ndí, chi cáháⁿ váha-ndí cuendá-ndí dico ñàcuáa ndüu chiⁿ ní taxi Yá Ndióxi cáháⁿ-ndí, chi mee-gá ní cachí-gá ndéé není sáá-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu-gá, te ní sáá-ndí ndéé ñúu-ndó cáháⁿ-ndí tnúhu-gá. ¹⁴ Te vitna ndécú ndíhi-ndí tnúhu ndee iní sá tnàhá nchòhó cuu cáháⁿ ndíhi ñaha-ndí xii-ndo, chi díhna-gá nchúhú ní quixi-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu Xítóhó Jesucristú ñúu-ndó, tnúhu sá cáháⁿ ñàcuáa naníhi tãhú-ó. ¹⁵ Te nchúhú ñá túú quide cahnu-ndí mèe-ndí cuendá chiⁿ quide dava-gá-güedé quesaha-ndí sá chiúⁿ mèe-ndí cùú-xí. Te cuini-ndí sá nchòhó cuita quindáá-gá iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ te níhi-gá-ndí ñàcuáa cada-ndí chiúⁿ-gá nchaa dava-gá xichi núú ní cachí-gá cada-ndí chiúⁿ-gá. ¹⁶ Chi cáháⁿ-ndí tnúhu-gá tnúhu sá cáháⁿ ñàcuáa naníhi tãhú-ó, te yáha-gá-ndí ñúu-ndó quíhⁿ-ndí nchaa dava-gá xichi cáháⁿ-ndí, te vá cádá càhnu-ndí mèe-ndí cuendá chiúⁿ sá sá ní quide dava-gá-güedé.

¹⁷ Te cue ñáyíu cuini cada càhnu mee-xi te vá dúcáⁿ cádá-yu, chi mee Xítóhó Jesucristú ná cada cahnu-yu-gá. ¹⁸ Te nchaa ñáyíu na cáháⁿ váha Xítóhó Jesucristú cuendá-yu, ñáyíu-án cùdíu-yu núú-gá, te ñá túú cùdíu-yu núú-gá cuendá sá cáháⁿ váha-yu cuendá mèe-yu.

11

Cuendá té Páblú ndíhi cuendá cue téé cächí sá cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndàá

¹ Te cuini-í sá nchòhó cada ndee iní-ndó cùndedóhó-ndo tnúhu na cáháⁿ-í, chi cáháⁿ-í dátá cáháⁿ cue ñáyíu ñá túú cùtnuní iní-xi, te cuèi nása-gá ná cùndüu tnúhu cáháⁿ-í dico chí cádá ndéé iní cùndedóhó-ndo. ² Chi yúhú ío ñúhu iní ñáhà-í xii-ndo dátá ñúhú iní ñáhà mèe Yá Ndióxi xii-o, te ní cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú-ndó núu xiáⁿ ní tnàhá tnúhu-ndo ndíhi-gá vitna, te sá dúcáⁿ ní quide-í te cada iní-ndó sá yúhú cùu-í dátá ìⁿ téé xica ndáhú te nchòhó cùu-ndó dátá ìⁿ xíchi cuéchi, te Xítóhó Jesucristú cùu-gá dátá ìⁿ téé tnándaha ndíhi xíchi cuéchi-án. Te ducaⁿ cada iní-ndó chí na sáá ndüu te yúhú na

càni cuendá ñàhá-í xii-ndo núú Xítohó Jesucristú, te cuu-ndo ñáiyu vá cündècu tnahí-gá cuéchi-xi. ³ Te yùhú-í sá sàcúíhná dandàhú ñàhá-xí xii-ndo vá càní-gá iní-ndó càncicúⁿ nihnu-ndo ní yuhu ni iní-ndó ichi Xítohó Jesucristú dàtná nchicúⁿ nihnu-ndo vitna. Te yùhú-í ná yáha-ndo dàtná ní yáha tá Èvá, chi sàcúíhná ní nduu-xi cóo ní dándàhú ñàhá-xí xii-xi, chi sàcúíhná-ánⁿ ío váha ní xito-xi nàcuáa ní quide-xi ní dándàhú-xi tá Èvá-án. ⁴ Te nchòhó, quidé ndèe iní-ndó sàcúndedóho-ndo nchàa tñúhu càháⁿ cue tée càháⁿ ingá núú tñúhu cuendá Jèsús tñúhu sá ñà túú dànehé ñàhá-ndí xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndèdóho-ndo dànehé ñàhá-güedé xii-ndo cuendá ingá espíritú, te ñà díú cuendá Espíritú Yá Ndiòxí sá ní ngúndecu ndíhi-ndo dànehé ñàhá-güedé xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndèdóho-ndo dànehé ñàhá-güedé xii-ndo ingá núú tñúhu sá càchí-güedé càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ndó, te ñà díú nàcuáa ndùu tñúhu sá ní sàndáá iní-ndó cuendá naníhí tàhú-ndó càháⁿ-güedé. ⁵ Te cue tée ducaⁿ càháⁿ-ánⁿ càchí-güedé sá Yá Ndiòxí ní tendaha ñàha-gá xii-güedé xícá cùu-güedé càháⁿ-güedé tñúhu-gá te ío cùnūu-güedé, dico ñà ndàá sá càháⁿ-güedé tñúhu-gá. Te yùhú cùtnuní iní-í sá cuè tée-ánⁿ ñà túú cùnūu-güedé dàtná cùnūu yùhú. ⁶ Te cuéi ñà túú càháⁿ-í dàtná càháⁿ cue tée ío váha sàá díquí-xi dico ío váha cùtnuní iní-í cuendá nchaa sá dàcuàha-í, te yùhú sá quide-í nàcuáa cùtnuní iní-ndó sá ío váha cùtnuní iní-í nàcuáa ndùu nchaa tñúhu càháⁿ-í.

⁷ Te cudana te sàni iní-ndó sá yùhú ñà túú ní quide váha-í sá ní quide-í mèe-í dàtná ìⁿ tée ío ndàhú iní-xi, chi ñà túú ní xicáⁿ-í yáhu-í núú-ndó cuendá sá ní càháⁿ-í tñúhu Yá Ndiòxí tñúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó núú-ndó. ⁸ Te ní queheⁿ-í díhúⁿ ní taxi dava-gá cue ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, te díhúⁿ-ánⁿ ní dándóñūhu-í ní saaⁿ-í nchaa sá ní xini ñūhu-í cùtnàhá ní càháⁿ-í tñúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó. ⁹ Te cùtnàhá ní xíndecu ndíhi ñàha-í xii-ndo te áma ní xóo cumáni sá xini ñūhu-í, te ñà túú ná ní xicáⁿ-í núú ní ìⁿ-ndo. Chi cue ñáiyu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú distritú Macèdoniá ní quixí-yu ní taxi-yu sá cumáni xii-í, te ñà túú tñàhí ní dasatu iní ñàhá-í xii-ndo càcáⁿ-í núú-ndó núu ná cúú sá xini ñūhu-í, te diu-ni ducaⁿ càda-í. ¹⁰ Te diu-ni duha càháⁿ váha-í cuendá-í te ní ìⁿ cue ñáiyu distritú Acáya vá nihí-yu tñúhu cùñàhá-yu xii-í cuendá cadí-yu yuhu-í. Te mee Xítohó Jesucristú nàhá-gá sá ndàá càháⁿ-í dàtná càháⁿ ndàá mèe-gá. ¹¹ Te cudana te sàni iní-ndó sá sá dúhá càháⁿ-í te ñà túú cùu iní ñàhá-í xii-ndo, dico ñàhá chi mee Yá Ndiòxí

nàhá-gá sá yùhú ío cùu iní ñàhá-í xii-ndo.

¹² Te nàcuáa-ni ta quide-í véxi tēc diu-ni ducaⁿ càda-í cuendá sá cuè tēc cùini cada nínu mee-xi càchí sá ìⁿ-ni cuu ndíhi ñàha-güedé xii-í vá nihí-güedé tñúhu càháⁿ-güedé cachi-güedé sá ìⁿ-ni chiuⁿ quide ndíhi ñàha-güedé xii-í. ¹³ Te cue tēc-ánⁿ càchí-güedé sá Yá Ndiòxí ní tendaha ñàha-gá xii-güedé xícá cùu-güedé càháⁿ-güedé tñúhu-gá dico ñà ndàá, chi mee-ni dándahú-güedé ñáiyu ndíhi tñúhu càháⁿ-güedé, te quide-güedé dàtná quidé cuè tēc càháⁿ tñúhu Xítohó Jesucristú dico ñà ndàá sá cúu-güedé cue tēc càháⁿ tñúhu-gá. ¹⁴ Te vá cùñūhu-o sá dúcáⁿ quide cue tēc-ánⁿ, chi mee sàcúíhná quidé-xí sá cúu-xí dàtná ìⁿ espíritú xínú cuéchi núú ío váha càa ndecu Yá Ndiòxí dico ñà ndàá sá xínú cuéchi-xi xíaⁿ. ¹⁵ Te xíaⁿ vá cùñūhu-o sá cuè tēc xinu cuechi núú-xi quide-güedé sá cúu-güedé cue tēc quide váha chi ñà ndàá sá quidé váha-güedé chi dándahú-güedé ñáiyu. Te nàcuáa ndùu nchaa sá quidé-güedé te ducaⁿ nàchàhu-güedé núú Yá Ndiòxí.

Té Pàblú ío ndòho-dé cuendá sá cúu-dé tēc càháⁿ tñúhu Xítohó Jesucristú

¹⁶ Te yùhú càháⁿ tucu-í dóho-ndo sá vá càní iní-ndó sá yùhú cùu-í ìⁿ tēc càháⁿ lùcú càháⁿ duha, te núu dava-ndo dùcaⁿ sani iní-ndó dico chí càda ndèe iní cundèdóho-ndo tñúhu na càháⁿ-í cuendá ducaⁿ tñàhá-í cada nínu-í mèe-í. ¹⁷ Te vitna na càháⁿ-í dàtná càháⁿ ìⁿ tēc ñà túú cùtnuní iní-xi, chi tñúhu càháⁿ-í ñà túú ìⁿ-ni cuu-xi ndíhi tñúhu Xítohó Jesucristú, chi vitna càháⁿ-í nàcuáa cada nínu-í mèe-í. ¹⁸ Te ío cuéhé ñáiyu quide nínu mee-xi cuendá nchaa sá ío ñuyú-a te xíaⁿ núu tñàhá-í cùini-í cada nínu-í mèe-í. ¹⁹ Chi cùtnuní sá nchòhó quidé ndèe iní-ndó sàcúndedóho-ndo nchàa tñúhu càháⁿ cue tēc càháⁿ lùcú càháⁿ duha, te ducaⁿ quide ndee iní-ndó sàcúndedóho-ndo tñúhu càháⁿ-güedé chí càchí-ndó sá ío tñúha-ndo. ²⁰ Te nchòhó, quide ndee iní-ndó tñúu-ndo nchaa tñúhu càháⁿ cue tēc quide yica ñàha xii-ndo sá cùnú cuéchi-ndo núú-güedé, te xicáⁿ-güedé nándi sá xicáⁿ-güedé núú-ndó, te tàxi tñuní ñàhá-güedé xii-ndo, te quide-güedé sá ío cùnūu-güedé ndécú ndíhi ñàha-güedé xii-ndo, te càniha-güedé xii-ndo, te cuéi nchaa xíaⁿ quidé ñàha-güedé xii-ndo dico quide ndee-ni iní-ndó. ²¹ Te nchòhó càchí-ndó sá cúu-ndí cue tēc ñà túú ní cùyⁿ cada nándi sá càda, te ndàá chí ñà túú ìⁿ-ni cuu-ndí ndíhi cue tēc ducaⁿ xíquide.

Dico núu cue tēc-ánⁿ cùyⁿ-güedé quidé nínu-güedé mèe-güedé, te tñàhá-í cùyⁿ-í ducaⁿ càda-í. Te sá dúhá càháⁿ-í te càháⁿ-í dàtná ìⁿ tēc ñà túú cùtnuní iní-xi. ²² Te núu quide cahnu-güedé mèe-güedé

cuendá sá cãháⁿ-güedé tnúhu hëbreú, te yúhú tucu ñiu-ni téé cãháⁿ tnúhu hëbreú cùú-í, àdi quide cahnu-güedé mée-güedé cuendá sá cùú-güedé cue téé isrâél, te yúhú tucu tnãhá-í cùú-í téé isrâél, àdi quide cahnu-güedé mée-güedé cuendá sá cùú-güedé ñani tnãhá ndii Abrahám, te tnãhá yúhú cùú-í ñani tnãhá ndii Abrahám tucu. ²³ Àdi quide cahnu-güedé mée-güedé cuendá sá sání iní-güedé sá díu núú Xitohó Jesucristú xínú cuèchi-güedé, dico yúhú ío-gá xínú cuèchi ndisa-í núú-gá. Te sá dúhá quide cahnu-í mée-í te cãháⁿ-í dàtná ñⁿ téé ñá túú cùtnuní iní-xi, te yúhú cùú-í ñⁿ téé ío-gá quidé chiúⁿ-gá dàcúúxí cuè téé-án, te vai xito ní cuu cãniha ñáyiu xii-í, te vai xito ní cuu chihí ñãhá-yu vecaá xii-í, te vai xito ní cuu cãcu cãcu cãni ñãhá ñáyiu xii-í. ²⁴ Te cue ñáyiu isrâél ní canihã-yu xii-í úhúⁿ xito, te ndi tnãhá ñⁿ xito ní canihã-yu ní dàquée-yu ócó sáhúⁿ cùmi ñⁿ sãtã-í. ²⁵ Te úní xito ní caniha tucu ñáyiu xii-í ndihí carrútí, te ñⁿ xito ní sãhá yúú ñãhá-yu xii-í, te ní cuu úní xito quée naa bãrcú xití ndute òré sãcúhuⁿ-í, te ñⁿ xito ío ní ndoho-í ní xíndecu-í ñⁿ nduu ñⁿ niú núú ndute lámár. ²⁶ Te ío titní xichi ní cuu xica cuu-í, te dava xichi ní cãcu cuido ñãha ndute ñuhu xii-í, te dava xichi ní cãcu duhu ñãdúhú nchaa ndachiuⁿ-í, te dava xichi ní cãcu cada ñãha cuè ñáyiu cùu ndi mee-í ñⁿ sá cádá ñãhá-yu xii-í, te ñiu-ni ducaⁿ ní cãcu cada ñãha tucu cue ñáyiu ñá túú cùu ndi mee-í ñⁿ sá cádá ñãhá-yu xii-í ní cùu, te cuèí xití ñuu te cuèí xití yucu cãcu cãcu cada ñãha ñáyiu xii-í ñⁿ sá cádá ñãhá-yu, te ñiu-ni ducaⁿ cãcu cãcu quini-í tnúndòho òré ñúhú-í bãrcú cãháⁿ núú ndute lámár. Te cue ñáyiu cãchí sá ndécú ichi Xitohó Jesucristú te ñã ndãá cãcu cãcu cada ñãhá-yu xii-í ñⁿ sá cádá ñãhá-yu. ²⁷ Te ío ndòho-í cuendá chiúⁿ quide-í chí ío xàú-í, te ní cuu vai xito ñá túú xidí-í, te titní xito ní cuu xihí víhí-í docó, te titní xito ní cuu yichí-í ndute, te titní xito ní cuu ñá túú tnãhá ná xéxi-í cuendá chiúⁿ quide-í, te titní xito ní cuu ndòho-í sá víxiⁿ, te titní xito ní cuu ñá túú nihí-í dóó cuihnu-í.

²⁸ Te ñá díú-ní xãⁿ chí ñⁿ nduu ñⁿ nduu ío sãni iní-í cuendá nchaa ñáyiu ndècu ichi Xitohó Jesucristú xíndecu nchaa xichi. ²⁹ Te ndèda-ní cãa ñáyiu ñá túú nihí ndéé cùndecu ichi Xitohó Jesucristú, te ío cundahú iní-í chí sãnuu sá tnãhá-í ñá túú nihí ndéé-í cundecu-í ichi-gá sá dúcãⁿ quidé-yu. Te núu ñⁿ ñáyiu quidé-yu sá ñⁿ nchòhò ñáyiu ndècu ichi Xitohó Jesucristú quidé-ndó ñⁿ sá ñá túú tãu-ndó cãda-ndo te vá cùú váha iní-í chí cudéèⁿ-í. ³⁰ Te núu xini ñuhu-xi sá cádá cãhnu-í mée-í, te cuu ducaⁿ cãda-í te cãháⁿ-í mee-ni cuendá nchaa sá quidé nãcuãa ñá túú nihí ndéé yiqui cuñú-í. ³¹ Te Dútú Ndiõxi

Yá cùú Tãtã Xitohó Jesucristú ñãhá-gã sá yúhú cãháⁿ ndãá-í núú-ndó, te ñiu-gá tãu-gá cachí-ó sã ío cãhnu cuu-gá ní caa ní quíhíⁿ. ³² Te cùtnãhá ní xíndecu-í ñuu Dãmascú te téé cùu gobiernú téé cùndihí téé yindaha ñáyiu nãni Aretás ní taxi ndecu-dé cue téé ní xíndecú yuyèhe sá ñúhú dòco ñuu cuendá òré quee-í te tnã ñãha-güedé xii-í ní cùu. ³³ Dico yúhú ní queé-í ñⁿ xití tídihi, te cue ñáyiu cùndihí ñãha xii-í ní queñuhu ñãhá-yu ndãa ventanã nchii yiqui ñãhá sá ñúhú dòco ñuu-án, te ducaⁿ te ní cãcu-í ñá túú ní ndàcu-güedé tnã ñãha-güedé xii-í.

12

Té Pãblú cãháⁿ-dé sá ío vai cãa sá ní dãnèhé núú ñãhá Xitohó Jesucristú xii-dé

¹ Te ñá túú ndéé nãndihí-xi sá cãháⁿ váha-o cuendá mée-ó, dico vitna xini ñuhu-xi ducaⁿ cada-í chí cãháⁿ-í nãcuãa ní quide ñãha Xitohó Jesucristú xii-í, chí ní quide-gá sá ní cùtnuní iní-í nãcuãa nduu tnúhu-gá, te vai núú sá ní dãnèhé núú ñãhá-gã xii-í. ² Te yúhú xini-í ñⁿ téé sãndãá iní ñãhá xii Xitohó Jesucristú, te sa ní cuu úxícúmi cuãá sá téé-án ní sãá-dé ndéé andiu cùu úní, te ñá túú xini-í te núu ndihí yiqui cùñú-dé ní sãá-dé àdi ñãhá, chí ñⁿ dii díú-ni Yá Ndiõxi ñãhá-gã te núu nãsa cãa-dé ní sãá-dé. ³ Te yúhú cãháⁿ ndãá-í cuendá téé-án, dico dàtná ní cachí-í sá ñá túú xini-í te núu ndihí yiqui cùñú-dé ní sãá-dé andiu àdi ñãhá, chí mee Yá Ndiõxi ñãhá-gã te núu nãsa cãa-dé ní sãá-dé. ⁴ Te téé-án ní sãá-dé ñⁿ xichi núú ío váha cãa andiu, te yacãⁿ ní xíndecòho-dé tnúhu mee-ní sá cùú-xí cuendá mée-dé, te tnúhu-án vá cùú tnãhí cãháⁿ-dé núú ní ñⁿ ñáyiu. ⁵ Te yúhú quidé ñnu-í téé-án, dico mee-í ñá túú cãháⁿ váha-í cuendá-í cuendá cada ñnu-í mée-í, chí cãháⁿ ní mee-ni cuendá nchaa sá quidé nãcuãa ñá túú nihí ndéé yiqui cuñú-í. ⁶ Te núu dicó yúhú cuini-í te cuu cãháⁿ váha-í cuendá-í cuendá cada ñnu-í mée-í, te núu ducaⁿ na cãháⁿ-í te ñá túú cùu-xi ñⁿ tnúhu neñúú cãháⁿ-í, chí cùu-xi ñⁿ sá cãháⁿ ndãá-í te núu na cãháⁿ-í. Dico vá dúcãⁿ cãda-í chí cuini-í sá nchòhò cada cuendá-ndó nãcuãa nduu tnúhu cãháⁿ-í ndihí nãcuãa quide-í, te ducaⁿ mée-ndo cãháⁿ-ndó te núu ná téé cùu-í, te ñá díú sá yúhú cãháⁿ váha-í cuendá mée-í cuendá nchòhò cachí-ndó sá ío cùnuu-í.

⁷ Te sá ní dãnèhé núú ñãhá Xitohó Jesucristú xii-í cùú-xí sá xidó ío váha, te cuendá sá vá cádá cãhnu-í mée-í núu xãⁿ Xitohó Jesucristú ní quide-gá duha ndòho yiqui cuñú-í vitna. Te sá dúcãⁿ quide ñãha-gã xii-í te xãⁿ sãcúihná ní nihí-xi ichi cãhnu dandòho ñãha-xi xii-í. ⁸ Te ní cuu úní xito cãháⁿ ndãhú-í núú Xitohó Jesucristú sá ná cádá-gã nãcuãa vá ndòhò-gá yiqui cuñú-í. ⁹ Dico

mee-gã cãchí-gã xii-í: “Yúhú ío cùndahú iní ñáhà-í xii-n chindee ñaha-í, te ñá túú ná cùmání xii-n, te cùtnuní sá ío-gá chíndèe-í cue ñáiyu ñá túú nihí ndéé cùndecu”, duha ní cachi-gã xii-í. Te xiáⁿ núu yúhú ío cùdíí iní-í sá ñá túú nihí ndéé-í ndécù-í, chí díu cuendá xiáⁿ Xítóhó Jesucristú ñá túú ðaña nihnu ñaha-gã xii-í chíndèe ñaha-gã. ¹⁰ Te xiáⁿ núu cùdíí iní-í sá dúhá ñá túú nihí ndéé-í ndécù-í, te cùdíí tucu iní-í cuendá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha cãháⁿ ñáiyu cuendá-í, te cùdíí iní-í cuendá nchaa sá ndòhò-í, te cùdíí tucu iní-í cuendá sá quidé ñaha ñáiyu xii-í, te cùdíí tucu iní-í cuendá nchaa dava-gã sá ndòhò-í cuendá Xítóhó Jesucristú. Te òré ñá túú nihí ndéé-í te Xítóhó Jesucristú chíndèe ñaha-gã xii-í nihí ndéé-í.

Té Pãblú ío sàni iní-dé cuendá cue ñáiyu xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Còrintú

¹¹ Te cùu-í dàtná ìⁿ téé ñá túú cùtnuní iní-xi sá dúhá cãháⁿ váha-í cuendá-í, te ducaⁿ quide-í chí mee-ndo quide-ndo sá dúcáⁿ cãháⁿ-í, dico mee-ndo tàù-ndó cãháⁿ váha-ndo cuendá-í ní cùu. Te dava cue téé ío quide cahnu-güedé mée-güedé, te cãchí-güedé sá Xítóhó Jesucristú ní táuchíúⁿ-gã sá cãháⁿ-güedé tnúhu-gã, dico yúhú cùnùu-gã-í dàcúxí cuè téé-áⁿ cuèi ñá túú védana ná cùu-í ndécù-í ñuyúú-a. ¹² Te cùtnàhá ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo ío ní quide cãhu iní-í nándi sá ní yáha-í ní quide-í chiúⁿ Xítóhó Jesucristú sá cùu-xi-ndó. Te ní chindee ñaha-gã xii-í ní quide-í titní núú sá vã yò tnàhí ndàcu cada te ní cuñúhu-ndo, te sá dúcáⁿ ní chindee ñaha-gã xii-í ní cutnùní iní-ndó sá yúhú cùu ndísa-í ìⁿ téé ní cachi Xítóhó Jesucristú sá cãháⁿ-í tnúhu-gã. ¹³ Te yúhú ìⁿ-ni quide ndihí ñaha-í xii-ndo ndihí nchaa dava-gã cue ñáiyu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, te dicó-ni sá yúhú ñá túú ní cuiní-í taxi-ndo sá xíní ñùhu-í dàtná ní quide-í dava-gã-yu. Te núú ñá túú ní quide váha-í sá dúcáⁿ ní quide-í ñá túú ní cuiní-í chindee ñaha-ndo te chí cádá cãhu iní ñáhá xii-í.

¹⁴ Te vitna sa ndècu túha-í sá quixi-í núú ndécú-ndó, te sá quixí còto ñaha tucu-í xii-ndo cùu-xi xito cuu úní sá quixi-í, te cuiní-í sá vã dándihú-ndó iní-ndó ndècu-ndo sá táxi-ndó cùu xii-í, chí ñá díú xiáⁿ ndéé iní-í chí mee-ndo ndéé iní-í quixi-í. Te duha cãháⁿ-í chí nchòhó xini-ndó sá cuè téé cùu tátá sãñaha-güedé sá cùu-xi cue déhe-güedé te ñá díú cue déhe-güedé sãñaha-güedé sá cùu-xi mée-güedé. ¹⁵ Te yúhú ío váha cùu iní-í dandòñuhu-í sá ndécú ndihí-í nàcuáa ndacu-í chindee ñaha-í xii-ndo cùndecu váha-ndo sá cùu-xi Yá Ndióxi chí ío cùdíí iní-í, te cuèi na cùu-í sá cuendá-ndó, chí ío

cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te sá dúcáⁿ cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te sànuu sá nchòhó ñá túú cùu iní ñáhá cãvihi-ndo xii-í.

¹⁶ Te ñaha-ndo sá ñá túú ní dándihú-í iní-ndó ná taxi-ndo cùu xii-í, dico dava-ndo cãchí-ndó sá ío váha ní xito-í nàcuáa ní quide-í nàcuáa ní dándahú ñáhà-í xii-ndo. ¹⁷ Te chí cãháⁿ te núu yúhú ní dándahú ñáhà-í xii-ndo ndihí cue téé ní tendaha-í ní quixi coto ñaha xii-ndo. ¹⁸ Te ní cãháⁿ ndáhú-í núú tè Titú ndihí núú íngá tucu téé ndècu ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú ní quixi coto ñaha-güedé xii-ndo. Te nchòhó cùtnùní iní-ndó sá tè Titú ñá túú ní dándahú ñáhá-dé xii-ndo, te ducaⁿ chí ìⁿ-ni sàni iní-ndí te ìⁿ-ni quide-ndí.

¹⁹ Te cudana te sàni iní-ndó sá sá dúhá cãháⁿ-ndí te tàunihnu-ndí mée-ndí, dico ñá díú dùcaⁿ quee-xi tnúhu cãháⁿ-ndí, chí cãháⁿ-ndí nàcuáa tàù-xi cãháⁿ-ndí chí ndècu ndihí-ndí Xítóhó Jesucristú, te mee Yá Ndióxi nàhá ndáá-gã nàcuáa ndècu tnúhu cãháⁿ-ndí, te nchaa sá cãháⁿ-ndí cùu-xi cuendá nchòhó cue ñáiyu ío cùu iní-ndí, te cãháⁿ-ndí nàcuáa cundecu váha-ndo ichi Xítóhó Jesucristú. ²⁰ Te ío sàni iní-í cuendá-ndó chí na cuáháⁿ te òré quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te ñá túú quide-ndo nàcuáa cuu váha iní-í, te sá dúcáⁿ te yúhú cãháⁿ-í nàcuáa vã cùu váha iní-ndó, te ducaⁿ ío sàni iní-í cuendá-ndó chí na cuáháⁿ òré quexio-í te nàá-ndó, àdi ndecu-ndo ichi cuédú íní, àdi cudéⁿ núú tnàhá-ndó, àdi ñá túú cùu ìⁿ-nuu-ndo ndecu-ndo, àdi cãháⁿ cuèhé-ndó cuendá tnàha ñáiyu-ndo núú chítú núú tàcá, àdi satnuhu tnaha-ndo, àdi quide cahnu-ndo mee-ndo, àdi quide dusaⁿ dóho tnàha-ndo. ²¹ Te ío sàni iní-í cuendá-ndó chí na cuáháⁿ òré quixi-í, te Yá Ndióxi cada-gã te cucahaⁿ núu-í sá cuendá-ndó, te ío ndíhú iní-í cuendá-ndó te núu vátá dáñá-gã-ndó nchàa sá cuèhé sá dúhá ní nguíta-ndo quide-ndo ndéé sanduu, te vài-ndo ní nguíta-ndo dùcaⁿ quide-ndo, chí ndècu-ndo ichi díí iní te nándi-gã nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, te ducaⁿ ío ndíhú iní-í te núu vátá dáñá-gã-ndó nchàa xiáⁿ.

13

Tnúhu ndéé núú ní ndihí-ná

¹ Te sá quixi-í vitna núú ndécú-ndó cùu-xi xito cuu úní sá quixí còto ñaha-í xii-ndo. Te cãchí tnúhu-í xii-ndo sá òré cundáa cuéchi-ndo te canehe núú úú àdi úní ñáiyu cãháⁿ ndáá nàcuáa ndècu cuéchi-ndo. ² Te yúhú sa ní cãháⁿ-í dóho-ndo cùtnàhá ní quixi-í ní quixi coto ñaha-í xii-ndo xito cuu úú, te díu-ni ducaⁿ cãháⁿ tucu-í dóho-ndo vitna vátá quixí tucu-gã-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te nchòhó ñáiyu ní cunduu ní

ngüita quide nchaa sá cuèhé sá dúhá, tenàá ñáhà-í xii-ndo òré quexio-í te núu vátá dáñá-gã-ndó nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo te ñnhá nchaa dava-gã-ndó tēnàá ñáhà-í xii-ndo. ³ Te nchòhó cuìní-ndó quini-ndó núu ndáá sá quidé-í núú Xítohó Jesucristú càháⁿ-í yuhu-gá, dico dàvá-áⁿ cutnùní ndáá iní-ndó. Te Xítohó Jesucristú quidé-gã nàcuáa cutnùní iní-ndó sã ïo càhnu cuu-gá te ñá túú quide-gã dàtná quidé ìⁿ ñáyiú ñá túú ñihí ndéé cùndecu. ⁴ Te Xítohó Jesucristú ní ndoho-gá dàtná ìⁿ ñáyiú ñá túú ñihí ndéé cùndecu, chí ní sahní ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí dico mee Yá Ndiòxí ní quide-gã ní ñihí ndéé Xítohó Jesucristú ní ndoto-gá ndécú-gã vitna, te ñnhá nchúhú tucu ducaⁿ yãha-ndí ñá túú ñihí ndéé-ndí cundecu-ndí, dico mee Yá Ndiòxí chindèe ñaha-gã xii-ndí ñihí ndéé-ndí ndécú-ndí cuendá sá ndécú ndìhi-ndí Xítohó Jesucristú, te xíáⁿ núu ndàcu-ndí quidé-ndí nàcuáa tàú-xi cunduu sá cúú-xí-ndó.

⁵ Te chí cádá cuendá váha te núu ndisa sá sàndáá iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú, te núu ndáá sá ndécú-ndó ichi-gá te cùtnuní iní-ndó sá ndécú-ndó ndìhi-gã. ⁶ Te cuìní-ndí sá nchòhó cutnùní ndáá iní-ndó sá nchúhú ndécú ndìhi ndisa-ndí Xítohó Jesucristú. ⁷ Te nchúhú càháⁿ ndìhi-ndí Yá Ndiòxí cuendá-ndó cuendá sá vã cádá-ndó ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te vã cáni iní-ndó sã sã dúcáⁿ càháⁿ ndìhi-ndí-gã cuendá-ndó, te cuìní-ndí sá nchòhó cutnùní iní-ndó sã nchúhú ïo ndècu yiñuhu-ndí núú-gã, te ñnhá chí càháⁿ ndìhi-ndí-gã cuendá-ndó chí cuìní-ndí sá nchòhó cada váha-ndo cùndecu-ndo cuéi sàni iní-ndó sã nchúhú cúú-ndí cue téé ñá túú ndècu yiñuhu núú-gã. ⁸ Te nchúhú mee-ni càháⁿ váha-ndí cuendá tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí, te ñá túú càháⁿ-ndí ìⁿ tnúhu sã ñá túú tàú-xi càháⁿ-ndí cuendá tnúhu-áⁿ. ⁹ Te cùdíí iní-ndí sã ñá túú-gã xíní ñùhu-xi cada-ndí nàcuáa ñihí ndéé-ndí tenàá ñáhá-ndí xii-ndo càháⁿ-ndí dóho-ndo, chí nchòhó sa ní ñihí ndéé-ndó ndècu-ndo ichi-gã. Te nchúhú càháⁿ ndìhi-ndí Yá Ndiòxí cuendá-ndó cuendá sá nchòhó cundáá-ndó cùndecu-ndo ñá túú-gã ná cumání-ndó núú-gã. ¹⁰ Te xíáⁿ núu duha ndúu nchaa tnúhu tēe-í núú tütú-a daquixí-í ndaha-ndo vitna ñá túú ndècu ndìhi ñaha-í xii-ndo, cuendá sá òré ná cùndecu ndìhi ñaha-í xii-ndo te vã ïo ñihí càháⁿ-í dóho-ndo nàcuáa ndúu tnúhu ndee iní ní taxi Xítohó Jesucristú ndécú ndìhi-í, chí ní taxi-gã tnúhu ndee iní xii-í nàcuáa canu ichi ñaha-í xii-ndo cuíta cuehnu ñihnu-ndo ichi-gã quihíⁿ, te ñá díú cuendá sá cánúichi ñaha-í xii-ndo cuíta ñihnu-ndo.

¹¹ Te vitna nchaa nchòhó ñáyiú ndècu

ndìhi-ndí ichi Xítohó Jesucristú ïo quide ndee iní ñáhá-ndí xii-ndo, te ïo chí ndúcú nàcuáa cada-ndo cundáá-ndó núú Yá Ndiòxí cuendá sã ñá túú ñnhá-gã ná cùmání-ndó núú-gã, te ndee ndèe cada iní-ndó cùndecu-ndo, te chí cúú ìⁿnuu cundecu ndìhi tnaha, te ducaⁿ te Yá Ndiòxí cundecu ndìhi ñaha-gã xii-ndo chí ïo cùu iní ñáhá-gã xii-o, te ñu-gã quidé-gã ïo váha cùu iní-ó ndècu-o. ¹² Te ndìhi tnúhu yiñuhu chí cádá ndèe iní ñnhá. ¹³ Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiòxí ndécú ìha quide ndee iní ñáhá-yu xii-ndo.

¹⁴ Te xicáⁿ táhú-ndí núú Xítohó Jesucristú sã ïo na chindèe chítúu ñaha-gã xii-ndo. Te mee Yá Ndiòxí ná cádá-gã nàcuáa cutnùní iní-ndó sã ïo cùu iní ñáhá-gã xii-ndo, te Espiritú-gã cundee cùu cahnu iní-ndó cùndecu-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ïo chí cádá ndèe iní-ndó vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TĒ PĀBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU DISTRITÚ GÁLACÍA

Té Pāblú cadúha-dé tutú quihíⁿ ndaha nchaa ñáyiú sándáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú ndécú distritú Gálacía

¹ Te yúhú té Pāblú ní tendaha ñaha Xítóhó Jesucristú, ndihi Dútú Ndióxi véxi-í cāháⁿ-í tnúhu-gá. Te diu Yá Ndióxi ní dándótó-gā Xítóhó Jesucristú Yáá ní xihí ní cūu. Te cāchí tnúhu-í xii-ndo sá ña díú ñáyiú ñuyúú-a ní tendaha ñaha xii-í véxi-í, te ní Yá Ndióxi te ní Xítóhó Jesucristú ñá túú ní xāhaⁿ-gā xii ñⁿ ñáyiú quixí-yu cachí tnúhu-yu ñacuáa cada-í. ² Te yúhú té Pāblú cadúha-í tutú-a ndihi nchaa dava-gā ñáyiú ndécú ichi Yá Ndióxi ndécú ndihi-í iha cuendá daquixi-í ndaha nchóhó ñáyiú sándáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú ndécú distritú Gálacía. ³ Te xicáⁿ táhú-í núú Dútú Ndióxi, ndihi núú Xítóhó Jesucristú sá io na chindee chítúu ñaha-gā xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cáda te io váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo. ⁴ Te Xítóhó Jesucristú ní xihí-gā sá cuendá nchaa cuéchi nchoo cué ñáyiú ndécú ñuyúú-a. Te ducaⁿ ní quide-gā, chí cuiní-gā sá vā cūndecu-o ichi cuehé ichi duha. Te ducaⁿ ní cuu, chí Dútú Ndióxi ducaⁿ ní cuiní-gā cunduu. ⁵ Te io chí ná ndacáⁿ táhú-ó núú Yá Ndióxi cuendá sá io cāhnu cuu-gā, te diu-ni ducaⁿ cáda-o ní caa ní quihíⁿ! Te ducaⁿ na cūnduu.

Mee-ni tnúhu Xítóhó Jesucristú cúu-xi tnúhu sá cāháⁿ ñacuáa naníhí táhú-ó

⁶ Te io cūnúhu-í cúu chí io ndihi ní dáñá-ndó ichi Yá Ndióxi. Te Yáá-áⁿ ní cāháⁿ ñáhá-gā xii-ndo, chí Xítóhó Jesucristú io ní cundáhú iní ñáhá-gā ní quide váha ñaha-gā xii-ndo, te vitna dácuaha tucu-ndo ingá tnúhu, te cāchí-ndó sá xiáⁿ dácuu niñhu ñaha-xi xii-ndo núú úhú núú ndáhú. ⁷ Dico ñáhá, chí ñá túú-gā tnúhu sá dácācu niñhu ñaha xii-o núú úhú núú ndáhú. Te dicó-ni sá io ñáyiú véxi dáticá nuu ñahá-yu xii-ndo dānehé ñáhá-yu tnúhu sá dácuíta niñhu ñaha xii-ndo, chí tnúhu-áⁿ ña túú cūu-xi tnúhu Xítóhó Jesucristú. ⁸ Te yúhú cāháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú, dico nuu io ñáyiú véxi dānehé ñáhá xii-ndo ingá tnúhu sá ña túú ní dānehé ñáhá-í xii-ndo, te nchóhó cachí-ndó sá ñáyiú-áⁿ nacháhu-yu núú Yá Ndióxi sá dúcáⁿ quidé-yu. Te cuéi yúhú, te núu na dáma-í tnúhu danèhé ñáhá-í xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ cāháⁿ-ndó sá náchāhu-í núú-gā te núu ducaⁿ na cáda-í. Ádi te núu ñⁿ espíritú xínú cuéchi núú-gā véxi-xi cāháⁿ-xi ingá tnúhu sá ña túú ní dānehé ñáhá-í xii-ndo

ñacuáa naníhí táhú-ndó ñá, te diu-ni ducaⁿ cāháⁿ-ndó sá náchāhu-xi núú Yá Ndióxi te núu ducaⁿ na cáda-xi. ⁹ Te diu-ni duha sa ní dānehé ñáhá-í xii-ndo sá núu véxi ñáyiú dānehé ñáhá ingá tnúhu sá ña túú ní dānehé ñáhá-í xii-ndo ñacuáa naníhí táhú-ndó ñá, te cachí-ndó sá ñáyiú-áⁿ nacháhu-yu núú Yá Ndióxi sá dúcáⁿ quidé-yu, duha ní cachí-í xii-ndo.

¹⁰ Te duha nduu tnúhu cāháⁿ-í chí nchóhó sa xini-ndó sá yúhú cuiní-í sá Yá Ndióxi cāháⁿ-gā sá quidé váha-í ndécú-í, te ña díú sá ñáyiú ñuyúú-a cachí-yu sá quidé váha-í, ádi sá io cūdí iní-yu nchaa ñacuáa quide-í ndécú-í. Te núu na cāni iní-í cudúu-í núú ñáyiú ñuyúú-a, te ñá túú cūu-í tée xinu cuechi núú Xítóhó Jesucristú te núu ducaⁿ na cáda-í.

Ñacuáa ní cuu ní ngúita té Pāblú cāháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi

¹¹⁻¹² Te nchóhó ñáyiú ndécú ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú cāchí tnúhu-í xii-ndo sá tnúhu sá dānehé ñáhá-í xii-ndo ñacuáa naníhí táhú-ndó cūu-xi tnúhu sá ní cachí tnúhu mee Xítóhó Jesucristú xii-í, te ña díú ñⁿ ñáyiú ñuyúú-a ní cāhu iní-yu tnúhu-áⁿ, ádi dānehé ñáhá-yu xii-í, chí mee Xítóhó Jesucristú ní dānehé ñáhá-gā.

¹³ Te nchóhó sa nihí-ndó tnúhu ñacuáa ní xóo cada-í cūtnáhá nchicúⁿ niñhu-í nchaa ñacuáa dácuaha ñáyiú cuu ndi mee-í ñáyiú isráel ní cūu. Te dáva-áⁿ io ní xóo cuu úhú iní-í nchaa ñáyiú ndécú ichi Yá Ndióxi, te nándi sá ní xóo cada-í-yu, te ní cuiní-í danáa-í-yu ní cūu. ¹⁴ Te yúhú io-gā ní xóo quene cáva-í ní xóo dácuáha-í nchaa sá dácuáha ñáyiú cūu ndi mee-í dácúúxi ñáyiú ñⁿ-ni cuíá-í ndihí-yu ní cūu, te io-gā ní xóo cuiní-í cada ndáá-í canchicúⁿ niñhu-í nchaa ñacuáa ní dānehé ñáhá cué ñaní tnáhá-í ní xindecu ndéé sanaha ní cūu. ¹⁵ Te ndéé cūtnáhá vátá cacú-gā-í Yá Ndióxi sa nèhe váha ñaha-gā xii-í cuendá sá cāháⁿ-í tnúhu-gā, núu xiáⁿ ní cāháⁿ ñáhá-gā xii-í quidé-í chíuⁿ-gā vitna, te sá dúcáⁿ ní quide-gā te io váha ní quide ñaha-gā xii-í. ¹⁶ Te òre ní cāháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-í te ní cachí tnúhu-gā cuendá Déhe-gā Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ ní quide Yá Ndióxi cuendá sá cuiní-gā sá cūñaha-í xii ñáyiú ñá túú cūu ñáyiú isráel cuendá Yáá cúu Déhe-gā. Te cūtnáhá ní cāháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-í, te vá yóo ñⁿ díi núú-xi ní ndécú tnúhu-í ñacuáa cada-í. ¹⁷ Te ní ña túú ní sáháⁿ-í ñúú Jerusálén nducu tnúhu-í núú cué téé díhna nuu ní tendaha Xítóhó Jesucristú cāháⁿ tnúhu-gā núu nása cada-í, chí ndihi-ni ní sáháⁿ-í distritú Arabía ní xindecu ntaa-í te dátñni cuánuhú tucu-í ñúú Dámascú.

¹⁸ Te núú úní cuíá sá ní cāháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-í, te ní sáháⁿ tucu-í ñúú Jerusálén ní cāháⁿ ndihi-í té Pèlú, te ní xindecu-í

ndihi-dé sáhúⁿ nduu. ¹⁹ Te tnáhá té Jàcobó ñaní Xítóhó Jesucristú ní cáháⁿ ndihi-í. Te ñá túú ní xini-í dava-gá cue téé ní tendaha Xítóhó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá. ²⁰ Te Yá Ndióxi ndéhé ndií ndehe caxi-gá sá ncháá tnúhu tée-í núú tütü-a sá cúú-xi-ndo cùu-xi ìⁿ sá ndáá.

²¹ Te sátá ní sáháⁿ-í ñúú Jerusalén, te dátñúni ní sáháⁿ-í distritú Siríá, ndihi distritú Ciliciá. ²² Te nchaa ñáyiú xindecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú distritú Júdeá ñá túú xini ñáhá-yu xii-í ní cùu. ²³ Dico ní xóo nihi-yu tnúhu nchaa nàcuáa ní xóo cada-í, te ní cachí-yu: “Tée cùu úhú iní ñáhá xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiú cuendá quindáá iní ñáhá-yu xii-gá, te diu-dé nándi sá quidé ñaha-dé, te cuini-dé danàa ñaha-dé cuendá sá vâ cóo-gá ñáyiú quindáá iní ñáhá xii-gá ní cùu”, duha ní cachí-yu cuendá-í. ²⁴ Te ní ngúita-yu ní cachí-yu sá lo cáhuu cuu Yá Ndióxi cuendá sá ñá túú-gá quidé-í dátñá ní xóo cada-í.

2

Té Páblú ní nihi tnáhá-dé ndihi dava-gá cue téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi

¹ Te ní nútñahá úxícúmi cuíá sá ní sáháⁿ-í ñúú Jerusalén ní cáháⁿ ndihi-í té Pèlú, te dátñúni ndécá-í té Bèé ní sáháⁿ, te tnáhá té Titú ní sáháⁿ ndihi-ndí-dé. ² Te ní sáháⁿ-í chi mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá quihíⁿ-í. Te yacáⁿ ní tacá mee-ni cuè téé cùnuu. Te ní xáhaⁿ-í xii-güedé nàcuáa ndúu tnúhu dānehé-í ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél cuendá naníhí tǎhú-yu. Te ducaⁿ ní quide-í cuendá cuini-í quini-güedé nàcuáa ndúu chiúⁿ quide-í, chí nacuaháⁿ cachí-güedé sá ñá túú nāndihi-xi. ³ Te té Titú téé ndècu ndihi-í chí ñá díú téé isràél cúú-dé, dico ñá túú ní quide yica-güedé cuaha-güedé seña ñi-dé. ⁴ Te ñáyiú cachí sá ndécú ichi Xítóhó Jesucristú te ñá ndáá sá ndécú-yu ichi-gá, ñáyiú-áⁿ ní chitnahá ñáhá-yu xii-ndí cuendá cuini-yu quini-yu nása quide-ndí ndécú-ndí ichi Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ ní quide-yu cuendá sá nchúhú sa ní cácu nihnu-ndí ñá túú-gá quidé-ndí nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés. Te cuini-yu sá núcuíta saa tucu-ndí cada-ndí nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi nucúndecú-ndí dátñá ní xindecu-ndí cútñahá vátá cácu nihnu-gá-ndí núú tnúhu-áⁿ ní cùu. ⁵ Te nchúhú ñá túú tnáhi ní dàña-ndí méé-ndí dandáhú ñáhá-yu xii-ndí. Te ducaⁿ ní quide-ndí, chí cuini-ndí sá ñá túú nǎgá tnúhu dácánuu ndihi tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó ndècu ndihi-ndo.

⁶ Te ní ìⁿ tnúhu sá vátá quini-gá-í ñá túú ní cachí tnúhu cue téé cùnuu núú ñáyiú cada-í. Dico yúhú chí ñá túú ní quide cuendá-í

núu cùnuu-güedé àdi ñá túú cùnuu-güedé, chí núú Yá Ndióxi ìⁿ-ni cùu-o nchaa-o. ⁷ Te ní cutñúni iní-güedé sá Yá Ndióxi ní cachí-gá xii-í sá cáháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél dátñá ní quide-gá té Pèlú ní xáhaⁿ-gá cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiú isràél. ⁸ Te ducaⁿ ní cutñúni iní-güedé, chí diu-ni Yá Ndióxi Yáá chindèe ñaha xii té Pèlú cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiú isràél, diu-ni Yáá-áⁿ chindèe ñaha-gá xii-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél.

⁹ Te té Jàcobó, ndihi té Pèlú, ndihi té Juáá, cue téé io cùnuu-gá ní cutñúni iní-güedé sá Yá Ndióxi io chindèe ñaha-gá xii-í quide-í chiúⁿ-gá. Te io váha ní cáháⁿ ndihi ñaha-güedé xii-í, ndihi té Bèé, te ní cuu ìⁿ-nuu-ndí sá nchúhú quihíⁿ-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndióxi núú nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te mee-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú isràél. ¹⁰ Te ìⁿ-ni tnúhu ní cáháⁿ-güedé dóho-ndí te ní cachí-güedé xii-ndí sá chindèe-ndí cue ñáyiú ndáhú, te sa ducaⁿ tnáhi sàni iní-ndí cada-ndí.

Té Páblú cáháⁿ-dé dóho té Pèlú ñúú Antiòquia

¹¹ Te cútñahá ní sáháⁿ té Pèlú ñúú Antiòquia yacáⁿ ní cáháⁿ-í dóho-dé, chí quide-dé ìⁿ sá ñá túú tǎú-dé cada-dé ní cùu. ¹² Te quide váha-dé ní cùu chí xèxi-dé ndihi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, dico òré ní sáá ìⁿ úú ñáyiú cùndihi té Jàcobó, te òré-áⁿ ñá túú-gá ní cuini-dé caxi-dé ndihi ñáyiú-áⁿ. Te ducaⁿ ní quide-dé chí ní yúhú-dé cue ñáyiú nchícúⁿ nihnu quide nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés sá vâ cáháⁿ váha-yu cuendá-dé. ¹³ Te tnáhá dava-gá ñáyiú isràél xindecu ichi Yá Ndióxi ñá túú quide váha-yu, chí quide-yu dátñá quidé té Pèlú ní cùu, te ndéé tnáhá té Bèé ní ngúita-dé ducaⁿ quide-dé ní cùu. ¹⁴ Te òré ní xini-í sá ñá túú quide-güedé ndihi-yu nàcuáa cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi, te núú nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-í xii té Pèlú: “Yòhó cúú-n tée isràél, te ñá túú quide-n nchaa nàcuáa quide ñáyiú isràél, chí quide-ni-n dátñá quidé nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. Te núu ducaⁿ quide-n, ¿te ná cuendá dānehé-n ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél sá cádá-yu nchaa nàcuáa quide ñáyiú isràél?”, duha ní xáhaⁿ-í xii té Pèlú.

Ìⁿ-ni naníhí tǎhú-ó ndihi ñáyiú isràél núu na quindáá iní-ó Xítóhó Jesucristú ndihi-yu

¹⁵ Te yúhú ndihi té Pèlú cúú-ndí ñaní tnáhá ñáyiú isràél, te ñá túú ndècu-ndí ichi cuèhé ichi duha dátñá ndécú nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ¹⁶ Te xini-ó sá vâ cùndècu-gá cuéchi-o núú Yá Ndióxi te núu na quindáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te ñá díú sá cáncicúⁿ nihnu-o cáda-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi

Moisés. Te tnàhá dava nchúhú ñáyiú is-ràèl sàndáá iní-ndí Xítohó Jesucristú, te xiáⁿ cútñuní iní-ndí sá ñà túú-gá cuéchi-ndí ndécú núú-gã, dico ñá díú sá ní cànchicúⁿ nihnu-ndí ní quide-ndí nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, chi cuendá sá sàndáá iní-ndí Xítohó Jesucristú. Te vá yôo ñⁿ cachí-ó sá ñà túú ndècu cuéchi-xi núú Yá Ndióxi cuendá sá nchicúⁿ nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés.

¹⁷ Te núu cuini-ó sá vã cündècu cuéchi-o núú Yá Ndióxi cuendá sá sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te xiáⁿ cútñuní iní-ó sá ñà túú quide váha-o. ¡Te vá cúú tnàhí caní iní-ó sá Xítohó Jesucristú dánèhé ñàhá-gã xii-o sá vã cáda váha-o cündècu-o! ¹⁸ Te yúhú cãchí-í sá vã cànchicúⁿ nihnu-gá-ó nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, dico núu vitna cãchí-í sá xini ñuhu-xi cada-o nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí ña, te ñá túú quide váha-í núú Yá Ndióxi te núu ducaⁿ na cada-í. ¹⁹ Te yúhú duuⁿ duuⁿ ní cutñuní iní-í sá vã ndácú-í cada-í nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés núu xiáⁿ ní dáñá-í ñá túú-gã nchicúⁿ nihnu-í nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí cuendá sá cuini-í cündècu-í sá cúú-xí Yá Ndióxi. ²⁰ Te Xítohó Jesucristú ní xihí-gá cuendá-í, dico dàtná tnúhu sá tnàhá-í ní xihí ndihí-gã, chi ñá cúú-gã cada-í nchaa nacuáa sàni iní mèe-í, chi Xítohó Jesucristú-nã ndécú ndihí ñaha-gã xii-í táxi tnùní ñàhá-gã. Te vitna ndècu-í ñuyú-a, te io sàndáá iní-í Xítohó Jesucristú Déhe Yá Ndióxi, te chindee ñaha-gã xii-í. Te diu-ni Xítohó Jesucristú io cùu iní ñàhá-gã xii-í núu ní xihí-gá núú cùruxí sá cuendá-í. ²¹ Te vitna ñá túú dàquee tihú-í sá váha ní quide ñaha Yá Ndióxi xii-í, chi núu ní ndàcu-o vá cündècu cuéchi-o núú Yá Ndióxi cuendá sá nchicúⁿ nihnu-o quide-o nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ní cùu ña, te áuⁿ ná cuu ní xihí Xítohó Jesucristú ní cùu te núu ducaⁿ.

3

Vá dàñá ndèe-ó quindáá iní-ó tnúhu Xítohó Jesucristú

¹ Te nchòhó ñáyiú distritú Gàlaciá, ñáyiú sa xindecu ichi Xítohó Jesucristú, ¿ná cuendá io ñí iní-ndó ñà cuini-ndó tnù-ndo nchaa tnúhu cáháⁿ-gã?, ¿te yoo ní dádáhu ndodo iní ñàhá xii-ndo núu ducaⁿ quide-ndo? Te nàha-ndo sá io váha ní dánèhé ñàhá-ndí xii-ndo nacuáa ní cuu ní xihí Xítohó Jesucristú. ² Te vitna cáháⁿ-ndó núu sá nchicúⁿ nihnu-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ní níhí-ndó Espiritú Yá Ndióxi ndécú ndihí-ndo, àdi sá ní sàndáá iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú sá ní dánèhé ñàhá-ndí xii-ndo ní níhí-ndó Espiritú-gá ndécú ndihí-ndo. ³ Te nchòhó

io ní díquí-ndó chi Espiritú Yá Ndióxi tá quide váha ñaha-xi xii-ndo cuáháⁿ ní cùu. ¿Te náa vitna mee-ñã-ndó cuini-ndó càda-ndo nacuáa ta quide ñaha Espiritú-gá cuáháⁿ xii-ndo ní cùu-án? ⁴ Te sàni ñⁿ sàni úú iní-í cuendá-ndó sá áuⁿ ná cuu nándi váha-ndo ndècu-ndo ichi Yá Ndióxi. ⁵ Te xini-ndó sá Yá Ndióxi ní taxi-gá Espiritú-gá ní ngündècu ndihí-ndo, te ní quide-gá sá vã yôo tnàhí ndàcu cada núu-ndó ní xini-ndó. Te ducaⁿ ní quide-gá, chi ní sàndáá iní-ndó-gã, dico ñá díú cuendá nchaa nacuáa ní cachí ndí Moisés cada ñáyiú ducaⁿ ní quide-gã.

⁶ Te ndí Ábrahám ducaⁿ io ní sàndáá iní ndí Yá Ndióxi, núu xiáⁿ ní cachí-gã sá ní cudíu ndí núú-gã sá dúcáⁿ ní quide ndí. ⁷ Te cãchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá ñáyiú sàndáá iní ñàhá xii Yá Ndióxi dàtná ní sàndáá iní ñàhá ndí Ábrahám xii-gã, ñáyiú-án ñⁿ-ni cúú-yu ndihí ndí núú-gã. ⁸ Te núu tútú Yá Ndióxi ní ngódó tnùní tnúhu váha, tnúhu sá ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndí Ábrahám, te duha ní xáhaⁿ-gã xii ndí: “Nchaa ñáyiú nihí ñuyú cada váha-í-yu sá cuendá-n”, duha ní xáhaⁿ-gã xii ndí. Te sá dúcáⁿ ní ngódó tnùní núú tútú Yá Ndióxi ndéé dàvã-án, te xiáⁿ cútñuní sá sàa nduu, te cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràèl vã cündècu-gã cuéchi-yu núú-gã te núu na quindáá iní ñàhá-yu xii-gã. ⁹ Te xiáⁿ núu nchaa ñáyiú sàndáá iní ñàhá xii Yá Ndióxi cada váha ñaha-gã xii-yu dàtná ní quide váha-gã ndí Ábrahám, chi ndí-án ducaⁿ ní sàndáá iní ñàhá ndí xii-gã.

¹⁰ Te nchaa ñáyiú cuini cada nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés cuendá sá cuini-yu sá vã cündècu-gã cuéchi-yu núú Yá Ndióxi, ñáyiú-án dàña nihnu ñaha-gã xii-yu, chi vã ndácú-yu cada-yu nacuáa sàni iní-yu, te ducaⁿ càda-gã chi quèe ndáá-xi nacuáa cáháⁿ-xi núú tútú-gã núú cãchí-xi sá ncháá ñáyiú ñá túú quide nchaandi túhú nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés te dàña nihnu ñaha-gã xii-yu. ¹¹ Te núu na cànchicúⁿ nihnu-ni-o càda-o nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, te ñá túú vèdana chindee ñaha-xi xii-o nacuáa vã cündècu-gã cuéchi-o núú Yá Ndióxi. Te ndáá chi núú tútú-gã cãchí-xi sá ncháá ñáyiú sàndáá iní ñàhá xii-gã, ñáyiú ñá túú-gã cuéchi-xi ndècu io váha ndècu-yu núú-gã. ¹² Te núu dicó io ñáyiú quide nchaandi túhú nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ñá, te ñá túú xini ñuhu-xi quindáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú, chi núú tútú Yá Ndióxi cãchí-xi sá núu dicó io ñáyiú ndacu cada nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ñá, te cündècu váha-yu núú Yá Ndióxi.

¹³ Te tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés cãchí-xi sá io ndècu cuéchi-o núú Yá Ndióxi cuendá sá ñá ndácú-ó càda-o nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí, te cuendá xiáⁿ tá dàña nihnu ñaha-gã xii-o cuáháⁿ. Dico Xítohó Jesucristú

ní xido-gá nchaa cuéchi-o cuèndá sá vǎ dǎñá nihnu ñaha-gá Yá Ndióxi xii-o. Te cǎchí-xi núú tǔtú Yá Ndióxi: “Íiⁿ téé na cǎta caa-güedé ïiⁿ yutnu, te téé-áⁿ cúú-dě téé dǎña nihnu ñaha Yá Ndióxi”, duha cǎchí-xi núú tǔtú-gǎ. ¹⁴ Te ducaⁿ ní yáha Xítohó Jesucristú, chí cuíní Yá Ndióxi sá ndúu táhú nchaa ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isrǎel cundecu váha-yu dǎtná ní nduu táhú ndíi Ábrahám ndécú váha ndíi. Te ducaⁿ ní yáha-gǎ cuèndá nchaa nchoo ñáyiu sǎndáá iní ñáhá xii-gǎ ngúndecu ndíhi-o Espíritú Yá Ndióxi sá ní cǎchí méé-gǎ taxi-gǎ.

Nàcuáa ní cǎchí Yá Ndióxi cada-gǎ

¹⁵ Te nchòhó cue ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Yá Ndióxi na cǎchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quide cue ñáyiu ñuyúú-a cuèndá tecú tnùnì-gǎ-ndó nàcuáa quide Yá Ndióxi. Chí ñáyiu-áⁿ òré cuíní-yu cadá-yu ïiⁿ sá cadá-yu, te díhna-gǎ ndátnúhu-yu te òré cúú ïiⁿnuú-yu, te sáha firmá-yu ïiⁿ tǔtú te tǔtú-áⁿ vǎ yòo ïiⁿ ndacu cǎháⁿ sǎ vǎ nándíhi-gǎ-xi, te ní vǎ yòo-gǎ ndacu nágá tnúhu chido tnùnì núú-xi. ¹⁶ Te ducaⁿ ní quide Yá Ndióxi ndíhi ndíi Ábrahám, chí ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi nàcuáa cada-gǎ, te tnúhu-áⁿ cúú-xi cuèndá méé ndíi ndíhi cuèndá ïiⁿ ñaní tnáhá ndíi cundecu ñuyúú-a ndéé cuèé-gǎ. Te núú tǔtú-gǎ cǎchí-xi sǎ tnúhu-áⁿ cúú-xi cuèndá ïiⁿ-ní ñaní tnáhá ndíi te ñá díú cuèndá nchaá-yu. Te ñaní tnáhá ndíi téé cùu cuendá tnúhu-áⁿ cúú Xítohó Jesucristú. ¹⁷ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ Yá Ndióxi ní quide ndáá duuⁿ-gǎ ndíhi ndíi Ábrahám nàcuáa cada-gǎ. Te sa ní cuu cúmí cièndú ócú úxí cuá sǎ dúcáⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Ábrahám, te dǎtnúnì ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi Moisés chido tnùnì ndíi nàcuáa cada ñáyiu, te nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ñá túú dàquee tǐhú-xi tnúhu sǎ ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Ábrahám nàcuáa cada-gǎ. ¹⁸ Te núu dícú cuèndá nchaa tnúhu sǎ ní chídó tnùnì ndíi Moisés ní nàníhí tǎhú-ó ñá, te ñá túú-gǎ xíní ñúhu-xi cada cuendá-ó tnúhu ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Ábrahám cada-gǎ ní cùu te núu ducaⁿ. Te ndíi-áⁿ ní nàníhí tǎhú ndíi chí ducaⁿ ní cǎchí Yá Ndióxi cada ñaha-gǎ xii ndíi.

¹⁹ Te nchaa tnúhu ní cǎháⁿ ndíi Moisés ní ngódó núú-xi nchícúⁿ nihnu ñáyiu cuèndá ducaⁿ cǔtnunì iní-yu sǎ ndécú cuéchi-yu, te nchícúⁿ nihnu-ní-yu ndéé ní sǎá nduu ní quexio Yáá cúú ñaní tnáhá ndíi Ábrahám, chí Yáá-áⁿ ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxi quixi-gǎ cada váha-gǎ nchaa ñáyiu. Te nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, chí Yá Ndióxi ní tendaha-gǎ cue espíritú xínú cuèchi núú-gǎ ní sáháⁿ-xi ní xítñúhu ñaha-xi xii ndíi nàcuáa danèhé ndíi ñáyiu. ²⁰ Te Yá Ndióxi ñá túú ní cǎháⁿ-gǎ núú méé ñáyiu, chí ndíi Moisés ní cǎháⁿ ndíi yuhu-gǎ núú-yu, díco cǔtnáhá

ní cǎháⁿ ndíhi-gǎ ndíi Ábrahám chí núú méé núú ïiⁿ ndíi ndíhi-gǎ ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi nàcuáa cada-gǎ.

Nàcuáa ndúu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés

²¹ Te nchaa nàcuáa ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndíhi nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Ábrahám cada-gǎ, ñá túú dàquee tǐhú tnáhá-xi. Te núu dícú nàníhí tǎhú ñáyiu nchícúⁿ nihnu nchaa nàcuáa ní cǎháⁿ ndíi Moisés ñá te cudíú-yu núú-gǎ cuèndá-ni sǎ nchícúⁿ nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cǎháⁿ ndíi ní cùu. ²² Te núú tǔtú Yá Ndióxi cǎchí-xi: “Nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ñuyúú ndécú cuéchi-ndo”, duha cǎchí-xi. Te ducaⁿ cǎháⁿ-xi cuèndá quíndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te nàníhí tǎhú-ó chí ducaⁿ ní cǎchí Yá Ndióxi cada-gǎ.

²³ Te cǔtnáhá vátá cǔndècu ndíhi-gǎ-ó tnúhu Xítohó Jesucristú, te nchícúⁿ nihnu-o nchàa nàcuáa ní cǎháⁿ ndíi Moisés, te ní cǔtnúnì iní-ó sǎ io ndècu cuéchi-o ní cùu. Te ducaⁿ-ni nchícúⁿ nihnu-o ndéé ní sǎá nduu ní quexio Xítohó Jesucristú ñuyúú-a, te ní sǎndáá iní-ó-gǎ. ²⁴ Te nchaa tnúhu sǎ ní chídó tnùnì ndíi Moisés ní sanu ichi ñaha-xi xii-o nàcuáa cada-o cundecu-o, te ducaⁿ-ní sanu ichi ñaha-xi xii-o ndéé ní sǎá nduu ní quexio Xítohó Jesucristú ñuyúú-a. Te ducaⁿ ní cuu cuèndá quíndáá iní-ó-gǎ, te vǎ cǔndècu-gǎ cuéchi-o núú Yá Ndióxi. ²⁵ Te vitna ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu Xítohó Jesucristú, te ñá túú-gǎ xíní ñúhu-xi canu ichi ñaha nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés.

²⁶ Te vitna tnáhá nchaa nchòhó cúú-ndó dèhe Yá Ndióxi, chí ní sǎndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú. ²⁷ Te nchòhó ní sandute-ndo dǎtná cǎchí-gǎ, te ndècu-ndo ndíhi-gǎ, te quide-ndo nchaa nàcuáa ní cǎháⁿ-gǎ ndécú-ndó, te ío ndècu yíñuhu-ndo núú Yá Ndióxi dǎtná ndécú yíñuhu mee Xítohó Jesucristú. ²⁸ Te vitna ïiⁿ-ní cùu-o nchaa-o ndècu-o ndíhi Xítohó Jesucristú cuèi cùu-o ñáyiu isrǎel ádi ñá túú cùu-o, te cuèi cùu-o ñáyiu ñá túú tnáhí dǎñá quee núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi ádi cùu-o ñáyiu dǎñá queé núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi, te cuèi téé te cuèi ñadíhí ïiⁿ-ní cùu-o nchaa-o ndècu-o ndíhi Xítohó Jesucristú. ²⁹ Te nchòhó ndécú ndíhi-ndo Xítohó Jesucristú, te cùu-ndo dǎtná cue ñaní tnáhá ndíi Ábrahám, chí ní nduu táhú-ndó cundecu váha-ndo núú Yá Ndióxi dǎtná ní nduu táhú ndíi-áⁿ ndécú váha ndíi núú-gǎ, te ducaⁿ chí mee-gǎ ducaⁿ ní cǎchí-gǎ cunduu.

4

¹ Te nchòhó xíní-ndó sǎ ïiⁿ té líhli chí vátá nágá cuáñaha tátá-dě cuu cuèndá-dé chí líhli-dé, te ïiⁿ-ní cùu-dé ndíhi téé xínu

cuechi, dico na sàa nduu cuèhnu-dé, te nduu tãhú-dé nchaa sá ndécú ndíhi tátá-dé. ² Te xitò-yu té líhi-áa sáhnú-dé ndéé sáa nduu ní cachí tátá-dé sá cuãñaha-dé sá ndúú tãhú-dé. ³ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchoo, chi nchicúⁿ nihnu-o nchãa nacuaá ní cáháⁿ cue téé ní xíndecu ndéé sanaha ní cùu. ⁴ Te ní sáa nduu ní quide Yá Ndióxi dàtná ní cachí-gá, te ní tendaha-gã Déhe-gã Xitohó Jesucristú ní quixi-gã ñuyú-a, ní dácacú ñaha ñⁿ ñadhí te ní cuu-gã ñáyiu, te ní quide-gã nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndíi Moisés. ⁵ Te ducaⁿ ní tendaha Yá Ndióxi Déhe-gã cuendá sá vã cãchicúⁿ nihnu-gã-ó nchãa nacuaá ní chídó tnúni ndíi Moisés cuendá ducaⁿ te cuu-o dèhe Yá Ndióxi.

⁶ Te Yá Ndióxi ní taxi-gã Espiritú Déhe-gã Xitohó Jesucristú ndécú ndíhi-ndo chi cùu-ndo déhe-gã, te Espiritú-ãⁿ chíndée ñaha-xi xii-ndo te càchí-ndó: “Yòhó Dútú Ndióxi cùu-n Tátá méé-ndí”, duha càchí-ndó. ⁷ Te xiãⁿ cùtnúni iní-ndó sá cùu-ndó dèhe Yá Ndióxi vitna, te ñã túú-gã cùu-ndó dàtná cue ñáyiu ñã túú tñahí dàñã quee núú chíúⁿ pãtróoⁿ-xi. Te sá dúcáⁿ cùu-ndo déhe-gã, te Xitohó Jesucristú taxi-gã nchaa sá vãha ní cachí Yá Ndióxi nduu tãhú-ndó.

Te Pãblú ío sàni iní-dé cuendá nchaa ñáyiu ndécu ichi Xitohó Jesucristú

⁸ Te cùtnahá vátá quíndáa-gã iní-ndó tnúhu Yá Ndióxi ní xinu cuechi-ndo núú nchãa sá càchí-yu cùu ndiόxi te ñã ndãá sá ndiόxi cùu-xí. ⁹ Te vitna nchòhó càháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndióxi, te mee-gã xini ñãhá-gã xii-ndo, te ñã túú ndúu vãha-xi nanchòcãva iní-ndó càda tucu-ndo nacuaá ní xóo cada-ndo díhna, chi nchaa xiãⁿ ñã túú vèdana nãndíhi-xi. ¹⁰ Te nchòhó cànehe íi-ni-ndo ndúu cachí-ndó íi, te díu-ni ducaⁿ quide-ndo dava yoo ndíhi dava cuiá, te ndi tnahá nduu sãcáo vico díu-ni ducaⁿ quide-ndo cànehe íi-ndó ndúu-ãⁿ. ¹¹ Te ío sàni iní-í cuendá-ndó, chi na cuaháⁿ àúⁿ nã cuu ní dãnèhé ñãhá-í xii-ndo tnúhu Yá Ndióxi.

¹² Te càháⁿ ndàhú-í núú nchòhó ñáyiu ndécu ndíhi-í ichi Xitohó Jesucristú sá càdã-ndó dàtná quidé-í ñã túú nchicúⁿ nihnu-í nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés, chi yúhú quidé-í vitna dàtná ní quide nchòhó ñã túú ní cãchicúⁿ nihnu-ndo nacuaá ní cáháⁿ ndíi. Te cùtnahá ní xíndecu ndíhi ñaha-í xii-ndo ní quide vãha ñaha-ndo xii-í. ¹³ Te sa ñaha-ndo sá cùtnahá ní cáháⁿ-í tnúhu Xitohó Jesucristú núú-ndó ndéé díhna ní cubú-í, núú xiãⁿ ní xíndecu ndíhi ñaha-í xii-ndo ní cáháⁿ-í tnúhu-gã núú-ndó. ¹⁴ Te cuéhé sá ní tnahá-í-ãⁿ cùu-xí ñⁿ cuéhé sá vã yoo tñahí cundee iní-xi cundecu ndíhi ñaha xii-í ní cùu, dico nchòhó chí ío vãha ní cáháⁿ ndíhi ñaha-ndo xii-í, te ñã túú ní sàni cuehé

ní sàni duha iní-ndó cuendá-í, te ní cáháⁿ ndíhi ñaha-ndo xii-í dàtná tnúhu sá yúhú cùu-í ñⁿ espíritú xínú cuechi núú Yá Ndióxi àdi datná méé Xitohó Jesucristú. ¹⁵ ¿Te ná ní tnahá-ndó núu ñã túú-gã sání vãha iní-ndó cuendá-í dàtná ní xóo cada-ndo ndéé díhna ío vãha ní xóo caní iní-ndó cuendá-í? Te na càchí tnúhu ndãá-í xii-ndo sá ío ní cuu iní ñãhá-ndó xii-í cùtnahá ní xíndecu ndíhi ñaha-í xii-ndo, te nãndi sá ndécú ndíhi-ndo taxi-ndo xii-í ní cùu, te núu dicó sá cùú te ndéé tinúu-ndo tava-ndo te taxi-ndo xii-í ní cùu. ¹⁶ ¿Te náa cùu úhú iní ñãhá-ndó xii-í vitna cuendá sá càháⁿ-í tnúhu ndãá tnúhu Yá Ndióxi núú-ndó-ãⁿ?

¹⁷ Te ío ñáyiu ío vãha càháⁿ ndíhi ñaha xii-ndo, dico ñáyiu-ãⁿ ñúhú cuéhé iní-yu, chí cuiñí-yu sá vã cùu-gã càháⁿ ndíhi tñaha-o, chí mee-nã-yu cundecu ndíhi-ndo cuiñí-yu. ¹⁸ Te vãha quide ñáyiu càháⁿ ndíhi ñaha xii-ndo ndíhi tnúhu yíñúhu, te núu cuiñí-yu cadá-yu ñⁿ sá vãha sá cùu-xí-ndó. Te ducaⁿ-ni na càdã-yu cuéi òré ñã túú ndécu ndíhi ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Te nchòhó ñáyiu ní sanu ichi-í ichi Xitohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá quidé-xí iní-í dàtná quidé-xí iní ñⁿ ñadhí ñaha sa ní tnahá òré cacu déhe-xi, te ducaⁿ quide-xi iní-í, chí ío vã sání iní-í cuendá-ndó dàtná ní xóo cada-í ndéé díhna, te ducaⁿ-ni càdã-í ndéé ná sáa nduu càda-ndo nchaa nacuaá càháⁿ Xitohó Jesucristú. ²⁰ ¿Te ío vãha cada-xi te núu dicó tnavíi sa ndécu ndíhi ñaha-í xii-ndo cuendá càháⁿ-í núú-ndo nacuaá cada-ndo, te ñã cùtnúni iní-í nása cada-í cuendá-ndó!

Cuendá ndíi Àgár ndíhi ndíi Sãrá

²¹ Te nchòhó ñáyiu cuiñí cãchicúⁿ nihnu nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés, ¿náa ñã túú tècú tnúni-ndó nacuaá càháⁿ-xi tnúhu ní chídó tnúni ndíi? ²² Chí càchí tnúhu ní chídó tnúni ndíi-ãⁿ sá ndíi Abrahám ní xíndecu úú déhe ducuⁿ ndíi, te ñⁿ-dé ní cuu déhe ndíi ndíhi ñadhí méé ndíi ndíi Sãrá, te ingá-dé ní cuu-dé déhe ndíi ndíhi ñⁿ ndíi ní xinu cuechi núú-yu ní xínani Àgár. ²³ Te sá dúcáⁿ ní cacu déhe ndíi Sãrá, chí mee Yá Ndióxi ní cundàhú iní ñãhá-gã xii-ãⁿ, chí ducaⁿ ní cachí-gã cada-gã. Dico ndíi ní xinu cuechi-ãⁿ chí ducaⁿ tñahí ní nduu tãhú ndíi-ãⁿ sá cóo déhe ndíi. ²⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nã cùú sá nãnèhé ndíi ndúú cue ndíi díhí-ãⁿ. Te úú xito ní cáháⁿ Yá Ndióxi nacuaá cada-gã, te ñⁿ ndíi-ãⁿ nãnèhé ndíi nacuaá ní cáháⁿ Yá Ndióxi xito díhna nuu, te ingá tucu ndíi-ãⁿ nãnèhé ndíi nacuaá ní cáháⁿ tucu-gã xito cùu úú. Te ndíi Àgár-ãⁿ nãnèhé ndíi nacuaá ní xãháⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Moisés yucu Sinái cada ñáyiu, te nchaa ñáyiu nchicúⁿ nihnu nchaa tnúhu-ãⁿ cùu-yu dàtná déhe ndíi Àgár téé ní xinu cuechi, chí téé-ãⁿ ñã túú tñahí ní dàñã-dé quee-dé núú

chiúⁿ patróoⁿ-dê, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-yu chi nchicúⁿ nihnú-yu nchaa nacuaá ní cáháⁿ Yã Ndiöxi xii ndii Moisés. ²⁵ Te tnúhu Àgár queé-xi: Yucu Sinãí, te yucu-án yíndêhu-xi nacióⁿ Arabiá. Te ndii Àgár-án nánêhé tucu ndii cue ñáyiú ndêcu ñuú Jerusálén, chi ñáyiú-án ndécú-ní-yu dàtná ní xíndecu ndii Àgár ndihi déhe ndii, chi cue ndii-án ní cuu cue ndii ñáyiú ñá túú tnàhí ní dàñá quee núú chiúⁿ patróoⁿ-xi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiú-án chi nchicúⁿ nihnu-ní-yu nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndii Moisés. ²⁶ Dico nchoo ní nduu táhú-ó cùndecu-o ñuú Jerusálén sáá núú ndécú Yã Ndiöxi, te vitna chi ñá túú-gã nchicúⁿ nihnu-o nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndii Moisés. ²⁷ Te duha càháⁿ-í, chi núú tütú Yã Ndiöxi càchí-xi:

Yòhó ñaha ní nduu táhú vã cóó dêhe-xi ní cùu, vitna cana saa-n sã cùdãí iní-n cuéi vátá quini-gã-n ñasa càcu ñⁿ landú.

Te cuéi ní cuu táhú-n sã vã cóó dêhe-n ní cùu dico ío-gã titní dêhe-n còo dacúúxi xichí ní cuu táhú tnàhí sã cóó dêhe-xi.

Duha càchí-xi núú tütú-gã. ²⁸ Te nchoo cué ñáyiú ndêcu ichi Xitohó Jesucristú vitna cùu-o datná ndii Isàác, chi ndii-án ní cacu ndii, chi mee Yã Ndiöxi ní cachí-gã sã cacú ndii. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchoo chi ní nduu-o dêhe-gã vitna chi ducaⁿ ní cachí tucu-gã cunduu. ²⁹ Te dêhe ndii Àgár ní nduu táhú tnàhí ndii sã cacú ndii ñuyúú-a, te ndii-án ní cuu úhú iní ndii ndii Isàác, te ndii Isàác-án chi Espiritú Yã Ndiöxi ní quide ní cacu ndii. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu vitna, chi nchaa nchoo ñáyiú ndêcu ndihi Espiritú Yã Ndiöxi cúú úhú iní ñáhá ñáyiú xii-o. ³⁰ Te núú tütú Yã Ndiöxi càchí-xi: “Chí nãucúⁿ xichí xínú cuèchi ndihi dêhe-xi na nùhú-yu, chi dêhe xichí xínú cuèchi-án ñá túú nã níhí-dê nduu táhú-dê, chi mee-ni dêhe ñaha ndêcu vehe-xi nduu táhú-dê sã cuãñaha tãtã-dê”, duha càchí-xi núú tütú-gã. ³¹ Te nchoo cué ñáyiú ndêcu ichi Xitohó Jesucristú ñá túú-gã cúú-ó datná cúú dêhe ndii ní xínú cuèchi-án, chi ní cuu-o vitna datná cúú ndii ní nduu táhú nchaa sã ní sãñaha tãtã-xi-án. Te ducaⁿ ní cuu, chi Yã Ndiöxi ní dácãcu ñaha-gã xii-o cuëndá sã vã cãncicúⁿ nihnu-gã-ó nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndii Moisés.

5

Canchicúⁿ nihnu-ni-o ichi Xitohó Jesucristú

¹ Te Xitohó Jesucristú ní quide-gã nacuaá vã cãní iní-ó sã nãnihí tãhú-ó te núu na cãncicúⁿ nihnu-o nacuaá ní cáháⁿ ndii Moisés, te diu-ni ducaⁿ cãni iní-ó cùndecu-o te vã ngõo cãni iní-ó sã nãnihí tãhú-ó te núu na cãncicúⁿ nihnu-o càda-o nacuaá ní cáháⁿ

ndii, chi núu ducaⁿ na càda-o te ío dandòho-o mee-o datná ní xóo ndoho-o cùtnahá vátá cùndecu-gã-ó ìchi-a.

² Te yúhú té Pãblú cuini-í sã cùndedòho-ndo ñⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Te núu nchòhó cuãha-ndo señá ñⁿ-ndo cuëndá sã sãndáá iní-ndo nacuaá ní cachí ndii Moisés cada-ndo, te núu ducaⁿ na càda-ndo ña, te áúⁿ nã cuu ndêcu-ndo ichi Xitohó Jesucristú te núu ducaⁿ. ³ Te dàtná ní cachí-í xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ tucu-í vitna sã núu ndêda-ni càa ñⁿ téa na cuãha-dé señá ñⁿ-dé, te xini ñuhu-xi sã dàcúití tãu-dé cada-dé nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndii Moisés. ⁴ Te nchaa nchòhó ñáyiú sãni iní sã ñá túú-gã cuèchi-xi ndêcu núú Yã Ndiöxi cuëndá sã nchicúⁿ nihnu-ndo nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndii Moisés, ñá túú-gã ndécú-ndo ndihi Xitohó Jesucristú, te ni Yã Ndiöxi ñá túú-gã cùndahú iní ñáhá-gã xii-ndo càda váha ñaha-gã. ⁵ Dico nchaa nchoo ñáyiú sãndáá iní ñáhá xii-gã cùdiu-o núú-gã, chi chindee ñaha Espiritú-gã xii-o, te ndêtu cahnu-ná-ó sáá nduu cùñaha núú Yã Ndiöxi xii-o sã cùdiu-o núú-gã. ⁶ Te nchoo cué ñáyiú ndêcu ndihi Xitohó Jesucristú ñⁿ-ni quide-xi cuéi na cuãha-o señá ñⁿ-o àdi vá cuãha-o, chi ñá túú chindee ñaha-xi xii-o nacuaá cundecu váha-o ndihi-gã. Te ñⁿ-dii díí-ni sã xini ñuhu-xi quindáá iní-ó Xitohó Jesucristú, te núu ducaⁿ na càda-o te cuu iní-ó cué tñaha ñáyiú-o.

⁷ Te nchòhó ío váha quide-ndo ndêcu-ndo ichi Yã Ndiöxi ní cùu, te vitna cùñúhu-í sã ñá túú-gã sãndáá váha iní-ndó tnúhu-gã, te ducaⁿ quide-ndo chi ndêcu ñáyiú sãnu ichi ñaha xii-ndo ingá ichi. ⁸ Te ñá díú Yã Ndiöxi Yaa ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo ducaⁿ ní cachí-gã cada-ndo sã vã quindáá-gã iní-ndó tnúhu-gã. ⁹ Te nchòhó xini-ndó sã núu luha levadurã ná quíhu yuchi te dãndaa-xi. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiú dãndahú ñáhá xii-ndo, chi cuini-yu dàcúita nihnu ñáhá-yu xii-ndo nchaa-ndo. ¹⁰ Te yúhú cùtnúni ndáá iní-í sã Xitohó Jesucristú chindee ñaha-gã xii-ndo cuëndá sã ñá túú nãgã tnúhu quindáá iní-ndó, dico nchaa ñáyiú ducaⁿ dãndahú ñáhá xii-ndo nacháhu-yu núú Yã Ndiöxi nchaa sã quide-yu cuéi náí-gã ñáyiú cùu-yu.

¹¹ Te càchí tnúhu-í xii nchòhó ñáyiú ndêcu ndihi-í ichi Yã Ndiöxi sã núu dicó dãnêhé-ni-í ñáyiú sã cuãha-yu señá ñⁿ-yú dàtná ní cachí ndii Moisés ñá, te vã yõo cuu úhú iní ñáhá xii-í ní cùu, te ni vã túu úhú iní-yu cuëndá sã ní xihí Xitohó Jesucristú núú cùrúxi ní cùu. ¹² Te nchaa ñáyiú dãsatu iní ñáhá xii-ndo sã cuãha-ndo señá ñⁿ-ndo, te váha-gã sã ná càdã-yu mée-yu ñⁿ tnúndòho, te ñá díú sã dúcãⁿ cãnuichi ñáhá-yu xii-ndo cùndecu-ndo.

¹³ Te nchòhó ñáyiú ndêcu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú diu-gã ní taunihnu ñaha-gã xii-ndo cuëndá sã vã cãncicúⁿ

nihnu-gá-ndó nchaa nacuaa ní cáháⁿ ndí Moisés, dico vá cání iní-ndó sá sá dúcáⁿ ní taunihnu ñaha-gã xii-ndo, te cuu-ni cada-ndo nãndi sá cuèhé sá dúhá véxi iní-ndó, dico cuu iní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo te chindee tnáha-ndo. ¹⁴ Chi ducaⁿ cáháⁿ Yá Ndióxi sá cúú iní-ó cuè tnaha ñáiyu dàtná cúú iní-ó mée-o. Te núu ducaⁿ na càda-o, te quide-o nchaa nacuaa tàú-xi cada-o dàtná cáháⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés. ¹⁵ Te núu nchòhó cúú úhú iní tnáhá-ndó ndècu-ndo, te ñá túú quide váha-ndo te núu ducaⁿ quide-ndo, dico yúhú cáchí-í sá vá dúcáⁿ-gã cada-ndo cundecu-ndo cuendá sá vá dácuíta nihnu tnáha-ndo.

Nacuáa sàni iní ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha ndíhi nacuaa sàni iní ñáiyu ndècu ndíhi Espiritú Yá Ndióxi

¹⁶ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cáda-ndó nchaa nacuaa cuini méé Espiritú Yá Ndióxi cada-ndo, te ducaⁿ te dúcáⁿ-gã iní-ndó càda-ndo nãndi nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní méé-ndó. ¹⁷ Chi nchaa xiáⁿ ñá túú tnáhá tnúhu-xi ndíhi Espiritú Yá Ndióxi. Te ñá-ni ducaⁿ quide Espiritú Yá Ndióxi, chi ñá túú tnáhá iní-xi nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó. Te sá dúcáⁿ ñá túú tnáhá tnúhu tnáha-xi xiáⁿ ñá túú nihí ndéé-ndó càda-ndo ñⁿ sá váha sàni iní-ndó càda-ndo. ¹⁸ Te núu quide-ndo nchaa nacuaa sànu ichi ñaha Espiritú Yá Ndióxi, te ñá túú-gã táxi tnúni ñáhá nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés xii-ndo.

¹⁹ Te nchaa ñáiyu xiní-yu nchaa nacuaa quide ñáiyu quide cuèhé quidé òhha. Te òhha quidé-yu: Cue téé cáháⁿ ndíhi-güedé ñáiyu ñáiyu te ñá díú ñáidíhi-güedé cúú-yu, te ñá-ni ducaⁿ xiquide cue ñáiyu ñáiyu, te nãndi-gã nchaa sá cuèhé sá dúhá cuáháⁿ véxi-yu quidé-yu. ²⁰ Te quide cahnú-yu nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxi te ñá ndáá sá ndiòxi cúú-xí, te quide nduu tnáha-yu, te cùu úhú iní tnáhá-yu, te nàa-yu, te cùu cuiñú tnáhá-yu, te ío yáchí cudééⁿ-yu, te ndúcú-yu mee-ni sá cúú-xí mée-yu, te ñá túú cùu ñⁿnuú-yu cundecu-yu, te quide ñⁿ tnáhá-yu. ²¹ Te cùu cuedú iní-yu nchaa sá ndécú ndíhi dava-gá-yu, te sàhni tnáhá-yu, te ío quihú-yu, te ndí cuu ndí cúú-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te nãndi-gã nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Te sa càchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá ñáiyu ducaⁿ xiquide vá ndúú tãhú-yu cundecu-yu núu ndécú Yá Ndióxi táxi tnúni-gã.

²² Dico Espiritú Yá Ndióxi chindée ñaha-xi xii-o cuu iní tnáhá-ó, te cudí iní-ó ndècu-o, te ío váha cùu iní-ó, te càhnu iní-ó, te váha iní-ó, te cundahú iní tnáhá-ó, te quide ndáá-ó ndècu-o. ²³ Te ndáhú iní-ó, te quide-o nchaa nacuaa tàú-ó càda-o, te nchaa xiáⁿ chindée

ñaha Espiritú Yá Ndióxi quidé-ó, te núu ducaⁿ quide-o, te vá yòo ñⁿ-gã cáháⁿ sá ñá túú quide váha-o ndècu-o. ²⁴ Te nchoo cuè ñáiyu ndècu ndíhi Xitohó Jesucristú, sa ñaha-o sá ní xihí-gã núu cùrúxi sá cuendá-ó, núu xiáⁿ duuⁿ duuⁿ ní dáñá-ó nchaa ichi cuèhé ichi duha, te ñá túú-gã táxi tnúni ñáhá ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá sá ní xòo cani iní-ó ní cùu. ²⁵ Te vitna ní ngundecu ndíhi-o Espiritú Yá Ndióxi chindée ñaha-xi, te xiní ñuhu-xi sá cáda-ó nacuaa sànu ichi ñaha Espiritú-gã cada-o.

²⁶ Te vá cáda càhnu-o mee-o, te vá ndúcú-ó plètú, te ní vá cúú cuedú iní-ó sá ndécú ndíhi tnaha ñáiyu-o.

6

Chindee tnáha-o ñⁿ ñⁿ-o

¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndíhi-í ichi Xitohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá núu ñⁿ ñáiyu ndècu ndíhi-ndo ichi-gã ní quidé-yu ñⁿ sá ñá túú tàú-yu cada-yu núu-gã, te nchòhó ñáiyu quide váha ndècu ndíhi Espiritú Yá Ndióxi cáháⁿ-ndó dòho cue ñáiyu ducaⁿ xiquide-áⁿ cuendá nucúnu ichí-yu, te vii vii cáháⁿ ndíhi-ndó-yu, te ío coto-ndo mée-ndo cuendá sá vá cáda-ndó ñⁿ sá ñá túú tàú-ndó càda-ndo núu-gã. ² Te ío chindee tnáha-ndo, te cuáha tnáha-ndo tnúhu ndee iní cundecu-ndo cuendá nchaa sá váha-ndo. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te quide-ndo nchaa nacuaa ní cáháⁿ Xitohó Jesucristú cada-o.

³ Te núu ío ñⁿ-ndo càchí-ndó sá ío váha quide-ndo ndècu-ndo ichi Yá Ndióxi te ñá ndáá ñá, te dicó dándahú-ndó mée-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁴ Te ndí dñⁿ ndí dñⁿ càda cuendá-ndó núu quide váha-ndo ndècu-ndo àdi ñá túú quide váha-ndo. Te núu quide váha-ndo ndècu-ndo ña, te cudí iní-ndó sá cúú-xí mée-ndo, te vá cání iní-ndó sá quidé váha-gá-ndó dàcúúxi dàva-gá-yu. ⁵ Chi tàú-ó sá ndí dñⁿ ndí dñⁿ càda cuendá-ó nacuaa ndècu-o.

⁶ Te nchaa nchòhó ñáiyu dàcuaha tnúhu Yá Ndióxi chindee-ndo cuè téé dàcuaha ñaha xii-ndo tnúhu-gã cuañaha-ndo nãndi sá xiní ñuhu-güedé.

⁷ Te vá dándahú-ndó mée-ndo cundecu-ndo, chi vá cúú cùdiquí ndéé-ó Yá Ndióxi, chi nchòhó xiní-ndó sá núu na càda váha-o cundecu-o, te cùu-xi ñⁿ sá váha sá cúú-xí-ó, dico núu vá cáda váha-o ña, te ío ndoho-o te núu ducaⁿ na càda-o. ⁸ Te núu quide-o nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ó, te ñá-ni xiáⁿ dácuíta nihnu ñaha-xi xii-o, dico núu quide-o nchaa nacuaa sànu ichi ñaha Espiritú Yá Ndióxi xii-o, te cundecu ndíhi-o Yá Ndióxi ní caa ní quihíⁿ. ⁹ Te xiní ñuhu-xi vá dáñá ndéé-ó càda váha-o cundecu-o, te ducaⁿ te sáá nduu càda váha ñaha Yá Ndióxi xii-o, te núu vá ná túhú iní-ó càda váha-o cundecu-o.

¹⁰ Te cada-o sã vãha sã cúú-xí nchãa tnaha ñáyiu-o vitna ndecu-o ñuyíú-a, te ío-gá tàú-ó chĩndee-o cue ñáyiu ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú.

Tnúhu ndéé núú nĩ ndihí-ná

¹¹ Te cundehe-ndo sã ndãa ndãa lètrã tèè-í núú tütú-a sã cúú-xí-ndó. ¹² Te nchaa ñáyiu quide yicã sã cuãha-ndo sèñã ñii-ndo dàtnã ní cachí ndíi Moisés, ñáyiu-áⁿ cúú-yu ñáyiu cuiní cudíu núú tnãha ñáyiu-xi. Te ducaⁿ quidé-yu cuendã sã vã ndóhõ-yu cuendã nchaa tnúhu sã dánèhé ñáhã sã ní xihí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí. ¹³ Te ni ñáyiu sa ní ngũndecu ndihí sèñã ñii-xi ñã túú quidé-yu nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, dico mèé-yu cuiní-yu sã cuãha-ndo sèñã ñii-ndo. Te ducaⁿ quidé-yu chi quide cahnú-yu mèé-yu núú nchãa dava-gã ñáyiu. ¹⁴ Te yúhú chi ñã túú quide cahnu-í mèé-í cuendã nchaa sã quidé-í, chi mee-ni sã ío cùu vãha iní-í sã Xítohó Jesucristú ní xihí-gã núú cùrúxí cuendã-ó. Te díu cuendã sã ní xihí-gã ñã túú-gã ndécù-í ichi cuèhé ichi duha, te ni ñã túú-gã táxí tnúni ñáhã ni ñiiⁿ sã cuèhé sã dúhá xii-í. ¹⁵ Te ñã túú nã chĩndèe ñaha-xi xii-o cuéi na cuãha-o sèñã ñii-o àdi vã cuãha-o, chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú, te ní nduu-o dàtnã ñiiⁿ ñáyiu saa, te xiãⁿ cúú-xí sã ío-gá xíní ñùhu-xi. ¹⁶ Te xicãⁿ táhù-í núú Yã Ndióxi sã ncháã nchòhó ñáyiu quide nchaa nacuáa cáháⁿ-í-a cundecu nahi-ndo, nchòhó ñáyiu cùu cuendã Yã Ndióxi dàtnã ñáyiu israhél chi ñáyiu-áⁿ ní cachí-gã sã cúú cuendã-gã. Te mee-gã ío cundãhú iní ñáhã-gã xii-ndo chĩndee ñaha-gã.

¹⁷ Te není vitna cuiní-í sã vã yõo ñiiⁿ-gã chidácã nihnu ñaha xii-í cuendã chiúⁿ quide-í, chi yayacãⁿ sa ní nduu tũlòhó ñii-í cuendã sã ndóhõ-í cuendã Xítohó Jesucristú.

¹⁸ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú xicãⁿ táhù-í núú-gã sã ío na chĩndee ñaha-gã xii-ndo nchãa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nã vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TĒ PĀBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑÚÚ ÉFESÚ

Té Pāblú cadúha-dé tutú quihiⁿ ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñúú Éfesú

¹ Yúhú té Pāblú ní tendaha ñaha Yá Ndióxi cáhá-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiú, chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu, te vitna cadúha-í tutú-a cuendá daquixi-í ndaha nchaá nchòhó ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi xĩndecu ñúú Éfesú, te ñu-ni nchòhó cùú-ndó ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú.

² Te xicáⁿ táhú-í núú Dütú Ndióxi Yáá cùú Tátá-ó, ndihi núú Xítohó Jesucristú ná chĩndee chítuu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Espirítú Yá Ndióxi chĩndee ñaha-xi xii-o chi ndecu ndihi-o Xítohó Jesucristú

³ Te cachí-ó sá ño càhnu cuu Yá Ndióxi Yáá cùú Tátá Xítohó Jesucristú, te ndéé andiu quide Yá Ndióxi nchaá sá váha sá cùú-xi-ó cuendá sá ndécú ndihi-o Espiritú-gá, te ducaⁿ quide-gá chi ndecu ndihi-o Xítohó Jesucristú. ⁴ Te ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñáyiú ní cachí Yá Ndióxi sá nchóó cùu-o ñáyiú cùu cuendá-gá, te ducaⁿ ní cachí-gá sá cuendá Xítohó Jesucristú cuendá sá nchóó cùu-o ñáyiú ñá túú tnàhí ná cumání cundecu núú-gá, te ducaⁿ te vá cundecu cuéchi-o.

⁵ Te Yá Ndióxi ío cùu iní ñáhá-gá xii-o núú xiáⁿ ducaⁿ ní cachí-gá ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñáyiú sá nchóó ndùu-o déhe-gá. Te sá cuendá nchaá sá cádá Xítohó Jesucristú sá cùú-xi-ó, xiáⁿ ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi, te ducaⁿ ní cachí-gá chi ducaⁿ tnàhí ní sani iní-gá cunduu. ⁶ Te xiáⁿ núú xini ñuhu-xi sá nchóó càchí-ó sá ño càhnu cuu Yá Ndióxi, chi ío cundahú iní ñáhá-gá chĩndee ñaha-gá xii-o. Te ducaⁿ quide-gá chi ndecu ndihi-o Xítohó Jesucristú Yáá ío cùu iní-gá. ⁷ Te Yá Ndióxi ío cùu iní ñáhá-gá xii-o núú xiáⁿ Xítohó Jesucristú ní satí ñíhí-gá te ní xihí-gá cuendá dacácu nihnu ñaha-gá xii-o núú úhú núú ndàhú, te ducaⁿ càda cahnu iní-gá nchaá yicá cuéchi-o. ⁸ Te Yá Ndióxi ío cundahú iní ñáhá-gá chĩndee ñaha-gá xii-o, nàcuáa ngũndecu ndihi-o nchaá sá xini tnúni-ó te ducaⁿ te cuu-o ñáyiú tēcú tnúni. ⁹ Te Yá Ndióxi ní dánèhè ñáhá-gá xii-o nchaá sá nduú yùhu, nchaá sá ní sani iní-gá cada-gá. Te ducaⁿ ní quide-gá chi ducaⁿ ní sani iní-gá cunduu. ¹⁰ Te sá ní sani iní-gá cada-gá te dacutíí sá cádá-gá ná sáá nduu, te na sáá

nduu-áⁿ te mee-gá cada sá Xítohó Jesucristú quindaha-gá nchaá sá ío andiu, ndihi nchaá sá ío ñuyúú-a.

¹¹ Tenchoo ní nduu táhú-ó ní nduu-o ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi chi ndecu ndihi-o Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ ní cuu chi ducaⁿ tnàhí ní sani iní Yá Ndióxi cunduu. Te nchaandi túhú sá quidé-gá, quide-gá nàcuáa sàni iní mée-gá cunduu. ¹² Te ducaⁿ ní cuu cuendá sá nchùhú ñáyiú díhna nuu ní sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú cáháⁿ-ndí sá ío càhnu cuu mee Yá Ndióxi cuendá nchaá sá váha quide-gá. ¹³ Te nchòhó tucu cùtnàhá ní xĩndedòho-ndo tnúhu ndáá tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí táhú-ó ní cuu ñⁿnuu-ndo ndihi Xítohó Jesucristú chi ní sàndáá iní-ndó-gá. Te xiáⁿ cùtnúni sá nchòhó ní nduu-ndo ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi, chi ní ngũndecu ndihi-ndo Espiritú-gá sá ní cachí-gá taxi-gá. ¹⁴ Te sá ndécú ndihi-o Espiritú Yá Ndióxi xiáⁿ cùtnúni sá ndáá nduu táhú-ó cundecu-o ndihi-gá ná sáá nduu nàcuaca ñaha-gá xii nchaá nchoo ñáyiú cùu cuendá-gá, te sá dúcáⁿ càda-gá núu xiáⁿ taù-ó càchí-ó sá ño càhnu cuu-gá.

Té Pāblú xicáⁿ táhú-dé núú Yá Ndióxi cuendá cue ñáyiú ndecu ichi-gá

¹⁵ Te yúhú nihí-í tnúhu sá nchòhó ío váha sàndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te nchaá ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi ío cùu iní-ndó-yu. ¹⁶ Te xiáⁿ núú ñá túú dáña ndéé-í ndácáⁿ táhú-í núú-gá cuendá-ndó, te ío xicáⁿ táhú-í ¹⁷ núú Yá Ndióxi Yáá cùú Tátá Xítohó Jesucristú cuendá-ndó. Te ñu-ni Yá Ndióxi cùú-gá Yáá ío càhnu cuu. Te xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndióxi sá mée-gá ná cádá sá Espiritú-gá chĩndee ñaha-xi xii-ndo cuendá cuu-ndo ñáyiú tēcú tnúni, te na càda-xi sá cùtnúni iní-ndó nàcuáa sàni iní Yá Ndióxi. ¹⁸ Te ducaⁿ xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndióxi cuendá-ndó, cuendá sá nchòhó tecú tnúni-ndo nàcuáa nduu tnúhu ndee iní ní taxi-gá ní ngũndecu ndihi-ndo cùtnàhá ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-ndo. Te ducaⁿ cùtnúni tucu iní-ndó sá ncháá sá ní cachí-gá taxi-gá nduu táhú nchoo cue ñáyiú cùu cuendá-gá cùú-xi mée cuí-ni sá ío-gá váha. ¹⁹ Te cùtnúni tucu iní-ndó sá Yá Ndióxi ío càhnu cuu-gá quidé-gá nchaá núú sá váha sá cùú-xi nchòo ñáyiú sàndáá iní ñáhá-xi-gá, chi quide-gá sá vā yòo tnàhí ndàcu cada sá cùú-xi-ó dátá ní quide-gá ²⁰ ní dándótó-gá Xítohó Jesucristú cùtnàhá ní xihí-gá. Te ní taxinucóo-gá Xítohó Jesucristú xio cùha-gá táxi tnúni-gá. ²¹ Te Xítohó Jesucristú ío-gá cùnúu-gá dácúúxi nchaá núú cue espiritú, ndihi dácúúxi nchaá cue tée yĩndaha ñáyiú, ndihi dácúúxi nchaá dava-gá cue tée cùnuu. Te cuéi vitna te cuéi ndéé núú cuaháⁿ núú vèxi ducaⁿ-ní ío cunuu-gá taxi tnúni-gá. ²² Te mee Yá Ndióxi ní quide-gá sá Xítohó Jesucristú taxi tnúni-gá nchaandi túhú sá ío, te

diu-ni mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ncháá ñáyiú cùu cuendá-gá quindaha ñaha Xítohó Jesucristú. ²³ Te cada iní-ó sá ncháá ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí cùu-yu yiqui cùñú Xítohó Jesucristú, chi ññ-ni cùu-yu ndihí-gá, te mee-gá táxi tnúni-gá nchaandi tühú sá ío.

2

Yá Ndiöxí ío cùndahú iní ñhá-gá xii-o núu xíáⁿ ní dácácu nihnu ñaha-gá

¹ Te nchòhó cùu-ndó dàtná ñáyiú ní xihí cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ni cuu, dico vitna cada iní-ndó sá dàtná ní ndoto-ndo chi ní nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihí Yá Ndiöxí ní caa ní quíhíⁿ.

² Te ducaⁿ ní xíndecu-ndo ichi cuehé ichi duha, chi ní cáncicúⁿ nihnu-ndo ncháa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyú-a, te ní xóo cada-ndo ncháa nacuaá cáhⁿ sácúíhná, te diu-ni sácúíhná-áⁿ táxi tnúni-xi nchaa daga-gá espíritú cùndihí-xi, te diu-ni-xi ndècu ndihí-xi nchaa ñáyiú ñá túu cuñí tññi tnúhu cáhⁿ Yá Ndiöxí, te dacháⁿ ñhá-xí xii-yu cuendá cundecu-ni-yu ichi cuehé ichi duha.

³ Te nchaa-o dùcaⁿ ní xóo cada-o dàtná quidé cue ñáyiú-áⁿ, chi ní xóo cada-o ncháa sá cuèhé sá dúhá ní xóo caní iní-ó, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cahu iní-ó ní xóo cada-o, núu xíáⁿ táu-ó sá dándòho ñaha Yá Ndiöxí xii-o ní cùu datná táu-xi dándòho-gá nchaa ñáyiú ducaⁿ ndècu ichi cuehé ichi duha-áⁿ.

⁴ Te Yá Ndiöxí ío cùu iní ñhá-gá xii-o núu xíáⁿ ní cùndahú iní ñhá-gá xii-o ⁵ cuéi cùu-o datná ñáyiú ní xihí sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o ni cuu. Te ducaⁿ ní quide-gá ní cundahú iní ñhá-gá xii-o cuendá cundecu-o ndihí Xítohó Jesucristú vitna, te cuu ññ-nuu-o ndihí-gá. Te sá cuendá-ni sá cùndahú iní ñhá Yá Ndiöxí xii-o xíáⁿ ní quide-gá nacuaá nchoo naníhí táhú-ó.

⁶ Te cada iní-ó sá dàtná ní quide Yá Ndiöxí cùtnàhⁿ ní dándòto-gá Xítohó Jesucristú cùtnàhⁿ ní xihí-gá ducaⁿ ní quide ñaha-gá xii-o chi ndècu-o ndihí-gá vitna. Te Xítohó Jesucristú sa ndècu-gá andiu núu ndécú Yá Ndiöxí. Te cada iní-ó sá Yá Ndiöxí sa ní quide-gá sá nchóo ní ngúndecu túu-o ndihí Xítohó Jesucristú, chi ío váha ndècu-o vitna.

⁷ Te Yá Ndiöxí quidé váha ñaha-gá xii-o vitna cuendá sá ná sàa nduu, te diu-ni mee-gá cada te cutnùni iní nchaa ñáyiú sá ío cùu iní ñhá-gá xii-o, te ducaⁿ ío chindee chítúu ñaha-gá xii-o cuendá sá ndécú ndihí-o Xítohó Jesucristú. ⁸ Te Yá Ndiöxí ío cùndahú iní ñhá-gá xii-ndo núu xíáⁿ ní quide-gá sá nchóhó naníhí táhú-ndó. Te ducaⁿ ní quide-gá chi ní sándáá iní-ndó-gá. Te ñá díú sá cuendá ññⁿ chiúⁿ ní quide-ndo ducaⁿ ní naníhí táhú-ndó, chi mee Yá Ndiöxí ní cuini-gá sá dicó-ni ducaⁿ naníhí táhú-ndó.

⁹ Te mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ñá díú cuendá ññⁿ chiúⁿ quide-o naníhí táhú-ó, te ducaⁿ ní cachí-gá cuendá sá vá cáda cáhnu-o mee-o. ¹⁰ Te Yá Ndiöxí ní quide ñaha-gá xii-o dàtná ññⁿ ñáyiú saa cuendá sá ní tnahá tnúhu-o ndihí Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ ní quide-gá cuendá sá cáda-ó mée-ni sá váha. Te Yá Ndiöxí ducaⁿ tñhí ní saní iní-gá cunduu sá nchóo cùu-o ñáyiú cada mee-ni sá váha.

Xítohó Jesucristú quidé-gá ío váha cùu iní-ó ndècu-o

¹¹ Te nchòhó chí dándàcu iní nacuaá ní xíndecu-ndo ni cùu, chí ñá túú cùu-ndo ñáyiú isráél, te ní ñá túú quide-ndo datná quidé ñáyiú-áⁿ, chí ñáyiú-áⁿ sáha-yu sèñá ññⁿ-yu, te dáquee tihú-yu nchaa ñáyiú ñá túú ndècu seña ññ-xi. ¹² Te chí dándàcu iní nacuaá ní xíndecu-ndo, chí dàvⁿ-áⁿ ñá túú ní xíndecu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú, te ní ñá túú ní xóo cuu tnahá tnúhu-ndo ndihí ñáyiú isráél, te ní ñá túú ní xini tnúni-ndó nacuaá nduu tnúhu sá ní cáhⁿ ndáá Yá Ndiöxí nacuaá cada váha-gá ñáyiú, te ní ñá túú ní cùu-ndo ñáyiú quindaha-gá, te ní ñá túú ní xóo níhí-ndó tnúhu ndee iní sá cùndecu-ndo ndihí-gá.

¹³ Te cuéi ní cuu-ndo ñáyiú ñá túú tñhⁿá tnúhu ndihí Yá Ndiöxí ní cùu, dico vitna ní tñhⁿá tnúhu-ndo ndihí-gá chí cùu ññ-nuu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú, cuendá sá ní sati níñí-gá te ní xihí-gá te xíáⁿ ducaⁿ tñhⁿá tnúhu-ndo ndihí Yá Ndiöxí vitna.

¹⁴ Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá sá nchóo ío váha cuu iní-ó cùndecu-o, te diu-ni-gá ní quide cuendá sá vá dáquee tihú ñhá ñáyiú isráél xii ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráél, te ducaⁿ ññ-ná cuú-yu cundecú-yu.

¹⁵ Te sá ní xihí Xítohó Jesucristú, xíáⁿ ñá túú-gá cùnùu nchaa tnúhu sá sánú ichi ñaha xii ñáyiú nacuaá cada-yu cundecú-yu ní cùu. Te ducaⁿ ní xihí Xítohó Jesucristú cuendá sá cue ñáyiú isráél ndihí cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráél ññ-ná cuú-yu cundecú-yu ichi-gá, te ducaⁿ te vá dáquee tihú tñhⁿá-gá-yu, te ío váha cundecu ndihí tñhⁿá-gá-yu.

¹⁶ Te ducaⁿ ní quide Xítohó Jesucristú ní xihí-gá núu cùrúxi cuendá sá cue ñáyiú cùu ñáyiú isráél ndihí cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráél vá dáquee tihú tñhⁿá-gá-yu. Te ducaⁿ ní xihí-gá cuendá ññ-ná cuú-yu tñhⁿá tnúhu-yu ndihí Yá Ndiöxí nacuaá cuu váha iní ñhá-gá xii-yu.

¹⁷ Te cuéi cùu-ndo ñáyiú ñá túú tñhⁿá xini ndáá cuendá Yá Ndiöxí ní cùu, dico Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyú-a ní cáhⁿ-gá tnúhu váha nacuaá ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo ndihí Yá Ndiöxí. Te diu-ni ducaⁿ ní quide-gá sá cùu-xi ncháa ñáyiú sa xini cuendá Yá Ndiöxí, diu-ni ñáyiú isráél. ¹⁸ Te cuéi cùu-o ñáyiú isráél ádi ñá túú cùu-o dico

diu-ni mee Xítóhó Jesucristú ní quide-gá sá ncháá-ó tñahá tnúhu-o ndíhi Dútú Ndióxi Yáa cúu Tátá-ó. Te ducaⁿ ní tñahá tnúhu-o ndíhi Yá Ndióxi chí ní ngúndecu ndíhi-o Espíritú-gá. ¹⁹ Te nchóhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráel ní cuu-ndo ñáyiú ñá túú cùu tñahá tnúhu ndíhi Yá Ndióxi ní cùu, dico vitna chí ñⁿ-ná ní cuu-ndo ndíhi nchaa dava-gá ñáyiú cùu cuendá-gá chí cùu-ndo déhe-gá. ²⁰ Te cada ini-ó sá cuè téé ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá, ndíhi cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha cùu-güedé dátá ná cimientú ñⁿ vehe, te nchóhó cúú-ndó dátá ná ndóhó sá sáá vehe-áⁿ, te cada tucu ini-ó sá Xítóhó Jesucristú cúú-gá ñⁿ yúú cúnúu cuu cimientú vehe-áⁿ. ²¹ Te ducaⁿ ío váha cùu ñⁿnuu nchaa ndóhó-áⁿ ndíhi yúú cúnúu-áⁿ, te ducaⁿ tucu ío váha ta queé tñahá nchaa ndóhó-áⁿ cuúsaá. Te xiáⁿ cada ini-ó sá cúú-xí vèhe Yá Ndióxi, vehe sá ío ní cuu íí. Te ducaⁿ sátnahá-xí cùu nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú chí ní tñahá tnúhu-yu ndíhi-gá, te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ta cùu víi cuu váha-gá-yu núú Yá Ndióxi cuáháⁿ. ²² Te tñahá nchóhó ducaⁿ sátnahá-xí cùu-ndo chí ní ngúndecu ndíhi-ndo Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ ta cùu víi cuu váha tucu-ndo núú Yá Ndióxi cuáháⁿ, te cùu-ndo dátá vehe Yá Ndióxi chí ndècu ndíhi-ndo Espíritú-gá.

3

Té Páblú yíhi díquí-dé cáháⁿ-dé tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráel

¹ Te yúhú té Páblú yíhi-í vecaá sá cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú nchóhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráel, núu xiáⁿ diu cuendá-gá duha yíhi-í vecaá vitna. ² Te nchóhó sa náha-ndo sá Yá Ndióxi ní cundáhú ini ñáhá-gá xii-í, te ní cachí-gá sá yúhú quíhi díquí-í cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú-ndó, te cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó te cuu-xi sá váha sá cúú-xí-ndó. ³ Te yúhú sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo lùha nacuaá ndúu tnúhu ndúu yuhu ní cuu, sá ní cachí tnúhu Yá Ndióxi xii-í. ⁴ Te òré dàcaha-ndo tnúhu ndúu yuhu-áⁿ ní cùu te quini-ndó sá yúhú tècú tnúú-í nacuaá ndúu tnúhu-áⁿ, te tnúhu-áⁿ cáháⁿ-xi cuendá Xítóhó Jesucristú. ⁵ Te tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu sá vā yóo tñahí xini ní cùu, dico cue téé ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá, ndíhi cue téé cáháⁿ nacuaá dàcaha ini ñáhá Yá Ndióxi ní níhi-güedé tnúhu ndúu yuhu-áⁿ, chí Espíritú Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-xi xii-güedé. ⁶ Te duha cáháⁿ tnúhu ndúu yuhu-áⁿ ní cùu: “Cuéi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráel te cuéi ñáyiú cùu ñáyiú isráel dico ñⁿ-ní ndúu táhú-yu sá váha núú Yá Ndióxi, te núu na quindáá ini-yu tnúhu sá cáháⁿ nacuaá naníhi táhú-yu, te ñⁿ-ná cúú-yu cundecú-yu, te ducaⁿ ñⁿ-ní

cada váha ñaha Yá Ndióxi xii-yu te núu na cundecu ndíhi-yu Xítóhó Jesucristú”, duha ndúu tnúhu ndúu yuhu-áⁿ ní cùu.

⁷ Te Yá Ndióxi ní cundáhú ini ñáhá-gá xii-í ní taxi-gá chiuⁿ quide-í cáháⁿ-í tnúhu-gá, te mee-gá quide-gá sá yúhú ndacu-í cáháⁿ-í tnúhu-gá. ⁸ Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi cúú-yu ñáyiú ío-gá cúnúu cada-yu chiuⁿ-gá dàcúúxí yúhú, te cuéi ducaⁿ dico Yá Ndióxi ní cundáhú ini ñáhá-gá xii-í ní taxi-gá chiuⁿ quide-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núu cuè ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráel. Te tnúhu-gá-áⁿ cáháⁿ-xi sá súúni ío váha cada ñaha Xítóhó Jesucristú xii-o. ⁹ Te ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi sá cáháⁿ-í tnúhu-gá cuendá danèhé-í nchaa ñáyiú. Te sá danèhé-í-yu-áⁿ cúú-xí tnúhu ndúu yuhu sá ní sani ini-gá ndéé sanaha nacuaá cada váha-gá cue ñáyiú. Te ndéé dává-áⁿ ní qesaha ndúu yuhu tnúhu-áⁿ ní cùu. Te diu-ni-gá cúú-gá Yáa ní cadúha nchaandi túhú sá ío. ¹⁰ Te ducaⁿ ndúu yuhu tnúhu-áⁿ ní cùu cuendá sá ncháá espíritú cúnúu ndecu andú quini-xí vitna nacuaá quide nchaa ñáyiú ní tuha ñaha xii Yá Ndióxi cuendá ducaⁿ cútñuni ini-xí sá ío váha cútñuni ini-gá nacuaá cada-gá. ¹¹ Te Yá Ndióxi ní sani ini-gá ndéé sanaha nacuaá ní cuini-gá cada Xítóhó Jesucristú, te ní sáá nduu ní quide Xítóhó Jesucristú nacuaá ní cuini Yá Ndióxi cada-gá. ¹² Te vitna cüyí-o cáháⁿ ndíhi-o Yá Ndióxi cuendá sá ndécú ndíhi-o Xítóhó Jesucristú, te sàndáá ini-ó-gá. ¹³ Te núu xiáⁿ cáháⁿ-í dóhó-ndo sá cuéi duha ndóhó-í vitna dico vā ná túhú ini-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú. Te sá dúhá ndóhó-í te cùu-xi sá váha sá cúú-xí-ndó, chí cuu-ndo ñáyiú cùu cahnu núú Yá Ndióxi.

Xítóhó Jesucristú ío cùu ini ñáhá-gá xii-o

¹⁴ Te sá cuendá nchaa sá ní sani ini Dútú Ndióxi quide-gá xiáⁿ yúhú ngúñí xiti-í núú-gá cáháⁿ ndíhi-í-gá, te diu-ni-gá cúú Yáa cúú Tátá Xítóhó Jesucristú. ¹⁵ Te mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá ncháá espíritú ndécú andú cunduu-xi dátá ní cachí mee-gá cunduu-xi. Te ní cachí tucu-gá sá nchóo cùu-o ñáyiú, te cunduu-o dátá ná cuini mee-gá cunduu-o. ¹⁶ Te xicáⁿ táhú-í núú Dútú Ndióxi sá Espíritú-gá ná cáháⁿ nacuaá cuita níhi ndéé-gá-ndó quíhiⁿ cundecu-ndo ichi-gá, te ducaⁿ xicáⁿ táhú-í núú-gá cada Espíritú-gá chí ío cahnu cuu-gá. ¹⁷ Te xicáⁿ táhú tucu-í núú Yá Ndióxi sá Xítóhó Jesucristú ná cundecu ndíhi ñaha-ni-gá xii-ndo chí sàndáá ini-ndó-gá, te ducaⁿ te vā dáñá ndéé-ndó ío cuu ini tñahá-ndó. ¹⁸ Te xicáⁿ táhú tucu-í núú Yá Ndióxi cuendá-ndó ndíhi cuendá dava-gá ñáyiú cùu cuendá-gá, cuendá sá cútñuni ini-ndó sá súúni cùu ini ñáhá Xítóhó Jesucristú xii-o. ¹⁹ Te duha xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndióxi chí cuini-í sá ncháá-ndó tècú

tnùnì-ndó sá ïo cùu iní ñáhá Xítohó Jesucristú xii-o cuèi vá ndácú cáva-o quini-ó nàcuáa cùu iní ñáhá-gã xii-o. Te xicáⁿ táhú tùcu-í núú Yá Ndióxi sá ïo na cùndecu ndihi ñaha-gã xii-ndo, te ducaⁿ càncicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacúáa quide mee-gã.

²⁰ Te Yá Ndióxi ïo-gã vai sá ndácú-gã táxi-gã dàcúúxi sá xicáⁿ-ó núú-gã, te cuèi ndéé nchaa sá ñá túú sàni iní-ó ñihí-ó te tàxi-gã, te ducaⁿ chi mee-gã ndécú ndihi ñaha-gã xii-o, te ndàcu-gã quidé-gã náandi sá váha sá cúu-xí-ó. ²¹ Te vitna nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú chí ná càchí-ó sá ïo càhnu cuu Yá Ndióxi, te ducaⁿ-ni càháⁿ-ó sá ïo càhnu cuu-gã ni caa ni quíhíⁿ chi ndècu ndihi-o Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ na cùnduu.

4

Espíritú Yá Ndióxi quidé-xí cùu ñⁿnuu-o ndecu-o

¹ Te yúhú té Páblú yíhí-í vecaá sá cuèndá Xítohó Jesucristú, te càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sá cádá váha-ndo cùndecu-ndo datná tàù-xi cada cue ñáyiú ni càháⁿ Yá Ndióxi cundecu ndihi-gã. Te nchóhó tnáhá-ndó cùu-ndo ñáyiú ní càháⁿ ñáhá Yá Ndióxi cundecu ndihi-gã. ² Te vá cádá càhnu-ndo mee-ndo, cunduu váha iní-ndó, cunduu càhnu iní-ndó, te cuu iní tnáhá-ndó nàcuáa ducaⁿ cùndee iní-ndó núu ná cúu sá cùmáni núú tnáhá-ndó. ³ Te ïo nducu ndèe-ndo cuu ñⁿnuu-ndo cundecu-ndo, chi Espíritú Yá Ndióxi chindee ñaha-xi xii-ndo, te ducaⁿ ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo chi cùu ñⁿnuu-ndo. ⁴ Te nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñⁿ-ni cùu-o, te ducaⁿ ñⁿ-ni Espíritú Yá Ndióxi ndécú, te ñⁿ-ni ducaⁿ ñⁿ-ni tnúhu ndee iní ní ngùndecu ndihi-o cùtnáhá ní càháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-o. ⁵ Te ñⁿ-ni Xítohó Jesucristú ndécú tàxi tnuni ñáhá-gã xii-o, te ñⁿ-ni cùu-o sandáá iní-ó tnúhu-gã, te ñⁿ-ni ní sandute-o. ⁶ Te ñⁿ-ni Dùtú Ndióxi cúu Yáá cúu Tátá-ó nchàa-o, te ñⁿ-ni gá cùnùu-gã yíndàha ñaha-gã xii-o nchàa-o. Te Yá Ndióxi dácàháⁿ-gã iní-ó quide-o chiúⁿ-gã, te ducaⁿ ndècu ndihi ñaha-gã xii-o nchàa-o.

⁷ Te nchoo ndí díⁿ ndí díⁿ chindee ñaha Yá Ndióxi xii-o quide-o nacúáa nduu chiúⁿ ní cachí Xítohó Jesucristú cada-o. ⁸ Te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tùtú Yá Ndióxi núú càchí-xi:

Xítohó Jesucristú cuánda-gã andiu te ïo cùnuu-gã,

chi nchaa cue espíritú cúu úhú iní ñáhá xii-gã ñá túú ní ndàcu-xi naá ndihi ñaha-xi xii-gã,

te mee-gã ní cachí-gã nàcuáa nduu chiúⁿ nduu táhú ñⁿ ñáyiú cadá-yu.

Duha càchí-xi núú tùtú-gã.

⁹ Te sá dúcáⁿ càháⁿ-xi sá cuánda-gã andiu xiáⁿ cùtnùnì iní-ó sá ní cuuⁿ-gã ñuyúyú-a.

¹⁰ Te Xítohó Jesucristú ní cuuⁿ-gã ñuyúyú-a, te ñⁿ-ni gá cuánda-gã andiu cuèndá ïo cunuú-gã taxi tnùnì-gã nchaandi túhú sá ïo. ¹¹ Te ní dácàhñu-gã cue téé xínu cuechi núú-gã ñⁿ ñⁿ núú chiúⁿ cada-güedé.

Te ní cachí-gã sá dáva-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gã, te dáva-güedé ní cachí-gã sá càháⁿ-güedé nàcuáa dàcahu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-güedé. Te dáva-güedé ní cachí-gã sá cúu-güedé cue téé datècú tnúhu cue ñáyiú nàcuáa cadá-yu nanihí táhú-yu.

Te dáva-güedé ní cachí-gã sá cúu-güedé cue téé quindaha ñaha xii ñáyiú dacúaha ñaha-güedé xii-yu tnúhu-gã. ¹² Te ducaⁿ ní cachí-gã cada cue téé-áⁿ cuèndá canu nichí-güedé cue ñáyiú cùu cuèndá Yá Ndióxi cuèndá ducaⁿ ñáyiú-áⁿ ñihí-yu nàcuáa cadá-yu chiúⁿ-gã,

te ducaⁿ cuita níhí ndéé-gã-yu cundecú-yu ichi Xítohó Jesucristú. ¹³ Te ducaⁿ ní cachí Xítohó Jesucristú cunduu ndéé sáá nduu cùu ñⁿnuu-o quindáá iní-ó tnúhu-gã, te ducaⁿ cùu ñⁿnuu-o tecú tnùnì-ó nàcuáa nduu cuèndá-gã chi ñⁿ-ni gá cúu-gã Déhe Yá Ndióxi,

te cuu-o ñáyiú ïo quide ndáá dàtná quidé mée Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ te ñá túú tnáhí-gã ná cùmáni-ó núú Yá Ndióxi. ¹⁴ Te ducaⁿ te vá cúu-gã-ó dàtná cue landú vatá cùtnùnì váha-gã iní-xi, te ní vá cádá-gã-ó dàtná quidé ndute lamár, chi ndute-áⁿ òré quéné táchí te cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ, te ducaⁿ chí vá quindáá-gã iní-ó tnúhu càháⁿ nchaa ñáyiú dàndahú ñáhá xii-o, chí ñáyiú-áⁿ ïo váha xitó-yu nàcuáa dàndahú ñáhá-yu xii-o chí càchí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndióxi dico ñá ndáá.

¹⁵ Te nchoo ïo cuu iní tnáhá-ó, te vá dàndahú tnáhá-ó, chí càháⁿ-ó mée-ní sá ndáá. Te xini ñuhu-xi sá ñⁿ nduu ñⁿ nduu cuita cada ndáá-gã-ó quíhíⁿ dàtná quidé ndáá mée-gã, te ñⁿ-ni gá cúu-gã Yáá cùnùu cuu díhna tàxi tnuni ñáhá-gã xii-o. ¹⁶ Te ñⁿ-ni Xítohó Jesucristú quidé ñaha-gã xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi-gã dàtná yiqui cùñú mée-gã, chí ñⁿ yiqui cùñú ïo váhí ní quée tnàha ñⁿ ñⁿ xichí, te ducaⁿ yíhí túchi yiqui cùñú-áⁿ yótníⁿ-xi nchaa nacúáa ní quée tnàha. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchoo chí ñⁿ-ni cùu-o ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú táxi tnùnì ñáhá-gã xii-o.

Te núu nchoo quide-o nchaa nacúáa tàù-xi cunduu te cùu iní tnáhá-ó, te ducaⁿ ta níhí ndéé-gã-ó cuáháⁿ ndécú-ó ichi-gã.

Vá cádá-gã-ó dàtná ní xóo cada-o cùtnáhá ní xíndecu-o ichi cuehé ichi duha

¹⁷ Te vitna yúhú càháⁿ-í dóho-ndo quide-í núú Xítohó Jesucristú sá vá cùndècu-gã-ndó dàtná xíndecu ñáyiú ñá túú sandáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi, chí nchaa ñáyiú-áⁿ ñá túú vèdana nàndíhi nchaa sá sání iní-yu. ¹⁸ Te

ni ñã tûú vëdana cùtnuní iní-yu nàcuáa ndùu tñúhu ndáá tñúhu Yá Ndiòxí. Te ñâyü-áⁿ ñã tûú ndùu táhü-yu cundecú-yu nàcuáa cuiní Yá Ndiòxí, chi ñã tûú vëdana tècú tñuní-yu te ducaⁿ chi ío sáá iní-yu. ¹⁹ Te ñã tûú tñáhí-gá ná sání iní-yu ndecú-yu ichi cuèhé ichi duha, te ío cùdíí iní-yu ndecú-yu ichi díí iní, te ñã díú-ní xiáⁿ chi nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu ndecú-yu. ²⁰ Dico tñúhu Xítohó Jesucristú sá ní sándáá iní-ndó chí ñã tûú dùcaⁿ sanu ichi ñaha-xi xii-ndo cada-ndo. ²¹ Te nchòhó ní cutnùní iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá Xítohó Jesucristú, te dácuaaha-ndo tñúhu ndáá ñu-ndó tñúhu-gá nàcuáa ndecú-ndo ichi-gá. ²² Te vitna vâ cáni-gá iní-ndó càda-ndo datná ní xóo cada-ndo cùtnàhá ní xíndecu-ndo ichi cuèhé ichi duha, chi núu nchaa-ni sá cuèhé sá dúhá-áⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndó càda-ndo, te uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita dacuíta nihnu ñaha-xi xii-ndo quíhíⁿ, chi núu nchaa-ni sá cuèhé sá dúhá-áⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndó te dàticá nuu ñaha-xi xii-ndo. ²³ Te nchòhó, xini ñuhu-xi sá vâ dúcáⁿ-gá cani iní-ndó càda-ndo te tàú-ndó ndùu-ndo datná ñâyü ní cacu tûu saa. ²⁴ Te nduu iní-ndó datná cuiní méeⁿ Yá Ndiòxí cunduu, chi nduu-xi nàcuáa cãa iní mée-gá, te ducaⁿ te cuu-ndo ñâyü ío váha cada ndáá, te cuu ndisa-ndo ñâyü ñã tûú tñáhí ná cumání cundecu núu-gá.

²⁵ Te cuendá xiáⁿ núu cãháⁿ-í dóho-ndo sã nchòhó vâ dácuaandehde-gá-ndó datná ní xóo cada-ndo, te mee-nã sá ndáá cãháⁿ ndíhi tñaha-ndo, chi ñⁿ-ni cùu-o ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú.

²⁶ Te núu cùdéeⁿ-ndó te cada cuendá-ndó sã vâ cáda-ndó ñⁿ cuèchi sá dúcáⁿ cùdéeⁿ-ndó, te vâ dúcáⁿ-ní cùhuⁿ iní-ndó tñúhu sätú iní-áⁿ. ²⁷ Te vâ dãná-ndó mèe-ndo dandahú ñáhã sàcuíhã xii-ndo.

²⁸ Te núu dava-ndo cùu-ndo ñadúhú te vâ dúcáⁿ-gá cada-ndo, chi nducu-nã-ndó ñⁿ chiuⁿ váha cada-ndo nàcuáa ducaⁿ ñíhí-ndó sã chíndee-ndo cue ñâyü ndáhú ñâyü ñã tûú ná ndecú ndíhi.

²⁹ Te vâ cãháⁿ-gá-ndó ní ñⁿ tñúhu cuèhé, chi mee-nã tñúhu vii tñúhu váha cãháⁿ-ndó nàcuáa ducaⁿ ngünu ichi cue ñâyü ndedóho ñaha xii-ndo, te núu ducaⁿ na càda-ndo te cuu-xi sá váha sá cùú-xi ñâyü ducaⁿ ndedóho ñaha xii-ndo-áⁿ. ³⁰ Te vâ cáda-gá-ndó ní ñⁿ sã ñã tûú tàú-ndó càda-ndo cuendá sã vâ dándíhú-ndó iní Espiritú Yá Ndiòxí, chi ñu Espiritú-gá ndecú ndíhi-ndo, te xiáⁿ cùtnuní iní-ndó sã sãá nduu nàcuaca ñaha-gá xii-ndo cùndecu-ndo ndíhi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

³¹ Te vâ dásatú-gá-ndó iní tñaha ñâyü-ndo, te ni vâ cùhúⁿ iní-ndó tñúhu sätú iní, te ni vâ cùdéeⁿ-gá-ndó, te cuèi núú chítú núú tàcá vâ cãháⁿ cana-ndo cùcuèhé-ndó tñaha ñâyü-ndo, te ni vâ cuátnúhu-ndo

tñaha ñâyü-ndo, te ni vâ cáni cuèhé cani duha iní-ndó cuendá tñaha ñâyü-ndo. ³² Te cundahú iní tñáhá-ndó, te cada tñaha-ndo sá váha, te cada càhu iní tñáhá-ndó núu ná cùú sã cùmáni núú tñáhá-ndó datná ní quide Yá Ndiòxí ní quide càhu iní-gá nchaa yicá cuèchi-ndo sã cuendá Xítohó Jesucristú.

5

Nàcuáa tàú-xi cundecu nchaa ñâyü cùu déhe Yá Ndiòxí

¹ Te nchòhó cùú-ndó ñâyü ío cùu iní ñáhã Yá Ndiòxí, te ñu déhe-gá cùú-ndó núu xiáⁿ xini ñuhu-xi canchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo datná quidé mèe-gá. ² Te ío cuu iní tñáhá-ndó cùndecu-ndo datná cùú iní ñáhã Xítohó Jesucristú xii-ndo, chi ñu-gá ní cachí-gá sá cùú-gá cuendá nchaa cuèchi-o te ní xíhí-gá, te sá dúcáⁿ ní xíhí-gá te ní cuu-gá datná ñⁿ táhú sá cùú-xi Yá Ndiòxí, te ío váha ní cuu iní Yá Ndiòxí sá dúcáⁿ ní quide-gá.

³ Te sã cuendá sã nchòhó cùú-ndó ñâyü cùu cuendá Yá Ndiòxí núu xiáⁿ nchaa nchòhó cue tée vâ cãháⁿ ndíhi-ndo ñâyü ñíhí te núu ñã díú ñadíhí-ndó cùu-yu, te ducaⁿ-ni nchaa nchòhó cue ñâyü ñíhí tucu vâ cãháⁿ ndíhi-ndo cue tée te núu ñã díú yí-ndo cuu-güedé, te ni vâ cáni tñáhí iní-ndó cùndecu-ndo ichi díí iní, te ni vâ xíhó-ndó ní ñⁿ sã ndecú ndíhi tñaha ñâyü-ndo, te ni ñⁿ nchaa xiáⁿ vâ cáni iní-ndó càda-ndo, te ni vâ cácu nèhe-ndo. ⁴ Te ni vâ cãháⁿ-ndó ñⁿ tñúhu sá ni vâ cùú cùndedóho ñâyü, te ni vâ cãháⁿ-ndó ñⁿ tñúhu cùtxénu, te ni dãva-gá nchaa tñúhu sã ñã tûú vëdana nándíhi vâ cãháⁿ-ndó, chi nchaa tñúhu-áⁿ ñã tûú tàú-xi cãháⁿ-ndó, te xini ñuhu-xi sã váha-gá sã ndácáⁿ táhú-ndó núu Yá Ndiòxí cuendá nchaa sã váha quide-gá. ⁵ Te nchòhó sa xini ndáá-ndó sã ncháá cue tée cãháⁿ ndíhi ñâyü ñíhí te ñã díú ñadíhí-güedé cùu-yu, ndíhi cue ñâyü ñíhí cãháⁿ ndíhi cue tée te ñã díú yí-yu cùu-güedé, nchaa ñâyü-áⁿ vâ ndúú táhü-yu cundecú-yu núu ndecú Yá Ndiòxí ndíhi Xítohó Jesucristú táxi tñuní-gá. Te ni cue ñâyü xíndecu ichi díí iní, te ni cue ñâyü xího nchaa sã ndecú ndíhi tñaha ñâyü-xi vâ ndúú táhü-yu cundecú-yu ndíhi-gá núu ndecú-gá táxi tñuní-gá. Te tñúhu sã cachí-ó xího-o nchaa sã ndecú ndíhi tñaha ñâyü-o, ñⁿ-ni cùu-xi ndíhi tñúhu sã cachí ñâyü quide cahnú-yu nchaa sã cachí-yu cùu ndiòxí te ñã ndáá sã ndiòxí cùú-xi. ⁶ Te vâ quíndáá iní-ndó ní ñⁿ tñúhu sã ñã tûú nándíhi cãháⁿ ñâyü, chi ñâyü-áⁿ ío dandóho ñaha Yá Ndiòxí xií-yu cuendá nchaa sã cuèhé sá dúhá quidé-yu chi ñã tûú sándáá iní ñáhã-yu xii-gá. ⁷ Núu xiáⁿ cãháⁿ-í dóho-ndo sã vâ níhí tñáhá-ndó ndíhi cue ñâyü-áⁿ.

⁸ Te nchòhò ní cuu-ndo dàtná cue ñáyiú ní xíndecu núú néé chí ní xíndecu-ndo ichi cuehé ichi duha, dico vitna ní ngúndecu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te ñá túú-gá ndécú-ndó núú néé dàtná ní xíndecu-ndo ní cùu. Te vitna cada-ndo nchàa nacuaá tàù-xi cunduu chí ndècu-ndo ichi-gá. ⁹ Te sá cuendá sá ndécú-ndó ichi-gá núu xiáⁿ cúú-ndó ñáyiú váha, te quide ndáá-ndó ndècu-ndo, te ñá túú dàcuandehnde-ndo chí càháⁿ-ndó mèe-ni sá ndáá. ¹⁰ Te ío váha cada cuendá-ndó nchàa sá cúú váha iní Xítóhó Jesucristú, te xiáⁿ cada-ndo. ¹¹ Te vá cáncícuⁿ nihnu-ndo tnàhá-ndó càda-ndo datná quidé cue ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, chí nchòhò tàù-ndó càháⁿ-ndó dóho nchaa ñáyiú ducaⁿ ndècu ichi cuehé ichi duha-áⁿ cuendá nchaa sá quidé-yu. ¹² Te cucahaⁿ núú-ndó vá càháⁿ-ndó cuendá ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá quide dayuhu nchaa ñáyiú-áⁿ. ¹³ Dico óré dándixi túu tnúhu Yá Ndióxi iní-yu nàcuáa quidé-yu te cùtnuní iní-yu sá ñá túú quide váha-yu, te ducaⁿ ndixi cuechi iní-yu cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ¹⁴ Te núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi: Nchòhò cúú-ndó dàtná ñáyiú xidí, te vitna ndiquíú iní-ndó,

te cùu tucu-ndo datná ñáyiú ní xíhí, te vitna ndoto-ndo,

te Xítóhó Jesucristú chindee ñàha-gá xii-ndo nàcuáa vá cùndècu-gá-ndó ichi cuehé ichi duha.

Duha càháⁿ-xi núú tütú-gá.

¹⁵ Te ío váha cada cuendá-ndó nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo, te vá cadá-ndó dàtná xíquide cue ñáyiú ñá túú təcú tnùnì, chí cada-ndo dàtná Xíquide ñáyiú ío váha sáá díquí-xi. ¹⁶ Te ìⁿ nduu ìⁿ nduu cani iní-ndó càda-ndo nchaa nacuaá tàù-xi cunduu, chí vitna ío cùnuu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ¹⁷ Te cuu-ndo ñáyiú təcú tnùnì cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndó nàcuáa cuiní Yá Ndióxi cada-ndo, te vá cadá-ndó dàtná xíquide cue ñáyiú ñá túú tnàhí cùtnuní iní-xi nàcuáa cuiní Yá Ndióxi cada-yu. ¹⁸ Te vá cúú-ndó ñáyiú quihu chí núu ducaⁿ na càda-ndo te dàcuíta nihnu-ndo mèe-ndo, te dañà-ndo mèe-ndo sá Espíritú Yá Ndióxi ná tàxi tnuní ñàhá-xi xii-ndo. ¹⁹ Te càháⁿ-ndó nàcuáa-ni cuháⁿ ndudú sá ní xóo cata nchaa cue ñáyiú ndéé sanaha ní xóo chíñuhú-yu Yá Ndióxi. Te càháⁿ-ndó nàcuáa cuháⁿ ndudú sá chíñuhú-ndo Yá Ndióxi, te cata-ndo. Te cuéi nchaa dava-gá ndudú ñi-ni ducaⁿ càháⁿ-ndó te cata-ndo. Te ní yùhu ní iní-ndó càda-ndo nchaa ndudú-áⁿ chíñuhú-ndo Yá Ndióxi. ²⁰ Te vá dáñá ndéè-ndó ndacáⁿ táhú-ndó núú Tátá-ó Dütú Ndióxi cuéi ndècu váha-ndo àdi ñá túú ndècu váha-ndo. Te ducaⁿ càda-ndo chí ndècu ndihí-ndo Xítóhó Jesucristú.

Tàù-xi sá quindáá iní tnàhá cue ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

²¹ Te nchòhò ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú tàù-xi sá quindáá iní tnàhá-ndó, te ducaⁿ càda-ndo chí nèhe-ndo sá yíñùhu núú Yá Ndióxi.

²² Te nchaa nchòhò ñáyiú ñihí ndécú yì-xi, xini ñuhu-xi sá quindáá iní-ndó yì-ndo datná sàndáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú. ²³ Chí yì-ndo tàxi tnuní ñàhá-güedé xii-ndo dàtná quidé Xítóhó Jesucristú tàxi tnùnì ñàhá-gá xii nchoo cue ñáyiú ndècu ichi-gá. Te ñi-gá cúú-gá Yáá ní dácacu nihnu ñàha xii-o núú ùhú núú ndàhú, te cùu-o datná yiqui cùñú-gá. ²⁴ Te dàtná quidé nchòhò ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú sàndáá iní-ó tnì-o nchaa tnúhu càháⁿ-gá, ducaⁿ tàù-xi cada nchaa nchòhò ñáyiú ñihí quindáá iní-ndó tnì-ndo nchaa tnúhu càháⁿ yì-ndo.

²⁵ Te tnàhá nchaa nchòhò cue téu tucu tàù-xi sá ío cuu iní-ndó ñàdihí-ndó dàtná quidé Xítóhó Jesucristú cúú iní ñàhá-gá xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi-gá, chí mee-gá ní xihí-gá sá cuendá-ó sá cúú iní ñàhá-gá xii-o. ²⁶ Te ducaⁿ ní quide-gá cuendá sá ncháá ñáyiú vitna ngúndecu ichi-gá cuu yíñùhú-yu núú Yá Ndióxi, te ducaⁿ ndàda ndoo ndada nine-gá iní-yu sá cuendá sá quindáá iní-yu tnúhu Yá Ndióxi, te cuanduté-yu. ²⁷ Te ducaⁿ ní quide-gá cuendá sá ncháá ñáyiú na ngúndecu ichi-gá ío váha cundecú-yu núú-gá, te ducaⁿ vá cùndècu-gá ní ìⁿ cuéchi-yu núú-gá, te ní ìⁿ-gá sá ñà túú-gá ná cumání-yu núú-gá chí ío cundecu yíñùhú-yu. ²⁸ Te sá dúcáⁿ quide Xítóhó Jesucristú sá cúú-xi cue ñáyiú ndècu ichi-gá, xiáⁿ tàù-xi sá nchòhò cue téu xíndecu ñàdihí-xi cuu iní-ndó ñàdihí-ndó, te coto-ndó-yu dàtná xító-ndó yiqui cùñú mée-ndó, te cada iní-ndó sá ncháá cue téu ío cùu iní ñàdihí-xi cùu iní-güedé mée-güedé chí ìⁿ-ná cúú-yu. ²⁹ Te nchoo sá naha-o sá ní ìⁿ ñáyiú ñá túú dàquee tíhú-yu yiqui cùñú-yu, chí da uuⁿ-gá chíndéè-yu te xító-yu. Te ñi-ni ducaⁿ quide Xítóhó Jesucristú ndihí nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá, ³⁰ chí cùu-o datná yiqui cùñú mée-gá, te ducaⁿ chí ìⁿ-ni cùu-o ndihí-gá. ³¹ Te tnúhu Yá Ndióxi càchí-xi: “Sá cuendá xiáⁿ núu nchaa cue téu na níhí ñàdihí-xi te ñiⁿ-ná cada-güedé tátá-güedé ndihí náná-güedé, te ñàdihí-ná-güedé cuu cuu ndihí-güedé, te ducaⁿ ìⁿ-ná cuu-güedé ndihí-yu”, duha càchí-xi. ³² Te tnúhu-a cùu-xi ìⁿ tnúhu càhnu vñhí, te ducaⁿ sá tnàhá-xi cùu Xítóhó Jesucristú ndihí cue ñáyiú ndècu ichi-gá. ³³ Te càháⁿ-ni tucu-í dóho nchaa nchòhò cue téu xíndecu ñàdihí-xi sá ío cuu iní-ndó ñàdihí-ndó te coto-ndó-yu dàtná xító-ndó

mèe-ndo, te ducaⁿ-ni nchàa nchòhò ñáiyu ðíhí tucu canehe-ndo sá yíñùhu núú yíi-ndo.

6

¹ Te nchaa nchòhò cue landú, quindáá iní-ndó tátá-ndó ndíhi náná-ndó chí ducaⁿ cuiní Yá Ndióxi cunduu, te ðiu ducaⁿ tñahí tàú-xi cada-ndo. ² Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cánèhe-ndo sá yíñùhu núú tátá-ndó ndíhi núú náná-ndó. Te tñúhu-ánⁿ cúú-xí tñúhu cùnuu ní cáháⁿ-gá cada cue ñáiyu cuendá cada váha ñaha-gá xii-yu. ³ Te ní cachí-gá sá nñu ducaⁿ na càda-ndo te ío váha cundecu-ndo, te ducaⁿ ío naha cùdíi-ndo cundecu-ndo ñuyíú-a.

⁴ Te nchaa nchòhò cue téé cùu tátá, vá dásátú-ndó iní cue déhe-ndo chí canu ichi-ndo-güèxi nacuaá tàú-xi cunduu, te dacuaá-ndo-güèxi nchaa tñúhu váha nacuaá cuiní Yá Ndióxi cunduu.

⁵ Te nchaa nchòhò cue ñáiyu xinu cuechi, quindáá iní-ndó cué ñáiyu ðii chiúⁿ-xi quide-ndo, te canehe-ndo sá yíñùhu núú-yu, te ío váha cuu iní-ndó càda-ndo chiúⁿ-yu, te ducaⁿ nì yuhu ní iní-ndó càda-ndo. Te cada iní-ndó sá ðàtná tñúhu sá chiúⁿ Xitohó Jesucristú quidé-ndó. ⁶ Te dava ñáiyu xinu cuechi, mee-ni òré ndéhe ñáiyu ðii chiúⁿ-xi quidé-yu ío ndücu ndee-yu quide chiúⁿ váha-yu cuendá cuiní-yu cudiú-yu. Dico nchòhò vá dúcáⁿ càda-ndo, chí cuéi ndècu ñáiyu ðii chiúⁿ-xi quide-ndo àdi ñá túú-yu dico cada chiúⁿ váha-ni-ndo, te cada iní-ndó sá ðàtná tñúhu sá chiúⁿ Xitohó Jesucristú quidé-ndó, te cada-ndo nì yuhu ní iní-ndó nacuaá cuiní Yá Ndióxi cunduu. ⁷ Te ío váha cuu iní-ndó càda-ndo chiúⁿ-ánⁿ, chí cada iní-ndó sá ðàtná tñúhu sá chiúⁿ Xitohó Jesucristú quidé-ndó te ñá díú chiúⁿ cue ñáiyu ñuyíú-a. ⁸ Te nchòhò sa cùtnuní iní-ndó sá nacuaá ndüu chiúⁿ váha ní quide-ndo ñiⁿ ñiⁿ-ndo, te ducaⁿ cùnduu sá táxi Xitohó Jesucristú nduu táhú-ndó cuéi cùu-ndo ñáiyu ðañá queé núú chiúⁿ patróóⁿ-xi àdi cuu-ndo ñáiyu ñá túú tñahí ðañá quee núú chiúⁿ patróóⁿ-xi.

⁹ Te nchaa nchòhò ñáiyu xindecu ndíhi ñáiyu xinu cuechi, tñahá-ndó tàú-ndó càda váha-ndo sá cúú-xí cué ñáiyu xinu cuechi núú-ndó, te vá cùndüu nñu iní-ndó núú-yu, te chí cuáha cuendá sá díú-ní Xitohó Jesucristú Yaá ndécú àndiu taxi tñuní ñahá-gá xii-ndo ndíhi-yu, te sá cúú-xí mèe-gá chí ñiⁿ-ni cùu-ndo núú-gá, te ñiⁿ-ni càda ñaha-gá xii-ndo.

Yá Ndióxi chindèe-gá cue ñáiyu ndècu ichi-gá cuendá sá vá ndácú sàcùhná nàá ndíhi ñaha-xi xii-yu

¹⁰ Te vitna nchaa nchòhò ñáiyu ndècu ndíhi-í ichi Xitohó Jesucristú càchí tñúhu-í

xii-ndo sá ío nducu-ndo nacuaá cada-ndo níhi ndéé-ndó cùu ñiⁿ-nuu-ndo ndíhi Xitohó Jesucristú, chí mee-gá ío càhnu cuu-gá, te chindee ñaha-gá xii-ndo. ¹¹ Te ðiu-ni nchaa sá ní nduu táhú-ndó núú Yá Ndióxi ðiu-ni nchaa xiáⁿ cuhuⁿ iní-ndó, chí xiáⁿ chindee ñaha-xi xii-ndo níhi ndéé-ndó cùndecu-ndo cuendá sá vá ðándáhú ñahá sàcùhná xii-ndo. ¹² Chí nchoo ñá díú cué ñáiyu ñuyíú-a nàá ndíhi-o, chí ndíhi cue espíritú cùndíhi yucu ñávàha, te ðiu-ni nchaa espíritú-ánⁿ cùnuu-xi cuéi núú nñu quide-xi nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ðiu-ni-xi cùnuu-xi ñuyíú-a sànu ichi-xi cue ñáiyu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ¹³ Te ío cuhuⁿ iní-ndó nchàa sá ní nduu táhú-ndó núú Yá Ndióxi cuendá ducaⁿ níhi ndéé-ndó cùndecu-ndo, te vá ndácú yücu ñávàha ná cada ñaha-xi xii-ndo òré cuiní-xi coto ndéé ñahá-xí. Te sátá ná ðàquee tñú-ndó yücu ñávàha te ñiⁿ-ni cunduu-ndo cundecu-ndo ichi Yá Ndióxi. ¹⁴ Te ducaⁿ cùndecu-ni-ndo ichi Yá Ndióxi cada-ndo ðàtná Xiquide cue sandàdú, chí cue téé-ánⁿ ío ñiⁿ xindáa-güedé. Te cáháⁿ-ndó mèe-ni tñúhu ndáá tñúhu Yá Ndióxi, te cuu-ndo ðàtná cue sandàdú cue téé ndàda tii xití-xi òré quíhíⁿ-güedé nàa-güedé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na cáháⁿ-ndó mèe-ni tñúhu ndáá tñúhu Yá Ndióxi. Te cada ndáá-ndó cùndecu-ndo ichi-gá, te cuu-ndo ðàtná cue sandàdú cue téé xixíhnu sá yídàhu ñaha xii-güedé òré nàa-güedé cuendá sá vá nìcuèhé-güedé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na càda ndáá-ndó cùndecu-ndo ichi-gá. ¹⁵ Te cundecu túha-ndo cáháⁿ-ndó tñúhu Xitohó Jesucristú, tñúhu sá cáháⁿ nacuaá cuu váha iní ñáiyu cundecu-yu, te cuu-ndo ðàtná cue sandàdú cue téé ndíhu zapátú-xi quíhíⁿ-güedé nàa-güedé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùndecu túha-ndo cáháⁿ-ndó tñúhu Xitohó Jesucristú núú ñáiyu. ¹⁶ Te càchí tñúhu tucu-í xii-ndo sá ío quindáá iní-ndó Yá Ndióxi cuendá sá vá ndácú sàcùhná ná cada ñaha-xi xii-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo ðàtná cue sandàdú cue téé xínehe vítú chínèe-güedé sàquidàhu ñaha-xi xii-güedé cuendá sá vá cuicúⁿ-güedé sá nchicúⁿ ñuhú téé ñaha cue téé nàá ndíhi-güedé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na quindáá iní-ndó Yá Ndióxi. ¹⁷ Te ío cuhuⁿ iní-ndó sá ní naníhí tñú-ndó, te cuu-ndo ðàtná cue sandàdú cue téé ñúhu mbelú cáxíⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùhuⁿ iní-ndó sá ní naníhí tñú-ndó. Te ío cuhuⁿ iní-ndó tñúhu Yá Ndióxi, chí tñúhu-ánⁿ ní taxi Espíritú-gá ndécú ndíhi-ndo chindee ñaha-xi xii-ndo, te cuu-ndo ðàtná cue sandàdú cue téé xínehe machití cuáháⁿ-güedé nàa-güedé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùhuⁿ iní-ndó

tnúhu Yá Ndiòxí. ¹⁸ Te vá dǎńǎ ndèé-ndó cǎháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiòxí nǎcuáa chindee ñaha Espiritú-gá xii-ndo, te cǎcǎⁿ táhú-ndó nǔú-gǎ nǔu ná cuini-ndó, te ío cundecu túha-ndo cǎháⁿ ndihí-ndo-gǎ, te vá nátùhú iní-ndó cǎcǎⁿ táhú-ndó nǔú-gǎ cuendá nchaa dava-gá cue ñáyyiu cùu cuendá-gá. ¹⁹ Te tnàhá cuendá-í cǎcǎⁿ táhú-ndó nǔú Yá Ndiòxí cuendá sá ná chindee ñaha-gá xii-í níhí-í tnúhu cǎháⁿ-í òré cǎháⁿ-í tnúhu-gá, te ducaⁿ vǎ yùhú-í cǎháⁿ-í nǎcuáa nduu tnúhu sá cǎháⁿ nǎcuáa naníhí tǎhú-ó nǔú ñáyyiu tnúhu sá vǎtá cùndèdóho-gá-yu. ²⁰ Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá yùhú cuu-í ìⁿ téé cada-í nǔú-gǎ cǎháⁿ-í tnúhu-gá nǔú ñáyyiu, te diu cuendá tnúhu-áⁿ yìhí-í vecaá vitna. Te ío cǎcǎⁿ táhú-ndó nǔú Yá Ndiòxí cuendá-í cuendá sá yùhú cuyì-í ní yùhu ní iní-í cǎháⁿ-í tnúhu-gá nǔú ñáyyiu nǎcuáa tǎu-xi cunduu.

Tnúhu ndéé núú ní ndihí-ná

²¹ Te té Tiquicú téé ío cùu iní-í ndécú ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú cúu-dě ìⁿ téé ío váha quide ndáá xínú cuèchi-dé nǔú Xítóhó Jesucristú, téé-áⁿ cachí tnúhu-dé xii-ndo nǎcuáa cùu ndecu-í ndihí nchaa nǎcuáa quide-í cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndó. ²² Te cuendá xǎⁿ nǔu cuini-í tendaha-í-dé quixi-dé nǔú ndécú-ndó cuendá cachí tnúhu-dé xii-ndo nchàa nacuáa cùu ndecu-ndí iha, te ducaⁿ tǎxi-gá-dé tnúhu ndee ìní cundecu ndihí-ndo.

²³ Te xicǎⁿ táhú-í nǔú Tǎtá-ó Dútú Ndiòxí ndihí nǔú Xítóhó Jesucristú sá ncháá nchòhó ñáyyiu ndècu ndihí-í ichi-gá sá diu-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ ío cuu iní tnàhá-ndó, te ío quindáá iní-ndó-gǎ. ²⁴ Te nchòhó ío cùu iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te ñá túú dǎńǎ ndéé-ndó cùu iní-ndó-gǎ. Te mee Yá Ndiòxí ío na chindee chítúu ñaha-gá xii-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TĒ PÁBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ FÌLIPÚ

Té Páblú cadúha-dé tutú quihiⁿ ndaha ñáyiu quide ndáá xindecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñúú Filipú

¹ Yúhú té Páblú ndihi té Timùteú cúu-ndí cue téé xínu cuechi núú Xítoho Jesucristú, te tëndaha-ndé tutú-a véxi ndaha nchòhò cue téé yindaha nchaa ñáyiu ndècu ichi Xítoho Jesucristú, ndihi cue téé chindee ñaha xii-ndo, ndihi nchaa dava-gá ñáyiu xíquide ndáá ndécú ichi-gá ñúú Filipú. ² Te xicáⁿ táhù-í núú Tàtá-ó Dútú Ndiòxí ndihi núú Xítoho Jesucristú sá ná chindee chítúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cáda te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Té Páblú càháⁿ ndihi-dé Yá Ndiòxí cuèndá nchaa ñáyiu ndècu ichi-gá

³ Te ndi tnahá òré ndácú iní ñáhà-í xii-ndo, te ndácáⁿ táhù-í núú Tàtá-ó Dútú Ndiòxí sá ndécú-ndó ichi-gá. ⁴ Te ndi tnahá òré ducaⁿ quide-í te ío cùdíí iní-í càháⁿ ndihi-í-gá cuèndá-ndó. ⁵ Chi ndéé cùtnàhá ní sándáá iní-ndó-gá ní nguíta-ndo tnahá-ndó quide váha-ndo ndècu-ndo cuèndá sá quíndáá iní ñáyiu tnúhu Xítoho Jesucristú. ⁶ Te yúhú sàni ndáá iní-í sá Yá Ndiòxí Yáá ní que-saha chindee ñaha xii-ndo quide váha-ndo ndècu-ndo, te diu-ni-gá chindee ñaha-gá xii-ndo càda váha-ndo cùndecu-ndo ndéé ná sáá nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú. ⁷ Te ducaⁿ tnahí tàu-xi cani iní-í sá cùú-xi-ndó, chí ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo. Te tnahá-ndó ío chindee chítúu ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo ndècu-ndo, te diu-ni ducaⁿ chindee ñaha-gá xii-ndo tnahá-ndó cuèi vitna yìhi-í vecaá, te diu-ni ducaⁿ chindee ñaha-gá xii-í cuèi òré cuáhàⁿ-í núú cuè ñáyiu ñá túú tnahá iní tnúhu-gá, chí nihí-í tnúhu nàdanchocáva-í núú ná tnúhu càháⁿ-yu cuèndá-gá, te nchaa ñáyiu xàháⁿ-í xii-yu sá tnúhu-gá cùú-xi tnúhu ndáá cuíti. ⁸ Te mee Yá Ndiòxí nàhá ndáá-gá sá yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo dàtná cùú iní ñáhà mèe Xítoho Jesucristú xii-o. ⁹ Te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiòxí sá díú-gá ná chindee ñaha-gá xii-ndo te uuⁿ-gá cuíta cuu iní tnahá-gá-ndó quihiⁿ, te ducaⁿ ío váha cuita cutnùnì iní-ndó nchaa nacuaá sàni iní-gá cada-ndo, te ducaⁿ ío váha cuita cutnùnì tucu iní-ndó nàcuáa cùndecu-ndo. ¹⁰ Te ducaⁿ cùtnunì tucu iní-ndó nchaa sá ío-gá váha xini ñuhu-xi cada-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiu cada mee-ni sá váha, te ducaⁿ ñá túú tnahí ná cùmánì-ndó núú Yá Ndiòxí

ndéé ná sáá nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú. ¹¹ Te diu-ni Xítoho Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo càda-ni-ndo nchaa núú sá váha nàcuáa cuinì Yá Ndiòxí. Te sá dúcáⁿ ná càda-ndo te ío cada càhu-ndo-gá, te nchaa dava-gá ñáyiu càháⁿ váha-yu cuèndá-gá.

Xítoho Jesucristú ío cùnuu-gá ndécú ndihi-gá té Páblú

¹² Te nchaa nchòhò ñáyiu ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú na càchi tnúhu-í xii-ndo sá úúⁿ-gá tá xítè nuu tnúhu-gá vitna yìhi-í vecaá. ¹³ Te nchaa cue téé cùu sandadú xindecu vechiúⁿ núú ndécú téé cùnuu xiní-güedé sá cuèndá sá càháⁿ-í tnúhu Xítoho Jesucristú duha yìhi-í vecaá, te diu-ni ducaⁿ sá xinì nchaa dava-gá ñáyiu sá sá càháⁿ-í tnúhu-gá duha yìhi-í vecaá. ¹⁴ Te cuèndá sá dúhá yìhi-í vecaá xiáⁿ ío-gá vài ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí ta cùtnunì-gá iní-yu sá cùú-gá ñⁿ Yáá ío quide ndáá, te uuⁿ-gá tá cùyí-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá, te ñá túú tnahí-gá yúhú-yu càháⁿ-yu.

¹⁵ Te na càchí-í tnúhu ndáá-í xii-ndo sá dáva ñáyiu càháⁿ-yu tnúhu Xítoho Jesucristú cuèndá-ni sá cùú cuèdú iní ñáhà-yu xii-í sá ío chindee ñaha-gá xii-í càháⁿ-í tnúhu-gá. Te ducaⁿ quidè-yu chí cuinì-yu nàá ndihi ñáhà-yu xii-í, dico davá-yu chí ío váha sàni iní-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá. ¹⁶⁻¹⁷ Te ñáyiu-án càháⁿ-yu tnúhu-gá chí cùu iní ñáhà-yu xii-í, te sa nàhá-yu sá sá cuèndá sá càháⁿ váha-í cuèndá tnúhu-gá núú ñáyiu ñá túú tnahá iní tnúhu-gá, cuèndá xiáⁿ yìhi-í vecaá. Te dava-gá-yu càháⁿ-yu tnúhu Xítoho Jesucristú cuèndá-ni sá cuinì-yu cuu sá váha xii mèe-yu, te ñá díú sá càháⁿ-yu cuèndá sá sání váha iní-yu. Te ducaⁿ quidè-yu chí cuèndá cuinì-yu sá nàndi-gá cada ñaha-güedé xii-í. ¹⁸ Dico ío cùdíí iní-í sá càháⁿ-yu tnúhu Xítoho Jesucristú cuèi cùu váha iní-yu àdi ñá túú cùu váha iní-yu càháⁿ-yu.

Te diu-ni ducaⁿ cùdíí iní-í núú cuáhàⁿ núú véxi. ¹⁹ Te cùtnunì iní-í sá sá cuèndá nchaa sá quidè ñaha-güedé xii-í, cuèndá xiáⁿ cada váha ñaha Yá Ndiòxí xii-í, chí nchòhò ío càháⁿ ndihi-ndo-gá cuèndá-í, te Espíritú nì taxi Xítoho Jesucristú ndécú ndihi-o ío chindee ñaha-xi xii-í. ²⁰ Te cuinì-í sá ñá túú tnahí ná cùmánì-í núú Yá Ndiòxí cuèndá sá vá cùú càháⁿ núú-í, te cùtnunì iní-í sá díú-gá chindee ñaha-gá xii-í. Te cuinì tucu-í sá ío cuyí-í càháⁿ-í tnúhu-gá vitna dàtná tá quide-í véxi, te ducaⁿ ío cada nínú-í Xítoho Jesucristú cuèi vitna nini ndècu-í ñuyúú-a te cuèi na cùú-í ducaⁿ-ni càda nínú-í-gá. ²¹ Te nini ndècu-í ñuyúú-a te Xítoho Jesucristú ío cùnuu-gá ndécú ndihi ñaha-gá xii-í, te na sáá nduu cùú-í te ío-gá váha tnahá-í chí nucùndecu-í ndihi-gá. ²² Te núu na

cùndecu-gá-í ñuyú-a te cada-gá-í chiú" sá cúu-xí Yá Ndióxi, te ñá cùtnúni iní-í nása cada-í núu sá cùndecu-í àdi sá cúu-í. ²³ Te ío vâi sani iní-í te cuiñ-í cuú-í chi ío-gá váha cundecu-í núú ndécú Xítohó Jesucristú. ²⁴ Dico sá cúu-xí nchòhó chi ío xini ñuhu-xi cundecu-í. ²⁵ Te cùtnuní ndáá iní-í sá ñ" tnúhu ndáá càhá"-í, te cùtnuní tucu iní-í sá cùndecu-ní-í cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo nchaa-ndo cuendá chindee ñaha-í xii-ndo cuita quindáá-gá iní-ndó Xítohó Jesucristú quíhí", te duca" ío cudáí iní-ndó cùndecu-ndo. ²⁶ Te duca" te uu"-gá cachí-ndó sá ío cahnú cuu Xítohó Jesucristú cuendá sá ní dácácu ñaha-gá xii-í ndécú ndihi ñaha-í xii-ndo.

²⁷ Te xini ñuhu-xi cada-ndo nchaa nacuaa càhá" tnúhu Xítohó Jesucristú. Te núu ní ndacu-í véxi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-án quini ndáá-í sá ndécú-ní-ndó ichi Xítohó Jesucristú. Dico núu ñá túú ní ndacu-í quixi coto ñaha-í xii-ndo ña, te diu-ni nihí-í tnúhu sá ndécú-ní-ndó ichi-gá, te nihí tucu-í tnúhu sá ñ"-ní cùu-ndo ndecu-ndo, te nihí tucu-í tnúhu sá ñ"nuu nducu ndee-ndo cahá"-ndó tnúhu Yá Ndióxi núú ñáyiú, tnúhu sá sàndáá iní-ndó. ²⁸ Te ñá túú yuhú-ndó nchaa sá quidé ñaha ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te sá dúcá" quide-ndo ñá túú yuhú-ndó nchaa sá quidé ñáhá-yu xii-ndo, te ndixi túu iní-yu sá nchòhó ndécú-ndó ñ" ichi núú nánihí tãhú-ndó, te ñáyiú-án cuita nihú-yu, chi duca" ní cachí Yá Ndióxi cunduu. ²⁹ Te mee Yá Ndióxi ní taxi-gá tnúhu ndee iní sá quindáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te ñá diú-ní sá quindáá iní-ó-gá chi tnàhá ndoho-o cuendá-gá. ³⁰ Te tnàhá nchòhó ndòhó-ndó cuendá-gá vitna, te nchòhó ní xiní núú-ndó nacuaa ní ndoho-í, te vitna nihí-ndó tnúhu nchaa nacuaa ndòho tucu-í.

2

Xítohó Jesucristú ñá túú ní quide nínu-gá méé-gá dico Yá Ndióxi ní quide nínu ñaha xii-gá

¹ Te Xítohó Jesucristú dácáhu iní ñáhá-gá xii-ndo nacuaa cundecu-ndo, te cùu iní ñáhá-gá xii-ndo nacuaa cuu váha iní-ndó cùndecu-ndo, te ndécú ndihi-ndo Espiritú Yá Ndióxi, te ío cùndahú iní tnàhá-ndó. ² Te xiá" núu càhá"-í dóho-ndo sá ío cuu ñ"nuu-ni-ndo cùndecu-ndo nacuaa ío-gá cudáí iní-í, te ñ"-ni cùu iní tnàhá-ndó, te ñ"-ni càni iní-ndó, te ñ"-ni càda-ndo. ³ Te vá cáda nínu-ndo mée-ndo nducu-ndo mee-ni sá cúu-xí mée-ndo, chi cunduu ndàhú iní-ndó, te caní iní-ndó sá tnàha ñáyiú-ndo ío-gá cùnúu-yu dácúúxí mée-ndo. ⁴ Te ní vâ cáni iní-ndó nducu-ndo mee-ni sá váha sá cúu-xí mée-ndo, chi nducu-ndo sá cúu-xí tnàhá cuendá tnàha ñáyiú-ndo.

⁵ Te ío váha caní iní-ndó nàcuáa cundecu-ndo dàtná quidé mée Xítohó Jesucristú. ⁶ Te ñ"-ni cùu Xítohó Jesucristú ndihi Yá Ndióxi. Te cuéi duca" dico mee Xítohó Jesucristú ní sani iní-gá sá ñá túú cùyica cundecu-gá taxi tnúni-gá ndihi Yá Ndióxi. ⁷ Te ní dáñá-gá sá cùnùu-gá andiu te ní quixi-gá ñuyú-a ní cuu-gá ñ" ñáyiú, te ní quide-gá dàtná quidé ñ" téé xinu cuechi. ⁸ Te ní cuu-gá ñ" téé dàtná ndaa cue téé xíndecu ñuyú-a, te ní cuu-gá ñ" téé ío ndàhú iní-xi chi ñá túú ní quide nínu-gá mée-gá, te ní sàndáá iní-gá ní quide-gá nchaa nacuaa ní xáha" Yá Ndióxi xii-gá cùtnàhá ní quixi-gá ñuyú-a. Te sá dúcá" ní sàndáá iní-gá xiá" ní xihí-gá núú cùrúxí. ⁹ Te xiá" ío ní quide nínu ñaha Yá Ndióxi xii Xítohó Jesucristú cuendá ío cunuu-gá. Te ní xáha" Yá Ndióxi xii Xítohó Jesucristú sá cúu-gá Xítohó nchaa ñáyiú ndécú ñuyú-a. ¹⁰ Te duca" ní quide Yá Ndióxi cuendá nchaa Espiritú ndécú àndiu, ndihi nchaa ñáyiú ndecu ñuyú-a, ndihi nchaa ñáyiú ní xihí nguúñi xití-yu ndihi nchaa espíritú-án te cachí-yu ndihi-xi sá ío cahnú cuu Xítohó Jesucristú. ¹¹ Te nchaa-yu cachí-yu sá Xítohó Jesucristú cúu-gá Yaá táxi tnúni. Te sá dúcá" càdá-yu, te quide cahnú-yu Dútú Ndióxi.

Ñáyiú ndécú ichi Xítohó Jesucristú cúu-yu dàtná ñ" ñuhú

¹² Te xiá" núu nchaa nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í cuiñ-í sá quindáá iní ñáhá-ndó xii-í dàtná ní quide-ndo cùtnàhá ní xíndecu ndihi ñaha-í xii-ndo, chi dàvá-án ñá túú tnàhí ní dàña ndee-ndó ní sàndáá iní ñáhá-ndó xii-í. Te cuiñ-í sá úu"-gá quindáá iní ñáhá-ndó xii-í vitna ñá túú ndécú ndihi ñaha-í xii-ndo. Te ío nducu ndee-ndo cada-ndo nchaa nacuaa tãu-xi cunduu ndée ná sáá nduu ndùu tãhú-ndó cùndecu-ndo ndihi Xítohó Jesucristú, te ío canee-ndo sá yíñùhu núu-gá. ¹³ Te Yá Ndióxi ío váha dácáhu iní ñáhá-gá xii-ndo càda-ndo nchaa nacuaa cuiñi mée-gá, te diu-ni mee-gá chindèe ñaha-gá xii-ndo duca" quide-ndo.

¹⁴ Te vá caní iní-ndó nã tnúhu càhá"-ndó cuendá ñáyiú, te ní ñá túú nãndi tnúhu cùtnàha-ndo ndihi-yu, ¹⁵ te duca" te cuu-ndo ñáyiú ñá túú cuéchi-xi núú Yá Ndióxi. Te nchòhó ñáyiú cùu déhe Yá Ndióxi, ñá túú tnàhí-gá ná cumání-ndó núú-gá ñini ndecu-ndo tnuu nchaa ñáyiú ndécú ichi cuehé ichi duha ñuyú-a, ñáyiú cuihna iní-xi. Te cuu-ndo dàtná chódíní sá dáyèhé níu nee, ¹⁶ te duca" chi dácuaaha-ndo ñáyiú tnúhu Yá Ndióxi tnúhu sá càhá" nacuaa naníhí tãhú-yu. Te núu duca"-ni na càda-ndo te òré ná sáá nduu càda ndáá Xítohó Jesucristú nchaa yíca cuéchi ñáyiú, te dàvá-án vá cúu càha" núu-í, chi ñá túú dió duca" ní sàhni

iní-í cada-í nchaa chiúⁿ ní táhú-gã. ¹⁷ Te nchòhó ío váha quide-ndo ndecu-ndo ichi Yá Ndióxi chí sàndáá iní-ndó-gã, te yúhú cahni ñaha-güedê xii-í cuendá nchaa sá váha quide-ó. Te xiãⁿ ío cudíí iní-í te cudíí tucu iní-í dàtná cudíí iní-ndó cuendá nchaa sá váha quide-ndo. ¹⁸ Te diu-ni ducaⁿ ío chí cudíí iní dàtná cudíí iní mèe-í cuendá nchaa sá yáha-í ndécù-í.

Té Timùteú ndihi té Epafròditú

¹⁹ Te núu Xítohó Jesucristú ná càchí-gá te ndíhi-ni tendaha-í té Timùteú quixi-dé quixi coto ñaha-dê xii-ndo nacúáa cudíí iní-ndó. Te òrê ndixi-dé canaha-dê tnúhu ndixi núu nása cùu ndecu-ndo, te tnàhá yúhú ío cudíí iní-í tucu. ²⁰ Te núu ncháá cuè té ndécù ndihi-í te ìⁿ dii-ni té Timùteú-a cùu-dé tée ío váha sàni iní-xi dàtná sání iní-í, chí diu tnàhi-ni-dé ío sàni iní-dé núu nása ndécù-ndo. ²¹ Chí dava-gá-güedé mee-ni sá cùú-xí mèe-güedé ío sàni iní-güedé, te ñá túú sàni iní-güedé cada-güedé chiúⁿ tahu Xítohó Jesucristú. ²² Te nchòhó sa xini-ndó sá té Timùteú-a cùu-dé ìⁿ té quide váha chí nándi sá tá yáha-dé véxi te quide ndee iní-dé. Te cùu-dé dàtná ìⁿ déhe-í ndécú ndíhi ñaha-dé xii-í xínú cuèchi-ndí núu Xítohó Jesucristú càháⁿ-ndí tnúhu-gá núu ñáyiú. ²³ Te òrê ná cutnuni núu nása cada ñaha-güedê xii-í te ndíhi-ni tendaha-í-dé quixi coto ñaha-dê xii-ndo. ²⁴ Te sàni iní-í sá Xítohó Jesucristú cada-gá te tnàhá mèe-í ío ndíhi quixi coto ñaha-í xii-ndo.

²⁵ Te tnàhá sání iní-í sá ío xini ñuhu-xi tendaha-í té Epafròditú té ndécù ndíhi-ò ichi Xítohó Jesucristú ndixi coto ñaha-dê xii-ndo, chí tnàhá-dé quidê-dé chiúⁿ-gá te quide ndee iní-dé tnàhá-dé nándi yáha-dé sá cuendá-gá, te diu mee-ndo ní tendaha-ndo-dê véxi-dé cuendá coto ñaha-dê xii-í. ²⁶ Te ducaⁿ cuini-í tendaha-í-dé ndixi-dé chí mee-dê ío sàni iní-dé ndixi càháⁿ ndíhi ñaha-dê xii-ndo, te ío ndíhú iní-dé sá ní níhi-ndó tnúhu sá cùhú-dé ní cùu. ²⁷ Te ndáá sá ní cùhú-dé chí luha ndiquiⁿ-ná cuú-dé ní cùu, dico Yá Ndióxi ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-dé ní quide tátna ñaha-gá te ní ndúha-dé. Te ñá diú-ni mèe-dé ducaⁿ ní cundahú iní ñáhá-gá xii-dé chí tnàhá yúhú ío ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-í, chí núu ní xíhi-dé te ío-gá ndíhú iní-í ní cùu. ²⁸ Te xiãⁿ ío ndíhi cuini-í tendaha-í-dé ndixi-dé cuendá òrê nasáá-dé núu-ndó te ío cudíí iní-ndó, te ducaⁿ yúhú ñá túú-gá ná cani iní-í. ²⁹ Te òrê nasáá-dé te ío cudíí iní-ndó náqueheⁿ cuendá-ndó-dê, te ducaⁿ ío ndacáⁿ táhú-ndó núu Xítohó Jesucristú cuendá-dé. Te ío canehe-ndo sá yíñtùhu núu ncháa cue té quide datná quidê-dé. ³⁰ Chí té-a sa luha ndiquiⁿ-ná cuú-dé ní cùu sá

xínú cuèchi-dé núu Xítohó Jesucristú, te ní sani iní-dé sá ñá túú ná cada-xi cuèi na cùú-dé ní quide-dé nchaa chiúⁿ sá cùmáni cada-ndo cuendá-í ní cùu.

3

Ñáyiú cundáá núu Yá Ndióxi

¹ Te vitna nchaa nchòhó ñáyiú ndécù ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ ndàhú-í núu-ndó sá ío cudíí iní-ndó sá yíndàha ñaha-gá xii-ndo. Te yúhú ñá túú cùu dusaⁿ-í tee tucu-í nchaa tnúhu sá sá ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo, chí cùu-xi tnúhu sá ío chindee ñaha-xi xii-ndo. ² Te ío quíhi iní-ndó vá cáda cuendá-ndó ní ìⁿ tnúhu càháⁿ cue tée ío cuihna iní-xi ñá túú tnàhi cuini cada sá váha, chí cue té-áⁿ nêhé-güedé iní iná chí càchí-güedé sá ncháá cuè té xini ñuhu-xi cuáha-güedé sèñá ñi-güedé cuendá ducaⁿ cùdiu-güedé núu Yá Ndióxi. ³ Dico nchoo chí cùdiu-ò núu Yá Ndióxi cuèi dava-ò sá ní ngündecu sèñá ñi-ò te dava-ò ñáhá, chí Espiritú-gá chindee ñaha-xi xii-ò quide-ò nchaa nacúáa tàù-xi cunduu cuendá cuu càhnu-gá. Te ío cudíí iní-ò càchí-ó sá ío càhnu cuu Xítohó Jesucristú, te ñá túú sàni iní-ò sá sá cuendá nchaa sá váha quide-ò cùdiu-ò núu Yá Ndióxi. ⁴ Te núu dicó cuendá nchaa sá váha quide-ò cùdiu-ò núu Yá Ndióxi, te yúhú sa ama-gá cùdiu-í núu-gá cuendá nchaa sá ní quide-í ní cùu te núu dicó ducaⁿ. Te ío cue té càchí-güedé sá cùdiu-güedé núu Yá Ndióxi cuendá nchaa sá váha quide-güedé. Te yúhú uuⁿ-gá ducaⁿ càháⁿ-í núu dicó sá cùú chí yúhú ní xidó-gá-í ní quide-í dàcúxí dáva-gá-güedé. ⁵ Te núu ùná-ni nduu sá ní cacu-í te ní sáha-güedé sèñá ñi-í, te yúhú cùu-í tée isràèl, te mei ñáni tnàhá ndíi Benjámín tée ní xindecu ndé sanaha cùu-í. Te càháⁿ-í tnúhu hèbreú tnúhu càháⁿ tátà-í ndíhi nàná-í, te ní cundíhi-í nchaa cue té cùu fariséú, te ní càncícúⁿ níhnu-í nchaa nacúáa ní càháⁿ ndíi Moisés dàtná xíquide mee-güedé. ⁶ Te yúhú ní sani iní-í sá ìⁿ ichi ndáá ndécù-í ní cùu, te ío ní cuini-í cunu cuèchi-í núu Yá Ndióxi, núu xiãⁿ nándi sá ní quide-í nchaa ñáyiú ndécù ichi Xítohó Jesucristú, te vá yòo ìⁿ ní xóo cùñaha ìⁿ tnúhu xii-í cachí-yu sá ñá túú quide-í nacúáa ní càháⁿ ndíi Moisés ní cùu. ⁷ Te nchaa sá sání iní-í sá ío nàndíhi nchícúⁿ níhnu-í ní cùu, ní cutnuni iní-í sá ñá túú tnàhi chindee ñaha-xi nacúáa cundáá-í núu Yá Ndióxi, núu xiãⁿ duuⁿ duuⁿ ní xehndé iní-í sá vá chindee ñaha-xi cuendá sá ní cuini-í cundecu ndíhi-í Xítohó Jesucristú. ⁸ Te nchaa sá càchí ñáyiú chindee ñaha cundáá-ò núu Yá Ndióxi ní cutnuni iní-í sá ñá túú chindee ñaha-xi. Te yúhú ní cutnuni iní-í sá ío-gá váha tnàhá tnúhu-ò ndíhi Xítohó Jesucristú. Te nchaa sá sání iní-í chindee

ñaha xii-í ní cùu, ñá túú-gã sàndáá iní-í sá chindèe ñaha-xi vitna chi ní cutnùní iní-í sá ñá túú nàndíhi-xi. Te ducaⁿ quide-í ñá túú-gã sàndáá iní-í nchaa xiáⁿ sá chindèe ñaha-xi, chi cuiní-í sá úúⁿ-gã cuita tnahá tñuhu-í ndihi Xítohó Jesucristú quíhíⁿ, ⁹ te cuu ìⁿnuu-í ndihi-gá, te ducaⁿ ní cundáá-í núú Yá Ndióxi dátá cundáá-í vitna, dico ñá díú cuendá sá nchicúⁿ nihnu-í nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní cùu, chi cuendá sá sàndáá iní-í Xítohó Jesucristú. Te Yá Ndióxi ní quide-gá cundáá-í núú-gã, te ducaⁿ chi ní sàndáá iní-í Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te cuiní-í cutnùní iní-í nchaa nàcuáa sàni iní Xítohó Jesucristú, te cuiní-í sá ío chindèe ñaha-gá, te diu-ni-gá cúú-gã Yáa ní xíhí te ní ndoto-gá, te ducaⁿ cuiní-í cada-gá cuendá cada-í nchaa nàcuáa cuiní-gá. Te cuiní-í tnahá-í ndoho-í dátá ní ndoho-gá. Te yúhú cuiní-í sá vâ cáda-í ní ìⁿ sá ñá túú tnahá iní Yá Ndióxi, chi diu cuendá-áⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú. ¹¹ Te cuiní-í sá Yá Ndióxi cachí-gá te tnahá-í ndoto na sáa nduu ndòto nchaa ñáyíu sa ní xíhí ní xíndecu ichi-gá.

Cada-o nchaa nacuáa tâu-xi cunduu cuendá níhí-ó sá ndúú tãhú-ó

¹² Te cumání-gã cada-í nchaa nàcuáa cáháⁿ-í-a, te cumání-gã cada-í nchaa nàcuáa cáháⁿ Yá Ndióxi cuendá sá ñá túú-gã ná cumání-í núú-gã. Te ío ndücu ndee-í nchicúⁿ nihnu-í quide-í nàcuáa ducaⁿ ñá túú-gã ná cumání-í núú-gã, chi diu cuendá-áⁿ ní cáháⁿ ñáhá Xítohó Jesucristú xii-í. ¹³ Te nchaa nchòhó ñáyíu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú cachí tñuhu-í xii-ndo sá cutnùní ndáá iní-í sá vitná cumání-gã cada-í nchaa nàcuáa ñá túú-gã ná cumání-í núú-gã. Te ní níhí-í ìⁿ sá ío xini ñuhu-xi cada-í te xiáⁿ quidè-í, te ñá túú-gã quidè cuendá-í nchaa sá ní xóo cada-í, te ío ndücu ndee-í quidè-í nchaa nàcuáa cáháⁿ Yá Ndióxi. ¹⁴ Te ndücu ndee vihi-í nchicúⁿ nihnu-í quidè-í nchaa nàcuáa cáháⁿ-gá, te diu-ni ducaⁿ càda-í ndéé ná sáa nduu sáá-í núú ndécú-gã taxi-gá sá ndúú tãhú-í. Te ducaⁿ tnahá sa ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-o cundecu-o ndihi-gá, te ducaⁿ ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-o sá cuendá Xítohó Jesucristú chi tnahá tñuhu-o ndihi-gá.

¹⁵ Te nchaa nchòhó ñáyíu quide vâha ndècu ichi Yá Ndióxi xini ñuhu-xi cani iní-ndó dátá sání iní-í-a, àdi núu dava-ndo ñá túú sání iní-ndó dátá sání iní-í-a, dico mee Yá Ndióxi dandixi túu-gá iní-ndó te cutnùní iní-ndó nàcuáa cada-ndo. ¹⁶ Te xini ñuhu-ni-xi cada-o nchaa nàcuáa ta quide-o véxi.

¹⁷ Te nchaa nchòhó ñáyíu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú cáháⁿ-í dóho-ndo sá cànchicúⁿ nihnu-ndo cada-ndo dátá quidè-í. Te cundehe-ndo nàcuáa quide nchaa ñáyíu sa nchicúⁿ nihnu nchaa

nàcuáa dānehé ñáhà-í xii-ndo cuendá ducaⁿ càda-ndo tnahá-ndó. ¹⁸ Te sa ní cuu vâi xito cachí tñuhu-í xii-ndo sá ío ñáyíu ñá túú tnahá cuu váha iní-xi sá ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxi cuendá sá náníhí tãhú-ó. Te ndihi ndute núu-í dándacu iní ñáhà-í xii-ndo cuendá-yu. ¹⁹ Te sáa nduu te nchaa ñáyíu ducaⁿ xiquide-áⁿ cuita nihnú-yu, chi mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-yu te diu-ni nchaa xiáⁿ cùnùu quidè-yu, te cucahaⁿ núu-yu cuendá nchaa sá quidè-yu núu dicó sá cúú, dico ñáhá chi da quide cahnú-yu mée-yu cuendá nchaa xiáⁿ. Te mee-ni nchaa sá ío ñuyú-a ñuhu iní-yu. ²⁰ Dico nchoo chi andíu ndècu núú cúú ñùú-ó, te ndètu cahnu-o sáa nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú nacuaca ñaha-gã xii-o. Te diu-ni-gá cúú-gã Yáa ní dácacu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú. ²¹ Te yiqui cùñú-ó chi vá cùdli-xi cundecu-xi dátá cáá-xí vitna, dico mee Xítohó Jesucristú nadama-gá yiqui cùñú-ó te ndada-gá dátá ní nduu yiqui cùñú mée-gã cùtnáhá ní ndoto-gá. Te ducaⁿ càda-gá chi ndacu-gá quidè-gá nchaa sá váha cachí iní-gá, te ducaⁿ tàxi tñuní-gá nchaandi tùhú sá ío.

4

Ío cudíí iní-ó sá ndécú-ó ichi Xítohó Jesucristú

¹ Te nchaa nchòhó ñáyíu ío cùu iní-í ndécú ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú ío cuiní-í cáháⁿ ndihi ñaha-í xii-ndo. Te ío cudíí iní-í cuendá nchaa sá váha quide-ndo chi ñá túú ní xíta chiuⁿ Yá Ndióxi ní quide-í sá cúú-xi-ndó, te diu-ni nchòhó ñáyíu ío cùu iní-í cáháⁿ-í dóho-ndo sá cànchicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi Xítohó Jesucristú.

² Te yòhó tá Vòdiá ndihi yòhó tá Síntiqué cáháⁿ ndáhú-í núú-ndó sá cúú ìⁿnuu-ndo cundecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú. ³ Te yòhó té cùndihi-í quide ndáá quidè nchaa chiuⁿ quide-í, cáháⁿ ndáhú-í núú-n sá chindèe tñuhu-n úú ñáyíu dìhí-áⁿ cuendá sá ná cùu ìⁿnuu-yu cuendè-yu, chi cùtnáhá ní xíndecu ndihi ñáhá-yu xii-í ío ní chindèe ñáhá-yu xii-í, ndihi té Clémenté, ndihi nchaa dava-gá-yu ní quide-ndí chiuⁿ Xítohó Jesucristú, te nchaa ñáyíu-áⁿ sa yòdo tñuní-yu núú tütú Yá Ndióxi sá ndúú tãhú-yu cundecú-yu ndihi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

⁴ Te nchaa-ni nduu ío cudíí iní-ndó sá ndécú-ndó ichi Xítohó Jesucristú. ¡Te cáháⁿ-ni tucu-í dóho-ndo sá cudíí ndisa iní-ndó! ⁵ Te ío váha cuu iní-ndó cáháⁿ ndihi-ndo ñáyíu cuendá ná cutnùní iní-yu sá cúú-ndó ñáyíu váha iní-xi, chi sa ta cüyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú.

6 Te ñá túú tñàhí ná cani iní-ndó te núu nása cùu ndecu-ndo, chi càháⁿ ndìhi-ndo Yá Ndiòxí cuèndá sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo. Te ío ndacáⁿ táhú-ndó núú-gá. 7 Te núu ducaⁿ na càda-ndo te Yá Ndiòxí cada-gá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Te nchoo ñáyyi ñá túú cùtnuní iní-ó nása quide-gá ndéé ducaⁿ ío váha cùu iní-ó, te ducaⁿ ío váha cùu iní-ó chi cùu ìⁿnuu-o ndìhi Xítóhó Jesucristú.

Mee-ni sã váha cuhuⁿ iní-ó

8 Te càháⁿ ndàhú tucu-í nùú nchaa nchohó ñáyyi ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú sá méé-ní sã váha cuhuⁿ iní-ndó. Te xini ñuhu-xi cuhuⁿ iní-ndó mèe-ni nchaa tnúhu ndáá, ndìhi nchaa tnúhu yñùhu, ndìhi nchaa tnúhu sá ío cudíí iní-ó, ndìhi nchaa tnúhu sá ío víi ío váha cuáháⁿ, ndìhi nchaa tnúhu sá ñá túú ñùhu tnahá tnúhu cuèhé, ndìhi nchaa tnúhu sá càchí ñáyyi váha, ndìhi nchaa dava-gá tnúhu sá sání iní méé-ndó sá ío váha te ñu-ni nchaa xiáⁿ cuhuⁿ iní-ndó.

9 Te cùtnàhá ní xíndecu ndìhi ñaha-í xii-ndo ní dánèhé ñáhá-í nàcuáa cada-ndo te ní sándáá iní-ndó. Te xiáⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sá vã dáñá ndèé-ndó càda-ndo, te ñu-ni ducaⁿ vã dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa nacuáa ní quide-í ní xini-ndó. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te Yá Ndiòxí Yáá quidé ío váha cùu iní-ó ndècu-o cundecu ndìhi ñaha-gá xii-ndo.

Ñáyyi ñuú Filipú ndécú ichi Xítóhó Jesucristú sãñahá-yu sá ndúú táhú tẽ Páblú

10 Te cudíí víhí iní-í ndacáⁿ táhú-í núú Xítóhó Jesucristú sá ní ndacu iní ñáhá-ndó xii-í, dico ñá díú sá ñá túú ñùhu iní ñáhá-ndó xii-í chi dicó sá ñá ñihí-ndó nàcuáa cada-ndo chindee ñaha-ndo xii-í ní cùu. 11 Te ñá díú sá dúhá càháⁿ-í te cani iní-ndó sá càchí tnúhu-í xii-ndo sá ló ìⁿ sá cùmání xii-í, chi yúhú cùu váha-ni iní-í núu ló xii-í ádi ñá túú ío. 12 Te xini-í cunduu ndàhú-í, te xini-í cunduu cuica-í, te xini-í caxi-í ndahá xití-í, te xini-í cuú-í docó, te xini-í nàcuáa quide-xi oré ñá túú vèdana ná ndécú ndìhi-o, te xini-í nàcuáa quide-xi oré xidó ndécú ndìhi-o. Te ducaⁿ ní cutúha-í quidé-í cuèndá nchaa nàcuáa ta yáha-í véxi. 13 Te nchaa ndàcu-í quidé-í chi Xítóhó Jesucristú chindèe ñaha-gá xii-í. 14 Te nchóhó ío váha ní quide-ndo ní cundáhú iní ñáhá-ndó xii-í ní chindee ñaha-ndo vitna ndecu ndìhi-í tnúndòho.

15 Te nchóhó cue ñáyyi ñuú Filipú sa nàha-ndo nacuáa ní cuu cùtnàhá ní ngúita-í càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú distritú Macèdoniá, te cùtnàhá ní ndee-í distritú-áⁿ te ñu tñahí-ni nchóhó ní taxi-ndo sá ndúú táhú-í, te nchaa ñáyyi ndècu ichi Xítóhó Jesucristú dava-gá xichi ñá túú tñahí ní chindee ñahá-yu xii-í. 16 Te cuèi cùtnàhá ní xíndecu-í ñuú Tesalónicá titní xito ní tendaha-ndo sá ndúú táhú-í sá ní cutnùní iní

méé-ndó ní xini ñùhu-í. 17 Te vã caní iní-ndó sá sá dúhá càháⁿ-í te cuini-í nándi-gá taxi táhú-ndó, te duha càháⁿ-í chi Yá Ndiòxí ío-gá vãi sá váha cada ñaha-gá xii-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. 18 Te ní xidó vãi nchaa sá xini ñùhu-í ndécú ndìhi-í vitna, te ducaⁿ ío vãi sá ndécú ndìhi-í ní cuu chi ní tendaha tucu-ndo sá ndúú táhú-í véxi ndìhi té Epafròditú. Te táhú-a cùu-xi datná ìⁿ táhú sá ní sáha-ndo mèe Yá Ndiòxí, te cùu víi cuu váha iní-gá sá dúcáⁿ ní quide-ndo. 19 Te núu ná cùú sá xini ñùhu-ndo, te mee Yá Ndiòxí ío vãi taxi-gá chi ío vãi sá ndécú ndìhi-gá, te ducaⁿ càda-gá chi ndècu ndìhi-o Xítóhó Jesucristú. 20 Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sá ío càhnuu cuu Tátá-ó Dütú Ndiòxí ní caa ní quihí. Te ducaⁿ na cùnduu.

Tnúhu ndéé núú ní ndìhi-ná

21 Te cùñaha-ndo sá ío na càda ndee iní nchaa ñáyyi ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, ñáyyi cùu cuendá Yá Ndiòxí. Te tñahá nchaa ñáyyi xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ndìhi-í quidé ndèe iní ñáhá-yu xii-ndo. 22 Te nchaa ñáyyi cùu cuendá Yá Ndiòxí xínú cuèchi vehe té Cèsár tée yindaha cuèhé nàcióⁿ quidé ndèe iní ñáhá-yu xii-ndo, ndìhi nchaa dava-gá ñáyyi cùu cuendá-gá.

23 Te Xítóhó Jesucristú ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cadá ndèe iní-ná vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÊ PÁBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑÚÚ CÒLOSÁ

Tê Páblú cadúha-dé tutú quihiⁿ ndaha ñáyiu xĩndecu ichi Xitohó Jesucristú ndécú ñúú Còlosá

¹ Yúhú té Páblú ní tendaha ñaha Yá Ndióxi cáháⁿ-í tñuhu Xitohó Jesucristú núú ñáyiu chí ducaⁿ cuiñí meé Yá Ndióxi cunduu, te cadúha-í tutú-a ndihi té Timúteú ² cuendá daquixi-í ndaha nchòhò ñáyiu ñúú Còlosá, ñáyiu cùu cuendá Yá Ndióxi, ñáyiu quide ndáá ndécú ichi Xitohó Jesucristú, te xicáⁿ táhú-í núú Tátá-ó Dütú Ndióxi sá ío na chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Tê Páblú cáháⁿ ndihi-dé Yá Ndióxi cuendá ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Xitohó Jesucristú

³ Te ducaⁿ-ni cáháⁿ ndihi-ndí Yá Ndióxi Yáá cúú Tátá Xitohó Jesucristú ndacáⁿ táhú-ndí núú-gá cuendá nchaa nacuáa quide-ndo ndecu-ndo, ⁴ chí nihí-ndí tñuhu sá ío sàndáá iní-ndó Xitohó Jesucristú, te ducaⁿ ío cùu iní-ndó nchaa ñáyiu cùu cuendá Yá Ndióxi. ⁵ Te ducaⁿ quide-ndo chí sàndáá iní-ndó sá ndúú táhú-ndó cundecu-ndo núú ndécú Xitohó Jesucristú, te tñuhu-áⁿ ní nihí-ndó cùtnáhá ní xĩndedóho-ndo tñuhu ndáá tñuhu Xitohó Jesucristú. ⁶ Te tñuhu Xitohó Jesucristú tá xité nuu-xi nihí ñuyú cuáháⁿ. Te vai ñáyiu ta sàndáá iní-yu cuáháⁿ, te ta quidé-yu mee-ni sá váha cuáháⁿ ndécú-yu ichi-gá. Te nchòhò chí ndéé cùtnáhá ní tecú dóho-ndo tñuhu-gá ní quesaha-xi ta cùu vai ñáyiu ñúú-ndó tá quide ndáá-yu núú-gá cuáháⁿ. Te dává-áⁿ ní cutnúni ndáá ndisa iní-ndó sá Yá Ndióxi ío chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo. ⁷ Te ducaⁿ ní dánèhè ñáhá té Èpafrás téé ío cùu iní-ndí, chí tñáhá-dé ío quide ndáá-dé xínú cuèchi-dé núú Xitohó Jesucristú quidé-dé núú-ndí dácùaha ñaha-dé xii-ndo tñuhu-gá. ⁸ Te càchí tñuhu-dé xii-ndí sá ío cùu iní ñáhá-ndó xii-ndí, te ducaⁿ quide-ndo chí Espiritú Yá Ndióxi chĩndèe ñaha-xi xii-ndo.

⁹ Te ndéé cùtnáhá ní nihí-ndí tñuhu nacuáa quide-ndo ndecu-ndo ndéé dává-áⁿ ní nguíta-ndí ñá túú dàña ndee-ndí xicáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndióxi cuendá-ndó sá Espiritú-gá ná tàxi-xi nchaa-gá sá cùmáni quini tñúni-ndó, te ducaⁿ te cutnúni váha-gá iní-ndó nacuáa cuiñí Yá Ndióxi cada-ndo. ¹⁰ Te sá dúcáⁿ te ndacu-ndo cáda-ndo mee-ni sá váha dàtná cuiñí Xitohó Jesucristú cada nchaa ñáyiu ndécú ichi-gá. Te ducaⁿ ío nduu

vétú iní-gá te núu na cáda-ndo nchaa núú sá váha. Te ducaⁿ ío-gá cuita cutnúni iní-ndó nchaa nacuáa cuiñí Yá Ndióxi cada-ndo. ¹¹ Te mee-gá cúú-gá Yáá ío cùnuu, te diu-gá ío chĩndee ñaha-gá xii-ndo, te cudí iní-ndó cuéi nándi na cáda ñaha ñáyiu xii-ndo sá cuendá-gá, te ducaⁿ ío cunduu càhnu iní-ndó. ¹² Te ndacáⁿ táhú-ó núú Dütú Ndióxi chí ní quide túha ñaha-gá xii-o cuendá nduu táhú-ó cundecu-o ndihi nchaa dáva-gá ñáyiu yĩndaha-gá xĩndecu núú cándoo canine ñá túú tñáhí-gá ní ñúú cuèchi ío. ¹³ Te diu-gá ní quide ní dàñá-ó nchaa ichi cuèhé ichi duha núú tàxi tñúni yucu ñávaha, te ní nachihí ñaha-gá xii-o ndáha Déhe-gá Yáá ío cùu iní-gá. ¹⁴ Te Déhe-gá ní xihí-gá cuendá sá nchóó càcu nihnu-o núú úhú núú ndáhú, te ní quide càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní quide-o.

Ñáyiu cùu ñúú ndihi Yá Ndióxi cuendá sá ní xihí Xitohó Jesucristú

¹⁵ Te Yá Ndióxi cúú-gá Yáá vá cúú quini-ó dico Xitohó Jesucristú chí ní quixi túu-gá ñuyú-a, te ní quide-gá nchaa nacuáa sàni iní-gá. Te dàtná-ni sàni iní-gá te ducaⁿ sàni iní Yá Ndióxi, te Yáá-áⁿ ducaⁿ-ni ndécú-gá ndéé cùtnáhá vátá ngáva-gá ñuyú. ¹⁶ Te Xitohó Jesucristú ní quide-gá núú Yá Ndióxi ní cadúha-gá nchaa sá ío andi ndihi nchaa sá ío ñuyú-a, te ní cadúha-gá nchaa sá cúú quini núú-ó cundèhe-o, ndihi nchaa sá vá quini tñáhí-o, ndihi nchaa espíritú cùnuu vihí xinu cuèchi núú Yá Ndióxi, ndihi nchaa dáva-gá espíritú xínú cuèchi. Te nchaa ní cadúha Xitohó Jesucristú chí ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu. Te ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu cuendá nchaa cuu-xi mee-ni sá váha sá cúú-xi Xitohó Jesucristú. ¹⁷ Te Xitohó Jesucristú ducaⁿ-ni ndécú-gá ndéé cùtnáhá vátá ngáva-gá ñuyú-a, te diu núú ndáhá-gá cándodo ñuyú-a, ndihi andi, ndihi nchaandi túhú sá ío. ¹⁸ Te diu Xitohó Jesucristú cùnuu-gá yĩndaha ñaha-gá xii nchaa nchoo ñáyiu ndécú ichi-gá, te diu-gá quidé-gá ndécú váha-o núú-gá. Te núú ncháá ñáyiu ndoto diu-gá cúú-gá Yáá ío càhnu cuu sa ní ndoto, te sá dúcáⁿ ní ndoto-gá te xíáⁿ cúú-gá Yáá ío tàxi tñúni nchaandi túhú sá ío ñuyú-a ndihi andi. ¹⁹ Te ducaⁿ ío cùnuu-gá tàxi tñúni-gá chí ndáá sá ñúú-ni cuu-gá ndihi Yá Ndióxi. ²⁰ Te Xitohó Jesucristú ní xihí-gá núú cùrúxi, chí ducaⁿ ní cuiñí Yá Ndióxi cunduu cuendá sá vá yóo ñúú-gá cuu úhú iní ñáhá xii-gá cuéi ñáyiu xĩndecu ñuyú-a, te cuéi cu espíritú ndécú andi.

²¹ Te nchòhò cùtnáhá vátá cùndècu-gá-ndó ichi Xitohó Jesucristú ñá túú tñáhí ní xóo cáháⁿ ndihi-ndo-gá, chí mee-ni ní xóo cuu úhú iní-ndó-gá, te mee-ni nchaa sá cuèhé

sá dúhá ní xóo cunuu ní xóo cada-ndo ní cuu, dico Xítoho Jesucristú ní quide-gá ní tnahá tnúhu-ndo ndíhi Yá Ndióxi vitna. ²² Chi diu cuendá-á ní xihí Xítoho Jesucristú núú cùrúxí cuendá sá nchóo ndúu ndoo nduu nine iní-ó ngúndecu-o núú Yá Ndióxi, te ducaⁿ te ñá túú tnahá-gá ná cumání-ó núú-gá, te vá yóo ñⁿ-gá cachí sá nchóo ndècu cuéchi-o. ²³ Te núú vá ðáña ndéé-ndó quindáá iní-ndó Xítoho Jesucristú, te cundecu-ni-ndo ichi-gá, te vá cáni iní-ndó ðáña-ndo tnúhu ndee iní ní taxi-gá ndécú ndíhi-o. Te nchaa tnúhu-gá-áⁿ tá xité nuu-xi nihíi ñuyúú cuáháⁿ, te diu-ni tnúhu-áⁿ càháⁿ yúhú té Páblú ðánèhé-í ñáiyu.

Te Páblú yíhi ðiquí-dé càháⁿ-dé tnúhu Xítoho Jesucristú núú ñáiyu ndècu ichi-gá

²⁴ Te vitna ío cùdíí iní-í ndòhò-í cuendá-ndó, chi Xítoho Jesucristú ío ní ndoho-gá cuendá-ó, te tnahá yúhú ndòhò-í cuendá nchaa ñáiyu ndècu ichi-gá, dico vitna cùmání-gá ndoho-í cuendá-yu. ²⁵ Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá yúhú quíhi ðiquí ñáhà-í xii nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ichi-gá cuendá ðánèhé ñáhá váha-í xii-ndo tnúhu-gá cuendá cuu-xi sá váha sá cúú-xi-ndó. ²⁶ Te nchaa tnúhu sá ðánèhé ñáhà-í xii-ndo ñá túú ní tècú dóho nchaa ñáiyu ní xíndecu ndéé sanaha, te mee-gá ní cuini-gá sá ncháá nchòo ñáiyu yíndaha-gá vitna cundecu ndíhi-o tnúhu-áⁿ. ²⁷ Te mee-gá ní cachí-gá sá dátúu-gá nchaa tnúhu sá ío vii ío váha cuáháⁿ núú ncháa ñáiyu yíndaha-gá. Te tnúhu-áⁿ cúú-xi cuendá tnahá nchaa nchòhó ñáiyu ñá túú cùú ñáiyu israhél. Te tnúhu-áⁿ ðánèhé ñáhà-xi xii-ndo sá Xítoho Jesucristú ndécú ndíhi ñaha-gá xii-ndo. Te cuendá xiáⁿ ní ngúndecu ndíhi-ndo tnúhu ndee iní cundecu-ndo ndíhi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

²⁸ Te nchúhú mee-ni cuendá Xítoho Jesucristú càháⁿ váha-ndí, te ðásahú-ndí ñáiyu nácuáa cáda-yu. Te váha vii ðanéhé-ndí nchaa ñáiyu nácuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te ducaⁿ ðanéhé-ndí-yu nácuáa cundáá-yu núú Yá Ndióxi, te ducaⁿ chi tnahá tnúhu-yu ndíhi Xítoho Jesucristú. ²⁹ Te cuendá xiáⁿ ío nducu ndee-í quidè-í chiúú Xítoho Jesucristú, te mee-gá ío chíndee ñaha-gá xii-í núú xiáⁿ ndácú-í quidè-í chiúú-gá.

2

¹ Te cuini-í sá nchòhó cutnùnì iní-ndó sá ío sàni iní-í cuendá-ndó, ndíhi cuendá nchaa ñáiyu ndècu ñuu Laodiceá, ñáiyu Xíndecu ichi Xítoho Jesucristú. Te ducaⁿ-ni ío sàni iní-í cuendá nchaa ñáiyu vátá quini ñáhá-gá xii-í. ² Te cuini-í sá nchòhó ndíhi nchaa ñáiyu-áⁿ ío nducu ndee-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo ichi Xítoho Jesucristú, te ío cuu iní tnahá-ndó,

te ducaⁿ cùú ñⁿ-nuu-ndo cundecu-ndo. Te cuini-í sá nchòhó ndíhi dava-gá ñáiyu-áⁿ ío váha sáá sá xini tnùnì-ndó cuendá tecú tnùnì-ndó ncháa nacuaa ndúu cuendá Xítoho Jesucristú chi ío ndúu yuhu ní cuu, dico vitna ní dátúu-gá núú-ó. ³ Te Xítoho Jesucristú néhé váha-gá nchaa tnúhu sá ío xini ñuhu-xi tecú tnùnì-ó. ⁴ Te duha càháⁿ-í chi cuini-í sá vá quindáá iní-ndó ní ñⁿ tnúhu càháⁿ nchaa ñáiyu cuini dandàhú ñáhá xii-ndo cuéí ío váha càháⁿ-yu. ⁵ Te cuéí ñá túú ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo dico ducaⁿ-ni ío ñuhu iní ñáhà-í, te ío cùdíí iní-í chi nihí-í tnúhu sá ío cùú ñⁿ-nuu-ndo ndecu-ndo, te ñá túú ðáña ndéé-ndó sàndáá iní-ndó Xítoho Jesucristú.

⁶ Te ðátná-ni ní sàndáá iní-ndó Xítoho Jesucristú, te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó-gá canchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá. ⁷ Te ní yúhu ní iní-ndó canchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá, te ducaⁿ cuíta cutnùnì-gá iní-ndó ncháa nacuaa càháⁿ-gá quíhíⁿ. Te vá ðáña ndéé tnahá-ndo quindáá iní-ndó ncháa tnúhu sá ní ðánèhé ñáhá cuè téé càháⁿ tnúhu-gá xii-ndo. Te xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú vihi-ndo núú Yá Ndióxi cuendá nchaa tnúhu-áⁿ.

Ñáiyu ío váha tnahá tnúhu ndíhi Xítoho Jesucristú

⁸ Te ío quíhi iní-ndó cundecu-ndo chi xica cuu ñáiyu cuini dandàhú ñáhá xii-ndo, te ñáiyu-áⁿ càháⁿ-yu mee-ni ncháa tnúhu ní cahu iní nchaa cue téé ñuyúú-a, te nchaa tnúhu-áⁿ ñá túú vèdana nàndíhi-xi. Te ducaⁿ quidè-yu chi nchicúⁿ nihnu-ní-yu nchaa nácuáa ní xóo cada ñáiyu ní xíndecu ndéé sanaha. Te càháⁿ-yu nácuáa sàni iní yucu ñávàha, te ñá túú càháⁿ-yu nácuáa cuini méé Xítoho Jesucristú.

⁹ Te Xítoho Jesucristú cúú-gá ñⁿ ñáiyu dico ñⁿ-ni cùu-gá ndíhi Dútú Ndióxi. ¹⁰ Te nchòhó chi ñá túú tnahá-gá ná cùmání-ndó núú-gá chi ndècu ndíhi-ndo Xítoho Jesucristú. Te ío cùnuu-gá te tàxi tnunì-gá nchaa núú cue espíritú cùnùu. ¹¹ Te mee-gá ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ndó chi ní ngúndecu ndíhi-ndo-gá te ducaⁿ ñá túú-gá ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha, te cada iní-ndó sá ní ngúndecu ndíhi-ndo ñⁿ señá, chi ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ndó, dico ñá ðúú ñⁿ-ni cuu-xi ndíhi señá sá sàha cue téé israhél ñíi-güedé. ¹² Te nchòhó sá ní sandute-ndo te cada iní-ndó sá ðátná tnúhu sá ní xihí-ndó ndíhi Xítoho Jesucristú, te ní nguindúxi-ndo ndíhi-gá, te ní ndoto-ndo ndíhi-gá, te ducaⁿ cáda iní-ndó chi ñá túú-gá ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha. Te ducaⁿ chi sàndáá iní-ndó ncháa nacuaa quide Yá Ndióxi, te diu-gá ní ðándótó-gá Xítoho Jesucristú. ¹³ Te nchòhó cutnàhá ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha cùu-ndo ðátná ñáiyu

ní xihí, chi ñá túú tnahá tnúhu-ndo ndihi Yá Ndióxi ní cùu, te ni ñá díú ñáyiú israhél cúu-ndó. Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá nchóó ío váha tnahá tnúhu-o ndihi Xitohó Jesucristú vitna. Te ducaⁿ ní quide-gá chi sa ní quide cahnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cada-o. ¹⁴ Te vitna duuⁿ duuⁿ ñá túú-gá cuèchi-o ndècu núú-gá. Te nchoo ñá túú cuini-ó cada-o nacuaa caháⁿ-gá, te cuendá xíáⁿ ío ndècuèchi-o, te vai nacháhu-o núú-gá ní cùu. Te vitna ñá túú-gá ní ìⁿ cuèchi-o ndècu núú-gá, chi diu cuendá-áⁿ ní xihí Xitohó Jesucristú núú cùrúxi. ¹⁵ Te sá dúcáⁿ ní xihí Xitohó Jesucristú núú cùrúxi, te duuⁿ duuⁿ ní dáqueé tihú-gá sáculháⁿ ndihi nchaa espíritú cùndihi-xi, te ní quendóo canúú-xi, te mee-gá ío cùnuu-gá táxi tnúni-gá.

Nanducu nihnu-o mee-ni sá váha càchi Xitohó Jesucristú

¹⁶ Te núu dava ñáyiú xícuèhé ñáhá-yu xii-ndo cuendá sá ñá túú xèxi-ndo xihí-ndo datná quidé mèe-yu te vá cáda cuendá-ndó, te ni vá cáda cuendá-ndó te núu xícuèhé ñáhá-yu xii-ndo cuendá sá ñá túú cànehe íi-ndó víco quide mèe-yu núú cuiá núú cuiá, ndihi vico quidé-yu ndi tnahá yóó, ndihi cuendá sá ñá túú cànehe íi-ndó nduu nde-tatú-yu. ¹⁷ Te nacuaa quidé-yu ndi tnahá òrè quidé-yu nchaa vico-áⁿ, ndihi nacuaa quidé-yu ndi tnahá nchaa nduu cànehe íi-yu-áⁿ, te cada iní-ó sá sá quidé-yu-áⁿ dánèhé núú ñáhá-xí nacuaa cada Xitohó Jesucristú núú cuaháⁿ núú vèxi. ¹⁸ Te vá quindáá iní-ndó ní ìⁿ tnúhu caháⁿ ñáyiú càchi sá cuiá nihnu-ndo cuendá sá ñá túú tñi-ndo tnúhu caháⁿ-yu, chi càchi-yu sá ío xini ñuhu-xi cada cahnu-o nchaa cue espíritú xínú cuèhi núú Yá Ndióxi, te ni yùhu ní iní-ó cànehe-o sá yíñuhu núú-xi. Te ñáyiú-áⁿ càchi-yu sá ndáá caháⁿ-yu chi dàcoto ñaha saní-yu nacuaa caháⁿ-yu, te ío quide cahnú-yu mèe-yu cuendá nchaa sá sání iní mèe-yu quidé-yu, te ñá túú vèdana nándihi nchaa sá quidé-yu. ¹⁹ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ xíquide-áⁿ ñá túú tnahá tnúhu-yu ndihi Xitohó Jesucristú. Te mee-gá cúú-gá Yaá cúnúu taxi tnuní ñáhá-gá xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi-gá, te chindee ñaha-gá xii-o ndècu-o ichi-gá, te mee-gá quidé-gá cúú ìⁿnuu-o ndècu-o, te ta quide-o nchaa nacuaa cuiní Yá Ndióxi cuaháⁿ.

²⁰ Te nchóhó cúú-ndó datná ñáyiú ní xihí ndihi Xitohó Jesucristú cuendá sá vá cànchicúⁿ nihnu-gá-ndó nacuaa caháⁿ ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá. Te núu ducaⁿ ña, ¿te ná cuendá tñi-ní-ndó tnúhu caháⁿ ñáyiú-áⁿ te quide-ni-ndo datná quidé-yu? ²¹ Chi ñáyiú-áⁿ càchi-yu sá ío sá ní vá cúú tèe ndaha-o, te dava ní vá cúú càxi-o, te dava ní vá cúú tñi-o. ²² Te nchaa xíáⁿ, núú

nèhé chiúⁿ-ni-o ndihi nihnu-xi. Te nchaa sá dúcáⁿ caháⁿ-yu-áⁿ cúú-xí mèe-ni sá ní cahu iní mèe nchaa ñáyiú ñuyúú-a nacuaa cada-yu cundecú-yu. ²³ Te nchaa tnúhu caháⁿ-yu-áⁿ sánúu sá cúú-xí ìⁿ tnúhu caháⁿ ìⁿ téé ío váha sáá díquí-xi, chi càchi-yu sá cáda cahnu-o Yá Ndióxi nacuaa vèxi iní mèe-ó, te cunduu ndáhú iní-ó dico ñá túú dànehé ñáhá-yu nacuaa taú-xi cunduu. Te càchi tucú-yu sá cáda úhú-ó mèe-o, chi ducaⁿ cuiní Yá Ndióxi cada-o càchi-yu. Te nchaa xíáⁿ ñá túú vèdana chindee ñaha-xi xii-o cuendá sá vá táxi tnúni ñáhá ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá sání iní-ó.

3

¹ Te nchóhó cada iní-ndó sá ní xihí-ndó ndihi Xitohó Jesucristú te ní ndoto-ndo ndihi-gá, núu xíáⁿ taú-ndó cada-ndo nchaa sá váha dàtná cuiní mèe-gá chi mee-gá núcõo-gá xio cùha Dútú Ndióxi chi tnahá-gá ío cùnuu-gá. ² Te ío cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá váha càchi Xitohó Jesucristú nduu táhú-ndó cundecu ndihi-ndo, te vá cúhúⁿ iní-ndó mèe-ni nchaa sá ío ñuyúú-a. ³ Te ducaⁿ càda-ndo chi cùu-ndo datná ñáyiú ní xihí ndihi Xitohó Jesucristú, chi ñá túú-gá ndécú-ndó ichi cuèhé ichi duha. Te Yá Ndióxi nèhé cuendá ñáhá-gá xii-ndo chi tnahá tnúhu-ndo ndihi Xitohó Jesucristú. ⁴ Te Xitohó Jesucristú cúú-gá Yaá ndécú ndihi ñaha xii-o vitna, te sáá nduu quèe túu ndihi ñaha-gá xii-o àndiu, te tnahá-ó ío cunuu-o ndihi-gá.

Duuⁿ duuⁿ dañá-o nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-ó te cada-o mèe-ni sá váha

⁵ Te duuⁿ duuⁿ dañá-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-ndó. Te nchaa nchóhó cue téé vá caháⁿ ndihi-ndo ñáyiú ñií te núu ñá díú ñàdihí-ndó cúu-yu, te ducaⁿ-ni nchaa nchóhó cue ñáyiú ñií tucu vá caháⁿ ndihi-ndo cue tèe te núu ñá díú yíi-ndo cuu-güedé, te nchaa-ndo vá cání-gá iní-ndó cada-ndo ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá ndihi tnahá ñáyiú-ndo. Te vá cání cuèhé caní duha-gá iní-ndó sá cúú-xí-ndó ndihi-yu, te vá cání-gá iní-ndó ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ní vá xihí-ndó ìⁿ sá ndécú ndihi tnahá ñáyiú-ndo, chi núu ducaⁿ na càda-ndo xiho-ndo sá ndécú ndihi-yu te ìⁿ-ni cùu-ndo ndihi ñáyiú chiñuhu nchaa sá càchi-yu cùu ndióxi te ñá ndáá sá ndióxi cúú nchaa xíáⁿ. ⁶ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ xíquide ío dandóhó ñaha Yá Ndióxi xii-yu na sáá nduu tnúndóhó tnúhu ndáhú, chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá. ⁷ Te nchóhó cùtnháá ní xindecu-ndo ichi cuèhé ichi duha, te tnahá-ndó ní xóo cada-ndo datná quidé nchaa ñáyiú-áⁿ. ⁸ Te vitna duuⁿ duuⁿ dañá-ndo nchaa sá ná càchi tnúhu-í-a: Vá cúdeéⁿ-gá-ndó, te ní vá cùnduu líhli-gá

iní-ndó, te ni vâ cúú úhú-gá iní-ndó tnàha ñâyiu-ndo, te ni vâ cùcùehé-gá-ndó-yu, te ni ìñ-gá tnúhu cuèhé vâ càháⁿ-ndó. ⁹ Te ni vâ dâcuàndehnde-gá-ndó, chi nchòhó sa ní dâñá-ndó nchàa ichi cuèhé ichi duha, te ñá túú-gá sání cuèhé sání dùha iní-ndó ná cada-ndo vitna datná ní xóo cada-ndo. ¹⁰ Te vitna nchòhó ní nduu-ndo ñâyiu vâha, te uuⁿ-gá tá cùtunúí iní-ndó ducaⁿ ta ndücu ndee-ndo quide-ndo mee-ni sâ vâha datná quidé mèe-gá. ¹¹ Te vitna ní ngúndecu ndíhi-ndo Xítóhó Jesucristú, te vâ cáda cuendá-gá-ndó núu cùu-ndo ñâyiu israhèl ádi ñá túú cùu-ndo, te ni vâ cáda cuendá-ndó núu cùu-ndo ñâyiu ní ngúndecu sèñá ñi-xi ádi ñáhá, te ni vâ cáda cuendá-ndó núu cùu-ndo ñâyiu véxi ñúú xícá, te ni vâ cáda cuendá-ndó núu cùu-ndo ñâyiu ndéu ñá túú tnáhi dâñá quee núú chíúⁿ patróóⁿ-xi, te ni vâ cáda cuendá-ndó núu cùu-ndo ñâyiu dâñá queé núú chíúⁿ patróóⁿ-xi, chi Xítóhó Jesucristú cúnúu-gá ndécú ndíhi ñaha-gá xii-o nchàa-o.

¹² Te Yá Ndióxi ní dáqueé diñ ñaha-gá xii-ndo cuendá cundecu-ndo ndíhi-gá, te vitna cùu-ndo ñâyiu quide ndíhi ndécú ichi-gá. Te mee-gá ío cùu iní ñáhá-gá xii-ndo núu xíáⁿ tàú-ndó cundahú iní tnáhá-ndó, te ío vâha cuu iní-ndó chindee tnaha-ndo, te cuu-ndo ñâyiu ndáhú iní-xi, te ío vii ío vâha cuu iní-ndó cundecu ndíhi tnaha-ndo, te ío càhnu cunduu iní-ndó cuendá nchaa sâ quidé ñaha ñâyiu xii-ndo. ¹³ Te ducaⁿ cànehe-ndo tnúhu càhnu iní núú ndi mèe-ndo nacuaá ndècu-ndo ichi-gá, te cada càhnu tucu iní-ndó núu ná cúú sâ cùmání núú tnáhá-ndó. Te datná ní quide càhnu iní Xítóhó Jesucristú nchaa sâ ñá túú vâha ní xóo cada-ndo ducaⁿ càda-ndo cada càhnu iní-ndó nchàa sâ cùmání núú tnáhá-ndó ndècu-ndo. ¹⁴ Te xini ñuhu vihi-xi sâ ío cuu iní tnáhá-ndó cundecu-ndo, chi núu ducaⁿ na càda-ndo, te quide-ndo nchaa dava-gá sâ càháⁿ-í, te ñá túú tnáhi-gá ná cùmání-ndó. ¹⁵ Te daña-ndo sâ Yá Ndióxi ná chindee ñaha-gá nâcuáa ío vâha cuu iní-ndó cundecu-ndo, chi diu cuendá-áⁿ ní càháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo cuendá cuu ìñⁿuu-ndo ndíhi nchaa dava-gá ñâyiu ndècu ichi-gá, te ducaⁿ-ni ío ndacáⁿ táhú-ndó núú-gá.

¹⁶ Te ío cuhuⁿ iní-ndó tnúhu Xítóhó Jesucristú, te ío vâha cuáha-ndo cuendá nâcuáa càháⁿ tnúhu-gá te ducaⁿ dânehé tnáhá-ndó. Te ío càháⁿ dóho tnàha-ndo nacuaá cada-ndo càncicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuaá càháⁿ tnúhu-gá, te cata-ndo ndúdú ndéé núú tütú Yá Ndióxi, ndíhi nchaa dava-gá ndudú sâ xini mèe-ndó

xita-ndo te nchaa xíáⁿ cata-ndo chiñuhu-ndo Yá Ndióxi. Te òré xítá-ndó te ni yùhu ni iní-ndó ndacáⁿ táhú-ndó núú-gá. ¹⁷ Te cuhuⁿ iní-ndó Xítóhó Jesucristú òré sání iní-ndó càda-ndo ìñⁿ chiuⁿ ádi ná tnúhu cuini-ndó càháⁿ-ndó, te diu-ni-gá cuhuⁿ iní-ndó. Te xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ndó núú Yá Ndióxi, te diu-ni Xítóhó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo ndacáⁿ táhú-ndó núú Tátá-ó Dùtú Ndióxi.

Nâcuáa tàú ñâyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú cada-yu sâ cúú-xi ndi mèe-yu

¹⁸ Te nchaa nchòhó ñâyiu diñ ñâyiu ndècu yì-xi quindáa iní-ndó yì-ndo, chi ducaⁿ tàú-xi cada nchaa ñâyiu diñ ndécú ichi Xítóhó Jesucristú. ¹⁹ Te nchaa nchòhó cue téé ndècu ñadihí-xi cuu iní-ndó ñadihí-ndó, te vâ cùcùehé-ndó-yu. ²⁰ Te nchaa nchòhó ñâyiu ndècu tátá-xi ndíhi náná-xi quindáa iní-ndó-yu, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te ndúu vétú iní Yá Ndióxi. ²¹ Te nchaa nchòhó ñâyiu cùu tátá ndíhi náná vâ dásátú-ndó iní cue déhe-ndo, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te ni vâ quixí-gá iní-güexi cada-güexi sâ vâha. ²² Te nchaa nchòhó ñâyiu xinu cuechi quindáa iní-ndó nchàa ñâyiu cùu patróóⁿ-ndó, te ni yùhu ni iní-ndó càda-ndo nchaa chiuⁿ tahú-yu cuèi òré ndécú-yu ádi òré ñá túú-yu, te ñá diú òré-ni ndèhé-yu cada-ndo cuendá-ni sâ cuini-ndó cùdiu-ndo núú-yu, chi cada-ndo sâ néhé-ndó sâ yíñuhu núú Xítóhó Jesucristú. ²³ Te nchaa chiñⁿ sani iní-ndó càda-ndo te cada-ndo ni yuhu ni iní-ndó, te sâ dúcáⁿ càda-ndo-áⁿ te cada-ndo cuendá sâ xínú cuèchi-ndo núú Xítóhó Jesucristú te ñá diú núú ñâyiu ñuyíú-a xinu cuechi-ndo. ²⁴ Te nchòhó sa ñaha-ndo sâ Xítóhó Jesucristú taxi-gá sâ ndúú táhú-ndó te núu ducaⁿ na càda-ndo, chi cùu-ndo ñâyiu xinu cuechi núú-gá. ²⁵ Te nchaa ñâyiu quide nchaa sâ cuèhé sâ dúhá nàcháhu-yu núú Yá Ndióxi cuendá nchaa sâ quidé-yu, te mee-gá vâ cáda cuendá-gá cuèi nái ñâyiu cùu-yu, chi nchaa-yu nacháhu-yu nchaa sâ ñá túú vâha quidé-yu núú-gá.

4

¹ Te nchaa nchòhó ñâyiu cùu patróóⁿ cuu-ndo ñâyiu vâha, te cada-ndo nchàa nacuaá tàú-xi cunduu ndíhi nchaa ñâyiu xinu cuechi núú-ndó, te cunaha-ndo sâ àndiu ndecu Yaá cúú Xítóhó-ndó tàxi tnuní ñáhá-gá xii-ndo.

² Te nchaa nchòhó ñâyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, vâ dâñá ndéé-ndó càháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndióxi, te ío cuhuⁿ iní-ndó-gá òré càháⁿ ndíhi-ndo-gá, te òré-áⁿ ío ndacáⁿ táhú-ndó núú-gá. ³ Te cécáⁿ táhú-ndó tnáhá cuendá-ndí núú-gá cuendá sâ diú-gá ná cáda te ndacu-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá núú nchàa

dava-gá ñáyiú, te ducaⁿ cáháⁿ-ndí tnúhu Xítóhó Jesucristú sá ñá túú ní xíndecu ndíhi nchaa ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha, te diu cuèndá tnúhu-án yíhí-í vecaá vitna. ⁴ Te cáháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndióxi cuèndá cáháⁿ-í nàcuáa tàú-xi cunduu te tecú tnúni-yu.

⁵ Te cada-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu sá cúu-xí nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, te ducaⁿ-ni ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu. ⁶ Te cada cuèndá-ndó sá ío víi ío váha cunduu tnúhu cáháⁿ ndíhi-ndó-yu, te cáháⁿ-ndó ìⁿ tnúhu nàcuáa cuu váha iní-yu, te ío váha cundehe-ndo nàcuáa cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii ìⁿ ìⁿ-yu.

Tnúhu ndéé núú ní ndíhi-ndá

⁷ Te té Tiquicú téé ío cùu iní-ó ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú, téé-án cachí tnúhu-dé nchaa nàcuáa cùu ndecu-í. Te tnàhá-dé xínú cuèchi-dé núú Xítóhó Jesucristú te ío váha quide ndáá-dé. ⁸ Te tendaha-í-dé quixi-dé cachí tnúhu-dé nchaa nàcuáa cùu ndecu-ndí iha, te taxi-dé tnúhu ndee iní cundecu ndíhi-ndo. ⁹ Te tnàhá tucu té Onésimú téé ío cùu iní-ó ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi ndíhi-dé, te diu-ni téé ñúú-ndó cùu-dé te tnàhá-dé ío váha quide ndáá-dé. Te ndí ndúú-güedé cachí tnúhu-güedé nchaa nàcuáa cùu iha.

¹⁰ Te té Aristarcú téé yíhi ndíhi-í vecaá quidé ndèe iní ñáhá-dé xii-ndo ndíhi té Mácú ñani primú tè Bèé. Te sa nàha-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ-í cada-ndo quèheⁿ cuèndá-ndó tè Mácú, te núu na quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó quèheⁿ cuèndá-ndó-dé. ¹¹ Te tnàhá téé nani Jesús, àdi Bustú chí úú diu-dé, quidé ndèe iní ñáhá-dé xii-ndo. Te cue téé-a cùu-güedé cue téé isráél ní chitnahá ñáhá-güedé xii-í cáháⁿ-ndí núú ñáyiú nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, te ni ìⁿ-gá ñáyiú isráél ñá túú quide datná quidé-güedé. Te ío váha tàxi-güedé tnúhu ndee iní xii-í. ¹² Te tnàhá téé ñúú-ndó tè Épafrás quidé ndèe iní ñáhá-dé xii-ndo, te cùu-dé tnàhá-dé téé xínu cuechi núú Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ-ni ñi yuhu ni iní-dé xicáⁿ táhú-dé núú Yá Ndióxi cuèndá-ndó cuèndá sá cànchicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi-gá, te ducaⁿ te ío váha tecú tnúni-ndó nchaa nacuáa cuini Yá Ndióxi cada-ndo, te diu-ni ducaⁿ cànchicúⁿ nihnu-ndo cada-ndo. ¹³ Te yúhú càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá súúni sàni iní-dé sá méé-ní sá váha cuu xii-ndo cundecu-ndo ndíhi nchaa ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Laodiceá, ndíhi nchaa ñáyiú xíndecu tucu ichi-gá ndécú ñúú Hièrápólís. ¹⁴ Te tnàhá té Lùcá téé xini nchaa núú yúcú sá quidé tátna quide ndee iní ñáhá-dé xii-ndo téé ío cùu iní-ó, te

tnàhá tucu té Dēmás quidé ndèe iní ñáhá-dé xii-ndo.

¹⁵ Te cúñaha-ndo na càda ndee iní nchaa ñáyiú ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Laodiceá, ndíhi tá Míñfás, ndíhi nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá tàcá vehe-xi dàcuahá-yu tnúhu-gá. ¹⁶ Te tutú càdúha-í-a tendaha-í quixi ndaha-ndo, te òrè ná ndíhí dàcuaha-ndo te tendaha-ndo quíhíⁿ ndaha ñáyiú xíndecu ichi-gá ndécú ñúú Laodiceá cuèndá dacuáhá-yu tnàhá-yu. Te diu-ni ducaⁿ dàcuaha-ndo tutú tendaha-í quíhíⁿ ndaha ñáyiú ñúú Laodiceá òrè ná dándixi-yu ndaha-ndo. ¹⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cúñaha-ndo xii té Àrquipú, te duha cúñaha-ndo xii-dé: “Yá Ndióxi ní taxi-gá chíuⁿ quide-n, te ío váha cada cuèndá-n càda-n nchaa nacuáa ní cachí-gá”, duha cúñaha-ndo xii-dé.

¹⁸ Te yúhú té Páblú ndíhi ndaha mee-í téé-í ìⁿ úú tnúhu-a quide ndee iní ñáhá-í xii-ndo, te cunaha-ndo sá yúhú yíhí-í vecaá. Te Yá Ndióxi ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cáda ndèe iní-ná vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NÍ CADÚHA TÉ PÁBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ TESALÓNICÁ

Té Páblú ndihi cue tée cündihi-dé cadúha-güedé tutú quihiⁿ ndaha ñáyiú xíndecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñuú Tesalónicá

¹ Yúhú té Páblú cadúha-í tutú-a ndihi té Silvanú, ndihi té Timüteú cuendá daquixi-í ndaha nchòhò ñáyiú ndécu ndihi-ndí ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñuú Tesalónicá, chí cùu ñⁿnuu-ndo ndihi Tátá-ó Dütú Ndiòxí, ndihi Xítoho Jesucristú. Te xicáⁿ táhú-í núú Dütú Ndiòxí, ndihi núú Xítoho Jesucristú sá ño na chindee chítú ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná càda te ño váha cuu iní-ndó cündecu-ndo.

Ñáyiú ñuú Tesalónicá ño váha sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí

² Te ndí tnahá òré càháⁿ ndihi-ndí Yá Ndiòxí ndácáⁿ táhú-ndí núú-gá sá ño quide váha-ndo ndécu-ndo, te ducaⁿ xicáⁿ táhú-ndí núú-gá sá ná còto ñaha-gá xii-ndo. ³ Te ño ndácáⁿ táhú-ndí núú Tátá-ó Dütú Ndiòxí sá ní yuhu ní iní-ndó sàndáá iní-ndó-gá, te xínu cuechi-ndo núú-gá, te cùu iní tnahá-ndó nàcuáa ndécu-ndo ichi-gá ñuú xíáⁿ ño xìto tnahando. Te cùtnuní ndáá iní-ndó sá quixí tucu Xítoho Jesucristú núú xíáⁿ ñá túú dàña ndeé-ndó ndètu-ndo-gá. ⁴ Te nchòhò ñáyiú ndécu ndihi-ndí ichi Xítoho Jesucristú sa ñaha-ndí sá Yá Ndiòxí ño cùu iní ñáhá-gá xii-ndo, te ñuú-gá ní càháⁿ ñáhá-gá xii-ndo cuendá cundecu-ndo ichi-gá. ⁵ Te cùtnáhá ní dánhèhé ñáhá-ndí xii-ndo tñuhu-gá, chí ñá díú sá cùú iní mée-ndí ducaⁿ ní dánhèhé ñáhá-ndí xii-ndo, chí mee Espíritú Yá Ndiòxí ní chindee ñaha-xi ní càháⁿ-ndí ní yuhu ní iní-ndí tñuhu-gá núú-ndó. Te ñaha-ndo sá cùtnáhá ní xíndecu ndihi ñaha-ndí xii-ndo ní quide-ndí nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí cuendá sá cùú-xí sá váha sá cùú-xí-ndó.

⁶ Te nchòhò nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo vitna datná quide-ndí, chí quide váha-ndo dàtná quidé mée Xítoho Jesucristú, te díú iní ní tñi-ndo ichi-gá cuéi ní ndoho ní tnahá-ndó, chí mee Espíritú-gá ní chindee ñaha-xi xii-ndo. ⁷ Te sá dúcáⁿ quide váha-ndo núú Yá Ndiòxí, xíáⁿ yínchícúⁿ nihnu ñáyiú distritú Macèdoniá, ndihi ñáyiú distritú Acáyá xíquide váha-yu tnahá-yu, ñáyiú xíndecu ichi-gá. ⁸ Te ñuú-ndo ní sanu ichi-ndo ñáyiú distritú Macèdoniá, ndihi ñáyiú distritú Acáyá, te ñá díú-ní ñáyiú

nchaa ñuú-áⁿ chí nchaa ñáyiú dava-gá ñuú nihí-yu tñuhu sá ño sàndáá iní-ndó Yá Ndiòxí. Te ñá túú-gá ná tñuhu càháⁿ-ndí cuendá-ndó, chí nchaa-yu sa nihí-yu tñuhu sá ño váha quide-ndo ndecu-ndo. ⁹ Te mée-yu xicáháⁿ váha-yu cuendá-ndó sá ño váha ní queheⁿ cuendá ñáhá-ndó xii-ndí cùtnáhá ní quixi-ndí díhna nuu. Te ní dàñá-ndó nchaa sá càchí-ndó cùu ndiòxí-ndó chí ñá díú ndiòxí cùú-xí, te ní tñi-ndo ichi Yá Ndiòxí Yá ndécú tñu andiú chí ñuú-gá cùú-gá Ndiòxí ndisa, te xínu cuechi-ndo núú-gá vitna, ¹⁰ te ndètu-ndo quixí tucu Xítoho Jesucristú Déhe Yá Ndiòxí Yá ndécú àndiú, chí ñuú-ni-gá ní quixi-gá ñuyiú-a ní xihí-gá, te ní ndoto-gá ní dándótó ñaha Yá Ndiòxí xii-gá. Te ñuú-ni Xítoho Jesucristú dàcácu nihnu ñaha-gá xii-o núú ùhú núú ndàhú, chí sàndáá iní-ó-gá.

2

Nàcuáa ndiú chiurⁿ ní quide té Páblú ñuú Tesalónicá

¹ Te nchòhò ñáyiú ndécu ndihi-ndí ichi Xítoho Jesucristú ñaha-ndo sá ñá díú àuⁿ ná cuu ní quixi coto ñaha-ndí xii-ndo, chí ní sàndáá iní-ndó tñuhu Yá Ndiòxí. ² Te ñaha-ndo sá cùtnáhá ní xíndecu-ndí ñuú Filipú ño ní xíhúⁿ tñuhu cuèhé tñuhu duha núú-ndí, te ní caniha-güedé xii-ndí. Te ní ndee-ndí ní quixi-ndí ñuú-ndó, te ñá túú ní yùhú-ndí ní càháⁿ-ndí tñuhu Yá Ndiòxí núú-ndó, chí mee-gá ní chindee ñaha-gá xii-ndí cuéi ño chitu ñáyiú ní cuu ùhú iní ñáhá xii-ndí. ³ Te ñá túú ní dándahú ñáhá-ndí xii-ndo chí mee-ni tñuhu ndáá ní càháⁿ-ndí núú-ndó, te ní ñá túú ní ñⁿ tñuhu cuèhé ñúhú iní-ndí ní càháⁿ-ndí tñuhu-gá núú-ndó chí sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndí. ⁴ Te mee Yá Ndiòxí ní càchí-gá sá càháⁿ-ndí tñuhu-gá, te càháⁿ-ndí nàcuáa cùu iní mée-gá, chí sa ñaha-gá nàcuáa càda iní-ndí, te ñá túú càháⁿ-ndí nàcuáa cùu iní ñáyiú. ⁵ Te ñaha-ndo sá ñá díú ñⁿ tñuhu cudíí iní-ndó cündecu-ndo ichi ñuyiú ní càháⁿ-ndí núú-ndó cuendá taxi-ndo díhúⁿ. Te Yá Ndiòxí sa ñaha-gá sá càháⁿ ndáá-ndí. ⁶ Te ñá ñⁿ nduu ní quide-ndí ñⁿ sá càdá-ndí cuendá-ni sá càdá càhnu ñaha-ndo xii-ndí, àdi cada cahnu ñaha dava-gá ñáyiú, te cuéi tñu ndisa-ndí sá càdá càhnu ñaha-ndo xii-ndí ní cùu, chí chiurⁿ Xítoho Jesucristú quidé-ndí, te dicó-ni sá nchúhú ñá túú ní cùini-ndí sá dúcáⁿ càda-ndo. ⁷ Te ño vii ño váha ní càháⁿ-ndí núú-ndó, dàtná quidé ñⁿ ñaha cuu náná vii vii càháⁿ ndihi cue déhe-aⁿ dàcuelnu ñaha-aⁿ xii-güexi. ⁸ Te ducaⁿ ño cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo, dico ñá díú-ní sá ní càháⁿ-ndí tñuhu Yá Ndiòxí núú-ndó, chí

ndéé iní-ndí taxi-ndí ní dácótó ñaha-xi, te núu dicó ní cùu-xi sá cùú, cuèndá sá io cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo. ⁹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ñaha-ndo sá io ní quide chiú-ndí cuèndá ní níhí-ndí sá ní xexi-ndí. Te cuèi nduu cuèi núú ní quide chiú-ndí ní níhí-ndí sá ní xexi-ndí ní cáhá-ndí tnúhu Yá Ndióxi núú-ndó cuèndá sá ñà túú ní cuíni-ndí chichíu ñaha-ndí xii-ndo.

¹⁰ Te nchòhó ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi xini ndáá-ndó sá cùú-ndí cue téé váha te ducaⁿ sá naha Yá Ndióxi tucu, te ní xica-ndí ichi ndáá òré ní cáhá-ndí tnúhu-gá núú-ndó te diu-ni ducaⁿ quide-ndí vitna. Te vá yòo ìⁿ cáháⁿ sá ñà túú quide ndáá-ndí ndécú-ndí. ¹¹ Te nàha tucu-ndo sá ní dácáháⁿ ñáhá-ndí xii-ndo, te ní taxi-ndí tnúhu ndee iní xii-ndo nchàa-ndo, te dàtná quidè ìⁿ tátá ndihi cue déhe-dé ní quide-ndí. ¹² Te ní cachí-ndí xii-ndo sá cádá ndáá-ndó cùndecu-ndo nacuáa tàù-xi cada nchaa ñáyiú tnàhá tnúhu ndihi Yá Ndióxi, chi mee-gá ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-o cuèndá nduu táhú-ó cùndecu-o ndihi-gá núú io váha càa ndecu-gá táxi tnùni-gá.

¹³ Te xiáⁿ io ndácáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndióxi sá nchòhó òré ní tedóho-ndo tnúhu-gá ní cáhá-ndí, te ní sàndáá iní-ndó chi ní cutnùni iní-ndó sá díú tnúhu Yá Ndióxi cùú-xi, te ñá díú tnúhu ñáyiú ñuyúú-a cùu-xi. Te ndáá sá cùú-xi ìⁿ sá io váha sá cùú-xi nchòo cue ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu-gá. ¹⁴ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú, io ní ndoho ní tnàhá-ndó sá ní quide ñaha ñáyiú ñuu-ndó. Te nchòhó ní ndoho-ndo dàtná ní ndoho nchaa ñáyiú tàcá dácùaha tnúhu Xítóhó Jesucristú ndécú distritú Júdeá, chi tnàhá-yu io ní dándóhó ñaha ñáyiú ñuu-yu. ¹⁵ Te diu-ni ñáyiú distritú Júdeá-áⁿ ní sahní-yu cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Te diu-ni ñani tnàhá-yu cùu cue ñáyiú ní sahní ñaha xii Xítóhó Jesucristú, te sátá xiáⁿ te ní ngúita-yu ní cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndí, núu xiáⁿ ñá túú tnàhá iní Yá Ndióxi nchaa sá quidè-yu, te ndéé nchaa dava-gá ñani tnàhá-yu cùu úhú iní-yu. ¹⁶ Te io chidácá nihnu ñàhá-yu xii-ndí òré càhá-ndí tnúhu Yá Ndióxi núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ducaⁿ quide ñáyiú-áⁿ cuèndá cuíni-yu sá vá càhá-ndí tnúhu-gá, sá cádá cuèndá naníhí táhú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél-áⁿ, te sá dúcáⁿ quidè-yu te io ta cùu vai-gá cuèchi-yu cuáháⁿ. Te Yá Ndióxi io cudééⁿ-gá núú-yu, te tendaha-gá ìⁿ tnúndóho quixi sá cùú-xi-yu te io ndohó-yu.

Té Páblú cuíni-dé quíngoto-dé ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuu Tesalónicá

¹⁷ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ní quee-ndí núú-ndó, te cuèi ní cuxica-ndí dico ducaⁿ-ni ñuhu iní ñáhá-ndí xii-ndo, te io ñuhu iní-ndí sá quixi còto ñaha tucu-ndí xii-ndo. ¹⁸ Te yúhú té Páblú ducaⁿ-ni ñuhu iní-í sá cuèdicó mée-í quixi-í, quixi coto ñaha-í xii-ndo, dico yucu ñávàha chidácá nihnu ñaha-xi xii-í. ¹⁹ Te nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndètu-ni-gá-ó quèxio-gá candeca ñaha-gá xii-o ndàa andiu cundecu-o ndihi-gá. Te cudíí víhí iní-ndí sá cuèndá-gá chí ní chindee ñaha-gá ní sanu ichi ñaha-ndí xii-ndo ichi-gá, te io vai ñáyiú cáháⁿ váha-yu cuèndá-ndí ná sáá nduu quixi tucu-gá. ²⁰ Te ducaⁿ io vai ñáyiú cáháⁿ váha-yu cuèndá-ndí cuèndá sá ní sanu ichi ñaha-ndí xii-ndo ichi-gá, te quide váha-ndo. Te xiáⁿ io cudíí iní-ndí.

3

¹⁻² Te sa ní cunduu ñá túú-gá cáháⁿ ndihi tnàha-o, núu xiáⁿ ñá ní cùndee-gá iní-ndí ní tendaha-ndí té Timùteú ní quixi coto ñaha-dé xii-ndo, te nchúhú ní quendóo-ndí ñuu Átenás, chi tnàhá-dé xínú cuèchi-dé núú Yá Ndióxi, ndihi núú Xítóhó Jesucristú cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiú. Te ní quixi-dé ní taxi-dé tnúhu ndee iní xii-ndo cuèndá sá io quindáá-ni iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te canchicúⁿ nihnu-ni-ndo ní yuhu ní iní-ndó ichi-gá. ³ Te vá nátúhú iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá sá dúhá cùu úhú iní ñáhá ñáyiú xii-o, te nchòhó sa ñaha-ndo sá dácùtíí sá ndóhó víhi-o cuèndá-gá. ⁴ Te ndéé cùtnàhá ndécú ndihi ñaha-gá-ndí xii-ndo ní cachí tnúhu ndáá-ndí sá io ndoho-o, te ducaⁿ ndisa quide-xi. ⁵ Te xiáⁿ núu ñá ní cùu váha-gá iní-í chí cuèndá ñá túú-gá ní níhí-í tnúhu nacuáa cùu ndecu-ndo núu ní tendaha-í té Timùteú ní quixi-dé ní ndúcú tnúhu-dé núú-ndó núu ndècu-ni-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, chí ní sani ìⁿ ní sani úú iní-í sá cùú-xi-ndó, chí ná ndèé chidácá nihnu ñaha-yu ñávàha xii-ndo te cuíta chiúⁿ ní quide-ndí sá cùú-xi-ndó ní cáháⁿ-í.

⁶ Te ñáhá, chí ní ndexìo té Timùteú sá ní quixi-dé ñuu-ndó, te ñaha-dé tnúhu ní nasáá sá ní yuhu ní iní-ni-ndo sàndáá iní-ndó Yá Ndióxi, te cùu iní-ndó cue tnaha ñáyiú-ndo. Te càchí-dé sá io ñuhu iní ñáhá-ndó xii-ndí, te io cuíni-ndó cáháⁿ ndihi ñaha-ndo, te diu-ni ducaⁿ io cuíni nchúhú cáháⁿ ndihi ñaha-ndí xii-ndo tucu. ⁷ Te io ndòho-ndí chí io cùu úhú iní ñáhá ñáyiú xii-ndí, dico sá ní níhí-ndí tnúhu sá nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ñá túú dàña ndéé-ndó sàndáá iní-ndó Yá Ndióxi, te xiáⁿ cùú-xi ìⁿ tnúhu càhnu iní ní níhí-ndí chí ní naníhí ndéé-ndí. ⁸ Te ní nduu vétú iní-ndí sá

ní níhí-ndí tñuhu ndècu-ni-ndo ichi-gá. ⁹ Te òré càháⁿ ndihí-ndí Yá Ndiòxí, te ío ndácáⁿ táhú-ndí núú-gá cuendá sá ñá túú dàña ni-hnu-ndo ichi-gá, núu xíáⁿ ío cùdúú íní-ndí. ¹⁰ Te cuèi nduu cuèi níú xicáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndiòxí sá mée-gá ná càda te sáá íiⁿ nduu naníhí tñahá-ó cuendá danèhé ñáhá vaha-gá-ndí tñuhu-gá sá cùmání-gá xii-ndo.

¹¹ Te mee Tàtá-ó Dütü Ndiòxí, ndihí Xítohó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndí te quixi-ndí quixi coto ñaha-ndí xii-ndo. ¹² Te mee Xítohó Jesucristú ná chindee ñaha-gá xii-ndo, te ío-gá cuita cuu iní tñahá-gá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá ndihí nchaa dava-gá ñáyuu dàtná cúú iní ñáhá-ndí xii-ndo. ¹³ Te xicáⁿ táhú-ndí núú Tàtá-ó Dütü Ndiòxí sá ní yuhu ní iní-ndó càncicúⁿ ni-hnu-ni-ndo ichi-gá, te ducaⁿ te cundáá-ndó núú-gá, te ñá túú-gá ná cùmání-ndó òré ná sáá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú ndihí nchaa ñáyuu sa ndècu ndihí-gá.

4

Nàcuáa cuini Yá Ndiòxí cada-o

¹ Te nchòhó ñáyuu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ ndáhú-í núú-ndó sá cùndèdòho-ndo na càháⁿ-í nàcuáa ndùu tñuhu càháⁿ Xítohó Jesucristú, chi mee-gá cuini-gá sá càdá-ndó nàcuáa ní danèhé ñáhá-ndí xii-ndo cuendá cuu váha iní Yá Ndiòxí núú-ndó, te ducaⁿ-ní càda-ndo ndéé núú cuaháⁿ núú vèxi.

² Te nchòhó sa nàha-ndo nàcuáa ní càháⁿ-ndí núú-ndó, chi ní càháⁿ-ndí nàcuáa ní táuchíúⁿ Xítohó Jesucristú te ní cachí-gá sá ³ Yá Ndiòxí cuini-gá sá càdá ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá. Te nchoo cuè téé vá càháⁿ ndihí-o ñáyuu dñí te núú ñá díú ñàdihí-ó cùú-yu, te ní cuè ñáyuu dñí vá càháⁿ ndihí-yu téé núú ñá díú yí-yu cùu-güedé. ⁴ Te núú xíáⁿ nchaa nchòhó tñaha téé-í ndí dñíⁿ cùndecu ñadihí-ndó, te diu-ni ducaⁿ nchòhó cue ñáyuu dñí tucu ndí dñíⁿ cùndecu yi-ndo, te mee-ni tñuhu yíñuhu càháⁿ ndihí tñaha-ndo. ⁵ Te vá cání cuèhé caní duha iní-ndó dàtná quidé cuè ñáyuu ñá túú sàndáá iní tñuhu Yá Ndiòxí. ⁶ Te ní ñiⁿ-ndo vá cání iní-ndó dàndahú-ndó tñaha téé-ndo càháⁿ ndihí-ndo ñadihí-güedé. Te ducaⁿ-ní nchòhó cue ñáyuu dñí tucu vá cání iní-ndó dàndahú-ndó tñaha dñí-ndó càháⁿ ndihí-ndo yí-yu. Chi núú ducaⁿ na càda-ndo, te Yá Ndiòxí ío dàndòhó ñaha-gá xii-ndo dàtná ní cachí-ndí ndéé dñma. ⁷ Chi Yá Ndiòxí ní càháⁿ ñáhá-gá xii-o cuendá sá càdá-ó mée-ni sá váha, te ñá díú sá cuèhé sá dúhá. ⁸ Te nchaa ñáyuu na càda sáá iní-xi tñuhu càháⁿ-ndí, te quide sáá iní-yu núú Yá Ndiòxí, chi ñá díú tñuhu téé ñuyúú-a cùu-xi,

chi tñuhu Yá Ndiòxí, Yaá ní taxi Espiritú-gá ndécú ndihí-o cuu-xi.

⁹ Te nchòhó ñáyuu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ñá túú-gá xíni ñuhu-xi cachí tñuhu-í xii-ndo sá cúú iní tñahá-ndó, chi Yá Ndiòxí sa ní danèhé ñáhá-gá xii-ndo nàcuáa cuu iní tñahá-ndó, ndihí nàcuáa cuu iní-ndó dàva-gá tñaha ñáyuu-ndo. ¹⁰ Te ducaⁿ xiquide-ndo ndihí nchaa ñáyuu ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú ndécú distritú Macèdoniá. Te càháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sá càdá ndáá-gá-ndó, te cuita cuu iní-gá-ndó cuè tñaha ñáyuu-ndo quíhíⁿ. ¹¹ Te cada ndee iní-ndó cùndecu ñucaxi iní-ndó, te cuhuⁿ iní-ndó chìuⁿ mee-ndo, te xíáⁿ cada-ndo dàtná ní danèhé ñáhá-ndí xii-ndo. ¹² Te ducaⁿ te tñahá nchaa ñáyuu ñá túú sàndáá iní tñuhu Yá Ndiòxí càháⁿ váha-yu cuendá-ndó, te ducaⁿ te ñá túú tñahí-gá ná cùmání xii-ndo.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Xítohó Jesucristú

¹³ Te vitna na càchí tñuhu-ndí xii nchòhó ñáyuu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú cuendá nchaa ñáyuu sa ní xíhí, ñáyuu ní sàndáá iní tñuhu Yá Ndiòxí cuendá sá vá ndihú iní-ndó cuendá-yu dàtná xiquide nchaa ñáyuu ñá túú yíhí iní-xi sá quixí tucu Xítohó Jesucristú ñuyúú-a. ¹⁴ Te nchoo sàndáá iní-ó sá ní xíhí Xítohó Jesucristú te ní ndoto-gá ní dándótó ñaha Yá Ndiòxí, te sàndáá tucu iní-ó sá dàtná ní dándótó Yá Ndiòxí Xítohó Jesucristú, ducaⁿ dàndoto-gá nchaa ñáyuu ní xíhí ñáyuu ní sàndáá iní ñáhá xii-gá.

¹⁵ Te na càchí tñuhu tucu-ndí ingá tñuhu nàcuáa ní càháⁿ Xítohó Jesucristú, chi ní cachí-gá sá ná sáá nduu quixi tucu-gá te nchaa ñáyuu sàndáá iní tñuhu-gá ndécú vívú ñuyúú-a vá códó núú-yu núú ñáyuu ní xíhí ndaa andíu, chi jùndú candeca ñaha-gá xii-yu ndaa. ¹⁶ Chi Xítohó Jesucristú quee túu-gá andíu, te cana-gá nchaa ñáyuu ní sàndáá iní tñuhu-gá, te òré-áⁿ Yá Ndiòxí cada-gá te òré-áⁿ, càháⁿ ñiⁿ cútú te òré-ni-áⁿ ndoto nchaa ñáyuu ní xíhí, ñáyuu ní sàndáá iní tñuhu-gá. ¹⁷ Te dàtnúni nchaa nchoo ñáyuu xíndecu vívú ñuyúú-a naníhí tñahá-ó ndihí-yu, te ndanchita-o ndihu-o xití vícò naníhí tñahá-ó ndihí Xítohó Jesucristú, te candeca ñaha-gá xii-o ndaa andíu cùndecu ndihí-o-gá ní caa ní quíhíⁿ. ¹⁸ Núu xíáⁿ chí cuáha tñaha tñuhu ndee iní, te vá ndihú iní-ndó chí naníhí táhú-ndó núú-gá.

5

¹ Te nchòhó ñáyuu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú ñá túú-gá xíni ñuhu-xi sá càchí tñuhu-í xii-ndo sá quixí tucu-gá, te ní ñá túú-gá xíni ñuhu-xi sá càchí tñuhu-í xii-ndo

nãsa cada-xi òré quixi-gá. ² Chi nchòhó sa ñàha ndáá-ndó sá Xítóhó Jesucristú quixi-gá nduu ñà túú yíhi iní-ó, chi dàtná quidé ìⁿ ñadúhú cada-gá òré quixi-gá, chi nduu ñà túú nã yíhi iní-ó quixi tucu-gá. ³ Te sáá nduu te cachí nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha: “Vitna ío váha cùu iní-ó ndècu-o, te ñà túú-gá nã cúmání xii-o”, duha quesàhá-yu. Te ñáyiu-áⁿ òré ñà túú nã yíhi iní-yu, te quèxio tnúndòho tnúhu ndáhú sá cúú-xi-yu. Chi cada-xi dàtná quidé-xí ìⁿ ñáyiu dihí ní tnahá òré cacu déhe-xi, chi na iní-yu ní dàtnúhú ñáhá-xí te vá càcu-yu núú tnúndòhó-yu, te ducaⁿ sá tnahá-xi yáha nchaa ñáyiu ñà túú ndècu ichi-gá, chi na iní-yu quexio tnúndòho sá cúú-xi-yu te vá càcu-yu núú tnúndòho-áⁿ. ⁴ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, ñà túú-gá ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha, núu xiáⁿ sa yíhi-ná iní-ndó nduu quixi-gá te vá yáha-ndo dàtná yáha nchaa ñáyiu ñà túú ndècu ichi-gá, chi ñáyiu-áⁿ ñà túú nã yíhi iní-yu sá quixi-gá. Te na iní-yu quexio-gá dàtná quidé ñadúhú na iní-ó quíhu-güedé vehe-o dùhu-güedé ducaⁿ cada-gá òré quixi-gá. ⁵ Te nchoo ñà túú-gá ndécú-ó ichi cuehé ichi duha, te ichi-áⁿ cúú-xí dàtná ìⁿ ichi nee ndècu-o ní cuu, te vitna sa ní ngúndecu-o ichi váha, te ducaⁿ chí Yá Ndióxi ní dandixí túu-gá iní-ó cuèndá cutnùni iní-ó nàcuáa nduu cuèndá-gá. ⁶ Te xini ñuhu-xí dandixí túu-o iní-ó, te cada váha-o cùndecu-o ichi-gá, te vá cáda-ó dàtná quidé nchaa ñáyiu ñà túú sàndáá iní ñáhá xii-gá, chí ñáyiu-áⁿ ñà túú-gá quidé cuèndá-yu te núu quide váha-yu ádi ñà túú quide váha-yu ndécú-yu. ⁷ Te nchaa ñáyiu quide cuehé quidé dùha cúú-yu dàtná ìⁿ ñáyiu xidí ádi xini, chí ñà túú quide cuèndá-yu nàcuáa cada-yu ìⁿ sá váha dàtná cùni Yá Ndióxi. ⁸ Te nchòhó ñáyiu sa ní cutnùni iní-xi nàcuáa nduu ichi váha, dandixí túu-ndo iní-ndó cùndecu-ndo, te quindáá ndisa iní-ndó Yá Ndióxi, te cuu iní-ndó cuè tnahá ñáyiu-ndo te ducaⁿ te vá táxi tnùni ñáhá ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-ndo. Te ío cuhuⁿ iní-ndó sá cùndecu-ndo ndíhi-gá ní caa ní quíhiⁿ. ⁹ Chí Yá Ndióxi ní cachí-gá sá vá quíhiⁿ-ó núú ùhú núú ndáhú, chí mee-gá nacuaca ñaha-gá xii-o cùndecu-o ndíhi-gá, chí ní sàndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú. ¹⁰ Te mee Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá sá cuèndá nchaa yíca cuèchi-o, te ní ndoto-gá cuèndá nduu táhú-ó cùndecu-o ndíhi-gá andíu na sáá nduu cuèi sa ní xihí-ó, ádi vátá cùu-gá-ó. ¹¹ Núu xiáⁿ chí cuáha tñaha tnúhu ndee iní, te chindee tñaha-ndo cùndecu-ndo ichi-gá dàtná tá quide-ndo véxi.

Té Páblú dáquini sàhú-dé ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

¹² Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, cáháⁿ ndáhú-ndí núú-ndó sá cánèhe-ndo sá yíñùhu núú cuè téé cùnuu xinu cuechi núú Yá Ndióxi, cue téé dānehé ñáhá xii-ndo nacuáa cùndecu-ndo ichi-gá. ¹³ Te cáháⁿ váha-ndo ndíhi-güedé, te cuu iní-ndó-güedé, chí ñaha-ndo sá chíúⁿ Yá Ndióxi yáá-ndó-güedé. Te cùndecu ndíhi váha tñaha-ndo nchaa-ndo.

¹⁴ Te cáháⁿ ndáhú tucu-ndí núú-ndó sá cáháⁿ-ndó dòho nchaa ñáyiu ñà túú cuíni cada chíuⁿ, te ducaⁿ cuáñaha-ndo tnúhu ndee iní xii nchaa ñáyiu quíyuhu iní-xi canchicuⁿ nihnu ichi-gá, te chindee túcu-ndo nchaa ñáyiu vátá ngúnu ichi váha-gá, te cùnduu cáhuu iní-ndó núú-yu nchaa-yu.

¹⁵ Te cada ndee iní-ndó te núu ndècu tñaha ñáyiu-ndo cùu ùhú iní ñáhá-yu xii-ndo, te vá tñahá-ni-ndo cùu ùhú iní-ndó-yu. Te mee-ní sá váha cada-ndo sá cúú-xí nchaa tñaha ñáyiu-ndo.

¹⁶ Te nchaa nduu ío cudí iní-ndó cùndecu-ndo. ¹⁷ Te ìⁿ nduu ìⁿ nduu cáháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndióxi. ¹⁸ Te ndacáⁿ táhú-ndó núú-gá te núu nándi cùu sá yáha-ndo ndècu-ndo, chí ducaⁿ cuíni-gá cada-o, te díu ducaⁿ nduu tnúhu cáháⁿ Xítóhó Jesucristú.

¹⁹ Te vá quèhndé nihnu-ndo chíuⁿ quide Espíritú Yá Ndióxi iní-ndó. ²⁰ Te vá cáda sáá iní-ndó núú cuè téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi nàcuáa dācahu iní ñáhá-gá xii-güedé. ²¹ Te cada cuèndá váha-ndo nàcuáa cáháⁿ-güedé, te tñii-ndo nchaa tnúhu váha cáháⁿ-güedé. ²² Te daña-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha.

²³ Te mee Yá Ndióxi quidé-gá ío váha cùu iní-ó ndècu-o ichi-gá. Te xicáⁿ táhú-í núú-gá sá ná cáda íí ñáhá-gá xii-ndo, te na còto ñaha-gá xii-ndo ndíhi iní-ndó cuèndá sá vá cáda-gá-ndó ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te díu-ni ducaⁿ na cada-gá sá cúú-xí-ndó ndéé ná sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú ñuyú-a. ²⁴ Chí Yá Ndióxi Yáá ní cáháⁿ ñáhá xii-o cada-gá nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te chindee ñaha-gá xii-ndo.

Té Páblú quidé ndèe iní-dé ñáyiu xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú núú Tesalómicá

²⁵ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, cácáⁿ táhú-ndó núú Yá Ndióxi sá ná chindee ñaha-gá xii-ndí.

²⁶ Te cúñaha-ndo xii nchaa ñáyiu ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú sá ní yuhu ní iní-ndí quidé ndèe iní ñáhá-ndí xii-ndo ndíhi-yu.

²⁷ Te vitna mee Yá Ndióxi ndéhé-gá sá cáháⁿ ndáhú-í núú-ndó sá dācuáha-ndo tutú-a núú nchaa ñáyiu ndècu ndíhi-o ichi-gá.

²⁸ Te Xítóhó Jesucristú ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo núú cuáháⁿ núú véxi. Te

ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nă
vítna.

TUTÚ CÚÚ ÛÚ NÍ CADÚHA TÉ PÁBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ TESALÓNICÁ

Té Páblú ndihi cue tée cùndihi-dé cádúha-güedé tutú quihiⁿ ndaha ñáyiu xñdecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñúú Tesalónicá

¹ Yúhú té Páblú cádúha-í tutú-a ndihi té Silvanú, ndihi té Timùtèu cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-ndí ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñúú Tesalónicá, chí tnàhá tnúhu-ndo ndihi Tátá-ó Dütú Ndióxi, ndihi Xítoho Jesucristú. ² Te xicáⁿ táhú-ndí núú Dütú Ndióxi, ndihi núú Xítoho Jesucristú sá ná chindee chítúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Yá Ndióxi cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiu ndècu ichi cuéhé ichi duha na sáá nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú

³ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-ndí ichi Xítoho Jesucristú, cächí tnúhu-í xii-ndo sá cúnaha-ndo sá ñá túú dáña ndee-ndí ndacáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndióxi cuendá-ndó, chí dacuítí dùcaⁿ taú-xi cunduu chí ío-gá tá sándáá iní-ndó-gá cuáháⁿ, te ducaⁿ ùuⁿ-gá tá cùu iní tnáha-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndióxi. ⁴ Núu xiáⁿ nchúhú ío váha cáháⁿ-ndí cuendá-ndó núú nchaa ñáyiu sándáá iní tnúhu Yá Ndióxi nchaa núú tãcá-yu dàcuahá-yu tnúhu-gá, chí ío sándáá iní-ndó-gá, te ñá túú dáña ndeé-ndó nchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá, te quide cahnu-ni iní-ndó cuéi nándí sá yáha-ndo ndècu-ndo ichi-gá. ⁵ Te sá dúcáⁿ quide váha-ndo ndècu-ndo xiáⁿ cùtnúni nàcuáa cada ñaha Yá Ndióxi xii-ndo na sáá nduu, chí nduu táhú-ndó cùndecu-ndo núú táxi tnúni-gá, te ducaⁿ càda-gá chí cùu-gá Yáá quidé ndáá cuiti. Te vitna ndòho-ndo nàcuáa ndíhu ndaha-gá dava-gá ñáyiu.

⁶ Te Yá Ndióxi ío váha ndáá quidé-gá, chí mee-gá nachinaa-gá nchaa sá quidé ñaha ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, ⁷ te nchoo ñáyiu ndòho cuendá Xítoho Jesucristú nucùndecu váha-o na sáá nduu núu túu-gá andíu, te tnàhá cue espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi cuuⁿ ndihi-gá, te cue espíritú-áⁿ quidé-xí nchaa núú chiúⁿ tahu-gá. Te òré nuu túu-gá andíu ndihi cue espíritú-áⁿ, te ío dátásaⁿ-xi andíu. ⁸ Te dandòho-gá nchaa ñáyiu ñá túú tnàhá tnúhu ndihi Yá Ndióxi, ñáyiu ñá túú sándáá iní tnúhu Xítoho Jesucristú tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-yu. ⁹ Te nchaa ñáyiu-áⁿ ío dandòho ñaha-gá xii-yu, chí ndohó-yu ni caa ni quíhíⁿ, te vá cùndècu-yu núú ío váha caa ndecu-gá táxi

tnúni-gá. ¹⁰ Te ducaⁿ càda ñaha-gá xii-yu na sáá nduu, te dàvá-áⁿ ío cada càhnu ñaha nchaa ñáyiu sándáá iní ñáhá xii-gá. Te tnàhá nchaa nchòhó ñáyiu ní sándáá iní tnúhu ní cáháⁿ-ndí ducaⁿ càda-ndo, te nchaa-o ío cuñúhu-o-gá dàvá-áⁿ.

¹¹ Te cuendá xiáⁿ núu ío xicáⁿ táhú-ndí núú Dütú Ndióxi sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cùndecu váha-ndo ichi-gá dátáa cùni mée-gá cundecu nchaa ñáyiu ní cáháⁿ-gá cundecu ndihi-gá. Te xicáⁿ táhú tucu-ndí núú-gá sá ío na chindee ñaha-gá xii-ndo càda-ndo nchaa sá váha sàni iní-ndó, ndihi cuendá chiúⁿ quide-ndo cuendá-gá, te ducaⁿ chí sándáá iní-ndó-gá. ¹² Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cáháⁿ váha ñáyiu cuendá Xítoho Jesucristú, te tnàhá-ni nchòhó cáháⁿ váha-yu cuendá-ndó, chí mee Yá Ndióxi ndihi Xítoho Jesucristú cùndàhú iní ñáhá-gá chindèe ñaha-gá xii-ndo.

2

Té quixi dandàhú ñáyiu

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-ndí ichi Xítoho Jesucristú cächí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa cada-xi nduu na quixi tucu-gá, chí quixi-gá nacuaca ñaha-gá xii-o, núu xiáⁿ cáháⁿ-ndí dóho-ndo. ² Te ñá díú sá ñúú tnúhu tecú dóho-ndo te ngúíta-ndo càni ñúú cani úú iní-ndó, te ni vá yúhú-ndó te núu véxi ñúú téé cächí-dé sá cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi, te cächí-dé sá sá véxi Xítoho Jesucristú, te vá quindáá iní-ndó tnúhu cáháⁿ-dé chí ñá ndáá, àdi véxi ñúú téé nèhe ñúú tutú núu-ndó te cächí-dé sá yúhú ní tendaha-í véxi, te núú tütú-áⁿ cáháⁿ-xi sá sá véxi Xítoho Jesucristú, te diu-ni vá quindáá iní-ndó nàcuáa cáháⁿ-xi, te ndèda-ni caa ñáyiu cáháⁿ-yu dàvá-áⁿ sá sá véxi-gá dico vá quindáá tnàhí iní-ndó. ³ Núu xiáⁿ dátúha ñaha-í xii-ndo cuendá sá vá dáña tnàhí-ndo mée-ndo dandàhú ñáhá ñáyiu. Chí cùmání-gá sáá nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú, te ngúíta nchaa ñáyiu cuu úhú iní-yu Yá Ndióxi, te dàvá-áⁿ quini-yu ñúú téé xidó quidé nchaa sá cuéhé sá túhá, te téé-áⁿ quíhíⁿ-dé núú úhú núú ndáhu ni caa ni quíhíⁿ. ⁴ Te diu-ni téé-áⁿ vá ndèe iní-dé nchaa sá cächí ñáyiu cùu ndiúxi-yu ndihi nchaa dava-gá sá quidé càhnú-yu, te cächí-dé sá ío cùnuu-dé, te quíhu-dé ndéé xití veñúhu núú ndécú cué ñáyiu chiñúhu ñaha xii Yá Ndióxi coo-dé, te cùñaha-dé xii-yu sá cùú-dé Yá Ndióxi.

⁵ Te dandàcu iní-ndó chí nchaa tnúhu-a sa ní cächí tnúhu-í xii-ndo cùtnàhá ní xíndecu ndihi ñaha-í. ⁶ Te nchòhó sa cùtnúni iní-ndó ná cùú sá nganí ñaha xii téé-áⁿ núu ñá túú-dé vitna, dico na sáá nduu taú-xi quee-dé caca cuu-dé te dàvá-áⁿ quini ñáhá nchaa ñáyiu.

7 Te ío titní núú sá cuèhé sá dúhá quide yucu ñávaha dicó-ní sá vátá quini-gá ñáiyu, dico ndècu ìⁿ sá ñá dáña càda-xi nchaandi túhú nàcuáa càchí iní-xi, dico sáá nduu xócuíñí sá ñá dáña-áⁿ te dàvá-áⁿ cada-xi nchaa nàcuáa càchí iní-xi. 8 Te sáá nduu quini-yu téé quide nchaa sá cuèhé sá dúhá-áⁿ ñuyíu-a. Te òré ná quixi túu Xítohó Jesucristú, te mee-ní sá dátasaⁿ-xi, ndihi yóco yuhu-gá cuú téé-áⁿ. 9 Te sácúíhna tendaha-xi téé-áⁿ quixi-dé, te cuáñaha-xi tnúhu ndee iní cada-dé nándi sá cáda-dé. Te cada-dé sá ñá túú tnàhí ndàcu ni ìⁿ ñáiyu ñuyíu-a cada-yu, dico mee-ni dándahú ñáhá-dé xii-yu caca cuu-dé. 10 Te nchaa núú sá cuèhé sá dúhá càda-dé dandàhú-dé nchaa ñáiyu sa ñúhu ichi cuáháⁿ núú ùhú núú ndàhú, chi ñá túú ní cuini-yu quindáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi cuendá naníhí tàhú-yu. 11 Te sá dúcáⁿ ñá túú ní cuini-yu quindáá iní-yu tnúhu ndáá, núú xiáⁿ daña Yá Ndióxi dacáháⁿ yucu ñávaha iní-yu quindáá iní-yu nchaa tnúhu ndehnde 12 cuendá cuíta nihnú-yu, te ducaⁿ yáha-yu chi ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu ndáá càháⁿ Yá Ndióxi, chi mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá cùdá iní-yu quidé-yu, te cuíta nihnú-yu chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu.

Ñáiyu ní cachí Yá Ndióxi naníhí tàhú

13 Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-ndí ichi Xítohó Jesucristú, ñáiyu ío cùu iní-gá càchí tnúhu-ndí xii-ndo sá ñá túú dàña ndee-ndí ndàcáⁿ tàhú-ndí núú Yá Ndióxi cuendá-ndó, chi ducaⁿ tàu-xi cunduu, chi Yá Ndióxi ní cachí-gá ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñuyíu sá naníhí tàhú-ndó, te ðiu Espiritú-gá dacháha-xi iní-ndó ndècu yíñuhu-ndo núú-gá, te sàndáá iní-ndó tnúhu ndáá càháⁿ gá núu xiáⁿ ní naníhí tàhú-ndó. 14 Chi cuendá tnàhí-a ní càháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo, te ducaⁿ ní naníhí tàhú-ndó chi ní sàndáá iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú ní càháⁿ-ndí núú-ndó, te sáá nduu te cundecu-ndo tnàhá-ndó núú ío váha càa ní nduu tàhú Xítohó Jesucristú ndécú-gá.

15 Núu xiáⁿ nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-ndí ichi Xítohó Jesucristú ío càháⁿ-ndí dóho-ndo sá vā dáña nihnu-ndo ichi-gá, te ní vā nàcuànaa-ndo nchaa tnúhu ní càháⁿ-ndí núú-ndó cùtnàhá ní xíndecu ndihi ñaha-ndí xii-ndo, te ðiu-ní ducaⁿ càda-ndo nchaa tnúhu tēndaha-ndí véxi. 16-17 Te xicáⁿ tàhú-ndí núú-gá sá ná dacháhaⁿ-gá iní-ndó cūndecu-ni-ndo ichi-gá, te ducaⁿ ío na chindee ñaha-gá xii-ndo càháⁿ-ndó mēe-ni tnúhu váha, te cada váha-ndo cūndecu-ndo nacuáa cuu váha iní-gá, chi mee Dütú Ndióxi ío cùu iní ñáhá-gá xii-o, te ðiu-gá ní taxi-gá tnúhu ndee iní cundecu ndihi-o ní caa ní quíhⁿ, te ní cachí tnúhu tucu-gá ingá tnúhu váha sá cūndētu-o Xítohó Jesucristú.

3

Cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndióxi cuendá-ndí

1 Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-ndí ichi Xítohó Jesucristú, ndéé núu ndíhi-ná càchí tnúhu-í xii-ndo sá càháⁿ ndihi-ndo Yá Ndióxi cuendá-ndí cuendá sá ná chindee ñaha-gá xii-ndí, te ducaⁿ ndíhi-ni cuténuu tnúhu Xítohó Jesucristú nchaa xichi, te cuíí iní-yu tnúhu-gá dátáa quidé nchòhó. 2 Te càháⁿ ndihi tucu-ndo Yá Ndióxi cuendá sá ná còto ñaha-gá xii-ndí, te ñá túú ná cada ñaha ñáiyu cuihna iní-xi ndècu ichi cuèhé ichi duha xii-ndí, chi ñá ncháa-yu sàndáá iní-yu tnúhu-gá. 3 Dico Xítohó Jesucristú quidé-gá nchaa sá càháⁿ-gá, te ðiu-gá cada te nchòhó cundecu-ni-ndo ichi-gá, te coto ñaha-gá xii-ndo cuendá sá ñá túú ná cada ñaha yucu ñávaha. 4 Te Xítohó Jesucristú quidé-gá cùtnúni iní-ndí sá nchòhó quidé-ndó nchaa nacuáa ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo, te ðiu-ni ducaⁿ càda-ndo cundecu-ndo. 5 Te xicáⁿ tàhú-ndí núú Yá Ndióxi sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cùu iní-ndó-gá, te ðiu-ni-gá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cūnduu cahnu iní-ndó, chi Xítohó Jesucristú ducaⁿ ío càhnu iní-gá.

Tàú-ó càda chiúⁿ-o

6 Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, càháⁿ-í dóho-ndo sá mēé-gá cuini-gá sá vā nihí tnàhá-gá-ndó ndíhi ndéda-ni càa ñáiyu càchí sá sàndáá iní tnúhu-gá, ñáiyu ñá túú cuini cada chiúⁿ, chi ñáiyu ducaⁿ xíquide ñá túú cuini-yu tñii-yu tnúhu sá ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo. 7 Te nchòhó sa xini-ndó nàcuáa cada-ndo cūndecu-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo nàcuáa quide-ndí. Te cùtnàhá ní xíndecu ndíhi ñaha-ndí xii-ndo chi ní ìⁿ nduu ñá túú ní tūhío-ndí. 8 Te ní ñá túú dicó ducaⁿ ní quèheⁿ-ndí sá ndécú ndíhi ñáiyu caxi-ndí àdi canehe-ndí, chi cuéi nduu cuéi niú ío ní quide chiúⁿ-ndí ní nihí-ndí díhúⁿ ní saaⁿ-ndí nchaa sá ní nàndíhi-ndí cuendá sá ñá túú ní cuini-ndí chichiuⁿ ñaha-ndí xii-ndo. 9 Te cuéi tàú ndisa-ndí cachí tnúhu-ndí xii-ndo sá chindee ñaha-ndo xii-ndí ní cùu, dico ní quide chiúⁿ-ndí cuendá ní cuini-ndí danèhé ñáhá-ndí xii-ndo nàcuáa cada-ndo cūndecu-ndo. 10 Te cùtnàhá ní xíndecu ndíhi ñaha-ndí xii-ndo ní cachí-ndí sá ncháá ñáiyu ñá túú cuini cada chiúⁿ te vā cuáha-ndó-yu sá cáxi-yu. 11 Te vitna nihí-ndí tnúhu sá ío dāva nchòhó ñá túú tnàhí quide chiúⁿ-ndo, chi áuⁿ ná cuu ndí cuu ndí cuu-ni-ndo núú ndécú dàva-gá tnàha ñáiyu-ndo. 12 Te yúhú càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáiyu ducaⁿ ñá túú cuini cada chiúⁿ sá cáda chiúⁿ-ndo cuendá nihí-ndó nchaa sá cohó sá cáxi-ndó, te duha càháⁿ-í dóho-ndo, chi ducaⁿ cuini

Xítohó Jesucristú Yaá táxí tnùnì ñáhá xì-o cada-ndo, te òré cada chiun-ndo te vá ío cada dusaⁿ-ndo.

¹³ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, vá dáñá ndèé-ndó càda-ndo mee-ni sá vâha. ¹⁴ Te núú ìíⁿ ñáyiú ndècu ndihí-ndo ñá túú cuiní-yu tní-yu tnúhu càháⁿ-ndí núú tütú-a, te cundehe-ni-ndo núú ndèda càá-yu, te vá ñihí tnáhá-gã-ndó ndihí-yu cuèndá sá ná cùcahaⁿ núú-yu, ¹⁵ dico vá cúú ùhú iní-ndó-yu, chí càháⁿ-ndó dôho-yu cada-ndo sã ndécú-ndó ichi Xítohó Jesucristú ndihí-yu.

Tnúhu ndéé núú ñí ndihí-ná

¹⁶ Te mee Xítohó Jesucristú ío váha cùu iní-gá ndécú-gã, te xicáⁿ táhù-í núú-gã sá méé-gã ná cádá te ío váha cuu iní-ndó tnáhá-ndó cùndecu-ndo cuéi nása-gá ná cùndecu-ndo. Te mee-gã ná cùndecu ndihí ñaha-gá xii-ndo nchâa-ndo.

¹⁷ Te vitna yúhú té Páblú tée-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii-ndo, te ñíu-ni ñuha càa nchaa letrá-í nchaa núú tütú cádüha-í. ¹⁸ Te xicáⁿ táhù-í núú Xítohó Jesucristú sá ío na chùndee chitúu ñaha-gã xii-ndo nchâa-ndo. Te ñucaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nã vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NÍ CADÚHA TÉ PÁBLÚ QUIHIⁿ NDAHA TÉ TIMÚTEÚ

Té Páblú cadúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha té Timúteú

¹Yúhú té Páblú ní tendaha ñaha Yá Ndiöxí cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáiyu chí ducaⁿ ní cachí Yá Ndiöxí cunduu, te diu-gá cúu-gá Yaá ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. Te tnàhá Xítóhó Jesucristú ducaⁿ ní cachí-gá sá cáháⁿ-í tnúhu-gá, te diu-gá ní taxi-gá tnúhu ndee iní xii-o sá cündècu-o ndihi-gá ní caa ní quíhíⁿ. ²Te yòhó té Timúteú cúu-n ñⁿ téé ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítóhó Jesucristú chí ío váha ní sándáá iní-n-gá. Te cadúha-íⁿ tutú daquixi-í ndaha-n. Te xicáⁿ táhù-í núú Tátá-ó Dütú Ndiöxí ndihi núú Xítóhó Jesucristú sá ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-n, te ducaⁿ ndí nduu-gá ná cadá te ío váha cuu iní-n cündecu-n.

Cuendá nchaa ñáiyu dándahú tnàha ñáiyu-xi

³Te nàha-n nacuaá ní cáháⁿ-í cúnàhá ní quee-í ñuú Éfesú véxi-í distritú Macèdoniá, chí ní cachí-í sá quéndoo-n ñuú-án cáháⁿ-n dóho nchaa ñáiyu dándahú ñáhá cáhí sá cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndáá sá cáháⁿ-yu tnúhu-gá, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ-í vitna cada-n cündecu-n. ⁴Te cúñaha-n xii-yu sá vâ cadá cuendá-yu nchaa cuendú níhí-yu nàcuáa ní xóo cada ñáiyu ní xindecu ndéé sanaha, te nchaa cuendú-án díco chínáá ñáhá-xí chí ñá túú vèdana nándihí-xi, te ní ñá túú chindee ñaha-xi cada-o nacuaá cuiní Yá Ndiöxí, chí mee-ni sá quindáá iní-ó-gá quidé-xí quide-o nchaa nacuaá cuiní-gá.

⁵Te duha cáháⁿ-í cúñaha-n xii-yu cuendá sá ná cùu iní-yu tnàha ñáiyú-yu, te xini ñuhu-xi nduu ndoo nduu nine iní-yu, te cunduu váha iní-yu, te quindáá iní-yu Yá Ndiöxí, te vá cání ñⁿ caní úú iní-yu, te núu ducaⁿ na cadá-yu te cuu iní ndisá-yu nchaa tnàha ñáiyú-yu. ⁶Chí dava ñáiyu ñá túú-gá quidé-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ-í-a, chí mee-nà nchaa cuendá sá ñá túú vèdana nándihí xicáháⁿ-yu. ⁷Te cuiní-yu cáháⁿ-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés díco ñá ndácú-yu, chí cuéi ní yúhu ní iní-yu cáháⁿ-yu díco ñá təcú tnùní-yu nàcuáa ní cáháⁿ ndíi, te ní tnúhu cáháⁿ méz-yu ñá cùnùní iní-yu nàcuáa nduu-xi.

⁸Te sa nàha-o sá ncháá tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés váha, te núu na təcú tnùní-ó ná cuendá ducaⁿ ní ngündecu nchaa tnúhu-án. ⁹Te cùnùní iní-ó sá ñá díú sá cúu-xí nchaa

ñáiyu quide váha ndècu ñuyúú-a ní ngündecu nchaa tnúhu-án, chí ní ngündecu-xi sá cúu-xí nchaa ñáiyu ñá túú quide váha, ndihi cuendá nchaa ñáiyu ío sáá iní-xi, ndihi cuendá nchaa ñáiyu quide cuehé quidé dùha, ndihi cuendá nchaa ñáiyu ío ndècu cuéchi-xi, ndihi cuendá nchaa ñáiyu ñá túú nèhe vèdana sá yíñùhu núú Yá Ndiöxí, ndihi cuendá nchaa ñáiyu ñá túú cáháⁿ váha cuendá ichi Yá Ndiöxí, ndihi cuendá nchaa ñáiyu sàhni tátá-xi ndihi náná-xi, ndihi cuendá nchaa dava-gá ñáiyu sàhni tnaha, ¹⁰ndihi cuendá nchaa cue téé cáháⁿ ndihi ñáiyu díhí te ñá díú ñándihí-güedé cúu-yu, ndihi cuendá tucu nchaa ñáiyu díhí cáháⁿ ndihi cue téé te ñá díú yíi-yu cùu-güedé, ndihi cuendá nchaa cue téé cáháⁿ ndihi tnàha ndi mee téé-xi, ndihi cuendá nchaa ñáiyu chiváha tnàha ñáiyu-xi cuendá sá cuiní-yu níhí-yu díhúⁿ, ndihi cuendá nchaa ñáiyu ndehnde, ndihi cuendá nchaa ñáiyu càcunehé ndéé Yá Ndiöxí cuendá cuiní-yu cutnùní iní tnàha ñáiyú-yu sá cáháⁿ ndáá-yu, te ñá ndáá sá cáháⁿ ndáá-yu, ndihi cuendá nchaa ñáiyu quide nchaa dava-gá sá ñá túú tàuchiuⁿ Yá Ndiöxí cadá-yu. Cuendá nchaa ñáiyu ducaⁿ xiquide ní ngündecu nchaa tnúhu-án. ¹¹Te nchaa tnúhu-án ñⁿ ní cùu-xi ndihi nchaa tnúhu sá ní cachí Yá Ndiöxí cáháⁿ-í, te tnúhu-án cúu-xí tnúhu váha víhí, chí mee-gá ío váha iní-gá.

Té Páblú ndácáⁿ táhù-dé núú Yá Ndiöxí sá ní cundáhú iní ñáhá-gá xii-dé

¹²Te Xítóhó Jesucristú ní cutnùní iní-gá sá cadá ndáá-í cada-í nchaa chiúⁿ tahu-gá. Te ndácáⁿ táhù-í núú-gá sá ní taxi-gá chiúⁿ-gá quidé-í, te ío chindee ñaha-gá xii-í. ¹³Te ní taxi-gá chiúⁿ-gá quidé-í cuéi ní xóo cáháⁿ cuèhé-í cuendá-gá, te cuéi ní xóo cúu cuèhé cúu duha-í nchaa ñáiyu ndècu ichi-gá, te cuéi nándi-gá sá ní xóo cada-í-yu díco ní cundáhú iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-í, chí vátá quindáá-gá iní-í Xítóhó Jesucristú cúnàhá ducaⁿ ní xóo cada-í, te ní ñá cutnùní iní-í nchaa sá quidé-í ní cùu, te cuéi ducaⁿ ní xóo cada-í, ¹⁴díco Yá Ndiöxí ío ní cundáhú iní ñáhá-gá xii-í te chindee ñaha-gá. Te mee Xítóhó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-í sándáá iní-í-gá, te cùu iní-í nchaa tnàha ñáiyu-í.

¹⁵Te níhí-ó tnúhu sá Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ñuyúú-a cuendá sá dácácu nihnu-gá nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha. Te tnúhu-án cúu-xí ñⁿ tnúhu ndáá, te xini ñuhu-xi quindáá iní nchaa nchoo ñáiyu ndècu ñuyúú-a. Te yúhú cúu-í téé ío-gá ndécú cuéchi-xi núú Yá Ndiöxí ní cùu. ¹⁶Te Yá Ndiöxí ní cundáhú iní ñáhá-gá ní dácácu nihnu ñaha-gá xii yúhú téé xidó ndécú cuéchi-xi ní cùu, cuendá cutnùní iní nchaa ñáiyu sá Xítóhó Jesucristú ío càhnu

iní-gá. Te sá dúcáⁿ ní quide ñaha-gã xii-í, te xiãⁿ cutnùní iní-yu sá núu na quindáá iní ñáhã-yu xii-gá te cundecú-yu ndihí-gá ni caa ni quihíⁿ. ¹⁷ Te nchaa-o chí ná càchí-ó sá ío càhmu cuu Yá Ndióxi, te canehe-o sá yiñùhu núu-gã ní caa ni quihíⁿ, chí mee-gã cúu-gã Yáá táxi tñuní nchaa nduu nchaa quíú. Te cúu-gã ìⁿ Yáá ñá túú xiní núu-ó, te ìⁿ dúi díí-ni-gã ío ndècu ndihí-gá nchaa sá xiní tñuní-gá.

¹⁸ Te yòhó té Timùteú téé cúu datná ìⁿ déhe mee-í sa nàha-n nacuaá ní cáháⁿ dava-gá cue téé cáháⁿ tñúhu Yá Ndióxi cuendá-n, te ñu-ni ducaⁿ cáháⁿ-ú tucu, te cada-n ncháa nacuaá cáháⁿ tñúhu-áⁿ chí ñu nchaa tñúhu-áⁿ canu ichi ñaha-xi xii-n cada-n ncháa nacuaá cuiní Yá Ndióxi. ¹⁹ Te ío quindáá iní-n Xitohó Jesucristú, te cada váha-n cundecu-n nacuaá cundecu váha iní-n, chí dava ñáyiú ñá túú-gã ducaⁿ quidé-yu núu xiãⁿ ñá túú-gã sándáá iní-yu nacuaá cáháⁿ tñúhu-gá. ²⁰ Te ñu-ni ducaⁿ ní quide té Himèneu ndihí té Lijandru ní dáñá ndèé-güedé ñá túú-gã sándáá iní-güedé nacuaá cáháⁿ tñúhu Xitohó Jesucristú, te ní xáhaⁿ-í xii-güedé sá ná cundoho-ná-güedé núu nása cada ñaha sácuhlá xii-güedé, te ducaⁿ ní xáhaⁿ-í cuendá sá vã cáháⁿ cuèhé-gã-güedé cuendá Yá Ndióxi.

2

Nacuaá cáháⁿ ndihí-o Yá Ndióxi

¹ Te na càchí tñúhu-í xii-n ncháa nacuaá cada-n. Te díhna-gá càchí tñúhu-í sá cáháⁿ ndihí-n Yá Ndióxi cuendá nchaa ñáyiú te núu nása cúu xindecu-yu, te cácaⁿ táhú-n núú-gã cuendá-yu, te ducaⁿ ío ndacaⁿ táhú-n núú-gã cuendá nchaa sá váha quide ñaha-gá xii-yu. ² Te ducaⁿ cáháⁿ ndihí-n Yá Ndióxi cuendá nchaa cue téé cùnihu ndihí cuendá nchaa dava-gá cue téé cùchiuⁿ cuendá cada váha-güedé, te ducaⁿ nchò ñá túú ná cuu cundecu-o, te ñá túú tñahí ná caní iní-ó cundecu-o, te ío cundecu yiñùhu-o núú Yá Ndióxi, te cada-o ncháa nacuaá tàú-xi cunduu. ³ Te núu ducaⁿ na càda-o cáháⁿ ndihí-o Yá Ndióxi cuendá nchaa ñáyiú te quide váha-o, te ndùu vétú iní Yá Ndióxi Yáá ní dácaçu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndahú. ⁴ Te mee-gã cuiní-gá sá ncháá ñáyiú tecú tñuní-yu nchaa tñúhu cáháⁿ-gá, chí cuiní-gá sá nánihí táhú-yu. ⁵ Te ìⁿ-ni Dútú Ndióxi ndécú, te ìⁿ-ni Xitohó Jesucristú, te medi-ni Xitohó Jesucristú quidé-gã tñahá tñúhu-o ndihí Yá Ndióxi. ⁶ Te Xitohó Jesucristú ní dáñá-gã mée-gã ní sahni ñaha-güedé xii-gá cuendá sá cuiní-gá sá cácu nihnu nchaa ñáyiú ndècu ñuyú núú ùhú núú ndahú. Te Yá Ndióxi cuiní-gá sá ncháá ñáyiú ñuyú ndécú vitna nihí-yu tñúhu nacuaá ní cuu ní xihí Xitohó Jesucristú. ⁷ Te Yá Ndióxi ní cachí-gá

sá cáháⁿ-í tñúhu-áⁿ ndèní ní cuu núú xindecu ñáyiú ñá túú cúu ñáyiú isràèl, te mee-ni tñúhu ndáá dánèhè-í-yu nacuaá quindáá iní ñáhã-yu xii-gá, te yúhú cáháⁿ ndáá-í sá Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cáháⁿ-í tñúhu-gá chí ndècu ndihí-í Xitohó Jesucristú, te ñá túú dándahú ñáhã-í xii-n.

⁸ Te yúhú cuiní-í sá ncháá xichi cáháⁿ ndihí cue téé Yá Ndióxi, te na cunduu ndoo cunduu nine iní-güedé òré ndonehe-güedé ndaha-güedé cáháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-gá, chí vã cúu cùdèéⁿ-güedé cuendá nchaa sá quidé ñaha ñáyiú xii-güedé, te ni vã cání iní-güedé cùcùhé tñahá-güedé ndihí-yu. ⁹ Te càchí tñúhu-í xii-n sá ncháá ñáyiú ñihí ná cunduu dío-yu nacuaá tàú-xi cunduu, te vã cundúu cuehé cunduu duha dàtná cáá dío nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te na ndadá-yu díquí-yu nacuaá tàú-xi cunduu, te vã ndadá cuehé ndada duhá-yu, te vã cání iní-yu cunduu vií-yu ndihí sá ío ndèyáhu, te ni vã cání iní-yu cuinhú-yu dóó sá ío ndèyáhu. ¹⁰ Te mee-ni sá váha cada-yu, chí ducaⁿ tàú-xi cada nchaa ñáyiú ñihí ndécú ichi Yá Ndióxi. ¹¹ Te òré tàca-yu núú dácuahá-yu tñúhu Yá Ndióxi, te cue ñáyiú ñihí-á na ñahi dacuahá-yu tñúhu-gá, te cada-yu nchaa nacuaá cáháⁿ cue téé dacuaa ñaha xii-yu tñúhu-gá. ¹² Te yúhú càchí-í sá vã cúu dacuaa ñáyiú ñihí cue téé, te ni vã cúu tàxi tñuní ñáhã-yu xii-güedé chí cunduu tñaví-ni yuhú-yu cundèhó-yu. ¹³ Te ducaⁿ xiní ñuhu-xi cada-yu, chí Yá Ndióxi ní cadúha-gá díhna-gá té Adán te dàtnùní ní cadúha-gá tá Évã. ¹⁴ Te ñá díú mée té Adán ní dándahú ñáhã sácuhlá xii-dé, chí tá Évã ní dándahú-xi, te ñá túú ní quide váha-xi núú Yá Ndióxi sá dúcáⁿ ní sándáá iní-xi tñúhu ní cáháⁿ sácuhlá-áⁿ. ¹⁵ Dico ñáyiú ñihí ní nduu táhú-yu sá cóó ðèhe-yu, te nanihí táhú-yu te núu vã dáñá ndèé-yu canchicúⁿ nihnú-yu ichi Yá Ndióxi, te cundecu yiñùhú-yu núú-gã, te cuu iní-yu nchaa tñaha ñáyiú-yu, te cada-yu nchaa nacuaá tàú-xi cunduu cundecú-yu.

3

Nacuaá tàú cue téé yindaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi cada-güedé

¹ Te ío ìⁿ tñúhu cáháⁿ ñáyiú sá núu ìⁿ téé cuiní quindaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi, te ìⁿ sá váha cuiní-dé cada-dé càchí-yu, te ndáá queé-xi tñúhu cáháⁿ-yu. ² Te yúhú càchí-í sá cuè téé ducaⁿ na quindaha ñaha xii ñáyiú te xiní ñuhu-xi cuu-güedé cue téé quide ndáá cuendá sá vã cáháⁿ ñáyiú cuendá-güedé sá ñá túú quide ndáá-güedé. Te na cúu-güedé cue téé ndèca ìⁿ caa-ni ñadhí, te na cúu-güedé cue téé ñá túú quide cutexínu ndècu, te na

cùu-güedé cue tée quide nchaa nacuaá tàú-xi cunduu, te na cùu-güedé cue tée sãñaha nùu vehe ndetatú nchaa ñáyiu ñùhu ichi, te na cùu-güedé cue tée dãnehé ñáhá váha xii ñáyiu tnúhu Yá Ndióxi. ³ Te vá cúú-güedé cue tée quihu, te ni vá cúú-güedé cue tée ndècu pletú, te ni vá cúú-güedé cue tée dicó-ni ducaⁿ nihí díhúⁿ, te ni vá cúú-güedé cue tée sãni iní nãá, te ni vá cúú-güedé cue tée ñùhu iní mee-ni díhúⁿ. Chi na cùu-güedé cue tée váha iní-xi te cunduu càhnu iní-güedé. ⁴ Te na cùu-güedé cue tée ío váha sãnu ichi ñadihí-xi ndihi landú-xi, te na cùu-güedé cue tée quide nacuaá sãndáá iní ñáhá landú-xi cuendá canehé-güexi sã yíñùhu núu-güedé. ⁵ Chi núu cùu-güedé cue tée ñá ndácú cànuichi ñadihí-xi ndihi landú-xi, te vá ndácú-güedé quindaha-güedé cue ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxi. ⁶ Te vá cúú-güedé cue tée íchi ni sãndáá iní-xi tnúhu Yá Ndióxi, chi na cuáháⁿ te cada ñinu-güedé meé-güedé te cuíta nihnu-güedé dàtná ní xíta nihnu sácúñhá. ⁷ Te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue tée càháⁿ váha ñáyiu cuendá-xi, cuéi ñá díú ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxi cuendá sá vá cuátnùhu ñaha ñáyiu xii-güedé, chi núu ñáhá te cudana te sácúñhá quesaha-xi tàxi tnuni ñáhá-xi xii-güedé.

Cue tée chindee ñaha xii cue tée yindaha ñaha xii ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxi

⁸ Te tnàhá cue tée chindee ñaha xii cue tée yindaha ñaha xii ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxi xini ñùhu-xi cuu-güedé cue tée quide nchaa nacuaá tàú-xi cunduu, te vá cúú-güedé cue tée càchí sá càháⁿ ndáá te ñã ndáá, te ni vá cúú-güedé cue tée quihu, te ni vá cúú-güedé cue tée sãni iní-xi dicó-ni ducaⁿ nihí díhúⁿ. ⁹ Te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue tée ñá túú dàña ndeé sãndáá iní tnúhu Yá Ndióxi, te na cùu-güedé cue tée ío váha cùu iní-xi cuendá nchaa sá váha quide-güedé. ¹⁰ Te xini ñuhu-xi coto ndeé ñáhá xii-güedé te núu cùu-güedé cue tée quide váha, te núu cùu-güedé cue tée quide váha ña te cuu chindee-güedé cue tée yindaha ñaha xii ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxi. ¹¹ Te tnàhá tucu nchaa ñáyiu díhí ná càdá-yu nchaa nãcuáa tàú-xi cunduu, te vá cundúu yiti yuhú-yu, te ni vá cúú-yu ñáyiu quide cutexínu ndècu, te na cùu-yu ñáyiu ío váha quide ndáá. ¹² Te nchaa cue tée chindee ñaha xii cue tée yindaha ñaha xii ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxi, xini ñuhu-xi cuu-güedé cue tée ndècu ñⁿ caa-ni ñadihí-xi, te na cùu-güedé cue tée sãnu ichi váha ñadihí-xi ndihi landú-xi. ¹³ Te núu na càda ndáá-güedé chindee-güedé cue tée yindaha ñaha xii ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxi, te canehé-yu sá yíñùhu núu-güedé, te ducaⁿ te vá cúú càháⁿ núu-güedé càháⁿ-güedé núu

ñáyiu tnúhu Xitohó Jesucristú sá sãndáá iní-güedé.

Ío càhnu cuu tnúhu càháⁿ Yá Ndióxi

¹⁴ Te cuini-í ndíhi-ni quixi coto ñaha-í xii-n dico díhna-gá càdúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-n ¹⁵ chi na cuáháⁿ cuyaa-í. Te xíaⁿ núu càdúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-n cuendá cutnùni iní-n nãsa cada-n cùndecu-n ndihi nchaa ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxi. Te ñáyiu-áⁿ cúú-yu dàtná ñⁿ vehe cùu cuendá Yá Ndióxi Yáa ndécú nchãa nduu nchaa quíú, chi ndècu ndihi ñaha-gá xii-yu, te cúú-yu ñáyiu càháⁿ váha cuendá tnúhu-gá. ¹⁶ Te cùtnuni ndáá iní-ó sã ío càhnu cuu tnúhu càháⁿ Xitohó Jesucristú, tnúhu sá càháⁿ nãcuáa nduu ichi ndecu-o, te duha càháⁿ tnúhu-áⁿ:

Te ní quixi Yá cúú Ndióxi ñuyúú-a ní cuu-gá ñⁿ ñáyiu,

te Espiritú Yá Ndióxi ní càháⁿ ndáá-xi sá cúú-gá ñⁿ Yáa ío váha quide ndáá,

te cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní xini ndáá-xi nchaa nãcuáa ní quide Yáa ní quixi ñuyúú-a.

Te ní xité nuu tnúhu-gá nihí ñuyúú-a,

te ndèni ní cuu ní nguíta-yu sãndáá iní ñáhã-yu xii-gá,

te mee-gá cuãndaa-gá andiu.

Duha càchí tnúhu-áⁿ.

4

Ñáyiu dàña nihnu vá quindáá-gá iní-yu Yá Ndióxi

¹ Te Espiritú Yá Ndióxi càháⁿ ndáá-xi sá sãá nduu dàña nihnu dava ñáyiu ndècu ichi-gá vá quindáá iní ñáhã-gã-yu xii-gá, te ducaⁿ chi cue espíritú cundíhi yucu ñávãha dandáhú ñáhã-xí xii-yu, te mee-nã nchaa tnúhu càháⁿ nchaa ñáyiu cundíhi nchaa espíritú-áⁿ cuhuⁿ iní-yu. ² Te nchaa ñáyiu ducaⁿ cundíhi cue espíritú cundíhi yucu ñávãha-áⁿ cúú-yu ñáyiu ío dandáhú meé-xí chi càchí-yu sá càháⁿ ndáá-yu te ñã ndáá, te ñá túú tnáhí-gá ná quidé-xí iní-yu cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ³ Te ñáyiu-áⁿ quesãhá-yu sá vá cúú càndeca tnaha ñáyiu, te ni vá cúú càxi-yu dava núú sã xini-yu caxi-yu, dico Yá Ndióxi ní cadúha-gá nchaa sã nchító-ó cuendá caxi-o, te cuini-gá sã nchãá nchò ñáyiu sãndáá iní tnúhu-gá ndacáⁿ táhú-ó núú-gã òré caxi-o. ⁴ Te nchaa sã ní cadúha Yá Ndióxi cúú-xí sã váha te vá dàquèe tíhú-ó, te xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ó núú-gã cuendá nchaa xíãⁿ. ⁵ Te Yá Ndióxi càchí-gá sá meé-gá quidé-gá cúú-xí sã váha sá cúú-xí-ó te núu na ndacáⁿ táhú-ó núú-gã.

Tée quide ndáá xínú cuèchi núú Xitohó Jesucristú

⁶ Te núu na dàcuaha-n ñáyiu ndècu ndihi-o ichi Xitohó Jesucristú nchaa nãcuáa càháⁿ-í-a

ña, te cuu-n ñiⁿ tée quide ndáá xínú cuèchi núú-gá, te nducu ndèe-ni-n dacuahá-n tnúhu Yá Ndióxi sá sàndáá iní-n, te canchicuⁿ nihnu-ni-n càda-n nchaa nacuaá càháⁿ-gá, te núu ducaⁿ nà cada-n, te níhi ndéé-n cùndecu-n ichi-gá. ⁷ Te vá cáda cuendá-n nchàa cuendú cuèhé cuendú duha càháⁿ ñáiyu, ndihi nchaa dava-gá cuendú sá ñà túú nàndíhi cuendá sá ñà túú nà cumání-n cùndecu-n núú Yá Ndióxi. ⁸ Te núu ñiⁿ chiúⁿ cada-o te nàcaá luha yiqui-o te nàndíhi-xi luha, dico ío-gá nàndíhi-xi te núu cada-o sá cùndecu yíñuhu-o núú Yá Ndióxi. Te núu ducaⁿ na càda-o te cùu-xi ñiⁿ sá vaha sá cùú-xí-ó vitna, te ni caa ni quíhiⁿ ducaⁿ cùu-xi ñiⁿ sá vaha sá cùú-xí-ó. ⁹ Te xini ñuhu-xi sá ncháá-ndó quindáá iní-ndó nchàa tnúhu càháⁿ-í-a chi cùu-xi tnúhu ndáá. ¹⁰ Te vitna ío ndùcu ndee-o quide-o chiúⁿ Yá Ndióxi Yaa ndécú nchàa nduu nchaa quíu te quide ndee iní-ó cuendá nchaa sá quidé ñaha ñáiyu xii-o, chi sàndáá iní-ó sá díú-gá chindee ñaha-gá xii-o. Te nchaa ñáiyu cùndahú iní ñahá-gá te chindee ñaha-gá xii-yu, dico ñáiyu sàndáá iní ñahá xii-gá ío-gá cùnúu-yu chindee ñaha-gá xii-yu, chi dàcácu nihnu ñaha-gá núú ùhú núú ndàhú.

¹¹ Te nchaa tnúhu-áⁿ cññaha-n xii-yu, te càháⁿ-n dõho-yu sá ná càdá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-xi. ¹² Te ío cada váha-n cùndecu-n cuendá sá vā yõ daquèe tíhú ñahá xii-n cuendá sá cùú-n tée cuechi, te ío váha cada-n nchàa sá tàù-n càda-n cuendá ducaⁿ canchicuⁿ nihnu nchaa ñáiyu ndècu ichi Yá Ndióxi, te vii vii càháⁿ ndíhi-n-yu, te cuu iní-n-yu, te ío quindáá iní-n Yá Ndióxi, te mee-ni sá vaha cani iní-n, te ducaⁿ càda-n cuendá canchicuⁿ nihnú-yu. ¹³ Te nini cùyaa-í quixi-í, te ío nducu ndèe-n càháⁿ ndodo-n tnúhu Yá Ndióxi núu-yu, te dacuahá-n-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá, te càháⁿ-n dõho-yu nàcuáa cuu vii cuu váha iní-yu cundecú-yu ichi Yá Ndióxi. ¹⁴ Te vá dáñá ndéé-n càda-n nacuaá ndùu táhú ní taxi Yá Ndióxi ní ngùndecu ndíhi-n cññahá ní sacáⁿ ndodo cue tée yindaha ñaha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndióxi ndaha-güedé díquí-n, te ní cachí tnúhu-güedé sá dúcáⁿ ní cuiní Yá Ndióxi cunduu.

¹⁵ Te ni yùhu ni iní-n càda-n nchaa nacuaá càháⁿ-í-a cuendá sá ná quini ñáiyu sá ío-gá váha ta quide-n cuaháⁿ. ¹⁶ Te ío váha cundehe-n nchàa nacuaá quide-n, ndíhi nchaa nàcuáa dānehé-n-yu, te vá dáñá ndéé-n dùcaⁿ cada-n. Te núu ducaⁿ na càda-n te nduu táhú-n cùndecu váha-n núú Yá Ndióxi ní caa ni quíhiⁿ ndíhi nchaa ñáiyu na tédóho nchaa tnúhu càháⁿ-n.

5

Nàcuáa tàù-xi cada-o cùndecu-o ndíhi

ñáiyu sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi

¹ Te vá ténáá-n nchàa cue tée cùu sacuéhé chi vii vii càháⁿ-n dõho-güedé, te cada iní-n sá dátñá tátá-n cùu-güedé, te diu-ni ducaⁿ vii vii càháⁿ-n dõho nchaa cue tée cuechi, te cada iní-n sá dátñá cue ñani-n cùu-güedé. ² Te diu-ni ducaⁿ vii vii càháⁿ tucu-n dõho nchaa ñáiyu díhi ñáiyu cùu sacuéhé, te cada iní-n sá dátñá náná-n cùu-yu, te diu-ni ducaⁿ vii vii càháⁿ tucu-n dõho nchaa ñáiyu díhi ñáiyu cuechi, te cada iní-n sá dátñá cue cùha-n cùu-yu, te ío cuu váha iní-n òrè ducaⁿ càháⁿ-n dõho nchaa ñáiyu cuechi-áⁿ.

³ Te canehe-n sá yíñuhu núú ñáiyu díhi ní quendóo quèé, te chindee-n-yu núu ndàhú-yu. ⁴ Te núu ñiⁿ ñaha quèé ndécú cuè déhe-aⁿ àdi cue déhe ñani-aⁿ, te ío xini ñuhu-xi cada-güexi nchaa nacuaá tàù-xi cunduu núú-aⁿ chi ducaⁿ cuini Yá Ndióxi cada-güexi. Te núu ducaⁿ na càda-güexi te nāñhocáva-güexi quide-güexi sá vaha sá cùú-xí ñáiyu ní dācuéhmú ñaha xii-güexi. Te núu ducaⁿ na càda-güexi te quide váha-güexi te ío nduu vétu iní Yá Ndióxi. ⁵ Te ñáiyu quèé ñáiyu ndàhú ndécú ichi Yá Ndióxi sàndáá iní-yu sá díú-gá chindee ñaha-gá xii-yu, te cuéi nduu cuéi níú ñà túú dáña ndéé-yu càháⁿ ndíhi ñahá-yu xii-gá. ⁶ Te nchaa ñáiyu quèé cùúⁿ iní quidé nchàa sá cuèhé sá dúhá cùu-yu dátñá ñáiyu ní xilí cuéi ndècu vívü-yu. ⁷ Te cññaha-n xii nchaa ñáiyu sá ná càdá-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í-a cuendá sá ñà túú nà cumání-yu cundecú-yu, te ducaⁿ vā yõ càháⁿ cuèhé cuendá-yu. ⁸ Te ío xini ñuhu-xi chindee-yu cue tnàha ñáiyu-yu, dico ío-gá xini ñuhu-xi chindee-yu cue ñáiyu cùu ndi meé-yu ndècu ndíhi-yu, te núu vá dúcáⁿ càdá-yu te ñà túú-gá sàndáá iní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi. Te sá dúcáⁿ ná càdá-yu te vihi-gá quidé-yu dācùxí ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha.

⁹ Te chido tnúni-n mēe-ni ñáiyu quèé ñáiyu sa ndècu únidico cuía-xi àdi vihi-gá cuendá ñáiyu-áⁿ cadá-yu nchaa nàcuáa cuini Yá Ndióxi núu nchàa ñáiyu ndècu ichi-gá, te ñáiyu-áⁿ xini ñuhu-xi cuú-yu mee-ni ñáiyu ní quide ndáá ní xindecu ndíhi yí-xi. ¹⁰ Te na cùu-yu ñáiyu quèé quidé váha cùdiu níú nchàa ñáiyu, te na cùu-yu ñáiyu quèé xini canu ichi váha cue landú-xi, te na cùu-yu ñáiyu sãñaha núu vehe ndetatú cue ñáiyu ñuhu ichi, te na cùu-yu ñáiyu ndècu túha quide nani chiúⁿ cuendá cue ñáiyu ndècu ichi Yá Ndióxi, te na cùu-yu ñáiyu chindee nchaa ñáiyu ndècu ndíhi tnúndõho tnúhu ndàhú, te na cùu-yu ñáiyu ñà túú dáña ndéé quidé nchàa núú sá vaha.

¹¹ Te vá chidó tnúni-n ñáiyu quèé ñáiyu ñà túú ndècu únidico cuía-xi cada chiúⁿ Yá Ndióxi, chi núu cuechi-gá-yu ña, te vá cùndáá-yu cadá-yu chiúⁿ-gá, chi quesahá-yu

natnándaha tucú-yu. ¹² Te sá cuendá xǎⁿ te nacháhu-yu núú Yá Ndióxi, chí vǎ cádá-gǎ-yu nǎcuáa ní cuu tnúhu cáda-yu ní cùu. ¹³ Te nguíta-yu cani iní-yu quíhⁿ-yu ndi vehe ndi vehe caca nihní-yu, te nchaa ñáyiú ducaⁿ quide ío cùu chundú-yu, te cùyiti yuhú-yu, te ndéni ní cuu cuáháⁿ-yu chinee díquí-yu vehe tnáha ñáyiú-yu ndèhé-yu núu nása ndécú-yu, te ñá túú tàú-yu ducaⁿ cáda-yu, te cáháⁿ-yu mee-ni tnúhu sá ñá túú nándíhi. ¹⁴ Núu xǎⁿ cuini-í sá ncháá ñáyiú quèé ñáyiú cuechi na natnándaha tucú-yu cuendá cuú-yu náná, te ducaⁿ cáda-yu nchaa sá xini ñúhu-xi cáda-yu vehé-yu, te núu ducaⁿ na cáda-yu, te nchaa ñáyiú cùu úhu iní ñáhá xii-o vǎ nihí-gǎ-yu tnúhu cáháⁿ cuèhé-yu cuendá tnúhu Yá Ndióxi. ¹⁵ Te dava ñáyiú quèé ndécú ichi Yá Ndióxi ní cùu ní dáñá-yu te ní tnií-yu tnúhu cáháⁿ sácuihá.

¹⁶ Te núu dava ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi ndécú ndihí-yu ñⁿ ñaha quèé cúú ndí meé-yu ña, te tàú-yu chindee ñáhá-yu xii-áⁿ cuendá sá vǎ ío chí chiúⁿ-aⁿ nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi, te ducaⁿ te nchaa ñáyiú ndècu ichi-gǎ-áⁿ nihí ndéé-gǎ-yu chindéé-yu dava-gǎ ñáyiú quèé ñá túú vèdana ndècu ndihí.

¹⁷ Te nchaa cue téé ío váha quide yindaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi ío xini ñúhu-xi canehe sá yíhi ñúhu núú-güedé, te chindee ñaha xii-güedé. Te uuⁿ-gǎ túú ñáyiú ducaⁿ cáda-yu sá cúú-xí ncháa cue téé ni yúhu ni iní cáháⁿ tnúhu-gǎ. ¹⁸ Te núú tütú Yá Ndióxi cáchi-xi: “Vǎ chíhí-ndó ñunu yuhu ndicutu oré dánchezi-dí tríú”, duha cáchi-xi. Te cáchi tucu-xi ingǎ xichi: “Íⁿ téé quide chiúⁿ dacuitíí tàú-xi sá cúhúⁿ yáhu-dé”, duha cáchi-xi núú tütú-gǎ.

¹⁹ Te núu ío ñáyiú véxi sácáⁿ cuéchi núú-n cuendá ñⁿ téé yindaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi ñá, te cada cuendá-n tnúhu cáháⁿ-yu te núu véxi-yu ndihí úú ádi úní ñáyiú cáháⁿ ndáá nǎcuáa ní cuu, áⁿ núu ñáhá te vǎ cáda cuendá-n tnúhu cáháⁿ-yu. ²⁰ Te núu cue téé yindaha ñaha xii ñáyiú-áⁿ ndécú cuéchi-güedé, te cáháⁿ-n dóho-güedé núu nchaa ñáyiú ndècu ichi-gǎ cuendá sá dáva-gǎ-yu vǎ cúyíⁿ-yu ducaⁿ cáda-yu. ²¹ Te Yá Ndióxi ndihí Xítoho Jesucristú náhá-gǎ ndihí cue espíritu xínú cuéchi núú-gǎ sá yuhú cáháⁿ-í dóho-n sá cáda-n nchaa nǎcuáa cáháⁿ-í-a, te ñⁿ-ni cáháⁿ ndihí-n cuè téé xini tnáhá ndihí-n, ndihí cue téé ñá túú xini tnáhá ndihí-n. ²² Te vǎ ío cundihi iní-n tàxi ndecu-n ñⁿ téé quindaha ñaha xii ñáyiú, chí díhna-gǎ cada cuendá-n te núu cùu-dé ñⁿ téé quide ndáá, chí núu cuendá-ni na tàxi ndecu-n-dé te vǎ cáda ndáá-dé, te yohó ndaa díquí-n cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá cáda-dé, te

ío coto-n mèe-n vǎ cáda-n ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá.

²³ Te ducaⁿ ío mee-ni cùhú xití-n te vǎ cóhó-n mèe-ni ndute, chí tnáhá luha vinú ndéhé yoho yáha stilé coho-n cuendá cada tátna-xi.

²⁴ Te dava ñáyiú cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-yu, te cùtnuní tucu sá nácháhu-yu na sáá nduu, te dava tucú-yu chí ñá túú cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-yu, dico na sáá nduu cùndáá cuéchi-yu te dáva-áⁿ cutnuni. ²⁵ Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaa sá váha quide dáva-yu chí cùtnuní, te cuèí ñá túú cùtnuní òré-ni dico dacuitíí sá sáá nduu cùtnuní.

6

¹ Te nchaa ñáyiú ndècu tnuú quide chíⁿ ndihí ñⁿ patróóⁿ xini ñúhu-xi ío canehé-yu sá yíñúhu núú-dé cuendá sá vǎ cáháⁿ cuèhé ñáyiú cuendá Yá Ndióxi, te ni vǎ cáháⁿ cuèhé-yu cuendá tnúhu-gǎ. ² Te núu patróóⁿ cue ñáyiú xinu cuechi-áⁿ sándáá iní-dé Yá Ndióxi, te ñá díú sá dúcáⁿ sándáá iní-dé Yá Ndióxi te vǎ canehé-yu sá yíñúhu núú-dé, chí uuⁿ-gǎ tàú-yu cada váha-yu cunu cuéchi-yu núú-dé, te ducaⁿ na cáda-yu chí xinu cuechi-yu núú téé sándáá iní ndihí-yu tnúhu Yá Ndióxi. Te vǎ dáñá ndèé-n dànehé-n-yu nchaa nǎcuáa cáháⁿ-í-a, te cúñaha-n xii-yu sá ná cáda-yu.

Nduu vétú iní-ó cùndecu-o

³ Te ío cue téé ñá túú tnií-güedé nǎcuáa cáháⁿ tnúhu Xítoho Jesucristú, te cue téé-áⁿ cáchi-güedé sá cáháⁿ ndáá-güedé dico ñá ndáá, chí ñá túú cáháⁿ-güedé nǎcuáa cuáháⁿ tnúhu-gǎ. Te nchaa tnúhu Xítoho Jesucristú cúú-xí mèe-ni tnúhu ndáá, te chindee ñaha-xi cada ndáá-ó cùndecu-o ichi-gǎ. ⁴ Te nchaa cue téé ducaⁿ xiquide quide cahnu-güedé méé-güedé dico ñá túú vèdana xini-güedé, te cue téé-áⁿ ñá túú ndècu váha iní-güedé chí nándi tnúhu sá ñá túú nándíhi cuini-güedé cùtnáha-güedé. Te nguíta-güedé cúú cùedú iní tnáhá-güedé, te nàá ndihí tnáhá-güedé, te xicuèhé tnáhá-güedé, te ñá túú-gǎ cúú váha iní núú tnáhá-güedé. ⁵ Te cue téé-áⁿ mee-ni nàá-güedé chí ñá túú sàni váha iní-güedé, te ni ñá túú xini-güedé nǎcuáa cuáháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi, te cáchi-güedé sá ío váha cùndecu-güedé ichi-gǎ chí sàni iní-güedé sá ío vǎi dihúⁿ nihí-güedé cùndecu ndihí-güedé. Te yúhú cáháⁿ-í dóho-n sá vǎ nihí tnáhá-n ndihí nchaa cue téé ducaⁿ xiquide. ⁶ Te ndáá sá ichi Yá Ndióxi cúú-xi ñⁿ ichi sá ío váha cùndecu-o, dico xini ñúhu-xi nduu vétú iní-ó nǎcuáa ndècu-o ñuyíú-a. ⁷ Te nchoo cuè ñáyiú chí ñá túú vèdana nèhe-o ní quexiò ñuyíú-a, te díu-ni ducaⁿ ñá túú vèdana canehe-o quíhíⁿ òré ná cúú-ó. ⁸ Te ío xini ñúhu-xi nduu vétú iní-ó te núu ndècu-ni

sá cúnchito-o ndíhi dóo cuihnu-o. ⁹ Te ió ñáyiú ío cuiñi-yu cuu cuicá-yu, te ñáyiú-áⁿ dácahu iní ñáhá yúcu ñáváha xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá cahu iní-yu quidé-yu, te nchaa sá quidé-yu-áⁿ ñá túú védana nándíhi-xi chi uuⁿ-gá ndadá ndàhú ñáhá-xi xii-yu, te dàcuíta nihnu ñaha-xi. ¹⁰ Chi nchaa ñáyiú ñuhu iní mee-ni díhúⁿ, te xíáⁿ quidé-xi ngúita-yu sàni iní-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá. Te ió ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi te sá tnúhu ducaⁿ ñuhu iní mee-ni díhúⁿ ní dāñā-yu ñá túú-gá sàndáá iní ñáhā-yu xii-gá, te vitna ñá túú tnāhī-gá ndécú váha iní-yu.

Cahni iní-ó càda-o nchaa nacuaá càháⁿ Yá Ndióxi chi sàndáá iní-ó-gá

¹¹ Te yòhó téé quide chiuⁿ Yá Ndióxi xini ñuhu-xi vá cadá-n dàtná quidé nchaa ñáyiú ní cachí-í sá ñá túú quide ndáá, te vá dáñā ndèe-n càda ndáá-n cùndecu-n, te cada-n nàcuáa nduu vétú iní Yá Ndióxi, te ío quindáá iní-n-gá, te cuu iní-n nchaa tnaha ñáyiú-n, te cada càhnu iní-n nchaa sá ná yáha-n cùndecu-n ichi-gá, te cunduu ndàhú iní-n. ¹² Te cahni iní-n càda-n nchaa nacuaá cuiñi Yá Ndióxi chi sàndáá iní-n-gá, te ío cuhuⁿ iní-n sá cùndècu-n ndíhi Yá Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ, chi diu cuèndá tnāhī-áⁿ ní cáháⁿ ñáhā-gá xii-n, te ní cáháⁿ ndáá-n núú vai ñáyiú sá ío váha sàndáá iní-n-gá. ¹³ Te Yá Ndióxi Yáá quidé nchito nchaandi túhú sá ío ñuyú náha-gá sá càháⁿ-í dóho-n vitna, te diu-ni ducaⁿ náha tucu Xítohó Jesucristú Yáá ní cáháⁿ tnúhu ndáá núú tē Pilatú ¹⁴ sá quindáá iní-n càda-n nchaa nacuaá càháⁿ Yá Ndióxi, te nchaa tnúhu càháⁿ-gá cada-n nàcuáa vá dáquèe túhú ñáhá ñáyiú xii-n, te ducaⁿ-ni càda-n ndéé ná sáá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. ¹⁵ Te quixi tucu-gá chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu, te mee Yá Ndióxi náhá-gá ná nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. Te Yá Ndióxi ío váha cùu iní-gá te ìⁿdì díí-ni-gá ío-gá cùnùu-gá dàcúxí cuè téé tàxi tnuní ìⁿ ìⁿ nàcióⁿ ndíhi nchaa dava-gá cue téé cùnùu, chi tàxi tnuní ñáhā-gá xii-güedé, te nchaa ñáyiú ndècu ñuyúú-a tàxi tnuní-gá. ¹⁶ Te diu-gá cúú-gá Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quiú, te ío càhnu cuu-gá chi dàtná dàyèhé nchícanhii dàyèhé-xi núú ndécú-gá, te vá yóo ìⁿ cùyii dayatni núú ndécú-gá, te ní ñá túú ní ìⁿ ñáyiú xini ñáhā xii-gá te ní vá ndácù-yu quini ñáhā-yu xii-gá. Te ío na cànehe nchaa ñáyiú sá yíñuhu núú-gá ní caa ní quíhíⁿ, te ducaⁿ ío na tàxi tnuní-gá ní caa ní quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cunduu.

¹⁷ Te cáháⁿ-n dóho nchaa ñáyiú cuica ndècu ndíhi nchaa sá ío ñuyúú-a cuèndá sá vá cadá càhnú-yu mèe-yu, te duuⁿ duuⁿ vá cùndèé iní-yu ní ìⁿ sá ndécú ndíhi-yu

chi vá cùdñi-xi, te cáháⁿ-n dóho-yu sá ná cùndèé iní-yu Yá Ndióxi chi diu-gá cúú-gá Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quiú, te chitu núú ndáhá tàxi-gá nchaa sá xini ñuhu-o, chi cuiñi-gá sá ío cuu váha iní-ó cùndecu-o. ¹⁸ Te cáháⁿ tucu-n dóho-yu sá ná cadá-yu mee-ni sá váha, te cuèndá nchaa sá váha cadá-yu-áⁿ te cuú-yu ìⁿ ñáyiú cuica sá cúú-xí Yá Ndióxi, te na cùndecu túha-yu chindèe-yu cue ñáyiú ndàhú cuañàhā-yu sá xini ñuhu-yu. ¹⁹ Te núu ducaⁿ na cadá-yu te Yá Ndióxi cuañaha-gá sá ndúú tãhū-yu na sáá nduu, te ngùndecu váha-yu ndíhi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

Tnúhu ndéé núú ní ndíhi-ná

²⁰ Te yòhó té Timùteú càháⁿ-í dóho-n sá ío cada cuèndá-n vá dáma tnúhu ní taxi Yá Ndióxi danèhé-n ñáyiú, te vá cadá cuèndá-n nchaa cuendú cuèhé cuèndú duha ío ñuyúú-a chi ñá túú nándíhi-xi, te ní vá cadá cuèndá-n nchaa tnúhu xitnáha ñáyiú càchi sá xicá náha tnúhu cue téé túha chi ñá díú ìⁿ tnúhu ndáá cúú-xí. ²¹ Te ío ñáyiú ñá túú-gá sàndáá iní-yu tnúhu Yá Ndióxi, chi ní quide cuèndá-yu nchaa tnúhu xica naha ñáyiú-áⁿ.

Te Yá Ndióxi ná chindèe chitúu ñaha-gá xii-n. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío cada ndee ìni-ná vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PÁBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA TÉ TIMÙTEÚ

Té Páblú cádúha-dé tutú quihíⁿ ndaha té Timùteú

¹ Yúhú té Páblú ní tendaha ñaha Yá Ndiòxí cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyi, chí ducaⁿ ní cachí Yá Ndiòxí cunduu. ² Té cáháⁿ-í dátá ní cachí Yá Ndiòxí sá ncháá nchòo ñáyi ndècu ndíhi Xítóhó Jesucristú naníhí táhù-ó. ³ Té yúhú té Páblú cádúha-í tutú-a daquixi-í ndaha yòhó té Timùteú chí ío cùu iní ñáhà-í xii-n, te diu-í ní sanu ichi ñaha-í xii-n ichi Xítóhó Jesucristú, te xicáⁿ táhù-í núú Dütú Ndiòxí ndíhi núú Xítóhó Jesucristú sá ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-n, te cundáhú iní ñáhà-gá, te ducaⁿ ndí nduu-gá ná cádá te ío váha cuu iní-n cùndecu-n.

Cáháⁿ váha-o cuendá Xítóhó Jesucristú

³ Te cuéi nduu cuéi níu ducaⁿ-ní cáháⁿ ndíhi-í Yá Ndiòxí cuendá-n, te ndácáⁿ táhù-í núú-gá, te xinu cuechi-í núú-gá dátá ní quide cue ñani tnáhà-í ní xíndecu ndéé sanduu, te cùtnuní iní-í sá quidé ndáá-í núú-gá dátá ní xóo cada-güedé. ⁴ Te ío sàni iní-í naníhí tnáhà-ó cuendá ío cudíí iní-í, chí ndacu iní-í sá ío ní ndáhyú-n sá ndíhú iní-n cùtnáhá ní quide ndee iní-í tnáhà-ó. ⁵ Te ñaha-í sá sàndáá ndisa iní-n Yá Ndiòxí dátá ní ngúita díhna-gá xítá-n tá Loidá ndíhi náná-n tá Eùnicé quidé-yu, te cùtnuní ndáá iní-í sá díú tnáhà-n ío váha sàndáá iní-n-gá.

⁶ Te xiáⁿ dándacu iní ñáhà-í xii-n cuendá sá ío-gá nducu ndèe-n cada-n chiuⁿ ní nduu táhù-n núú Yá Ndiòxí cada-n, chí ní taxi-gá tnúhu ndee iní ní ngúndecu ndíhi-n cùtnáhá ní sacáⁿ ndodo-í ndaha-í díquí-n sá díú chiuⁿ-gá cada-n. ⁷ Te Espíritú sá ní taxi Yá Ndiòxí ndécú ndíhi-o ñá túú cùu-xi ñⁿ Espíritú sá cádá nàcuáa yúhù-ó, chí cùu-xi ñⁿ Espíritú sá táxi tnúhu ndee iní cada-o chiuⁿ-gá, te diu-xi quide cuu iní tnáhà-ó ñⁿ ñⁿ-o, te diu-ni tucu-xi quide cùtnuní iní-ó nàcuáa cada-o cùndecu-o. ⁸ Te xiáⁿ núú vá cùcàhàⁿ núú-n cáháⁿ váha-n cuendá Xítóhó Jesucristú, te ní vá cùcàhàⁿ núú-n sá dúhá yíhi-í vecaá sá cuendá-gá, te xini ñuhu-xi sá tnáhà-n ndòho-n sá cuendá tnúhu-gá, te cundee iní-n ndòho-n, chí Yá Ndiòxí chindee ñaha-gá xii-n. ⁹ Te Yá Ndiòxí ní dácácu nihnu ñaha-gá xii-o núú ùhú núú ndáhú, te ní cachí-gá sá cádá-ó ncháa nacuáa cuíni méé-gá cunduu, te ducaⁿ ní quide-gá chí ducaⁿ ní sani iní méé-gá cunduu sá cádá váha ñaha-gá xii-o, te ñá díú sá ío váha

quide-o ndecu-o ducaⁿ ní quide-gá. Te ndéé cùtnáhá vétá ngáva-gá ñuyúú ní cachí-gá sá cádá váha ñaha-gá xii ncháa nchoo ñáyi ní ngúndecu ndíhi Xítóhó Jesucristú vitna. ¹⁰ Te vitna cùtnuní iní-ó sá ío váha quide ñaha-gá xii-o, chí ní quixi Xítóhó Jesucristú ñuyúú-a ní dácácu nihnu ñaha-gá xii-o núú ùhú núú ndáhú, te Yaá-áⁿ ní quide-gá cuendá sá vá cùú-gá-ó cùú dúcáⁿ-ó, chí ní cachí-gá sá cùndecu-o ní caa ní quihíⁿ te núu na quindáá iní-ó tnúhu-gá.

¹¹ Te ní cachí-gá sá cáháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyi ñá túú cùu ñáyi isráel te dacuáha váha-í-yu tnúhu-gá, te cuéi ndèni ní cuu ndécú-yu te quihíⁿ-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-yu chí ducaⁿ ní cachí-gá cunduu. ¹² Te cuendá xiáⁿ nándi sá ndóhó-í vitna cuendá-gá, dico ñá túú cùcàhàⁿ núú-í chí cùtnuní váha iní-í nàcuáa sàni iní Xítóhó Jesucristú Yaá sàndáá iní-í, te yúhú ní dáñà-í méé-í núú ndáhà-gá, te cùtnuní ndáá iní-í sá cótó ñaha-gá xii-í ndéé ná sáa nduu nàcuaca ñaha-gá.

¹³ Te vá dáñá ndéé-n cada-n ncháa nacuáa cáháⁿ tnúhu váha ní dánèhé ñáhà-í xii-n, te ío quindáá iní-n Yá Ndiòxí, te ncháa-o nàcuáa ndècu-o ndíhi Xítóhó Jesucristú ío cuu iní tnáhà-ó ñⁿ ñⁿ-o. ¹⁴ Te cada cuendá váha-n sá vá dáma tnúhu Yá Ndiòxí sá ní taxi-gá ndécú ndíhi-n, te Espíritú-gá sá ní taxi-gá ndécú ndíhi-o chindee ñaha-xi xii-n.

¹⁵ Te yòhó sa xini-n sá ncháa ñáyi ndècu distritú Asiá, ñáyi ní sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú ní dáñá ñáhà-yu xii-í, te tnáhà té Fígeló ndíhi té Hèrmógenés ní dáñá ñaha-güedé xii-í. ¹⁶ Te xicáⁿ táhù-í núú Xítóhó Jesucristú sá ná chindee-gá cue ñáyi cùu ndi mee té Onésifóro, chí diu-ó ío vái xito ní quixi-dé ní quide cuendá ñáhà-dé xii-í, te ní taxi-dé tnúhu ndee iní, te ñá túú ní cùcàhàⁿ núú-dé sá yíhi-í vecaá. ¹⁷ Te cùtnáhá ní xíndecu-dé ñáúú Rómá ducaⁿ-ní ní xóo nanducu ñaha-dé xii-í ndéé ndéé naníhí ñáhà-dé. ¹⁸ Te xicáⁿ táhú tucu-í núú Xítóhó Jesucristú sá ná cundáhú iní ñáhà-gá xii-dé nduu na sáa cundáá cuéchi ncháa ñáyi. Te yòhó sa xini ndáá-n sá ío ní chindee ñaha-dé xii-o cùtnáhá ní xíndecu-o ñúú Èfesú.

2

Té quide ndáá xinu cuéchi núú Xítóhó Jesucristú

¹ Te yòhó té cùu datná ñⁿ déhe mee-í ío nducu ndèe-n cada-n nacuáa níhí ndéé-gá-n cùndecu-n ichi Xítóhó Jesucristú chí diu-gá chindee ñaha-gá xii-n. ² Te ncháa tnúhu sá ní dánèhé ñáhà-í xii-n ndíhi ncháa dáva-gá ñáyi, xiáⁿ danèhé-n dáva-gá cue té quide ndáá cuendá danèhé-güedé dáva-gá ñáyi.

³ Te cahni iní-n ndòho-n cunu cuechi-n núú Xítóhó Jesucristú dátá cuíni-n ndòho ñⁿ

sandadú sàhni iní-dé xínú cuèchi-dé. ⁴ Chi ni ìn sandadú ñá túú nàgá sání iní-dé cada-dé òré xínú cuèchi-dé cuèndá cudü-dé núú téé tàxi tñuní ñáhá. ⁵ Te diu-ni ducaⁿ sátnahá-xi cùu tucu ìn téé dàdiqui, chi núu vá dàdiqui-dé nàcuáa tàu-xi cunduu te vá nihí-dé sá ndúú táhü-dé. ⁶ Te núu ìn téé xínú cuechi ío ndücu ndee-dé quidé chiüⁿ-dé chíhi-dé tatá, te diu-dé tàü-dé díhna-gá-dé níhi-dé sá cùhüⁿ yáhu-dé. ⁷ Te cani iní-n nchaa tnúhu cáháⁿ-í-a, te Xítohó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-n te tecú tñuní-n nchaa.

⁸ Te ndacu iní-n sá Xítohó Jesucristú ní cuu-gá ñani tnáhá ndü Dávüi, te ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te diu ducaⁿ ndüu tnúhu dānehé-í ñáiyü. ⁹ Te ío dāndoho ñaha ñáiyü xii-í cuèndá sá cáháⁿ-í tnúhu-gá, te quide ñahá-yu xii-í dàtná quidè-yu ìn téé ní quide ìn cuèchi càhnu, chi ní chíhi ñahá-yu vecaá xii-í, dico tnúhu Yá Ndióxi chí vá ndácü-yu nganí-yu. ¹⁰ Te xiáⁿ núu cuéi nāndi cùu nchaa sá quidé ñahá-yu xii-í, dico quide cahnu iní-í cuèndá sá nānhí tǎhü tnáhá nchaa dava-gá ñáiyü cuini Yá Ndióxi cundecu ndihi-gá, chi nchaa ñáiyü na tnáhá tnúhu ndihi Xítohó Jesucristú nduu táhü-yu cundecu-yu ndihi-gá núú ío váha càa ndecu-gá ní caa ní quihíⁿ.

¹¹ Te xéhé cùú-xi ìn tnúhu ndáá cuiti: Nchoo cùu-o datná ñáiyü ní xihí ndihi Xítohó Jesucristú chí ñá túú-gá ndécú-ó ichi cuehé ichi duha, te xiáⁿ núu cuéi na sáa nduu cùú-ó ñüyü-a, dico diu-ni cundecu-o ndihi-gá.

¹² Te núu na cūndee iní-ó ndòho-o nāndi sá ndóhó-ó sá cuèndá-gá, te sáa nduu te cunuu-o ndihi-gá.

Te núu na cáháⁿ-ó sá ñá túú xini-ó-gá, te diu-ni ducaⁿ cūñaha-gá xii-o sá ñá túú xini ñahá-gá ná sáa nduu càda ndáá-gá cuèchi nchaa ñáiyü.

¹³ Te núu nchoo ñá túú quide ndáá-ó ndécü-o núú-gá ñá, dico mee-gá chí ío ndáá quidé-gá, chí Yá Ndióxi nchaa sá sání iní-gá quidé-gá.

Téé quide nacúaa ndüu vétü iní Yá Ndióxi

¹⁴ Te dandacu iní-n nchaa ñáiyü ndécü ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú nchaa tnúhu cáháⁿ-í-a, te cūñaha-n xii-yu sá Xítohó Jesucristú cuini-gá sá ñá túú-gá nāndi tnúhu cūtnáhá-yu, chí nchaa tnúhu cáháⁿ-yu-áⁿ dácuíta nihnu-xi ñáiyü ndédóho ñaha xii-yu, chí ñá túú vèdana nāndihi nchaa tnúhu-áⁿ. ¹⁵ Te ío nducu ndèe-n cada ndáá-n cūndecu-n núú Yá Ndióxi, te cada-n chiüⁿ-gá nàcuáa nduu vétü iní-gá, te cáháⁿ ndáá-n tnúhu-gá, cuèndá sá vá cūcàhaⁿ núú-n núú-gá. ¹⁶ Te vá cādá cuèndá-n nchaa tnúhu sá ñá túú vèdana nāndihi cáháⁿ ñáiyü cuèndá Yá Ndióxi, chí nchaa ñáiyü cáháⁿ tnúhu-áⁿ ndihi nchaa ñáiyü sácūndédóho ñaha xii-yu uuⁿ-gá

quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ¹⁷ Te nchaa tnúhu-áⁿ cūténuu-xi dàtná quidé ìn cuèhé sá ñani ñaha xii ñáiyü xitè nuu-xi nihí yiqui cūñü-yu. Te tnáhá té Himèneu ndihi té Filetú cáháⁿ-güedé tnúhu-áⁿ quidé-güedé dàtná quidé ñáiyü-áⁿ. ¹⁸ Te cue téé-áⁿ ñá túú-gá cáháⁿ ndáá-güedé dàtná cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi, chí càchi-güedé sá nchaa nchò ñáiyü ndécü ichi Yá Ndióxi cùú-ó dàtná cue ñáiyü sa ní ndoto, dico na cùu ndisa-o te vá ndótó-gá-ó càchi-güedé. Te dava ñáiyü ní dàñá-yu sá sàndáá iní-yu tnúhu Yá Ndióxi sá dúcáⁿ cáháⁿ-güedé. ¹⁹ Te cuéi ducaⁿ quide davá-yu, dico Yá Ndióxi ní taxi ndecu-gá cue ñáiyü ni yùhu ní iní ndécü ichi-gá, te cūtnuní sá ndécü ndihi ñaha-gá xii-yu, chí ìn xichi núú tütü-gá càchi-xi sá mée-gá xini-gá cue ñáiyü cùu cuèndá-gá. Te ingá tucu xichi núú tütü-gá càchi-xi sá nchaa ñáiyü sàndáá iní ñahá xii Xítohó Jesucristú xini ñühu-xi sá vá cūndecu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha.

²⁰ Te ñáiyü cuica chí ndécü ndihi-yu vehé-yu cóhó sá ní cuáha mee-ni díhüⁿ cuááⁿ, ndihi cóhó sá ní cuáha mee-ni díhüⁿ cuixíⁿ, te nchaa cóhó-áⁿ cùú-xi dàtná cue ñáiyü ñá túú ná cūmāni núú Yá Ndióxi. Te ndécü ndihi tucü-yu cóhó sá ní cuáha mee-ni ñühu, ndihi cóhó sá ní cuáha mee-ni yütü, te nchaa cóhó-áⁿ cùú-xi dàtná cue ñáiyü ñá túú quide ndáá núú Yá Ndióxi. ²¹ Te nchaa ñáiyü ío ndécü yiñuhu núú Yá Ndióxi cùú-yu ñáiyü ñá túú nihí tnáhá ndihi cue ñáiyü ñá túú quide ndáá núú-gá, te cue ñáiyü ndécü yiñuhu núú-gá-áⁿ ñá túú tnáhí quée càva-yu quidé-yu nchaa chiüⁿ tahu-gá.

²² Te ío cada cuèndá-n vá cādá-n nàcuáa quide cue téé cuechi ndécü ichi cuehé ichi duha, te cada-n nàcuáa cundáá-n cūndecu-n ichi Yá Ndióxi, te quindáá iní-n-gá, te cuu iní-n nchaa tnaha ñáiyü-n, te cundecu nahí-n, chí ducaⁿ tàü-xi cada-n ndihi nchaa dava-gá ñáiyü sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi ñáiyü cáháⁿ ndihi ñaha xii Yá Ndióxi. ²³ Te vá cādá cuèndá-n ìn ñá túú xitnaha ñáiyü chí ñá túú vèdana nāndihi-xi, chí núu na càda cuèndá-ó te dicó dānāá ñahá-xi. ²⁴ Chi nchaa cue téé xínú cuechi núú Yá Ndióxi xini ñühu-xi cáháⁿ váha-güedé ndihi nchaa ñáiyü, te danèhé ñahá váha-güedé tnúhu-gá, te cunduu càhnu iní-güedé te vá nāá-güedé. ²⁵ Te vii vii cáháⁿ-güedé dóho nchaa ñáiyü sáa iní-xi, ñáiyü ñá túú tnáhá iní tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi, te ducaⁿ te cudana Yá Ndióxi cada-gá te ndixi túu iní-yu sá ñá túú quide váha-yu ndécü-yu te quindáá iní-yu tnúhu-gá. ²⁶ Te ducaⁿ te cutnūni iní-yu sá sácūlná cūñü-xi taxi tñuní ñahá-xi xii-yu, chí dàcahu iní ñahá-xi xii-yu quidé-yu nchaa nàcuáa cùu iní-xi ní cùu.

3

Nàcuáa cada ñáiyu òrè sa ta cùyatni sáá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú

¹ Te cächí tnúhu-í xii-n cuendá cunaha-n nàcuáa cada-xi òrè sa ta cùyatni sáá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú, chi ðává-án^o io cada úhú-xi. ² Chi nguíta ñáiyu cuhuⁿ iní-yu mee-ni sá cúu-xí meé-yu, te cuhuⁿ iní-yu mee-ni ðihúⁿ, te io cada càhnú-yu meé-yu, te cunduu yichí iní-yu, te cáháⁿ cuèhé-yu cuendá Yá Ndióxi, te vá quindáá-gá iní-yu ni tátá-yu ni náná-yu, te ñi vá ndacáⁿ táhú núu tnáhá-yu cuendá nchaa sá vaha cada tnáhá-yu, te cadá-yu mee-ni sá ñà túu tnáhá iní Yá Ndióxi. ³ Te vá cúu iní tnáhá ndi meé-yu, te nàa-yu te vá cuanáa-yu, te tee tnáhá-yu cuéchi neñúu, te vá cuanáa-yu cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu, te io cunduu cuihna iní-yu, te vá tnáhá iní-yu nchaa sá vaha. ⁴ Te dayuhu cuáha cuendá tnáhá-yu núu cuè té cùchiuⁿ, te io cunduu yⁿⁱ iní-yu cadá-yu nándi sá ñà túu vaha, te io cada nínu-yu meé-yu, te mee-ni ncháa sá cúdí iní-yu cadá-yu, te vá cúdí iní-yu nanducu nihnú-yu Yá Ndióxi. ⁵ Te queshá-yu sá tnáhá-yu ndécú-yu ichi Yá Ndióxi dico vá cadá-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ-gá.

Te yúhu cächí tnúhu-í xii-n sá vá ñihí tnáhá-n ndihí nchaa ñáiyu ducaⁿ quide. ⁶ Te dava ñáiyu-án^o quihíⁿ-yu dava vehe núu xindecu ñáiyu, te nguíta-yu dandáhú-yu ñáiyu ðihí ñà túu xiní dana cuendá Yá Ndióxi, te ñáiyu ðihí-án^o cúu-yu ñáiyu ndècu vihi cuéchi-xi, chi io cúdí iní-yu quidé-yu nchaa náni sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu. ⁷ Te cuéi io ðacuahá-yu, dico ñà túu cùtnuní iní-yu nása cuáháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi. ⁸ Te ñáiyu ducaⁿ dandahú ñáhá xii cue ñáiyu ðihí-án^o ñà túu cáháⁿ vaha-yu cuendá tnúhu Yá Ndióxi, chi quidé-yu ðátná ní quide ndí Jánés ndihí ndíi Jámbrés chi cue ndíi-án^o ñà túu ní cùu vaha iní cue ndíi núu ndíi Moisés cuendá tnúhu ní cáháⁿ ndíi. Te ñáiyu-án^o cúu-yu ñáiyu sàni iní mee ñine-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá, te cuéi cächí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndióxi dico ñà ndáá sá sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá. ⁹ Dico vá ndacú-gá-yu dandáhú-yu vai ñáiyu, chi nchaa ñáiyu cutnùní iní-yu sá io ñi ðiquí-yu, te ñà túu cáháⁿ ndáá-yu ðátná ní quide cue téé úú ñà túu ní tnáhá iní tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés.

Té Páblu dásahú-dé té Timùteú

¹⁰ Te yòhó quidé-n ncháa nàcuáa ní ðanèhé ñáhá-í xii-n, te ní xiní-n ncháa nàcuáa quide-í ndécú-í, te cùtnuní iní-n nàcuáa sàni iní-í ndécú-í ñuyúú-a, te xiní-n sá io sàndáá iní-í Yá Ndióxi, te io càhnu iní-í, te cùu iní-í

nchaa ñáiyu, te xiní tucu-n sá io quide cahnu iní-í cuéi nándi sá yáha-í ndécú-í dico ñà túu ðáña ndeé-í ichi-gá. ¹¹ Te io vai sá quidé ñàha ñáiyu xii-í ðándòho ñáhá-yu sá ndécú-í ichi Xítohó Jesucristú, te sa ñàha tucu-n ðátná ní quide ñáhá-yu xii-í cùtnáhá ní xindecu-í ñuu Antióquia, ndihí ñuu Iconiú, ndihí ñuu Lístá, chi io ní ðándóhó ñáhá-yu xii-í sá cuendá-gá. Dico Xítohó Jesucristú io ní xito ñàha-gá xii-í te ní chindee ñàha-gá cuéi nándi cùu sá ñi yáha-í. ¹² Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-n sá io vai sá ñà túu vaha cada ñàha ñáiyu xii nchaa ñáiyu cuiñi sá ñà túu ñà cumáni núu Yá Ndióxi cuendá sá ndécú ndihí-yu Xítohó Jesucristú. ¹³ Dico dava ñáiyu cächí-yu sá cáháⁿ-yu tnúhu Yá Ndióxi te ñà ndáá sá cáháⁿ-yu tnúhu-gá, ñáiyu-án^o uuⁿ-gá cuita cada-gá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quihíⁿ, te ducaⁿ-ni io dandahú tnáhá-yu.

¹⁴ Te yòhó chi io vaha ní sàndáá iní-n tnúhu Yá Ndióxi sá ðacuàha-n, te vitna cáháⁿ-í ðòho-n sá vá ðáña ndeé-n quindáá iní-n tnúhu-án^o, te yòhó sa ñàha-n ná cúu ñáiyu ní ðanèhé ñáhá xii-n tnúhu-gá. ¹⁵ Te yòhó chi ndeé cùtnáhá cúu ðandú-n ñi nguíta-n ðacuàha-n tnúhu ndeé núu tútu Yá Ndióxi, te ðiu-ni nchaa tnúhu-gá canu ichi ñàha-xi xii-n te nanihí táhú-n, chi sàndáá iní-n Xítohó Jesucristú. ¹⁶ Te nchaa cue téé ní tee tnúhu Yá Ndióxi, chi ðiu-ni mee-gá ní ðácáhú iní ñáhá-gá xii-güedé nàcuáa tee-güedé, te tnúhu-gá io vaha ðacuàha-o nchaa dava-gá ñáiyu, te cáháⁿ-xi ðòho-o sá vá cündecu-gá-ó ichi cuèhé ichi duha, te núu ñà túu quide ndáá-ó ndècu-o te nàcanu ichi ñàha-xi, te ðanèhé ñáhá-xi nàcuáa cada-o cündáá-ó núu Yá Ndióxi. ¹⁷ Te ðiu-ni tnúhu-gá ðátúha ñàha vaha-xi xii nchoo cuè ñáiyu ndeé ndihí-gá cuendá cada-o ncháa núu sá vaha.

4

¹ Te Xítohó Jesucristú quixi-gá taxi tnùní-gá ñuyúú-a, te cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáiyu sa ní xihí, ndihí cuéchi nchaa ñáiyu xindecu vivú. Te mee-gá ndihí Yá Ndióxi ñáhá-gá sá io cáháⁿ-í ðòho-n vitna ² sá io ðacuàha-n ñáiyu tnúhu-gá, te vá ðáña ndeé-n ðacuàhá-n-yu ndèda-ni càa oré cuéi ñà túu cuiñi-yu cundedòho-yu, te nchaa ñáiyu ñà túu cuiñi cada ndáá cùñaha ndáá-n ncháa nàcuáa quidé-yu. Te cùñaha tùcu-n xii-yu sá vá ðúcáⁿ-gá cadá-yu, te cáháⁿ-n ðòho-yu cuendá cada ndáá-yu cundecú-yu. Te io cunduu càhnu iní-n òrè cáháⁿ-n ðòho-yu, te io ðacuàhá-n-yu tnúhu-gá. ³ Chi sáá nduu te vá cächí-gá-yu cundedòho-yu nchaa tnúhu sá sánú ichi ñàha cundecu vaha-o núu Yá Ndióxi, chi mee-ná nchaa sá cúdí iní meé-yu cundedòho-yu, te ndécú-yu cue téé ðanèhé ñáhá xii-yu nchaa tnúhu cùu iní-yu-án^o. ⁴ Te vá cadá cuendá tnáhí-gá-yu

tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, chi mee-nã tnúhu sã ñã túú nãndíhi cada cuëndá-yu. ⁵ Dico yòhó ío quíhi iní-n cùndecu-n, te cahni iní-n cuéi nãndi na ndòho-n, te dacuàha-ni-n ñáyiu tnúhu Yá Ndiöxí, ñáyiu vátá quëndáá iní ñáhá-gã xii-gá, te cada-ni-n ncháa chiuⁿ ní táhú-gã cada-n.

⁶ Te yúhú sa ñúhu ichi-ná-í quíhiⁿ-í núú ndécú Yá Ndiöxí cundecu-í, chi sa ní cuyatni cahni ñaha-güedé xii-í cuëndá sá xínú cuèchi-í núú-gã. ⁷ Te ní quide-í ncháa chiuⁿ ní táhú Yá Ndiöxí cada-í te vitna ní xínu cava ncháa chiuⁿ ní táhú-gã-ãⁿ ní quide-í, te ñã túú ní ðãña ndeé-í ní sãndáá iní-í-gã, te ducaⁿ-ni sãndáá iní-í-gã ndeé vitna. ⁸ Te vitna sa ndècu túha-ná sá ndúú táhú-í cuëndá sá quidé ndáá-í núú Yá Ndiöxí, te Xítohó Jesucristú taxi-gã táhú-ãⁿ nduu táhú-í ná sáá nduu, chi cuu-gã ñiⁿ Yáá quidé ndáá cuiti, te ñã díú-ní yúhú taxi-gã táhú-ãⁿ cuu cuëndá-í, chi tnáhá ncháa ñáyiu ndètu cahnu-ná sáá nduu quixi tucu-gã ñuyú-a cuãñaha-gã táhú-ãⁿ nduu táhú-yu.

Chiuⁿ tahu té Pãblú cada té Timùteú

⁹ Te cuini-í sá ío ndíhi quixi-n quixi coto ñaha-n xii-í. ¹⁰ Chi té Dëmás ñã túú-gã quidé cuëndá ñáhá-dé xii-í, chi mee-nã ncháa sá ío ñuyú-a ío cùdí iní-dé. Te ní dándõo ñaha-dé cuáháⁿ-dé ñuu Tesalónica, te té Crèscénté cuáháⁿ-dé cundecu-dé distrítu Gálaciá, te té Títu cuáháⁿ-dé cundecu-dé distrítu Dàlmaciá. ¹¹ Te ñiⁿ ddi-ná té Lùcá ndécú ndíhi ñaha-dé xii-í, te cùñaha-n xii té Mácú quixi-n ndíhi-dé, chi té-ãⁿ ndacu-dé cada-dé ñiⁿ chiuⁿ-í. ¹² Te té Tiquicú ní tendaha-í-dé cuáháⁿ-dé ñuu Éfesú. ¹³ Te òré quixi-n te yáha-n vèhe té Cãrpú cáá ñuu Tròás canehe-n ñiⁿ dóó tícachi ní dándõo-í vehe-dé quixi, ndíhi ncháa librú-í, te tnáhá ncháa dava-gã tutú-í ndécú vèhe-dé canehe-n quixi chi xíãⁿ ío-gã xíní ñúhu-í. ¹⁴ Te té Ljandrú té cuu rerú ío vai sã ñã túú vãha ní cuu quide ñaha-dé xii-í, dico mee Yá Ndiöxí náhá-gã nása cada ñaha-gã xii-dé cuëndá sá dúcáⁿ quide-dé. ¹⁵ Te vá nihí tnáhá-n ndíhi-dé chi ío càháⁿ cuèhé-dé cuëndá ncháa tnúhu càháⁿ-ó.

¹⁶ Te cúnàhá ndécá ñaha-güedé xii-í ní sáháⁿ núú cuè té-é cùchiuⁿ xito díhna nuu, chi mee ði ní sáháⁿ te ñã túú ní sáháⁿ ni ñiⁿ cue té-é cùndíhi-í, chi ncháa-güedé ní dándõo ñaha-güedé xii-í, te yúhú xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndiöxí sá vã cádá cuëndá-gã sá dúcáⁿ ní quide-güedé. ¹⁷ Dico Xítohó Jesucristú ní chindee ñaha-gã xii-í, chi ní taxi-gã tnúhu ndee iní ní càháⁿ-í tnúhu-gã nàcuáa tàú-xi cunduu núú cuè té-ãⁿ ndíhi núú ncháa ñáyiu, dico ñã díú ñáyiu isràél cúu-yu, te ðiu-gã ní dácacu nihnu ñaha-gã xii-í ñã túú ní sãhni ñaha-güedé. ¹⁸ Te mee

Xítohó Jesucristú coto ñaha-gã xii-í te ñã túú ná cuu cuéi nãndi sã ná cádá ñaha ñáyiu xii-í te ðiu-ni-gã coto ñaha-gã xii-í ndeé ná sáá nduu sáá-í andiu núú ndécú-gã táxi tnúni-gã. Te ncháa-o chí ná càchí-ó sã ío càhnu cuu-gã ni caa ni quíhiⁿ. Te ducaⁿ na cunduu.

Tnúhu ndeé núú ní ndíhi-ná

¹⁹ Te ío cùñaha-n na càda ndee iní tá Priscá, ndíhi té Àquilú, ndíhi cue ñáyiu cuu ndi mee té Onèsiforó. ²⁰ Te té Èrastú ní quendõo-dé ñuu Còrintú, te té Trófimú ní dándõo-í-dé ñuu Miletú chi cùhú-dé. ²¹ Te ío cundíhi iní-n quixi-n oré vátá sáá-gã yóó quidé vixiⁿ-xi. Te ío cada ndee iní-n càchí té Èbulú, ndíhi té Pudenté, ndíhi té Línú, ndíhi tá Claudiá, ndíhi ncháa dava-gã ñáyiu sãndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú.

²² Te xicáⁿ táhú-í núú Xítohó Jesucristú sá ná cundecu ndíhi ñaha-gã xii-n ndíhi ncháa dava-gã-yu. Te ducaⁿ ío na chindee chítú ñaha-gã xii-ndo ncháa-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cádá ndeé iní-nã vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TĒ PĀBLŪ QUIHIⁿ NDAHA TĒ TĪTÚ

Té Pāblū cādūha-dé tutú quihiⁿ ndaha té Titú

¹ Yúhú té Pāblū xínú cuèchi-í núú Yá Ndióxi, te diu-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í cāháⁿ-í tnúhu Xítoho Jesucristú núú ñáyiú cuèndá quindáá iní nchaa ñáyiú ní cachí Yá Ndióxi naníhí tǎhú, ndihí cuèndá sá tēcú tnúni váha-yu tnúhu-gá, te ñáyiú na quindáá iní tnúhu-gá cada ndáá-yu cundecú-yu ichi-gá. ² Te yúhú dácúaha-í-yu tnúhu-gá cuèndá cundecu ndihí-yu tnúhu ndee iní sá cündecu ndihí-yu Yá Ndióxi ní caa ní quihiⁿ, chi ndéé cúnthá vátá ngǎva-gá ñuyíú-a ní cachí-gá sá cündecu ndihí ñaha-gá xii-yu, te ñá túú dándahú ñahá-gá, chí quide-gá ⁱⁱ sá cāháⁿ-gá. ³ Te ní sáá nduu ní cachí-gá sá níhí-yu tnúhu nácuáa cuáháⁿ tnúhu-gá, te diu-ní tnúhu-án ní cachí Yá Ndióxi Yáá dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú sá dácúaha-í ñáyiú. ⁴ Te tutú-a cādúha-í cuèndá daquixi-í ndaha yóhó té Titú, téé ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítoho Jesucristú, chí ⁱⁱⁱ ní tnúhu sándáá iní-ó. Te xicáⁿ tǎhú-í núú Tátá-ó Dütú Ndióxi sá ío na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-n, te diu-ní-gá ná cada te ío váha cuu iní-n cündecu-n. Te xicáⁿ tǎhú tūcu-í núú Xítoho Jesucristú Yáá dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú sá díú-ní ducaⁿ na cada ñaha-gá xii-n.

Chiuⁿ quide té Titú distritú Crétá

⁵ Te yúhú ní dándóo ñaha-í xii-n distritú Crétá, chí cuini-í cada-n nchaa chiuⁿ cumání, te cuini-í taxi ndecu-n cuè téé quindaha ñaha xii cue ñáyiú sándáá iní tnúhu Yá Ndióxi xíndecu ⁱⁱⁱⁱ ní ñúú yíndéhu distritú-án, te cada-n nácuáa ní cachí-í cada-n. ⁶ Te cue téé cada chiuⁿ-án xíní ñúhu-xi cuu-güedé mee-ni cuè téé ío váha quide ndáá nácuáa vá yóo cāháⁿ dóho-güedé, te na cū-güedé cue téé ndecu ⁱⁱ díi-ní ñadhí-xi. Te ducaⁿ nchaa landú-güedé ná cū-güexi landú sándáá iní ñahá xii Yá Ndióxi cuèndá sá vá yóo cu-atnuñaha xii-güexi queshá-yu sá ío sáá iní-güexi te quide-güexi nándu sá ñá túú tǎhú-güexi cada-güexi. ⁷ Chí xini ñúhu-xi sá ncháá cuè téé quindaha ñaha xii ñáyiú sándáá iní tnúhu Yá Ndióxi ío cundecu yíñúhu-güedé, chí ducaⁿ tǎhú-xi cada nchaa cue téé quide chiuⁿ Yá Ndióxi, te xini ñúhu tucu-xi sá vá cúú-güedé cue téé ñí iní-xi, te ní vá cúú-güedé cue téé líhli iní-xi, te ní vá cúú-güedé cue téé quihu, te ní vá cúú-güedé cue téé plétú, te ní vá cúú-güedé

cue téé dicó-ni ducaⁿ níhí díhúⁿ. ⁸ Te xini ñúhu-xi cuu-güedé cue téé sáñaha núu vehe ndetátú cue ñáyiú ñúhu ichi, cue téé quide váha sá cúú-xi tnàha ñáyiú-xi, cue téé ío váha cūtnuní iní-xi nácuáa cada cundecu ñuyíú-a, cue téé quide ndáá xíndecu, cue téé quide nchaa nácuáa ndúu vétú iní Yá Ndióxi, cue téé xito mee-xi ñá túú quide cutexínu. ⁹ Te na cū-güedé cue téé ío váha sándáá iní tnúhu váha tnúhu Yá Ndióxi sá ní dānehé ñahá-í xii-ndo cuèndá ducaⁿ te cue téé-án ndacu-güedé cāháⁿ-güedé dóho ñáyiú cuèndá cādá-yu nchaa nácuáa cāháⁿ Yá Ndióxi, te níhí-güedé tnúhu cāháⁿ váha-güedé núu nchaa ñáyiú dàquee tǎhú tnúhu Yá Ndióxi, te mee-ni cuè téé ducaⁿ quide váha taxi ndecu-n quindaha-güedé ñáyiú sándáá iní tnúhu-gá.

¹⁰ Te na cāchí tnúhu-í xii-n sá vái ñáyiú sáá iní-xi ío, te cāháⁿ-yu mee-ni tnúhu sá ñá túú nándíhí, te dándahú-yu tnàhá ñáyiú-yu, te ñáyiú isráel ío-gá vái-yu ducaⁿ xíquide. ¹¹ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ xíquide xini ñúhu-xi nducu-o tnúhu cūñaha-o xii-yu cuèndá cadí-yu yuhú-yu, chí dānehé-yu dava-gá ñáyiú ⁱⁱ sá ñá túú tǎhú-yu dácúahá-yu, te ducaⁿ quide-yu cuèndá-ni sá níhí-yu díhúⁿ, te ío titní xichi ní cuu dándahú-yu nchaa ñáyiú xíndecu ⁱⁱⁱ ní vèhe.

¹² Te ní cachí ⁱⁱ téé ío váha sáá díquí-xi ndecu mei ñúú distritú Crétá sá ncháá ñáyiú ñúú-dé-án ío ndèhndé-yu, te ío cuinha iní-yu, te ío vái xexí-yu, te cūhndú-yu. ¹³ Te ndáá ní cāháⁿ-dé chí ducaⁿ quide-yu, te xiáⁿ ío cāháⁿ-n dóho-yu cuèndá sá ná quindáá váha iní-yu tnúhu Yá Ndióxi. ¹⁴ Te cūñaha-n xii-yu sá vá cādá cuèndá-yu nchaa tnúhu ndehnde cāháⁿ ñáyiú isráel, te ní vá cādá cuèndá-yu nchaa tnúhu cāháⁿ ñáyiú ñá túú cuini quindáá iní tnúhu Yá Ndióxi.

¹⁵ Te nchaa sá ní cadúha Yá Ndióxi ío ñuyíú-a cū-xi mee nine-ni sá váha sá cúú-xi nchaa ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi ndecu ichi Yá Ndióxi. Dico nchaa sá ní cadúha-gá ñá túú cū-xi sá váha sá cúú-xi nchaa ñáyiú ndecu ichi cuehé ichi duha, chí ñá túú sándáá iní-yu tnúhu-gá, chí mee-ni sá cuèhé sá dúhá ñúhu iní-yu, te ñá túú quide cuèndá-yu núu quide váha-yu ádi ñá túú quide váha-yu ndécú-yu. ¹⁶ Te cāchí-yu sá sándáá iní-yu Yá Ndióxi, dico nchaa sá quide-yu-án cāchí tnúni-xi sá ñá ndáá. Te Yá Ndióxi chí duuⁿ duuⁿ ñá túú tnàhá iní-gá nchaa nácuáa quide-yu, chí ío sáá iní-yu, te ñá túú quide-yu ní ⁱⁱ sá váha.

2

Tnúhu váha tnúhu Yá Ndióxi

¹ Te yóhó órè dānehé-n ñáyiú, te dānehé-n-yu mee-ni nácuáa cāháⁿ tnúhu

váha tnúhu Yá Ndióxi. ² Te nchaa cue tée cùu sacuéhé ná càda cuendá-güedé vá cáda cùtexínu-güedé cundecu-güedé, te na cùndecu yiñuhu-güedé, te na cuáha váha-güedé cuendá nàcuáa cada-güedé cundecu-güedé, te na quindáa váha ini-güedé Yá Ndióxi, te na càda ini-güedé tnàha ñáyi-güedé, te na cùnduu cahnu ini-güedé cuéi nándi sá ná yáha-güedé. ³ Te vitna cáháⁿ tucu-í sá cúu-xí ncháa ñáyi dihi ñáyi cùu sacuéhé sá ná cùndecu yiñuhu-yu, te vá cúu-yu ñáyi yiti yùhu-xi, te ni vá cúu-yu ñáyi quihu, te na dànehé-yu nchaa dava-gá ñáyi cada váha-yu. ⁴ Te na dásahú-yu nchaa ñáyi dihi ñáyi cuechi cuendá ná cùu ini-yu yí-yu, ndihi cue landú-yu, ⁵ ndihi cuendá sá ná càni váha ini-yu nàcuáa cundecu-yu, ndihi cuendá sá vá càni ini-yu cada-yu ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, ndihi cuendá sá ná càda-yu nchaa chiⁿ ñuhu vehé-yu, ndihi cuendá sá cáda váha-yu nchaa tnàha ñáyi-yu, ndihi cuendá sá ná càda-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ yí-yu, te ducaⁿ xini ñuhu-xi cada-yu cuendá sá vá yóo cáháⁿ cuèhé cuendá tnúhu Yá Ndióxi. Duha cùñaha-n xii cue ñáyi dihi ñáyi cùu sacuéhé cuendá ducaⁿ dásahú-yu nchaa ñáyi dihi ñáyi cuechi.

⁶ Te yóhó cáháⁿ-n dõho nchaa cue tée cuechi cuendá sá ná càni váha ini-güedé nàcuáa cundecu-güedé, ⁷ te cada-n mée-ni sá váha cuendá ducaⁿ càncicúⁿ nihnu-güedé cada-güedé, te òré danèhé-n-güedé te ío váha cuu ini-n dànehé-n-güedé, te ndihi tnúhu yiñuhu cáháⁿ ndihi-n-güedé. ⁸ Te cáháⁿ-n mée-ni tnúhu váha, te ducaⁿ te vá yóo ìⁿ cáháⁿ cuèhé cuendá tnúhu cáháⁿ-n, te nchaa ñáyi cùu úhú ini ñáhá-xi-o cucahaⁿ núu-yu, te vá nihí-yu tnúhu cáháⁿ cuèhé-yu cuendá-ó.

⁹ Te ío cáháⁿ-n dõho nchaa cue tée xinu cuechi sá ná quindáa ini-güedé cada-güedé nchaa chiⁿ tahu patróoⁿ-güedé nàcuáa cudü-güedé núu cuè tée-áⁿ, te vá cáháⁿ sáa ini-güedé. ¹⁰ Te vá càni ini-güedé duhu-güedé, te cada ndáa-güedé cuendá sá ñá túu ná caní ini ñáhá cuè patróoⁿ-güedé, te ducaⁿ te cutnùni ini ñáyi sá tnúhu Yá Ndióxi ío váha dànehé ñáhá-xi nàcuáa cada-o cùndecu-o, te diu-gá cúu-gá Yaa dácäcu nihnu ñaha xii-o núu ùhú núu ndàhú.

¹¹ Te nchoo ní cutnùni ini-ó sá Yá Ndióxi ío cundahú ini-gá nchaa nchoo ñáyi ndecu ñuyú-a, te ní taxi-gá tnúhu ndee ini sá nánihí tãhú nchaandi túhú ñáyi te núu na quindáa ini ñáhá-yu xii-gá. ¹² Te ní cachí-gá sá dáñá-ó ncháa ichi cuèhé ichi duha chi ñá tnàhá ini-gá cundecu-o ichi-áⁿ, te vá ío cuhuⁿ ini-ó ncháa sá ío ñuyú-a, te ní cachí tucu-gá sá ío caní ini-ó nàcuáa cundecu-o vitna ndecu-o ñuyú-a te cada ndáa-ó cùndecu-o cuendá nduu vétú ini-gá. ¹³ Te

cundetu-o sáa nduu càhnu vihi, nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú Yaa cúu Ndióxi-ó, te diu-gá ní dácäcu nihnu ñaha-gá xii-o núu ùhú núu ndàhú. Te nduu-áⁿ ío cudí ini-ó. ¹⁴ Te mee-gá ní xihí-gá chi ducaⁿ ní cuini-gá cunduu, te ducaⁿ ní quide-gá cuendá nchoo vá cùndecu-gá-ó ichi cuèhé ichi duha, te nduu ndoo nduu nine ini-ó, te ducaⁿ te cuu-o cuè ñáyi quindaha-gá, te ní yùhu ni ini-ó cada-o mee-ni sá váha.

¹⁵ Te nchaa tnúhu-áⁿ danèhé-n-yu te cùñaha-n xii-yu nàcuáa cada-yu, te cáháⁿ-n dõho-yu te núu ñá túu quide ndáa-yu. Te cada-n sá cúu-n ìⁿ tée xinu cuechi núu Yá Ndióxi, te vá dáñá-n mée-n daquee thú ñáhá ñáyi xii-n.

3

Nchaa sá tàu ñáyi ndecu ichi Yá Ndióxi cada-yu

¹ Te cùñaha-n xii-yu sá ná quindáa ini-yu cada-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ nchaa cue tée cùchiuⁿ, te tàu-yu chindee ñáhá-yu xii-güedé nchaa chiⁿ váha quide-güedé. ² Te vá cáháⁿ cuèhé-yu cuendá ñáyi, te vá cùnduu pletú-yu, te na cùu-yu ñáyi ndàhú ini-xi, te na cundahú ini-yu nchaa tnàha ñáyi-yu.

³ Te tnàhá-ó ní xóo cada-o dàtná quidé ñáyi-áⁿ vitna, chi ío ní dîquí-ó chi ñá teci tnùni-ó nàcuáa cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ní cùu, te ío ní xinduu sáa ini-ó núu-gá, te ní xindecu-o ìⁿ ichi sá ñá túu tàu-ó cundecu-o ní cuu, te nándi sá cuèhé sá dúhá ío ñuyú-a ní xóo cudí ini-ó ní xóo cada-o chi ní xóo taxi tnùni ñáhá-xi-xi-o, te ní xóo cada cuèhé ní xóo cada duha-o ní cùu, te ní xindecu-o ichi cuedú ini, te cuendá nchaa sá ní xóo cada-o-áⁿ xiáⁿ ío ní xóo cuu ùhú ini ñáhá ñáyi xii-o, te ducaⁿ-ni nchòo tucu ní xóo cuu ùhú ini-ó-yu. ⁴ Te Yá Ndióxi Yaa ní dácäcu nihnu ñaha xii-o núu ùhú núu ndàhú ní dándixí túu-gá ini-ó nàcuáa cutnùni ini-ó sá ío váha ini-gá, te cùu ini ñáhá-gá xii nchaa nchoo ñáyi ndecu ñuyú-a. ⁵ Te Yá Ndióxi ní dácäcu nihnu ñaha-gá xii-o núu ùhú núu ndàhú, dico ñá díu cuendá ìⁿ sá váha quide-o ndecu-o ñuyú-a ducaⁿ ní quide-gá, chi mee-gá ducaⁿ tnàhí ní cundahú ini ñáhá-gá xii-o. Te ní nduu ndoo ní nduu nine ini-ó, te ní cuu-o dàtná ìⁿ ñáyi saa, chi Espiritú Yá Ndióxi ducaⁿ ní quide ñaha-xi-xi-o. ⁶ Te Espiritú-gá ní taxi-gá ní yùhu ni ini-gá ndécú ndihi-o, te ducaⁿ ní quide-gá chi ní sándáa ini-ó Xitohó Jesucristú Yaa ní dácäcu nihnu ñaha xii-o núu ùhú núu ndàhú. ⁷ Te ío cundahú ini ñáhá-gá xii-o núu sa ní quide ndáa-gá cuèchi-o te ní cuu-o dèhe-gá, núu xiáⁿ vitna ndetu-ná-ó sáa nduu nduu tãhú-ó cundecu-o ndihi-gá ní caa ní quihíⁿ.

⁸ Te tnúhu ní cáháⁿ-í-a cùu-xi tnúhu ndáá cuítì, te cuíní-í sá nì yuhu nì iní-n cáháⁿ-n tnúhu-gá núŷ-yu cuëndá sá ncháá ñáŷiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí nducu ndéé-yu cadá-yu mee-ni sá vâha, te tnúhu-áⁿ cúú-xí mèe-ni tnúhu vâha, te ío vâha sá cúú-xí-yu. ⁹ Te vá cadá cuëndá-n ncháa tnúhu sá ñà túú nândíhi xitnáha ñáŷiu, te vá cadá cuëndá-n ñáŷiu nándi cáháⁿ cuëndá nchaá sá nì xóo cada cue ñáŷiu ní xindecu ndéé sanaha, te vá cadá cuëndá-n ncháa tnúhu xitnáha ñáŷiu xicuéhé tnáhá cuëndá tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, chí nchaá tnúhu xitnáhá-yu-áⁿ ñà túú tnàhí nandíhi-xi, te dàcuíta ñaha-xi xii-o.

¹⁰ Te núu ío ñáŷiu ní ngúita-yu nándi tnúhu cáháⁿ-yu cuëndá sá vâ cúú ìⁿnuu cue ñáŷiu ndècu ichi Yá Ndiòxí ñá, te ñáŷiu-áⁿ cáháⁿ sàhú-n dôho-yu ìⁿ úú xito, te núu vá tníŷ-yu tnúhu cáháⁿ-n ñá, te vá ñihí tnáhá-gá-n ndíhí-yu. ¹¹ Te ducaⁿ càda-n, chí ñáŷiu-áⁿ duuⁿ duuⁿ ñá túú-gá cuíní-yu cadá-yu sá vâha, chí mee-ná sá cuéhé sá dúhá tnáhá iní-yu cadá-yu, te cùtmuní iní méé-yu sá ñà túú quide ndáá-yu, te sáá nduu te nacháhu-yu nchaá sá quidé-yu.

Nàcuáa cada té Titú

¹² Te cuíní-í tendaha-í té Àrtemás quixi-dé núu ndécú-n àdi té Tiquicú, te òré ná quèxio ndéda-ni càa ìⁿ cue tée-a núu ndécú-n, te ío nducu ndèe-n quíhíⁿ-n ñúú Nicópolis núu quíhíⁿ-í cundecu-í, chí yàcáⁿ cuíní-í quíhíⁿ-í cundecu-í yóo quidé víxiⁿ-xi. ¹³ Te ío cuáñaha-n ncháa sá xíní ñùhu té Zénás tée ío vâha xíní nchaá nàcuáa cáháⁿ lèi, ndíhi té Àpolós cuëndá sá ñà túú nà cumání xii-güedé ichi. ¹⁴ Te cuíní-í sá ncháá ñáŷiu ndècu ndíhi-o ichi Yá Ndiòxí cada vâha-yu, te cuáñahá-yu ìⁿ sá xíní ñùhu ñáŷiu, te ío vâha chiúⁿ cadá-yu te núu ducaⁿ na cadá-yu.

Tnúhu ndéé núu ní ndíhi-ná

¹⁵ Te vitna ío cada ndee iní-n càchí nchaá ñáŷiu ndècu ndíhi-í iha, te cúñaha-n sá ío na càda ndee iní nchaá ñáŷiu cùu iní ñáhá xii-o, ñáŷiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí. Te Yá Ndiòxí ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo ncháa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cadá ndèe iní-ná vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHIⁿ NDAHA TÉ FILEMÓN

*Té Pāblú cādúha-dé tutú quihiⁿ ndaha té
Filèmón*

¹ Te yúhú té Pāblú tée yihi vecaá sá cuendá Xítoho Jesucristú cādúha-í ìⁿ tutú ndihi té Timutèu cuendá daquixi-í ndaha yòhó té Filèmón, te ío cùu iní ñàhà-í xii-n chí tñàhá-n quide-n chiúⁿ Yá Ndióxi. Te tutú-a tëndaha-í quixi ndaha-n ² ndihi ndaha ñaha nàni Apiá ñaha ndècu ndihi-o ichi Xítoho Jesucristú, ndihi ndaha té Àrquipú, chí tñàhá-dé quidé-dé chiúⁿ Yá Ndióxi, ndihi ndaha nchaa ñāyiu tàcá vehe-n dācuahá-yu tñúhu-gá. ³ Te xicáⁿ tǎhú-í núú Tǎtá-ó Dútú Ndióxi ndihi núú Xítoho Jesucristú sá ío na chindee chítúu ñaha-gǎ xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo.

Té Filèmón ío sándáá iní-dé Xítoho Jesucristú te cùu iní-dé tñaha ñāyiu-dé

⁴ Te ndi tñahá òré cǎháⁿ ndihi-í Yá Ndióxi cuendá-n ndacáⁿ tǎhú-í núú-gǎ. ⁵ Chi ñihí-í tñúhu sá ío sándáá iní-n Xítoho Jesucristú, te cùu iní-n cuè ñāyiu ndècu ichi-gǎ. ⁶ Te xicáⁿ tǎhú-í núú Yá Ndióxi sá dátǎná-ni sándáá iní-n-gǎ ducaⁿ-ni dānehé-n ñāyiu cuendá ducaⁿ ngūnu ichi-yu tñahá-yu, te cutnūní iní-yu nācuáa ndūu nchaa sá váha tàxi Xítoho Jesucristú xii-o, te tñahá-yu nduu tǎhú-yu nchaa sá váha-ǎn. ⁷ Te yòhó té Filèmón cùu-n tée ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú cǎchí tñúhu-í xii-n sá ío cūdíí iní-í cuendá sá ío váha quide-n ndecu-n, chí cùu iní-n nchaa ñāyiu ndècu ichi Yá Ndióxi, te uuⁿ-gǎ ñihí ndéé-í sá dúcáⁿ quide-n, te diu-n ío sǎhǎ-n-yu tñúhu ndee iní ndécú ndihi-yu.

Té Pāblú chindee tñúhu-dé té Onésimú

⁸ Te yúhú té Pāblú ní taxi Xítoho Jesucristú tñúhu ndee iní ndécú ndihi-í sá táxi tñuní ñàhà-í xii-n te tahu-í chiúⁿ cada-n, dico vá táxi tñuní ñàhà-í xii-n, ⁹ chí váha-gǎ sá cǎháⁿ ndàhú-í núú-n sá cǎdá-n nchaa nacuáa cǎháⁿ-í chí ío cùu iní ñàhà-í xii-n. Chí yúhú sá ta yì-í cuáhá, te yihi-í vecaá cuendá sá cǎháⁿ-í tñúhu Xítoho Jesucristú. ¹⁰ Te cǎháⁿ ndàhú-í núú-n sá ñà túú ná caní iní-n cuendá té Onésimú, chí ní cuu-dé vitna dátǎná ìⁿ déhe-í, chí ní sándáá iní-dé tñúhu Yá Ndióxi ní xǎháⁿ-í xii-dé vitna yihi-í vecaá.

¹¹ Te ñaha-n sá cūtnàhá ní xindecu ndihi-n-dé ñá túú ní quide ndáá-dé, dico vitna ío váha quide-dé ndécú ndihi-í-dé, te diu-ni ducaⁿ cǎda-dé òré cūndecu ndihi tucu-n-dé. ¹² Te vitna tendaha-í-dé ndixi-dé

cūndecu tucu-n ndihi-dé, te òré queheⁿ cuendá-n-dé, te cada iní-n sá yúhú ní queheⁿ cuendá-n. ¹³ Te vitna yihi-í vecaá sá cuendá tñúhu Xítoho Jesucristú, te cuiní-í ngani-í-dé cunu cuechi-dé núu-í cuendá cada-dé núu-n ní cùu. ¹⁴ Dico ñá túú ní ngani-í-dé, chí vátá ndátnúhu ndihi ñaha-gǎ-í xii-n núu nása cachí-n cūnduu. Te ñá cūndée iní-í cada yica-í cada-n ìⁿ sá váha sá cùu-xi-í, chí cuiní-í sá mée-n cǎni iní-n núu cuu àdi sá vá cùu. ¹⁵ Te ní cūnduu ní quee té Onésimú vehe-n, te cudana te mee Yá Ndióxi ducaⁿ ní cachí-gǎ cūnduu cuendá dacuàha-dé cada váha-dé. Te ndixi tucu-dé cūndecu ndihi ducaⁿ-nǎ-n-dé. ¹⁶ Te vá cùu-gǎ-dé dátǎná ìⁿ tée xinu cuechi chí ní cuu-dé dátǎná ìⁿ ñani-ó chí ní sándáá iní-dé Yá Ndióxi, te yúhú ío cùu iní-í-dé, dico yòhó uuⁿ-gǎ cuu iní-n-dé, chí cùu-dé ìⁿ tñaha ñāyiu-o, te ndècu-dé ichi Yá Ndióxi.

¹⁷ Te ìⁿ-ni cùu-o ndecu-o ichi Yá Ndióxi núu xǎⁿ cǎháⁿ ndàhú-í núu-n sá quéhéⁿ cuendá-n-dé dátǎná quéhéⁿ cuendá-n yúhú òré quéxio-í vehe-n. ¹⁸ Te núu ío ìⁿ sá ní cumáni-dé núu-n ñà túú ní quide ndáá-dé cūtnàhá ní xindecu-n ndihi-dé, àdi ío ìⁿ sá tǎu-dé te vá ndacáⁿ cuendá-n núu-dé, chí yúhú ndacáⁿ cuendá-n núu-í. ¹⁹ Te ndaha mee yúhú té Pāblú cādúha-í tutú-a cǎchí tñúhu-í xii-n sá ná chǎhu-í nchaa sá ní quide-dé. Dico dandacu saú iní-n sá yúhú ní sanu ichi ñaha-í xii-n ichi Xítoho Jesucristú. ²⁰ Dico yòhó tée ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú cada ndee iní-n cǎda-n tñúhu ndàhú cǎháⁿ-í núu-n chí ndècu-o ichi-gǎ. Te ducaⁿ cǎda-n nacuáa cuu-xi dátǎná ìⁿ tñúhu ndee iní sá cùu-xi-í, chí ndi ndúu-ó ndècu-o ichi-gǎ.

²¹ Te cūtnuní iní-í sá cǎdá-n nchaa nacuáa cǎháⁿ-í, te cūtnuní tucu iní-í sá ío-gǎ vǎi sá váha cada-n dācúúxi tñúhu ndàhú cǎháⁿ-í núu-n, núu xǎⁿ tëndaha-í tutú-a véxi ndaha-n. ²² Te vitna cuiní-í cada túha-n ìⁿ vehe cūndecu-í, chí sǎni iní-í sá quíxi còto ñaha-í xii-ndo, te ndètu-í sáá nduu-ǎⁿ chí nchóhó xicáⁿ tǎhú-ndó núú Yá Ndióxi cuendá-í.

Tñúhu ndée núú ní ndihi-ná

²³ Te ío cada ndee iní-n cǎchí té Ēpǎfrás tée yihi ndihi-í vecaá sá cuendá tñúhu Xítoho Jesucristú. ²⁴ Te ío cada ndee iní tucu-n cǎchí té Mácú, ndihi té Arístarcú, ndihi té Dēmás, ndihi té Lúçá, chí tñahá cue tée-ǎⁿ quide-güedé chiúⁿ Xítoho Jesucristú.

²⁵ Te Xítoho Jesucristú ío na chindee chítúu ñaha-gǎ xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cūnduu. Te ío chí cǎdá ndée iní-ná vitna.

TUTÚ QUIHIⁿ NDAHA CUE ÑÁYIU HÈBREÚ

Dútú Ndióxi ní cachí-gá sá Dêhe-gá cada núú-gá

¹ Te ndéé sanaha, Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gá xii cue téé ní cachí iní mée-gá cada núú-gá cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ncháa ñaní tnáhá-ó ní xindecu ndéé dàvã-án te ñiu ducaⁿ ní quide-güedé. Te titní xito ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gá. Te ndi ñíⁿ ndi ñíⁿ ní xítñúhu ñaha-gá xii-güedé nãcuáa cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú-yu. ² Te sátá ní cuu vai nduu ta yáha cuáháⁿ, te ní sáá nduu ní cachí Yá Ndióxi sá Dêhe-gá cada núú-gá cáháⁿ tnúhu-gá núú-ó. Te ñiu-ni mee-gá ní táuchúúⁿ ní cadúha Dêhe-gá ñyúú ndihi nchaa sá ío, te ní cachí-gá sá ncháá cùu-xi cuendá Dêhe-gá. ³ Te Dêhe Yá Ndióxi ío càhnu cuu-gá dàtná càhnu cuu mee-gá, te dàtná-ni sàni iní mée-gá ñiu-ni ducaⁿ sàni iní Dêhe-gá chi tnáhá-gá cúú-gá Ndióxi, te sá cuendá tnúhu cáháⁿ Dêhe-gá xiãⁿ ndécú-ní ncháa sá ío ñyúú, te ducaⁿ chi ío càhnu cuu Dêhe-gá, te ñiu-ni Dêhe-gá ní quide nãcuáa vá cündecu-gá cuéchi-o. Te sátá dúcãⁿ te ní ngóo-gá xio cùha Tátã-gá Dútú Ndióxi Yáá ío cùnuu ndecu andü.

Dêhe Dútú Ndióxi ío-gá cùnùu-gá dàcúúxi cué espíritu xínú cuèchi núú-gá

⁴ Te Dêhe Yá Ndióxi ío-gá cùnùu-gá dàcúúxi cué espíritu xínú cuèchi núú-gá, te ducaⁿ chi ní nduu táhú-gá núú Tátã-gá Dútú Ndióxi sá ío-gá cunuu-gá dàcúúxi cué espíritu-án. ⁵ Chi Yá Ndióxi ñá túú ní xáhaⁿ-gá xii ní ñíⁿ cue espíritu xínú cuèchi núú-gá dàtná ní xáhaⁿ-gá xii Dêhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gá: Yòhó cúu-n Dêhe mee-í,

te ducaⁿ-ni cündecu-n núú ndécú-í. Duha ní xáhaⁿ-gá. Te ní cachí tucu Yá Ndióxi: Yúhú cúu-í Tátã Yáá-án, te mee-gá cúú-gá Dêhe-í.

Duha ní cachí-gá. ⁶ Te cútñháá ní tendaha-gá Dêhe-gá Yáá ío cùnuu ní quixi-gá ñyúú-a, te ní cachí-gá:

Táú-xi sá ncháá cué espíritu xínú cuèchi núú-í chiñuhu-xi Dêhe-í.

Duha ní cachí-gá. ⁷ Te Yá Ndióxi ní cáháⁿ-gá cuendá cue espíritu xínú cuèchi núú-gá, te ní cachí-gá:

Yúhú quidè-í sá ncháá cué espíritu xínú cuèchi núú-í cúú-xi dàtná táchi, te ñiu-ni cue espíritu-án quidè-í sá cúú-xi dàtná itá ñuhú.

Duha cáchi-gá. ⁸ Dico Dêhe-gá chi ñá túú túcaⁿ ní xáhaⁿ-gá, chi duha ní xáhaⁿ-gá:

Yòhó tnáhá-n cùu-n Ndióxi dàtná cúú yúhú Yáá cúú Tátã-n,

te ducaⁿ-ni tàxi tnuní-n ní caa ní quíhíⁿ, te ío váha ndáá quidè-n tàxi tnuní-n.

⁹ Te dàquee tíhú-n ncháa sá cuèhé sá dúhá, te cùu iní-n ncháa sá váha,

núu xiãⁿ yúhú Yáá cúú Tátã-n ní quide-í sá ío-gá víi ío-gá váha cuu iní-n,

dàcúúxi ncháa dava-gá ñáyiu ndécu ndihi-n. Duha ní xáhaⁿ-gá xii Dêhe-gá. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ tucu Yá Ndióxi xii Dêhe-gá:

Yòhó cúu-n Yáá ío cùnuu, chi ndéé cútñháá ñá túú vèdana ná ío te ní cadúha-n ñyúú ndihi andü.

¹¹ Te andü ndihi ñyúú chi naa-xi, dico yòhó chi cündecu-ni-n ní caa ní quíhíⁿ.

Te andü ndihi ñyúú chi ndihi-xi dàtná ndíhí ñíⁿ dóo,

¹² te dàtná cùní-n quide ñáyiu ndihi ñíⁿ dóo òré ndacãⁿ tnáhnú-yu tàxi ndecu-yu ñíⁿ xio, ducaⁿ càda-n ñyúú ndihi andü, te dàtná nádãma dóo ñáyiu ducaⁿ càda tucu-n ñyúú ndihi andü.

Te yòhó dàtná-ni càa-n ndecu-n vitna ducaⁿ-ni cünduu-n cündecu-n ní caa ní quíhíⁿ, chi vá yíⁿ tnáhí-n.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii Dêhe-gá. ¹³ Te Yá Ndióxi ñá túú ní xáhaⁿ-gá xii ní ñíⁿ cue espíritu xínú cuèchi núú-gá dàtná ní xáhaⁿ-gá xii Dêhe-gá, te duha ní xáhaⁿ tucu-gá:

Ngóo xio cùha-í taxi tnuní-n, te yúhú cada-í te nchaa sá cúú úhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñúhu núú-n.

Duha ní xáhaⁿ-gá xii Dêhe-gá. ¹⁴ Te nchaa espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi mee-ni chiñú-gá quidè-xí, chi tendaha-gá cue espíritu-án cuáháⁿ-xi nchaa núú ndécú cué ñáyiu ní nduu táhú cündecu ndihi-gá chindee ñaha-xi xií-yu.

2

Vá dáñá ndéé-ó tnúhu sá cáháⁿ nãcuáa naníhí tàhú-ó

¹ Te sá cuendá sá ío cùnuu Xítohó Jesucristú, núu xiãⁿ ío xíni ñuhu-xi cada cuendá-ó ncháa tnúhu cáháⁿ-gá sá sá ní xindedóho-o cuendá sá vá dáñá ññhu-o. ² Te cue espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní cáháⁿ-xi tnúhu-gá ndéé sanaha, te tnúhu ní cáháⁿ cue espíritu-án cúú-xí sá ndáá cuiti. Te nchaa ñáyiu ñá túú ní cùníⁿ tñi nchaa tnúhu ní cáháⁿ cue espíritu-án, te ní ñá túú ní cùníⁿ-yu cündedóho-yu, nchaa ñáyiu-án ní nacháhu-yu nãcuáa nduu nchaa cuèchi ní quidè-yu ñíⁿ yúu. ³ Te sá dúcãⁿ ní yáha cue ñáyiu-án, xiãⁿ cútñuní ndáá iní-ó sá vá càcu ññhu-o te núu ná ñáña ññhu-o tnúhu sá cáháⁿ nãcuáa naníhí tàhú-ó, tnúhu sá ío cùnuu, chi nacháhu-o te núu ducaⁿ

na càda-o. Te díhna-gá Xítoho Jesucristú ní cáháⁿ-gá tnúhu-áⁿ te nchaa ñáyiú ní xíndedóho nchaa nàcuáa ndúu tnúhu-áⁿ ní cáháⁿ ndáá-yu tnúhu-áⁿ núú-ó. ⁴Te tnàhá Yá Ndióxi cundíhi-gá nchaa ñáyiú-áⁿ quidé-gá nàcuáa cutnùni iní-ó sá tnúhu-áⁿ cúu-xí tnúhu ndáá, chí quide-gá titni núú sá vâ yôo tnàhi ndàcu cada te ío cùnúhu-o. Te Espiritú Yá Ndióxi quidé-xí nàcuáa nduu táhú-ó ndí dâiⁿ núú chiúⁿ cada-o nacuáa cuini méé-gá. Te sá dúcáⁿ quide Yá Ndióxi nchaa xiáⁿ, xiáⁿ cutnùni iní-ó sá tnàhá-gá cáháⁿ-gá sá tnúhu-áⁿ cúu-xí tnúhu ndáá.

Xítoho Jesucristú ní xínduu yiqui cùnú-gá dàtná cáá yiqui cuñú nchoo cuè ñáyiú ñuyú-a

⁵Te Yá Ndióxi vá táxi ndècu-gá cue espiritú xínú cuèchi núú-gá taxi tnùni-xi ñuyúú sáá sá vátá quini-gá-ó, te diu cuendá xiáⁿ cáháⁿ-í. ⁶Te núú tütú Yá Ndióxi cächí-xi:

Yòhó Dútú Ndióxi ñá túú ná cúu cuè ñáyiú ñuyúú núu ndacu iní-n-yu, àdi chin-dee-n-yu.

⁷Te yòhó ní cachí-n sá nchaa ñáyiú ñuyúú-a vá cùnúu-yu dàtná cùnúu cue espiritú xínú cuèchi núú-n,

dico ní cachí-n sá sáá nduu te ío cùnúu-yu tnàhá-yu, te mee-n cáháⁿ-n sá ío càhnu cuú-yu,

te ní cachí tucu-n sá táxi tnùni-yu nchaa sá ní cadúha-n.

⁸Te ducaⁿ nchàandi túhú sá ío quindàhá-yu. Duha cächí-xi núú tütú-gá. Te sá dúcáⁿ ní cachí Yá Ndióxi sá quindàha ñáyiú ñuyúú nchaa sá ío, xiáⁿ cutnùni sá nchàandi túhú sá ío taxi tnùni-yu, dico vátá sáá-gá nduu dùcaⁿ quini-ó càda-xi. ⁹Te nchoo sa náha-o sá tnáá-ní ní quide Yá Ndióxi cuendá sá vá cùnúu Xítoho Jesucristú dàtná cùnúu cue espiritú xínú cuèchi núú-gá. Te ducaⁿ ní quide Yá Ndióxi chí ní cundàhú iní-gá nchaa ñáyiú ñuyúú-a, chí ní cachí-gá sá Dèhe-gá cuú cuendá nchaa-yu, te Xítoho Jesucristú ío ní ndoho-gá òré ní xihí-gá, núú xiáⁿ ní nduu táhú-gá cùnúu vihi-gá vitna. Te mee Yá Ndióxi cächí-gá sá ío càhnu cuu Dèhe-gá.

¹⁰Te Yá Ndióxi ní cadúha-gá nchaandi túhú sá ío nàcuáa ní cachí iní méé-gá, te sá dúcáⁿ ní quide-gá núu xiáⁿ váha-ní sá ní cachí-gá sá Xítoho Jesucristú nàndi ndoho-gá te cuú-gá cuendá ducaⁿ ñá túú tnàhi-gá ná cùmáni-gá núú Yá Ndióxi. Te sá dúcáⁿ ní cuu núú xiáⁿ ní níhi Yá Ndióxi nàcuáa cada-gá càndeca-gá nchaa ñáyiú cùu déhe-gá quihíⁿ núú ío váha càa cundecú-yu ndíhi-gá ní caa ní quihíⁿ. Te Xítoho Jesucristú cúu-gá Yáá ní quide nàcuáa nduu táhú cue ñáyiú cundecú-yu ndíhi Yá Ndióxi. ¹¹Te Xítoho Jesucristú cúu-gá Yáá quidé ndècu yíñuhu ñáyiú núú Yá Ndióxi ñáyiú sandáá iní ñàhá xii-gá, te Xítoho Jesucristú ndíhi cue ñáyiú-áⁿ ìiⁿ-ní

Yáá cúu Tātá-yu ndíhi-gá, núú xiáⁿ Xítoho Jesucristú Yáá cúu Dèhe Dútú Ndióxi ñá túú cùcahaⁿ núú-gá cáháⁿ-gá sá ñàni-gá ndíhi cùha-gá cúu nchaa ñáyiú-áⁿ. ¹²Te quèe ndáá-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi núú cächí-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Xítoho Jesucristú xii Tātá-gá Dútú Ndióxi, te duha ní xáhaⁿ-gá:

Cáháⁿ váha-í cuendá-n núú nchaa cue tée cùu datná ñani-í ndíhi núú nchaa cue ñáyiú díhi cúu dàtná cùha-í,

te cata-í ndudú chiñuhu ñaha-í xii-n núú tàcá-yu.

Duha yòdo tnuní núú tütú-gá nàcuáa ní xáhaⁿ Dèhe-gá xii-gá. ¹³Te ingá tucu xichi núú tütú Yá Ndióxi cáháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ Xítoho Jesucristú cuendá-gá, te duha ní cachí-gá:

Yúhú nchaa-ni nduu quindáá iní-í Tātá-í Dútú Ndióxi.

Duha cächí-xi núú tütú Yá Ndióxi nàcuáa ní cáháⁿ Xítoho Jesucristú. Te ingá tucu xichi núú tütú Yá Ndióxi cáháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ tucu Xítoho Jesucristú, te duha ní cachí-gá:

Iha ndècu ndíhi-í nchaa ñáyiú cùu déhe Tātá-í Dútú Ndióxi, te diu-ní ñáyiú-áⁿ ní taxi cuendá Tātá-í cuu cuendá-í.

Duha cächí-xi núú tütú-gá nàcuáa ní cáháⁿ Xítoho Jesucristú.

¹⁴Te sá cuendá nchaa ñáyiú cùu déhe Yá Ndióxi cúu-yu yiqui cùnú, núú xiáⁿ ducaⁿ tnàhá Xítoho Jesucristú ní cuu-gá yiqui cùnú, te ducaⁿ ní cuu-gá yiqui cùnú cuendá cuú-gá, te sá dúcáⁿ cuú-gá te ndacu-gá daquèe tíhú-gá sácufhná, te diu sácufhná-áⁿ quidé-xí xihí ñáyiú. ¹⁵Te ducaⁿ ní quide-gá cuendá sá cuè ñáyiú ñuyúú-a vá yùhú-gá-yu sá cùu-yu, chí nchaa-ni nduu yùhú-yu sá cùu-yu. ¹⁶Te na cächí tnúhu ndáá-í sá Xítoho Jesucristú ní quixi-gá cuendá chindee-gá cue ñáyiú cùu ñani tnàhá ndí Abrahám, te ñá díú cuendá sá chindèe-gá cue espiritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi. ¹⁷Te cuendá xiáⁿ núu dai ní xini ñuhu-xi sá cúu-gá ñáyiú cuendá yáha-gá nàndi sá yáha-gá dàtná yáha cue ñáyiú cùu ndi mee-gá cuendá ducaⁿ cùu-gá dútú ío cùnúu te cuu ndáá-gá núú Yá Ndióxi, te cundàhú iní-gá nchaa ñáyiú te cuú-gá cuendá sá vá cundècu-gá cuèchi-yu núú Yá Ndióxi. ¹⁸Te mei òré ndóhó Xítoho Jesucristú ní xito ndéé ñàhá sácufhná xii-gá te núu ndisa sá vá cadá-gá ní ìiⁿ sá ñá túú tàú-gá cada-gá, te sá dúcáⁿ ní ndoho-gá xiáⁿ núu ndácú-gá chindèe-gá nchaa ñáyiú ducaⁿ yáha.

3

Xítoho Jesucristú ío-gá cùnúu-gá dàcúuxí ndí Moisés

¹Te nchòhó cúu-ndó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítoho Jesucristú ñáyiú cùu cuendá Yá

Ndióxi, te tnáhá-ndó cùu-ndo ñáiyu ní cáháⁿ ñáhá-gá cuendá cundecu-ndo ndíhi-gá. Te yúhú cáchi tnúhu-í xii-ndo sá ío váha cada cuendá-ndó nàcuáa nduu cuendá Xítohó Jesucristú, chí diu-gá cúu-gá Yáa ní tendaha ñaha Dútú Ndióxi ní quixi-gá ñuyíu-a, te diu-gá cúu-gá Dútú ío cùnno chí quide-gá núú Yá Ndióxi. Te diu-ni cuendá Xítohó Jesucristú cáháⁿ tnúhu sá ní sàndáa íni-ó. ² Te mee Yá Ndióxi ní sáha chiúⁿ-gá Xítohó Jesucristú, te ío ndáá quide-gá chiúⁿ-áⁿ sá cúu-xí Yá Ndióxi, te diu-ni ducaⁿ ní quide ndíi Moisés ní quide ndíi chiúⁿ ní táhú Yá Ndióxi, te ío ndáa ní quide ndíi chiúⁿ-gá sá cúu-xí ncháa ñáiyu cùu cuendá-gá, te cue ñáiyu-áⁿ cúu-yu dátá vehe mee-gá. ³ Te ñⁿ tée dácaa ñⁿ vehe váha ío cáhnu-gá cúu-dé dácúúxí vèhe dácaa-dé. Te ducaⁿ sátnahá-xí cùu Xítohó Jesucristú chí ío-gá cáhnu cuu-gá dácúúxí ndíi Moisés. ⁴ Te nchoo sá naha-o sá ncháa vèhe dacuítí ndècu cue tée ní dácáa, dico sá naha tucu-o sá Yá Ndióxi quide-gá ndécú ncháa sá ío ñuyíu-a. ⁵ Te ndíi Moisés-áⁿ ío ndáa ní quide ndíi chiúⁿ ní táhú Yá Ndióxi ní quide ndíi sá cúu-xí ncháa ñáiyu cùu cuendá-gá. Te sá dúcáⁿ ní quide ndíi xiáⁿ ní cuu ndíi ñⁿ tée ní xinu cuechi núú Yá Ndióxi. Te ní xáhaⁿ ndíi xii nchaa ñáiyu cùu cuendá-gá nàcuáa cáháⁿ-gá ndéé cuéé-gá. ⁶ Dico Xítohó Jesucristú cúu-gá Déhe mee Yá Ndióxi, te cùu-gá Yáa ío quide ndáa yíndaha-gá nchaa ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi. Te tnáhá-ó cùu-o ñáiyu cùu cuendá-gá, te diu-ni ducaⁿ cùu cuendá ñáhá-gá xii-o te núu na càncicúⁿ nihnu-ni-o càni ndáa íni-ó cuendá-gá ndéé ná sáa nduu ngúndecu-o ndíhi-gá.

Cue ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi ío váha cùu íni-yu ndécú-yu ndíhi-gá

⁷ Te núú tútú Yá Ndióxi yodó tnúni nàcuáa ní cáháⁿ Espiritú-gá, te duha ní cáchi-xi:

Te núu nchòhó ndèdóho-ndo ncháa tnúhu cáháⁿ Yá Ndióxi vitna,

⁸ te vá cùnduu sáa íni-ndó dátá ní xínduu sáa íni ñáiyu ní dáquée tìhú tnúhu Yá Ndióxi, ñáiyu ní xíndecu xití yucu,

chí ñáiyu-áⁿ ní xito ndéé-yu Yá Ndióxi núu nása cada ñaha-gá xii-yu.

Duha ní cachí Espiritú-gá. ⁹ Te càchí tucu Espiritú Yá Ndióxi nàcuáa ní cáháⁿ mée-gá, te duha ní cachí-gá:

Xití yucu ní xito ndéé ñáhá cuè ñani tnáhá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha xii-í,

te ducaⁿ ní quide ñáhá-yu cuéi ní xini-yu nchaa sá ní quide-í ndí ùdico cuía ní xíndecu-yu xití yucu-áⁿ.

¹⁰ Te sá dúcáⁿ ní quide-yu núu xiáⁿ ní cudéⁿ-í núu-yu,

núu xiáⁿ ní cáháⁿ-í cuendá-yu, te ní cachí-í:

“Ñáiyu-a quide-ní-yu nchaa sá ñà túú tàú-yu cadá-yu te ní ñà túú cuini-yu cadá-yu nchaa nàcuáa sàni íni-í,

te ní ñà túú cuini-yu cadá-yu nàcuáa cáháⁿ-í”,

duha ní cáháⁿ-í cuendá-yu.

¹¹ Te xiáⁿ núu ní cudéⁿ-í núu-yu te ní xáhaⁿ ndáa-í xii-yu sá vá ndúú táhú-yu cundecu váha-yu núu ndécú-í.

Duha ní cachí Yá Ndióxi cáchi Espiritú-gá.

¹² Te nchòhó ñáiyu ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú, cáháⁿ-í dóho-ndo sá ío cada cuendá-ndó vá càni cuéhé íni-ndó te ngóo-ndo vá quíndáa-gá íni-ndó Yá Ndióxi te dáña-ndo ichi-gá, te diu-gá cúu-gá Yáa ndécú ncháa nduu nchaa quíú. ¹³ Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ío chí cuáha tnàha tnúhu ndee íni cundecu-ndo ñini ndecu-ndo ñuyíu-a cuendá sá vá xinu íni-ndó cada-ndo nándi sá cuéhé sá dúhá, te ducaⁿ te vá cúu sáa íni-ndó núú Yá Ndióxi. ¹⁴ Te vá dáña ndèé-ó càni ndáa íni-ó nàcuáa cada ñaha Yá Ndióxi xii-o, te dátá-í ní sàni íni-ó ndéé cùtnàh ní tuha-o ichi Yá Ndióxi, te diu-ni ducaⁿ càni íni-ó ndéé ná sáa nduu vá cùndecu-gá-ó ñuyíu-a, te núu ducaⁿ na càda-o te cùu ñⁿnuu-o ndíhi Xítohó Jesucristú.

¹⁵ Te duha cáháⁿ-xi ñⁿ xichi núú tútú Yá Ndióxi:

Te núu nchòhó ndèdóho-ndo nàcuáa cáháⁿ Yá Ndióxi vitna,

te vá cùnduu sáa íni-ndó dátá ní xínduu sáa íni cue ñáiyu ní dáquée tìhú tnúhu-gá ndéé sanaha.

Duha cáchi-xi núú tútú-gá. ¹⁶ Te cue ñáiyu ducaⁿ ní xínduu sáa íni-xi cùu-yu ñáiyu ní ndèñuhu ndíi Moisés nacióⁿ Ègíptú, te ñáiyu-áⁿ ní xíndedóho-yu tnúhu ní cáháⁿ Yá Ndióxi te ní quide sáa íni-yu ní dáquée tìhú-yu tnúhu-gá. ¹⁷ Te ndí ùdico cuía ní xúhuⁿ-yu ichi ío ní cudéⁿ Yá Ndióxi núu-yu cuendá sá ní quide-yu nándi nchaa sá cuéhé sá dúhá, te ñáiyu-áⁿ ní xíhi-yu xití yucu. ¹⁸ Te nchaa ñáiyu-áⁿ ñà túú ní cuini-yu tñiⁿ-yu tnúhu ní cáháⁿ Yá Ndióxi núu xiáⁿ ní cáháⁿ ndáa-gá sá vá ndúú táhú-yu cundecu-yu núu ío váha caa ndecu-gá. ¹⁹ Te xiáⁿ núu nchoo cùtnumí íni-ó sá ncháa ñáiyu-áⁿ ñà túú ní nduu táhú-yu cundecu váha-yu núu ndécú-gá, chí ñà túú ní sàndáa íni-yu tnúhu ní cáháⁿ-gá.

4

¹ Te vitna ndècu ndíhi-gá-ó tnúhu Yá Ndióxi tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o sá cúu cùndecu váha-o núu ndécú-gá, te tàú-xi quiyuhú íni-ó chí na cuáháⁿ te vá ndúú táhú-ó cùndecu váha-o núu ndécú-gá. ² Te tnáhá nchoo ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí táhú-ó dátá ní xíndecu ndíhi cue ñáiyu ndéé sanaha, dico ñáiyu-áⁿ

chi ñá túu vědana ni nàndíhì-xi cuèi ní xíndedóho-yu tnúhu-áⁿ chi ñá túú ní sàndáá iní ñáhà-yu xii-gá. ³ Dico nchoo cùu-o ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí, núu xiáⁿ nduu táhú-ó cùndecu váha-o núú ndécú-gá, te ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-gá núú tütú-gá núú càchí-xi:

Yúhú ní cudéèⁿ-í núú-yu, te ní cáháⁿ ndáá-í sá vâ ndúú táhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú-í.

Duha ní cachí-gá. Te cuu nduu táhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú Yá Ndiòxí ní cùu, chí sa ní xínu cava nchaa chiúⁿ ní quide-gá sá ní cadúha-gá ñuyú. ⁴ Te núú tütú Yá Ndiòxí càháⁿ-xi nàcuáa ní quide-gá nduu úsá, te duha càchí-xi:

Yá Ndiòxí ní quide chiúⁿ-gá íñú nduu ní quide-gá nchaa chiúⁿ-gá te ní ndetátú-gá nduu úsá.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. ⁵ Te càchí tucu-xi núú tütú Yá Ndiòxí nàcuáa ní cáháⁿ-gá cuèndá cue ñáyiú ndéé sanaha, te duha ní cachí-gá:

Cue ñáyiú-a vá ndúú táhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú-í ndetátú-í.

Duha ní cachí-gá. ⁶ Te ñáyiú ní xíndedóho tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí táhú-ó ndéé sanaha, ñá túú ní ndúú táhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú Yá Ndiòxí ndetátú-gá, te ducaⁿ chí ñá túú ní sàndáá iní ñáhà-yu xii-gá, dico íó-gá ñáyiú nduu táhú cundecu váha núú ndécú-gá ndetátú-gá. ⁷ Te ní xica cuéhé nduu sá dúcáⁿ ñá túú ní sàndáá iní ñáhà ñáyiú-áⁿ xii-gá, te dàtnúni ní cáháⁿ ndíí Dávíi yuhu-gá nàcuáa cada-gá vitna, te diu-ni nàcuáa sa yòdo tnuní diu-ni ducaⁿ chido tnuní tucu-í nàcuáa ní cáháⁿ ndíi yuhu-gá, te duha ní cachí-gá:

Te núu nchóhó ndedóho-ndo tnúhu càháⁿ-í te vá cáda sáa iní-ndó.

Duha ní cachí-gá. ⁸ Te ndíi Jòsué ní sanu ichi ndíi ñáyiú núú quihíⁿ-yu cundecu váha-yu, dico ñá díú cuèndá xiáⁿ ní càháⁿ Yá Ndiòxí, chí cuèndá nàcuáa cada-gá vitna ní cáháⁿ-gá. ⁹ Núu xiáⁿ sáa nduu ndúu táhú nchaa ñáyiú cùu cuèndá Yá Ndiòxí ngúndecu váha-yu núú ndécú-gá ndetátú-gá. ¹⁰ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ na ndúu táhú cundecu váha núú ndécú Yá Ndiòxí ndetátú-gá, te tnàhá-yu ndetátú-yu cuèndá nchaa sá váha ní quidé-yu dàtná ndetátú méé-gá. ¹¹ Te xini ñuhu-xi sá nchóó ío nducu ndéè-o nducu-o nàcuáa cada-o cuèndá nduu táhú-ó ngúndecu váha-o núú ndécú Yá Ndiòxí ndetátú-gá, chí na cuáhàⁿ dava-ndo càda-ndo datná ní quide cue ñáyiú ñá túú ní sàndáá iní ñáhà xii-gá, te vá ndúú táhú-ndó cùndecu váha-ndo núú ndécú-gá te núu ducaⁿ na càda-ndo.

¹² Te tnúhu Yá Ndiòxí cúu-xí dàtná íⁿ sá nchító-ó chí quide-xi nándi sá quidé-xi, te

cùu-xi datná íⁿ sá dééⁿ víhí-gá dàcúúxí íⁿ yuchí sá ndéé úú xio núú-xi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tnúhu-gá chí queé-xi iní-ó, te dàndixi túu-xi nchaandi tühú sá sání iní-ó te núu quide váha-o àdi ñá túú quide váha-o ndécú-o. ¹³ Te ni íⁿ sá ní cadúha Yá Ndiòxí vá càni iní-ó sá ndácú-xi nguiváha-xi núú-gá, chí nchaandi tühú sá sání iní-ó ndécú túu-xi núú-gá, te diu núú Yáá-áⁿ na càni cuèndá-ó nchàa sá quidé-ó.

Xítóhó Jesucristú cúu-gá Dútú ío cùnnu

¹⁴ Te Xítóhó Jesucristú cúu-gá Dútú ío cùnnu ndecu ndíhi-o, te diu-gá cúu-gá Déhe Dútú Ndiòxí, te Yáá-áⁿ cuàndaa-gá andiu ní nucúndecu-gá núú Yá Ndiòxí, núu xiáⁿ tàú-xi sá cànchicúⁿ nihnu-ni-o quíndáá iní-ó-gá. ¹⁵ Te mee Yáá-áⁿ ío cùnnu-gá cúu-gá dútú-ó ndécú ndíhi-o, te ío na cùndahú iní ñáhà-gá xii-o cuèndá sá ñá nihí ndécú-ó cùndecu-o. Te ducaⁿ càda-gá chí ní yáha-gá dàtná yáha mee-o, chí nchaa sá ní yáha-gá-áⁿ ní cuu-xi sá cáda-gá nándi nchaa sá cuéhé sá dúhá ní cùu dico ni íⁿ ñá túú ní quide-gá. ¹⁶ Núu xiáⁿ tàú-ó sá nchóó ní yuhu ní iní-ó càháⁿ ndíhi-o Yá Ndiòxí Yáá ío cùndahú iní ñáhà xii-o chindee ñaha-gá, te ducaⁿ càda-o te cùndahú iní ñáhà-gá chindee ñaha-gá xii-o ndéda-ni càa oré xini ñuhu-o-gá.

5

¹ Te nchaa cue dútú cùnnu núú ñáyiú isráel diu-ni ñáyiú cùu-güedé, te ducaⁿ ní ngúndecu-güedé cuèndá cada-güedé chiúⁿ sá cúu-xí Yá Ndiòxí cuèndá-yu, chí diu cue téé-áⁿ ní xóo nacani cuèndá-güedé núú-gá quiti ní xóo cahni-güedé ní xóo nduu táhú-gá, te ducaⁿ ní xóo cada-güedé cuèndá sá cáda càhnu iní Yá Ndiòxí güechi-yu, te ducaⁿ ní xóo nacani cuèndá tucu-güedé núú-gá nchaa dava-gá sá ní xóo nihí-güedé ní xóo nduu táhú-gá. ² Te nchaa cue dútú-áⁿ ní xóo cundee iní-güedé nchaa sá ní xóo cada nchaa ñáyiú ñá túú ní quide ndáá ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-xi, te ducaⁿ ní xóo cada cue dútú-áⁿ chí tnàhá-güedé ñá túú ní xóo nihí ndéé-güedé cundecu-güedé cuèndá nchaa sá ní xóo yáha-güedé. ³ Te sá cuèndá sá dúcáⁿ ñá túú ní xóo nihí ndéé-güedé núu xiáⁿ dai ní xini ñuhu-xi sá tnàhá-güedé cuáha-güedé Yá Ndiòxí sá ndúú táhú-gá cuèndá méé-güedé dàtná quidé-güedé cuèndá ñáyiú.

⁴ Te ni íⁿ téé vá ndácú-dé cuu-dé dútú cùnnu cuèndá-ni sá càchí iní méé-dé te núu ñá díú mee Yá Ndiòxí ducaⁿ cuiñí-gá sá cúu-dé dútú cùnnu datná ní quide-gá ndíi Àron. ⁵ Te cuèi Xítóhó Jesucristú chí ñá díú mee-gá ní quide-gá méé-gá íⁿ dútú cùnnu nàcuáa cada nínu-gá méé-gá, chí mee Tàtá-gá Dútú Ndiòxí ducaⁿ ní cachí-gá sá

cúu-gã Dútú cúnúu, te ducaⁿ chi Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gã:

Yòhó cúu-n Dèhe-í,

te cuini-í sá dúhá-ní cùndecu-n núu ndécù-í. Duha ní xáhaⁿ-gã xii Xitohó Jesucristú. ⁶ Te núu tútú Yá Ndióxi yódó tnùnì nàcuáa ní xáhaⁿ tùcu-gã xii Xitohó Jesucristú, te duha ní xáhaⁿ-gã:

Yòhó cúu-n dütú cundecu ní caa ní quíhíⁿ, te cùu-n datná ní cuu ndíi Melquisèdèc.

Duha ní xáhaⁿ-gã xii Xitohó Jesucristú. ⁷ Te cùtnàhá ní xindecu Xitohó Jesucristú ñuyíu-a te níhi ní xóo cáháⁿ ndihi-gã Yá Ndióxi te ní xóo cáháⁿ ndáhú-gã núu-gã, te ní xóo ndáhyú-gã òré ducaⁿ ní xóo cáháⁿ ndihi-gã Yá Ndióxi, te ducaⁿ ní quide-gã chi náha-gã sá Yá Ndióxi cúu-gã Yaá ndacu dácácu nihnu ñaha xii-gã cuendá sá vã cùu dúcáⁿ-gã. Te Yá Ndióxi ní xindedóho-gã nchaa tnúhu ní cáháⁿ Xitohó Jesucristú cuendá sá ní quide-gã nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi cada-gã.

⁸ Te sá cuendá nchaa sá ní ndoho Xitohó Jesucristú xiáⁿ ní cutnúnì iní-gã cada-gã nchaa dava-gã sá vãha nàcuáa cuini méé Yá Ndióxi cada-gã. Te ducaⁿ ní cuu cuèi cùu-gã Déhe Yá Ndióxi. ⁹ Te sá dúcáⁿ ní quide-gã nchaa nàcuáa cuini méé Yá Ndióxi, xiáⁿ núu vitna cùu-gã Yaá dácácu nihnu nchaa ñáyuu sàndáá iní ñáhá xii-gã núu ùhú núu ndáhú. ¹⁰ Te mee Yá Ndióxi ní cachí-gã sá Xitohó Jesucristú cúu-gã dütú cúnúu datná ní cuunu ndíi Melquisèdèc cùtnàhá ní cuu ndíi dütú ñuyíu-a.

Cuendá ñáyuu cuini dañu nihnu ichi Yá Ndióxi

¹¹ Te vai-gã tnúhu ndècu cáháⁿ-í nàcuáa ndúu cuendá Xitohó Jesucristú, ndihi ndíi Melquisèdèc, te dicó-ni sá nchòhó ío cuèé tècú tnùnì-ndó, te yúhú ío ùhú níhí-í nàcuáa cáháⁿ-í nàcuáa tecú tnùnì-ndó.

¹² Te nchòhó sa ní cuu cuéhé nduu ndècu-ndo ichi Xitohó Jesucristú, te tàú-ndó dànehé-ndó cuè ñáyuu ndècu ichi-gã tnúhu-gã núu dicó sá cúu, dico xini ñuhu-ni-xi sá cùndècu ñáyuu danèhé ñáhá tnúhu-gã xii-ndo, tnúhu sá ní dácúháá-ndó ndéè díhna sá ñá tútú ùhú tecú tnùnì-ndó. Te sá dúcáⁿ quide-ndo núu xiáⁿ cúu-ndó datná cue landú vitna sàdi camá, landú vátá cúu-gã caxi ditá. ¹³ Chi nchaa ñáyuu cùu datná landú vitna sàdi, ñáyuu-áⁿ cúu nēñuu-yu ñá tútú cùtnunì iní-yu nàcuáa cáháⁿ tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa cada ndáá-yu cundecú-yu. ¹⁴ Te nchaa sá vátá cúu-gã caxi cue landú yíquíⁿ xiáⁿ cúu-xi cuendá cue ñáyuu sacuéhé, te xiáⁿ cúu-xi datná tnúhu sá dácúháa ñáyuu sa ní níhí ndéè ndècu ichi-gã, ñáyuu sa ní cutnúnì váha iní-xi nándi cùu nchaa sá cuèhé sá dúhá, ndihi nándi cùu nchaa sá váha.

6

¹ Te xiáⁿ núu vitna xini ñuhu-xi dacuaha-o dava-gã tnúhu Yá Ndióxi cuendá ducaⁿ te cuu-o ñáyuu tècú tnùnì nchaa tnúhu-gã. Te xini ñuhu-xi sá ncháá tnúhu Xitohó Jesucristú sá ní dácúháá-ó ndéè díhna vã dácúháa-gã-ó datná ní dácúháá-ó chi sa tècú tnùnì-ó. Te ñá tútú-gã xini ñuhu-xi dacuaha-o datná ní dácúháá-ó ndéè díhna nàcuáa cada-o ndixi cuèchi iní-ó cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, sá tá dácúta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu. Te ducaⁿ vã dácúháa-gã tucu-o datná ní dácúháá-ó ndéè díhna nàcuáa cada-o quindáá iní-ó Yá Ndióxi, ² ndihi cuendá nàcuáa ní dácúháá-ó nàcuáa cuandute-o, ndihi cuendá nàcuáa cada-o càcáⁿ ndodo-o ndàha-o díquí ñáyuu ní sàndáá iní ñáhá xii-gã. Te ducaⁿ ñá tútú-gã xini ñuhu tucu-xi dacuaha-o datná ní dácúháá-ó ndéè díhna cuendá nàcuáa ndoto cue ñáyuu ní xihí, ndihi cuendá nàcuáa ní dácúháá-ó sá Yá Ndióxi daquihíⁿ-gã ñáyuu núu ùhú núu ndáhú ní caa ní quíhíⁿ. ³ Te núu Yá Ndióxi ná càchí-gã, te cuita dacuáha-gã-ó nchaa dava-gã tnúhu sá cùmání quíhíⁿ.

⁴ Te cue ñáyuu sa tècú tnùnì tnúhu Yá Ndióxi, ñáyuu sa xini nchaa nàcuáa ndúu nchaa sá váha quide ñaha Yá Ndióxi xii-o ndihi-yu, ñáyuu sa chindee ñaha Espiritú Yá Ndióxi, ⁵ ñáyuu sa cùtnunì iní-xi sá ío váha tnúhu Yá Ndióxi, ñáyuu sa xini nàcuáa ta quide Yá Ndióxi véxi nchaa sá vã yóo tnàhí ndàcu cada, ⁶ te núu ñáyuu-áⁿ ná ngúita tucú-yu daquèe tíhú duúⁿ-yu tnúhu Yá Ndióxi, te vã ndácú-gã-ó ná canu ichi-ó-yu nàcuáa ndixi cuèchi iní-yu te núu ducaⁿ na càdá-yu, te sá dúcáⁿ ná càdá-yu te tnàhá-yu cùu-yu datná cue téé ní sahni ñaha xii Xitohó Jesucristú Déhe Yá Ndióxi núu cùrúxí. Te sá dúcáⁿ ná càdá-yu te ngóo dava-gã ñáyuu cáháⁿ cuèhé-yu cuendá Xitohó Jesucristú. ⁷ Te nchaa ñáyuu cùu-yu datná ñuhu, chi ñuhu-áⁿ ndi tnàhá òré cúuⁿ dàú te xihí-xi ndute, te dava ñuhu váha cùu sá xítú ñáyuu, te sá cúu núu ñuhu-áⁿ ío nàndíhi-xi, te mee Yá Ndióxi quidé-gã cúu sá váha núu ñúhú-áⁿ. ⁸ Dico núu da íñu na ndaa núu ñuhu-áⁿ te ñá tútú vèdana nàndíhi-xi te núu ducaⁿ, te Yá Ndióxi vã cúu váha iní-gã cuendá ñuhu-áⁿ sá dúcáⁿ dà íñu ndaa núu-xi, te íñu-áⁿ ndihi-xi cáyú. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyuu dàquèe tíhú tnúhu Yá Ndióxi chi ñá tútú cùu váha iní-gã núu-yu.

Níhí-ó sá ndéú-ó ndúu táhú-ó

⁹ Te cuèi duha cáháⁿ-í dico nchòhó cue ñáyuu ío cùu iní-í, chi cùtnunì ndáá iní-í sá vã càdá-ndó datná xiquide dava-gã ñáyuu, te mee-ni sá váha cuu xii-ndo chi cùu-ndo ñáyuu sa ní naníhí tàhú. ¹⁰ Te ducaⁿ chi Yá Ndióxi cúu-gã Yaá ío váha quide ndáá, te vã

dána ndòdo iní-gá nchaa sá v̄ha quide-ndo, te ni v̄a dána ndòdo iní-gá n̄acuáa quide-ndo cuu iní-ndó-ḡa, te sá dúcáⁿ quide-ndo cuu iní-ndó-ḡa xiáⁿ chindèe-ndo cue ñáyiū ndècu ndihí-ndo ichi Xitohó Jesucristú, te ducaⁿ-ni ta quide-ndo véxi ndée vitna. ¹¹ Te cuiñí-í sá ñⁿ ndo nducu ndee-ndo cada-ndo n̄acuáa cuiñí Yá Ndióxi dátá tá quide-ndo véxi, te ñiū-ni ducaⁿ càda-ndo ndée ná sáa nduu t̄hú-ndó c̄ndecu-ndo ndihí-ḡa núū ndécú-ḡa, te ducaⁿ te níhí-ndo nch̄aandi t̄hú sá ndétú-ndó nduu t̄hú-ndó c̄ndecu ndihí-ndo ni caa ni quihíⁿ. ¹² Te ȳhú cuiñí-í sá nchòhó v̄a t̄húhó-ndo càda-ndo nchaa nacuaa cuiñí Yá Ndióxi, te cada-ndo dátá quide ñáyiū s̄andáa iní t̄nhu-ḡa, ñáyiū càhnu iní-xi. Te sá dúcáⁿ quide-yu xiáⁿ níhí-yu nchaa sá ní cachí Yá Ndióxi nduu t̄hú-yu.

¹³ Te c̄tnháa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndii Àbrahám n̄acuáa cada-ḡa, te ní cacunehe-ḡa méé-ḡa n̄acuáa cutn̄uní iní ndii sá ndáa cada-ḡa n̄acuáa ní xáhaⁿ-ḡa xii ndii, te v̄a ȳo ñⁿ ni c̄acunehe-ḡa cuendá sá quindáa iní ndii t̄nhu ní cáhãⁿ-ḡa. Te ducaⁿ ní quide-ḡa chi ñⁿdi dí-ñi mee-ḡa te io c̄nūu-ḡa. ¹⁴ Te duha ní xáhaⁿ-ḡa xii ndii Àbrahám: “Yòhó té Àbrahám na c̄achí t̄nhu ndáa-í xii-n sá ño chindee ñaha-í xii-n, te c̄ayá cuéhé víhí ñani t̄nhá-n”, duha ní xáhaⁿ-ḡa xii ndii. ¹⁵ Te ndii Àbrahám io ní quide ndee iní ndii ní x̄ndetu ndii, te ducaⁿ te Yá Ndióxi ní quide-ḡa n̄acuáa ní xáhaⁿ-ḡa cada-ḡa sá cúu-xi ndii. ¹⁶ Te núu ñⁿ ñáyiū càháⁿ ñⁿ t̄nhu ndáa cuiñi te càcu nehé-yu Yá Ndióxi cuendá quindáa iní t̄nhá ñáyiū-yu t̄nhu càháⁿ-yu, te òré ducaⁿ na càháⁿ-yu te ñá t̄ú-ḡa sá d̄ac̄aa ñáyiū càháⁿ ndihí-yu cuendú. ¹⁷ Te ducaⁿ ní quide Yá Ndióxi ní cáhãⁿ ndáa-ḡa sá c̄adã-ḡa n̄acuáa ní cachí-ḡa, te ducaⁿ ní cáhãⁿ-ḡa cuendá nchaa ñáyiū ní cachí-ḡa nduu t̄hú sá c̄adã-ḡa n̄acuáa cutn̄uní iní-yu sá quide-ḡa ñⁿ sá càháⁿ-ḡa, te ni ñá t̄ú n̄adãma-ḡa ñⁿ sá càháⁿ-ḡa. ¹⁸ Te nchoo ní natuha-o Yá Ndióxi cuendá d̄ac̄acu nihnu ñaha-ḡa xii-o núu t̄hú núū ndàhú, te ní níhí-ó t̄nhu ndee iní ndécú ndihí-o cuendá sá v̄a d̄añã ndèe-ó c̄ndetu-o sáa nduu nduu t̄hú-ó c̄ndecu-o ndihí-ḡa. Te ducaⁿ ní níhí-ó t̄nhu ndee iní chi Yá Ndióxi ní cáhãⁿ ndáa-ḡa sá c̄adã-ḡa n̄acuáa ní cachí-ḡa, te ñá t̄ú d̄andahú ñaha-ḡa, te ni ñá t̄ú n̄adãma-ḡa ñⁿ sá ní cachí-ḡa cada-ḡa. ¹⁹ Te t̄nhu ndee iní ndécú ndihí-o xiáⁿ quide-xi c̄tnuní ndáa iní-ó sá ndúú t̄hú-ó c̄ndecu-o ndihí Yá Ndióxi núū ndécú-ḡa, te ducaⁿ c̄tnuní ndáa ndisa iní-ó sá cuendá Xitohó Jesucristú Yáa ndécú núū Yá Ndióxi. ²⁰ Te ducaⁿ ní nuc̄ndecu Xitohó Jesucristú núū Yá Ndióxi cuendá ducaⁿ c̄anchicúⁿ nihnu-o càda-o, te ducaⁿ ní nuc̄ndecu-ḡa núū Yá Ndióxi chi c̄u-ḡa d̄utú c̄nūu datná ní

cunuu ndii Melquisèdèc ñuyíú-a, te ducaⁿ-ni c̄u-ḡa d̄utú c̄nūu ni caa ni quihíⁿ.

7

Xitohó Jesucristú cúu-ḡa d̄utú dátá ní cuu ndii Melquisèdèc

¹ Te ndii Melquisèdèc ní x̄ndaha ndii cue ñáyiū ñuú Sálém, te ní cuu ndii d̄utú ní xinu cuechi ndii núū D̄utú Ndióxi Yáa io c̄nūu. Te ndii Melquisèdèc-áⁿ ní x̄icáⁿ t̄hú ndii núū Yá Ndióxi cuendá ndii Àbrahám c̄tnháa ní s̄aháⁿ ndii Àbrahám-áⁿ ní n̄aa ndii ndihí cue d̄ava-ḡa cue tée ȳndaha ñáyiū. Te cue tée-áⁿ ñá t̄ú ní nd̄acu-ḡuedé n̄aa-ḡuedé ndihí ndii Àbrahám-áⁿ chi ní x̄ita-ḡuedé. ² Te nchaa sá ní níhí ndii Àbrahám-áⁿ núū ní n̄aa ndii, te ní quide ndii úxi x̄ichi te ñⁿ x̄ichi núū úxi-áⁿ ní s̄añaha ndii xii ndii Melquisèdèc. Te ñiū ndii Melquisèdèc-áⁿ quée-xi: Tée io v̄aha quide ndáa ȳndaha ñaha xii ñáyiū, duha quèe-xi. Te ní x̄oo dan̄ani ñaha-yu xii ndii Tée ȳndaha ñuú Sálém, duha ní x̄oo dan̄ani ñaha-yu. Te t̄nhu Sálém-áⁿ quée-xi: Ñuú ndécú ñahi, duha quèe-xi t̄nhu-áⁿ. Núu xiáⁿ quée t̄ucu-xi nacuaa n̄ani ndii Tée ȳndaha ñuú ndécú ñahi, duha quèe t̄ucu-xi ñiū ndii. ³ Te ñá t̄ú t̄nhu núu yoo c̄u t̄atá ndii ndihí n̄anã ndii, te ni ñá t̄ú t̄nhu núu yoo c̄u x̄i ndii ndihí x̄itná ndii, te ni ñá t̄ú t̄nhu núu n̄andi c̄u ñáyiū ní cuu ñani t̄nhá ndii ní x̄ndecu ndée sanaha-ḡa, te ni ñá t̄ú t̄nhu núu ná ama ní cacu ndii, te ni ñá t̄ú t̄nhu núu ná ama ní x̄ihí ndii. Te ndii-áⁿ ducaⁿ-ni ní cuu ndii d̄utú ní x̄ndecu ndii, te ducaⁿ s̄atnahã-xi c̄u Xitohó Jesucristú d̄ehe Yá Ndióxi chi cuu-ḡa d̄utú ní caa ni quihíⁿ.

⁴ Te vitna chí cuáha v̄aha cuendá sá ndii Melquisèdèc ní cuu ndii ñⁿ tée io ní cuu càhnu ní x̄ndecu ñuyíú-a, chi ndii Àbrahám tée ní cuu ñani t̄nhá-ó ní x̄ndecu ndée sanaha ní quide ndii úxi x̄ichi nchaa sá ní níhí ndii núū ní n̄aa ndii. Te ñⁿ x̄ichi núū úxi-áⁿ ní s̄añaha ndii xii ndii Melquisèdèc. ⁵ Te ndii Moisés ní chidó t̄n̄uní ndii n̄acuáa cada nchaa d̄utú, cue tée ní cuu ñani t̄nhá ndii Lévi sá cue tée-áⁿ queheⁿ-ḡuedé ñⁿ x̄ichi núū úxi x̄ichi sá níhí cue ñáyiū is̄ràél ñáyiū c̄u ñani t̄nhá-ḡuedé cuu cuendá-ḡuedé. Te ducaⁿ quide-ḡuedé cuéi ñani t̄nhá-ḡuedé ndihí-yu ní cuu ndii Àbrahám. ⁶ Te cuéi ñá d̄iú ñani t̄nhá ndii Melquisèdèc cúu ndii Àbrahám dico ní queheⁿ ndii Melquisèdèc-áⁿ ñⁿ x̄ichi núū úxi x̄ichi nchaa sá ní níhí ndii Àbrahám. Te ndii Melquisèdèc-áⁿ ní x̄icáⁿ t̄hú ndii núū Yá Ndióxi cuendá ndii Àbrahám. Te ñiū-ni ndii Àbrahám-áⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndii sá c̄adã v̄aha ñaha-ḡa xii ndii. ⁷ Te sa c̄tnuní iní-ó sá núu ñⁿ tée na c̄acã t̄hú-dé núū Yá Ndióxi cuendá ñⁿ

ñáiyu, te té-áⁿ cúnù-gá-dé. ⁸ Te cue dútú ñáiyu isráel quèhéⁿ-güedé ìⁿ xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñihí-yu cùu cuendá-güedé, te cue té-áⁿ cuú-güedé. Te núú tútú Yá Ndióxi cächí-xi sá ndii Melquisèdèc ndécú-ní ndii, te ducaⁿ càháⁿ-xi chí ñá túú tnúhu sá ní xihí ndii. ⁹⁻¹⁰ Te sá dúcáⁿ ní sáñaha ndii Ábrahám sá ní nduu táhú ndii Melquisèdèc, te xiáⁿ cada iní-ó sá sá ndecu ndihi ndii Ábrahám cue ñaní tnáhá ndii Lèví cue tée cùu dútú, cue tée quèheⁿ ìⁿ xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñihí ñáiyu isráel cuèi vátá cécú-gá-güedé. Te cada iní-ó sá tnáhá-güedé ní sáha-güedé ndii Melquisèdèc ìⁿ xichi núú ùxí xichi nchaa sá ní ñihí ndii Ábrahám núú ní nàá ndii. Te ducaⁿ càda iní-ó chí cue té-áⁿ cuú-güedé ñaní tnáhá ndii Ábrahám cuèi vátá cécú-gá-güedé dàv-áⁿ.

¹¹ Te sá cuendá cue dútú cue tée cùu ñaní tnáhá ndii Lèví ní ngúndecu ndihi cue ñáiyu isráel tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. Te ñaní tnáhá ndii Àrón cuú cue dútú-áⁿ. Te núú dicó cue dútú-áⁿ ní ndàcu-güedé cada-güedé nàcuáa cudùu ñáiyu isráel núú Yá Ndióxi, te ñá túú-gá xini ñuhu-xi ngúndecu ingá dútú dàtná ndii Melquisèdèc ní cuu. Te dútú-áⁿ ñá túú ní cùu-dé dàtná ní cuu cue ñaní tnáhá ndii Àrón. ¹² Te núú cuè dútú cue tée cùu ñaní tnáhá ndii Lèví-áⁿ ní ngúndecu ingá dútú. Te sá dúcáⁿ ní ngúndecu ingá dútú xiáⁿ dacuitíí ní xini ñuhu-xi sá dàma nàcuáa ndùu tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. ¹³⁻¹⁴ Te ñi-ni cuendá dútú-áⁿ sa ñihí-ó tnúhu, te dútú-áⁿ cuú Xitohó Jesucristú, te ñá díú ñaní tnáhá ndii Àrón cuú-gá chí ñaní tnáhá ndii Judá cuú-gá. Te nchaa-o tà xini ndáá-ó sá ñaní tnáhá ndii Judá cuú-gá, te ndii Moisés ñá túú tnáhá ná ní cächí ndii cuendá cue ñaní tnáhá ndii Judá sá cuú-güedé dútú, chí ní ìⁿ-güedé ñá túú ní cùu-güedé dútú ní cuu.

¹⁵ Te vitna cùtnuní ndáá iní-ó nàcuáa ní cuu, chí Xitohó Jesucristú cuú-gá ingá dútú dàtná ní cuu ndii Melquisèdèc. ¹⁶ Te ñá díú cuendá tnúhu sá sánú ichi ñaha xii ñáiyu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu ducaⁿ ní cùu-gá dútú, chí ní cuu-gá dútú cuendá sá cuú-gá Yáá cundecu ní caa ní quíhíⁿ chí vá ìⁿ ndùu te ndihi nihnu-gá. ¹⁷ Te duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii-gá:

Yòhó cuú-n dütú dàtná ní cuu ndii Melquisèdèc,

te cundecu-n nchàa nduu nchaa quíu. Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii-gá. ¹⁸ Te xiáⁿ núu nchaa tnúhu ndéé díhna, tnúhu sá ní xíndecu ndihi cue dútú ñá túú-gá cúnù-xi vitna chí ñá túú-gá xini ñuhu-xi te ní ñá túú ná chíndée ñaha-xi. ¹⁹ Te ñi-ni tnúhu-áⁿ cuú-xí tnúhu sá ní chídó tnùní ndii Moisés canu ichi

ñaha xii ñáiyu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. Te tnúhu-áⁿ ñá túú vèdana ní quide-xi nàcuáa chindee-xi ñáiyu cudùu-yu núú Yá Ndióxi. Dico vitna ní ngúndecu ndihi-o tnúhu ndee iní sá io-gá váha dàcúxí tnúhu ndéé díhna, chí ndecu ndihi-o Xitohó Jesucristú Yáá cuú dütú-ó. Te Yáá-áⁿ quidé-gá tnáhá tnúhu-o ndihi Yá Ndióxi vitna.

²⁰ Te Yá Ndióxi ní càháⁿ ndáá cuiti-gá sá Xitohó Jesucristú cuu-gá dütú. ²¹ Dico ñá túú dúcáⁿ ní càháⁿ-gá cuendá cue ñaní tnáhá ndii Lèví cue tée ní cuu dútú, cuèi mei òré ní chisaha-güedé ní cuu-güedé dütú. Te cùtnáhá ní chisaha Xitohó Jesucristú cuú-gá dütú, te Yá Ndióxi ní xáhaⁿ ndáá cuiti-gá xii-gá, te duha ní xáhaⁿ-gá: Yúhú Dütú Ndióxi càháⁿ ndáá cuiti-í te vá dàmá-í tnúhu càháⁿ-í:

“Yòhó cuú-n dütú dàtná ndii Melquisèdèc, te cundecu-n ní caa ní quíhíⁿ.”

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii Xitohó Jesucristú. ²² Te Xitohó Jesucristú quidé-gá nàcuáa cùtnuní ndáá iní-ó sá Yá Ndióxi cada-gá ingá núú sá váha sá cuú-xí-ó dàtná ní cächí-gá, te xiáⁿ cuú-xí sá io-gá váha dàcúxí tnúhu ní càháⁿ-gá ndéé díhna. ²³ Te io cuèhé cue ñaní tnáhá ndii Lèví ní cuu-güedé dütú, te ducaⁿ cuendá sá ñá túú ní cùdí-güedé cundecu-güedé chí ní ndihi-güedé ní xihí. ²⁴ Dico Xitohó Jesucristú chí vá cuú-gá, chí cundecu-gá ní caa ní quíhíⁿ núu xiáⁿ ñi-ni-gá cuu-gá dütú, te vá yò ìⁿ-gá cuu dütú cada núú-gá. ²⁵ Te núu xiáⁿ Xitohó Jesucristú dácacu nihnu ñaha-gá xii nchoo ñáiyu núú ùhú núú ndàhú, nchoo ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii-gá, te ñi-ni nchoo cùu-o ñáiyu tnáhá tnúhu ndihi Yá Ndióxi, te vá ìⁿ ndùu-gá te cùfta nihnu-o. Te ducaⁿ chí Xitohó Jesucristú ñá túú xòcuñí-gá núú Yá Ndióxi càháⁿ ndàhú-gá cuendá-ó.

²⁶ Te Xitohó Jesucristú cuú-gá Yáá cuú dütú cúnùu xini ñuhu-o cundecu ndihi-o, te ñi-ni-gá cuú-gá Yáá chíndee chítùu ñaha xii-o, te cùu-gá Yáá io quide ndáá núú Yá Ndióxi, te cùu-gá Yáá càndòo canine chí ñá túú tnàhí cuèchi-gá. Te ñá túú tnàhí quide-gá dàtná quidé nchaa cue ñáiyu ndecu ichi cuèhé ichi duha, te cùu-gá Yáá ní nucúndecu andiu núú ndécú Yá Ndióxi te yàcáⁿ táxi tnùnì-gá. ²⁷ Te ñá túú quide-gá dàtná ní quide cue dütú ní cunuu ní xíndecu, chí cue dütú-áⁿ ìⁿ nduu ìⁿ nduu ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi, te díhna-gá cuendá nchaa cuèchi mee-güedé ducaⁿ ní xóo cada-güedé te dàtnuní ducaⁿ ní xóo cada tucu-güedé cuendá nchaa cuèchi ñáiyu. Dico Xitohó Jesucristú chí ìⁿ xito-ni ní xihí-gá sá cuú-xí nchàa ñáiyu chí ducaⁿ ní sani iní-gá, te vá ìⁿ ndùu-gá ducaⁿ càda tucu-gá. ²⁸ Te sá cuendá nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndii Moisés xiáⁿ ní xíndecu cue tée ní cuu dütú cúnùu, te cue

tée-án ní cuu-güedé cue tée yíca cuèchi-xi. Te sátá dúcáⁿ ní chidó tnúni ndíi Moisés nàcuáa cada ñáiyu, te ní xica cuéhé víhí ndùu te dáttnúni ní cáháⁿ ndáá cuiti Yá Ndióxi sá Dêhe-gá cuu-gá dútú cúnúu. Te Yaa cúú Dêhe-gá-áⁿ ní quide-gá nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te ñiu-ni ducaⁿ càda-gá ni caa ni quíhíⁿ.

8

Xitohó Jesucristú cúú-gã dútú cúnúu

¹ Te Xitohó Jesucristú Yaa cúú dútú cúnúu ndecu ndíhi-o cuándaa-gá andúu, te ní ngó-gá xio cùha Dútú Ndióxi Yaa ío cúnúu, te tnáhá-gá cúnúu-gá. Te ñiu cuendá-a cùu-xi sá ío-gá cúnúu ta cáháⁿ-ndí véxi. ² Te núú ndécú Yá Ndióxi cúú-xí núú lí víhí. Te cada iní-ó sá cúú-xí ñⁿ vehe te xíáⁿ ndécú Xitohó Jesucristú cúú-gã dútú, te vehe-án ní dácáa mèe Yá Ndióxi te ñá díú cuè tée ñuyíú-a. ³ Te sá cuendá nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés xíáⁿ ní xíndecu cue dútú cúnúu cuendá sá cáhni-güedé quití nduu táhú Yá Ndióxi, te nacani cuendá-güedé núú-gã nchaa dava-gá sá níhi-güedé nduu táhú-gã. Te xíáⁿ núu dai ní xini ñuhu-xi sá tnáhá Xitohó Jesucristú cuáñaha-gã ñⁿ sá ndúú táhú Yá Ndióxi, te táhú-án cúú-xí mèe-gá chi ní xíhi-gá ní cuu-gã dátna ñⁿ táhú sá cúú-xí Yá Ndióxi. ⁴ Te núu ní xíndecu-ni Xitohó Jesucristú ñuyíú-a te vá cúú-gã dútú ní cùu, chí sa ndècu cue dútú sãñaha nchaa sá ndúú táhú Yá Ndióxi dátna cáháⁿ nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés. ⁵ Te nchaa sá quidé cue dútú ñáiyu isràél nñtnahá-xi luha nchaa sá quidé Xitohó Jesucristú Yaa cúú dútú cúnúu ndecu andúu. Te quèe ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Moisés cùtnahá tá cüyatni ngüíta ndíi dacaa ndíi vehe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gã: “Ío váha cada cuendá-n nàcuáa dacàa-n vehe-í dátna cáá sá ní dánèhé ñàhá-í xii-n xití yucu”, duha ní xáhaⁿ-gã xii ndíi. ⁶ Dico vitna chí Xitohó Jesucristú cúú-gã dútú cúnúu, te ío-gá càhnu nduu chiúⁿ quide-gã dàcúúxi cuè dútú cue ñáiyu isràél. Te ñiu Xitohó Jesucristú cúú-gã Yaa quidé tnáhá tnúhu-o ndíhi Yá Ndióxi, te ducaⁿ chí Yá Ndióxi ío-gá váha ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gá xito cùu uú dàcúúxi tnúhu ní cáháⁿ-gá ndéé díhna, te ducaⁿ ío váha ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gá xito cùu uú chí ní cachí-gá sá íngá núú sá ío-gá váha cada ñaha-gã xii-o vitna.

⁷ Te núú nàcuáa ní cachí Yá Ndióxi cada ñaha-gã xii-o ndéé díhna ní quide-xi nchaa nacuáa tàú-xi cunduu nàcuáa nduu táhú-ó cùndecu váha-o núú-gã ñá, te ñá túú xini ñuhu-xi cáháⁿ tucu-gá sá cáda-gã íngá núú sá váha sá cúú-xí-ó vitna ní cuu. ⁸ Te Yá Ndióxi ñá túú ní cùu váha iní-gã núú ñáiyu isràél

núu xíáⁿ ní cáháⁿ-gá cuendá-yu, te duha ní cachí-gã:

Yúhú cúú-í Dútú Ndióxi, te duha ndùu tnúhu na cáháⁿ-í: Sáá nduu te cada-í íngá núú sá váha sá cúú-xí cuè ñani tnáhá ñáiyu isràél, ndíhi cue ñani tnáhá ndíi Júdá ñiu-ni ñáiyu isràél.

⁹ Te tnúhu sá cáháⁿ-í-a ñá túú ñⁿ-ni cuu-xi ndíhi tnúhu sá ní xáhaⁿ-í xii cue ñáiyu ní cuu ñani tnáhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha càda-í-yu,

te ñiu-ni dàvá-áⁿ ní quide yica-í ní ndeñuhu-í-yu nacióⁿ Egiptú,

te ñá túú ní cuini-yu tñí-yu tnúhu ní xáhaⁿ-í xii-yu cuendá ducaⁿ càda váha-í-yu,

te xíáⁿ núu ní dáñá ñihnu-í-yu ñá túú-gã ní quide cuendá-í-yu.

¹⁰ Te na sáá nduu te duha ndùu tucu íngá núú sá váha cada-í cue ñáiyu isràél.

Te yúhú cada-í nàcuáa cutnuni váha iní-yu nàcuáa cuini-í cadá-yu,

te ducaⁿ ní yuhu ni iní-yu cadá-yu.

Te yúhú Yá Ndióxi quindaha-í-yu, te mèe-yu cuú-yu ñáiyu cùu cuendá-í.

¹¹ Te dàvá-áⁿ chí ní ñáiyu cùu ndí meé-yu,

te ní cuè dava-gã ñáiyu vá cùtnúhu tnáhá-yu sá nátúha ñahá-yu xii-í,

chí dàvá-áⁿ nchaa ñáiyu cundecu ndíhi ñahá-yu xii-í,

cuèi ñáiyu cúnúu te cuèi ñáiyu ñá túú cúnúu.

¹² Te dàvá-áⁿ cada càhnu iní-í nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu,

te vá ñⁿ ndùu-gã ndacu iní-í nchaa sá quidé-yu.

Duha ní cachí Yá Ndióxi cuendá ñáiyu isràél.

¹³ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Yá Ndióxi sá cáda-gã íngá núú sá váha sá cúú-xí ñáiyu xíáⁿ cùtnúni sá tnúhu sá ní cáháⁿ-gá díhna ñá túú-gã xini ñuhu-xi. Te cada iní-ó sá tnúhu-áⁿ cúú-xí ñⁿ sá ní cunaha ndècu te ñá túú-gã nándíhi-xi te cuíta-ná-xi, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tnúhu sá ní cáháⁿ-gã ndéé díhna.

9

Cuendá vehe Yá Ndióxi

¹ Te tnúhu sá ní cáháⁿ Yá Ndióxi ndéé díhna cùu-xi cuendá nàcuáa cada ñáiyu isràél chíñuhu ñahá-yu xii-gã, ndíhi cuendá vehe-gã caa ñuyíú-a. ² Te ñáiyu isràél ní dácáá-yu vehe Yá Ndióxi, te vehe-áⁿ ní cuu-xi vehe dóo te ní xúhuⁿ nehu xití-xi. Te cuártú díhna ní xínani-xi cuártú ní cuu íí, te xíáⁿ ní xíndecu ñⁿ sá ndéé ditè-xi sá ní cándodó ñⁿ caa candil núú ditè-xi, te ní xínutñí ñⁿ mèsá ní xóo códó pàá ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi. ³ Te cuártú cúú uú ní xínani-xi cuártú ní cuu íí víhí-gã. ⁴ Te xití cuártú-áⁿ ní xínutñí ñⁿ sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuáaⁿ te núú xíáⁿ ní xóo cahmi-güedé dúsa sá sáháⁿ tnámí. Te ñiu-ni xíáⁿ ní xíndecu

tucu ñⁿ cajú ní cuu mee-ni dñhúⁿ cuàáⁿ te xití cajú-áⁿ ní xúhuⁿ ñⁿ lítu ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuàáⁿ, te xití lítu-áⁿ ní xúhuⁿ mànáá sá ní xóo caxí-yu dàvá-áⁿ. Te ñⁿ ñⁿ xití cajú-áⁿ ní xúhuⁿ tñudii ndíi Árón sá ní saa itá-xi, ndíhi yúú sá ní xindeé tñúhu ní cáháⁿ Yá Ndióxi nácuáa cada ñáiyu. Te duha ní xínani cajú-áⁿ: Cajú sá ñúhu tñúhu ní cáháⁿ Yá Ndióxi sá cúu-xí ñáiyu, duha ní xínani-xi. ⁵ Te núu cajú-áⁿ ní cándodó úú tñhá sá ní cadúha-yu, te xiáⁿ cáá-xí dàtná cáá Espiritú xínú cuéchi núu Yá Ndióxi. Te cuendá úú xiáⁿ ní cutnùni iní-yu sá ñⁿ cànhu cuu Yá Ndióxi, te sá ní cadúha-yu-áⁿ ndéé ndíxiⁿ-xi, te ndíxiⁿ-xi-áⁿ dñhu-xi xio xio núu quidé cànhu iní Yá Ndióxi nchaa yicá cuéchi ñáiyu, dico vá cúu-gá cáháⁿ-í cuendá nchaa dava-gá xiáⁿ vitna.

⁶ Te nchaa xiáⁿ ní xindecu xití vehe Yá Ndióxi, te cue dútú ní xóo quíhu-güedé ñⁿ nduu ñⁿ nduu xití cuártú díhna ní xóo cada-güedé nácuáa tàü-güedé cada-güedé sá cúu-xí Yá Ndióxi. ⁷ Te cuártú cúu úú-áⁿ chí mee-ni dütú cúnúu ní xóo quíhu-dé ñⁿ xití ndí tñhá cuíá. Te ndí tñhá óré ducaⁿ ní xóo quíhu dútú cúnúu-áⁿ te ní xóo canehe-dé ñíñí ní xóo quíhu ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi. Te ducaⁿ ní xóo cada dútú-áⁿ cuendá sá Yá Ndióxi cada cànhu iní-gá nchaa yicá cuéchi mee-dé, ndíhi nchaa yicá cuéchi ñáiyu. ⁸ Te sá dúcáⁿ mée-ni dútú cúnúu ní xóo quíhu-dé xití cuártú ní cuu í-gá-áⁿ, xiáⁿ Espiritú Yá Ndióxi quidé-xí cutnùni iní-ó sá ñíni ducaⁿ ní xindecu vehe-áⁿ ní xóo cada-yu nácuáa ní xóo cññaha Yá Ndióxi cada-yu. Te xiáⁿ cutnùni sá vátá sàá-gá nduu cáháⁿ ndíhi-yu Yá Ndióxi nácuáa tàü-xi cunduu. ⁹ Te sá dúcáⁿ ní xindecu vehe-áⁿ, ndíhi sá dúcáⁿ ní xóo cada nchaa cue dútú-áⁿ, xiáⁿ cutnùni iní-ó nácuáa quide Yá Ndióxi vitna, chí nchaa quiti ní xóo cahní cue dútú-áⁿ ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi, ndíhi nchaa dava-gá sá ní xóo nduu táhú-gá ñá túú ní quide-xi nacúaa nduu ndoo nduu nine iní cue ñáiyu nácuáa cutnùni iní-yu sá ñá túú-gá cuéchi-yu ndéu núu Yá Ndióxi. ¹⁰ Te sá dúcáⁿ ní xóo cada nchaa dútú-áⁿ ní ñíñí tñhá-xi ndíhi nchaa tñúhu sá dánéhé ñháá xii ñáiyu ná cúu sá caxí-yu ndíhi ná cúu sá cúu còhó-yu ndíhi nácuáa ndáh-yu. Te tñúhu-áⁿ ní cuu-xi mee-ni sá ní sanu ichi ñaha xii-yu nácuáa cundecú-yu ñuyú-a. Te tñúhu-áⁿ ní nándíhi-xi ndéé ní sáá nduu ní nadama Yá Ndióxi tñúhu-áⁿ cuendá sá vá dúcáⁿ-gá cada-yu cundecú-yu.

¹¹ Te Xitohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyú-a, te ñⁿ ñⁿ gá cúu-gá Yaá cúu dütú cúnúu, te xiáⁿ núu quide-gá nchaa sá váha sá cúu-xí-ó. Te vitna ní nucúndecu-gá núu ñⁿ vii ñⁿ váha cáa, te núu ndécú-gá-áⁿ ñá túú cùu-xi ñⁿ vehe

sá ní dácáa cué téé ñuyú-a. ¹² Te cada iní-ó sá Xitohó Jesucristú cuánguihu-gá xití cuártú núu ní cuu í vihi dàtná ní xóo cada dútú cúnúu ní xindecu ndéé sanaha, chí ní nucúndecu-gá núu ndécú Yá Ndióxi. Dico ñá túú ní quide-gá dàtná ní xóo cada dútú cúnúu ní xindecu ndéé sanaha, chí dütú-áⁿ óré ní xóo quíhu-dé xití cuártú ní cuu í-gá-áⁿ, te ní xóo canehe-dé ñíñí chivá ndíhi ñíñí chéllu ní xóo quíhu. Dico Xitohó Jesucristú chí ñíñí mée-gá ní sati ní xihí-gá núu cùrúxi, te xiáⁿ duuⁿ duuⁿ cuáháⁿ-gá ní nucúndecu-gá núu ndécú Yá Ndióxi. Te sá dúcáⁿ ní quide-gá xiáⁿ ní naníhi táhú-ó. ¹³ Te nchaa ñáiyu ní xóo cada nácuáa sá cúu-gá-yu ñáiyu ní cuu í, ñáiyu-áⁿ ní xóo códo ñháá cué dútú ñíñí ndicutu, ndíhi ñíñí chivá, ndíhi yáa cùñú chéllu quiti sàhñi-güedé cuendá nduu íi tucú-yu. ¹⁴ ¡Dico ñíñí Xitohó Jesucristú chí ío-gá nándíhi-xi sá cúu-xi nchòo ñáiyu xindecu vitna! Te cuendá ñíñí-gá-áⁿ, chí Espiritú Yá Ndióxi sá ndécú nchaa nduu nchaa quíú ní cuu ñⁿ nuu-xi ndíhi Xitohó Jesucristú sá cúu cúu-gá cuendá cuu-gá dàtná ñⁿ táhú sá cúu-xí Yá Ndióxi cuéi cùu-gá Yaá ñá túú tñhá cuéchi-xi, te ní sati ñíñí-gá te ní xihí-gá. Te cuendá xiáⁿ ní cutnùni iní-ó sá Yá Ndióxi ní quide cànhu iní-gá nchaa sá ñá túú váha ní quide-o, te ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó. Te ducaⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó cuendá sá ndácú-ó cùnú cuéchi-o núu Yá Ndióxi Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú.

¹⁵ Te Xitohó Jesucristú ní quide ndáá-gá núu Yá Ndióxi cuendá cue ñáiyu ndéu ñuyú-a. Te cuendá xiáⁿ Yá Ndióxi cada-gá ñngá núu sá váha sá cúu-xi-yu dàtná ní cachí-gá, te ducaⁿ cada-gá sá cuendá nchaa ñáiyu ní cáháⁿ-gá cundecu ndíhi-gá, chí ñáiyu-áⁿ nduu táhú-yu cundecu ndíhi váha ñháá-yu xii-gá ní caa ní quíñí chí ducaⁿ ní cachí-gá, te ducaⁿ chí Xitohó Jesucristú ní xihí-gá núu cùrúxi cuendá sá Yá Ndióxi cada cànhu iní-gá nchaa yicá cuéchi-yu, nchaa cuéchi sá ní quide-yu cutnùni ní cunuu tñúhu sá ní cáháⁿ-gá díhna. ¹⁶ Te nchoo xini-ó sá núu ñⁿ téé na cadúha ñⁿ tutú nácuáa cada ñáiyu dácáhñu-yu nchaa sá ndécú ndíhi-dé, te tutú-áⁿ xini ñúhu-xi ndéé ná váha nduu cùu-dé. ¹⁷ Te ñá túú tàü-xi cada ñáiyu nácuáa cáháⁿ-xi núu tutú-áⁿ ñíni ndéu téé ní cadúha, dico sátá ná váha cuú-dé te cada-yu nácuáa cáháⁿ-xi. ¹⁸ Te cuéi cànhu ní cáháⁿ Yá Ndióxi ndéé díhna nácuáa cada váha-gá ñáiyu, te ñⁿ ñⁿ ndíhi ñíñí ní cundáá-xi chí ní sàhñi-güedé quiti te ní sati ñíñí-güedi. ¹⁹ Te ndíi Moisés ní cáháⁿ ndodo ndíi núu nchaa ñáiyu nácuáa ní cachí Yá Ndióxi cada-yu, te nácuáa-ni nduu tñúhu ní chidó tñúni ndíi núu tutú ndíi ní cáháⁿ ndíi, te ní dácá ndíi

ndute níñí chëhlu ndihi níñí chivá lìhli, te ní queheⁿ ndíi ìⁿ dité yutnu nàni hisópó ndihi luha idi ticuèhé, te ní chindóyo ndíi níñí-áⁿ. Te ní sódó ndíi núú tütú ndéé tnúhu Yá Ndióxi sá ní chidó tnúni ndíi-áⁿ, te tnàhà cue ñáyiú xindecu-áⁿ ní chúcú ndíi.²⁰ Te ní xáhaⁿ ndíi Moisés xii-yu: “Cuèndá níñí-a ní cundáá sá Yá Ndióxi cada ñaha-gá xii-ndo sá váha chi ducaⁿ ní cachí-gá cada-gá sá cúu-xí-ndó”, duha ní xáhaⁿ ndíi xii-yu.²¹ Te ñu-ni ducaⁿ ní quide tucu ndíi ní chúcú ndíi níñí vehe-gá ndihi nchaa sá nándíhi-güedé òré chíñùhu-güedé Yá Ndióxi ndécú xití vehe-gá-áⁿ.²² Te tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés cächí-xi sá méé-ní níñí chucu-güedé nchaa sá cãnehe chiúⁿ-güedé òré chíñùhu-güedé Yá Ndióxi, te sacú-nà te ndihi ndoo nchaa xiáⁿ chucu-güedé níñí ni cùu. Te dacuití ní xini ñuhu-xi sá cáti níñí cuèndá ducaⁿ càda cahnu iní Yá Ndióxi nchaa yíca cuèchi ñáyiú.

Xítóh Jesucristú ní xihí-gá núú cùrúxi cuèndá sá vã cündècu-gá cuèchi-o núú Yá Ndióxi

²³ Te sá cuèndá sá ní xihí Xítóh Jesucristú núú cùrúxi, xiáⁿ ñá túú-gá cuèchi-o ndècu núú Yá Ndióxi. Te cuèndá nchaa sá ní xihí xití vehe-gá sá ní dácáá ñáyiú isràél xiáⁿ cùtnúni iní-ó nàcuáa quide-xi núú ndécú-gá. Te dacuití ní xini ñuhu-xi sá cãhni-güedé cue quiti ní cachí Yá Ndióxi cuèndá nduu íi nchaa sá ní xihí xití vehe-gá-áⁿ. Te cuèi ducaⁿ ní sahni-güedé cue quiti-áⁿ dico ñá túú ní quide-xi nacuáa ngündecu váha-o núú Yá Ndióxi. Dico Xítóh Jesucristú ní xihí-gá, te sá ní xihí-gá xiáⁿ ní quide-gá nàcuáa ngündecu váha-o núú Yá Ndióxi.²⁴ Te Xítóh Jesucristú cuánda-gá andíu núú ndécú Yá Ndióxi cãháⁿ ndàhu-gá cuèndá-ó, te Xítóh Jesucristú chi ñá díú ìⁿ vehe ní dácáá cuè téé ñuyíú-a cuángiuhu-gá. Te vehe Yá Ndióxi sá ní dácáá cuè ñáyiú isràél ñuyíú-a ndéé sanaha, ndihi nchaa nàcuáa ní xóo cada-güedé xití vehe-gá-áⁿ xiáⁿ cùtnúni iní-ó nàcuáa quide-xi núú ndécú-gá.²⁵ Te dútú cúnúu núú ñáyiú isràél ní xóo quíhu-dé núú cuiá núú cuiá xití cuártú ní cuu íi víhi-gá-áⁿ, te ní xóo canehe-dé níñí ní xóo quíhu xití cuártú-áⁿ dico ñá díú níñí méé-dé. Dico Xítóh Jesucristú chi ñá túú ducaⁿ ní quide-gá chi ìⁿ xito-ni ní sati níñí-gá te ní xihí-gá.²⁶ Chi núú ní xihí-gá nuu núú te ndéé cùtnàhà ní ngáva ñuyíú ducaⁿ ngüíta-gá cada-gá ní cùu, te vitna ta ndíhi nduu cuáháⁿ ní quixi-gá ñuyíú-a ní xihí-gá ìⁿ xito-ni cuèndá cuu-gá dàtná ìⁿ táhú sá cúu-xí Yá Ndióxi, te ducaⁿ ní quide-gá cuèndá sá vã cündècu-gá cuèchi ñáyiú núú Yá Ndióxi.²⁷ Te nchoo cuè ñáyiú ñuyíú-a chi ìⁿ xito-ni cuú-ó

te dàtnúni ducaⁿ te cada ndáá Yá Ndióxi cuèchi-o.²⁸ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu Xítóh Jesucristú chi ìⁿ xito-ni ní xihí-gá cuèndá sá vã cündècu-gá cuèchi ñáyiú núú Yá Ndióxi, te ducaⁿ ní cuu ní xihí-gá chi mee-gá ducaⁿ ní cachí-gá cunduu. Te quixi tucu Xítóh Jesucristú ñuyíú-a dico ñá díú-gá sá cadá-gá cuèndá sá vã cündècu-gá cuèchi ñáyiú núú Yá Ndióxi, chi quixi-gá nacuaca-gá nchaa ñáyiú ndètu ñaha xii-gá cuèndá cundecú-yu ndíhi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

10

¹ Te nchaa tnúhu ní xáhaⁿ ndíi Moisés xii ñáyiú isràél cada-yu, nchaa tnúhu-áⁿ ní quide-xi ní cutnùni luha iní-yu nàcuáa cada Yá Ndióxi cada váha ñaha-gá xii-o vitna. Dico ñá díú mèi nacuáa ní xáhaⁿ ndíi Moisés xii ñáyiú quide Yá Ndióxi vitna chi dáma quide-gá. Te nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés ñá túú ní ndàcu-xi cada-xi nacuáa cundáa nchaa ñáyiú tũha ñaha xii Yá Ndióxi cuèi ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú-gá núú cuiá núú cuiá.² Te núu dicó sá ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi ní quide-xi nacuáa nduu ndoo nduu nine iní cue ñáyiú, te vã cãhni-gá-güedé cue quiti-áⁿ nduu táhú-gá ní cùu, te ducaⁿ te cutnùni iní-yu sá ñá túú-gá cuèchi-yu ndècu núú Yá Ndióxi ní cùu.³ Te sá dúcáⁿ ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi núú cuiá núú cuiá, xiáⁿ ní xóo ndacu iní cue ñáyiú nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cada-yu.⁴ Te ducaⁿ chi níñí ndicutu-áⁿ ndíhi níñí chivá-áⁿ ñá túú ní xóo ndacu-xi cada-xi nàcuáa vã cündècu cuèchi-yu núú Yá Ndióxi.

⁵ Te xiáⁿ núu cùtnàhà ní quexío Xítóh Jesucristú ñuyíú-a ní xáhaⁿ-gá xii Yá Ndióxi: Yòhó Tãtá-í, ñá túú nduu vétú váha iní-n sá sãhni-güedé quiti ndúu táhú-n,

te ni ñá túú nduu vétú váha tucu iní-n cuèndá nchaa dava-gá sá táxi-güedé ndúu táhú-n,

núu xiáⁿ ní quide túha-n yiqui cuñú-í cuèndá yúhú cuú-í te nduu táhú ñáhá-n xi-í.

⁶ Te ni ñá túú nduu vétú váha iní-n cuèndá quiti sãhni-güedé ndúu táhú-n te ni ñá túú nduu vétú váha iní-n cuèndá nchaa dava-gá sá táxi-güedé ndúu táhú-n cuèndá sá vã cündècu-gá cuèchi ñáyiú núú-n.

⁷ Núu xiáⁿ yúhú ní cachí-í xii yòhó Tãtá-í Dútú Ndióxi sá yúhú véxi-í ñuyíú-a cada-í nchaa sá cuini-n càda-í dàtná yódó tnúni cuèndá-í núú tütú-n.

Duha ní xáhaⁿ Xítóh Jesucristú xii Tãtá-gá Dútú Ndióxi.⁸ Te Xítóh Jesucristú díhna-gá ní xii-gá Yá Ndióxi Yaá cúu Tãtá-gá: “Yòhó Tãtá-í ñá túú nduu vétú váha iní-n cuèndá quiti sãhni-güedé ndúu táhú-n, ndíhi cuèndá quiti sãhni-güedé ndúu táhú tucu-n cuèndá

sá vâ cündecu-gá cuéchi ñáyiú núú-n, ndihi cuendá nchaa dava-gá táhú sâ táxi-güedé xii-n ñâ túú ndùu vétú váha iní-n cuendá nchaa xiá", duha ní xáha" Xítohó Jesucristú xii Tâta-gá Dútú Ndióxi. Te duca" ní xáha"-gá cuéhi núú túú ndúú Moisés yódó tnùnî sâ dúcá" càda-güedé. ⁹ Te sáta dúcá" te ní xáha" tucu-gá xii Tâta-gá Dútú Ndióxi: "Yòhó Tâta-í Dútú Ndióxi, mee-í véxi-í ñuyúú-a cuendá cada-í nchaa nàcuáa cuiní-n", duha ní xáha"-gá xii Tâta-gá. Te sâ dúcá" ní cáhán Xítohó Jesucristú xiá" ní cutnùnî sâ ñâ túú-gá xínî ñùhu-xi duca" cada-güedé cahni-güedé nchaa quiti-á", te duca" chi mee Xítohó Jesucristú ní xihí-gá ní cuu-gá dàtná ñ" táhú sâ cúú-xí Yá Ndióxi, te duca" ní cuu chi duca" tnàhí ní cachí Yá Ndióxi cunduu. ¹⁰ Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ní cuiní Yá Ndióxi cada-gá, chi ní xihí-gá núú cùrúxi chi duca" ní cuiní méé-gá cunduu, te ñ" xito-ni ní xihí-gá sâ cuendá nchaa ñáyiú, te cuendá xiá" núú ndècu yíñuhu-o núú-gá vitna.

¹¹ Te cue dútú ñáyiú isráel chi ñ" nduu ñ" nduu ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú-gá, te ñâ túú ní dâma-güedé nàcuáa ní xóo cada-güedé. Te nchaa sâ ní xóo cada-güedé-á" ñâ túú ní quide-xi nàcuáa vâ cündecu-gá cuéchi ñáyiú núú Yá Ndióxi. ¹² Dico Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sâ cúú cúú-gá, te ní xihí-gá núú cùrúxi cuendá nchaa yíca cuéchi nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyúú-a. Te sáta dúcá" te dàtnùnî ní ngóo-gá xio cùha Dútú Ndióxi táxi tnùnî-gá, te vâ ñ" ndùu ñ" quíú-gá te cuú-gá. ¹³ Te diu-ni xiá" cundecu-gá cundetu-gá ndéé sáá nduu cànehe nchaa sâ cúú ùhú iní ñáhá xii-gá sâ yíñuhu núú-gá. ¹⁴ Te cuendá sâ ní xihí Xítohó Jesucristú ñ" xito-ni xiá" ní cuu-gá dàtná ñ" táhú sâ cúú-xí Yá Ndióxi, xiá" ní quide-xi sâ ncháá ñáyiú cùu cuendá-gá ñâ túú-gá ná cumánî-yu núú-gá ní caa ni quíhí". ¹⁵ Te mee Espiritú Yá Ndióxi càhá" ndáá-xi nàcuáa ní cáhán-gá cuendá-ó, te duha ní cáhán-gá:

¹⁶ Sáá nduu te cada-í nchaa ñáyiú nàcuáa na càhá"-í-a,

te cada-í nàcuáa cutnùnî iní-yu tnùhu sâ dánèhé-í-yu tnùhu sâ canùichi ñaha xii-yu nàcuáa cada-yu cundecu-yu,

te cada tucu-í sâ tní-yu nchaa tnùhu-á".

Duha ní cachí-gá. ¹⁷ Te ní cachí tucu-gá:

Te vâ ñ" ndùu ñ" quíú-gá ndacu iní-í sâ quidé sáá iní-yu tnùhu-í,

te ní vâ ñ" ndùu ñ" quíú-gá te ndacu iní-í nchaa sâ cuèhé sâ dúhá quidé-yu.

Duha ní cáhán Yá Ndióxi càchí Espiritú-gá.

¹⁸ Te sâ dúcá" quide cahnu iní Yá Ndióxi nchaa cuéchi-o, núú xiá" ñâ túú-gá xínî ñùhu-xi cuú quiti nduu táhú-gá cuendá nchaa sâ cuèhé sâ dúhá quide-o.

Tàú-ó sâ tnàhá tnùhu-o ndihi Yá Ndióxi

¹⁹ Te cue dútú ní xóo cunuu núú ñáyiú isráel cue téé-á" ní xóo quíhu-güedé xiti cuàrtú ní cuu íí vihí-gá. Dico nchoo cue ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú vitna tàú-ó sâ ní yuhu ní iní-ó tnàhá tnùhu-o ndihi Yá Ndióxi. Te cuu tnàhá tnùhu-o ndihi-gá chi Xítohó Jesucristú ní sati ñíñi-gá te ní xihí-gá núú cùrúxi. ²⁰ Te cada iní-ó sâ dóó sâ ní xindedí nàcuáa ní xóo quíhu-güedé xiti cuàrtú ní cuu íí vihí-gá-á" ní xócuñí, te duca" càda iní-ó chi Xítohó Jesucristú ní xihí-gá cuendá nchoo ñíhí-ó nàcuáa cada-o ngündecu váha-o sâ cúú-xí-gá. ²¹ Te diu-gá cúú-gá Yáá cúú dútú-ó, te diu-gá cúú-gá Dútú cùnùu ndecu-gá núú ndécú Yá Ndióxi. ²² Núú xiá" xínî ñùhu-xi sâ ío tnàhá tnùhu-o ndihi Yá Ndióxi, te vâ caní ñ" caní úú iní-ó, te ío váha quindáá iní-ó-gá chi diu-gá ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ó cuendá nchoo cutnùnî iní-ó sâ ñâ túú-gá cuéchi-o ndècu núú-gá. Te ní sandute-o cuendá sâ dúcá" ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó. ²³ Te nchoo càhá" ndáá-ó sâ ndécú ndihi-o tnùhu ndee iní sâ ndúú táhú-ó cundecu ndihi-o Yá Ndióxi, te xínî ñùhu-xi sâ vâ dáñá ndèé-ó càncicú" ñíhnu-o tnùhu ndee iní-á" chi Yá Ndióxi cada-gá nàcuáa ní cachí-gá sâ cúú-xí-ó. ²⁴ Te xínî ñùhu-xi cuhu" iní tnàhá-ó te chindee tnàha-o nàcuáa duca" cùu iní tnàhá-gá-ó, te cada-o mèe-ni sâ váha. ²⁵ Te nchoo vâ dáñá ndèé-ó natàcá-ó núú dácuaàha-o tnùhu Yá Ndióxi, te vâ càdá-ó dàtná xiquide davá-yu ñâ túú-gá cuiní-yu quixí-yu núú dácuaàha-o tnùhu-gá. Chi xínî ñùhu-xi sâ cuàha tnàha-o tnùhu ndee iní càncicú" ñíhnu-o ichi-gá, te uu"-gá duca" tàú-xi cada-o vitna ta cuyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú ñuyúú-a.

²⁶ Te cue ñáyiú sa ní tecú tnùnî nàcuáa càhá" tnùhu Yá Ndióxi te núu na nguíta-yu ñucúu" cada-yu nándi sâ cuèhé sâ dúhá, te áu" ná cuu ní xihí Xítohó Jesucristú cuendá-yu, te ní vâ yóo ñ"-gá cuú cuendá sâ vâ cündecu-gá cuéchi-yu núú Yá Ndióxi. ²⁷ Te núu duca" na càdá-yu nándi sâ cuèhé sâ dúhá, te ío quiyùhú iní-yu nàcuáa cada ñaha Yá Ndióxi xii-yu. Chi nchaa ñáyiú cùu ùhú iní ñáhá xii-gá daquihí" ñáhá-gá xii-yu núú ñùhú núú cayú núú ío ndohó-yu.

²⁸ Te nchaa ñáyiú ní xóo daquèe tihú tnùhu ní cáhán ndí Moisés, te núu ndècu úú àdi únî ñáyiú càhá" ndáá sâ dúcá" ní dáquée tihú-yu tnùhu ní cáhán ndí, te vâ yóo ní xóo cundàhú iní ñáhá xii nchaa ñáyiú duca" ní xóo cada chi ní xóo cahni ñaha-güedé.

²⁹ Te núu duca" ní ndoho cue ñáyiú duca" ní dáquée tihú tnùhu ní cáhán ndí Moisés-án, te uu"-gá ndoho cue ñáyiú dàquèe tihú ñáhá xii Xítohó Jesucristú Yáá cúú Dèhe Yá Ndióxi diu-ni ñáyiú càchí sâ ñâ túú nándihi ñíñi-gá. Te ñíñi-gá-á" ní sati, te ní xihí-gá, te duca"

ní cuu cuendá cada Yá Ndióxi ingá núú sá vâha sá cúú-xí nchòo ñáyiú ndècu ñuyúú-a dàtná ní cachí-gá cada-gá. Te diu-ni cuendá níñí-gá-áⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní cuu ñáyiú-áⁿ ní tûu, te diu-ni ñáyiú-áⁿ càháⁿ úhú-yu Espíritú Yá Ndióxi sá chindèe chítúú ñaha xii-o. ³⁰ Te nchoo sá naha-o sá Yá Ndióxi càchí-gá ìⁿ xichi núú tûtú-gá: “Yúhú cada-í te nacháhu ñáyiú nchaa sá quidè-yu, te duha càháⁿ-í chi nachinaa-í cuendá nchaa sá quidè-yu-áⁿ”, duha càchí-gá. Te sa nâha tucu-o nacuaá càháⁿ-xi núú tûtú-gá núú càchí-xi: “Yá Ndióxi cada ndáá-gá cuendá nchaa sá quidè ñáyiú cuu cuendá-gá”, duha càchí-xi núú tûtú-gá. ³¹ Te ío ndâhú ndoho cue ñáyiú na dàndoho ñaha Yá Ndióxi, te diu-gá cúú-gá Yáá cúnúu nchaa nduu nchaa quíú!

³² Te chí dándacu iní nâcuáa ní quide-ndo cûtnâhá vitna cuu saa ní tecú tñuní-ndó tñúhu Yá Ndióxi, chí dàvá-áⁿ ní quide càhnu iní-ndó cuèí nândi sá ní yâha-ndo cuendá-gá. ³³ Te dava-ndo ní quide úhú ñáhá ñáyiú xii-ndo núú chítú núú tàcá, te nândi tñúhu cuèhé tñúhu duha ní xáhâⁿ-yu xii-ndo. Te dava-ndo ní cuyî-ni-ndo ní xindecu ndîhi tñaha-ndo cuèí nândi ní ndoho dava-gá-ndó. ³⁴ Te ní cundâhú iní-ndó cuè ñáyiú yîhi vecaá, te cuèí ní quendeé ñáyiú sá ndécú ndîhi-ndo dico ñá túú ní ndîhú iní-ndó chí ní cudî-ni iní-ndó. Te ducaⁿ ní quide-ndo chí sa nâha-ndo sá ndúú tâhú-ndó sá ío-gá vâha, te xiâⁿ cundecu ndîhi-ndo ní caa ní quíhíⁿ. ³⁵ Te xiâⁿ vá dàñá ndèé-ndó quindáá iní-ndó nâcuáa ní cachí Yá Ndióxi cada ñaha-gá xii-ndo, chí sáa nduu te ío vâha cada ñaha-gá xii-ndo. ³⁶ Te nchóhó xíní ñûhu-xi ío cada ndee iní-ndó càda-ndo nchaa nacuaá càháⁿ Yá Ndióxi, te ducaⁿ te nduu tâhú-ndó sá ní cachí-gá nduu tâhú-ndó cundecu ndîhi-ndo ní caa ní quíhíⁿ. ³⁷ Te Yá Ndióxi càchí-gá núú tûtú-gá:

Ta cûyatni víi-nâ nduu quixi Yáá quixi ñuyúú-a, te vá cûyâa-gá.

³⁸ Te nchaa ñáyiú cundáa núú-í ñá túú dàña ndéé-yu sândáá iní ñáhâ-yu xii-í, te cuendá xiâⁿ cundecu-ní-yu ichi-í, dico núu na dàñá-yu ichi-í te vá cúú vâha iní-í núú-yu.

Duha càchí Yá Ndióxi núú tûtú-gá.

³⁹ Dico nchoo chí ñá túú cûu-o ñáyiú ducaⁿ xiquide dàñá-ó ichi Yá Ndióxi, chí cûu-o ñáyiú nchicúⁿ nihnu-ni sândáá iní-ó-gá, te sá dúcáⁿ te nduu tâhú-ó cundecu-o ndîhi-gá ní caa ní quíhíⁿ, te ñá túú cûu-o ñáyiú dàña nihnu ichi-gá te xita nihnú-yu.

11

Ñáyiú sândáá iní ñáhâ xii Yá Ndióxi

¹ Te núu sândáá ndisa iní-ó Yá Ndióxi te ducaⁿ cûtnuní ndáá iní-ó sá nihí-ó sá cûiní-ó núú-gá. Te núu sândáá iní-ó-gá te ducaⁿ cûtnuní ndáá tucu iní-ó sá càháⁿ ndáá-gá cuendá nchaa sá ñâ túú xini-ó. ² Te ducaⁿ ní quide ñáyiú ní xindecu ndéé sanaha ío ní sândáá iní-yu Yá Ndióxi te xiâⁿ núu ío vâha ní cuu iní ñáhâ-gá xii-yu.

³ Te núu nchoo sândáá ndisa iní-ó Yá Ndióxi te cûtnuní ndáá iní-ó sá sá cuendá tñúhu ní càháⁿ-gá ní cuâha andiu ndîhi ñuyúú-a. Te cûtnuní iní-ó sá ñâ díú sá cuendá ìⁿ sá tûu ndèhe-o ío ñuyúú-a ní cuâha andiu ndîhi ñuyúú-a.

⁴ Te ndîí Àbél ío ní sândáá iní ndîí Yá Ndióxi núu xiâⁿ ío-gá ní cuu iní-gá sá ní sâñaha ndîí ní nduu tâhú-gá dàcúúxi sá ní sâñaha ndîí Câm xii-gá ní nduu tâhú-gá. Te ndîí Àbél-áⁿ ní cûtnuní iní ndîí sá ní cudîu ndîí núú Yá Ndióxi cuendá sá ní queheⁿ cuendá-gá sá ní sâñaha ndîí ní nduu tâhú-gá. Te cuèí ñâ tûtú-gá ndîí ndècu ñuyúú-a dico yòdo tñuní sá ní sândáá iní ndîí Yá Ndióxi cuendá ducaⁿ càda-o canchicúⁿ nihnu-o.

⁵ Te té Ènóc téé ní xindecu ndéé sanaha ñâ túú ní xihí-dé chí ní nacuaa ñaha túu Yá Ndióxi xii-dé cuendá sá ní sândáá iní ñáhâ-dé xii-gá. Te vá yòo ní nânihí ñáhâ xii-dé chí mee-gá ní nacuaa ñaha-gá xii-dé. Te núu tûtú Yá Ndióxi càchí-xi sá cûtnâhá vátá nâcuâca ñaha-gá xii té Ènóc, te ní quide-dé mee-ní nâcuâca ní cuu vâha iní ñáhâ-gá xii-dé. ⁶ Te nchaa ñáyiú ñâ túú sândáá iní ñáhâ xii Yá Ndióxi ñâ ndâcû-yu cadâ-yu nâcuâca cudîú-yu núú-gá, chí nchaa ñáyiú cûiní tuha ñaha xii-gá xíní ñûhu-xi sá quindáá iní-yu sá ndécú-gá, te quindáá iní-yu sá núu na nânducu nihnu ñáhâ-yu xii-gá te cuâñaha-gá xii-yu sá ndúú tâhú-yu.

⁷ Te Yá Ndióxi ní dátûha-gá ndîí Nôé nchaa nâcuâca cada-gá. Te ní quide ndîí nchaa nâcuâca ní xâhaⁿ Yá Ndióxi cada ndîí, te ní cadûha ndîí ìⁿ bàrcú cuendá xiti bàrcú-áⁿ quée ndîí ndîhi nchaa ñáyiú vehe ndîí cuendá càcu nihnú-yu. Te ducaⁿ ní quide ndîí chí ní sândáá iní ndîí Yá Ndióxi. Te sá dúcáⁿ ní sândáá iní ndîí-áⁿ Yá Ndióxi xiâⁿ ní cûtnuní sá ncháá ñáyiú ío ndècu cuèchi-yu, chí ñâ túú ní cànchicúⁿ nihnú-yu cadâ-yu nâcuâca ní quide ndîí. Te sá dúcáⁿ ní quide ndîí ní sândáá iní ndîí Yá Ndióxi xiâⁿ ío ní cundáá ndîí núú-gá.

⁸ Te Yá Ndióxi ní xâhaⁿ-gá xii ndîí Àbrahám sá quée ndîí ñúú núú ndécú ndîí quíhíⁿ ndîí ingá xichi cundecu ndîí. Te ní quide ndîí nâcuâca ní xâhaⁿ Yá Ndióxi chí ní quee ndîí cuâháⁿ ndîí núú cuâñaha Yá Ndióxi cundecu ndîí. Te òré ní quee ndîí núú ndécú ndîí te ñâ túú ní cûtnuní iní ndîí ndéé cúú núú cuâháⁿ ndîí cundecu ndîí. Te ducaⁿ ní quide ndîí chí

ni sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. ⁹ Te sá dúcáⁿ nĩ sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí nũu xíãⁿ nĩ xĩndecu ndíi núú nĩ sãñaha-gã cundecu ndíi, te cuèi ducaⁿ dico ñá túú nĩ quide ñuú ndíi xíãⁿ. Te ní xóo cundecu ndíi vehe cùtèxĩnu vehe dóó. Te ñu-ni ducaⁿ nĩ quide ndíi Isàác ndíi ndíi Jácób chi tnàhá cue ndíi-án nĩ cachí Yá Ndiöxí sá ndúú tãhú cue ndíi xíãⁿ cundecu cue ndíi. ¹⁰ Te ducaⁿ nĩ quide ndíi Àbrahám chi ní xĩndetu ndíi ndéé ní sáá nduu ndũu tãhú ndíi cundecu ndíi núú ndécú Yá Ndiöxí. Te núú ndécú-gã-áⁿ cúú-xí ñũú ní cadúha mee-gã, te ñũú-áⁿ cudíi-xi ni caa ni quíhĩⁿ.

¹¹ Te ndíi Sárá, sa ní xídó cuía ndíi sá cóó dèhe ndíi chi sa ní sahnũ vihi ndíi, dico Yá Ndiöxí ní quide-gã te ní xóo ñⁿ dèhe ndíi. Te ducaⁿ chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí te ní cutnũni ndáá iní ndíi sá cáda-gã ñacuáa ní xáhaⁿ-gã xii ndíi. ¹² Te cuèi ío ní sahnũ ndíi Àbrahám ndíi ñadihĩ ndíi, ndíi Sárá dico dacuitíi nĩ nduu tãhũ-yu ní xóo ñⁿ dèhe-yu. Te xíãⁿ nũu ío cuèhé ndíquĩⁿ yávã ndíi Àbrahám ní cáyã dàtnã cuèhé chòdĩni ndéé andũ, ndíi dàtnã cuèhé ñũhu cùchĩ lámár, chi ní vã yóo ñⁿ ndacu cahu ñaha xíi-yu sá cuèhé-yu.

¹³ Te cue ndíi-án ducaⁿ-nĩ ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí ndéé ní sáá nduu nĩ xíhĩ cue ndíi. Te cue ndíi-án ñã túú ní ndũu tãhú cue ndíi quini cue ndíi nchaa ñacuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada-gã, dico ní cutnũni ndáá iní cue ndíi-án ñacuáa cada-gã núú cuahãⁿ núú vèxi. Te ío ní cudíi iní cue ndíi, te ní cachí cue ndíi sá dicó-nĩ ichi yãha cue ndíi ñuyúú-a, chi ñã díú ñuyúú-a cundecu ducaⁿ cuè ndíi. ¹⁴ Te sá dúcáⁿ ndũu tnũhu ní cáháⁿ cue ndíi-án, xíãⁿ ní cutnũni sá cuĩni cue ndíi ingã xichi núú cundecu cue ndíi. ¹⁵ Te ní ñã díú ñũú núú ní quee cue ndíi ní cuĩni cue ndíi núú cue ndíi. Chi núú ducaⁿ ní sãni iní cue ndíi te nũhú cue ndíi ní cùu. ¹⁶ Dico ñáhã chi cuĩni cue ndíi quíhĩⁿ cue ndíi ñⁿ xichi núú vãha-gã cáá cundecu cue ndíi. Te núú dúcáⁿ ío-gã vãha càa-án cúú-xí ñũú núú ndécú Yá Ndiöxí, te sá dúcáⁿ nĩ sani iní cue ndíi xíãⁿ nũu ío vãha cùu iní Yá Ndiöxí cachí-gã sã ñã túú cùcahaⁿ núú-gã cúú-gã Ndiöxí cue ndíi-án, te cùtnũni iní-ó sã ndáá sá dúcáⁿ cáháⁿ-gã chi ní quide túha-gã ñⁿ xichi núú cundecu cue ndíi-án.

¹⁷ Te ndíi Àbrahám ní xĩndecu ñⁿndi-ni dèhe ndíi ndíi ñadihĩ ndíi, te cùtnãhã ní xito ndéé ñáhã Yá Ndiöxí xii ndíi ní xícãⁿ-gã dèhe ndíi, ndíi Isàác cuèndã nduu tãhú ñáhã-gã xii ndíi. Te ní xáhaⁿ ndíi sá cúú ndũu tãhũ-gã dèhe ndíi, te ducaⁿ nĩ quide ndíi chi ní sándáá iní ñáhã ndíi xii-gã. Te sa ndècu túha ndíi sá cuãñaha ndíi dèhe ndíi xii-gã cuèi mee Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ ndáá-gã xii ndíi ¹⁸ sã sã cuèndã ndíi Isàác te ngũndecu cue ñani tnáhã ndíi. ¹⁹ Te ducaⁿ nĩ quide ndíi Àbrahám,

chi ní cutnũni ndáá iní ndíi sá Yá Ndiöxí ndácú-gã dándòto-gã cuèi ñáyũ sa ní xíhĩ. Te sá dúcáⁿ nĩ xáhaⁿ ndíi xii Yá Ndiöxí sá cúú ndũu tãhũ-gã dèhe ndíi, te xíãⁿ cada iní-ó sã sã ní xíhĩ ndíi Isàác te ní ndoto tucu ndíi ní nucúndecu ndíi ndíi tãtã ndíi ndíi Àbrahám.

²⁰ Te ndíi Isàác ní xícãⁿ tãhú ndíi núú Yá Ndiöxí cuèndã sã cáda vãha-gã cue dèhe ndíi, ndíi Jácób ndíi ndíi Esàú núú cuahãⁿ núú vèxi. Te ducaⁿ nĩ quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. ²¹ Te sa ta cùyatni-nã nduu cùú ndíi Jácób, te ní xícãⁿ tãhú ndíi núú Yá Ndiöxí cuèndã cue dèhe ñani ndíi dèhe ndíi Chèé. Te yituu-nã ndíi tatnu ndíi ní chiñũhu ndíi Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ nĩ quide ndíi chi ní sándáá iní ñáhã ndíi xii-gã. ²² Te cùtnãhã sa ta cùyatni vii-nã nduu cùú ndíi Chèé, te ní cachí ndíi sá cuè ñáyũ isràèl sáá nduu quèé-yu núú xĩndecú-yu-án. Te ní cáháⁿ tucu ndíi ñacuáa cadã-yu yiqui cùũú ndíi na sáá nduu quèé-yu núú ndécú-yu-án. Te ducaⁿ nĩ quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí.

²³ Te cùtnãhã ní cacu ndíi Moisés te ní chivãha ñaha ñaná ndíi ndíi tãtã ndíi únĩ yóó. Te ducaⁿ nĩ quide cue ndíi-án chi ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí. Te ní quide cuèndã cue ndíi-án sã ío vãha càa ndíi Moisés dèhe cue ndíi, te ñã túú ní yũhú cue ndíi ñacuáa ní cáháⁿ tée cùu Faraón sã cáhni-dè cue landú. ²⁴ Te sãtã ní sahnũ ndíi Moisés te duuⁿ duuⁿ ní cachí ndíi sã vã càháⁿ ñáyũ sã dèhe yoco tée cùu Faraón cúú ñaná ndíi. Te ducaⁿ nĩ quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. ²⁵ Te ducaⁿ nĩ quide tucu ndíi chi ní tnáhã-gã iní ndíi ndoho ndíi ndíi nchaa ñáyũ cùu cuèndã Yá Ndiöxí dàcúúxĩ sã cudíi iní ndíi cundecu tnaa ndíi ichi cuèhé ichi duha. ²⁶ Chi ní sani iní ndíi sã vãha-gã ndoho ndíi cùcuèhé ñáhã cuè ñáyũ xii ndíi sã cuèndã Yá quixi ñuyúú-a dàcúúxĩ sã cundecu ndíi ndíi nchaa sã ío Ègĩptú. Te ducaⁿ nĩ quide ndíi chi ní xũhuⁿ iní ndíi sã Yá Ndiöxí cuãñaha-gã sã ndúú tãhú ndíi. ²⁷ Te ndíi Moisés ní quee ndíi nacióⁿ Ègĩptú te ñã túú ní quide cuèndã ndíi sã ío cudééⁿ tée cùu Faraón núú ndíi. Te ducaⁿ nĩ quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. Te ní quide càhmu iní ndíi cuèndã nchaa sã ní yãha ndíi, te ní quide iní ndíi sã Yá Ndiöxí ndécú ndíi ñaha túu-gã xii ndíi cuèi ñã túú ní xini núú ñáhã ndíi xii-gã. Te ducaⁿ nĩ sani iní ndíi chi Yá Ndiöxí ndécú ndíi ñaha-gã xii ndíi.

²⁸ Te ndíi Moisés cùu ndíi tée ní tausaha nĩ quide vico pãscuã ndíi cue ñáyũ isràèl, te dàvã-án ní táuchíuⁿ ndíi ní sahnũ-yu mbéé te ñĩni quiti-án ní dàcanũu-yu yuyèhé-yu. Te ducaⁿ nĩ quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ nĩ quide tucu ndíi cuèndã sã espĩritú sã ní tendaha Yá Ndiöxí cahni-xi mee-ni dèhe tée dèhe díha cue ñáyũ Ègĩptú, te vã cáhni-xi ní ñⁿ dèhe cue

ñáiyu isráel. ²⁹ Te ndute lámár sá nání Mår Tícuèhé ní quée dava-xi ní natúu ñuhu yìchi ní níhi ní yáha cue ñáiyu isráel. Te ducaⁿ ní cuu chi ní sándáá iní-yu Yá Ndióxi. Te cue tée Ègiptú tnàhá-güedé nchicúⁿ-güedé cuáháⁿ dico ñá túú ní ndacu-güedé yáha-güedé chi ní ndihí-güedé ní cáhá.

³⁰ Te cue ñáiyu isráel ní dúcúⁿ ndèe-yu úsá nduu ñúú Jericó te ní ngoyo nchaa sá ñúðoco. Te ducaⁿ ní cuu chi ní sándáá iní-yu Yá Ndióxi. ³¹ Te ñⁿ ñaha ní xíndecu ichi ðí iní ní xínani-aⁿ Ràhá, ñaha-áⁿ ñà túú ní xíhí-aⁿ dàtná ní xíhí nchaa ñáiyu ío ní cuu sàá iní-xi núú Yá Ndióxi, chi ní cuu váha iní-aⁿ núú cuè tée ní tendaha cuè ñáiyu isráel ní sángoto dayuhu ñúú-aⁿ. Te ducaⁿ ní quide-aⁿ chi ní sándáá iní-aⁿ Yá Ndióxi.

³² Te núu dicó sá cúú te cáháⁿ-í cuendá ndí Gedéon, ndihí cuendá ndí Bàrác, ndihí cuendá ndí Sànsón, ndihí cuendá ndí Jéfté, ndihí cuendá ndí Dàvíí, ndihí cuendá ndí Sàmúél, ndihí cuendá nchaa cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te nchaa cuendá cue tée-áⁿ cáháⁿ-í te núu dicó cùyáchi-í dico ñá túú cùyáchi-í. ³³ Te nchaa cue ndí-áⁿ ní sándáá iní cue ndí Yá Ndióxi núu xíáⁿ ní xóo ndacu cue ndí ní xóo nàa cue ndí ndihí nchaa ñáiyu dava-gá ñúú. Te nchaa ñáiyu-áⁿ ñà túú ní xóo ndacu-yu nàa-yu ndihí cue ndí, te ní xóo cada cue ndí nchaa nàcuáa tàù-xi cunduu, te ní quide váha ñaha Yá Ndióxi xii cue ndí dàtná ní cachí-gá cada ñaha-gá xii cue ndí. Te cuèi nchaa cue quiti dééⁿ ñà túú ní ndacu-güedé ná cada ñaha-güedé xii cue ndí. ³⁴ Te ní xóo ndacu cue ndí ní xóo ndahvá cue ndí ñuhú sá vâ yóo tnàhí ndacu ndahvá, te ní cácu cue ndí vâ yóo ní ndacu cahni ñaha xii cue ndí. Te cue ndí-áⁿ ñà túú níhi ndéé cuè ndí ní cuu, dico ní níhi ndéé cuè ndí chi Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá xii cue ndí, te nchaa ndí-áⁿ ío ní níhi ndéé cuè ndí ní nàa cue ndí ndihí nchaa ñáiyu ní cuu úhú iní ñáhá xii cue ndí, te nchaa ñáiyu ducaⁿ ní xóo nàa ndihí cue ndí-áⁿ ñà túú ní xóo ndacu-yu nàa ndihí ñáhá-yu xii cue ndí chi ní xóo cunú-yu. Te ducaⁿ ní cuu chi ní sándáá iní cue ndí Yá Ndióxi. ³⁵ Te dava ñáiyu ðihí ní nduu táhù-yu ní ndoto cue ñáiyu ní xíndecu ndihí-yu ní nucúndecu ndihí ñaha tùcú-yu.

Te dava ñáiyu ío ní dándóhó ñaha tnaha ñáiyú-yu te ní xíhí-yu, dico ñà túú ní dàñá-yu ichi váha nàcuáa cácu nihnú-yu núu tnaha ñáiyú-yu, te ducaⁿ chi ní cuini-yu sá ndótó-yu ndéé cuèé-gá nàcuáa ngúndecu váha-yu núu ndécú Yá Ndióxi. ³⁶ Te dava cue ndí ío ní ndoho cue ndí chi ío ní cudíquí ndéé ñáhá ñáiyu xii cue ndí, te ní canihá-yu xii cue ndí, te dava cue ndí ní dácútú ñáhá-yu, te ní chihí ñáhá-yu xii cue ndí vecaá. ³⁷ Te dava cue ndí ní sahni

ñáhá-yu ndihí yúú. Te dava cue ndí ní chidava ndáá ñáhá-yu ní xehndé ñáhá-yu ndihí sierrá. Te dava cue ndí ní xito ndéé ñáhá-yu te núu ndísa sá sándáá iní cue ndí Yá Ndióxi, te dava cue ndí ní sahni ñáhá-yu ndihí machiti. Te mee-ni ñí mbéé ndihí ñí chivá, ní xóo cuu dóo cue ndí. Te mee-ni ñí cue quiti-áⁿ ní xóo cuu dóo cue ndí cuèi ndèni ní cuu ní xóo caca cuu cue ndí. Te mee-ni cue tée ndáhú ní cuu cue ndí. Te ío ní xóo dandihú-yu iní cue ndí, te nándi sá ní xóo cada ñáhá-yu xii cue ndí ní xóo dandoho ñáhá-yu. ³⁸ Te cue ndí-áⁿ ío-gá ní xínduu váha iní cue ndí dácúúxi nchaa dava-gá ñáiyu. Te nchaa cue ndí-áⁿ ní xica cuu cue ndí cuèi nchaa núú ñà túú vâ yóo tnàhí ndéu, te cuèi xití yucu ní xica cuu cue ndí. Te ní xóo cada vehe cue ndí nchaa yaú cava. Te ndèni ní cuu nchí yaú ní xóo cundecu cue ndí. ³⁹ Te ío ní cuèi cue ndí núú Yá Ndióxi cuendá sá ní sándáá iní ñáhá cuè ndí xii-gá. Te cuèi ducaⁿ ní quide cue ndí dico ñà túú ní xini cue ndí nchaa sá ní cachí Yá Ndióxi cada-gá. ⁴⁰ Te ducaⁿ ní cuu chi ñⁿ sá ío-gá váha ní cachí Yá Ndióxi cada-gá. Te sá dúcáⁿ ío-gá váha ní cachí-gá cada-gá cúú-xi cuendá nchoo ndihí cuendá cue ndí-áⁿ cuendá sá ñí díú mèe-ni cue ndí-áⁿ cundáá cue ndí núú-gá, chi tnàhá nchoo cundáá-ó núú-gá.

12

Ío cuhuⁿ iní-ó Xitohó Jesucristú

¹ Te cue ñáiyu ní xíndecu ndéé sanaha ní quide-yu nàcuáa ní cutnúni sá ní sándáá iní-yu Yá Ndióxi. Te cada iní-ó sá ncháá ñáiyu-áⁿ xíndéhé ñáhá-yu xii-o vitna. Núu xíáⁿ xíni ñuhu-xi sá vâ cáda-ó ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá chi diu nchaa xíáⁿ quide-xi ñà túú cundáá-ó núu Yá Ndióxi. Te vâ cáda cuendá-ó nchaa sá quidé tnèñu iní-ó nàcuáa ndacu-o càda-o nchaa nàcuáa càháⁿ-gá. Te ío cànhu cunduu iní-ó cànchicúⁿ nihnu-o càda-o nchaa nàcuáa ní cachí-gá cada-o cundecu-o ñuyíú-a. ² Te ío cuhuⁿ iní-ó Xitohó Jesucristú, chi diu-gá ní quide ní sándáá iní-ó Yá Ndióxi, te diu-ni ducaⁿ quide-gá cuèi vitna te cuèi ndéé núu cuáháⁿ núu vèxi diu-ni ducaⁿ càda-gá sá quindáá iní-ó Yá Ndióxi. Te Xitohó Jesucristú ío ní quide ndee iní-gá ní ndoho-gá te ní xíhí-gá núu cùrúxi, te ñà túú ní quide cuendá-gá cuèi ñⁿ sácáⁿ núu cúú-xi sá dúcáⁿ ní ndoho-gá. Te ducaⁿ ní quide-gá chi sa nàha-gá sá ná yáha sá dúcáⁿ ndoho-gá te ío cudíí iní-gá. Te vitna núcoco-gá xii cùha núu núcoco Yá Ndióxi te tàxi tnuni-gá.

³ Te xini ñuhu-xi sá ío cada cuendá-ndó nàcuáa ní quide Xitohó Jesucristú chi Yáá-áⁿ ío ní quide cànhu iní-gá nchaa sá ní

ndoho-gá ní quide ñaha nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha xii-gá. Te ducaⁿ cada cuendá-ndó nàcuáa ní quide-gá cuendá sá vâ tûu dusaⁿ-ndo, te ní vâ nátúhú iní-ndó càda-ndo nchaa nacuaa càháⁿ-gá. ⁴ Te nchòhó dáquèe tihú-ndó nchaa sá cuehé sá dúhá dico vátá càhní ñaha-gá-yu xii-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁵ Te ndacu iní-ndó nàcuáa càháⁿ Tàtá-ó Dütú Ndiòxi dásàhú ñahá-gá xii nchoo cuè ñáiyu cùu dèhe-gá. Te duha càchí-gá núu tûtú-gá:

Nchòhó cue dèhe mee-í, vâ cání iní-ndó sá áuⁿ nã cuu dândoho ñaha-í xii-ndo, te ní vâ nátúhú iní-ndó òré càháⁿ-í dóho-ndo nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo.

⁶ Chi mee-í dándoho-í nchaa ñáiyu cùu iní-í cuendá sá cùndáa-yu núu-í, te quide úhú-í-yu, te ñu-ní-yu cùu-yu ñáiyu càchí-í cùu dèhe-í.

Duha càchí-gá núu tûtú-gá. ⁷ Te ío cada ndee iní-ndó sá dúcáⁿ dândoho ñaha Yá Ndiòxi xii-ndo, chi quide-gá sá cùu-gá Tàtá-ó. Te ñá túú ní ñⁿ tée cùu tátá te cachí-ó sá ñá túú sànu ichi-dé cue dèhe-dé nàcuáa tàù-xi cunduu.

⁸ Te núu Yá Ndiòxi ñá túú dândoho ñaha-gá xii-ndo dátá dándoho-gá cue ñáiyu càchí-gá cùu dèhe-gá, te ñá díú dèhe mee-gá cùu-ndó te núu ducaⁿ, chi cùu-ndo datná cue ñáiyu ñá túú cùnuni yoo cùu tátá-xi. ⁹ Te nchoo sá naha-o sá cùtnàhá ní cuu landú-ó ní sanu ichi ñaha tátá-ó nàcuáa tàù-xi cunduu, te ducaⁿ ní xóo canehe-o sá yíñùhu núu-güedé te ñu-ni ducaⁿ nèhe-o sá yíñùhu núu-güedé vitna. Te núu ducaⁿ ní sándáa iní-ó tátá-ó, te ío-gá xíní ñùhu-xi quindáa iní-ó Tàtá-ó Dütú Ndiòxi cuendá ducaⁿ ndùu táhú-ó cùndecu-o ndihí-gá ní caa ní quihíⁿ, chi ñu-gá cùu-gá Yáa ní chihí iní-ó. ¹⁰ Te cùtnàhá ní cuu landú-ó, ñá túú tíni nduu ní càniha tátá-ó ní sanu ichi ñaha-güedé xii-o nàcuáa ní cuu iní meé-güedé. Te Yá Ndiòxi ducaⁿ dândoho ñaha-gá xii-o sànu ichi ñaha-gá cuendá cùu-xí sá vâha sá cùu-xí-ó, te ducaⁿ quide-gá cuendá nchoo càda ndáá-ó dátá quidé mèe-gá. ¹¹ Te òré véxi ñⁿ tnúndòho sá cùu-xí-ó te ñá túú cùdí iní-ó chí dándihú iní ñahá-xí xii-o. Te nchaa ñáiyu ngúnu ichi sá cuendá nchaa tnúndòho-án te ngüita-yu quide ndáá-yu, te ío vâha cùu iní-yu ndécú-yu.

Vâ dáquèe tihú-ó tnùhu Yá Ndiòxi

¹² Te núu xiáⁿ ío chí ndúcú ndèe-gá canchicúⁿ nihnu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te vâ dicó yica cùu iní-ndó canchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá. ¹³ Te cada vâha-ndo cùndecu-ndo ichi-gá cuendá nchaa ñáiyu sàni ñⁿ sàni úú iní-xí níhí ndéé-yu cundécú-yu ichi-gá te vâ ná tûhú iní-yu canchicúⁿ nihnú-yu.

¹⁴ Te nducu-ndo nàcuáa cada-ndo cùndecu vâha-ndo ndihí cue tñaha ñáiyu-ndo, te ío cada vâha-ndo cùndecu-ndo nacuaa cundáa-ndó núu Yá Ndiòxi chí núu vâ dúcáⁿ

càda-ndo te vâ ndúu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihí-gá. ¹⁵ Te ío vâha cada cuendá-ndó nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo, chí núu ñahá te vâ chindèe ñaha-gá Yá Ndiòxi xii-ndo. Te ío vâha cada cuendá tucu-ndo nàcuáa cundecu-ndo vâ cání cuehé iní-ndó cuendá Yá Ndiòxi, chí núu ducaⁿ na càda-ndo te dâva-gá ñáiyu ndècu ndihí-ndo ichi-gá tñahá-yu ngüita-yu ducaⁿ càda-yu, te vâ cùndecu vâha-gá-ndó ndihí-yu ichi-gá. ¹⁶ Te cada cuendá tucu-ndo sá vâ cùndecu-ndo ichi díú iní, te ní vâ dáquèe tihú-ndó ní ñⁿ sá cùu cuendá Yá Ndiòxi dátá ní quide ndii Esàú, chí sá cuañaha tátá ndii-án nduu táhú ndii ní cùu ní dama ndii ñⁿ cóho comidá. ¹⁷ Te nchòhó sa nâha-ndo sá cùtnàhá ní cuini ndii Esàú cacáⁿ táhú tátá ndii núu Yá Ndiòxi cuendá nchaa sá ndúu táhú ndii ní cùu, te ñá túú ní xicáⁿ táhú tátá ndii núu Yá Ndiòxi nàcuáa cuini meé ndii ní cùu. Te ní ndáhyú víhí ndii, te cuèi ducaⁿ ní quide ndii dico ñá túú ní ndàcu-gá ndii nanihí ndii táhú sá ní dama ndii comidá.

¹⁸ Te cue ñáiyu israél ní sáuhá-yu ñⁿ yucu núu càyú ñuhú, te nchòhó ñá túú ndéé ducaⁿ sàháⁿ tuha-ndo ñⁿ yucu núu càyú ñuhú dátá ní quide cue ñáiyu-án. Te cùtnàhá ducaⁿ ní sáuhá-yu yucu-án te ní cunee víhi nihii yucu-án, te ní quene táchí níhi. ¹⁹ Te ní tecú dóho-yu ní càháⁿ ñⁿ cútú, te ní tecú tucu dóho-yu ní càháⁿ Yá Ndiòxi ní càháⁿ ndihí ñaha-gá xií-yu. Te nchaa ñáiyu ní tecú dóho-xi ní càháⁿ-gá te ní cuini-yu sá vâ càháⁿ-gá. ²⁰ Te ducaⁿ ní quidé-yu chí ñá túú ní cùndee iní-yu nàcuáa ní càháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá: “Te cuèi ñⁿ quiti ná yáha xiti yucu-a, te cahni-ndo-di ndihí yúú àdi ndihí ñⁿ yutnu puyá”, duha ní cachí-gá. ²¹ Te sá dúcáⁿ ní quide-xi ní xini-yu xiáⁿ ío ní dáyùhú ñahá-xí xií-yu. Te tñahá té Moisés ní yùhú-dé, te ní cachí-dé: “Quidi ñaha-xi xii-í sá yùhú-í”, duha ní cachí-dé.

²² Te nchòhó, ñá túú quide-ndo datná ní quide cue ñáiyu-án ní sàháⁿ tuhá-yu yucu-án, dico cada iní-ndó sá sá ní tuha-ndo yucu Sión sá ndécú núu ndécú Yá Ndiòxi, ndihí ñuú-gá ñuú Jerusalén sá ndúu àndiu te ñu-gá cùu-gá Yáa ndécú nchaa cùu nchaa quíu. Te ñu-ni xiáⁿ xñdecu cuehé víhí cuè espíritú xínú cuèchi núu-gá ²³ chíñùhu ñaha-xi xií-gá. Te nchòhó cùu-ndó cuè ñáiyu cùu cuendá Yá Ndiòxi, te ní tñahá tnùhu-ndo ndihí nchaa dâva-gá ñáiyu cùu cuendá-gá, ñáiyu yodo tnuni núu tûtú-gá ndécú àndiu, te ñu-ni ñáiyu-án cuañaha-gá xií-yu sá ndúu táhú-yu. Te nchòhó ní tuha-ndo Yá Ndiòxi Yáa cada ndáa yíca cuèchi nchaa ñáiyu. Te cada iní-ndó sá ní tñahá tnùhu-ndo ndihí cue ñáiyu ní quide ndáa ní xñdecu ichi Yá Ndiòxi ñuyúy-a. Te ñáiyu-án ñá túú tñahí-gá ná cùmání-yu vitna ndécú-yu núu-gá. ²⁴ Te

ní tnahá tnúhu-ndo ndíhi Xítóhó Jesucristú Yaa ní quide nacúaa cada Yá Ndióxi ingá núú sá vâha sá cúú-xí nchâa nchoo ñáyiú ndècu ñuyúú-a, chi ní sati níñí-gã te ní xihí-gá núú cùrúxí. Te níñí Xítóhó Jesucristú ñá túú ñi-ni cuu-xi ndíhi níñí ndíi Abél, chi diu cuendá níñí-gã-án ní quide càhnu iní Yá Ndióxi nchaa cuéchi-o.

²⁵ Núú xiã^a ío cada cuendá-ndó vâ dáquêe tihú-ndó tnúhu cãhá^a Yá Ndióxi, chi nchaa ñáyiú ní xindecu ndéé sanaha dúca^a ní quidé-yu ní dáquêé tihú-yu tnúhu ní cãhá^a-gá ñuyúú-a sá cúú-xí-yu. Te ñá túú ní càcu-yu chi ní nacháhu-yu sá dúcá^a ní quidé-yu. Te uu^a-gá tucu nchoo chi vâ càcu-o te núú duca^a na dàquee tihú-ó tnúhu cãhá^a Yá Ndióxi ndéé andíu sá cúú-xí-ó. ²⁶ Te cútñahá ní cãhá^a Yá Ndióxi ndéé sanaha te ní quidi-xí ñuyúú. Te vitna cãchi-gá: “Yúhú quidi tucu-í ingá xito ñuyúú, te ñá díú mée-ni ñuyúú duca^a quidi-í chi tnahá andu quidi-í”, cãchi-gá. ²⁷ Te sá dúcá^a cãhá^a-gá sá ingá xito tucu duca^a càda-gá xiã^a cútñuní sá nchãándí tihú sá túu ndèhe-o danaa-gá. Te nchaa sá ñá túú ndéé túu quini-ó ñuyúú-a xiã^a vâ quidi-xí te ní vâ náá-xí. ²⁸ Te núú ní cachí Yá Ndióxi nduu táhú-ó cùndecu-o chi mee-gã táxi tnúni-gá xiã^a, te ní vâ quidi-xí te ní vâ náá-xí. Te xiã^a ío xini ñuhu-xí ndacá^a táhú-ó núú-gã, te yíñuhu yíñuhu cuu cuéchi-o núú-gã nacúaa cuu vâha iní-gá, te duca^a cùhu^a iní-ó sá ío càhnu cuu-gá. ²⁹ Te Tãtã-ó Dútú Ndióxi cúú-gã dátñá ñi^a ñuhú chi danãa-gá nchaa sá ñá túú quide nacúaa cuu vâha iní-gá.

13

Nacúaa tàú-xi cada-o cuendá cuu vâha iní Yá Ndióxi

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, vâ dáñá ndéé-ndó cùu iní tnahá-ndó nacúaa ndècu-ndo ichi-gá. ² Te cunaha-ndo sá núu ío ñáyiú ñuhu ichi ní quexió-yu vehe-ndo te cuãñaha-ndo vèhe ndetatú-yu, te cuãñaha-ndo sá cãxi-yu. Chi dáva-yu ndéé espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní sáhá^a vehé-yu ní quehe^a cuendá-yu te ñá túú ní cùtnuní iní-yu sá díú espíritú xínú cuèchi núú-gã cúú-xí.

³ Te ndacu tucu iní-ndó cuè ñáyiú xixíhi vecaá, te cada iní-ndó sá tnahá-ndó yíhi-ndo vecaá ndíhi-yu. Te ndacu tucu iní-ndó nchãa ñáyiú ío ndòho, te cada iní-ndó sá tnahá-ndó ndòho-ndo ndíhi-yu.

⁴ Te nchaa ñáyiú na cãchi-yu sá ñi^a sá vâha cùu-xi sá ñi^a tée ndíhi ñi^a ñadhíí ná nihí tnahá-yu candeca tnahá-yu. Te nchòhó cue tée vâ cáni iní-ndó cãhá^a ndíhi-ndo ñadhíí te núú ñá díú ñadhíí-ndó cúú-yu. Te duca^a-ni

nchòhó cue ñáyiú díhí tucu vâ cáni iní-ndó cãhá^a ndíhi-ndo tée te núú ñá díú yíi-ndo cuu-güedé, chi Yá Ndióxi dandòho-gá nchaa ñáyiú ndècu ichi díi iní.

⁵ Te vâ cúhú^a iní-ndó mée-ni díhú^a. Te núu nándi cùu nchaa sá ndécú ndíhi-ndo te diu-ni nchaa xiã^a sa nduu vetú iní-ndó, chi Yá Ndióxi ní cachí-gá: “Ní ñi^a nduu vâ dáñá nihnu ñaha-í xii-ndo, chi nchaa-ni nduu chindee ñaha-í”, duha ní cachí-gá. ⁶ Te xiã^a núu nchoo ní yuhu ní iní-ó cãhá^a-ó ñi^a ñi^a-o, te cachí-ó:

Yá Ndióxi cúú-gá Yaa chíndèe ñaha xii-í, núu xiã^a ñá túú yuhú-í cuèí nándi cãhá^a ñáyiú cada ñahá-yu xii-í.

Duha cachí-ó.

⁷ Chí ndácú iní cue tée ní sanu ichi ñaha xii-ndo ichi Xítóhó Jesucristú cue tée ní cãhá^a tnúhu Yá Ndióxi núú-ndó, te ío vâha chí nacúaa cuendá nacúaa ní quide nchaa cue tée-á^a ní xindecu-güedé ndéé ní sáá nduu ní xihí-güedé. Te ío quindáa iní-ndó Yá Ndióxi dátñá ní xóo cada cue tée-á^a.

⁸ Te dátñá ní ní quide Xítóhó Jesucristú ndéé sanaha diu-ni duca^a quide-gá vitna, te diu-ni duca^a càda-gá ndéé núú cuahá^a núú vèxi. ⁹ Te vâ dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñahá ñáyiú dacãhá^a ñahá xii-ndo natuha-ndo ingá ichi, ñáyiú dànehé tñaha ñáyiú-xi nándi sá ní cutúha-yu, te nchaa xiã^a ñá túú ñi^a-ni cahá^a-xi ndíhi tnúhu sá ndécú ndíhi-ndo. Te Yá Ndióxi chíndèe ñaha-gá xii-o nacúaa níhi ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá, te duca^a te cuu-xi sá vâha sá cúú-xí-ó, te ñá díú cuendá ñi^a sá xéxi-ó nihí ndéé-ó ndècu-o ichi-gá. Te dava ñáyiú cachí-yu sá dáva núú comidá cuu caxi-o te dava ñahá nacúaa níhi ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá, dico ñá ndáá sá sá dúcá^a vâ cãxi-ó nchãa núú comidá níhi ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá.

¹⁰ Chí Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá cuendá-ó núú cùrúxí, te nchaa ñáyiú nchicú^a nihnu-ni quide nchaa nacúaa ní quide nchaa dútú ní xinu cuèchi núú Yá Ndióxi ndéé sanaha, ñáyiú-á^a vâ cúú tnahá tnúhu-yu ndíhi Xítóhó Jesucristú Yaa ní xihí núú cùrúxí sá dúcá^a quidé-yu. ¹¹ Chí dútú cùnúu-gá ní xindecu ndíhi cue ñáyiú israhél, tée-á^a ní xóo canehe-dé níñí nchaa quiti ní xóo cahni-dé ní xóo quíhu ndéé xití cuártú ní cuu íi-gá. Te duca^a ní xóo cada dútú-á^a cuendá cada càhnu iní Yá Ndióxi nchaa yícá cuèchi ñáyiú, te cuñú nchaa quiti-á^a ní xóo cahmi-güedé ñi^a xio yuhu ñúú. ¹² Te duca^a ní yáha Xítóhó Jesucristú chi ndéé ñi^a xio yuhu ñúú ní sahni ñaha-güedé xii-gá. Te cuendá níñí-gá sá ní sati núú cùrúxí núú ní xihí-gá, ní nduu ndoo ní nduu nine iní cue ñáyiú sãndáa iní ñahá xii-gá. ¹³ Te vitna chí ná tñaha-o Xítóhó Jesucristú te cada ndee iní-ó ndòho-o dátñá ní ndoho-gá. ¹⁴ Te ñuyúú-a

ni ìn xichi ñá túú ndèé cáá ìn ñúú cudí ni caa ni quíhíⁿ cuèndá cundecu-o, dico ducaⁿ-ni ñúhu iní-ó ìn xichi núú ndúú táhú-ó cundecu-o ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁵ Te núú xiáⁿ xíní ñúhu-xi sá vǎ dáñá ndèé-ó chñúhu-o Dútú Ndióxi chi Xítohó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ndacu-o tnàhá tnúhu-o ndíhi Yá Ndióxi, te òré càháⁿ ndíhi-o-gǎ te nuu núú ndacáⁿ táhú-ó núú-gǎ. Te nchaa tnúhu càháⁿ-ó òré càháⁿ ndíhi-o-gǎ túú-xi dàtná ìn táhú sǎ cúú-xí-gǎ. ¹⁶ Te vǎ dáñá ndèé-ndó càda-ndo mee-ni sá vǎha cundecu-ndo, te ducaⁿ chindee tnaha-ndo ìn ìn-ndo ndíhi sǎ ndécú ndíhi-ndo. Te núú ducaⁿ na càda-ndo te caní iní-ndó sǎ cúú-xí dàtná ìn táhú sǎ ìo vǎha cùu iní Yá Ndióxi.

¹⁷ Te quindáá iní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ cue téé yindaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, chi ñiu cue téé-áⁿ quidé cuèndá ñáhá-güedé xii-ndo nàcuáa cundecu váha-ndo núú-gǎ. Te sáá nduu nàcani tnúhu-güedé núú-gǎ núu ní quide váha-güedé àdi ñá túú ní quide váha-güedé ní xíndecu ndíhi ñaha-güedé xii-ndo. Te núú ducaⁿ na càda-ndo quindáá iní-ndó-güedé te cudí iní-güedé cundecu ndíhi ñaha-güedé xii-ndo, te vǎ ndíhú iní-güedé. Te núú vǎ dúcáⁿ càda-ndo te vǎ cúú-xí sǎ vǎha xii-ndo nchaa sǎ quidé-güedé sǎ cúú-xí-ndó.

¹⁸ Te càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sǎ càháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndióxi cuèndá-ndí. Te nchúhú cúnùní ndáá iní-ndí sǎ ñá túú nǎ cùmǎní-ndí núú Yá Ndióxi, te ducaⁿ chi ndècu-ndí nàcuáa quide-ndí cundáá-ndí núú-gǎ. ¹⁹ Te càháⁿ ndàhú tucu-í núú-ndó sǎ ìo cǎcáⁿ táhú-ndó núú Yá Ndióxi cuèndá sǎ méé-gǎ ná cǎdá te ìo ndíhi quixi coto ñaha tucu-í xii-ndo.

Tnúhu ndéé núú nǐ ndíhi-ná

²⁰ Te Yá Ndióxi Yaá quidé cùu váha iní-ó ndècu-o, Yaá-áⁿ nǐ dándótó-gǎ Xítohó Jesucristú. Te Xítohó Jesucristú-áⁿ cúú-gǎ dàtná ìnⁿ toli ìo-gǎ quéné cǎva xito mbéé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-gǎ cuèndá sǎ nǐ sati níñí-gǎ te ní xíhí-gǎ, te ducaⁿ nǐ cuu cuèndá sǎ ní quide ndáá-gǎ ndíhi Yá Ndióxi sǎ cǎdá-gǎ ingá núú sǎ vǎha sǎ cúú-xí nchò cue ñáyiú ndècu ñuyíú-a. Te nàcuáa ní quide ndáá-gǎ ndíhi Yá Ndióxi te ñiu-ni ducaⁿ càda-xi núú cuaháⁿ núú vèxi. ²¹ Te xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndióxi sǎ méé-gǎ ná chindee ñaha-gǎ xii-ndo cuèndá cada-ndo mèe-ni sǎ vǎha nàcuáa cuní méé-gǎ, te mee-gǎ ná cǎdá ñaha-gǎ xii-o nchaa sǎ vǎha sǎ sání iní-gǎ. Te ñiu-ni ducaⁿ na tàuchiúⁿ-gǎ cada Xítohó Jesucristú sǎ cúú-xí-ó, duha xicáⁿ táhú-í núú-gǎ. Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sǎ ìo càhnu cuu Xítohó Jesucristú ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cunduu.

²² Te càháⁿ ndàhú-í núú nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú sǎ cǎdá càhnu iní-ndó nàcuáa nduu nchaa tnúhu càháⁿ-í dásahú ñáhà-í xii-ndo, chi ñá túú vǎi tnúhu chido tnuní-í núú tütú-a sǎ cúú-xí-ndó.

²³ Te càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ tǎ Timùteú téé ndècu ndíhi-o ichi Xítohó Jesucristú ní cǎcu-dé ñá túú-gǎ yíhí-dě vecaá. Te núú na quèxio ndíhi-dé núú ndècú-í te quixi-í ndíhi-dé núú ndècú-ndó quixi coto ñaha-ndí.

²⁴ Te cúnaha-ndo sǎ ìo na càda ndee iní nchaa cue téé yindaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndióxi. Te ducaⁿ cúnaha tucu-ndo xii nchaa dava-gǎ ñáyiú cùu cuèndá-gǎ sǎ ìo na càda ndee iní-yu. Te cue ñáyiú nàcióⁿ Itàliá ñáyiú ndècu ndíhi-o ichi-gǎ càchí-yu sǎ ìo cada ndee iní-ndó. ²⁵ Te Yá Ndióxi ìo na chindee chítuu ñaha-gǎ xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te ìo chí cǎdá ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ SÀNTIAÚ

Té Sántiaú cadúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáiyu isráel nchité nuu níhí ñuyú

¹ Yúhú té Sántiaú xínú cuèchi-í núú Yá Ndióxi ndíhi núú Xítoho Jesucristú, te tèe-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii nchòhó ñáiyu isráel nchité nuu níhí ñuyú-a.

Yá Ndióxi táxi-gá sá xini tnúni-ó

² Te nchòhó ñáiyu ndécú ndíhi-í ichi Xítoho Jesucristú, ío cudíí iní-ndó cùndecu-ndo cuéi náí cùu sá ùhú véxi cuendá-ndó, ³ chi ducaⁿ te cutnùni iní-ndó sá sàndáá ndisa iní-ndó-gá, te cunduu càhnu iní-ndó cuéi náí ná yáha-ndo. ⁴ Te cunduu càhnu-ni iní-ndó te ducaⁿ te cuu-ndo ñáiyu váha, te cundáá-ndó núú Yá Ndióxi, te ducaⁿ te ñá túú-gá ná cumání-ndó núú-gá.

⁵ Te núu cumání sá xini tnúni-ó, te cacadá-ó núú Yá Ndióxi te mee-gá taxi-gá, chi ío váha iní-gá, te ñá túú cùnini iní-gá núú-ó. ⁶ Te ní yúhu ní iní-ó cacadá-ó núú-gá, te quindáá ndisa iní-ó sá táxi-gá sá cumání quini tnúni-ó, te vá caní ñⁿ caní úú iní-ó. Chi nchaa ñáiyu sàni ñⁿ sàni úú iní-xi cùu-yu dàtná ndute lámár cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ nàa-xi òré quené táchi. ⁷ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ sàni iní-xi, te vá caní iní-yu sá níhí-yu sá xicáⁿ-yu núú-gá. ⁸ Chi nchaa ñáiyu sàni ñⁿ sàni úú iní-xi ñá cùnùni iní-yu ndédacáa sá sàni iní-yu cadá-yu.

⁹ Te nchaa ñáiyu ndàhú ñáiyu ndécú ichi-gá, xini ñuhu-xi ñá túú-gá ñá caní iní-yu, mee-ná cudíí iní-yu, chi Yá Ndióxi chindèe ñaha-gá xii-yu. ¹⁰ Te nchaa ñáiyu cuica xini ñuhu-xi cundecu váha iní-yu núú Yá Ndióxi cuéi náí ná yáha-yu. Chi ñáiyu-áⁿ cùu-yu dàtná itá nchaa cùhú sá ñá túú cudíí naha. ¹¹ Chi òré ní cuu níhí cahni nchíanchii, te ní dádi-ni-xi nchaa cùhú cuíí-áⁿ te ní cóyo-ni nchaa itá-xi, te ñá túú-gá cáá vìi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáiyu cuica chi núú chíúⁿ-ní-yu xihí-yu.

Nchaa ñáiyu quide cahnu iní-xi nchaa sá yáha-yu

¹² Te váha táhú nchaa ñáiyu quide cahnu-ni iní-xi cuéi nándi sá yáha-yu ndécú-yu ichi Yá Ndióxi, chi òré ná ndíhí ncháa xiáⁿ yáha-yu, te cuáñaha Yá Ndióxi ñⁿ coróná váha vìhi cundecu ndíhí-yu, te ndáá chi ducaⁿ càháⁿ Yá Ndióxi sá táxi-gá xii nchaa nchoo ñáiyu ñuhu iní ñáhà xii-gá. ¹³ Te nchaa ñáiyu sàni iní-xi cada nándi sá cuèhé sá dúhá, te vá caní iní-yu sá Yá Ndióxi táuchiuⁿ-gá ducaⁿ cadá-yu, chi Yá Ndióxi ñá quíú te caní iní-gá cada-gá ñⁿ sá cuèhé

sá dúhá, te ní ñá túú táuchiuⁿ-gá sá dúcáⁿ cadá-yu. ¹⁴ Te cuini-yu cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá chi ducaⁿ véxi iní-yu. ¹⁵ Te nchaa ñáiyu ío ñuhu iní nchaa sá cuèhé sá dúhá te quidé-yu, te núu na càda-ní-yu te cuíta nihnú-yu.

¹⁶ Te nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í ndécú ndíhi-í ichi Xítoho Jesucristú, vá dàñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhà ñáiyu xii-ndo. ¹⁷ Chi nchaa sá váha véxi-xi núú Yá Ndióxi Yáa ndécú àndiu, chi diu mee-gá ní cadúha-gá àndiu ndíhi nchaa chódini, ndíhi yóó, ndíhi nchíanchii. Te Yá Ndióxi ñá túú ndí queheⁿ ndi queheⁿ-gá sá caní iní-gá, te ní ñá túú cùu-gá dàtná ñⁿ cuándahú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ, chi ñⁿ-ni sá sàni iní-gá. ¹⁸ Te Yá Ndióxi ní cuini-gá sá cùú-ó dèhe-gá, te ndáá sá cùú-ó dèhe-gá chi sàndáá iní-ó tnúhu-gá. Te nchoo ñáiyu sàndáá iní-xi tnúhu-gá cùnùu-gá-ó chi ní nduu-o dèhe-gá.

Ichi ndáá cuíti

¹⁹ Te nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í ndécú ndíhi-í ichi Xítoho Jesucristú, cund-edòho-ndo ñⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Te cuini-í sá cundecu túha-ndo cùndedòho-ndo tnúhu Yá Ndióxi, te caní váha iní-ndó nàcuáa càháⁿ-ndó, te cunduu càhnu iní-ndó te vá cùdèéⁿ-ndó. ²⁰ Chi núu na cùdèéⁿ-ó te ñá túú quide váha-o núú Yá Ndióxi. ²¹ Te daña-ndo ncháa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyú-a. Te quindáá iní-ndó tnúhu Yá Ndióxi ndécú ndíhi-ndo, te vá cùndùu sáá iní-ndó, te ducaⁿ te naníhí tàhú-ndó.

²² Te quindáá iní-ndó tnúhu-gá te vá cuendá-ni cundedòho-ndo, chi núu na cùndedòho-ndo te vá tnúú-ndó ñá, te dicó-ni dandahú-ndó mèe-ndo te vá naníhí tàhú-ndó. ²³ Chi nchaa ñáiyu dicó-ni sàcùndedòho tnúhu-gá te ñá túú sàndáá iní-yu, ñáiyu-áⁿ cùu-yu dàtná ñⁿ ñáiyu sàcùndèhé-ni núú-xi núú yútátá. ²⁴ Chi nini ndèhé-yu ní xini-yu núú-yu, te ní xocání-yu te ní nacuaaa-ní-yu nàcuáa cáá núú-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáiyu sàcùndedòho tnúhu Yá Ndióxi, te ñá túú tnúú-yu. ²⁵ Te nchaa ñáiyu dàcuaha ndisa tnúhu ní dándò Yá Ndióxi nihnu-ní-yu ichi-gá, chi ñá díú ñⁿ sá vèe cùu-xi. Te ñáiyu-áⁿ ñá túú dicó-ni sàcùndedòho-yu chi quide ndáá-yu núú-gá, te cudíí iní-yu xíndecú-yu.

²⁶ Te nchaa ñáiyu càchi sá ndécú ichi ndáá te cùtexinu-ni càháⁿ-yu, te xiáⁿ dicó-ni dandahú-yu mèe-yu sá ndécú-yu ichi ndáá. ²⁷ Te núu ndécú-o ichi ndáá cuíti ichi Dútú Ndióxi, te chindee-o ncháa ñáiyu ní ndóo ndàhú, ndíhi ñáiyu quèé ndécú ndíhi tnúndòho tnúhu ndàhú, te vá cadá-ó nándi sá cuèhé sá dúhá ío ñuyú-a.

2

Ëⁿnuu-ni cùu iní-ó nchàa tnahà ñáyüu-o

¹ Te nchòhó ñáyüu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú Yáa cùnùu, Ëⁿnuu-ni càháⁿ ndihí váha-ndo nchàa tnahà ñáyüu-ndo. ² Te núu núu nátàcá-ndó chìñuhu-ndo Yá Ndiòxí ní sáá Ëⁿ téé ío váha càa dóó ñihnú-dè, te ní sáá tucu Ëⁿ téé ñihnu dóó ndàhú, ³ te núu téé ñihnu dóó váha-ni-áⁿ néhé-ndó sá yíñùhu núu-dè, te taxinucóo-ndo-dè Ëⁿ núu xilé váha, te téé ndàhú-áⁿ daxócóo-ndo-dè Ëⁿ xio àdi canucóo-ndo-dè núu ñíhú, ⁴ te núu ducaⁿ na càda-ndo te ñá túú quide váha-ndo. Chì Ëⁿ-ni-dé cùú iní-ndó, te Ëⁿ-dé ñá túú cùu iní-ndó.

⁵ Te nchòhó ñáyüu ío cùu iní-í ndécú ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndèdòho tucu tnúhu na càháⁿ-í-a. Yá Ndiòxí càháⁿ-gá vài ñáyüu ndàhú cuendá tnahá tnúhu ndihí ñàhá-yu xii-gá, te ndècu váha-gá-yu dàcúuxí ñáyüu cuica ñáyüu ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá, chí ní cachí-gá sá ncháá ñáyüu na cùu iní ñàhá xii-gá nduu táhù-yu cundecú-yu ndihí-gá ní caa ní quíhí. ⁶ Te nchòhó, ñá túú ñèhe-ndo sá yíñùhu núu ñáyüu ndàhú, chí núu ñáyüu cuica-ní ñèhe-ndo sá yíñùhu. ⁷ Te náa ñá cùtnùní iní-ndó sá ñáyüu cuica dàndoho ñàha-gá-yu xii-ndo, te càndeca ñàhá-yu sàháⁿ núu cuè téé cùchiu-áⁿ? ⁷ Te ñu-ní-yu ío càháⁿ cuèhé-yu cuendá Xítohó Jesucristú, te nchòhó sá ní nduu-ndo dèhe-gá.

⁸ Te Ëⁿ ndudú cùnùu-gá ní càháⁿ Yá Ndiòxí ní ngódó tnùnì núu tùtú-gá càchí-xi sá cùú iní-ó tnahà ñáyüu-ndo dàtná cùú iní-ó mèe-o. Te núu ducaⁿ na càda-o te quide váha-o. ⁹ Dico núu ñá túú cùu iní Ëⁿnuu-o cuè tnahà ñáyüu-o, te cuu cuèchi xii-o chí ñá túú quide-o nacuaá càháⁿ Yá Ndiòxí. ¹⁰ Te núu Ëⁿ ñáyüu ndàunihnu Ëⁿ sá càháⁿ Yá Ndiòxí, te dava-ní quidé-yu ña, te ñáyüu-áⁿ ñá túú quidé-yu nacuaá càháⁿ ndudú Yá Ndiòxí. ¹¹ Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá téé ndècu ñadhí-xi vá càháⁿ ndihí-dé ingá ñadhí. Te ñu-ni-gá ní cachí-gá sá vá càhni-ó tnahà ñáyüu-o. Te cuèí ñá túú càháⁿ ndihí-o ingá ñadhí, te núu sàhni-o tnahà ñáyüu-o te ñá túú quide-o nacuaá càháⁿ ndudú Yá Ndiòxí. ¹² Te nchoo xini ñuhu-xi càháⁿ-ó tnúhu váha te cada ndáá-ó, chí ñá díú Ëⁿ sá vèe cùu-xi sá ní cachí Yá Ndiòxí cada-o. Te mee-gá ní cachí-gá sá càdà ndáá-gá cuèchi-o na sáa nduu. ¹³ Te nchaa ñáyüu ñá túú cundahú iní tnahà ñáyüu-xi, te vá cùndahú iní ñàhá-gá xii-yu na sáa nduu càda ndáá-gá cuèchi-yu. Te nchaa ñáyüu cundahú iní tnahà ñáyüu-xi te Yá Ndiòxí cundahú iní ñàhá-gá xii-yu na sáa nduu-áⁿ.

Quindáá iní-ó Yá Ndiòxí te cada váha-o

¹⁴ Te nchòhó ñáyüu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, te núu càchí-ó sá sàndáá iní-ó Yá Ndiòxí te ñá túú quide-o sá váha, te ñá túú ndéé nándihí-xi, chí vá nánihí táhù-ó te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁵ Te núu ndèhe-o Ëⁿ tnahà ñáyüu-o ñá túú dõ-yu àdi ñá túú sá cùunchitó-yu, ¹⁶ te xàhaⁿ-o: “Núhú-n te nducu-n dóó cuihnu-n te nducu-n sá càxi-n”, xàhaⁿ-o, te ñá túú nà sàñaha-o, te sá dúcáⁿ quide-o te ñá túú quide váha-o. ¹⁷ Te núu càchí-ó sá sàndáá iní-ó Yá Ndiòxí te ñá túú quide váha-o ndècu-o, te vèdana nándihí-xi.

¹⁸ Te ío ñáyüu càchí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí, te ío ñáyüu càchí-yu sá mèe-ní sá váha quidé-yu. Te yuhú càchí-í sá núu ñá túú quide-o sá váha, te ñá túú sàndáá iní-ó Yá Ndiòxí. Te nchoo quide-o sá váha núu xiáⁿ cùtnùní iní-ó sá sàndáá iní-ó-gá. ¹⁹ Te ío ñáyüu càchí sá Ëⁿdii-ni Yá Ndiòxí ndécú, te váha-ni càháⁿ-yu. Te tnahá yucu ñávàha ndihí nchaa espíritú cùndihí-xi xini-xi sá ndécú Ëⁿdii-ni Yá Ndiòxí, te yuhú-xi dico ñá túú tñi-xi tnúhu-gá. ²⁰ Te ío ñi ñíquí-ó te núu na càchí-ó sá sàndáá iní-ó Yá Ndiòxí, te vá càdà-ó sá váha. ²¹ Te ñani tnahá-ó ndii Abrahám téé ní xíndecu ndéé sanaha ní ngúndecu váha ndii núu Yá Ndiòxí, chí ní xito ndéé ñàhá-gá xii ndii núu ndisa sá càhni ndii déhe ndii té Isàac nduu táhù-gá ní cùu, te dàv-áⁿ ní cùtnùní iní-gá sá ío sàndáá iní ñàhá ndii xii-gá, núu ñá ní dàña-gá cahni ndii déhe ndii. ²² Te nàha-o sá ndii Abrahám ñá díú-ní sá mèe-ní sá ní sàndáá iní ñàhá ndii xii-gá, chí ní tñi ndii tnúhu-gá. ²³ Te ducaⁿ ní quee ndáá-xi nacuaá càháⁿ-xi núu tùtú Yá Ndiòxí núu càchí-xi: “Ndii Abrahám ní sàndáá iní ndii ní quide ndii nchaa nacuaá ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí, te ní ngúndecu váha ndii núu-gá, te ní cachí-gá sá cùu ndii Ëⁿ téé ío váha tnahá tnúhu ndihí-gá”, duha càchí-xi núu tùtú-gá.

²⁴ Te xiáⁿ cùtnùní iní-ó sá ñá díú mèe-ni sá quindáá iní-ó Yá Ndiòxí, chí núu na càda-o nacuaá cuu váha iní-gá te ngúndecu váha-o núu-gá ²⁵ dàtná ní quide-gá tá Ràhàb Ëⁿ ñadhí ní xíndecu ndéé sanaha, chí xichí-áⁿ ní xíndecu-xi ichi ñí iní, dico ní tuha-xi ichi Yá Ndiòxí te ní ngúndecu váha-xi núu-gá, chí ní chindee-xi cuè téé isràel cuè téé ní xica chiuⁿ-gá, te ní sanu ichi ñàha-xi xii-güedé Ëⁿ ichi núu vá nánihí ñàhá cuè téé cùu úhú iní ñàhá xii-güedé. ²⁶ Te nchaa ñáyüu càchí sá sàndáá iní Yá Ndiòxí, te ñá túú quidé-yu nacuaá càháⁿ-gá ñáyüu-áⁿ cùu-yu dàtná Ëⁿ ñáyüu ní xihí. Chí ñá túú-gá ndixí tñi iní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Duha sàtnahá-xi cùu nchaa ñáyüu ñá túú cuini tñi tnúhu càháⁿ Yá Ndiòxí.

3

Nàcuáa quide yaa-o

¹ Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú, vá ncháá-ndó càni iní-ndó cùu-ndo mestrú dacuàha-ndo ñáiyu tnúhu Yá Ndióxi chí íí cáá-xí. Chí na quítnahá nduu nàcuáha-o cuendá núú-gá, te núú ñá túú ní quide ndáá-ó ñá, te vá cúú váha iní-gá núú-ó. ² Te nchaa-o ío cuèhé sá ñá túú váha quide-o. Te nchaa ñáiyu ñá túú càháⁿ tnúhu cuèhé tnúhu duha cúú-yu ñáiyu ñá túú ná cúmání chí ío ndáá quide-yu. Te xini-yu cotní-yu mée-yu, te quide váha-yu núú Yá Ndióxi. ³ Te dátaná cuini-ndó cùu ìⁿ quiti te núu na chíhi-o frenú yuhu-di, te cotní-o-di te ngúnu ichi-di, te ducaⁿ sátnahá-xi cùu ñáiyu sácótní mee-xi, chí ñá túú càháⁿ-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha. ⁴ Te dátaná cuini-ndó cùu barcú cuèí nàhnu vihi-xi, dico òré quéné níhi táchí te tündaha-xi ìⁿ xio, dico téé dàcaca ndacu-dé dáquihíⁿ-dé-xi ndihí ìⁿ yutnu sá dánani-güedé tímú ndàa núú càchí iní-dé quihíⁿ-xi. ⁵ Te ducaⁿ cùu tucu yaa-o chí ío líhi-xi dico ío cuèhé tnúhu càháⁿ-ó ndihí-xi. Te ducaⁿ-ni sátnahá-xi cùu tucu sá lúhá ñúhú chí sàhmi-xi ìⁿ yucu. ⁶ Te diu-ni ducaⁿ sátnahá-xi cùu yaa-o chí ío cuèhé tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-ó ndihí-xi, te dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-o. Te ío cuéta cuéchi quide-o ndihí-xi cuendá sá ñùyú-a ñúhu tnahá ñúhú tní yucu ñávaha daticá nihnu ñaha-xi. ⁷ Te ndacu-o càda masú-ó ncháa núú quiti ío ñuyúu cuèí quiti dééⁿ quiti xica núú ñúhú, te cuèí quiti ndàva, te cuèí cóo, te cuèí quiti ñúhu xití ndute lámár, chí ducaⁿ quide dava cue téé ñuyúú-a. ⁸ Dico yaa-o chí vá yóo ìⁿ ndacu cada masú ñáhá xii-xi nacuáa càháⁿ-ó mée-ni tnúhu váha ndihí-xi, chí mee-ni tnúhu cuèhé tnúhu duha cùnuu-gá càháⁿ-ó ndihí-xi. Te cùu-xi datná ìⁿ venènu chí ditiu-xi iní-ó. ⁹ Te diu-ni ndihí yaa-o quide cahnu-o Dútú Ndióxi Yáa cúú Tátá-ó, te diu-ni ndihí yaa-o caháⁿ úhú-ó cuè tnahá ñáiyu-o. Te xini ñuhu-xi vá dúcáⁿ càda-o, chí mee-gá ní chíhi-gá sá xini tnúmi-ó ndihí iní-ó, dátaná cáá mée-gá ñúhú iní-gá. ¹⁰ Te diu-ni yuhu-o quèe tnúhu váha càháⁿ-ó, te diu-ni yuhu-o quèe tnúhu cuèhé tnúhu duha. Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú cunaha-ndo sá ñá túú nduu váha-xi ducaⁿ càda-o. ¹¹ Te ñá túú xini-ndó sá ìⁿ núú quèe nihni ndute, te quèe ndute váha te quèe ndute úá-án. ¹² Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú, te ñá túú xini-ndó sá ìⁿ yutnu ngúxí, te cùuⁿ aceitúná, àdi xini-ndó sá ìⁿ yoho yaha stilé te cùuⁿ ngúxí. Te ducaⁿ cuèí ìⁿ núú quèe nihni ndute, vá cúú quèe ndute váha te quèe ndute úhá. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu yuhu-o

chí vá cúú càháⁿ-ó tnúhu váha te càháⁿ-ó tnúhu cuèhé tnúhu duha.

Nchaa sá váha xini tnúmi-ó tàxi Yá Ndióxi

¹³ Te núu ndècu ñáiyu túha tnúu-ndó ñáiyu cùtnuní iní-xi, te xini ñuhu-xi mee-ni sá váha cadá-yu, ducaⁿ te cùtnuní iní-ó sá túha ndisá-yu, te vá cadá càhnú-yu mée-yu. ¹⁴ Te núu nchoo cuèdú iní-ó te cuini-ó cùnuu-o núú tnahá ñáiyu-o, te vá càchí-ó sá túha-o, chí ñá túú quide ndáá-ó te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁵ Chí ñá díú xiáⁿ ní dānehé ñáhá Yá Ndióxi, chí ñuyúu iha ní cacu nihnu-xi cuendá sá yucu ñávaha dàcahu iní ñáhá-xi. ¹⁶ Te núú ndécú ñáiyu cuèdú iní ñáiyu cuini cunuu, te yacáⁿ mee-ni ndáhú nàá xindécú-yu, te ñá túú quide váha-yu, chí mee-ni ncháa sá cuèhé sá dúhá quide-yu. ¹⁷ Te núu ní taxi Yá Ndióxi sá xini tnúmi-ó, te cada váha-o, te càháⁿ ndihí váha-o ncháa tnahá ñáiyu-o, te tní-o tnúhu váha càháⁿ-yu, te cundáhú iní-ó-güè-yu te chindee-ó-yu, te vá cání ìⁿ caní úú iní-ó, te ío cunduu ndáá iní-ó. ¹⁸ Te núu cuini-ó ñá túú ná cuu cundecu-o ñùyúú-a, te cada váha-o sá cúú-xi tnahá ñáiyu-o cuendá sá ñá túú ná cuu cundecu-o ndihí-yu. Te ducaⁿ te nguínchicúⁿ dava-gá tnahá ñáiyu-o càda váha-yu.

4

Vá cúú cundecu-o ichi Yá Ndióxi te cada-o nāndi sá cuèhé sá dúhá

¹ ¿Te xini-ndó ná cuendá nàá ñáiyu te xisahní tnahá-yu-án? Te nàa-yu sá tnúhu cuèdú iní, chí diu-ni xiáⁿ ñúhú iní-yu, te ñá túú ndècu váha iní-yu. ² Chí cuini-yu cundecu ndihí-yu ìⁿ sá ñá túú ndècu ndihí-yu, te ñá túú nihí-yu núu xiáⁿ xicuu cuèdú iní tnahá-yu, te xicuehé tnahá-yu, te càni tnahá-yu, te xisahní tnahá-yu. Te ñá túú nihí-yu sá cuini-yu chí ñá túú xicáⁿ-yu núú Yá Ndióxi. ³ Te cuèí xicáⁿ-yu ìⁿ sá cuini-yu núú-gá te ñá túú sáñaha-gá, chí ñá túú xicáⁿ-yu ìⁿ sá cúú xii-yu sá váha, chí ìⁿ sá ná ndihí-yu núú cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá xicáⁿ-yu, núu xiáⁿ ñá nihí-yu. ⁴ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ xiquide ío cùu sáá iní-yu núú Yá Ndióxi. Te nàha-ndo sá ncháá ñáiyu cùdú iní-xi cundecu ichi cuèhé ichi duha cùu úhú iní-yu Yá Ndióxi, chí vá cúú cundecu-o ichi cuèhé ichi duha, te cundecu-o ichi-gá. ⁵ Te ñá túú díó ducaⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi núú càchí-xi: “Yá Ndióxi ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndihí-o. Te Espiritú-gá-án cuini-xi sá mée-ní-gá cuhuⁿ iní-ó”, duha càchí-xi núú tütú-gá. ⁶ Te Yá Ndióxi ío chindee ñaha-gá cuendá cada ndáá-ó núú-gá dátaná càchí tucu-xi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yá Ndióxi ñá túú cùu váha iní-gá núú ncháa ñáiyu quide cahnu mee-xi, dico chindee-gá cue ñáiyu ndáhú

iní-xi", duha càháⁿ-xi núú tütú-gá. ⁷ Te cada-ndo nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi. Te vá cáda-ndo nàcuáa cuini yucu ñávaha, ducaⁿ te xóo cóo ndéé ñáhá-xí xii-ndo. ⁸ Te tñii-ndo tnúhu càháⁿ Yá Ndióxi te cundecu ndihi ñaha-gá xii-ndo. Te nchaa nchóhó ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha dañá-ndo ichi-áⁿ te cada váha-ndo. Te nchaa nchóhó ñáiyu sàni iní cunu cuechi núú Yá Ndióxi te quide-ni-ndo nchaa sá cuéhé sá dühá, te ñá túú quide váha-ndo núu ducaⁿ, chi xini ñuhu-xí sá càcáⁿ-ndó núú Yá Ndióxi sá ná ndadá ndòo ndada nine-gá iní-ndo. ⁹ Te ndixi cuéchi iní-ndo nchaa sá quidé-ndó ndéé ndáhyú ndisa-ndo sá ndihú iní-ndó, te ñá díú dà cudíí iní-ndó. ¹⁰ Te náhmá-ndó núú Yá Ndióxi nchaa sá ní quide-ndo, te ngúndecu váha-ndo núú-gá.

Vá càháⁿ-ó nchaa sá quidé tñaha ñáiyu-o

¹¹ Te nchóhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, vá cuatnúhu tnaha-ndo, chi nchaa ñáiyu sàtnuhu tnaha dícó-ni ndaa nuú-yu ndèhe tnahá-yu, te ñá túú càháⁿ váha-yu cuendá tnúhu Yá Ndióxi sá sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa cundecú-yu, chi dáquee tihú-yu tnúhu-áⁿ. Te núu càchí-ndó sá ñá túú càháⁿ váha tnúhu Yá Ndióxi, te xíáⁿ queé-xí sá ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-gá, te cuini-ndó cunu tnúhu-ndo núú tnúhu-gá. ¹² Te mee Yá Ndióxi ní cachí-gá nàcuáa cada-o, te diu-ni mee-gá càháⁿ-gá te núu ní quide váha-o, ádi ñá túú ní quide váha-o. Te diu-ni mee-gá dácacu nihnu ñaha-gá xii-o núú ùhú núú ndáhú, te diu-ni-gá daquihíⁿ ñáhá-gá xii-o núú ùhú núú ndáhú-áⁿ te núu vá cáda váha-o. Te nchoo ñá túú ná cúú-ó, te núu mee-ni nchaa sá quidé tñaha ñáiyu-o cundehe-o.

Ñá túú cùnuni iní-ó nãsa túndaá-ó ìngá nduu

¹³ Te dava nchóhó càchí-ndó sá vitná ádi tneé quihíⁿ-ndó ñⁿ ñuu, te yácaⁿ cundecu-ndo ñⁿ cuía cada-ndo ñⁿ ndáhú te níhi-ndó díhúⁿ. ¹⁴ Te ní ñá xini-ndó ná cúú sá yáha-ndo vitna ádi tneé. Te nchoo cùu-o datná ñⁿ vícò núhú, chi vícò-áⁿ tnávíí ndéhé-o te tna tnaa-gá sa ní ndóñhú-xí. Ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchoo chi ñⁿ túú nduu duha véxi-o ñuyúú-a te ndoñhu-o. ¹⁵ Te núu sàndáá iní-ó Yá Ndióxi te duha càháⁿ-ó: "Te núu Ndióxi ná càchí-gá sá cundecu tnaa-o ñuyúú-a te cada chluⁿ-o", duha cachí-ó. ¹⁶ Dico mee-ndo chi ío ñíí iní-ndó cuini-ndó cunu tnúhu-ndo núú Yá Ndióxi, te ñá túú nduu váha-xi sá dúcáⁿ quide-ndo. ¹⁷ Te núu xini-ó càda-o sá váha te ñá túú quide-o, te cùu-xi ñⁿ cuéchi núú-gá.

5

Tnúhu sá dátüha ñaha xii nchaa ñáiyu cuica ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi

¹ Te nchóhó ñáiyu cuica ñáiyu cuihna iní-xi cundédoho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Vitna ngúita-ndo ndihú iní-ndó, te ndáhyú víhi-ndó, chi quixi ñⁿ tnúndóho cuendá-ndó te ndoho víhi-ndo. ² Te nchaa sá ndécú ndihi-ndo ndihi cuita tüu quihíⁿ, te quee tíquidi dóo-ndó, ³ te díhúⁿ-ndó caxi cudi ñúhu. Te xíáⁿ cuita naquiní ndéé-ndó tnúndóho sá ñá túú quide váha-ndo. Te ndihi-ndo ndihi díhúⁿ-ndó sá ní taxúhu-ndo, chi vitna sa ta cüyatni sáá nduu ndihi ñuyúú-a. ⁴ Te nchaa cue téé ní quide chluⁿ núú chíúⁿ-ndó ní ndatnúhu-ndo ndihi-güedé nàcuáa chàhu-ndo-güedé ní cùu, te ñá túú ní chàhu-ndo-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-ndo xii-güedé, núu xíáⁿ ío ndécucúchi-ndo. Te Yá Ndióxi Yáá ndécú àndiu ní tecú dóho-gá nàcuáa càháⁿ-güedé sá ní dándáhú-ndó-güedé. ⁵ Te nchóhó ñáiyu cuica, sá ndécú váha-ni-ndo cundee iní-ndó, núu quide-ni-ndo nchaa sá véxi iní-ndó. Te cùu-ndo datná ñⁿ quiti núcuñhu mee-ni xéxi-dí, te sáá nduu sàhni-güedé-dí. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchóhó chi ndècu váha-ndo vitna, te sáá ñⁿ nduu nàcháhu-ndo nchaa sá quidé-ndó núú Yá Ndióxi te núu vá quindáá iní-ndó-gá. ⁶ Te quide úhú iní-ndó sàhni-ndo cue ñáiyu quide ndáá núú Yá Ndióxi, te ñá túú ná quidé-yu.

Cunduu càhnu iní-ó te càháⁿ ndihi-o Yá Ndióxi

⁷ Te nchóhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, cada ndee-ni iní-ndó cündetu-ndo ndéé ná quixi tucu-gá ñuyúú-a, te cada-ndo datná quidé nchaa ñáiyu chihí tatá chi sácündetú-yu ndéé cúúⁿ dáú te chihí-yu. Te cundee-ni iní-yu sácündetú-yu ndéé cúúⁿ-gá dáú te cùu itú-yu, te ndúdíí iní-yu. ⁸ Te ducaⁿ càda nchóhó tucu cada ndee iní-ndó cündetu-ndo, chi sa ta cüyatni nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú. ⁹ Te duha nduu tnúhu càháⁿ-í núú nchóhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, vá ndácáⁿ cuéchi núú tnahá-ndó te núu nása cùu ndecu-ndo, chi ñá cuéhé-gá nduu cümání te quixi Cristú nacuaaca ñaha-gá xii-o cündecu-o núú Yá Ndióxi, te mee-gá cada ndáá-gá cuéchi-o. ¹⁰ Te nchóhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, ndacu iní-ndó nàcuáa ní quide nchaa cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha sá ío càhnu ní xinduu iní-güedé cuéi nándí ní ndoho-güedé. ¹¹ Te cùnuni iní-ó sá cúú-ó ñáiyu ío váha táhú-xi te núu na càda càhnu iní-ó nchaa sá ná yáha-o cuendá Yá Ndióxi. Te ñaha-ndo sá ndíí jòb ducaⁿ ní quide ndíí, chi nándí sá ní yáha ndíí te ní quide càhnu iní ndíí. Te sátá ní yáha ní

ndoho ndí, te ío cuéhé sã ní sãñaha Yã Ndiõxí xii ndí. Chi ío váha iní-gá te ío cùndahú iní-gá nchaa ñáyiú ío càhnu iní-xi.

¹² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndèdóho tucu tnúhu na càháⁿ-í-a, chí ío xini ñuhu-xi. Vá cáci nèhe-ndo Yá Ndiõxí òrè cuìní-ndó sã cútnùní iní ñáyiú sá ndàá cada-ndo ìⁿ sá càháⁿ-ndó. Te nì vá cáci nèhe-ndo sá càchí-yu cù ndiõxí cádùha cue téé ñuyú-a. Te núu ìⁿ sá xicáⁿ tnàha ñáyiú-ndo núú-ndó te cúñaha-ni-ndo te núu cuu àdi sá vã cúú. Te vá cáci nèhe-ndo Yá Ndiõxí, ducaⁿ te vá dándòho ñaha-gã xii-ndo.

¹³ Te núu ndòho-ndo te càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiõxí, àdi te núu ndècu váha-ndo te cudí iní-ndó te chiñuhu-ndo-gã, ¹⁴ àdi núu cùhú-ndó te cana-ndo cuè téé yindaha ñaha xii-ndo nacuaa ndècu-ndo ichi Yá Ndiõxí cuendá tee-güedé acití díquí-ndó, te cáciⁿ táhú-güedé núú-gã cuendá-ndó dàtná ní cachí méé-gã cunduu. ¹⁵ Te núu quindáá ndisa iní-ndó sã ndùha-ndo, te ndùha-ndo chí Yá Ndiõxí cada tátna ñaha-gã xii-ndo, àdi núu ní quide-ndo ìⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo núú-gã te cada càhnu iní-gá cuéchi-ndo. ¹⁶ Te xini ñuhu-xi cútnùhu tnàha-ndo oré ñá túú cùndáá-ndó núú Yá Ndiõxí cuendá chindee tnúhu tnàha-ndo càháⁿ ndihí-ndo-gã te xocani-gã cuéhé-ndó, te cada càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú váha ní quide-ndo te núu cundecu váha iní-ndó. Te nchaa ñáyiú ndècu váha iní-xi núú Yá Ndiõxí na càcáⁿ-yu ìⁿ sá cuìní-yu núú-gã te ñihí-yu, chí sáá tnúhu-yu núú-gã. ¹⁷ Te té Èliás, téé ní xindecu ndéé sanaha ñí cáa-dé dàtná cáá nchò. Te ní càháⁿ ndihí-dé Yá Ndiõxí ñí yùhu ñí iní-dé ní xáhaⁿ-dè xii-gã sá vã dácùuⁿ-gã dáú, te ní tnií-gã tnúhu ní càháⁿ-dé, te ñá ní dácùuⁿ-gã dáú ùní cuíá dava. ¹⁸ Te dàtnùní ducaⁿ te ní càháⁿ ndihí tucu té Èliás-áⁿ Yá Ndiõxí sá dácùuⁿ-gã dáú te ní cuuⁿ, te ní cuu tucu nchaa sá ñí xitu-güedé.

¹⁹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, te núu dava-ndo sã ndècu-ndo ichi Yá Ndiõxí ní cùu te ní dáñá-ndó, te ndècu tucu dava-ndo nadaxínu iní tnáhá-ndó núcúndecu tucu-ndo ichi-gã, ²⁰ te núu ducaⁿ na càda-ndo te dácácu nihnu tnàha-ndo núú ùhú núú ndàhú, te mee Yá Ndiõxí cada càhnu iní ñáhá-gã xii-ndo cuéi ío cuéhé cuéchi ní quide-ndo.

TUTÚ DÍHNA NUU NÍ CADÚHA TÉ PÈLÚ

Té Pèlú cadúha-dé tutú sá cùu-xí cuè ñáyii sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi

¹ Yúhú té Pèlú ní tendaha ñaha Xitohó Jesucristú xicá cùu-í cáhá-ní tnúhu-gá, te cadúha-í tutú-a sá cùu-xí nchòhó ñáyii xínchíté nuu ndècu distritú Pòntó, ndíhi distritú Gàlaciá, ndíhi distritú Capadociá, ndíhi distritú Àsiá, ndíhi distritú Bitiniá. ² Chi Dútú Ndióxi ní cachí-gá sá cùu-ndó dèhe-gá ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñuyú, te Espiritú-gá ní quide-xi ndècu yíñuhu-ndo núu-gá vitna. Te ní cachí-gá sá cùu-ndó dèhe-gá cuendá tñi-ndo nchàa tnúhu cáhá-ní Xitohó Jesucristú, ndíhi cuendá nduu ndoo nduu nine iní-ndó, chi diu cuendá-án ní xihí Xitohó Jesucristú. Te xicá-ní tànhú-í núú Yá Ndióxi sá io na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo cuèi vitna te cuèi núu cuahá-ní núu vèxi, te diu-ni-gá ná cadá te io váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Tnúhu ndee iní sá ndécú ndíhi ñáyii sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi

³ Te vitna chí ná cächí-ó sá io cànhu cuu Yá Ndióxi Yáá cùu Tàtá Xitohó Jesucristú, chi diu-gá io ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-o núu xiá-ní quide-gá sá nchóó ní nduu-o dàtná ñi ñáyii saa vitna. Te duca-ní quide ñaha-gá xii-o cuendá sá Xitohó Jesucristú ní xihí-gá te ní ndoto-gá. Te cuendá sá ní nduu-o dàtná ñi ñáyii saa, xiá-ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu ndee iní ⁴ sá cùndecu ndíhi-o-gá ní caa ní quíhí, chi duca-ní cachí-gá cunduu. Te yàcá-ní vá quini-gá-ó ní ñi sá cuèhé sá dúhá, te io cùdíí iní-ó cùndecu-o ndíhi-gá ní caa ní quíhí. ⁵ Te sá sàndáá iní-ó Yá Ndióxi, núu xiá-ní coto ñaha-gá xii-o ndéé ná sáa nduu nàquehe-ní cuendá ñáhá-gá chi io cànhu cuu-gá.

⁶ Te xiá-ní io cùdíí iní-ndó ndècu-ndo, te cuèi nándi ndòho-ndo ndecu-ndo dico sacú-ní nduu duca-ní ndòho-ndo. ⁷ Te òré ná cadá cànhu iní-ndó yàha-ndo nchàa sá ná cada ñaha ñáyii xii-ndo, te duca-ní te cutnùní sàndáá ndisa iní-ndó Yá Ndióxi, te sá dúcá-ní sàndáá iní-ndó Yá Ndióxi io-gá váha dàcúuxí díhú-ní cuàá-ní chi xiá-ní ñá túú cùdí-xi. Te cuèi duca-ní dico xito ndéé nánhí-ní-güedé núu ndisa cùu-xi díhú-ní cuàá-ní. Te duca-ní sàtnahá-xi cùu nchòhó cuendá nchaa sá ndòhó-ndó, te na sáa nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú te cùñaha-gá xii-ndo: “Ío váha ní quide-ndo, te vitna io cànhu cuu-ndo, te tãu-ndó nùcúndecu váha-ndo”, duha cùñaha-gá xii-ndo.

⁸ Te vitna io cùu iní-ndó Xitohó Jesucristú cuèi vátá quini-gá-ndó-gá, te duca-ní io sàndáá iní-ndó-gá, te io cùdíí iní-ndó te súúni ní ñá cùtnùní iní-ndó nãsa cunduu tnúhu cáhá-ní-ndó sá dúcá-ní io cùdíí iní-ndó ⁹ cuendá sá ní naníhí tànhú-ndó, chi ní sàndáá iní-ndó-gá.

¹⁰ Te cue téé ní xóo cáhá-ní tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní cachí-güedé nàcuáa cada-gá cundàhú iní ñáhá-gá xii-o vitna. Te cue téé-án io váha ní dàcuáhá-güedé nàcuáa cada Yá Ndióxi dàcácu nihnu ñaha-gá xii-o vitna. ¹¹ Te Espiritú Xitohó Jesucristú ní ngúndecu ndíhi cue téé-án ní xáha-ní xii-güedé nàcuáa ndoho-gá, te ní xáha-ní tucu-xi xii-güedé sá sàtá ná yàha ndoho-gá te io cunuu-gá ndíhi Yá Ndióxi. Te io ní sani iní-güedé núu ná nduu sáa duca-ní cada-xi, ndíhi nchaa nándi-gá cùu sá cadá-xi. ¹² Te Yá Ndióxi ní xáha-ní xii-güedé sá ncháá tnúhu váha cáhá-ní-güedé vá cùu-xi cuendá mée-güedé, chi cuendá nchoo cuè ñáyii ndècu ñuyú-a vitna cùu-xi. Te ní dáha-ní tnúhu-án cùu tnúhu cáhá-ní nchúhú cue téé cáhá-ní tnúhu Yá Ndióxi núu-ndó. Te Espiritú sá ní taxi Yá Ndióxi ndécú ndíhi-o chindee ñaha-xi xii-ndí cáhá-ní tnúhu-gá. Te cue espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndióxi io cuini-xi quini ndáá-xi nchaa nàcuáa cuahá-ní tnúhu-án.

Yá Ndióxi cächí-gá sá cadá-ó mèn-ni sá vãha

¹³ Te sá dúcá-ní io váha ní quide ñaha Yá Ndióxi xii-ndo xiá-ní xini ñuhu-xi io váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu-ndo te vá cání iní-ndó cada-ndo ní ñi sá cuèhé sá dúhá, te io quindáá iní-ndó sá Yá Ndióxi cada váha ñaha-gá nduu na quixi tucu Xitohó Jesucristú. ¹⁴ Te io tñi-ndo nchàa tnúhu cáhá-ní Yá Ndióxi, te vá cùhú-ní-gá iní-ndó nándi sá cuèhé sá dúhá sá ní xúhu-ní iní-ndó cùtnàhá vátá cùndecu-gá-ndó ichi-gá te ní vá cadá-ndó. ¹⁵ Te cada-ndo mèn-ni sá váha cundecu-ndo dàtná quidé mée Yá Ndióxi Yáá ní cáhá-ní ñáhá xii-o cundecu-o ndíhi-gá. ¹⁶ Te cächí-gá núu tütú-gá: “Cada-ndo mèn-ni sá váha cundecu-ndo, chi duca-ní quide yúhú”, duha cächí-gá núu tütú-gá.

¹⁷ Te Yá Ndióxi cada ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyii, te vá cadá cuendá-gá cuèi náí ñáyii cùu-yu, te nchòhó cächí-ndó sá díú Tàtá-ndó cùu-gá te ndáá, núu xiá-ní xini ñuhu-xi canehe-ndo sá yíñuhu núu-gá ndí nchàa nduu cundecu-ndo ñuyú-a. ¹⁸ Te diu-gá ní dàcácu nihnu ñaha-gá xii-ndo ñi ichi sá ñá túú nándíhi ní sanu ichi ñaha cuè ñani tnáhá-ndó ní xindecu ndéé sanaha ní cùu, te nchòhó sa nàha-ndo sá sá dúcá-ní ní quide ñaha Yá Ndióxi ní dàcácu nihnu ñaha-gá xii-ndo ichi-án ñá túú ní chãhu-gá ní ñi díhú-ní cuàá-ní, te ní ñi díhú-ní cuixí-ní sá ndíhí

nihnu ñuyú-a cuendá-ndó. ¹⁹ Chi Xítoho Jesucristú ní quixi-gá ní sati ñíñi-gá, te ní xihí-gá núú cürúxi cuendá sá nchóó nánihí tãhú-ó, te cùu-gá dàtná ìª mbéé quiti ío váha iní-xi, quiti càndoo canine. ²⁰ Te ducaª ní ndoho Xítoho Jesucristú, chi ducaª tnàhí ndéé tnuní ndoho-gá ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñuyú. Te ducaª ní yáha-gá cùtnàhá ní quixi-gá òré vitna cùmání sáa nduu náa ñuyú-a cuendá nchoo cùu-xi sá váha xii-o vitna. ²¹ Te nchóho sa nihí-ndó tñuhu nàcuáa ní yáha Xítoho Jesucristú cùtnàhá ní quixi-gá ñuyú-a, núú xiªª sàndáa iní-ndó Yá Ndióxi. Te Yá Ndióxi ní dándótó-gá Xítoho Jesucristú, te sátá ní dándótó ñaha-gá te ní cachí-gá sá ío càhnu cuu Xítoho Jesucristú. Te sá dúcªª ní cuu, xiªª ío sàndáa iní-ndó Yá Ndióxi, te ní taxi-gá tñuhu ndee iní ndécú ndihí-ndo sá sáa nduu cùndecu-ndo ndihí-gá ní caa ní quíhíª.

²² Te Espiritú Yá Ndióxi ní quide-xi te ní sàndáa iní-ndó tñuhu-gá, te xiªª ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndó, te cùu iní tnáhá ndisa-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndióxi, te xini ñuhu ndisa-xi sá ío ní yùhu ní iní-ndó cùu iní tnáhá-ndó ìªª ìªª-ndo. ²³ Te nchóho ní nduu-ndo dàtná ìªª ñáyiu saa sá cuendá tñuhu Yá Ndióxi, te tñuhu-ªª candeca-xi iní-ndó nì caa ní quíhíª, te vá ìªª ndùu ndihí nihnu-xi, te ñá díú cuendá ñáyiu ñuyú-a ní ndùu-ndo ìªª ñáyiu saa chi cuendá tñuhu-gá. ²⁴ Chi núú tütú Yá Ndióxi cachí-xi:

Nchaa ñáyiu ndècu ñuyú-a cùu-yu dàtná cùhú, chi cùhú-ªª tnaa-ni cùdí-xi te xihí-xi, ducaª sãtnahá-xi cùu-yu.

Te nchaa sá ndécú ndihí-yu cùu-xi datná ìªª itá cùhú-ªª, chi itá-ªª tnaa-ni tucu cùdí-xi te ndàhvá-xi, ducaª sãtnahá-xi cùu nchaa sá ndécú ndihí-yu.

²⁵ Dico tñuhu Yá Ndióxi chi vá náa tnàhí-xi, chi duha-ni ndècu-xi, te díu-ni duha cundecu-xi ní caa ní quíhíª.

Duha cachí-xi núú tütú-gá. Te díu tñuhu-ªª ní dánèhé ñáhá nchùhú cue téé càháª tñuhu Yá Ndióxi xii-ndo.

2

¹ Te xiªª xini ñuhu-xi dañá-ndo nchaa núú sá cuèhé sá dúhá, te dañá-ndo ichi tñuhu ndehnde, te dañá-ndo vã dándàhú-gá-ndó mèe-ndo sá quidé váha-ndo, te dañá-ndo ichi cuedú iní, te dañá-ndo nchàa tñuhu yiti.

² Te cada-ndo cuendá sá cùu-ndó dàtná cue landú yíquíª vitna sadi camá, chi landú-ªª mee-ni sãdi-güexi te sãhnu-güexi. Te cada iní-ndó sá dúcªª càda-ndo chi xini ñuhu-xi sá ío cuhuª iní-ndó dàcuaha-ndo tñuhu Yá Ndióxi, chi xiªª cùu-xi mèe-ni tñuhu váha, te ducaª te cuita cuehnu nihnu-ndo ichi-gá quíhíª ndéé ná sáa nduu cùndecu-ndo núú ndécú-gá. ³ Te ducaª xini ñuhu-xi cada-ndo,

chi nchóho sa ní cutnùni ndisa iní-ndó sã Yá Ndióxi ío váha iní-gá.

Xítoho Jesucristú cùu-gá dàtná ìªª yúú

⁴ Te ío nanducu nihnu-ni-ndo Xítoho Jesucristú Yáa quidé nàcuáa nánihí tãhú-ó. Te díu-gá ní cuu-gá dàtná ìªª yúú sá ñà túú nàndihí sá cùu-xi ñáyiu ñuyú-a, chi ní dáquéé tñù ñáhá-yu xii-gá. Dico Yá Ndióxi ní cachí-gá sá Xítoho Jesucristú cùu-gá dàtná ìªª yúú sá ío-gá váha, chi ío cùnuu-gá. ⁵ Te nchóho sa ní nánihí tãhú-ndó, te ío-gá chí nánducu nihnu Yá Ndióxi cuendá cuu ìªªnuu-ndo cùndecu-ndo ndihí Espiritú-gá. Te núu ducaªª na càda-ndo te cuu-ndo dàtná yúú váha dàcaa-güedé dava vehe, te cuu tucu-ndo dàtná cue dútú ní xinu cuechi núú Yá Ndióxi ndéé sanaha, nàcuáa ñá túú nã cùmání-ndó núú-gá, chi nchaa cue téé-ªª ní xóo cuáha ñaha-güedé sá ní xóo nduu tãhú-gá. Te nchóho vitna tãu-ndó càda nchaa nacuáa càháª-gá, te nduu vétú iní-gá. Te ducaª càda-ndo chi ndècu-ndo ndihí Xítoho Jesucristú. ⁶ Te Yá Ndióxi cachí-gá núú tütú-gá:

Yúhú taxi ndecu-ìªª Yáa ñuu Sìón, te cuu-gá dàtná ìªª yúú váha sá sánútni-güedé xiquí cimientú ìªª vehe, chi yúhú ní cachí-ìªª Yáa-ªª ío cunuu-gá.

Te nchaa ñáyiu quindáa iní ñáhá xii-gá vá ìªª ndùu ndixi cuechi iní-yu sá dúcªª sàndáa iní ñáhá-yu xii-gá.

Duha cachí-gá núú tütú-gá. ⁷ Te nchóho ñáyiu sàndáa iní ñáhá xii Xítoho Jesucristú ío cùu iní-ndó-gá, te nchaa ñáyiu ñá túú sàndáa iní ñáhá xii-gá quidé-yu dàtná càháª-xi núú tütú Yá Ndióxi núú cachí-xi:

Yúú sá ní dáquéé tñù cue téé dàcaa vehe, xiªª cùu-xi yúú sá ío-gá nàndihí vitna.

Duha cachí-xi núú tütú-gá. Te yúú-ªª cada iní-ó sá cùu-xi Xítoho Jesucristú, chi ní dáquéé tñù ñáhá-güedé xii-gá. ⁸ Te cachí tucu-xi ingá xichi núú tütú Yá Ndióxi:

Yúú-ªª nguñenu ñáyiu te ndúª-yu.

Duha cachí-xi núú tütú-gá. Te tñuhu-ªª quée-xi sá ío quide sáa iní ñáyiu núú-gá, chi ñá túú cuini-yu tñi-yu tñuhu càháª-gá, te ducaª tñàhí ndéé tnuní sá nchàa ñáyiu ñá túú cuini tñi tñuhu càháª-gá, te ío cùu sáa iní-yu núú-gá.

Ñáyiu ndècu ndihí Yá Ndióxi

⁹ Te nchoo cùu-o ñáyiu sa ní dáquéé ñiªª ñaha Yá Ndióxi xii-o cuendá cundecu-o ndihí-gá, te cùu-o dútú xinu cuechi-o núú-gá, te mee-gá cùu-gá Yáa ío cùnuu, te cùu-o ñáyiu quide ndáa xindecu ichi-gá te cùu tucu-o ñáyiu yindaha-gá. Te ducaªª ní quide ñaha-gá xii-o cuendá sá cùhaha-o xii nchaa ñáyiu sá ío càhnu cuu-gá, te ío vai núú sá váha

quide-gá, te ñi-gá ní quide ní dáñá-ó nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-o ní cuu, te ní sanu ichi ñaha-gã xii-o ñi ichi váha, te vitna cãtnuní iní-ó sã ío cãhnu cuu-gã. ¹⁰ Te nchoo cùu-o ñáyiu ñã túú ndècu ndihi Yá Ndiòxí ní cùu, dico vitna ní ngündecu ndihi-o-gã, te dàvã-áⁿ vátã sãá-gã nduu càda váha ñaha-gã xii-o, dico vitna sa ní sãá nduu quide váha ñaha-gã xii-o, chi ío cùndahú iní ñáhã-gã.

Cada váha-o cùndecu-o cunu cuechi-o núú Yá Ndiòxí

¹¹ Te nchòhó ío cùu iní ñáhã-í xii-ndo, te cãchí tnúhu-í xii-ndo sã nchóó cùu-o datná cue ñáyiu ndècu tñaduha ñi ñuu, te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu-o chi tnaa-ni ndècu-o ñuyú-a, te sãá nduu ndùu táhú-ó cùndecu-o núú ndécú Yá Ndiòxí táxí tnùnì-gã, te xiãⁿ càháⁿ ndáhú-í núú-ndó sã vã càdá-ndó ñi ñi sã cuehé sã dúhá sãni iní-ndó, chi nchaa xiãⁿ ñã túú cùu-xi sã váha sã cùú-xi-ndó. ¹² Te cada váha-ndo cùndecu-ndo núú nchàa ñáyiu ñã túú ndècu ichi Yá Ndiòxí, te cuèi na càháⁿ ñáyiu sã nchòhó nchicúⁿ ñihnu-ndo ichi cuehé ichi duha, dico quini-yu nchaa sã váha quide-ndo, dico na sãá nduu dândixi túú Yá Ndiòxí iní-yu sã ñã túú quide váha-yu ndécú-yu, te dàvã-áⁿ cachí-yu sã quidé váha-ndo ndècu-ndo, te cada cãhnú-yu Yá Ndiòxí.

¹³ Te Xítóhó Jesucristú cuini-gã sã nchòhó ío quindáá iní-ndó nchàa cue tée cùchiuⁿ taxi tñuní ñáhã xii-ndo, te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó cuèi mee tée cùnuu vihi-gã yíndàha ñaha xii ñáyiu. ¹⁴ Te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó nchàa dava-gã cue tée cùnuu, chi Yá Ndiòxí ducaⁿ ñi cachí-gã cunduu sã cue tée-áⁿ cada ndáá-güedé nchaa cuèchi ñáyiu quide cuehé quidé dùha ndècu, te càháⁿ váha-güedé cuendá nchaa ñáyiu xiquide váha ndècu. ¹⁵ Te Yá Ndiòxí cuini-gã sã càdá váha-ndo cùndecu-ndo cuendá nchaa ñáyiu ío ñi ñi quí-xi càháⁿ cuehé cuendá-ndó sã ndécú-ndó ichi Yá Ndiòxí vá ñihí-gã-yu tnúhu càháⁿ-yu.

¹⁶ Te nchòhó, Yá Ndiòxí ní quide-gã sã cùú-ndó ñáyiu cuu cada nãcuáa véxi iní mée-xí, dico ñã díú sã dúcáⁿ ñi quide ñaha-gã xii-ndo, te ngóo-ndo cãni iní-ndó càda-ndo nãndi sã cuehé sã dúhá, chi cada-ndo sã cùú-ndó ñáyiu xinu cuechi núú Yá Ndiòxí. ¹⁷ Te canehe-ndo sã yíñuhu núú nchàa ñáyiu, ndihi núú tée cùnuu vihi yíndaha ñaha xií-yu, te cuu iní tnáhã ndi mee-ndo nacúaa ndècu-ndo ichi Yá Ndiòxí, te ío canehe-ndo sã yíñuhu núú-gã.

Nchaa nãcuáa ndoho-o cùndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú

¹⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiu xinu cuechi canehe-ndo sã yíñuhu núú cue patróoⁿ-ndó, te quindáá iní-ndó càda-ndo nchaa chiuⁿ

tahu-güedé. Te ñi-ni càda-ndo núú cue tée váha iní-xi, ndihi núú cue tée ío cuihna iní-xi. ¹⁹ Te núu nchòhó ná càda ndee iní-ndó ndòho-ndo nchaa sã ñã túú tàú-ndó ndòho-ndo cuendá sã cuini-ndó cùndáá-ndó núú Yá Ndiòxí ñã, te ío nduu véxi iní-gã.

²⁰ Te núu nchòhó ní quide-ndo ñi cuèchi, te sãhni iní-ndó dândoho ñaha ñáyiu xii-ndo, ¿te ná sã váha cùu xiãⁿ-í? Dico núu nchòhó ná càdá ndèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa sã càdá ñaha ñáyiu xii-ndo sã cuendá sã quidé-ndó sã váha ñã, te núu ducaⁿ na càda-ndo te cùu-xi ñi sã váha núú Yá Ndiòxí. ²¹ Te Yá Ndiòxí ñi cachí-gã sã càdá ndèe iní-ó ndòho-o nãndi ndoho-o sã cuendá sã quidé-ó sã váha, chi ío ní ndoho Xítóhó Jesucristú cuendá-ó, te ducaⁿ tàú-ó cãnchicúⁿ ñihnu-o càda ndee iní-ó ndòho-o nãndi ndoho-o, chi ducaⁿ ñi quide-gã. ²² Te mee-gã ñã túú quide-gã ñi ñi sã cuehé sã dúhá, te ñi ñi tnúhu ndehnde ñã túú càháⁿ-gã. ²³ Te órè ní xóo cùcuèhé ñáhã-güedé xii-gã, te ñã túú ní xóo danchòcãva-gã tnúhu cuehé, te órè ní xóo dândoho ñaha-güedé xii-gã, te ñã túú ní xãháⁿ-gã xii-güedé sã ío ná cada ñaha-gã, chi núú ndáhã Yá Ndiòxí ní xóo nachihí-gã mée-gã, ndihi nchaa sã sãni iní-güedé cada ñaha-güedé xii-gã. Te Yá Ndiòxí cùú-gã Yáá ío váha cada ndáá cuèchi nchaa ñáyiu na sãá nduu. ²⁴ Te Xítóhó Jesucristú cùú-gã Yáá ní xihí núú cùruxí cuendá nchaa cuèchi nchoo ñáyiu ndècu ñuyú-a. Te ducaⁿ ñi xihí-gã cuendá nchoo ñi ducaⁿ daña-o nchaa ichi cuehé ichi duha, te cada ndáá-ó cùndecu-o ichi-gã. Te ní dãnícuehé ñáhã-güedé xii-gã, te sã dúcáⁿ ñi ndoho-gã xiãⁿ ní ngündecu váha nchoo vitna. ²⁵ Te nchoo cùu-o datná cue mbéé cue quiti ní xita ni cùu, dico vitna ní tuha-o Xítóhó Jesucristú, te Yáá-áⁿ cùú-gã dàtná ñi toli xito ñaha-gã xii-o vitna cuendá sã vã cuíta ñihnu-o.

3

Nãcuáa tàú ñáyiu tnãndaha cadã-yu cundecú-yu

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiu ñihi ní tnandaha ío quindáá iní-ndó yí-ndo cuendá sã núu ñã túú sãndáá iní-güedé tnúhu Yá Ndiòxí te quindáá iní-güedé cuendá sã ndèhé-güedé quidé ndáá-ndó ndècu-ndo, te ñi ñã túú xini ñuhu-xi càháⁿ-ndó tnúhu-gã núú-güedé. ² Chi ndèhe mee-güedé sã nchòhó quidé ndáá-ndó ndècu-ndo, te nèhe-ndo sã yíñuhu núú Yá Ndiòxí. ³ Te vá cãni iní-ndó mée-ni cunduu vii-ndo, te ndada-ndo ñi quí-ndó nãcuáa tàú-xi cunduu, te vá cãni iní-ndó nãndi canehe-ndo, te ñi vá cãni iní-ndó cuihnu-ndo mee-ni dóó váha sã ío vii ndáa. ⁴ Chi iní-ndó xini ñuhu-xi cunduu vii cunduu váha-xi núú Yá Ndiòxí cuèi vitna te cuèi núú cuáhãⁿ núú véxi, te cuu-ndo ñáyiu ío cãhnu

iní-xi, te núu ducaⁿ na càda-ndo te ío cuu váha iní Yá Ndióxi. ⁵ Te ducaⁿ ío vii ío váha ní xínđuú iní nchaa ñáyiú ðíhí ní xínđuú ndéé sanaha, te ñáyiú-án ío ní sándáá iní-yu Yá Ndióxi te ní cudíu-yu núú-gá, te ní tñi-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ yíi-yu. ⁶ Te ducaⁿ ní xóo cada ndíi Sárá ní xóo quindáá iní ndíi yíi ndíi, ndíi Àbrahám, te ní cánehe ndíi ðíhí-án sá yíñuhu núú yíi ndíi. Te núu nchòhó quidé váha-ndo ndècu-ndo te ña túú yùhú-ndo nã cada ñaha tnàha ñáyiú-ndo xii-ndo, te núu ducaⁿ quidé váha-ndo ndècu-ndo te quide-ndo datná ní quide ndíi Sárá.

⁷ Te nchòhó cue téé ndècu ñadihí-xi ío váha cuáha-ndo cuendá nacuáa cundecu váha-ndo ndíhí-yu, te ío vii cáháⁿ ndíhí-ndó-yu, chí ñáyiú-án íi-gá-yu dàcúúxí nchòo cue téé, te ducaⁿ càda-ndo chí ndi ndúú-ndó ndúu táhú-ndó cundecu-ndo ndíhí Yá Ndióxi, te núu ducaⁿ na càda-ndo te òré cáháⁿ ndíhí-ndo Yá Ndióxi te tedóho ñaha-gá xii-ndo.

Ñáyiú quide sá váha ndòhó-yu

⁸ Te cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ío cuu ñnuu-ndo cundecu-ndo, te cundàhú iní tnàhá-ndó ñiⁿ ñ-ndo, te cuu iní tnàhá tucu-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndióxi, te cuu-ndo ñáyiú ndàhú iní-xi. ⁹ Te núu ñiⁿ sã ña túú váha quide ñaha ñáyiú xii-ndo, te ña díú-ní ðucaⁿ nanchocáva-ndo càda-ndó-yu, àdi xícuehé ñáhá-yu xii-ndo, te vá ná danchocáva-ndo ðiu-ni tnúhu cuèhé, chí cãcãⁿ táhú-ndó núú Yá Ndióxi cuendá sã ná cádá váha ñaha-gá xii-yu, te ducaⁿ càda-ndo chí Yá Ndióxi ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-ndo cuendá sã cádá váha ñaha-gá xii-ndo tnàhá-ndó. ¹⁰ Te núú tütú Yá Ndióxi cächí-xi: Nchaa ñáyiú cuini cundecu váha ndi nchaa nduu nini cundecu-yu ñuyíú-a, xini ñuhu-xi sã vá cáháⁿ-yu tnúhu cùtexínu, te ní vá dácuañdehdé-yu.

¹¹ Te xini ñuhu-xi duuⁿ duuⁿ dañá-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha, te cadá-yu mee-ni sã váha,

te ío ndúcú-yu nacuáa cadá-yu cundecu váha-yu ndíhí tnàha ñáyiú-yu te ðiu-ni ducaⁿ cãchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu.

¹² Te Yá Ndióxi xító-gá nchaa ñáyiú quide ndáá núú-gá

te tedóho-gá nchaa tnúhu cáháⁿ-yu, dico nchaa ñáyiú ña túú cuini cada ndáá, ñáyiú-án ña túú cùu váha iní-gá núú-yu.

Duha cächí-xi núú tütú-gá.

¹³ Te vá yõo níhí ndéé càda ñaha xii-o ñiⁿ sã ña túú váha te núu mee-ni sã váha na càda-o cundecu-o. ¹⁴ Àdi núu ná cúú sã ná cádá ñaha ñáyiú xii-o sã cuendá sã quidé váha-o ndècu-o ña, te sã dúcãⁿ ná cádá ñáhá-yu xii-o cùu-xi ñiⁿ sã váha

sã cúú-xi-ó núú Yá Ndióxi. Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã vá yùhú-ndó-yu, te ní vá cündiyí-ndó cuendá nchaa sã ná càda ñáhá-yu xii-ndo. ¹⁵ Te nèhe-ndo sã yíñuhu núú Xítóhó Jesucristú. Te ío cundecu túha-ndo dànehé-ndó ñáyiú véxi ndècu tnúhu núú-ndo nacuáa ndúu tnúhu ndee iní ní taxi Xítóhó Jesucristú ndécú ndíhí-ndo, te cuu vii cuu váha iní-ndó cáháⁿ ndíhí-ndó-yu, te cáháⁿ-ndó núú-yu mee-ni tnúhu yíñuhu nacuáa cùu váha iní Yá Ndióxi. ¹⁶ Te ío cada váha-ndo cundecu-ndo cuendá sã vá cündiyí-ndó, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te nchaa ñáyiú xícuehé ñáhá xii-ndo cuendá sã quidé váha-ndo ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú quendóo canúú-yu ndíhí nchaa tnúhu cáháⁿ-yu, chí nchòhó quidé váha-ndo ndècu-ndo. ¹⁷ Te váha-gá sã ndòhó-ó cuendá sã quidé-ó sã váha te núu mee Yá Ndióxi ducaⁿ cuini-gá cunduu, te ña díú sã ndòhó-ó cuendá sã ña túú quide-o sã váha.

¹⁸ Te Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá sã cuendá nchaa cuèchi nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a, te ñiⁿ xito-ni ducaⁿ ní xihí-gá te ducaⁿ te vá cùú tnàhí-gá, te mee-gá cúú-gá Yá ña túú tnàhí cuèchi-xi, te ducaⁿ ní ndòho-gá cuendá nchaa cuèchi ñáyiú ndècu ñuyíú-a ñáyiú ña túú cuini cada ndáá núú Yá Ndióxi, te ducaⁿ ní cuu cuendá sã núcundecu váha-yu núú Yá Ndióxi te núu na quindáá iní ñáhá-yu xii-gá. Te mee-gá ní xihí-gá dico Espiritú-gá chí ní xínđuú-ni-xi, ¹⁹ te Espiritú-gá ní sáháⁿ-xi ní cáháⁿ-xi tnúhu Yá Ndióxi núú nchaa espíritú ñáyiú ndècu núú ðhú núú ndàhú. ²⁰ Te ñáyiú-án cúú ñáyiú ní xínđuú ndéé sanaha cùtnàhá ní xínđuú ndíi Nòé, chí ñáyiú-án ío ní quide sãá iní-yu núú Yá Ndióxi. Te Yá Ndióxi ío váha iní-gá, chí ní dácãcã-gá nduu ní xínđuú ndíi Nòé ní cadúha ndíi bàrcú cuendá ndétú-gá ndixi cuèchi iní-yu sã ña túú quide váha-yu ndècu-yu ní cùu. Te dává-án ní ndaa ndute ñuyíú te ní cácu úná duha ná tnàhá ñáyiú, chí ní quee-yu xití bàrcú-án, te ña túú ní cáhá-yu. ²¹ Te sã dúcãⁿ ní cácu ñáyiú úná-án ña túú ní cáhá-yu ndute ní ndaa ñuyíú dává-án. Te xiaⁿ queé-xi sã cuándute ñáyiú vitna, te naníhí tãhú-yu te núu na quindáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi. Te ña díú sã cuándute-o te nduu ndoo nduu nine yiqui cùúú-ó te naníhí tãhú-ó, chí xini ñuhu-xi náhmá-ó núú Yá Ndióxi nchaa yicã cuèchi-o, te nduu ndoo nduu nine iní-ó, te ducaⁿ te naníhí tãhú-ó, chí Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá cuendá-ó te ní ndoto-gá. ²² Te Yáá-án cuándaa-gá andiu, te ní ngóo-gá xio cùha Yá Ndióxi, te tàxi tñuni-gá nchaa espíritú cùnùu ndíhí nchaa dáva-gá cue espíritú xínú cuèchi.

Cada-o nàcuáa cuini méé Yá Ndióxi

¹ Te Xítohó Jesucristú ní ndoho-gá cùtnàhá ní xíndecu-gá ñuyú-a, te vitna nchòhó cundecu túha-ndo ndòho-ndo cuendá-gá, chi nchaa ñáiyu ndòho nándi sá ndòhó cuendá-gá dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ² Te ducaⁿ ñà túú-gá ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha, chi mee-nà nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi quidè-yu ndécú-yu ñuyú-a. ³ Te nchòhó sa ñaha-ndo sá ïo cuèhé núú sá cuèhé sá dúhá ní xóo cada-o cùtnàhá vátá cùndecu-gá-ó ichi Yá Ndióxi, chi ní xóo cada-o nchàa sá cuèhé sá dúhá cudíí iní nchaa ñáiyu ñà túú sàndáá iní tnúhu-gá, te dàvá-án ní xóo cada-o nchàa núú sá cuèhé sá dúhá, te ní xóo cani cuèhé ní xóo cani duha iní-ó, te ní cuu-o cuè ñáiyu quíhu, te ní xóo cundecu-o vico núú ní xóo cada-o nchàa sá ñà túú vâha, te ní xóo níhi tnàhá-ó ndíhi nchaa tnaha quíhu-o, te ní xóo chíñuhu-o nchàa sá càchí-yu cùu ndiòxi te ñà ndàá sá ndiòxi cúú nchàa xiáⁿ, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cada-o dàvá-án. ⁴ Te ñáiyu-án cùñuhu-yu vitna sá ñà túú-gá níhi tnàhá-ó ndíhi-yu cada-o nchàa sá cuèhé sá dúhá quidè-yu, te xiáⁿ càháⁿ cuèhé-yu cuendá-ó vitna. ⁵ Dico sáá nduu te ñáiyu-án nãhmá-yu nchaa sá quidè-yu núú Xítohó Jesucristú, chi diu-gá sa ndècu túha-gá sá cáda ndáá-gá cuèchi nchaa ñáiyu sa ní xíhi, ndíhi cuèchi nchaa ñáiyu xíndecu vívú. ⁶ Te cue ñáiyu sa ní xíhi ní xíndedóho tnúhu Xítohó Jesucristú, te cuèi ní xíhi-yu dàtná xíhi dava-gá ñáiyu, dico espíritú-yu chi ní nduu táhú-xi ndècu váha-xi dàtná ndécú Yá Ndióxi.

⁷ Te vitna ta cùyatni danaa Yá Ndióxi ñuyú-a núú xiáⁿ ïo váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu-ndo, te càháⁿ ndíhi-ndo-gá. ⁸ Te xini ñuhu-xi sá ïo cuu iní tnàhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, chi núú ducaⁿ na cùu iní tnàhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, te vá cání-gá iní-ndó cada cuendá-ndó nchàa sá ñà túú vâha quide ñaha ñáiyu xii-ndo, ⁹ te nchòhó ñáiyu xíndecu vehe-xi cuáha núu-ndo vehe xii cue ñáiyu ñuhu ichi na ndetatu-yu, te ïo váha cuu iní-ndó dùcaⁿ cada-ndo. ¹⁰ Te Yá Ndióxi ní taxi-gá ndí díñⁿ núú táhú ndécú ndíhi-ndo ñⁿ ñⁿ-ndo, te nàcuáa nduu táhú ní nduu táhú-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo te ducaⁿ chindee tnaha-ndo, te vá dàñá ndèè-ndó cada-ndo nchaa nacuáa tàuchiuⁿ Yá Ndióxi cada-ndo, te chindee ñaha-gá xii-ndo. ¹¹ Te dava nchòhó ñáiyu càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi núú ñáiyu, xini ñuhu-xi càháⁿ-ndó nàcuáa nduu tnúhu-gá núú-yu, te dava nchòhó ñáiyu quide nchaa núú chiuⁿ chindee tnaha ñáiyu-xi, xini ñuhu-xi cada-ndo sá Yá Ndióxi chíndèe ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ cada-ndo nchaa núú sá vâha, chi Xítohó Jesucristú tnàhá-gá chíndèe ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ïo cuu càhnu Yá Ndióxi. Te vitna tàú-ó càháⁿ-ó

sá ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú, chi diu-gá cùnùu-gá nchaa nduu nchaa quíu, te ducaⁿ na cùnduu.

Ndoho tnàhá-ó cùndecu-o ichi Xítohó Jesucristú

¹² Te nchòhó ñáiyu ïo cùu iní-í, vá cùñuhu-ndo sá ïo ndòho-ndo ndecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, chi sá dúcáⁿ ndòho-ndo-án cùtnúni ndisa sá sàndáá iní-ndó-gá, te vá cání iní-ndó nã cuendá ducaⁿ ndòho-ndo. ¹³ Chi da cudíí iní-ndó te núu ndòho-ndo dàtná ní ndoho Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ sùúni cudíí iní-ndó òrè ná quixi tucu-gá ñuyú-a te dàvá-án quini-ndó sá ïo càhnu cuu-gá. ¹⁴ Te núu xicuehé ñàhá ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha xii-ndo cuendá sá ndécú-ndó ichi Xítohó Jesucristú, te xiáⁿ cúú-xi ñⁿ sá vâha sá cúú-xi-ndó núú-gá, te ducaⁿ chi Espíritú Yá Ndióxi sá ïo cùnuu ndecu ndíhi ñaha-xi xii-ndo, te nchaa ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha-án càháⁿ cuèhé-yu cuendá Xítohó Jesucristú, dico nchòhó càchí-ndó sá ïo càhnu cuu-gá. ¹⁵⁻¹⁶ Te núu nchòhó dándòho ñaha ñáiyu xii-ndo sá cuendá sá ndécú-ndó ichi Xítohó Jesucristú ñà, te vá cúú càháⁿ núú-ndó, chi ndacáⁿ táhú-ndó núú Yá Ndióxi cuendá sá ndécú-ndó ichi-gá. Te cuèi ndòho-ndo ndecu-ndo, dico ñà túú cùu-ndo ñáiyu sàhni ndíyí te ní ñà túú cùu-ndo ñáiyu dùhu, te ní ñà túú cùu-ndo ñáiyu quide cuèhé quidè dùha, te ní ñà túú cùu-ndo ñáiyu chindee tnúhu tnàha ñáiyu-xi ñⁿ sá ñà túú tàú-ndó cada-ndo.

¹⁷ Te vitna sa quèsaha Yá Ndióxi cada ndáá-gá nchaa sá quidè nchòo ñáiyu ndècu ndíhi-gá, te núu ducaⁿ te ndèè-gá cada-gá nchaa ñáiyu ñà túú sàndáá iní ñàhá xii-gá òrè ná sáá nduu dùcaⁿ cada ñaha-gá xií-yu. ¹⁸ Te nchòhó xini-ndó sá ñáiyu quide váha ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndòho tnàhá-yu ndécú-yu, dico sáá nduu te nduu táhú-yu cundecu-yu ndíhi-gá. Te núu ducaⁿ ndòho nchaa ñáiyu quide váha ña, ¿te nása-gá yáha nchaa ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha na sáá nduu càda ndáá Yá Ndióxi cuèchi-yu-i? ¹⁹ Te nchaa nchòhó ñáiyu ndòho nàcuáa cuini Yá Ndióxi xini ñuhu-xi sá vá dàñá ndèè-ndó cada váha-ndo cùndecu-ndo, te ïo quindáá iní-ndó sá xító ñaha-gá xii-ndo. Te diu-gá cúú-gá Yaá ní cadúha ñaha xii-o, te quide-gá ñⁿ sá càháⁿ-gá.

5

Nàcuáa tàú-xi cada ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú

¹ Te yúhú càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó cue téé yíndaha nchaa dava-gá ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, chi tnàhá yúhú yíndàha-í ñáiyu ndècu ichi-gá, te sàndáá iní-í tnúhu-gá,

te ní xiní-í nchaa nàcuáa ní ndoho-gá, te sáá nduu te tnàhá-í cunuu-í ndihi-gá. ² Te ío canehe cuèndá-ndó nchàa ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiòxí yíndàha-ndo te cada-ndo dàtná quidè cuè toli, chi cue tée-áⁿ ío váha xito-güedé mbéé-güedé. Te canehe cuèndá-ndó-yu sá cúú íní méé-ndó te ñá díú sá ío ñⁿ ñáiyu cada yica ñàha xii-ndo, te ni ñá díú sá cuiní-ndó cùhuⁿ yáhu-ndo, chi ni yùhu ni iní-ndó còto-ndó-yu, chi ducaⁿ cuiní Yá Ndiòxí cunduu. ³ Te vá cádá-ndó sá ío cùnuu-ndo núú-yu, chi cada-ndo mèe-ni sá váha cuèndá ducaⁿ cànchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu tnàhá-yu. ⁴ Te òré ná quíxi túcu Xitohó Jesucristú Yáá néhé cuèndá ñàhá xii-o nchaa-o ñuyíú-a, te taxi-gá sá ío váha nduu táhú-ó, te cunuu-o ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

⁵ Te nchòhó ñáiyu ndècu ichi Xitohó Jesucristú càháⁿ-í dóho-ndo sá ío quindáá iní-ndó cuè tée yíndaha ñàha xii-ndo nacúáa ndècu-ndo ichi-gá, te nchaa-ndo tàú-ndó quindáá iní tnàhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, chi núú tütú Yá Ndiòxí càchí-xi ñⁿ xichi:

Nchaa ñáiyu quide cahnu mee-xi ñá túú cùu váha iní Yá Ndiòxí núú-yu,

dico nchaa ñáiyu ndàhú iní-xi te chindee ñàha-gá xii-yu.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. ⁶ Te dañà-ndo mèe-ndo núú ndàhá Yá Ndiòxí, chi mee-gá ío cùnuu-gá. Te núú ducaⁿ na càda-ndo, te sáá nduu te cada nínu ñàha-gá xii-ndo.

⁷ Te nchaa sá yàha-ndó ndècu-ndo te nachihi-ndo ndàha Yá Ndiòxí, chi mee-gá xitó ñàha-gá xii-ndo.

⁸ Te ío váha cuáha-ndo cuèndá cundecu-ndo, te quíhi iní-ndó chi sácúhñá xicá cùu-xi cuiní-xi dacuíta nihnu ñàha-xi xii-o, chi ío cùu úhú iní ñàhá-xí, te cùu-xi datná ñⁿ quiti dééⁿ xicá ndúcu sá cáxi-xí. ⁹ Te ío quindáá iní-ndó Xitohó Jesucristú, te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñàhá sácúhñá xii-ndo càda-ndo nacúáa cuiní-xi, chi nàha-ndo sá ncháá ñáiyu ndècu ichi Xitohó Jesucristú xíndecu nihí ñuyíú ndóhó-yu dàtná ndóhó nchòo ndecu-o ichi-gá. ¹⁰ Dico sacú-ni nduu duha cundoho-o te dàtnúni ñá túú-gá ná cumání-ó cundecu-o núú Yá Ndiòxí, te dàvá-áⁿ vǎ cáni ñⁿ cani úú iní-ó cundecu-o ichi-gá. Te ío-gá ngúndecu ndihi-o tnúhu ndee iní cada-o nchàa nacúáa càháⁿ-gá, te ducaⁿ càda-o chi mee Yá Ndiòxí ío chindee ñàha-gá xii-o, te ñu-ni Yáá-áⁿ ío cùu iní ñàhá-gá xii-o, chi ní càháⁿ ñàhá-gá xii-o cundecu-o núú ío váha càa ndecu-gá cundecu-o ní caa ni quíhíⁿ, te ducaⁿ ní quide-gá chi ní sándáá iní-ó Xitohó Jesucristú. ¹¹ Te ío ndacáⁿ táhú-ó núú Yá Ndiòxí chí ío càhnu cuu-gá, te cùnuu-gá nchaa nduu nchaa quíú. Te ducaⁿ na cunduu.

Tnúhu ndéé núú ní ndihi-ná

¹² Te té Silvanú xiní-í sá cúú-dé ñⁿ tée quide ndáá ndécú ichi Xitohó Jesucristú, te ñu-dé ní càháⁿ ndàhú-í núú-dé ní tee-dé ñⁿ úú tnúhu sá ní xáhaⁿ-í xii-dé núú tütú-a cuèndá dacuíxi-í ndàha-ndo, te núú tütú-a càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá Yá Ndiòxí ío cùu iní ñàhá-gá, te chindee ñàha-gá xii-ndo ndècu-ndo, te càchí tnúhu tucu-i xii-ndo sá ío quindáá iní-ndó sá ndáá ducaⁿ quide ñàha-gá xii-ndo.

¹³ Te cue ñáiyu ndècu ñuú Babiloniá, ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiòxí, ñu-ni ñáiyu ní cachí Yá Ndiòxí sá nánihí táhú dàtná cúú nchòhó, ío quide ndee iní ñàhá-yu xii-ndo, te tnàhá té Mácú tée cùu datná ñⁿ déhe-í quidè ndèe iní ñàhá-dé xii-ndo. ¹⁴ Te ndihi tnúhu yíñùhu cada ndee iní tnàhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, te xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndiòxí sá ío na cundecu nahi nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ndihi Xitohó Jesucristú. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cádá ndèe iní-ná vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PÈLÚ

Té Pèlú cadúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú sándáá iní tnúhu Yá Ndióxi

¹ Yúhú té Xímú, àdi Pelú chi úú òú-í, xínú cuèchi núú Xitohó Jesucristú, chi mee-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í xicá cùu-í cáháⁿ-í tnúhu-gá. Te cadúha-í tutú-a sá cúu-xí nchàa nchohó ñáyiú sándáá iní ñáhá xii-gá dátá sándáá iní-ndí-gá, te ducaⁿ chi Tátá-ó Dütú Ndióxi ní dácáháⁿ-gá iní-ó ní sándáá iní-ó-gá, chi cùu-gá Yáá ío váha quide ndáá ndíhi Xitohó Jesucristú Yáá dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú. ² Te xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndióxi sá ùuⁿ-gá uuⁿ-gá ná cuita chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo quíhíⁿ, te ducaⁿ ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ cada-gá chi ta cùtnuní-gá iní-ndó nácúaa ndúu cuendá-gá, te ducaⁿ ta cùtnuní tucu iní-ndó nchàa nacúaa ndúu cuendá Xitohó Jesucristú Yáá cúú Xitohó-ó.

Nácúaa quide ñáyiú ndècu ichi Xitohó Jesucristú

³ Te Yá Ndióxi ío càhnu cuu-gá chi chindee ñaha-gá xii-o quide ndáá-ó ndècu-o datná cuíni méé-gá, te ducaⁿ chi cùtnuní iní-ó nácúaa sàni iní Xitohó Jesucristú Yáá ní cáháⁿ ñáhá xii-o. Te òré ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-o te ní cutnùní iní-ó sá ío càhnu cuu-gá te ío váha quide-gá. ⁴ Te ducaⁿ ní cutnùní tucu iní-ó nácúaa ní cáháⁿ-gá cada ñaha-gá xii-o, te tnúhu ní cáháⁿ-gá-áⁿ ío càhnu cuu-xi te ío váha, te nchoo ní sándáá iní-ó tnúhu-áⁿ núu xíáⁿ ñá túú-gá ndécú-ó ichi cuehé ichi duha te ní ñá túú-gá sání iní-ó cada-o nándí sá cuèhé sá dúhá, te ní cuu vii ní cuu váha iní-ó vitna. ⁵ Te sá dúcáⁿ quide-gá te xíáⁿ ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacúaa cáháⁿ-í-a, te nchòhó sándáá iní-ndó-gá dico ñá díú mèe-ni xíáⁿ chi tnáhá xíní ñúhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo. Te núu quide ndáá-ndó ndècu-ndo te xíní ñúhu-xi tecú tnùní-ndó tnúhu-gá. ⁶ Te núu təcú tnùní-ndó te cùu-ndo ñáyiú xíní cotnii mee-xi, te núu cùu-ndo ñáyiú sácóo tñii mee-xi te xíní ñúhu-xi cunduu cahnu iní-ndó cuèí nándí sá ná yáha-ndo cùndecu-ndo, te núu càhnu iní-ndó te xíní ñúhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo datná cuíni méé Yá Ndióxi cada-ndo. ⁷ Te núu quide ndáá-ndó ndècu-ndo, te xíní ñúhu-xi ío cuu iní tnáhá ndí mee-ndo nacúaa ndècu-ndo ichi-gá, te núu cùu iní tnáhá ndí mee-ndo te xíní ñúhu-xi cuu iní-ndó nchàa dava-gá tnàha ñáyiú-ndo.

⁸ Te núu sa ducaⁿ quide-ndo ndecu-ndo te uuⁿ-gá cuita ducaⁿ cada-ndo quíhíⁿ núú

cuàháⁿ núú vèxi, te núu ducaⁿ quide-ndo te cùu-ndo cue ñáyiú ñá túú dàna iní-xi xíndecu, te cuita cutnùní-gá iní-ndó nchàa nacúaa sàni iní Xitohó Jesucristú quíhíⁿ. ⁹ Te nchaa ñáyiú ñá túú cuíni ducaⁿ cada cuú-yu ñáyiú ñá túú tnàhí ndixi túu iní-xi sá Yá Ndióxi sa ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-yu cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cada-yu, te ñáyiú-áⁿ cúu-yu dátá ñá ñáyiú cuáá àdi datná ñá ñáyiú ñá túú cùtnuní váha núu-xi, te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-yu cuendá sá dúcáⁿ quide-yu. ¹⁰ Te xíáⁿ núu yúhú cáháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xitohó Jesucristú, te ío nducu ndèe-ndo cada váha-ndo cùndecu-ndo cuendá cutnùní ndáá iní-ndó sá Yá Ndióxi ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-ndo, te ducaⁿ ní quide-gá chi ducaⁿ ní cachí-gá cada-gá. Te vá ñáⁿ ndúu caní iní-ndó dàna-ndo ichi-gá, te núu vá dáña ndèé-ndó cada-ndo nchaa nacúaa cáháⁿ-í-a. ¹¹ Te núu ducaⁿ na cada-ndo cùndecu-ndo, te ío vii ío váha cada Yá Ndióxi queheⁿ cuendá ñáhá-gá xii-ndo òré ná sàá-ndó núú ndécú Xitohó Jesucristú táxi tnùní-gá nchaa nduu nchaa quíú, te diu-ni Yáá-áⁿ cúú Xitohó-ó te ní dácácu nihnu ñaha-gá xii-o núú ùhú núú ndáhú.

¹² Te ducaⁿ-ni quíhí-í dandácu iní ñáhá-í xii-ndo nchàa tnúhu cáháⁿ-í-a cuèí sa xíní-ndó tnúhu-áⁿ, te cuèí sándáá váha iní-ndó nchàa tnúhu ndáá dácúaa-ndo. ¹³ Te yúhú quide cuendá-í sá ío tàù-xi cáháⁿ-í dóho-ndo nini ndecu-í ñuyíú-a cuendá sá vá nácúanaa-ndo nacúaa cada-ndo cùndecu-ndo. ¹⁴ Chi Xitohó Jesucristú ní cachí-gá sá ñá túú-gá vai nduu cùndecu-í ñuyíú-a te cuú-í. ¹⁵ Te ío nducu ndèe-í nducu-í nácúaa cada-í cuendá quendóo ndíhi-ndo nchàa tnúhu cáháⁿ-í-a, te cuèí na yáha cuú-í dico vá nácúanaa-ndo cada-ndo nchaa nacúaa cáháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhá-í xii-ndo vitna.

Cue téé ní xíní núú sá ío càhnu cuu Xitohó Jesucristú

¹⁶ Te sa ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo sá ío càhnu cuu Xitohó Jesucristú. Te ní cachí tnúhu tucu-ndí nácúaa cada-gá òré quixi tucu-gá, te tnúhu-áⁿ cúu-xí tnúhu ndáá cuiti te ñá díú tnúhu sá ní sani iní cue ñáyiú ñuyíú-a cùu-xi, chi nchúhú ní xíní núú-ndí nácúaa ní quide-xi cùtnáhá ní cutnùní iní-ndí sá ío càhnu cuu Xitohó Jesucristú. ¹⁷ Chi dává-áⁿ ío váha ní quide Tátá-ó Dütú Ndióxi ní quide càhnu-gá Xitohó Jesucristú, te diu-ni dává-áⁿ ní cáháⁿ Dütú Ndióxi ndéé andíu ní xáhaⁿ-gá xii Xitohó Jesucristú: “Yóhó cúu-n Dèhe-í téé ío cùu iní-í, te ío cùdíí iní ñáhá-í xii-n”, duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii Xitohó Jesucristú. ¹⁸ Te nchúhú ní tecú dóho-ndí ní cáháⁿ Yá Ndióxi

ndéé andïu cùtnàhá ducaⁿ ní xáhaⁿ-gã xii Xitohó Jesucristú, chi tnàhá-ndí ndécú-ndí ndíhí-gã yucu núú dúcáⁿ ní quide cahnu ñaha Yá Ndióxi xii-gã.

¹⁹ Te ndècu ndíhí-o nchaa tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha te nchaa tnúhu-án cáháⁿ-xi nchaa nàcuáa cada-xi vitna, te cùtnuní iní-ó sã tnúhu ndáá cúú-xí, te xini ñuhu-xi cada cuendá váha-ndo ncháa nacuáa cáháⁿ tnúhu-án, chi tnúhu-án cúú-xí dàtná ñⁿ ñuhú dáyehé-xi ndéé òré véxi túndaá quéné chòdíní cáhnú dáyehé-di. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tnúhu-án chí quide-xi nacuáa cutnùní iní-ó cuendá Xitohó Jesucristú. ²⁰ Te xini ñuhu-xi sã ïo-gã cada cuendá-ndó sã ñà túú ñáyüu tecú tnùní ní ñⁿ tnúhu sã ní chídó tnùní cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te núu Yá Ndióxi vá cádá-gã nàcuáa cutnùní iní-yu nàcuáa cáháⁿ nchaa tnúhu-án. ²¹ Te cue téé-án ïo ní xindecu yiñuhu-güedé núú Yá Ndióxi, te nchaa tnúhu sã ní cáháⁿ-güedé-án ñà túú cùu-xi tnúhu sã ní cahu iní méé-güedé, chí Espiritú Yá Ndióxi ní dácáhu iní ñáhá-xí xii-güedé nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-güedé.

2

Cue téé cächí sã cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi te ñà ndáá

¹ Te ndéé sanduu chí ní xindecu cue téé ní xóo dandàhú ñáhá xii ñáyüu isràél cächí sã cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi te ñà ndáá sã cáháⁿ-güedé tnúhu-gã, te ñⁿ-ni ducaⁿ tùcu cundecu cue téé dandàhú ñáhá xii-ndo vitna, chí cachí-güedé sã cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi te ñà ndáá. Te cue téé-án ïo yidáhu cáháⁿ-güedé, te nchaa tnúhu cáháⁿ-güedé-án dacuíta nihnu ñaha-xi xii-ndo te núu na tédóho-ndo, chí cue téé-án vã nñuu-güedé sã Xitohó Jesucristú ní xihí-gã cuendá-güedé. Te sã dúcáⁿ càda-güedé ïo-gã ndíhí dacuíta nihnu-güedé méé-güedé. ² Te vãi ñáyüu xínu iní-yu cadá-yu nándi sã cuèhé sã dúhá cuendá sã dúcáⁿ càda cue téé-án, te cuendá xiãⁿ ngóo ñáyüu cáháⁿ úhú-yu cuendá ichi Yá Ndióxi. ³ Te mee-ni tnúhu sã ní cahu iní cue ñáyüu ñuyúú-a danèhé ñáhá-güedé xii-ndo, te quesaha-güedé sã cúú-xí tnúhu ndáá te ñà ndáá cuendá-ni sã cuãñaha-ndo díhúⁿ xii-güedé, chí ñⁿ-ni xiãⁿ tnàhí cuhuⁿ iní-güedé, dico Yá Ndióxi sa ní cunaha ndècu túha-gã cuendá cada ndáá-gã cuèchi-güedé, te na sáá nduu te cuíta nihnu duuⁿ-güedé, chí Yá Ndióxi vá nàcuánaa-gã ñⁿ sã ní cachí-gã cada-gã.

⁴ Te Yá Ndióxi ñà túú ní quide cahnu iní-gã sã ní quide cue espíritu ñà túú ní cuini cada ndáá xínú cuèchi núú-gã ní cùu, chí ní dáquihíⁿ ñáhá-gã xii-xi ñⁿ xichi núú ïo

ndòho-xi ndecu-xi, te xiáⁿ cundedí nihnu-xi ndéé sáá nduu cuíta nihnu duuⁿ-ná-xi. ⁵ Te Yá Ndióxi ñà túú ní quide cahnu tucu iní-gã nchaa sã ní quide ñáyüu ñuyúú díhna, chí dàvá-án ní dándáá-gã ndute ñuyúú ní cáhá nchaa ñáyüu ndècu ichi cuèhé ichi duha te ñⁿ ñⁿ-ni té Nòé ndíhí úsá-gã tucu cue ñáyüu cùu ndi mee-dé ní dácácu nihnu-gã. Te té Nòé-án cúú-dé téé ní cáháⁿ dóho-yu nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu ní cùu te ñà túú ní cuini-yu. ⁶ Te Yá Ndióxi ní dängává-gã ñuhú ní dánáá-gã ñáyüu ñuu Sòdomá ndíhí ñáyüu ñuu Gómorrá te mee-nã yáá ní nduu ñuu-án. Te sã dúcáⁿ ní cuu xiãⁿ cutnùní iní-ó nàcuáa cada ñaha Yá Ndióxi xii nchaa ñáyüu ñà túú quide váha. ⁷ Dico té Lót téé ní quide ndáá ní xindecu ñⁿ ñuu-án dàvá-án chí ní dácácu nihnu ñaha-gã xii-dé. Te nchaa ñáyüu ñuu núú ní xindecu-dé-án ïo ní xinduu cuihna iní-yu, te mee-ni ichi díí iní ní xindecú-yu, te sã dúcáⁿ ní xóo cadá-yu xiãⁿ ïo ní ndíhú iní té Lót. ⁸ Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní xóo cada ndáhú-xi iní té Lót-án cundéu nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha ní xóo cáháⁿ-yu ní xóo cundedóho-dé, ndíhí cuendá nchaa sã cuèhé sã dúhá ní xóo cadá-yu ní xóo quini-dé, te mee-dé ní cuu-dé ñⁿ téé ní xinduu vii ní xinduu váha iní-xi núú Yá Ndióxi. ⁹ Te sã dúcáⁿ ní yáha té Nòé ndíhí té Lót, xiãⁿ cutnùní iní-ó sã Yá Ndióxi ïo chindee-gã cue ñáyüu quide ndáá ndécú ichi-gã cuendá sã vã cadá-yu nándi sã cuèhé sã dúhá cuèí nándi na ndòhó-yu cundecú-yu. Te Yá Ndióxi cächí-gã sã ncháá ñáyüu ndècu ichi cuèhé ichi duha sa ndècu túha-yu sã quihíⁿ-yu núú úhú núú ndàhú nduu na yáha cundáá cuèchi-yu.

¹⁰ Te uuⁿ-gã cada ñaha Yá Ndióxi xii nchaa cue téé ndècu ichi díí iní, te dàquee tíhú-güedé nchaa tnúhu sã sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cundecu-o, te cùu-güedé cue téé ñⁿ iní-xi, te yí iní-güedé, te ñà túú yùhú-güedé cáháⁿ úhú-güedé cuendá nchaa espíritu cùnùu. ¹¹ Te cue espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ïo cùnuu-xi dacuúxi cuè téé-án, dico ñà túú cùyü-xi cáháⁿ-xi dàtná cáháⁿ cue téé-án òré ndácáⁿ cuèchi-xi núú Yá Ndióxi cuendá nchaa sã quidé cuè espíritu cundíhí yucu ñávaha.

¹² Te nchaa cue téé dandàhú ñáhá xii-ndo-án cúú-güedé dàtná cue quiti, chí cue quiti-án ñà túú ndècu sã xini tnùní-güedi, chí cue quiti-án ní cacu-güedi sã tníí-ó-güedi te cahni-o-güedi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa cue téé-án, chí cáháⁿ cuèhé-güedé cuendá ndédani càa espíritu cuèí ñà túú xini-güedé na espíritu cúú-xi, te ñⁿ-ni mee-güedé dacuíta nihnu-güedé méé-güedé sã dúcáⁿ quide-güedé, ¹³ te sáá nduu te nacháhu-güedé nchaa sã quidé-güedé-án, te cuèí nduu cuèí niú cúdíí iní-güedé

quidé-güedë nchaa núú sã cuèhé sá dúhá sãni iní-güedé. Te òré nàtacá-ndó càda-ndo ìⁿ vico chiñuhu-ndo Yá Ndióxi te chitnahá ñáhá-güedë xii-ndo, te cada dusaⁿ-güedë sá cudií iní-güedé sá dándàhú ñáhá-güedë xii-ndo, te dicó sácá-núú cuáha ñaha-güedë xii-ndo dúcaⁿ na cada-güedé.

14 Te nchaa cue téé-áⁿ òré xini-güedé ìⁿ ñáiyu dihi te ndihi-ni sãni iní-güedé cáháⁿ ndihi ñaha-güedë xii-yu, te ñá túú ndúu vétú iní-güedé cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-güedé chi uuⁿ-gá uuⁿ-gá sání iní-güedé cada-güedé. Te cuáháⁿ-güedé dándàhú-güedé nchaa ñáiyu ñá túú ñihí ndéé càda ndáá cuendá canchicúⁿ nihnú-yu nchaa tnúhu cáháⁿ-güedé. Te mee-ni nchàa sá ndécú ndihi tnaha ñáiyu-güedé cúú iní-güedé, te cue téé-áⁿ cúú-güedé cue téé duuⁿ duuⁿ sa ní xíta nihnu núú Yá Ndióxi. 15 Chi cúu-güedé cue téé vá cáni-gá iní-xi cada ndáá, te nchicúⁿ nihnu-ná-güedé quidé-güedé nacuáa ní xóo cada ndíi Balaám déhe ndíi Bèór, chi ndíi Balaám-áⁿ ní xóo tnahá iní ndíi cada ndíi chiúⁿ cuèhé nacuáa ní xóo ñihí ndíi díhúⁿ. 16 Te Yá Ndióxi ní quide-gá ní cáháⁿ búrru ndíi ní tenáá ñáhá-dí xii ndíi cuendá sá vá cáda ndíi ìⁿ cuéchi sãni iní ndíi cada ndíi ní cùu. Te sá dúcáⁿ ní cuu xiáⁿ ní nguítuu ndíi ñá túú ní quide ndíi ìⁿ sá ñá túú nándíhi sãni iní ndíi ní cùu.

17 Te nchaa cue téé ducaⁿ xiquide cúu-güedé dàtná ìⁿ doco yichí, te cùu tucu-güedé dàtná ìⁿ vícú sá xídó táchi te ñá túú dáú nchídó-xí, te sa ndècu túha ìⁿ xichi núú ìo nee quíhiⁿ-güedé cundecu-güedé ní caa ní quíhiⁿ. 18 Te cue téé-áⁿ cáháⁿ-güedé dàtná cáháⁿ ìⁿ téé ìo cùu cahnu dico ñá túú vèdana nándíhi nchaa tnúhu cáháⁿ-güedé, te cue téé-áⁿ dándàhú-güedé nchaa ñáiyu ichi ní dàñá ichi cuèhé ichi duha, te xáhaⁿ-güedé xii-yu sá cúu-ní càdá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quide nchaa ñáiyu ndècu ichi díi iní, 19 te xáhaⁿ tucu-güedé sá cúu-ní càdá-yu nání véxi iní-yu cuéi sá vaha te cuéi sá cuèhé, dico mee-güedé chi mee-ni sá cuèhé sá dúhá cùnnu quide-güedé. Te nchaa ñáiyu ñá ndácú dàña nándi sá cuèhé sá dúhá cùu-yu dàtná ìⁿ ñáiyu xinu cuéchi ñá túú tnahá dàña quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cúu-yu chi ñá ndácú-yu dàñá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá quide-yu. 20 Te núu ñáiyu sa ní dàñá nchàa ichi cuèhé ichi duha cuendá sá ní cutnúni iní-yu nacuáa ndúu tnúhu Xitohó Jesucristú, Yaá ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú ná nànchocáva iní-yu cundecu tucú-yu ichi cuèhé ichi duha, te mee-ná sá cuèhé sá dúhá táxi tnuní ñáhá-xi xii-yu, te núu ducaⁿ te vaa-gá tucu cada-yu dàcúxí dàtná ní xóo cada-yu cútñàhà vátá cútñuní-gá iní-yu nacuáa ndúu tnúhu-gá. 21 Te vaha-gá sá vá ngúnu ichi-yu

ichi ndáá ní cùu te ñá díú sá sá ní ngúnu ichi-yu te ní dàñá-yu nchaa tnúhu-gá sá sá ní ñihí-yu ndècu ndíhi-yu sànu ichi ñaha-xi nacuáa cundecú-yu ní cùu. 22 Te ñáiyu ducaⁿ xiquide quèe ndáá-xi nacuáa cuáháⁿ ìⁿ cuendú sá cáchi-xi: “Iná ní nacaxi-dí sá ní ndusaⁿ-dí, te cuchi quiti ichi ní xichi ndute càndoo cuáháⁿ-ni tucu-dí cuchi ñuhu-dí núú ndèhyú”, duha cuáháⁿ cuendú-áⁿ.

3

Xitohó Jesucristú quixi tucu-gá

1 Te nchaa nchòhó ñáiyu ìo cùu iní-í cútñuní iní-í sá ìo vaha sãni iní-ndó, te xèhé cúu-xí tütú cúu ùú cadúha-í sá cúu-xí-ndó, te ìⁿ-ní cáháⁿ-í dándàcu iní ñáhá-í xii-ndo nchàa tnúhu sá sá ní xindedóho-ndo. 2 Chi cùnín-í sá vá nacuáana-ndo nchaa tnúhu ní cáháⁿ nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te ní vá nacuáana-ndo nchaa tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní cáháⁿ tnúhu Xitohó Jesucristú Yaá ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú, chi díu nchaa tnúhu-áⁿ sánú ichi ñaha-xi xii-o nacuáa cada-o cundecu-o.

3 Te ìo-gá xini ñuhu-xi cutnúni iní-ndó nacuáa cada-xi òré vátá sáa-gá nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú ñuyúⁿ-a, te cáchi tnúhu-í xii-ndo sá cündècu ñáiyu cuhuⁿ iní mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá te mee-ni xiáⁿ cada-yu, te cáháⁿ cuèhé cáháⁿ duhá-yu cuendá tnúhu Yá Ndióxi. 4 Te cachi-yu: “Ñá ndàá sá quixí Xitohó Jesucristú ñuyúⁿ-a, chi núu quixi-gá te sá ndéé ama-gá sa ní quexio-gá ní cùu. Te dàtná-ni quide-xi vitna díu-ni duha ní quesaha-xi quide-xi ndéé cútñàhà ní ngáva ñuyúⁿ, te díu-ni duha quide-xi ndéé cútñàhà ní xíndecu cue ñani tnáhá-ó ndéé sanaha, te díu-ni duha quide-xi ndéé ní sáá nduu ní xihí-güedé, te díu-ni duha quide-xi ndéé vitna”, duha cáháⁿ-yu. 5 Te ñucúⁿ cada-yu vá cáda cuendá-yu sá Yá Ndióxi ní cáháⁿ-gá te ní ngúndecu andiu ndíhi ñuyúⁿ-a, te díu-gá ní quide ní quene ñuhu yichí xiti ndute ní ngúndecu-xi ìⁿ xio. 6 Te ìⁿ xito ní dándáá Yá Ndióxi ndute ñuyúⁿ-a ní dánaá-gá nchaa sá ìo. 7 Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cündècu ní ñuyúⁿ-a ndíhi andiu ndéé ná sáá nduu càda-gá nchaa nacuáa ní cáháⁿ-gá sá cúu-xí nchàa ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha, te dàvá-áⁿ danáa-gá nchaa ñáiyu-áⁿ chi cáyú andiu ndíhi ñuyúⁿ-a.

8 Te nchaa nchòhó ñáiyu ìo cùu iní-í, ìo cuhuⁿ iní-ndó tnúhu na cáháⁿ-í-a, chi Yá Ndióxi ñá túú sãni iní-gá dàtná sání ìmí méé-ó, te ìⁿ nduu cùu-xi dàtná úxí ciendú cuíá, te úxí ciendú cuíá-áⁿ cúu-xí dàtná ìⁿ nduu sá cúu-xí-gá. 9 Te Yá Ndióxi ñá túú dàna ndodo iní-gá vá cáda-gá ìⁿ sá cáháⁿ-gá dàtná cáchi cue ñáiyu sá dáná

ndòdo iní-gá cada-gá ìª sá càháª-gá, chi ñucùª tnahí dácaca-gá nduu cuendá sá ío cùndahú iní ñáhá-gá xii-o, te cuiní-gá sá ncháá ñáyiú ndixí túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu te tuhá-yu ichi-gá, te ducaª quide-gá chi cuiní-gá sá vã cuita nihnu ni ìª-yu.

¹⁰ Te dàtná quidé cuè ñadúhú quíhu-güedé ìª vehe dùhu-güedé òré ñá túú yíhi iní xítohó vehe-áª, te ducaª càda Xítohó Jesucristú chi nduu ñà túú yíhi iní ñáyiú ñuyú-a quixi tucu-gá, te dàvá-áª cada-xi andiu dàtná quidé-xí òré níhi víhi caháª ñúhu, te ñu-ni òré-áª ndoñuhu àndiu, te cáyú nchaá chódíní, te cáyú tucu ñàhá ñuyú-a ndíhi nchaá sá ío.

¹¹ Te vitna nchòhó sa xini-ndó sá náá ñùyú-a te xíª ío xini ñuhu-xi cada váha-ndo cùndecu-ndo, te cada-ndo nàcuáa cuiní mée Yã Ndióxí cunduu. ¹² Te ío nducu ndèe-ndo ducaª cada-ndo cuendá ducaª ndíhi-ni sáá nduu càda-gá nchaá nàcuáa càháª-gá, te ducaª nchòhó cundecu túha-ndo sáá nduu-ãª. Te ñu-ni nduu-ãª ndoñuhu àndiu chi cáyú-xi, te ñu-ni ducaª ndòñuhu tucu nchaá chódíní chi ndíhi-di cáyú. ¹³ Te nchoo ndètu-o sáá nduu cùndecu-o ìª ñuyú sáá, te quini-ó ìª andiu saa datná ní cachí Yã Ndióxí, te yácaª chi mee-nã cue ñáyiú quide váha cundecu.

¹⁴ Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, ñini ndètu-ndo sáá nduu dùcaª cada-xi ío nducu ndèe-ndo cada-ndo mee-ni sá vãha cundecu-ndo ichi Yã Ndióxí, te cundecu nahí-ndo, te cada-ndo nchàa nacuáa vá cùndecu cuéchi-ndo núú-gá. ¹⁵ Te ío cada cuendá-ndó sá dácaca-gá nduu dùcaª cada-gá chi cuiní-gá sá ncháá ñáyiú naníhi tàhú-yu. Te té Páblú téé ío cùu iní-ó ndècu ndíhi-o ichi Xítohó Jesucristú ñu-ni nàcuáa càháª-í-a ñu-ni ducaª ní tee-dé ìª núú tùtú ní dáquixí-dé ndaha-ndo, te ní tee-dé nàcuáa ní dácáhú iní ñáhá Yã Ndióxí xii-dé. ¹⁶ Te ñu-ni ducaª càháª-dé nchaá dava-gá núú tùtú cadúha-dé, te dava tnúhu càháª-dé ío úhú tecú tnúni-ó, núu xíª ñáyiú ñá túú cùtnuní váha iní-xi, ñáyiú ío yáchí sàndáá iní-xi ìª tnúhu, ñáyiú-áª tècú tnúni dátñi-yu nchaá tnúhu ní chídó tnúni-dé, ndíhi nchaá dava-gá tnúhu yòdo tnúni núú tùtú Yã Ndióxí, te sá dúcaª quidé-yu te dacuíta nihnú-yu mée-yu.

¹⁷ Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa quide dava ñáyiú, núu xíª ío xini ñuhu-xi quíhi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá ducaª cùndecu-ni-ndo ichi-gá, te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá nchàa cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cue téé-áª ñà túú sàni váha iní-güedé cuendá tnúhu Yã Ndióxí. Te núu na dàña-ndo mee-ndo dandahú ñáhá-güedé xii-ndo te vá cùndecu váha-gá-ndó ichi-gá dàtná

ndécú-ndó vitna. ¹⁸ Te nchòhó uuª-gá uuª-gá cuita cutnuni-gá iní-ndó quíhiª nchaá nàcuáa ta chindee ñaha Xítohó Jesucristú xii-ndo cuáháª. Te ducaª ío-gá cuita cutnuni iní-ndó ncháa nacuáa sàni iní-gá, te ñu-gá cúú-gá Yáa ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú úhú núú ndàhú. Te chí ná cachí-ó sá ío càhnu cuu-gá cuéi vitna té cuéi ndée núú cuáháª núú vèxi. Te ducaª na cùnduu. Te ío chí cáda ndèe iní-nã vitna.

2

TUTÚ DÍHNA NÍ CADÚHA TÉ JUÁÁ

Tnúhu sá cáháⁿ nacuaa naníhi tãhú-ó

¹ Te yúhú té Juáá cãchí tnúhu-í xii-ndo cuendá Cristú Yaá cãháⁿ nacuaa cundecu ndíhi-o Yã Ndióxi. Te Cristú-áⁿ sa ndècu-gã ndéé cútñáhã ní ngáva ñuyúú. Te yúhú ní xini núú-í ndíhi cue téé ní xica cuu ndíhi-í nacuaa caa nacuaa ndúu-gã. Te ní xíndedóho-ndí tnúhu ní cáháⁿ-gã, te ní tendaha-ndí-gã te ní cutnùní ndáá iní-ndí sá ñⁿ yiqui cuñú cúú-gã. ² Te ní quixi túu-gã ñuyúú-a, te ní xini-ndí-gã, te xiãⁿ cãchí tnúhu ndáá-ndí xii-ndo. Te cãchí tnúhu tucu-ndí sá ndécú-gã ndíhi Tãtã-gã Dútú Ndióxi ní cùu, te ní quixi-gã ñuyúú-a ní xíndecu-ndí ndíhi-gã. Te ní cachí tnúhu-gã xii-ndí sá ndúú tãhú-ó cundecu ndíhi-o Yã Ndióxi ní caa ní quíhⁿ te núu na quíndáá iní-ó-gã. ³ Te xiãⁿ dátúu-ndí núu-ndó nchãa sá ñí xini-ndí, ndíhi nchaa sá ñí xíndedóho-ndí cuendá cuu ñⁿnuu-o nchãa-o datná nchúhú cúú ñⁿnuu-ndí ndíhi Tãtã-ó Dútú Ndióxi, ndíhi Déhe-gã Xítohó Jesucristú. ⁴ Te xiãⁿ núu tõe-í nchaa tnúhu-a cuendá cudíí iní-ó nchãa-o.

Yã Ndióxi cúú-gã datná ñⁿ ñuhu

⁵ Te nchaa tnúhu ní dánèhé ñáhã Xítohó Jesucristú xii-ndí, xiãⁿ dánèhé ñáhã-í xii-ndo. Te ní cãchí-gã sá Yã Ndióxi cúú-gã datná ñⁿ ñuhú dáyèhé-gã iní-ó, te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu-gã chi ío váha quide-gã, te ñã túú quide-gã ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá. ⁶ Te núu cãchí-ó sá ndécú-ó ichi Yã Ndióxi, te quide-ni-o nchaa sá cuèhé sá dúhá, te dâcuandehnde-o te ñã túú quide ndáá-ó núú-gã. ⁷ Te núu na càda váha-o datná quidé mée-gã, te cuu ñⁿnuu-o nchãa-o. Te ndada ndoo ndada nine-gã iní-ó, chi cada cãhmu iní-gã nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, chi diu cuendá-áⁿ ní xihí Déhe-gã Xítohó Jesucristú núú cùrúxi.

⁸ Te núu cãchí-ó sá ñã túú quide-o ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te dândahú-ó mée-o, te ñã túú quide ndáá-ó núú Yã Ndióxi. ⁹ Te núu na nãhmã-ó nchãa yíca cuèchi-o núú-gã, te mee-gã cada váhu iní-gã, te ndada ndoo-gã iní-ó, cuendá cada ndáá-ó cundecu-o ichi-gã, chi mee-gã ío váha quide-gã te ío ndáá quidé-gã, ducaⁿ ní cáhãⁿ-gã te ducaⁿ quide-gã. ¹⁰ Te núu na cãchí-ó sá ñã túú quide-o ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te quide-o Yã Ndióxi ñⁿ ñándéhné, dico ñã túú ndèhnde-gã. Te ñã túú ndècu tnúhu-gã iní-ó te núu ducaⁿ na càda-o.

Xítohó Jesucristú cáhãⁿ ndàhú-gã cuendá-ó

¹ Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, chido tnuní-í nchaa tnúhu-a cuendá sá vã cáda-ndó ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá. Dico núu ñⁿ-ndo quide-ni-ndo nãndí sá cuèhé sá dúhá, te ndècu ñⁿ Yaá cáhãⁿ ndàhú cuendá-ó núú Yã Ndióxi. Te Yaá-áⁿ cúú-gã Xítohó Jesucristú Yaá quidé ndáá. ² Te ní xihí-gã sá cuendá nchaa yíca cuèchi-o cuendá ngúndecu váha-o núú-gã te núu na quíndáá iní-ó-gã. Te ñã díúú-ní sá cuendá yíca cuèchi nchoo ñí xihí-gã, chi tnàhá cuendá nchaa yíca cuèchi ñáyiu ní càa xico ñuyúú.

³ Te núu cada-o nchãa nacuaa cáhãⁿ Yã Ndióxi, te cutnùní iní-ó sá ndécú-ó ichi-gã. ⁴ Te núu cãchí-ó sá ndécú-ó ichi-gã te ñã túú quide-o nacuaa cáhãⁿ-gã, te dâcuandehnde-o, te ñã túú quide ndáá-ó núú-gã. ⁵ Te núu sãndáá ndisa iní-ó tnúhu-gã, te quide-o nchaa nacuaa cáhãⁿ-gã, te ducaⁿ te cùu iní ndisa-o-gã, te cùtnuní ndáá iní-ó sá ndécú-ó ichi-gã. ⁶ Te núu cãchí-ó sá ndécú-ó ichi Yã Ndióxi, te xini ñuhu-xi cada ndáá-ó cundecu-o ñuyúú-a datná ní quide ndáá Xítohó Jesucristú cútñáhã ní xíndecu-gã ñuyúú-a.

Nduú sáá

⁷ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú, ñã túú chido tnuní-í ñⁿ tnúhu saa sá cúú-xi-ndó, chi diu-ní tnúhu sá ñí ngúndecu ndíhi-ndo ndéé díhna, tnúhu ní xíndedóho-ndo ndéé cútñáhã ní sãndáá iní-ndó-gã, xiãⁿ chidó tnuní-í. ⁸ Te tnúhu-a cùu-xi datná ñⁿ tnúhu saa tõe-í dândacu iní ñáhã-í xii-ndo nacuaa ní quide Xítohó Jesucristú cútñáhã ní quixi-gã ñuyúú-a ní quide váha-gã, te tnàhá nchòhó ní tnúu-ndo tnúhu-gã te quide váha-ndo tnàhá-ndó. Te vitna ñⁿ nduu ñⁿ nduu ta cùu vai ñáyiu ta dàña nchaa sá cuèhé sá dúhá cuáhãⁿ, chi Xítohó Jesucristú tá dândixi túu-gã iní-yu cuendá cutnùní iní-yu nacuaa ndúu cuendá Yã Ndióxi.

⁹ Te núu cãchí-ó sá quidé váha-o, te cùu úhú iní-ó tnàha ñáyiu-o, te xiãⁿ ñã túú quide ndáá-ó, chi ndècu-ni-o ichi cuèhé ichi duha sá dúcãⁿ quide-o. ¹⁰ Te núu na cùu iní-ó tnàha ñáyiu-o datná cúú iní ñáhã mée Yã Ndióxi xii-o ñã, te quide ndáá-ó núú-gã, te vá cãnúchi-o tnaha ñáyiu-o ñⁿ ichi cuèhé ichi duha. ¹¹ Te núu cùu úhú iní-ó tnàha ñáyiu-o, te ñã túú quide váha-o núú Yã Ndióxi, chi ndècu-ni-o ichi cuèhé ichi duha, te ñã túú cùtnuní iní-ó sá quidé-ó. Chi cùu-o datná ñⁿ tõe ndècu núú née chi ñã cùtnuní núú-dé ndéé ichi quíhⁿ-dé. Ducaⁿ sãtnahã-xi cùu nchoo chi ñã cùtnuní iní-ó ndéé ichi quíhⁿ-ó

te núu ducaⁿ na càda-o cuu úhú iní-ó tnàha ñáyi-u-o.

¹² Te nchòhó ñáyi-u cùu datná déhe-í, yúhú chidó tnùn-í tnúhu-a ìⁿ núú tütú càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñí quide càhnu iní Yá Ndiòxí nchaa cuéchi-ndo, chi diu cuendá-án ní xihí Xitohó Jesucristú. ¹³ Te nchòhó ñáyi-u sacuéhé, yúhú tée-í tnúhu-a sá cúu-xí-ndó chí càháⁿ ndihí-ndo Jèsús, te Yaá-án sa ndècu-gá ndéé cútñàhá ní ngáva ñuyúú. Te nchòhó ñáyi-u nchicúⁿ-gá téé tucu-í tnúhu-a sá cúu-xí-ndó chí ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ yucu ñávàha.

Te nchaa nchòhó ñáyi-u cùu datná déhe-í, téé tucu-í tnúhu-a sá cúu-xí-ndó, chí sa càháⁿ ndihí-ndo Tàtá-ó Dütú Ndiòxí. ¹⁴ Te nchòhó ñáyi-u ní sàhnu, yúhú chidó tnùn-í tnúhu-a ìⁿ núú tütú chí càháⁿ ndihí-ndo Jèsús, te Yaá-án sa ndècu-gá ndéé cútñàhá ní ngáva ñuyúú. Te nchòhó ñáyi-u nchicúⁿ-gá, yúhú chidó tnùn-í tnúhu-a chí ìo nihí ndéé-ndó ndècu-ndo, chí tnù-ndo tnúhu càháⁿ Yá Ndiòxí. Te ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ yucu ñávàha.

¹⁵ Te vá cùhúⁿ iní-ndó ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá ìo ñuyúú-a, te ní vǎ cáni iní-ndó càda-ndo. Chí núu na cùhuⁿ iní-ó nchàa sá cuèhé sá dúhá ìo ñuyúú-a ña, te ñá túú Tàtá-ó Dütú Ndiòxí ñúhú iní-ó te núu ducaⁿ na càni iní-ó. ¹⁶ Te nchaa ñáyi-u ñuyúú-a quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chí diu nchaa xiǎⁿ cúú^ñ iní-yu cadá-yu. Te nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu, ndihí nchaa sá xini-yu quidé-yu. Te xiquide nínu-yu mèe-yu cuendá nchaa sá ndècú ndihí-yu. Te nchaa sá ñá túú vǎha ní cacu nihnu-xi ñuyúú-a. ¹⁷ Te nchaa sá ñá túú vǎha ìo ñuyúú-a, ndihí nchaa sá sání cuèhé sání dùha iní-yu cuita ndihí nihnu-xi quíhíⁿ. Te nchaa ñáyi-u tnù ñá túú càháⁿ Yá Ndiòxí cundecú-yu ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ.

Tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí ndihí tnúhu ndehnde

¹⁸ Te nchòhó ñáyi-u cùu datná déhe-í, sa nihí-ndó tnúhu sá quíxí ìⁿ téé cunu-gǎ-dé cuu úhú iní-dé Cristú. Te sa xindecu-gǎ ñáyi-u cùu úhú iní ñáhá xii-gǎ, núu xiǎⁿ cútñúni iní-ó sǎ sǎ ta cuyatni nduu naa ñuyúú-a. ¹⁹ Te ñáyi-u-án ní xindecu ndihí ñáhá-yu xii-o, te ní queé-yu cuáháⁿ-yu chí ñá túú ní cùu ìⁿnuu-o ndihí-yu. Chí núu dicó ní cùu ìⁿnuu-o ndihí-yu te cundecu ndihí ñáhá-yu xii-o ní cùu. Te duha ní cuu cuendá cutñúni ndáá iní-ó nchàa-o sá ñá túú cùu ìⁿnuu-o ndihí-yu, chí ñá túú sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí.

²⁰ Te Xitohó Jesucristú ní taxi-gǎ Espiritú Yá Ndiòxí ndècú ndihí-o, núu xiǎⁿ təcú tnùn-í-ó tnúhu-gǎ. ²¹ Te cuendá sá xini-ndó tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí núu xiǎⁿ tée-í tnúhu-a, te ñá díú ìⁿ sá ñá cútñúni iní-ndó cùu-xí. Te sa nàha-ndo sá ní ìⁿ tnúhu

ndehnde ñá túú ñùtnahá-xi núú tnúhu Yá Ndiòxí, chí mee nine-ni tnúhu ndáá cúu-xí.

²² Te nchaa ñáyi-u càchí sá ñá díú Jèsús cúu Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí ní quixi ñuyúú-a dàcuandehndé-yu, te cùu úhú iní-yu Jèsús. Te diu-ní-yu càchí-yu sá ñá díú Déhe Yá Ndiòxí cúu Jèsús, te sá dúcáⁿ quidé-yu te cùu úhú iní-yu Yá Ndiòxí ndihí Déhe-gǎ Jèsús. ²³ Te nchaa ñáyi-u ñá túú sàndáá iní sá Déhe Yá Ndiòxí cúu Jèsús, ñáyi-u-án ñá túú ndècú-yu ichi Tàtá-ó Dütú Ndiòxí. Te nchaa ñáyi-u càháⁿ sá Déhe Yá Ndiòxí cúu Jèsús, ñáyi-u-án ndècú-yu ichi Tàtá-ó Dütú Ndiòxí.

²⁴ Te nchaa tnúhu Yá Ndiòxí ní tecú dóho-ndo ndéé dhna, tnúhu-ánⁿ cuhuⁿ iní-ndó. Te núu nchaa tnúhu-án ná cùhuⁿ-ni iní-ndó, te cundecu ndihí-ndo Yá Ndiòxí ndihí Déhe-gǎ cuéí vǎ cundècu túu-ndo ndihí-gǎ ñuyúú-a. ²⁵ Te Jèsús ní cachí-gǎ sá ndúú tǎhú-ó cundecu ndihí-o-gǎ ní caa ní quíhíⁿ andiu.

²⁶ Te cuendá nchaa ñáyi-u dándahú ñáhá xii-ndo ní chidó tnùn-í tnúhu-a, ²⁷ dico nchòhó chí ndècu ndihí-ndo Espiritú Yá Ndiòxí sá ní taxi Xitohó Jesucristú. Núu xiǎⁿ ñá túú xini ñuhu-ndo ñáyi-u danèhé ñáhá xii-ndo, chí mee Espiritú-gǎ danèhé ñáhá-xi nchaa sá vǎha. Te nchaa sá danèhé ñáhá-xi xii-ndo cuu-xi sá ndáá, te ñá díú ìⁿ tnúhu ndehnde. Te vitna chí cǎnchicúⁿ nihnu-ni ichi Yá Ndiòxí datná ní sanu ichi ñaha mee Espiritú-gǎ xii-ndo.

²⁸ Te nchòhó ñáyi-u cùu datná déhe-í, chí cǎnchicúⁿ nihnu-ni ichi Xitohó Jesucristú, chí cundécú óré ná quíxí tucu-gǎ ñuyúú-a te vá yùhú-ndó te ní vá cúu càháⁿ núu-ndó núu-gǎ. ²⁹ Te nchòhó sa nàha-ndo sá mée-gǎ quidé ndáá-gǎ, te sa xini-ndó sá ncháá ñáyi-u quide ndáá cúu-yu déhe Yá Ndiòxí.

3

Ñáyi-u cùu déhe Yá Ndiòxí

¹ Te chí cuáha cuendá sá ìo cùu iní ñáhá Tàtá-ó Dütú Ndiòxí xii-o cuendá sá cúu-ó déhe-gǎ, chí ducaⁿ ní cachí-gǎ, te déhe ndisa-gǎ cúu-ó. Te núu xiǎⁿ ñáyi-u ndècu ichi cuèhé ichi duha ñá cúu quini ñáhá-yu xii-o, chí ñá túú xini-yu nàcuáa nduu cuendá Yá Ndiòxí. ² Te nchòhó ñáyi-u ìo cùu iní-í, vitna cùu-o déhe Yá Ndiòxí, te vátá cútñúni vǎha-gǎ iní-ó nǎsa cunduu-o ndéé núu cuáháⁿ núú vèxi. Dico sa cútñúni iní-ó sǎ óré ná quíxí tucu Xitohó Jesucristú te nduu-o datná cáá mèe-gǎ, chí quini-ó-gǎ nàcuáa-ni cǎa nàcuáa-ni nduu-gǎ. ³ Te nchaa ñáyi-u sa ndètu ñaha xii-gǎ sa ta ngündecu túha-yu cuáháⁿ, chí ta nduu ndoo nduu nine iní-yu cuáháⁿ datná cáá ndòo caa nine mee-gǎ.

⁴ Te nchaa ñáyi-u quide nándi sá cuèhé sá dúhá ñá túú quide vǎha-yu núú Yá Ndiòxí, chí ní cachí-gǎ sá vá dúcáⁿ càda-o. ⁵ Te sa

nàha-ndo sá nǐ quixi túu Xítóhó Jesucristú ñuyúú-a cuendá cada càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, chí mee-gá ñá túú quide-gá nǐ ñá sá cuèhé sá dúhá. ⁶ Te nchaa ñáyuu ndècu ichi Yá Ndióxi ñá túú ñùhu-yu ichi cuèhé ichi duha. Te nchaa ñáyuu ñùhu ichi cuèhé ichi duha ñá túú xini-yu nàcuáa ndùu cuendá Xítóhó Jesucristú te nǐ ñá túú xini-yu nása càa-gá. ⁷ Te nchòhó ñáyuu cùu datná déhe-í, vá dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá ñáyuu ndècu ichi cuèhé ichi duha, chí càchí-yu sá cúu cùndecu-o ichi Yá Ndióxi te cada-o nándi sá cuèhé sá dúhá dico ñá ndáá. Te nchaa ñáyuu quide váha quide ndáá-yu datná quidé mée Jesús. ⁸ Te nchaa ñáyuu ndècu ichi cuèhé ichi duha ndècu ndihí-yu yucu ñávàha, chí ducaⁿ quide mee-xi ndéé cùtnàhá vátá ngávà-gá ñuyúú. Te xíáⁿ nǐ quixi Jesús Déhe Yá Ndióxi ní dáquéé tǐhú-gá nchaa sá quidé yùcu ñávàha.

⁹ Te nchaa ñáyuu ní natuha ichi Yá Ndióxi ní nduú-yu déhe-gá, te ñá túú-gá quidé-yu nándi sá cuèhé sá dúhá chí ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-yu. Núu xíáⁿ ñá túú-gá quidé-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, chí ní ngùndecu ndihí ñaha-gá xii-yu. ¹⁰ Te cùtnuní iní-ó nándi cùu ñáyuu cùu déhe Yá Ndióxi, te cùtnuní iní-ó nándi cùu ñáyuu cùu déhe yucu ñávàha. Te nchaa ñáyuu ñá túú quide ndáá, te cùu úhú iní-yu tnàha ñáyúú-yu, te ñáyuu-áⁿ ñá díú déhe Yá Ndióxi cúú-yu.

Cuu iní tnàhá-ó ñá ñá-ó

¹¹ Te ndéé dré ní natuha-o ichi Yá Ndióxi ní tecú dóho-o sá cúu iní-ó tnàha ñáyuu-o. ¹² Te vá cùnduu úhú iní-ó datná ní quide ndíi Cáin, chí ndíi-áⁿ ní xíndecu ndíi ndihí yucu ñávàha núu xíáⁿ ní sahni ndíi ñani ndíi. Te ducaⁿ ní quide ndíi chí ní xíndecu ndíi ichi cuèhé ichi duha, te ñani ndíi ní xíndecu-dé ichi váha.

¹³ Te nchòhó ñáyuu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, vá cadá cuendá-ndó sá cúu úhú iní ñáhá nchaa ñáyuu ndècu ichi cuèhé ichi duha xii-ndo. ¹⁴ Te cunaha-ndo na càchí tnúhu-í xii-ndo sá núu na cùu iní-ó tnàha ñáyuu-o, te cùtnuní iní-ó sá sá ní dáñá-ó ichi sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu, te vitna ní tñi-o ichi váha. Te nchaa ñáyuu ñá túú cùu iní tnàha ñáyuu-xi ñùhu-ní-yu ichi cuáháⁿ-yu núú úhú núú ndáhú. ¹⁵ Te nchaa ñáyuu ñá túú quini ndéé tnàha ñáyuu-xi cúú-yu datná ñá ñáyuu sàhni ndíyi. Te nchòhó sa nàha-ndo sá nǐ ñá ñáyuu sàhni ndíyi ñá túú ndècu ndihí-yu tnúhu ndee iní sá nànihí tǎhú-yu. ¹⁶ Te Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá cuendá nchaa yícá cuèchi-o, núu xíáⁿ cùtnuní iní-ó sá io cùu iní ñáhá-gá xii-o. Te xíáⁿ cùtnuní iní-ó nàcuáa cada-o cùu iní-ó tnàha ñáyuu-o, te cuéi na cùú-ó cuendá sá cúu-xí ñá-yu, cuendá-ná sá ná dàcácu nihnu-ó-yu núú tñúndòho ndecúú-yu.

¹⁷ Te núu ndècu ndihí-o sá cóho sá caxí-ó ndihí nchaa sá nándihí-o, te ndècu ñáyuu ndáhú ñá túú vèdana ná ndecú ndihí, te ñá túú chindee-ó-yu, te ñá túú cùu iní-ó Yá Ndióxi te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁸ Te nchòhó ñáyuu cùu datná déhe-í vá cuendá-ní cùnàha càháⁿ-ndó sá cúu iní tnàhá-ndó, chí cuu iní tnàhá ndisa-ndo te coto tnàha-ndo.

Vá yùhú-ó núu Yá Ndióxi

¹⁹ Te núu ducaⁿ na càda-o, te cùtnuní iní-ó sá ndecú-ó ichi ndáá ichi Yá Ndióxi, te ñá túú-gá ná quíhi iní-ó núu-gá. ²⁰ Te núu ndihí iní-ó cuendá ñá sá ní quide-o, te sa nàha Yá Ndióxi te núu ní quide váha-o àdi ní quide cuèhé-ó, chí sa nàha ndáá-gá nàcuáa càa iní-ó. ²¹ Te nchòhó ñáyuu io cùu iní-í, na càchí tnúhu-í xii-ndo, te núu ñá túú ná sání iní-ó te ñá túú ná quidé-ó, te vá yùhú-ó núu Yá Ndióxi. ²² Te nchaa sá váha na càcáⁿ-ó núu Yá Ndióxi, te mee-gá taxi-gá chí tñi-o tnúhu càháⁿ-gá, te quide-o nchaa nàcuáa cùu iní-gá. ²³ Te ní cachí Yá Ndióxi sá quindáá iní-ó Déhe-gá Xítóhó Jesucristú, te cuu iní-ó tnàha ñáyuu-o datná ní cachí-gá. ²⁴ Te nchaa ñáyuu tñi tnúhu-gá ndecú-yu ichi-gá, te ndècu ndihí ñaha-gá xii-yu. Te cùtnuní iní-ó sá ndecú-ó ndihí-gá chí ní taxi-gá Espiritú-gá ndecú ndihí-o.

4

Ñáyuu ndècu ndihí Espiritú Yá Ndióxi ndihí ñáyuu cùu úhú iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú

¹ Te nchòhó ñáyuu io cùu iní-í, vá cùtexínu quindáá iní-ndó tnúhu càháⁿ nchaa ñáyuu càchí sá ndecú ndihí Espiritú Yá Ndióxi. Chí díhna-gá cada cuendá váha-ndo te núu càháⁿ ndáá-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi, chí io vai ñáyuu ñuyúú-a cachí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu-gá dico ñá ndáá. ² Te duha cùtnuní iní-ó nándi cùu ñáyuu ndècu ndihí Espiritú Yá Ndióxi. Nchaa ñáyuu càháⁿ ndáá sá Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ñuyúú-a te ní cuu-gá ñá yiqui cùñú, ñáyuu-áⁿ cúú-yu ñáyuu cùu cuendá Yá Ndióxi. ³ Te nchaa ñáyuu ñá túú càháⁿ nàcuáa càa Jesús cùtnàhá ní quixi-gá ñuyúú-a ñáyuu-áⁿ dándahú ñáhà-yu, chí ñá túú cúú-yu ñáyuu cùu cuendá Yá Ndióxi. Te díu-ní-yu cùu úhú iní-yu Jesús. Te nchòhó sa nàha-ndo sá cùndècu ñáyuu cuu úhú iní ñáhá xii-gá, dico yùhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá sá ndecú-yu.

⁴ Te nchòhó ñáyuu cùu datná déhe-í, ndècu ndihí-ndo Yá Ndióxi, te ñá dáñá-ndó dándahú ñáhá nchaa ñáyuu càchí sá càháⁿ tnúhu-gá te ñá ndáá. Te ñá túú sàndáá iní-ndó chí Yá Ndióxi Yáá ndecú ndihí-ndo taxi tñuní víhí-gá dàcúúxí yùcu ñávàha ndècu ndihí nchaa ñáyuu ñùhu ichi cuèhé ichi duha. ⁵ Te nchaa ñáyuu dándahú ñáhá sá càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndecú-yu ichi

cuèhé ichi duha, te mee-ni cuendá nchaa sá jó ñuyú-a càháⁿ-yu. Te tédóho ñaha nchaa dava-gá ñáyiu ndècu ñu-ni ichi cuèhé ichi duha. ⁶ Te nchoo cùu-o ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáyiu xindecu ichi-gá tñi-yu tnúhu càháⁿ-ó, te nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gá ñá túú tñi-yu tnúhu càháⁿ-ó. Te duha te cùtnuní iní-ó nándi cùu ñáyiu càháⁿ ndáá, te cùtnuní tucu iní-ó nándi cùu ñáyiu dándahú ñáhá.

Cuu iní-ó tnàha ñáyiu-o dàtná cúu iní ñáhá mèe Yá Ndiòxí xii-o

⁷ Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, xini ñuhu-xi cuu iní tnáhá-ó dàtná cúu iní ñáhá mèe Yá Ndiòxí xii-o, chi mee-gá táxi-gá sá xini tnùní-ó cuendá cuu iní-ó tnàha ñáyiu-o. Te nchaa ñáyiu cùu iní tnàha ñáyiu-xi cùu-yu déhe Yá Ndiòxí, te cùtnuní ndáá iní-yu sá ndécú ndihí ñaha-gá xií-yu. ⁸ Te nchaa ñáyiu ñá túú cùu iní tnàha ñáyiu-xi ñá túú ndècu ndihí-yu Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáyiu ndècu ndihí Yá Ndiòxí, ñáyiu-án sãñaha-gá sá xini tnùní-yu cuendá cuu iní-yu tnàha ñáyiu-yu. ⁹ Te cùtnuní iní-ó sá cúu iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-o nchaa-o, chi ní tendaha-gá ñⁿdii díí-ní Déhe-gá Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ñuyú-a cuendá sá díú-gá cada te naníhí tàhú-ó, te núu na quindáá iní-ó tnúhu-gá. ¹⁰ Te ío cùu iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-o nchaa-o. Te ñá díú sá meé-ó cùu iní-ó-gá, chi díhna-gá meé-gá sa cùu iní ñáhá tnàhí-gá xii-o, núu xiáⁿ ní tendaha-gá Déhe-gá ní quixi-gá ñuyú-a ní xihí-gá sá cuendá nchaa yicá cuèchi-o.

¹¹ Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, xini ñuhu-xi cuu iní tnáhá-ó, chi mee Yá Ndiòxí ío cùu iní ñáhá-gá xii-o. ¹² Te ní ñⁿ nchoo ñáyiu ndècu ñuyú-a ñá túú xini-ó nacuaá cãa Yá Ndiòxí, dico nchoo ñáyiu ní tuha ichi-gá chi cùtnuní iní-ó sá ndécú ndihí ñaha-gá xii-o. Núu xiáⁿ cúu iní tnáhá-ó ñⁿ ñⁿ-o, te cùtnuní iní-ó sá cúu iní ndisa-o-gá. ¹³ Te cùtnuní iní-ó sá ndécú-ó ichi-gá, te ndècu ndihí ñaha-gá xii-o, chi ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndihí-o. ¹⁴ Te yúhu ndihí dava-gá cue téé ní xica cuu ndihí-gá càháⁿ-ndí sá ní xini-ndí Jesús Déhe Yá Ndiòxí ní quixi-gá ñuyú-a, chi Tãtá-ó Dütú Ndiòxí ní tendaha ñaha xii-gá ní quixi-gá cuendá dàcãcu nihnu-gá nchaa nchoo ñáyiu ndècu ñuyú-a núu ùhú núu ndàhú. ¹⁵ Te nchaa ñáyiu càháⁿ ní yúhu ní iní-xi sá Déhe Yá Ndiòxí cúu Jesús, ñáyiu-án ndécú-yu ichi-gá te ndècu ndihí ñaha-gá xií-yu.

¹⁶ Te sãndáá iní-ó ní yuhu ní iní-ó sá Yá Ndiòxí cúu iní ñáhá-gá xii-o, chi ducaⁿ iní-gá. Te nchaa ñáyiu cùu iní ñáhá xii Yá Ndiòxí ndécú ndihí ñaha-gá xií-yu. ¹⁷ Te núu ndisa cùu iní-ó Yá Ndiòxí te vá yúhú-ó òré ná sãá nduu tàudhíⁿ ñaha-gá xii-o tnúú nchaa ñáyiu

ndècu ichi cuèhé ichi duha, chi quide ndáá-ó ndècu-o núú-gá ñuyú-a dàtná ní quide mee Jèsús. ¹⁸ Chi nchaa ñáyiu cùu iní ñáhá xii Yá Ndiòxí ñá túú-gá yúhú-yu, te núu cùu iní ndisa-yu-gá. Te núu yúhú-yu te xiáⁿ sa ndòhó-yu, chi ñùhú-yu ichi cuaháⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, chi nchaa ñáyiu yúhú ñá túú cùu iní ndisa-yu Yá Ndiòxí.

¹⁹ Te cuu iní-ó Yá Ndiòxí, chi mee-gá ndéé cùtnáhá vátá quindáá-gá iní-ó tnúhu-gá sa cùu iní ñáhá-gá xii-o. ²⁰ Te nchaa ñáyiu càchí sá cúu iní-yu Yá Ndiòxí, te cùu ùhú iní-yu tnàha ñáyiu-yu, ñáyiu-án dàcuandehndé-yu. Te núu ñá túú cùu iní-yu tnàha ñáyiu-yu ndècu ñuyú-a ña, te uu-gá quidè-yu Yá Ndiòxí Yáá ñá túú xini núu-yu. ²¹ Te càchí-gá núú tnúhu-gá sá ñáyiu na cùu iní ñáhá xii Yá Ndiòxí, te ducaⁿ-ni cùu iní-yu tnàha ñáyiu-yu.

5

Nchaa ñáyiu ní ndacu ní dàñá ichi cuèhé ichi duha

¹ Te nchaa ñáyiu sãndáá iní sá Jèsús cúu-gá Cristú Yáá ní quixi ñuyú-a, ñáyiu-án cúu-yu déhe Yá Ndiòxí. Te cùu iní-yu Tãtá-ó Dütú Ndiòxí, te cùu iní-yu Déhe-gá. ² Te núu cùu iní-ó Yá Ndiòxí te quide-o nacuaá càháⁿ-gá, te cùtnuní iní-ó sá cúu iní tnáhá ndisa-o nacuaá ndècu-o ichi-gá. ³ Te núu cùu iní-ó Yá Ndiòxí te tñi-o tnúhu càháⁿ-gá, chi cùtnuní iní-ó sá ñá díú ñⁿ sá ùhú cúu-xí dàtná càchí ñáyiu. ⁴ Te nchaa nchoo ñáyiu cùu déhe-gá sa ní dàñá-ó ichi cuèhé ichi duha, chi ní sãndáá iní-ó Jèsús núu xiáⁿ ní ndacu-o ní dàñá-ó ichi-án. ⁵ Te nchaa ñáyiu sãndáá iní sá Déhe Yá Ndiòxí cúu Jèsús ní ndacu-yu ní queé-yu ichi cuèhé ichi duha.

Nacuáa ní càháⁿ Yá Ndiòxí cuendá Jèsús

⁶ Te Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ñuyú-a, te ní sandute-gá. Te ñá díú-ní xiáⁿ, chi ní xihí-gá sá cuendá nchaa yicá cuèchi-o. Te Espiritú Yá Ndiòxí càháⁿ-xi mee-ni sã ndáá, chi càháⁿ Espiritú-gá-án sá Jèsús cúu-gá Cristú Yáá ní quixi ñuyú-a. ⁷ Te úní testíu ndécú àndiu, Tãtá-ó Dütú Ndiòxí, ndihí Déhe-gá Xítóhó Jesucristú, ndihí Espiritú-gá. Te ñⁿ-ni tnúhu càháⁿ ndi nùní testíu-án. ⁸ Te ducaⁿ cùu-xi ñuyú-a tucu, chi càháⁿ Espiritú Yá Ndiòxí sá Jèsús cúu-gá Cristú. Te ní sandute-gá, te ní xihí-gá sá cuendá nchaa yicá cuèchi-o. Te xiáⁿ cùtnuní ndáá iní-ó sá díú Jèsús cúu-gá Cristú. ⁹ Te núu tñi-o tnúhu váha càháⁿ ñáyiu, te váha-gá tñi-o tnúhu càháⁿ Yá Ndiòxí, chi càháⁿ ndáá-gá sá Déhe-gá cúu Jèsús. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu sãndáá iní sá Jèsús cúu-gá Déhe Yá Ndiòxí, ñáyiu-án cùtnuní iní-yu sá cúu-xí ñⁿ sã ndáá. Te nchaa ñáyiu ñá túú sãndáá iní tnúhu càháⁿ Yá Ndiòxí quidè-yu-gá ñⁿ ñãndéhdé,

dico ñá túú ndèhnde-gá, chi mèé-yu ñá túú sàndáá iní-yu sá Dèhe-gá cúú Jèsús dàtná càchí mée-gă. ¹¹ Te Yá Ndiòxí càchí tnúhu ndáá-gá sá cùndècu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te duha càháⁿ-gá chi sàndáá iní-ó Dèhe-gá. ¹² Te nchaa ñáyiu na quindáá iní ñáhá xì Dèhe-gá cundecú-yu ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xì Dèhe-gá vá cùndècú-yu ndihí-gá.

Sáhú ndèé núú nǐ ndihí-ná

¹³ Te cuendá sá sàndáá iní-ndó Dèhe Yá Ndiòxí núú xiáⁿ chídó tnùní-í tnúhu-a cuendá cutnùní iní-ndó sá cùndècu ndihí-o-gá ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁴ Te ñá túú tnúhu yùhú cáháⁿ ndihí-o Yá Ndiòxí, chi tedóho ñaha-gá xii-o núú ìⁿ-ná sá ná càcáⁿ-ó núú-gá dàtná cuíní mée-gă. ¹⁵ Te cutnùní iní-ó sá tàxí-gá sá xìcáⁿ-ó núú-gă, chi ñaha-o sá tédóho ñaha-gá xii-o núú na càcáⁿ-ó nàcuáa cùu iní-gă.

¹⁶ Te núú xìní-ó ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí te quidè-yu sá ñà túú vâha núú-gă, te ndèhe-o sá ñà túú ní xíta nihnu duúⁿ-yu, te càháⁿ ndihí-o Yá Ndiòxí cuendá-yu, te dácacu nihnu ñaha-gá xii-yu te núu na nùcunu ichi vâha-yu. Chi íó ñáyiu xidó quidè nândi sá ñà túú vâha te xíta nihnu duúⁿ-yu, te vá càháⁿ ndihí-gá-ó Yá Ndiòxí cuendá-yu. ¹⁷ Te nchaa sá cuèhé sá dúhá cùu-xi yícá cuèchi, dico ñá ncháá-xí cùu-xi sá dácuíta nihnu ñaha dùuⁿ.

¹⁸ Te ñaha-o sá nchóó ñáyiu cùu déhe Yá Ndiòxí ñá túú-gă sání iní-ó càda-o nândi sá cuèhé sá dúhá. Te ducaⁿ chi mee Jèsús déhe Yá Ndiòxí xító ñaha-gá xii-o, núú xiáⁿ ñá ndácú-gă yucu ñávâha dàxínu iní ñáhá-xí xii-o cada-o sá ñà túú vâha.

¹⁹ Te nchoo ñaha-o sá ndécú ndihí-o Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuèhé ichi duha tàxi tnùní ñáhá-ná yucu ñávâha xii-yu.

²⁰ Te ñaha tucu-o sá ñùyíú-a ní quixi Jèsús Déhe Yá Ndiòxí ní taxi-gá sá xìní tnùní-ó cuendá cutnùní iní-ó sá mée-gă cúú-gă Ndiòxí-ó. Te ndècu ndihí-o mee-gá ndihí Déhe-gá Jèsús, te ìⁿdùí díí-ni mee-gă cúú-gă Yá Ndiòxí, te ndècu dava-gá sá nácuáa ñaha-gá xii-o cùndècu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. ²¹ Te nchóhó ñáyiu cùu datná déhe-í, vá quindáá iní-ndó ncháa sá càchí-yu cùu ndiòxí, chi dicó ndaha cue téé ñuyíú-a ní cuáha nchaa xiáⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-ná vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ JUÁÁ

Tnúhu Yá Ndióxi ndihi nàcuáa cuu ini tnáhá-ó

¹ Te yúhú té Juáá téé yindaha ñaha xii ñáyiú sándáá ini tnúhu Jèsús, tèe-í tnúhu-a ñⁿ núú tùtú daquixi-í ndaha yòhó ñaha ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndióxi, te nchaa tnúhu-a cùu-xi tnahá cuendá cue déhe-n, chi ío cùu ini ñáhà-í xii-ndo, chi ndècu-ndo ichi Yá Ndióxi. Te ñá diú-ní mèe-í cùú ini ñáhà-í xii-ndo, chi nchaa-ndí nàcuáa sándáá ini-ndí tnúhu-gá cùú ini ñáhá-ndí xii-ndo. ² Te cùu ini ñáhá-ndí xii-ndo chi ndècu ndihi-ndo tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi, te ducaⁿ-ni cùndecu-o ndihi tnúhu-áⁿ ní caa ní quíhíⁿ. ³ Te xicáⁿ táhù-í núú Tátá-ó Dútú Ndióxi, ndihi núú Déhe-gá Xítohó Jesucristú sá ná chindèe ñaha-gá xii-ndo, te coto ñaha-gá te ío váha cuu ini-ndó cùndecu-ndo. Te duha xicáⁿ táhù-í núú-gá chi ndècu ndihi-o tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi, te cùu ini-ó-gá.

⁴ Te ío cùdíí ini-í, chi ní naníhì-í ñⁿ úú déhe-n, te quidé-yu nàcuáa sànu ichi ñaha tnúhu ndáá dàtná ní táuchíúⁿ mèe Tátá-ó Dútú Ndióxi. ⁵ Te vitna yòhó ñaha ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndióxi, cächí tnúhu-í xii-n sá xíní ñùhu-xi cuu ini-ó tnàha ñáyiú-o. Te ñá diú ñⁿ tnúhu saa cùu-xi, chi diu-ni tnúhu sá ní ngúndecu ndihi-o ndèe cùtnáhá ní tuha-o ichi Yá Ndióxi. ⁶ Te núu cùu ini-ó Yá Ndióxi, te cùu ini-ó tnàha ñáyiú-o dàtná ní cächí méé-gá, te tnè-o nchaa tnúhu càháⁿ-gá. Te ní cächí-gá sá cùú ini-ó-gá, te cuu ini-ó tnàha ñáyiú-o. Te tnúhu-a ní tecú dóho-o ndèe cùtnáhá ní tuha-o ichi-gá.

Cue téé dàndahú tnàha ñáyiú-xi

⁷ Te ío vài ñáyiú dàndahú ñáhá xica cuú-yu ñuyíú-a, te cächí-yu sá ñá ndáá sá Xítohó Jesucristú ní cuu-gá ñⁿ ñáyiú ndisa. Te nchaa ñáyiú duha càháⁿ dácuañdehndé-yu, te cùu úhú ini-yu Jèsús. ⁸ Te quíhì ini-ndó sá vâ dándahú ñáhá ñáyiú-áⁿ xii-ndo cuendá sá vâ cuíta chiúⁿ Yá Ndióxi ní quide-o. Te òré ná quíxí tùcu Jèsús ñuyíú-a te taxi-gá nchaa sá váha cùu ini-ó méé-gá cundecu ndihi-o.

⁹ Te nchaa ñáyiú dàña tnúhu Xítohó Jesucristú, te nàtní-yu ingá ichi, ñáyiú-áⁿ ñà túú ndècu ndihí-yu Yá Ndióxi. Te nchaa ñáyiú ñá túú dàña tnúhu Xítohó Jesucristú ndècu ndihí-yu Yá Ndióxi ndihi Déhe-gá Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te núu véxi ñáyiú núú ndécú-ndó cächí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndáá, te vá cuáha-ndo tnúhu danèhé ñáhá-yu xii-ndo, te ní vâ cuáha-ndó-yu tnúhu ndee ini cuendá chiúⁿ quidé-yu. ¹¹ Chi

núu na càháⁿ ndihi váha-ndó-yu, te dàtná tnúhu sá chindèe-ndó-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá.

Tnúhu ndéé núú ní ndihi-ná

¹² Te ío vài-gá tnúhu cuíní-í cachí tnúhu-í xii-ndo, dico vá téé-gá-í chi cuíní-í quixi-í núú ndécú-ndó ndàtnúhu-o cuendá cudíí víhí ini-ó nchàa-o.

¹³ Te nchaa cue déhe cùhú-n, ñáyiú ní càháⁿ ñáhá Yá Ndióxi quidé ndèe ini ñáhá-yu xii-n.

TUTÚ CÚÚ ÒNÍ NÍ CADÚHA TÉ JUÀÁ

Càháⁿ váha-yu cuendá té Gǎyú

¹ Te yúhú té Juàá téé yindaha ñaha xii ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús, chido tnuní-í tnúhu-a ìⁿ núú tutú sá cúú-xí yòhó té Gǎyú téé ío cùu iní-í, chi ndècu ndihi-n tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí.

² Te yòhó téé ío cùu iní-í, xicáⁿ tǎhù-í núú Yá Ndiòxí sá cùndècu váha-n ñà túú nǎ cumání xii-n, te vá cùhù-n, chi sa nàha-í sá ndècú váha-n núú Yá Ndiòxí. ³ Te ío ní cudíí iní-í òré ní sáá ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiòxí, te ní cachí tnúhu-yu sá sàndáá ndisa iní-n tnúhu ndáá òu-ni tnúhu-gá te tñi-n nchaa nacúáa càháⁿ tnúhu-áⁿ. ⁴ Te ío cùdíí iní-í ní nihi-í tnúhu sá ncháá-ní ñáiyu ní sanu ichi-í ichi Yá Ndiòxí ndècú-ní-yu ichi-gá, te quide-ní-yu nchaa nacúáa càháⁿ-gá.

⁵ Te yòhó téé ío cùu iní-í, ío váha quide-n núú Yá Ndiòxí, chi chindee-n nchaa ñáiyu véxi dava-gá ñuú xicá, ñáiyu sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí. ⁶ Te nchaa ñáiyu-áⁿ càháⁿ-yu núú tàcá ñáiyu càháⁿ ndihi Yá Ndiòxí iha sá ío cùu iní-n nchàa tnaha ñáiyu-n dàtná càháⁿ Yá Ndiòxí. Te yúhú càháⁿ ndáhú-í núú-n sǎ cadá ndèe-ni iní-n chindee-n nchaa ñáiyu-áⁿ nchaa sá xini ñùhù-yu ichi. Te núu ducaⁿ na càda-n te quide-n nacúáa cùu iní Yá Ndiòxí, te xinu cuechi-n tnahá-n nùú-gá. ⁷ Chi nchaa ñáiyu-áⁿ ní tñí-yu ichi cuáháⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu Jèsús. Te ñá túú tñí-yu ní ìⁿ sá sǎñaha ñáiyu ñá túú ndècu ichi Yá Ndiòxí. ⁸ Te núu xíáⁿ nchoo xini ñuhu-xi chindee-o nchaa ñáiyu xinu cuechi núú-gá ñáiyu càháⁿ tnúhu-gá, te ducaⁿ te cutnùni iní-ó sǎ tnahá-ó xinu cuechi-o ndihi-yu núú-gá.

Ñá túú quide váha té Diótrefés

⁹ Te yúhú ní tendaha-í tutú cuáháⁿ núú tàcá ñáiyu chihuhù-yu Yá Ndiòxí, dico ìⁿ téé ndècu-áⁿ nání-dé Diótrefés, te ñá sàndáá iní-dé nchaa tnúhu càháⁿ-í, chi cuini-dé cunuu-dé nùu-yu. ¹⁰ Te òré quixi-í te cada ndáá-ó nchàa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-dé cuendá-í. Te ñá díú-ní xíáⁿ quidé-dé, chi nchaa ñáiyu véxi ingá ñuú càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ñá túú càháⁿ ñáhá-dé vehe-dé, te ní ñá dáñá-dé càháⁿ ndihi ñaha dáva-gá ñáiyu xí-yu. Te nchaa ñáiyu cuini càháⁿ ndihi ñaha xii-yu, te quèñuhu ñaha duu-ni-dé ñá dáñá-gá-dé níhí tnahá-yu ndihi nchaa ñáiyu tàcá dácúàha tnúhu Yá Ndiòxí.

¹¹ Te yòhó téé ío cùu iní-í, vá cùndècu-n ichi cuehé ichi duha dàtná quidé nchàa dava-gá

ñáiyu, cada-n mèe-ni sá váha. Chi nchaa ñáiyu quide váha ndècú-yu ichi Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáiyu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá ñà túú ndècú-yu ichi Yá Ndiòxí.

Nchaa ñáiyu càháⁿ váha-yu cuendá té Demètriú

¹² Te nchaa ñáiyu càháⁿ váha-yu cuendá té Demètriú, chi quide ndáá-dé dàtná càháⁿ Yá Ndiòxí. Te tnahá yúhú càháⁿ-í cuendá-dé sá ío váha quide-dé, te nchòhó sa nàha-ndo sá yúhú càháⁿ ndáá-í.

Tnúhu ndéé núú ní ndihi-ná

¹³ Te vai-gá tnúhu cuini-í cachí tnúhu-í xii-n ni cùu, dico ñá ní tèe-gá-í, ¹⁴ chi cuini-í quixi ndihi-í, te càháⁿ-ó nùú nùú-ó.

¹⁵ Te ío cada ndee iní, te xicáⁿ tǎhù-í núú Yá Ndiòxí sá ná cùndècu váha-n ñà túú nǎ cuu cundecu-n. Te nchaa cue ñáiyu xini tnahá ndihi-o ndècu iha quide ndee iní ñáhá-yu xii-n. Te yòhó cùñaha-n nchàa ñáiyu xini tnahá ndihi-í ndècú xíáⁿ ná cada ndee iní-yu. Te ío cada ndee iní-ná vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ JUDÁS

Té Judás cadúha-dé tutú quíhⁿ ndaha ñáyiu ní cachí Yá Ndióxi nduu cuendá-gá

¹ Yúhú té Judás ñani té Jacobó xínú cuèchi-í núú Xitohó Jesucristú, te cadúha-í tutú-a sá cúú-xí nchòhó ñáyiu ní cachí Yá Ndióxi Yaá cúú Tátá-ó nduu cuendá-gá, ñáyiu ío cùu iní-gá. Te dàtná-ni xito ñaha-gá xii-ndo vitna diu-ni ducaⁿ còto ñaha-gá xii-ndo ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú ñuyúú-a. ² Te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndióxi sá ío-gá ná chindee chítúu ñaha-gá xii-ndo, te na cùtnuní-gá iní-ndó sá ío cùu iní ñáhá-gá xii-ndo, te ducaⁿ ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Ñáyiu ñá túú càháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi

(2 Pedro 2:1-17)

³ Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, ducaⁿ-ni ío sàni iní-í cadúha-í ìⁿ tutú sá cúú-xí-ndó cuendá danéhé ñáhá-í xii-ndo nàcuáa ní cuu ní nanihí táhù-ó dico ñá túú cadúha-í, dico vitna quide cuendá-í sá xini ñuhu-gá-xi càháⁿ-í núú tütú-í sá nchòhó ío cundehe-ndo tnúhu càháⁿ-ndó ndíhi ñáyiu, te càháⁿ-ndó nàcuáa nduu tnúhu sàndáá iní méé-ndó, chi diu-ni tnúhu-áⁿ ní càháⁿ Yá Ndióxi sá cúú-xí nchàa ñáyiu ndècu ichi-gá. Te vitna ñá túú-gá ná tnúhu càháⁿ-gá sá cúú-xí-yu, chi sa ní càháⁿ duuⁿ-gá. ⁴ Te duha càháⁿ-í núú tütú-a sá cúú-xí-ndó, chi nihí-í tnúhu sá xicá cùu ñáyiu chítnahá ñáhá xii-ndo, te ní ñá túú xini-ndó ná ñáyiu cùú-yu, te ñáyiu-áⁿ cùú-yu ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii Yá Ndióxi. Te ìⁿ xichi núú tütú Yá Ndióxi càchi-xi sá ñáyiu-áⁿ quíhⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, te diu-ni ñáyiu-áⁿ càchi-yu sá ío váha iní Yá Ndióxi núú xíáⁿ cuu-ni cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te dàquee tìhú-yu Yá Ndióxi Yaá ío cùnuu, ndíhi Xitohó Jesucristú.

⁵ Te nchòhó sa xini váha-ndo nàcuáa ní quide Yá Ndióxi ndéé sanaaha dico dàndacu iní ñáhá-í xii-ndo, chi dàv-áⁿ ní queñuhu-gá ñáyiu Israél nàcióⁿ Ègipítú, te dava ñáyiu-áⁿ ñá túú ní sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá te ní dánáá ñaha-gá xii-yu. ⁶ Te nchaa espíritu ñá túú ní cuini cada ndáá cuu cuèchi núú Yá Ndióxi ní quee-xi núú ndécú-xí, te mee-gá ní sadí nihnu ñaha-gá xii-xi ìⁿ xichi núú néé te vá càcu-xi, chi sáá nduu te nayáha-xi cundecu-xi núú ùhú núú ndàhú ní caa ní quíhⁿ. ⁷ Te dàndacu iní ñáhá tucu-í xii-ndo nàcuáa ní yáha ñáyiu ñuú Sodomá, ndíhi ñáyiu ñuú Gòmmorrá, ndíhi nchaa ñáyiu ñuú ní cáa yatni xíáⁿ, chi tnàhà-yu ñá túú ní quide váha-yu dàtná ní quide nchaa cue espíritu-áⁿ. Chi cue téé ní xóo càháⁿ ndíhi

tnàha ndi mee-güedé, te diu-ni ducaⁿ ní xóo cada cue ñáyiu díhí tucu. Te sá dúcáⁿ ní quidé-yu núú ní dängóyó Yá Ndióxi ñuhú ñuú-yu ní dánáá ñaha-gá xii-yu. Te xíáⁿ cùtnuní iní-ó sá nchàa ñáyiu ñá túú cuini cada váha núú-gá quíhⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú ní caa ní quíhⁿ.

⁸ Te diu-ni ducaⁿ quide ñáyiu chítnahá ñáhá xii-ndo cuini-yu dandáhú ñáhá-yu, chi càchi-yu sá dácòto ñaha saní-yu nàcuáa cadá-yu, núú xíáⁿ nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu sá cúú-xí yiqui cùú-yu, te dàquee tìhú-yu nchaa nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi cada-o, te càháⁿ úhú-yu cuendá nchaa espíritu cùnùu. ⁹ Te mee espíritu cùnùu-gá xínú cuèchi núú Yá Ndióxi nání Migué! ní nàá-xi ndíhi sácuíhná cuendá yiqui cùnù ndíi Moisés. Te espíritu-áⁿ ñá túú ní cüyü-xi càháⁿ úhú-xi sácuíhná-áⁿ, chi ní xáhaⁿ-ni-xi: “Mee Yá Ndióxi náhá-gá te núú nása cada ñaha-gá xii-n”, duha ní xáhaⁿ-xi. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ dàndahú ñáhá xii-ndo-áⁿ càháⁿ cuèhé-yu cuendá nchaa sá vátá cùtnuní-gá iní-yu nása nduu, te quidé-yu dàtná quidé cue quiti chi cue quiti-áⁿ quidé-güedi nání véxi iní-güedi, te ní ñá túú cùtnuní iní-güedi nchaa sá quidé-güedi. Te ducaⁿ sá tnahá-xi cùú-yu, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá véxi iní-yu quidé-yu, te sá dúcáⁿ quidé-yu xíáⁿ tá xita nihnú-yu cuáháⁿ.

¹¹ Te ndàhú ní cuú-yu chi ío ndohó-yu!, chi quidé-yu dàtná ní quide ndíi Càin. Te nándi sá quidé-yu cuendá sá cuini-yu díhúⁿ dàtná ní xóo cada ndíi Bàlaám. Te ío cùu sáá iní-yu núú Yá Ndióxi dàtná ní xóo cada ndíi Coré, núú xíáⁿ tá xita nihnú-yu cuáháⁿ. ¹² Te dícó sácáⁿnúú sáha ñáhá-yu xii-ndo òré nàtácá-ndó quide-ndo vico chíñuhu-ndo Yá Ndióxi. Te òré xéxi ndíhi ñáhá-yu xii-ndo te mee-ni sá cúú-xí mée-yu quide cuendá-yu, te ñá túú nèhé-yu sá yíñuhu núú Yá Ndióxi. Te cùú-yu dàtná ìⁿ vícò sá cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dácáⁿ te ñá túú dàú nchídó-xí, ducaⁿ sá tnahá-xi cùú-yu. Te cùu tucú-yu dàtná ìⁿ yutnu vídí sá ñá túú tnáhi cùuⁿ sávidí-xi, te nchaa yutnu ducaⁿ ñá túú cùuⁿ sávidí-xi te tnúhu-güedé ndéé yóho-xi te xihí duuⁿ-xi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùú-yu, chi ñá túú quide váha-yu. ¹³ Te cùu tucú-yu dàtná ndute làmár, chi ndute-áⁿ òré càndá-xi te quecòo tìñú-xi ìⁿ xio. Te cùu tucú-yu dàtná ìⁿ chódini cuáháⁿ-di duha cuáháⁿ-di dácáⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùú-yu, chi ñá túú cuini-yu cada váha-yu. Te ñáyiu-áⁿ daquihⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-yu ìⁿ xichi núú néé núú sá ndecu túha cundecu-yu ní caa ní quíhⁿ.

¹⁴ Te ndíquíⁿ yává ndíi Àdán téé cùu usá ní xínani Ènóc ní dácáhú iní ñáhá Yá

Ndiöxi xii-dé ní cáháⁿ-dé diu-ni cuendá nchaa ñáyi-u-áⁿ. Te ní cachí-dé: “Na cachií tñúhu-í xii-ndo sá Yá Ndiöxi quixi-gá ndihí cuéhé víhi espíritu xínú cuèchi núú-gá. ¹⁵ Te dàv-áⁿ cada ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyi-u te daquihíⁿ-gá nchaa ñáyi-u ndècu ichi cuéhé ichi duha núú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ càda ñaha-gá xií-yu, chi mee-ni sá cuéhé sá dühá quidé-yu, te cáháⁿ ùhú ñáhà-yu xii-gá”, duha ní cachí te Ènóc. ¹⁶ Te ñáyi-u-áⁿ ò yica iní-yu chi ñá túú ndúu vétú iní-yu nàcuáa ndècú-yu ñuyíú-a, te sàtnuhú-yu tñàha ñáyiú-yu te mee-ni sá cuéhé sá dühá sàni iní-yu quidé-yu, te quide cahnú-yu mée-yu, te mee-ni cáháⁿ vaha-yu núú tñàha ñáyiú-yu cuendá cuiní-yu sá cáda vaha ñaha ñáyi-u-áⁿ xií-yu.

Té Judás cáháⁿ-dé dóho ñáyi-u ndècu ichi Yá Ndiöxi

¹⁷ Te nchòhó ñáyi-u ò cùu iní-í, cáháⁿ ndàhú-í núú-ndó sá ò cuhuⁿ iní-ndó tñúhu sá sá ní dánèhé ñáhá cuè téé ní tendaha Xitohó Jesucristú cáháⁿ tñúhu-gá núú ñáyi-u. ¹⁸ Te sa nàha-ndo sá ní cachí-güedé sá cùmání-gá quixi tucu Xitohó Jesucristú ñuyíú-a, te coo ñáyi-u cáháⁿ cuéhé cáháⁿ duha cuendá tñúhu-gá. Te ñáyi-u-áⁿ cadá-yu mee-ni sá cuéhé sá dühá vèxi iní mée-yu. ¹⁹ Te ñáyi-u-áⁿ cúu-yu ñáyi-u cáháⁿ nándi tñúhu sá ñà túú nándihí cuendá sá vā cúú ìⁿnuu-ndo cundecu-ndo, te mee-ni sá cuéhé sá dühá ñùhu iní-yu, te ñá túú ndècu ndihí-yu Espiritú Yá Ndiöxi.

²⁰ Te nchòhó ñáyi-u ò cùu iní-í, ò dacuàha-ndo tñúhu Yá Ndiöxi sá ní sándáa iní-ndó cuendá ducaⁿ cuita cuehnu nihnu-ndo ichi-gá quihíⁿ, te cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxi nàcuáa dàcahu iní ñáhá Espiritú-gá xii-ndo. ²¹ Te ò coto-ndo mée-ndo cundecu-ndo cuendá cuu vaha iní ñáhá Yá Ndiöxi xii-ndo, te cundetu-ndo sàa nduu quixi Xitohó Jesucristú ñuyíú-a nacuaca ñaha-gá xii-ndo cundecu-ndo ndihí-gá ni caa ni quihíⁿ, chi Yaá-áⁿ ò cundahú iní ñáhá-gá xii-o.

²² Te ñáyi-u sàni ìⁿ sàni úú iní-xi cúñaha-ndo xií-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu ichi Yá Ndiöxi. ²³ Te nchaa ñáyi-u ta xíta nihnu ñùhu ichi cuáháⁿ núú ùhú núú ndàhú, ò cundihí iní-ndó cúñaha-ndo xií-yu tñúhu Yá Ndiöxi cuendá sá ná càcu nihnú-yu, te cundàhú iní-ndó-yu, te quihí iní-ndó vā cáda-ndó tñàhá-ndó nàcuáa quidé-yu, chi daquèe tñú-ndó nchàa sá cuéhé sá dühá quidé-yu-áⁿ.

Nàcuáa ndacáⁿ tñú-ó núú Yá Ndiöxi

²⁴ Te Yá Ndiöxi chindee ñaha-gá xii-ndo cuendá sá vā cundècu-ndo ichi cuehé ichi duha, te cunduu ndoo cunduu nine iní-ndó càndeca ñaha-gá xii-ndo quihíⁿ cundecu-ndo

núú ò vaha càa ndecu-gá, te ò cudíⁿ iní-ndó. ²⁵ Te Yá Ndiöxi ò ndècu ndihí-gá nchaa sá xini tñúni-gá te diu-gá ní dácacu nihnu ñaha-gá xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ ní quide ñaha-gá xii-o chi ndècu ndihí-o Xitohó Jesucristú. Te ò ndacáⁿ tñú-ó núú Yá Ndiöxi, chi ò càhnu cuu-gá ndècú-gá táxi tñúni-gá, te súúni vaha iní-gá, te ndàcu-gá quidé-gá nchaa sá vaha, te ducaⁿ-ni ò càhnu cuu-gá ndéé cùtñàhá vátá ngáva-gá ñuyíú, te ducaⁿ-ni ò càhnu cuu-gá ndéé vitna, te diu-ni ducaⁿ ò càhnu cuu-gá ni caa ni quihíⁿ, duha xini ñuhu-xi ndacáⁿ tñú-ó núú-gá. Te ducaⁿ na cunduu. Te ò chí cáda ndèe iní-ñá vitna.

NCHAA SÁ NĪ XINÍ TĒ JUÁÁ NDIHI NCHAA SÁ NĪ TECÚ DÓHO-DE

Xítohó Jesucristú xáhaⁿ-gá xii té Juáá nchaa nácuáa cada-xi ñuyúú

¹ Te Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gá xii Xítohó Jesucristú nchaa sá tá cüyatni vii-ná cada-xi ñuyúú-a cuendá sá cūñaha-gá xii cue tée xínu cuechi núú-gá, te Xítohó Jesucristú ní tendaha-gá ⁱⁱ espíritu xínú cuèchi núú-gá ní quixi-xi ní cachí tnúhu-xi nchaa tnúhu-áⁿ xii yúhú té Juáá tée xínu cuechi núú-gá, te nchaa tnúhu-áⁿ ndéé núú tütú-a. ² Te yúhú cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo nácuáa ní cáháⁿ Yá Ndióxi, te cáháⁿ ndáá tucu-í cuendá Xítohó Jesucristú, ndihi cuendá nchaa sá ní xiní-í.

³ Te váha táhú ñáyiú dācuaha nchaa tnúhu ndéé núú tütú-a, te váha tucu táhú ñáyiú ndédóho, te váha tucu táhú nchaa ñáyiú tn̄h̄ nacuáa cáháⁿ-xi, chí sa ta cüyatni vii-ná nduu cáda-xi nchaa nacuáa cáháⁿ-xi.

Té Juáá cáduha-dé tutú quíh̄ⁿ ndaha ndi úsá xichí cue ñáyiú ndécu ichi Yá Ndióxi

⁴ Te yúhú té Juáá cáduha-í tutú daquixi-í ndi úsá xichí núú ndécu nchóhó ñáyiú ndécu ichi Yá Ndióxi ndécu dístrítú Ásiá. Te mee-gá ná chindee chítúu ñaha-gá xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo. Te cuèi ndéé sanaha diu-ni-gá ndécu, te diu-ni-gá ndécu cuèi vitna, te ducaⁿ-ni cūndecu-gá cuèi ndéé núú cuaháⁿ núú vèxi, te diu-ni ducaⁿ ío na chindee chítúu ñaha ndi úsá cue espíritu ndécu núú-gá xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo. ⁵ Te diu-ni ducaⁿ na cáda tucu Xítohó Jesucristú, te diu-gá cúú-gá Yáá cáháⁿ ndáá, te diu-ni-gá ní xihí-gá te díhna-gá ní ndoto, te dátñúni ndéé cuèé-gá te ndoto cue ñáyiú ní xihí, te diu-ni-gá táxi tn̄n̄i-gá nchaa cue tée yindaha ñaha xii ñáyiú ndécu ñuyúú-a. Te ío cūu iní ñáhá-gá xii-o, te mee-gá ní sati níñí-gá te ní xihí-gá núú cùruxí sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, te ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ó, ⁶ te vitna ní quide ñaha-gá xii-o dátñá cue tée yindaha ñáyiú, te ní quide ñaha tūcu-gá xii-o dátñá cue dútú xínú cuèchi-o núú Tátá-gá Dútú Ndióxi. Te vitna nchaa-o chí ná cächí-ó sá ío cáhnu cuu Xítohó Jesucristú, te ío cūnuu-gá, te ducaⁿ-ni na cūnuu-gá ní caa ní quíh̄ⁿ. Te ducaⁿ na cūnduu.

⁷ ¡Te cundehe-ndo ándiu! Chi ichi xití vícó quixi Xítohó Jesucristú, te nchaa ñáyiú ndécu ñuyúú-a quini ñáhá-yu xii-gá, te tnáhá nchaa ñáyiú ⁱⁱ-ni cūu ndihi ñáyiú ní dánicuèhé ñáhá xii-gá quini ñáhá-yu, te nchaa ñáyiú xindecu

ndihi ñuyúú, ñáyiú ñá túú cūu váha iní ñáhá xii-gá ndáhu iní-yu òré quini ñáhá-yu xii-gá, te ndáá sá dúcáⁿ cáda-xi.

⁸ Te Yá Ndióxi cächí-gá: “Yúhú ío cūnuu-í chí diu-í sa ndécu ndéé cūtnáhá ní ngáva ñuyúú, te diu-ni-í cūndecu ndéé ná sáá nduu náa-xi ndihi nchaa sá ío, chí yúhú cūndecu-í ní caa ní quíh̄ⁿ”, duha cächí Yá Ndióxi Yáá ndácú quide nchaandi tühú sá váha. Chí diu-ni-gá sa ndécu ndéé cūtnáhá ní ngáva ñuyúú, te diu-ni-gá ndécu-tú-gá vitna, te ducaⁿ-ni cūndecu-gá ní caa ní quíh̄ⁿ.

Té Juáá ní xiní-dé Xítohó Jesucristú Yáá ío cūnuu

⁹ Te yúhú té Juáá tée ndécu ndihi-ndo ichi Xítohó Jesucristú, tnáhá-í ndóhò-í cuendá-gá dátñá ndóhò-ndó, te tnáhá-í nduu táhú-í cūndecu ndihi ñaha-í xii-ndo núú ndécu Yá Ndióxi táxi tn̄n̄i-gá. Te ío quide cahnu iní-ó cuèi nándi váha-o ndécu-o sá cuendá Xítohó Jesucristú. Te yúhú ní ngava-í vecaá ⁱⁱ núú nání Pátmós, te ñuu-áⁿ cáá xití ndute lámár. Te ducaⁿ ní cuu cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu Yá Ndióxi, te cáháⁿ váha-í cuendá Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te ⁱⁱ nduu ndumíngú nduu náatacá-ó chíñuhu-o Yá Ndióxi ní quide ñaha Espiritú-gá xii-í nacuáa cächí iní-xi, te ní tecú dóho-í ndihi ní cáháⁿ ⁱⁱ sá ní cáháⁿ ndaa sátá-í te dátñá ndihi cáháⁿ ⁱⁱ cútú ducaⁿ ndihi ní cáháⁿ-xi. ¹¹ Te cächí sá cáháⁿ-áⁿ:

–Yúhú sa ndécu-í ndéé cūtnáhá ní ngáva ñuyúú, te diu-ni-í cūndecu-í ndéé ná sáá nduu náa-xi ndihi nchaa sá ío, te chído tn̄n̄i-n ⁱⁱ núú tütú sá ná dānehé núú ñáhá-í xii-n, te daquih̄ⁿ-n tütú-áⁿ ndi úsá xichí núú xindecu cue ñáyiú ndécu ichi Yá Ndióxi xindecu dístrítú Ásiá, ndaha ñáyiú ñuu Éfesú, ndaha ñáyiú ñuu Ésmirná, ndaha ñáyiú ñuu Pèrgamú, ndaha ñáyiú ñuu Tiátirá, ndaha ñáyiú ñuu Sárdís, ndaha ñáyiú ñuu Filadelfiá, ndaha ñáyiú ñuu Laodiceá, nchaa ñáyiú ñuu-áⁿ daquih̄ⁿ-n tütú-áⁿ ndahá-yu –cächí sá cáháⁿ-áⁿ.

¹² Te ní nchócuñhu-í ndéhè-í ñuu ná cúú sá cáháⁿ-áⁿ, te ní xiní-í xínutñ̄h̄ úsá tnáhá sá ní cuáha mee-ni díñú cuááⁿ sá ndéé díte-xi, te núú díte-xi-áⁿ yíndódo ⁱⁱ caa candíl. ¹³ Te cuádava tnuú nchaa xiáⁿ ní xiní-í nūtñ̄h̄ Yáá cáá dátñá cáá ncháa nchoo ñáyiú ndécu ñuyúú-a, te ñihmu-gá ⁱⁱ dóo cáni cáa-xi ndéé núú sáhá-gá, te yidúcúⁿ nnuu ⁱⁱ sínchú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ pèchú-gá. ¹⁴ Te idi díquí-gá cuixiⁿ quiyí dátñá cuixiⁿ idi dava mbéé, ádi yúhá sá queé òré quidé víxiⁿ-xi, te tinúu-gá quidé-xi dátñá quidé-xi òré sáá itá ñuhú. ¹⁵ Te sáhá-gá súmí dátásaⁿ-xi dátñá dátásaⁿ sá nání bróncé òré cāyú-xi ducaⁿ dátásaⁿ-xi sáhá-gá, te dónaha tnúhu cáháⁿ-gá quidé-xi dátñá quidé-xi dónaha titní víhí yúte. ¹⁶ Te xio ndaha

cùha-gá nùndàha-gá úsá tñahá chódíní, te mei yùhu-gá quéné ìñ yuchí cáhnú ndèé úú xio núú-xí, te núú-gá quidé-xí dàtná quidé-xí núú nchĩcanchii òré súúní ngòyo cahni.

¹⁷ Te sá dúcáñ cãa Yaá-án nĩ xini-í núu xĩáñ ní yùhú-í ní nduá-í núú-gá, te ní cuu-í dàtná ìñ tée ní xihí sá dúcáñ ò ní yùhú-í, dico mee-gá ní sacáñ ndodo-gá ndaha cùha-gá núu yiqui cùñú-í, te ní cachí-gá:

—Vá yùhú-n, chi ñiu-ni yùhú sa ndècu-í ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyúú, te ñiu-ni yùhú cundecu-í ndéé ná sãa nduu nãa-xi ndihĩ nchaa sá ò. ¹⁸ Te yùhú cùu-í Yaá ní xihí te ní ndoto-í, te vitna ndècu vívú-í, te ducañ-ni cùndecu-í ní caa ni quihíñ. Te yùhú cùnùu-í núu nchãa ñãyiu ní xihí te ñiu-ni-í cùnùu-í núu ndécú-yu. ¹⁹ Te chido tñuní-n nchãa sá ní xini-ñ-án ìñ núu tütú, ndihĩ nchaa nãcuáa cùu vitna, ndihĩ nchaa sá cáda-xí ndéé núu cuaháñ núu véxi-gá. ²⁰ Te na cãchí tñuhú-í xii-n nãcuáa quèe-xi ndi usá chódíní ní xini-í yòtñii-í xio ndaha cùha-í, ndihĩ nãcuáa quèe-xi ndi usá sá ní cuáha mee-ni dñhúñ cuááñ, sá ndéé dité-xi te yindodo ìñ caa candil núu dité-xi-án. Te ndi usá chódíní-án, xĩáñ cùu-xí sá cùtnuní iní-ó sá ndécú úsá cue tée xinu cuechi núu Yá Ndiòxí, te ndi usá cue tée-án ndécú-güedé ndi usá xichi núu ndécú ñãyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí. Te cuendá ndi usá sá ndéé dité-xi-án, xĩáñ cùu-xí sá cùtnuní iní-ó sá ndécú úsá xichi ñãyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí —duha cãchí Yaá cãháñ-án.

2

Tnúhu sá cùu-xí ñãyiu xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Éfesú

¹ Te ní cachí tucu Yaá cãháñ-án xii-í sá chídó tñuní-í nchaa tñuhu sá vítñá cãháñ-gá ìñ núu tütú, te tendaha-í quihíñ ndaha tée xinu cuechi núu Yá Ndiòxí ndécú ñùú Éfesú sá cùu-xí cuè ñãyiu xĩndecu ichi-gá ndécú ñùú-án, te duha ní cachí-gá: “Yùhú cùu-í Yaá nùndàha usá chódíní xio ndaha cùha-í, te xica cuu-í núu ndécú ndi usá sá ní cuáha mee-ni dñhúñ cuááñ, sá ndéé dité-xi te yindodo ìñ caa candil núu dité-xi. ² Te yùhú xini-í nchaa nãcuáa quide nchohó ñãyiu xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Éfesú, te xini-í sá ò ndècu ndee-ndo quide chiuñ-ndo cuendá-gá, te ò quide cahnu iní-ndó ndècu-ndo quide-ndo chiuñ-gá. Te xini-í sá ñã tütú tñahí tñahá iní-ndó nãcuáa quide nchaa ñãyiu ndècu ichi cuehé ichi duha. Te xini tucu-í sá xító ndéé-ndó cuè tée cãchí sá ní tendaha-í véxi cãháñ tñuhu-í te ñã ndãá sá cãháñ-güedé tñuhu-í, te ducañ te cùtnuní iní-ndó sá ñã ndãá sá cãháñ-güedé tñuhu-í. ³ Te xini tucu-í sá ò ndòho-ndo quide-ndo chiuñ cuendá-í, te ducañ ò quide cahnu iní-ndó cuèí nãndí yãha-ndo, te ñã tütú cùu dusañ-ndo

quide-ndo chiuñ-án. ⁴ Dico ñã tütú cùu váha iní-í chi nchòhó ñã tütú-gá quidé-ndó dàtná ní xóo cada-ndo cùtnàhá vitna cùu víi-ni ní sãndáá iní ñãhá-ndó xii-í, chi vitna ñã tütú-gá cùu iní ñãhá víhi-ndo datná ní xóo cada-ndo dàvã-án. ⁵ Te chí dándacu iní nãcuáa ní xóo cada-ndo cùtnàhá vitna cùu saa ní sãndáá iní ñãhá-ndó xii-í, te ndixi cuèchi iní-ndó sá ñã tütú-gá quidé váha-ndo ndècu-ndo vitna, te nucuíta saa tùcu-ndo cada-ndo datná ní xóo cada-ndo ndéé díhna. Te nchòhó cada iní-ndó sá ndécú ndihĩ-ndo ìñ sá ní cuáha mee-ni dñhúñ cuááñ, sá ndéé dité-xi te yindodo ìñ caa candil núu dité-xi. Te núu vá ndixí cuèchi iní-ndó nãcuáa quide-ndo ndècu-ndo ñã, te quixi-í xocani-í xĩáñ, te ducañ sãtnahá-xi cada ñãha-í xii-ndo te núu vá ndixí cuèchi iní-ndó nãcuáa quide-ndo ndècu-ndo, te ducañ te vá yòo-gá nãtacá chiñuhu ñãha xii-í ñuú-ndó. ⁶ Dico quide váha-ndo ìñ xichi chi dàquee tñhú-ndó nchãa sá quidé cuè ñãyiu cuu nicolaitás, te yùhú tñahá-í dàquèe tñhú-í nchaa sá quidé ñãyiu-án. ⁷ Te nchòhó cada cuendá váha-ndo nãcuáa xãhañ-í xii Espiritú Yá Ndiòxí xãhañ-xi xii cue ñãyiu ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichi. Te duha ndùu tñuhu xãhañ-í xii Espiritú-gá xãhañ-xi xii-yu: Cùñaha-n xii nchaa ñãyiu sá núu na càda ndee iní-yu yãha-yu nãndí sá ná yãha-yu sá cuendá-í, te yùhú cada-í te nduu tãhù-yu cundecu váha-yu núu ndécú Yá Ndiòxí, duha xãhañ-í xii Espiritú-gá cùu-xi ñãyiu”, duha cãchí Yaá cãháñ-án. Te nchaa tñuhu-án ní chídó tñuní-í sá cùu-xí ñãyiu xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Éfesú.

Tnúhu sá cùu-xí ñãyiu xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Ésmirná

⁸ Te ní cachí tucu Yaá cãháñ-án xii-í sá chídó tñuní-í nchaa tñuhu sá vítñá cãháñ-gá ìñ núu tütú, te tendaha-í quihíñ ndaha tée xinu cuechi núu Yá Ndiòxí ndécú ñùú Ésmirná sá cùu-xí cuè ñãyiu xĩndecu ichi-gá ndécú ñùú-án, te duha cãchí-gá: “Yùhú ndécú-í ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyúú, te ñiu-ni-í cundecu-í ndéé ná sãa nduu nãa-xi ndihĩ nchaa sá ò, te ñiu-ni-í ní xihí te ní ndoto-í ndécú-í vitna. ⁹ Te yùhú xini-í nchaa nãcuáa quide nchohó ñãyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Ésmirná. Te xini-í sá ò ndòho-ndo ndècu-ndo sá cuendá-í, te xini tucu-í sá ò ndãhú-ndó dico cùu-ndo ñãyiu xĩndecu váha núu Yá Ndiòxí. Te xini tucu-í sá ò cãháñ cuèhé ñãyiu isrãel cuendá-ndó, dico ñã tütú quidé-yu nãcuáa tãu-yu cadã-yu sá cùu-yu ñãyiu isrãel, chi cùu-yu ñãyiu xinu cuechi mee-ni núu sãcuihná. ¹⁰ Dico nchòhó vá yùhú-ndó cuèí nãndí cùu nchaa sá ná ndòho-ndo cuendá-í, chi sãcuihná cada-xi te ngava dava-ndo vécaá, te ducañ càda-xi

chi cuini-xi coto ndee ñhá-xi xi-ndo núu ndisa sá vâ ná tûhú iní-ndó sâ nchicúⁿ nihnu-ndo ichi Yá Ndióxi. Te ndoho-ndo úxi nduu dico vá dañá ndéé-ndó cànchicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi-gá cuéi na cúu-ndó sâ cuendá-gá, te yúhú cada-í te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ. ¹¹ Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xáhaⁿ-í xii Espiritú Yá Ndióxi xáhaⁿ-xi xii cue ñáyi ndecu ichi-gá xindecu nchaa xichi, te duha ndúu tñúhu xáhaⁿ-í xii Espiritú-gá xáhaⁿ-xi xií-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyi sá núu na cùndee iní-yu yáha-yu nándi sá ná yáha-yu sá cuendá-í te vá cuíta nihnú-yu na sáa nduu cuíta nihnu nchaa dava-gá ñáyi, duha xáhaⁿ-í xii Espiritú-gá cúu-xi ñáyi", duha ní cachí Yaá càháⁿ-án. Te nchaa tñúhu-án ní chídó tñuní-í sá cúu-xi ñáyi xindecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúu Èsmirná.

Tñúhu sá cúu-xi ñáyi xindecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúu Pèrgamú

¹² Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-án xii-í sá chídó tñuní-í nchaa tñúhu sá vítá càháⁿ-gá ìⁿ núu tûtú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xínu cuechi núu Yá Ndióxi ndécú ñúu Pèrgamú sá cúu-xi cue ñáyi xindecu ichi-gá ndécú ñúu-án, te duha càchí-gá: "Yúhú cúu-í Yaá néhé ìⁿ yuchí cáni te ndèè úú xio núu-xi. ¹³ Te yúhú xini-í nchaa nàcuáa quide nchohó cue ñáyi xindecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúu Pèrgamú, te xini tucu-í sá ndécú-ndó núu ío cùnuu yucu ñáváha, te ñá túú dañá ndéé-ndó nchicúⁿ nihnu-ndo ichi-í, te ducaⁿ ío sándáá iní ñáhá-ní-ndó xi-í, te diu-ni ducaⁿ ní quide-ndo cùtnáhá ní sahní-güedé té Antipás núu ndécú-ndó diu-ni núu dúcáⁿ ío cùnuu yucu ñáváha. Te ndii-án ní quide ndáá ndii ní xindecu ndii ichi-í chi ní cáháⁿ váha ndii cuendá-í. ¹⁴ Dico ñá túú cúu váha iní-í cuendá ìⁿ úú sá quidé-ndó, chi ndecu ndihi-ndo ñáyi nchicúⁿ nihnu-ni nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndii Balaám. Chi ndii-án ñá túú ní quide váha ndii chi ní dácáhu iní ndii ingá téé ní xínani Bálac nàcuáa cada-dé canu ichi-dé cue ñáyi isráel ingá ichi sá ñá túú váha, chi ní xáhaⁿ té Bálac-án xii-yu sá caxi-yu nchaa sá ndúu táhú nchaa sá ní cadúha cue téé ñuyú-a dānani ñáyi ndiōxi te ñá ndáá sá ndiōxi cúu-xí, te ní dácáhu iní ñáhá-dé xií-yu sá cùndecú-yu ichi díí iní. ¹⁵ Te ndecu ndihi tucu-ndo ñáyi nchicúⁿ nihnu sá dácúaha cue ñáyi cúu nicolaitás. Te nchaa sá dácúaha ñáyi-án dáquèe tñù-í, ¹⁶ te nchòhó chí dándixi cuéchi iní sá ñá túú quide váha-ndo ndecu-ndo, chi núu ñáhá te quixi-í náá-í ndihi cue ñáyi-án ndihi yuchí cáni sá quéné yùhu-í. ¹⁷ Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xáhaⁿ-í xii Espiritú Yá Ndióxi xáhaⁿ-xi xii cue ñáyi ndecu ichi-gá xindecu nchaa xichi. Te duha ndúu

tñúhu xáhaⁿ-í xii Espiritú-gá xáhaⁿ-xi xií-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyi sá núu na cada ndee iní-yu yáha-yu nándi sá ná yáha-yu sá cuendá-í, te yúhú cuáñaha-í sá ndúu yúhu xií-yu caxi-yu ìⁿ sá vátá quini-gá-yu caxi-yu. Te xiáⁿ cúu-xi mánáá sá ní xóo caxi cue ñáyi ní xindecu ndéé sanaha, te cuáñaha tucu-í ìⁿ caa yúu cuixiⁿ xií-yu, te núu yúu-án cundee ìⁿ diu saa. Te diu-án vâ yóo tñáhi xini chi ìⁿ dii díí-ni ñáyi na quèheⁿ cuendá diu-án quini-yu, duha xáhaⁿ-í xii Espiritú-gá cúu-xi ñáyi", duha càchí Yaá càháⁿ-án. Te nchaa tñúhu-án ní chídó tñuní-í sá cúu-xi ñáyi xindecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúu Pèrgamú.

Tñúhu sá cúu-xi cue ñáyi xindecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúu Tiàtirá

¹⁸ Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-án xii-í sá chídó tñuní-í nchaa tñúhu sá vítá càháⁿ-gá ìⁿ núu tûtú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xínu cuechi núu Yá Ndióxi ndécú ñúu Tiàtirá sá cúu-xi cue ñáyi xindecu ichi-gá ndécú ñúu-án, te duha càchí-gá: "Yúhú cúu-í Déhe Yá Ndióxi, te caa tinuu-í dàtná cáá itá ñuhú, te sáhá-í cáá dàtná cáá sá nání bròncé oré ñúhú-xi núu ñúhú càyú-xi. ¹⁹ Te yúhú xini-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyi xindecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúu Tiàtirá. Te xini tucu-í sá ío cúu iní-ndó Yá Ndióxi te sándáá iní-ndó-gá. Te xini tucu-í nàcuáa ndúu chiuⁿ quide-ndo sá cúu-xi-gá. Te xini tucu-í sá ío quide cahnu iní-ndó cuéi nándi cúu sá yáha-ndo ndecu-ndo. Te xini tucu-í sá ío-gá ndúcú ndèe-ndo quide váha-ndo vítá dacúúxi cùtnáhá vitna cúu saa ní sándáá iní-ndó Yá Ndióxi. ²⁰ Dico ñá túú cúu váha iní-í cuendá ìⁿ sá quidé-ndó, chi ñá túú tñáhi ná sání iní-ndó ndecu ndihi-ni-ndo ñáyi nchicúⁿ nihnu nchaa nàcuáa dānehé ñáhá ñáha nani Jezabél. Te ñáha-án càchí-aⁿ sá càháⁿ-aⁿ tñúhu Yá Ndióxi dico ñá ndáá sá càháⁿ-aⁿ tñúhu-gá, te cuáháⁿ-aⁿ dāndahú-aⁿ nchaa ñáyi xínu cuechi núu-í ndihi nchaa sá dānehé ñáhá-án cuendá cundecú-yu ichi díí iní, te caxi-yu nchaa sá ndúu táhú nchaa sá ní cadúha cue téé ñuyú-a dānani ñáyi ndiōxi te ñá ndáá sá ndiōxi cúu nchaa xiáⁿ. ²¹ Te ní cuu vâi nduu ta dacaca-í ndécú-án cuendá ndixi cuéchi iní-aⁿ sá ñá túú quide váha-aⁿ ndecu-aⁿ, te cuéi ducaⁿ quide-í dico ñá túú cuini-aⁿ dañá-aⁿ ní ìⁿ sá cuéhé sá dúhá quide-aⁿ. ²² Te vitna yúhú ío dandòho-í-aⁿ chi tñi ñáha cuéhé xii-aⁿ, te diu-ni ducaⁿ ío dandòho-í nchaa ñáyi quide datná quidé-án te núu vá ndixi cuéchi iní-yu sá ñá túú quide váha-yu ndécú-yu, te dañá-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu. ²³ Te nchaa ñáyi cùndihí ñáha xii ñáha-án cahni-í-yu, te ducaⁿ te nchòhó ndihi dava-gá nchaa ñáyi xindecu ichi Yá Ndióxi ndécú nchaa xichi cutnuni iní-ndó ndihi-yu sá yúhú cúu-í Yaá xini

ndáá nchaa nàcuáa sàni iní ñáiyu, ndìhi nchaa nàcuáa quide-xi iní-yu. Te nchòhò nàcuáa ndùu sá quidé-ndó ìḡ ìḡ-ndo te ducaⁿ cùnduu sá táxi-í nduu táhú-ndó. ²⁴ Te dava nchòhò ñáiyu ndècu ñuu Tiàtirá, ñáiyu ñá túú nchìcúⁿ nihnu nàcuáa dànehé ñáhá ñàha nani Jezabél-áⁿ ñà túú xini-ndó nà cúú sá càchí ñáiyu nduu yuhu dacahu iní ñáhá yùcu ñávàha. Te nchòhò, ñà túú nágá cachí tnúhu-í xii-ndo cada-ndo ²⁵ diu-ná sá ìo nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu sá ndécú ndìhi-ndo, te ducaⁿ-ni cada-ndo ndéé òré quixi tucu-í. ²⁶ Te nchaa nchòhò ñáiyu na cada ndee iní yáha nándi sá nà yáha sá cuendá-í, te núu na cada-ni-ndo nchaa nàcuáa cuini-í cada-ndo ndéé nduu vâ cùndecu-gá-ndó ñuyiú-a, te yúhú taxi-í tnúhu ndee iní xii-ndo sá táxi tnùni-ndó nchaa ñáiyu ñuyiú ²⁷ dàtná ní quide mee Tàtâ-í Dútú Ndiòxí ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécú ndìhi-í, te ducaⁿ cada ñaha-í xii-ndo táxi-í tnúhu ndee iní xii-ndo cuendá ìo taxi tnùni-ndó, te cada iní-ndó sá cáda-ndó cuè ñáiyu dàtná quidé-xí ìḡ quidi òré tàhú-xi càchí duuⁿ-xi, te ducaⁿ chi nchòhò cada-ndo sá ncháá ñáiyu ñá túú quide váha cuíta nihnú-yu. ²⁸ Te cada iní-ndó sá dàtná dáyhèhé chódiní quiti quène òré sa ta tũndaá-nâ cuáháⁿ ducaⁿ cada-xi òré nâ sàá nduu ngũta-xi cada váha-xi, te ducaⁿ chi yúhú cada-í nàcuáa nduu táhú-ndó cùndecu ndìhi ñaha-ndo xii-í núú ìo váha càa ndecu-í. ²⁹ Te nchaa nchòhò cada cuendá váha-ndo nàcuáa xáhaⁿ-í xii Espiritú Yá Ndiòxí xáhaⁿ-xi xii cuè ñáiyu ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichiⁿ, duha càchí Yáá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ní chídó tnùni-í sá cúú-xí ñáiyu xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñuu Tiàtirá.

3

Tnúhu sá cúú-xí ñáiyu xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñuu Sárdís

¹ Te ní cachí tucu Yáá càháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùni-í nchaa tnúhu sá vítná càháⁿ-gá ìḡ núú tütú, te tendaha-í quihíⁿ ndaha téé xinu cuechi núú Yá Ndiòxí ndécú ñuu Sárdís sá cúú-xí cuè ñáiyu xĩndecu ichi-gá ndécú ñuu-áⁿ te duha càchí-gá: “Yúhú cúu-í Yáá ndécú ndìhi ndi usá espíritú cúú cuendá Yá Ndiòxí, te diu-ni-í cúu-í Yáá ndécú ndìhi ndi usá chódiní. Te yúhú xini-í nchaa nàcuáa quide nchòhò ñáiyu xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñuu Sárdís, te xini-í sá cúú-ndó dàtná ñáiyu ní xihí cuèi càchí ñáiyu sá ñáhá. ² Te chí cuáha cuendá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo vitna, te nducu ndèe-ndo cada-ndo ìḡ úú-gá nchaa sá váha nchìcúⁿ nihnu-ndo vitna, chí sa ndètu vií-nâ dañà-ndo nchaa-ndi túhú sá váha quide-ndo ni cuu, te quide cuendá-í sá ñà túú quide-ndo nchaa nàcuáa cuini

Yá Ndiòxí cada-ndo. ³ Te chí dándacu iní nàcuáa càháⁿ tnúhu sá ní xĩndedóho-ndo cùtnáhá ní tuha-ndo ichi Yá Ndiòxí, te canchicúⁿ nihnu-ndo cada-ndo nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ, te ndixi cuèchi iní-ndó sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te núu vâ nàcuáha-ndo cuendá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo ña, te cada-í dàtná quidé ñadúhú, chí òré ñà túú nâ yihí ìni-ndó quèxio-í núú ndécú-ndó. ⁴ Dico ndècu ndìhi-ndo ìḡ úú ñáiyu càndoo caa nine ini-xi, chí ñáiyu-áⁿ ní nduu táhú-yu cuihnú-yu dóó cuixiⁿ cuendá cùndecu ndìhi-í-yu, te ducaⁿ chí cùdú-yu núu-í. ⁵ Te nchaa ñáiyu na cada ndee ini-xi yáha nándi sá nâ yáha sá cuendá-í, te ñáiyu-áⁿ nduu táhú-yu cuihnú-yu dóó cuixiⁿ, te vâ náquète-í diú-yu núú tütú núú yódó tnùni cue ñáiyu ní nduu táhú cùndecu ndìhi-í ní caa ní quihíⁿ, te cùñaha-í xii Tàtâ-í Dútú Ndiòxí ndìhi cue espíritú xinu cuèchi núu-í sá ñáiyu-áⁿ cúu-yu ñáiyu cùu cuendá-í. ⁶ Te nchaa nchòhò cada cuendá váha-ndo nàcuáa xáhaⁿ-í xii Espiritú Yá Ndiòxí xáhaⁿ-xi xii cuè ñáiyu ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichiⁿ, duha càchí Yáá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ní chídó tnùni-í sá cúú-xí ñáiyu xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñuu Sárdís.

Tnúhu sá cúú-xí cuè ñáiyu xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñuu Filadelfía

⁷ Te ní cachí tucu Yáá càháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùni-í nchaa tnúhu sá vítná càháⁿ-gá ìḡ núú tütú, te tendaha-í quihíⁿ ndaha téé xinu cuechi núú Yá Ndiòxí ndécú ñuu Filadelfía sá cúú-xí cuè ñáiyu xĩndecu ichi-gá ndécú ñuu-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú cúu-í Yáá ìo váha quide ndáá te ñà túú tnáhí cuèchi-í. Te díhna-gá ndí Dávíí ní taxi tnùni ndí ñáiyu, te vitna yúhú táxi tnùni-í-yu, te yúhú càháⁿ-í te núu ndèndida càa ñáiyu ndìhu ndaha-í te ndèndida càa ñáiyu vâ ndìhu ndaha-í. ⁸ Te yúhú xini-í nchaa nàcuáa quide nchòhò ñáiyu xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñuu Filadelfía, te yúhú ní quide-í nàcuáa ní nihí-ndó ìḡ ichi cahnu quide-ndo chiuⁿ-í, te vâ yõ ìḡ cada nàcuáa vâ nihí-gá-ndó nàcuáa cada-ndo chiuⁿ-í. Te cuèi ñà túú ìo nihí ndéé-ndó cùndecu-ndo ichi Yá Ndiòxí dico tnùni-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-í, te ní ìḡ xito ñà túú càháⁿ-ndó sá ñà túú ndècu ndìhi ñaha-ndo xii-í. ⁹ Te nchaa ñáiyu quide nchaa nàcuáa cuini yucu ñávàha, ñáiyu-áⁿ cúu-yu ñáiyu isràél, te cuèi cúu-yu ñáiyu isràél dico ñà túú quide-yu nàcuáa tãu-yu cada-yu, te yúhú cada-í sá ncháá ñáiyu-áⁿ canehé-yu sá yifñu núu-ndó, te cutnùni iní-yu sá yúhú ìo cùu iní ñáhà-í xii-ndo. ¹⁰ Te ìo quide ndee-ni iní-ndó nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nchaa nàcuáa ní càháⁿ-í, te xíáⁿ coto ñaha-í xii-ndo ñà túú nâ tnahá-ndó

ndùu na quixi nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú ñuyíú-a. Te òré quexio nchaa tnúndòho-án ñuyíú-a te dàvá-án cutnùní nàcuáa ndùu sá quidé ññ ñáyíu. ¹¹ Te ío ndíhi quixi tucu-í. Te vá dáñá ndéé-ndó cada-ndo nchaa sá váha nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo cuendá sá vá cuita sá ní cachí Yá Ndióxi nduu táhú-ndó. ¹² Te nchaa nchòhó ñáyíu na càda ndee iní yáha nándi sá ná yáha sá cuendá-í, te yúhú cada-í sá nchòhó ío cuu càhnu-ndo cundecu-ndo núu ndécú Tàtà-í Dútú Ndióxi, te vá ññ ndùu-gá xocuiñi-ndó núu ndécú-gá. Te cada iní-ndó sá dàtná sá chídó tnùní-í diu Tàtà-í Dútú Ndióxi ññ-ndo chi ducaⁿ-ni cundecu-ndo ndíhi-gá, te cada tucu iní-ndó sá dàtná sá chídó tnùní-í nàcuáa nàni ñuú-gá ññ-ndo, chi diu ñuú-gá-án cundecu-ndo, te ñuú-án nàní-xí Jèrusalén Sáá, duha nàni ñuú-gá. Te ñuú-án quee-xí andíu núu ndécú Yá Ndióxi Yáá cúú Tàtà-í queé-xí ñuyíú. Te cada tucu iní-ndó sá dàtná sá chídó tnùní-í diu mee-í ññ-ndo, te xíáⁿ cúú-xí ññ diu saa, te ducaⁿ càda iní-ndó chi cundecu ndíhi ñaha-ndo xii-í. ¹³ Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xáhaⁿ-í xii Espíritú Yá Ndióxi xáhaⁿ-í xii cue ñáyíu ndécú ichi-gá xíndecu nchaa xichiⁿ, duha càchí Yáá càháⁿ-án. Te nchaa tnúhu-án ní chídó tnùní-í sá cúú-xí ñáyíu xíndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñùú Filadelfía.

Tnúhu sá cúú-xí ñáyíu xíndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñùú Laodiceá

¹⁴ Te càchí tucu Yáá càháⁿ-án xii-í sá chídó tnùní-í nchaa tnúhu sá vitná càháⁿ-gá ññ núu tütú, te tendaha-í quíhiⁿ ndaha téé xínu cuechi núu Yá Ndióxi ndécú ñùú Laodiceá sá cúú-xí cué ñáyíu xíndecu ichi-gá ndécú ñùú-án, te duha càchí-gá: “Yúhú cúú-í Yáá quidé núu Yá Ndióxi, te cúu-í Yáá quidé ndáá chi càháⁿ ndáá cuiti-í nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi. Te yúhú cúú-í Yáá ní quide ní ngúndecu nchaa sá ní cadúha Yá Ndióxi. ¹⁵ Te yúhú xini-í nchaa nàcuáa quide nchòhó ñáyíu xíndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñùú Laodiceá, te xini-í sá ñà túú cuini-ndó càchicúⁿ nihnu-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ-í, te ní ñà túú cuini-ndó dañá duuⁿ-ndo. Te váha-gá sá dùuⁿ dùuⁿ cada-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ-í àdi núu ñáhá te duuⁿ duuⁿ dañá-ndo. ¹⁶ Te sá dúcáⁿ quide-ndo ñà túú cuini-ndó dùuⁿ duuⁿ-ni cada-ndo nàcuáa càháⁿ-í, te ní ñà túú cuini-ndó dùuⁿ duuⁿ-ni dañá-ndo te sáa nduu vá cúndee-gá iní-í cuendá nchaa sá quidé-ndó-án, te daquèe títú ñáhá-í xii-ndo. ¹⁷ Te càchí-ndó sá cuicá-ndó, te ío váha ta yáha-ndo nchaa nduu cuáháⁿ, te ñà túú tnàhí ná cúmáni xii-ndo, te ñà túú cùnuni iní-ndó sá cúú-ndó dàtná cue ñáyíu ío ndàhú yáha, te cúu-ndo datná ñáyíu ndàhú, ñáyíu ío cùndahú iní ñáhá tnàha ñáyíu-xi, te cúu-ndo datná cue ñáyíu cuáá, te

cúu tucu-ndo datná cue ñáyíu ndàhú ñà túú tnàhí dóó-xi. ¹⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cáda-ndó dàtná xíquide cue ñáyíu sàaⁿ ññ sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ sá ío váha càa, te ducaⁿ quidé-yu te ío-gá cúú cuicá-yu. Te cada tucu-ndo dàtná xíquide cue ñáyíu sàaⁿ dóó cuixíⁿ sácuiñnu-yu cuendá sá vá cúú-yu dàtná ñáyíu ndàhú ñà túú dóó-xi, te cada tucu-ndo dàtná quidé cue ñáyíu sàaⁿ yúcu queé núu-xi nàcuáa cutnùní váha núu-yu, te duha càháⁿ-í xáhaⁿ-í xii-ndo chi cuini-í sá nàtuha ñaha-ndo xii-í, te ío váha cundecu-ndo sá cúú-xí Yá Ndióxi. ¹⁹ Te càháⁿ-í dóho nchaa ñáyíu cuu iní-í òré ñà túú quide ndáá-yu, te dàndoho-í-yu, núu xíáⁿ cuini-í sá nchòhó ndixi cuéchi iní-ndó sá ñà túú quide váha-ndo ndécú-ndo. ²⁰ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá yúhú cúú-í dàtná ññ téé nùtní yuyèhe ndaa quehé te càháⁿ-í ñáyíu yíhi xiti vehe, te núu na càda cuendá-yu sá càháⁿ-í te nacaáⁿ-yu yuyèhe te quíhu-í xiti vehe cudini-í ndíhi-yu, te duha càháⁿ-í chi cuini-í cundecu ndíhi ñaha-í xii-ndo. ²¹ Te nchaa nchòhó ñáyíu na càda ndee iní-xi yáha nándi sá ná yáha sá cuendá-í, te yúhú taxi-í xii-ndo ññ xichi núu ndécú-í cundecu-ndo te cunu-ndo tnàhá-ndó dàtná cùnù-í, chi yúhú ducaⁿ ní quide ndee iní-í ní yáha-í nándi sá ní yáha-í te vitna ní nduu táhú-í ndécú-í núu ndécú Tàtà-í Dútú Ndióxi cùnù-í. ²² Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa càháⁿ Espíritú Yá Ndióxi xáhaⁿ-xi xii cue ñáyíu ndécú ichi-gá xíndecu nchaa xichiⁿ, duha càchí Yáá càháⁿ-án. Te nchaa tnúhu-án ní chídó tnùní-í sá cúú-xí ñáyíu xíndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñùú Laodiceá.

4

Nàcuáa chíñuhu ñáyíu Yá Ndióxi andíu

¹ Te sàtá ní yáha ducaⁿ ní cuu te ní xini-í nchí andíu, te ní càháⁿ tucu Yáá ní càháⁿ ndíhi ñaha xii-í díhna, te Yáá-án ní càháⁿ níhi-gá dàtná càháⁿ níhi ññ cútú, te ní cachí-gá xii-í:

—Taquène iha te na dànehé ñáhá-í xii-n nchaa nàcuáa cada-xi ndéé núu cuáháⁿ núu véxi —càchí-gá.

² Te òré-ni-án ní quide ñaha tucu Espíritú Yá Ndióxi xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te diu-ni òré-án ní xini-í nùtní ññ xilé váha andíu te càa datná cáa xilé sácco nchíhi cue ñáyíu ío cunu, te núu xilé váha-án núcco Yáá táxi tnùní. ³ Te Yáá-án cáa-gá dàtná cáa yúú chàhncí yúú váha sá nání jáspe, te càa tucu-gá dàtná cáa yúú váha sá nání còrnalíná, te ñùhu doco ñaha ññ cóo yáhnchí xii-gá, te tásaⁿ-di dàtná tásaⁿ ññ yúú váha sá nání èsméraldá. ⁴ Te ní xini tucu-í nùtní ócó cúmí xilé váha ní càndéé núu núcco-gá, te núu xilé-án xínucóo ócó cúmí cue téé cúu

sacuéhé te xixihnu-güedé mee-ni döó cuixín, te ìn caa coróná sá ni cuáha mee-ni dihún cuáán xixúhu díqui-güedé. ⁵ Te núú núcöo Yáá táxi tnúni-án sáá ndúté, te cáhán ñuhu te xica chíhi-xi dónaha, te càyú úsá iti núú núcöo-gá, te sá úsá iti-án xián cútñúni sá ndécú úsá espíritú cúu cuendá-gá. ⁶ Te ndécú ìn sá ndécú ndàa núú-gá te xián cáá dàtná cáá lámár, te dàtná cáá vidriú cáá ñihí.

Te ní candéé díñi Yáá núcöo-án xínutnii cúmí quiti te titní víhí tinuu-güedi ndeé ndàa sáta-güedi ndihi ndàa núú-güedi. ⁷ Te quiti dihna nuu càa-di datná cáá ndicaha, te quiti cùu uú cáá-dí dàtná cáá ndicutu, te quiti cùu uní néhé-dí núú tée, te quiti cùu cumí cáá-dí dàtná cáá yàcolo oré cuáhán-di núú tàchí. ⁸ Te ndi cùmí quiti-án ndeé íñú ndíxín-güedi ìn ìn-güedi, te ñihí xítí ndíxín-güedi ndihi ndàa sáta ndíxín-güedi ndeé tinuu-güedi, te nduu niú chíñuhu-güedi Yá Ndióxi, te xáha-güedi xii-gá:

Yòhó Dútú Ndióxi duca-ni ta quide ndáá-n vèxi, te duca-ni quide ndáá-n cuéi vitna, te diu-ni duca-ni càda ndáá-n núú cuáhán núú vèxi,

te cùu-n Yáá quidé nchàa-ndi túhú sá váha, te diu-ni-n sá ndecu-n ndeé cútñhá ní cuáha ñuyú,

te diu-ni-n ndecu-n cuéi vitna, te diu-ni-n cùndecu-n cuéi ndeé núú cuáhán núú vèxi.

Duha xáha-n cué quiti-án xii Yáá núcöo núú xilé váha-án chíñuhu ñaha-güedi.

⁹ Te cue quiti-án ìo ndàcán táhú-güedi núú Yáá núcöo núú xilé váha-án cuendá nchaa sá quidé-gá. Te Yáá-án cúu-gá Yáá ndécú nchàa nduu nchaa quíú. Te cue quiti-án càchí-güedi sá ìo càhnu cuu-gá te nèhe-güedi sá yíñuhu núú-gá. Te ndi tnahá oré duca-ni cáhán-güedi, ¹⁰ te ndi òcò cúmí cue tée cùu sacuéhé xínucöo-án ngüíñi xítí-güedé núú Yáá núcöo-án, chí diu-gá cúu-gá Yáá ndécú nchàa nduu nchaa quíú te chíñuhu ñaha-güedé xii-gá, te tàva-güedé coróná ñuhú díqui-güedé te tàxi ndecu-güedé núú-gá, te xáha-güedé xii-gá:

¹¹ Yòhó cúu-n Dútú Ndióxi Yáá cúu cuendá ñhá xii-ndí,

te ìo càhnu cuu-n, te ìo váha quide-n, te nèhe-ndí sá yíñuhu núú-n, chí duca-ni táu-xi càda-ndí,

chí yòhó cúu-n Yáá ní cadúha nchaandi túhú sá ìo,

te duca-ni ngúndecu nchaa xián chí mee-ni dùca-ni sani iní-n càda-n.

5

Cuendá Yáá cáá dàtná cáá ìn mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé ndihi cuendá ìn tutú

¹ Te ní xini tucu-í sá Yáá núcöo núú xilé váha-án nundàha-gá ìn tutú ní nacatuuu xio ndaha cùha-gá, te ndeé lètrá ndàa sáta-xi ndihi ndàa xítí-xi, te úsá tnàhá tutú líhli ñuhu seyú ndeé sáta tütú-án cuendá sá vâ dáñá-xi nàca. ² Te ní xini-í ìn espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te ndeé víhi-xi te ñihí cáhán-xi, te càchí-xi:

—¿Yoo táu-xi xocàni nchaa tutú líhli ñuhu seyú ndeé sáta tütú-a te nadacáa-xi? —càchí espíritú-án.

³ Dico ní àndiu, te ní núú ñuyú-a, te ní ndàa xítí ñuhu ñá túú ìn ñáyúu táu-xi nadacáa tütú-án te cundèhé-yu. ⁴ Te yúhú ní ngüita-í ndahyú víhi-í cuendá sá ña túú ní ìn ñáyúu táu-xi nadacáa tütú-án cundèhé-yu. ⁵ Te ìn cue tée cùu sacuéhé xínucöo xián ní càchí-güedé xii-í:

—Vá ndahyú-gá-n, te cada cuendá-n chí Yáá ìo cùnuu cuu ndi mee cue ñáyúu cùu ñani tnàhá ndii Júdá, diu-ni Yáá cúu ñani tnàhá ndii Dáví, Yáá-án cúu-gá Yáá ní ndacu ní yáha nchaa nándi sá ní yáha, núú xián diu-gá táu-gá xocàni-gá nchaa tutú líhli ñuhu seyú ndeé sáta tütú-án te nadacáa-gá —duha càchí tée cùu sacuéhé-án.

⁶ Te tnuú ndi òcò cúmí cue tée cùu sacuéhé xínucöo-án, ndihi tnuú ndi cúmí quiti xínutnii-án, ndihi núú núcöo Yáá táxi tnúni-án ní xini-í núnii ìn Yáá cáá dàtná cáá ìn mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé te ní xihí-di ní cùu te ní ndoto-di, te ndeé úsá ndiqui-di, te ndeé úsá tinuu-di, te sá úsá tinuu-di-án cútñúni sá ndécú úsá espíritú cúu cuendá Yá Ndióxi, duca-ni Yáá-án ní xini-í. Te cue espíritú-án ní tendaha-gá xicá cùu-xi ní caa xico ñuyú. ⁷ Te Yáá cáá dàtná cáá ìn mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé-án ní sàhá-núú Yáá núcöo núú xilé váha-án.

⁸ Te oré ní quehe-núú-gá tutú-án te ndi cúmí quiti xínutnii xián ní ngüíñi xítí-güedi núú-gá, te duca-ni ngüíñi xítí tucu ndi òcò cúmí cue tée cùu sacuéhé xínucöo-án, te ndi díñi núú-güedé xínehe-güedé yáá sá nání arpá, te xínehe tucu-güedé ndi díñi núú-güedé ìn caa tícúu ní cuáha mee-ni dihún cuáán, te chítu dusa sá sàhá-ní. Te ñúhna dusa sá sàhá-ní tmámí-án cúu-xi dàtná nchaa tnúhu càhá-n chaa ñáyúu ndécú ichi Yá Ndióxi oré càhá-n ndihi ñhá-yu xii-gá. ⁹ Te xita-güedé ìn ndudú sáa ndihi cue quiti-án chíñuhu ñaha-güedé xii-gá, te càchí-güedé ndihi cue quiti-án:

Yòhó táu-n quèhe-n tutú-a te xocàni-n nchaa tutú líhli ñuhu seyú ndeé sáta-xi,

chí yòhó ní sati ñihí-n te ní xihí-n, te cuendá xián ní nduu cuendá Yá Ndióxi cue ñáyúu ìn ìn nàció-n, ndihi ñáyúu xíndecu ìn ìn ñuu, ndihi ñáyúu càhá-n ndi díñi ndi

díiⁿ núú tñuhu, ndihi ñáyiú xĩndecu iⁿ xichi.

10 Te ní quidé-n-yu dàtná cue téé yĩndaha ñáyiú, te ní quide tũcú-n-yu dàtná cue dútú sá cúu-xí Yá Ndiõxi.

Te sáá nduu te taxi tñuní-yu ñuyíú-a. Duha cáháⁿ cue téé-áⁿ ndihi cue quiti-áⁿ chíññuhu-güedé ndihi-güedi Yáá-áⁿ.

11 Te sáá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ cuéhé víhi espíritú xínú cuéchi ní candéé núú núcõo Yáá táxí tñuní-áⁿ, ndihi núú xĩnutnii ndi cùmí cue quiti-áⁿ, ndihi núú xĩnucõo cue téé cùu sacuéhé-áⁿ, te ní xiní-í sá sũni cuéhé víhi espíritú-áⁿ xĩndecu xiáⁿ, 12 te níhi ní cáháⁿ cue espíritú-áⁿ, te cächí-xi:

Yòhó Yáá cáá dàtná cáá iⁿ mbéé quiti ní dánícuéhé-güedé te ní xihí ní cùu te ní ndoto,

te yòhó ío càhnu cuu-n, te ndècu ndihi-n nchaandi túhú,

te ío ndècu ndihi-n sá xiní tñuní-n, te ndàcu-n quide-n nchaa sá cuini-n,

te nèhe-ndí sá yĩññuhu núu-n, te ío váha quide-n,

te chíññuhu ñaha-ndí xii-n, chí ducaⁿ tàú-ndí cada-ndí chí ío càhnu cuu-n.

Duha cächí nchaa cue espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-gá chíññuhu ñaha-xi.

13 Te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ nchaandi túhú sá ní cadúha Yá Ndiõxi ndécú àndiú, ndihi nchaa sá ndécú ñuyíú, ndihi nchaa sá ndécú xití ñuhu, ndihi nchaa sá ñuhú xití ndute làmár, te xĩcachí-xi:

Yòhó Yáá núcõo núú xilé váha, ndihi yòhó Yáá cáá dàtná cáá iⁿ mbéé quiti ní dánícuéhé-güedé táxí tñuní-ndó, te nèhe-ndí sá yĩññuhu núu-ndó,

te ducaⁿ ío ndàcáⁿ táhú-ndí núu-ndó, chí ío váha quide-ndo te ío cùnnu-ndo,

te diu-ni duha cáháⁿ váha-ndí cuendá-ndó ní caa ní quihíⁿ.

Duha cächí nchaa sá ní cadúha Yá Ndiõxi.

14 Te ndi cùmí cue quiti xĩnutnii-áⁿ cächí-güedi:

—jDucaⁿ na cùnduu! —cachí-güedi.

Te ndi ócõ cùmí cue téé cùu sacuéhé xĩndecu-áⁿ ní ngüññi xití-güedé chíññuhu-güedé Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quíú.

6

Cuendá úsá tutú lìhli ñuhu seyú

1 Te sáá dúcáⁿ te ní xiní-í sá Yáá cáá dàtná cáá iⁿ mbéé quiti ní dánícuéhé-güedé-áⁿ ní xócání-gá iⁿ tutú lìhli ñuhu seyú ndéé sáá tütú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ iⁿ quiti cùmí xĩnutnii-áⁿ, te níhi ní cáháⁿ-di dàtná cáháⁿ ñuhu, te cächí-di:

—jTaquiⁿ cundehe-n! —cachí-di.

2 Te òré-ni-áⁿ ní xiní-í iⁿ cuayú cuixíⁿ yódó ñaha iⁿ sá yódó ñaha xii-di, te sá yódó ñaha xii-di-áⁿ néhé-xí iⁿ arcú sá cúu tñuxí-xi, te ní nduu táhú-xi iⁿ coróná, te ní ndacu-xi ní cunu-xi te ducaⁿ-ni ta cùnnu-xi cuaháⁿ.

3 Te òré ní xócání-gá tutú lìhli cùu uú ñuhú seyú ndéé sáá tütú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ tucu ingá quiti cùu uú xĩnutnii-áⁿ, te cächí-di:

—jTaquiⁿ cundehe-n! —cachí-di.

4 Te òré-ni-áⁿ ní xiní tucu-í iⁿ cuayú tícuéhé ní quee-di cuaháⁿ-di, te yòdo ñaha iⁿ sá yódó ñaha xii-di, te sá yódó ñaha xii-di-áⁿ ní níhi-xi tñuhu ndee íni sá daticánuu-xi ñáyiú vá cùndècu ndihi tñaha váha-gá-yu, te ngüita ñáyiú cahni tñahá-yu, te ní nduu táhú-xi iⁿ yuchi cáhñú víhi.

5 Te òré ní xócání tucu Yáá-áⁿ ingá tutú lìhli cùu uní ñuhú seyú ndéé sáá tütú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ quiti cùu uní xĩnutnii xiáⁿ, te cächí-di:

—jTaquiⁿ cundehe-n! —cachí-di.

Te òré-ni-áⁿ ní xiní tucu-í iⁿ cuayú tñuu te yòdo ñaha tucu iⁿ sá yódó ñaha xii-di, te sá yódó ñaha-áⁿ nùndàha-xi úú yaxiⁿ libré. 6 Te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ iⁿ sá ní cáháⁿ tnuu cue quiti xĩnutnii-áⁿ, te cächí-xi:

—Iⁿ cuartú-ná triú níhi-ndó sá iⁿ díhúⁿ denariú, te uní cuartú-ná cebadá níhi-ndó sá iⁿ tucu díhúⁿ denariú, dico acití ndihi ndudí ndéhé yoho yáha stilé chí vá ndihí ñihnu — duha cächí sá cáháⁿ-áⁿ.

7 Te òré ní xócání tucu Yáá-áⁿ tutú lìhli cùu cumí ñuhú seyú ndéé sáá tütú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ tucu ingá quiti cùu cumí xĩnutnii-áⁿ, te cächí-di:

—jTaquiⁿ cundehe-n! —cachí-di.

8 Te òré-ni-áⁿ ní xiní tucu-í iⁿ cuayú yáhá, te yòdo ñaha tucu iⁿ sá yódó ñaha xii-di, te sá yódó ñaha xii-di-áⁿ nání-xi Sá xihí, te xiáⁿ sáhní-xí ñáyiú, te sáá xiáⁿ nchicúⁿ sá nèhé núú ndécú ñáyiú ní xihí. Te cùmí xichi cùu ñuyíú, te sá sáhní ñaha xii ñáyiú-áⁿ ní níhi-xi tñuhu ndee íni danáa-xi ñáyiú iⁿ xichi ñuyíú, te davá-yu cahni ñaha-xi ndihi yuchi, te cada-xi sá cóo tñamá te cuú-yu, te cada tucu-xi sá cóo cuéhé cahni-xi ñáyiú, te diu-ni tucu-xi cada sá ncháá quiti dééⁿ cahni-di ñáyiú.

9 Te òré ní xócání tucu Yáá-áⁿ tutú lìhli cùu uhúⁿ ñuhú seyú ndéé sáá tütú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te òré-áⁿ ní xiní-í nùtnii iⁿ núú sácõdó sá ndúú táhú Yá Ndiõxi, te ndaa caha xiáⁿ ní xiní-í xĩndecu nchaa àlmá ñáyiú ní sahní-güedé núú ñuyíú sá cuendá tñuhu Yá Ndiõxi, ndihi sá cuendá sá ní cáháⁿ váha-yu cuendá-gá. 10 Te nchaa àlmá-áⁿ níhi xicáháⁿ-xi, te xáhaⁿ-xi xii Yá Ndiõxi:

—Yòhó Dútú Ndiõxi cúu-n Yáá ñá tütú tñahí cuéchi-xi, te ñá tütú tñahí quée cáva-n

quide-n ñⁿ sá cáháⁿ. ¿Te ná ndéé ama dandòho-n ñáyiu ndècu ñuyú nachinaa-n cuendá sá ní quide ñàhá-yu xii-ndí-í? —càchi cue àlmá-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-gá.

¹¹ Te sáta dúcáⁿ te nchaa cue àlmá ñáyiu-áⁿ ní níhí-xi dóo cuixíⁿ ní quee cuíhu-xi, te ní xitnúhu ñaha xii-xi sá ná ndetàtú-xi te cundetu tnaa-xi ndéé ná xínu cava cuú ñáyiu nàcuáa ndéé tnuni dàtná ní xíhí cue ñáyiu dii àlmá-xi cùu-xi. Te ñáyiu sa ní xíhí-áⁿ ñⁿ-ní cùu-yu ndíhí ñáyiu vitna cuú-áⁿ chí mee-ní chiúⁿ Xítoho Jesucristú quidè-yu, te diu-ni ichi-gá ndécú-yu.

¹² Te òré ní xócání tucu Yaá-áⁿ tutú líhli cùu íñú ñúhú sèyú ndéé sáta tutú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní xiní-í súuní ñíhí ní quidí-xi ñuyú, te ní cutnuu ñíhí núú nchíanchii dàtná ñⁿ dóo tnúú, te ní cuu ticuèhé ñíhí ñíhí núú yóo. ¹³ Te ní xiní-í ní ngoyo chódíní ñuyú-a dàtná ngóyó ngúxí yíhí òré quéné táchí ñíhí. ¹⁴ Te ní xiní-í ní nadúcúⁿ nuu andiu dàtná nádúcúⁿ nuu ñⁿ tutú te ní ndóñúhú-xí, te nchaa tindúú ní xica ndehe-xi núú ndécú-xí, te ducaⁿ ní xica ndehe tucu nchaa tindúú yíchí ndécú xítí ndute lámár. ¹⁵ Te nchaa cue téé yindaha ñáyiu ní nguiváha-güedé, ndíhí nchaa dava-gá cue téé io tàxi tnuní, ndíhí nchaa ñáyiu cuica, ndíhí nchaa cue téé tàxi tnuni sandádú, ndíhí cue sandádú cue téé io váha sáá díquí-xi nàcuáa cada-güedé nàá-güedé, ndíhí nchaa ñáyiu ñá túú tnáhi dàñá quee núú chiúⁿ patróoⁿ-xi, ndíhí nchaa ñáyiu dàñá queé núú chiúⁿ patróoⁿ-xi. Te dava ñáyiu-áⁿ ní nguiváha-yu xítí yaú, te davá-yu ní nguiváha-yu nchaa tnuú cava. ¹⁶ Te xáháⁿ-yu nchaa tindúú ndíhí nchaa cava:

—Chí tàcuuⁿ chiváha ñaha-ndo xii-ndí cuendá sá vâ quini ñáha Yáa ío tàxi tnuní núcóo núú xilé váha, ndíhí cuendá sá vâ dándòho ñaha Yáa cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, chí Yaá-áⁿ ío cùdéeⁿ-gá núú-ndí —duha càchí nchaa ñáyiu-áⁿ xáháⁿ-yu xii nchaa tindúú-áⁿ ndíhí nchaa cava-áⁿ.

¹⁷ Te vitna ní sáá nduu ío cùu cahnu nduu tnúndòho tnúhu ndáhú, te vâ yóo ñⁿ cundee íni-xi yáha nchaa tnúndòho-a.

7

Ñáyiu israhél ñáyiu nanhí tãhú

¹ Te sáta xiãⁿ te ní xiní-í cúmi tnáhá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi xínutnii-xi ndí cúmi xio ñuyú, te cue espíritú-áⁿ ní ngani-xi táchí cuendá sá vâ cuicó-gá-xi ní lámár, te ní díquí yutnu, te ní ñⁿ xichi ñuyú vâ cuicó-gá-xí. ² Te cue espíritú-áⁿ ndécú ndíhí-xi tnúhu ndee íni danáa-xi sá ío lámár ndíhí sá ío ñuhu yíchí, te ní xiní tucu-í ingá

espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní quee nchita-xi ndaa nacúaa quène nchíanchii, te nùndaha-xi seyú Yá Ndióxi Yáa ndécú nchàa nduu nchaa quíú, te ñíhí ní cáháⁿ-xi xáhaⁿ-xi xii ndí cúmi cue espíritú-áⁿ:

³ —Vâ dánàa-ndo sá ío lámár, te ní vâ dánàa-ndo yutnu, te ní ñⁿ sá ío ñuyú vâ dánàa-ndo, chí cundetu-ndo ndéé ná tàxi ndecu-ndí ñⁿ sèñá tneé nchaa ñáyiu xínu cuèchi núú Tãtá-ó Dütú Ndióxi —duha càchí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii ndí cúmi espíritú xínutnii ndí cúmi xichi ñuyú.

⁴ Te ní tecú dòho-í ní cáháⁿ ñⁿ sá ní cáháⁿ, te ní cachí-xi sá núú ndí úxúú xichi cue ñáyiu israhél te ní xínu ñⁿ cièndú údico cúmi mìl-yu ní ngúndecu sèñá tneé-yu. ⁵ Te núú ñⁿ cièndú údico cúmi mìl ñáyiu-áⁿ, te ní xínu úxúú mìl cue ñani tnáhá ndí Judá ní ngúndecu sèñá tneé-yu, te úxúú mìl cue ñani tnáhá ndí Rúbén, te úxúú mìl cue ñani tnáhá ndí Gàd, ⁶ te úxúú mìl cue ñani tnáhá ndí Àsér, te úxúú mìl cue ñani tnáhá ndí Neftálí, te úxúú mìl cue ñani tnáhá ndí Manásés, ⁷ te úxúú mìl cue ñani tnáhá ndí Mió, te úxúú mìl cue ñani tnáhá ndí Lèví, te úxúú mìl cue ñani tnáhá ndí Isàcár, ⁸ te úxúú mìl cue ñani tnáhá ndí Zabulón, te úxúú mìl cue ñani tnáhá ndí Chèb, te úxúú mìl cue ñani tnáhá ndí Benjamín, nchaandi túhú ñáyiu-áⁿ ní ngúndecu sèñá tneé-yu.

Cuèhé víhí ñáyiu ñihnu dóo cuixíⁿ

⁹ Te sáta xiãⁿ te ní xiní-í cuèhé víhí ñáyiu, ñáyiu ñⁿ ñàcióⁿ, ndíhí ñáyiu ñⁿ ñuú, ndíhí ñáyiu cáháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu, ndíhí ñáyiu ní xíndecu ñⁿ ñⁿ xichi, te nchaa ñáyiu-áⁿ xínutnii-yu ndaa núú Yáa tàxi tnuní núcóo núú xilé váha, ndíhí núú Yáa cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, te vâ yóo ñⁿ ndàcu cahu ñaha xii-yu chí cuèhé víhí-yu, te nchaá-yu xíxíhu-yu mee-ní dóo cuixíⁿ, te nùndahá-yu nchaá-yu ñⁿ caa ndàha yutnu ñuú. ¹⁰ Te nchaá-yu ñíhí xicáháⁿ-yu, te càchí-yu:

Yáa tàxi tnuní núcóo núú xilé váha cùu-gá Ndióxi-ó,

te diu-gá ndíhí Yáa cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé ní dácácu ñihnu ñaha-gá xii-o núú ùhú núú ndáhú.

Duha càchí nchaa ñáyiu-áⁿ. ¹¹ Te nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní nadúcúⁿ ndéé-xi xínutnii-xi ní càndéé núú núcóo Yáa núcóo núú xilé váha, ndíhí núú xínucóo cue téé cùu sacuéhé, ndíhí cue ndí cúmi quiti xínutnii-áⁿ, te nchaa-xi ní nguíñí xítí-xí te ní ngúnu ndeyí-xi núú Yáa núcóo núú xilé váha-áⁿ, te nchaa-xi ní nguíta-xi chíñuhu ñaha-xi xii-gá, ¹² te càchí-xi:

Na càháⁿ ndáá-ndí núú yóho Tãtá-ndí Dütú Ndióxi sá ío càhu cuu-n, te ndàcu-n

guide-n nchaa sá vâha cuini-n, te ío vâha guide-n, te ndêcu ndihi-n nchaa sá xini tnúni-n,
 te chiñuhu ñaha-ndí xii-n, te ducaⁿ ndacáⁿ táhú-ndí núu-n cuendá nchaa sá guide-n, te nehe-ndí sá yíñuhu núu-n,
 te tnúhu càháⁿ-ndí-a cùu-xi tnúhu ndáá,
 te diu-ni duha cáháⁿ-ndí ndéé núu cuaháⁿ núu vèxi.
 Duha cachi nchaa cue espíritu-án xâhaⁿ-xi xii Yaá núcôo núu xilé vâha-án.

13 Te ñiⁿ cue tée cùu sacuéhé xindecu-án ní xicáⁿ tnúhú-dé núu-í, te cachi-dé:

—¿Yónđi cùu ñáyiú dácáⁿ xixíhnu dóo cuixiⁿ-án, te ndéé véxi-yu núu dácáⁿ xindáá-yu-i? —cachi-dé.

14 Te yúhú ní xâhaⁿ-í:

—Tátá, ñá túú xini-í, dico mee-n xini-n —duha ní xâhaⁿ-í xii-dé.

Te dátñuni ní cachi tnúhu-dé xii-í ná cúú ñáyiú-án, te cachi-dé:

—Nchaa ñáyiú-a cùu-yu ñáyiú ní quee núu ío víhi tnúhu ndôho tnúhu ndáhú sá vâ cundêe ini-ó te véxi-yu iha, te cùu-yu ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine ini-xi cuendá sá ní sati ñíñi Yaá cáá dátñá cáá ñiⁿ mbéé quití ní dánicuehé-güedé, cuendá xíáⁿ vitna ní ndihí-yu ní nduu cuixiⁿ dóo xixíhnu-yu. 15 Te núu xíáⁿ vitna ní nduu táhú-yu ndécú-yu núu ndécú Yá Ndióxi Yaá táxi tnúni núcôo núu xilé vâha, te cuéi nduu cuéi núu xínú cuèchi-yu núu-gá vitna, te diu-gá xító ñaha-gá xii-yu. 16 Te vitna ní sáá-yu núu-gá cundecú-yu te vâ ndóhó-gá-yu docó, te ní vâ quini-gá-yu ndohó-yu yichi-yu ndute, te ní vâ quini-gá-yu ndohó-yu cahni nchíanchii, te ñá túú-gá ná cahni ndohó-yu. 17 Te ducaⁿ chi Yaá cáá dátñá cáá ñiⁿ mbéé quití ní dánicuehé-güedé ndécú-gá núu núnñi xilé vâha núcôo Yá Ndióxi Yaá táxi tnúni, Yaá-án coto ñaha-gá xii-yu dátñá quidé ñiⁿ toli oré xító-dé mbéé-dé, te candeca ñaha-gá xii-yu quíñiⁿ núu tóo ndute, te ndute-án cúu-xi ndute candeca ini-yu, te Yá Ndióxi cada-gá sá vâ quini-gá-yu tnúhu ndáhyú —duha ní cachi tnúhu tée cùu sacuéhé-án xii-í.

8

Cuendá tícúú sá ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuááⁿ

1 Te sáta dúcáⁿ te Yaá cáá dátñá cáá ñiⁿ mbéé quití ní dánicuehé-güedé ní xócáni-gá tutú líhli cùu usá ñúhú sèyú ndéé sáta tütú sá ní nadúcúⁿnuu-án, te órê-án ní cunahi súñi navií-ná ní cuu andñu dátñá cuádava órê. 2 Te ní xini-í usá ñháá espíritu xínú cuèchi núu Yá Ndióxi xínutñi-xi núu núcôo-gá, te ní níhi-xi ñiⁿ caa cütú xínehe-xi. 3 Te dátñuni ní xini tucu-í ingá espíritu xínú cuèchi núu-gá ní quexio-xi nehe-xi ñiⁿ tícúú ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuááⁿ te ñúhu vai dusa sá sáháⁿ tnámí,

te ní ngúnutñi espíritu-án núu ndécú sá ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuááⁿ núu sácódó sá ndúú táhú Yá Ndióxi, te xíáⁿ núnñi-xi ndáa núu-gá, te dusa sá sáháⁿ tnámí-án cahmi espíritu-án núu sácódó sá ndúú táhú-gá-án cuendá ñúhmá dusa-án cundñi-xi nchaa tnúhu càháⁿ ñáyiú càháⁿ ndihi ñaha xii-gá, nchaa ñáyiú cùu cuendá-gá. 4 Te nundaha espíritu-án tícúú ñúhú dusa sá sáháⁿ tnámí cáyú, te quene ñúhmá núnñi-xi núu Yá Ndióxi, te ñúhmá-án cundñi-xi nchaa tnúhu càháⁿ ñáyiú càháⁿ ndihi ñaha xii-gá, nchaa ñáyiú cùu cuendá-gá. 5 Te ní queheⁿ espíritu-án tícúú te ní dáchítú-xi ñuhú yódó núu sácódó sá ndúú táhú Yá Ndióxi, te ní xítenuu-xi ñuyúú, te órê ducaⁿ ní quide-xi te ní cáháⁿ víhi ñúhu, te ío dusaⁿ ní quide-xi ñuyúú, te ní sáá nduté, te níhi víhi ní tnáa.

Ndi usá espíritu ní tiú-xi ñiⁿ caa cütú xínehe-xi

6 Te ndi usá cue espíritu xínehe ñiⁿ caa cütú-án ní ngúndecu túha-xi cuendá tiú-xi.

7 Te espíritu díhna nuu ní tiú-xi cütú néhé-xí, te ñuyúú-a ní ngoyo ñíñi dácánuu-xi ndihi ñuhú ndihi ñíñi, te luha-ná te cuu dava ñuyúú ní cáyú, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa yutnu ío ñuyúú ní cáyú, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa cùhú ío ñuyúú ní cáyú.

8 Te espíritu cúú ùú ní tiú-xi cütú néhé-xí, te dátñá cáá ñiⁿ tindúú cáá ñiⁿ sá ní ngava xiti lámár te nchicúⁿ ñuhú, te luha-ná te cuu dava ndute lámár-án ní nduu-xi ñíñi. 9 Te luha-ná te cuu dava nchaa quiti xixúhuⁿ xiti lámár-án ní xihí-güedi, te luha-ná te cuu dava nchaa bárcú ní quee naa-xi xiti ndute.

10 Te espíritu cúú ùni ní tiú-xi cütú néhé-xí, te ní ngava ñiⁿ chódini cáhnú ndéé andiu ñuyúú te nchicúⁿ ñuhú-di, te ñuhú-án cáá dátñá cáá ñúhú iti. Te luha-ná te cuu dava nchaa yúte ní ngava chódini-án, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa núu quénihni ndute ní ngava-di. 11 Te chódini-án nání-dí: Yúcú Úá. Te ndute xica nchaa yúte-án ndihi nchaa ndute quénihni-án ní cuu úá-xi dátñá yúcú úá, te ío cuéhé ñáyiú ní xihí sá dúcáⁿ ní cuu úá ndute-án.

12 Te espíritu cúú cümü ní dácáháⁿ-xi cütú néhé-xí, te luha-ná te cuu dava nchíanchii ñá túú ní dáyehé-xi, te ducaⁿ lüha-ná tucu cuu dava yóó ñá túú ní dáyehé-di, te ducaⁿ lüha-ná te cuu dava tucu nchaa chódini ñá túú ní dáyehé-güedi, te luha-ná te cuu dava nduu ñá túú ní dáyehé nchíanchii, te ducaⁿ lüha-ná te cuu dava núu ñá túú ní dáyehé yóó ndihi nchaa chódini.

13 Te sáta dúcáⁿ te ní xini-í xicó ñiⁿ espíritu xínú cuèchi núu Yá Ndióxi núu tàchi, te ní tecú dóho-í níhi càháⁿ-xi, te cachi-xi:

—Ío ndáhú ndoho nchaa ñáyiú xindecu ñuyúú órê ná dácáháⁿ úní-gá cue espíritu

cúmání cútú xñehe-xi, chi sa xñdecu túha-ná-xi sá dácáháⁿ-xi!— duha cächí espíritú-áⁿ.

9

¹ Te espíritú cúú ùhúⁿ ní tíú-xi cútú néhé-xí, te òré-áⁿ nǐ xini-í ní quee ìⁿ espíritú andiú te càa-xi datná cáá ìⁿ chódíní, te ní ngava-xi ñuyíú, te ní níhí-xi ìⁿ ndacaá néhé-xi cuendá nacaáⁿ-xi yuyèhe yaú cùnú víhí. ² Te ní nacaáⁿ-xi yaú-áⁿ te ní ngúíta-xi ní quene ñúhmá datná quéné ñúhmá ìⁿ xitnú cahnú víhi, te ní quene táchí nǐ xítenuu-xi ñúhmá-áⁿ te ní sadí-xi núu nchíanchii, te ní cunee ñuyíú. ³ Te xití ñúhmá-áⁿ nǐ quene tíca làngóstá, te ní xítenuu-di ñuyíú, te dééⁿ-güedi datná dééⁿ nchacua. ⁴ Te ní ngúndecu ndíhi-güedi tnúhu ndee iní cuendá sá dándòho-güedi mee-ni ñáyíu ñá túú ndèé seña Yá Ndióxi tneé-xi, te ñá túú ñá cada-di nchaa yutnu ndíhi nchaa cùhú. ⁵ Te ñá túú tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-güedi sá cahní-güedi ñáyíu, chi mee-ni sá dándòho ñaha-güedi xii-yu úhúⁿ yóó. Te òré ní ngúíta-güedi dándòho ñaha-güedi xii-yu te tàhú tnúhú núú dáquée-güedi iñu-güedi datná quidé-xí núú dáquée nchacua iñu-güedi. ⁶ Te ñáyíu-áⁿ xicáⁿ táhú-yu sá ndíhi cuú-yu cuendá sá ìo ndòhó-yu dáquée ñaha ncháa quití-áⁿ iñu-di xii-yu te ñá cuini-xi cuú-yu, te ìⁿ nduu ìⁿ nduu sáni iní-yu cuú-yu te ñá túú cuini-xi cuú-yu chi ñá túú tnúhu xihí sá cuú-xí-yu.

⁷ Te nchaa tíca làngóstá-áⁿ xindáa-güedi datná ndáa nchaa cuáyú cue téé cuáháⁿ nàa, te díquí-güedi ñuhu ìⁿ sá cáá datná cáá còroná ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te núú-güedi càa datná cáá núú cuè téé. ⁸ Te idi díquí-güedi càa datná cáá ìdi díquí ñáyíu díhí, te núhu-güedi càa datná cáá núhu ndicaha. ⁹ Te yidúcúⁿnuu-güedi ìⁿ sá cáá datná cáá cáá, te ndíxiⁿ-güedi quide-xi datná quidé-xí núú vèxi cuèhé víhí càrretá sá tánùhu cuayú cuáháⁿ-güedé ndíhi-güedi núú nàa-güedé. ¹⁰ Te ndèé iñu núú lùhmá-güedi datná ndèé iñu núú lùhmá nchacua, te iñu núú lùhmá-güedi-áⁿ dáquée-güedi ñáyíu dándòho ñaha-güedi xii-yu, te ducaⁿ-ní càda-güedi dándòho ñaha-güedi xii-yu ndéé xinu úhúⁿ yóó. ¹¹ Te nchaa tíca làngóstá-áⁿ táxi tnùnì ñáhá espíritú sá táxi tnùnì yaú cùnú víhí, te espíritú-áⁿ nání-xí Ábadón tnúhu hèbreú, te tnúhu griégú nání-xí Àpolión, te ndi ndúú tnúhu-áⁿ quée-xí: Sá dánàa ñáyíu.

¹² Te tnúndòho-a cuu-xi tnúndòho díhna nuu, te vitna cùmání úú-gá.

¹³ Te espíritú cúú iñú ní tíú-xi cútú néhé-xí. Te núú Yá Ndióxi nútñí ìⁿ sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ núú sácódó sá ndúú táhú-gá, te ndi cúmí xiquí-xi xñdecu ìⁿ caa ndiqui, te

ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ nihnu ndi cúmí ndiqui-áⁿ. ¹⁴ Te sá cáháⁿ nihnu ndiqui-áⁿ xáhaⁿ-xi xii espíritú cúú iñú sá ní tíú cútú-áⁿ:

—Cuáháⁿ nandaxi-n ndi cúmí espíritú ndútú ndècu yúte cahnú nani Eúfratés—cächí sá cáháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xii espíritú-áⁿ.

¹⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní nandáxi ndi cúmí cue espíritú-áⁿ cuendá cahni-xi cuèhé víhí ñáyíu, te sa yatni datná cuádava ñáyíu xñdecu ñuyíú cahni-xi, te ducaⁿ chi sa ndècu túha tnáhi cue espíritú-áⁿ ndétú-xí sáá òré, àdi nduu, àdi yóó, àdi cuíá ducaⁿ càda-xi cahni-xi ñáyíu.

¹⁶ Te ní xini-í nchaa cue sandádú cündíhi-xi xixódó-güedé cuáyú, te ní níhí-í tnúhu sá xñnu úú cièndú millón-güedé.

¹⁷ Te duha xindáa cue cuáyú-áⁿ ndíhi cue téé yòdo ñaha-áⁿ nǐ xini-í: Te cue téé-áⁿ yidúcúⁿ nuu ìⁿ sá yidúcúⁿnuu pèchú-güedé, te luha ticuèhé te luha cuí datná cuí andiú, te luha cuááⁿ, te nchaa cuáyú-áⁿ cáá díquí-güedi datná cáá díquí ndicaha, te yuhu-güedi quèné ñuhú ndíhi ñúhmá, ndíhi ázufre nchícúⁿ ñuhú. ¹⁸ Te ìo cuèhé ñáyíu ñuyíú nǐ xihí chí luha-ná te cudavá-yu ní xihí sá cuendá ñuhú-áⁿ ndíhi ñúhmá-áⁿ ndíhi ázufre-áⁿ. ¹⁹ Te ndíhi núú lùhmá-güedi ndíhi yuhu-güedi dándòho-güedi ñáyíu, te núú lùhmá-güedi nèhe-xi díquí còó, te òru-ni datná cáá còó cáá níhí lùhmá-güedi.

²⁰ Te nchaa dava-gá ñáyíu ní cácu ñá túú ní xihí núú ncháa tnúndòho-áⁿ ñá túú ní cuini-yu dàñá-yu ichi cuèhé ichi duha ndècú-yu, chí quide cahnú-ni-yu nchaa espíritú cündíhi yucu ñáváha, ndíhi nchaa sá cächí-yu cùu ndióxi ní cadúha cue téé ñuyíú-a, te dava xiáⁿ ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te dava ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuixíⁿ, te dava ní cuáha sá nání bròncé, te dava ní cuáha mee-ni yúú, te dava ní cuáha mee-ni yútnu, te nchaa xiáⁿ ñá túú cùtnuní núú-xi, te ní ñá túú tècú dóho-xi, te ní ñá ndácú-xí càca-xi. ²¹ Te ní sá sáhní tnáhá-yu, te ní sá sáhní ndúu tnahá-yu, te ní sá ndécú-yu ichi díí iní, te ní sá dúhú ndáchíuⁿ tnahá-yu ñá túú ní cuini-yu dàñá-yu.

10

Èⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi néhé-xí ìⁿ libré

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xini tucu-í ìⁿ espíritú cùnùu xinu cuechi núú Yá Ndióxi ní quee-xi andiú, te yíhi-xi xití vícò cuánguee-xi ñuyíú te ndáa díquí-xi ndècu ìⁿ còó yáhnchí, te núú-xi súúni chàhnchí datná chàhnchí núú nchíanchii, te ndi ndúú díhiⁿ-xi càa datná cáá itá ñuhú. ² Te nùndaha-xi ìⁿ libré líhli ní nandicá, te sáhá cùha-xi ní sani-xi núú ndute lámár, te sáhá dàtni-xi ní sani-xi núú ñuhu yíchi. ³ Te espíritú-áⁿ níhi víhi

ní cáháⁿ-xi, te ní quide-xi dàtná quidé ìⁿ ndicaha oré cànásàa-di, te òré ducaⁿ ñìhi vihi ní cáháⁿ-xi te úsá xito ní cáháⁿ ñùhu. ⁴Te sàtá ñí yáha ní cáháⁿ ñùhu-ánⁿ úsá xito, te chido tñuní-í ìⁿ núú tütü nàcuáa ní cáháⁿ-xi ní cùu, te mei òré-ánⁿ ñí tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ñí cáháⁿ andiⁿu te cächí-xi:

—Vá chidó tñuní-n nàcuáa ní cáháⁿ ñùhu-ánⁿ, ñí méé-ní-n ná cùhuⁿ —duha cächí sá ñí cáháⁿ-án.

⁵Te espíritú sá nùtníⁿ ìⁿ xio sáhá-xi núú ndute lámár-ánⁿ ndiⁿhi ingá xio sáhá-xi núú ñùhu yìchí-ánⁿ ñí xini-í ní ndonehe-xi ndaha cùha-xi, ⁶te cächí-xi:

—Yá Ndióxi Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quíú Yáá ní cadúha ñuyíú, ndiⁿhi andiⁿu, ndiⁿhi lámár, ndiⁿhi nchaa sá íó, Yáá-ánⁿ náhá ndáá-gá sá yùhú cáháⁿ ndáá-í, te vá cùyàa vihi ⁷te cada-xi nchaa nàcuáa nduu tñuhu nduu yuhu ní cáháⁿ-gá, tñuhu ní xáhaⁿ-gá xii cue téé ní xinu cuechi núú-gá, cue téé ní xóo cáháⁿ tñuhu-gá ndéé sanaha, chí òré ná tíú espíritú cùú úsá cütü néhé-xí, te òré-ánⁿ cada-xi nchaa nàcuáa nduu tñuhu nduu yuhu sá ñí xáhaⁿ-gá xii nchaa cue téé-ánⁿ —duha cächí espíritú-án.

⁸Te sàtá dúcáⁿ te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ tucu sá ñí cáháⁿ andiⁿu-ánⁿ, te cächí-xi xii-í:

—Cuàháⁿ te queheⁿ-n libré líhli sá ñí nàndicá nùndàha espíritú-ánⁿ, espíritú sá nùtníⁿ ìⁿ xio sáhá-xi núú ndute lámár, te ìⁿ xio sáhá-xi núú ñùhu yìchí —duha cächí sá ñí cáháⁿ-án.

⁹Te yùhú ní sáháⁿ-í núú ndécú espíritú-ánⁿ xicáⁿ-í libré líhli néhe-xi-ánⁿ, te ní cächí-xi:

—Iha te taxi-n, te cuvídí yuhu-n dàtná cuvídí òré xíhí-n ndùdì ñùñú, dico xití-n chí cada úa-xi —cächí-xi.

¹⁰Te ní queheⁿ-í libré líhli nùndaha espíritú-ánⁿ ñí xexi-í, te yuhu-í ní quide vídì-xi dàtná vídì ndudì ñùñú, dico sàtá ñí ngava-xi xití-í te ní quide úa-xi. ¹¹Te ní cächí tucu espíritú-ánⁿ xii-í:

—Dacuití cáháⁿ tucu-n nàcuáa cächí Yá Ndióxi cuendá ñáyíu titní víhí nàcióⁿ, ndiⁿhi cuendá ñáyíu titní víhí ñúú, ndiⁿhi cuendá ñáyíu cáháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tñuhu, ndiⁿhi cuendá cue téé yìndaha ñáyíu.

11

Cuendá úú cue téé cáháⁿ nàcuáa cächí Yá Ndióxi

¹Te ní ñìhì-í ìⁿ tñuyoo nàcuáa chicùhá-í ìⁿ sá chicùhá-í, te ní cáháⁿ ìⁿ sá ñí cáháⁿ, te cächí-xi:

—Ndacuíñí te chicùhá-n vèhe Yá Ndióxi, te chicùhá tucu-n núú sácódó sá ndúú tãhú-gá, te cahu-n ná daha tñahá ñáyíu chíñuhu ñaha xii-gá xìndecu. ²Dico vá chicùhá-n ndàa

quehé vehe-gá, chí xiáⁿ ñí nduu cuendá cue ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél, te ñáyíu-ánⁿ nduu nuu-ná-yu núú ñí cuu ñúú-gá, te cadá-yu dàtná cächí ñí méé-yu, te údico úú yóó ducaⁿ cadá-yu. ³Te yùhú tendaha-í úú tñahá cue téé cáháⁿ yuhu-í nàcuáa cächí Yá Ndióxi, te úxúú ciendú únidico nduu ducaⁿ cáháⁿ-güedé yuhu-í cada-güedé núú-í, te cuihnu-güedé dóó tñúú sá sácúihnu cue ñáyíu ndihú ñí-xi —duha cächí sá cáháⁿ-án.

⁴Te ndi ndúú cue téé-ánⁿ cùú-güedé dàtná úú yutnu òlívú sá xìnutníⁿ núú Yá Ndióxi, ndiⁿhi dàtná úú sá ndéé dité-xi, sá yìndódo ìⁿ caa candil núú dité-xi ndècu tucu núú-gá, te diu-gá cùú-gá Yáá yìndaha ñuyíú. ⁵Te ñáyíu na càni ñí-xi ná cada ñaha xii-güedé te yuhu-güedé quene ñuhú cahni ñaha-xi xii-yu, te ducaⁿ cada-güedé cahni-güedé nchaa ñáyíu na cùu úhú ñí ñahá xii-güedé. ⁶Te ndi ndúú-güedé ndécú ndiⁿhi-güedé tñuhu ndee ñí cada-güedé sá vá cùúⁿ dàú, te ducaⁿ cada-güedé ñí cáháⁿ-güedé nàcuáa cächí Yá Ndióxi, te ndacu-güedé nadatiⁿu-güedé ndute nduu-xi ñíñí, te ndacu-güedé dandòho-güedé nchaa ñáyíu titní núú tñuhu ndòho, te ducaⁿ cada-güedé ná daha xito cächí ñí méé-güedé.

⁷Te ná yáha sá cáháⁿ-güedé nàcuáa ní cächí Yá Ndióxi, te dàvá-ánⁿ quene ìⁿ quiti dééⁿ yàú cùnú víhí sá ío néhé cáá, te quiti-ánⁿ ngúita-di nàá-di ndiⁿhi ndi ndúú cue téé-ánⁿ te cahni ñaha-di xii-güedé. ⁸Te yiqui cùñú cue téé-ánⁿ cautuu-xi ìⁿ tñuu ñúú cáhnú núu ní sahní-güedé Xitohó Jesucristú núú cùrúxí, te diu Yáá-ánⁿ cùú Xitohó-ó ndiⁿhi-güedé, te cächí ñáyíu sá ñúú-ánⁿ cùú-xí dàtná ñúú Sòdoma ndiⁿhi nàcióⁿ Ègíptú. ⁹Te úní nduu dava cautuu yiqui cùñú-güedé xiáⁿ, te ñáyíu nchaa nàcióⁿ, ndiⁿhi ñáyíu nchaa ñúú, ndiⁿhi ñáyíu cáháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tñuhu, ndiⁿhi ñáyíu xìndecu nchaa xichi quini-yu yiqui cùñú-güedé, te vá dàñá-yu nguindúxi.

¹⁰Te nchaa ñáyíu-ánⁿ nduu vétú ñí-yu sá dúcáⁿ cùú cue téé cáháⁿ nàcuáa cächí Yá Ndióxi-ánⁿ, te ío cudáí ñí-yu, te nándí sá cuàha tãhú tñahá-yu sá cùdíⁿ ñí-yu sá dúcáⁿ ñí xíhí-güedé, te ducaⁿ chí diu-güedé ñí quide ío ní ndohó-yu. ¹¹Te sàtá ná yáhá úní nduu dava sá dúcáⁿ cùú-güedé te Yá Ndióxi dandòto ñaha-gá xii-güedé, te ndacóo-güedé, te nchaa ñáyíu na quini sá ndótó-güedé te yùhú víhí-yu. ¹²Te ndi ndúú cue téé-ánⁿ tecú dóho-güedé cáháⁿ ìⁿ sá cáháⁿ ndéé andiⁿu, te cùñaha-xi xii-güedé:

—Chí táquene iha —duha cùñaha sá cáháⁿ-ánⁿ xii-güedé.

Te cue téé-ánⁿ quíhu-güedé ìⁿ xití vícío caa-güedé andiⁿu, te nchaa ñáyíu cùu úhú ñí ñahá xii-güedé quini ñahá-yu xii-güedé caa-güedé andiⁿu. ¹³Te òré-ánⁿ ñíhi vihi

tnáa ñuyíú, te úxí xichi cùu-xi ñúu núu cùndècu-güedé-án te ññ xichi ñúu-án naa, te cuú úsá ml ñáyíu, te nchaa dava-gá ñáyíu cácu vá cuú yúhú víhí-yu, te cachí-yu sá ío cáhnu cuu Yá Ndióxí Yáá ndécú andíu.

¹⁴ Te tnúndòho-a cuu-xi tnúndòho cuu úú yáha, te vitna sa ndètu víi-ná tucu sáá tnúndòho cuu uní.

Espiritú cuú úsá tíu-xi cútú néhé-xí

¹⁵ Te espíritu cuú úsá ní tíu-xi cútú néhé-xí, te òré-án ní tecú níhi ní cáháⁿ títi sá ní cáháⁿ andíu, te cáchi-xi:

Nchaa sá cuú cuendá nchaa ñáyíu ñuyíú táxi tnúni-yu ní cùu ní nduu cuendá Tátá-ó Dütú Ndióxí táxi tnúni-gá, Te tnàhá Yáá ní tendaha-gá ní sáháⁿ ñuyíú táxi tnúni-gá nchaa xiáⁿ,

te diu-gá taxi tnúni-gá ní caa ní quíhíⁿ. Duha ní cáháⁿ nchaa sá ní cáháⁿ-án. ¹⁶ Te ndí òcò cúmi cue tée sacuéhé xínucóo núu xilé váha ní ngúñí xítí-güedé núu Yá Ndióxí, te ní nuu núu-güedé ndáa núu ñúhú te ní ngúíta-güedé chíñùhu ñaha-güedé xii-gá, ¹⁷ te cáchi-güedé:

Ío ndácáⁿ táhú-ndí núu yòhó Dütú Ndióxí, Yáá ndácú quide nchaandi túhú sá váha, te diu-ni-n ndècu-n ndéé cútñahá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni-n ndècu-n vitna, te diu-ni-n cùndècu-n ndéé núu cuáháⁿ núu véxi,

te ío cáhnu cuu-n te ní ngúíta-n ío-gá táxi tnúni-n.

¹⁸ Te nchaa ñáyíu xíndècu ñuyíú xícudéⁿ-yu núu-n,

te vitna ní sáá nduu dàndohó-n-yu chí ñá túú cùu váha íni-n núu-yu,

te cada ndáá-n cuèchi nchaa ñáyíu sa ní xíhí, te ní sáá tucu nduu cuáñaha-n sá ndúú táhú nchaa ñáyíu ní xinu cuechi núu-n ní cáháⁿ-yu tnúhu-n, ndíhi nchaa dava-gá ñáyíu cùu cuendá-n, chí ñáyíu-án néhé-yu sá yíñùhu núu-n,

te cuèi ñáyíu cùnno ndíhi ñáyíu ñá túú cùnno cuáñaha-n sá ndúú táhú-yu,

te ní sáá tucu nduu dànaa-n nchaa ñáyíu sáhni tnaha ñáyíu-xi.

Duha cáchi ndí òcò cúmi cue tée sacuéhé-án xáha-n-güedé xii Yá Ndióxí.

¹⁹ Te ní xini-í ní nacaáⁿ yuyèhe vehe Yá Ndióxí andíu, te xítí vehe-gá-án ní xini-í ndécú cájá ñúhú sá yódó tnúni nacúáá ní cundáá cada-gá sá cuú-xí ñáyíu, te òré-án ní xini-í ní sáá ndúté, te ní cáháⁿ ñúhu te ío dusaⁿ ní quide-xi, te níhi víhi ní tnáa, te súúni cáhnu dáú ñíñí ní cuuⁿ.

12

Cuendá ññ ñadíhí ndíhi cuendá ññ quiti dééⁿ nání drágón

¹ Te ío víhi ní quide-xi ññ sá ní quide-xi andíu, te ní xini-í ññ ñadíhí te dóo níhú-án quide-xi datná quidé-xí núu nchíanchii, te ndáa núu sáhá-aⁿ quide-xi datná quidé-xí núu yóó, te ñúhu ññ coroná díquí-aⁿ te ndéé úxúú chódíní. ² Te ñúhu déhe-aⁿ te càna saa-aⁿ sá quidé úhú ñáhá-xí xii-aⁿ chí sa ndètu víi-ná cacu déhe-aⁿ. ³ Te dátñuní ní quide tucu-xi sá ní quide-xi andíu, te ní xini-í ññ quiti cáhnu quiti ticuehé, quiti dééⁿ nání drágón, te ndéé úsá díquí-di ndíhi úxí ndíquí-di, te ññ caa coroná ñúhú ññ caa díquí-di-án. ⁴ Te quiti-án luha-ná te cuu dava nchaa chódíní dāngòyo-di ñuyíú ndíhi lúhmá-di, te quiti-án ní ngúnu tnú-di núu ñaha ndètu víi-ná cacu déhe-xi-án cuendá caxi-di déhe-aⁿ òré cacu ní cùu. ⁵ Te ñaha-án ní cacu déhe-aⁿ te tée cùu-dé, te té líhli-án ío cunuu-dé taxi tnúni-dé nchaa ñáyíu ñuyíú, te mee Yá Ndióxí ní nacuaa ñaha-gá xii té líhli-án cuendá cundecu ndíhi ñaha-dé xii-gá núu ndécú-gá táxi tnúni-gá. ⁶ Te ñadíhí-án ní xinu-aⁿ cuáhá-aⁿ xítí yucu núu ní quide túha Yá Ndióxí cundecu-aⁿ cuendá xiáⁿ níhí-aⁿ caxi-aⁿ, te ducaⁿ níhí-aⁿ sá cáxi-án úxúú cièndú únídico nduu chí ducaⁿ nduu cundecu-aⁿ xiáⁿ.

⁷ Te sáá dúcáⁿ te andíu ní xini-í espíritu cùnno xinu cuechi núu Yá Ndióxí nání Miguél, ndíhi nchaa dava-gá espíritu cùndíhi-xi, te nchaa espíritu-án nàa-xi ndíhi quiti dééⁿ nání drágón ndíhi nchaa espíritu cùndíhi-di. ⁸ Te quiti-án ñá túú ní ndàcu-di ndíhi nchaa espíritu cùndíhi-di, te ñá túú ní níhí-gá-di núu cùndècu-di andíu ndíhi nchaa espíritu cùndíhi-di-án. ⁹ Te cue espíritu xínú cuèchi núu Yá Ndióxí-án ní dāngává-xí quiti dééⁿ nání drágón-án ndíhi nchaa espíritu cùndíhi-di ñuyíú, te quiti-án cuú-dí mèi sácúíhná àdi sá cáchi-ò cùu yucu ñávaha, te diu xiáⁿ ní dāndáhú-xi ñáyíu níhí ñuyíú, te diu-ni xiáⁿ ní nduu-xi cóo ní dāndáhú-xi ñáyíu ndéé sanaha.

¹⁰ Te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ tucu ññ sá ní cáháⁿ andíu, te cáchi-xi:

—Vitna te Yá Ndióxí ní quide-gá ní ngúndècu ñáyíu ndíhi-gá, te ío cáhnu cuu-gá, te ío táxi tnúni-gá, te tnàhá Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxí ní quixi ñuyíú-a ío tàxi tnúni-gá, te ducaⁿ chí sa ní xócúñí sácúíhná sá súúni núnúu sacáⁿ cuèchi núu Tátá-ó Dütú Ndióxí cuendá nchaa ñáyíu ndècu ndíhi-o ichi-gá, te nduu níu ducaⁿ sàcáⁿ cuèchi-xi núu-gá cuendá-yu ní cùu. ¹¹ Dico ní ndacú-yu ní cunúu-yu núu sácúíhná sá dúcáⁿ sàcáⁿ cuèchi cuendá-yu-án ní cùu, te ducaⁿ ní cunúu-yu sá cuendá Yáá cáá dátñá cáá ññ mbéé quiti ní dānicuèhé-güedé, chí Yáá-án ní sati níñí-gá te ní xíhí-gá sá

cuendá-yu, te ducaⁿ nĩ cunuu tucú-yu sá cuendá sá sàndáá iní ñáhà-yu xii Yaá-áⁿ, te ñá túú ní yùhú-yu cuú-yu sá cuendá-gá. ¹² Te vitna ío chí cùhí iní nchaa nchòhó espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, ndihi nchaa nchòhó ñáyi ndècu andiu, dico ñdàhú ní cuu nchaa ñáyi xindecu nihii ñuyú! Chí súúni cùdééⁿ sàcúhná nĩ ngava-xi te nándi cada ñaha-xi xii-yu, te ducaⁿ chí cùtnuní iní-xi sá sàcú duha-ná nduu cudí-xi cundecu-xi —duha càchí sá ní càháⁿ andiu.

¹³ Te sàtá nĩ quee quiti dééⁿ nání dràgón-áⁿ andiu ní ngava-di ñuyú quiti cùu mei sàcúhná-áⁿ, te quiti-áⁿ nĩ chinchicúⁿ-di ñadhi ñaha ní cacu déhe téé-xi-áⁿ. ¹⁴ Te ñadhi-áⁿ nĩ nduu táhú-aⁿ ní quene úú ndixí-aⁿ, te càa datná cáá ndixíⁿ ñⁿ yacòlo cahnu vihi cuendá ndava-aⁿ nùhú-aⁿ yucu núú ní cachí Yá Ndiòxí cundecu-aⁿ, te yàcáⁿ cundecu-aⁿ úní cuíá dava cuendá sá vā nihí ñáhà quiti dééⁿ quiti nani dragón-áⁿ te xiáⁿ nihí-aⁿ sá cáxi-áⁿ, te quiti-áⁿ cúú tucu-di datná ñⁿ cóo dééⁿ. ¹⁵ Te quiti-áⁿ ní quene cuhéhe ndute yuhu-di, te ndute ní quene yuhu-di-áⁿ ní cuu-xi ñⁿ yúte, te ducaⁿ ní quide-di cuendá ndute-áⁿ cuido-xi ñadhi-áⁿ ní cùu. ¹⁶ Te ñuhu yichí ní chindee-xi ñadhi-áⁿ, chí ní ndatá te ní quée naa-ni ndute ní quene yuhu quiti-áⁿ. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ní quide-xi xiáⁿ ní cudééⁿ vihi quiti-áⁿ núú ñadhi-áⁿ, te ní xica-di cuáhàⁿ-di núú xindecu nchaa dava-gá cue déhe ñadhi-áⁿ cuendá náá ndihi ñaha-di, te ñáyi-áⁿ cùu-yu ñáyi tñh nchaa tñuhu càháⁿ Yá Ndiòxí, te nchicúⁿ nihnú-yu nchaa tñuhu sá càháⁿ vāha cuendá Xítóhó Jesucrístú.

13

Cuendá úú quiti

¹ Te yùhú ní ngúnu tñi-í yuhu làmár, te ní xiní-í ní quene ñⁿ quiti te ndèé úsá díquí-di te úxí ndiqui-di, te núú ñⁿ ñⁿ ndiqui-di-áⁿ ndécú ñⁿ caa coroná. Te ñⁿ ñⁿ díquí-di-áⁿ ndéé tñuhu sá càháⁿ úhú-xi cuendá Yá Ndiòxí. ² Te quiti-áⁿ cáá-dí datná cáá cuñí, te sáhá-di càa datná cáá sáhá óso, te yuhu-di càa datná cáá yùhu ndicaha. Te quiti dééⁿ nání dràgón ní sáñaha-di tñuhu ndee iní xii quiti-áⁿ cuendá taxi tñuní vihi-dí, te dràgón-áⁿ ní sáñaha-di núú ndécú-dí tàxi tñuní-di xii quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te ducaⁿ ní quide-di cuendá sá nihí ndéé quiti-áⁿ cunu-di. ³ Te ñⁿ díquí quiti ní quene xití làmár-áⁿ càhú vihi càa ní nícuèhé, te sa ndètu vii-ná cuú-di sànuu dico ní ndúha-di, te nihí ñuyú ní nihí ñáyi tñuhu sá dúcáⁿ ní cuu, te ío ní cuñúhu-yu te ní tuhá-yu quiti-áⁿ. ⁴ Te nchaa ñáyi-áⁿ ní cachí-yu sá ío càhnu cuu quiti dééⁿ quiti nani dragón-áⁿ cuendá sá ní sáñaha-di tñuhu ndee

iní sá taxi tñuní quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te ní ngúta-yu ní chiñuhú-yu quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te càchí-yu:

—Vá yòo ñⁿ nùtnahá ñáhà xii quiti-a, te ní vā yòo ñⁿ ndacu naá ndihi ñaha xii-di —cachí-yu.

⁵ Te ní nihí-di tñuhu ndee iní sá càháⁿ úhú-di Yá Ndiòxí, te cada càhnu-di mee-di, te údico úú yóo ducaⁿ ní nihí-di tñuhu ndee iní-áⁿ cunu-di. ⁶ Te ducaⁿ ní quide-di ní càháⁿ úhú-di Yá Ndiòxí ndihi cuendá nchaa sá quide-gá, te diu-ni ducaⁿ ní càháⁿ úhú-di núú ndécú-gá, te ní càháⁿ úhú tucu-di nchaa ñáyi ndècu ndihi-gá andiu. ⁷ Te ducaⁿ ní nihí-di tñuhu ndee iní sá nàá-di ndihi nchaa ñáyi cùu cuendá Yá Ndiòxí, te ducaⁿ naá ndihi ñaha-di xii-yu ndéé òré vā ndácú-gá-yu naá ndihi ñáhà-yu xii-di, te tñáhà ní ngúndecu ndihi-di tñuhu ndee iní sá taxi tñuní-di ñáyi nchaa nàcióⁿ, ndihi ñáyi nchaa ñuu, ndihi nchaa ñáyi càháⁿ ndí díⁿ ndí díⁿ núú tñuhu, ndihi ñáyi xindecu nchaa xichi. ⁸ Te cue ñáyi nihí ñuyú ní cachí-yu sá ío càhnu cuu quiti-áⁿ, te ñáyi-áⁿ cúu-yu ñáyi ñá túú yòdo tñuní núú tütú Yaá cáá datná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dani cuhéhe-güedé Yaá ní xihí ní cùu te ní ndoto. Te ndéé cùtnáhà ní ngáva ñuyú sa yòdo tñuní ñáyi naníhí táhú, dico ñáyi càchí sá ío càhnu cuu quiti-áⁿ ñá túú yòdo tñuní-yu núú tütú-gá.

⁹ Te nchaa nchòhó ñáyi xindedóho chí cündedóho vāha nchaa nàcuáa cuáhàⁿ tñuhu-áⁿ. ¹⁰ Te nchaa ñáyi na chihí tñaha ñáyi-xi vecaá te sáá nduu te quihíⁿ-yu tñáhà-yu vecaá, te nchaa ñáyi sàhni tñaha ñáyi-xi ndihi yuchí te diu-ni ndihi yuchí cuú-yu tñáhà-yu, te xiáⁿ núu ío xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyi cùu cuendá Yá Ndiòxí cunduu càhnu iní-yu, te quindáá iní ñáhà-yu xii-gá.

¹¹ Te ní xiní tucu-í ingá quiti ní quene-di núú ñuhu yichí, te ndéé úú ndiqui-di te càa datná cáá ndiqui canerú, te càháⁿ-di datná càháⁿ quiti dééⁿ nání dràgón. ¹² Te datná ndécú ndihi quiti ní quene xití làmár-áⁿ tñuhu ndee iní sá taxi tñuní-di ducaⁿ ndècu ndihi quiti ní quene ñuhu yichí-áⁿ tñuhu ndee iní taxi tñuní-di cada-di núú quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te quiti ní quene ñuhu yichí-áⁿ ní quide yica-di sá ncháá ñáyi xindecu nihí ñuyú chiñuhú-yu quiti ní quene xití làmár-áⁿ, quiti càhú vihi ní tñáhà ní nícuèhé te ní ndúha-di. ¹³ Te quiti ní quene xití ñuhu yichí-áⁿ ní quide-di titní núú sá vā yòo tñáhí ndacu cada, te nchaa ñáyi ní xiní-yu sá ndéé andiu ní dángóyó-dí ñùhú ñuyú. ¹⁴ Te sá dúcáⁿ ní ngúndecu ndihi-di tñuhu ndee iní ní quide-di nchaa xiáⁿ ní quide-di núú quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te sá dúcáⁿ ní quide-di te

xíáⁿ ní dándàhú-di nchaa ñáyiú xíndecu nihí ñuyú, te ní xáháⁿ-di xíi-yu sá ndúcú-yu ñⁿ sá cádúha-yu nàcuáa-ni cãa nacuáa-ni ndúu quiti ní quene xítí lámár-áⁿ, quiti cãhú víhí ní tnahá ní nícuèhé díquí-xi-áⁿ ní quée machítí te ñá túú ní xíhí-di chí ní xíndecu-ni-di. ¹⁵ Te quiti ní quene xítí ñuhu yíhí ní ngúndecu ndihi tucu-di tnúhu ndee ìní sá chíhí-dí ìní sá ní cadúha-yu-áⁿ, sá ní natavá-yu dàtná cáá quiti ní quene xítí lámár-áⁿ, te ducaⁿ ní quide quiti-áⁿ cuendá cáháⁿ sá ní cadúha-yu-áⁿ, te xíáⁿ cada-xi cuú nchaa ñáyiú ñá túú ní cuíni chíñuhu ñaha xii-di. ¹⁶ Te quiti ní quene xítí ñuhu-áⁿ quidé-dí sã ncháá ñáyiú ngúndéé ñⁿ tnuní ndaha cùhá-yu àdi tneé-yu, te ducaⁿ ní quide-di cuèi ñáyiú cùnno te cuèi ñáyiú ñá túú cùnno, te cuèi ñáyiú cuica te cuèi ñáyiú ndàhú, te cuèi ñáyiú ñá túú dàña quee núú chíúⁿ patróóⁿ-xi, te cuèi nchaa ñáyiú dàña quée núú chíúⁿ patróóⁿ-xi nchaa-yu ducaⁿ ní ngúndéé tnuní ñii-yu. ¹⁷ Te ní quide-di sã ncháá ñáyiú ñá túú ndèè tnuní ñii-xi vã cuú cuááⁿ-yu sã cãchí ìní-yu te ní vã cuú dicó-yu ñⁿ sã cuíni-yu dicó-yu, te tnuní-áⁿ cúú-xí ìni quiti ní quene xítí lámár-áⁿ àdi númerú-di. ¹⁸ Te xíni ñuhu-xi sã ncháá ñáyiú ío váha cùtnuní ìní-xi ío váha cuáha-yu cuendá nàcuáa quèe-xi númerú quiti-áⁿ, te númerú-áⁿ cúú-xi ññú ciendú úndico ññú, te cùu-xi cuendá ñⁿ ñáyiú ñuyú.

14

Cuendá ñⁿ ciendú údico cúmí mĩ ñáyiú

¹ Te sáta dúcáⁿ te ní xini-í Yáá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dãnícuehé-güedé nútñi-gá ñⁿ yucu ñuú nání Sìón ndécú andiú, te nutñi-gá ndihi ñⁿ ciendú údico cúmí mĩ ñáyiú, te tneé-yu ndèè ñuú-gá ndihi ñuú tátá-gã Dútú Ndióxi. ² Te ní tecú dóho-í ní quide-xi andiú dàtná quidé-xi núú xicá cuèhé víhí ndùte, te quide tucu-xi datná quidé-xi òré níhi víhi caháⁿ ññuhu, te quide tucu-xi datná quidé-xi òré cuèhé víhí ñáyiú cãní-yu àrpá. ³ Te ní tecú dóho-í xixita yuhu sã xítá yùhu núú Yáá núcõo núú xilé váha, ndihi núú ndí cùmí cue quiti xínutñi-áⁿ, ndihi núú nchaa cue tée cùu sacuehé xíncúo-áⁿ, te xixita-xi ñⁿ ndudú sáá. Te mee-ni cuè ñáyiú ñⁿ ciendú údico cúmí mĩ-áⁿ quée díquí-yu ndudú-áⁿ, te ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú ní dácãcu nihnu ñaha Yáá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dãnícuehé-güedé núú ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha xíndecu ñuyú, te vã yõ ñⁿ-gã quée díquí-xi ndudú sáá-áⁿ chí mee-ni ñáyiú ní cácu nihnu-áⁿ quée díquí-yu. ⁴ Te ñáyiú ní cácu nihnu-áⁿ cúú-yu ñáyiú ñá túú ní xíndecu ichi díí ìní, te cúú-yu ñáyiú cãndoo canine ìní-xi, te ndèni ní cuu cuáháⁿ Yáá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé

quiti ní nícuèhé-áⁿ, te ducaⁿ-ni ndèndaha ñàhá-yu xii-gã cuáháⁿ, te ñáyiú-áⁿ ní cácu nihnu-yu núú nchaa ñáyiú ñuyú, ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha, te ñáyiú ní cácu nihnu-áⁿ cúú-yu ñáyiú díhna nuu ní nduu táhú Yá Ndióxi cuu cuendá-gã ndihi Yá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dãnícuehé-güedé. ⁵ Te cúú-yu ñáyiú ñá túú cãháⁿ ní ñⁿ tnúhu ndehnde, te cãndoo canine ìní-yu ndécú-yu núú núcõo Yá Ndióxi táxi tnuní-gã.

Cuendá úní cue espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi

⁶ Te sáta dúcáⁿ te ní xini-í ñⁿ espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi xicó-xí cuádava andiú, te ndècu ndihi-xi tnúhu sã cáháⁿ nàcuáa naníhí táhú-ó, tnúhu sã ñá túú tnahí ndihi nihnu te tnúhu-áⁿ danèhé espíritu-áⁿ nchaa ñáyiú ndècu ñuyú, ñáyiú nchaa nàcióⁿ, ndihi ñáyiú nchaa ñuú, ndihi nchaa ñáyiú cãháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu, ndihi ñáyiú xíndecu nchaa xichi. ⁷ Te níhi ní cáháⁿ-xi te cãchí-xi:

–Nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyú canehe-ndo sã yíñuhu núú Yá Ndióxi, te cãchí-ndó sã ío cãhnu cuu-gã chí sã ní sáá nduu càda ndáá-gã nchaa cuèchi-ndo, te chíñuhu-ndo-gã chí ñuú-gã ní cadúha-gã andiú, ndihi ñuhu yíhí, ndihi lámár, ndihi nchaa ndóhoyo –duha cãchí espíritu-áⁿ.

⁸ Te nchicúⁿ tucu ingá espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te cãchí-xi:

–Vitna ní naa ñuú Babilonía ñuú ío cùnno, te ducaⁿ ní naa chí cue ñáyiú ñuú-áⁿ ní quidé-yu ní xíta nihnu nchaa ñáyiú nihí ñuyú, chí ní sanu ichi ñàhá-yu ichi cuèhé ichi duha –duha cãchí espíritu-áⁿ.

⁹ Te nchicúⁿ tucu ingá espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi te níhi cáháⁿ-xi, te cãchí-xi:

–Nchaa ñáyiú chíñuhu ñaha xii quiti ní quene xítí lámár, ndihi sá ní natava ñàhá-yu nàcuáa cãa-di-áⁿ, ñáyiú ní dàña mée-xi ní ngúndéé tnuní ndahá-yu àdi tneé-yu, ¹⁰ ñáyiú-áⁿ sùúni dândoho ñaha Yá Ndióxi xii-yu chí ío cùdèéⁿ-gã, te ducaⁿ ío dândoho ñaha-gã xii-yu chí daquihíⁿ ñàhá-gã xii-yu núú ññuhú núú ññuhú àzufre càyú-xi, te núú cuè espíritu xínú cuèchi núú-gã ducaⁿ dândoho ñaha-gã xii-yu, ndihi núú Yáá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dãnícuehé-güedé.

¹¹ Te ní caa ní quihíⁿ quene ññuhá núú dúcáⁿ cùndecú-yu ndohó-yu-áⁿ, te cuèi nduu cuèi niú ducaⁿ ndòhó-yu. Te ducaⁿ ndòho nchaa ñáyiú chíñuhu ñaha xii quiti ní quene xítí lámár, ndihi sã ní natava ñàhá-yu nàcuáa cãa-di-áⁿ, te diu-ni ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú ní ngúndéé tnuní ndaha-xi àdi tneé-xi –duha cãchí espíritu-áⁿ.

¹² Te xíáⁿ xini ññuhu-xi sã ncháá ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi cunduu cãhnu ìní-yu, chí diu-ni-yu cúú-yu ñáyiú tñi nchaa tnúhu

15

cáháⁿ-gá, te ní yùhu ní iní-yu sàndáá iní-yu Xítóhó Jesucristú.

¹³ Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ andiù, te càchí-xi:

—Chido tnùnì-n ìⁿ núú tütú nàcuáa na cáháⁿ-í-a. “Není vitna ío váha táhú nchaa ñáyíu sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú te xihí-yu” —duha càchí sá ní cáháⁿ-áⁿ.

Te Espíritú Yá Ndiòxí ní cáháⁿ-xi, te càchí-xi:

—Ndáá, chi ndetatú-yu chi ñá túú-gá nága chiùⁿ ndohó-yu cadá-yu, te Yá Ndiòxí sa nàha-gá nchaa nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quidé-yu —duha càchí Espíritú-gá.

Nchaa sá cúú núú ñúhú

¹⁴ Te sáta dúcáⁿ te dàtnùnì ní xiní-í ìⁿ vícò cuixíⁿ, te núú vícò-áⁿ ní xiní-í núcòo ìⁿ Yaá, te càa-gá dàtná cáá ìⁿ tée ñuyíú, te díquí-gá ñúhú ìⁿ coroná ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ, te nùndaha-gá ìⁿ yuchí ndíquí te súúnì dèéⁿ. ¹⁵ Te ní xiní-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí ní quee-xi xití vehe-gá, te ñíhi ní cáháⁿ-xi xàhaⁿ-xi xii Yaá núcòo núú vícò-áⁿ:

—Sa ní cuu nàquehndé-n nchàa sá ní cuu ñuyíú ndíhi yuchí ndíquí-n, chi sa ní cuu nucòo tnàha-xi —duha càchí espíritú-áⁿ xàhaⁿ-xi xii Yaá-áⁿ.

¹⁶ Te Yaá núcòo núú vícò-áⁿ ní dáyáha ndodo-gá yuchí ndíquí-gá núú ñuyíú ní naxati tnàha-gá nchaa sá ní cuu.

¹⁷ Te ní xiní tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí ní quee-xi xití vehe-gá sá cáá àndiù, te nùndaha-xi tnahá-xi ìⁿ yuchí ndíquí dèéⁿ. ¹⁸ Te ní xiní tucu-í ní quee tucu ingá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí núú nùtníi núú sácòdò sá ndúú táhú-gá, te ndècu ndíhi-xi tnúhu ndee iní táxi tnùnì-xi ñuhú, te espíritú-áⁿ ñíhi ní cáháⁿ-xi xàhaⁿ-xi xii espíritú néhé yuchí ndíquí dèéⁿ-áⁿ:

—Ngúita naquehndé-n ndíhi yuchí ndíquí-n ndéhé yoho yàha stilé sá ío ñuyíú chi sa ní cuu nàtehndé —duha càchí espíritú-áⁿ xàhaⁿ-xi xii espíritú néhé yuchí ndíquí-áⁿ.

¹⁹ Te espíritú néhé yuchí ndíquí-áⁿ ní dáyáha ndodo-xi yuchí ndíquí-xi núú ñuyíú ní nàquehndé-xi nchaa ndéhé yoho yàha stilé, te ní chíhí-xi ìⁿ xichí núú ní chíhí-xi cuèndá xíaⁿ quihni-xi quee ndudí-xi, te sá dúcáⁿ ní quide-xi xiáⁿ cútùnì iní-ó sá ío cudééⁿ Yá Ndiòxí núú ñáyíu ñuyíú. ²⁰ Te ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ ní quihni-xi ìⁿ xio yuhu ñùú, te ndudí ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ ní nduu-xi ñíhí te ní quee-xi núú quihní ñhnu espíritú-áⁿ. Te únì cièndú mìl mètrú ní xica ñíhí-áⁿ, te dàtná ìⁿ mètrú dava ní sáá cuehnu ñíhí-áⁿ ní xica-xi.

Úsá tnúndòho

¹ Te ío víhi ní quide-xi ìⁿ sá ní quide-xi andiù te ní cuñúhu víhi-í, te ní xiní-í úsá tnàhá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te ìⁿ ìⁿ cue espíritú-áⁿ ndécú ndíhi-xi tnúhu ndee iní dandòho-xi ñáyíu ñuyíú, te nà yàha nchaa tnúndòho-áⁿ, te vá cudééⁿ-gá Yá Ndiòxí núú-yu dándoho ñaha-gá xii-yu.

² Te ní xiní-í ìⁿ lámár te ndute lámár-áⁿ cáá dàtná cáá vidriú, te dàcànúu-xi ndíhi ñuhú, te yuhu lámár-áⁿ xínutnìi nchaa ñáyíu ní ndacu ní dáquée tíhú ñáhá xii quiti ní quene xití lámár-áⁿ, te ducaⁿ ní ndacu-yu ní dáquée tíhú-yu sá ní natava ñáhá-yu nàcuáa càa-di-áⁿ, te ducaⁿ ní ndacu tucú-yu ní dáquée tíhú tucú-yu númerú-di sá cúú dàtná diù-di, te nchaa ñáyíu-áⁿ ní nduu táhú-yu núú Yá Ndiòxí árpá xinehé-yu cuèndá caní-yu. ³ Te xixítá-yu ndudú sá ní xita ndí Moisés ndí ní xinu cuechi núú Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te xita tucú-yu ndudú Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, te càchí-yu:

Yòhó Dútú Ndiòxí ío càhnu cuu-n, chí quide-n nchaa sá vá yòo tnàhì ndàcu cada, te cùu-n Yaá ndácú quide nchaandi túhú sá váha, te ío ndáá quide-n te ío ndáá cáháⁿ-n, te yìndaha-n nchaa ñáyíu ñíhì ñuyíú.

⁴ Te nchaa ñáyíu nèhé-yu sá yíñùhu núú-n, te nchaa-yu càchí-yu sá ío càhnu cuu-n, chí ìⁿ dli díí-nì yòhó cúú-n Yáá ío váha quide ndáá,

te nchaa ñáyíu ñíhì ñuyíú natacá-yu chíñuhu ñáhá-yu xii-n, te ducaⁿ cadá-yu chí ndèhé-yu nchaa sá váha quide-n.

Duha càchí ñáyíu-áⁿ xixítá-yu.

⁵ Te sáta dúcáⁿ te ní xiní-í ní nacaáⁿ yuyèhe vehe Yá Ndiòxí andiù, te xití vehe-gá-áⁿ ndécú sá ndéé tnúhu-gá. ⁶ Te xití vehe-gá-áⁿ ní quee úsá tnàhá espíritú xínú cuèchi núú-gá, te ìⁿ ìⁿ ndècu ndíhi-xi tnúhu ndee iní dandòho-xi ñáyíu, te xixíhnu-xi mee-ni dóó váha, te súúnì váha càndoo, te chàhnhí, te yidúcúⁿnuu cínchú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ pèchú ndi úsá cue espíritú-áⁿ. ⁷ Te ìⁿ quiti cúmì xínutnìi núú nùtníi xilé váha ní sáñaha-di ìⁿ caa sá nàhá tícùú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ xii ìⁿ ìⁿ espíritú-áⁿ, te xití nchaa tícùú-áⁿ ñúhú ìⁿ sá ñúhú te xiáⁿ cútùnì sá Yá Ndiòxí dandòho-gá ñáyíu ñuyíú, te diu-gá cúú-gá Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú. ⁸ Te xití vehe-gá-áⁿ ní chítú ñúhú, te ducaⁿ ní quide-gá cuèndá cútùnì iní ñáyíu sá ío càhnu cuu-gá táxi tnùnì-gá, te vá yòo ìⁿ cuu

quihu xití vehe-gá-án ndèè ndihi ndi usá tnúndòho cada ndi usá cue espíritu-án ñuyíú.

16

Tnúndòho cada-xi ñuyíú

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ xití vehe Yá Ndióxi, te xáhaⁿ-xi xii ndi usá cue espíritu-án:

—Chí cuàháⁿ coyo-ndo sá ñúhú xití nchaa tícúú néhé-ndó-án núú ñuyíú, chí sá ñúhú-án cúú-xí tnúndòho tendaha Yá Ndióxi sá cúú-xí nchaa ñáyíu ñuyíú —duha càchí sá cáháⁿ-án.

² Te espíritu díhna ní sáháⁿ-xi ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xí-án ñuyíú, te nchaa ñáyíu ñúhu tnuní quiti ní quene xití lámár ñáyíu ní chíñuhu sá ní natava ñahá-yu xii-di, nchaa ñáyíu-án ní quené-yu ndíhyi tèhyú te sútúni dándòho ñaha-xi xii-yu.

³ Te espíritu cúú úú ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xí núú lámár, te ndute lámár-án ní nduu-xi níñi te càa-xi datná cáá níñi ñáyíu sa ní xihí, te nchaa quiti ñúhu xití lámár-án ní xihí-güedi.

⁴ Te espíritu cúú ùní ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xí nchaa yúte ndihi nchaa núú quèñihni ndute, te ndute nchaa yúte-án ndihi nchaa ndute quèñihni-án ní nduu-xi níñi.
⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, espíritu yíndàha ndute, te xáhaⁿ-xi xii Yá Ndióxi:

—Yòhó Dútú Ndióxi cúú-n Yáá quidé ndáá cuiti núú duha quide-n tendaha-n tnúndòho-a, te diu-ni-n cúu-n Yáá ndécú ndèè cútñahá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni-n cúu-n Yáá ndécú vitna te ñá túú tñahí cuèchi-n. ⁶ Chí cue ñáyíu ñuyíú ní dácácá-yu níñi nchaa ñáyíu ní cáháⁿ tnúhu-n ndihi nchaa dava-gá ñáyíu cùu cuendá-n, te ní sahní-yu nchaa ñáyíu-án, te vitna ní dátúú-n ndüte ní nduu-xi níñi te ducaⁿ-ni càa ndute-án xihí-yu, te ducaⁿ tàu-xi ndohó-yu cuendá sá ní sahní-yu cue ñáyíu cùu cuendá-n —duha càchí espíritu-án xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁷ Te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ núú núnñi núú sácòdó sá ndúú tǎhú Yá Ndióxi, te xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Ndáá sá yòhó Dútú Ndióxi Yáá ndácú quide nchaandi túhú sá váha dándòho-n ñáyíu nàcuáa tàú-xi cunduu —duha càchí sá cáháⁿ-án xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁸ Te espíritu cúú cùmí ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xí núú nchícanchii cuendá nchícanchii-án cahmí-xi nchaa ñáyíu ñuyíú.

⁹ Te nchaá-yu ní ndoho vihi-yu ní cáyú-yu, te cuèi ducaⁿ ní ndohó-yu dico ñá túú ní cuini-yu ndixi cuèchi ini-yu cuendá nchaa sá ñá túú váha quidé-yu, te ní ñá túú ní càchí-yu

sá ïo càhnu cuu Yá Ndióxi chí da ní cáháⁿ úhú-yu cuendá-gá, te diu-gá cúú-gá Yáá ducaⁿ ní tendaha tnúndòho-án sá cúú-xi-yu.

¹⁰ Te espíritu cúú ùhúⁿ ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xí núú ndécú quiti ní quene xití lámár-án táxi tnuní-di, te nchaa núú táxi tnuní-di ní cuu nee, te nchaa ñáyíu ñuyíú ndèé yáá-ná-yu nàcaxi nihnú-yu sá ndóhó-yu. ¹¹ Dico ní dùcaⁿ ñá túú ní cuini-yu dàñá-yu ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, chí da ní cáháⁿ úhú-yu cuendá Yá Ndióxi Yáá ndécú àndiu sá cuendá sá dándòho ñaha ndíhyi tèhyú ndèé-yu-án ndihi nchaa dava-gá sá yáha-yu.

¹² Te espíritu cúú ìñú ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xí xití yúte càhnu nani Eúfratés, te ndute yúte-án ní yíchí cuendá yáha cue téé yíndaha ñáyíu xíndecu ndàa xio nacuaa quène nchícanchii.

¹³ Te ní xiní-í ní quee ìⁿ espíritu cùndíhi yucu ñávàha yuhu quiti dééⁿ nání dragón, te ní xiní tucu-í ní quee tucu ingá espíritu cùndíhi yucu ñávàha yuhu quiti ní quee xití lámár, te ní xiní tucu-í ní quee tucu ingá espíritu cùndíhi yucu ñávàha yuhu téé dándahú ñáyíu càchí sá cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndáá, te ndi nùní espíritu-án xíndáa-xi datná cáá làhvá. ¹⁴ Te ndi nùní espíritu-án quidé-xí sá vǎ yòo tñahí ndàcu cada, te xica datacá-xi nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyíu xíndecu nihíi ñuyíú cuendá nàá-güedé mei nduu cachí Yá Ndióxi coo tnúndòho cahnu vihi-gá, te diu mee Yá Ndióxi cúú-gá Yáá ïo càhnu cuu. ¹⁵ Te Yáá cúú Xítohó-ó ní cachí-gá: “Cunaha-ndo chí nduu ñá túú yíhi ini-ndó quixi-í núú ndécú-ndó, te cada-í datná quidé ñadúhú. Te váha tǎhú nchaa nchòhó ñáyíu xíndecu túha, chí cùu-ndo datná cue ñáyíu xíndecu túha xíxihu-ni dóó-xi cuendá sá vǎ cùcàhaⁿ núú-yu datná cùcàhaⁿ núú cuè ñáyíu ñá túú nihnu dóó-xi, te duha cáháⁿ-í cuendá sá nchòhó cundecu túha-ndo òrè quexio-í”, duha càchí-gá. ¹⁶ Te ndi nùní cue espíritu cùndíhi yucu ñávàha-án ní datàcá-xi nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyíu, te ní taxi ndecu ñaha-xi ìⁿ xichi núú nání Àrmagedón, duha nani xiáⁿ tnúhu hèbreú.

¹⁷ Te espíritu cúú usá ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xí núú tàchí, te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ Yáá núcòo núú xilé váha xití vehe-gá, te càchí-gá:

—Xéhé-ñá cùmǎni te xínu cava nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú —duha càchí-gá.

¹⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní sáá nduté te ní cáháⁿ ñúhu, te sútúni dùsaⁿ ní quide-xi, te níhi vihi ní tñáa ñuyíú, te ndèé cútñahá ní ngúndecu ñáyíu ñuyíú te vátá ìⁿ xito-gá níhi tñáa datná ní quide-xi. ¹⁹ Te ñúu càhnú ïo cùnuu nani

Babiloniá ní quée dava-xi ní cuu-xi úní xí-chi, te nchaa ñuú cáá ñihí ñuyú ní ngoyo nchaa vehe, chí Yá Ndióxi ní ndacu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide nchaa ñáyiú ñuú Babiloniá-án, te ducaⁿ ní quide ñaha-gá xíi-yu chí ío cùdéeⁿ-gá núu-yu. ²⁰ Te nchaa tindúú ní ndóníhú-xí cuéi nchaa tindúú ñuhu yíchi ndécú xítí lámár. ²¹ Te ní xíní-í ní cuuⁿ ñíñi nàhnu vihi ní ngaundodo-xí cue ñáyiú ñuyú, te nchaa ñíñi-án vée-xi dàtná údico kílu, te cue ñáyiú ñuyú ní cáháⁿ úhú-yu cuèndá Yá Ndióxi sá dúcáⁿ ní dácúúⁿ-gá ñíñi nàhnu vihi-án, chí ní cuu-xi ñíⁿ trúndóho cahnu vihi sá cúú-xí-yu.

17

Ñadhí ndécú ichi díí iní

¹ Te núú úsá espíritú néhé tícúú-án, te ñíⁿ-xi ní quixi-xi núú ndécú-í, te càchí-xi xii-í:

—Néhe ná quíhíⁿ-ó dānehé ñāhā-í xii-n nchāa trūndóho sá ndóhó ñādhí ñāha ndécú ichi díí iní, te ñāha-án cūnúu-aⁿ nucóo-aⁿ núú ñúhú vihi ndute. ² Te ñāha-án ndécú díí iní-aⁿ ndihí nchaa cue téé yindaha ñāha xii ñáyiú xindecu ñihí ñuyú, te nchaa dava-gá ñáyiú ñuyú ío iní-yu nchicúⁿ nihnú-yu quidé-yu nchaa nācuāa quide ñāha-án —duha càchí espíritú-án.

³ Te órē ducaⁿ quide ñaha Espíritú Yá Ndióxi xii-í nācuāa càchí iní-xi, te ñíⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gá ndécá ñāha-xi xii-í cuáhāⁿ ñíⁿ xítí yucu, te xítí yucu-án ní xíní-í ñíⁿ ñādhí yódó-án ñíⁿ quiti ticuehé, te ndéé úsá díquí-di te úxí ndiqui-di, te ñihí-di ndéé truní-di mee-ni tñúhu sá càháⁿ úhú cuèndá Yá Ndióxi. ⁴ Te ñādhí-án nihnú-án dóo muradá ndihí dóo tícuéhé, te mee-ni sá ní cuāha díhúⁿ cuāáⁿ, ndihí yúú vāha sá nání pērlá, ndihí nchaa dava-gá núú yúú vāha, mee-ni nchāa xíāⁿ ní cuāha sá yíhí lōho-aⁿ, ndihí sá ñúhú dúcúⁿ-aⁿ, ndihí sá ñúhú dúcúⁿ ndāhá-án, te nūndaha-aⁿ ñíⁿ tícúú ní cuāha mee-ni díhúⁿ cuāáⁿ te ñúhu mee-ni sá cuèhé sá dúhá, te xíāⁿ cūtnūni iní-ó sá cúú-án ñíⁿ ñādhí ñāha ndécú ichi cuèhé ichi duha. ⁵ Te tneé-aⁿ ndéé truní ñíⁿ tñúhu, te càchí-xi: “Núú Babiloniá ñuú ío cūnuu, cada iní-ndó sá cúú-xí mèi ñādhí-a, te diu ñādhí-a cūu-aⁿ ñāha sanu ichi ñāha xii nchaa ñáyiú díhí ñáyiú ndécú ichi díí iní, te nāndi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá sànu ichi-aⁿ nchaa ñáyiú cadá-yu”, duha càháⁿ tñúhu ndéé truní tneé ñādhí-án. Te vā yōo tēcú truní ná cuèndá ducaⁿ càháⁿ tñúhu-án. ⁶ Te ní cūtnūni iní-í sá díú ñāha-án ní dácáá-án ñíñi ñáyiú cūu cuèndá Yá Ndióxi ní sahní ñāha-aⁿ xii-yu, te ñáyiú ní xihí-án cúú-yu ñáyiú ní cáháⁿ vāha cuèndá Xitohó Jesucristú, te sá dúcáⁿ ní quide-aⁿ te ní nduu-aⁿ dàtná ñíⁿ ñáyiú quihu. Te ío ní cuñúhu-í sá dúcáⁿ ní cuu ní xíní-í.

⁷ Te sáta dúcáⁿ te espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi-án càchí tucu-xi xii-í:

—Vá ndéé dúcáⁿ cūñúhu-n, chí vitna na càchí tñúhu-í xii-n nācuāa quée-xi cuèndá quiti ndéé úsá díquí-xi ndihí úxí ndiqui-xi-án, ndihí nācuāa quée-xi cuèndá ñādhí ñāha yòdo ñāha xii-di-án. ⁸ Te quiti ní xíní-n-án cúú-dí ñíⁿ quiti sa ní xindecu te vitna ñā túú-gá-di ndécú, te sáá nduu te quene-di yaú cūnú vihi sá ío néhé cáá, te dàtnūni sáá nduu te quíhíⁿ-di núú úhú núú ndāhú ní caa ní quíhíⁿ, te cue ñáyiú xindecu ñuyú cuñúhu vihi-yu quiti-án chí cūu-dí ñíⁿ quiti sa ní xindecu ní cūu te sáá nduu cūndecu tucu-di, te ñáyiú ducaⁿ cūñúhu ñāha xii-di-án ñā tūú yòdo truní-yu núú tūtú núú yódó truní cue ñáyiú nanihí tāhú, chí ndéé cūtnāhā vátá ngáva-gá ñuyú ducaⁿ sa yòdo truní cue ñáyiú nanihí tāhú.

⁹ Te nchaa ñáyiú tēcú truní xini ñúhu-xi caní vāha iní-yu cuèndá tñúhu-a. Te ndi úsá díquí quiti-án cada iní-ó sá cúú-xí úsá tindúú núú núcōo ñādhí-án. ¹⁰ Te ndi úsá díquí quiti-án cada iní-ó sá cúú-xí úsá tñāhá cue téé yindaha ñāha xii ñáyiú, te úhúⁿ cue téé-án ñā tūú-gá cūnúu-güedé vitna, te ñíⁿ téé-án cūnúu-dé vitna te ingá-dé vátá sàá-gá nduu cūnuu-dé, te na sáá nduu dùcaⁿ cūnuu-dé te sacú-ni nduu cūnuu-dé. ¹¹ Te quiti ní xindecu ní cūu te ñā tūú-gá-di ndécú vitna, cūu-di dàtná téé cūu uná yindāha ñāha xii ñáyiú, te ñíⁿ-ni cūu-di ndihí cue téé úsá yindāha ñáyiú-án, te quiti-án sáá nduu cuíta nihnu-di quíhíⁿ-di núú úhú núú ndāhú ní caa ní quíhíⁿ.

¹² Te ndi úxí ndiqui quiti-án cada iní-n sá cúú-xí úxí tñāhá cue téé quindaha ñāha xii ñáyiú, dico vátá sàá-gá nduu cūnuu-güedé quindaha ñāha-güedé xii-yu. Te cue téé-án ñihí-güedé tñúhu ndee iní taxi truní-güedé ndihí quiti-án, dico tnaa-ni taxi truní-güedé ndihí quiti-án. ¹³ Te ndi úxí cue téé-án cuu ñíⁿ-nuu-güedé taxi truní-güedé, te chindee-güedé quiti-án cuèndá cuu ñíⁿ-nuu-güedé ndihí-di cuèndá taxi truní-gá-di. ¹⁴ Te cue téé-án nāá-güedé ndihí Yaá cáá dàtná cáá ñíⁿ mbéé quiti ní dānicuèhé-güedé dico vā ndácú-güedé nāá-güedé ndihí-gá chí cuíta-güedé. Te diu-gá cúú-gá Yaá ío cūnuu taxi truní cuéi nchaa téé yindaha ñāha xii ñáyiú, te ducaⁿ-ni taxi truní-gá cuéi nchaa dava-gá-yu. Te mee Yá Ndióxi ní cachí-gá nāndi cūu nchaa ñáyiú cūndecu ndihí Yaá cáá dàtná cáá ñíⁿ mbéé quiti ní dānicuèhé-güedé-án, te diu-ni ñáyiú-án cúú-yu ñáyiú ní cáháⁿ-gá te cúú-yu ñáyiú quide ndāá ndécú ichi-gá —duha càchí espíritú xínú cuèchi núú-gá.

¹⁵ Te ní cachí tucu espíritú-án xii-í:

—Ndute ñuhu núú núcõo ñadihí ñaha ndècu ichi díí ñí-án, ndute-án cada ñí-ñ sá cúú-xí ñáiyu nchaa ñacióⁿ, ndihí ñáiyu nchaa ñuú, ndihí ñáiyu xĩndecu nchaa xichí, ndihí ñáiyu càháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu. ¹⁶ Te dàtná ní cachí-í sá ndí uxi ndiqui quiti ní xini-ñ cúú-xí úí tnàhá cue téé quindaha ñaha xii ñáiyu, te cue téé-án cuu úhú ñí-güedé ñadihí ñaha ndècu ichi díí ñí-án, te ni vâ cáda cuendá ñáhá-gá-güedé xii-án, te ndada ndàhu ñáhá-güedé, te dacàchi ñaha-güedé xii-án, te cahmí ñaha-güedé. ¹⁷ Te mee Yá Ndióxi ducaⁿ dàcaháⁿ-gá ñí cue téé-án cuendá cada-güedé ñacuáa cuní méé-gá, te xiáⁿ núu cuu ñíⁿnuu-güedé cuendá cúnaha-güedé xii quiti-án cada-di núú-güedé taxi tnúni-di ndéé ná sáá nduu càda Yá Ndióxi ñacuáa ní cachí-gá. ¹⁸ Te ñadihí ñaha ní xini-ñ cada ñí-ñ sá cúú-án ñuú cáhnú ñuú ío cúnuu, te ñuú-án ndécú téé ío-gá cúnúu taxi tnuní nchaa cue téé yindaha ñaha xii ñáiyu xĩndecu ñuyú —duha ní cachí espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi xii-í.

18

Ní naa ñuú Babiloniá

¹ Te ducaⁿ te dàtnúni ní xini tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te ndéé andiu ní dátasaⁿ-xi te ní dayèhé-xi ñuyú, te espíritú-án ío cúnuu-xi. ² Te ñíhi ní cáháⁿ-xi, te cachí-xi:

—Ní sáá nduu nàa ñuú cáhnú ñuú cúnúu nani Babiloniá, te xiáⁿ-ná natacá nchaa núú espíritú cundihí yucu ñávaha cundecu-xi, te vâ queé-gá-xi xiáⁿ, te diu-ni xiáⁿ natacá nchaa quiti ndàva núú tàchi nchaa quiti ndehe quide, quiti ñá túú tnàhá ñí ñáiyu te xiáⁿ-ná cundecu-güedé. ³ Te ducaⁿ chí ñáiyu ñuú-án sánú ichí-yu nchaa ñáiyu nihí ñuyú ichi cuèhé ichi duha, te ducaⁿ-ni xĩnchícúⁿ nihnu nchaa ñáiyu ñuyú xiquidè-yu, te nchaa cue téé cúnuu yindaha ñaha xii ñáiyu, cue téé-án cúú ñíⁿnuu-güedé ndihí nchaa ñáiyu ñuú-án quidè-güedé ndihí-yu nándi sá cuèhé sá dúhá. Te nchaa ñáiyu dico nándi sá dicó queheⁿ ñáiyu ñuú-án ío cùu cuicá-yu, te ducaⁿ quèheⁿ nchaa ñáiyu ñuú Babiloniá-án nchaa sá dicó ñáiyu-án cuendá xiáⁿ cànehé-yu ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha —duha càchi espíritú-án.

⁴ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ñí sá ní cáháⁿ andiu, te càchi-xi:

—Nchaa nchòhó ñáiyu cùu cuendá-í quee-ndo ñuú Babiloniá cuendá sá vâ cundècu-ndo tnahá-ndó ichi cuèhé ichi duha dàtná ndécú ñáiyu ñuú-án, te ducaⁿ te vâ quini-ndó tnúndòho tnúhu ndàhú sá quixí cùu xii ñáiyu-án. ⁵ Chi ío cuèhé cuèchi-yu ní cuu ndècu núú Yá Ndióxi, te mee-gá ñáhá-gá ñacuáa nduu nchaa sá

quidè-yu. ⁶ Te nchòhó ñáiyu cùu cuendá-í, chí nanchòcáva dandòho-ndo ñáiyu-án dàtná quidè mèe-yu dandòhó-yu cue ñáiyu, te úú xito nanchòcáva-ndo dandòho-ndó-yu, te ducaⁿ càda-ndo cuendá ío-gá ndohó-yu. ⁷ Te ío quide cahnú-yu mèe-yu, te ío cùdíí ñí-yu quidè-yu nchaa núú sá cuèhé sá dúhá, te sá dúcáⁿ xidó-yu quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá núu xiáⁿ nchòhó ío dandòho-ndó-yu, te ducaⁿ chí ñáiyu ñuú-án sání ñí-yu, te càchi-yu: “Nchúhú cúú-ndí dàtná ñí ñadihí ñá túú quèé, ñaha ío cúnuu yindaha ñaha xii ñáiyu. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-ndí chí nchaa-ni nduu ío váha cùu ñí-ndí ndécú-ndí, te ni vâ sáá ñíⁿ nduu te ndihú ñí-ndí”, duha càchi ñáiyu ñuú-án. ⁸ Te sá cuendá nchaa sá quidè-yu-án núu xiáⁿ ñíⁿ-ni nduu sáá tnúndòho sá cúú-xi-yu, te ío ndohó-yu chí ñuú-yu coo tnamá, te coo cuèhé cahní ñaha-xi xií-yu, te ío ndihú ñí-yu, te cáyú ñuú-yu, te ducaⁿ ndòhó-yu chí Dútú Ndióxi ío cúnuu-gá, te diu-gá ducaⁿ dandòho ñaha-gá xií-yu —duha càchi sá ní cáháⁿ andiu-án.

⁹ Te nchaa cue téé cúnuu yindaha ñaha xii ñáiyu ío ndáhyú-güedé sá ndihú ñí-güedé òré ná quini-güedé quene ñúhmá cáyú ñuú cue ñáiyu Babiloniá, chí diu cue téé-án cúú-güedé cue téé cùu ñíⁿnuu ndihí-yu quide-güedé nchaa núú sá cuèhé sá dúhá ndihí-yu, te ducaⁿ chí ío tnàhá ñí-güedé cundecu-güedé ndihí-yu ichi díí ñí. ¹⁰ Te cue téé-án xica-ná cundecu-güedé cundehe-güedé ñacuáa ndoho nchaa ñáiyu ñuú-án sá yùhú-güedé nchaa tnúndòho-án, te cachí-güedé:

—¡Ndàhú nchòhó ñáiyu ñuú cáhnú ñuú cúnúu nani Babiloniá! Chi uuⁿ ní sáá nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú sá cúú-xi-ndó —duha cachí-güedé.

¹¹ Te nchaa ñáiyu dico nchaa sá nándihí ñáiyu ñuú Babiloniá tnahá-yu ío ndáhyú-yu sá ndihú ñí-yu chí vâ yò-gá cuaaⁿ nchaa sá dicó-yu. ¹² Te dicó-yu nchaa sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuáaⁿ, ndihí nchaa sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuixíⁿ, te dico tucú-yu sá ní cuáha mee-ni yúú váha yúú nání pèrlá, ndihí nchaa dava-gá sá ní cuáha dava-gá yúú váha, te dicó-yu tnàhá dóó sedá, ndihí ingá núú dóó váha sá nání ñíⁿ, ndihí dóó murádú, ndihí dóó tícuèhé te mee-ni dóó váha cùu-xi, te dico tucú-yu tnàhá yutnu sá sàháⁿ tnámí, te dico tucú-yu sá ní cuáha sá nání màrfil, te dico tucú-yu sá ní cuáha mee-ni yutnu váha sá ío ndèyáhu, te dico tucú-yu sá ní cuáha mee-ni cáá, ndihí sá ní cuáha mee-ni sá nání bròncé, ndihí sá ní cuáha mee-ni yúú váha yúú nání màrmól. ¹³ Te dico tucú-yu canelá, ndihí yúcú sá sàháⁿ tnámí, ndihí dúsa sá sàháⁿ tnámí, ndihí

yúcu sã nání mĩrà, te dico tucú-yu ingá núú dũsa sã saháⁿ tnámí nání olivánú, te dico tucú-yu ndudí ndéhé yoho yàha stilé, ndihí acití yutnu nání olivú, ndihí yuchi triú vaha, te dico tucú-yu nchaa dava-gá núú triú, te dico-yu tnàhá mbéé, ndihí cuàyú, ndihí nchaa dava-gá quití tatá, te dico tucú-yu tnàhá carrètá, te dico tucú-yu tnàhá ñáyíu xĩnu cuechi, ñáyíu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi. ¹⁴ Te nchaa ñáyíu dı̀co-án cũñahá-yu xii ñáyíu ñúú Babiloniá:

—jNchaa sã ı̀o cùdíí ı̀nı̀-ndó cùndecu ndihı̀-ndo ni cuu vá ndácú-gã-ndó nihı̀-ndó vitna, te nchaa sã sání ı̀nı̀-ndó sã ı̀o vaha càa ndecu ndihı̀-ndo ndihı̀ nchaa dava-gá sã ndécú ndihı̀-ndo ní ndihı̀ nihnu-xi vitna, te ni ı̀nı̀ nduu-gá vá nihı̀-ndó ni ı̀nı̀ xiãⁿ cundecu ndihı̀-ndo! —duha cũñaha ñáyı̀u-án xii-yu.

¹⁵ Te nchaa ñáyı̀u ní cuu cuica nı̀ xóo dico nándı̀ nchaa sã nı̀ xóo dico ní queheⁿ cue ñáyı̀u ñúú Babiloniá, nchaa ñáyı̀u-án xica-nã cundecú-yu cundehé-yu sã yũhú-yu cuendá nchaa tnúndóho sã yaha cue ñáyı̀u ñúú-án, te ı̀o ndáhyú-yu sã ndihú ı̀nı̀-yu sã dúcáⁿ ndòho ñáyı̀u-án. ¹⁶ Te cũñaha tucú-yu:

—jNdáhú nchòhó ñáyı̀u xĩndecu ñúú cáhnú ñúú nání Babiloniá! Chı̀ nchòhó cúú-ndó dàtná ı̀nı̀ ñadihı̀ ñaha nihnu dóó vaha dóó muradú, ndihı̀ dóó tícuéhé, te mee-ni sã nı̀ cuáha díhúⁿ cuááⁿ, ndihı̀ mee-ni sã nı̀ cuáha yúú vaha yúú nání pèrlá, ndihı̀ sã nı̀ cuáha dava-gá yúú vaha sã ı̀o vii ndaa mee-ni nchaa xiãⁿ nı̀ cuáha sã yíhı̀ lõho-án, ndihı̀ sã ñúhú dúcúⁿ-án, ndihı̀ sã ñúhú dúcúⁿ ndáhá-án. ¹⁷ jTe uuⁿı̀ ní ndihı̀ nihnu nchaandi túhú sã ndécú ndihı̀ ñadihı̀-án, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó nı̀ cùu! —duha cũñahá-yu xii cue ñáyı̀u ñúú Babiloniá.

Te nchaa cue tée dàcaca barcú ndihı̀ nchaa cue tée tàxi tnunı̀ bãrcú-án, ndihı̀ nchaa ñáyı̀u ñúhu xitı̀ bãrcú-án, ndihı̀ nchaa dava-gá cue tée nándı̀ chiúⁿ quide ndecu lamár, nchaa ñáyı̀u-án xica cùndecú-yu ¹⁸ te quinı̀-yu óre queene ñúhmá càyú ñúú cue ñáyı̀u Babiloniá, te nihı̀ cáháⁿ-yu, te cachı̀-yu:

—Ni ı̀nı̀ ñúú ñá túú nũtnahá-xi ñúú Babiloniá —duha cáháⁿ-yu.

¹⁹ Te nchaa ñáyı̀u-án chidó-yu ñúhu díquı̀-yu, te ngúita-yu ndáhı̀-yu sã ndihı̀ ı̀nı̀-yu, te nihı̀ cáháⁿ-yu, te cachı̀ tucú-yu:

—jNdáhú nchòhó ñáyı̀u xĩndecu ñúú cáhnú ñúú nání Babiloniá! Chı̀ ı̀o cuica-ndo ni cùu, te diu-ndo ní quide ní cuu cuica nchaa ñáyı̀u ndecu ndihı̀ barcú, te vitna uuⁿı̀ ní naa-ndo ndihı̀ ñúú-ndó —duha cachı̀-yu.

²⁰ Te nchaa nchòhó ñáyı̀u ndècu andı̀u ı̀o chí cùdíí ı̀nı̀ sã dúcáⁿ dândoho Yá Ndióxi nchaa ñáyı̀u ñúú Babiloniá-án, te diu-ni ducaⁿ chí cùdíí ı̀nı̀ nchaa nchòhó cue tée ní cachı̀ Xitohó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá, te

diu-ni ducaⁿ chí cùdíí ı̀nı̀ nchaa nchòhó cue tée cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi nácuáa dàcahu ı̀nı̀ ñáhá-gã xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ chí cùdíí ı̀nı̀ nchaa dava-gá nchòhó ñáyı̀u cùu cuendá-gã cuendá sã dúcáⁿ dândoho-gã nchaa ñáyı̀u ñúú-án. Te ducaⁿ càa ñaha-gã xii cue ñáyı̀u-án cuendá nchaa sã quidé ñáhá-yu xii-ndo.

²¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xinı̀-ı̀ ı̀nı̀ espı̀ritú xinú cuèchi núú Yá Ndióxi, te espı̀ritú-án ı̀o ndee-xi te ní queheⁿ-xi ı̀nı̀ yúú cáhnú dàtná càhnu yódó te ní dàquèe-xi xitı̀ ndute lamár, te cãchı̀-xi:

—Dàtná ní quide-ı̀ ní dàquèe-ı̀ yúú xitı̀ ndute ducaⁿ càda-xi ñúú cáhnú ñúú Babiloniá, chi ñáyı̀u ñúú-án ı̀o ndihı̀ naá-yu ndihı̀ ñúú-yu, te vá ı̀nı̀ nduu ı̀nı̀ quı̀ú-gã quinı̀ ñáhá ñáyı̀u xii-yu. ²² Te ni ı̀nı̀-ğã ñáyı̀u càni arpá, te ni ı̀nı̀-ğã ñáyı̀u tı̀ú vı̀lu, te ni ı̀nı̀-ğã ñáyı̀u tı̀ú cútú, te ni ı̀nı̀-ğã yaá vá cóó ñúú-án, te ni ı̀nı̀-ğã cue ñáyı̀u xinı̀ cada ı̀nı̀ núú chiúⁿ vá cóó-gã, te ni vã yóo-gã caneche chiúⁿ yúú cúú yódó mulinú. ²³ Te ni ı̀nı̀-ğã ñúhú vá cùndecu ñúú-án, te ni ı̀nı̀ nduu-gá vá cóó vı̀co tnándaha, te ñáyı̀u ñúú-án ñáyı̀u quide ndáhú cúú-yu ñáyı̀u ı̀o-gã cuicá-yu dàcúúxi ñáyı̀u quide ndáhú xĩndecu nihı̀ ñuyı̀ú, dico nchaa-yu naá-yu chí quide ndúú-yu te ı̀o dándahú-yu cue ñáyı̀u ñuyı̀ú sã dúcáⁿ quidé-yu.

²⁴ Te diu-ni ñúú-án nı̀ dàcãcá-yu nı̀hı̀ cue tée ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi, te diu-ni ducaⁿ ní quidé-yu nchaa dava-gá cue ñáyı̀u cùu cuendá-gã, te diu-nı̀-yu quide xısahni tnàha ñáyı̀u ñuyı̀ú —duha cãchı̀ espı̀ritú-án.

19

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-ı̀ nihı̀ ní cáháⁿ cuèhé vı̀hı̀ ñáyı̀u andı̀u, te cãchı̀-yu:

jı̀o càhnu cuu Yá Ndióxi!, chí diu-gã cúú-gã Yaá ní dàcãcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú, te ı̀o cùnuu-gã, te mee-ni sã vaha quide-gã,

² te mee-gã ı̀o vaha ndáá quidé-gã quidé ndáá-gã cuèchi nchaa ñáyı̀u,

chı̀ diu-gã ní dàquihı̀ⁿ-ğã ñadihı̀ ñaha ndècu ichı̀ díí ı̀nı̀ núú ùhú núú ndáhú,

chı̀ diu-aⁿ ní sanu ichı̀-aⁿ ñáyı̀u ñuyı̀ú ichı̀ cuèhé ichı̀ duha,

te ducaⁿ ní dàquihı̀ⁿ ñáhá-gã xii-aⁿ núú ùhú núú ndáhú chí nãchinaa-gã sã nı̀ sahni-aⁿ cue ñáyı̀u ní xinú cuechi núú-gã.

Duha cãchı̀-yu.

³ Te cãchı̀ tucú-yu:

—jı̀o càhnu cuu Yá Ndióxi!, chí nchaa nduu nchaa quı̀ú ducaⁿ-ni quène ñúhmá núú ñúhú ñàha-án càyú-aⁿ —duha cãchı̀-yu.

⁴ Te ndı̀ ócò cùmı̀ cue tée cùu sacuéhé xĩndecu-án nı̀ ngúı̀ñı̀ xitı̀-ğüedé núú Yá Ndióxi núú núcòo-gã tàxi tnunı̀-gã, te tnàhá cue

quiti cúmi x̄nutn̄í-áⁿ ní ngüíñi x̄iti-güedé ndihi cue quiti-áⁿ;

–Sá ndáá sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi –duha càchí-güedé ndihi cue quiti-áⁿ.

⁵ Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ñⁿ sá ní cáháⁿ mei núú n̄tñí x̄ilé váha núcòo Yá Ndióxi, te càchí sá cáháⁿ-áⁿ;

Nchaa nchòhó ñáyiú x̄inu cuechi núú Yá Ndióxi, ñiú-ni nchòhó ñáyiú nèhe sá ȳññuhu núú-gá,

cáháⁿ-ndo sá ío càhnu cuu-gá cuèi cùnunu-ndo àdi ñá túú cùnunu-ndo.

Duha càchí sá cáháⁿ-áⁿ.

Ñi vico cùu datná vico tnãndaha

⁶ Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ cuèhé víhi ñáyiú andiú, te òré ducaⁿ ní cáháⁿ-yu te ní quide-xi datná quidé-xi núú x̄icá cuèhé víhi ndüte, te ní quide tucu-xi datná quidé-xi òré cáháⁿ níhi víhi ññuhu, te càchí-yu:

Ío càhnu cuu Dútú Ndióxi Yáa cúú Tãtá-ó! Te ío cùnunu-gá táxi tn̄n̄i-gá, te quide-gá nchaandi túhú sá váha.

⁷ Te ío chí ná cùd̄íí iní-ó, te chí ná càchí-ó sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi,

chi vitna ní sáá nduu càda Yáa cáá datná cáá ñⁿ mbéé quiti ní d̄añicuehé-güedé ñⁿ vico, te cùu-xi datná vico tnãndaha.

Te nchaa ñáyiú cùu cuendá-gá sa ní ndihí-yu sa ndécu túha-yu cundecú-yu vico-áⁿ, te cada iní-ó sá ñáyiú-áⁿ cùu-yu datná ñⁿ ñad̄ihí x̄ichí tnãndaha ndihi-gá,

⁸ te ñáyiú-áⁿ ní nduu táhū-yu cuihnū-yu dóó váha dóó chàhñchí sá ío váha càndoo.

Duha càchí-yu.

Te sá dúcáⁿ ní nduu táhū ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi dóó váha ñihñu-yu, x̄iáⁿ cùtn̄n̄i iní-ó sá cùu-yu ñáyiú quide ndáá núú-gá.

⁹ Te ñⁿ esp̄iritú x̄ínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní cachí tn̄hu-xi x̄ii-í, te càchí-xi:

–Chido tn̄n̄i-n ñⁿ núú tútú n̄acuáa na cáháⁿ-í-a: “Váha táhū nchaa ñáyiú ní cáháⁿ ñáhá Yáa cáá datná cáá ñⁿ mbéé quiti ní d̄añicuehé-güedé cundecú-yu vico, te vico-áⁿ cúú-xi datná vico tnãndaha cada-gá”, te duha chido tn̄n̄i-n chí tn̄hu-a cùu-xi tn̄hu ndáá tn̄hu Yá Ndióxi –duha càchí esp̄iritú-áⁿ.

¹⁰ Te ní ngüíñi x̄iti-í núú esp̄iritú-áⁿ cuendá chíñuhu-í-xi ní cùu, te ní cachí-xi:

–Vá dúcáⁿ càda-n, chí tnãhá-í d̄icò x̄ínú cuèchi-í núú Yá Ndióxi datná quidé-n x̄inu cuechi-n núú-gá ndihi nchaa dava-gá ñáyiú ndécu ndihí-n ichi-gá, ñáyiú nchicúⁿ ñihnu quide ní yuhu ní iní nchaa n̄acuáa cáháⁿ X̄itohó Jesucristú, te núu x̄iáⁿ càchí-í sá vá dúcáⁿ càda-n, chí mee Yá Ndióxi chíñuhu-n –duha càchí esp̄iritú-áⁿ.

Te nchaa cue tée cáháⁿ tn̄hu Yá Ndióxi cáháⁿ-güedé n̄acuáa ndùu tn̄hu cáháⁿ X̄itohó Jesucristú.

Cuendá Yáa yódó ñⁿ cuayú cuixíⁿ

¹¹ Te ní x̄ini-í nchii andiú, te ní x̄ini-í ní quee ñⁿ Yáa yódó-gá ñⁿ cuayú cuixíⁿ. Te Yáa-áⁿ n̄ani-gá Yáa quidé ndáá quiti, duha n̄ani-gá. Te quide-gá nchaa sá cáháⁿ-gá, te ío váha quide ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyiú, te nchaa ñáyiú nàá ndihi ñaha x̄ii-gá ío váha x̄ini-gá n̄acuáa cada ñaha-gá x̄ii-yu chí ío ndáá quidé-gá. ¹² Te tn̄nu-gá d̄ayéhé-xi datná d̄ayéhé ññuhu, te titní coroná ññuhú d̄iquí-gá, te nèhe-gá ñⁿ sá ndèé ññu-gá, te vá yóo ñⁿ cùtn̄n̄i iní-xi n̄asa cuáháⁿ tn̄hu-áⁿ, chí ñⁿ d̄ii díí-ni mee-gá ñáhá-gá n̄acuáa cáháⁿ-xi. ¹³ Te Yáa-áⁿ ñihñu-gá ñⁿ dóó ní cuu mee-ni ññí, te Yáa-áⁿ càchí tn̄hu-gá nchaa n̄acuáa s̄ani iní Yá Ndióxi, núu x̄iáⁿ n̄ani-gá Tnúhu Yá Ndióxi. ¹⁴ Te sáta-gá nchicúⁿ nchaa esp̄iritú x̄ínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te cue esp̄iritú-áⁿ cúú-xi datná sandadú, te x̄ix̄ihnu-xi dóó cuixíⁿ dóó váha sá càndoo, te x̄ix̄odó-xi cuayú cuixíⁿ.

¹⁵ Te yuhu Yáa yódónu-áⁿ quené ñⁿ yuchi cáhnú, te ndihi yuchi-áⁿ d̄añicuehé-gá nchaa ñáyiú x̄iñdecu ñuyíú, te ío dandòho ñaha-gá x̄ii-yu, te datná quidé tée quihni ndéhé yoho yáha stilé ducaⁿ s̄atnahá-xi cada ñaha-gá x̄ii-yu, chí ío dandòho ñaha-gá x̄ii-yu cuendá sá ío cùd̄ééⁿ-gá. Te mee-gá ío cùnunu-gá táxi tn̄n̄i-gá, te quide-gá nchaandi túhú sá váha. ¹⁶ Te sáta dóó ñihñu Yáa-áⁿ ndihi núú ticacáⁿ-gá yódó tn̄n̄i n̄acuáa n̄ani-gá, te duha cáháⁿ-xi: “Tée ío cùnunu taxi tn̄n̄i ñáhá x̄ii nchaa cue tée yindaha ñaha x̄ii ñáyiú ndihi nchaa dava-gá ñáyiú”, duha ndèé tn̄n̄i sáta dóó-gá-áⁿ ndihi ticacáⁿ-gá-áⁿ.

¹⁷ Te d̄atn̄n̄i ní x̄ini-í ñⁿ esp̄iritú x̄ínú cuèchi núú Yá Ndióxi n̄tñí-xi núú nchicanchii, te níhi ní cáháⁿ-xi, te x̄ahaⁿ-xi x̄ii nchaa quiti ndava núú tàchí:

–Nchaa nchòhó quiti ndava, chí táquixi chí caxi-ndo nchaa sá ní quide túha Yá Ndióxi, ¹⁸ chí caxi-ndo cuñú nchaa cue tée yindaha ñaha x̄ii ñáyiú, ndihi cuñú nchaa cue tée tàxi tn̄n̄i ñáhá x̄ii cue sandadú, ndihi cuñú nchaa cue tée ío ññí x̄indáa, ndihi cuñú nchaa cuayú, ndihi cuñú nchaa cue tée ní xódó ñaha x̄ii-güedí, ndihi cuñú nchaa dava-gá ñáyiú, ñáyiú ñá túú tn̄hí ní d̄añá quee núú chíúⁿ p̄atróoⁿ-xi, ndihi cuñú nchaa ñáyiú ní d̄añá ní quee núú chíúⁿ p̄atróoⁿ-xi, ndihi cuñú nchaa ñáyiú cùnunu, ndihi cuñú nchaa ñáyiú ñá túú cùnunu, te nchaa cuñú-áⁿ caxi-ndo –càchí esp̄iritú-áⁿ x̄ahaⁿ-xi x̄ii nchaa quiti-áⁿ.

¹⁹ Te sáta dúcáⁿ te ní x̄ini túcu-í quiti ní quee x̄iti lámár, ndihi nchaa cue tée yindaha ñaha x̄ii ñáyiú, ndihi nchaa cue tée

cùu sandadú-güedé ní naníhí tñahá-güedé ndihí quiti-án cuendá cuu ìⁿnuu-güedé ndihí-dí nàà-güedé ndihí Yaa yódó cuáyú-án, ndihí nchaa cue espíritu cùú sandadú ndihí-gá. ²⁰ Te cue espíritu cùú sandadú ndihí Yaa-án ní tñi-xi quiti-án, ndihí téé ío dándahú ñáhá xii ñáyíu càchí sá càháⁿ tñúhu Yá Ndióxi te ñá ndáá sá càháⁿ-dé tñúhu-gá, te ñi-ni téé-án ní quide-dé titní núú sá và yóo tñáhí ndàcu cada núú quiti-án. Te sá dúcáⁿ ní quide téé-án xiáⁿ ní dándahú-dé ñáyíu ní sándáá iní-yu ní quée-yu tñuní quiti-án, te ní chíñuhú-yu sá ní dándácú ñáhá-yu xii-dí, te cue espíritu-án ní dáquee-xi quiti-án núú ñúhú núú ñúhú ázufe càyú-xi, ndihí téé ducaⁿ dándahú ñáhá xii ñáyíu-án, te xiáⁿ cuhuⁿ téé-án ndihí quiti-án, te ío ndoho-dé ndihí-dí. ²¹ Te ndihí yuchí cáhnú sá quéné yùhu Yaa yódó cuáyú-án ní sahní-gá nchaa dava-gá cue téé cündihí quiti-án, te nchaa cue quiti ndáva ní chítú xiti-güedi ní xexi-güedi cuñú nchaa cue téé-án.

20

Úxí cièndú cuía

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í ìⁿ espíritu xínú cuéchi núú Yá Ndióxi ní quee-xi andiu, te nùndaha-xi ndacaá nacaáⁿ-xi yèhe ìⁿ yaú cùnú víhí núú cündecu sácúhñá, te nùndaha tucu-xi ìⁿ cadená cáhnú. ² Te espíritu-án ní tñi-xi quiti dééⁿ nání dragón, te ñi-ni quiti-án cúú-dí mèi yucu ñávàha sá nání sácúhñá, te ñi xiáⁿ ní nduu-xi cóo ndéé sanaha. Te espíritu-án ní dácútú ñàha-xi xii-dí, te ducaⁿ-ni cündutu-dí ndéé xínu úxí cièndú cuía. ³ Te sátá ní dácútú ñàha espíritu-án xii-dí te ní dáquee ñàha-xi xii-dí yaú-án chí ñi yaú-án tàù-dí quée-dí cundecu-dí. Te ní nacadí-xi yuyèhe yaú-án, te ní tee-xi sèyú yuyèhe-án cuendá sá và quéné-gá-dí dándahú-dí cue ñáyíu ñuyíú, te xiáⁿ cundedí nihnu-dí ndéé xínu úxí cièndú cuía. Te sátá ná yàha úxí cièndú cuía-án te nandáxi-dí te quene-dí yaú núú ñúhú-dí-án caca cuu tnaa-dí ìⁿ úú nduu.

⁴ Te dàtnùní ní xiní-í xínutñi titní xilé váha, te xiáⁿ xínucóo nchaa ñáyíu ní ngündecu ndihí tñúhu ndee iní cada ndáá cuéchi nchaa ñáyíu, te ní xiní-í xíndecu tñahá cue ñáyíu ní xehndé-güedé dúcúⁿ-xi cuendá sá ní càháⁿ-yu tñúhu Yá Ndióxi, ndihí cuendá sá ní càháⁿ váha-yu cuendá Xítóhó Jesucristú. Te ñi-ni ñáyíu-án cúú-yu ñáyíu ñá túú ní chíñuhú-yu quiti ní quene xiti lámár-án, te ní ñá túú ní chíñuhú-yu sá ní dándácú ñáyíu ní natava ñáhá-yu xii-dí, te ní ñá túú ní dañá-yu mèé-yu quée-yu tñuní quiti-án chí ní tñéé-yu te ní ndáhá-yu ñá túú ní dañá-yu quée tñuní-dí. Te ní xiní-í ní ndoto cue ñáyíu-án cuendá tñahá-yu cunúu-yu taxi tñuní-yu ndihí Xítóhó Jesucristú úxí cièndú

cuía. ⁵ Te dava ñáyíu ní xihí ñá túú ní ndótó-yu, chí ndéé yàha úxí cièndú cuía te dàtnùní ndótó-yu. Te ñáyíu ní xiní-í ní ndoto-án cúú-yu ñáyíu ní ndoto díhna nuu. ⁶ Te ío váha ní tñahá nchaa ñáyíu ní nduu táhú ní ndoto díhna nuu!, chí cue ñáyíu-án ío cùdiú-yu núú Yá Ndióxi, te nchaa ñáyíu-án và quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, te ñáyíu-án cúú-yu dútú ndécú-yu núú Yá Ndióxi ndihí núú Xítóhó Jesucristú, te ñáyíu-án cunúu-yu dàtná cùnùu Xítóhó Jesucristú, te cunuu ndihí ñahá-yu xii-gá úxí cièndú cuía.

⁷ Te sátá ná yàha úxí cièndú cuía-án te sácúhñá quee-xi núú yíndedí nihnu-xi-án, ⁸ te ngúita tucu-xi dándahú-xi nchaa ñáyíu xíndecu níhí ñuyíú, te cuéi ñáyíu ñuú Góg, te cuéi ñáyíu ñuú Mägóg ducaⁿ quíhíⁿ-xi dándahú ñáhá-xi xii-yu, te datácá-xi nchaa ñáyíu cuendá nàa-yu, te cuéhe víhí-yu dàtná cuéhe ñuhu cùchí lámár. ⁹ Te nchaa ñáyíu-án tñi-yu ichi quíhíⁿ-yu ìⁿ ichi sá cuaháⁿ núú cáá ìⁿ yodo cahnu vihi, te sáa-yu núú xíndecu ñáyíu cùu cuendá Yá Ndióxi, te ñáyíu-án chidócó-yu cue ñáyíu cùu cuendá-gá-án ndihí ñuú-yu, te ñuú-án ío cùu iní-gá, dico mee Yá Ndióxi dangòyo-gá ñuhú cahmí-gá nchaa ñáyíu ducaⁿ chidoco ñàha xii ñáyíu cùu cuendá-gá-án, te nchaa ñáyíu-án cuú. ¹⁰ Te sácúhñá sá dúcáⁿ dándahú ñáhá xii ñáyíu chidoco ñàha xii ñáyíu cùu cuendá Yá Ndióxi-án dáquee ñàha-gá xii-xi núú ñúhú núú ñúhú ázufe càyú-xi, te ñi-ni xiáⁿ sa ñúhu quiti ní quene xiti lámár, ndihí téé ní dándahú ñáyíu ní xàháⁿ-dè xii-yu sá càháⁿ-dé tñúhu Yá Ndióxi te ñá ndáá sá càháⁿ-dé tñúhu-gá, te xiáⁿ cuhuⁿ-xi ndoho-xi ní caa ní quíhíⁿ ndihí quiti ní quene xiti lámár, ndihí téé càchí sá càháⁿ tñúhu Yá Ndióxi te ñá ndáá sá càháⁿ-dé tñúhu-gá.

Cündáá cuéchi ñáyíu

¹¹ Te ní xiní-í nùtñi ìⁿ xilé váha xilé cuixíⁿ, te núú xilé-án núcòo ìⁿ Yaa. Te ndèhe Yaa-án ní ndóñuhú andiu ndihí ñuyíú-a, te ducaⁿ ní ndóñuhú-xi chí và cündecu-gá-xi. ¹² Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í nchaa ñáyíu ní xihí ní cùu, ñáyíu cùnuu ndihí ñáyíu ñá túú cùnuu xínutñi-yu núú Yaa núcòo núú xilé váha-án, te Yaa-án cúú-gá Yá Ndióxi, te óré-án ní nandacá nchaa tutú núú yódó tñuní nchaa nàcuáa nduu sá ní quide ìⁿ ñáyíu-án, te ní nandacá tucu ingá tutú núú yódó tñuní nchaa ñáyíu ní naníhí táhú, te nchaa ñáyíu ní xihí ní cùu xínutñi-yu núú Yá Ndióxi cundáá cuéchi-yu, te nchaa nàcuáa nduu nchaa cuéchi-yu yódo tñuní núú nchaa tutú-án ducaⁿ cündáá. ¹³ Te nchaa ñáyíu ní xihí xiti ndute lámár, ndihí nchaa ñáyíu ní xihí núú ñuhu yichí nchaa ñáyíu-án cundáá cuéchi-yu nàcuáa ní quide-yu ìⁿ ñáyíu-yu. ¹⁴ Te

vitna te vá cùú-gá ñáiyu chi ñá túú-gá tnúhu xihí, te nchaa ñáiyu ñúhu núú ñúhú núú càyú ñáiyu-án cùú-yu ñáiyu ní xíta nihnu ní caa ní quíhí. ¹⁵ Te ducaⁿ chi nchaa ñáiyu ñá túú yòdo tnuní núú tütú núú yódo tnuní nchaa ñáiyu naníhí tànhú ní dáquee ñaha Yá Ndióxi xii-yu núú ñúhú núú càyú.

21

Andiu sàa ndihi ñuyúú sáa

¹ Te sáta dúcáⁿ te ní xiní-í andiu sàa ndihi ñuyúú sáa, te andiu sá ndécú díhna ndihi ñuyúú sà ndécú díhna ní ndóñhú-xí, te tnàhá lámár ní ndóñhú-xí. ² Te yúhú té Juáa ní xiní-í ñúú Jerusalén sáa ní quee-xi núú ndécú Yá Ndióxi, te ñúú-án cùú-xí ñúú méé-gá, te ío vii càa chi càa datná cáá ñúú ñadihí xíchí tnándaha. ³ Te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ ñúú sá ní cáháⁿ andiu, te cächí-xi:

—Chí cündédóho ñúú tnúhu na càháⁿ-í-a: Yá Ndióxi ndécú ndihi-gá cue ñáiyu vitna, te ducaⁿ-ná cundecu ndihi ñaha-gá xii-yu, te diú-yu cùú-yu ñáiyu cùu cuendá-gá, te vá ñúú ndúú ñúú quíú-gá te daña ñaha-gá xii-yu. ⁴ Te mee Yá Ndióxi cada-gá sá ñá túú tnàhí-gá ná caní iní-yu cundecú-yu, te ní vá quini-gá-yu tnúhu xihí, te ní vá quini-gá-yu tnúhu ndáhyú, te ní vá quini-gá-yu tnúhu ndihú iní-xi, te ní vá quini-gá-yu tnúhu cùhú, chi nchaa sá ní xiní-yu ñuyúú díhna vá quini-gá-yu vitna —duha cächí sá ní cáháⁿ-án.

⁵ Te Yaá núcòo núú xilé váha-án ní cachí tnúhu-gá xii-í, te cächí-gá:

—Yúhú quidè-í nàcuáa nduu saa nchaa sá cündècu vitna. Te vitna chido tnùn-n ñúú núú tütú nchaa tnúhu sá ní cáháⁿ-í-a, chi nchaa tnúhu-a cùu-xi tnúhu ndáa cuiti —duha cächí-gá.

⁶ Te dátñuní ní cachí tnúhu tucu-gá xii-í:

—Sa ní xínu cava nchaa chùⁿ ní sani iní-í cada-í, te diu-ni yúhú cùú-í Yaá sa ndècu ndéé cútñahá ní ngáva ñuyúú, te diu-ni-í cundecu-í ní caa ní quíhí. Te nchaa ñáiyu cuní tuha ñaha xii-í te cada iní-yu sá datná ndute cùu-xi sá cuáñaha tànhú-í xii-yu candeca-xi iní-yu ní caa ní quíhí. ⁷ Te nchaa ñáiyu na cùndee iní yáha nándi sá ná yáha-yu sá cuendá-í, te ñáiyu-án nduu tànhú-yu cundecu váha-yu, te yúhú cuu-í Ndióxi-yu, te ducaⁿ méé-yu cuú-yu dehe-í. ⁸ Te nchaa ñáiyu na yúhú ndoho cuendá-í quíhí-yu núú ñúhú núú càyú ndihi ñáiyu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í, ndihi ñáiyu quide nándi nchaa sá cuèhé sá dáhá, ndihi ñáiyu sàhni tñaha, ndihi ñáiyu ndècu ichi díí iní, ndihi ñáiyu quide nduu, ndihi ñáiyu chifúhu nchaa sá cächí-yu cùu ndióxi ní cadúha cue téé ñuyúú-a, ndihi ñáiyu dàcuandehnde, nchaa ñáiyu ducaⁿ xiquide-án cuíta nihnú-yu chí quíhí-yu núú ñúhú núú

ñúhú àzufré càyú-xi —duha ní cáháⁿ Yá Ndióxi ní cachí tnúhu-gá xii-í.

Ñúú Jerusalén sáa

⁹ Te núú úsá espíritú xínehe tícùú ñúhú tnúhu ndòho, te ñúú-xi ní quixi-xi te cächí-xi:

—Taqúixi, te na dànehé ñáhà-í xii-n nchaa ñáiyu cùu cuendá Yaá cáá datná cáá ñúú mbéé quiti ní dánicuehé-güedé, ñáiyu-án cada iní-n sá cùú-yu datná ñúú xíchí cuéchí vitna tnándaha, te ducaⁿ càda iní-n sá cùú-yu chí cundecú-yu ndihi-gá —duha ní cachí tnúhu espíritú-án xii-í.

¹⁰ Te òré quidè ñaha espíritú Yá Ndióxi xii-í nàcuáa cächí iní-xi, te espíritú néhé tícùú-án ndécá ñaha-xi xii-í cuáasá ñúú tìndúú dúcúⁿ, te xíáⁿ ní dánèhé núú ñáhá-xi xii-í ñúú Jerusalén te ñúú-án ní quee-xi núú ndécú Yá Ndióxi, te ñúú-án cùú-xí ñúú méé-gá. ¹¹ Te ñúú-án ío càhnu cuu-xi chí ducaⁿ ío càhnu cuu mee-gá, te dátásaⁿ-xi datná dátásaⁿ yúú váha sá nání jáspe yúú cáá datná cáá vidiúú sá tùu ingá xio ndàa sáta-xi. ¹² Te ní càndéé yuhu ñúú-án súúni dúcúⁿ nchaa sá ñúhú dòco, te nchií úxúú yuyèhe-xi, te ndi tñahá ñúú ñúú yuyèhe-án xíndecu ñúú caa espíritú xínu cuèhí núú Yá Ndióxi. Te ndi tñahá ñúú ñúú yuyèhe-án yódo tnùn-í diu ñúú caa xichí cue ñáiyu israhél. ¹³ Te úní yuyèhe-xi nchií ndàa xio nacúaa quène nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchií ndàa nacúaa quèe nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchií ndàa xio cuha nacúaa quène nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchií ndàa xio datní nacúaa quène tucu nchíanchii. ¹⁴ Te sá ñúhú dòco-án chí úxúú tnàhá yúú cùú cìmientú-xi, te ndi tñahá ñúú ñúú yúú-án ndéé ñúú caa diu cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yaá cáá datná cáá ñúú mbéé quiti ní dánicuehé-güedé, te diu mee-gá ní táuchúú-gá ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gá.

¹⁵ Te espíritú sá càháⁿ ndihi ñaha xii-í-án néhé-xi ñúú sá caní ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuáaⁿ, te ndihi xíáⁿ chicùhá-xi ñúú-án, ndihi sá ñúhú dòco ñúú-án, ndihi nchaa yuyèhe-xi. ¹⁶ Te ñúú-án ñúú-ñi nèhe-xi cuendá quèhéⁿ-xi ndihi cuendá caní-xi, te espíritú-án ní chicùhá-xi ndihi sá néhé-xi-án ñúú-án, te nèhe-xi ócò úú cièndú mìl mètrú sá caní te diu-ni ducaⁿ nèhe-xi cuendá quèhéⁿ-xi, te diu-ni ducaⁿ nèhe-xi sá dúcúⁿ nchaa vehe càa ñúú-án. ¹⁷ Te dátñuní ní chicùhá-xi sá ñúhú dòco ñúú-án, te xíáⁿ néhé-xi únidico cùmí mètrú sá dúcúⁿ, te ní chicùhá-xi datná chicùhá cue ñáiyu ñuyúú-a.

¹⁸ Te sá ñúhú dòco-án ní cuáha mee-ni yúú váha yúú sá nání jáspe, te nihíí ñúú-án cùú-xi mée-ni díhúⁿ cuáaⁿ, te càa datná cáá vidiúú sá ío váha càndoo te tùu ndàa ingá xio. ¹⁹ Te ndi úxúú yúú cùú cìmientú sá ñúhú dòco-án ndéé ndí dííⁿ núú yúú vii càa sáta-xi, te yúú díhna ndéé mee-ni yúú váha sá nání jáspe

sátá-xi, te yúú cóú úú ndéé tucu ingá núú yúú váha sá nání zafirú sátá-xi, te yúú cóú ùní ndéé tucu ingá núú yúú váha sá nání ágatá sátá-xi, te yúú cóú cùmi ndéé ingá núú yúú váha sá nání èsmeraldá sátá-xi. ²⁰ Te yúú cóú ùhúⁿ ndéé tucu ingá núú yúú váha sá nání ònicé sátá-xi, te yúú cóú ìñú ndéé tucu ingá núú yúú váha sá nání còrnaliná sátá-xi, te yúú cóú ùsá ndéé tucu ingá núú yúú váha sá nání crisólítú sátá-xi, te yúú cóú ùná ndéé tucu ingá núú yúú váha sá nání bèrilú sátá-xi, te yúú cóú ìñú ndéé tucu ingá núú yúú váha sá nání tòpacíú sátá-xi, te yúú cóú ùxí ndéé tucu ingá núú yúú váha sá nání crisòpásá sátá-xi, te yúú cóú ùxí ìñú ndéé tucu ingá núú yúú váha sá nání jàcintú sátá-xi, te yúú cóú ùxúú ndéé tucu ingá núú yúú váha sá nání àmatístá sátá-xi. ²¹ Te ndi ùxúú yuyèhe sá ñúhú dòco-án cóú-xí mèe-ni yúú váha sá nání pèrlá, te ndùu ni yúú cóú ìñú ìñú yuyèhe-án. Te tnuú cáhnú ndècu xítí ñúú-án cóú-xí mèe-ni díhúⁿ cuàán, te càa-xi datná cáá vidiúú sá tùu ndàa ingá xio.

²² Te ní xini-í sá ñà túú vèhe núú chíñúhu ñáyúu Dútú Ndióxi cáá ñúú-án, chí mee-ná Dútú Ndióxi Yaá quidé ncháa-ndi túhú sá váha ndècu ñúú-án, ndihí Yaá cáá datná cáá ìñú mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ²³ Te ñúú-án ñà túú-gá xini ñúhu-xi nchícanhii dayèhé-xi, te ní yóo ñà túú-gá xini ñúhu-xi, chí mee-ná Yá Ndióxi dayèhé-gá ñúú-án ndihí Yaá cáá datná cáá ìñú mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ²⁴ Te cue ñáyúu nchaa ñúú cáá ñúyíú, ñáyúu ní naníhí táhú xíndecu ñúú-án dayèhé-gá núú-yu, te nchaa cue téé yíndaha ñaha xii-yu nèhe-güedé sá yíñúhu sá cóú-xí ñúú-án, te quide cahnu ñaha-güedé xii-gá. ²⁵ Te yuyèhe ñúú-án ñà túú tñahí nàndedí, te ñúú-án ñà túú tñahí cundiquíⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáyúu nèhé-yu sá yíñúhu sá cóú-xí ñúú-án te quide cahnu-yu Yá Ndióxi. ²⁷ Te ñúú-án vâ cóú cùndecu ni ìñú ñáyúu ndècu ichi cuehé ichi duha, te ni ìñú ñáyúu ndehnde, te ni ìñú ñáyúu quide sá ñà túú cóú váha iní Yá Ndióxi vâ cóú cùndecu-yu ñúú-án, chí mee-ni ñáyúu naníhí táhú ñáyúu yòdo tñuní núú tútú Yaá cáá datná cáá ìñú mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, mee-ni ñáyúu-án cundecu-yu ñúú-án.

22

¹ Te sátá dúcáⁿ te diu-ni espíritú-án ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-í yúte núú ñúhú ndùte candoo canine, te ndute-án candeca-xi iní ñáyúu ni caa ni quíhíⁿ, te ndute-án queé-xí mèi núú núcòo Yá Ndióxi ndihí Yaá cáá datná cáá ìñú mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ² Te cuádava tnuú cáhnú yáha xítí ñúú-án cáá yúte-án, te xio xio yuhu yúte-án ñíhnú yútnu cuuⁿ sávidí-xi, te sávidí

nchaa yutnu-án cóú tucu-xi sá cándèca iní ñáyúu ni caa ni quíhíⁿ, te nchaa yutnu-án cóúⁿ sávidí-xi ùxúú xito ìñú cuía chí ndi tñahá yóo cóúⁿ sávidí-xi, te nchaa ndaha-xi cóu-xi tátna sá cóú-xí ncháa ñáyúu. ³ Te vâ yóo ìñú-gá cada ìñú sá ñà túú cóú váha iní Yá Ndióxi ñúú-án. Chí ñúú-án núcòo mee Yá Ndióxi ndihí Yaá cáá datná cáá ìñú mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé xítaxi tñuní-gá, te nchaa ñáyúu xínu cuechi núú-gá cada cahnu ñahá-yu xii-gá. ⁴ Te nchaa ñáyúu-án cundehe núú-yu Dútú Ndióxi, te tneé-yu cundéé diu-gá. ⁵ Te ñúú-án vâ quini-gá-yu niú, te ní vâ cánèhe chiuⁿ-gá-yu ñúhú cutnùní núú-yu, te ní nchícanhii ñà túú-gá xini ñúhu-xi dayèhé ñúú-án chí mee Dútú Ndióxi dayèhé-gá, te ní caa ni quíhíⁿ cunúú-yu cundecu-yu ñúú-án.

Sa ta cüyatni nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú

⁶ Te sátá dúcáⁿ te ní cachí tñúhu espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi-án xii-í:

—Nchaandi túhú tñúhu-a cóu-xi mee-ni tñúhu ndáa cuiti. Te Yá Ndióxi Yaá dácáhu iní nchaa cue téé cáháⁿ tñúhú-gá nácúaa cáháⁿ-güedé ní tendaha-gá ìñú espíritú xínú cuèchi núú-gá ní quixi-xi ní dánèhé-xi nchaa ñáyúu xínu cuechi núú-gá nchaa nácúaa cada-gá, te vâ cüyaa-gá ducaⁿ cada-gá—duha cáchi espíritú-án.

⁷ Te ní cáháⁿ Xitohó Jesucristú, te cáchi-gá: —¡Ío ndihí quixi tucu-í!

¡Te ío váha tñahá nchaa ñáyúu tñè nchaa tñúhu cáháⁿ Yá Ndióxi yódó tñuní núú tútú-a!—duha cáchi-gá.

⁸ Te yúhú té Juáá ní tecú dóho-í nchaa nácúaa ní ngódó tñuní núú tútú-a, te ní xini núú-í nchaa nácúaa cada-xi ndéé cuèé-gá. Te sátá dúcáⁿ ní cuu te ní ngúñí xítí-í núú espíritú sá ní dánèhé núú ñahá ncháa xiáⁿ cuèndá chíñúhu-í-xi ní cuu. ⁹ Te ní cachí-xi:

—Vâ dúcáⁿ càda-n, chí yúhú dicó xínú cuèchi-í núú Yá Ndióxi datná cóú yòhó ndihí nchaa dava-gá ñáyúu ndècu ndihí-n ichi-gá cáháⁿ-ndó tñúhu-gá, ndihí nchaa ñáyúu tñè nchaa tñúhu ndéé núú tútú-a, te xiáⁿ cáchi-í sá vâ dúcáⁿ càda-n, chí mee Yá Ndióxi ducaⁿ chíñúhu-n-gá—cáchi espíritú-án xii-í.

¹⁰ Te ní cachí tñúhu tucu-xi xii-í, te cáchi-xi:

—Vâ chídáhu-n ni ìñú tñúhu Yá Ndióxi ndéé núú tútú-a, chí sa ní cüyatni cada-xi nchaa nácúaa ndéé tñuní. ¹¹ Te daña sá ncháá ñáyúu ndècu ichi cuehé ichi duha na cùndecu-ní-yu ichi-án, te ducaⁿ-ni dáña-n nchaa ñáyúu quide nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ná caa nahi-ni-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu, te nchaa ñáyúu quide váha te ducaⁿ-ni na càda váha-yu cundecu-yu, te nchaa ñáyúu quide nchaa nácúaa cóu váha iní Yá Ndióxi te

diu-ni ducaⁿ na càdà-yu cundecú-yu –duha cächí espíritú-áⁿ.

¹² Te ní cachí Xítoho Jesucristú:

–Cundedóho-n tnũhu na cãháⁿ-í-a. Ío ndĩhi quixi tucu-í, te canehé-í nchaa sã ndúú tãhú ñáyi quixi, te nãcuáa nduu chiúⁿ ní quidé-yu ñⁿ ñⁿ-yu te ducaⁿ cunduú sã cuãñaha-ĩ nduu tãhũ-yu. ¹³ Te yúhú cùú-í Yaá sa ndècu ndéé cútñhá ní ngáva ñuyúú, te diu-ni-í cundecu-í ní caa ní quíhíⁿ –duha cächí-gá.

¹⁴ Te váha tãhú nchaa ñáyi sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, chí ñáyi-áⁿ ní nduu tãhũ-yu quíhu-yu xití ñuú-áⁿ, te caxí-yu sãvidí yutnu nùtní-áⁿ te xíãⁿ candeca-xi iní-yu ní caa ní quíhíⁿ. ¹⁵ Te ñuú-áⁿ vã cúú quíhu ní ñⁿ ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha, ní cuè ñáyi quide nduu, te ní cuè ñáyi ndècu ichi díí iní, te ní cuè ñáyi sãhni tñaha ñáyi-xi, te ní cuè ñáyi chíñuhu nchaa sã ní cadúha cue téé ñuyúú-a cächí-yu cùu ndióxí, te ní cuè ñáyi tñhá iní dacuàndehnde, te ní ñⁿ ñáyi ducaⁿ xiquide vá ndúú tãhũ-yu quíhu-yu xití ñuú-áⁿ.

¹⁶ Te ní cãháⁿ tucu Xítoho Jesucristú, te cächí-gá:

–Yúhú Xítoho Jesucristú ní tendaha-ĩ espíritú xínú cuèchi núú-í cuendá cachí tnúhu-xi xii-n nãcuáa ndúu tnúhu cũñaha-n xii nchaa ñáyi ndècu ndihí-n ichí-í dacuáha tnúhu-í ñⁿ ñⁿ ñuú. Te yúhú cùú-í mei ñani tñhá ndĩ Daví, te cada iní-n sã cùú-í dàtná ñⁿ chodíní quiti quène datneé –duha cächí-gá.

¹⁷ Te nchaa ñáyi cùu cuendá Xítoho Jesucristú Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti

ní dánícuèhé-güedé, diu-ni ñáyi-áⁿ cúú-yu ñáyi cada iní-ó sã cúú-yu ñⁿ ñadĩhí xíchí tñandaha ndihí ñaha xii-gá, te ñáyi-áⁿ ñⁿ-ni cãháⁿ-yu ndihí Espíritú Yá Ndióxí, te xãháⁿ-yu ndihí Espíritú-gá xii nchaa dava-gá ñáyi:

–Chí táquixi –cachí-yu xãháⁿ-yu ndihí Espíritú Yá Ndióxí.

Te nchaa ñáyi ducaⁿ ndèdóho tnúhu-áⁿ vitna, te xini ñuhu-xi ducaⁿ cãháⁿ-yu tñhá-yu cũñhá-yu xii nchaa dava-gá ñáyi-áⁿ, te nchaa ñáyi cuini tuha ichi-gá te na quixí-yu, te dicó ducaⁿ cùu tãhũ-yu sã cándèca iní-yu ní caa ní quíhíⁿ.

¹⁸ Te nchaa nchòho ñáyi ndèdóho nchaa nãcuáa cãháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndèé núú tütú-a cãháⁿ-í dóho-ndo. Te núu ñáyi na còdo-gá tnúhu chido tñuní-yu núú tütú-a, te Yá Ndióxí ío dandòho ñaha-gá xii-yu chí yáha-yu nchaa tñundòho yodo tñuní núú tütú-a te núu ducaⁿ na càdà-yu. ¹⁹ Te núu ñáyi na chidáhu dava tnúhu Yá Ndióxí ndèé núú tütú-a te ñáyi-áⁿ vã ndúú tãhũ-yu cundecú-yu ñuú-gá, te ní vã ndúú tãhũ-yu sã cándèca iní-yu ní caa ní quíhíⁿ dàtná yódó tñuní núú tütú-a.

²⁰ Te Xítoho Jesucristú Yaá cãháⁿ sã ncháá tnũhu-a cùu-xi tnúhu ndáá ní cãháⁿ-gá ní tecú dóho-í, te cächí-gá:

–Ndáá sã ío ndihí quixi tucu-í –duha cächí-gá.

Te yúhú ní xãháⁿ-í xii-gá:

–Ducaⁿ na cunduú, taquixi yohó Xítoho Jesucristú –duha ní xãháⁿ-í xii-gá.

²¹ Te Xítoho Jesucristú ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cunduú. Te ío chí cádá ndèe iní-nã vitna.